Colliget Averrois totam medicinam ingentibus voluminibus ab aliis traditam ... complectens ... Theizir Abynzoar. Morbos omnes, tam universales quam particulares, et eorum remedia continens ... Cuncta haec ... recognita ... Accesserunt postremo M. Anto. Zimarre dubia et solutiones in supradictum Averrois Colliget, novum corollarium / [Averroës].

Contributors

Averroës, 1126-1198.
Ibn Zuhr, ʻAbd al-Malik ibn Abī al-ʻAlāʼ, -1162.
Bonacosa, Jacob, active 13th century.
Magister Patavinus, active 13th century.
Zimara, Marco Antonio, active 15th century-16th century.

Publication/Creation

Venetiis : Apud Octavianum Scotum d. Amadei f., 1542.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/dzx3udn3

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

567

567

567

COLLIGET AVERROIS

Totam medicinam ingentibus voluminibus ab alijs traditam mira quadam breuitate ⁊ ordi-ne ſic ad amuſim complectens, vt iure ab omnibus liber iſte medicorum ſti-mulus cognominetur.

THEIZIR ABYNZOAR.

Morbos omnes, tam vniuerſales q̃ particulares, ⁊ eo-rundem remedia continens, opus ſi quod aliud in cu-randis egrotis accuratum, egregium, vtillimum.

Cuncta hec diligentius q̃ antea ⁊ reco-gnita ⁊ exornata ⁊ impreſſa.

Acceſſerunt poſtremo M. Anto. Zimarre dubia & ſolutiones in ſupradictum Auerrois colliget, nouum corollarium.

VENETIIS

Apud Octauianum Scotum. D. Amadei. F.

1542

A

¶ Incipit Liber theizir dahalmodana vahaltadabir cu ius eſt iterpꝛetatio rectificatio medicationis ꝛ regiminis editus i Arabico a pfecto viro Abimeron abynzoahar.

¶ Incipit Pꝛohemium Authoꝛis.

IXIT ſeruus Regis Labhymeron Abinzohar Deuꝫ teſtoꝛ ꝙ non compilaui hũc libꝛum niſi vi ꝛ conamine multarum precumꝫ ꝛ cã foꝛtis ꝛ cõtinue impulſationis. ꝛ cũ hoc tẽperaui ꝛ rectificaui id quod erat de difficultate in quaternis coꝛruptis q erant apud plures ſtudentes in ſcientijs ꝛ in via alia ſciali. ꝛ in reb⁹ medicine rationalis. ꝛ oino dimitto cõpilationes ſciẽtiales antiquoꝛuꝫ verboꝛum quaternalium ꝛ nõ ſufficiet mihi in hac cõpilatione expꝛimere res neceſſarias tñmodo. ſicut feci in libꝛo quẽ cõpilaui de decoꝛatiõe tpe mee puericie: qꝛ locut⁹ fui ibidẽ in intẽtionibus pꝛoſtratis tali modo. qꝛ nũc erubeſco de quibuſdam vocabulis ibidem locatis qñ locut⁹ fui de cauſis mali ꝛ coꝛrupti odoꝛis. vnde turbatus fui ex hoc defectu. ¶ Sed nũc in iſto libꝛo incedam via pꝛecogitata ꝛ examinata ſeruando mediocritatẽ meo poſſe in hac mea cõpilatione. ꝛ rectificabo intãtũ ꝙ non incedã in pꝛedicto erroꝛe in qbus dixero eundo inter duas vias: ꝛ equãdo inter duas res. Et dum incepiſſeꝫ h opus ſuperuenit mihi conſtabilis q ꝓpoſitus erat ſuper h negotio: ꝛ nõ placuit ei id qð ꝓcogitaueraꝫ in h. ꝛ dixit ꝙ vtilitas iſtius opis longe erat ab illo q nõ eẽt multũ pꝛouectus in ſcia medicine: ꝛ ꝙ nõ erat ſm ꝑceptuꝫ miramamolini: nec ſm intellectũ ſue nobilitatis. Tũc ſubtraxi me ab illo oꝛdine. ꝛ declinaui ad generalitatẽ. ꝛ cõpilaui euꝫ coactus exeũdo a via pꝛecogitata ꝗuis inuite (hãc cõpilationẽ feci. ita lucide ꝛ aperte) ꝙ nihil occultatur in infirmo: neqꝫ adſtante.

B

DIXIT abhimeron abinzoar regis. Laus ꝛ glia ſit oipotẽti Deo: cuius oia que appꝛehenduntur ſenſibus teſtificãt ſuam potentiam ꝛ vnitateꝫ. Et eius miſericoꝛdia ſit ſuper omnes pꝛophetas iuſtos. ꝛ conſeruet deus honoꝛẽ ꝛ nobilitatem domini mei miramamolini. Poſt hec incipiam cõpilare res nobiles aggregando medicinas conuenientes ſynthomatibus ꝛ cauſis inducentibus paſſiones que leuiter ꝛ ſine difficultate poteris inuenire conuenientes ſeruis dei ꝛ puris p viam leuem in perfectione bꝛeuitatis. Et hoc nõ faciã delitioſitate timendo laboꝛem: ſicut illi qui intendunt viuere delitioſe. ꝛ incipiam cum volũtate diuina a rebus conſeruantibus ſanitatem

C

¶ Caplm de conſeruanda ſanitate.

CONVENERVNT oẽs medici: ꝙ in habendo vẽtrẽ mollẽ cõſeruaẜ ſanitas nutu dei. Quod aũt leuius hoc facit eſt vt diſſoluaẜ ex tamarindis põd⁹. x. aureoꝝ in aq̃ caſa. ꝛ ex reubarbaro recẽti ꝯq̃ſſato põd⁹ pones triũ ptiũ auꝛ. ꝛ ſic dimittes p. xxiiij. horas. deinde cola ꝛ adde ibi. ℥ j. ſyru. fci d cõtice. citri. ꝛ da bibẽ. ¶ Rememoꝛati ſunt medici: ꝙ q bibet dragmã vnaꝫ theriace alfoꝛet. i. liberatricis. i. magne ante cibuꝫ cũ aq̃ calida in oibus decẽ dieb⁹ tẽpoꝛe hyemis. euadet nutu dei a febꝛibus putridis: ꝛ ab epilepſia ꝛ a colica. ꝛ ꝯſeruaẜ ſanitas oium membꝛoꝛũ. ¶ Et dicũt ꝙ tardat canos. ꝛ q hoc cõtinuauerit p annũ nõ ledetur a moꝛſu animaliũ venenoſoꝝ. nec a veneno nec a medicina peſtifera cũ adiutoꝛio dei. ¶ Et qui bibit theriacã ſecurus eſt a nocumento potus male aque. ¶ Et ſi hõ receſſerit a generatiõe. ꝛ ipſaꝫ ſumpſerit ſm oꝛdinẽ pꝛedictũ: gñabit nutu dei. Et hoc idẽ dico de muliere. ¶ Et mulier q̃ fetũ pꝛe doloꝛe parere nõ põt: ſi receperit auꝛ. ſemis ex theriaca pariet nutu dei. ¶ Et ſi de ipa recepit mulier q̃ nõ impꝛegnatur ex agũ ſemis cum aureo vno limature eboꝛis cã inhẽbit impꝛegnandi. ¶ Et qui hꝫ colicã cã frigoꝛis: vel ex ventoſitate: vel ex retẽtiõe fecũ ꝛ põdus vnius aurei ex ipſa receperit ieiuno ſtõcho liberabitur. ¶ Et ſi biberit ex ea habens ſcabiẽ minutam ꝛ magnã q̃ vadit ꝛ redit confert ei. Et ſi cũ ea linieris vel epithimabis dictã ſcabieꝫ liberabitur oino. ¶ Et ſi aliquis fluxũ magnũ patiẜ cã alicuius medicine acute. vel ex aliquo humoꝛe venenoſo ſeu malo curaẜ ex eo. Et q habuit ꝓdictũ fluxũ ſi ceperit põdus noueꝫ granoꝛũ oꝛdei ex ſmaragdo trito ꝛ ſubtilr cribellata cuꝫ aqua caſa ieiuno ſtõcho curabiẜ ex ea. ¶ Et eſt neceſſarium ei q recipit theriacã vel ſmaragdum vt tardet a potu ꝛ cibo vſquequo trãſeãt hoꝛe. vij. vel parũ plus vel minus ab ipſoꝝ receptione. ¶ Itẽ ſi ſmaragd⁹ ſuſpẽdaẜ ventri fluxũ hñti vel liẽteriaꝫ liberabitur inde. ¶ Itẽ nota ꝙ theriaca recẽs ꝓfert vlceribus. ꝛ ꝓpe pulmonis. ꝛ ſi nõ haberes niſi de veteri dabis eam cũ decoctiõe vel aq̃ coꝛnulaꝝ. ¶ Et qð ꝓmonituꝫ eſt de theriaca vt nõ admiſceaẜ cibo in coꝛpoꝛe hũano intelligendum eſt ſi neceſſitas non affuerit ex cauſis nociuis foꝛtibus: velut ex moꝛſu ſerpẽtis: aut potus alicuius veneni: aut potus alicuius medicine moꝛtifere: qm in iſtis ꝛ ſibi ſilibus neceſſitas nos iducit ad ipſam ꝓpinãdã. ¶ Et cã monitionis nõ miſcẽdi theriacam cum cibo eſt ꝙ de⁹ ꝺdit ſibi vtutẽ expellẽdi nociuas cauſas obuiãdo: ꝛ ipſa recepta nõ eſt obediẽs mẽbꝛis faciẽtib⁹ digõnẽ. Et cũ iam ſit mixta cibo: tũc recipit cibus diſpõnẽ ex hoc ꝙ eſt difficilis digõnis. vñ accidit bibẽti inquietudo ꝛ doloꝛ: donec expellaẜ cibus anq̃ꝫ coꝛpus recipiat nutrimẽtũ: ꝛ amittitur cibus pꝛe doloꝛe ꝛ anguſtia patientis. Sꝫ tpe neceſſitatis leuiter poterit tolerare talẽ doloꝛẽ ꝛ ingetudinẽ. ¶ Cõuenerũt medici ꝙ exercitiũ tẽperatũ ſiue fiat pedibus ſiue equo adiuuat in cõſeruatiõe ſanitatis: dũmõ tps nõ excedat in caloꝛe. ¶ Itẽ ſcias ꝙ intrare balneũ moderate ſm ꝙ cõuenit: hoc eſt in. x. dieb⁹ ſemel ieiuno ſtõcho: dũmodo nõ ſit famelicus ꝛ indigeat cibo vehemẽter: valet in cõſeruatione ſanitatis: dum tẽpus ſit tẽperatũ: ꝛ non excedat in caliditate nimis. ¶ Et dicũt iteruꝫ ꝙ balneuꝫ aque dulcis temperatũ inter caliditatẽ ꝛ frigiditatẽ ieiuno ſtomacho ſanitatẽ cõſeruat. ¶ Et ſcias ꝙ a medicis ꝓhibeẜ diſtillare ſiue ſpargere aquã tepidaꝫ ꝓpꝛie ſup caput. imo ꝓcipiunt vt ſit calida q̃ntum põt ſuſtinere. ¶ Et dicũt iterum ꝙ fricare dentes cuꝫ radice nucis ſemel in quinque dieb⁹ mundificat caput: ꝛ clarificat ſenſus: ꝛ intellectũ acuit. ¶ Et ſilr dicũt: ꝛ eſt verũ ꝙ comedere panẽ bene fermẽtatũ ꝯuenienter: ꝛ optime malaxatũ: ꝛ coctuꝫ eodẽ die. poſt receſſuꝫ tñ caliditatis acqſite ab igne iuuat in ſanitatis ꝯſeruatiõe. Et quẽadmodum panem fridum poſt diẽ vnã comedere ꝓhibeo. ita ꝛ calidũ: eo ꝙ ſi caluꝫ comederit infundiẜ ipſius caloꝛ igneus in ſtõcho: ꝛ ipſum coꝛrũpit: ꝛ ſtõcho dñaẜ: qre difficilis digõnis valde exiſtit. ꝛ hoc ideo ꝙ digõ ſtõchi nõ efficitur: eo mõ quo putãt ignorãtes: qui dicũt ꝙ eis caliditas digõnem ꝓcurat: ſed ſicut ipſi errãt: ſic ꝛ alios errare faciũt. mẽbꝛa vero cibũ digerũt ſuo caloꝛe radicali ꝛ nãli quẽ ab epate recipiũt: ꝛ cib⁹ diuidiẜ ab ipſo ꝛ mittiẜ: ita pꝛopoꝛtionalr cibus oibus mẽbꝛis. ſm ꝙ melius videẜ ꝯuenire ꝓcepto dei cuiuſꝫ mẽbꝛo. Panis vero q ſteterit poſt decoctioneꝫ ſui vltra diem vnã: ſuã tẽperatã cõplõnẽ ꝑdit in q̃ntuꝫ eſt panis: ꝛ incipit recipe alterationẽ: ꝛ q̃nto magis induraẜ eꝰ digõ

D

Ad ꝯſeruãdaꝫ a mala aqua.
Ad ſterilitatem.
Ad difficultatem partus.
Ad ſterilitatem.
Ad colicam.
E
Ad ſcabiem.
Ad fluxũ ventris ideꝫ q̃rta primi. cap. 7.
Documẽtũ de acceptiõe theriacalium.
Ad liẽteriam.
Ad pthiſim.
Continuatio documenti ſuperioꝛis ꝛ cã.
F
G
Ad ſanitatem cõſeruãdã per motum.
Vide tertia ꝑmi doc. ſcda. c. 5. quã oppoſentire videẜ.
H
Sup caput nõ ꝓijciatur aqua tepidã ſed ſeruentem.
Ad ſenſuũ clarificationem ꝛ dẽtiũ cõſeruatione. idẽ ſerto colli. 14. et q̃rto Alman. 20. Et vide ibi documenta. et vide īfra trac. 7. c. quarto.
Ad cõſeruandam ſanitateꝫ ex cibis.
Panis non dꝫ tranſire vnam diẽ. ſed ſecũdo candia. c. 527. vult princeps quod trãſierit noctem vnã. 10 concorda.

D
...d veneris ...fficiem fa... ...endam.
...d ꝯſeruãdã ...febrib⁹ coll... et moꝛbo ...nitali.
...d tardãdũ ...nicię ꝛ ꝯſer... ...dã ab oib⁹ ...enus : pro ... vide qnto ...onis in de... ...ptione the... ...ce.

I

Idē ſcīo aſſoriſmo. Raſis.

grauioꝛ reperiť: ⁊ groſſi humoꝛes ex ipſo oꝛiunť: ⁊ qꝛ panis q̄to plus moratur tāto plus idurať. ⁊ eius idigō multiplicať ⁊ eiꝰ ſiccitas augeť: q̄re hūoꝛes ſicci ex ipō ꝑcreātur. vnde ipm̄ comedere ꝓhibeo. ¶ Et dicūt ꝙ comedere carnē recētē ſtatiꝫ poſt eiꝰ necationē eſt bonū valde ⁊ ꝯfert. caro vero q̄ ē ex aīalibꝰ hn̄tibꝰ duras carnes velut ſunt turtures: grues: ⁊ anates ſylueſtres: ⁊ ſiſa comedi dꝫ poſt necationē ipoꝝ. xij. horis i hyeme. eſtate do. vij. horis. Et ſi h̄ declarare dēreꝫ ꝓlōgareť nimis ſermo noſter. ⁊ ꝑpter hoc abbreuiare itēdo vt ſeruē ꝑcepta honorati regis. ¶ Et dicūt iterū ꝙ fructꝰ q̄ hn̄t ſtipticitatē non excedētē ſicut ſunt granata. muza ſuggere poſt cibū confert eis qbꝰ cibꝰ in ſtōcho corrūpiť coꝛruptione fumoſa: vel coꝛruptione ſil'r odoꝛi ouoꝝ putridoꝝ. Illi aūt qbus aceſcit cibꝰ in ſtōcho oīno a talibus cauere debēt: dulcia vo ḡnata eis nō nocēt. ¶ Dic̄ ſeruus regis expimēto noui: ꝙ oīa hn̄tia fortē ſtipticitatē: ſicut ſunt pōtica nāl'r ſūt ſicca groſſa ⁊ dura terreſtria doloꝛē ſtōchi ḡnantia: q̄uis in eis vtus aliq̄ ꝯfoꝛtandi ſtōchū repiať: qꝛ nō ꝯferūt ſtō habētia foꝛtē ſtipticitatē: ſꝫ temperatā: ſic ſūt roſe ⁊ ſiſia: hn̄tia vero groſſaꝫ ſiccā terreſtrē ſubāꝫ. ſi bn̄ decoquanť minus nocēt ſtō exceptis fabis in qbꝰ decoctio nō remouet nocuꝫ. ¶ Et dicūt medici: ⁊ expiētia h̄ teſtatur ꝙ ſqnzabin ꝑpinatus cū decoctione hiringoꝝ oī mane ieiuno ſtomacho ꝯſeruat a pleureſi. ¶ Et recoꝛdoꝛ ꝙ pr̄ meus bone memoꝛie mihi dixit. ꝙ hn̄tes vētrem ſolubilē non valde pleuretici ſiunt. h̄ mihi dixit. ⁊ multa alia bona ab ipſo didici. ⁊ ab eo tp̄e vſquequo hūc cōpoſui librū experimēto cognoui. ¶ Expiētia teſtať ꝙ ſmaragdus ſtomachū cōfoꝛtat. ⁊ ꝯfert epilīe ſi collo ſuſpēdať. ⁊ ſi teneať i oꝛe dētes ꝯfoꝛtat ⁊ ſtōchū. ¶ Et ꝓſpicere firmiter ⁊ acute in oculis aſini ſylueſtris ꝯſeruat viſuꝫ ⁊ cōfert deſcenſui aque ad oculos. ⁊ in h̄ eſt ꝓꝓetas mirabilis: ⁊ diuina data ad cōſeruationē ſanitatis oculoꝝ. ⁊ ſic ē ſine dubio. ¶ Certū ē ⁊ approbatū ꝙ comedere capita lepoꝛū: q̄t inueniri pn̄t. cōfert tremoꝛi mēbroꝝ. Et iā experiētia noui ꝙ iuuāt valde ꝑuatiōi motuū mēbroꝝ: ⁊ ipoꝝ ſenſus. ⁊ hoc aliq ex antiqs minime ſunt memoꝛati. ¶ Dixerunt medici ꝙ bibere cū vaſis factis ex ligno tamariſci cōſeruat ab egritudīe ſplenis ⁊ ab alijs accītibꝰ malis ſpleni ſuperuenientibus. ¶ Et iterū experientia noui: ꝙ bibere decoctionē maſticis ꝯſeruat ab egritudīe ſtomachi ⁊ epatis. ¶ Et dicūt iterū ꝙ bibere decoctionē ſeminū melonū ꝯſeruat ⁊ ꝓhibet ḡnationē arene in renibꝰ. ¶ Et ſi inſtrumētū cū quo ponuntur alcohol. i. pulueres oculoꝝ: in oculis fuerit ex puro auro cōfoꝛtat viſum. ¶ Et ponere denariū auri puri poſt ipſius ablutionē in coquina ad coquendū ꝑſtat foꝛtitudinē coquine ⁊ iuuabit toti coꝛpoꝛi. ¶ Et abluere oculos multoties cū aqua ro. cōſeruat ipſos a ḡnatione lippitudinis. ⁊ madefacere eos quotidie cū aqua roſacea zuccharata donec coꝛpus ſit mūdū a ſuperfluitatibus cōfoꝛtat viſum. ¶ Et iaꝫ paſſus fui in oculis meis cā foꝛtis vomitus qui mihi pꝛeabūdauit: ⁊ icurri dilatationē pupille in ambobus oculis: q̄re timui valde. ⁊ appuit mihi in ſomnis hō ex medicis oculoꝝ: q mihi ꝑcepit vt ex aq̄ roſata vel ſyrupo roſaceo pluries in oculis ponere deberē. ⁊ tūc tp̄is ſtudebaꝫ in ſcīa medicine: ſꝫ nōdū erā expertus in ea. ⁊ recitato h̄ pr̄i meo ſibi dimiſi: q cogitās poſt hoꝛā vnā mihi dixit. ſurge ⁊ fac qᷓ peceptū eſt tibi in ſomnis. ⁊ ego feci illud ſtatim ⁊ cōtulit mihi valde. ⁊ nō ceſſaui in hoc agere: vſquequo iſtum compoſui librū. ¶ Itē lōgo tp̄e expertꝰ ſuꝫ. ꝙ garioſili pulueriꝫati ⁊ ſubtiliter cribellati ⁊ ſparſi ſuper pꝛoꝛā capitis in nocte in hieme ꝓhibēt deſcēſuꝫ aqueitatis ⁊ humiditatis cerebꝛi ad nares. Et illud idē macis ſic pꝛeparati facere pn̄t: ⁊ mētaſtrū qdē ⁊ coꝛtices citri h̄ idē facere dicunť. Quāuis mētaſtrū minꝰ garioſilis opeť in h̄ caſu. ita ⁊ coꝛtices citri minꝰ q̄ꝫ macis ꝯferre ꝓbanť. ¶ Item dicunt ꝙ aſſidua inunctio ſpine cū oľo oliuarū abluto cōſeruat hominem ne in ſenectute curueť. ¶ Itē oleū amygdalarum ad h̄ multū conferre pꝛobatur. ¶ Et aliq ēt affirmant ꝙ oleū ſiſaminū hoc idem facere valet. ſed oleū amygdalarum longe plus ꝑdictis ad hoc valere dico. eo ꝙ ſubtilioris ſubſtātie eſſe reperiť. hn̄s in ſe modicum ſtipticitatis. ¶ Et ſcire debes qᷓ ſtiptica ⁊ ſubtilia oībus ꝑncipalibꝰ mēbꝛis cōferūt. quare in eoꝝ medicinis oīno ea ponere nō deſiſtas. ¶ Et dicunt iterū medici: ⁊ ꝓbatū ē ꝙ comedere cerebꝛa paſſerū: ⁊ maxime maſculoꝝ excitat coitū. Et rape ſil'r ſi comedātur cocte ſiue cū carnibꝰ ſiue ſine: illud idē faciunt. ¶ Et expimēto cōpertuꝫ ē: ꝙ comedeť rapas viſuꝫ hꝫ acuere ⁊ ſubtiliare. ¶ Et dicūt ēt ꝙ comedere paſtinacas coctas vel crudas coituꝫ hꝫ ꝓmouē. Et bꝛodiū ēt ciceꝝ rubeoꝝ illud idē facere dr̄. Et certū eſt ⁊ ꝓbatum ꝙ comedere pullos columbinos nō valde magnos nec ꝑuos nō potētes āmbulare ſeu volare mouet coitū mirabil'r. ¶ Et aſſerunt iteꝝ ꝙ comedere colūbos ſylueſtres ē medicia ꝓpa relaxatiōibꝰ oīuꝫ mēbꝛoꝝ. ſ. totiꝰ coꝛpis: h̄ eſt illis q trahūt poſt ſe crura ⁊ pedes: ⁊ cōfert ꝑuationi ſenſus ⁊ motꝰ mēbꝛoꝝ ⁊ tremoꝛi ipoꝝ ⁊ cui accidit amiſſio loq̄le. Et dicūt ēt ꝙ odoꝛare anhelitū columboꝝ: ⁊ id qᷓ ex naribꝰ ſiue coꝛpoꝛibꝰ ipſoꝝ de vapoꝛibꝰ reſoluiť: moꝛādo in cameris ſiue cauernis ſuis ꝓpe loca vbi geſcūt ⁊ redeūt: dūmō non recipiat odoꝛem ſtercoꝛis ipſoꝝ ſpāl'r in eſtate ꝯfert oībꝰ ſupꝛadictis. ¶ Et dicunt ꝙ abluere anū multoties cū aq̄ dulci tepida ꝓhibet hemoꝛroydas euenire. ¶ Et dicunt ēt ꝙ comedere auellanas ⁊ nuces cū ficubꝰ exiſtit theriaca pꝛis venenis: ⁊ alliū in h̄ foꝛtiꝰ repiť eē. ¶ Et dicūt ēt ꝙ iduere pelles lepoꝝ ꝯfoꝛtat mēbꝛa oīa ſenū ⁊ iuuenū. Et pelles agnoꝛum ſil'r pueris ꝯferre ꝓbanť. ¶ Et dicūt ⁊ ꝓbatū eſt ꝙ odorare anhelitū gattoꝝ hꝫ ꝯſumere hūiditatē radicalē pulmonis ⁊ totiꝰ coꝛpis. ¶ Et dicūt ēt ꝙ aſſueſcere acetū in potibꝰ ⁊ cibis ſuis ꝓhibet aduentū febꝛiū putridaꝝ. ⁊ piper h̄ quoqꝫ facere ꝓbať. ¶ Et dicunt ꝙ comedere carnes antiq̄s ⁊ veteres ē mā egritudinuꝫ. ¶ Et dicūt id qᷓ magis nocet ſenibꝰ ex cibis ſunt piſces. ¶ Et dicūt ꝙ bibere zuccharꝝ cū aq̄ frida remouet ſitim. ¶ Et dicunt ꝙ ſiqs recepit filū lane marine ⁊ cū ipſo ſuſpēdēs ſerpētem ſuffocet ipꝫ: ⁊ collo ſuſpēdēs ipꝫ poꝛtet ſecurabiť a ſqnātia. ¶ Et dicūt ēt ꝙ frequētare flōmiā cephalice ꝓhibet apata capitis ſeu cerebꝛi euenire. Et flōmare medianā ꝓhibet apata coꝛpis ꝑcreari. ¶ Et dicūt ꝙ frequētare potus aq̄ thermarū ē ſecuritas ne ꝑuetur ſenſus ⁊ motꝰ mēbroꝝ. ¶ Et dicūt ꝙ q vrticas vſus fuerit comedere: ⁊ cū carnibꝰ ⁊ ſine: ſecurus erit ꝙ arena nō ḡnabiť in ipſiꝰ renibus. ¶ Et dicūt ꝙ comedere raffanos vł caules remouet raucedinē vocis. ¶ Et dicūt ꝙ comedē cydōia aſſata poſt cibū hꝫ leticiaꝫ ḡnare ⁊ pigritiā remouere. ¶ Et dicūt ꝙ comedere coꝛtices citri ꝯfoꝛtat coꝛ ⁊ oīa mēbꝛa ꝑncipalia. ⁊ ſemia coꝝ hn̄t venenoꝝ acuitatē remouere. ¶ Et dicūt iteꝝ ꝙ ſumere coꝛtices paruaruꝫ limaciaꝝ in potu ⁊ in cibo paruis ꝯfert venenis. ¶ Et dicūt ꝙ bibere decoctionē ſcerchani qᷓ filix in latino dr̄: hꝫ ex iteſtis educere cucurbitios. ⁊ ēt lōgos lūbꝛicos. ¶ Et dicunt ꝙ almuri factū ex fermēto vł oꝛdeo cū aceto ꝓhibꝫ ḡnōnē vmiū in vētre fieri. ¶ Et iteꝝ ꝓbatū ē ꝙ ponere guttaꝫ paruā olei ſynapis in aure nō audiētis deꝫꝰ in 3ᵐ liberabiť eger nutu Dei. ¶ Et comedere ꝑſica cognitū ē: ꝙ q̄uis ſint multoꝝ nocumētoꝝ hn̄t oꝛis fetoꝛē remouere vitio ſtōchi ꝓcedētē. ⁊ nulluꝫ aliud ſciť in eis iuuamentum. ¶ Et hiringi h̄ idē modicū exercere dicunť. ¶ Et ꝓbatū eſt qᷓ intrare balneū olei tepidi ſanat ab oībus doloribus

Idē gnto colliget. 40. ⁊ ſecūdo canonis c. 339.

Poſītia fortem ſtipticitatem nocent ſtomacho.

K

Fabe decoctione nō admittunt nocumentū qꝫ ſtomacho inferunt.
Ad ꝯſeruādū a pleureſi. idē vigeſimaprīa particula aſforiſmoꝝ. Rabbi Moyſi.
Ad epilepſiaꝫ idē Raſis de egritudinibus pueroꝝ. c. 7. et ſtra. tra. 9. c. 7.
Ad ꝯſeruandum oculos.
Ad tremorem ⁊ paralyſim.

L

Ad ſpleneticos idem ſecūdo canonis. c. 693.
Ad ꝯſeruandū ſtomachū ⁊ epar.
Ad ꝯſeruādū ab arenulis.
Ad ꝯfortandum viſum.
Ad ꝯfortādū corpus.

Ad lippitudines.

Caſus.

M

Ad coryzam.

N

Ad curuatio[nem].

Regula.

Ad coitum.

Ad amendā viſum.

O

Ad paraly[ſim].

Ad hemoroydas.

Ad venena.

Ad cōfortā membra et ſtibus.

Quid pelle[s] faciat.

Ad ꝯſeruā a febr. pu[tridis].

P

Ad ſitim.

Ad ſtid[iam] mis ſtīd[?]

Ad ꝯſeruā ab apat[a].

Ad paraly[ſim]. Idē in de lapidis gnto coll[iget].

Ad rauce[di]nem.

Ad letific[an]dum.

Ad ꝯfor[tan]dum cor.

Q

Ad verm[es] idē ſcpo[?]

Ad ſurdi[tatem].

Ad fetorē idē gnto.

Ad dolo[res] corporis.

A

Ad apata dē 5° coll'z t 13.c.c.1.f. 55.col.3. Ad colicā dē.16ª.ter tra.4.c. 14°. Ad fluxū dē.16ª ter trac.1.c. 1° z ſpāl'r eporis. Ad difficultatē vrine.

ribus toti⁹ corpis Deo dāte. ❡Et ſcitū eſt q ſi applicet aſa fetida ano ſanat apata ip̄i⁹ diſſoluēdo ip̄a. ❡Et dn̄t etiā q apponet hirigos piſtatos ſup apata diſſoluit ea. Et ſcitū ē q piguedo erach.i.anat caſa vel frida cōfert dolorib⁹. ❡Et p̄batū ē q ſuſpēſio ſtercoris adip ſup locū doloris hz colicā remouē. ❡Et dn̄t ēt q coagula habēt ſolonē ventris cōſtringere. ❡Et ſuffumigatio cum pelle ericij in retentione vrine diſſoluit eā. Et dicit ſeruus Regis. dūmō illa retētio vrine nō p̄cedat ab apate vel lapide viā obturātib⁹. ſi enim ex aliquo iſtoꝝ nō procedat pro certo liberabit Deo dante. ❡Hucuſqꝫ recordatus ſum res ꝯſeruātes ſanitatē z remouētes egritudinē ſua p̄prietate: queādmodū experimēta mihi teſtificata ſunt. amodo incipiā loq in cauſis z curis egritudinū breui tractatu z receptionib⁹ paruis z notis medicinis.

❡Trac. p̄mus. Qui eſt de egritu. capitis: z eſt continens capitula duodecim.

B

❡De ſcabie capitis qđ ſagrum nominatur. Cap. p̄mū.

DICO q de egritudinib⁹ capitis eſt hec egritudo que ſcabies vel ſagrum noiat: z paruis maxime euenire vꝫ. Magnis āt raro accidere reperitur: z cā huius egritudinis vtplꝫ eſt abundātia flātis. ❡Et cura hꝫ ē: cū ē pua z fluēs regere cū regimie deſiccatiuo. Cōdādo ei turtures z aues puas nemoris aſſatas veru vel in teſto cū aceto z almuri: z da ei panē bn̄ fermentatū: cū oleo z paruꝫ ſalis z aceto. Et ſufficit in cura hꝫ linire caput patiētis cū aceto z ſpargere deſuper puluerē chartaruꝫ aduſtarū. Et ſi infirmus hoc poterit ſuſtinere p̄pinabis ei de 3° in 3m diē mirabolanū vnū indū tritū z cribellatum ad bibēdū cuꝫ aqua mane ieiuno ſtōcho. ❡Et ſi ſcabies fuerit dura: dabis ei ſm qđ conuenire poterit ſuis annis vel ſue etati de hierapigra: in pondere prout videbit conuenire oib⁹. x. dieb⁹ ſemel: z uūges cū melle: poſtea ablues eā. ſ. ſcabiē cū aq̄ dulci tepida: deide aſpges ſup eā hūc puluerē. ℞. thuris aduſti ptē vnā: z eris vſti qrtā ptē vni⁹: z icorpora cū aceto z exicca i ſole. demū ſubtilr tere z cribella z deſupſpge. z ſi īfirm⁹ fuerit hūide cōplōnis z mollis: ablues ip̄m cū aqua mell'. demuꝫ deſuper epithimabis hoc cerotū. ℞. olei roſ. z cere ablute: qđ ſuffic: z diſſoluat cera i oleo. poſtea miſce cū eo q̄rtā ptē ipſi⁹ pulueris caliginis fumi: ſeu furni vl' camini. z epithia cū eo caput iſero: mane vō ablues cū aq̄ mell'. z iteꝝ appones de p̄dicto.

C

❡De tinea cutis capitis. Cap. 2m.

ACCIDIT q̄nqꝫ capiti tinea: z ē paſſio grauior ſupradicta: z cura ei⁹ plixior exiſtit. Conuenit ergo huic patiēti vt abſtineat ab oib⁹ q̄ hn̄t flegma gn̄are. Et ciba eū pane optimo fermētato z turturib⁹ z puis auib⁹ p̄paratis cū aceto z almuri vel aſſatis: z da ei comedere ēt panē cū aceto oleo z ſale. ❡Et ablue caput ei⁹ cū aceto z melle calefactis: z pone i nocte ſup caput ipſi⁹ pulueris thuris aduſti mixtū cū dcuplo ſui mell' diſpumati. Et ſi patiēs fuerit puer: dab ei ad bibēdū d hiera i. x. dieb⁹ ſemel pōdere ſue virtuti z etati cōueniēte: z ſi iuuenis fuerit dabis de eadē hiera aureos tres cū aureo j. pulueris agarici mixti cū aq̄ in q̄ iſuſa fuerit pulpa colloqntide tādiu q mutet ſaporē z colorē. Et abſtineat a cibo q̄uſqꝫ purget ex ea. z h plies facē dēs donec corp⁹ bn̄ mūdet. ❡Demū ſup caput aſpges hūc puluerē p̄us fcā ipſi⁹ ablutiōe. ℞. caligis fumi ſeu furni vel camini z vngule eqne. thuris vſti. z alcanne. an̄. ptes equales: fiat puluis: q̄n hic puluis gn̄at carnē viuā z facit cutim.

D

❡De alopicia. Cap. 3m.

SCIAS q h egritudo gn̄at ex flāte ſubtiliori z non ita gſſo ſic ē flā ex q̄ tinea gn̄at. Ex q̄ qdē accidit dpilatio cuꝫ capiꝫ z caſus capilloꝝ. z iō dr̄ alopicia: q̄n vulpib⁹ h paſſio ſepe accidē cōſueuit. ❡Et ſufficit in hac cura purgata mā cū medicina laxatiua predicta in capitulo de tinea. vngere locuꝫ cum antiquo oleo nucum. vel cū oleo de cherua z cibare eū ſicut diximus in tinea.

E

❡De thiria. Cap. 4m.

SCIAS iteꝝ q ſi flā adhuc i minori q̄ititate i corpore abūdauerit q̄ꝫ in predicta egritudine: z fuerit ſubtilioris ſubē: accidit inde egritudo que thiria noiat. Et dr̄ thiria eo q depilatio cutis ſit per viā tortā: z cā iſtius tortuoſitatis eſt paucitas flātis in q̄titate cū nō vltima ſubtilitate. Q̄n̄ ſi eſſet in ſubtilitate vltia fieret depilatio per viā rectā: ſicut facit aqua q̄n cadit ſup terrā. ſed qꝛ retinet aliqd groſſitudinis z nō eſt equale. Accidit eni ei qđ accidit aq̄: q̄n aliquid luti ei ſupſpargit. qꝛ cū cadit in terrā facit viā tortuoſam z nō rectā: z pp h ab antiquis noiatur noie ſerpentis: ſcꝫ thiria. Et cura huius eſt leuior cura alopicie: quoniā rectificando eum in cibis et potibus: quemadmodum diximus in predictis. z inungēdo locuꝫ cum oleo de cherua: vel oleo nucum vel oleo oliuarum veteri bullito in vaſe ereo tādiu donec ad nigredinem deueniat: ſufficiet in cura iſtius.

F

❡De caluicie occipitis. Cap. 5m.

ACCIDIT capiti caluicies q̄ ſi i iuuētute p̄uenerit ſufficit i cura ipſi⁹ iūgere caput cū oleo amygdalaꝝ dulciuꝫ. q̄n illud hꝫ acuitatē humoꝝ remouere. Et ſi in ſenectute acciderit ipoſſis eſt ipſi⁹ cura.

❡De ſciſſura capillorum. Cap. 6m.

CAPILLIS accidit ſciſſura z ſcindunt in partes duas. z cā h⁹ ē mltitudo ſiccitat. Et huic egritudini ꝯfert oleū ſeiſlini: z oleū amygd. dulciū: z oleū oliuaꝝ dulciū. Ita tn̄ q i vnoqꝫ oleoꝝ iſtoꝝ apponas aliqd d laudano diſſoluto cū eis bulliēdo. Et q̄n ſcindūt capilli dealbant eoꝝ extrema: qđ ē ꝯrīū ei⁹: qđ ē i canicie: in qua dealbantur radices: cibus illoꝝ ſit panis bn̄ fermentatus cuꝫ brodio galline z cū amygdalis vel zuccharo: z carnes caſtratine elixe cum modico ſale z oleo.

G

❡De ſabaphati. Cap. 7m.

SAHAPHAT eſt egritudo rubedinis q̄ accidit i carne coloris pulmonis cum p̄uis puſtulis: z accidit in cute capitis hec egritudo ſicut i facie: z nō gn̄atur niſi ex chol'a mixta cū aliqua groſſitie: q̄n ſi eſſet ſubtilis valde non adhereret illi loco. Et cura eius ē primo eūare corpus gn̄ali eūone ſicut flōmia ſi vtus fuerit fortis: z puto de cephalica. poſtea mundifica corpus cū medicis educentibus chol'aꝫ proprie: z nō de ſolū infuſionē vel vtutes ipſarū: ſꝫ cū tota ſubſtātia ipſas p̄pinare dbes: z medicine que hn̄t choleraꝫ purgare note ſunt: z q̄ ex eis magis laudat ē ſcamonea cū lacte cartarmi z lacte ficuū equali pondere. Hec. n. medicina optime purgabit hunc humorē dn̄o ꝯcedente. Et qꝛ humor iſte chol'icus exiſtit. iō nō ponim⁹ aliquā piguedinis vnctionē: ſꝫ ponēde ſunt medicine que habeāt ꝯſumere z cal'itatē egritudinis remouere: z que magis ex iſtis cōmēdant ſūt roſe recētes: z ſi nō īueniunt recipies q̄rtā partē ipſarū de ſiccis: z tantundē de narges: z piſtent: z miſce cū eq̄li q̄titate farine ordei: z ſi times ordeuꝫ pp ſuā viſcoſitatē. ℞. roſaꝝ. ℥. ij. z floris narges. ℥. ſ. z floris camomille q̄rtā ptē. ℥. j. z decoquant in aq̄ z aceto eiuſdē q̄titatis tādiu donec mutauerit colorē: addēdo huic decoctioni ex ſucco citruloꝝ. ℥. j. z ſi nō īueneris pone loco ei⁹ de ſucco cornularū: vl' de ſucco plātagis: vel de ſucco menithe z madefac petiaꝫ i h liqre z pone ſup locū: z cū dſiccat itera. ❡Et rectifica cibū eoꝝ p̄cipiēdo eis vt nō comedant dulcia: ſꝫ ciba eos lactucis cū aceto: qꝛ igroſſant humores inuiſcādo: z quia ſunt acetoſe: ſꝫ acetū huic nocet ſi ſolū ſumitur: z a portulacis oino abſtinere debēt: z ab oi gn̄e lactis: z ab oi ēt

Cura.

In chol'icis paſſiōibus nō ſit ad bibēda vnctuoſa. idē infra trac. 8. ca. 3.

H

Regimē.

I re q̄ pp morā saporē suū mutauerit ⁊ abstineant a fructi-
bus pterq̄ʒ a grnatꝭ dulcib⁹: ⁊ ab iterioꝛib⁹ cucumeꝝ sarra
cenoꝝ. i. āguriaꝝ qm̄ a comestiōe istoꝝ mīme ledunt̄: im-
mo hūorē malū p vrinā educē pbāt̄: ⁊ caueāt ēt ab oib⁹
in sartagie assatꝭ: ⁊ ab oib⁹ frixis: ⁊ ab oi gn̄e piscū ⁊ ouo-
rū: q: ista diuersimode inferūt nocumētū: ⁊ fac eos odora
re cōtinue rosas vl' myrtulā vl' nenufar: ⁊ pcipe eis ne fa
ciē ꝯuertāt ad radios solis vl' ad ignē ⁊ silia: ⁊ sic facien-
do ⁊ cōtinuādo q̄ diximus liberabitur oino nutu dei.

¶ De canicie capilloꝝ fm̄ diuersa loca Cap. 8m.

ET CAPITI accidit q: i qbusdā locis capilli dal
bāt̄: q̄ dalbatio a vulgarib⁹ morphea noiat̄: ⁊ pōt̄e
ē vt mutent̄ capilli ad citrinū vl' turpiorē colorē. ⁊
K h accidē pōt añ natiuitateꝫ ⁊ post: ⁊ qn̄ accidit post nati-
uitatē. cā hui⁹ est humor fridus spsus ad locū illū mutās
nāꝫ eius ad frigiditatē: ⁊ fm̄ mutationē vel alterationeꝫ
loci mutat̄ color capilloꝝ fm̄ plus ⁊ minus. ¶ Et cura
ei⁹ ē ordiare regimē cū calefaciētib⁹ exiccātibus tēpera
te: ⁊ comedāt in cibis suis turtures ⁊ auiculas puas assa-
tas ⁊ elixas ⁊ vtant̄ exercitio añ cibū: ⁊ qescāt post: ⁊ vn
gat̄ loc⁹ cū olo d cherua: vl' cū olo persicoꝝ vel cū oleo
corticis citri aut cū olo de xanmim ter i die: aut plus aut
minus fm̄ magnitudinē ⁊ puitatem egritudinis.

¶ De mala dispōne ⁊ figura capilloꝝ capitis. Cap. 9m.

ACCIDIT ēt capillis qn̄q: fig^a inālis qn̄ oriunt̄
tortuosi: ⁊ postmodū q̄si reuoluūt̄ versus suā radi-
cē. ⁊ hoc accidit pp multā cutis siccitatē: ⁊ pōt eē
q: i quibusdā locis sunt tortuosi ⁊ in qbusdā nō: fm̄
q: siccitas in loco plus ⁊ minus abūdare reperit̄. ¶ Et
cura huius est assidue vngere locum cum oleo de vitel-
lis ouoꝝ: ⁊ oleo amygdalarum dulcium: ⁊ oleo seminis
L lini equali pondere: ⁊ liberabitur.

¶ De furfuribus capitis. Cap. 10m.

ACCIDIT QVE cuti capitis vt i ea siāt fur
furib⁹ gn̄ent̄. ⁊ h ē pp expulsionē flāt grossi ad lo
cū. ⁊ cā h⁹ ē multa replō cibi: ⁊ comedere ea q̄ flā
gn̄ant: ⁊ qescere añ cibū ⁊ post exercitari: ⁊ qd̄ pl⁹ h age-
re pōt ē exercitiū imediate post cibū: ⁊ ēt balneare se ex-
stuphā i aq̄ frigida vl' tepida. i calā do mīme nocē iu'lica
tur. ¶ Et cura h⁹ ē exercitiū añ cibū ⁊ añ balneū: ⁊ come
dāt turtures pparatas cū aceto ⁊ aues puas ⁊ abstineāt
oino a potu aq̄ simplicis nisi ei admisceat̄ mel vel vinū
coctū. ¶ Et purgētur conuenienti catartico: ⁊ qd̄ lauda
tur magis ē aloes ⁊ colloquintida. ⁊ h cōfectio silr multū
ad h valꝫ. q̄. ℞. aloes succotrini ⁊ seis vtice ⁊ ireos. ana.
aur̄. j. masti. aur̄. 5. sarcocolle ptē tertiam aur̄. j. interioris
collogntide octauā ptē aur̄. j. Collogntida quidē minu-
tim icidat̄: ⁊ alie res subtilr̄ pulueriʒent̄: ⁊ addes ex pul-
uere dragagāti ⁊ amygdalaꝝ dulciū ad pōdus oiuꝫ: ⁊ mi-
M sce totū malaxādo cū syrupo sgnʒibin addēdo ei ex sca-
monea pōdus triū gnoꝝ ordei: ⁊ dosis h⁹ est pōdus aur̄.
v. cū ciato vno aq̄ dcoctiōis hyssopi ⁊ allei: abstinēdo sic
ꝯuenit i laxatiuis: ⁊ abluat̄ caput ei⁹ cū aceto vini epithi
mādo ipm̄ luto seu terra cū q̄ vltramarini capita sua ab-
stergūt: ⁊ si cū aceto miscueris mel ⁊ caput ipsi⁹ cū ipo la
uabis meli⁹ erit. ¶ Itē si ex subtili alchitrā in hyeme ca
put lauabis vel vnges liberabit̄: ⁊ ablutio ēt ex aqua si-
cle vel ex aq̄ cētauree minoris hāc remouet passioneꝫ.

¶ De pediculis. Cap. 11m.

PEDICVLI aūt accidunt capiti. Et Gal. dic̄ q:
exitus eoꝝ est inter carnē ⁊ cutim. ⁊ alij dicunt q:
procreantur ex sudore viscoso exn̄te super cutim.
Sed q̄cūq: mō fit: h ē veritas qd̄ generant̄ ex hūore lig
do valde: cui aliq̄ calitas ē admixta cū aliqua ex spēbus
putredinis: ⁊ nō dico putredinē cōpletā: ſʒ que est i fieri.
¶ Cura huius ē eis dare hierāpigrā cū aq̄ lactis qd̄ coa
gulatū sit cū seie vtice: vel cū lacte ficus. Et pone super N
caput dsiccātia: ⁊ si fuerit in estate sufficit tibi acetū i quo
bullita sit centaurea mior. i hyeme vnges caput ei⁹ cū al
chitrā: qm̄ dstruit hūorē faciētē pediculos ⁊ ipos necat.

¶ De lendinibus. Cap. 12m.

ET SVPERVENIVNT qn̄q: capillis capi
tis lendines: ex gn̄atione quarum diuerse a medicis
repiūt̄ opiones. ¶ Et cura eaꝝ ē vngere caput cū
eis q̄ dixim⁹. s. cū cētaurea minori ⁊ cū alchitrā. Et nō am
plius gn̄abunt̄. Et fac eos assuescere balnea: ⁊ multoties
caput ablucre destruit ipsas. Et qui vult cām vel māꝫ ea
rū remouere: opꝫ vt a cibis icōuenientibus abstineat. Et
sit cōtētus comedere gallinas vl' turtures decoctas cum
aceto vel agresta vel succo berberis. ¶ Et iam nō rema
net nobis aliqd memorare de his q̄ capiti extrinsec⁹ acci O
dere possint: nisi q̄ ab extrīseco hñt ꝓuenire. Nūc aūt inci
pio tractare d his q̄ eisdē hñt a causis extrīsecis ꝓuenir̄.

¶ Incipit Tractat⁹ 2⁹ ꝯtinēs vnicū capl'ꝫ qd̄ ē d egritu-
dinib⁹ capitis: accn̄tib⁹ ab extrinseco sicut a ꝑcussione.

ET ACCIDIT capiti ꝑcussio ex ferro
vel lapide vl' ligno: ⁊ ex silib⁹. Et ea q̄ ex fer- p⁹ mod
ro fit absq: incisiōe cutis nīme saniē hꝫ ꝑcrea
re vt plꝫ: ⁊ si fit: h est in modica q̄titate. Et re
mouet̄ h nocumētuꝫ abluendo locū cuꝫ aqua
mell' post capitis abrasionē ⁊ desup ponēdo empl'm bal
nele: ⁊ est vnguentū seu empl'ꝫ de palma. ¶ Et si ꝑcus- 2⁹ mod
sio fuerit ex lapide vel sil' i supple sine icisione p certo hꝫ
saniēꝫ gn̄are. Et cura eius est sicut diximꝰ excepto q: ma-
gis ꝓlongat̄. ¶ Et incisio facta ex ferro si tendit vsq: ad 3⁹ mod
panniculū q craneū externe tegit. dolorē forteꝫ hꝫ gn̄a-
re: ⁊ i de febrē ꝑcreare. Cōuenit q̄ i h casu corp⁹ eūare cū
flōmia cephalice ptis opposite: qm̄ in hoc casu semp intē P
do flōmare de opposito. Moderni vero medici innitunt̄
dictis cuiusdā medici senis q in sibilia morabatur nomie
hēt̄ onsages. quia videbat̄ sibi sufficiēs iclinatio facta a su
periori ad inferius: ⁊ in h casu flōmabat medianā: dicēs
q: hec ꝯrietas sibi sufficere videbat̄. Sꝫ pr̄ meus minime Idē 6°
h asserebat. imo iubebat ābas opiones fuare: q pr̄ me⁹ Almā.
seruus regis noiabat̄. Et hec ē mea opio ⁊ eā fuaui ⁊ ser- ⁊. 7.
uo ⁊ seruabo tpibus vite mee: ⁊ expientia quotidie hanc c. 1. ⁊ idē
cognosco eē veritatē. Postea habeas lanā vel cotū inū- ad Alm.
ctuꝫ olo rosato aromatiʒato ⁊ tepido: ⁊ desup pone: ⁊ h c. 3. ſʒ. 7.
cōtinuabis donec apa'loci remoueat̄. Et si dolor fortis ex l'. 33° v.
titerit ⁊ nō remouet̄ cū hoc: adde predicto oleo medicta oppo.
teꝫ ipsius de olō ex vitellis ouoꝝ: cognoscēdo q: vuln⁹
istius panniculi nō est paꝝ timēdū: eo q: ex radice ⁊ ortu
ipsius accidūt hoi accn̄tia grauia ⁊ periculosa: ⁊ pp hoc
sollicite intēdenduꝫ est ne apa ꝑceet̄. Et cū securus fue-
ris ab apate redi ad curaꝫ pdictā. Sꝫ pp siccitatē pānicu Q
li opꝫ vt decoquātur cū aq̄ cortices glādiū interiores vl'
cauda equina: ⁊ cū eadē dcoctione fac aquā mellis cū q̄
vulnus abluere debes: ⁊ pone sup vulnus vng^m seu em-
plastrū de palma: ⁊ h medicamē ꝯtinuare debes donec
cōglutinet̄. ¶ Et si vuln⁹ ex lapide fuerit cū fractura pā- 4⁹ mod
niculi cooperiētis craneū: ita q: tēdat vsq: ad ipm̄: nō fit
in cura additio nec diminutio: nisi q: tps magis ꝓlōgat̄.
Sed si vulnus fuerit ex ferro acuto: ita q: incisio tangat
seu pforet craneū absq: penetratiōe ipsius sufficit adhuc
tibi cura predicta. ¶ Et si icisio vsq: ad ꝓfundū penetra 5⁹ mod
uerit. tūc oino indiget chirurgico ⁊ opōne manus. Et hoc
pmo incipe dꝫ. s. pāniculū a craneo excoriare. faciēdo p
incisionē in cruce: fm̄ q: docet Gal. in l° de inge. sani. Sꝫ
in h tpe nr̄o pauci q hoc facere sciant repiunt̄. ⁊ spāliter
q sciāt hāc artē experiētia: ⁊ rōne: q: impossibile est tale
opus solū verbis exercere. ¶ Et tibi dico vt inuenias ho-
minē perfectū in hac arte: qui sit ex illis qui habent intel-

A lectũ ⁊ ꝯſuetudinez. ⁊ q ex nãſua ⁊ cõplone habilꝭ ſit huic artꝭ: ⁊ q exptus ſit in ea tpe lõgo. qm̃ nõ oꝫ recipi aliquis ad h̃ exercẽdũ. niſi lõgo tpe fuerit diſcipulus cuz magro optio pfecto. ⁊ ipſe p ſemet lõgo tpe fuerit practicat⁹. Et facta icĩſiõe ⁊ excoriatiõe crãei remoueaꝛ os qḋ fractuz eẽ repiꝛ. Hoc facto exiccare ſeu abſtergẽ dẽs optie ſaniẽ reptã ſup pãniculũ cũ coto. poſtea d̃ſup pone cotũ made factũ i oleo ro. tepido: ⁊ vuln⁹ carnis oĩ die abluere dẽs cũ aq̃ mellis q̃uſqꝫ ab apate ipi⁹ dubiũ remoueaꝛ. Et poſtea curali vuln⁹ qḋ ẽ i carne cũ emplo anacliſ qḋ latine dĩ de palma ſm q tibi videbiꝛ. ſ. ſi fuerit delicat⁹ ⁊ carnẽ mollẽ habuerit miſce cũ p̃dicto emplo aliqd olei ro. ⁊ ſi nõ. ſolũ p̃dicto ẽplo vti d̃bes. Et ſi caro eius fuerit dura i vltio tũc p̃dicto emplo addere debes aliq̃ q̃ fortiter habeat ꝯſumẽ. ſic eſt calcatũ. i. vitriolũ. Et cuitos cure iſtius ꝯſiderare oꝫ diſpõnẽ infirmi ⁊ tps ⁊ habitudinẽ ipi⁹ ⁊ eius nãz ⁊ cõplonẽ. ¶ Sꝫ ſi fractura fuerit ex ligno: vel lapide: res erit piculoſioꝛ valde: eo q ſi os fractũ eẽ repiꝛ B indirecto ꝯtuſiõis ipoſſe ẽ q in circuitu ꝯtuſiõis ſciſſure minute ⁊ pue vꝫ ppe fiãt. q̃ ſciſſure pp eaꝝ ſubtilitatez ſenſui ſũt occulte. Et ẽt q pãnicul⁹ ſub craneo rept⁹. i. dura mr̃ corruptionẽ corporis ⁊ nocu^m h̃eat fortitudie pcuſſionis. Et ex illis qbus h̃ accidit nocu^m pauci euadũt q corruptionẽ ⁊ pturbationẽ mẽtis ⁊ itellꝰ nõ patiaꝛ. cũ tarditate ⁊ pigritia ſenſus ⁊ mot⁹: ⁊ vix: aut nũq̃ a tali pcuſſione liberaꝛ. Et qꝛ ẽ imẽſi piculi ⁊ terroris ſic̃ dcm̃ ẽ: iõ opꝫ te eẽ ſollicitũ i remouẽdo os fractũ: ⁊ iponendo cotũ madefactũ i olo ro. tepido. ⁊ i abluẽdo vuln⁹ cũ aq̃ mell. ⁊ h̃ facere debes q̃uſqꝫ videb qd de⁹ facẽ voluerit. qm̃ h̃ res iſto nr̃o tpe q̃uis exiſtit. qꝛ nõ vidim⁹ neqꝫ audiuim⁹ cyrologũ aliquẽ i h̃ nr̃o tpe q ſit pfect⁹ in hac arte. qa ſi aliqs C. eẽt pfect⁹: nemo ex fractura cranei ſolius moreref. Et ſicut ex gra dei eẽ cogſcꝛ illi cui pfectus i tali nec̃itate vꝫ ſimili medicus aduenerit vt ipſuz liberet. ſic ex ſnia diuina eẽ dĩ: qñ alicui ſuperuenerit imperitus ⁊ ide moriaꝛ. ¶ Sed ſi cũ fractura cranei dura mr̃ aliquã receperit leſionẽ: medicationẽ aliq̃z in talib⁹ ponere nõ itẽdo. cũ moderni i leuiorib⁹ iſufficiẽtes eẽ repianꝛ: quãto magis i grauiorib⁹ eſſe pñt. ¶ Et ſi cũ h̃ etiam pia mr̃ leſionẽ h̃uerit. impoſſe eſt ipſos liberari ſic a medicis eſſe ꝓbatur.

¶ Trac. 3⁹ de egritudib⁹ capitis icipit. cõtinẽs capl'a ſex.

¶ De dolore capitis ex frigiditate. Cap. p^m.

ACCIDIT hec qdẽ egritudo capiti ex frigiditate extrinſeca ſupueniẽte: ⁊ cura h⁹ ẽ vngere caput cũ olo de veuen ⁊ camomillio: qꝛ calꝛa exiſtũt. Et ſi friditas itẽſioꝛ fuerit: nõ nocebit predict̃ admiſcere medietatẽ põderis eoꝝ ex olo ſeminis ſynapis. ⁊ ex olo ſe. nigelle. ⁊ ſi oleũ balſami habe D remus: longe melius laudaretur oibus predictis.

¶ De dolore capitis ex caliditate. Cap. 2^m.

ET SI dolor capitis ex calitate fuerit. curatur cũ oleo roſa. i puteo ifrigidato diſtillãdo ipſuz ex alto cũ vaſe h̃nte cãnulã ſubtilẽ: ⁊ ſi caliditas fortioꝛ p̃dicta extiterit: ⁊ fuerit in eſtate: ⁊ etas fuerit iuuẽtutis miſce predicto oleo ſuccũ lactucarũ: ⁊ cucurbitarũ: ⁊ cucumerũ: ⁊ pone ſuccũ cucurbite in hoc caſu pp groſſitiẽ ſui: ne cito ad ꝓfundũ capitis valeat penetrare: imo pmanẽ faciat medicamẽ i loco tãdiu. vt ſuaz poſſit facere opõnẽ. ⁊ ne cito cõuertaꝛ in caliditatẽ mẽbri calꝛi. queadmodũ faceret res ſbtilis pp calꝛitatẽ fortez capit. Et ſi acetũ huic medicami addideris: erit fortius in h̃ ope. ¶ Et ppare debes cibũ infirmi ſm ſui cõditionẽ. ſ. dãdo ei lactucas elixas ⁊ cucurbitas ⁊ portulacas cũ aceto cõditas: ⁊ odoret nenufar recentẽ vel violas vꝫ cucurbitas recentes. Et caueat ſibi ne maneat in loco vbi ſit ignis vel fumus vel in aere calido donec liberetur.

¶ De dolore capitis ex h̃uiditate. Cap. 3^m. E

ABVNDANTIA humiditatis nõ facit dolorẽ intẽſuz ſꝫ gratiuũ ⁊ cũ extẽſione laborioſa ⁊ gemitu iſano. Et cura eius eſt paucitas cibi: ⁊ pot⁹: ⁊ in eſtate remouetur hic dolor: cũ aſperſione ſandalorum cũ aqua ro. ſup caput. ⁊ in hieme cuz odorare faciẽdo fumũ ligni aloes vꝫ blacte bizãtie vꝫ galbani vꝫ ſandarus idi. vel ſandar⁹ d̃ ſepta. Et odoraꝛ alkitrã i h̃ ẽ optimum.

¶ De dolore capitis ex ſiccitate. Cap. 4^m.

SED SI ſiccitas cũ friditate abũdauerit. non hꝫ dolorẽ capitis ꝓcreare. ſed vigilias cũ pturbatione ſenſus. ſi ſiccitas exuberauerit. Et cura eius eſt introit⁹ balnei aq̃ dulcis in camera mediana. Et etiã balneatio extra ſtuphã cõfert. ⁊ continuatio ẽt aſperſionis aque calide ſuper caput habet hanc egritudinem remouere. Et comedere amygdalas dulces cum pane ⁊ ſine pane hoc idem facere poteſt deo dante. F

¶ De apatibus pãniculoꝝ capitis. Cap. 5^m.

ISTE vero egritudines ſunt q̃ fiunt abſqꝫ cã extrinſeca. Capata q̃ fiunt in pãniculis. ſed apa qḋ fit in panniculo qui exterius craneũ tegit leuius ceteris eẽ indicamus. Et cura ipſius eſt flõmia cephalice abſtinendo cũ oĩ ſollicitudine ab appõne froꝝ illi loco ne faciat redire mãz ⁊ leſionẽ nobiliori mẽbro. i. cerebro. ¶ Et accidere ẽt põt pãniculo duro exĩte ſub craneo q dĩ dura mr̃ apa. ⁊ hoc accidit ex humoribus acutis. ⁊ pp hoc patiunꝛ fortiſſimos dolores cũ rubedine oculoꝝ: vigilijs: ⁊ perturbatione ſenſus ⁊ intellect⁹. ¶ Iſtis qdẽ extrahere debes de ſanguine ſꝫ qḋ ibi videbiꝛ expedire. ⁊ ſi fuerit mediocris etatis ⁊ tẽpus fuerit tẽdens ad calitatẽ. ciba eos ſolũ ptiſana ordeacea rõnabiliter facta cũ modica q̃ntitate mice panis frumenti. ⁊ medulle ſeminis cucũe. ſarraceni: vel cũ lactucis elixis vel citrullis ſilꝛ elixis cum modico aceto. Et purgabis ipſuz cũ myrabolanis citrinis: tamarindis: ⁊ ſcamonea ſm q tibi videbiꝛ cõuenire. ¶ Sꝫ ſi fuerit iuuenis ⁊ magni corpis ⁊ vene ipſius fuerint large. ⁊ tẽpus eſtatis vel veris flõmia cũ de vena cõi dextri brachij. Et nõ cibabis euz vſqꝫ ad. vij. dies niſi ſoluz ptiſana ordei rõnabilꝛ facta. vꝫ lactucis elixis vel portulacis q̃ ceteris laudabiliores exiſtunt. ⁊ hec oia aceto cõdiantur. Et medulle ẽt ſeminũ citrulloꝝ ⁊ cucume. ſarracenorum eis vtiles valde exiſtũt. Et iſto regimine vti d̃bes donec apata ⁊ eoꝝ accñtia remoueantur. ¶ Et etiã poſtq̃ ceſſauerit apa cũ oib⁹ ſuis accñtib⁹. nõ cibabis eũ carnib⁹ nec aliquo alio cibo multi nutrimẽti. ſed ꝓpina ei ſubtilia gradatiꝫ aſcẽdẽdo ad groſſiora. donec ipſuz eẽ cognoueris in ſuo eſſe nãli. Et poſt cibũ ei dabis ſp aliqua ſtiptica tpate. ſic medulle albauſeg. ⁊ vue qñ incipiũt eẽ varie. ⁊ ſiſa. qꝛ iſta h̃nt ſtomachũ cõfortare. ⁊ nocu^m predictoruz ciboruz remouere. Et laudaꝛ ẽt iſtis ſuggerẽ ſuccũ cydonioꝝ: ⁊ piroꝝ maſticãdo ſilꝛ poſt cibũ. ⁊ ſi tẽpus nõ fuerit magni eſtus zucchaꝝ roſatũ i hoc caſu cõueniẽs eẽ dĩ. ¶ Sed ſcire debes q ſi v̄tus debilis extiterit. vel fuerit etatis vltra annos. xl. pauciſſimis taliuz tale apa ex pura cholꝛa ⁊ nãli eẽ reperitur. ⁊ ſi acciderit: eius curã ipoſſem eẽ dicim⁹. Et ſcire d̃bes q oĩa apata q̃ fiũt in cẽbro ꝓ maiori parte ſunt aut ex cholꝛa mixta flãti: aut ecõuerſo. talibus aũt p̃cipim⁹ oino flõmiã facẽ: ſꝫ i modica q̃ntitate. Et poſt ſunt purgãdi cũ agarico ⁊ aloe ⁊ violꝛ ſyrupo violaceo ⁊ ſquinzabin. Sed ſi apa fuerit in pãniclꝛo predcõ: H ſcꝫ dura matre itetare d̃bes minutionẽ ſpecialꝛ ſi cognituz fuerit a medico ex pulſu ⁊ alijs ſignis ſanguinẽ exuberare. Et nõ deſiſtimus a memoratione ſignoꝝ ſanguinis. niſi qꝛ hic nr̃ liber nimiuz ꝓlongareꝛ. Et ſi ea ponerem⁹: egrederemur a precepto dñi regis. ¶ Et fac euz abſtinere a cibo groſſo ⁊ q̃ntitate multa. ⁊ fac eũ odorare roſas ⁊

Marginal notes (right column): pm⁹ mod⁹ — 2⁹ modus — Cura vlis — 1. — G Cura pticularis vſ q ad ſtatũ — Regimen declinationis

I nenufar ꝛ ſilia poſt aſperſionē ipoꝝ cū cāphora diſſoluta cū aq̄ ro.ꝛ ciba eū mica panis bñ fermētati elixata in aq̄ cū modica q̄ntitate aceti.vl'cū aq̄ ordei cū modico aceto: ꝛ ſic age donec oīa accñtia remoueāt:ꝛ ēt poſt remotionē ipoꝝ nō cibab eū groſſiorib⁹ſubito ſ3 paulatine. ¶Et
3ᵒmodus. ſi apa pdictū ex flāte fuerit q̄nuis h̄ raro hēat ꝑuenire pp duriciē ꝛ firmitudinē pdicti pannicli ipedietē penetrationē erit ſi fuerit ex flāte ſubtili ꝑ maiori pte. ¶Incipe
Cura. ḡ in cura iſtorū a flōmia:eo ꝙ ex ipſa eoꝝ iuuamē veloci ter manifeſtaſ:ꝛ poſtea purgabis eos cū aq̄ iſuſionis ſeminis chartami:colloquintide:ꝛ ſeminis vrtice. cui admiſcebis modicū aque in q̄ ſteterit maſtix tādiu donec colorem mutauerit:ꝛ ex ſquinzabin ꝛ ſyrupo ſquināti:qd̄ tibi videbiſ ꝯuenire.Et abſtinētia ſit ſic ſit in alijs laxatiuis ꝛ abſtinere eos facias a cibis groſſis.Et ſufficiat eis recipe aquam mellis ſubtilē i vltia ſubtilitate:vel ſyrupū ſgnzabin factū ex melle puro.Et ſi vis eis panē ꝓpinare : da-
K bis micā panis optie fermētati ablutā cū aq̄ cal'a:cui addes aliqd ex ſyrupo ſgnzabi fctō ex melle.ꝛ vltia q̄ntitas panis ſit.ʒ.ij.¶Sȝ ſi ex melia acciderit:h̄ ex ſbtili melia
4ᵒ modus eē repiſ:q̄m ǵſſa mime pt ibi penetrare pp duriciē ꝛ ǵſſiciē pānicli.Quare ēt iſtos minnē ꝯſulim⁹.Et purgab eos
Cura cū epithimo ꝛ ſene.ſ3 elleboꝝ ꝓhibem⁹ oino:ꝛ huic meⁿᶜ adde aliquid ex ſucco pomoꝝ ſi hñeris.ꝛ ſi ñ: ſyrupū corūdē ponē ōbes. Et nō cibabis eos cibis ǵſſis nec multi nutrimēti dōec oīa eorū accñtia remoueāſ queadmoduȝ ſupi⁹ dixim⁹.Et laudabiliorē cibū eoꝝ eē dicim⁹ amygdalarū claꝝ ꝛ ſi idiges eis panē ꝓpinare:dabis eis in modica q̄ntitate.¶Et ſcias ꝙ nō ǵnaſ apa i h̄ pāniculo: nec in aliquo alio loco ex vno ſimplici hūore cui ēt ali⁹hūor nō
L ſit admixtus : ſ3 ōnoiatio fit a maiori.v.ǵ.ſcȝ qñ dicim⁹ ꝙ ē ex chol'a:ñ itelligas ꝙ ſit ex pura chol'a ſ3 cū alijs humoribus mixta:ſ3 eā chol'aȝ noiam⁹:q2 alijs hūorib⁹ꝑualet i q̄ntitate ꝟtute ꝛ nā.¶Et ſcias qd̄ ſigᵃ apatis cholici h̄ ſūt.ſ.
Sigᵃ apat cholerici. acuitas febris ꝛ ei⁹ fortitudo:ꝛ mltitudo ſitis:ꝛ ꝑturbatio ſenſus:ꝛ ꝙ īfirm⁹ loqtur vana ꝛ inordinata:ꝛ qd̄ iſeipo fatigaſ cū mlta igetudie ꝛ gyratiōe ō latē i lat⁹ꝛ aliqñ ſedebit i lecto ꝛ abūdātiā vigiliaꝝ hēbit cū mlto dolore capitis ꝛ rubedie albedis ocl'oꝝ:ꝛ ē ſine tiore.Et mltotiēs ſeruis ſuitorib⁹ vociferat ꝛ exclamat abſq3 cā ꝛ pulſus ei⁹ē ferin⁹.¶Et ſigᵃ exuberātie ſanguis cogſces ex ꝯuerſiōe albedis ocl'oꝝ i rubore ꝛ palpebre ēt ipoꝝ illō idē hic videt:ꝛ ſitis ſ3 mior q̄3 i chol'a ꝛ ꝑturbatio ſenſus ꝛ alienatio
Signa ſanguinei. adeſt cōiter:queadmodū i chol'ico:ſ3 agitatio ō latē i latus ꝛ ſeſſio ꝛ mot⁹ mior q̄3 ipdicto repiſ eē. Ingetudo ǵdē ꝛ vigilie eq̄les eē dicūſ. ¶Sȝ accñtia flātis ſunt.h̄.ſ. ǵuedo capitis q̄ dolori ñ ſimilaſ.ſitis ipceptibil'.ꝛ multitudo
Sigᵃ flegmatici. ſomni cū mlto gemitu ꝛ ǵuedie i eodē.ſic ebrijs accidere cōſueuit:ꝛ nō excitaſ a ſomno leuiter:ſ3 cū ǵuedie capitis: febris qdē ē ꝗeta ꝛ lenta:ꝛ ei⁹pulſus mollis ſine duricie.
M ¶Et iā dixi tibi ꝙ ipoſ'e ē apa cerebri ex hūore vno ſimplici fieri:ſ3 ex duob⁹vl'plib⁹ mixtis:q̄re accñtia apparebūt ſm dn̄ñ peccāṫ hūoris:ꝛ h̄ ſcribē diſtičte ꝛ ſigillatim ſm q̄ntitatē vniuſcuiuſq3 mixtiōis eēt ipoſ'e:ſ3 medic⁹ i h̄ prudēs eē dȝ ꝛ iſta cogſcē a ſeipo ſ3 ſui doctrinā ꝛ expientiā:ꝛ faciat ꝙ ſibi videbiſ:ꝛ h̄ ei ſufficiēs indicatur.¶Et ſcias ꝙ qñ pdicta mala accñtia īfirmo ſupueñerit: ꝙ apa
Vide pᵒter ty trac.3º. ca.2. erit i dura mr̄e vl' i pāniculo ipſi⁹ nobiliori.ſ.pia mr̄e. Et ōbes ēt cogſcē ꝛ ꝓuidere ſi pdcā accñtia a ſtōcho veniūt: ſcȝ a fumoſitatib⁹ vl'vaporib⁹reſolutis ab aliqb⁹hūorib⁹i ſtō exñtib⁹ caput aſcēdentib⁹:qd̄ ſi fuerit:accñtia apparebūt ſm nāȝ ꝛ q̄litatē illi⁹hūoris a q̄ fit reſol'o. Sȝ ſi accidētia pdicta ex ſtō fuerint:ſciſ q2 recedūt ꝛ veniūt ſ3 aſcēſu ꝛ deſcēſu febris:ſ3 ſi ex apate pāniculorū cerebri fuerit.ꝑmanēt firma donec fuerit apa. ¶Et poſ'e etiā ē vt
5ᵒ modus. apa i pia mr̄e ǵnēſ:ꝛ ē pāniculus ſubtil'circūdās corpus cerebri.Qd̄ ſi ſic fuerit nec'e ē medico vt flōmet īfirmum ō cephalica dxtri brachij exhēdo ō ſāgᵉ i q̄ntitate mlta:ꝛ ſic poſ'e erit ꝙ eger liberēſ oino vel ꝙ nā expellat mām ad ıgbilius mēbrū i ǵdu.ſ.ad duram mr̄eȝ:ꝛ ſi ſic euenerit erit ſignū fortitudis ꝟtutis ꝛ libatiōis īfirmi.Et e ꝯrio eſſe dicim⁹ ſi hūor faciēs apa a dura mr̄e ad piā expelliſ:vl' deriuaſ:qd̄ ē ſignū debilitatis īfirmi ꝛ mortis ipſi⁹:niſi de⁹ eum voluerit liberare.Sȝ accñtia ꝑuenietia ex apate pie mr̄a tris ſunt fortiora ꝛ velociora ꝛ magis mortē ſignia ex q̄ cūq3 hūore fuerit illō apa oibus alijs apatib⁹ euenietib⁹ in alijs pāniculis cerebri.¶Et flōmia oib⁹ eſt cura gnalis cū abſtinētia ab oib⁹cibis ǵſſis ꝛ mlti nutrimēti tenēdo eū in regimine ſubtili in vltima ſubtilitate:ꝛ ſi tp̄s fuerit eſtiuū ꝛ īfirmus iuuenis ꝛ robuſtus.ſufficit ipſi aqua tamarindoruȝ per viam cibi ꝛ nutrimenti:donec ceſſent ꝛ quieſcant fortia accidētia ꝛ alleuietur poſtea. Cura.

¶De apatibus cerebri ꝛ rethe mirabilis. Cap.6ᵐ. O

IPSI cerebro ēt accidere pōt diſcurſio ſeu ſpartio humoris vnius ſeu plurīū iſtis cōmiſſuris:vñ apa ꝑcreatur in ſua ꝓpria ſubā.Et huius apatis accñtia ſunt fortiora ꝛ magis grauia ꝛ citius interficiētia:ꝛ cura huius eſt flōmia ꝛ ſubtilis dieta.Sed dubito ꝙ deficiet pp peſſimitatē accñtiuȝ añq̄3 poſſis ad curā ꝑuenire.¶Et hui⁹ apatis accñtia ſunt defectus motus voluntarij : ꝛ amiſſio virtutuȝ ꝑ maiori pte:ꝛ relaxatio totius corporis:ꝛ moritur pp defectionē lacertorū pectoris.Et vt breuiter dicaꝝ:poſtq̄3 cōfirmatū ē apa penitus moritur: ꝛ pp hoc in cura eius nō ꝓlongo ſermone.¶Et accidit ſiue accidē pt ſil'r apa in rethi cerebri:qd̄ qdē rethe in añriori parte cerebri verſus faciē reperiſ eſſe:ꝛ a medicis dī eſſe rethe mirabilis ꝛ noiaſ cerebri mr̄.Et cognitio huius apatis ē difficilis valde:cuius accñtia ita ſunt inſeperabilia ꝛ certa ſicut vmbroſitas ꝛ nebuloſitas exiſtit tēpore pluuie:ꝛ ſūt iſta.ſ.rubedo albedinis oculorū:ꝛ groſſicies palpebraruȝ ipſorū cū difficultate motus ipſorū.ꝛ fortitudo febris: q̄nuis huic aliquid flātis ſit admixtū.¶Cura eius eſt flōmare cephalicā cū multa extractione ſanguinis.Et poſtmodū mihi v3 ꝙ trahendū ſit etiā de vena pulſatili q̄ in manu reperitur in modica q̄ntitate.ſ.nō min⁹.j.ʒ.nec pl⁹.ʒ.j.ꝛ dimidia:ꝛ rege euȝ leuiter ꝛ ſubtil'r. Et ſufficit ei aq̄ infuſionis tamarindorū propinando eā ſucceſſiue vna vice poſt aliam. Et ſi cū h̄ corpus mollificatur:cura exiſtit laudabilis.Et fac cū odorare myrrhā ꝛ ſandalos:ꝛ roſas ꝛ boliū armenū ſubtil'r diſſolutū i aqua. ¶Et cū receſſerint accñtia vel multuȝ fuerint alleuiata:cibabis euȝ medullis citrulloꝝ vel cucumeruȝ ſarracenoꝝ.donec ab eo oia accñtia predicta ſint ablata.Poſt dabis ei aquaȝ ordei.Et poſtmoduȝ illa remota dabis ordeū ipſum decoctum in eadē diſpoſitione que ordinatur a medicis.Et cū fueris certificatus de eius liberatione:ſibi ꝓpinabis panem lotum cū aqua:vel panem in furno decoctum cum ſeminibus cucumerum ſarracenorum excorticatorū vel cum piris.Et cum fuerit optime liberatus ſemper propinabis ei pruna ante cibum.

De apa rethis.

Sigᵃ ap rethe mirabilis q. collig.

P

Cura ad ſtatum

Cura in clinatio

¶Tractatus 4ᵒ de egritudinibus aurium.ꝯtinēs capl'a.5.

¶De apoſtematibus aurium. Cap.pᵐ.

INCIPE curā ei⁹a flōmia cephalice qñ ipſa remouet ipſum oino qñ incipit euenire.Et rege eū ſubtili regimie:ꝛ in aurē diſtilla omni die ex oleo roſato ꝛ anhetino.ana. ꝛ ſit tepidum:ꝛ ciba eum cum aqua ordei:vel mica panis ablu ta cū medullis citrullorum vel cucumerum ſarracenorū ꝛ agreſta:vel cum aqua ꝛ ſyrupo ſquinzabin:donec acuitas egritudinis ꝛ accidentia remoueantur:ſed ſi apa taliter non remouetur:ſed ad ſaniem deriuatur cura eius tunc eſt leuis. Et ſi dolor fortis efficitur: ꝛ timebis mortē infirmi Cura

A infirmi ex acuitate ei⁹: aut ſupuenit ei tortura oris pp nimiā ſiccitatē euenietē pp ei⁹ abūdantiā vigiliarū: ſbueni ei cū imiſſiōe in aurē ex oleo ō vitell' ouoꝝ: qm̄ icōtinēti remouet dolorē: ⁊ pperat exitum ſaniei. ℂ Et iā recor- Caſus.
dor cū erā iuuenis q̄ miſit ꝓ me Dali fili⁹ Joſeph: q̄ mihi fuerat ⁊ erat inimic⁹: vt ad eū cordubā irē: cā vni⁹ aṗaṫ qō ei in aure acciderat: ⁊ in veſpis cordubā pueni: ⁊ iueni eū cū dolore fortiſſimo: ⁊ a tremore appetētē mortez vl' q̄ ab aliq̄ occideret̄ pp dcm̄ dolorē. ⁊ h̄ erat q: ipſuz aṗa erat i radice nerui venietis a cerebro ad ſenſuz audit⁹ ⁊ iā ſpaſmari icipiebat: ⁊ tūc ei ipleui ſtatiz aurē ex oleo vitelloꝝ ouoꝝ tepido. ⁊ cū pmāſiſſet ſic p magnā horam icepit dolō mitigari. ⁊ cū ptrāſiſſēt tres hore tota ſanies ide emanauit. Et poſtea icepi abluere aurē cū aq̄ mellis fcā cū ōco. corticū ſbtiliū gladiū ⁊ caude eq̄ne. Et poſtea B
p̄cepi ablutionē fieri cū aq̄ ōco. limature ferri collate: ⁊ ſyrupo ſquinçabin ſil: ⁊ ipſaz ablutionē faciebā cū pēna caude gallie voluēdo eā circū vice vna poſt aliā donec totū eūabat̄ ⁊ optie mūdificabat̄: ⁊ ſic ꝯſumpta ſanie fuit curat⁹ pfecte. ℂ Et ſcire ōbes q̄ aṗa auris ꝓ maiori pte nō gn̄at̄ niſi ex hūorib⁹ calīs ⁊ ſbtilib⁹ pp ſiccitatē cōplexionis auris: ⁊ pp elōgationē ipſi⁹ a receptiōe groſſaruz rerū nālr: ⁊ pt ēt aliqn̄ recipe hūorē flegmaticū aquoſuz ⁊ ſubtilē. Et dr̄ia q̄ ē iter hoc aṗa ⁊ illud qō creat̄ ex humore cholerico ſubtili ē: q̄ ſi fit ex chol'a ē cū dolore acutiſſimo ⁊ fortiſſimo tinnitu: qō non accit qn̄ fit ex ſubtili flate ⁊ aquoſo: ſ; eſt cū grauedie ⁊ pōderoſitate maiori: ſed difficulter audire eſt accn̄s cōmune in ambobus.

ℂ De dolore auris. Cap. 2.

C DOLOR abſq; hūore etiā accit auri ex vapore aliquo itercluſo. q̄re ſi in aure iſtius poſueris de pinguedine gruis vel anſeris vel ſturnelli: ⁊ dr̄ çarçur aut oleū camomellinū vel anhetinū qōcūq; eorū volueris vel habueris. credo q̄ liberabit̄ deo dāte. Et cū hoc rege eū ſubtili dieta abſtinēdo a carnib⁹. Et cura ꝓpria illius q̄ patit̄ tinnitū auriū: eſt remouere eū ab omni cibo multi nutrimēti ⁊ ſuperflue humiditatis. Et ciba eum cibis ſubtilibus ⁊ deſiccatiuis.

ℂ De grauedine auris. Cap. 3m.

HEC EGRITVDO accit auri ex humore gſſo ⁊ viſcoſo ibi exuberāte. Et cura ei⁹ eſt purgare corp⁹ mltoties cuz hierapigra: ⁊ ponē in aure oleū de lilio mixtū cū oleo de ſcannix. i. de nigella modice quātitatis ⁊ libabit̄ oīno. ℂ Et pt in hoc egritudo accidere ex mlta quātitate ſupfluitaṫ auris q̄ ibi ꝯgregat̄ ⁊ ꝯglutinat̄ ex negligētia patiētis in exhēdo ⁊ mūdificādo eā a loco. q̄re hāc egritudinē curare debes mūdificādo aurē a dcā ſupfluitate ponēdo ibi oleū amyg. amaꝝ: qm̄ purgat ⁊ abſtergit optime dictā ſupfluitatē exhēdo ipſaz: ⁊ eſt tutū ⁊ remotū ab omni piculo ⁊ nocumento.

ℂ De percuſſione auris. Cap. 4m.

DIFFICVLTAS auditus aurib⁹ ēt accit ex pcuſſiōe lapidis vel ſimiliū. Et cura hui⁹ eſt ſternutare cephalicaz incōtinenti: ⁊ diſtillare intus in aure ex oleo roſaceo tepido. Et ſi dicta difficultas auditus fuerit ex antiqua pcuſſiōe: tūc in eā diſtillabis oleuz liliacū vel anhetinū: vel de vehuen: vel de iaſcimino: vl' ō medullis oſſiū piſcoꝝ ex q̄cūq; qōcūq; hoꝝ iueneris: ⁊ ide curabit̄ cū adiutorio Dei. S; ſi ex pcuſſiōe fcā intus in aurē ſanguis emanauerit ipoſ'e eſſe dico difficultatez auditus remouere etiam ſi Gal. curare eam deberet.

D

ℂ De groſſitudine auris. Cap. 5m.

ET POSSIBILE eſt q̄ auris egreditur a naturali diſpoſitione in quantitate magnitudinis ex ſuperabundantia cibi ⁊ potus. Et cura huius egritudinis eſt ſubtiliare regimen ⁊ vngere locuz cum oleo roſito.

ℂ Tractat⁹ q̄ntus de egritudie naſi ꝯtinēs capl'a q̄tuor. E

ℂ De priuatione odoratus. Cap. pmū.

HEC EGRITVDO in naſo accidit p⁹ modus.
ex oppil'one facta in foramine oſſis: qō a medicis dr̄ colatoriū ⁊ illud foramē ē tortuoſuz ⁊ ſbtile in vltio: ita q̄ oc'lis pcipi nō pt. Et cura hui⁹ ē odorare nigellā vel acetum. ⁊ hoc ſm̄ q̄ cognoueris cōuenire ab etate cōpl'one ⁊ tpe. ℂ Et pt ēt accidē ab aṗate fcō in pāniculo ibi exiſte: ⁊ in illo ēt pāniculo ē foramē ſbtiliſſimū qō ſenſui viſus penit⁹ occultat̄: ſ; ab itellectu teſtificat̄ q̄ ibi oīno eſſe d;: ⁊ gn̄at̄ in hoc pāniculo aṗa ſicut in alijs pānicul'. ⁊ efficit̄ hoc aṗa ex ſupfluitate flatica dſcēdēte a catarro q̄ ibi retinet̄ ⁊ ꝯgregat̄: ⁊ ide dcm̄ aṗa ꝑcreat̄: q̄re ſcire debes q̄ qn̄ priuatio odoratus ab aṗate efficit̄ nihil oīno de ſenſu odorat⁹ remanere reperit̄. Un̄ tales egēt regimie lōgo ſubtiliādo coꝝ dietā: ⁊ vtēdo medicis q̄ hn̄t ſubtiliare ⁊ icidere dcm̄ hūorē: ſicut eſt oximel cōpoſitū ſcm̄ cū paſſulis: vl' cū ireos: ⁊ nō odorēt oīno odores acutos: ſicut ſcaunix q̄ nigella dr̄: ſ; odorare debēt flores de iaſſemin: vel de narciſco: eo q̄ habe cōuenietiores eē dn̄r in hac egritudie: ⁊ ſūt ō baſilica flōmādi. ⁊ non remouet̄ h̄ egritudo ſeu oppil'o ꝓ maiori pte niſi ex narib⁹ exierit ſanies cuz ſanguie mixta: qm̄ nā iſti⁹ mēbri ē nō poſſe termiare ſaniē ad albedinē pfectā. Et ſic ꝯtinuādo oīa q̄ dixim⁹ libabit̄ deo dāte. ℂ Et h̄ ēt nocumētū accidere pt ex flate qō aſſimilat̄ flati aquoſo qō diſtillat ex narib⁹. Et ē ſine aṗate ⁊ oppil'one foraminis p̄dci oſſis: ſ; tegit̄ foramē p̄dcm̄ a p̄dcō hūore: q̄re dicta ꝑcreat̄ egritudo. Et cura hui⁹ leuis exiſtit: qm̄ fit ſolum diſtillando in naribus oleum dulciū amygdalarū.

Cura.
2⁹ modus.
Cura.
F
3⁹ modus.

ℂ De fetore narium. Cap. 2m.

HEC EGRITVDO naribus ꝑcreat̄ ex humore putrido ꝯgregato ⁊ retēto ibidē. q̄re ipoſ'e eſt fetorez remoueri donec humor p̄dict⁹ totalr expellat̄. Et nō accidit hec egritudo ꝓ maiori parte niſi habētibus naſum ſinuz: quoꝝ nares ſuperius arcte exiſtunt: ſed alibi hec latius declarabo. Cura quidez huius eſt diſtillare in nares aquā infuſionis centauree aſſidue ⁊ curabitur inde nutu Dei.

G
Fetor narū nō accidit niſi hn̄tib⁹ naſum ſinū ⁊ ſupius ſtrictū.

ℂ De excoriatione ⁊ ſcabie que fit in naribus. Cap. 3m.

RATIONABILITER hec egritudo naribus h; ſuperuenire: eo q̄ ſunt trāſitus ⁊ via ſuperfluitatū. Sed in hoc loco curā eius ponere nō intēdo: intēdens eā reſeruare donec tractabo de cura excoriationis in vniuerſali ⁊ ſcabiei.

ℂ De polypo qō mltoties vl' q̄ mltiplex noīat̄. Cap. 4m.

MVLTOTIES hec egritudo narib⁹ accidit ex humore mel'co qui ꝓfundatur itus in carne naſi ⁊ ibidē inuiſcatur. ℂ Et curatur h̄ egritudo bibendo aſſidue ſquinçabin de melle plurib⁹ diebus. Et eūa corpus ſeu purga cū iſto medicamine qō tibi dico. qō ℞. aloes ſuccotrini: agarici: turbit: ſalis ⁊ alkali. aā. auř. j. collo q̄ntide: ⁊ nigelle recētis: epithimi cōfecti cū ſpecieb⁹ ⁊ violarū. aā. q̄rtā ptē auř. j. amyg. dulciū excorticatarū ad pondus omniū cū quarta pte ipſoꝝ ex gūma arabica ⁊ piſtent̄ oīa pfecte: ⁊ miſceant̄ cuz ſyrupo ſquinçabin. ⁊ doſis huius eſt pondus. v. auř. cū ciato vno aq̄ deco. modici halaſce cū octaua pte auř. j. ex diagridio. ⁊ tantūdē maſticis. Et ſi nō fuerit ꝯuenieter purgatus ex dicta doſi. ꝓpinabis ei aureū vnū de codē ſeruādo optime abſtinētiā: ſic ꝯuenit i laxatiuis. Et ciba eū pane optie fermētato: ⁊ turturib⁹ ⁊ auib⁹ puis ꝯditis cū aq̄ ⁊ ſale ⁊ modico olei⁹ ⁊ aceti ⁊ coriandri. Et ꝓpinabis ēt ei acetoſa: ⁊ blete ſilr decocte cuz carne caſtratina: ⁊ ſine carne ⁊ modico olei ⁊ aceti ſunt ei conuenientia. Et narib⁹ iponens liciniū infuſum in melle ⁊ aceto ſimul: et

Cura.
H
Regimen.

I fcã purgatiõe ꝓdcã ⁊ põne ꝓdicti liciniũ diſtillabis in na-
res ſuccũ õ ſcabaich anabamã: ⁊ ẽ roſa q̃ in frumẽto na
ſcit in cãpis: vel ſuccũ blete ⁊ vtat̃ his donec liberetur.

¶ Incipit trac. 6⁹ de egritudinib⁹ oris ↄtinẽs cap̃l'a octo.

¶ De diminutione ⁊ corruptione ſenſus ⁊ ſaporis lingue. Cap̃. ꝑmũ.

HEC EGRITVDO principal'r eue nit a comeſtione rerũ ſuperflue ſalitarũ ⁊ acetoſarũ ⁊ acutarum in vltimo. Et cura huius eſt abſtinere a predictis.

¶ De apate ſeu iflatione lingue. Cap̃. 2ᵐ.

ACCIDIT etiã in lingua apa abſq; dolore: qḋ ſi vis apa ipſiũ potes noiare. ⁊ ſi nõ: noiabis inflationẽ egredientẽ a natura. ⁊ ꝓpter hoc retinetur lingua ⁊ ĩpeditur in tm̃ q̃ minime loqui põt ↄue-
K nĩẽter abſq; difficultate. ⁊ cũ hoc nõ mutat̃ ſeu alteratur color ipſius lingue aliquo mõ. Et he ſunt egritudines q̃ ligue maxime appropriant̃. ¶ Et cura huius eſt tenere in ore ⁊ cõducẽdo ꝑ ipm̃ rẽ q̃ lingua dura noiat̃: ⁊ in arabico dr̃ hanalnathaga: diſtẽperata cũ oleo roſa. ⁊ cibus eius ſubtilis ſit ⁊ leuis: ⁊ non pigreſcat oĩno in cura ſui.

¶ De duricie ⁊ difficultate motus lingue. Cap̃. 3ᵐ.

LINGVE etiam accidit diminutio ⁊ difficultas motus ⁊ ſenſus ꝓpter nocumentũ proueniens in radice ſenſuũ ipſius. aut ꝓpter nocumẽtũ vel egritudinẽ exiſtentẽ in mẽbro: in quo ſenſus ⁊ motus ipſius ligue h; 'euenire. ¶ Et cura huius eſt cura quã diximus in curatione vl'i de diminutiõe ſenſus totius corporis: ⁊ relaxatione ipſius: ⁊ medicamẽ ꝓpriũ ⁊ princi-
L pale ipſius lingue eſt maſticare piretrũ ⁊ ſtaphiſagriam ante cibũ: ⁊ ducat per os oleũ ex cortice citri: ⁊ totũ hoc declarabo in ſuo loco deo cõcedẽte. ¶ Et hec egritudo .ſ. difficultas: ⁊ diminutio nõ accidit lingue ꝓ maiori pte: niſi ex toto priuetur. Et hoc accidit ꝓpter infuſionẽ humiditatum venientium a cerebro in neruis ipſius.

Difficl'tas mot⁹ ligue ñ accit̃ niſi ex toto lingua priuet̃ ſic ⁊ ſenſus diminutio

¶ De apatibus amygdalarũ gule. Cap̃. 4ᵐ.

GENERANTVR aũt h̃ apata in amygdal' gule exiſtibus ꝓpe epiglotim. Quare ſi ſuſpẽderis aſam fetidã collis iſtoꝝ remouebit̃ eoꝝ egritudo nutu dei: flõmãdo eos tñ prius ex cephalica: ⁊ ſubtiliãdo tal'r eoꝝ regimẽ ſicut tibi videbitur conuenire. Agendo ſil'r circa humorẽ effuſum in loco ſm̃ naturã ipſius humoris: prout tibi melius videbitur exigere.

¶ De bothor. Cap̃. 5ᵐ.

BOTHOR etiam accidit in ore: ⁊ ſunt puſtule parue ⁊ rubee cũ excoriatione: ſicut ⁊ in alijs mẽbris euenire conſueuerunt. Et cura huius eſt vt accipias ex nucibus recentibus: ⁊ teneris cũ corticibus ſuis: ⁊ piſtent̃ optime: ⁊ bulliant̃ in aqua ⁊ colluatur os multoties cũ eadem: ⁊ mora ⁊ vinum eoꝝ decoctũ ſunt ſimiliter medicina appropriata in hoc caſu.

Bothor ſt puſt'le ꝑue rubee cu; excoriatione ⁊ alcola ſine excoriatiõe: vt īfra tra. 7. c. 2. ß auic. ſexta tertij c. 22. ⁊. 23. ⁊ 3°. c. c. 6. ſñ l'ris fff. ⁊ ⁊. ggg. ⁊. c. 7. volũt alcola eẽ cũ excoriatione ⁊ bothõ ſiñ ea ⁊ ita bothor a põ h̃uc ẽ alcola: apud alios ⁊ alcola apud iſtñ eſt bothor apud alios.

¶ De conquaſſatione dentium. Cap̃. 6ᵐ.

CONQVASSANTVR dentes ⁊ perforantur ⁊ denigrantur. Et hoc eis accidit pro maiori parte ab humore flegmatico. Et cura hoꝝ eſt ꝑmo flõmare baſilicã: ⁊ hec ẽ cura ꝑncipal' in hoc caſu: ⁊ poſtmodũ flõmare venas q̃ ſunt ſub lingua. Et colluat̃ os cũ decoc. radicis halk: ⁊ radicis ſparagi: quarũ ꝑtes ſint eq̃les. ⁊ ſi tẽpus fuerit hiemale: ⁊ eger ſenex extiterit: abluat̃ os ⁊ gargariſmũ faciat cum alkitrã ſubtili: ⁊ fricare facias dẽtes illoꝝ cũ iſto puluere q h; dẽtes confortare ⁊ abſtergere ⁊ dealbare. cuius hec eſt receptio. ℞. ex humiditate ſeu gũma: q̃ exit ex medulla ſeu corde arboris dactiloꝝ facta ſciſſura ſeu iciſione in ſuo cortice: ⁊ cõburat̃: ⁊ ex iſta cõbuſta. ℞. ℥. ij. ireos etiã q̃rtã. ℥. j. zuccari ad põdus oium: ⁊ fiat puluis terẽdo qḋlibet ꝑ ſe: ⁊ cribellãdo ſubtiliſſime: ⁊ fricent̃ dẽtes cũ iſto ante cibũ: ⁊ abluat̃ os cũ aqua tepida: ⁊ abſtineat omnino a comeſtione ⁊ potu eoꝝ q̃ ſunt cal'a actu ſuperflue vel frida.

N

¶ De perforatione dentium. Cap̃. 7ᵐ.

DENTIBVS etiã euenit perforatio. ⁊ iã diximus id qḋ h; nocumẽtũ remouere: ⁊ eſt alachic .i. corniola: qm̃ ſi facto puluere ſubtili ex ipſa et fricatione dẽtiũ ex eadẽ in ꝑncipio gñationis foraminis exerceat̃. poterit dcm̃ nocumẽtũ remouere. S; ſi ꝑforatio ⁊ corroſio ↄfirmata fuerit: ⁊ de ſuba dẽtis deperdita fuerit. nihil in remouẽdo egritudinẽ cõferre videbit̃: ſed ſolum conſeruabit ne vlterius ꝑforatio ⁊ corroſio fiat.

Nõ inue[...] niſi de ſ[...] ragdo. [...] tñ 5° col[...] get. 55.

¶ De ſtupore vel alligatiõe vel ↄgelatiõe dẽtiũ. Cap̃. 8ᵐ.

DENTIBVS accidit hoc nocumentũ ex comeſtione acruminũ. Et probatũ eſt experiẽtia q̃ comedere fructus hñtes ſtipticitatẽ vel vnctuoſitatẽ vel viſcoſitatẽ ↄferũt in hoc caſu. ⁊ hec alligatio dẽtib⁹ ꝓprie accidere reperit̃. Lſenſus iſtius alligatio ſtupor vel cõgelatio: qḋ nulli alij mẽbro eſſe reperit̃.

O

¶ Et firmauert etiã q̃ comedere portulacã ſil'r h; hoc nocumẽtũ remouere: ⁊ a 'me magis cõmẽdaret̃ hoc remouere ſi fieri põt cũ aliqua alia re nõ hñte acetoſitatẽ: q; cum portulaca vel ei ſimili ꝑꝑ ſui acetoſitatẽ. ¶ Et ſi vſus fuerit aliqs fricatione dentiũ multoties cum dulcibus nõ cõgelabunt̃ dẽtes de leui ab oibus acetoſis.

Cura.

¶ Trac. 7⁹. de egritudib⁹ labioꝝ ⁊ oris: ↄtinẽs cap̃l'a. vj.

¶ De ſciſſuris labiorum. Cap̃. ꝑmũ.

ET ACCIDIT labijs hoc nocumẽtum pluſq; oibus alijs mẽbris: ⁊ hoc ꝑꝑ humorem malũ exñtẽ in ſtõcho ⁊ generatũ a comeſtiõe ceparu;. Et h̃ hũor ex ſui nã calidus groſſus ⁊ putridus exiſtit. q̃re ex eo aſcẽdũt vapores ⁊ fumoſitates ad ſupiora. vñ dicte ſciſſure ꝑcreant̃. ¶ Cõſulimus q̃ talib⁹ ſyrupũ ſgnçab. in de melle dari: ⁊ labẽ ẽt ip; diebus m'l'tis. ⁊ deide eos purgari cũ hierapigra multis vicib⁹: ⁊ ſic liberabunt̃ nutu dei. Et ſit ↄtẽr⁹õ purgatiõe facta ex hierapigra: eo q̃ oia laxatiua q̃ hñt violẽter ⁊ ipetuoſe laxare trahũt hũores a toto corpe ad ſtõm: ⁊ purgãt totũ corp⁹ ſtõ repleto manẽte. Et cũ hoc ẽt tal' medicina h; totũ corp⁹ deſiccare. q̃re hũor malus in ſuba ſtõi ibibit⁹ h; remanẽ. ⁊ ꝑꝑ h̃ ab antiqs electa ẽ hierapigra in purgatiõe ſtõi pre oib⁹ laxatiuis ſuãdo abſtinẽtiã: ſic ſit multoties in alijs laxatiuis. Et vnge labia multoties cum oleo amygdalarũ dulciũ: ⁊ liberabitur deo dante.

P

La⁹ hie[...] pigre [...] 13ª tert[...] trac. 1. [...] ⁊ 5° ca[...] nis 5° [...] trac. 2.

¶ De alcola. Cap̃. 2ᵐ.

ALCOLA aũt ſunt puſtule ꝑue pũgitiue q̃ intus in ore oriunt̃. cura harũ eſt tenere in ore oleu; pinearũ recentiũ: ⁊ remouet̃ etiã hec egritudo cu; omni medicina ſtiptica abſq; mordicatione.

Uide [...] trac. 6. [...]

Q

¶ De nigredine lingue. Cap̃. 3ᵐ.

DENIGRATVR ligua ⁊ ſcidit̃ i febrib⁹ acutis ꝓpter acuitatẽ cõpl'onis epatis. Et cura huius ẽ curatio febris madefaciẽdo liguã m'l'toties cũ aq̃ ro. in q̃ infuſa ſint ſemĩa cydonioꝝ diu: ⁊ ſic curat̃.

¶ De fetore oris. Cap̃. 4ᵐ.

HEC QVIDEM egritudo gñat̃ ex humore corrupto exñte in ſtõ vel circa dẽtes. Et cura huius eſt mũdificare ſtõm cũ hierapi. ⁊ fricare dentes cu; cortice arbo. nucis: ⁊ abluẽ os cu; dco. coriãdri.

¶ De tortura oris. Cap̃. 5ᵐ.

ISTA egritudo in arabico dr̃ lachoa: ⁊ ẽ relaxatio facta in vna ptiũ faciei: q̃ ꝑs t relaxata ſana viſui eſſe vr̃: cu; ſit: ſed relaxat̃ pars infirma: ⁊ fac̃ ſanam tortam apparere. Cuius cura; memorabor cũ tractabo de curis relaxationũ mẽbroꝝ. Hic aũt intendo ponere cura; propriã iſtius. Et eſt euacuare ſeu mundificare os et et membra ei adiacentia maſticando grana de rehan: ⁊ poſt abluere os cum oleo corticis citri. Sed remouere

Ipars [...] ta ẽ ſa[...] recta i[...] idẽ hal[...] 6° theo[...] ⁊ 9° ci[...] c. 8. ß r[...] oppo. [...] vi dini[...] li°. ca. 1[...] ꝑ. c. c. 5[...] 9. col. [...] fo. 10. [...] ꝑ° ⁊ A[...] terty. c[...] cũ Ra[...] tit ap[...] nẽs r[...] duas [...] 4° col[...]

A

eãm ⁊ radiceꝫ egritudinis eſt res vl'is toti corpi. Et hoc diſſir⁹ ſuꝫ cũ tractabo ð purgatiõe toti⁹ corpis in cap'lo de diminutiõe ſenſus ⁊ relaxatione vl'i oium mẽbrorũ: ſi deus voluerit. ⁊ nobis ad illud conceſſerit deuenire.

¶ De corroſione labiorum. Cap. 6.

CORRODVNTVR ẽt labia ſic alia mẽbra aliqñ corrodi ꝯſueuerũt. q̃re ipſi⁹ curã poſtpono donec tractabo de cura vl'i oiuꝫ corroſionũ toti⁹ corpis ⁊ oiuꝫ cãp eaꝝ. ¶ Hucuſqꝫ igr̃ breuiter ⁊ ſufficiẽter ptrãſiuim⁹ ð egritudinib⁹ ⁊ eaꝝ curis oiuꝫ mẽbroꝝ capitis: remanet nobis ſolũ ð paſſiõib⁹ oc'loꝝ ðterminare qb⁹ cõpletis cõplebiť ſmo oiuꝫ capitis paſſionũ.

Sciaſq ex h cõpꝛehẽdit q non⁹ trac. ðbuit eſſe q̃rt⁹ in ordine.

¶ Tractatus octauus de egritudinibus oculoꝝ que ſunt multe: ⁊ eſt continens capitula trigintatria.

¶ De balabol ⁊ eſt vt res vna videatur due. Cap. pmũ.

B

SCIAS q oculis accĩtia multa ſeu egritudines multe euenire pñt: ex qbus vna eſt balabol. cui⁹ due ſunt ſpẽs. vna ẽ in neruo carnoſo occulto q̃ gñať pp groſſaꝫ cõplo'nẽ patiẽtis. ⁊ pt ẽt accidere pp groſſam mãm ibi fixã ⁊ ꝯgregatã. Cura huius eſt poſt purgationẽ ſi paſſio nõ fuerit iueterata inyceꝛe i oculũ ex oleo roſato. Aut ptes duas recipias ð eodẽ. ſ. oleo roſato: ⁊ tertiã ſð anhetino: ⁊ miſce ſil'. ⁊ diſtilla in oculũ vice poſt vicẽ donec liberẽ.

¶ De inuerſatione palpebrarum. Cap. 2m.

ACCIDIT etiã oculis vt palpebꝛe inferiores iuerſenť: in tm̃ vt rubedo in loco illo non modica videať. Et h egritudo generať ex groſſitudie materiei ſi qua intus in palpebꝛis oriť. Et põt etiã ex ſiccitate exuberante in loco euenire: ſed hoc raro accidere reperiť. Et cura illi⁹ q̃ ex groſſitudine materiei generať: ẽ cura quã ſcripſimus de balabol. ſ. diſtillatio in oculum olei ro. vel roſacei ⁊ anhetini ſil'. queadmoduꝫ diximus. Sed q̃ ex ſiccitate oritur: vix aut nunq̃ꝫ curari poteſt.

C

¶ De puſtulis ⁊ exituris ⁊ inflatiõe palpebrarũ. Cap. 3m.

Quatuoꝛ ſpẽs puſtularum.

PALPEBRIS etiã accidũt oculoꝝ puſtule aliquãdo ⁊ ſunt ex humoꝛe peſſimo. quarũ ſpẽs ſunt q̃tuoꝛ. Una eſt ex humoꝛe q melli aſſimilať. Alia ex humoꝛe eſt q lacti ſimilis exiſtit. Tertia ex humoꝛe q pultib⁹ farine ſimilis eſſe vr̃. Et q̃rta ex humoꝛe qui lacti coagulato aſſimilať. ¶ Et igroſſanť etiã palpebꝛe ſupioꝛes pter naturã. ⁊ hoc accidit ex humoꝛe viſcoſo coagulato ſimili lacti coagulato. ¶ Et oriť etiã aliqñ intus in palpebꝛis egritudo q̃ halbarda in arabico nominať ⁊ ſunt grana q̃ grãdini aſſimilanť. ¶ Et pt ſil'r eis ſcabies ſupuenire: ⁊ ꝯglutinatio ẽt palpebꝛaꝝ adinuicẽ: ⁊ duricies lapidoſa. ¶ Et cura puſtulaꝝ eſt vt cibeť patiẽs ſubtil'r: ⁊ purgetur multoties cũ hierapigra: ⁊ pone ſup puſtulã peciã vnã charobarũ recentiũ mutãdo eam oi die ſemel: ⁊ ſic liberabiť deo dãte. ⁊ h cura ꝯueniẽtioꝛ eẽ vr̃ q̃ꝫ illa q̃ fit cũ inciſione ex ferro vel ſeta ſeu aliquo pilo. Sed extrahere hãc puſtulã cũ pẽna alicui⁹ auis ſic alie puſtule extrahi ꝯſueuerũt a me indicať incõueniẽs.

Cura puſtulaꝝ palpebꝛaruꝫ.

D

¶ Et he puſtule in oc'lis gñanť ſic ⁊ in alijs mẽbꝛis oriri ꝯſueuerũt. Sꝫ qñ accidũt oc'lis: graues ⁊ piculoſas valde eas eẽ indicam⁹ cũ ſit mẽbꝛũ ſbtile ⁊ ðlicatũ pꝛe ceteris mẽbꝛis. Et cura haꝝ ẽ purgare aſſidue corp⁹ cũ laxatiuis ꝯueniẽtib⁹ vnicuiqꝫ ſpẽi: ⁊ vngẽ locũ cũ oleo ro. fcõ cũ ol'o amyg. dul. Et ſi ſic ñ liberať chirurgia idiget: q̃re ſi pfect⁹ erit chirolog⁹ optie eas poterit remouere. ¶ Et cura igroſſatiõis palpebꝛaꝝ pter nãꝫ ẽ epithimare ipſas cũ reb⁹ ſtipticis ſbtilib⁹ ꝯfortãtib⁹: ſic ſũt roſe recẽtes pp nobilitatẽ oculi. Et ẽt vngere ipſas cũ oleo ro. qð fcm̃ ſit cũ oleo amyg. dulciũ. Sꝫ ſi igroſſatio pdcã fuerit ex humoꝛe cholrico acuto: nullo mõ tũc eas vngere ðbes oleo aliquo. phibitũ. n. eſt in oi mẽbꝛo vbi cholera dominať. Sed epithima eas cũ folijs roſarũ recẽtib⁹ cõquaſſatis.

Cura puſtulaꝝ oculoꝝ.

Cura īgroſſatiõis palpebꝛarũ.

Vidẽ ſupꝛa trac. 1. c. 7.

⁊ ſi nõ poſſes hẽe de recẽtib⁹ fac cum roſis ſiccis mixtis cũ aqua ro. ¶ Et inflatio ſupioꝝ palpebꝛarũ a medicis ſcarnahe noiari ꝯſueuit. ⁊ cura eius vl'is eſt purgare coꝛpus cũ hierapigra ⁊ collogntida donec alleuieť egritudo: ⁊ rege cũ regimine ſubtili ⁊ deſiccatiuo. ſed in remotione eius cum ferro mihi valde timoꝛoſum exiſtit.

E

Cura iſlationis palpebꝛaruꝫ.

¶ De ſcabie oculoꝝ ⁊ granulis. Cap. 4m.

PALPEBRIS etiã intrinſecis oculoꝝ accidũt granula ⁊ ſcabies. Que granula dura ſunt vt lapides. ⁊ etiã ſcabies aliquãdo valde dura eſſe reperitur. ⁊ q̃dã aliquãdo minus dura. ⁊ ðterioꝛ oibus eſt illa q̃ coꝛticib⁹ ficuũ ſimilať: ⁊ eſt inuiſcata ⁊ cõglutinata intus in palpebꝛis. ⁊ granuloſa qdẽ gñata eſt ex humoꝛe groſſo duro cõpacto ⁊ in palpebꝛis inuiſcato. ¶ Cuius cura eſt ſbtiliare regimẽ ipſi⁹. ⁊ ex cibis magis laudatis in hoc caſu ſunt aues que pparate cuꝫ almuri ⁊ acetoꝛ ⁊ ðcocte cũ aq̃ oleo ⁊ ſale: ⁊ turtures ẽt vtiles exñt: ex oleribus⁹ bletę cõmẽdanť: ⁊ vngať loc⁹ aſſidue cũ oleo roſato fcõ cũ oleo amygdalaꝝ. Et ſi egritudo grauis fcã extiterit pp iſenſibilitatẽ ei⁹ a pñ⁹: aut ex negligẽtia curatiõis euſdẽ: tũc chirurgicus ſcindẽdo vl' aperiẽdo cutiꝫ extirpãdo ipſa granula vel ſcabiẽ exteri⁹ curare dꝫ. Et neccẽ ẽ oino vt chirurgi pitiſſimi atqꝫ docti pꝛe ceteris exiſtãt in anathomia mẽbꝛoꝝ: ⁊ in cognoſcẽdo vtilitatẽ ſeu iuuamẽtũ cuiuſqꝫ eoꝝ ⁊ nũeroꝝ eoꝝ: ⁊ ſuã põnẽ ⁊ ſitũ. ad hoc vt i errorẽ minime cadere poſſint.

Cura granuloꝛum.

F

¶ Cura qdẽ ſcabiei eſt. p corpus purgare totũ poſt digõneꝫ hũoꝛis factã cũ digeſtiuis ⁊ iciſiuis. ⁊ qð magis a nobis cõmẽdať ẽ ſyrupus ſquinçabin fact⁹ cũ paſſulis enucleatꝭ ⁊ ſeminib⁹ vtericę: ⁊ ciba cũ pullis. Et ſi idigueris frica ſcabiẽ cũ zuccharo duro valde. ⁊ fcã fricatiõe ⁊ abraſione: pone ðſup aquã roſatã in q̃ ſteterit ſemĩa cydonioꝝ: quouſqꝫ ab inuiſcatiõe fuerit iſpiſſata: poſtq̃ꝫ fuerit collata. Et ſic agere debes plus ⁊ minus ſm̃ fortitudinẽ ⁊ ðbilitatẽ ſcabiei.

Cura ſcabiei.

¶ Sed ſi lapidea fuerit. hoc ẽ granuloſa ad modũ grãdinis: cũ difficultate diſſoluiť. Et in hac intẽdere debes ipſuꝫ regẽdo cũ regimie ſubtiliatiuo ⁊ deſiccatiuo: ⁊ purgando corp⁹ cũ eo qð cõuenit. ⁊ ſi nõ ſufficit cura iſta: ad chirurgiam redi: vt ſcilicet cum ferro extrahatur.

Cura ſcabiei lapidoſe.

G

¶ De coniunctione ſeu ſigillatione palpebꝛarũ. Cap. 5.

QVANDOQVE ſigillanť palpebꝛe et cõiunguť adinuicẽ. Cura huius eſt leuis: ⁊ fit ſeparãdo palpebꝛas ſeu diuidẽdo vnaꝫ ab alia manu: vel incidẽdo iter ipſas cũ vga aurea fcã ad modũ cultelli: ⁊ fcã inciſiõe pone ſup ipſas vel itus albumẽ oui ꝯquaſſatũ cũ oleo ro. facto cũ oleo amygd. Et nullus medicoꝝ pter Hal. de hoc oleo roſa. fcõ cũ oleo amyg. mẽtionẽ aliquã facit: ſed cũ ſim expꝛetus ipſum cognoſco: ⁊ ſuã vtilitateꝫ pluries iam pbaui.

Cura ſmi modi.

Oleum amygdalinũ roſatũ.

¶ Sꝫ qñ palpebꝛa in angulo lachꝛymali albugini oculi ꝯiugiť: tũc cura difficilis valde exiſtit. Et hoc accit p maioꝛi pte poſt iciſionẽ vngule. Et cura hui⁹ ẽ igenioſe palpebꝛã anguli lachꝛymal' ab albugie eleuare vl' ſepare. ⁊ h fieri dꝫ paulatie ſuauiter ⁊ plane ponẽdo ſpaciũ iter vnã eleuationẽ ⁊ aliã. ⁊ h eleuatio fieri dꝫ cũ ſpatula auri h ẽ cũ iſtro auri hñte latitudinẽ ⁊ planiciẽ in ſui extremitate valde poſitã: ſꝫ h nimie facẽ ðbes: niſi corp⁹ optie mũdificatũ atqꝫ eũatũ extiterit. ita vt oẽm certitudinem inde hẽe poſſis ne apa vel aliq̃ collectio in loco fieri poſſit. Et hoc facto deſup ponere debes oleũ roſatũ factuꝫ cũ oleo amygdalarũ ꝯtinuando donec fuerit liberatus.

Cura ſcði modi.

H

¶ De pilis palpebꝛarum inuerſis. Cap. 6.

INVERSANTVR quãdoqꝫ pili in palpebꝛis: ita vt videantur reuerti ad ſuam radicem: ⁊ intrant in oculis: vnde ſequitur magnum nocumentum. Cura huius eſt corpus multoties: cũ hierapigra mũdificare. Et ſi infirm⁹ fuerit robuſt⁹ ⁊ foꝛtis miſce cũ hierapi-

Cura per medicinalia.

I gra aliqd de collogntida. ⁊ extirpãdo trahe pilos quo-
t ꝗcũqꝫ oriũť. Et ſꝑ poſt extirpationẽ vnge locũ cũ ſãguie
Mod⁹ pri- veſptilioĩs. ⁋ Et ſcire debes ꝙ aliq medicoꝝ hãc egritu
mus curã- dinẽ curãt h̃ mõ. ſ. iuerſando palpebrã v̾ſus ſupiorẽ ꝑteꝫ
di manual' ꝯglutinãdo eã ibi cũ glutine: ita vt nõ redeat donec ſcã
ſit cauterizatio cũ v̾ga auri in radice piloꝝ: tñ a me ñ col
2⁹ modus. laudať cura talis. ⁋ Sꝫ extirpare pilos ⁊ radicit⁹, ipſos
euellẽ: ⁊ d̾ſup ſãguinẽ veſptilioĩs ſic̃ diximꝰ ponẽ cura lau
3⁹ modus. dabil' valde exiſtit: ſic̃ diximꝰ in h̃ caſu. ⁋ Et aliq ſunt q
ĩcidẽdo ſcidũt palpebrã. ſ. cutẽ d̾ſup in radice piloꝝ. Et ꝑ
illã ĩciſionẽ d̾ſup euellũt pilos: ⁊ deĩde ſuũt cũ filo ſubtili
valde crude crete ſete: ⁊ poſtmodũ pili redeũt ad ſtatũ
4⁹ modus. ſuũ vel oriũť mõ d̾bito ⁊ nãli. ⁋ Et aliq ẽt ex chirurgis
ſũt q mirabilẽ curã iuenerũt: ⁊ ẽ iſta. ſ. vt capiať manibꝰ
cutẽ ſbtilis palpebre ſupioris eleuãdo eã ſupiꝰ: ⁊ ponẽdo
eã iter duas petias arũdinis mõ d̾bito ꝑparatas: ligãdo
eas ex vtraqꝫ ꝑte ſtricte: ⁊ dimittať donec putreſiat ⁊ ſe
K gregeť ⁊ ꝯſolideť ꝑ ſe. ꝯſiderãdo tñ ne cutis palpebre in
tm̃ eleueť vt ipa iuerſata poſſꝫ remanẽ. Et attẽdẽ d̾bes
circa cõpl'onẽ ocl'i regẽdo eũ cũ aq̃ ro. ⁊ cũ collirijs factĩ
cũ aq̃ ro. ⁊ d̾foris ponẽdo ſup palpebras empl'ꝫ ex folijs
roſarũ fcm̃: ⁊ dietãdo eũ ſubtil'r donec fuerit liberatus.

⁋ De caſu pilorum palpebrarum. Cap. 7m.

QVANDO h̃ egritudo accidit palpebris curari dꝫ cũ lapide lazuli trito ⁊ puluerizato ⁊ ex eo facto alchool ⁊ oculoꝝ palpebris ponendo quotidie ⁊ rectificando cibum.

⁋ De generatione platularum in palpebris. Cap. 8m.

HE PLATVLE oriũť in palpebris ex ſuperflua humiditate. Cura huius eſt corpus mũdificare ⁊ oculis alchool ponere deſiccatiuũ: ſubtiliando cibum faciens eum declinare ad ſiccitatem.

⁋ De ordeolo in palpebris. Cap. 9m.

L ET PALPEBRIS accidunt puſtule ſiles granis ordei que ex humoribus acutis procreantur. Et cura horum eſt cura puſtularum predictarum.

⁋ De fiſtula lachrymalium. Cap. 10.

HEC EGRITVDO pro maiori parte accidit poſt apa lachrymalis ⁊ aperiť in lachrymali. Quare ſi pigritia ⁊ negligẽtia fuerit in curatione huius corrũpeť os. ⁊ aliqñ rũpeť apa ſeu apitur
intus in naſo ⁊ ideſanies eñať: ⁊ pt etiã accidere ꝙ ꝑdcm̃
Cura. apa rũpiť intꝰ in tunicis oculoꝝ ⁊ ide corrũpũť. ⁋ Cura
ãt huiꝰ ẽ: ꝑ corpꝰ vl'r eũare cũ ſtõmia: ⁊ in purgatiõe ſuffi
ciet ei hierapigra ꝯtinuãdo eã. Et qꝛ hoc foramẽ ſiue fi-
ſtula ſbtile valde exiſtit. iõ tãgi ibi minie pt. Quare in eo-
deꝫ foramie ponẽ d̾bes hoc medicamẽ. ℞. thuris aduſti
triti ⁊ puluerizati: ⁊ diſtẽpeť cũ aq̃ ro. dõec ad ꝑfectã ni
gredinẽ d̾ueniat: ⁊ coleť ⁊ i foramie diſtilleť q̃tidie dõec
libeť. Sꝫ ſi ĩfirmꝰ puer fuerit vl' mulier: tũc thus ĩfra ꝑdi
ctũ cõburi dꝫ addẽdo ei aliqd d̾ pulueꝛ chartaꝝ aduſtaꝝ.
Et ſi patiẽs aſpe ⁊ dure acterreſtris cõpl'onis fuerit: tũc
ꝑdcis medicis addere debes de caligie furni vl' camini
diſtẽperãdo cũ aq̃ ro. ⁊ colãdo vt dcm̃ ẽ: ⁊ ꝯtinuãdo hoc
M medicamẽ donec itegre libeť. Sꝫ ſi ſanies ꝑ nares exie-
rit: tũc ſuccꝰ cẽtauree maioris vl' marrubij vice poſt vicẽ
naribꝰ inijciať dõec exiceť. Et ſi ꝑdcã ſanies d̾ ſub ocl'o
emanauerit foris: q̃ue ⁊ piculoſum eẽ valde indicamus.
Quare eos bis tm̃ ꝑdcis purgare d̾bes. Et ſitꝰ eiꝰ ꝑ maio
re ꝑte eſſe dꝫ capite iclinato v̾ſus ꝑtẽ anteriorẽ. cauẽdo
oĩno ne reiectꝰ iaceat ſiue ſupinꝰ: ne ſanies redire poſſit
ĩde ad cerebꝝ. Et cõprime ocl'ꝫ manu tua vl' digitĩ leniter
⁊ ſuauiť. dõec ſanies tota: ꝑut poſ'e fuerit egrediať faciẽ-
do ocl'o curas ſupraſcriptas. Et d̾ſup ponẽdo empl'ꝫ ſti-
ptictũ ⁊ cõfortatiuũ fcm̃ ex roſis ⁊ balauſtijs tritĩ mixtĩ cũ
aq̃ ro. frãgẽdo ſtipticitatẽ balauſtiaꝝ cũ mucillagine: ſe-
minis cydonioꝝ cõtinuando talia donec fuerit liberatꝰ.

⁋ De carne addita in angulo lachrymali. Cap. 11. N

ET IAM ab antiqs expertũ eſt ⁊ vidieũ eſſe probatum ꝙ apponi alaſſar in oculo: cõfert fiſtule ipſius: ⁊ etiã carni addite in lachrymali. ponẽdo etiã ibidẽ alchool cũ iſtro ſeu ſtilo apto ad hoc deſiccatiuũ ⁊ abſterſiuum. Et qd̾ a me magis laudať. eſt illud qd̾ fit ex ere vſto exercendo illud donec fuerit liberatus.

⁋ De diminutiõe carnis in lachrymali. Cap. 12m.

HEC QVIDEM egritudo accidere põt ex appõne cõtinua medicinarũ acutarũ vel ex inciſione facta ibidẽ cũ ferro. Cuius cura eſt in loco illo ponere emplaſtrũ factuꝫ ex thure maſticato cum penidijs: qm̃ perfectiſſimum exiſtit in hoc caſu.

⁋ De egritudinibus accñtibus in ipſo oculo. Cap. 13m.

HEC QVIDEM egritudines gñal'r grauiores ac duriores ⁊ ꝓfundiores ꝑdictis exiſtũt: ⁊ ex iſtis ẽt aliq̃ ſunt q̃ grauiores alijs eẽ reperiunť. ⁊ certũ eſt ꝙ oculus cõpoſitus eſt ex ꝑtibꝰ diuerſis.
quarũ vna pre ceteris obtinet ꝑncipatũ. ⁊ oẽs alie ſibi
O ſunt ſeruiẽtes: ⁊ ad ſuã vtilitatem total'r ꝑcreate. Et h̃
quidẽ pars ſiue oculus dicať: ſiue ipſius pars noiēť. eſt
illa ꝑs de qua loquiť Gal. Os ſi in eadẽ egritudo ſuꝑue-
nerit: deſtrueť ipſa ꝑs nobilis ſeu ꝑncipalis. Et dꝫ eẽ ex-
cellẽtior alijs ꝑtibꝰ: vel ꝑoritate tpis: vel nobilitate. et
iſtis duabꝰ rõnibꝰ a pl'is vnaqueqꝫ res alijs excellẽs vel
excellẽtior eſſe noiať. ⁊ ſup hoc Gal. edificauit ſuũ ſmo- 5⁹ meta.
neꝫ in hoc caſu. Quare cũ egritudo in iſta ꝑte ꝯfirmať. ſi cta. 16.
aliq̃ de eã in cura error aliqs acciderit eã oĩno icurabi- euſdẽ.
leꝫ eẽ indicamꝰ. ⁋ Et ſcire debes ꝙ ꝑtes oculi ſunt mul cta. 15.
te: ⁊ ſcire atqꝫ cognoſcere vtilitatẽ ſeu operationẽ cuiuſlꝫ
eaꝝ difficile valde tpe Gal. erat i tm̃ ꝙ Gal. in corde ſuo
ꝓpoſuit: nõ reddere rõnẽ ſingul'r d̾ ꝑdcis: nec eaꝝ cãs et
P vtilitates de cl'are in libro ſuo quẽ fecit de iuuamẽto mẽ-
broꝝ: ſꝫ ſolũ d̾ egritudinibꝰ ꝑtractauit: q̃ruꝫ demõſtratiões
erãt maĩfeſte. ⁋ Ergo cũ ſic ẽt illo tpe q̃to mĩnꝰ iſto nõ Cõtra
iueniri debẽt: q cũ ſciãt medici ſint atqꝫ rari q ſtudeãt in dernos
ſciẽtijs: tñ ꝑꝑ intẽtiões q̃s hñt circa ſectas ſeu fides ſuas: tempo
tñ ẽt ꝑꝑ itẽtiões ⁊ ſtudiũ q̃s hñt circa mũdũ. Et tales ſũt
q vituperãt ⁊ diridẽt illos q ſecũ nõ cõmiſceť ⁊ ſecũ nõ
cõmorať in ſuis potionibus atqꝫ cibis: q nõ ridẽt ⁊ tru-
fantur cũ eis atqꝫ q in plateis ſecuꝫ nõ cõmorať. Et qui
per ciuitatẽ ſecũ nõ incedũt eũdo ⁊ redeũdo. Nũc autẽ
rememorari intẽdimꝰ ſub breuitate accñtia q̃ ipſis ocu-
lis hñt ſuperuenire: pretermittẽdo eoꝝ cauſas: ponẽdo
tm̃modo que ad ipſoꝝ curas neceſſaria eſſe probãtur.

⁋ De compoſitione oculorum. Cap. 14m.

OCVLVS ſiqdẽ cõpoſitꝰ eẽ ꝓbať ex diuerſis tu- Idẽ 3⁹
nicis. ꝑꝰ q̃rũ ꝓpe craneũ cõmorať: ⁊ eſt pellicula tij trac.
q̃ſi ſup carnẽ iueſtita. Et poſt illã v̾ſus ꝑteꝫ ante- 1. ⁊ ꝑ c
riorẽ ẽ alia tunica q̃ dꝫ ſcdina: ⁊ poſt illã ſil'r ſeqť retina. get. 17.
Et ſũt ẽt i ocl'o hũores ſeu hũiditates pl'es. q̃ꝝ ꝑncipaliõ Almãſo
⁊ nobilior ẽ grãdinoſa: ⁊ illa ꝑnr iſtrm viſus exiſtit: cui ex c. 8.
ꝑte iteriori v̾ſus craneũ hũiditas vitrea apodiať amplec-
tẽs ipaꝫ circul'r. ex illa ꝑte d̾ferẽs ſibi nutrimentũ atqꝫ
Q pabulũ vñ nutriť. ⁊ hec ipſiꝰ nã exiſtit atqꝫ vtilitas. ⁊ ex
ꝑte exteriori v̾ſus aerẽ albugineꝰ ẽ amplectẽs grãdineũ †Hũor
circul'r. ⁊ ei clipeꝰ atqꝫ tutamẽ exiſtit. ⁊ illd̾ qd̾ circũdat ⁊ dineꝰ ẽ
coopit albugineũ ex exteriori: ẽ tunica vuea hñs colorẽ ſenſus
nigrũ tẽdẽtẽ ad viriditatẽ. †Et poſt ſequiť ex eadẽ ꝑte tu ꝓpriũ.
nica q̃ cornea noiať. ⁊ ẽ coopiẽs atqꝫ circũdãs vueã vn- fit viſio
diqꝫ. Et in exteriori ꝑte poſita ẽ ꝯiũctiua nõ cõprehẽdẽs Idẽ ꝑ
vueã atqꝫ cõneã total'r ex oi ꝑte. Et nũc dimitto h̃ ponẽ gialiũ.
ortũ ⁊ gñationẽ iſtaꝝ: ne meꝰ tractatꝰ nimiũ ꝓlõgeť. Et h̃ 2⁹ coll
manifeſtũ eſt: ⁊ eis ꝯuenire vr̃ chirurgicis ⁊ manibꝰ ope ⁊ bali
rãtibꝰ. ⁋ Dico qdẽ ꝙ humor grãdineus ẽ radix ⁊ ſubie- bas th
ctuꝫ ſenſus viſus recipiẽs ſpũm viſibilem per neruum ce ſue
obticũ veniẽtẽ a cerebro. ⁊ vnuſqſqꝫ oculus habet duos ca. 12.

A nernos venientes a cerebro: ⁊ inde oriunt̃ ⁊ ſunt ambo obuiãtes ſe in via: ⁊ poſtea diuidunt̃ abinuicē. Et cuilibet oculo ꝓtendit̃ neruus qui tele retine cõiungit̃: q̄ eſt circũdãs vitreũ. Et iſte neruus poſtmodũ diuidit̃ ⁊ ſpargitur ⁊ extendit̃ ⁊ ſubtiliat̃ ⁊ ꝯiũgitur cũ venis pulſatilibus ⁊ nõ pulſatilibꝰ ex quibus eſt retina cõtexta ꝓcepto diuine ꝓuidẽtie. Et quilibet neruus ex iſtis neruis quãdo ſpargit̃ ⁊ extendit̃ h̃ꝫ operimẽtũ defendẽs ipſũꝫ a nocumẽtis: ſicut tunice vaſis apponunt̃: ⁊ ſunt ẽt ſuſtẽtacula ſuſtinẽtia ipſo⁊: ſicut fibule ponunt̃ in manubrijs cultello⁊. Et tunica q̄dẽ vuea vue aſſimilat̃: habẽs foramẽ vnũ a quo lux extra emanat. Et ſub iſta eſt humor albugineus ſił cũ ſpũ q̄ ſpũs tendit ab humore grãdinoſo ad tunicã corneã. Et dicte tunice ⁊ humores oẽs ſunt d̃fendẽtes grãdineũ a nocumẽtis. Et cũ dico ſpũs: itẽdo ſpiritũ viſibilẽ: q̃uis q̄libꝫ aer valde ſubtiliatꝰ ſpũs poſſit nominari ſ̃ꝫ ſniaꝫ medico⁊: ⁊ nõ loquor de ſpũ ſ̃ꝫ ſniaꝫ dialetico⁊. ⁊ iſta dixi de ſpũ vt ex equocis minime poſſit errari. Nũc ſequit̃ tractare de ꝓprijs egritudinibꝰ oclo⁊.

B

De puſtulis ⁊ paruis apatibus oculorum. Cap. 15m.

PVSTVLE ⁊ parua apata q̄ oculis accidunt ꝓ maiori parte rubea exiſtunt. Sed puſtule q̄ in cornea ꝓcreantur ad albedinẽ tendunt: ⁊ generatur ibi. ſ. in cornea ſanies ſicut fit in alijs mẽbris cauſa alicuius puſtule. Et poteſt etiã euenire ex corroſione. Et fit diuerſificatio in puſtulis paruis: ſ̃m diuerſitatem ſuarũ ſpecierũ. hoc eſt in duricie ⁊ mollicie: qm̃ duricies ſeu dura puſtula eſt: q̃n procreat̃ ſub pãniculo tertio: ⁊ mollis q̃n ſub p̃mo oritur. Sed puſtula que ſub cornea oritur: ſi nõ eſt in directo pupille: nõ h̃ꝫ viſũꝫ remouere. Sed ſi in directo fuerit viſum remouet: atq̨ꝫ priuat omnino: ⁊ laniatur cornea atq̨ꝫ oculus exterius eminet.

De variolis oculorum. Cap. 16m.

VARIOLARVM quedã ſunt parue quare cura earuꝫ leuis exiſtit. Et q̄dam magne: quarũ cura difficilis exiſtit. Quedã medie exiſtũt: ⁊ fortior ex ſpeciebꝰ iſtarũ eſt illa q̄ eminet in tñ ꝙ tãgit pilos palpebrarũ exterius ⁊ capiti clauuli ſimilat̃ ⁊ iſtius cura ĩpoſſibilis exiſtit. Sꝫ ſi parua fuerit erit poſſibilis h̃ cura eius.

C

Et ſcias ꝙ dñia eſt inter variolã ⁊ puſtulam: qm̃ variola albedini pertinere vr̃: ſed puſtula in ſui radice nullã albedinẽ vr̃ hẽre. Et iterũ ex variola poſſe ẽ vt pupilla torqueat̃: ⁊ a ſua exeat rotũditate. Quare ſi parua fuerit tortura: ſufficit tibi in cura collyriũ roſarũ: ſiue ſief roſarũ fricatũ ſubtiliſſime cũ albugĩe oui: ⁊ ponat̃ in oculo gutta poſt guttam. Et ſubtilia regimẽ: ⁊ purga corpus cũ eo qđ conuenit. Et qđ magis laudat̃ in purgando caput eſt hierapigra ſola ſi corpus fuerit debile ⁊ tp̃s obuiauerit: ſiue nõ fuerit aptuꝫ purgationi et hierapigra cũ collogntida ⁊ medulla amygdalarũ ſi corpus fuerit debile ⁊ tp̃s tẽperatuꝫ magis ceteris collaudat̃: ſed attẽde ꝙ ante purgationẽ incipere debes a flõmia baſilice ſi corpus robuſtuꝫ fuerit extrahẽdo de ſanguine in quãtitate magna. ⁊ ſi debile fuerit: ⁊ tp̃s nõ fuerit tẽperatũ. minue ex cephalica trahẽdo ĩ modica quãtitate. Et cõuenit in hoc caſu iſtud ſief. qđ. ℞. ſemis roſa⁊ ⁊ corticis ſubtilis gñno⁊ pini ⁊ caude eq̄ne. ań. auř. v. licij ⁊ croci. ań. ℥. j. ſarcocolle. ℥. ſ. ſemis cydonio⁊ q̄rtã ꝑtem põderis totiꝰ p̃dicte receptiõis. piſtent̃ optime ⁊ cribellent̃ ſubtiliſſime vnaqueq̨ꝫ res ſigillatim ꝑ ſe. demũ plures ſimul reducant̃ ⁊ ſub aqua roſata cooperiant̃ ⁊ ꝑmaneãt in ea ſic. iiij. horis: ⁊ malaxa optime: ⁊ deinde ꝑmitte ſic q̄ſcere ⁊ aq̄ roſata clara q̄ ſupnatabit remoueat̃. ⁊ qđ ſpiſſum eſt ⁊ turbidũ in vaſe vitreo recondat̃ ⁊ ꝑmaneat ſic donec induret̃: ⁊ tũc informent̃ grana ad modũ ſemis coriãdri: ⁊ cũ neceſſe fuerit diſſoluant̃ cum

D

E

albugine oui ⁊ in oculo diſtillet̃. terreſtreitas v̾o ⁊ groſſicies illa q̄ remãſit a turbido ⁊ ſpiſſo p̃dcõ in fundo vaſis iterũ piſtet̃: ⁊ cũ aq̄ roſata miſceat̃: ⁊ ſup̱ folia vitis extẽdat̃ ⁊ clauſo oculo d̃ſuper emplaſtret̃. Et in ſumma dico ꝙ cura iſtius eſt ſubtiliare regimẽ cõtinuãdo donec fuerit liberatus.

Et ſcias ꝙ q̄libꝫ variola q̄ in vuea orit̃ curabilis exiſtit: ꝑter illam que capiti clauuli ſimilatur.

Dis variola vuea curabil' ē ꝑter illaꝫ q̄ capiti clauí aſſilat̃.

De dilatatione pupille ⁊ eius conſtrictione. Cap. 17m.

HEC QVIDEM egritudo. ſ. dilatatio pupille ⁊ eius cõſtrictio maxime pueris h̃ꝫ euenire ꝓp̱ fletũ eo⁊: ſed poſſe eſt ꝙ cõſtrictio ipſiꝰ ſit nãlis: ⁊ illud tũc eſt valde bonũ: eo ꝙ ſpũs viſibilis coadunat̃ ⁊ ſimul ꝯſtringit̃ ⁊ nõ in exitu diſgregat̃: ſed cũ ſimul multus inde cũ fortitudie exit. Et dilatatio quideꝫ iterũ accidit vel accidere p̃t ex cõcuſſione ſeu ꝑcuſſiõe: aut ex multa retẽtione anhelitus ſicut accit mulieribus in partu. Sꝫ quãdo dilatatio eſt innãlis: curatione indiget. ⁊ hoc cũ ſief ſibi ꝯuenientibꝰ ⁊ cũ alchool. Et attẽde ꝙ diuerſificat̃ cura rõne etatis ⁊ ſexus: qm̃ cura infantiũ et mulierũ eſt cũ ſief ⁊ ſenibꝰ: ⁊ his q̄ ſunt in vltima iuuentute cura fit cũ alchool deſiccatiuo. Et ſief infantiũ ⁊ mulierũ ẽ h̃. ℞. ſucci corticis g̃nato⁊. ℥. j. ſcedenegi indi. auř. iiij. mãdragore: camomille: ſeminis lini. ań. auř. iij. croci. auř. ſ. ſeminis cydonioꝛuꝫ. ℥. j. pſilij. S. i. Terant̃ ſpecies ſubtiliſſime ⁊ cribellent̃ per pãnuꝫ ſpiſſum. deide miſce hũc puluerẽ cũ ſucco p̃dicto corticũ granato⁊. ⁊ cũ. ℥. v. aq̄ roſate. ⁊ cũ auř. x. ſucci menithe optie colati: ⁊ pone ad lentũ ignẽ: ⁊ d̃coque donec ĩſpiſſent̃ ad modũ paſte: ⁊ fac inde pillłas ad modũ ciceris: exiccent̃ in vmbra: et cũ neceſſe fuerit diſſoluat̃ vna cũ lacte mulieris recẽter mulſo: ⁊ ponat̃ quotidie gutta poſt guttã in oculo.

Dilatatio ocłi ſẽp̱ ẽ mala: ꝯſtrictio v̾o nõ. Idẽ 4° de acci. ⁊ mõ. c. 2. ⁊ 2°. c. c. 3°. fo. 40 et 3ª tertij trac. 4. c. 15. vide ibi

F

Dña inter ſief ⁊ alchool.

Cura.

Sꝫ ſi cũ hac egritudine apa fuerit: incipere debes a flõmia ⁊ a purgatiõe ſi etas nõ obuiauerit: ⁊ v̾tus fuerit fortis ⁊ tp̃s ꝯueniens extiterit: ⁊ q̃n ſic eſt: de baſilica extrahere debes ⁊ in quãtitate magna. Sꝫ ſi virtꝰ fuerit debilis et tp̃s ineptuꝫ fuerit: tũc de cephalica minuere debes: ⁊ in modica quãtitate. Collyriũ cõpetẽs illis q̄ ſũt in vltia iuuẽtute ⁊ ſenibꝰ: ⁊ ẽt q̄ in ſenio ſunt cõſtituti. ℞. antimonij abluti: ⁊ thucie ablute: lapidis ematiꝫ: lapidis lazuli et margaritarũ: ⁊ floris balauſtia⁊. ań. auř. v. vnũqđq̨ꝫ ꝑ ſe ſigillatiꝫ optime terat̃ ⁊ cribellet̃ ſubtiliſſime ⁊ miſceant̃ malaxãdo oĩa cũ aq̄ d̃coc. iiij. auř. floris myrtelle ⁊ ſemis cydonio⁊ ⁊ croci ⁊ ſemis roſe canine. ań. auř. iiij. ⁊ fenugre. ⁊ viol. ań. auř. ij. oĩa p̃dcã ꝯquaſſent̃ ⁊ bulliant̃ ĩ duabus libris aq̄ lẽto igne: donec ad vnã librã veniat: ⁊ colent̃ ꝑ pãnũ ſpiſſuꝫ valde: ⁊ cũ hac d̃coc. miſcere debes malaxãdo puluerẽ p̃dictarũ rerũ: poſtmodũ exiccent̃. ⁊ iterũ cũ p̃dcã d̃coc. miſceant̃ ⁊ exiccent̃. ⁊ hoc d̃cies fieri dꝫ: ⁊ deide exiccent̃ ⁊ terant̃ ⁊ cribellent̃ ſubtiliſſime: et de iſto puluere diſtẽperato cũ aq̄ roſ. in oculo dꝫ poni mane ⁊ ſero donec fuerit liberatus. Et h̃ puluis nõ ſolũ ꝯfert illi q̄ dilatationẽ pupille patit̃ ab egritudine. verũ ẽt q̄ eã habuerit a nã. Sꝫ ſi cũ dilatatiõe fuerit apa. prio euãre debes corpꝰ cũ flõmia: ⁊ poſtmoduꝫ cũ laxatiſ: ſic p̃diximꝰ emplãndo oculũ deſup̱ cũ floribꝰ roſarũ recẽtiũ vice poſt vicẽ: vł cũ coto nouo madefacto in aq̄ ro. optima ⁊ odorifera valde: dõec ſedatũ fuerit apa. Et poſtea vteris collirio ſeu puluere ſenibꝰ: ſief pueris ſicut p̃diximus. Et ꝓ certo hẽc d̃bes ꝙ ſi negligẽtia ĩ cura extiterit ꝓ maiori parte ad deſcẽſuꝫ aque in oculũ h̃ñt deuenire.

Cura facte cum apate.

G

H

De deſcenſu aque ad oculum. Cap. 18m.

ET SIGNA deſcenſus aque ad oculuꝫ ſunt diſgregatio viſus: ⁊ ꝙ apparent ante oculos ipſoruꝫ quaſi muſce volantes vel cimices: ⁊ hec vniformiter eis apparent: tã ieiuno ſtomacho q̃ꝫ repleto. Et hec aqua generatur ex fumoſitatibꝰ ⁊ vaporibꝰ aſcẽdẽtibꝰ a

I ſtomacho ꝛ corpore ſuperius ſucceſſiue vice poſt vicē:
ꝛ ſimul coadunātur ꝛ cōuertunt̄ in aquā. ſicut manifeſte
apparet in balneo ꝙ ex vaporib⁹ a fumoſitatib⁹ reſolu-
tis ſit aſcēſio ad ſupficiē. ꝛ ibi cōgregant̄ ꝛ in aqua ꝯuer-
Cura pri- tunt̄ q̄ inferius guttatim cadit. ¶ Et ꝯuenit tibi in cura-
mi modi. tione huius egritudinis vt ſis ſtudioſus in purgando cor
pus cū medicinis laxatiuis: ꝛ non ſufficit tibi purgatio
facta in hoc caſu cū hierapigra ſolū: niſi cū ea miſceat̄
aliqd de collogntida ꝛ aloe ꝛ ſemine feniculi ꝛ in arabi-
co dī beſbeg: ꝛ ſale ꝛ maſtice ꝓ confortatione ſtomachi.
Sed ſi virtus fuerit fortis ꝛ tp̄s ꝛ etas cōueniēs extite-
rit. incipe debes a flō mia: ꝛ poſtea p̄dicta purgatio ſub-
ſequi dꝫ. Et in ſumma dico ſcire debes ꝛ minime oblitio
ni tradere ēt ſi egritudo regnat ꝛ fortis exiſtat virtus et
tp̄s ꝛ etas coadiuuauerint vt nullatenus flō mies corpe
ſtiptico exiſtē. Quā ſi feceris ad incōmoda ꝛ nocumēta
mlt̄a infirm⁹ poterit ꝑuenire. Quare in tali caſu ꝑuenire
debes adiuuādo eū cum reb⁹ mollificatiuis. Et cū dico
K mollificare: nō intelligo relaxare. cū hoc nomē equiuo-
Dr̄ia inter cū exiſtat. ¶ Et tibi cōuenit ſcire ꝙ mollificare ſtoma-
mollificar̄ chū ꝛ inteſtina: nō eſt idē qđ purgare: ſicut in hoc multi
ꝛ purgare errauerūt credētes ꝙ purgare ꝛ mollificare idē exiſtat:
quā ꝑ mollificare intēdimus id qđ educere hꝫ feces lubri
ficādo q̄ in ſtomacho ꝛ inteſtinis reperiuntur: ſicut mer-
curialis oleo cōdita facere nouit: vel īcidendo ꝛ abſter-
gēdo ꝛ aperiēdo ſicut fit cū almuri facto ex farina ordei
vel frumēti: vel incidēdo ſolū ſicut cū aceto ſolo. ꝛ ſina-
pis ēt feces ꝛ ſupfluitates ſtomachi ꝛ iteſtinoꝝ educere
p̄t. ꝛ ꝓ tāto talia minime purgare dr̄: quā purgare pro-
Regimen prie dī expulſio facta a medicina cū electiōe. ¶ Et ab-
ſtineat a ꝯrijs oīno: ꝛ ciba eum pullis aſſatis cū modico
pane optime fermētato comedēdo parum: ꝛ in ſero ad
L cenā. ſ. minime comedat: ꝛ comedere pullos elixos cum
Idē ſup̄ in brodio in hebdō a tantū ſemel nō nocet. Et ſi cocti fuerint
caplō ō cō cū rapis donec diſſoluant̄ cōferūt: quā rape oculis non
ſeruāda ſa modicā ꝓprietatē hēre cōprobant̄. ꝛ multoties firmiter
nitate. aſpicere in oculis ſilueſtris aſini expertū eſt atq; certum
mirabilr̄ eis valere. Et iterū rememorati fuerūt optimi
ex medicis antiquis ꝙ inclinare faciē apertis oculis ſup
decoctionē croci eis cōferre ꝓbatū eſt miro mō. ꝛ ſi con
tinuabitur hoc multoties: poſſe eſt vt ille vapor inde diſ
Cura ſcđi ſoluat̄ ꝛ liberetur oīno. ¶ Sed poſtq̄ facta eſt deſcēſio
modi. aque in oculū nō eſt laborandū: tunc circa eū donec coa
guletur ꝛ digerat̄ ꝛ ad terminū mediocrē inter ſubtilitatē
ꝛ groſſiciē deueniat. Et poſtq̄ digeſta fuerit: ꝛ ad termi-
nū ꝯuenientē deuenerit: tūc artifex laborare dꝫ in ex-
trahēdo ipſā poſt purgationē vlē m totius corporis et
partialē capitis. Et eſt neceſſe vt hic artifex in hoc ſit
aptus ꝛ ſubtilis valde: ꝛ multoties expertus: ne in hac
operatione aliquā leſionē inferat alijs partib⁹ oculoꝝ.

¶ De extractione cataractarum ab oculis. Cap. 19m.

M OPORTET qdē vt extrahat̄ cataracta poſt
Vide 2°. c. ipſius ꝑfectā digeſtionē ꝛ coagulationē: quoniā
c. 3°. fo. 42. ſi ante feceris redibit aqua vt prius. Et cū dico
col. 2. duos extrahere cataractā intellige ſane ꝙ īpoſſibile
caſus in q- eſt eā extrahere ſicut multi crediderūt: ſed ꝓfundat̄ cū
bus abſti- acu inferius in ſpiſſitudinē oculi. Et facta ꝓfundatione
nēt opꝫ a ipſius extrahat̄ acus de oculo. Et poſtmodū debet eſſe
tali extra- infirmus in loco remoto ꝛ quieto cū oī abſtinētia ab oī
ctiōe. ꝛ ter opatiōe ꝛ exercitatiōe ꝛ ab oībus q̄ aliquā grauedinem
tia tertij. facere pnt. ꝛ ſic poſſibile erit vt liberentur complete.
trac. 4. c.
20. ꝛ. 7. col

¶ De cōſtrictione pupille nālis ꝛ nō naturalis. Cap. 20m.

liget. 38. ET SCIRE debes ꝙ conſtrictio pupille natu-
Sup̄. c. 12 ralis ꝛ a natiuitate eſt laudabilis ſicut p̄diximus:
hui⁹ trac. eo ꝙ ꝯfert viſui coadunādo ſpiritū viſibilem: ꝙ ſi
poſt natiuitatē hꝯuenerit egritudo: aut erit ex ſic-
citate dn̄ante ibidē: vel ex humore aliquo acuto locum
illum deſiccante: ſicut apparet in pellibus ſeu corijs ꝑ-
foratis: qa quādo exiccant̄ corrugant̄ ꝛ cōſtringunt̄ fo-
ramina. Et ſiccitas qdē accidētalis huic mēbro accidit:
ſicut oībus alijs mēbris gn̄alr̄ accidere pōt. Et quādo ac
cidit in quocūq; mēbro fuerit difficilis exiſtit curatiōis:
ꝛ q̄ſi īpoſſibilis: ꝛ niſi hoc eēt: poſſet artificialiter curui-
tas in ſenib⁹ remoueri. Sꝫ laus ſit ꝛ gloria altiſſimo crea
tori q poſuit hoc eē īpoſſe ad certitudinē ſignificationis
ſenectutis. Quare medicus cōtētus eē dꝫ in humectādo
ſolūmodo tm̄ vt nālis ſeu radicalis humiditas ꝯſeruari
poſſit: ꝛ vlterius minime poſſit exiccari. ¶ Colliriū ꝯue
niēs huic. ℞. violarū buglosse. ana. ℥. j. nenufar ptes tres
vni⁹. ℥. oīa hec ponant̄ in aq̄ pluuiali vl̄ in aq̄ dulcis fon
tis ꝛ in ꝯueniēti vaſe: ita vt optime ſubmerſe ſint ſub aq̄
ꝛ illō vas in altero vaſe maiori pleno aqua ponat̄: ꝛ ad
ignē bulliat tandiu donec aq̄ colorē mutauerit: ꝛ p̄dicte
res talr̄ ſint diſſolute: vt ad modū paſte deueniant. Et
poſtmodū extrahant̄ ꝛ piſtent̄ fortiter ꝛ ponant̄ in pā-
no dēſo ſubtili ꝛ fortiter exprimant̄ in parapſide vitrea
ꝛ mūda valde. exiccet̄ collatura illa in vmbra: ꝛ poſtmo
dū īformet̄ grana ad modū coriādri. ꝛ cū neceſſe fuerit
diſſoluant̄ cū albumine oui colūbe ꝛ in oculum mane ꝛ
ſero diſtillent̄. Et hoc colliriū mlt̄ū vtile exiſtit mlīerib⁹
pueris ꝛ ſenib⁹. ¶ Sꝫ oīno ſiccitatē remouere īpoſſe eē
dicim⁹. Sꝫ humectabit̄ mēbrū ad ſuā nālē humiditatē
ꝯſeruādā. ꝛ iterū albumē oui colūbe cū viſcoſitate gūmi
arabici in oculū diſtillatū confert ſimiliter in hoc caſu.

¶ De debilitate viſus ex penuria ꝛ paupertate ſpirituū viſibilium procedente. Cap. 21m.

HEC QVIDEM egritudo pro maiori par-
te ſenibus accidere cōſueuit ꝛ coitu ſupflue vtē-
tibus. Et illis qui aſſidue firmiter in ſole aſpiciūt
vel in locis multū radioſis: aut ſupflue ſplendentibus.
Et cura huius eſt cōtinue comedere oua colūbarū de-
cocta cū rapis: aut vitella ouoꝝ gallinarū elixata in aq̄
comedere cū ſale. Et iterū in hoc caſu cōfert comedere
pullos colūbarum ſilueſtriū abſq; capitibus ꝛ collis co-
ctos cū rapis. Et galline etiā cū p̄dictis pullis ꝛ rapis
decocte cōueniētes in hoc caſu exiſtūt: abſq; collis ꝛ ca-
pitib⁹ ſuis: eo ꝙ capita iſtoꝝ ꝓprietatē ꝓbant̄ hēe in fa-
ciēdo cecitatē. hoc eſt nō videre poſt occaſum ſolis om-
nino: ſicut cerebra ipſoꝝ p̄dictoꝝ ꝓprietatem hēe dr̄ in
augēdo ſeu mlt̄iplicādo itellectū. Et ius etiā p̄dcōꝝ pul
loꝝ colūbarū ſilueſtriū ꝛ gallinarū p̄dictis ꝯferre dicit̄.
Et comedere etiā grana pini cōquaſſata ꝛ poſita in ſuc-
co maloꝝ vtilia ſunt in hoc caſu. Et p̄cipue eis vt multo-
ties odorēt mala odorifera: quā multum cōfert eis. Et hꝯ
ſunt ea que augent ſeu multiplicant viſibilem ſpiritum.

¶ De conſtrictione nerui optici. Cap. 22m.

HEC QVIDEM egritudo accidit ex humo
re groſſo ꝛ viſcoſo oppilante ipſum foramen ſeu
canalem ipſius nerui: vnde ſpiritus viſibilis hꝫ
pertranſire: vel ex concuſſione vel percuſſione ipſum
conſtringente ſeu obturāte. Qđ ſi oppilatio parua fue-
rit. ſequitur inde debilitas viſus: ꝛ ſi magna ꝛ completa
fuerit: omnino patiens efficitur ſine viſu: ꝛ ſignū huius
egritudinis eſt: qꝛ ſi cōpreſſeris digitū ſup pupillam infir
mi: pupilla alterius minime dilatat̄. Et poteſt etiā acci-
dere ꝙ oppilō erit in loco interſecationis vnius nerui
ſup alterū: ꝛ tūc in ambob⁹ oculis viſus ex toto amittit̄.
Et ex hoc admirant̄ medici ꝙ in vna hora priuat̄ viſus: ꝛ
ex toto amittit̄ in ambob⁹ oculis. Sed nō eſt admiratio
illis q ſciunt anothomiā: quā iſti duo nerui oriunt̄ a cere-
bro ꝛ extēdunt̄ ad anteriora: ꝛ in medio frōtis ꝯiūgunt̄
ꝛ vniunt̄: ꝛ ibi interſecant̄: quare ſi oppilatio fuerit in lo-

A

co interſecationis ⁊ vnionis ipſoꝛ adinuicē fiet perditio viſus in ambob⁹ ex toto ſimul ⁊ ſemel. ¶ Et de hac egritudine dicit Gal. ꝙ eſt ipoſſe ad ſanādū. ¶ Sed mihi videt ꝙ flōmia cephalice: ⁊ purgatio corꝑis toti⁹: ⁊ capitis: ⁊ epithimare caput cū coto madefacto in oleo ro. ⁊ lilioꝝ: ⁊ anheti mixtis ⁊ tepidis optimā faciēt operationē i iſto caſu. Et diſtillare ēt p̄dicta olea calida ex alto ſup capitis ꝑtē anterioꝛē ꝑ ſubtilē cānulā nō modicū cōferre vi. Sꝫ in p̄ncipio oppilōnis ꝯferre dicimus multū oleū roſatū: quo renouate fuerint roſe recētes pluřib⁹ annis. Et cibi eoꝝ ſint ſubtiles: ⁊ qui habēt ſtomachū ⁊ inteſtina ipſoꝝ mollia ꝯſeruare: ⁊ lubrica retinere: ⁊ exerceas i iſtis toto poſſe: qm̄ iuuare poteris ſi oppilatio fuerit ōbilis. ¶ Et poſſibile ē etiā ꝙ p̄dicta oppil'o fiat ex apate: q̄re ex p̄dictis diſſolui pōt: ⁊ inde videbis ꝑfectū iſtius cure ſi aliqd de viſu remanſit: ⁊ oppilatio nō fuerit ex toto cōpleta ⁊ cōfirmata. Oꝫ ſi fuerit oppilatio ex toto firmata ⁊ cōpleta: ⁊ ex toto viſum amiſerit: tunc deſperat⁹ ſiꝫ ſicut Gal.

B

Sed cū hoc toto abſtinēdum eſt a cōtrarijs: ⁊ nō ſolū in iſta egritudine. verū etiā in oībus totius corpoꝛis: qm̄ in egritudinib⁹ pedum abſtinētiā ſeruamus. Quāto magis in iſta cuius ſanitas tam neceſſaria exiſtit. ¶ Et ſcire debes ꝙ oīa acuta hn̄t caput replere ex vapoꝛib⁹ ⁊ fumoſitatibus: ſicut ſunt cepe: ⁊ allea: ⁊ his ſimilia. quare viſui potiſſime nocent: ⁊ materia omnino exiſtunt cecitatis.

¶ De humiditatibus oculoꝛum. Cap. 23[m].

DIMINVTIO viſus in oculis multarum eſt ſpecierū q̄ fit in humiditatibus: ſeu in humoꝛib⁹ oculoꝝ. Et diuerſificant̄ in groſſitudine ⁊ ſubtilitate: ⁊ in qualitate ⁊ quantitate: qm̄ poſſibile eſt vt ingroſſentur predicti humoꝛes vltra debitum ſue nature: vel ſubtilientur aut multiplicetur in quātitate in eis humiditas accn̄talis: ⁊ inde viſus ꝑturbat̄ turbatione leui.

C

Et cū dico igroſſatio vel ſubtiliatio: aut exceſſus in quātitate aut qualitate: non intelligo vt ſit elongatio in his ſuperflua multū a nāli diſpōne: ſed ꝙ incipit fieri elongatio: qm̄ quādo exitus a nāli diſpōne in p̄dictis fuerit cōpletus atq; firmatus: tunc cura difficilis valde efficitur: q̄a dr̄ia nō modica exiſtit inter rem q̄ incipit igroſſari: et eā q̄ iaꝫ eſt ingroſſata atqꝫ firmata. Et medicus ꝑ ſe cognoſcere opꝫ ſigna iſtarū rerū ex accidētib⁹ īfirmo ſupueniētib⁹: ⁊ ſtudeat toto poſſe vt infirmus ad priſtinā ⁊ naturalē redeat diſpōneꝫ remouēdo accn̄tia innālia oīno. ¶ Et iſta q̄ dicta ſunt ſufficiūt illis ſolūmō: qui diu in p̄dictis egritudinib⁹ ꝑ ſe plīb⁹ vicib⁹ opati ſunt: vel illis qui lōgo tp̄e ſtuduerūt in logica ⁊ in ſcia nāli. ⁊ expti ſunt in cognitiōe rerū gn̄abiliū ⁊ coꝛruptibiliū ⁊ hꝫ: ⁊ cuꝫ p̄dcis ſe iuuabūt: ⁊ nō abbreuiaui hūc tractatū nō ponēdo ꝑticularia ꝯueniētia in hoc: niſi ne mlt'ū ꝓlōgaret̄ ſermo in ipſo. Et q̄uis opatiōes manuales oēs ꝑticul'r itegre ⁊ ꝑfecte cognoſcā: q2 tm̄ ex ſola viſiōe alicui⁹ vulneris anim⁹ me⁹ debilitat̄ in tm̄ ꝙ ad imēſaꝫ ſyncopiꝫ deuenio. Ideo hunc tractatū abbreuio p̄dicta particularia omittēdo.

¶ De egritudinibus que ſūt in nutina ſeu albedine oculoꝛum. Cap. 24[m].

D

ET ACCIDVNT in albedine apata: ſicut in alijs membꝛis accidere cōſueuerunt: ⁊ cura huius eſt in pricipio flōmia: ⁊ ſubtiliatio regiminis ponēdo in oculū aquā roſatā in qua ſteterint in mollia licium ⁊ ſemina cydonioꝝ tādiu donec aqua coloꝛē mutauerit: ⁊ poſtmodū colet̄ ⁊ miſceatur cū ea aqua albumen oui: et deinde in oculum quotidie diſtillet̄ donec liberetur.

¶ De inflatione cōiunctiue abſq; apate. Cap. 25[m].

ET ACCIDIT hec egritudo coniunctiue ⁊ ꝓ maioꝛi parte ſenibus ꝓpter debilitatē ſui caloꝛis innati: ⁊ fit etiā ex pūctura muſce: vel alterius ſibi ſimilis. Et cura huius eſt ponere cotum vel peciam lini madefactaꝫ in hac decoctione, que. ℞. floꝛis camomille ⁊ ſeminis lini. an̄. au'r. j. aqua. ʒ. ij. decoquatur vſqꝫ ad cōſumptionē quarte ꝑtis: ⁊ colet̄: ⁊ in illa colatura apponantur de albumine oui au'r. ij. optime miſcēdo: ⁊ diſtilletur in oculo quotidie gutta poſt guttā ea exiſtēte tepida: deinde cotum madefactū in eadem deſuper ponat̄.

E

¶ De taſſa que eſt gutta rubea que fit in albedine oculoꝛum. Cap. 26[m].

FIT ETIAM hec egritudo in coniunctiua. ſ. macula rubea: vel gutta rubea ex percuſſione panni vel ſibi ſimilis. Et cura huius eſt flobotomia cephalice ſi infirmus poterit ſuſtinere ⁊ flobotomare pullū columbarum ſub ala: ⁊ illum ſanguinem calidū diſtillare in oculum quotidie donec fuerit liberatus.

F

¶ De granulis generatis in albedine oculoꝝ. Cap. 27[m].

HEC ETIAM granula in albedine generant̄ ſicut in pupilla ⁊ in alijs partibus oculi fieri conſueuerunt. Et cura huius eſt flobotomare cephalicam in principio: ⁊ purgare coꝛpus ipſius cum hierapigra. Et poſt infundere ſemina citruloꝝ in aqua roſata ⁊ ipſam tepidam quotidie in oculum diſtilla. Et ſi poſt quatuoꝛ dies in oculo aliquid remanſerit in predicta aqua roſata miſcebis aliquid licij ⁊ croci: ⁊ quāto vetuſtioꝛ fuerit egritudo: tanto magis addes de licio ⁊ croco: ⁊ quanto diminuitur egritudo: tanto minus de croco ⁊ licio. Et quod minus de his poni debet eſt vt in. ʒ. predicte aque ponas de vnoquoqꝫ octauaꝫ partē au'r. j. Et ſi multum pꝛolongaretur egritudo: nō nocet addere aliquid de myrrha. Et poſtq̄ꝫ egritudo incipit declinare ⁊ remanet in oculo de ſpiſſitudine granuli ⁊ de coloꝛe ipſius: vtere abſterſiuis ⁊ mūdificatiuis q̄ ſint abſqꝫ moꝛdicatione. addendo aliqua q̄ hn̄t oculum ꝯfoꝛtare. Et ſi

G

inueterata fuerit egritudo multum. fiat hoc alchool. ℞. ſpume maris: eris vſti. an̄. au'r. v. anthere: ⁊ ſeminis floꝝ maloꝝ granoꝝ. an̄. au'r. ij. dardachic. au'r. x. piſtetur vnaqueqꝫ iſtarū ꝑ ſe: ⁊ cribellent̄ ſubtiliſſime ⁊ miſceant̄ cuꝫ aceto: ⁊ poſtmodū exiccent̄: ⁊ iterū terant̄ ⁊ cribellent̄ ⁊ miſceant̄ cū ſucco feniculi. ⁊ iteruꝫ exiccent̄ ⁊ terant̄ quinquies: ⁊ miſceant̄ cū aq̄ ro. valde aromatizata terēdo et exiccādo: ⁊ poſtmodū cribellent̄ ſubtiliſſime ꝑ pānū ſpiſſiſſimū: ⁊ ꝯſeruent̄ optie in vaſe vitreo: ⁊ cū nec̄e fuerit mane ⁊ ſero de eodē in oc'lo ponat̄ donec fuerit libat⁹.

De ſebel. Cap. 28[m].

ET ETIAM hec egritudo in coniunctiua euenire reperitur multoties: ⁊ eſt quedaꝫ contextura rubea facta in ſuperficie coniunctiue ſeu albedinis oculoꝛum: ⁊ nominantur in arabico vene althebeni: ⁊ non ſunt vene procedētes ab epate: nec arterie a coꝛde venientes: ſed venis aſſimilantur q̄ inuolute ſunt et contexte ſupꝛa albugineꝫ. ⁊ aliquādo in tantū extēdunt̄ ꝙ nigrū cooperire reperiunt̄. ¶ Et ꝯuenit medico i p̄n⁹ iſtius egritudinis vt ſit ſtudioſus in purgādo infirmuꝫ et flōmando ipſuꝫ ⁊ apponēdo oculo alchol. abſterſiuū ſic illud qđ nuꝑ ſupꝛa diximꝰ: ⁊ ſubtiliare regimen: ⁊ ſic liberabit̄ deo dāte. Et ſi in cura pigritia fuerit: aut aliq̄ đ cā regimē ei⁹ fuerit ineptū. augebit̄ egritudo ⁊ igroſſabit̄: ⁊ idurabit̄ donec viſui iferat nocumētū. q̄re cū ſic fuerit đ neceſſitate erit vt ꝑ manus chirurgij habeat ꝑtrāſire. Et tales in arabico collectiones ſcebellium nominant̄.

H

Cura.

¶ De coniunctiua cum apate ⁊ ſine apate. Cap. 29[m].

ACCIDIT etiaꝫ cōiunctiue repletio cuꝫ apate et ſine et extenſione venarum: ⁊ repletione ipſarum: ⁊ cum rubedine ipſius coniunctiue ⁊ groſſitie palpebꝛarū cū abūdantia lachꝛymaruꝫ: ⁊ hn̄s hoc nō pōt aerē inſpicere. q̄re flōmiā multū ꝯferre dici-

I mus: ⁊ purgatio etiã vtiliſſima exiſtit: ⁊ pone ſup oculuꝫ
cotũ madefactũ in aqua roſata tepida vice poſt vicẽ: et
ſit in p̄dicta aq̄ aliq̄d licij diſſolutũ. ⁊ ſi in narib⁹ inijcies
collirium de memithe: inde magnũ videbiſ iuuamentuꝫ.

¶ De nimia ſubtilitate ſpiritus viſibilis ⁊ ipſius groſſicie. Cap. 30m.

SCIAS q̄ egritudines ⁊ accidentia ipſarũ oriunt̃
in particulis membroꝝ: ⁊ etiã in ſuſtentantibus ipa
mẽbra: ſicut accidit in ſpiritu viſibili: quoniã ſi fue-
rit ſubtilis plus debito videbit ſolũ prope ⁊ non a lon
ge: ⁊ ſi groſſus vltra debituꝫ videbit a longe ⁊ non pro-
pe. ⁊ cura vniuſcuiuſq; iſtorum eſt reducere vnumq̄dq;
ad ſuã naturalẽ ⁊ propriã diſpoſitionẽ: ⁊ nõ ſolũ mem-
K bra: verũ etiã ſuſtentantia ipſa. Et ſcias q̄ vnicuiq; p̄-
dictarũ pticularũ ſunt ꝓpria accidẽtia: ⁊ non declaraui
ea oĩa: ⁊ eoꝝ curas pticulares: eo q̄ hic nr̃ liber nimium
ꝓlongaretur. Sed ſcripſi ex accidentib⁹ manifeſtiora:
in quibus ſub qualibet ſuarũ ſpecierũ multe ſpẽs conti-
nent̃. Et poſui curas generales ipſarum: ex quibus cure
omniuꝫ particularũ exiſtentiũ ſub eis intelligi poſſunt.

¶ De his que ab extrinſecus cadunt in oculos vel in aures. Cap. 31m.

De his q̄ i oculos cadunt.

ET NON remanſit mihi iam ad rememorãdum
aliquid de his que membris ſenſuum pertinere vi
dentur niſi de his q̄ ab extrinſecis habent proue-
nire: ſicut eſt palea ſubtilis: ⁊ lapides parui: ⁊ arena: et
his ſimilia. Quare ſi ſubito in pͥcipio p̄dictoꝝ euentus
ſtudioſus fueris: leuis erit ipſoꝝ cura. ⁊ ſi non periculum
eminet. ⁊ id q̄d in oculo cadit de leui curatur: dũmodo
L nõ inuiſcet̃ ibidem: ⁊ in tunica non diu ſteterit inuiſcatũ.

De his q̄ i aures cadunt.

¶ Sed ſi in aurẽ aliq̄d ſemen vel granũ ceciderit: ſicut
frumẽtũ vel granũ ordei vel his ſimilia. illud leue mini-
me iudicamus: qm̄ attrahit ad ſe de humiditate ibidem
exiſte: ⁊ inde augmentat̃. quare in mẽbro illo calefactio
⁊ ebullitio generat̃: ⁊ inde putredo: ⁊ inde praua accidẽ
tia ↄ̨ſequunt̃ ꝓpter nobilitateꝫ mẽbri: ⁊ ꝓpter ꝓpinqui
tatẽ ipſius nocumẽti ad cerebrũ q̄d radix omniũ ſenſuũ
exiſtit: ⁊ fit inde ſupcalefactio in toto corpe: ⁊ aliquãdo
oppilationes patiunt̃ ⁊ febres iordinatas ab alijs: febri-
bus. ⁊ oĩa iſta fiunt ꝓpter pigritiã extrahẽdi illud in pͥn-
cipio ſui caſus. ⁊ aqua ẽt quãdo in aurẽ cadit ⁊ ibi longo
tẽpore morat̃: magnũ facit nocumẽtũ: quãuis eius ſubſta
ſubtilis exiſtat. Qm̄ qñ ibi lõgo tẽpore morat̃: ingroſſat̃:
⁊ poſtmodũ alterat naturalẽ cõplxõnẽ cerebri. Sꝫ quã-
do aq̄ aut ventus in aurẽ ſubintrauerit dolorem parit.
Quare ſtudioſus eſſe debes in reparãdo cõplexionẽ ip-
ſius naturalẽ ⁊ innaturalẽ remouere quocunq; mõ fue-

Cura eorũ q̄ cadũt in oculos.

rit: ſicut tibi videbitur cõuenire. ¶ Sed quãdo aliquid
in oculo ceciderit: illud eſt leue remouere in principio: ⁊
hoc cũ picicarolis vel ſtilo: ſeu cũ tenta: vel cũ filo: ⁊ tur
batio q̄ inde ſequit̃ in oculo remoueat̃ cuꝫ albugine oui
appoſita. Sꝫ ſi id q̄d in oculo cecidit fixũ fuerit i eo atq;
M firmatũ vel inuiſcatũ. Tũc eger idiget vna ex p̄dictis cu-
rationib⁹ q̄ ſcripte ſunt in cura ſcebel. Et vngula etiã cũ
in oculis euenerit ſimili modo curat̃. Lvt eaꝫ incidat ille
qui optime in illa curatione vel operatione eſt expert⁹.

Cura eorũ q̄ cadunt in aures.

¶ Et illi cui aliq̄d in aurẽ de nouo ceciderit aurẽ ipſius
ipleri iubeas ex oleo ſiſammo tepido: ⁊ poſtmodũ fac eũ
ſternutare ponẽdo ſternutatoria in narib⁹ ipſi⁹: ⁊ exibit
incõtinẽti. Sꝫ ſi id q̄d ceciderit diu illic fuerit: ita q̄ iam
alterationẽ recepit: ⁊ ipm conatus fueris extrahere vio
lẽter vel remouere: faciẽs ibidẽ inflationẽ ⁊ ap̄a eueni-
re: cũ illud mẽbrũ in diſpõne maximi ſenſus exiſtat: ⁊ de
lem ad dolorẽ intolerabilẽ ipſiꝫ poteris ꝓuocare: intm̄
q̄ ad defectũ inde poſſet ꝓuenire: vel prope. quare cuꝫ
omni ſollicitudine intendere debes in mitigando dolo-
rem ipſius ap̄atis: ⁊ incipere a flobotomia cephalice: et
a purgatione ipſius infirmi: ſicut ei melius ꝓuenire vide
bitur: ⁊ poſtmodũ pone in aurem infirmi oleum roſatuꝫ
cum tertia parte ipſius olei anbetini ⁊ cum cognoueris
apoſtema optime eſſe digeſtum: ipſum fac ſternutare ſi-
cut ſupra diximus ⁊ exibit.

¶ De animalibus ſubintrantibus in aurem. Cap. 32m.

ET SCIAS q̄ quãdo animalia aurib⁹ ſubintrãt
inde labores maximi ⁊ inquietudines habẽt ꝓue-
nire. quare ſi p̄dicta animalia fuerint parui corpo-
ris: ſicut ſunt pulices vel eis ſimilia: tunc aurẽ im-
plere debes oleo tepido: ⁊ ſic mortua exibũt euãdo.
Sed ſi animal fuerit magnũ nõ eſt cõueniẽs tunc ipſum
mortificare: qm̄ inde maximum ↄ̨ſequit̃ nocumẽtũ. Sed
tunc iplere debes aurẽ ipſius ſucco folioꝝ perſici mixto
cũ aqua tepida: q̄a ex illo omnino fugat̃: ⁊ poſtmodum
aquã euacuare ſtudeas. ponẽdo ibidẽ oleũ anbetinũ: ⁊ ipſuꝫ
euãdo ⁊ exuccãdo: ⁊ euacuat̃ etiã p̄dicta aq̄ ponẽdo in au- O
reꝫ granũ frumẽti q̄ ab oĩ putredine ⁊ pforatione ſit re-
motũ in pecia ligatũ: qm̄ violenter exiccando aquã pre-
dictam extrahere eſt probatum: ⁊ ſicut dictum eſt in au-
ribus: ita intelligendum eſt ⁊ operandum in naribus.

¶ De ſanguiſugis nares ſubintrantibus. Cap. 33m.

ET RECEPTIO quideꝫ aliquoꝝ animalium
extrinſecus per nares longinquũ valde a veritate
eſſe vr̃: ſed multoties bibẽdo aquã narib⁹ ſanguiſu
ga ſubintrare reperit̃. Quare ſternutatio ipſaꝫ ex-
pellere probat̃: ⁊ ſi in narib⁹ viſui apparuerit: ipſaꝫ cum
picegarolis extrahere debes. Et ea q̄ ipſas occidere ha
bẽt numero plurima reperiunt̃. ex quib⁹ eſt ſeratura li-
gnei rubei: ⁊ ſuccus marrubij: ⁊ cẽtaurea diſſoluta cum
aceto: ⁊ carmerſion aduſtũ: ⁊ m̃lta alia q̄ rememoratus
ero in egritudinib⁹ gule. Et q̄ hic dicta ſunt mihi ſuffice-
re videntur. Et tamen ſcias q̄ fumus marrubij tractus
per os vel per nares fortiſſime eas habet perimere. P

¶ Tractatus Nonus. De egritudinib⁹ cerebri: ⁊ eſt con-
tinens capitula viginti.

¶ De egritudinibus anterioris partis cerebri. Cap. p̄m.

ET ALTERATVR hec pars in cali-
ditate: frigiditate: ſiccitate: ⁊ humiditate. Et
incipiemus nunc primo determinare de al-
teratione facta a caliditate. ¶ Et ille cui hec
qualitas in anteriori parte ſuperabundaue-
rit: loquitur inordinate ⁊ conſequitur corruptio eideꝫ in
imaginatiua: intm̄ q̄ imaginat̃ ea q̄ vera non exiſtunt.
Et ego quidẽ vidi hominem qui imaginabatur ſe videre
quendã amicũ ſuuꝫ volentem occidere ipſum: ⁊ h̄ corru
ptio erat in imaginatiua: q̄ quidẽ corruptio ſeu egritudo
eidem ſuperuenerat ex longa ⁊ multa equitatione per
calorẽ ſolis. ⁊ ſine dubio p̄dicta caliditas nõ erat euacua
ta a ſiccitate. Et primo poſt equitationem predictã per
ſoleꝫ paſſus fuit effimerã: ⁊ poſt eam corruptionẽ imagi
natiue. Et cũ facta fuiſſet infuſio multa capitis ipſius ex Cura.
aqua roſata ⁊ aceto cuꝫ ſucco corticis cucurbite ⁊ oleo
oliuarũ dulciũ infrigidato in puteo cõualuit incontinen-
ti: ⁊ ad priſtinã rediJt ſanitatẽ. ¶ Sed ſi in eadem parte Q
corruptio imaginatiue ex frigiditate facta fuerit ide ma
ximũ ↄ̨ſequit̃ ipedimẽtũ: qm̄ infirmus nullatenus p̄ot ima
ginari aliq̄d q̄d ſubtilis itellect⁹ exiſtat. ¶ Et ſi cũ frigidi-
tate humiditas fuerit aſſociata: accidit infirmo ſupfluus
ſomnus: ⁊ aliquãdo dormiẽdo oculos tenet apertos. Et
p̄ot etiã eidem accidere: q̄ cum difficultate valeat pal-
pebras eleuare. Et in ſomno ſimiliter fortiſſime profun
datur: ⁊ ſequit̃ inde aliqñ diſſolutio catarri cum oppila-
tione nariuꝫ. Quare ſi dicta egritudo ex ſola fuerit frigi
ditate: dicimus q̄ inunctio facta ex oleo de ben vel de ſpi
ca nardi:

A

Inð ꝯſuā da ſanitate

ea nardi eſt cura optima ⁊ ꝑfecta:qm̄ tēperate calefac.
¶ Et ē nece͛ vt nō obliuiſcaris oīno eoꝝ q̄ ꝓdiximus.ſ.ꝙ
mēbra ꝑncipalia de neceſſitate regrūt i ſuis medicami-
bus ea q̄ ſubtilia ſunt ⁊ ſtiptica.⁊ q̄uis egritudo oīno re
quirat aperitiua pororū:minime tn̄ deſiſtere debes ab
appoſitione ſtipticarū ⁊ ſubtilium medicinarū ad cōſer-
uationē nāliū virtutum ipſius mēbri. Et medicine ēt q̄
ſunt aromatice maxime hūt ꝑncipalia mēbra ꝯfortare:
q̄re ipſis egēt pre ceteris in oīb⁹ ſuis nec̄itatibus. ¶ Sꝫ
ſi frigiditati humiditas fuerit aſſociata:oleū de ſpica cū
modica q̄ntitate olei roſati dicimus ei ſufficere.

Cura hūi-ditatꝫ cū fri gíditate

¶ De egritudinibus medie ꝑtis cerebri. Cap.2m.

ET SCIAS ꝙ ꝑs media cerebri vere cerebrum
exiſtit ⁊ illð qð ibi exiſtit:eſt recte cerebrū ⁊ nāle:⁊
pōt ēt ei euenire q̄libet ꝓdicta ſpēs male cōplōnis.

B

Sed accn̄tia que ex iſtis ꝯſequunt̄:fortiora valde exiſtūt
prioribus:qm̄ ſi ei ſolūmodo acciderit intenſa caliтas: co
gitatiua tūc fortiſſime ꝑturbat̄: ⁊ in omnibus ſuis cogi-
tationibus inſtabilis eſſe reperit̄:⁊ oīa ei cōia eē vident̄:
⁊ perſeuerabit ſic donec illic poſueris q̄ dictā malā q̄lita
tē hēant remouere. ¶ Sed ſcias ꝙ pars iſta media cere
bri minime ſuſtinere pōt v̄tutes medicinarū fortiū ſicut
pōt anterior:⁊ adhuc longe minus q̄ꝫ poſterior:eo ꝙ cō-
miſſura cranei q̄ in directo iſtius partis repit̄: eſt rarior
valde ⁊ minus cōiūcta ſeu ſigillata alijs cōmiſſuris. ergo
poſtq̄ꝫ ita eſt:v̄tutes mediciarū facili⁹ pn̄t ꝑ hāc cōmiſſu-
rā ad cerebrū ꝑtranſire q̄ꝫ ꝑ alias cōmiſſuras aliaꝝ cellu
larū.Et q̄a cū h̄ ēt cerebrū qð i hac ꝑte media exiſtit:ma-
gis ē hūidū atq̄ꝫ molle:iō ipſi⁹ mala q̄litas citius ⁊ leuius
diſſoluit̄ ⁊ remouet̄. Et cū hec ꝑs ſit minera ⁊ radix atq̄ꝫ
fons aliaꝝ cellularū inde cū maiori diligētia ⁊ oī tēperā-
tia eſt medicāda:abſtinēdo ab oī appōne fortiū medici-
narū:⁊ ſpāliter ab his q̄ in ſuis qualitatibus nimiū exce
dūt ⁊ maxime in friditate:qm̄ hec ꝑs oīno minus pōt fri-
giditatem ſuſtinere alijs cellulis.

O

Media ꝑs cēbri min⁹ ſuſtinet me dicinas, q̄ ide añrior, deinde po ſtrema

Cerebrū nō ſuſtinet medicinas frigidas. Idē i.c.ſe qn̄.⁊.5.the orice. Ha li.c.3.⁊ ifra i.c.14.ð a ctuali etiā frigiditate

P

¶ De mala cōplōne i media cellula iterioris cēbri. Cap.3.

ET ACCIDIT cogitatiue ex mala cōplōne fri
gida tarditas cū raritate ⁊ ei⁹ cogitatio inſtabilis
oīno efficit̄: ⁊ poſtmodū redit ad ꝑmā cogitationē
cum oī duritie ⁊ tarditate.Et cura huius eſt tempe
rate hāc partē calefacere: q̄uis h̄ pars magis calidita-
tem poſſit ſuſtinere q̄ꝫ frigiditatē cū ei fuerit nec̄e. ¶ Et
ſi cū frigiditate humiditas preabūdauerit:q̄uis raro cō-
tigat:tūc tibi ſufficiet i cura oleū ð halchaon.i.ð cotula fe
tida:vel oleū corticis citri. vel epithima ex corticibus ci
troꝝ recentiū ſcꝫ:aut ex macis cōq̄ſſatis ⁊ mixtis cū aq̄
dulci. ¶ Et ſi ſiccitas cū frigiditate affuerit:turbat̄ itelle
ctus aliqñ:⁊ aliqñ nō: ⁊ opatur inordinata. Et generalr̄
dicimus ꝙ cura ſiccitatis mēbroꝝ quaſi impoſſibilis eſt:
⁊ ſpecialiter iſtius cū ſit principale.Qm̄ ſi conatus fueris
curare eū cum humidis abſq̄ꝫ obuiatiōe cum ſtipticis ti-
meo ꝙ induces eū ad relaxationē totius corporis:quare
ſufficere dicimus in curatione huius ea q̄ ꝓdiximus:ſciē-
do ꝙ cerebrū mime pōt ſuſtinere ea q̄ ſunt in exceſſu fri-
gida ſicut prediximus ⁊ ſpāliter cellula media.

C

Raro fridi tas cū hūi-ditate ꝓa būdat. vn̄ Meſue i.c. de pſilio. Frigiditas cū hūidita te nō aſcen dit vltra gradū 2m.

D

¶ De paſſionib⁹ q̄ ſiūt in parte poſteriori cēbri. Cap.4m.

SCIAS ꝙ iſta pars melius pōt ſuſtinere ⁊ facili⁹ vir
tutes ⁊ potētias medicinarū alijs partibus ipſius ce
rebri.Et rō huius ē:q̄ꝛ oſſa q̄ in hac exiſtūt ꝑte durio-
ra ac dēſiora valde ſunt oſſibus aliarū ꝑtiū cerebri:⁊
pori ēt iſti⁹ partis lōge dēſiores ⁊ corpulētiores ⁊ durio
res ceteris partibus cerebri reperiuntur:⁊ ꝓꝑ hoc virtu
tes medicinarū intus ꝑ illā partē penetrare non pn̄t:niſi
cum difficultate. Et cura exceſſus qualitatū in iſta parte
fit:ſicut diximus in predictis:ſed ſecurius operari potes
in iſta q̄ꝫ in alijs poſtq̄ꝫ cognoſcis ꝙ facilius pōt hec pars

E

virtutes medicinarū ſuſtinere alijs ꝑtibus cerebri.Sed
hec pars intātū dīt ab alijs:qm̄ ſi h̄ ꝑs ſuꝑflue ifrigidat̄:
accidit ide infirmo difficultas memorie. Et ſi infrigidatio
in eadē parte i vltimo facta fuerit:priuabitur memoria
infirmus ex toto:ſed poſſe eſt dictā memoriā recuperare
calefaciendo iſtā partē cū empl̄is ⁊ vnctionibus ⁊ cibis
ſibi cōuenietib⁹.Et cerebrū q̄dē leporis in ꝯfortatiōe me
morie ⁊ ipſius reparatione maximā ꝓprietatē cōprobat̄
hēe.Et inūctio ēt facta ex caſtoreo vel ex oleo ipi⁹:⁊ ipm̄
ſilr̄ odorare memoriā potiſſime hꝫ recuperare. Et huic
parti poſteriori memoria appropriatur quēadmodū co-
gitatiua medie:⁊ anteriori imaginatiua deputatur.

Cerebrū le poris maxi me confert memorie

¶ De egritudinibus ⁊ oīb⁹ ſuis accn̄tib⁹ ꝓuenietib⁹ ex de
ſtructione ſeu corruptione cōplōnis totius cēbri. Cap.5.

F

ET POSSVNT quidē he egritudies ⁊ accidē-
tia ꝓuenire cū humoris vicio:⁊ ſine hūoris vicio:⁊
quocūq̄ꝫ mō fiat ſeq̄tur ide corruptio vel ðſtructio
in v̄tute regitiua totius corporis.Et ex iſtis egritu-
dinib⁹ ē appoplīa:ſiue corruptio cōplōnis fuerit ex ſba
ipſius cēbri:ſiue ex alijs mēbris h̄ ei hēat ꝓuenire. ¶ Et
iā cognitū ē atq̄ꝫ ſcitū ꝙ appoplīa eſt ſpaſm⁹ ⁊ ſpaſm⁹ eſt
attractio neruoꝝ verſus ſuā radicē.Et qm̄ hec cōtractio
eſt volūtaria:tūc nālis eſt:⁊ qm̄ inuolūtaria exiſtit: illð ex
plurib⁹ ⁊ diuerſis cauſis hꝫ ꝓuenire.ſ.aut ex ſuꝑflua ſicci
tate mēbris adueniente:ſicut in carne ſalſa apparet eui-
denter:q̄ꝛ cōtrahitur ex ipſa ſiccitate:⁊ in corijs q̄ fortiſſi
me icriſpant̄:ex eadē.† ¶ Et pt̄ ēt ex humiditate ſpaſm⁹
euenire.ſ.ab humore humido a nā egrediente: qm̄ ex eo-
dem vapor groſſus oritur ⁊ reſoluitur:⁊ efficitur ille va-
por ex ſubſtantia aquoſa.⁊ ex eadē ꝓdictus vapor effici-
tur:q̄re repletur mēbrū in tm̄ qð nō pōt cerebrū ꝓdictū
humorē ſuſtinere vt prius: ſicut apparet in vtribus:qm̄
qn̄ in eis vinū ebullit nō pn̄t vinū ſuſtinere ſicut añ ebul-
litionē:eo ꝙ añ ebullitionem ꝑtes coniuncte exiſtūt: ⁊ in
ebullitione in aeritatē ⁊ vaporoſitatem conuertunt̄.q̄re
locū maiorē hēe indigēt: vn̄ vter cōtrahitur ⁊ tumeſcit:
in tm̄ ꝙ nō videt̄ poſſe ſuſtinere. vn̄ ex oībus dictis ſpē-
bus ſpaſmus efficit̄: ⁊ ex ipſis mēbra ꝯtrahunt̄.Et ſit ſpaſm⁹
in corpore ſeu in ſuba neruoꝝ qui a cerebro progredi-
untur:quare in tm̄ eſt ſpaſmus:inquātū infuſio in eiſdem
facta eſſe reperit̄.Et ſi in radice oīū neruoꝝ facta eē re-
peritur:tūc ſeq̄tur vl̄is ſpaſmus in toto corpore. ¶ Sed
ſpaſmus ex ſiccitate ꝓueniēs efficit̄ a ieiunio vel a ſuꝑer-
flua abſtinētia:⁊ ex labore vel exercitatione: ⁊ ſuꝑfluis
vigilijs ⁊ nimio coitu:⁊ ab oī ſuꝑflua euōne deſiccante:
⁊ ex intēſa ⁊ ſuꝑflua cal'itate:quare ſi ex ſiccitate dn̄ante
ſolūmodo fuerit:curā ipſius difficilē eē indicam⁹:tn̄ fieri
pōt q̄uis cū difficultate ⁊ paulatiue ⁊ poſt tp̄is lōgitudi-
nē. ¶ Et ſcias ꝙ humiditas eſt nomen equiuocū:eo ꝙ q̄-
dā humiditas ē cui⁹ potētia ⁊ ſubſtātia eſt humida:⁊ que
dā humiditas repitur:q̄ lꝫ ſit hūida actualr̄:ſicca tn̄ potē
tialr̄ exiſtit:ſic̄ cholā ⁊ acetū:q̄rū vtrūq̄ꝫ potētialr̄ ſiccū
exiſtit:tn̄ in ſui ſuba ⁊ actualitate humidū ⁊ fluidū eē re-
perit̄. ¶ Quare dico ꝙ ſpaſmus efficit̄ ſiue fieri pt̄ ex q̄li
bet humiditate actuali:ſiue ei⁹ cōplō ⁊ po^a fuerit ſicca:
ſiue humida.eo ꝙ qm̄ ſuba nerui aliq̄ humiditas infundi-
tur:ſiue illa fuerit potētialiter ſicca ⁊ actu humida: ſiue
humida actu ⁊ po^a: neru⁹ ꝯhit̄ ⁊ coadunat̄: ⁊ ingroſſat̄:
ſic̄ in reb⁹ extrinſecis eſt videre:qm̄ qð hūiditatibus ifun
dunt̄:augmētant̄ in q̄ſſitudine ⁊ diminuunt̄ in lōgitudīe:
⁊ tali mō efficit̄ ſpaſmus. ¶ Et fit ēt ſpaſmus ex pūctura
nerui:eo ꝙ ibi generatur apa ꝓꝑ multā ſenſibilitatē ip-
ſius:⁊ ꝓpter ipſi⁹ habilitatē recipiēdi apa ⁊ nocu^m:fit ēt
attractio vſq̄ꝫ ad radicē eiuſdē ibidē:⁊ inde ſpaſmus ꝑfia
tur.Et ſi ſtudioſus fueris in principio in curatione dicte
puncture nerui annihilabit̄ ſpaſmus ita ꝙ nō eueniet.

Appoplīa ē ſpaſm⁹: ſꝫ illð vr̄ eē ñ ſꝫ ſniāꝫ a-lioꝝ:imo 9. theori. Ha li.ca.6° ⁊ 3° coll.3.33°. ⁊ ꝑ^a.iij.trac. 5.c.8.⁊.12. vr̄ qð ſpaſ mus vl̄is ē epilepſia

G

† Spaſm⁹ ab hūidita te ⁊ ſiccita-te fieri pōt. Idē Auer. vbi ſupra

Cāe ſpaſmi ſicci.

H

Hūiditas 2^x actualis ⁊ potētial̄ ſimul.

Cāe ſpaſ-mi humidi.

Spaſm⁹ a punctura nerui ē ꝓꝑ apoſtema: iō humid⁹.

I

¶ De curatione puncture nerui. Cap. 6m.

ET CVRATVR ſiqdē h egritudo cū reb⁹ calidis ⁊ ſiccis ex ſua cōplōne ⁊ nāꝛ ⁊ hūtibus ſubaʒ ſubtilē: ſic ē ſulphur ⁊ euforbiū. Et ego iam curaui quēdam ex pūtura: ponēdo ſup eā ſulphur triū: ⁊ curatus fuit incontinenti. Et ſcias qꝫ quando infundit̄ humiditas in quātitate pauca: que quidē magne qualitatis .i. potentialis humiditatis: tūc nō efficit̄ ſpaſmus: ſed inde relaxatio vel eius ſpēs oritur: eo qꝫ neruus difficil⁹ pōt hāc qlitatē .ſ. humiditatē alijs qualitatib⁹ ſuſtinere. ¶ Et ſpaſmus vlis eſt q a radice oritur .ſ. a cerebro: ⁊ pticularis q i mēbris efficit̄ pticularib⁹. Et qꝛ iā ſufficienter rememoratus ſuʒ de ſpaſmo: nūc de epilia volo facere recordatiōꝫ.

Quid ſit ſpaſmus vlis ⁊ pticularis

K

¶ De epilia procedente a cerebro. Cap. 7m.

EPILEPSIA quidē tūc efficit̄ qñ hūoꝛ groſſus diffunditur ⁊ ſpargit̄ in cannalibus ⁊ meatib⁹ cerebꝛi: ⁊ humoꝛ gſſus eſſe nō pōt: niſi ſit flegma aut melia. et qñ predictus humoꝛ oppilat cannales ſeu meatus cerebꝛi: tunc cōtrahit̄ cerebꝛuʒ vt expellat a ſe nocu^m ⁊ inde ſeqtur cōtractio totius corpoꝛis: ⁊ tremūt mēbꝛa oīa: ⁊ fit in eo gemitus ⁊ rugitus pp relaxationē ⁊ debilitateʒ virtutis motiue volūtarie: nec dilatatur pectus ⁊ mouetur ſolito moꝛe. Et accidit eidē mētis pturbatio cū diminutione ⁊ annihilatione anhelitus: in tātū qꝫ qſi ſuffocat⁹ eſſe videatur. ⁊ cum conat̄ attrahere aerē: illud facit cū impetuoſitate valida atqꝫ foꝛti: vt reſtauret deperditū: ⁊ facit illud ſtertendo pp ponderoſitatē ⁊ grauedinē cerebꝛi ab humoꝛe extraneo atqꝫ groſſo cōpꝛimente ipſuʒ: ſic in ſomno graui efficitur: ⁊ dum diſſoluitur humoꝛ ille: ſeparatur ſpaſmus. Et diuerſificatur h egritudo ſꝫ diuerſitatē groſſitudinis humoꝛis ⁊ ipſi⁹ ſubtilitatem. ¶ Et nō ſolū ex hūoꝛe oppilāte vētriculos h oꝛitur egritudo: verumetiam a vapoꝛe ⁊ fumoſitate aſcēdēte ad cerebꝛum reſoluto ab aliquo humoꝛe coꝛpoꝛis extraneo ⁊ hoꝛribili. ¶ Et fiunt in hac egritudine paroxiſmi ſicut in febꝛib⁹ fieri cōſueuerūt ex operatione ⁊ virtute ſuperceleſtium coꝛpoꝝ. Que qdē coꝛpoꝛa deo diuino ⁊ vero perfectiōeʒ ⁊ influētiā hēe ⁊ recipere ſciuntur certiſſime ⁊ cōpꝛobant̄. Et vꝫ nō modicū: id qđ opatur luna in coꝛpoꝛib⁹ inferioribus que a globo lune iferius exiſtūt. Nōne h manifeſtatur in cucumeribus ⁊ cucurbitis. in tātū qꝫ a vulgaribus ⁊ ſecularibus ſcit̄ certiſſime atqꝫ cognoſcit̄: ⁊ ita ſilr operatur ēt in oībus alijs rebus inferioꝛib⁹ hui⁹ mūdi: qꝫuis nō ita certiſſime cognoſcat̄. Et nōne criſis ſeqtur motū lune: atqꝫ ex eodē efficit̄. Eodē mō ⁊ ſpēs epilie dicim⁹ effici atqꝫ currere motu eiuſdē atqꝫ curſu. ¶ Et ſcias qđ epilepſie que in ſenectute efficit̄ cura difficilis valde exiſtit. Et que in ſomno accidit ⁊ doꝛmiendo ex leui cā efficitur: quare ipſius cura leuis ſilr eē pꝛobatur. Curā iſtarū duarū ſpērum vnā ⁊ eādem eſſe dicimus: niſi in tātū qꝫ diuerſificātur in foꝛtitudine ⁊ cōtinuatione. ¶ Et pꝛincipiū curatiōis iſtarū ē rectificare regimē iſtoꝝ: dādo eis pullos gallinaceos paruos: qñ abſolute ceteris carnibus eos laudabilioꝛes eē dicim⁹: ⁊ panē mūdū ⁊ optime fermentatū. Pꝛopinando eis oī mane ad bibēdū decoctionē radicis lilioꝝ: ⁊ capilloꝝ veñ. ⁊ radicis de ben: addēdo in eadē decoctione poſtqꝫ fuerit colata de melle in tāta qꝫtitate qꝫ poſſit amaritudinē ⁊ ſapoꝛē ipſius mali remouere. Et h qdē medicina in h caſu peroptima exiſtit: purgādo eos cū eadē vice poſt viceꝫ pluribus vicibus: put eis videbitur cōuenire. addēdo eidē ea q̄ virtutē ipſius medicine capiti hñt depoꝛtare remouēdo ab hoc oēꝫ pigritiā: que. ℞. aloes agarici optimi ⁊ pfecti: turbith nun di: beſbeg .i. polypodij: recentis in groſſitudīe mediocris: epithimi cretēſis. añ. auꝛ. j. lapidis lazuli: ⁊ ſucci liquir. q̄ in arabico dr̄ robtaſſus: beniſſeg .i. viole. ſalcōis. añ. partes. iij. auꝛ. j. interioꝛis colloquintide: ⁊ ſticados. añ. iiij. ptem. aure. j. Incidatur colloquintida ſubtiliter: ⁊ cetere medicine puterentur: ⁊ infundātur oēs medicine pter colloquintidā: i aq̄ i q̄ abluti fuerint coꝛtices ſeu ſquāme eris q̄ in arabico dr̄ tubelhagonaç: cū tātūdē ſucci pomoꝝ dulciū: ⁊ pone ad ſolē: ⁊ cū fuerint exiccate: iteꝝ infundātur vt pꝛius: ⁊ exiccētur: ⁊ deinde recipias colloquintidā predictā: cui addes auꝛ. j. amygdalarū dulciū piſtarū cū qrta parte auꝛ. pulueris dꝛagagan. ⁊ miſce cū in predictis. Et doſis huis medicine ē pōdus. v. auꝛ. cū ſero lactis: aut cū aq̄ diſtēperata cū decima pte ſuiſape. ⁊ bullita vſqꝫ ad ſpiſſitudinē mell. Et ſi nō purgabit̄ ſufficienter cū hac doſi: addes in ſequēti doſi qꝫtitateꝫ ſm qꝫ tibi videbit̄ cōuenire: cōſiderādo tps: etatē: ⁊ cōplexionē recipiētis: dietādo eū ⁊ rectificādo cibū eius put tibi videbit̄ cōuenire: ⁊ purgabis cū pluries cum dicta medicina: qñ iſte humoꝛ peſſimus ⁊ hoꝛribilis non euāt̄ vice vna. Et ſuſpēde ad collū eius radicē peonie. Et ſmaragdus in hoc ſilr magnū effectuꝫ pbat̄ hēe. Et iā tibi memoꝛatus ſum qꝫ iſte humoꝛ vñ hec oꝛit̄ egritudo nō pt eē niſi flegma aut melācholia. ¶ Sꝫ ex quo iſtoꝝ oꝛta fuerit iſta egritudo cognoſces ſuis ſignis ſpālib⁹. .ſ. qꝛ ſi etas īfirmi fuerit ſenectus: ſignū eſt abūdātie melie. Et ſi fuerit decrepitas flegmatis. Et iterū aſpicias pſonā patiētis: cōſiderādo pmo coloꝛem ipſius: qꝛ ſi nigri coloꝛis fuerit ⁊ capilli ipſius ſilr nigri fuerint: teſtant̄ ſupabundantiam melie. ⁊ lenitas cuꝫ mollicie carnis ſupabūdātiā flātis. Et iterū laboꝛ ⁊ exercitiū ⁊ paucitas comeſtionis: abūdātiā melie ſignificāt: ſicut delitie ⁊ quies ⁊ ocioſitas teſtant̄ ſupabūdātiā flātis. ¶ Et ſcire debes qꝫ medicine q̄ ppꝛie hñt meliam trahere ⁊ purgare ſunt iſte .ſ. epithimū: lapis lazuli: ⁊ elleb niger: ⁊ polypodiū. Et q̄ nālr flegma attrahere hñt ⁊ purgare ſunt interioꝛa collognide chartam⁹. bdelliū: ⁊ ſemē vrtice. ⁊ aloes ēt purgat: atqꝫ expellit illđ flegma qđ corā ſe reperit̄ eē. Et flegma qñ groſſiuꝫ valde exiſtit: tūc melie aſſimilat̄. Quare ſi dcās medicinas in laxatiuis ſuis miſcueris optimū erit. Et eſt cōueniēs miſcere añqꝫ purgationē facias. ⁊ nō ſufficit miſcere eas ſiccas: niſi miſcueris eas cū aliq̄ re fluida atqꝫ hūida ſiue molli q̄ in ſe colligat vtutes eaꝝ pmanēdo ſic in eadē p diē itegrū ad hoc vt vtutes ipſarū ſeſe valeāt penetrare ⁊ itra ſe ſic optime fermētent̄: ⁊ poſtmodum ad ſolem exiccent̄: ⁊ demū eis vtere ſicut decet. Sed ſi epilia inuaſerit vigilādo: tūc cura eius grauis ⁊ difficilis valde exiſtit: ⁊ ſi paroxiſmi eius lōgi valde exiſtūt. cura impoſſibilis eſt: ⁊ marie ſenum. Et cura ſupꝛadicta alleuiat egritudinem ⁊ diminuit paroxiſmos adiutoꝛio Dei.

Cā epilie ñ ē niſi humoꝛ gſſus ⁊ hūoꝛ gſſus ē flegma aut melācolia. idē 9° theo. hali. c. 6° op. po. p° terrij. tract. 5. ca. 8.

L

Cāe epilie ⁊ cōtatē.

Cāe paroxiſmoꝝ ei⁹.

Criſis cōſequit̄ motū lune. Idē 3° huius trac. 2. c. ij. 2.

Diſtō ex pte etatis ⁊ tēpoꝛis.

M

Regimen.

Medicina

N

O

In principio cap... Sig... ctiua

Medicine purgātes fla ⁊ melancholiam.

Fla qñ ... valde gr... ſum eſt ... melie.

P

¶ De epilepſia procedente ex colligantia alioꝛum membꝛoꝛum a cerebꝛo: ⁊ melancholia. Cap. 8m.

FIT ETIAM epilepſia in cerebꝛo ex colligantia quoꝛundā mēbꝛoꝝ coꝛpoꝛis infirmoꝝ ad cerebꝛū: quoꝝ vie ⁊ cānales ab ipſis ad cerebꝛū exiſtunt. vnde fumoſitates ⁊ vapoꝛes reſoluti ab humoꝛib⁹ malis ⁊ hoꝛribilibus ad ipſuꝫ aſcendere poſſint. Etenꝫ ad ipſum aſcendūt efficitur ab ipſis vapoꝛibus ſpiritui animali id qđ accidit luminiſolis ex fumoſitatibus ⁊ vapoꝛibus ⁊ deſtruunt cōplōneꝫ cerebꝛi alterando animaleꝫ complexionē. Et ꝯhitur cerebꝛum vt expellere poſſit a ſe nocumentum veniens ad ipſum a mala complexione predictarū fumoſitatū ⁊ vapoꝝ: ⁊ inde efficitur ſpaſm⁹: q quideꝫ epilia noiatur. ¶ Quare ſi cognoueris qꝫ predicta egritudo pcedat a manu vel a pede: tūc ligare debes dictū mēbꝛū foꝛtiter ſtringendo ante aduentum paroxiſmi: quia ex hoc acceſſia foꝛtiſſime minuuntur: ſtudēdo ſemper purgare coꝛp⁹ ſicut diximus: ⁊ rectificādo regimen ipſoꝝ ſicut pꝛeoꝛdinauim⁹. Et confert ēt alterare

Q

Cura.

A

mebrū. vnde egritudo ꝓcedit poſt purgationē. incipiendo a fricatiōe ipſius cū manu an̄ cibū: ꝛ poſtmodū cū pāno aſpero. ponendo ſuꝑ ipm ex medicis calīs ꝛ ſubtilib⁹: ſicut ſulphur ꝛ ſilia. Et ſi fuerit delicat⁹ valde ſolūmō pone oleū anbetinū ꝛ ſibi ſiſe. Et ꝓpina ei ad bibendum ex aq̄s termaꝝ poſtq̄ fuerint īfrigidate. ꝛ ſi n̄ poſſes ex ipis bñe: da ei ex aq̄ mellis optime deſpumata. ꝓſeruādo a cibis groſſis: ꝛ ſic liberabit̄ cū auxilio dei. ℭ Et ē neceſſe oīno vt ꝓhibeas ī oī ſpecie epil̄ie: ꝛ ēt in oī accn̄te malo cēbro ſupueniēte alleū ꝛ cepe ꝛ bis ſilia: qm̄ ꝓpetatē habēt magnā cerebrū ꝑturbare: ꝛ abſtineāt a fabis: qm̄ ꝛ ipſe ꝓprietatē hn̄t in ꝑturbādo ꝛ deſtruēdo cogitatiuā.

In oī paſſione cerebri abſtinēdū eſt ab aleis cepis ꝛ fabis: cām vide ēt ſupra trac. 8. c. 22

ℭ Et ſcire debes ꝙ colligātia maxia exiſtit inter ſtōchū ꝛ cerebrū. ꝛ h̄ certiſſime manifeſtat̄: qn̄ humor acutus ac inflāmat⁹ valde in ſtō eē repit̄: q2 intell̄s dſtruitur. ꝛ infirmus total̄r alienat̄: ꝛ ſil̄r videre potes ꝙ qn̄ ī cerebro alicu⁹ chol̄a ſupabūdat: multoties cholā vomet ꝛ in ſtō ſentiet mordicationē. ℭ Et ſpaſmus qdē ꝗ epil̄ia noiat̄. poſſe ē vt ī fine ꝑducat vel deueniat ad ꝑturbationem intell̄s. ꝛ ſpāliter cū fuerit ex mel̄ia. vel e ꝯ̄rio ꝑturbatio intell̄s faciat venire epiliam. Et h̄ erit ſm̄ humorē peccātē: ꝛ ſm̄ ꝑparationē mēbri ad recipiēdum: qm̄ nō oīs epil̄ia orta ex mel̄ia facit ꝑturbationē intell̄s nec oīs ꝑturbatio itellectus ex mel̄ia habet inducere epiliā. Sꝫ hec reperiunt̄ euenire ſolū qn̄ humor ē melicus. Et ex flegmate minie. Et poſſe eſt etiā ꝙ perturbatio intellectus fiat ex humore cholerico. ꝛ acuto qui in principio aduſtionis exiſtit. ꝛ ex hoc impoſſibile eſt epiliam procreari. Et iſtius epil̄ie tres ſunt ſpecies. Quarum prima eſt que ex mel̄ia oritur. Secūda que fit ex flegmate. Tertia que procedit a vapore ſeu fumo reſoluto ab hūore aliq̄ malo ꝛ horribili exn̄te in aliquo membro inferioris corporis ad cerebrum aſcendēte. ℭ Et ꝑturbatio qdē intell̄s accidit ex mel̄ia q̄ ꝓfundata eſt in venis ipſius cerebri: ꝛ ī ſūba eiuſdem. ꝛ pōt etiā euenire ex humore melācholico in ſtōcho exiſtēte. Et iſtius ſpeciei eſt alia q̄ eſt leuis. ꝛ alia que grauis exiſtit. Illa vero perturbatio que eſt ex mel̄ia profundata in venis ipſi⁹ cerebri poſſibile eſt. vt in eiſdē ſolūmodo exiſtat. ꝛ poſſibile eſt etiā vt idem humor horribilis nō ſolum in eiſdem: verūetiam in ipſis ꝛ in ſūba ipſius cerebri eſſe repiat̄. Et q̄ in venis tm̄ exiſtit: eius curā leuē eſſe dicimus cognoſcendo ꝙ accidentia iſtius egritudinis grauia atq̄ leuia exiſtūt: ſm̄ ꝓpinquitatem ꝛ elongationē ipſius materiei ad ſūbā cēbri.

Idē. 13⁹ tertij. trac. 1. c. 1. ꝛ p⁹ coll̄. 7⁹. i. ꝑ neruum reuer ſiuum ſexti paris.

B

Epil̄ia pōt cōuerti ad perturbationē itell̄s ꝛ econuerſo. idem p⁹ tertij. c. 8.

C

ℭ Quare in curatiōe iſtius incipere debes ab īfuſiōe capitis cū oleo amygdalaꝝ: ꝯtinue odorādo poma aromatica. ꝛ comedat amygdalas que nocte vna fuerint infuſe in aqua. ꝛ ciba eos teſticulis galloꝝ iuuenū ꝛ alijs ipſorū. Et fac eos iacere in molli lecto: elongando eos ab oibus accn̄tib⁹ fatigantibus aīum. ꝛ elōgando eos ab oib⁹ cogitationib⁹ malis. Et ꝓpina eis ad bibendum aquam infuſionis liquiritie conquaſſate. ꝛ panis ſit albiſſimus ꝛ floratus valde. ꝛ ſic liberabitur cum auxilio dei.

Cura mel̄ie primi modi ꝑ cēntiam.

D

ℭ Et ſi ſcieris ꝙ dictus humor ſit profundatus in ipſa ſūba ipſius cerebri. ꝛ ſcies h̄ ex fortitudine accn̄tiū ꝛ cōtinua perturbatione intell̄s tunc cura difficilior valde exiſtit. ꝛ tp̄s ꝓlixius ad curandum: tn̄ cum eodē ꝓſcripto regimine eſt curandus. Et ſi mel̄ia in toto corpore fortiſſime ſuperabundauerit. qd̄ cognoſces ex colore ſanguis extracti ex baſilica ſiniſtri brachij qui niger valde exiſtit: qd̄ ſi ſic fuerit minue de eo ꝓut etas ipſius requirit ꝛ virtus ꝛ complexio ꝛ regio ꝛ temp⁹. Sed ſi ſanguis dictus valde rube⁹ fuerit. nō eget tunc aliqua minutione. Et cum cognoueris ſanguinē nigrū in venis abundare ſtudeas primo an̄ flōmiam corpus humectare. ꝛ humorē ſubtiliare: ꝛ fac ei hunc ſyrupū compoſitū in quo virtus ligritie ꝛ vue paſſe ꝛ iuiube ꝛ flos bugloſſe ꝓabundare reperiatur ponēdo cū predictis id qd̄ totū corpus habeat confortare. ꝛ ſpecialiter cerebrū: ſicut maſtix. ꝛ pone ēt cū eodē q̄ habeāt ſubtiliare abſq̄ calefactione ſicut eſt flāmula: ꝛ eupatorium: ꝛ que ſunt aromatica ꝛ cōfortantia ſpm̄ aialē ſic ſunt poma: ꝛ nō eſt in pomis id qd̄ eſt in flāmula ꝛ eupatorio de ſiccitate. Et in hac egritudine ſiccitatem conſiderare debemus pre ceteris rebus: elōgādo nos ab ipſa toto poſſe: ſed de necītate opꝫ nos vti ea in hac egritudine: aliqn̄ ꝓꝑ eoꝝ ſubtilitatē: ſicut eſt flāmula ꝛ eupatorium.

Cura melācholie ſecūdi modi per ꝯ̄entiam.

E

ℭ Et hec eſt compoſitio ſyrupi rememorati. ℞. ligr. paſſularum enucleataꝝ: iuiube: floris bugloſſe. an̄. j. ℥. capillis vener̄. flāmule: eupatorij. an̄. partes. iij. ℥. vnius. maſticis. ℨ. 5. que ſunt conquaſſanda con quaſſa ꝛ ponant̄ in. xv. lib. aq̄ ꝑ noctē vnā. ꝛ mane ponant̄ ad lētū ignē. ꝛ bulliāt vſq̄ ad conſumptionē tertie ꝑtis ꝛ colēt̄. Et miſceant̄ illi dcoctiōi ex ſucco pomoꝝ aromaticorum lib. iij. cui miſcebis zuccharī lib. x. ꝛ bulliant vſq̄ ad decoctionem ſyrupi. de quo propinabis infirmo oī mane. ℥. ij. cū. ℥. vj. aq̄ ad bibēdū. Et īfra diem aliquid parū de eodē miſcebis cū aqua ad bibēdū qn̄ ſitit. Et h̄ ē medicina laxatiua q̄ cōpetit huic egritudini.

F

℞. polipodij recētis in ſubtilitate ꝛ groſſicie mediocris. epithimi: lapidis lazuli. an̄. aur̄. ij. el̄i nigri ꝛ beneſteg. ideſt viole. an̄. aur̄. j. iterioris collogntide albe ꝛ mature. ꝛ diagridij. ꝛ folia colloquintide. ꝛ ſal̄. ꝛ. ℥. ꝛ allei. an̄. q̄rtā ꝑtē aur̄. j. Incidat̄ colloquintida ſubtiliter: ꝛ miſce cū ea duplū ei⁹ medullaꝝ amygdalarū: tn̄ q̄ntū eſt collogntida ex puluē dragagā. alborum ꝛ miſce oīa ꝓdicta cū electuario facto ex pomis odoriferis cōfectis cū zuccharo. Et de hac cōfectione recipere debes pondus aur̄. viij. cū aq̄ calā. Et ſi iſta doſis nō fac̄ opōnē ſuā cōpletā adde eidē aur̄. 5. Et cū optie purgatus fuerit: ciba eū gallina elixa in aq̄ cū modico ſale ꝛ oleo ꝛ pane optio fermētato. Et ſi vult ꝑt bugloſſā in ꝓdicto iure elixare. ꝛ ipſā cū pane comedē. ꝛ ſi nō repit̄ bugloſſa loco eius ponat ſiclas. ſ. bletas cōdiēdo eas cū oleo amygdalarū: elōgādo ſe ab oib⁹ cibis groſſis ꝛ ab oib⁹ fructib⁹ exceptis paſſulis enucleatis. Et ſi vult maſticare lābēdo ſuccū pomoꝝ aromaticorū facē ꝑt. Et bibat ſyrupū ꝓſcriptū in cibo ꝛ extra cibū ſicut diximus. Et in lebete in quo ſua cibaria decoquunt̄ apponat̄ ligatia bizantioꝝ vna puri auri donec decoquunt̄.

Aurei. viij. ſūt vnc. j. ꝛ dragma. j. ꝛ grana nouē ordei. Idō ē error in doſi: nā poſſē inter ſicē nec ꝑt dicet̄ octaua pars aurei.

ℭ De melancholia myrachia que fit a partibus inferioribus. Cap. 9ᵐ.

G

SED perturbatio intellectus que ex ſtomacho habet prouenire: aut ex myrach: aut a calitate forti ꝓcedente ex aliquo mēbro principali: eſto certus ꝙ illud fit cā chol̄e ignee: aut ex apate facto inteſtino ꝙ fundo ſtōchi eſt coniunctū. vnde humores aduruntur. Qui quidē humores chol̄e nigre demum pertingere videntur: ꝛ exinde ꝓuenit inflatio oris ſtomachi ꝓꝑ debilitatē virtutis digeſtiue: ꝛ rugitus in ventre: ꝛ anxietas in hora digeſtionis. ꝛ aliqn̄ euomit cibū indigeſtū. Et cā horum accn̄tium eſt calor extraneus. Et iam declaratum eſt ꝙ calor extraneus impedit opōnes caloris nālis: eo ꝙ calor nālis coqt ꝛ digerit cibū ꝛ calor accidētalis adurit ipſum: ꝛ cōuertit in fumos malos. ꝛ ex iſtis vaporib⁹ ꝛ fumoſitatibus accidit ſile ei qd̄ accidit ex humore aduſto cōiūcto cerebro. Et ſequit̄ ex hoc ꝑturbatio intellectus ex mel̄ia. Et diuerſificantur accidētia ſꝫ diuerſitatē vaporum ꝛ differentiā ſpērum vniuſcuiuſq̄ in groſſitie ꝛ ſubtilitate. ꝛ ſm̄ appropinquationem nature ipſorum ad nāā fumi calidi valde vel ad naturam fumi non multum calidi. Et qdā infirmi ſunt ꝗ timēt id qd̄ nihil ꝓdeſt eis. ſ. mortē. ꝛ qdā ſunt ꝗ oī affectu dſiderāt mortē ipſā. Et qdā ſunt ꝗ conant̄ toto poſſe iactare ſeipſos in aquā.

H

Calor extrane⁹ ipedit opōnē caloris nālis. Idē. ā. c. de ꝯſeruanda ſanitate. ꝛ 2⁹ colliget 26.

I Caſus primus Et qdã qui cogitãt ea q̃ ſunt valde ꝑuerſa ꝛ extnea. ſicut
qdam q cogitabat facere placentulã in vno puteo. ꝛ fecit
emi ſalmã vnã farine. ꝛ iuſſit ſeruẽtib⁹ ſuis vt ipſaz ĩ pu
teũ ꝓijcerẽt ꝛ pedib⁹ ipſam optime malaxarẽt. qđ facere
noluerũt. Sed cũ ille fortis ꝛ ꝓb⁹ eẽt accepit arma ſua.
ꝛ illi territi ſuaz fecerũt voluntatẽ. ꝓiecerũt farinã in pu
teo: ſʒ ĩtus ĩtrare minime voluerũt. Et cũ hͦ vidiſſet infir-
mus intrauit ipſemet nudus: ꝛ cepit miſcere farinã ſuis
pedibus. deinde exiuit ꝛ conuocatis ꝓpinqs ſuis ordina
uit vt de illa comedere deberẽt. Qui cũ hͦ vidiſſent timue
rũt ne ſeipſuz occideret ꝛ ligauerũt eum ꝛ duxerunt ipm
ad me: ꝛ curaui eũ. Et alios vidi q̃plures hñtes ꝑturba-
tionẽ itellꝰs. q loquebãtur de reb⁹ q̃s viderãt. ꝛ imagina
Caſus 2⁹. bant ſe eas vidiſſe. Etiã recordor cũ eſſem cum p̃re meo
ſtudẽs corã ipſo in medicina: q vocatus fui ad eundẽ ad
fratrẽ debentamin dñm ſibilie. ꝛ inueni eũ ꝙ iã cogita-
K uerat ꝙ mors ipʒ detinuerat. ꝛ nõ poterat loq nec ſe mo
uere motu locali: ſʒ pulſus ei⁹ minime manifeſtauit ꝑua
tionẽ motus ipſius: imo cõplõnẽ calaz ex humore calo
exiſtẽte in ſtõcho demõſtrabat. Cui ꝓpinaui ad bibendum
aquã roſatã cũ ſucco pomorũ. ꝛ aquã mẽthe cũ modica
q̃titate pulueris ſandalorũ ꝛ maſticis. Et ide alleuiatus
fuit aliquãtulũ ab egritudine: tñ illa imaginatio phãta-
ſtica nõ receſſit. Et ego nõ poterã cogitare qđ hͦ eẽt. ꝛ cõ
tinuaui ſtare cũ eo die ꝛ nocte: ꝛ cognoui qđ egritudo ip
ſius aliqñ augmẽtabať ꝛ alleuiabať aliqñ. Quare eſti-
maui qđ hͦ eẽ nõ poterat niſi a re extrĩſeca. ꝛ q̃rẽs eam
cũ toto poſſe nõ poterã inuenire. Sʒ quadã die q̃rẽs bi-
bere porrexerũt mihi potũ in vaſe ipſo cũ q̃ frater bẽtã
min bibere cõſueuerat. ꝛ ꝑcepi in aq̃ illa extneũ ſaporez.
q̃re ipſam nõ modicũ abhorrui. ꝛ dicta aq̃ erat aromati
zata cum modico odore horribili. q̃re nõ ceſſaui fortiter
exclamare dicẽs. Quõ poterit iſte dñs liberari cũ quoti
L die eũ potetis toxico: vñ qdã ex miniſtris ſuis mihi cepit
fortiter ſupplicare vt tacere deberẽ: ꝛ nõ abſtinui ꝓp hͦ.
eo ꝙ ſi tacuiſſez: maxĩa fuiſſet ꝑditio. quare ſcitũ fuit ꝙ ĩ
aquã cũ qua ipm potabãt ponebant carnẽ putridã ꝛ for
titer exiccatã ꝛ tritã ligatã in petia. ꝛ q̃diu aqua illa pu-
trida morabať in ſtõcho aſcẽdebãt ab ipſa vapores ma
li ad cerebrũ ꝛ ꝑturbabãt intellꝰm. Et medici oẽs illi⁹ re
gionis laborabãt circa curationẽ illi⁹. ꝛ nõ potuerunt eũ
curare: donec frater eius euz elongauit a ſibilia. ꝛ ꝓ cer
to tũc remota fuerunt ab eo illa mala accñtia: qm̃ illud
faciebãt ſub ſpe auferendi pecuniã ipſi⁹. Et ego euz vi-
di poſt remotionẽ ei⁹ a ſibilia optime liberatũ. ꝛ ĩ ſuo in
tellꝰu reſtitutũ. ¶ Et hͦ recitaui vt ſit tibi ſilitudo ꝙ quẽ-
M admodũ ꝑturbatio itellꝰs accidebat illi a vapore aſcen-
dẽte a ſtõ ad cẽbrũ ex aq̃ illa iſecta ab extrĩſeco recepta
ita euenire põt ꝑturbatio intellꝰs ex humore corrupto in
ſtomacho ꝯtinue exiſtẽte: aut ab humore venenoſo fixo
in carnoſitate ſtomachi vel in villis eiuſdẽ: qui qdem in
ſtomacho tãdiu ꝑſeuerauerit: donec in ipſo mala ſui cõ-
plexio ĩgať ꝛ cõfirmeť. Et qñ dicta cõplꝰo valde mala
exiſtit: tũc ibidẽ apã oriť ꝛ ꝯfirmať. ꝛ qñ ibi diu ꝑſeuera-
uerit: aſcendũt ab eodẽ ad cerebrũ fumoſitates male: ꝛ
fiũt ab eiſdẽ in cerebro accñtia mala ſm nãm ipſarũ: ſed
ipſa mala cõplexio nõ remoueť a cerebro niſi cum ma-
gna difficultate. ꝛ poſt longitudinẽ tẽporis. ¶ Et nũc in-
tendo cõplere curã perturbationis intellꝰs que a ſtõcho
ꝛ ſuis coherẽtib⁹ hʒ ꝑuenire. Et eſt hoc ꝙ ꝑmo incipere
debes ab his que infrigidare hñt temperate. Et cũ hoc
Cura melãcholie facte ꝑ cõitatez medicinalia ſint humida in ſua cõplõne q̃uis infirmus hũide cõplo-
nis exiſtat. apponẽdo cũ ꝑdictis oĩo ſtiptica hñtia mo-
dicã ſubtilitatẽ ꝓp ꝓprietatẽ iuuamẽti ſtipticitatis tem
perate vnicuiqʒ mẽbro. ꝛ maxĩe ſtõcho. Et cõfert etiam
ſyrupus iſte. ℞. ligr. mundate. ℥. iij. ꝛ pone eã ad lentum
ignẽ cũ lib. vj. aque. poſt infuſionẽ ipſius in dicta aqua ꝑ
noctẽ vnã. ꝛ bulliat vſqʒ ad conſumptionẽ ipſi⁹ medie-
tatis ꝛ cola eã. ꝛ adde illi colature de vino malorũ gra-
natorum dulciũ lib. ij. ꝛ ſucci pomoꝝ dulciũ lib. ij. ꝛ de
decoctiõe prunoꝝ collata lib. j. ſucci piroruz. ℥. iiij. maſti-
cis: ꝛ ligni aloes. añ. aure. ij. tere has duas res. ꝛ pulueri-
za. ꝛ liga in petia: ꝛ pone oĩa ad lentum ignẽ cuz. vij. lib.
zucchari. ꝛ bulliant ſpumando ea continue donec bullie
rint. ꝛ bulliant vſqʒ ad ſpiſſitudinẽ. Et de iſto ꝓpinabis
ei omni mane. ℥. j. cum. ℥. ij. aque ad bibendum. ꝛ cum ſi-
tierit ĩfra diem dabis ei de eodem ad bibendum valde
temperatũ cũ aqua frigida. ¶ Et ſtude in regimine ipſi⁹
equãdo eum dando ſibi pullas magnas decoctas cũ vi-
no granatorũ. ꝛ ſucco pomorũ. ponendo aquã ſimplicez
cuz eiſdem cum tanta quãtitate ipſi⁹ aque roſate. nõ po
nẽdo aliqd de ſpẽbus niſi ſolũ de coriãdro. addendo ali
quid olei cum valde modica quantitate ſalis: abſtinẽdo
a comeſtione rerum dulciuz in exceſſu. ꝛ a rebus ſalſis. ꝛ
ab oĩbus groſſis in ſua cõplõne. Et de fructibus come-
dere põt granata dulcia ſolum: ꝛ non nocet ei maſticare
poſt cibũ de piris lambendo ſolũ de ſucco ipſorũ. ¶ Et
ſi putas ꝙ in ſtõcho ei⁹ ſit humor horribilis calidus aut
in cõcauitate ipſius: aut imbibitus in ſuba ꝛ carnoſitate
eius: aut inuiſcat⁹ ſeu ꝯiunct⁹ in orificio portonarij infe-
rioris ſtõchi. ꝓpinabis ei ad bibendũ aur. ij. ex aloe. Et ſi
fuerit fortis ṽtutis dabis ei tres cuz octaua pte aur. j. ex
ſcamonea ꝛ octaua pte aur. ex maſtice cũ aq̃ lactis ꝛ ſuc
co pomoꝝ. añ. Et ſi lac fuerit coagulatũ cuz flore cardo
nis garzi erit meli⁹ in hac egritudine cauẽdo oĩo ne me
dicinaz laxatiuã exhibeas donec egritudo fuerit ĩ ſua for
titudine ꝛ augmẽto: eo ꝙ laxatiuuz quãuis fuerit rectifi-
catũ ꝛ tẽperatũ q̃tũ plus poſſe fuerit impoſſe. tñ ẽ quin
ꝓpter acuitatez ꝛ motũ ipſius nõ cõmoueat ꝛ gñet groſ-
ſitiẽ ꝛ duritiez ſiſẽm apati. cũ adiutorio humoris mali q
in ſtõcho exiſtit. Et cũ dico groſſitiẽ ſiſez apati: intendo
groſſitiẽ q̃ in mẽbro p̃ter nãm gñať: ſicut accidit ĩ mani-
bus illoꝝ q vogãt ſeu nauigãt de tumore: ꝛ illis qbus in
aliquo mẽbro ponit id qđ tumorẽ gñat: ſicut eſt ptaſia. ꝛ
ſynapis. ꝛ ſilia. Et cũ dico apoſtema intẽdo humorem
vel humores coadunatum vel coadunatos in aliq̃ par-
te corporis: ex quibus pori illius ptis corporis oppilan-
tur intantũ: ꝙ nõ ſit pulſus in illa pte ſicut p̃us. Et omne
apã eſt tumor p̃ter nãm: ſʒ nõ ꝯuertiť. ſ. ꝙ oĩs tumor pre-
ter nãm ſit apã. Et poſtq̃ȝ generit fortitudo groſſitiei que
apati aſſimilať: qđ ignis pſic⁹ noiať: vel gutta rubea tũc
poſt ſpaciũ tpis remittitur eius acuitas ꝛ rubedo ipſius
manifeſte diminuitur: qm̃ qñ collectio alicuius humoris
in aliqua parte corporis exiſtit abſqʒ putredine ꝛ corru
ptiõe: tũc nã intẽdit ad diſſolõnez tm̃modo. ¶ Sʒ ſi illa
collectio cũ putredine ꝛ corruptione fuerit: illõ fit ex ca
lore nãli ꝛ accidẽtali ſimul q in eo exiſtunt. ex quoꝝ actio
ne ꝛ opõne digeſtio efficiť ꝛ cõpletur ĩ ꝑdicto humore: eo
ꝙ calor nãlis ſolus nõ conuertit humorẽ ad ſaniẽ: ſed ad
nutrimẽtum appropriatum nature mẽbri ſolũ: ꝛ ita ca-
lor accñtalis ſolus nõ põt humorẽ aliquẽ ad ſaniem de-
riuare: ſʒ facit ſpẽm cõplete corruptionis: quã quidez cor
ruptionẽ nã paulatine a mẽbro expellit ꝛ eliquat eaz ꝛ
diſſoluit: ꝛ tũc ceſſat fortitudo caliditatis illi⁹ ꝓpter actio
nem caloris nãlis. Et cũ dico calor nãlis intẽdo ſpũm cu-
ius fundamẽtuz eſt epar ꝛ cor: ꝛ hi calores ambo ſunt cu
ſtodes ꝛ cõſeruatores corporis totius: ꝛ calor accidenta
lis impedit operationes iſtorũ inquãtum poteſt. ꝛ aggra
uat corpus: ꝛ contriſtat ipſuz ꝛ fatigat. Et iſte calor inna
turalis aliquãdo fortificať intãtũ ꝙ facit euenire febres
diuerſas cum paroxiſmis: ꝛ alique ex eis ſunt interpola-
te: ꝛ alique ſunt ꝯtinue permanẽdo ſic donec liberãtur

vel

N

Regi

Vid forti

O

Flos c coagul lac

P

De apa tumor ter nat nõ ꝯuer

Q

Diſput de calo nali ꝛ a tali: ꝑ de 4°. thaure textu. vſqʒ ad ꝛ cõ. 30. p̃n⁹ hu capitul

A vel moriunt. Et ex iſto calore accñtali putreſcunt corpa mortuoꝝ. ꝛ diſſoluuntur continuitates membrorum ipſoꝝ. Et qñ deficit calor nãlis a regimine corporis alicuius accidit illi id quod euenit corporibus mortuorum a calore putrido accidentali de liquefactione ꝛ diſſolutione continuitatis membroꝝ. Sed laus ſit altiſſimo creatori q poſuit calorē nãlē ad tutelã ꝛ defenſionē pdictoꝝ.

¶ De oppilatione. Cap. 10m.

HEC EGRITVDO multoties accidit cauſa ſparſionis ſeu deriuationis humoꝝ ad aliq mēbra parua q̄ oppilant loca ſuarum expirationuꝫ ꝛ feneſtras ipſorum in tantum: q calor nãlis ibidē non pt peruenire. quare de neceſſitate illic oritur calor accñtalis. Quapp velociter denigratur mēbrum illud: ꝛ putreſcit. ꝛ ſeparatur ꝯtinuitas illius. Et ſi ipſum tetigeris in pncipio ſue denigratiōis inuenies id calidū. ꝛ iſtō

B eſt manifeſtū q hoc eſt pp calorē accñtalē ex quo membrum putreſcit. Et hec oppilō multas hab ȝ ſpecies.

¶ De appoplia. Cap. 11m.

Uide 2a af forif. 42. HEC EGRITVDO qñ accidit alicui velociter atqȝ ſubito motū ipſius atqȝ ſenſum hȝ auferre. q̄re ſi priuatꝰ ex toto ſenſus ꝛ motus. morit infirmus omnino anteq̄ȝ poſſit iuuari a medico. ꝛ ſuffocat pp priuationē motus pectoris. Sed ſi de motu voluntario aliqd remãſerit ille motus expellit ſuffocationē. Et qa in hac egritudine frigiditas ſuper ipſam cōplonē dñari reperit. ideo minor quantitas anhelitus ſibi ſufficere poterit: q̄ȝ tpe ſue ſanitatis facere conſueuerat: eo q frigiditas hȝ multum minuere neceſſitatē anhelitus. Et appoplia qdem oritur ex ſparſione humoris groſſi: q in vltima frigiditate exiſtit: ꝛ groſſitie ad loca nobilia cellulaꝝ cerebri donec itegre repleant ꝛ quãdo humor faciēs iſtã egritudinem maioris fuerit frigiditatis: tanto tardius accidit ꝛ paulatiȝ efficitur. ꝛ accñtia lentius ꝛ tar-

C Cura. dius oriunt ꝛ non ſubito. ¶ Ergo opȝ te ſtudioſum eſſe in cura iſtius incipiendo ab vnctione capitis cū oleo roſato in quo ſit decima ps ipſius de balſamo poſtq̄ȝ fuerit calefactū ꝛ deſuper pone petiã vnã lane vnctaȝ ex eo q̄ ſit aliquantulū groſſa. ꝛ fac eū odorare odores bonos calidos: ſicut eſt alkitran ꝛ muſcum vnūquodq̄ȝ per ſe. Et ſi cū alkitrã miſcueris aliqd ð muſco: inuenies illō maximi iuuamenti. ꝛ odorare nigellã ſilr multum valet: ꝛ etiaȝ odor ſigilli ſancte Marie confert multum. ꝛ ſi cognoueris q aliquid poſſit deglutire diſtempera aureum ſemis de theriaca magna antiqua cum melle. ꝛ ppina ei. ꝛ vnge extremitates eius cum oleo maſticino dando ei ēt de eodē aliquid ad bibendū. ꝛ ablue pedes eius ꝛ crura cum aqua calida. Et ſi de anhelitu fuerit alleuiatus fac eum ſternutare ſemel vel bis tm̄ cum licinio poſi-

D to in naribus. ꝛ ſi videtur melior non tardes purgare eū cum medicina laxatiua q̄ iſtū humorem hēat euare. Et quia hec egritudo nō expectat digeſtionē humoris ꝛ inciſionē eiuſdem: ideo nece eſt tibi vt in ſua medicina laxatiua apponas ea q̄ fortiter hēant icidere: ſicut ē acetū ꝛ ſynapis: ꝛ ea q̄ ðferant virtutē mecie ad caput: ſicut alleum. Medicina ꝓutilis ad hãc egritudinē. ℞. oppoponacis: ſeis vrtice: polypodij: bdellij: paſſularū enucleatarū: ſalis: ꝛ ſynapis: ꝛ. ȝ ȝ. añ. aur. j. medulle chartami: ꝛ ſemis feni. recentis. añ. q̄rtã ptē. colloquintide ſemie: ꝛ mature: tertiã ptē aur. j. grana catapucie duo. Incide colloquintidã minute ꝛ miſce eã cū tantundeȝ pulueris dragagã. ꝛ miſce oia predicta ad modū electuarij cū ſyrupo facto ex cortice citroꝝ: ꝛ maſticis. añ. ꝛ doſis eius ſit aur. v. Et ſi nō eſt ſufficiēs purgatio adde aur. j. ꝛ diſtēperetur cū aq̄ decoctionis maſticis in qua ſit odor eius ſufficiens. Et eſto certus q h̄ eſt bū ex laxatiuis iſti egritudini cōue-

E nientibus. Et caue tibi oino ne miſceas aquã cū aliqua re quã capiti apponere volueris. Nec potabis eū niſi ſitim habuerit validã. ꝛ ſpero ſi egritudo nō interficit ſubito: ſed expectauerit aliq̄ȝtulū ꝛ ipſum purgaueris cū pdicta medicina: q alleuiabūtur accidētia: ꝛ cōtinuãdo hãc curã liberabit oino. ¶ Et ſcias q ille q patit appoplexiã: ſi magnū ſpaciū habuerit inter vnū anhelitū ꝛ aliū: ꝛ illū fecerit cū duricia ꝛ grauedine: mors eiꝰ eſt ppinq̄. ¶ Et Signa pnoſtica. Regimen. ciba eos colūbis ſylueſtribus quoꝝ capita ꝛ colla ſint abſciſa: ꝛ decoquãtur lēto igne: ꝛ poſtmodū piſtent carnes eaꝝ ꝛ colent: ꝛ ppinat ius illud eius. qm̄ h̄ medicina ē eis cibus cōueniēs valde. Et ſi pōt comedere da eis carnes eoꝝ: q̄ eſt eis medicina appropriata. ꝛ paſſeres etiã aſſate vel ſub frixe in ſartagine cum almuri eis vtiles valde exiſtunt. cauendo eos ab omni cibo frigido ꝛ groſſo.

¶ De congelatione. Cap. 12m. F

HEC EGRITVDO orit ex cōplone fra q̄ dñatur ſup cōplonē cerebri. Et cura eius leuior exiſtit cura appoplexie pſcripte. vnde ſufficit tibi fricare caput eius mãdili: ꝛ poſtmodū deſuper ſpargere puluerē ſubtilē gariofi. precipiēdo odorare muſcū ꝛ ambrã: ꝛ cōfert etiã in hac egritudine eis odorare dēdro libanū ꝛ ſanſucū ꝛ mēthã ꝛ baſilicon: ꝛ ſuffumigare eū cū galbano ꝛ ambra: ꝛ ciba eum paſſeribus ꝛ pullis colūbinis volãtibus ſylueſtribus: ꝛ canabir: ꝛ anatis aſſatis vl decoctis in ſartagine cum almuri: aut in ſartagine decoctis in furno. ꝛ frica corpus totum fricatione cōiter fortē ꝛ lentam: ꝛ aqua eius ad bibendum ſit aqua termarū ſi poteris inuenire. Si nō poſſes habere de hac aqua: fac ei ſyrupū de cortice citroꝝ ꝛ maſticis. añ. cum zuccharo: ꝛ da ei ad bibendum cum aqua. Spero. n. q iſto regimi- G ne redibit infirmus ad propriam ſanitatem Deo dante.

¶ De ſubeth. Cap. 13m.

HEC QVIDEM egritudo oritur qñ humiditas mala multa abundauerit in ſubſtantia cerebri cum fortitudine ꝛ ei aliquid frigiditatis fuerit aſſociatum. Sed ſi qualitas humiditatis fortiter dñatur Dñia inter cãs ſubeth ꝛ ꝯũis dormitionis. abſq̄ȝ dñio aliarum qualitatum. ſ. frigiditatis ꝛ caliditatis: ſed fuerint due tēperate ꝛ equales: aut caliditas parum ab equalitate fuerit egreſſa: tunc nō oritur ſubeth: ſed generatur ſomnus magnus atq̄ȝ prolixus ꝛ pfundus. Et ſcias q ſubeth nō fit ſine gemitu vel ſtertatione: ſicut appoplexia ſilr non reperitur abſq̄ȝ forti ꝛ graui ſtertatiōe ꝛ gemitu: ſed leuis ſtertatio ſeu gemitus ſicut paſſus fui longo tpe non eſt aliqua ſignificatio ſuper his. ¶ Et cura huius egritudinis eſt odorare pentafilon ꝛ ſemē baſiliconis ꝛ gariofilos ꝛ rutham. Et iteꝝ oia predicta piſtētur ſubtiliſſime: ꝛ ſpargantur ſuper cuteȝ totius capitis. Et diſtilla in aurem infirmi parum balſami: vngēdo ſilr nares ipſius cum eodem. Et propina ei omni mane ieiuno ſtomacho ad bibendum quartã parteȝ aur. j. de optimo balſamo. Et cōbure corã eo ð tamarice ꝛ ſcala. ꝛ fac H impaſtare paneȝ eius cum aqua infuſionis maratri: ꝛ da ei ad comedendum de dianiſo. Et ſi cognoueris q humiditas predicta fuerit ex abundantia flegmatis in ſtomacho: purga eum cū hoc catartico. ℞. ſeminis vrtice ꝛ agarici. añ. aur. iij. polypodij. aur. ij. colloqntide quartã partem aur. j. Incide eam ſubtiliter: ꝛ miſce eam cuȝ granis pini bene piſtatis. deinde iſtam cum omnibus predictis malaxa: ꝛ fac magdaleonem cum decoctione feniculi. ꝛ de hac confectione dabis ad bibendum infirmo aur. v. cum decoctione feniculi calida. Et ſi non purgatur ſufficienter adde aur. j. Et fac cuſtodiam ſicut conuenit laxatiuis: ꝛ fac eum ſternutare ponendo in naribus ſuis licinium coti. extirpando aliquando pilum vnum vel duos ex naribus. Et fac eum ſuffumigari cuȝ alkitran ꝛ thure.

I ¶ De ſirſen calo cū alienatione. Cap. 14m.

HEC QVIDEM egritudo generat̃ ex alijs egritudinibus ꝛ ſuis cāis: quare accidens earum ipſam eē dicim⁹. Sꝫ poſtq̄ȝ in cerebro cōfirmata fuerit indiget cura ſpāli ꝛ ꝓpria. Et accidit h̃ egritudo aut ab hūorib⁹ acutis ꝛ mordicatiuis exn̄tib⁹ in ſtomacho: a q̄bus reſoluuntur fumi ꝛ vapores: q̄ aſcendē do ad cerebrū colliguntur in eo: aut oritur a febre acuta valde caliſſima atq̄ȝ forti. q̄ facit fumoſitates caput aſcē dere. aut forti calitate ſol. aut ab alijs cāis faciētib⁹ vel ꝑcreantibus imenſaꝫ caliditatē. Quare ſi cōfirmata fuerit egritudo ꝛ accn̄tia ipſi⁹ fuerint fixa atq̄ȝ manſiua. indiget cura ſpāli. Sꝫ ſi nō fuerit cōfirmata egritudo neq̄ȝ fixa. remouet̃ remota cā ipſius. Unde in illa q̄ fit a caliditate ſolis ſufficit tibi apponē capiti ipſi⁹ oleū roſ. in quo roſe plurics ſint iterate ꝛ infridatū i puteo. iterādo pluries ꝛ frequēter. ꝛ ſic oīno liberabit̃. ¶ Sed ſi fuerit ex calitate ignea ꝑcreata ab hūorib⁹ acutꝭ ꝛ caliſſimis exn̄tib⁹ i ſtō nō ſufficiet cura ꝑdicta. ſꝫ opꝫ vt ſis ſtudioſus ad ifrigidādū ſtōchum. Quare ſi ꝑdicti hūores fuerint in concauitate ſtōchi euacua eos ꝑ vomitū. ꝛ tunc remouebit̃ cā. ¶ Et ſi fuerit a caliditate ignea ꝑcreata a febrib⁹ itē ſimis: ſiue fuerint cōcluſe ꝛ iſeꝑabiles: ſiue nō. tūc oīb⁹ modis opꝫ te cōplōnē ei⁹ ifrigidare: cū magna cautela atq̄ȝ ſtudio. eo q̄a febris ſi fuerit ex putredie: ꝛ tu mltiplicaueris infrigidātia in curatione ipſius: igroſſabis mā̃ꝫ. ꝛ ēt ſi eſſes tā excellentiſſim⁹ iſcia medicinali ſicut fuit Archilinus. nō poſſes plenarie frāgere febrē putredinalē ſolū cū frigidis abſq̄ȝ leſiōe ꝛ nocumēto caloris inati. ſi h̃ feceris cū v̄tute ꝑmaꝝ v̄tutū vel opōnū. Et ſi infrigidabis tēperate. poſſe erit q̄ frangeſ fortitudinē febris ſine nocumēto caloris inati. Et ēt h̃ frida tēpate nō d̄bes exercere niſi poſt aptionē oppilōnis cū reb⁹ ſubtiliatiuis ꝛ incīſiuis ꝛ digerētib⁹ humorē. Et ea q̄ faciūt hāc opōnem ſunt medicie calē. q̄m opatio calidaꝝ reꝝ adiuuat ad cōſeruationē caloris nālis: ꝛ ipſuꝫ auget: ꝛ remouet radicē putredis. Et iſta nō p̄ñt fieri cū medicis ꝑdictis fridis tēperate niſi eis miſcueris inciſiua ꝛ apertiua. ꝛ h̃ non facimus vt calefaciam⁹ nām. cū ſit ſupflue calida ꝛ intēdim⁹ cām putredis remouere aperiēdo oppilōnes: ꝛ ſubtiliādo atq̄ȝ ſcindēdo hūores. ¶ Sꝫ ſi itēdis frangere fortitudinē caloris inālis abſq̄ȝ putredie. fac cuꝫ medicis ifrigidātib⁹. que nō trāſcēdāt finē ſcōi gradus. Et eſto ꝓtec⁹ in his ſpālr in iſta egritudie. Et miſcere acetū cū iſtis medicinis eſt valde vtile. Q̄m eſt vehiculū ꝛ delator aliarum medicinarū ad mēbra ad q̄ minime ꝑtrāſire poſſent abſq̄ȝ eo. Et eſt neceē vt he meͤ ſint frigide actu ꝛ po⁰. ꝛ nō ſufficit frigiditas eaꝝ potētialis niſi infrigides eas ponendo ipſas in aerē frigidū. ſ. in puteo frigido: vel ad vētum Et cū fuerit egritudo fortis pone petiā lini madefactā in niue ſup caput ei⁹. Et nō tradas obliuiōi q̄ cerebrū inq̄ȝtuꝫ eſt cerebrū ē fride cōplōnis. ꝛ ꝑꝑ h̃ nō pōt ſuſtinere frigiditatē actualē in exceſſu ſicꝫ p̄ñt alia mēbra q̄ nō ſunt frigida. Et eſto memor q̄ ꝛ qualia accn̄tia peſſima ipſi cerebro habeant ꝑuenire ex ſupflua frigiditate. ꝛ ꝑ tāto nō debes frida in exceſſu in ipſo ſupflue iterare. ¶ Et potabis eū cū aqua roſata ꝛ aqua citrulloꝝ. quaꝝ ꝑtes ſint eq̄les cū quarta ꝑte ipſaꝝ d̄ aceto. ꝛ cū iſto potu etiā potes ponere micā panis lotā ad comedēdū. Et erit ei cib⁹ vtilis valde ꝛ medicina ꝛ lōginquus ab oī putrefactiōe. Et ſi hoc ſirſen fuerit ex cā ſeu egritudine alicuius alterius mēbri neruoſi. non poterit remoueri vllo mō niſi remoueat̃ cā. ¶ Et ſi fuerit ex ap̄ate viſibili apparēte in aliqua ꝑte corporis: ꝛ nō fuerit infirmus in principio ſui flōmatus: emplāzabis locuꝫ hoc emplō. q̄d. ℞. floris camomille: ſeminis lini puluerizati ꝛ farine ordei. Et miſce cū

Cura fcē ab extrinſeco

K Cura fcē ab humoribus ſtōchi

Cura fcē a febre

L

In ſirſen medicie n̄ ſolū po⁰ ſꝫ actu fride eſſe d̄nt.

M

Regimen

Cura fcē ab ap̄ate exteriori.

oleo roſato: ꝛ ſi cū hoc diſſoluitur ē bonū. ergo illo vti debes. Q̄ ſi deīn ap̄a ad ſaniē deuenit: ſtude in maturatione eiuſdem: ꝛ poſtmodum apices ipm̄ eūando ſanieꝫ; ꝛ facta apertione cū eūone ſaniei remouentur accidētia. Et q̄d remanet poſt apertionem: ſtude ad digerēdū cū mica panis albi impaſtata cuꝫ decoctione pedum arietis. Sed ſi ꝑdictū ap̄a ad ſaniē nō deuenerit: tūc ꝑmo ipꝫ flobotomare debes: ꝛ poſtmodū circa reſolōnē intendere debes frāgēdo caliditatē ipſarū cū predictis: addendo predicto emplō ſticados ꝛ radices biringorū. Q̄m ſticados admirabilis efficacie reperitur eſſe in hoc caſu. ꝛ iā tibi ſufficienter declarata eſt cura iſtius egritudinis. que eſt perutilis omnibus febribus cū quibus eſt apoſtema: ſiue fuerit intus: ſiue extra. Et cibus eorū ſit farinata ordei vel panata clara: aut mica panis plurics lota ſumēdo in potu aquam ordei.

N

Sticados la⁹ in ap[o]tibus ca[li]dis

¶ De ꝑuatione intellectus ex frigiditate. Cap. 15m.

O

PERTVRBATVR quidē intell'us ex mala cōplōne frigida ꝛ ſicca q̄n iā eſt fixa ꝛ radicata in ipſa ſb̄a cerebri. Et accidunt ex ea vigilie (ſicꝫ ex necitate vmbra ſeu tenebroſitas) t̄pe pluuie eſſe reperitur. ¶ Cui ſubueniēdū eſt ponēdo oleū ro. ſup caput patientis in maxima quātitate. Et etiā de eodeꝫ apponere debes in naribus ꝛ auribus eiuſdē. Et balnea eū in aqua tepida dulci iducēdo ei letitiaꝫ toto poſſe. ꝛ fac ei oēm getē ꝛ ſuauitatē elongando euꝫ a mulieribus. Et fac eū odorare linguā bouinā: ꝛ mala aromatica. Et nō obliuiſcaris cū h̃ toto ipſum purgare ab humore frigido ꝛ ſicco. ꝛ hoc facere potes cū polypodio recenti optime conquaſſato. ponēdo id ad coquēdū cū gallo veteri. cui crura ſint fracta ꝛ omnia alia ſua oſſa cū ſuis pulpis ſint optime contuſa in aqua dulci cū modico olei ꝛ ſalis. ꝛ coriandri recentis. ꝛ cū ꝑfectiſſime fuerit decoctus exprimendo fortiter coletur: ꝛ in illa colatura iterū decoque ℥. j. polypodij recentis ꝛ poſtmodum cola ꝛ ꝑpina illaꝫ infirmo ad bibendum in ieiunio. Et ſi cum hac nō purgatur decenter: ſcias q̄d eius egritudo eſt male diſpōnis: quare oportet te redire ad purgandum ipſuꝫ cum medicinis laxatiuis ꝑdictis purgantibus meliam.

Cura

P

¶ De mania. Cap. 16m.

ET ACCIDIT hec egritudo. ſ. mania ꝛ deſtructio intell'ꝯ ex mala cōplōne vapoꝝ aſcendentiuꝫ ad caput: ſiue ſint calidi: ſiue fridi. Et ſi cauſa fuerit calida ſunt oīno ſine timore. ꝛ ſpāliter ſi caſitati ſiccitas fuerit aſſociata. Q̄ ſi dicta mala cōplo fuerit vlis toti corpori. ita q̄ ſit inſita ꝛ radicata in corde: tunc q̄n ſanguis eius ebullierit: mania efficitur peſſima atq̄ȝ fortis: ꝛ ſi perſeuerauerit mania tandiu quouſq̄ȝ ad timorem aque deueniat infirmus: ꝛ ab ipſa fugiat. mors eius eſt propinqua. Et hec accidunt pluribus aialibus. ſ. leonibus: canibus: equis: mulis: ꝛ aſinis. Et iam accit q̄ quidam mulus voluit mordere quēdam hominem. ꝛ homo verſus eſt in fugam vadens per viam vnam ſtrictam. ꝛ mulus ſequebatur eum. qui cum peruenīſſet ad introitū calis ſtricti ꝛ breuis infixit ſe ibidem. ꝛ cuꝫ non potuiſſet exire propter ſtricturaꝫ ꝛ breuitatē: mortuus fuit ibidē. Et hec egritudo transfertur ab vno aiali ad aliud eiuſdē ſpēi: ꝛ etiā alterius ſpēi. ꝛ hoc accidit ſꝫ preparationem cōplexionis ꝛ nature vniuſcuiuſq̄ȝ ad recipiendum dictam malam complexionem: ſicut apparet in ramis arborum: q̄m habiliores ſunt ad recipiendū actionē ignis q̄ȝ groſſe arbores. ꝛ oleū etiam cit⁹ recipit cōplexiōe ſua ꝛ natura ſua operationē ignis q̄ȝ faciat ſemperuiua que frigida exiſtit. ¶ Et in hac mania q̄ddā mirabile repitur q̄a ſi collectuꝫ fuerit de vrina iſtius in quantitate multa in vrinali vitreo. videbis q̄d clarificabitur vrina: ꝛ ſine

Q

Caſus

Mirabi[le] ō vrīa ma niacoꝝ

A

dubio videbis intus formas calculoꝝ natãtes. ⁊ ſi ipſaꝫ
colaueris per pãnũ ſubtilem nullum veſtigium illorum
ſeu ſignum in petia poteris inuenire Et ſi dictam vrinam
iteꝝ in vrinali repones. ⁊ ibideꝫ aliq̃ꝫtulũ permãſerit: ve
raciter iteꝝ videbis eos vt pri⁹. Et ſup̄ h̄ libẽter cãm po
nerem ſi meus intell's eſſet ſufficiẽs. ¶ Sꝫ ſi mala cõpl'o
fuerit in cerebro ſolũ ſimpl'r ſicca nõ fit inde mania: ſed
ſolũ ꝑturbatio itell's. ⁊ cogitatões male ⁊ peſſime. Et fit
etiã ꝑturbatio itell's ex diminutiõe ꝓprie ſubẽ cerebri. ſi
cut accidit illis q ſupflue vtunť ſtõmia. Sed hoc eẽ vĩ ex
ſnia diuine ꝓuidẽtie. ¶ Et ſi qs dixerit reſpondendo ꝙ ſe
nib⁹ diminuitur intellectus propter ipſoꝝ cerebroꝝ di
minutionẽ. ergo pueri ſm iſtam rõnem ꝑfectiorem itel
lectum ⁊ meliorẽ multũ habere deberet oĩbus alijs eta
tibus. cũ habeãt cerebrũ proportionaliter plenius. ⁊ nõ
eſt ita. R̃n° ꝙ ſicut ſenibus diminuitur ⁊ deſtruitur intel
lectus propter paucitatem ſubſtantie ipſius cerebri. ita
infantibus vel pueris impediť ⁊ deſtruiť eoꝝ itellectus
propter multã admixtionẽ que fit in ſubſtantia eoꝝ cere
broꝝ ab humiditatib⁹ p̄eparatis ad applicationẽ ⁊ nu
tritionẽ ſubſtantie cerebroꝝ ipſoꝝ ꝓpter exuberantiaꝫ
nutrimẽti ipſoꝝ. ⁊ in hoc tempore: ſeu etate augeť humi
ditas naturalis. ⁊ ẽt ſuperfluitates. ⁊ ꝓpter hoc ꝓlõgan
tur ſomni eoꝝ: ⁊ etiam ſuperfluitates que exeũt ex nari
bus eoꝝ: ⁊ ex corporibus ſunt in quãtitate multa. Quare
ſummarie tibi dico. ꝙ puer donec fuerit in hoc eſſe. non
poterit eẽ ꝑfecti intellectus: donec fuerit in hoc cõple
tus. q̃ꝛ ſicut mẽbra eoꝝ nõ ſunt completa in menſura ⁊
quantitate. ita eoꝝ intellectus nõ eſt completus: donec
veniãt ad etatẽ perfectam. ¶ Sed quando ſenibus ac
cidit ꝑturbatio itellectus ꝓpter diminutionẽ ſubſtãtie
cerebri. tũc cura ipoſſibilis eſt. Tamen rege eos ꝓpinã
do eis amygdalas dulces ad comedẽdũ cuꝫ pane bñ fer
mentato: ⁊ zucharo. q̃ꝛ iſta augent ſubſtantiaꝫ cerebri.
⁊ etiã vua paſſa ẽ eis vtilis. quia impinguat epar. Et hic
defectus qui fit in cerebro: fit in parte anteriori. ⁊ ꝓpter
hoc imaginatiua ſolum ꝓ maiori parte ſenibus dſtrui re
periť. ⁊ interdũ etiã eis deſtruitur cogitatiua. quãdo cõ
ſumiť cerebrũ qđ in media cellula exiſtit. ⁊ etiam memo
rialis quãdo diminuitur ſubſtantia ipſius cerebri: que in
poſteriori cellula collocatur. Quare ad reſtaurãdũ hãc
humiditateꝫ: da eis amygdalas cũ zuccharo ſicut dixi. ⁊
vnge caput eius cũ oleo amygdalarũ dulcium cui ſit ad
mixta decima ps ipſius de oleo maſticino: eo ꝙ membra
p̄ncipalia non ſuſtinẽt medicinas in quibus non ſint ea q̃
habent confortare: q̃ꝛuis accidẽs egritudinis ea non re
quirat. quoniã intendere debes ad confortandũ ⁊ fortiſi
candũ partem illã in qua egritudo reperitur. ¶ Sed ex
iſtis tribus partibus cerebri poſterior citius exiccari de
beret rõnabiliter ꝓpter ſui naturam ⁊ complonem cete
ris alijs. Sed quia aer leuiter ad eã pertingere non põt:
propter groſſitudinem ⁊ ſoliditatẽ oſſis continentis ipꝫ.
Et q̃a eſt omnino concluſum abſq꜃ omni foramine ⁊ po
roſitate. ideo minoreꝫ recipit deſiccationẽ. Sed pars an
terior cerebri: eo ꝙ os eius continens ipſuꝫ eſt apertũ ⁊
poroſum: ⁊ aer ad ipſum per anhelitũ cito ꝑtingere põt.
ideo citius deſiccať. ⁊ etiã citius q̃ꝫ cerebrũ quod in me
dia cellula eſſe reperitur: eo ꝙ aer ad ipſum nõ ita cito
põt ꝑuenire nec ita leuiter. Et quia os ꝯtinẽs ipm ſil'r eſt
obtuſum ſolidum ⁊ abſq꜃ poroſitate ſicut eſt os poſterio
ris partis cerebri. ideo longinquum a ſiccitate eſſe repe
ritur. Et quãdo ſiccitas cerebri ſupuenit in iſta parte an
teriori: vel in alijs omnibus partibus ſimul. cura erit dif
ficilis valde iuuenibus: ⁊ etiã alijs qui ſunt in maiori eta
te: q̃ꝛuis ſit poſſibilis. Sꝫ decrepitis eſt impoſſibilis om
nino. vnde intendas in curatiõe iſtius partis vel omniuꝫ

B

Cura deſi-
pientie ⁊ ẽ
ꝑturbatio
itell'us ꝓp
defectum
cerebri. vi
de Monta
gnanã cõ-
ſi. 37.

C

D

Qua de cã
memoria ſi
ita depdiť
in ſenib⁹ ſi-
cut imagi-
natiua ⁊ co
gitatiua

partium cũ medicinis ſupradictis. Sed attende ꝙ quan
do os cranei vel vbi os ipſius fuerit denſum ſolidum ⁊
abſq꜃ poroſitate tũc vti debes fortioribus medicinis: eo
ꝙ grauiter ⁊ difficulter poſſunt penetrare. Sed vbi in
ueneris craneum poroſum ⁊ non ita ſolidum: citius poſ
ſunt medicine intus penetrare. Quare leuiorib⁹ indiges
medicinis ⁊ debilioribus.

E

Nõ ponit
curam niſi
vnius ſpẽi

¶ De humiditate que oritur in cellula anterioris cerebri
⁊ circa cerebrum. Cap. 17m.

SCIAS ꝙ humiditas ſubtilis que oritur in cellula
anterioris cerebri ⁊ circa ipſum eſt imenſi fetoris ⁊ ex
illo intell'us perturbatur. ⁊ non põt infirmus caput
ſuum ſuſtentare. ⁊ nõ loquitur niſi cum difficultate
magna. ⁊ q̃ñ interrogatur de aliquo tarde ⁊ pigre ⁊ cuꝫ
perturbatione reſpondet. ⁊ pro maiori parte non intel
ligitur. ⁊ eſt abſq꜃ intellectu. Et ego tempore meo vidi
quendam cui ſuperuenit hec egritudo: ⁊ nulla medicina
ei prodeſſe potuit ⁊ mortuus fuit inde. Et hec egritudo
multotiens accidit ouibus: ⁊ ouis illa q̃ habet hanc egri
tudinem a paſtoribus dicitur matronia. ¶ Et cura hu
ius egritudinis eſt caput cauterizare. ⁊ ſine dubio chirur
gi multũ errant: cauterizantes omnes in capite q̃bus ac
cidit perturbatio intellectus. ⁊ ſequitur inde maximum
nocumentum: quoniam ſi cauſa egritudinis fuerit calidi
tas ⁊ ſiccitas: vel caliditas ſolum: aut ſiccitas ſolum: aut
fuerit cauſa ex diminutione ſubſtantie cerebri: conſide
ra quid inde contingere poteſt. Sed in hac egritudine ſi
ne dubio cauterizatio eſt cura vtilior alijs quia deſiccat
horribilem humiditatem. ⁊ eam extrahit ad partes exte
riores. Et ſi poſueris in naribus ipſius ſuccum roſe cani
ne: que arabice dicitur ſecaicanabamaꝫ multũ confert.
Et etiã alia medicamina que a medicis aſſueta ſunt inj
ci in naribus faciẽdo caput purgari. ſicut eſt aqua ſicle:
⁊ aqua cucumeris agreſtis: ⁊ ſimilia. Et cõtinuando has
medicinas ⁊ rectificando regimen ipſius poterit libera
ri. ⁊ deſiccabitur inde humiditas illa nociua: ⁊ liberabi
tur deo dante.

Caſus

Cura.

F

G

¶ De ſcotomia que in arabico dicitur abſcedar. Cap. 18m.

ET ACCIDIT aliquando hoĩ ꝙ ſtando ⁊ ſu
per ſedendo apparet ei ꝙ omnia circũuoluãtur ꝯ
ne cadat. Et oritur hec egritudo ex vaporib⁹ ſub
tilibus ⁊ acutis cholericis aſcendentibus ſuperius
per arterias ad cerebrũ replendo ipſum. ⁊ accidit ſpiri
tui nãli motus malus. Et predicti vapores aſcendũt ſu
perius propter amplitudinem arteriarum: que tales
a natiuitate exiſtunt. ¶ Quare predictis confert incide
re arterias: q̃ ſunt poſt aures. Sed ſi dicti vapores aſcẽ
dunt per arterias rethis vel rethine miraculoſe modi
cum inde ſequitur iuuamentũ. Et ſi prouenerit dicta egri
tudo ex amplitudine aliarum arteriarum tũc confert in
ciſio predicte arterie. ¶ Et debet medicus infrigidare
complexionem huius infrigidatione temperata. ſ. propi
nando ei lactucas elixas ad comedendum. ⁊ ad potan
dum aquam ordei cum agreſto: niſi ſtomachus fuerit im
menſe ſenſibilitatis: ⁊ potabis eum etiam aqua ordei. ⁊
aqua frigida cum aqua roſata. Et ab omnibus fructibus
abſtineat: preterq̃ꝫ a medullis ſeminum anguriarum ⁊ ci
trullorũ: que ei exhibere debes poſtq̃ꝫ cognoueris ꝙ di
cti vapores ab humoribus cholericis fuerint generati.
¶ Sed illa que a ſtomacho procedit ad cerebrũ poteſt
ex humore vno oriri. vel ex pluribus ex quibus generã
tur vapores aſcendentes ad cerebrum. Et cura huius le
uis ſatis exiſtit. ſ. purgando ſtomachum cũ aqua infuſio
nis myrabolanorum citrinorum: ⁊ ſcamonee ⁊ violaꝝ.
Et confert etiam hec decoctio: que purgat ſtomachum
a cholera. R̃. ſeri lactis coagulati cum lacte fici libraꝫ. 5.

Cura fcẽ a
vaporib⁹
aſcendenti
bus ꝑ arte
rias

Regimen.

H

Cura facte
a vapori-
bus ſtoma
chi choleri
cis

I

⁊ infunde in eo au͂r. iiij. corticis myrabolanorū citrinorū ⁊ violaꝝ au͂r. v. Alchacar ſicci au͂r. v. ⁊ permaneāt oīa ſimul in dicto ſero vſq; mane: ⁊ tunc colent͂ optime fricādo ⁊ exprimendo: ⁊ in p̄dicta colatura adde quartā p̄tē au͂r. j. ex ſcamonea miſcēdo ei au͂r. x. ſyrupi maſtic. ⁊. x. ſyrupi cydonioꝝ. da bibere ⁊ tardet cibū quouſq; compleuerit opus ſuū. Et ſi modicū aſſellaret ex dicta potiōe da ei ad bibēdū de dicto ſero: expectando ſicut in alijs medicinis. ¶ Et ciba eū pane optime fermentato cū pullis vel carnibus edinis decoctis cū vino granatoꝝ ⁊ agreſto. Et femine laudabiliores in hoc caſu exiſtunt maſculis: ⁊ ex ipſis adhuc meliores ſunt albe. ⁊ poſt que varie exiſtūt. Et aquā ordei bene preparatā cū aqua dulci eis ſimilr̄ conferre dicimus. ¶ Sed ſi dicta egritudo ex humoribus putridis orta fuerit, tūc hierāpigrā cum ſero lactis vtilem ⁊ ſufficientē eis eſſe dicimus. ⁊ etiam aloes ſolum cū ſero confert: ⁊ ſi ei miſcueris aliquid agarici erit melius. Sed ſi predicta putredo in ſtomacho fuerit ide oritur fetor oris ⁊ ſciſſura labiorū: ⁊ eſt poſſibile ꝙ ex dicta putredie eueniat cerebro calefactio ſubita cū horribilibus cogitationibus: ⁊ propter impetuoſitatē ⁊ fortitudinem accidentiū impediuntur ſpiritus animales intātum ꝙ vrere videntur ⁊ eleuantur: ⁊ conculcant͂ ſubito: ⁊ mouent͂ extraneis motionibus: ⁊ inde ſeq̄tur ſcotomia. Et hoc multoties vidimus ꝙ qū alicui ſubito euenerit aliquid quod immutet fortiter ſpiritum animalem ꝙ illud facit euenire ſcotomiam. Et cura huius eſt cura preſcripta faciendo eum odorare roſas cum myrtela madefactas in aqua roſata, quoniam liberabitur cuꝫ adiutorio dei.

Regimen

Cura facte ab humoribus putridis ſtōchi

K

¶ De dolore totius capitis qui quidem in arabico dicitur baidda. Cap. 19m.

L

Cōditiōes doloris capitis ⁊ a ꝗbus ledat͂ patiēs ipꝫ

ET DOLOR fortis ꝗ accidit in capite aliqū ē continu⁹: ⁊ aliqū eſt cuꝫ interpolatione hōis paroxiſmos. Et ꝗ hꝫ ipſuꝫ non poteſt ſuſtinere voces ⁊ vociferationes fortes propter debilitatē nerui audibilis: ⁊ propter debilitatē etiaꝫ totius cerebri: ⁊ ſine dubio tales voces excitāt dolorem. Et non mireris ga qū dolor fortis eſt in aliquo membro augetur ex forti voce. Et cauſa huius eſt aer motus a forti voce qui ꝑcutit mēbrum doloroſuꝫ: ⁊ inde dolor augetur. Et hec eſt opinio Gal. etiā in egritudinibus oculorū. cui quidaꝫ in hoc obuiauerunt, medici vero minime: imo ſentētijs ipſius totaliter adheſerūt. Et qui habet hunc dolorem ſimilr̄ nō poteſt aſpicere in magno ſplēdore: eo ga ſicut neruus per quem auditus ad cerebrum tendit non poteſt fortem ſonum ferre: ita neruus opticus ꝑ quem ſpecies viſibilis venit ad oculum non poteſt magnum ſplendorem ⁊ lumen ſuſtinere: eo ꝙ quando tam fortis dolor eſt in toto capite: impoſſē eſt quin etiam oculi nō ſentiāt. ¶ Remanet ergo nobis ingrere vbi ⁊ in quo loco ſeu parte capitis iſte dolor ꝑncipaliter exiſtat: ⁊ abſq; dubio dict⁹ dolor inuentus eſt in panniculo qui ſub craneo moratur. i. dura matre vel in illo qui eſt poſt iſtum circūdans cerebrum. i. in pia matre: ⁊ quādo in aliquo dictorū eſt dolor nō pōt ferre vocē magnā nec lumen intēſum. ¶ Reſtat adhuc ſcire quid ſit dolor: ⁊ cauſa eiuſdem. Iam ergo declaratum eſt ꝙ dolor nil aliud eſt q̄ꝫ ſenſibilitas contrarie qualitatis exiſtentis in membro. quare cum perſeuerauerit perducet ad ſolutionem cōtinuitatis. Et ſolō cōtinuitatis accidit aut ꝓp extrinſecā: ſicut iciſio enſis vel percuſſio facta a re aliqua: aut ex cōtuſione. Et pōt etiaꝫ eſſe ſolō continuitatis ex extēſione valida facta a ſuperflua repletione, aut ex ventoſitate vaporoſa. Et ſi ventoſitas dicta vaporoſa facta fuerit a frigore. poteſt etiam ex eadē dolor fieri fortis: eo ꝙ quelibet res que hꝫ ſubtilem nām pungit: q̄uis ſit frigida. Et tu ſcis ꝙ vapor natura ſui ſubtilis exiſtit. ⁊ hac de cauſa prouenit ſolō continuitatis: ſicut apparet in rebus extrinſecis: ꝙ qū extenduntur fortiter vltra debitum laniantur ⁊ rumpunt͂. Et acuta ēt: quando recipiuntur ſunt cā ſolōnis continuitatis. Et argilla ſimilr̄ ſeu terra malaxata optime cum forti aceto: ⁊ exterius epithimata ſoluit continuitatem cutis. Et etiā ſiccitas cum in corpore ſuperflue exuberauerit cum modica extenſione illud ideꝫ leuiter facere pōt. Et qū frigiditas ſuperauerit intantū ꝙ congelatur membrum ⁊ induratur: ſequitur inde ſolō continuitatis. Et ēt ex rebus calidis ⁊ acutis receptis ꝑ os vel exterius emplaſtratis: fit ſolutio continuitatis: ſicut ex ſynapi ⁊ tapſia: ga ex ſua ſubtilitate ꝓfundantur: ⁊ corrodunt ⁊ ſoluunt continuitatem. Et nos videmus ꝙ acetum q̄uis id quod in ſua cōplōne dn̄atur ſit frigiditas ſicut dicit Gal. frangit vtres ⁊ pforat eos: ⁊ rūpit vegetes. Et fit etiam ſolō continuitatis ex coagulatione ſicut cera ⁊ pix. quia qū ſunt coagulata frāgunt͂ ex leui extenſione vel a percuſſione ab aliqua re dura. ¶ Sequitur ergo ꝙ iſte dolor tam difficilis ⁊ fortis ſenſibilitatis eſſe non pōt niſi a ſuperflua repletione ⁊ extenſione exiſtēte in mēbro valde ſenſibili. ſicut eſt dura mater ⁊ pia mater. Et quando fuerit ex vapore frigido ibi recepto: dolor erit validus atq; grauis. Et ſi fuerit ex calido vapore exiſtē in locis predictis leuiter illum cognoſcere potes. eo ꝙ dolor erit acutus valde ⁊ mordicatiuus. Et tactu etiā ipſuꝫ cognoſcere potes. Et ſignum illius qui fit a frigiditate vel a vapore frigido eſt quia infirmus delectatur in appoſitione rerum calidarum actu ⁊ potentia ſuper caput: ⁊ videtur inde recipere iuuamentum ⁊ ſentit in capite dolorem magnum cum grauedine ⁊ pōderoſitate. atq; mordicatione ⁊ pūctione. Et qui fit ex caliditate eſt dolor difficilis atq; fortis cum punctione ⁊ mordicatione. ¶ Et cura generalis iſtius doloris eſt rectificare regimen ipſius comedendo ordinate ⁊ debitis horis. Or ſi fuerit dictus dolor ex repletione cum grauedine: cura eius propria eſt flobotomia. conſiderando tempus: etatem: conſuetudinem: regionem: ⁊ complexioneꝫ. Et qui fuerit ex vapore frigido: curatur vaporando caput cuꝫ ſticados. Et ſi fuerit ex calido confert ei bibire aquam roſatā cōfectam cum pſilio integro: qm̄ medici prohibent piſtationem eius. ¶ Or ſi fuerit p̄dictus dolor ex repletione multa ſanguinis: flobotomandus eſt ex cephalica. Et ſi ex arteria flobotomaueris: lōge melius erit: ſed ſcire debes ꝙ ſanguis ille cum magna difficultate retinetur ⁊ ſolidatur: ⁊ propter hoc tecum habere debes ea que habent ſanguinem fortiter retinere: ſicut ſunt pili leporis minutiſſime inciſi mixti cum albumine oui ⁊ gipſo: aut folia mirthe ſubtiliter pulueriꝫata cū pſilio integro mixtis cuꝫ aqua roſata: ⁊ ponere ſuper locuꝫ ſimiliter ſtringit. Et cum vis incidere arteriam: ipſam ſtringe verſus radicem ſui: ne ſuperflue ſanguis exire poſſit. incidendo eam cum re frigida. ⁊ non cum igne. ¶ Et ſi cognoueris flegma cum ſanguine abundare. fac eum vti exercitatione temperata cibādo eū cibis declinātibus ad caliditatem temperatam ⁊ ſiccitatem: ſicut ſunt turtures ⁊ paſſeres: ⁊ his ſimilia. Abſtinendo ab ouis ⁊ piſcibus: ⁊ a panata q̄ in arabico dicit͂ caride: ⁊ ab aqua frigida valde: ſed qū vis eam ꝑpinare miſcere debes cū ea aliquid mellis vel zucchari: aut rob vue paſſe decoctum vſq; ad ſpiſſitudinē mellis: faciendo vt recipiat eā tepidā. Et ſi cognoueris manifeſte ꝙ dict⁹ dolor a vaporib⁹ calidis procedat incide arteriam inciſi ne frigida: faciēdo euꝫ abſtinere ab omni re calida: ⁊ ciba eū gallinis elixatis ī aqua cū modico olei: ⁊ ſalis ⁊ aceti. Et potes etiā

M

Quid proprie dolet ī dolore capitis

Dolor eſt ſenſibilitas ꝯrie q̄litat exñ in mēbro. Idē 2. pm. doc. 2. c. 19o.

Cā doloris ē p̄a q̄litas aut ſolutio ꝯtinuitatis ⁊ ē opinio

N

me[a] cum Auic. h p̄ acci. tm in p̄n[o] ⁊ Gal. 6 ... orice. 10 ... nēt qō ... ſolō con... nuitatis ... cā: ⁊ Au... coll. 3 ... hꝫ aliam opi. extr... niam.

O

Signa ... rum dolo... ris

Cura ... lis.

P

Cura ... de ſang... nec

Q

A

eam coquere cum cucurbita: nõ ponẽdo gallinã cuꝫ cucurbita: niſi poſt decoctionẽ cucurbite. Et poteſt etiam decoqui cum ſucco granatoꝝ: ⁊ facies multoties odorare myrtellam cũ ligno aloes ⁊ ſandal. Et purga cum cũ ſero lactis coagulati cũ lacte fici addendo ei aliquid ſcamonee. Et cum fuerit purgatus numera ſellas: ⁊ quot vicibus aſſellauerit: tot diebus quieſcat poſt purgationem: ⁊ poſtmodũ facies eũ vomere: ⁊ poſt vomitũ iterũ eum purgare debes. ¶ Et iam ſuperius declarauimus loca que apta ſunt recipere hunc dolorẽ: quãuis videatur ꝙ dolor in oſſe exiſtat. Et quomodo hoc eſſe poſſet: cuꝫ ſm opinionẽ quorũdaꝫ os omnino careat ſenſu? Et ergo dico ꝙ ſi aliqd habet os de ſenſu eſt valde groſſuꝫ: propter hoc ĩpoſſibile eſt ꝙ illic dolor percipiatur. Et iam inuenimus Gal. dixiſſe que adinuicem ſunt oppoſita: quãdo dixit ꝙ oſſa omnino ſunt abſqꝫ ſenſu: ⁊ alibi dicit ꝙ dentes habẽt ſenſum: ⁊ nõ groſſum: imo valde intenſum. ¶ Et opinio magnoꝝ medicoꝝ eſt ꝙ ſenſus non ſit aliquo mẽbro: niſi veniat in eodẽ per neruos ſubtiliſſimos diuiſos ⁊ contextos ibidem. Quare cum oſſa non videantur habere talẽ texturã neruoꝝ: ſenſum habere nõ debent. Et ergo ſicut cerebrũ mittit virtuteꝫ ſenſibilem per neruos oibus mẽbris. ita epar ſua virtute naturali mittit nutrimentuꝫ per venas omnibus mẽbris. Et ſi oſſa ideo carent ſenſu: quia nerui in eiſdẽ non ſunt diuiſi ⁊ contexti minutiſſime: vt capilli eadẽ ratione omnino abſqꝫ nutrimẽto ⁊ augumẽtatione eſſe deberent: cũ vene capillares diuiſe in eis non reperiantur: neqꝫ virtus naturalis fortior eſſe reperitur in introitu mẽbroꝝ ꝙ animalis: immo animalis valde fortior indicatur. Et tu vides ꝙ oſſa quãdiu ſunt in corpore ãnimato permanent ſine putredine ⁊ corruptione: ⁊ etiã oẽs chartilagines: ⁊ cum priuatur corpus a vita: corrũpuntur omnino. Ergo quid eſt illud qḋ ꝯſeruat oſſa in corpore animato a putredine? Nõ poteſt negari quin illud ſit ſpũs vitalis procedens per arterias ad omnia mẽbra que arterie in mẽbris ipſis minutiſſime diuiduntur. ⁊ eodẽ modo oſſa recipiunt nutrimentũ propter vicinitatẽ venarũ nõ pulſatiluꝫ. Quare ergo hac eadẽ rõne ⁊ via nõ poſſunt recipere ſenſum oſſa ꝑpter vicinitateꝫ neruoꝝ. ¶ Sed naturaliter oſſa inquãtũ ſunt oſſa multe exiſtunt ſiccitatis. ⁊ ꝑpter hanc ſunt groſſi ⁊ debilis ſenſus: ⁊ apparet hoc in plantis pedũ ruſticoꝝ: qꝛ quãuis lente ⁊ debiliter recipiant ſenſum: tñ nõ omnino a ſenſu priuantur: qm̃ vides ꝙ qñ aliquid ex ipſis inciditur ferro quãuis nõ ſentiant dolorẽ: de quo ſit curandũ: tñ ſenſum habere probantur. Et qa oſſa duriora ⁊ ſicciora exiſtunt plantis pedũ ruſticorum: ideo lentius ⁊ tardius ⁊ groſſiori modo ſenſum percipiunt. ¶ Et ſi aliquis dixerit ſcriptum eſſe ꝙ oſſa careant ſenſu. dicimus ꝙ illud dictũ eſt eo modo quo dicitur quãdo aliquis hꝫ colluꝫ breue: ꝙ careat collo: ⁊ ꝙ quãdo aliquis hꝫ debilitatem viſus ꝙ careat viſu. ¶ Et iſta que dixi dico ſm meã exiſtimationẽ ⁊ intellectum: ⁊ eſt veritas omnino: ⁊ inueſtigare hoc per viam experimenti in animalibus eſt difficile valde: qm̃ quãdo in aliquo mẽbro inueſtigãdo ꝓcedes: incides primo carnẽ: et poſtmodũ neruos: demũ pelliculam que cooperit os. ⁊ ſcire debes ꝙ oĩa iſta acutiſſimi ſunt ſenſus. ergo cũ peruenitur ad os incidendo vel raſcando: quomodo ſentire dꝫ cuꝫ ſit debiliſſimi ſenſus: ⁊ hoc certiſſime ſcire debes auctoritate Hippocratis: ꝙ qñ duo dolores ſimul fiunt: maior denigrat alterũ. ⁊ abſqꝫ dubio oſſa habẽt ſenſum quãuis modicũ: ⁊ qño non debet occultari dolor in oſſe cum ſit debiliſſimi ſenſus: poſt imediatã inciſionem factam in carne neruis ⁊ pelliculis que ſunt mẽbra tanti ſenſus. certe ſic eſſe debet abſqꝫ vlla dubitatione.

Diſputatio an oſſa ſentiant.

Gal. dixit oſſa ſenſu carere ⁊ dẽtes ſentire. idẽ ꝑma ꝑmi. di. 5. 5ª ꝑmi. c. 5.

B

Probatio ꝙ oſſa ſentiant.

C

Opio ꝓpa de ſenſu oſſium.

Expõ auctoritatis Gal.

Rñſio ad argm̃ ſũptũ ab experimento.

D

Scḋa affoꝛiſmoꝝ. 46

¶ De emigranea que in arabico dr̃ ſechichia. Cap. 20m.

E

EMIGRANEA ẽ egritudo capitis in qua dolor cõpꝛehendit mediã parte capitis. quare ſcire debes in qua parte ſit egritudo ꝑdicta. Et ſcire debes ꝙ eſſe nõ poteſt in aliqua parte capitis niſi in panniculo qui cooperit craneuꝫ exterius: vel in illo qui eſt ſub ipſo: qui dr̃ dura mater: aut in illo qui eſt circundans cerebrũ: qui pia mr̃ nominatur. Et drĩa que eſt inter iſtam egritudinẽ ⁊ ꝑſcriptaꝫ que dr̃ baidda: eſt ꝙ illa eſt in toto capite. iſta vero ſolum mediam retinet partem. ¶ Et oritur hec egritudo: aut a vẽtoſitate calida: aut ex repletione ſuperflua: ⁊ que ex ventoſitate calida procedit: fit ſubito ⁊ cũ extẽſione forti: ⁊ ſentit infirmus acuitatẽ humoris. vñ reſoluitur vapor in loco in quo eſt. ſed ſi fuerit ex replẽone: ſentiet infirmus grauedinẽ in loco cũ rubedine oculoꝝ ⁊ faciei. ⁊ poteſt etiã euenire ab humoribus exiſtentibus in ſtomacho a quibus vapores ⁊ fumoſitates reſoluuntur qui ad caput aſcendunt: ⁊ ibi percipitur incendiũ ⁊ mordicatio valida. Et flobotomia qdẽ cõfert quãdo fuerit ex repletione ⁊ infrigidatio corporis etiã cũ rebus notis ꝑſcriptis. ¶ Et ciba euꝫ pullis ⁊ gallinis decoctis cum ſucco granatoꝝ acetoſoꝝ. Et potet aquã ordei ⁊ abſtineat omnino ab oibus procreantibus fumos vel vapores acutos: ſicut eſt vinum coctũ ⁊ vinũ paſſularũ ⁊ ſimilia. Et abſtineat etiã a pomis granatibus dulcibus: qm̃ cito in choleraꝫ vertuntur. ⁊ ſic eis non modicum nocere videntur. Et quãdo dicta egritudo ex repletione fuerit ſola flobotomia aliquãdo poteſt liberare. Sed quãdo cauſa fuerit ex ſuperabundantia calidoꝝ humoꝝ exiſtentiũ in ſtomacho a quibus vapores ſuperius ad caput aſcendunt. ¶ Cura eius propria exiſtit euacuare illos cum laxatiuo conuenienti: aut cum vomitu leui: ⁊ ſufficit hec purgatio. ℞. myrabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ chebuloꝝ ⁊ indoꝝ ⁊ violarum ⁊ nenufar añ. au. x. conquaſſentur optime. ⁊ ponantur in feruentem aquã per noctẽ vnã: ⁊ in mane colentur exprimendo fortiter. ⁊ illi colature adde quartã partẽ aurei vni⁹ ex ſcamonea trita. ℥. j. ſyrupi acetoſi. ℥. j. ſyrupi facti ex cor. citrorum. ⁊. ℥. j. ſyrupi maſticini: ⁊ propina ei ad bibenduꝫ. ⁊ ſi non purgabitur ſufficienter: da ei ad bibendum de predicta colatura: ſolum regendo euꝫ ſicut conuenit medicamini: dando ei in cibis ſi ſuperabundauerit humiditas in ſtomacho que habeant eam exiccare prout tibi videbitur conuenire. dando ei ſemper poſt cibum aliqua ſtiptica confortantia ⁊ cõuenientia ſtomacho vt ſunt pira aſſata: vel cydonia: vel alia ſimilia.

Diffõ emigranea.

Cauſe.

F

Regimen.

Cura.

G

¶ Tractatus decimus de egritudinibus colli: ⁊ eſt continens capitula decem ⁊ octo.

SCIAS ꝙ collum cõpoſitum eſt ex mẽbris ſimplicibus ⁊ cõpoſitis: ⁊ ipſa officialia compoſita ſunt ex cõſimilibus: ⁊ inquantũ colluꝫ cõpoſituꝫ eſt ex cõſimilibus eueniunt ei egritudines conſimiles: ⁊ inquantũ collum cõpoſitũ eſt ex officialib⁹ mẽbris eueniũt ei egritudies officiales. Et nos itẽdim⁹ dicere egritudines q̃ pñt ei euenire.

H

¶ De oppilatione. Cap. primũ.

HEC QVIDEM egritudo. ſ. oppilatio accidere poteſt in venis neruis: ⁊ in ipſa nucha. Et cura huius eſt manifeſta. ſ. cum rebus aperitiuis ⁊ ſubtiliatiuis humorum. ⁊ hec cura eſt generalis oppilationibus omnium membrorum.

Cura gña li oiuꝫ oppilationuꝫ ẽ cuꝫ apitiuis ⁊ ſubtiliatiuiſ. idẽ in Techni ca. 94. ⁊ 2º ꝑtice hali. 12.

¶ De relaxatione. Cap. 2m.

HEC QVIDEM egritudo accĩt ĩ collo maxie accñtalr. ſ. pp apã qḋ fit v̓l oritur ĩ nucha: ⁊ ideo ſequitur ſb̃ apãte ĩlaxatio oiuꝫ mẽbroꝝ gñalr. ⁊ ſi fuerit apã magnũ valde: vel forte iterimit ſubito. Sꝫ ſi fue-

I

Paraliſ ſit i parte oppoſ⁹ paſtiēti. idē ſupra trac. 7 c. 5. ꝛ ħ ga ſpinalꝭ medulla ē diuiſa p mediū. p. c. c. 1 fo. 1. col. 3.

rit a͞pa paruū cū modico dolore ꝛ tumore: nō inde efficiꝭ relaxatio. ꝛ ſi a͞pa cū tumore factū fuerit ſolū in medietate nuche puabiꝭ inde ſenſus ſolū in media pte corporis. ſ. ex oppoſito: ſꝫ mot⁹ remanebit in parte a͞patis. Quare talib⁹ in pncipio ꝯſulimus fieri flobotomiā ſi ṽtus fuerit ſufficiēs: ꝛ poſtmoduꝫ inungere locū cū coto madefacto in oleo roſato tepido multoties: ꝛ ipſuꝫ cotū ſic madefactum per totā noctem deſup tenere vſq; mane. Et eſto certus ꝙ ſi ꝯfirmabiꝭ apoſtema: deueniet infirm⁹ ad priuationē ſenſus ꝛ motus: vt ſupra dcm̄ eſt. Et ſcire debes ꝙ opio quonūdā antiquoꝝ medicoꝝ fuit: ꝙ priuatio ſenſus vel mot⁹: vel vtriuſq; ſimul nō fit: niſi ex frigiditate ſolū. Sed nos dicimus ꝙ poſſe eſt puationē ſenſus ꝛ motus fieri in corpore tēperato: ꝛ etiaꝫ in illo cui caliditas modicum excedit: ꝛ abſq; dubio egritudo hec euenire poteſt ex diuerſis cauſis: ꝛ etiam ex frigiditate.

¶ De ſpaſmo. Cap. 3m.

ET FIT QVIDEM ſpaſmus in collo ſicut in alijs mēbris accidere cōſueuit. Et eſt duarū ſpecierū. ſ. ex ſiccitate ꝛ hūiditate: ꝛ ſpaſmus qui fit ex ſiccitate poſſe eſt vt accidat ſucceſſiue ꝛ paulatine: ꝛ poſſe eſt ꝙ fiat ſubito ꝑpter intenſam eūationē humiditatū factā ſubito. Sed ſpaſmus qui fit ex humiditate: ſemꝑ ſubito hꝫ ꝑuenire. ꝛ huius humiditatis ſunt due ſpēs. vna quidē q̄ nō conuertiꝭ in vaporeꝫ: ſed remanet ſic infuſa in neruo: vñ ingroſſaꝭ: cōtrahiꝭ: ꝛ abbreuiaꝭ: ꝛ ſic ſpaſmus efficiꝭ. ꝛ eſt etiā alia humiditas: ex qua reſoluiꝭ vapor: ꝛ inde ſpaſmus efficiꝭ: eo ꝙ mēbruꝫ qđ ferre poterat dictā humiditatē anteq̄ꝫ cōuertereꝭ in vaporē: poſt ꝯuerſionē eius minime pt eaꝫ ſuſtinere. quare inde ſpaſmus hꝫ deuenire. Et ſiqs nobis obijceret dicens: ꝙ in eadē hora in qua humiditas reſoluitur in vaporē. dolor inde ꝑcipi deberet: ꝛ nō ſentimus illū. dicimus ꝙ vapor donec in motu exiſtit pro maiori parte nō facit dolorē: niſi figaꭍ: qm̄ ſi vapor fuerit acutus ꝛ mordax: non tn̄ ex eo ꝑcipiꝭ dolor: ſed incendiū ſolū ꝛ mordicatio ſide hꝫ ꝑuenire. ¶ Sed ſpaſmi qui fit ex ſiccitate: cura ē generalꝭr humectare corp⁹ totū: ꝛ ſpālꝭr mēbrū ſpaſmatū. ꝛ ſi fuerit ex hūiditate purgabis eum cū hierapigra ꝛ ſimilibus. ꝛ vnge locū cū oleo de iaſemini ꝛ camomillino: et oleū de lilio eſt medicamen ꝓpriū ſpaſmo qui fit ex humiditate. ꝛ ſi fuerit dicta hūiditas in vaporeꝫ ꝯuerſa: et inde fact⁹ ſit ſpaſmus: purgabis eū cū medicis ꝑdictis: ꝛ vnge locū oleis ꝑdictis addendo eis hyſſopuꝫ recentē.

K

Spaſmus hūid⁹ ſemꝑ fit ſubito ſicc⁹ aliqñ ſubito aliqñ paulatine.

Cura.

L

¶ De tremore. Cap. 4m.

HEC EGRITVDO oritur in collo ſicut in alijs mēbris: ꝛ eſt pugna ꝛ tentatio victorie: q̄ fit inter ponderoſitateꝫ mēbri ꝛ virtutē quā Deus ꝑſtituit motui mēbroꝝ animaliū: qm̄ qñ dominaꭍ grauedo, ꝛ pōderoſitas mēbri ſupra virtutē ipſius inclinatur inferius. ꝛ ſi virtus ꝑualebit pōderoſitati ꝛ grauedini eleuabiꝭ ſuperius: ꝛ ſunt duo motus qui fiunt ſucceſſiue: ꝛ iſti motus diuerſi cum coadunanꭍ ſimul dr̄ tremor. ꝛ collū quidē ꝑparatū eſt recipere tremorē ex qualibet leui cauſa adueniēte ṽtuti motiue ꝑpter grauedineꝫ ꝛ pōderoſitatē capitis: qm̄ caput pre ceteris membris hoīs grauius ꝛ ponderoſius exiſtit. Et ſcias ꝙ tremor accidit aut poſt egritudines: aut poſt eūationeꝫ ſuperfluā: aut ab extrinſeco ꝑꝑ friditatē aeris: aut ꝑpter ꝑcuſſionē: aut ex vulnere adueniēte capiti conſolidato: aut nō ꝯſolidato. ex quibus virtus motiua debilitaꭍ: vñ fit tremor. Et capita lepoꝝ elixata cū aq̄ ꝛ ſale ꝛ oleo in taſphea comeſta iuuant mirabilꝭr: ſicut experimēto probatur: ꝛ hoc iuuamentum faciunt virtute diuina in hac egritudine q̄ virtus dr̄ virtus occulta: ſeu a tota ſpecie. Et iaꝫ aliqui veteris conati ſunt loqui ſuper hac ṽtute:

Tremor ē mot⁹ a ṽtute ꝛ pōderoſitate membri. Idē Gal. i lib. de tremore et ſpaſmo.

M

Capita lepoꝝ mariᷓ ꝯferūt tremori membroꝝ. ideꝫ ſupra ca. ꝺ ꝯſeruanda ſanitate.

ꝛ ego dico ꝙ ipoſſe eſt ſcire certitudinē ipſius: qm̄ intellectui humano adeo ſublimi ꝛ glīoſo ipoſitus eſt terminus vltra quē impoſſe eſt ipſuꝫ pertrāſire. Et o q̄ꝫ bn̄ dixit Gal. qñ dixit ꝙ iſta ſcire ꝑtinet ad ſolū Deū altiſſimū ꝛ oīpotentē: qꝛ videmus ꝙ medicamina vlcerū pulmonis: ꝛ puſtularū ipſius in hoc mūdo reperiunꭍ: ꝛ nos ipſa ignoramus: tn̄ pecudes ipſa cognoſcunt: qꝛ qñ aliq̄ ouis hꝫ vlcus in pulmone ſeparaꭍ ab alijs: ꝛ vadit querēdo res. Et dicūt paſtores ꝙ ipſa querit herbaꝫ vel herbas ad comedendū: ꝛ incontinenti poſt comeſtionē liberaꭍ a vulnere liberatione ꝑfecta. ꝛ ego iam vidi in pulmonibus pecudū ſigna ſolonis continuitatis cū cōſolidatione integra ꝛ ꝑfecta: ꝛ nō cognoui nec cognoſco herbā illaꝫ hucuſq; neq; etiā aliqui ex ꝑdeceſſoribus nr̄is ipſam cognouerūt. ¶ Syrupus ꝯferens tremori ꝛ ꝯfortat oīa mēbra: ꝛ caput ꝓprie. ℞. rubee tinctorie: ſticados: ꝛ corticis citri: ꝛ corticis exterioris ſiſticoꝝ. aā. ℥. j. thuris puri: maſticis ꝛ roſarū. aā. aur. v. ꝛ liquiritie pōdus quarte partis oīum ꝑdcōꝝ: cōquaſſenꭍ oīa ꝛ īfundanꭍ oīa ꝑter maſtic. in. xv. libris aque feruētis per noctē vnā: poſtea adde maſticē: demū bullias lento igne ponēdo cum ꝑdictis ad bulliendū aur. j. puri auri: ꝛ bulliant vſq; ad cōſumptionē medietatis: ꝛ cola optime exprimēdo. in dicta colatura pone libras. v. ſyrupi facti cuꝫ decoctione corticis citroꝝ ꝛ zuccaro: decocti ad ſpiſſitudinē ꝛ librā vnā mellis diſpumati: ꝛ bulliāt ſimul vſq; ad ſpiſſitudineꝫ ſyrupi. ꝛ bibat ex iſto ſyrupo patiēs oī mane. ℥. ij. cū v. ℥. aq̄ in qua extinctū ſit ferrū purū mūdū ꝛ limatum: ꝛ oīno abſq; erugine: ꝛ euentatū ab oī cinere: ſeu puluere vel ſordicie: q̄ ꝯſueuit ferro adherere: ꝛ tādiu dꝫ ipſum caleſieri ꝛ in ipſa aq̄ extingui: donec aq̄ medietas cōſumaꭍ: ꝛ poſtmodū coleꭍ. ꝛ cū ipſa ſyrupus dꝫ diſtēperari. Et inunge nuchā ꝛ collū deſcēdēdo inferi⁹ per ſpinaꝫ vſq; iferius cū oleo de ben aromaticato: ꝛ ſi nō inuenis illud q̄ꝛuis nō ſit ita vtile facias cū oleo ſinapis. Et eſt neceſſe medico ꝯſiderare ꝛ ſubtilꝭr attendere oīa iſta. ſ. cōplexionē patiētis: etatē: tēpus: regionē: ꝛ ꝯſuetudinē. ꝛ regimē eius tpe ſanitatis. i. ſi hō laborioſus ſit ꝛ aſſuetus pati vigilias: aut nō. ꝛ ſm quātitatē coadunationis ꝑdictoꝝ facere dꝫ medicus ꝓut melius ſibi videbiꭍ ꝯuenire: addēdo vel diminuēdo. ¶ Et ſcire debes qđ dr̄ia eſt inter cibū ꝛ medicinā: eo ꝙ medicinā menſurare debemus ſm tps: etatē: cōplexionē: ꝛ ꝯſuetudinē: ꝛ regionē: ꝛ egritudinē. ſed cibus minime ſic eſt mēſurandus: qm̄ ſi cōplo cibi elōgata fuerit valde a cōplexione patiētis: q̄ꝛuis talis cib⁹ frāgat cōplexionē ꝛ cauſaꝫ egritudinis: tn̄ ide corpus nō recipit nutrimētū: ſꝫ expelliꭍ cū fecib⁹ ꝛ ſupfluitatib⁹: q̄re opꝫ vt cibus ſit cōplexiōis equalis: neq; eū ꝯuertere debes ad oppoſitū cauſe faciētis egritudinē. v. g. vt ſi ſit ſenex frigide cōplonis: ꝛ in tpe frigido: ꝛ nō aſſuetus labori ꝛ exercitio: ꝛ cibes eū cibis calidis. nō inde recipiēt nutrimētū mēbra ſua: imo repudiabunt. Et ſi qs dixerit ꝙ mel eſt cib⁹ calidus ꝛ ſenib⁹ laudatus. dicim⁹ ꝙ q̄ꝛuis ſit calide cōplonis: nō tn̄ multū in caliditate excedit: ꝛ nō calefacit corpus niſi intm̄ quātū recipit de caliditate a corpe: eo ꝙ nō mult⁹ elōgatur a cōplone nālꝭ corporis niſi intm̄ decoquereꭍ ꝙ ei⁹ ſapor ad amaritudinē ꝯueniret: ꝛ tūc mēbra ſenis ꝛ etiā alioꝝ nō recipient nutrimentū. Mel aūt cuꝫ ſit dulce nō multum elongaꭍ a complexione equali: ꝛ ſenex eſt aīal. ꝛ inquātuꝫ eſt aīal hꝫ calꝭitatē actualē. mel ṽo cū ſit calidū eius tamē caliditas eſt potentialis: ꝛ caliditas animalis eſt manifeſta: ꝛ mellis caliditas eſt occulta: ꝛ ꝑpter hoc nutrire pōt. Res autē que excellēter calida exiſtit nec ꝑſtat nutrimentum ſenib⁹ neq; alijs. Et etiam ſi iuuenes qui calidas patiunꭍ egritudines nutrire volueris rebus

A

frigidis in exceſſu: nõ inde nutrietur: imo repudiabunť talia a natura ſui corporis: quãuis talia cauſe egritudinis ſint ↄtraria: quia ſi taleꝫ infirmũ nutrire volueris folijs mandragore: non reſtaurabitur: neqꝫ nutrieť aliqd ex eis. Sꝫ in lactucis eſt res laudabilis valde: qꝛ quãuis eiꝰ frigiditas fortis exiſtat: eiꝰ tñ ſubã nõ eſt groſſa: qre cito a corpe icipit paſſionẽ: ⁊ oĩa q̄ h̃ diximus: ſint tibi in memoria in oĩbus alijs egritudinibus tanq̄ neceſſaria.

Ꞇ De egritudinibus ſpondilium colli. Cap. 5m.

ACCIDIT ſpõdilibus colli vt recipiãt humores viſcoſos mucillaginoſos qui diuidunť ⁊ ſparguntur iter ↄiũctionẽ ipſoꝝ ſpondiliũ. ⁊ accidit ex h̃ q̄ ipſa ſpõdilia ꝓfundenť itrinſecus vel extrinſecus ꝑmineãt. Et qñ exterius ꝑmineãt leuius: tũc cura exiſtit: qꝛ ide nucha nõ recipit leſionẽ. Sꝫ qñ intrinſecus profundanť: tũc necẽ ĩmineſit: qꝛ inde ſequiť ſquinãtia peſſima ⁊ mortifera.

B

Cura.

Ꞇ Et qñ a medico cã talis cognita ꝑfecte fuerit: purgare dꝫ corpus gñalr ab hoc humore: et hoc facere poterit cũ collognitida ⁊ bdellio: qꝛ ſunt optima in hoc caſu. Et ſtude in exiccãdo illũ humorẽ diſſoluẽdo ipſũ. Et pone ſup ſpõdilia colli puluerẽ gariofiloꝝ ⁊ macis mixtũ cũ vino ad modũ emplr̃i: ⁊ liga deſuper: ⁊ da ei ad deglutiendũ ea q̄ ſint lenia aliquãtulũ groſſa: ſicut eſt mica panis optime fermẽtati: ⁊ ſilia. Et fac eum ſternutare inclinato capite: qm̄ inde recipit iuuamẽtuꝫ. Et in ſumma dico q̄ cura iſtius egritudinis eſt ꝑ corpus totũ euacuare gñalr ab humore: ⁊ ſpãlr ſeu pticulr̃: maſticãdo grana catapucie expuẽdo exterius ſlã qḋ inde exierit ab ore: ⁊ deſiccãdo humorẽ ſeu ↄſumẽdo: ponẽdo deſup emplm̃ pdcm̃ ex macis ⁊ gariofilis diſtẽperatis cũ vino: ⁊ ſtude paulatine ad redeundũ ſpondile vel ſpõdilia ad locũ ſuũ nãle: cognoſcẽdo q̄ hec egritudo naturalr ꝑiculoſa eſt valde ⁊ feſtina. Et ꝓpter hoc ſtudioſus eẽ debes in cura: ꝓſtando remedia abſqꝫ dilatione.

C

Ꞇ De diſlocatione ſpondilium colli. Cap. 6m.

DISLOCANTVR hec ſpondilia: aut verſus ꝑtẽ dexterã: vel verſus ſiniſtraꝫ. Et hec diſlocatio eſt valde grauis: ⁊ ide accidẽtia fortia ⁊ difficilima ↄſequunť: ⁊ ſi dcã diſlocatio vel tortura fuerit pua: modicũ ide ĩfirmo ſequiť nocumẽtũ. Sꝫ ſi fuerit magna diſlocatio: fořa eius erit ſicut angulus rectus vł lauda Λ ⁊ efficiť inde relaxatio totius corpis: aut ſquinãtia ⁊ ſpaſmus. ⁊ hoc accidere pt̃ aut ex caſu vel ↄpate q̄ faciũt exire ſpõdilia ex locis ſuis. Ex diſlocatiõe ſpõdiliũ veniũt accidẽtia hec: qm̄ ſi fuerit diſlocatio ſolũ abſqꝫ leſiõe nuche: accidit ex hoc paruitas mẽbroꝝ ⁊ priuatio nutrimẽti ipſoꝝ: ⁊ ꝓuenit ex hoc ſicut accidit arbori imperfecte fracte: in qua nutrimẽtũ tortuoſe ꝓcedit. ⁊ põt ẽt ex tali diſlocatiõe ĩfirmꝰ fieri gibboſus. Sꝫ ſi diſlocatio fcã fuerit ſolũ in vna pte: cũ hec fuerit pua aduenit ide mẽbris paucitas nutrimẽti. Sꝫ ſi fuerit magna fit ide relaxatio medietatis totius corpis ꝑꝑ extẽſionẽ q̄ fit in alio latere: eo q̄ qñ ſpõdili accidit extẽſio: ſequiť ide ſpaſmus abſqꝫ dubio: ⁊ qḋlibꝫ iſtoꝝ accidẽtiũ ꝑ ſe põt iducẽ necẽ: ⁊ m̃lto magis ſi oĩa ſil̃ fuerit ↄgregata: ⁊ ego puto q̄ relaxatio illa q̄ cã humoꝝ fit: mortẽ ĩfert ſuffocãdo ꝓpter ꝑuationẽ anhelitꝰ pectoris.

D

Cura.

Ꞇ Et oĩbꝰ pdcis egritudinibꝰ ↄfert flõmia ꝓpter dubõnẽ ↄpatis: ⁊ reſoluere id qḋ ĩfuſum eſt de humore: ⁊ deriuare ad aliã partẽ illud qḋ nõdũ eſt ĩfuſum: ⁊ ↄfortare locũ leſum ſeu ꝑcuſſum: ⁊ id in quo oĩa ꝑſcripta iuuamẽta ſimul ſunt coadunata: ẽ oleũ roſatũ in quo roſe recẽtes vicibus pluribꝰ ſint ĩfuſe. ⁊ ſufficit illud ad inũgẽdũ locũ. ⁊ ſi res fuerit aliquãtulũ dilatata ad diſſolõnẽ humoꝝ: adde oleum de lilio ⁊ de iaſemino ſi poteris iuenire. Sꝫ ſi egritudo fortis extiterit opatio erit inanis. Ꞇ Et poſtq̄ locutus ſum de ſpõdilibꝰ: nũc loqui intẽdo de nucha. Et ſcias q̄ nucha ẽ ſicut fons aqua mittiť oĩbus membris q̄ ſunt ſub ipſa ſenſus ⁊ motus: ⁊ nerui ſunt ſicut riuuli qui oriunť ab ipſa.

E

Ꞇ De egritudinibus nuche. Cap. 7m.

ET ACCIDIT in nucha aliqñ ſtupor q̄ fit a medico ꝓpter appoſitionẽ frigidarũ rerũ deſup: aut ꝓpter equitationẽ factã per magnã niuẽ: ⁊ fit inde qdã ſpes egritudinis q̄ in arabico dĩ alchadar: in qua priuať ſenſus ⁊ motus mẽbroꝝ exiſtẽtiũ ſub ipſa. Et huic egritudini ↄfert inungere locum cum oleo nucũ cui additũ ſit in q̄libet. ℥. ipſius octaua pars aurei vnius ex euforbio: ⁊ ſi nõ haberes oleũ de nucibꝰ: pone loco eius oleũ de lilio mixtũ cũ oleo oliuarũ: ⁊ oleuꝫ de ben etiã mixtũ cũ oleo de iaſemino ſilr in hoc loco confert valde. Et adde ꝑdictis oleis ad cõfortationeꝫ caloris innati de oleo balſami: ⁊ alia olea ↄfortanť accidẽtaliter calefaciẽdo ipſa ad ignẽ: ⁊ ſic agẽdo operabiť tua medicina ꝑfecte.

F

Et ſcias q̄ id qḋ patiť nucha de egritudinibus patiunť etiã nerui qui oriunť ab ipſa.

Qḋ patiť nucha patiunť etiaꝫ nerui orti ab ea.

Ꞇ Et mihi iã accidit id qḋ dicã tibi. ſ. q̄ eundo ꝑcepto regis in abuçacbadria cũ frigore vehemẽti ⁊ forti pluuia ⁊ vento. q̄ quidẽ ventus mihi adueniebat parte ſiniſtra pede meo ex illa parte exiſte diſcooperto durãte illa tẽpeſtate ſic ꝑ totũ diẽ: ⁊ ſic eũdo mihi cecidit patitus de pede: ⁊ non potui ipm̃ intus reducere eo q̄ nõ poteraꝫ mouere coxam. qre alius mihi poſuit ipm̃ in pede. ⁊ iterũ cecidit: ⁊ reiteratus fuit mihi: ⁊ tertio iterũ cecidit ⁊ mihi ab alio ipoſitus fuit: eo q̄ minime coxã ⁊ crus mouere poterã: ⁊ tũc cognoui q̄ a pede crure ⁊ coxa ꝑuatus erat motꝰ ⁊ ſenſus. Et cũ veni ad ꝑtẽm meũ nõ potui ire: ſꝫ ductꝰ fui ab alijs: qre inunctus fui in coxa ⁊ ſpõdilibꝰ iferioribus cũ oleo illo qḋ apportauerã cã illius ĩfirmi pro quo venerã qui quidẽ erat paraliticus: ⁊ in quo priuatus erat ſenſus ⁊ motus: ⁊ in illo oleo erat balſamũ. Et feci mihi aerẽ rectificari cũ forti igne ⁊ magno. ⁊ adueniente die fui liberatus.

Caſus.

G

Ꞇ Et pro certo ſcias q̄ nerui citius valde apti nati ſunt recipe egritudies q̄ꝫ ipſa nucha: q̄uis nerui ſint duriores ⁊ ſolidiores ac deſiores ipſa nucha: tñ qꝛ ſunt ſubtiliores ipſa: iõ citius ⁊ leuius pñt recipe paſſiones. Et ẽt qꝛ a diuina ꝓuidentia nucha hꝫ defenſoriũ ad ſui cuſtodiã ⁊ ꝓſeruationẽ cũ ſit ſicut radix: eo q̄ a deſtructione ⁊ corruptiõe ipſius deſtruunť oẽs nerui qui ſunt ſub ipſa: ⁊ nõ conuertiť. ſ. q̄ a deſtructione alicuius nerui: vel neruoꝝ deſtruatur nucha vel corrumpatur.

Nerui citiꝰ nucha patiũtur.

Ꞇ De apoſtemate nuche. Cap. 8m.

ET HEC egritudo accidit nuche aut in ſuba ipſius: aut in pellicula q̄ eſt circũdans ipſaꝫ: ⁊ poteſt hoc accidere ab humoribꝰ diuerſis: ſꝫ ꝓpter acuitatẽ ⁊ velocitatẽ egritudinis opꝫ te eẽ ſolliciṫuꝫ circa flõmiã: etiã ſi virtus debilis fuerit. Qꝛ ſi fuerit debilis minues de quãtitate: ſi fortis fuerit in maiori quãtitate extrahere debes. ⁊ poſtmodũ purgare humoreꝫ illum quẽ videris vel cognoueris abũdare cũ medicinis ſibi appropriatis: ⁊ poſtea inunges locũ cũ oleo roſaceo calefacto ad ignẽ: vel cũ oleo roſaceo mixto cũ oleo de lilio: aut cũ oleo de iaſmini: aut cum oleo de alchaoen: qḋcũqꝫ eoꝝ inueneris magis apte: eo q̄ id qḋ inueniť in ipſis nõ eſt res de qua medicina magnã faciat ſollicitudinẽ. Et eſto certus q̄ ſcia medicinalis nõ operať ab aliquo ꝑfecte niſi poſt longã ⁊ multã ↄſuetudinẽ ⁊ longaꝫ experiẽtiã in ipſa. ⁊ nullo mõ cũ ſophiſticationibꝰ vł ſophiſmis logicalibꝰ. Eo q̄ ſi aliqs ſophiſticãdo ſe voluerit intantũ ſubtiliare in medicinis laxatiuis: vt inueniat in ipſis quãtitatẽ ⁊ q̄litatẽ purgationis ꝓportionaliter: vt egritudo ⁊ quãtitas humoris vel humoꝝ exigere videť: ⁊ nõ excedat in plus vel minus vno pilo. intantum

H

Nõ dẽmꝰ tñ ſubtiliari in doſi medicinarũ qḋ accidat mora i infirmo.

I perturbabitur eius mens ⁊ intellectus ipſius taliter de
mabit: q̄ tardabit in curatione infirmi intantum q̄ infir
mus inde ad mortem poterit deuenire.

¶ De oppilatione nuche. Cap. 9m.

Oppilo nuche pōt eſſe in vna medietate ⁊ nō i alia. vide cām ſupra. c. 2.

ET QVIDEM oppilō q̄ fit in nucha accidit
ab humore groſſo: ⁊ pt fieri in vna parte ipſius nu
che vel in tota nucha: q̄ ſi fuerit in parte: erit re-
laxatio corpis eiuſdē ptis ſm diametrū. ⁊ ſi fuerit
in tota nucha: erit relaxatio totius corpis ab illo ſpōdili
inferius. Et ſi dicta oppilatio fuerit debilis atq̄ pua: ac
cidet inde ſolū duricies ⁊ pigritia ſenſus ⁊ motus abſq̄
relaxatiōe cōpleta. ¶ Quare medico puenire vr̄ ppina

Cura.

re in hoc caſu ea q̄ ſunt aperitiua ſubtiliatiua ⁊ icīſiua ⁊
vrine puocatiua. Et iā eſt cognitū q̄ q̄libet aperitiuū
⁊ icīſiuū abſterſiuū exiſtit: ⁊ nō puertit q̄ q̄libet abſter-
ſiuū ſit aperitiuū ⁊ icīſiuū. Et ſcias q̄ ſyrupus ſquinça bin

Oē apitiuū ⁊ icīſiuū ē abſterſiuū ⁊ nō cōuertitur.

ſgliticis fact⁹ cū melle diſtēperatus cū q̄tuor tm̄ ipſius
aq̄ roſacee in hoc caſu multū cōmendaf. ⁊ ſi in eadē aq̄
roſacea decoctū fuerit aliqd liquiricie mūdate erit lōge
melius: q̄ remouet acuitatē ⁊ pōticitatē aceti: ⁊ ide etiā
remouet nocumētū qd̄ in neruis hz gn̄are. Et ſi cōpoſue
ris ei hāc medicinā erit valde vtilis. ℞. ireos: pollicarie:

K eupatorij: aſſari. an̄. aur. j. cētauree maioris q̄rtā partē
aur. j. ſēis melonis mūdati ad pōdus medietatis oīm p̄
dictorū: ligricie q̄rtā ptē totius p̄dcōrū cōquaſſent q̄ ſunt
cōquaſſanda: ⁊ pone ad lentū ignē cū. ℥. xv. aq̄ donec re
deat ad medietatē: ⁊ colef optime exprimendo: ⁊ pone
in illa colatura de ſyrupo citri. ⁊ de ſyrupo ſquinātī. an̄.
℥. j. ⁊ bibat ex illo. vij. dieb⁹ vel. x. ⁊ poterit eſſe q̄ cū eo
liberabif. q̄ ſi nō liberaref ex eo pparate ad purgādū
ipſū ex illo humore. Et hec medicina eſt valde pueniēs
in hoc caſu. ℞. almuchel ⁊ eſt bdelliū: ⁊ iauſſie qd̄ eſt ar-
moniacū: ⁊ aleſ zheneg. i. ſerapinū. an̄. aur. j. collogntide
q̄rtā partē aur. j. Incide collogntidā minutim: ⁊ miſce

L cū ea aur. 5. ex medullis amygdalarū mūdatarū ⁊ q̄rtā
ptē aur. j. ex puluere dragag. ⁊ oīa malaxa cum ſyrupo
ſgnçabin in magdaleonē: ⁊ ppina ex ipſo aur. v. cum aq̄
calā ad bibendū: ⁊ ſi nō purgaref ſufficiēter diſtēpera-
bis de reliquo cū aq̄ calā ⁊ dabis ei: ⁊ fac eū ſeruare cu
ſtodiā queadmodū puenit in alijs laxatiuis: ⁊ inūge nu-
chā in loco vbi cognoueris eē oppilōnē cū oleo d̄ iaſſe-
mini: vel roſaceo. d̄ quocūq̄ melius hēe poteris: q̄ illa
hūt oppilōnē ei⁹ remouere cū auxilio Dei. ⁊ eſto certus
q̄ ita eſt de nucha: ſicut de alijs membris corpis: eo q̄ ſi
elōgata fuerit a ſua cōplōne nāli: opꝫ te laborare vt ip-
ſā redire facias ad eādē: ⁊ nō debes eā curare cū reb⁹
mltū remotis a tēperamēto vel eq̄litate. Et medicamē-
ta q̄ in eis facies nō debēt penit⁹ 2m gradū ptrāſire: ſed

Medicine nuche non debēt trāſire 2m gradum.

ſecure vti poteris his q̄ ſunt calā a p̄ncipio primi vſq̄ in
fine ſcdi gradus ponēdo ſemp cū p̄dictis ꝯfortātia cum
aliqua ſtipticitate faciendo aromaticitatē: ⁊ aromatica
exuberare cū p̄dictis vltra poſſe: q̄ eſt perutile in hoc
mēbro abſq̄ dubio. Et opꝫ te etiā cū oī ſollicitudine p̄ui
dere ⁊ ꝯſiderare in hoc mēbro: vt minime ei applicare
facias q̄ ſunt calida vel frigida: ſicca vel humida intātū
q̄ membrum non poſſit ea faciliter ſuſtinere.

¶ De apatibus que ſunt circa guttur. Cap. 10m.

M ET FIVNT circa collū ⁊ guttur apata: ⁊ p ma
iori parte ſunt ppe caput: ⁊ cōiter ab oībus nomi
nanf iſta q̄ in iſtis locis oriunf ganzirra. i. ſcrophu-
le. Materia vō harū eſt flegma: ⁊ iſtud flegma aut
eſt groſſum: aut viſcoſum: aut eſt flegma groſſum deſic-
catū vltra id qd̄ ſue cōplexioni ptinere vr̄: ⁊ cōuerſum
q̄ſi ad naturā melle. Et pōt etiā fieri a tali flegmate cui
humor aduſtus hn̄s acuitatē nāliter ſit admixtus. Qua-
re diſſolō ⁊ maturatio in tarditate ⁊ breuitate iſtarum
erit ſm nām p̄dicti humoris ⁊ mixtionē ipſorū adinuicē: N
q̄ ſi in dictis apatib⁹ nulla rubedo apparuerit: firmus
eē debes in tua opione: qd̄ oīno ſunt abſq̄ mixtione ali
cuius hūoris acuti: ⁊ ſi cū hoc dura fuerint: ſignaf q̄ me
lācholie hūt ptinere: ⁊ ſi mollia fuerint ſcire d̄bes q̄ ſſā
nāle dn̄af in eiſdē. ¶ Cura horū eſt emplaſtricare ea in

Cura.

p̄n⁹ cū camomilla: ⁊ farina ordei: ⁊ roſis mixtis cū aceto:
eo q̄ acetū hꝫ flegma icidere ⁊ ſubtiliare: ⁊ ſuis nocumē
tis obuiare: ⁊ frāgit acuitatē hūoris acuti ſi ex eo aliqd
eſt in eā: ⁊ da ei ad bibēdū ſyrupū ſgnçabin ad icidendū
ſſā cū decoctiōe ligricie ⁊ paſſularū enucleatarū: eo q̄ li
quiricia ⁊ paſſule hūt nocumētū: qd̄ pt puenire ab acui
tate ⁊ ſiccitate ſgnçabin remouē. Aliō empl'm eſt qd̄ eas
diſſoluit. ℞. radices alcharſcaña: ⁊ credo q̄ ſit ciclamē:
⁊ karobe porcine: ⁊ diſtēpera cū d̄coc. camomille: ⁊ fac
empl'm: ꝯſiderādo: vt nō miſceas in iſtis ſolū cū reſoluti-
uis: ita vt nō miſceas cū eis aliq̄ hūida: ſic ē flos ligne bo
nine q̄ eſt valde vtilis in hoc caſu: ⁊ ēt ſuccus pomorū eo
q̄ ſi vſus fueris reſolutiuis vaporabif ſubtile ⁊ remane-
bit groſſū qd̄ idurabif ⁊ cōuertef ad lapideitatē. ⁊ nos

O videre poſſum⁹ hīc in opationib⁹ illorū q̄ intēdūt abſter-
gere ⁊ mūdificare canales aq̄rū a reb⁹ duris ⁊ groſſis
exn̄tib⁹ in eis: q̄ ipſi nō inſiſtūt ſolū in extirpādo ⁊ abſter
gēdo: verū ēt cum ſparſiōe aq̄ in maxia q̄ātitate vt ille
groſſicies vndiq̄ molliſicenf: ⁊ cū eadē aq̄ defluēdo re
cedāt: ⁊ hoc idē faciūt medici ⁊ facere debēt. ſ. ponere
humectātia ⁊ molliſicātia cū reſolutiuis: ad hoc vt ade-
quenf ſil' nāe: ⁊ vt citius reſoluanf ⁊ euaporenf eq̄lr.
Et purga ifirmū ab humore illō a quo tibi vr̄ puenire: ⁊
nō idiges flōmia in hac egritudie. p maiori pte: q̄ raro
a ſanguie ⁊ cholā hūt puenire. Et ſi fuerit aliq̄ ab iſtis
vl' ab aliquo iſtorū ē valde rarū: ⁊ hoc cognoſcere potes
ſuis ſignis: put iā ſup d̄terminatū eſt: ⁊ ſi ſanguinē cogno-
ueris exuberare minue ex illo: put tibi videbif puenire
ſm ētatē patiētis ⁊ cōplōnē ipſi⁹. Sꝫ ſi ifirm⁹ cū p̄dictis
ſcrophulis ſic puāſerit ⁊ ſteterit lōgo tpe abſq̄ regimie
aliq̄ ⁊ ꝯſilio medicorū: neq̄ vſus fuerit reſolutiuis ſubtilia

P tiuis ⁊ icīſiuis: tūc oīno ille ad ſaniē deriuabūt q̄re ppe-
ra cū oī ſollicitudie ad er⁹gnatiōnē faciēdā. ⁊ ſi cōplexio
ifirmi hūida fuerit: fac empl'z ex paſta fermētata mixta
cū butyro. ⁊ ſi ei⁹ cōplō ad aliquā ſiccitatē d̄ riuauerit: et
tūc hēas micā panis: malaxa eā cū decoc. pedū arietis.
Et cū maturatū fuerit apa aperi locū in loco ipſi⁹ pēdē-
ti: vt ide ſanies facili⁹ ⁊ meli⁹ poſſit mūdificari. Et hoc ſi
optie cognoueris ⁊ ſciueris anothomiā mēbrorū. ⁊ caue
ne decipiaris in icīſione. ſ. vt nō facias eā i loco vene vl'
arterie: aut nerui. ita vt ex illa icīſione poſſit lōge maior
egritudo oriri p̄ore. eo q̄ ſi ſcias anothomie penitus fue
ris ignorās. ita q̄ eā nō finiſti expt⁹ nec eā vidiſti: ſꝫ ſolū
ex ea ſcis aliqd ex auditu. ipoſſe ē veritatē hui⁹ poſſis co
gnoſcē certiſſime ⁊ pfecte: ⁊ maxīe in mēbris. ⁊ pp hoc ſi
fueris ſic ignorās caueas tibi ab inciſiōe facta cū ferro
oīno. ſꝫ pone ſup locū quē itendis apire ſtercus colūbarū
malaxatū cū brodio pedū arietis. ſi fuerit delicat⁹ ⁊ mol

Q lis cōplōnis aut puer. Sꝫ ſi ifirm⁹ fuerit ruſtic⁹ vl' ſenex:
miſcebis ⁊ malaxabis dictū ſtercus cū ſapone molli. Et
ſi fuerit infirmus mediocris cōplōnis ⁊ etatis: miſcebis
cum butyro antiquo: q̄ faciet locū aperiri in breui. Et
rege ifirmū ſubtili regimie lōgo tpe. ſ. cū pullis paruis: ⁊
taſſea fcā cū aceto: ⁊ pullis plenis amygdalarū ⁊ panis
madefact⁹ in oleo cū modico ſale ⁊ comeſtus ꝯfert val-
de. Et facta apertione p̄io pone intus tantā inuolutā
in melle per diem vnā: ⁊ alijs diebus pone tantā opti-
me tinctā ex vnguento de palma diſſoluto cū oleo ro-
ſaceo. ⁊ fac put tibi videbif puenire. ꝯſiderata etate ifir-
mi ⁊ ſua cōplōne: ⁊ ſm q̄ātitatē ꝯſolidationis vulneris

A ita tantam debes diminuere donec fuerit liberatus cū adiutorio dei.

¶ De ſolutione continuitatis colli. Cap. 9m.

ET QVIA colluꝫ eſt mēbrum cōpoſitum: ideo ei accidere poteſt ſolo cōtinuitatis ſicut alijs mēbris accidere cōſueuit: ꝛ hoc ei euenire poteſt aut ab extrinſeco: aut ab āpate. Et ſcias ꝙ multe egritudines oriuntur in collo ex diſſolutione continuitatis: ꝛ maxime in neruo nominato in arabico neruus retrogradus: ꝛ quādo egritudo ibidē generat̃: deſtruitur vox: eo ꝙ partes epigloti non claudunt̃ debite ꝛ ꝯueniēter: nec dilatant̃: ꝛ efficit̃ eius vox rauca ad ſimilitudinē vocis hoīs fortiter īfrigidati: ꝛ ſi dictus neruus fractus fuerit: cura eius tūc eſt īpoſſi. Sed ſi fuerit dicta egritudo

B Cura. ex āpate: tunc curabit̃ curato āpate. ¶ Quare ſtudeas in remouēdo ipſuꝫ ſicut diximus. ſ. cū euatione: ꝛ purgādo humores: ꝛ reſoluēdo ipſos: ꝛ faciēdo oīa p̄dicta tpe cōueniēti. Sꝫ ſi fuerit ex oppilōne euacua corpus cum laxatiuis: ꝛ poſtea ſtudeas in diſſoluēdo oppilōnē: ꝛ in aperiēdo eā cum oleo anhetino ꝛ ſilibus: donec redeat mēbrū ad ſtatū ſuū propriū miſcēdo cū p̄dictis aliqua q̄ ſunt ſtiptica ꝛ aromatica. Sicut recipiēdo ex oleo roſaceo partē vnā in tribus partibus olei anhetini: ꝛ ex eo inunge locuꝫ. Sed ſi dicta cauſa ꝓceſſit a mala cōplōne frigida neruo eueniēte q̄ eidē ſupuenerit a niue vel vēto: aut pluuia: vel aliquo alio frigido aere: aut ab appoſitione medicinarū frigidarū ꝛ narcoticarū: ſicut iperiti medici facere cōſueuerūt: tunc cura tua eſſe dꝫ cū reb⁹ calefaciētib⁹: ꝛ inquātū cauſa fuerit frida actu ꝛ potentia intāt ei reſiſtere debes cū reb⁹ ꝯ̃rijs calidis. ſ. actu et potētia. Et qꝛ ex p̄dictis cauſis coagulat̃ ſanguis ille qui in neruo p̄dicto exiſtit: iō inſiſtere debes cū rebus calefaciētibus ꝛ aperiētibus actu ꝛ potētia: ſicut ſunt iſta ꝛ

C his ſilia. ſ. oleū anhetinū: ꝛ oleū de narciſco: ꝛ pinguedo de alchorac. i. grue: ꝛ aliquātulū piguedinis galline: miſceant̃ oīa ſup̄dicta: ꝛ calefac iſtud vnguētū: ꝛ inunge locuꝫ pluries ſic faciēdo: ꝛ madefac cotū in eodē tepido ꝛ ſuppone. Et ſcias ꝙ oē mēbrū exiſtēs in p̄ncipalitate ꝛ nobilitate nerui. minime ſuſtinere pōt ꝯ̃rietates medicinarū exiſtentiū in vltimo abſq; medio: eo ꝙ q̄uis fuerit membrū denſum ſolidū atq; firmū: cum hoc toto deſtruit̃ eius virt⁹: ꝛ perdit̃ ꝛ annichilat̃. ex appoſitiōe taliū medicinarū exiſtētiū in vltia ꝯ̃rietate. Et hoc cognoſcere debes ex dictis antiquoꝝ ꝛ vera dicūt loquēdo de dētibus. ſ. id qd̄ eis magis nocere ꝑcipit̃: eſt qn̄ extrema eis accidunt abſq; medio. ſ. comedere vel bibere calida actu in exceſſu poſt frigida actu ī exceſſu: ꝛ tn̄ ſubāa eoꝝ eſt dēſa: ſolida atq; dura ad recipiendū paſſionē ꝛ intāt ſunt dure ſubſtātie: ꝙ aliqui antiquoꝝ medicoꝝ crediderūt ꝙ eſſent īpaſſibiles ꝛ abſq; ſenſu: ꝛ tn̄ veraciter ſunt ſenſibiles. ¶ Quanto ergo nerui q̄ ſunt molliores ꝛ magis delicati debēt magis recipere paſſionē ꝛ perturbationē ab extremis ipſis dētib⁹: ꝛ abſq; dubio qn̄ medici ponunt hanc cōparationē principalr̃ in dētib⁹: nō intelligunt ſolū de dentib⁹: ſed de oībus alijs mēbris corpis.

D Sed cū hoc nocumētū ꝑcipit̃ in dētib⁹: qui ſunt tā dure ꝛ denſe ſubſtātie. quanto magis in alijs q̄ ſunt molliores valde ꝛ rarioris ſubſtātie percipi deberet. regimē ergo eius debet ad caliditatē modicaꝫ pertinere. Et oēs alie medicine ſint temperate: vel ad modicā caliditatē ptinentes quēadmodū ſupra diximus: ſicut in cibis eorum ꝓpinare turtures ꝛ minutas aues nemoris: ꝛ etiā paſſeres in eſtate elixatas: ꝛ in hyeme aſſatas in veru: vel decoctas cum almuri vel ſuffricatas in ſartagine. ſed ſcias ꝙ ea que ſunt in vltimo aſſata magis medicine habent pertinere q̄ ad cibum vel ad nutriendum.

¶ De inflatione facta in epigloto. Cap. 12m.

E ET ORITVR quidē in epigloto apoſtema ꝛ diximus curā. ſed nō nocet ſpecialeꝫ huius hic rememorare. Quare primo flobotomare debes infirmū de cephalica brachij dextri: ꝛ extrahere de ſanguine ſm ꝙ tibi videbit̃ cōuenire. Et ſi videbis epiglotū fortiter rubere ꝛ in actu calidū da ei ad bibenduꝫ paulatine aquā roſaceā in qua diu ſteterint ſemina cydonioꝝ cū çucharo ꝛ modico aceti: ita vt nō ꝑcipiatur ſapor eius. ſ. aceti. Sed ſi fuerit abſq; caliditate ꝛ rubedine manifeſta: tūc fac cū gargariçare rob de moris miſtū cuꝫ aq̄ roſacea: ꝛ etiā de illo paulatine ꝛ ſucceſſiue atq; cōtinue deglutire: ꝛ ſubtilia cibū eius propinādo ei ſoluꝫ ius pulli cum pane optime fermēto. Et ſi apoſtema fuerit magnū ꝛ multi nocumēti: oīno flobotomare eum debes. Et etiā ſi nocumētū ipſius fuerit debile: penitus flobotomare debes: eo ꝙ ſanguis ſecū ducit humores: ꝛ tp̄s eſt breue: ꝛ nocumentū qd̄ ex minutione ſanguinis hꝫ ꝯuenire: cito poteris reſtaurare. Sed ſi timuerit infirmus minutionē: purga eū cū purgatiōe leui. ſ. cū hac decoctione. q̄ ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ: ꝛ violarū: ꝛ ſeminis chartami: ꝛ ſemis angera. i. vrtice ꝛ ligritie. añ. ptes eq̄les. Et oīa iſta pone in aq̄ decoc. maſticoꝝ: cui⁹ quātitas ſit ad mutationē coloris aq̄: ꝛ fac oīa p̄dicta morari in eadē ꝑ totā noctē ꝛ diē: ꝛ poſtea cola eā exprimendo fortiter. Et pone in eadeꝫ colatura de ſyrupo tamarindoꝝ vel de ſyrupo ſquinçabin ꝓut tibi videbit̃ ꝯuenire. ꝛ de hac decoctiōe ꝓpina infirmo ꝓut tibi videbit̃ ꝯuenire: ſeruādo cuſtodiā infirmo ſicut fit in alijs laxatiuis. Et ſi nō ꝑcipit̃ in loco calor manifeſtus vel rubor. fac infirmū gargariçare ſyrupū ſqnçabin tepidum: ꝛ rob moroꝝ: ꝛ aliqd aceti cuꝫ q̄tuor partibus aq̄ dulcis. Et ſtude

G vt eius cōplexio ꝑmutet̃ ꝛ alteret̃ ad ſiccitatē. ſ. dando ei panē optime fermētatū cū pullis aſſatis: ꝛ etiā ex farina ordei viſolati fit cib⁹ q̄ dr̃ alçaſu. i. pultes: ſeu inſcularū eſt factus ex farina dicta ordei viſulati cum aqua ꝛ modico çucchari: q̄ eſt valde vtilis in hoc caſu. ¶ Et ſi color epigloti fuerit ſimilis colori melangiarū ꝛ in epigloto ipſo apparuerit tumor magnus valde cū duritie. dubitandū eſt valde de ſuffocatione infirmi. q̄re properare debes ad flobotomandū infirmū: ſciēdo qd̄ ille ſanguis q̄ exierit erit groſſius atq; niger. Et ſic ſecurabit̃ a timore ſuffocationis. Et purga infirmū cū lapide lazuli: vel cū lauatura ipſius lapidis lazuli: ſm ꝙ vīrtus infirmi poterit ſuſtinere: vel cū decoc. fcā cū polipodio epithimo ꝛ elleboro nigro: ponēdo cū p̄dcis aliq̄ q̄ ſiccitatem p̄dcāꝝ hēant remouere: ſicut ſunt viole ligritia ꝛ nomifar. Et ēt ponere debes q̄ hēant dolorē mitigare: qm̄ d̄ ꝯſuetudine hui⁹ loci ꝛ egritudis ē dolere: ꝛ pūctionē ſentire: ſicut ſunt flores ſticados ꝛ ſuccus pomoꝝ: qm̄ h̄ ꝯferūt duplr̃. ſ. qꝛ frangūt ſiccitateꝫ ꝛ remouēt dolorē. Et ſi cognoueris ꝙ humor ſit multe magnitudis: tūc dare debes p̄dictas medicinas laxatiuas cū tota ſubā frāgēdo ſiccitatē ipſaꝝ cū oleo amyg. dulciū: vl̄ cū ſyrupo ſqnçabin facto cuꝫ paſſulis enucleatis. ꝛ maxīe ſi īfirm⁹ fuerit

H q̄dragenari⁹ ꝛ coloris bruni ꝛ piloſus: ꝛ nerui ipſi⁹ lacerti ſint pleni groſſi atq; lati: ꝛ vt ꝯſuetudo īfirmi ſit eē ſolitarius cū mſtis cogitationib⁹: qꝛ cuꝫ ſic reperit̃ ꝓ certo talis erit melicus. Sꝫ ſi īfirm⁹ fuerit iuuenis: ꝛ nō fuerit cōplōnis melīce. qd̄ ſcies qꝛ color ei⁹ erit alb⁹: ꝛ erit bone cōuerſatiōis ꝛ ꝯſuetudis: tūc ſcire d̄bes ꝙ ille humor nō erit multe groſſitudinis. Quare talibus dare debes decoctionē medicinarū ſolū abſq; ſubſtātia rectificādo ipſas cū medicinis ſibi ꝓprijs ꝛ cōueniētibus: vt nature amicabiliores exiſtāt ꝓut tibi meli⁹ videbit̃ expedire. ſ. cū ſyrupo d̄ melle: aut cū ſyrupo citri. ſi itēdis ſubtiliare

Cura facti ab humoribus non aduſtis.

F

Cura facti ab atrabile vel hūoribus aduſtis aut melancholia.

I humorem ⁊ confortare naturã:aut cum ſyrupo pomo-
rum:ſi intendis cõplexionē rectificare:⁊ ſi certus fueris
ꝙ humor faciēs egritudinē ſit ſanguis:tūc flobotomia
eſt ei cura ꝑncipalis.Et ſi aliqs alius humor vel humo-
res fuerint vel erūt in cauſa:⁊ ēt ex acutis ſcies in vno-
quoqꝫ qd erit faciēdū ex ꝑdictis.Et quotieſcūqꝫ in epi-
gloto:aut in vuula magnū fuerit apa dilatatū nō potes
eſſe ſecurus qn īfirmus ad ſuffocationē poſſit ꝯuenire.

¶De ſquinantia. Cap.13m.

ET SCIRE debes ꝙ ſquinātia pt fieri ex vno
humore vel ex pluribꝰ.Et hoc ſcire poteris ex ac
cidentibꝰ q̄ ab egritudine ſūt.Quā ſi ex vno humo
re fuerit:accidentia erunt ſignantia ſup illo.⁊ ſi ex
pluribus erunt cõpoſita accidētia atqꝫ mixta. Et q̄uis
forte hoc difficile ſit cognoſcere:tñ ſi optime fueris ꝑ-
ſcrutatus ex dictis accidētibꝰ optime poteris cognoſce-
re atqꝫ ſcire:vñ ⁊ ex quo humore dcm̄ apa fuerit gñatū:
K ⁊ iā tibi ſignificaui in ꝑcedēti caplo ſigna ⁊ accidētia ſim
plicia:⁊ ex ipſis poteris ſatis leuiter cõpoſita cognoſce-
Cura. re atqꝫ ſcire.¶Quare ſi apa fuerit cõpoſitū ipſū purgare
ðbes cū medicinis cõpoſitis:⁊ ſi ſimplex cū ipſis medici
nis ſimplicibꝰ ſupradictis.ſed ſcias ꝙ aliqñ apa vuule ta
lis ꝯditionis exiſtit:ꝙ nullatenꝰ curā alicuiꝰ medicine re
cipe pt.⁊ qñ ſic eſt:tūc ad ferrū.ſ.ad chirurgiā te redire
opꝫ.Et q̄uis hoc ſit ꝯ nr̄am intētionē.ſ.curare cū ferro:
tñ volo vt ſcias a me ꝙ ſi eā īcideres radicitus.inde gra
uiſſime egritudines hñt prouenire.ſ.qꝛ aer ad pulmonē
velociter:tendit abſqꝫ obſtaculo ⁊ defenſione aliqua q̄
poſſit frigiditatē aeris frāgere:⁊ eius cõtēperare cõple-
xionē.vñ ſequit debilitas ꝟtutis cordis:⁊ illa de cā ꝟtu-
tes debilitant:⁊ diſſoluit reumia.q̄re infirmꝰ velociter ⁊
Aſſa feti- ſubito ad mortē inde poterit ꝑuenire.¶Cognoſcēdo ꝙ ſi
da collo ſu aſſam fetidā ſuſpēderis ad collū patiētis apa vuuce vel
ſpēſa multū ſquinantiā confert ei valde ex ſua nā ⁊ proprietate.
valꝫ apati
bꝰ gule.idē ¶De apoſtematibꝰ accidētibꝰ canne pulmōis.Cap.14m.
ſupra tra-
cta.6.c.4. ORIVNTVR etiā quedā apata in cāna pul-
monis quēadmodū in meri fieri ꝯſueuerūt:⁊ om-
nia iſta apata:ſiue q̄ fiunt in meri:ſiue q̄ in cāna
pulmonis oriuntur:ſunt ꝑnigitiua ⁊ multi nocu-
L mēti.Et ſi hec apata nō perueniūt ad magnā magnitudi
nē ſicut alia apata q̄ in largis locis naſcunt:hoc non eſt
niſi pp ſtricturam loci:qa nō pñt in eiſdē locis dilatari.
Sed ſicut dcm̄ eſt in apatibus epigloti de cauſis:ſignis:
⁊ curis.ſic ⁊ in iſtis q̄ in hoc oriuntur membro itelligere
debes excepto qꝛ hec mēbra.ſ.canna pulmonis ⁊ meri.
ꝑpter ſiccitatē ⁊ maciē ipſoꝝ nō recipiunt humores qui
ſunt groſſe ſube valde.Et ꝑpter hāc maciē q̄ eſt in cāna
pulmonis qñ in ipſa orit apa.exeunt amygdale ex locis
ſuis q̄ ſunt obuiātes aeri.⁊ abſqꝫ dubio hac de cauſa inde
orit tuſſis falſa:eo ꝙ nō inuenit aer obſtaculū ⁊ obuia-
tionē.q̄re inde hoc accidēs hꝫ ꝑuenire.Et qñ in meri ac
cidit hoc apa.inde duo magna nocumēta hñt ꝑuenire.
vnū eſt difficultas deglutiendi.⁊ aliud eſt intenſus loci
M dolor.¶Et quādo certus fueris ꝙ in aliquo ꝑdictorū
mēbroꝝ fuerit apa:nō tardabis flōmiā vllo mō ꝑpter
breuitatē tēporis huius egritudinis:ponēdo poſtmodū
ſup locū ea q̄ habeāt ipſū apa ſpargere ſubtiliādo ⁊ re
Apatibꝰ in ſoluendo:⁊ fac eū gargarizare aquā roſaceā cum deco-
trinſecis i- ctione de caſſiafiſtula ⁊ roſarū.Et iſta etiā ⁊ ſimilia ꝯfe-
cipiētibus rūt apati cāne pulmonis:⁊ ſpālr odorare ipſa calida:et
vſqꝫ ad de aerē ꝑdictoꝝ calidū intus trahere inſpirādo mollifican-
clinationē do corpus cū his q̄ humori peccāti tibi magis videbunt
ſomnuſ eſt expedire.¶Et dico certiſſime:⁊ hoc habes pro cõſtāti:
malꝰ:in ꝺ- ꝙ in his apatibus ⁊ in oībus alijs exiſtētibus intra cor-
clinatione pus ſomnus eſt peſſimus ⁊ nociuꝰ.⁊ pro tanto quātū eū
ꝟo optimꝰ remouere poteris ab eodē tñ illud facere ðbes donec

humor ad diſſolutionē ceperit ꝯuenire cibādo eū ſubti N
liter abſqꝫ intenſa moleſtia:⁊ extrahere eū a ſomno pa-
cifice ⁊ quiete:recitādo ei noua delectabilia atqꝫ placi-
da:⁊ ſi iſta nō ſufficerēt:fac ei ola q̄ ipſū a ſomno pote-
runt remouere.Quare ſi iuuenis fuerit ⁊ tēpus eſtatis: Cāphor̄
fac eū odorare cāphorā:qꝛ facit eū vigilare abſqꝫ mole ꝓhibꝫ
ſtia ⁊ īpedimēto:⁊ ſi ſenex fuerit ⁊ tēpus eſtatis:ſufficit nū idē
ei tñ odorare aldehebē.i.ſticados cū aliquātulo cam- cano.
phore:⁊ qđ facit ſticados facit rutha.Et quēadmodum prio.
ſomnus adiuuat apa fortiſſime diſſoluere:qñ eſt in decli
natione ⁊ in via diſſolōnis:ita ⁊ ipſe ſomnus qñ apa eſt
in ꝑncipio ⁊ in via gñationis et ꝯfirmationis potentiſſi-
me adiuuat ad ipſius ꝯfirmationē ⁊ augmētationē.⁊ ſic
eſt cauſa ſue mortis.Et iam ſuperius tractaui ⁊ mentio-
nem feci de apoſtematibꝰ q̄ in iſtis locis oriuntur:⁊ eoꝝ
curas ſufficiēter ordinaui.Quare cū ad breuitatē intēdā
curas ſingulares vniuſcuiuſqꝫ obmitto:⁊ eoꝝ accidētia:
eo ꝙ cura vnius eſt q̄ſi cura omniū alioꝝ.Et ꝑpter hoc O
nō poſui curā ſquināntie.ſ.illā q̄ dꝫ fieri cū inciſione cāne
pulmonis ad quātitatē foraminis naris vel parū minꝰ:
⁊ illud omiſi:qa eſt difficile valde:nec tpe meo vidi ali-
quē qui eā fuiſſet exercitatus.ſꝫ qñ diſcipulꝰ erā in hac
arte.volui ꝑſcrutari dicta modernoꝝ huiꝰ artis in hac
cā qui dicūt ꝙ Gal.nullā fecerat mentionē huius cure:
ſꝫ mētiti fuerūt:eo ꝙ Gal.ipſā poſuit vbi ꝑcepit icider
ſifac:⁊ ſcindere cānā pulmonis.⁊ pp hoc volēs experi-
mētare ſumpſi caprā vnā ⁊ inciſi coriū ⁊ pelliculā q̄ eſt Expe-
ſubtus:⁊ de cāna pulmonis ēt aliqd minus lupino ⁊ la- tū p...
uabā vulnus cū aq̄ mellis quotidie.⁊ qñ vulnus incipie
bat coopiri carne:deſup ſpargebā puluerē ſubtiliſſimū
nucū cypreſſi donec fuit liberata.Sꝫ qꝛ meo tpe nō vi-
di aliquē q hāc feciſſet.ꝑpter hoc eā nolui ꝑ ordiare.Et
accidit qñqꝫ cāne pulmonis debilitatio vocis propter
multā vociferationē:vel ꝑpter intēſū laborē.⁊ illa de
cā ibi orimt granula parua.⁊ huic cure ſufficit gargari-
zare aquā roſaceā.Et debilitat ēt vox pp igroſſationē
q̄ fit a multa infuſione humiditatis ſtatis viſcoſi in pelli
culam cāne pulmonis.⁊ huic cauſe ſufficit deſiccatio.

¶De raucedine vocis. Cap.15m.

CVRA VERO huiꝰ egritudinis ē comedere ꝑmꝰ
aliqd de raphano cū modico çuccbari:⁊ ius etiā
caulū vel brodiū coꝝ in hoc caſu ꝯfert multū.
¶Et orit qñqꝫ hec egritudo ex aſꝑitate ⁊ ſiccita 2ꝰ mo.
te cāne pulmonis.Et cura illiꝰ eſt comedere amygdalas
excorticatas dulces cū ſucco ligritie.Et poſtq̄ ꝯmatus P
ſū ad tractādū de raucedine vocis q̄ fit ex influxiōe hu
miditatis ſtatis viſcoſi in cānā pulmonis q̄ deſcēdit a
cerebro vicio reumatis vel catarri.⁊ hoc nō ſolū medi-
ci ſciūt:imō etiā ⁊ vulgares iſtud intelligunt ⁊ cogno-
ſcunt.nūc aūt intendo tractare de raucedine q̄ fit vicio
alterius egritudinis ſicut accidit ex ſtrictura gule cū ali
qua iſtita:vel ſibi ſiſi intū ꝙ ꝯſtringit inde neruus retro
gradꝰ ⁊ cõprimit ⁊ ſequit raucedo.¶Et fit ēt a cā ītrin- 3ꝰ mo.
ſeca.ſ.ab oppilōne fcā in ipſo neruo retrogrado:⁊ hoc
fit raro ⁊ in minori pte.Ergo ſtudeas feſtināter inūgere
locū ſtricture cū aliqbꝰ oleis reſolutiuis ſi egritudo fue-
rit antiqua:ſicut cū oleo nucū antiquarū ⁊ oleo de iaſe-
mino ⁊ de narciſſo cū pinguedie anatis.Et pre oībꝰ iſtis Q
exptꝰ ſū pinguedinē ſtornelloꝝ q comedūt oliuas.Sꝫ ſi
egritudo fuerit recēs ⁊ in pñcipio ſufficit tunc inunctio
cū oleo roſaceo aromatiçato.Si aūt iam trāſierit egri-
tudo.xx.dies:tūc vti debes ꝑdictis oleis mixtis.Et non
obliuiſcaris ſubtiliare regimē infirmātis ⁊ ipſum dimi-
nuere:qm̄ ſi ſic feceris recuperabit vocē īfirmꝰ omnino
domino cõcedēte.ſed ſi leſio aliq̄ facta fuerit in vijs vo-
cis ex dicta ſtrictura:cura eius tūc eſt impoſſi.¶Et fit 4ꝰ mo.

A

Medicina cōpoſ͞i eodez gdu cū ſimplici eſt fortioris ꝙ̄tum ea: cāz vide 5° col liget. c. 57.

etiā dicta raucedo ex āpate facto in neruo retrogrado. Et cura eius eſt cura ꝑdicta: ſubtiliādo regimē. Et ſi ſuperius nominaui olea plura ⁊ diuerſa: ⁊ in vnū collecta huic egritudini ꝓferētia nō credas me feciſſe illud abſq; ꝓuiſione ⁊ cautela: qm̄ oēs medicine q̄ operant̄ intrinſecus vel extrinſecus ſi fuerit plēs vnius cōplōnis ⁊ vnius nature: ⁊ in vno gradu ſimul mixte: reperiūtur maioris virtutis ⁊ efficacie in oībus egritudinibꝰ: quā ſi dederis vnā ſolā illius cōplōnis ⁊ nāe: ⁊ illius gradus in vno eodez pōdere. v. g. qm̄ ſi recipies medicinā vnā ſimplicē q̄ ſit calida vel frida: ſicca vel hu. in pͥcipio ſcōi gradus. ⁊ de cōpoſita ſumpſeris in eadē quātitate q̄ in illo eodē gradu fuerit cōplonata. inuenies cōpoſitā lōge maioris efficacie q̄ȝ ſimplicez in tm̄ q. ℥. j. de cōpoſita plus opat̄ q̄ȝ ℥. vna cū dimidia de ſimplici: ⁊ hoc nō recipit̄ ſolū in vtutibꝰ ꝑmis. verū etiā in ſcōis ⁊ tertijs. certiſſime iſtud idē inuenit̄. ⁊ q̄uis cauſa hꝰ ſit manifeſta: tn̄ ipſam ad pͥſens omitto intendēs breuitatē ſeruare: ſicut in pͥncipio huiꝰ libri promiſi. nihilominus h̄ ⁊ alia in ſequētibꝰ vtilia ero rememoratus Deo ꝓcedēte. ⁊ iaz ſuperiꝰ memoraui ꝙ oppilō fieri pt̄ in neruo retrogrado: ſicut in alijs neruis fieri cōſueuit: ex qua raucedo orit̄ ⁊ generat̄. Et etiā in duobꝰ neruis obticis a qbꝰ lux oculis delegat̄ fit oppilatio: ⁊ in tm̄ ꝙ qn̄ claudit̄ oculus: vnus nullatenus pupilla alterius dilatat̄. Et qm̄ ſic eſt medici ſunt deſpati ō cura huiꝰ egritudinis: hoc iam declaratū eſt in tractatu oculoꝝ. Sed de hoc qd̄ medici dicūt ꝙ cura aliqua non ꝓdeſt in illo caſu nullatenus ſum cū eis: nec eis aſſentio vllo mō. Et ſicut dico de iſta oppilōne: ita dico de oppilatione facta in neruo retrogrado ꝙ cura non eſt polis oīno: imo medicine ꝓ certo eis debēt valere ⁊ eos iuuare ſi debite exhibeantur. Quare inungere debes locum cū ꝑdictis oleis ſimul mixtis: nō omittēdo purgationem vlez totius corpis: ⁊ etiā ꝑticularē capitis: ſciēdo ꝙ mā egritudinis nō trahit̄ a capite niſi medicine ⁊ virtꝰ ipſaꝝ illuc deferant̄. Vn̄ cōſulo vt alie a dictis medicinis ꝑparent̄ q̄ deferāt vtutes iparū ipſi capiti velociter ꝓpinādo eas diſtēperatas cū aq̄ mellis. ⁊ hāc viā ⁊ doctrinaz adinuenit pr̄ meus: ⁊ fuit valde bona. ⁊ poſtq̄ȝ ipſe obijt ego poſui aliū nunciū delatorē medicinarū ad caput: q̄uis de hoc cū eo minime fuiſſez locutus. Et nō diffidas oīno quādo beneficiū ⁊ iuuamē iſtarū medicinarū nō apparuerit velociter ⁊ ſubito: quoniā aliquādo excitādo ipſas nō tm̄ ſignum aliqd̄ beneficij ⁊ iuuaminis apparebit: ſed interdum liberabitur ſubito Deo dante.

B

C

De puſtulis in meri ſeu in iſofago. Cap. 16m.

ET ORIVNTVR puſtule in meri ex comeſtione rerum acutarū: ſicut eſt ſinapis ⁊ ſimilia. vel ex aſſumptione medicinarū fortiuz ⁊ acutarū que recipiuntur a medicis ad occidendum ſanguiſugas exiſtentes in gula. Et fiunt hac de cauſa ibidem puſtule rubee parue ⁊ minute. Et cura huius eſt ſuccus liquiritie cum mucillagine ſeminū cydonioruz cum aqua roſacea diſſolutorum: retentus in ore ⁊ paulatine ſuggendo et lambendo deglutire.

D

De corruptione ⁊ putrefactione in gula ⁊ meri: ⁊ eorū partibus adiacentibus in tēpore epidimie. Cap. 17m.

ORITVR etiā in iſtis mēbris ⁊ in ſuis ptibus adiacētibus putrefactio tpe magne epidimie ⁊ peſſime mortalitatis: ſic̄ in alijs mēbris fieri ꝯſueuit. q̄re ꝑtes gule corrūpunt̄. Et hoc nō accit niſi qn̄ eſt epidimia peſtifera peſſima ⁊ maligna. ⁊ nō eſt mirum: qm̄ aliquādo in tali tēpore corrūpunt̄ nerui pedū q̄ ſunt mēbra ſolida ⁊ cadunt. Et qm̄ tractabo de epidimia: ⁊ de egritudinibus q̄ fiunt in ipſa: ⁊ de ſuis accidētibus tunc curā omniū ponam cum adiutorio Dei.

De priuatione ſenſus ⁊ motus ⁊ relaxatione meri ⁊ iſofagi. Cap. 18m.

E

ACCIDIT ēt aliqn̄ in neruo illo in quo iſta ē vtꝰ degluttiēdi ſpēs relaxatiōis ⁊ ꝑuatiōis ſenſus ⁊ motꝰ: ⁊ pt̄ ēt hoc nocumētū euenire in ipſo neruo a quo dictꝰ neruus recipit iſfluētiā ⁊ vtutē ſenſus ⁊ motꝰ. Et hoc ei accidere pt̄ ꝑp fridītatē cōplōnis ſue. vn̄ paratus eſt recipe dictā leſionē. Et hoc ei ꝯtingere pt̄: aut ex aſſumptiōe narcoticarū mediciaruz: aut ex potatiōe aq̄ fride i magna q̄ītitate: ⁊ ſpāl̄r illis q̄ nō ſunt aſſueti bibē eā. ⁊ pōt aliqn̄ hec egritudo ſubito euenire: ⁊ iterdū paulatine efficit̄. Et qn̄ fit ex potatiōe aq̄ multe fride: tūc fit ſubito. Et qn̄ cōtinue ⁊ paulatine vſus fuerit frida: tunc ſucceſſiue ⁊ paulatine hꝰ egritudo efficit̄. ⁊ qn̄ ſic ē: incipit cū dolore leui: ⁊ cū difficultate ꝺglutiēdi q̄ paulatine ⁊ ſucceſſiue augumētat̄ donec deuenerit ad pͥuationē deglutiēdi ꝑfectā. Et hoc accn̄s qn̄ accit eſt peſſimū valde: qm̄ infirmus nō pt̄ vllo mō cibū nec medicinā deglutire: q̄re opȝ cū oi ſollicitudine ꝓperare ad eius ſanitatez recuperandā: aut in breui morietur. Et qn̄ ad hoc deuenit: curat̄ pluribꝰ modis. Primus modus eſt vt apponas cānulā argēti vel ſtāni in gulā. Et ſit cānula hn̄s caput qd̄ ponit̄ intus in ore ſtrictū: ⁊ illud qd̄ remanet in manu a pte exteriori ſit latū valde. Et ſcias qn̄ appones cānulā in gulā. mouebit̄ ſtomachꝰ ad ſubuerſionē ⁊ vomitū nāl̄r. q̄re eā tūc ſubtrahere ꝺbes: ⁊ ſtare donec ceſſet vomitꝰ: ⁊ iterū eā intꝰ ponere: ⁊ cū ſubuerſio ⁊ vomitꝰ vel motꝰ ſupuenit ſubtrahere: ⁊ ſic facies donec ex ꝯſuetudīe remoueat̄ ſubuerſio ⁊ motꝰ: ⁊ ꝙ ſit abſq; abhominatiōe infirmꝰ ex appoſitiōe ipſius cānule. Et tūc ſicut dictū eſt pone latus ſtrictū intus in gula: tenēdo latus amplū in manu: ⁊ īde lac ꝓijce recēter mul̄ctū: aut pultes ex farina tritici: qm̄ ex aliquo iſtoꝝ ꝙ īde poſſit iſfirmꝰ nutriri. ſtudēdo ſemꝑ i remouēdo cāz egritudis cū qbꝰ tibi videbit̄ ꝯuenire. cogſcēdo ꝙ ex tali cura ſequit̄ nō modicū nocumētū. ſ. ꝙ inde debilitant̄ vtutes mēbroꝝ gule oēs. Scōs modꝰ curatiōis huiꝰ egritudis ē ponere iſfirmū nudū in tina lactis: qd̄ ſit tepiduz ⁊ recēter mul̄ctū: aut in tina plena ex pultibꝰ farine tritici q̄ ſint liq̄de cocti: qm̄ opio quorūdā medicoꝝ ē vt illud nutrimētū igrediat̄ ꝑ ꝑtes iſeriores corpis: ⁊ etiaz per poros totius corporis ipſius. ſȝ hec opio debiliſſima valde exiſtit atq; friuola. Terti gdē modus ē: ⁊ ē rectꝰ certusq; atq; verax. ſ. ꝙ tali mō nutrit̄ iſfirmꝰ abſq; dubio. ⁊ eſt talis. ſ. vt recipias lac vl̄ pultes ex farina tritici liq̄de ꝺcoctas in veſica vna capre: vel eiꝰ ſimili. ⁊ ſit in collo ipſius ligata vna cānula argēti ad modū cliſteris: ⁊ facta mundificatiōe iteſtinoꝝ ꝑfecta cū cliſteribꝰ abſterſiuis ⁊ mūdificatiuis. pone dictā cānulā intus in ano: ⁊ exprime dictā veſicā diligēter cū manu: donec totū lac vel pultes in inteſtino recto ab iſfirmo recipiat̄: ⁊ ſic inde dictū inteſtinū ſuggēdo recipit nutrimentū: ⁊ ab ipſo aliud iteſtinū ſibi cōtiguū rapiēdo ſugit: ⁊ ab illo aliud donec ſic ſucceſſiue ad fundū ſtomachi dictū nutrimentū hȝ deuenire. īde ſtōchus recipit qd̄ ſibi ꝯuenire vꝫ: ⁊ ab eo nutrit̄. Et iā quidā reperiunt̄ medici q̄ nitunt̄ ꝓbare ꝙ nutrimētū nullatenꝰ recipi pt̄ ꝑ cliſtere in inteſtinis vt ad ſtōm poſſit ꝯuenire. ⁊ hec ꝑ dcā Gal. q̄ dicit ꝙ cliſtere iniectū ꝑ inferiora in iteſtinis nō pōt vllo mō ad ſtōm ꝑtingere ⁊ ꝺriuare. Et ſic arguēdo affirmāt ꝙ nec nutrimētū inde iniectū vllo modo ad ſtomachū poterit ꝯuenire. Sed iſti tales decipiuntur et errāt cōparādo ⁊ eq̄parādo medicamia iniecta ꝑ cliſtē nutrimēto ꝑdicto iniecto ſm̄ modū ꝺterminatū: qm̄ certū eſt ꝙ violētia ⁊ ipulſio q̄ eſt in cliſteri nō eſt tāta: neq; ita fortis: ꝙ poſſit medicamina iniecta ꝑ ipm̄ vſq; ad ſtomachū ꝓijcere ⁊ delegare: eo ꝙ vtꝰ attractiua iteſtinoꝝ

F

Primꝰ modus curationis.

G

2° modus.

3° modus.

H

Quidaz opinant̄ qd̄ ꝑ enemata ſi fit nutritio ⁊ nō eſt ſic.

Iſta gr̄a ſi valz cliſteria nō trahūt a ſtōcho: q̄ cliſteria nutritiua ſi ꝑueniūt ad ſtomachū.

I z ſtomachi ipſa medicamīa abhorret: z ꝑꝑ hoc nō attra
hūt: ſʒ expellūt: ſʒ cū corpus īdigeat nutrimēto vehemē
ter z iteſtina a fecib⁹ cōpetēter ſunt ꝺpurata: iō nutrimē
tū īde iniectū vtute attractiua in ipſis fortiter vigēte at
trahiť de iteſtino ad iteſtinum vſqʒ ad ſtōchū. Et neqʒ in
medicaminib⁹ clyſterioꝝ repiť vtus vñ hēant aſcēdere a
ꝑtib⁹ iferiorib⁹ ad ſupiora natando: ſicut īueniť in cholꝰa
acutiſſima q̄ qñ deſcēdit aliquādo iferius vſqʒ ad fundū
ani. z ibi facit magnā pūctionē: z volūtatē egredi: ſicut
dicit Gal. pt eſſe ꝙ hō ſe abſtinet z retinet ꝓpter aliquā
neceſſitatē. vel qꝛ eſt in platea aſſociatus: vel in menſa.
Quare illa cholꝰa redūdat ad ſupiora. z ſic aſcēdēdo pōt
vſqʒ ad ſtōchū deuenire. Et cū ſit odioſa z abhoiabilis ꝑ
ſupiora vomēdo eiciť. Et qño non poſſunť imaginari ꝙ
lac z ius gallinarū: z pultes iniecta ꝑ clyſtere ſicut dcm̄
eſt ꝙ vtute attractiua forti mediāte iteſtinoꝝ z ſtōchi nō
poſſint vſqʒ ad ſtōchū de iteſtino ad iteſtinū ꝑuenire. cū
K ſemia q̄ exiſtūt in olla vel aliquo vaſe terreo exñte iuxta
aquā attrahāt nutrimētuʒ z humiditatē maniſeſtiſſime
vltra ipſuʒ vas. ¶ Hucuſqʒ iā ꝺterminaui modos nutri
tionis hui⁹ patiētis: quoꝝ h̄ vltimus ꝯuenētior z verior
z magis eligēdus a me eē iudicať. Nunc aūt igeniū cura
tionis hui⁹ icēdo h̄ breuiter ꝑtrāſire. Et dico ꝙ ē neceſſe
iūgere locū exterius cū oleis aromaticis z ſubtilis ſubē
q̄ no habeāt ſupfluā caliditatē: ſicut eſt oleū roſaceū fa
ctū ex oleo oliuarū: z oleuʒ de iaſemino: z oleū amygd.
amararū. z hoc fiat ſm ꝙ medicus egritudini videbitur
expedire. ſ. iūgere locū cum vno illoꝝ ſimpl'r. aut ſimul
mixtis. Et vbi ordinaui ponere lac vel pultes: in illo et
eodē caſu potes adeo bñ aſſueſcere brodiū pulloꝝ: vel
turturū: vel colūboꝝ maſculoꝝ: ſʒ illa pn̄ ordinauerā: eo
ꝙ hoīes iſtius ꝑtis illis frequētius vtunť. z etiā qꝛ in hac
L egritudie ſunt loco cibi z medicine valde innatiue. Et ē
neceſſe vt oīa ꝑdicta ſint tepida. z ſtudeas cū oī ſollicitu
dine: vt nō ſint frīda nimis actu: neqʒ calꝰa actu in exceſ
ſu: qm̄ cibi z medicine q̄ ſūt actu iniēſe ſeu ſupflue cali
ditatis: hūt ꝺſtruere calorē nālē: qui qdē calor eſt iſtru[m]
oium vtutū corꝑis: z eſt ipe calor nālis ſicut agēs. z cale
fac cerebrū cū reb⁹ aromaticis ſubtilib⁹ tēperate calidi
tatis. Et id qꝺ magis laudať z plus eſt exꝑtū in hoc caſu
ē balſamū. z ſi nō poſſes balſamū cōpetēter hēe iuenies
de carpobalſamo: q̄uis apud nos difficili⁹ repiať q̄ ip
ſum balſamū. z iterū oleū de granis pini cōmēdať: z ſil'r
oleū de alchaoen. i. de cotula fetida multū valet. Et ſi in
q̄libet vncia alicuius ꝑdictoꝝ oleoꝝ ponať aur. j. optie:
z pure ambre: erit effectus maioris valde z tutioris in
oibus Deo dante. Et poſtq̄ breuiter expeditus ſum de
M egritudinibus colli: nunc intendo determinare de his q̄
ſibi contigue exiſtunt: ſicut eſt pulmo z mery.

¶ Tractatus vndecimus de egritudinibus pulmonis: et
eſt continens capitula tria.

¶ De catarro deſcendente ad pulmonem. Cap. pmū.

SCIRE debes ꝙ pulmo eſt mēbrū poroſuʒ
z ſpongioſum valde: z ꝙ in ſuis poroſitatib⁹
iueniuntur anuli ſimiles anulis cāne pulmo
nis: qui tēdunt vſqʒ ad extremitatē ipſi⁹ pul
monis: z inde vadit aer: ſeu anhelitus ꝑ totū
pulmonē. z h̄ experiētia ꝓbať in aialibus mortuis. Suf
flādo fortiter intus ꝑ cānā pulmonis. inflabitur eni pul
mo totus manifeſtiſſime: z cuʒ inde aer exierit: detume
ſcendo ꝯtrahiť pulmo: z ſimul partes eius cōſtringunť.
Et deſcēdit etiā aliquādo flegma z catarrus a cerebro
ad pulmonē: z exinde ꝓuenit tuſſis z ſtrictura anhelit⁹.
Cura. ¶ Et cura huius eſt mūdificare corpus a flegmate cum
pulpa colloquintide z ſimilibus: z confortare caput cuʒ
aromaticis calidis z ſiccis. ſicut ſunt garioſili: z macis: et
N cinnamomū electū. z ꝯſuetudo ē ꝯficere empl'm ex pre
dictis z ponere ſup caput. Sʒ ego expert⁹ ſum ꝙ facere
puluerē ex iſtis ſubtiliſſimū: z ſpargere ſup caput eſt lō
ge maioris efficacie z effectus in hoc caſu. z hoc fuit di
ctū z ꝯſiliuʒ pr̄is mei in fine ſui ſermonis. Et ego exꝑtus
ſuʒ ꝙ recipe de vnaquaqʒ dictarū ſpecierū ꝑ ſe: z ſubti
liter quālibet puluerizare ſingul'r: z miſcere eas oēs ſil'
cuʒ aliq̄b⁹ ex iſtis ſuccis ꝓut cōpl'oni z nāe vniuſcuiuſqʒ
īfirmi magis videbiť ꝯuenire. ſ. ſi hyems fuerit cuʒ ſucco
de nahāna. i. mēthe. vel cū ſucco merçançiū. i. maiorane.
aut cū ſucco de berēgemeſca. i. baſiliconis gariofilati. et
ſi tēpus fuerit cal'm z febricitauerit īfirm⁹: tūc miſceo di
ctas ſpēs ſolū cum aq̄ frida: aut cū aq̄ roſata ꝑꝑ ſui aro
maticitatē: z eſt melius: z facio eas exiccari: z poſtea ite
rū eas puluerizari: z demū ſup caput ſꝑgere: qm̄ ſic fa
O ciēdo vtutes eaꝝ meli⁹ ſil' coadunanť z vniunť. Et qꝛ hoc
experimētū ſic plies z plies ꝓbaui. ꝑꝑ hoc ipſuʒ collau
dādo pre ceteris recōmēdo. Et ē ꝯueniēs vt alteres cō
pl'onē īfirmi ꝯuertēdo ipſaʒ ad nām ſiccitatꝭ cū aliq̄ cali
tate. z hoc fieri pt cibādo euʒ paſſerib⁹ aſſatis z turturi
bus: vel ipſis factis in taſſea: z ſil'ibus. ¶ Et ſcias ꝙ fl'a
qꝺ deſcēdit in pulmonē z nō de facili īde pt exire. Et hoc
iō qꝛ aut illud eſt fl'a ſubtile z liqduʒ valde. ita ꝙ pulmo
nō pt ipſuʒ exteri⁹ expellere. eo ꝙ qñ anhelit⁹ z aer ſpar
giť ꝑ pulmonē diuidiť dictū fl'a z īfundiť z ibibiť in ipm.
q̄re aer exit: z illud ſic ibibitū remanet. vel erit illud fl'a
groſſuʒ z viſcoſum valde. Quare ꝑꝑ ſui viſcoſitatē z itm̄
adheret ipſi pulmoni ꝙ nō pōt inde expelli: nec euari. ġ
ſi cognoueris ꝙ illud fl'a ſit liquidū z ſubtile. ſtudeas ip
ſum ingroſſare toto poſſe. z hoc facies recipiēdo ex dra
gagāto albo. z gūma arabica alba. z pill'as fac cū deco
P ctiōe iniubarū z vnā teneat poſt aliā continue in ore. Et
qꝺ inde eliquať z diſſoluitur paulatiue deglutiat. Sed ſi
ſcieueris qꝺ flegma ſit groſſum z viſcoſum tunc fac iſtas
pill'as. ℞. amygdalarū. z ſucci liquiritie. z beſſear tuſſia.
qꝺ eſt flauia in ligua hiſpanie. z piſtenť oīa. z miſceantur
cū ſyrupo facto de cortice citroꝝ. z fac pill'as. z teneanť
ſub ligua. z ſi fuerit vltime viſcoſitatis: miſceanť cū ſyru
po cētauree minoris optime ꝺcocto. z fiāt pill'e vt dcm̄
eſt. z teneanť in ore. z abſtineat a multa repletione cibi
z potus. z non comedat fructus niſi illos quos dicam.

¶ De apoſtemate pulmonis. Cap. 2[m].

ORITVR in pulmone aliqñ aꝑa ſicut in alijs
mēbris accidere ꝯſueuit. Et iſtud aꝑa fieri pōt ex
vno humore ſolo aut ex plurib⁹. Sʒ ſm naturā
ſui corꝑis ipoſſe eſt in ipſo fieri aꝑa ex ſolo flegmate ꝑꝑ
ꝯuerſationē ꝯtinuā flātis cū ipſo pulmone. Neqʒ ex ſola
cholꝰa ꝑꝑ ſubtilitatē ſui. z ꝑꝑ largitatē poroꝝ corꝑis pul
monis nō pōt ibi diu ꝑmanere. qꝛ inde defluat z diſcur
rat. quare ille humor ex quo oriť hoc aꝑa eſt ſanguis. z
hoc eſt qꝛ groſſitudini aliquātuluʒ ꝑtinere vř. quare ibi
deʒ pōt aliqñ diu ꝑmanere: z nō eſt etiā pulmo ſic aſſue
tus ipſo qꝛ poſſit ex ipſo ibidem fieri aꝑa. ¶ Et ſcias ꝙ
pulmo eſt oino abſqʒ ſenſu. z ſi hʒ eſt occultuʒ valde. ſed
illa pellicula q̄ eſt circumdās ipſum: q̄uis ſit ſubtilis val
de. tñ neruoſa exiſtit: vñ ſenſum habere probatur. ¶ Et
iterū eſt ſciendū ꝙ pulmo z ſue pellicule ſunt abſqʒ ner
uis ſibi ferentibus z ꝑſtantibus motū. z cuʒ moueť non
mouetur per ſe: ſed motu pectoris. Et dicūt quidā medi
coꝝ ꝙ ſi pulmo haberet ſenſum perfectū: hoc eſt ſi eſſet
ꝑfecti ſenſus. ad vltimū langueſceret propter ſui motū
cōtinuū: eo ꝙ vita animaliū exiſtit in anhelando ſeu in
ſpirādo aereʒ z expirādo. Sed h̄ opio mihi friuola atqʒ
oino vana videť. eo ꝙ pectus eſt magni z perfecti ſen
ſus atqʒ acuti. qꝛ ad ipſum nerui magni multi deriuanť:
z continue z aſſidue moueť: z mouendo ſe mouet etiam

A pulmonē: ⁊ tñ nō fatigaẜ nec lāgueſcit: q̄re rō ⁊ opio p̄di
cta vacua ⁊ nulla eē vr: ſ3 hoc nō itendo ad pñs in h̄ lo
co ſoluere ⁊ declare. Jmmo redeo ad illō qō p̄termiſi:
⁊ dico q̄ qñ apā eſt in pulmone: tunc īfirm⁹ patiẜ ↄtinue
ſtricturā anhelit⁹ validā atq3 fortē: ⁊ acutā febrē ⁊ cōti
nuā pp vicinitatē ipſius pulmonis cū corde: ⁊ tuſſi3 vio
lētā: ⁊ īpetuoſa3: ⁊ facies ei⁹ ē rubea valde: ⁊ ſpālr po
mia maxillaꝝ: ⁊ ālelit⁹ ei⁹ ē frequēs ⁊ velox atq3 calī's val
de: ſ3 cū h̄ ē mediocris iter magnitudinē ⁊ puitatē: ⁊ pul
ſus ipſi⁹ ē velox, ⁊ frequēs: ita q̄ valde ſubito vna pcuſ
ſio aliā ſeq̄ vr: ſ3 nō ex necītate pulſus durus eſſe reperi
tur in h̄ apāte: q̄uis de nā apātis talis eē d̄beret. S3 q̄a
pulmo ē mēbrū molle: ob h̄ op3 qō pulſus ad mollicie3
h̄eat declinare: ⁊ q̄a nō eſt neruoſu3 ēt: ⁊ hac de cā mlta
talia accñtia occultātur ⁊ annihilanẜ q̄ appere dērent
q̄tū eſt de nā apātis q̄ nō apparēt: ⁊ h̄ ē cā q̄re duricies
B pulſus nō repiẜ in h̄ apāte qñ eſt in carnoſitate ipſius pul
monis. S3 ſi apā fuerit in pellicula q̄ eſt circūdās ipſu3:
tūc pulſus h3 ad duritiē ptinere: ſ3 ē oīno abſq3 dolore.
Et qñ febrē videbis acutā: ⁊ tuſſi3 violētā: ⁊ cū tuſſi ali
q̄d nō ſcreabit: ⁊ oīa ſigna q̄ p̄ſcripta ſūt: in vnū collecta
fuerint: p certo h̄eas q̄ apā eſt in pulmone. Et ia3 ſupra
dictū eſt q̄ iſtō apā nō fit ex puro flegmate: neq3 ex cho
lera ſimplici: ſ3 gñaẜ ex ſanguie: vl̄ ex ſanguine ⁊ cholera
mixtis: ⁊ ē lōginquū ēt valde qō apā oriaẜ in pulmone ex
melia eo q̄ pulmo eam odit ⁊ abhominaẜ valde pp ip
ſius groſſitiē ⁊ acetoſitatē. Et ſcire debes q̄ pulmo non
nutriẜ niſi ex ſanguie ſubtili claro rubeo atq3 lucido. Er
go poſtq̄ videris in īfirmo oīa ſupraſcripta ſig̃ in vnu3
collecta flōmia ip3: ↄſideratis tñ ↄditiōib⁹ notis. ſ. etate:
cōplōne: tpe anni: ⁊ regiōe. Et in ſūma dico q̄ oīno ē mi
nuendus qñ ſic eſt. S3 pūſio eē d3 in minuēdo plus vel
C min⁹: put meli⁹ videbiẜ ↄuenire. S3 flōmia eē d3 ex ba
ſilica dextri brachij vel ex ſaluatella man⁹ q̄ in arabico
dī aziſſac. Et ſit ſtudiū tuū in cibādo eū ex reb⁹ q̄ nō ex
cedāt in friditate ſupflue: ſ3 ſint ↄfortātia dupl̄r. ſ. cū aro
maticitate ⁊ ſtipticitate: ſic cū roſis ⁊ ſtipitib⁹ myrti hūi
de. Et ſubtilia regimē ei⁹ dādo ei ſolā aquā ordei ordia
te factā ⁊ colatam. Et ſi fuerit d̄bilis v̄tu vl̄ nāe nō trā
ſeas vltra panata: ⁊ fac eū abſtinere ab oī ſpē carnis oī
no: qm̄ ſi ſic feceris: remouebiẜ apā: ⁊ liberabiẜ īfirmus
totalr̄ deo dāte. Et iā vidē potes manifeſte q̄ de⁹ ſubli
mis ⁊ glorioſus pp hoc pulmonē creauit cū ſubā rarā: ⁊
cānalibus largis ⁊ dilatatis: vt ſupfluitates ⁊ viſcoſita
tes inde valeāt facilr̄ ptranſire. Et q̄a ipſe pulmo vici
D nus cordi exiſtit. Qō q̄dē cor eſt mēbrū ſicut iā ſciuiſti q̄
eſt cōſeruatiuū vite in oībus corpib⁹ ex ſuo ſpū vitali qui
in eo q̄tidie gñaẜ ⁊ ↄſeruaẜ. Et q̄ ſeruit huic ſpūi eſt anhe
litus. Et cor ſm dcm̄ Ab'i eſt p̄ncipiū ⁊ radix oīum virtu
tū totius corpis: ⁊ ab ipō fit effuſio ⁊ delegatio oīb⁹ mē
bris. Et q̄dā ſunt q̄ dicūt q̄ cor nō ē radix ⁊ fundamētu3
niſi v̄tutis vitalis ſolū. ⁊ epar v̄tutis nālis: eo q̄ p ipm to
tū corp⁹ nutriẜ ⁊ augmentaẜ. ⁊ cerebrū ſilr̄ p̄ſeipm ſolu3
eſt principiū ⁊ radix ſpūs aīalis ⁊ ab ipſo p̄cedūt v̄tutes
ſenſus ⁊ mot⁹. S3 h̄ opiones nō ſunt medicine multe vti
litatis: nec ē res neceſſaria oīno medico ad ſciēdū ipa3:
eo q̄ eſt res difficil̄ ⁊ obſcura valde: ⁊ pp hoc fuit hec cō
tentio ⁊ diſputatio iam ſunt mille anni inter quoſdā. S3
id qō neccīum eſt ad ſciēdū ī arte medicie: ⁊ abſq3 cogni
tione cui⁹ nō eſt medicus, noiandus eſt certiſſime ſcire ⁊
cognoſcere q̄ cor eſt fons ⁊ p̄ncipiū ſpirit⁹ vitalis ⁊ vite
in aīalib⁹. Et q̄ q̄ſcēte motu cordis ceſſat vita oīno. Et
q̄ cerebrū ē fundamētū ⁊ principiu3 ſpūs animalis. Et
ſi aliq̄ de cauſa cerebro accideret ſol̄o cōtinuitatis mo
rireẜ aīal in breui. Et epar ſimilr̄ ē origo ⁊ fons ſpūs nā
lis: in quo eſt radix ⁊ principiū nutritionis: ⁊ ab ipſo tāq̄3

a fonte ⁊ origine h̄ virtus oībus mēbris dirigitur ⁊ dele E
gatur. Et ſi accideret ei ſol̄o ↄtinuitatis: nō diu aīal cum
vita poſſet pmanere: q̄uis nō ita cito morireẜ: ſic ſi in ſu
pradictis duobus mēbris accideret ⁊ eueniret. ⁊ cā hui⁹
eſt q̄a mā v̄tut cordis ē ſpūs vitał. q̄ q̄dē ſpūs ē iſtr3 vite
in oīb⁹ mēbris: ſicut dcm̄ ē. Quare qñ d̄ſtruiẜ ei⁹ opatio
ceſſat vita oīno, ſic qñ remoueẜ vel ceſſat lux ſolis vl̄ lā
padis ſeq̄ẜ tenebroſitas ⁊ obſcuritas ſubito ⁊ icōtinenti.
Et hoc idē dicim⁹ d̄ cerebro. Sed q̄uis epar ſit p̄nceps
ſpūs nālis: ⁊ ab ipō ceteris mēbris dirigaẜ. ſicut ab alijs
duob⁹: ſc3 corde ⁊ cerebro ſui p̄prij ſpūs dirigunẜ: tñ cū
iſto ſpū nāli vadit ſanguis ad oīa mēbra nutrienda. Qui
q̄dē ſanguis idiget cōuerſione ⁊ mutatiōe: ⁊ mutaẜ ⁊ alte
raẜ de colore in colorē ſ3 nā3 vniuſcuiuſq3 membri reci
pieñ: q̄re h̄ ſpūs g̃ſſe ſube exiſtit reſpectu p̄dictoꝝ. ⁊ h̄ cō
uerſio coloris in colorē ⁊ ſube in ſuba3 nō fit niſi ī tpe de
terminato ⁊ nō ſubito. S3 opatio q̄ fit a duob⁹ alijs p̄ſcri F
ptis mēbris prīnb⁹ agiẜ ⁊ opaẜ ex ſtilisſuba corūdē. Qua
re ſi acciderit alicui iſtoꝝ ſol̄o cōtinuitatis: p̄uaẜ ſubito
eoꝝ opatio ⁊ bñficiū abſq3 mora: ſic claritas diei ceſſan
te ſole: ⁊ ēt in obſcuro ceſſante ſplēdore lāpadis icōtinē
ti ſequiẜ obſcuritas ⁊ tenebroſitas p ſe abſq3 dilatiōe ali
qua. Ergo manifeſtū ē ex p̄dictis q̄ oīa p̄dicta tria mem
bra ſūt p̄ncipalia. ſ. cerebrū: cor: ⁊ epar: eo q̄ nō ſolū hēc
videnẜ ⁊ reperiūtur v̄tutē inatā tñ q̄ ſeipſa regūt: verū
ēt ⁊ iſluētē habere cōprobanẜ: ex q̄ fit iſluētia oīb⁹ alijs
mēbris corporis. ⁊ ſine q̄ diu mēbra pmaneẜ nō poſſent:
neq3 vita in corpore. Et qōl3 iſtoꝝ eſt in ſe ⁊ p ſe p̄ncipa
le. ⁊ nō ē dīa iter ipſa niſi in tpe: q̄uis ph̄o Ariſtoteli vi
deaẜ q̄ ſolū cor ſit p̄ncipale mēbrū. ⁊ vna ex p̄ncipalib⁹
cauſis ipſi⁹ ad h̄ confirmādū eſt q̄ cor eſt p̄mū mēbrum
qō gñaẜ ī corpe aīalis: ⁊ talis qō ē philoſophica ⁊ nālis.
S3 medicie nihil cōferre vī. Et ego nō itēdo h̄ declara
re niſi ea q̄ medicie p̄ncipalr̄ habeāt ptinere: ⁊ q̄ nocu
mētis corporis pñt obuiare. Et q̄a iā elōgat⁹ ſum huc
q̄3 a p̄pria itētione: nūc ad pñs ad ipam redire itēdo. Et G
dico q̄ pp colligātiā ⁊ vicinitatē q̄ eſt pulmonis ad cor
febris q̄ fit pp apā pulmonis eſt peſſima valde ⁊ acuta: ⁊
ob h̄ nā conaẜ toto poſſe ad expulſionē nocumētorum
faciendā quā citius pōt. Quare eūatio q̄ fit per flōmia3
eſt neceſſaria valde in p̄ncipio hui⁹ apātis: ⁊ hoc ſecure
fieri pōt: eo q̄ hec egritudo acuta eſt ⁊ breuis: pp molli
ciē ſube corpis pulmonis: ⁊ pp caliditatē ipſius qua3 h3
a vicinitate cordis: ⁊ a colligātia ipſi⁹: ⁊ quibuſdā apāti
b⁹ aliqñ accidit ſtrictura ⁊ coarctatio fortis anhelit⁹: ⁊ h̄
fit vna duaꝝ cāſ: aut ex nimietate putredinis facientis
ſtricturā anhelitus, ſicut ſepe contingit in apātib⁹ epa
tis: aut ex conuerſione humoris in ſaniē q̄ fit pp groſſitu
dinē mēbri ⁊ obediētiam humoris: vt eſt ſepe videri in
pleureſi. S3 apā pulmonis ſp fit cū ſtrictura forti ⁊ cum
magnitudine febris. Et curatio huius leuiter efficiẜ ⁊ cō
plete. ⁊ hoc pp raritate3 membri ⁊ largitatē viaꝝ. Et qñ
apā nō reſoluitur: ipoſl̄e eſt q̄n vna duarū cāru3 eueniat. H
v3. ſol̄o ↄtinuitatis in pulmone. vñ fit febris ethica ⁊ cō
ſumptiua: aut exiccatio ſubal̄ humiditatis pulmonis: ex
qua fit defectio ⁊ pthiſis: ⁊ in arabico diciẜ alcal. Et qñ
iſtis accidit iſlatio pedū tūc mors ē vicia. Et ſi dcm̄ apā
ad ſaniē ↄuenerit: ⁊ in ſui exitu laudabilis apparuerit ſa
nies alba. ſ. ⁊ mediocriter ſpiſſa abſq3 odore malo: plon
gabitur egritudo: ⁊ fiet chronica. Sed ſi nō fuerit alba:
nec ſubſtātie mediocris: ⁊ color eius ad rubedinē decli
nauerit: adhuc lōgior efficieẜ. Et ſi ad nigredinē deuene
rit: ſcias p certo q̄ īfirmus morieẜ. ⁊ etiam ſi poſt nigra3
albā ⁊ laudabilē ſpuerit, nō p tāto eſt cōfidendū quin ad
vltimu3 moriatur. Et ſcias q̄ ſol̄o continuitatis q̄ fuit in
pulmone eſt difficilis valde ad coadunandum ⁊ conſo

ſudandū pp ꝯtinuū motuȝ ipſius: ꝛ pp ipſius ſibe rarita-
I teȝ: cognoſcendo ēt ꝙ pulmo eſt mēbꝛū maximi iuuamē
ti. Quare ſi apa eius ſaniē gñauerit: ꝛ ipſa ſanies fuerit vi
ridis vel nigri coloꝛis: moꝛief īfirmus oīno īfra. xx. dies.
Sed ſi ſanies ꝑdicti apātis alba fuerit: ꝑlongabit īfir-
mitas tpe lōgo abſqȝ liberatiōe ꝛ euaſiōe ſm ſniaȝ medi
coꝝ: ꝛ fit ide ethicus ꝛ pthiſicus cum ſcreatiōe ꝯtinua ꝛ
tuſſi īſeparabili: ꝛ diminuif caro ei⁹ ꝯtinue ꝛ paulatine:
ꝛ ꝯuertif ad colorē fuſcū: ꝛ intantū macreſcit ꝛ extenuaf
donec cutis ei⁹ efficif tota rugoſa ꝛ ꝯcta: ꝛ oculi eius ſūt
ꝯcaui: ꝛ nares acute: ꝛ vngues incuruanf: ꝛ ad vltimum
nō pōt palpebꝛas ſupius eleuare: ꝛ h̄ non accidit ꝑpter
ſomnū: ſed pp defectuȝ v̄tutis nō potētis ipſas eleuare.
Et cū ad hāc deuenerint diſpōnē: tūc moꝛs ei⁹ eſt vicia.
Et multi ex iſtis de pulmone ſanguinem ejciūt ꝛ nō mo-
K riunf ꝑ maiori pte niſi poſt iſlatiōnē pedū ipſoꝝ. Et qui
buſdā ex iſtis accidit fluxus vētris pp debilitateȝ v̄tutis
retētiue: vel pp debilitatē v̄tutis imutatiue: ꝛ tūc veloci
ter moꝛiunf. Oꝫ ſi dcm̄ apa ſaniē non ꝑcreauerit tūc flo
botomia cura eſt ei ꝑfecta: ꝛ liberabif cū ea deo dāte. ꝛ
ſubtiliare regimē in hac egritudine cōfert multū queād-
modū ſupradiximꝰ. Et aſſueſcat īfirmus ea q̄ hēant ſub-
tiliare ꝛ apire. Et ex iſtis q̄ expta ſunt ꝛ pl'm approbata
in apatibꝰ pulmonis alcharſcainna. i. panicald vl' birin-
gi ꝛ cuſbaralbeer. i. capilli veneris. ꝛ capilli veneris q̄-
dē ꝯferūt in h̄ caſu, eo ꝙ cōplo eoꝝ tēperata exiſtit ꝛ ob
h̄ ꝯferūt ꝑ ceteris alijs medicis ī diſſoluēdo apa pulmo
nis. ꝛ ꝓꝑrietatē hñt in oībꝰ egritudibꝰ pulmonis. ꝛ cōfe-
rūt tuſſi. Et miſce cū ꝑdictis medicis q̄ hēant vētrē mol
lificare: ſic̄ eſt raūt. ſciēdo ꝙ iſtud raūt: qđ iſto meo tpe
reperif nō ſolū hꝫ mollificare vētrē: veꝝ ēt ipm̄ purga-
re: q̄uis illud qđ antiq̄tus iueniebaf ſtrigere diceretur.
L ¶ Medicamē ꝯueniēs huic egritudini. ℞. ligritie: ꝛ pa-
nicald ī alia carſene: ꝛ capilli veneris: ꝛ flauie. añ. aure.
ꝗ. violaꝝ. auṙ. j. raūt recētis. auṙ. 5. q̄libȝ ꝑ ſe ꝯquaſſenf ſi
cut ꝯuenit: ꝛ ponanf oīa ad lētū ignē ad bulliendūȝ ꝑter
reubarbaꝝ in. xv. ℥. aq̄: ꝛ bulliāt vſqȝ ad ꝯſumptionē me
dietatis: ꝛ colenf exꝓmēdo foꝛtiter ꝛ cū hac ꝺcoctiōe diſ
ſoluanf auṙ. vij. medulle caſſiefiſtule addendo. ℥. ij. ſyru
pi de maſtice miſcēdo huic ꝑſcriptū reubarbarū ſubtil'r
pulueriȝatū. ꝛ ꝓpina īfirmo ad bibēdū. qm̄ hec medicia
ſuauiter coꝛpꝰ mollificat atqȝ purgat: ꝛ nō īdiget illa cu
ſtodia q̄ in alijs laxatiuis fieri ꝯſueuit. Sed ꝓpina ei ad
comedēdū de pane. ℥. ij. vl'. iij. ſi vis eū vbꝫ reficere, at
tēdendo ꝙ qn̄ tu das medicina laxatiuā ſiue iſtā vl' aliā:
eā tepidā dare debes: eo ꝙ ſi fridā ꝺderis actual'r. noce
bit īfridādo calorē nālē: ꝛ coagulādo hūoꝛes: ꝛ ſi calam
ſupflue dederis iſlāmabit caloꝛ accn̄talis: coꝛrigēdo in-
firmū ne ī ſomno ſupflue ꝑfundef. Et ego ſpero ī deū ꝙ
M cū hac cura ꝛ via erimꝰ ſufficiētes in diſſolōne ꝛ curatio
ne hꝰ apat. Et cū videris acuitatē febꝛis lēteſcere ꝛ getā
fieri: ꝛ anhelitus malus nō affuerit ꝛ tuſſis ſimil'r mollis
ꝛ lēta fuerit: ſcias ꝑ certo ꝙ apa tūc eſt eliquatuȝ: ꝛ cuȝ
fuerit infirmus ex tali egritudine liberatꝰ: ſecure ꝓpin-
quis dicere poteris ꝙ optimā curā in ipſo es operatus.
Et ſi cū hoc non ſecutus fueris itētionē tuā: h̄ eſt ꝙ apa
conuertaf ad ſaniē: ꝛ cū infirmꝰ ſpuit ſcreat ſaniē tuſſiē-
do: que ſanies ſi nigra fuerit vel viridis: vel iſtis coloꝛi-
bus ꝑtineat, nō eſt ſperādū nec attēdēdū in allematiōe ꝛ
curatione accn̄tium infirmi: ſed añq̄ȝ iudices de hoc fa-
cto prius cōſiderare ꝺbes tenoꝛē virtutis infirmantis: ꝛ
foꝛtitudinē egritudis, ꝛ dies creticos: ꝛ iudica a princi-
pio ſcreationis hꝰ ſaniei: qm̄ q̄to citius ꝛ tēpeſtiuiꝰ ſcrea
re cepit talē ſaniē: citiꝰ moꝛief: ſciendo ꝙ pꝛo maioꝛi pte
ꝑncipiū ſcreationis ſaniei nō fit niſi in die cretica. Quare
dico ꝙ ſi ſcreatio talis ſaniei fuerit: vel inceperit in ter-
tia die a ꝑncipio egritudinis ꝙ infirmus nō tranſierit ꝑ
maioꝛi pte ſextā dieȝ a ꝑncipio egritudis. Sȝ ſi v̄tus foꝛ
tis fuerit moꝛief in octaua die egritudinis. Et ſi ſcreatio
ſaniei inceperit in ſexta die: ipoſſe eſt ꝙ infirmus trāſeat
decimā diē. Et cū ero locutus de diebꝰ creticis: tunc me
moꝛaboꝛ de his oībus tractatu breui. Et ſanies illa q̄ co
loꝛis eſt melongiarū vel que viriditati habeat ꝑtinere
mixta nigredini: magis moꝛtis eſt ſignatiua q̄ȝ illa que eſt
rubei coloꝛis: ꝛ alioꝝ coloꝝ: eo ꝙ illi coloꝛes ſignificant
moꝛtificationē īnati caloꝛis. Et ſcias ꝙ ſanguis nō exit ni
ſi, poſtq̄ȝ apa eſt apṫū. Et cū ſic eſt ſignū eſt certiſſime laxi
tudinis ꝛ debilitatis nāe non potētis digerere ꝛ ꝯuertē
ſanguinē illū ad ſaniē: quare h̄ non ꝑcipitur eē aliq̄ digō.
Et cū dico ſanguis: non attendas ꝙ intelligā ſanguinem
purum: ſed eſt mixtus cū alijs humoꝛibus: ſed denoīo ip
ſum ſic a dñio: ꝛ a coloꝛe. Sȝ cum ſanies apparuerit al-
ba ꝛ mediocriter ſpiſſa: ꝛ exierit leniter ꝛ abſqȝ difficulta
O te: tūc ſecurus eē poteris ꝙ ꝑlongabitur egritudo. Et ſi
ſtudioſus fueris valde in curatione ipſius regendo eum
ꝑfecte ꝓut ſibi cōuenire vī: ꝓficies ei nō modicuȝ: ꝛ effi
cietur vita eius melioꝛ atqȝ lenioꝛ: ꝛ alleuiabuntur eius
accn̄tia: ꝛ ſic operabif infirmus oēs ſuas v̄tutes nāles:
exercebit artē ſuam: ꝛ poſſibile erit ꝙ recedēt ab infir-
mo oīa ſua accn̄tia: intātū ꝙ ab oībus putabitur eē libe
ratus: ꝛ ipſemet ſe putabit eſſe ſanuȝ ꝑfecte. Medicꝰ āt
certiſſime ſcire dꝫ: ſi illa eſt vera opio vel nō. O quaȝ di
gnus eſt laude talis medicus cū ſic opatus fuerit facien
do totū q̄cq̄d de arte fuerit faciendū. Infirmus vero ta
liter permanebit: donec terminus eius fuerit: ꝛ talis hō
dici nō pōt abſolute ſanus nec īfirmus. Et regimē ſaniei
apatis pulmonis eſſe dꝫ cū rebus abſterſiuis ꝛ mūdifica
tiuis: ꝛ nō calefactiuis cū aliqua inciſiōe ꝛ deſiccatiōe: ſi-
P cut ē terra ſigillata q̄ a ꝓꝑrietate cōfert pulmoni: ꝛ q̄uis
ſtipticitatē habeat: ꝑ tāto nō amittit virtutē cōfoꝛtandi
membꝛa ītrinſeca: ꝛ capilli veneris vſus poſt quartūde
cimū diē ꝯfert ei: ꝛ beſbege. i. macis ēt poſtq̄ȝ fuerit ab-
lutū in aq̄ pluries eſt valde bonū: ꝛ coꝛtices citri ſil'r ꝯfe
rūt valde in h̄ caſu: eo ꝙ foꝛtitudo v̄tutis mirabil'r valȝ
in hac egritudīe. ꝛ he medicine quas diximus multū va
lent hñtibꝰ ſaniē in pulmone confoꝛtando. ℞. ergo ex
vnaquaqȝ iſtaꝝ ptes eq̄les. ꝛ bulliāt in aq̄: ꝛ ꝓpina infir-
mo ad bibēdū cū ſyrupo facto ex ſcariolis: aut cū roſis
recētibus. Et ex rebꝰ multū cōferentibꝰ huic egritudini
eſt hic. ſ. vt capias bolū armenū ꝛ ponas euȝ in vaſe aliq̄
terreo cū carbonibꝰ ignitis: ꝛ ſit vas hñs coopertoꝛium
qđ in medio ſuperficiei habeat foramē vnuȝ: vñ fumus
poſſit exire: ꝛ aſperge ibi aquā roſaceā. ꝛ recipiat īfirmꝰ
illū fumū per os tēperate pluries in die: iſtud ꝯfert. q̄a
aromaticū ꝯfoꝛtādo pulmonē ꝛ coꝛ: exiccādo pulmonē:
ꝛ rege cū ſubtili regimine. Et melius regimē iſtis eſt pa-
Q nis bñ fermētatus cū zucharo roſaceo. Et iā recoꝛdatꝰ
ſuȝ ꝙ pr̄ meus dicebat mihi: ꝙ pater ſuus habuit quēdā
hiſpanū in cura q̄ patiebaf hāc egritudinē: ꝛ extenuatꝰ
fuit intātū ꝙ tota caro eiꝰ cōſumpta fuerat: ꝛ auus meꝰ
ipſum taliter curauit. ſ. q̄a cibabat eū pane bñ fermēta
to cū zucharo roſaceo: ꝛ pane ſil'r bñ fermētato cū oleo
oliuarū: ꝛ taliter reſumptus fuit: ꝛ ſuā recuperauit humi
ditatē: nec ei ſupuenit aliqđ accñs maluȝ: ꝛ vixit poſtea
tā longum tp̄s ꝙ medicus qui curabat euȝ. ſ. auus meus
obijt ante ipm̄: ꝛ poſtea diu remāſit in manibus patris
mei. Et obijt ad vltimum ex alia egritudine ꝛ nō ex iſta.
Et mihi ſil'r qn̄ icepi practicare ſupuenit ad manꝰ meas
q̄dā q̄ patiebaf talē egritudinē. ꝛ inui ei regimen dcm̄: ꝛ
ſic receſſit tuſſis ab eo: ꝛ ipinguatus fuit: ꝛ rediit ad ope
rādā artē ſuam: ꝛ ad exercendūȝ oēs actiones ſuas: ꝛ ſic
vixit poſtea longo tpe: ita ꝙ eo tpe fuit epidimia in illa
regione:

A regione: ⁊ ipſe mortuus fuit in ipſa ex febri acuta. Et iaȝ
inuenimus ꝙ Gal. ꝓcepit dare theriacã magnã ĩ iſta egri-
tudine: ⁊ ꝯfert multũ: lac ẽt aſine recẽter mulctũ: ita ꝙ ĩ-
cõtinẽti cũ exit ab vbere recipiat eũ infirm⁹ nec ab aere
inficiat. Et qꝛ lac aſine ⁊ carnes ei⁹ non eſt licitũ ſarrace-
nis comedere: iõ ꝓcipimus ſumere lac capre: q̃ ſit ꝑfecte
ſanitatis loco ei⁹. Et ẽ neccẽ vt ꝓpines ei ad comedẽdum
crura de helo: ⁊ medullã de auſeg: ⁊ oculos ramorũ ⁊ fo
lia ipoꝝ. Et vua paſſa ad comedẽdũ laudata ẽ valde ĩ h̄
caſu. Aqua vero quã bibere dȝ ſit mũda ⁊ pura ⁊ remo
ta ab oĩ mala qualitate. Et ego dico ꝙ oẽs ſpẽs carniuȝ
ſunt male ĩ hac egritudine. Et quia ſtõchus patientis hãc
egritudinem eſt debilis: iõ ei debes dare de cibo in q̃ti-
tate tali vt eũ poſſit digerere abſq̃ difficultate magna.
Et dixit etiã Gal. ꝙ cancri fluuiales optime abluti ita
ꝙ eoꝝ horribilitas ſit ablata ⁊ cõquaſſata decoquãtur
in aqua diu. poſtea colent fortiter exprimẽdo ꝙ illa de-
B coctio multũ valet in hoc caſu. Et poſtquã Gal. hoc affir
mat certiſſime credendũ eſt qḋ ſic ſit: cũ ſit talis ⁊ tantus
in hac arte. Sȝ hãc non faciunt actionẽ ſua cõplone ſȝ a
ſui ꝓprietate: eo ꝙ inter cõplonẽ ipſoꝝ ⁊ pulmonem exi
ſtit ſilitudo: ⁊ qꝛ non ſunt groſſe ſube. ⁊ ſunt hñtes hũidi-
tatẽ in ſui cõplone: ⁊ ſunt mũdificatiui humoꝝ: iõ in ſũma
ſũt ꝯferẽtes ĩ hac egritudĩe. Et cõmẽdauit ſilr Gal. dare
in hac egritudĩe trociſcos andaracharõ: qñ ſunt iuuatiui
valde. Et aliqñ ſanies orit in pulmone abſq̃ apãte: noĩa
to in arabico varaȝ: q̃ ſit qñ adunant hũores in corpore
pulmonis q nõ pñt vere ſanies noĩari: eo ꝙ ſanies vera
nõ eſt niſi ĩ loco in q̃ eſt iflatio atq̃ tumor. Sȝ ſanies que
ſit abſq̃ apãte ſit ex hũoꝛib⁹ deriuatis ĩ pulmõe ab alijs
mẽbris q inuiſcantur ibi. Quare mẽbrũ debilitat itãtũ ꝙ
nõ põt ipos a ſe expellẽ: ⁊ pp̄ h̄ diminutio mot⁹ gñat ab
C anhelitu in loco illo vbi hũoꝛ dictus fuerit inuiſcat⁹: ⁊ ꝯti
net h̄ hũoꝛ ĩ cõmiſſuris ſuis. Sed vera ſanies gñat qñ tu
meſcit pulmo: ⁊ iflat ex ſolõne ꝯtinuitatis: q̃ orta ẽ in eo
ex diſpõne aliq̃ mala innata ei. Et gñat ſolõ ꝯtinuitatis ĩ
pulmõe ſic in alijs mẽbris. Et accñtia ꝓpa q̃ accidũt ex
dictis cãis eſt extẽſio qñ tuſſit: eo ꝙ cõſtringit pect⁹ ſup
pulmonẽ: qñ replet aere. Et poſẽ eſt ꝙ h̄ egritudo ĩ pul
mone accidat ex vna duaꝝ cãꝝ q̃s nũc diximꝰ. Et põt etiã
pulmoni euenire ſolõ ꝯtinuitatis nõ a ſe ipõ: ſȝ a ſupfluita
tibus malis ibi deriuatꝭ queãdmodũ nũc diximꝰ de apa-
tib⁹. ⁊ põt ſilr ĩ ipſo oriri corroſio ex humore acuto illuc
delato ⁊ ĩfuſo: q hũoꝛ ibi aduriẗ ex calore accñtali: aut ex
ira. vel ab anguſtia ⁊ fatigatiõe ſupflua ſpũuȝ: q̃re ab illo
corrodit loc⁹ ⁊ vlcerat. Et cura h⁹ eſt cura apatꝭ ei⁹ exce
pto ꝙ h̄ eſt q̃uioꝛ ad curãdũ: ⁊ ꝙ p̃nr ꝯuenit in h̄ caſu: eſt
tẽperare cõplonẽ: ⁊ mitigare mordicationẽ cũ reb⁹ ꝯue
nietib⁹ ſibi: ſic cũ viſcoſitate ſeminũ cydonioꝝ: ⁊ cũ deco-
D ctiõe iuiubaꝝ ⁊ liquiritie: ⁊ bibat ipſaȝ: ⁊ ſit ẽt ſolõ cõtinui
tatis in pulmone ex forti extẽſione facta ĩ ipõ ab ipetuo
ſa ⁊ valida tuſſi: vl a clamore forti. aut a ſuperfluo onere
atq̃ q̃ui vltra q̃ſua poſſibilitas exigit ⁊ requirit: vl ex caſu a
loco alto aut exurtatione ⁊ ipulſiõe facta cũ pectore va
lida atq̃ forti: ⁊ iſti tales eyciũt ꝓ ſanguinẽ feruẽtẽ abſq̃
maxia tuſſi. Et ſanguis ille q eycit ẽ lucid⁹ ⁊ rubeus non
groſſus ſȝ ſubtilis. Et cũ dico de ſangĩe feruẽte: itellige ꝙ
ſit ampuloſus ⁊ ſpumoſus. Et cura hoꝝ ẽ ꝓ flõmare infir-
mũ ex baſilica dextri brachij. minuẽdo de ſanguine ꝓut
virtus ei⁹ exigit ⁊ reqrit: ⁊ ſubtiliare regimen eius mltũ:
⁊ non exercitet: nec moueat: ſȝ queſcat: ⁊ caueat a riſu: ⁊ a
ſupflua locutiõe: ⁊ ſpãlr ab alta vociferatione: ⁊ cũ vide
ris ꝙ tuſſis violẽter iqetat eũ: ꝓcipe ei vt oĩ mõ ⁊ inge-
nio abſtineat ab ipſa toto poſſe: ⁊ teneat pillᷓs lenes ſb
lingua ꝯtinue. quas dicturus ſum h̄ inferius: deglutiẽdo
eas paulatine: donec mitiget tuſſis: ⁊ curãdo tuſſim cu-

rabit ſilr cã ipſa q̃ facit ipſaȝ egritudinẽ. Qꝫ ſi cã fuerit
E tẽſio facta a ſupflua repletiõe: cura eius ꝓpria ẽ flõmia:
⁊ ſi fuerit caſus vel ꝑcuſſio inũges locũ cũ oleo roſaceo
tepido. Qꝫ ſi tuſſis fuerit ex catarro: tũc curãdus eſt ꝓ ca
tarrus ſicut cã ꝑmitiua: ⁊ añs huius egritudinis: ⁊ medi
cine q̃ ꝯferunt in hac egritudine. Catarro ſunt medicie
ſtiptice ſubtiles: qñ ſua ſubtilitate de facili pñt ad pul-
monem deriuare: ⁊ ſtipticitate ſua habent ipſum ⁊ par-
tes ſuas conſtringere ⁊ coadunare atq̃ cõfortare: ne ſu-
perfluitates ad ipſuȝ veniẽtes recipiat: ⁊ ſeruãdo viam
hãc quã ordinauimꝰ: abſq̃ dubio nõ modicũ infirmo ꝓfi
cies deo dãte. Et iã ſupra diximꝰ ꝙ flõmare debes baſi
licã dextri brachij in hac egritudine: ⁊ mihi vĩ ꝙ fcã flõ-
mia baſilice flõmãda ſit vna ex arterijs q̃ eis magis vici
nat: ⁊ ſubtilia regimẽ eius dãdo ſolũ ptiſanã ordei. ⁊ liga
F coxas ei⁹ iſtitis vnãquãq̃ ꝑ ſe ligatiõe forti: faciẽdo euȝ
queſcere abſq̃ labore: ⁊ ꝓpina ei oĩ mane aliqd ad bibẽ-
dũ: ꝙ hẽat ꝯfortare cũ ſtipticitate aliq̃: ſicut eſt ſyrup⁹ ro
ſace⁹ cũ aqua dulci: ⁊ ſi aq̃ fuerit ex fonte q reſpiciat ver
ſus oriẽtẽ erit laudabilior: ⁊ extigue in aq̃ illa calibẽ pu-
riſſimũ atq̃ mũdũ tãdiu donec ad min⁹ ex aq̃ diminuat
q̃rta ꝑs ipſi⁹: ſternẽdo ĩ domo ei⁹ folia vitis ⁊ myrtelle ⁊
ſiliuim: ⁊ odoret cydonia ⁊ roſas: ⁊ ea q̃ hẽant cor confor
tare ⁊ dilatare: ad h̄ vt ſanguis diuidat ⁊ ſpargat ad ex-
teriora corꝑis: ⁊ nõ ꝓhibeas ei ſomnuȝ: nec exerceas te
multũ in ꝓuocãdo ipȝ: ſȝ dimitte illũ nãe. Et ſi cognoue-
ris ꝙ humor a capite diſſoluat: ⁊ ĩferi⁹ diſtillet ad pect⁹
⁊ ad pulmonẽ: ⁊ tp̄s fuerit hyemis: ⁊ cõplõ ei⁹ humida ⁊
frida extiterit: tũc ꝓpara ei h̄ medicamẽ. ℞. macis ꝑteȝ
j. ⁊ gariofiloꝝ ꝑtẽ ſemis: ⁊ piperis nigri ꝑtẽ. x. ſiat puluis
ſbtiliſſim⁹: ⁊ ſparge ſup ꝑtẽ añrioꝛẽ capitis: qñ multuȝ cõ
fert in h̄ caſu: ⁊ ſpãliter qñ ꝑmitiua cã huius egritudinis
fuerit ex catarro. Et calefacere ꝑtẽ añrioꝛẽ capitis, tẽꝑa
te quocũq̃ mõ ſiat ꝓdeſt multũ in hac egritudĩe. Sȝ ſi cã
G hui⁹ catarri fuerit ex aere calõ. oĩno abſtinẽdũ ẽ ab oib⁹
ꝓdictis medicis: nec ſpargere dẽs ſup caput aliq̃ q̃ ſint
cõplonis calide ⁊ ſicce in exceſſu: ſȝ ſufficiunt ea q̃ ſũt tẽ-
perate cõplonis. cũ modica ſiccitate ⁊ aromaticitate: la
borãdo in remouẽdo tuſſiȝ toto poſſe cognoſcẽdo ꝙ qñ
totũ qcqd comeditur ⁊ bibit ſemel ⁊ abſq̃ dilatione de-
glutit more ſolito: nõ ꝑuenit ṽtus illius ad pulmonẽ niſi
ꝑ viam reſudationis. vȝ. eo modo quo videt in vaſis re-
cẽtib⁹ terreis qñ iplent aq̃: qñ tũc trapellãdo ⁊ reſudã-
do ꝑ poros ipſoꝝ exteri⁹ ad modũ roris effundit atq̃ ma
nat: ⁊ pp̄ h̄ ordinamus pillulas ad tenẽdũ ꝯtinue ſub lin
gua: ad h̄ vt medicamẽ ipm paulatine deglutiẽdo poſſit
ad pulmonẽ deriuare: ⁊ ṽtus haꝝ pillulaꝝ eẽ dȝ confor-
tatiua cũ modica ſtipticitate ⁊ ſiccitate: ꝑtinẽs ad aliquã
frigiditatẽ tẽperatã. ¶ Confectio pillularũ ꝯferentiũ in
hac egritudĩe. ℞. gũme arabice ⁊ dragagã. ⁊ ſemĩs cydo-
nioꝝ: ⁊ antere. añ. q̃rtã ꝑteȝ. ℥. j. terre ſigillate aur. ij. terat
vnũq̃ḋq̃ ꝑ ſe: ⁊ cribellet: ⁊ ꝯficiant cũ ſyrupo liqritie: ⁊
ſiãt inde pille ad modũ lupini: ⁊ teneant in ore die ⁊ no
H cte: deglutiẽdo paulatine qḋ diſſoluit ex eis: ⁊ bibat ex
his q̃ ſupius diximꝰ: abſtinẽdo a motibus laborioſis: ⁊ a
vociferatiõe forti: ⁊ a decubitu ĩ locis duris: ⁊ maxie qui
nõ ſunt aſſueti: eo ꝙ q̃ȝdiu infirm⁹ iacet in lecto duro: ve
ne ⁊ arterie cõprimunt: q̃re ſanguis ĩde euãatur ⁊ ſpargit
per totũ corpus: ⁊ qꝛ forma venarũ tã pulſatilium q̃ȝ nõ
pulſatiliũ q̃ ſunt in pulmone ꝯtria exiſtit forme oium alia
rũ venaꝝ totius corꝑis: eo ꝙ vene pulſatiles q̃ ſunt ĩ pul
mone ſiles exiſtũt oib⁹ alijs venis nõ pulſatilib⁹ q̃ ſunt ĩ
toto corꝑe: in ſubtilitate cũ ſint ſolũmõ vni⁹ tunice. ⁊ ve-
ne nõ pulſatiles q̃ ſunt in pulmone ſunt duaꝝ tunicaꝝ. ⁊
pp̄ hoc arterie pulmõis citius ſcindunt ⁊ laniant alijs ve
nis nõ pulſantibus que ſunt in pulmone. ⁊ hac de cã ſolõ

I cõtinuitatis q̄ fit in pulmone eſt prauior ⁊ difficilior valde ⁊ piculoſior ceteris alijs q̄ ſũt ĩ toto corpore ⁊ magis remota a liberatiõe: vel ĩpoſſi'is: q̄re ſtudioſus eē debes cũ oĩ ſollicitudine ad cõſolidationē faciēdã cũ his q̄ diximus. añq̄ʒ ad ſaniē hēat deuenire. cognoſcēdo ꝙ ſi ad cõſolidationē hꝰ vulneris pulmonis ꝑ te infirmꝰ poterit ꝯuenire. dignꝰ eris laude ⁊ glia valde ex hac cura. Et non credas ꝙ h̄ vulnꝰ cõſolideť ex ꝓprio ſanguie ſic vulnera aliorũ mēbroꝝ fieri ꝯſueuerũt: ſʒ ſi ꝯſolidať nõ fit niſi poſt lõgũ tp̄s. Et poſtq̄ʒ viſũʒ fuerit ꝙ ꝯſolidatio hꝰ ſit expleta ⁊ ꝯfirmata. nõ d̄bes ꝯſiſtē ab vſu medicinaꝝ ad minus vſq̄ quo trãſacti fuerint. lx. dies. Et ſi nõ ꝯſecutus fueris intentionē tuã. h̄ eſt ꝙ ad ſaniem cõuertatur: iã ſuperius dictũ eſt q̄d agere debes. ¶ Et iã audiui a pr̄e meo ꝙ ad eũ venit q̄dã ex officialibus hiſpanie: q̄ patiebatur hanc egritudinē: ſcʒ ꝙ eiecerat ſanguinem a pulmone: ⁊ pr̄ meus ſtuduit eũ: ⁊ fecit ei oĩa que viſa fuerãt ei cõuenire: intãtũ ꝙ ad tãtã conualeſcētiã deuenit: ꝙ putabat ſe eſſe liberatũ integre ⁊ ꝑfecte: ⁊ icepit facere facta ſua ⁊ agere oĩa que conſueuerat in ſanitate ſua: ⁊ pr̄ meus correxit eũ iniungendo ei a q̄bus ſe abſtinere debeat: ⁊ maxime ab vſu mulieꝝ: ⁊ a ſuperfluo cibo ⁊ potu: ⁊ a violentis motibus ⁊ laborioſis: ⁊ ab eq̄tatione equoꝝ q̄ ſunt ſemper robuſti, atq̄ʒ fortes. Et procedēte tp̄e equitauit q̄dam die equũ vnũ: ⁊ curſitauit eũ violenter: ⁊ eadeʒ die reiecit ꝯ ſanguie in magna q̄ntitate. Quare ex h̄ ⁊ ex vſu mulierũ. ⁊ alijs erroribꝰ multis quos fecerat obijt in breui. Sed quandiu ſeruauit regimen ſibi impoſitũ: ſane vixit: ⁊ bñ fuit hoc per ſeptem annos.

Casus (margin, beside "rius dictũ eſt …")

K (margin)

¶ De tuſſi que prouenit a mala complexione ⁊ de omnibus alijs ſpeciebus. Cap. 3m.

L ET SCIAS ꝙ põt in pulmone euenire cõplexio ca'a aut frigida vel ſicca ex qua oritur tuſſis. Et cura huiꝰ eſt remouere illã malã cõplõnē: conuertēdo ĩfirmũ ad oppm illius q̄litatis ex̄nee. Et iaʒ fuit ꝙ q̄dã rex habebat tuſſiʒ. ⁊ nihil ꝑ ipſaʒ ſpuebat vel eijciebat. Et cũ medicus ſuus vidiſſet ipſũʒ p̄cepit ei vt cũ fibulis ſuis clauderet ſciſſurã capitij ſui anteriorē: ⁊ ablata fuit ab ipſo tuſſis ĩcõtinēti. Et cã tuſſis illius erat frigiditas q̄ attingebat pectus exterius. vñ pulmo inde leſionē recipiebat: ⁊ virtꝰ expulſiua conabať expellere illud nocumētũ ab illo mēbro. Quare h̄ tuſſis nõ erat niſi ex q̄litate mala frida. Et accidit multoties tuſſis ēt illis q̄ ſuperflue exercitanť currēdo vel nauigãdo ſeu vogãdo: ⁊ maxie ſi nõ ſint aſſueti. Et cã huiꝰ ē: q̄a ex tali exercitio laborioſo ſtõchꝰ eorũ ſupcaleſit ⁊ exiccať: ⁊ exiccanť ēt loca vnde aer inſpirať: ⁊ ex tali ſiccitate ꝓcreať tuſſis incontinēti: quemadmodũ videre potes ꝙ accidit tuſſis ſubito illis q̄ odorãt cãphoraʒ cum ſit frigida valde. Et põt ēt eſſe cauſa tuſſis illoꝝ qui ſuperflue fatiganť currendo vel nauigãdo diſſolo'o humoꝝ qui diſſoluunť a ſuperfluo motu: ⁊ cadũt vel ꝯſcendũt ad pectꝰ vel ad pulmonē. Et ita ſilr̄ promouet tuſſiʒ duabus de cauſis. ſ. caliditate ⁊ ſiccitate. ⁊ cũ ſciueris cãm tuſſis: primo ſtudere debes in remouendo ipſam cum ſuo oppoſito: ⁊ id q̄d dixi tibi de rege habeas ꝓ exẽplari in oĩbus. Et adhuc itero tibi id q̄d ſuperius dixi ⁊ ſcripſi in caº pulmonis. ſ. ꝙ q̄ñ ipſi vlcus ſuperuenerit ⁊ curatus fuerit: ſic diximꝰ ordinate poſſibile erit ꝙ viuet ſic diu ⁊ forſan ad vltimũ morieť alia egritudine. Et põt etiã tuſſis euenire ſicut aliqui ex antiquis ꝓtulerũt medicis cã vermium q̄ aſſimilantur muſcis qui oriuntur in pulmone: ⁊ ex illis fit tuſſis valida atq̄ʒ fortis. Et cura huius eſt trahere per cãnã pulmonis fumũ cētauree ⁊ ariſto. longe. Sʒ hanc egritudinem nũq̄ʒ vidi: tñ memorationeʒ facio de ipſa: ſicut q̄dã antiq̄ fecerũt medici. Et fit etiã tuſſis q̄ñ ꝓcreãtur pori ſeu claui in mēbris q̄ ſunt ꝓpinqua pulmoni: ex quibꝰ cõpaimiť pulmo: ⁊ inde ſequitur tuſſis. Et fit tuſſis ēt a tumore ſplenis ⁊ groſſitie ipſius: ⁊ hec non remouetur niſi remota cã. Et fit etiã ex apate epatis ⁊ duritie ipſius. Quũ q̄ñ eſt magnũ fit tuſſis. vnde opʒ dictã cãm remouē. Et fit etiã ex pleureſi q̄ fit aut ſub coſtis aut ſupra coſtas. Et etiã generatur tuſſis ex hidropiſi. Et fit ſilr̄ ex tumore ſtomachi q̄ fit ex ventoſitate magna in ipſo vel ex ſuperflua repletione eius cibi ⁊ potus: que fit quãdo patiens eſt guloſus: ſpecialiter quando repletio eſt talis ꝙ nõ inuenit ſtõchus vñ hēat expirare: quare conať ſtomachus expellere: q̄d non põt: ſicut apparet q̄ñ aliquis ponitur in aliquo paruo loco vndiq̄ʒ ⁊ fortiſſime clauſo: ita ꝙ non poteſt eijcere a corpore q̄d ſibi nocere videť nec expirare eo ꝙ nõ habet locũ in quo poſſit ſe dilatare ⁊ aerē cõuenientē iſpirare: donec apiať locus: ⁊ aer ille iclusus ⁊ peſſimus euenteť: ⁊ nouus ⁊ conueniēs inſpiretur: ⁊ huic ēt ſimile accidit illi cui in vltimo ſtõchus repleť: q̄a q̄ñ ſic eſt ēt a ſtõcho nõ p̄t aliq̄d vomere nec ſuperius eijcere donec a virtute digeſtiua aliquid digerať ⁊ inferius aliq̄d deſcēdat: ⁊ inde ſpatiũ acq̄rat ſtomachꝰ: ⁊ hac de cã accidit tuſſis ꝑꝑ taleʒ repletionē ex vicinitate ipſius ad pulmonē: ꝑꝑ cõpreſſionem: ⁊ multoties moriunť hoies ſuffocati ꝑꝑ talē cãm: ⁊ fit etiã tuſſis ex ſubita mutatiõe aeris ad oppoſitũ ſui. Et fit etiã tuſſis ex ſubita ex aſſumptione q̄rũdã rerũ quaꝝ proprietas eſt nocere pulmoni: ſicut ſunt fungi mali q̄ naſcunť in pede ſeu ꝓpe radicē cuiuſdã arboris q̄ quidē arbor d̄r arabice helecaminũ. Et fit ēt tuſſis cã mali pulueris. Huc uſq̄ʒ ſufficiãt que diximus de egritudinibus pulmonis. Nũc autē intēdimus determinare de egritudine cordis.

M (margin, beside "rendo vel nauigãdo …")

Tuſſis aliquando fit a vermis ꝑuis in pulmone exiſtētibus. (margin note)

N (margin, beside "tur pori ſeu claui …")

O (margin, beside "le iclusus …")

¶ Trac. 12m. de egritudibꝰ cordis. ⁊ ē ꝯtinēs capl'a ſeptē.

¶ De egritudinibus cordis in gñali. Cap. pm.

P ORIVNTVR egritudines in corde: aut a ſeipſo: aut ab alijs membris. Quũ q̄ñ paſſiones generantur in quibuſdam mēbris patiť etiã cor: ex cõpaſſione ipſoruʒ ⁊ inde praua atq̄ʒ grauia gñantur accñtia. Et iã ſcis ꝙ cor ē p̄nceps ⁊ dñator in toto corpe: ⁊ v̄tutes eiꝰ ſunt potētes: ⁊ opõnes eiꝰ ſt manifeſte appētes. Et opio magni ⁊ excellentiſſimi Phi: ⁊ q̄ ſunt ex ſua ſecta honorata: eſt ꝙ cor ſolũ ē princeps iter oĩa mēbra corpis ⁊ dñator omniũ: ſed Galſentit ꝙ ſit ſolũ princeps ⁊ principium ſpiritus vitalis: eo ꝙ aĩal aliquod non moritur niſi q̄ñ deficit ſpiritus vitalis q̄ eſt in corde. Et ſcias ꝙ creatio ipſius cordis ⁊ eiꝰ forma eſt excellēs in bonitate oĩa alia creatione ⁊ forma ceteroꝝ membrorũ q̄ ſunt in toto corpore: cũ ſit ſolidiꝰ ⁊ denſius reliquis mēbris oĩbꝰ: ⁊ eſt habens duas vacuitates ſeu cõcauitates: quaꝝ p̄ncipalior eſt q̄ eſt in latere eius ſiniſtro: eo ꝙ plus hʒ ⁊ retinet de ſpũ vitali alia vacuitate vt ex eius ſub̄a exeant ſeu ꝓcedant arterie q̄ mouentur motu cõtinuo ⁊ nõ locali ſm̄ motionē ipſius cordis. Iuuamētũ aũt iſtiꝰ motꝰ ē manifeſtũ ĩ attrahēdo aerē fri dũ: ⁊ ĩ expellēdo ca'iu ſuperflue ⁊ fumoſũʒ. Quũ niſi eſſet talis euētatio: ſuffocareť eius calor nãlis: ⁊ extingueręť in eo. Et a corde ſm̄ Ariſto. ꝓcedũt motus volũtarij ⁊ naturales: eo ꝙ credit ꝙ epar ⁊ cerebruʒ recipiãt influentiã ab ipſo. Sed mihi v̄r ꝙ cor ſit nobilius ceteris principalibus. ſ. cerebro: epate: ⁊ teſticulis. Et q̄a eſt nobilior ⁊ magis p̄ncipalis: iõ q̄ñ vult fieri ap̄a in ipſo: añq̄ʒ confirmetur: moritur patiens oĩno: ⁊ deficit.

Uide… ligē… (margin note, cut off)

Q (margin, beside "lis euētatio …")

¶ De tremore cordis q̄ arabice d̄r altadeg. Cap. 2m.

SCIAS ꝙ accidit in corde tremor ſicut ⁊ in alijs membris conſueuit euenire. Sed ille qui fit in alijs membris generatur a vaporibus ⁊ fumoſitatibus qui aſcendunt: ⁊ attingunt muſculos ſeu lacertos ⁊

Diff[erentia] tremo[ris] cordis [et a]lioꝝ m[embro]rum. (margin note, cut off)

A tos ⁊ cutiꝫ. Ille vō tremoꝛ q̄ eſt in corde accidit ꝑꝑ mul-
tā repletionē q̄ ē i eo: ⁊ ab ipſa ꝓuenit mot⁹ ille ex̄ne⁹ ⁊
Cura boꝛribilꝭ q̄ dī altadeg. Et cura h⁹ eſt flōmia cū multa ex̄-
ctiōe ſanguis: ⁊ poſtea cōfoꝛtare coꝛ cū illis q̄ hn̄t ipꝫ cō-
foꝛtare: ſicͥ cū margarit̄ ⁊ ligua bouina ⁊ auro puro ⁊ ſili
bus. ¶ Medicamē ad hoc cōueniēs valde. ℞. margari-
tarū ⁊ ſete crude: ⁊ ſeis baſilicōis gariofilati. ⁊ ſcis boꝛa-
ginis: ⁊ ligue bouie. añ. aur. x. coꝛticis citroꝛuꝫ: ſcedeq idi:
gariofiloꝝ macis. añ. aur. iiij. pure āb̄re atqꝫ ꝑfecte. aure.
ij. teraſ vnaqueqꝫ haꝝ medicinarū optie ꝑ ſe: ⁊ ſeta pus
icidi dꝫ minutiꝫ q̄to plus fieri pōt: poſtea teri optie dꝫ ſil̄
cū pliſ: ⁊ demū cū aliȷs miſceantur medicis: ⁊ poſtmodū
puluis oīuꝫ dictaꝝ malaxeſ optie cū aq̄ roſacea in para-
pſide q̄ ſit ꝑfecte vitreata: ad vlt^m laminā auri puri ali-
quātulū gſſaꝫ: ⁊ frica ſuper eā foꝛtiter vgā puri auri pꝛ⁹
lamina madefacta cū aq̄ roſacea tādiu donec veſtigium
auri i medicinis appeat manifeſte: abluendo dictā lami-
nā auri ſup medicias cū optima aq̄ roſacea vl̄ cū ſucco
B pomoꝝ miſcēdo dictū auꝝ cū ꝑdictis medicis ſimul: ⁊ ad
dēdo huic recepte pōdus medietatis ipſius de elio po-
moꝝ dulciū. ⁊ poſtea cōfice cū ſyrupo facto d̄ lingua bo
uina hn̄ cocto confectione bona: ⁊ ꝓpina infirmo d̄ hoc
medicamine oī mane ieiuno ſtō pondus aure. v.

¶ De chardiaca. Cap. 3^m.

HEC EGRITVDO euenit in corde: ⁊
eſt motus magis ipetuoſus nālī: ⁊ fit aut ex cā ex-
trinſeca: velut a foꝛti ira: qn̄ ab ipſa fit ebullitio
valida: ⁊ augmētaſ caloꝛ in corde: ⁊ h̄ ē ꝑncipa-
lis cā ipſius. Et fit ēt accītalr̄ a terroꝛe: eo ꝙ qn̄ aliqs ti
met ſupfiue: nō ſpgiſ caloꝛ nālis ꝑ totū coꝛpus: ſꝫ ꝯſtrin-
gitur itus: ⁊ lāguēs diminuiſ: ⁊ d̄bilitaſ: ⁊ ex tali ꝯſtrictio
ne trahiſ ſanguis ad coꝛ ſil̄r cū aliȷs hūoꝛib⁹: ſicͥ appet in
C reb⁹ extriſecis. vꝫ. qn̄ audiſ in aliq̄ ciuitate rumoꝛ terri-
bil̄ ex q̄ cōiter paneſcūt hoīes: q̄re oēs trahunſ ad regē
tāq̄ʒ ad radicē ad manutenēdū eū: ita ⁊ ſanguis cū calo-
re nāli ⁊ ſpiritib⁹ ⁊ cū aliȷs hūoꝛib⁹ trahiſ ad coꝛ: ⁊ ide ſe
quiſ ꝯquaſſatio in eo: ⁊ fit chardiaca. Et fit ſil̄r ex ſollici-
tudine nimia quā aliqs hꝫ cā ꝓducēdi aliquid ad effectū:
⁊ h̄ ſollicitudo dupl̄r diuidiſ: q̄a aut vtiſ circa vindictā
faciēdā: ⁊ h̄ poniſ ⁊ cōtineſ ſub ira: vel erit ſollicitudo cā
acgrēdi aliqd̄ magnū lucrū: vel cā ꝯſequēdi aliqd in quo
multū d̄lecteſ: ⁊ tūc dilataſ coꝛ ⁊ ſpargitur caloꝛ nālis
⁊ ſpūs ad exterioꝛa: intātū ꝙ d̄bilitaſ coꝛ ex illa inanitio
ne: ⁊ ſeqſ ide chardiaca. Et fit ēt a ſupfiua debilitate vtu
tis. ita ꝙ ex quolibet leui motu vel laboꝛe chardiaca ex
citaſ: q̄a ſcitū ē certiſſime ⁊ manifeſte ꝙ oīs motus exci
tat caloꝛē: maxime cū ē foꝛtis ⁊ ſubitus: ⁊ ſi patiēs ē debi
lis qlꝫ motus q̄ eſt in eo eſt cū maioꝛi difficultate ⁊ labo-
re: eo ꝙ graue eſt debilē mouere: vn̄ nō fit niſi cū difficul
tate ⁊ laboꝛe: q̄re caloꝛ i eo foꝛtis efficiſ: ⁊ ſic chardiaca
Cura. gn̄aſ. Cura hui⁹ egritudinis eſt regē eū cū cibis ⁊ potib⁹
tēperate: ⁊ odoꝛare aromatica frigida q̄ hn̄t confoꝛtare
D mēbꝛa ꝑncipalia ⁊ ſpūs: ſicut ē myrta que ꝯfoꝛtat ſui nā
⁊ cōpl̄one: ⁊ roſe: ⁊ ſandali: ⁊ nenufar: ⁊ ſyrupus de ſan-
dalis factus cū tribus partibus ſui ex aqua roſacea: ⁊ tā
tūdē de aqua dulci. ⁊ ꝓpinatus ei ad bibēdū ſufficit ei: ⁊
medulla citrulloꝛuꝫ: ⁊ cucumeris ſarraceniti hn̄t curare
hāc egritudinē ſui cōpl̄one: ⁊ cōfoꝛtando ſui aromatici-
tate. Et eſt inuēta q̄litas in his ad hāc egritudinē q̄ʒ igno
ramus oīno: ſed experiētia hoc certiſſime manifeſtatur.
Et gn̄atur ēt aliqn̄ in corde ſanguis aduſtus: vn̄ fit char-
diaca illa dicta ex nā ipſius ⁊ ſui acuitate. Et oꝛitur ſil̄r
chardiaca ex moꝛdicatiōe q̄ fit in oꝛe ſtomachi: qn̄ in ip-
ſo inueniſ humoꝛ moꝛdicatiuus vel acutus ꝓpter vicini-
tatem ipſius ad coꝛ. Et hac de cā antiqui noiabāt os ſto-
machi coꝛ. Et cū cognoueris in hac egritudine meliam

abundare: confoꝛta coꝛ cū his que pꝛeſcripſimus de cō- E
foꝛtantibus coꝛ: ⁊ margarite maxime hoc facere norūt.
Et cura illius que fit ex moꝛdicatione oꝛis ſtomachi eſt
euacuare illū humoꝛē ab eo cū vomitu vel ſol̄one.

¶ De aqua que congregaſ in marſupio coꝛdis. Cap. 4^m.

ET GENERATVR aliqn̄ in marſupio
coꝛdis humiditas aquoſa q̄ aſſimilaſ vꝛine: ⁊ acci-
dit ex h̄ iſirmo cōſumptio ⁊ diminutio carnis pau-
latine: ſicͥ fit in pthiſi. Sed ego nūq̄ʒ vidi hanc egri-
tudinem: nec curaui ipſam: nec inueni ꝙ Galenus de ei⁹
cura aliquā fecerit mentionē. tn̄ ſi aliqd dꝫ valere in hoc
caſu valent ea q̄ ſunt ſubtiliatiua ⁊ reſolutiua ⁊ d̄ſiccatiua
cum aromaticitate: ſicut eſt aqua feniculi: ⁊ hoꝛū ſimiliū.

¶ De pelliculis que fiunt in marſupio coꝛdis. Cap. 5^m.

GENERANTVR ſiquidē in quibuſdam F
additiōes in marſupio coꝛdis que ſunt ad moduꝫ
chartilaginum ⁊ pellicularum adinuicē mixte: ſꝫ
nullus ante nos locutus fuit de hac cura. Tn̄ ſi
aliqua medicamina poſſunt valere: erunt illa que ſunt
ſubtiliatiua ⁊ diſſolutiua ⁊ aromatica cum quadam hu-
miditate.

¶ De ethica coꝛdis. Cap. 6^m.

HEC EGRITVDO oꝛitur in corde ex ma
la cōpl̄one ſicca que fit in ipſo: ⁊ hec febꝛis deſic-
cat ſubſtantialē ſeu radicalē humiditateꝫ q̄ eſt in
poꝛoſitatibus membꝛoꝛū cōdēſata vt cābiatur ⁊
pars mēbꝛi fiat. Et cura huius eſt ſi fuerit in pꝛincipio ⁊
ex ſiccitate ſola cum rebus humectatiuis: ⁊ olfaciat po-
ma aromatica: ⁊ bibat lac capꝛe medie etatis ſicut exit
ab vbere. Et continuet intrare quotidie in tinam aq̄ dul G
cis tepide plenā vt nō ſudet. Sed ſi cū ſiccitate dicta cali
ditas fuerit: tunc magis confert odoꝛare nenufar: ⁊ vio
las q̄ʒ dicta poma. Et cū tractabo de ethica: lati⁹ de hac
cura loquar.

¶ De apate qđ fit in marſupio coꝛdis Cap. 7^m.

HEC EGRITVDO cum accidit in marſu-
pio coꝛdis non fit niſi ex cauſa calida: ſed ſi medi
cus fuerit ſtudioſus ⁊ ſollicitus valde ad hāc egri
tudinem remouendam: poterit in breui curari: ⁊
hoc fit flōmādo eū citiſſime: minuēdo de ſanguine in ma
xima quantitate ⁊ velociter: poſtea infrigida cōplexio-
nem coꝛdis cōfoꝛtando eum: ⁊ hic fit recipiendo de ſyru-
po myrte: partem. j. ⁊ de ſyrupo ſandaloꝛum partes. iiij.
⁊ tēpera cum aqua roſacea: ⁊ da bibere. Et cōtinuo fac
eum odoꝛare myrtam recētem ⁊ nenufar. Et ſi negligēs
fuerit medicus aut tardus in hac cura: moꝛietur iſirm⁹
in breui: eo ꝙ marſupium eſt circūdans coꝛ: qđ eſt mem
bꝛū tā nobiliſſimū ⁊ pꝛincipaliſſimum ſicut ſcis. Hec aūt H
que ſcripſi huculq̄ʒ de corde ſunt ſm̄ ſententiam pꝛede-
ceſſoꝛum noſtroꝝ medicoꝛum. Nunc autē intēdimus di-
cere a nobis. quedam que ab aliquibus non ſunt ſcri-
pta de eo. Et dico ꝙ quādo infrigidatur coꝛ vltra id qđ
conuenit ſue cōplexioni nālī ſeqtur inde in coꝛpoꝛe toto
pigritia ⁊ tarditas ⁊ debilitas in oībus ſuis actionibus
⁊ operationibus. Et ſi cum hoc ſiccitas pꝛeualuerit plus
eo q̄ʒ ſua natura exigit ⁊ reqrit: erit patiēs ſolicitus atqꝫ
audax ⁊ non pōt aliquid ꝙ ſibi nō placeat ſuſtinere. Et ſi
cum dicta frigiditate: pꝛeſcripta ſiccitas in vltimo abū-
dauerit: non ſolum dicta accidentia infirmus patieſ: ve
rūetiā ei ſuperueniet egritudo que arabice dicitur du-
hul: ⁊ latine noiaſ ſinthesis. Et ē qn̄ ſiccitas ꝓfundata ē
tantū mēbꝛis ꝙ illa humiditas radicalis que parata eſt
ad cambium vt pars membꝛi fiat conſumitur ex toto ⁊ Caſus.
deſiccatur. ¶ Et ego vidi quēdam infirmum meum qui
patiebatur hanc egritudinem cuius caro erat diminu-
ta ⁊ cōſumpta in vltimo: ⁊ erat ſtudioſus ſollicitus ⁊ cu-

I riofiis in vltimo: ꝛ oīno impatiēs: ꝛ oēs actiones ꝛ operationes ſuas agebat ſicut in ſanitate facere conſueuerat: ꝛ ꝑmāſit ſic in hac diſpōne donec fuit mortuus: ꝛ cā ſue mortis fuit hec. ſ. q̄a voluit intrare tinā aque calide: ꝛ ego ꝓhibui ſibi quātū potui: ſed noluit me audire: ꝛ cum intraſſet in eā non diu ſtetit ꝙ leniter mortuus fuit.

¶ Tractatus 13ᵘˢ de egritudinibus epatis ꝛ ſplenis: ꝛ eſt cōtinens capitula ſex.

¶ De epate ꝛ de tribus ſpeciebus hidropiſis. Cap. pᵐ.

De iuuamētis epatis

SCIAS ꝙ epar eſt vnū ex principalibus membris corporis: ſꝫ Ariſtoteles ſentire vꝫ ꝙ operationes ipſius ꝓcedāt a caliditate cordis: tñ ſnīa medicorū eſt ꝙ epar per ſeipſum eſt

K principale: ꝛ operationes eiꝰ a ſeipſo ꝓcedūt abſqꝫ influētia alicuius alterius mēbri in ipm. Et ꝓpter hoc dicit Hippocras ꝙ bonitas ꝛ hilaritas vite a ſanitate ꝑfecta epatis hꝫ euenire: ꝛ epar eſt fons ꝛ principiū virtutū nālium: que ſunt virtus attractiua: retentiua: digeſtiua: ꝛ expulſiua: ꝛ he virtutes influūt ab epate ad vniuerſum corpus ꝛ in omnibus mēbris: ꝛ ab iſta influētia omnia membra ſingulariter dictas virtutes nāles habent exercere: ꝛ nutrimentū mēbris totaliter aſſimilare ꝛ eis vnire. Quare he virtutes omnes ab epate procedunt ad omnia membra corporis: vñ ſi debilitas inuenit̄ in corpore in virtute mutatiua oritur in eo egritudo ſm illam debilitatem: ſicut hidropiſis cum ſuis tribus ſpeciebus. Una quarum dicitur carnoſa: in arabico hababami. Secunda vero dicitur aſclites vel vtroſa que arabice dicitur cebli. Tertia autem nominatur timpanites: ꝛ

L arabice vocat̄ zachi: ꝛ timpanites fit etiam quideꝫ a debilitate epatis. Et ego tractabo de vnaquaqꝫ iſtarū ſpecierum tractatu cōpleto. ꝛ incipiemus a carnoſa q̄ a nobis dicitur hipoſarca. Et dicimus ꝙ quando debilitatur

Cāe hipoſarce

virtus digeſtiua epatis tunc nutrimētum efficitur crudum ꝛ indigeſtum: ita ꝙ non pōt in ſanguinē conuerti: ꝛ ſic remanet flegmaticū. Et tu ſcis ꝙ quotieſcūqꝫ ſecunda digeſtio que eſt in epate errat in digerendo: tunc impoſſibile eſt ꝙ cetera mēbra poſſint illud nutrimentum digerere: ꝛ in ſui ſubſtantiam conuertere ꝛ aſſimilare. Et poſtqꝫ digeſtiua epat̄ deficit: ꝛ alia mēbra oīa de neceſſitate deficiunt: atqꝫ errant in digerendo: ꝛ ſic ſequitur inde hidropiſis que dicitur hipoſarca. Sed timpanites orit̄ qñ

Cāe timpanitis

epar incipit digerere chilum ꝛ non pōt ſufficienter cum cōplere ꝛ immutare in omnibus ſuis qualitatibus ſicut conuenit ꝓpter debilitatem ſui: ꝛ nō poteſt perfecte diſſoluere qđ diſſoluendū eſt: nec preparare ad expellendū ꝙ expellendum eſt. Quare conuertitur in vaporem ſiccum atqꝫ groſſum: qui quidem mittitur ad concauitatem vētris: ꝛ inde efficitur in eo inflatio cum duritie. eo ꝙ qñ debilitatur epar conuertit chilum ꝛ inmutat ſm cō

M plexioneꝫ ꝛ nāim malā que ei ap propriatur in illa hora. Et hoc impoſſe eēt nobis dicere: que: qualis: ꝛ quāta ſit iſta conuerſio: ſed ſcitū eſt perfecte atqꝫ cognitū: ꝙ quilibet calor: ſiue nālis: ſiue accidētalis: tam ſi fuerit extrinſecus: ſiue intrinſecus: ſi inuenit reꝫ aquoſaꝫ in quā agat: conuertit illam in vaporem: ꝛ illud qđ eſt groſſum in eē remanet: ſubtile autem euaporat ꝛ recedit. Epar auteꝫ qñ ē in ſua cōplxone nāli optima ꝛ perfecta eſt cauſa vniuerſalis conuerſionis nutrimēti in omnibus mēbris ſm naturam ꝛ cōplxonē vniuſcuiuſqꝫ ipſorū. Sꝫ qñ debilitatur calor naturalis in eo ita ꝙ nō poteſt hanc operationē cōplete agere: generantur inde vapores multi q conuertuntur ꝛ coadunantur in concauitate ventris: ꝛ fit hidropiſis que dꝛ timpānites. Et pro maiori parte eſt hec egritudo cuꝫ groſſitie ꝛ duritie ſplenis magna: eo ꝙ qñ epar non agit in ſubſtātiā nutrimenti id qđ debet de ſui

Utplm cū timpanite adeſt ſplenis durities

ꝓprietate ꝛ nā: hoc eſt mutare dictā ſubām in rem aliaꝫ que omnimodo in omnibus aſſimiletur ſue ſubſtantie ꝛ qualitati. Et qñ hꝫ operatio exit a natura verſus aliquaꝫ partem caliditatis: tūc ſupercaleſit nutrimentum ꝛ aduritur: ꝛ nā illud mittit ad ſplenē: eo ꝙ omne aduſtū pertinet ad melīaꝫ: ꝛ ſic inflatur ſplen atqꝫ tumeſcit: ꝛ hac de cā pro maiori parte nō inuenies timpaniticū abſqꝫ egritudine ꝛ tumore ꝛ inflatione ſplenis. Sꝫ hidropiſis ſiquidem aſclites generatur qñ non poſſunt renes attrahere aquoſitatem que gñatur in epate cū ſanguine q̄ cōſueuit deſcendere ad renes ꝑ vias vrine: quia cum remanet in epate cū ſanguine: repudiat̄ a mēbris: vnde ſanguis ille aquoſus ab ipſis membris expellit̄ ad ventris concauitatē: ꝛ inde fit aſclites. Nota tñ ꝙ ſi hꝫ error fuerit principalr ab errore ꝛ debilitate epatis: nō potētis ſequeſtrare purum ab impuro: ꝛ ſpālr aquoſitateꝫ dictā: fit ꝑmo hidropiſis que dicitur hipoſarca: ꝛ ſcđa. ſ. aſclites a debilitate ꝛ egritudine renū hꝫ ꝓuenire. Sed cōſiderare debes vtrū illa egritudo vel debilitas renum fiat vel procedat ab epate: vel ſit cā alicuius ꝓprie egritudinis que eſt in ipſis renibus: ꝙ ſi peccatū non fuerit in epate ſed eſt ſanū oīno: ꝛ debilitas ꝛ egritudo fuerit in ipſis renibꝰ: tunc principaliter fit hidropiſis que dꝛ aſclites. Et debilitas quidē virtutis epatis euenire pōt a mala cōplexione que fit in ipſo. Quoꝝ ſpēs. viij. ſunt ſic eſt manifeſtuꝫ: q̄tuor ſcꝫ ſimplices: ꝛ q̄tuor compoſite. Et cura vniuſcuiuſqꝫ eſt reducere epar ad ſuam cōplexionē nālē cū q̄bus cōuenit. Sed debilitas epatis que fit ab egritudine q̄ eſt in ipſo corpore epatis eſt oppilatio vel apā. Et apā eſt egritudo compoſita ex cōſimilibus ꝛ officialibus. Cura ſiquidem oppilationis eſt cū aperitiuis: apoſtematis vero cū remouētibus cām ipſius. Et accidit etiā in epate durities cauſa potationis aque frigide vltra debitū: vel debilitas virtutis ipſius cauſa vſus aceti ſupflui. Et cura duriciei q̄ fit ab aqua frigida non eſt ſolū cum calidis ſimpliciter: immo indiget cum eiſdem que ſunt confortantia ſtiptica ꝛ aromatica: ſicut camomilla: ꝛ flores roſarum: ꝛ ſimilia. Et nota ꝙ ſpēs hidropiſis ſic componi ꝛ miſceri poſſunt adinuicem queadmodū ꝛ ſpēs febriū ſimul cōponūtur. Quare ſi medicus ſubtiliter ꝛ ſtudioſe perſcrutatus fuerit in cognitiōe ſimplicis: leuius poterit cognoſcere cōpoſitā ab eadē. Et qui curā ſimplicis ꝑfecte ſciet operari inde abſqꝫ difficultate ꝛ curā compoſite optime ſciet exercere. ¶ Cōfectio cōueniens valde ad hoc. ℞. lacce lignoꝝ mūdate: florū camomille ꝛ roſarum: cinnamomi electi: maſticis: garioſi. ꝛ ſticados: aā. ℥. j. ſcis lini modicum vitulati: olinarde. i. ruthe caprarie: acreuan. ꝛ ſcolopēdrie. aā. ℥. ſ. Teratur vnaqueqꝫ iſtarū ꝑ ſe. ꝛ cribelletur ſubtiliter ꝛ conficiant̄ cū ſyrupo de charſcaina ꝛ ꝓpina patiēti oī die ieiuno ſtōcho ex ipſo aure. v. vel circa illud ꝛ inūge epar cuꝫ iſtis oleis equaliter mixtis. ſ. de alchocal ꝛ de iaſemino: ꝛ de granis viridibꝰ: ꝛ ciba eū pane bñ fermentato cū turturibus ꝛ paſſeribus: ꝛ pullis perdicū alexatis in aqua ꝛ ſale. Sed ſi debilitas epatis fuerit ex vſu aceti ſuperfluo: tunc cura illius eſt ſyrupus iſte. ℞. paſſularū enucleatarum: ꝛ ligritie mundate. aā. lib. ſ. panical. ꝛ carſene ꝛ gafet: ꝛ olinarde. aā. ℥. iij. maſticis. ℥. j. ꝯquaſſent̄ q̄libet ꝑ ſe: ꝛ infundant̄ oīa in ſufficienti aq̄ ꝑ noctē vnā: mane antē bulliant lento igne vſqꝫ ad cōſumptionē medietatis: ꝛ colent̄ exprimendo fortiter ꝛ optie: ꝛ adde huic colature zucchari. lib. x. ꝛ mellis libras. v. ꝛ decoquantur vſqꝫ ad ſpiſſitudinē ſyrupi: ꝛ da patienti de iſto oī mane ieiuno ſtomacho. ꝫ. ij. cū. ℥. vj. aq̄ dulcis tepide: ꝛ cū aure. v. mellis roſacei. Et inūge epar cum oleo de granis viridibus: ꝛ camomille. aā.

¶ De apoſtemate epatis. Cap. 2ᵐ.

Et oritur

N

P

Q

A

ET ORITVR qñqꝫ in epate apa. Ꝯ ſi fuerit ſuba ſue carnoſitatis: ꝛ ad ſanië deuenerit: nõ ſpero ꝙ infirmus inde in perpetuũ poſſit liberari: eo ꝙ epar ẽ mẽbrũ pncipale ꝛ fons potẽtiſſimus: vñ qñ taliter patitur priuantur eius virtutes omnes ꝛ deſtruuntur ꝛ ſequitur velociter mors.

De oppilatione epatis. Cap. 3m.

CVRA huius egritudinis eſt aperire oppilõnes ipſius cũ decoctione oliuarde: panicald ꝛ ſcolopendrie ꝛ ſilibus: ꝛ ſuccus feniculi eſt maximi iuuamenti in hoc caſu.

De dolore epatis. Cap. 4m.

ET ORITVR aliqñ in panniculo epatis extẽſio ſicut in alijs mẽbris conſueuit euenire: vñ ſeqꝉ dolor fortiſſimus qſi intolerabilis ꝛ apparet patienti ꝙ epar ſit qđ doleat. Et eſt ſenſus huius pãniculi acutiſſimus pp multitudinẽ paruoꝝ neruoꝝ in ipſo contextorũ. Ego aũt paſſus fui hũc dolorẽ: ꝛ curaui me inungendo locũ cũ oleo de vitellis ouoꝝ: ꝛ nucũ eqꝉr mixtis ꝛ liberatus fui in ipſa die: ꝫ factus fui inde icteric⁹.

B

Et de ipſa inferius loquar domino concedente.

De egritudinibus ſplenis. Cap. 5m.

SCIAS ꝙ ſplen eſt mẽbrũ qđ hꝫ ad ſe trahere ſuꝑfluitates melĩcas: ꝛ trahẽdo illas nutritꝉ ex ſubtiliori ꝛ puriori pte ipſarum. Et gñanꝉ in ipſo qñqꝫ egritudines ſicut in alijs mẽbris fieri conſueuerũt. Et nõ eſt ſplen ex mẽbris pncipalibus corporis: nec hꝫ multas operationes in corpore exercere: niſi qꝛ trahit ad ſe ſuperfluitates groſſas: ſicut renes trahũt ſubtiles ꝛ aquoſas: ꝛ iſtud mẽbrũ augmentatꝉ ꝛ ingroſſatur multũ. Et cura huius eſt cura ſuprascripta in epate. Et ſcire debes ꝙ ſplen ſuſtinere pt fortiores medicinas valde ipſo epate. Et non tradas h obliuioni. Cqñ vis dare medicias ꝓ ſplene vt admiſceas eis ſemp ea q̃ hẽant acetoſitatez: eo ꝙ iſtud mẽbrũ ꝓpe nutritꝉ iſto ſapore: ꝛ pp h attrahit acetoſitatẽ ꝛ rapit eã violenter: ꝛ hac ꝺ cã niceda ſũt acetoſa medicinis ſplenis vt ꝺferat vtutes earũ citiſſime ad ipſum: ꝛ acetũ habꝫ dictas medicias citiſſime ipſi ſpleni ferre ꝛ ꝺportare. Et iã ẽ notũ ꝙ qñ igroſſatꝉ ſplen itũ ꝙ nõ pt ad ſe trahẽ gſſitiẽ ſanguis atqꝫ ei⁹ fecẽ remanet tũc dicta fex cũ ſanguie ꝛ ſpargitꝉ ꝑ venas in vniuerſum corpus: ꝛ alteratꝉ ide cõplo epatis ꝛ debilitatꝉ: ꝛ ex ipſa ꝺbilitate ſequitꝉ vna ex ſpẽb⁹ hidropiſis vel plꝛes. Et de hidropiſi ꝛ ſuis trib⁹ ſpẽb⁹ ſupi⁹ breuiter ptrãſiui: nũc ãt itẽdo cõplere tractatũ. Cõfectio ſyrupi cõferẽtis valde duritiei ꝛ magnitudini ſplenis. ℞. camomille ꝛ corticis radicis tamariſci: ꝛ oliuarde. al's gaſet. thumeni. al'. ſticados ꝛ iabade ꝛ flauia. al'. capilli venꝭ ꝛ ſcolopẽdrie ꝛ aſarabachara. añ. ʒ. j. rubee tictoris. ʒ. 5. radicis ꝺ alzarn. ʒ. j. corticis radicis feniculi: ꝛ corticis: radicũ capparis: añ. auꝛ. v. maſticis auꝛ. iiij. croci auꝛ. j. ligritie mundate pondus medietatis oium pdictaꝝ medicinarũ: cõquaſſentur que ſunt cõquaſſanda ꝑ ſe: ꝛ infundatꝉ nocte vna i. xxiiij. lib. aq̃ calꝭ: ꝛ mane bulliãt lento igne vſqꝫ ad cõſumptionẽ medietatis aq̃: ꝛ colentꝉ fortiter exprimẽdo: ꝛ illi colature adde. viij. lib. mellꝭ diſpumati: ꝛ libras. ij. zucchari: ꝛ bulliãt iterum lento igne donec incipiant ſpiſſari: ꝛ tũc adde aceti vini fortiſſimi lib. ij. ꝛ bulliat vſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ ſyrupi: ꝛ reponantꝉ in vaſe vitreato: ꝛ cũ opus fuerit: da de eo patiẽti ab. ʒ. j. vſqꝫ ad. ij. mane ieiuno ſtõ cuꝫ ter tãto aq̃ dulcis calꝭ: ꝛ cũ duobus auꝛ. mellꝭ roſacei: ꝛ cibetꝉ cibis ſubtilibus: ꝛ de carnibus dentꝉ ei pulli parui ꝛ colũbini: ꝛ ſi vis dare ei gallinas vna die dabis: ꝛ alia nõ: ꝛ rege eũ taliter donec fuerit liberatus. Et emplꝫ iſtud iterũ ſpleni ſuperponatur: qꝛ cõfert valde. ℞. radicis tamariſcis ꝛ camomille ꝛ florum narciſci: et florũ de iaſemino. añ. ptes eq̃les: rađ. capparis q̃rtã partẽ: farine ordei vel ſpelte q̃ntũ eſt q̃rta ps oium medicinarum ꝛ incorporentur cũ aceto ꝛ aqua equaliter mixtis: ꝛ pone calidũ ſup ſplenẽ: ꝛ liga ſup hoc emplꝛm folia viridia ficus: ꝛ comedat infirmus añ cibũ pomitella capparoꝝ poſtq̃ꝫ fuerint madefacta in aqua cũ ſale ꝛ aceto: qꝛ ſũt magni iuuamẽti in hac egritudine: ꝛ teneat dcm̃ emplꝛm in nocte: ꝛ in die inũgatꝉ bis cũ oꝛo ꝺ lilijs ꝛ roſaceo. Sciẽdo ꝙ aliqñ hec egritudo certificatꝉ ꝑ vrinã turbidam qñ mingitꝉ in q̃titate magna. Et h ideo qꝛ qñ ſplen non põt trahere dictã ſuperfluitatẽ ad ſe: remanet cũ ſanguine: ꝛ expellitur inferius ꝑ vrinã. Et aliqñ dicta ſuperfluitas expellitur a nã ad cutim exteriorẽ corporis: ꝛ fiũt ibi veſtigia nigra lata vel coloris violacei: ꝛ icõtinẽti poſt apparitionẽ dictoꝝ veſtigiorũ remouetꝉ durities ꝛ gſſities ſplenis: ꝛ h vidi pluries ꝓprijs oculis: ſicut multoties vidi icteritiã citrinã in cute fieri qñ cholera exterius expellitur ad ipſam: ꝛ qñ iſte humor ꝑ ſeceſſum emittitur non curatur ab oibus: ſed quando in cute apparet: tunc ad medicos currunt velociter pre timore.

C

D

E

F

De icteritia citrina. Cap. 6m.

HEC EGRITVDO in corpore gñatur qñ cholꝛa ſiꝉ exterius ad cutim expellitur: ꝛ vertitur color eius in ſiꝉitudinẽ coloris citri. ꝛ album oculiſiꝉr. Tñ conſiderare debes vtrũ h patiẽs pri⁹ pateretur acutaꝫ febrẽ vel nõ: ꝛ ſi patiebatꝉ: vide ſi poſt iſtã expulſionẽ remaneat alleuiatus a febre: vel nõ: aut ſi erat prius ſine febre: ſed apparẽte icteritia fuit febris: ꝛ iterũ ſi erat cum febre cõſidera vtrũ dicta icteritia apparuit añ 7m dieꝫ vel poſt. Ꝯ ſi in ſeptima die euenerit: ſpera bonũ de infirmo: eo ꝙ facta eſt iſta expulſio poſt digõneꝫ mãei. Ꝯ ſi apparuerit dicta icteritia in pncipio febris: timẽdũ ẽ de infirmo ne hẽat apa caꝛum in epate: vel in ſuis pelliculis. Et qñ ſic eſt oẽs humores ad epar deriuantes in cholꝛaꝫ cõuertuntur: ꝛ ide color totius corporis inficitꝉ atqꝫ itingitꝉ ab eadẽ. Et cũ fueris certificatus ꝙ h apa ẽ in epate confirmatũ: fac tunc oino patiẽtem abſtinere ab oi re calida atqꝫ dulci: ab oleo oliuaꝝ ꝛ ab oi piguedie ꝛ vnctuoſitate: qꝛ ſi dederis ex iſtis aliqd interficies infirmũ oino. Et ſtudeas potare eũ aqua cucurbite: ꝛ ciba eũ panata decocta in aq̃ ipſi⁹ cucurbite: nõ admiſcẽdo ei ſpẽꝫ aliquam niſi coriãdrum vel ſuccuꝫ. Ꝯ ſi virt⁹ fuerit debilis: dabis ei cucurbitas coctas cũ ꝑdicib⁹: ꝛ infrigida eas in puteo vel niue. Et ſi cert⁹ fueris ꝙ in epate nõ fuerit apa: conſidera ſi oppilatio aliq̃ fuerit in cãnali: ſeu meatu ſuperiori vel inferiori chiſtis fellis vꝉ verruca ſeu puſtula in aliquo ipſorũ gñata. Ꝯ ſi fuerit tũc cholꝛa extẽditꝉ atqꝫ ſpargitꝉ ꝑ totũ corpus cuꝫ ſanguine: ꝛ mẽbra ſui acuitate ꝛ amaritudine repudiant ipſam: ꝛ expellunt eã ad cutim: que eſt mẽbrum debile: ꝛ eſt mẽbrũ creatũ a Deo ſublimi ad defenſioneꝫ corporis totius: ſed expellitur in eã a nã pp melius. Et cum ſcieris ꝙ nõ fuerit in epate: ꝫ eſt in aliquo pdictoꝝ cannaliũ fellis: regendus eſt infirmus ſicut dixim⁹ addẽdo ꝛ minuendo ꝓut tibi videbitur expedire: faciendo tñ curã blãdaꝫ atqꝫ getã donec dicta puſtula fuerit digeſta vel diſſoluta. Et ſi verruca fuerit ibideꝫ: impoꝛe eſt ꝙ diu moretur quin diſſoluatꝉ vel corrodatur: cũ cholꝛa quotidie ide trãſeat: ꝛ ſui acuitate habeat ipſaꝫ diſſoluere rodere ꝛ deſiccare. Sed ſi icteritia fuerit ex liberatione cholere q̃ pp ſui multitudinẽ ꝛ abundantiaꝫ ſpargitur ꝑ totũ corpus: que abũdantia facta eſt ex multa comeſtiõe reꝝ calidaꝝ ſicut mellis ꝛ ſiꝉum. Tunc cura eius eſt leuis: qꝛ nõ indiget niſi frangere caliditatẽ corporis toti⁹: ꝛ hoc cũ aqua cucurbite: ꝛ citrulloꝝ ꝛ anguriarum: ꝛ cum aqua roſata. ꝓpinando ei predicta ad bibendum poſtq̃ꝫ fuerit infrigi

G

H

Left margin notes: De iuuamẽꝭ ſplenis. — Et ſcias qꝫ ſplẽ fortiores medicinas ſuſtinet epate. — Alzarn vide infra tract. 14°. c.p. gd ſit.

Right margin notes: Cãqꝛ icteritia piculoſa eſt apparẽs i pricipio febris ẽ periculũ apa tis epatis. — Cura icteritie apoſe. — Cura icteritie ab oppiꝛone. — Cura icteritie a multitudine cholere.

F data in nũe vel in puteo. Et da ei ad comedendum len-
tes decoctas in aqua cucurbite: ꝛ aceto: quoniam eſt ci-
bus in hoc caſu valde vtilis ꝛ pfectus. ¶ Et fit etiã icte-
Hiſtoria ritia ex potu alicuius rei malitioſe. Sicut accidit Azir fi-
lio Hali qui erat conteſtabilis regis: qui miſit pro me: vt
ad eum ſibilie ire deberem: ꝛ inueni eum glaucũ in coꝛ
poꝛe toto ſicut eſt coꝛtex citri: ꝛ amiſerat appetitum co-
De cura icteritie facte ex potu veneni medendi ex toto. Et conſiderando cum omni ſollicitudi-
ne ſuper negocio: graue mihi valde videbatur inueſtiga
re ꝛ certificare me de cauſa huius egritudinis: ꝛ hac de
cauſa non audebam ei curam adhibere. Et conſideran-
do precedentia infirmantis: nõ videbam ꝙ ex ipſis illud
accidens habere debuiſſet: eo ꝙ in eodem inſtãti in quo
habuit icteritiam habuit ſimilr ꝛ caſum appetitus. Cogi
taui ꝙ bibit ꝛ comedit rem venenoſã: de nã cuius erat
conuertere cõplonem coꝛpoꝛis totius in choleram. Et
K dixi ꝙ hec conuerſio erat ex pꝛopꝛietate rei dicte: ꝛ non
ex ſua cõplexione: quare cõuerſus ad deũ confidens to-
taliter in eũ rogaui vt ei minime plus nocumẽti inferre
poſſem ꝗ̃ illud qđ habere videbaꝛ. Dedi ergo ei ad po-
tandũ pondus trium granoꝛum oꝛdei de bezehard. cũ
ʒ. v. aque cucurbite. Et poſui aquam cucurbite ad repꝛi
mendum furioſitatem illius caliditatis acquiſite: ꝛ beze-
hard ad expellendum venenũ: ꝛ ſic poſui complexionẽ
cucurbite frigidam contra complexionem calidam pati
entis: ꝛ pꝛopꝛietatem bezehard contra qualitatem ꝛ p-
pꝛietatem veneni: ꝛ ſic inde perfecte fuit liberatus. Vñ
ex hac cura fui mirabiliter cõmẽdatus. Et qui viderunt
ꝛ audierunt venena pꝛo nihilo reputabãt faciendo illđ.
4ª aphoꝛi. 6 ꝛ Hip. ꝛ Gal. Rozoar ꝛ Gal. q pcedit ex mala cõparatione dierũ creticoꝛum ad egritudies acutas. vide 4ª aphoꝛ. 36º. Et iam ſciuiſti ꝙ antiqui medici dixerunt ꝙ icteritia que
fit in pꝛincipio egritudinis eſt mala valde: eo ꝙ fit añ di
geſtionem materiei. Sed ego dico ꝙ eo quia icteritia fit
ex humoꝛe acuto eſſe debet velocis motus in omnibus
ſuis actionibus ꝛ paſſionibus: vnde nõ videtur eſſe lon-
ginquum nec extraneum ſi recipit digeſtionem in ſecun-
da die ꝛ magis in quarta: ꝛ maxime in iuuentute: ꝛ in re-
gione calida: ꝛ in tẽpoꝛe calido: ꝛ quando flant venti oꝛi
entales vel meridiani. ¶ Et iam hucuſqꝫ locutus ſum de
icteritia pꝛout mihi videtur ſufficienter. Nunc autẽ in-
tendo tractare de laniatione ꝛ ſciſſura ſifac. ꝛ exitus in-
teſtini quod eſt ſupꝛa ventrem.

L ¶ Tractatus. 14ᵘˢ. De egritudinibus que fiunt in ſifac. ꝛ
eſt continens capitula duo.

¶ De ſciſſura ſifac: ꝛ exitu inteſtini. Cap. pᵐ.

SIFAC ALIQVANDO ſcinditur:
aut ex percuſſione facta cum ligno vel lapi
de ventre repleto exiſtente: aut ex ſaltu
H valido poſt repletionem: vel ex impetuoſa
ꝛ continua tuſſi: aut ex ſuperfluo pondere:
ꝛ hoꝛũ ſimilium. Et ſcias ꝙ quãdo ſcinditur
ſifac quamuis in pꝛincipio ſit parua ꝛ modica quotidie
augumentatur ꝛ dilatatur: ꝛ intantum ſic multiplicaꝛ
donec inteſtina exeant: non habentia quid ſuſtentet ip-
ſa niſi cutim exterioꝛẽ: ꝛ inde ſequitur doloꝛ vẽtris: ꝛ ru
gitus ꝛ diſpoſitio infirmi tota mala efficitur: ꝛ maxime il-
M lis qui vtuntur exercitijs laboꝛioſis: ſicut eſt equitatio ꝛ
curſus equoꝛum: ꝛ operatio artium que fiunt cum diffi-
cultate ꝛ laboꝛe magno ꝛ ſiliũ. Quare in iſtis qui labo
rioſe ꝛ quotidie ſic exercitantur quotidie dilatatur in
Cura eis ſciſſura. ¶ Cura autem huius egritudinis eſt ꝗes ſpe
cialiter illis qui hanc ſuſtinere poſſunt: cũ modico cibo
ꝛ potu: ꝛ continuo iaceant ſuper doꝛſum: abſtinendo a
foꝛti vociferatione. Et ſi tuſſiunt abſtineant ab ipſa to-
to poſſe: ꝛ ſtudeant vt eam quietã faciant atqꝫ lentam.
euitando ſternutationem quantum poſſunt. Et poſtmo
dum reducatur inteſtinum in locum pꝛopꝛium: ligando

de ſuper emplaſtrũ ſtipticum non tñ groſſe ſubſtãtie ni N
mis. ꝛ cõtinuando optime omnia iſta poſſibile eſt ꝙ libe-
retur deo dante. ¶ Sciendũ tamẽ ꝙ ꝯſolidatio hui⁹ ſi-
fac eſt difficilis valde: eo ꝗ eius ſitus eſt in loco humido
valde. ꝛ cũ mouetur coꝛpus: ſp cũ eo mouetur ꝛ cõqual-
ſatur ſifac. ¶ Ego autẽ tpe meo vidi quendam amicum Hiſtoꝛia
meũ ꝗ paſſus fuit hanc ſciſſuram. ꝛ receſſit ab eo hac de
cã poſſibilitas exercendi oia ꝗ̃ agere cõſueuerat. Et erã
tũc iuuenis. Et cũ illa superuenit ei doloꝛ valid⁹ in vẽtre
cã multe comeſtionis vuaꝝ ꝛ pomoꝝ: ꝛ iteꝝ in toto coꝛ-
poꝛe acutiſſimos habuit doloꝛes: ita ꝙ nullatenus pote
rat ſe mouere: niſi cũ difficultate ꝛ laboꝛe maximo. Stu-
dui ergo circa eũ in remouẽdo doloꝛes: ꝛ ꝑcepi ei vt mi
nime comedere deberet. niſi modicum panis bñ fermẽ-
tati cũ paſſerib⁹ ꝺcoctis in taſphea tãdiu ꝺcoctis donec
carnes eoꝝ diſſolui ab oſſibus videanꝛ. Et ſic tenui eum
cum iſto regimine iacẽdo ſupinus ꝑ duos mẽſes: ita ꝙ nõ
poterat oꝛare moꝛe ſarracenoꝝ niſi in coꝛde ſuo. ꝛ ſic re-
O moti fuerunt doloꝛes remota mã eoꝝ: ꝛ liberat⁹ fuit ab
eis integre ꝛ perfecte Et remotis doloꝛibus cepi laboꝛa
re circa rupturã: ſꝫ feſſus ꝛ fatigatus pꝛe longitudĩe tpis
dimiſi eũ pꝛecipiẽs ei vt quieſceret tpe longo iacendo ſu
pinus: ꝛ ſic ſtãdo cũ dieta modica ac ſubtili: redijt inteſti-
num in locum ſuũ permanens vacuum. ꝛ ſic conſtricte
fuerũt partes: ꝛ cõſolidatus fuit ꝑfectiſſime abſqꝫ cura
alia. Et ꝙ rememoꝛatus ſum de iſto nõ feci niſi vt ſit exẽ-
plum alijs cũ cõtigerit caſus ſimilis

¶ De vulnere ventris ꝛ inteſtinoꝛum. Cap. 2ᵐ.

QVANDO autẽ in vẽtre fit vuln⁹ ex fer-
ro: ligno: vel lapide: ita vt zirbus ide exeat.
tũc pmo medicus laboꝛare dꝫ: vt ipſum zir-
bum intus remittat ꝛ redire faciat: ꝛ ſi ſup
ipſum appuerit puluis: vel pilus: vel ſegatura alicuius
ligni: pmo eſt optime abluendus cũ aqua tepida: ꝛ po-
ſtea quiete intus reponatur. Et ſi aliqua pars zirbi ẽ nigra
ta fuerit vel coꝛrupta incidatur: ꝛ cum filo ſete ſuatur: ꝛ
ponatur intus: ponendo ſuper ſuturam ea que habent
conſolidare ſubtiliando regimen vt ſupfluitates minie P
ibi poſſint abundare. Qꝫ ſi ex vulnere ſanguis in quanti
tate multa non emanauerit. fac infirmũ ex baſilica que
arabice dicitur halchakal. flobotomari: quoniã ẽ cura ge
neralis in oib⁹ vulneribus pꝛohibẽs fluxum humoꝝ ad
locum vulneris. Et ſi ex vulnere inteſtinũ exierit abſqꝫ vl
la leſione ſui: tũc ſtudeas cũ oi feſtinatione ꝛ ſollicitudie
vt ipſum leniter atqꝫ plane redire facias: eo ꝙ ſi aliquã
moꝛã extra facẽt: inflareꝛ: ꝛ nõ poſſet poſtea redire: vñ exi
uit. Qꝫ ſi ex moꝛa foꝛſan ad inflationẽ ꝺuenerit: habeas
tunc aquam dulcem calefactã tepidam in vltima tem-
perantia. Et ſparge ipſam ſuper oꝛificiũ vulneris vice
poſt vicẽ: donec inflatio remoueatur. poſtea cũ oi pla-
nitie ꝛ ſuauitate laboꝛa vt ipſum intus redire facias: in-
iungẽdo ei qietẽ continuam: ꝛ vt abſtineat ab oi voci-
feratione clamoꝛoſa: ꝛ a ſuperfluo cibo: ꝛ potu. Et cib⁹ Q
eius ſit: cuius modica quãtitas multũ nutriat: ꝛ ſufficiant
ei in cibo duo teſticuli galli decocti in taſſea. Et ſtudeas
in rẽotiõe humoꝝ: ꝛ in elongatiõe ipſoꝝ a loco vulneris: ꝛ
inũge ptes ꝗ̃ rẽote ſũt aliqñtulũ a vulnere in circuitu cũ
olo ro. odoꝛifero atqꝫ aromatizato ꝛ nõ moueaꝛ iſirm⁹
vſqꝫ ꝗ̃ vuln⁹ fuerit cõſolidatũ. Sꝫ ſi cũ vulnere perfoꝛa
tũ fuerit iteſtinũ: ꝛ fuerit ex gracilibus: ipoſe eſt meo iu
dicio vt liberetur ꝛ ꝯſolideꝛ. Qꝫ ſi fuerit in groſſis poſe
erit vt viuat iſirm⁹. ꝛ ſi ſola vna ex pelliculis inteſtini fue
rit ꝑfoꝛata vel exlaniata: poterit ide bene liberari deo
dãte: ꝛ ſi vltra fuerit ꝑfoꝛatũ: difficilis erit cura atqꝫ gra
uis: ꝛ poſe erit foꝛſan vt viuat iſirmus: ſic i iſta diſpõne.
Sicut viſũ eſt ab hoibus de ꝗbuſdã aialib⁹. Et vidi tpe
meo

A meo hoīem a quo ſtercus ꝑ vulnus exibatq; vixit ſic in iſta diſpōne mala lōgo tpe: faciēdo facta ſua: ⁊ acquirebat vñ viuebat: ꝗuis male ⁊ cū difficultate. ¶ Huculq; ego declaraui ſub breuitate accñtia hui⁹ mēbri. Nūc autem intendo determinare de accidentibus ſtomachi.

¶ Tractatus decimuſquintus de paſſionibus ſtomachi: ⁊ continet capitula ſex.

¶ De ethica ſtomachi. Cap. pmū.

De eētia egritudīs.

HEC EGRITVDO qñ accidit alicui: pzio deſiccat̃ ſtomachus paulatine: et ſubtiliatur corp⁹ eius intū: donec ad ſubtilitatē pāni deueniat: ⁊ debilitat̃ inde ſtomachus: ita ꝙ non pōt cibum digerere. Et hac de cauſa ꝑ inter egritudines ſtomachi de iſta volui ptractare: qa medicis occulta valde eſſe probatur. Attēde ergo in cura huius egritudinis: ⁊ caue ne vtaris aliquo mō in hoc caſu ꝯfortātib⁹ ſtōm cognitis ꝗ hēant ſtipticitatē ⁊ ſiccitatē. Ne forte ſtomachus ab eis ſupfluā recipiat calefactionē. ¶ Signa quoq; hui⁹ egritudinis ſunt hec. ſ. abſentia vomitus: ⁊ ꝙ in ſomno nullā eÿci humiditatē ex oze: ⁊ debilitas ⁊ caſus appetitus ⁊ debilitas maxima digeſtiue: ita ꝙ in ſtercore ipſius nulla digō eē reperitur: ⁊ eſt abſq; malo odore: ⁊ intantū pmanet nō mutatum ꝙ aſſimilat̃ cibis comeſtis: nec hꝫ patiēs eructationes: ⁊ ſi aliqñ eructat: illud facit debiliſſime ⁊ ſentit nocumētū a cibis deſiccatiuis: pulſus vō ipſius eſt durus ⁊ paruus: ⁊ abſq; diuerſitate ⁊ variatiōe. Et cum hec ſigna in aliquo apparuerint: certus eſto ꝙ eſt macies ⁊ ethica ſtōchi: ⁊ maxie cū dozmierit ifirm⁹ ſupinus: ſi apparuerit cōcauitas i loco ſtōchi: tūc firm⁹ eē debes in illa opiōne cīno. Et ſi poſueris manū tuā cōprimendo ſup ſtomachū in illa ꝯcauitate: ⁊ ibi pcipies duriciē eē ⁊ acuitatē ſine dolo patiētis ex illa cōpreſſione: ⁊ pcipies pulſuꝫ ſub manu tua ⁊ percuſſionē: tūc certiſſime ⁊ abſq; vlla dubōne hec paſſio eſt macies ⁊ ethica ſtōchi: eo ꝙ pceptio ſenſus pulſua nō eſt niſi ex arteria ꝗ eſt in ozificio ſtōchi ꝗ minime ſentiret̃ vllo mō niſi corpus ſtōchi magnifice eēt extenuatū.

Cauteas in ethica ſtōchi vti ſtipticis ꝯfortantibus.

Signa.

B

C

P

Cura.

¶ Incipe ergo in cura hui⁹ egritudinis ab inunctiōe ſtomachi ipſius cū oleo amygda. dulciū ⁊ oleo granoꝝ viridiū. i. alçarū: ſintq; i. ℥. j. olei amygdalaꝝ. aut. ij. olei granoꝝ alçarū: ⁊ decia pars ipſoꝝ aq̄ dulcis tepide: ⁊ cibet̃ cū pullis paruis decoctis in taſphea: ⁊ oleū eius ſit oleū amygdalarū dulciū: ⁊ pro ſpēb⁹ vtat̃ maſticib⁹ bullitis in ferculis ſuis: ⁊ cerotū ad ponēdū ſup ſtōchū ſit factū ex pice nauali mollificata cū oleo amygda. dulciū: quod ſup ſtōm tenere dꝫ tm̄ ꝑ dimidiā horā parū plus vel minus: qm̄ ſi diu ibi pmaneret: nō modicū infirmo nocumētum hēet inferre. Et remoto empl̄o incontinēti inungat̃ ſtōchus oleo amygda. dulcium: ⁊ oleo roſaceo: ꝗ ambo ſint recētia minus vnius anni: ⁊ ppinet̃ ei lac capre ad bibendū: ꝙ ſit taꝫ recēter mulſum ꝙ nullā infectionem ab aere receperit: cuius quātitas ſit ab. ℥. j. vſq; ad. ij. ⁊ ciba eū pullis ⁊ teſticulis galloꝝ: qm̄ teſticuli huic īfirmo laudabiliores exiſtunt ipſis pullis: ⁊ cibet̃ in die ter. Et ſtudeas vt cibi eius ſint facilis digōnis: phibendo ei oīa ſicca: ſiue ſint cal̄a ſiue frida: cognoſcendo ꝙ calida ſunt maioris nocumēti: etiā ſi ſint humida: eo ꝙ caliditatis ē diſſoluere: ⁊ poſtꝗ ita eſt ꝑ accidēs hñt deſiccare: ꝗuis humida ſint nā. ⁊ hoc apparet in aqua calida: qm̄ ꝗuis humectet ⁊ actu ⁊ potētia manifeſte: tñ ꝓꝑ ipſi⁹ actualē caliditatē de ſuba mēbri hꝫ aliqd diſſoluere: ⁊ nos debemus in hac egritudine euitare cuꝫ omni ſollicitudie que habēt ⁊ poſſunt diſſoluere ⁊ deſiccare: imo intētio tua tota eſſe dꝫ in humectādo hoc mēbrū: ⁊ eius digōneꝫ cōfortādo. ¶ Et nota ꝙ ſtōchus eſt mēbrū nobiliſſimū velut principale ꝓpter colligātiaꝫ oris ſtomachi ad cerebrū: ⁊ ꝓpter multā ꝗtitatē neruoꝝ qui ſunt ibi: ⁊ hac de cā ſollicite intēdere debes in ꝯfortādo ipſuꝫ ⁊ manutenendo eius virtutē: ponēdo in oībus ſuis medicaminib⁹ ſtiptica ⁊ aromatica: ⁊ ſi haberēt aliquā amaritudinē: ſicut eſt amaritudo roſarū nō noceret: imo cōferret multuꝫ. Et pulle ſue ⁊ teſticuli galloꝝ quas comedere dꝫ: debēt eſſe cocte multū: ⁊ panis eius ſit optime fermētat⁹: parū vel ꝗſi nihil hñs de ſale: ⁊ ſit ex pfectiſſimo frumēto: qō optime ſit maſinatū: ⁊ buratatū: ⁊ malaxatuꝫ pfecte cū dulci aq̄ tepida: ⁊ oleū quo vti dꝫ: ſit oleū amygdalarū dulciū: vel oleū ſiſaminū. tñ ſcire debes ꝙ oleū amygdalarū dulciū eſt cōueniētius ⁊ magis laudabile: eo ꝙ oleū ſiſaminū hꝫ mēbra debilitare vtētibus de eo multū: cū careat omni ſtipticitate: ⁊ hꝫ fetorē oris ꝑcreare cōtinuādo illud multū: ꝗuis nō noceat aliqñ recipiēdo de eo bis vel ſemel in ipſa hora qñ extrahit̃. Et non nocet ei abſtinere a potu qñ comedit. Oleū vō oliuaruꝫ ſi fuerit ablutū ter vel ꝗter: in hac egritudine ꝯfert etiā. Et aq̄ ordei ꝯuenienter ꝑparata modice exhibita valꝫ. Jā ergo mihi vꝫ huculq; ſufficienter declaraſſe que ad curā huius egritudinis hñt ptinere: volo tñ mō addere iſtud modicum. ſ. ꝙ opꝫ te oīno euitare ea ꝗ ſunt magne ſtipticitatis ⁊ amaritudinis: ꝗuis ſtōchus inquātū ē ſtomachus requirat ſtipticitatē tēperatā cū modica amaritudine: tñ tā ꝓꝑ egritudinē ꝗꝫ ꝓꝑ nām mēbri dꝫ euitare oīa acetoſa. Sꝫ vt deferat̃ virtus medicinarū ad villos ſtōchi: opꝫ aliqñ vt miſceas ſuis medicinis aliq̄ acetoſa. Et cydonia aſſata multū valēt in hac egritudie: qm̄ ſua humiditate ſitiꝫ remouēt: ⁊ ſua ſtipticitate ⁊ aromaticitate hñt vtutes ꝯfortare: ⁊ ſua acetoſitate faciūt puenire virtutes ad villos ſtomachi. Et ſic cōpleta eſt rememoratio huius egritudinis: que occulta eſt valde pluribus medicis: ⁊ paucos de eo inuenimus tractaſſe.

D

E

Regimē.

F

¶ De apoſtemate ſtomachi. Cap. 2m.

Apoſta ſupioris ptis ſtōachi ſūt vehementioris doloris: iferioris vō pluríe magnitudinis.

Cura.

ET HEC quidē egritudo in ſtōcho aliqñ euenire pōt ſicut in alÿs mēbris euenire cōſueuit. Sed ſcire debes ꝙ omne apā qō ſit in partib⁹ ſtomachi inferioribus eſt minoris doloris: ⁊ eius accidentia leniora valde ſunt ꝗꝫ eius qō ſit in ozificio ſtomachi: ſed id qō ſit in fundo ſtomachi maioris eſt magnitudinis ꝗꝫ id qō accidit vel oritur in ozificio ipſius. Et cura quideꝫ horum omniū apoſtematū generalis eſt. Primo ex baſilica flobotomare: ⁊ frequenter cliſteriçare: ⁊ regimen multum ſubtiliare vtendo narcotic. ſ. ſtipticis frigidis in principio multum cum paucis reſolutiuis: ⁊ quanto plus perſeuerauerit apoſtema: tanto diminuenda ſunt narcotica ⁊ reſolutiua augumētanda. Et narcotica conuenientia in hac egritudine ſunt ſicut cydonia ⁊ pira: et qa iſta ſunt cibus: ideo cōuenientiora ſunt ꝗꝫ pura medicina. Et que ſunt narcotica ſimul ⁊ reſolutiua: ſunt ſicut çuccharū roſaceum. Et que ſunt fortis reſolōnis in hac egritudine ſunt ſicut çuccharū roſaceū mixtuꝫ cū modico flore camomille: qm̄ camomilla de ſui proprietate reperta eſt ac ꝓbata dolores intrinſecos mirabiliter mitigare. Quare firmiter dico ꝙ ſi īfirmū tal̄r rexeris a principio apparitiōis apoſtematis. ſ. cū narcoticis dictis vel ſimilib⁹ ⁊ reſolutiuis liberabit̃ infirmus abſq; magno labore ⁊ dolore: ſi dictū apā fuerit in fundo ſtomachi generatū. Sed ſi ortū fuerit in ozificio eius: prouenient infirmo accidētia peſſima: ſicut cardiaca: ꝗ ſi pſeuerauerit diu pducet ad ſincopim ⁊ ad defectum virtutis. Febris quoq; ſemper eſt accidens coniunctum huic egritudini cuius fortitudo vel debilitas eſt ſm̄ nobilitatem loci ipſius apātis: ⁊ ſm̄ naturam humoris eius: curādo hāc egritudinē ſi ꝯuenerit ad ſaniem: diminuo do apā in

G

Nota ꝗl̄r çuccharuꝫ roſatuꝫ eſt narcoticū.

H

I fundo ſtōi fuerit gñatuꝫ: infirm⁹ diu poterit viuere: eo q̄ ṽtutes ipſi⁹ vitales ⁊ aīales ide nō multū debilitant̄: ſed nāles penit⁹ debilitant̄: eo q̄ ſtōchus minie digerere pt cibū ꝑꝑ dcm̄ apa: queadmodū antea facē ꝯſueuerat. Et poſtq̄ꝫ in ipo nō bn̄ digerit̄: ipoſſe ē q̄ in epate digerat̄: cū ſit in h̄ ope ipſo debilior. Si aūt apa in orificio ipſius ſtōi fuerit: ex eo multū patiēs debilitat̄: ⁊ vix abſq̄ꝫ ſincopi eē repit̄: tn̄ ṽtus digeſtiua lōge melior in iſto repit̄: q̄ꝫ in illo in quo efficit̄ in fundo: eo q̄ fortior ⁊ melior locus digōnis ſtōi eſt fundus ei⁹. Et poſſe ē q̄n in ſupiori pte ſtōi fuerit apa: q̄ ēt ſingultū patiet̄. Quare dico q̄ ſi diu ꝑſeuerauerit h̄ apa ſine liberatiōe in breui deficiet infirmus ꝑꝑ debilitatē ṽtutis: ⁊ ꝑꝑ frequētiā prauoꝝ accidentium q̄ ſucceſſiue fiūt in eo: ⁊ ſi in fundo ei⁹ fuerit ꝓlongat̄ infirmitas diu ⁊ forſan liberabit̄ ex eo: ⁊ ſi nō morit̄ poſt longuꝫ tp̄s. Qn̄ vō ſanies in hoc apate apparuerit: da ei an̄ cibū abſterſiua ⁊ mūdificatiua ad potādū: ſicut alreça ⁊ ea q̄ hn̄t ſtōm ꝯfortare: ſicut maſtices: qm̄ ꝓprietas maſticoꝝ maxia eſt in ꝯferēdo nocumētis ſtōi: ſicut ligritie ꝓprietas eſt dolorē eius remouere. Et oīa medicamina

K

Uſus mellis lōgo tēpore corrūpit ſtomachuꝫ: iō facienda ſunt electuaria cū zuccharo.

iſtius paſſionis ꝯfecta ſint cū zuccharo: q2 ſi vſus fueris melle lōgo tpe: corrūpes ſtōm. Et attende q̄ q̄n ꝓpinas hec medicamina infirmo: ⁊ nō ſentit inde dolorē: certiſſime ſcire debes q̄ locus vlceris coopertus eſt ſanie multa. vn̄ tūc nō ſufficit vti debilibus abſterſiuis ⁊ mūdificatiuis ac inciſiuis: imo indiges eoꝝ q̄ faciūt dictas operationes cū fortitudine ⁊ violentia: ſicut eſt cētaurea: ⁊ q̄ fortiter incidit abſq̄ꝫ caliditate eſt agreſta decocta. ipſa enī ꝓprietatē hꝫ ꝯferēdi ſtō: ⁊ elariuꝫ factū ex cinis vitis cū ꝓprietate ⁊ ṽtute ꝯfert in hac egritudie. Et vtere hīs inciſiuis ꝓut videbit̄ infirmo ꝯuenire. vꝫ. ſi infirmus ex iſtis mordicationē pateret̄ abſtine ab iſtis: ⁊ ſis cōtētus regie ſupradicto: qm̄ pro maiori parte ſi apa fuerit paruū: ⁊ regimen fuerit ordinatū: euadet patiēs omnino. Si aūt magnum extiterit: impoſſis eſt cura eius.

De veruca que oritur in ſtomacho. Cap. 3m.

L

Hiſtoria.

ET GENERATVR quãq̄ꝫ i ſtō veruca ſicut in alijs mēbris. Et ego q̄dē vidi hãc paſſionē cum eſſeꝫ in carcerib⁹ de Hali: vni de familia ſua: ⁊ ipſe nō digerebat cibū: ⁊ febricitabat febre inordinata: q̄ aliq̄n fortiter inaleſcebat: ⁊ interdū debilitabat̄: et hēbat ſolōnē nō magnā: ⁊ ille egeſtiōes erāt varij coloris: ⁊ nō bn̄ cognoſcere poterā cām ſue egritudinis: ⁊ cū tetigiſſeꝫ pulſuꝫ eius inueni ipſuꝫ inordinatū: ⁊ nō magnū. cognoui ḡ ex hoc q̄ apa erat in mēbro multoꝝ neruoꝝ: ⁊ ſpālr q2 erat ſerin⁹: ⁊ ḋbilitas ṽtutis patiētis obuiabat magnitudini ipſius pulſus. q̄re iſta manifeſtabāt verucā eē in ipſo ſtō: ⁊ q2 nō erat multe velocitatis pulſus ſignū erat manifeſtū q̄ nō erat de gn̄e calidoꝝ apatū: ⁊ paulatine q̄dē eius caro diminuebat̄ quotidie: ⁊ cū poſuiſſem manū meā ſup fundū ſtōi. inueni duricie ibidē ad quãtitatē vni⁹ pomi abſq̄ꝫ ſenſu alicuius doloris: ⁊ cum fortiter cōpreſſiſſeꝫ manū: tūc ſenſit modicū doloris. Et quoties iterabā cōpreſſionē: fortius dolebat. Cognoui ergo certiſſime q̄ erat moriturus: tn̄ ipm̄ quotidie ꝯfortabaꝫ: faciēdo ei ea q̄ hn̄t egritudinē mitigare: q̄uis eſſeꝫ ḋ eius curatiōe ḋſperat⁹: eo q̄ ṽtus ipſi⁹ quotidie debilitabat̄.

M

Et q̄dā die cū aſſellaſſet: aſſellauit q̄ddā rotundū q̄d hēbat formā pomi cū radice vna: ⁊ erat ſolidū. Et quoties poſtea aſſellabat egerebat ſanguinē in magna q̄ntitate: ⁊ ſic ꝑſeuerauit plurib⁹ dieb⁹. Et cognoſcebā certiſſime q̄ moriebat̄: tn̄ verecūdabar ſibi dicere. Quadā aūt nocte vocauerit me ⁊ inueni eū q̄ſi mortuū: ⁊ idignatus fuit ꝯ me: credēs q̄ ego q2 erā in carcerib⁹ dn̄i ſui nō curaſſem de eo diligēter: q̄uis ſibi puriſſime ⁊ fidelr ſeruiuiſſem: De⁹ nouit. Sꝫ debilitas ṽtutis eius ⁊ prauitas ⁊ fortitudo egritudinis obuiauerūt curationi ſue: cum oīa in manibus Dei exiſtāt. Et q̄uis de domo mea ⁊ poſſeſſionib⁹ meis me extraxiſſet: nō fui culpabilis ꝑꝑ hoc: Deus nouit. vn̄ dn̄s patiētis ꝑcepit vt affligerer illa ḋ cā: q̄re ꝯuerſus ſuꝫ ad dn̄m: ⁊ dixi: fiat volūtas Dei. Et cū eſſeꝫ in itroitu ianue carceris dixi illi q̄ ducebat me: q̄ erat ḋ maiorib⁹ ciuitatis. iſte dn̄s intendit me moleſtare abſq̄ꝫ cā: Deus nouit. Et iā ſunt plures dies q̄ ꝓpoſuerā ei dicere ṽitatē. q̄ nō poterat euadere ab egritudie iſta vllo mō: ſꝫ verecūdabar ꝯtriſtare aīam patiētis. Nūc autē q2 video q̄ itēdit me ꝑ nihilo aggrauare: dico vobis q̄ nō viuet vltra. xij. dies. Ira aūt ⁊ ꝑturbatio animi quã hēbaꝫ me intm̄ coegit q̄ dicta ṽba talr̄ dixi q̄ infirmus me itellexit: ⁊ ſerioſe illud feci: ⁊ ſic poſit⁹ fui in carcere. A ſeptē aūt dieb⁹ in antea cecidit ṽtus eius manifeſtiſſime: ita q̄ miſit ꝑ vxore ſua ⁊ filijs: ⁊ in nona die mortu⁹ fuit. Et q̄d memoratus ſuꝫ de hoc caſu nō feci niſi vt exēplū ſit vobis in alijs: tn̄ ſi ṽt⁹ eius fortis extitiſſet nō erat impoſſis cura eius: niſi forſan alias multas verucas in ſtō habuiſſet: ⁊ abſq̄ꝫ dubio hec veruca non orit̄ niſi ex humore melico: vel ex flate groſſo viſcoſo. Et accidūt h̄ ex comeſtiōe carniū camelloꝝ antiquoꝝ ⁊ ſimilium ⁊ ex comeſtiōe ēt crudarū carniū.

O

Hiſtoria alia.

Et cum ꝓcurabā mareſtā. i. hoſpitale infirmoꝝ inueni quēdā q̄ ibi hēbat verucā in ſtō. Cui⁹ egritudo aliq̄n fortis erat: ⁊ iterdū debilis nō ꝑmanēs in vno ſtatu: nec ex aſſellatiōe alleuiabat̄. Et cū cōſumptus eēt a carne: mihi venit ad curanduꝫ: ⁊ ex ꝯſilio meo ⁊ cura alleuiatus fuit: ⁊ icepit carnē reſtaurare: et demuꝫ icepit comedere ꝯīa cibaria: ⁊ mortu⁹ fuit an̄q̄ꝫ ad magnā ꝯſumptionē deueniſſet: ⁊ abſq̄ꝫ dubio h̄ veruca erat prope orificium ſtōi: ⁊ iō velociter mortuus fuit ꝑꝑ diſſolutionē ⁊ caſum virtutis quemadmodum dixi.

De ficu que fit in ſtomacho que in arabico dicitur dubellati. Cap. 4m.

P

Hiſtoria.

ET PROCREATVR aliq̄n in ſtō q̄dam ſpēs apatis q̄ arabice dr̄ dubellati. Et ego iā vidi tpe meo quēdā q̄ patiebat̄ hãc egritudinē q̄ erat iuuenis in fine etatis illius: ⁊ cōiter erat bone ṽtutis: cuius complexio erat calida ⁊ ſicca: ⁊ erat multe comeſtionis: ⁊ abſq̄ꝫ cuſtodia aliq̄. Cui ſupuenit debilitas magna in ſuo corpe toto cū multa macie ⁊ extenuatiōe: ⁊ cū hoc toto comedebat ea q̄ in ſua ſanitate comedere cōſueuerat: ⁊ erat abſq̄ꝫ febre: ⁊ bn̄ cibuꝫ ſuū digerebat: neq̄ꝫ medicis obediebat in cuſtodiēdo ſe a malis cibis. Et cū nō potuiſſet ire: decubuit ad lectū: ⁊ tūc mihi fcā ſua recitauit. Et ego ſteti tpe bono q̄ nolui ei ꝯſulere: demū ꝑcib⁹ ſuis coactus incepi eū regere ⁊ curare: ⁊ quãdiu in meo regie ꝑmanebat: bn̄ erat ei: ⁊ cū a regie elōgabat̄: corrūpebant̄ fcā ſua. Et tādiu ſic ꝑſeuerauit donec ad ſpēꝫ ethice deuenit cū magno calore: ⁊ ad vltimū febris illa ꝯuerſa fuit ad paroxiſmos manifeſtos: tn̄ inordiatos: ⁊ q̄n comedebat non morabat̄ diu q̄ pulſus ei⁹ ad duricie ꝯuertebat̄ cū modica velocitate: ⁊ exide cepit apparere in ſūdo ſtōi corp⁹ apatis: ⁊ ex ſua iordiatiōe cibi in breui appuit apa i groſſitudie pomi g̃nati magni manif: ⁊ cepit hēre fluxū vētris: ⁊ exide cepit hēre ſtōchus mot⁹ malos: q̄n ſupuenit ei ſpaſm⁹ ⁊ ſingult⁹: ⁊ mortuus fuit ille cū prauis ⁊ fortib⁹ acciñtib⁹. ſ. cū diſſolōne ṽtutis ⁊ ſincopi frequēti ⁊ ſucceſſiua: ⁊ nūq̄ꝫ illud apa apertuꝫ fuit.

Q

Et mirat⁹ fui nō modicū q̄ infirm⁹ ille potuit tn̄ durare donec apa dcm̄ ad tātā magnitudineꝫ habuit ꝑuenireꝫ: ꝑ certo hoc nō fuit niſi q2 ipſuꝫ apa erat ex humore ꝓprio melico: aut ex flate q̄d erat in vltia groſſitudine: ⁊ ſignū hui⁹ erat: q̄ erat q̄ſi oino abſq̄ꝫ doloe: nec vnquã putredo aliq̄ ab apate in ſtō iſoluebat̄: niſi q̄n morti appropiquauit. Et hoc iō q2 aliq̄ res nō mouet aliqd

A

Cura.

nec mutationē facit: niſi qñ mouet̄: ꝛ ꝑ maiori pte hec
egritudo icurabilis ē pp groſſitiē hũoris ꝛ ipſi⁹ maliciā:
ꝛ hac ō cā reſolui nō pt. Sʒ ſi hec egritudo ex lenib⁹ fue
rit: ꝛ medic⁹ fuerit ſtudioſus poterit panlatie eā diſſol-
uē: humectādo dubellati it⁹ ꝛ ex: qm̄ rē groſſā ipoſſe eſt
diſſolnē niſi p⁹ humecteť: ꝛ cū hũectata fuerit leui⁹ diſ-
ſoluet̄. Medic⁹ aūt poſtea miſcē dʒ has medicinas ſil̄: ꝛ
tēperare eas: ꝛ iterare ipſas diu donec fuerit liberat⁹.
Si aūt apa dcm̄ ad aptionē ꝛ eruptionē dueñerit: tunc
cura ei⁹ erit ipoſſis pp maliciā hũoris q exit ab ea: ꝛ pp
nobilitatē ipſi⁹ mēbri qδ ē imēſe necitatis ꝛ magne oꝑa
tiōis in corpe. Et pñt ēt ex hac egritudie alie ifirmitates

B

in corpe fieri: hoc eſt q̄ cōpl̄o epatis ab ipa alterat̄ hoc
mō: qꝛ cib⁹ in ſtō patiētis nō bñ digerit̄: ꝛ ſi in ipo nō di-
gerit̄ ipoſſe eſt q̄ in epate digerat̄: ꝛ ſic epati iducit le-
ſionē ſicvides q̄ qñ aliqs hō granū frumēti itegrū nō de
coctū nec viſulatū vel ɔtritū deglutierit: q̄ ſtōch⁹ nō pt
ipʒ digerē: ꝛ ſi ſtōch⁹ nō pt h̄ facē: q̄ quō epar facē pote-
rit: Et ſic de alijs cibis: qꝛ qñ ſtōchus nō pt ipos digerē:
nec epar. Et hoc alias latius declarabo Deo cōcedēte.
¶ De humorib⁹ diuerſis imbibitis in ſtōmaco ſtō. Cap. 5ᵐ.

Signa colere cū flegmate.

ET IN ſtō qdē aliqñ ibibit̄ fl̄a mixtū cū cholera
in tunicis ſtōi: ꝛ ī ipſius groſſitie: q̄re ſequit̄ ifirmo
hac de cā debilitas ṽtutis digōnis: ꝛ conat̄ vome
re: ꝛ nō ejicit res de qb⁹ ſit curādū: ꝛ hʒ eructatio-

Signa fl̄a tis cuʒ melancolia.

nes. Et ſi eructatio illa fuerit acetoſa: ſcias pro certo q̄
cū illo flegmate mixta ē mel̄ia: ꝑpina q̄ ifirmo oī mane
ad bibēdū de ſyrupo ſqnçabin: ꝛ de ſyrupo feniculi ana:
cū tāto aq̄ decoctionis maſticis calide ꝛ ſufficiet. Si aūt

C

Signa colere nālis.

dicta eructatio fuerit fumoſa pp comeſtionē rerū ſicca-
rū ꝛ diſſolutiuarū ꝛ abſtinētia rerū humectatiuaꝝ. ſcias
ꝑ certo q̄ chol̄a eſt ibibita in ipſo ſtō. Et ſignū hui⁹ cer-
tiſſimū eſt, mot⁹ iferioris labij. Et cū hoc cognoueris ici-

Cura cholere imbibite.

pias eūare cholerā cuʒ ſcamonea ꝛ aq̄ lactis coagulati
cū ſemie chartami: vel cuʒ myrabolanis citrinis. Et q̄-
uis Gal. de hoc nō fecerit mētionē. ſ. q̄ hēant ṽtutē coa
gulādi lac. experiētia tñ nos docuit ꝛ laudauit q̄ optimi

Signa colere ñ nāl.

ſunt ad coagulādū ipʒ. Et ſi iſta chol̄a nō fuerit ex illis q̄
ꝓcedūt ab epate: ſʒ fuerit ex ſpēb⁹ chol̄e eruginoſe vel
praſſine: accidētia tūc erūt fortiora ꝛ īpetuoſiora: q̄re ñ
ſufficiet purgare ſolū cū ſcamonea ꝛ lacte dcō: imo opʒ
vt miſceas cū ṗdcis ō lapide laçuli: aut ifuſionē lapidis
laçuli in lacte. Poſtea dabis ei ad purgāduʒ ea q̄ ducūt
humorē groſſuʒ: ſicut eſt ſcamonea cuʒ q̄rta pte ipſi⁹ ex
bdellio cū aq̄ cucurbite: vel cū aq̄ lactis. Et qꝛ iſte hũor
ad ſiccitatē ɔclinat: iō non debes ei dare aliquā medici-
nā: niſi ſit mixta cuʒ re hũida: ſicut aq̄ cucurbite vel aq̄

D

Signa melancolie a chol̄a fcē.

lactis. Et aloes ēt cū ſcamonea mixta cū re hũida ꝓfert
in hoc caſu. Si āt eructatio fuerit acetoſa: ꝛ cū h̄ patiēs
habuerit tremorē labij vt dcm̄ ē. Scias ꝑ certo q̄ h̄ hu
mor ibibit⁹ in ipſo ſtō ꝑ fuit choleric⁹: poſtea fuit ibi adu

Cura fl̄atis ibibiti.

ſtus: ꝛ ɔuerſus eſt ad mel̄iaʒ. Purgabis q̄ ipm queādmo
dū iferius ɔclarabo. Si ṽo id qδ infuſuʒ eſt ꝛ ꝑfundatū
in corpe ſtōi fuerit fl̄a: dabis ei ꝑ ad bibēdū ſyrupū ſqn-
çabin factū ex melle. Et ſi fuerit iuuenis: ſufficiet tūc ei
dare ſyrupū ſqnçabin ſimplicē cuʒ ſyrupo feniculi. viij.
dieb⁹ vel. x. Regimē qdē ei⁹ ſit panis bñ fermētatus cū
pull'is vel turturib⁹ ꝛ paſſeribus factis in taſphea. Et ſi
chol̄ica fuerit mā decoquant̄ ṗdcā cū aceto. fl̄a aūt pur
gabis cū ſeie ṽtice'ꝛ chartami bdellio ꝛ oppoponaco
ꝛ ſerapino ana ptes eq̄les: pulpe collogntide minutim
iciſe: ꝛ ifuſe in lacte amygdalaꝝ tāto q̄ ſit decia ps. Mi-
ſceant̄ oia ṗdcā cū ſyrupo ſqnçabin facto ex zucharo:
ꝛ da ifirmo ad bibēdū ſm ṽtutē patiētis a q̄tuor aureis
in. v. Si aūt fuerit eſtas: ꝛ patiēs iuuenis: oia ṗdicta mi-
ſceant̄ cū oleo amygdalaꝝ dulciū: qm̄ eſt bonū. Et ſi cer

E

Signa melācolie im

tificat⁹ fueris q̄ humor ſit mel̄icus: ꝛ iſtud ſcies ex motu
labij: ꝛ ex motu ſtōi ad vomēdū: ꝛ q̄ qñ ſtōach⁹ ei⁹ eſt va
cuus eueniūt ei imaginatiōes terribiles ꝛ ſomnia varia:
ꝛ ꝑ maiori pte ſōnia ei⁹ ſūt ṽa. hec ſunt ꝓpria ſigna hui⁹

Cura melācolie imbibite.

egritudinis. Igr̄ poſtq̄ h̄ humor ē mel̄icus nō ſufficit ad
icidēdū illū cū ſyrupo ſquinçibin ſolo: imo opʒ vt addas
amygda. amaras: ꝛ ſyrupū ō cētaurea: ꝛ ſyrupū feniculi:
cū dabis ei mane ad bibēdū cū aq̄ tepida vſq; ad. xv.
dies. Et poſtea purgabis cū elleboro nigro: qꝛ illō pro-
priū eſt in attrahēdo hūc hũorē in hac egritudie: ſʒ ꝑ re-
ctificabis cū h̄ mō. ſ. pones cū ꝑ ꝑ noctē vnā i ol̄o amyg
dalarū recētiū: ꝛ ɔcoctiōe polipodij recētis: ꝛ ad remo-
uendū anguſtiā ellebori nigri addes aliqd de ſticados: ꝛ
cū h̄ ēt adiuuat ad eūationē dicti hũoris: ꝛ pone ſil̄r mo
dicū de lapide laçuli: aut ō aq̄ in qua fuit ablutus lapis

F

laçuli. Et ſi eſtas fuerit dabis ſolū ifuſionē harū medici-
narū. ¶ Aliō medicamē ad h̄. ℞. polypodij recētis: floꝝ
nenufaris. aā. ℥. j. ellebori nigri: epithimi. aā. aur̄. v. vio-
laꝝ ꝛ ligritie. aā. aur̄. x. ꝛ. ℥. j. aq̄ ifuſionis ex lapide laçuli
optime trito: q̄ ſunt cōquaſſanda cōquaſſent̄ ꝛ ifundant̄
ꝑ noctē vnā in aq̄ feruēti: ꝛ colent̄ fortiter exprimēdo: ꝛ
in oib⁹. x. ℥. hui⁹ colature ponat̄. ℥. j. colature dicte infu-
ſionis lapidis laçuli: ꝛ. ℥. ij. ſyrupi ligritie: ꝛ. ℥. j. ſyrupi ma
ſticini. Et ꝓpina ad bibēdū cū duob⁹ q̄nis ordei ſcamo
nee nō multū trite. Et fac cuſtodiri ifirmū in hac purga-
tiōe ſicut fit in alijs laxatiuis. Et qꝛ h̄ humor cū difficulta
te nō modica mouet̄: ꝛ eradicat̄ ex loco ſuo: iō opʒ vt ite
res hāc medicinā pluries atq; pluries: ponēdo ſpaciuʒ
iter vtraſq; tot dieb⁹ quot ſellas fecerit ex ipa medicia.
¶ Medicamē aliō. ℞. lapidis laçuli; polipodij: epithi-
mi: violaꝝ. aā. aur̄. j. ellebori nigri ifuſi ꝑ noctem vnā in

G

ol̄o amyg. dulciū: ꝛ folia collogntide. aā. q̄rtā ptē aur̄. j.
ſcamonee ṗōd⁹ duoꝝ q̄noꝝ ordei. Terat̄ vnaqueq; haꝝ
ꝑ ſeꝑter folia collogntide: q̄ ſcidi debēt cū forficib⁹ mi-
nutiʒ: addēdo ṗdcis medicis ex puluē dragagāti ad pō-
dus ipaꝝ: ꝛ tātidē ex amyg. dulcib⁹ mūdatis ꝛ bñ tritis
ꝛ miſceant̄ cū ſyrupo maſticino cui dabis ex ipo medica
mine. aur̄. iiij. fcā abſtinētia a ɔ̄rijs: ꝛ ꝑparatiōe dcā cuʒ
℥. j. oximellis ſimplicis: ꝛ trib⁹. ℥. aq̄ cal̄e: regēdo euʒ ſicut
ɔuenit in laxatiuis. Et eſt poſſe q̄ ille idē hũor q ē ibibit⁹

De inbibitis ꝛ i ɔcauitate exiſtētibus.

in ſtō: ſit ēt in ipſa ɔcauitate ipſi⁹: tñ qδ purgat vnū pur-
gat ꝛ reliquū. Si ṽo dicti hũores varij fuerint ꝛ diuerſi
in ſpēb⁹ ꝛ cōpl̄onib⁹. difficulter cognoſcunt̄ ꝛ medicant̄
ṽ.q̄. ponat̄ q̄ fl̄a ibibitū ſit in villis ſtōi: ꝛ in ɔcauitate ip
ſius ſit chol̄a vl̄ mel̄ia. ꝛ iſta qdē chl̄a q̄ erit i ɔcauitate:
gñata erit ex cibis cal̄is ꝛ ſiccis: aut deriuata erit ibidē
a kiſti fell̄. ꝛ ſi fuerit mel̄ia erit a ſplene. Signa autē qñ

Signa colere in ɔcauitate ꝛ flegmatis imbibiti.

chol̄a ē in ɔcauitate ꝛ fl̄a ibibitū in ſuba ipſi⁹ ſtōi ſunt h̄
. ſ. q̄ ſtōch⁹ ɔtinue mouet̄ ad vomituʒ: ꝛ qñ vomit reijcit
chol̄aʒ: ꝛ ē abſq; motu labioꝝ ꝛ tremore: eo q̄ fl̄a ibibi-
tū remouet acuitatē chol̄e. Sʒ ēt nō ē lōginquū q̄ ſitim

H

patiat̄ validā atq; fortē eo q̄ chol̄a illā mouet ſui nā: ꝛ
fl̄a q̄ eſt ibibitū in villis ſtōi ꝓhibet ſenſibilitatē aque ꝛ
alioꝝ potuū q bibunt̄: ꝛ oia q̄ i ſtō itrāt miſcent̄ cū chol̄a
ipa ꝛ icorporant̄: ꝛ pp acuitatē ipſi⁹ chol̄e ꝛ mordicatio
nē q̄ ſemꝑ mordicat atq; pūgit: pulſus efficit̄ paru⁹ atq;

Cura.

dur⁹. Et cui hec appuerit accītia: fac eū vomē cū aq̄ mel
lis mixta cū ſucco raffani: qm̄ h̄ faciūt vomē cholerā. et
educūt ēt aliqd ex fl̄ate ibibito in ſtō: ꝛ ꝓpina ei de ſyru
pis ṗdcis hoc eſt de ſyrupo dcō qñ fl̄a eſt ibibitū in ſuba
ꝛ villis ſtōi: ꝛ purga eū cū laxatiuis ſupradictis: nec dimi
nuēdo aliqd nec decidēdo. De mel̄ia aūt q̄ eſt in ɔcaui-

De fl̄ate i concauo ꝛ chol̄a inbibita.

tate ſtōi iferius determiabo. Si ṽo fuerit ecōtrario. ſ. q̄
chol̄a q̄ ō̄riuata ē ab epate ad ſtōʒ: aut ab ipo ſtō gñata
erit in ſuba ipſi⁹ ibibita. fl̄a aūt repertū in ſui ɔcauitate.
Qδ qdē flegma ibi diſcurſuʒ fuerit a cerebro: aut in ipo

I ſtõchũ gñatũ ex comeſtione ciboꝝ groſſoꝝ ꝛ fridoꝝ val-
de ꝛ humidoꝝ: aut ex ſuperflua ꝛ nimia comeſtione: aut
erit ibi procreatũ ꝑꝑ etatẽ ipſi⁹ patiẽtis: ꝛ ſui cõpl'onez.
Tũc ſigna hoꝝ erũt iſta. ſ. ꝙ mouet quotidie ad vomen-
dũ vice poſt vicẽ: ꝛ hꝫ motũ validũ labíj iſerioꝛis: ꝛ ſitis
ei⁹ eſt fortis: ꝛ maxie qñ flegma viſcoſũ tẽdit ad ſalſedi-
nez: qꝛ de nã ſalſedinis ꝛ ꝓprietate eſt iducere ſitiz: ꝛ ꝑꝑ
viſcoſitatẽ flatis: qm̃ viſcoſitas flatis adherẽs fundo ꝛ
parietib⁹ ſtõi nõ ꝑmittit deuenire aquã vel aliũ potũ ad
ipſum ſtõm. Et chol'a q̃ eſt ibibita in ſubã. ꝛ in villis ſtõi
Cura. manifeſtũ eſt ꝙ hꝫ etiã ſitiz ꝓcreare. Cũ aũt certificatus
fueris ex ꝑdictis ꝙ ſic fuerit ſicut diximꝰ: incipe in cura-
tiõe iſtius dare ei decoctionẽ raffani cũ ſyrupo ſgñçibin
fcõ ex forti aceto: ꝛ fac euz vomere cũ iſto medicamine
pluries ꝛ pluries: ꝛ poſtea eũa chol'az cũ his q̃ ꝑdiximꝰ
ſupꝰ in iſto capl'o qñ chol'a eſt ſimpl'r ibibita: qm̃ chole-
ra mouet ad expulſionẽ. Qꝛ ſi certꝰ fueris ꝙ dcã chole-
ra redũdata fuerit ab epate ad ſtomachũ: tũc credo ꝙ
K dare ifirmo aquã angurie ꝛ citruloꝝ ſibabit cũ educẽdo
cholerã exteriꝰ: ptiz ꝑ vrinã ꝛ ptiz ꝑ ſudoꝛẽ: rectificãdo
cõplexionẽ villoꝝ ſtõi: ꝛ frãgẽdo moꝛdicationẽ quã fac
chol'a in ipſo ſtõ. Si v̄o chol'a gñata fuerit in ipſo ſtõ: nõ
ꝓficit aq̃ anguriarũ ꝛ citruloꝝ ꝑdcã: ſꝫ idiget euãtiõie cũ
his q̃ diximꝰ q̃ hñt cholerã euãre: qñ ſimpl'r ibi cholera
dñat. ¶ Itẽ ponat ꝙ mel'ia ſit in fũdo vel in ꝯcauitate
Signa melãcolie in concauo ꝛ cholere ibibite. ſtõi: ꝛ chol'a vel fl'a ſit ibibita in ſubaz ſtõi. Qꝛ ſi chol'a ẽ
ibibita i ſubaz ipſi⁹ ſtõi: tũc tremoꝛ iferioꝛis labíj eſt ma-
gis fortis ꝛ manifeſtus: ꝛ apparẽs. Et accit ifirmo iſtãtia
vigiliaꝝ: ꝛ cũ excitat a ſõno mouet cũ tioꝛe ꝛ ꝑturbatio-
ne: ꝛ appetitꝰ comedẽdi i eo foꝛꝫ exiſtit: ſꝫ cũ modica q̃ti
tate cibi remouet appetitus ille: ꝑꝑ nãz cholere: ꝛ digõ
tarde efficit: ꝛ pulſus eiꝰ eſt durꝰ: ꝛ accidũt ifirꝰ anguſtie
iter dũ: q̃s ipe idẽ ignoꝛat: vñ. ſ. ꝓcedãt. Et cũ videris iſta:
icipe in cura iſtiꝰ euãre mel'iaz: cogſcẽdo ꝙ melia q̃ ẽ in
ſtõ ñ pt eẽ dẽſa neq3 dura: ꝑꝑ ipſiꝰ acetoſitatẽ: qm̃ aceto
ſitas hꝫ ipaz diſſoluẽ ꝛ eliq̃re ſic aq̃: qm̃ ſi ſic nõ eſſet nõ
L poſſet moueri. Et credo ꝙ purgãdo mel'iaz nõ idigebis
purgare chol'az q̃ eſt ibibita: qꝛ cito ꝑ ſe mouebit ꝛ euã-
bit: ꝛ ea q̃ hñt meliã purgare iã dixi i egritudie hac ſim-
Meliaz ẽt imbibitaz alio hũoꝛe in cõcauo exñte ẽ fere ipoſſe. plici. Et ſi forte mel'ia fuerit ibibita: ꝛ aliꝰ humoꝛ fuerit
in ꝯcauitate: hoc accidit raro ꝛ in minori pte. Et v̄e dico
ꝙ mihi ipoſſe eẽ vꝫ: ꝛ hoc iõ qꝛ mẽbꝛa ipaz abhoꝛrẽt ſibi
nã: ꝛ cũ ꝓprietatẽ hẽat deſiccãdi: qñ eſt in ꝯcauitate: ꝑꝑ
ſui põderoſitatẽ nõ recipit a poris coꝛpis ipſiꝰ ſtõi: ꝛ ñ pt
itus penetrare donec v̄tꝰ expulſiua ſtõi foꝛꝫ fuerit. Si ãt
v̄tꝰ expulſiua mẽbꝛi debilis fuerit: ꝛ v̄tꝰ ꝯſeruatiua ipſiꝰ
q̃ fecerit i ꝯſeruãdo ꝛ i expellẽdo: tũc hũoꝛ ibi putreſcit
ꝑꝑ defectũ ꝯſuatiue: tũc idẽ febꝛis efficit: ꝛ qñ hec egri-
tudo cũ febꝛe efficit: hucuſq3 ñ ſuꝫ rememoratꝰ: ſꝫ qñ de
febꝛibꝰ determinabo ibi tũc determiabo de hac egritudie
q̃ fit cũ febꝛe. Sciẽdo ꝙ queãdmodũ h̄ paſſio accidit ꝓ-
pter humoꝛes q eueniunt in ſtomacho: ita accidere põt
ex mala cõplexiõe ſimplici vel cõpoſita q̃ gñatur ibidẽ.

M ¶ De motu ſtomachi qui dicitur in arabico ſolab: latine
vero ſingultus. Cap. 6m.

Hũiditas ẽt cũ mã ñ põt eſſe cã ſingultus. SCIAS ꝙ ſingultꝰ pt accidere ꝑꝑ foꝛtẽ caliditatẽ
igneã: aut ab intenſa friditate: aut ꝑꝑ nimiã ſiccita-
tem: ſed ipoſſe eſt ꝙ poſſit accidere ab humiditate
ſola: etiã ſi fl'a liquidũ in ſtõ abũdauerit. nõ eni oꝛit
inde ſingultꝰ: ſꝫ accidit ei volũtas vomẽdi: ſicut dixi qñ
fl'a in ſtõ ſupabũdat. Et ſcias ꝙ ꝓ maioꝛi pte ſingultus
accidit ꝑꝑ malã cõpl'onẽ ſimpl'r calidã: aut a cõplexiõe
mala calida ꝛ ſicca: vel a mala complexiõe calida ꝛ hu.
Cura ſingultꝰ a caliditate. nõ ꝙ humiditas aliqd ad hoc faciat. Curat qdẽ ſingultꝰ
q accidit a ſola caliditate ignea cũ aqua frida ſola. Qꝛ ſi
coꝛpꝰ patiẽtis fuerit extenuatuz: ꝛ v̄tꝰ erit debilis. miſce

cũ aq̃ aliqd mellis: vel de ſyrupo ligritie ꝓut tibi meliꝰ
videbit ꝯuenire ſꝫ nãz patiẽtis. Et caue ne des mel niſi
ꝑfecte fuerit deſpumatũ: qꝛ ſtõm potẽter poſſet debilita-
re. Sciẽdo ꝙ zucchaꝝ ẽ magis ꝯueniẽs q̃ʒ mel. Et da ifirꝰ
moꝰ ad comedẽdũ de pulpa citruloꝝ ꝛ cucumeꝝ: ſeu ãgu
riaꝝ: qꝛ cũ iſtis ꝑficies itẽtionẽ tuã in remouẽdo calidita
tẽ: ꝛ nõ diu ꝑmanẽt in coꝛpe: imo exeũt ꝑ vrinã ꝛ ſudoꝛẽ
trahẽdo idẽ cholerã: ꝛ comedat ẽt lactucas decoctas ꝑ
ſe aut cũ carnibꝰ. Et q̃uis lactuce i coꝛpe hẽant ꝑmanẽ:
humoꝛ tñ q ex ipſis gñat nõ ẽ malꝰ: cũ ſit ſutilis ad mo-
dũ aq̃: ꝛ ꝓ tãto nõ facit vẽtoſitatẽ ſic faciũt poma: cucur
bita aũt q̃uis ifridet ꝛ idẽ nob' in hoc videat ſatiſfacere:
tñ qꝛ ex ipa hũoꝛes groſſi gñant q ſunt tardi motꝰ: nõ ſu
mus ſecuri qn i fine faciãt nocumẽtũ: maxie ſi comedant
añq̃ʒ decoquant: itñ ꝙ ad vltimã diſſol'onẽ deueniãt. Si
v̄o ſingultꝰ fuerit ex cã frida: da ifirꝰ ad bibẽdũ ſyrupuz
de maſtice cũ aq̃ i fuſiõis ligritie: ꝛ iunge ſtõm cũ oleo de
ben: in q̃ poñ ſit aliqd de gallis: ꝛ ſi nõ inueniret illud: fac
iunctionẽ cũ oleo de alſcaríj. Qꝛ ſi ſingultꝰ ꝓuenerit a ſic-
citate ſola q̃ foꝛꝫ in ſtõ fuerit: hoc nõ accit niſi poſt ꝯſum
ptionẽ humiditatis radicalis q̃ ẽ i coꝛpe i ſc̃du ſcḋo. Qua-
re oleũ amygdalaꝝ dulciũ i hoc caſu multũ valꝫ cũ adiu
toꝛio Dei. Et bibat ſyrupũ ligritie rõnabil'r fcm̃. Et po-
nere manũ ðlicatã ſup ſtõz tenẽdo eã tñ donec ꝑcipiat
caloꝛẽ iꝰ in coꝛpe ſtõi penetrare ꝯfert valde. Et cibꝰ eiꝰ
ſint teſticuli galloꝝ decocti i taſpꝛea cũ oleo amig. dl'ciũ.
Et ſi ifirmꝰ aliq̃ʒtulũ foꝛtioꝛ fuerit dabis ei extremitates
alarũ ꝑparatas in taſꝑꝛea cũ medulla panis bñ fermẽ-
tati: ꝛ auis q̃ dr̃ alſcamã: ꝛ ẽ auis pua ꝛ alba ꝛ aſſimilat
azacir. i. ſtoꝛnello ſi cõpetẽter decoquat ꝯfert i hoc caſu.
Et galline ẽt tenere decocte cũ lacte ſil'r ꝯferũt. Et bibe-
re aliquãtulũ lacꝰ capꝛe iuuenis tepidũ ſic exit ab vbe-
re multũ valꝫ. moꝛãdo tñ tm̃ a receptiõe alteriꝰ cibi do-
nec lac fuerit digeſtũ: ꝛ bibat aquã i fuſiõis ligritie mũda
te: ꝛ pt ẽt bibẽ aquã i fuſiõis vue paſſe: q̃ ñ multũ ſteterit
i ea: ita vt modicũ: vel q̃ʒ nihil mutet coloꝛẽ: ꝛ bibẽ ſil'r
aquã oꝛdei tepidã ꝯfert: dũmõ cũ ſiccitate ſtõi nõ fuerit
friditas. Et balneũ ſine aq̃ dulcis cõmẽdo in hac egritu
die: tñ itrare ſupbã: ſeu ſiccũ balneũ minie laudo. Et ꝺꝫ
ifirmꝰ ſe elõgare a cogitationibꝰ ſupfluis: ꝛ a vigilíjs ſil'r
ſupfluis toto poſſe. Et ſcias ꝙ oꝛit ẽt ſingultus aliq̃ñ a
ſpaſmo q fit i ſtõ ipo ꝑꝑ ſubitã inanitiõez: ꝛ itẽſaz q̃ fit in
ſtõ: ꝛ idẽ ſpaſmat. Et pt ẽt ſingultꝰ euenire a tioꝛe nimio
q accit alicui ꝑꝑ terroꝛẽ ſupfluũ aliꝰ magni viri: vñ hũo
res oẽs redeũt ad ptes coꝛdis: ꝛ inanit ſtõchꝰ ꝛ alia mẽ-
bꝛa a cal'a ſubã: ꝛ idẽ ꝓuenit ſingultus ꝑꝑ friditatẽ q̃ ſtõ
ſuſẽgt cã ꝑdcã: ꝛ maxꝰ ſi cõpl'o ſtõi patiẽt frida fuerit nã-
liter: aut i fridatꝰ fuerit accñtal'r. ꝛ hac de cã qñ aliqs ſu-
bito terreſcit vel tremeſcit: accidit ei ſingultꝰ: qm̃ ſtõchꝰ a
caloꝛe nãli ꝛ ſpũ inanit: ꝛ idẽ ifridat. Et mihi ẽt vr̃ ꝙ qñ
alicui aliqd magni terroꝛis ſeu tremoꝛis accit: euenit idẽ
i ſuba cerebꝛi ſpaſmꝰ. ꝛ oꝛit i illo pãniculo q diuidit cere
bꝛũ i duo meãtꝰ motꝰ inoꝛdinatꝰ: ita ꝙ nõ mouet ſuo motu
nãli: eo ꝙ iũgit ps cogitatiua pti ꝯſuatiue ſeu memoꝛia-
li: ꝛ ꝓ idẽ i eis accit motꝰ ioꝛdiatꝰ: ꝛ ꝓuenit ex illo ſingultꝰ
ꝑꝑ colligãtiã cerebꝛi ad ſtõꝫ: ꝛ ẽt vomitꝰ. Et he cãe a me
rememoꝛate ſunt q̃ magis v̄itati vicine eẽ vñr: qm̃ ſcire
has res certiſſime ñ ẽ neccñ i arte medicie. Sꝫ ſcia nãlis
ꝛ diuia hꝫ haꝝ reꝝ certitudinẽ ꝛ v̄itatẽ ſutiliter idagare:
ꝛ ꝑꝑ h̄ ego ñ aſſero has res eẽ v̄as certiſſime ꝛ oino: qm̃
ipoſſe ẽ eas ſic ſcire: ꝛ ſolus Deꝰ q eas creauit ꝛ fecit eas
veraciter nouit ꝛ cognoſcit. Sed ego nomino h̄ accidẽ-
tia vt veniã ad remotionẽ cauſe. Cura aũt eſt poſtq̃ʒ fue
rit ſingultꝰ: bibere ſyrupũ pomoꝝ fcm̃ cũ ſucco mẽthe:
aut ſyrupũ maſticis. Et ſtudeat comedere ea q̃ hñt ꝯfoꝛ
tare mẽbꝛa ꝑncipalia ꝛ ꝯfoꝛtãtia ſpũm aialez: ꝛ odoꝛet

A

poma aromatica:ꝛ ambrá ꝛ muſciũ:ꝛ ſilia ſꝫ tp̃s in q̃ fue
rit. Cõſiderãdo etiã cõplõnẽ ꝛ ↄ̃ſuetudinẽ patiẽtis:dõo
ci ea q̃ hẽãt ipꝫ letificare ꝛ ↄfortare:ꝛ dare ei ſpeꝫ fir-
mã velocis ꝛ cite libatiõis:ꝛ fac ei recitare ea q̃ faciũt di
latare cor:ꝛ riſuꝫ fortiter ꝓuocare:ita vt mẽbra moueãt
ſil' cũ aia:ꝛ calor nãlis ꝛ ſp̃us dilatent ad exteriora tali
mõ vt vincãt ꝛ dñent ſup mẽbra. Et cũ dico aia itelligo
ſp̃ũ aĩalẽ:qm̃ aia ñ ſcit ab aliq̃ niſi a Deo glĩoſo q eã fec
ꝛ creauit:ꝛ a me ꝛ ab ill' q ſapiẽtiores ſũt me ignorat qd
ipa ſit:niſi qꝛ ſcit ipaꝫ eẽ ex effectib⁹ ꝛ ṽtutib⁹ ipſi⁹. Et fit
qdẽ ſingult⁹ a vaporib⁹ ſubintrãtib⁹ in villis ſtõi:ita q
qñ hõ ſupflue comedit ↄ̃bit ſtõch⁹ ꝛ coadunat̃ viſus illaꝫ
partẽ vbi vapor exiſtit:ꝛ ide ſeqt̃ ſingult⁹. Sꝫ qñ ↄ̃bit ꝛ
coadunat̃ tot⁹ ſtõchus nõ fit ſingult⁹:ſꝫ ꝓuenit ide vomi-
tus. Cura autẽ hui⁹ ſingultus eſt euãre ſtõm:ꝛ poſtea aſ-
ſueſcere dꝫ reſolutiuis ꝛ calefaciẽtib⁹ tẽperate in empla
ſtris ꝛ electuarijs:ſicut ſunt cortices citri ꝛ maſtix:ꝛ hoꝝ
ſilia. ❡ Et poſtq̃ ſufficiẽter hucuſq; de egritudinib⁹ ſto-
machi determinaui:nũc ad egritudines pectoris intẽdo
redire:eas ptrãſcũdo ſufficiẽter cuꝫ adiutorio altiſſimi.

De ſingultu a vaporibus.

Cura.

B

❡ Tractatus decimuſſextus de egritudinibus pectoris ꝛ diafragmatis continens capitula ſeptem.

❡ De apãte pectoris ꝛ ꝓuatione anhelitus. Cap. pmũ.

PECTVS qdẽ mẽbrũ eſt hñs multos ner-
uos:ꝛ caro eius eſt dura ꝛ dẽſa. Et qꝛ ſic eſt:
iõ in eo fit apã ex humore groſſo valde:ꝛ fit
etiã in pectore difficultas ꝛ ꝓuatio motus ip
ſius. Cqñ in nucha orit̃ egritudo:vl' in neruo
q ꝓcedit a nucha ad pect⁹ a quo fit mot⁹ eius. Et cũ hoc
etiã qñ fit egritudo h̃ remanet hõ viu⁹ donec ſtudeat̃ in
cura ipſi⁹ cõpetẽter. Et hãc curã memorat⁹ ſui qñ deter
minaui de egritudinib⁹ neruoꝝ:ꝛ nũc 2° h̃ de ipſa volo
determiare. Incipias'q̃ iñgere in poſteriori pte capitis
.ſ. in nucha cũ puro balſamo. Et ſi ñ inuenit̃ iñge cũ oleo
d carpobalſamo:vel cũ aliq̃ alio qd hẽat ſubam ſubtilẽ
ꝛ calefactiuã:ſicut eſt oleũ de granis alçarȷ cũ oleo ro.
quoꝝ ptes ſint eq̃les cũ aureo vno optie ambre diſſolu-
te i ipſis. Et ſi ñ hẽes ãbrã:pone d laudano puriſſimo ꝛ
aromatico:tñ ãbra lõge melior exiſtit. ꝛ illd ẽ meli⁹ ↄ̃ſiliũ
a quo icipẽ dbem⁹. .ſ. iñgere nuchã icipiẽdo a puppi ca
pitꝭ dſcẽdẽdo vſq; iferi⁹ ad cingulũ:qm̃ ſi curaueris fontẽ
ṽtutꝭ motiue curabit̃ egritudo oĩno. Et aliqñ accidit vt
ꝓuet̃ anhelit⁹ ſubito pp̃ accñtia difficillima ꝛ peſſima q̃
veniũt in nucha ſup locũ vbi orit̃ nerũ⁹ motiu⁹ q mouet
pectus:ꝛ qñ hoc accidit ifirm⁹ deficit ꝛ morit̃ ſuffocat⁹.

Tractatu ac°.

Cura.

C

❡ De vlceribus ꝛ ſciſſuris q̃ fiunt in pectore. Cap. 2m.

ET FIT ſiqdẽ in pectore vlceratio vel vlcus et
ſciſſura a cauſis extrĩſecis. Et qñ hoc accidit abſq;
ſciſſura pãniculi eſt vulnus ſicut ſunt cetera vulne
ra. Et ego memorabor d ipſis qñ d vulnerib⁹ ptra-
ctabo. ſi aũt dict⁹ pãniculus fuerit ſciſſus:tũc patiẽs nõ
poterit anhelare tãdiu donec illa ſciſſura permanebit
abſq; clauſiõe. Sed ſi a medico clauſa fuerit:vel ab ipo
ifirmo:aut ab aliquo alio tũc ſubito ſibi tuſſis eueniet:
ꝛ redibit ei anhelitus quã diu vulnus ꝑmãſerit clauſũ:
ꝛ poſt forſan erit vt liberet̃:ꝛ totũ hoc ptinet ad cap̃l'z d
vl'nerib⁹:ꝛ ego tractabo d his qñ tractauero d vl'neb⁹.

D

❡ De ſcabuſia. i. de pleureſi. Cap. 3m.

ET ORITVR ſiqdẽ in pectore apã in pte ite-
riori ipſius ſub pãniculo intrinſeco:qd arabice dr̃
ſcauſca:latine pleureſis:ꝛ põt fieri ex vno humore
vel ex plib⁹. Et cura hui⁹ eſt flõmare ifirmũ ex ba-
ſilica brachij oppoſiti:q̃uis qbuſdã nouis medicis nr̃i tẽ
poris videat̃ q ſit minuendus ex eadẽ pte egritudinis:
inducẽdo, ſup hoc verba logicalia ꝛ ſophyſtica:qd mihi
nullatenus vr̃ eſſe rõnabile:neq; veruꝫ:imo credo cer-
tiſſime q facere illd oĩno eſt mors ifirmi ꝛ fac ifirmũ ab-

Cura i pn̄cipio.

ſtinere ab oĩſpẽ carnis:ꝛ a pane frumẽti:ꝛ pre oĩb⁹ alijs
reb⁹ dꝫ euitare carnes:ꝛ cib⁹ eius ſint pultes furfurũ:q̃
pultes ſic debẽt ꝑparari. recipiat̃ furfur ꝛ ponat̃ in aq̃
dulci:ꝛ tãdiu ibi dimittat̃ donec aq̃ mutet colorẽ nr̃ũ:
ꝛ poſtea colet̃ fortiter exprimẽdo ꝛ dcoquat̃ donec fiãt
pultes ſubtiles valde:ꝛ ꝓpina ifirmo put tibi videbit̃ ex-
pedire:qm̃ in pn̄° et⁹ egritudinis ſufficit ſatis iſte cibus:et
iñge locũ patiẽtis in pn̄° cũ ol'o roſaceo:ꝛ poſt 3m diem
iñgat̃ cũ oleo anhetino ꝛ ol'o roſaceo:q̃rũ ptes ſint eq̃-
les. Et ſi videris q tuſſis nõ affuerit:ſꝫ receſſerit. ꝛ dolõ
ſil'r nõ remãſit in loco:ꝛ febris generit:vel fcã fuerit lẽ-
ta:tũc muta ifirmũ ad comedẽdũ cbiſt ordei dcoctũ ſim-
pl'r cũ aq̃ dulci. ꝛ h̃ ad min⁹. 4. dieb⁹. Et poſtea muta ip
ſuꝫ ad comedẽdũ micã panis dcoctã i aq̃:ꝛ hoc ad min⁹
vſq; ad octo dies:ꝛ poſtea cibet̃ pane bñ fermẽtato ma
deſcõ in iure ſcicle:ꝛ cuiuſdã herbe q̃ dr̃ arabice ãrmol:
ꝛ ſũt attriplices:ꝛ eſt neceẽ vt oĩno abſtineat a pullo vſq;
ad q̃dragẽſimũ die a pn̄° egritudis. ꝛ illd ẽ ↄ̃ſiliũ ↄueniẽs
atq; ꝑfectiſſimũ. Et ab ide in anteã cibet̃ pullo:ꝛ paula
tine dõec ꝑduces cũ ad ſuã cõplõnẽ nãlẽ. Sꝫ ſi ñ fueris
ad ifirmũ niſi poſt gñatiõnẽ ſaniei i ipo apãte:opare quẽ
admodũ dixi in ſanie pulmõis:cogĩcẽdo q mollities ſeu
lenitas ꝛ albedo ſaniei eſt ſignũ laudabile in pleureſi:vi-
ditas ãt ꝛ q̃ ad nigredinẽ ptinet cũ diuerſitate ptiũ ipſi⁹
ſputi ꝛ ſaniei eſt ſignũ malũ ꝛ illaudabile. Et ſi poſt reie-
ctionẽ ſaniei ſanguinẽ ꝑ os emiſerit:ſcias q tũc ifirm⁹ in
breui morit̃. Et qꝛ has cãs ſuffic ẽter dtermiaui i egritu
dinib⁹ pulmõis:iõ ipſas h̃ ponẽ ꝑtermitto. attẽde tñ q
ſi in aliq̃ dieꝝ creticoꝝ ſaniẽ ſpuerit albã ꝛ ↄ̃iũctã ſicut i
die q̃rto (q̃uis illd in minori pte fiat) ẽ laudabile ſignũ:q3
fortitudinẽ ṽtutis hꝫ ſigre:vl' ſi fuerit in 5°:vel in 7°:ſeu
9°:aut vndecio:vel i q̃rtodecio:aut deciſeptio vl' vice
ſimo:in oĩb⁹ iſtis ẽ ſignũ bonũ:ꝛ q̃to in minori ſpacio tpis
dcã ſanies laudabil' in colore ꝛ ſuba in dieb⁹ creticis ap-
paruerit:tãto egritudo erit breuior ꝛ ſalubrior:ꝛ q̃to tẽ
p⁹ fuerit ꝓlixi⁹:tãto pl⁹ ſigt ſup dbilitatẽ ṽtutis:cogĩcẽ-
do tñ q quãcũq; ſanies laudabil' appuerit in dieb⁹ creti-
cis nõ ẽ ſupflua dbilitas ṽtutis:imo ſꝫ ſpare dbes d ſalu
te ifirmi. Sꝫ ſi dcã ſanies fiat illaudabil' in colore ꝛ ſuba:
aut fuerit diuerſoꝝ coloꝝ ꝛ ſube:ñ ſolũ ſigt ſup dbilitatẽ
ṽtutꝭ ifirmi:verũ ẽt ſup malitiã hũoris vñ ꝑeat̃ ſiue orit̃
ipſa ſanies:ſciẽdo certiſſime q tp̃s ꝛ etas adiuuãt i lõgi-
tudie ꝛ breuitate egritudis. vꝫ. q ſi tp̃s fuerit tꝑatuꝫ vel
calꝫ:erit digõ breuior. i. velocior. Et ſi tp̃s fuerit fridũ cũ
ſiccitate ꝓlõgabit̃ digõ:ꝛ ſic in eſtate abbreuiabit̃ egritu
do:in hieme ãt ꝓlõgat̃. Et ſi fuerit patiẽs iuuenis:ſil'r di
geſtio erit velocior. ꝛ ſi fuerit ſenex fiet tardior. Et ſi dcre
pitus:ipoſſe eſt q hẽat digõneꝫ ꝑfectã:ꝛ in pueritia ſil'r
fit tardior q̃ in iuuẽtute. Sciẽdo certiſſime q quãto ifir
mus fuerit fortioris nãe:tãto magis eius digõ accelerat̃
ꝛ ecõtrario. Et viſis atq; cognitis ſignis laudabilib⁹ ſup-
ſcriptis:ſit tũc regimẽ patiẽtis cũ pultibus ꝑdcis. Exce-
pto q nõ ſubtiliet̃ regimẽ in vltia ſubtiliatione. Et da ei
ad bibẽdũ hãc dcoctionẽ. ℞. alcharſcaina ꝛ ẽ panicald.
i. ſpẽs iringoꝝ:ꝛ focha:ꝛ camomille:ꝛ liquiritie:ꝛ algeſ-
feth. i. eupatorij:ꝛ capilli veneris. añ. ptes eq̃les:ꝛ deco
quant̃ vſq; ad ↄ̃ſumptionem medietatis ptis aq̃:vt ṽtus
earũ optie extrahat̃:ꝛ da ei ad bibendũ hãc dcoctionẽ
cũ ſyrupo ſcariole:ꝛ in omni potu ſuo fac vt ſit ligritia.
Sciẽdo q lac amygdalarũ i h̃ caſu mltũ ↄfert:eo q fac
leniter ſpuere:ꝛ adiuuat ad digerẽdũ reliq̃as egritudis
ꝛ remouet mordicationẽ:ꝛ ꝓuocat ſomnũ. Et ẽt poſtq̃
facta fuerit mũdificatio vulneris apãtis:nõ nocet iſtud
regimẽ exercere:q̃uis febris receſſerit:ꝛ tuſſis:ꝛ dolor
ſil'r non affuerit:nõ decipiaris quin etiã hoc modo exer
ceas regimen:ſicut dixi:qm̃ veraciter credo q hoc ac-
cidens non poteſt perfecte remoueri in minori ſpacio

E

caro ẽ peſſima i pleureſi

In dclinatione.

F

Signa ꝓnoſtica.

G

Cura al dubdan.

H

Lac amygdalaꝝ iuuat q̃druplici iuuamento in pleureſi.

I ꝙ̃.xl.dieb⁹.Et ꝓ tāto nō eſt regēdus regie ſani ante iſtō
tēpus:ꝛ poſtea nō cibet̃ niſi extremitatib⁹ pulloꝝ deco-
ctoꝝ in taſpbea cū modico panis bñ fermētati:ꝛ hoc pl'i-
bus dieb⁹:deide paulatie ad regimē ſanoꝝ ē ꝑducēd⁹.

¶ De apāte lateris. Cap.4m.

ET ORITVR qñqꝫ apā i pectoꝛ.ſ.i carne q̄ ē
iter vnā coſtā ꝛ aliā:q̄ gdem egritudo arabice dr̃
datalgenebr.i.egritudo lateris.Et cura ipſi⁹ ē ſtō-
mare iſir^m i pn⁹ egritudinis ex latere oppoſito apā
tis.ꝛ regimē gdē cibi ꝛ pot⁹ ipſi⁹:ꝛ cura ei⁹ ſit queād^m ꝓ
dixi in pluresi operādo illō regimē donec fuerit libat⁹.
Et dr̃ia q̄ eſt iter pleureſim ꝛ hāc egritudinē ē:qꝛ doloꝛ
g ſit in pluresi eſt doloꝛ extēſiuus ꝛ acutus:ꝛ pulſus eius
eſt dur⁹ ꝛ ſerinus:ꝛ febꝛis in pluresi ē itēſioꝛ valde ꝙ̃ in
iſta:ꝛ maioris ꝑiculi:ꝛ quāto apā fuerit vicin⁹ cordi:tā-
to erit maioris ꝑiculi:ꝛ ē maioris ſenſibilitat̃:ꝛ ꝙ̃uis ca-
ro ſit mlt̃e ſenſibilitat̃:ꝛ foꝛt̃:ꝛ ſpāl'r qñ in ea ſit apā:nō
tñ eſt eꝑparāda ſenſibilitati q̄ ſit in pluresi:eo ꝙ loc⁹ ille
K eſt circūdat⁹ oſſib⁹ duris ꝛ villis ſeu pāniculis.Quare cū
ibi ſit apā:ēt ꝙ ſit paruū eſt magne anguſtie ꝛ iquietudi-
nis cū doloꝛe graui:ꝛ iſtō apā lateris.Cꝗ ſit in carne q̄
eſt iter coſtas ꝓ maioꝛi ꝑte eſt paruū.ꝛ niſi fuerit erroꝛ
i cura ex ꝑte medici vl' ipſi⁹ iſirmi:liberabit̃ iſirm⁹ oīno
deo dāte.Incipe ergo i cura iſti⁹ a pn⁹ egritudinis:quē-
ad^m ſupius dixi in pleureſi.Cin flōmia ꝛ cibis ꝛ medicis:
exercēdo oīa oꝛdiate quātū potes.Et iā vidi ſenē pꝛem
meū bone memoꝛie:cui De⁹ miſereat̃:g curauit vnā mu
lierē ex hac egritudie:ꝛ igeniat⁹ fuit extrahere humoꝛē
ad ꝑtes exterioꝛes:ita ꝙ manifeſtū fuit apā exteri⁹ cū tu
moꝛe:ꝛ apertū fuit exteri⁹:ꝛ ide curata fuit cura ꝑfecta.
Sꝫ ego nūquā ꝑueni ad hoc op⁹ tā ꝑfcm̄ ꝛ miraculoſuꝫ:
nec adhuc ſuꝫ:nec ꝑueni ad illuꝫ gradū.Sꝫ ſi ꝓceſſeris
in hac cura:ſ' dixi in pluresi:credo ꝓ certo ꝙ liberabis
iſirmū anteꝙ̃ apā ꝯueniat ad ſaniē nutu Dei.Et ſubtilia
regimē tā in cibo ꝙ̃ in potu:quēadmodū dixi in egritu-
dine pulmonis.Et ſi ſanies iceperit apparere inūge lo-
L cuꝫ cum oleo roſaceo aromatico ꝛ anhetino:quoꝝ ꝑtes
ſint equales:ꝛ ſic operaberis donec fuerit liberatus.

¶ De ſciſſura venarum pectoꝛis. Cap.5m.

ET FIT gdē aliqñ in pectoꝛe vlceratio:ꝛ ſciſſu-
ra ſic in alijs mēbꝛis accidere ꝯſueuit:ꝛ de his tra
ctabo qñ d̄ vlcerib⁹ alioꝝ mēbroꝝ determiabo.ꝛ
ſit ēt in pectoꝛe iterdū ſciſſura venarū:vel alicui⁹
vene.Or ſi ſciſſura dcā fuerit in arteria erit ꝑiculoſum
valde ꝓꝑ mlt̃ā exuberātiā ſanguis:g ide emanat.ꝛ iſte
ſanguis in medio fac̃ cadē dubōnē ꝓꝑ ſiltitudinē q̄ ē iter
iſtū ꝛ ſanguinē g exit a pulmone:qꝛ iſte ſanguis g exit ab
arteria pectoꝛis:ꝛ g exit a venis pulmonis ambo ſūt ru
bei clari ꝛ ſubtiles.ꝛ ſignū diſtictiuū eſt:ꝙ qñ ē a ſciſſura
arterie alicui⁹ q̄ ē in pectoꝛe iſirm⁹ ſentit pūctionē ꝛ do-
loꝛē in directo illi⁹ ꝑtis:ꝛ g exit a pulmōe oīno eſt abſqꝫ
doloꝛe.Et ſcias ꝙ nā hui⁹ egritudis exigit mlt̃ū minutio-
nē:ſuaꝫ tñ ꝯditiōib⁹ minutiōis:ſi tradēdo obliuiōi diſpō
nē ꝛ etatē patiēt̃:ꝛ nāꝫ ipſi⁹ ꝛ alia.ꝛ da ei ad bibēdū ſyru
pū iſridatū fcm̄ cū ꝺcoctiōe ſumach in aq̄ roſacea.añ.ꝑ-
tes eq̄les:ꝛ ſit ſyrup⁹ ex ſyrupis ſtipticis ſic ſyrup⁹ fact⁹ d̄
zuccharo.Sꝫ ſyrup⁹ de myrtella nō eſt dād⁹ in hoc caſu:
M qꝛ ꝓꝑ ſui groſſiciē ꝛ dēſitatē vt⁹ ei⁹ nō pt̄ ad ſaniē egritu-
dinis ꝺriuare:ꝛ maxie g fact⁹ eſt de folijs ꝛ ſtipitib⁹.Qui
aūt fact⁹ ē de extremitatib⁹ ꝛ cimis ipſarū:bñ pt̄ dari.Or
ſi tp̄s ꝛ etas ꝯueniūt in hoc:ꝛ vt⁹ ꝛ cōpl'o nō obuiauerit.
pone cū ſyrupo aliqd cāphoꝛe:qꝛ ſi erit maximi iuuamē-
ti:ꝛ liga coxas foꝛtiter ſtringēdo cū iſtitis ſubtilib⁹:ꝛ fac
odoꝛare iſirmū roſas ꝛ ſandalos cū aq̄ roſacea ꝛ modico
cāphoꝛe.Or ſi nō bñ doꝛmierit fac ipſuꝫ odoꝛare violas
ꝛ nenufar:ꝛ da ei modicū terre ſigillate cuꝫ ſyrupo:aut
cū aq̄ roſacea:ꝛ cib⁹ ei⁹ ſit pullus paruus iſridat⁹ in pu-
teo:cū pane ſil'r in puteo iſridato.Et ſyrupi oēs ſupradi N
cti:ꝛ oēs potus ſint tal'r iſridati:ꝛ faciēt cuſtodiat ſe iſir-
mus a laboꝛe nimio:ꝛ a vociferatiōe ſupflua.ꝛ poſe erit
ꝙ liberet̃ iſto regie:tñ talis ꝯſolidatio ſit difficulter:qꝛ ē
in arteria.ꝛ ſi ꝯſolidatū fuerit hoc vulnus iſto regie:di-
gnus erit laude ꝛ gr̃a.Or ſi dcm̄ vuln⁹ fuerit in vena nō
pulſatili:cura ei⁹ erit facilis:ꝛ ſufficiet tibi ſaꝫ cura ꝑſcri-
pta:ꝙ ſi ꝯſtrict⁹ fuerit ſāguis:ꝛ ex loco ipſi⁹ vulneris ſa-
nies emanauerit:nō deſꝑes ſaniē curare:tñ ſis certus ꝙ
ipoſe ē ꝙ ad plenū curet̃:ſi ꝑ lōgitudinē tp̄is ſi mūdifica
bit̃ ſanies ad vlc⁹ pulmōis ꝯueniet:ꝛ fiet ptiſic⁹.Cogno
ſcēdo tñ ꝙ ex ſola aptura vene pectoꝛis nō moꝛiet̃ iſir-
m⁹:ſꝫ alia accñtia mala ꝛ peſſima pñt ide ſupuenire:vñ
moꝛit̃.Sꝫ ſi i pectoꝛe apit̃ vl' ſcidit̃ arteria magna ex ar
terijs pectoꝛis:ex ſupfluo fluxu ſanguis ꝛ ipetuoſo i bꝛe-
ui iſirm⁹ ad moꝛtē pt̄ ꝯuenire.Or ſi ꝯſtrict⁹ fuerit ſanguis
añ ſupfluū exitū ipſius:eſto certus ꝙ nō inde iſirmus pa
tiet̃ leſionē:nec ad malū finē illa de cā debet deuenire.

¶ De apatibus q̄ fiūt in pāniculo qꝺ diuidit pectus in lō O
gitudine in duo. Cap.6m.

ET FIT ſiqdē aliqñ in hoc pāniculo apā:qꝺ pro
maioꝛi ꝑte eſt ex hūoꝛe g ꝑtinet ad ſubtilitatē:ꝛ ē
ex apatib⁹ calis.Et ſequit̃ ex hoc apāte tuſſis cōti
nua ſucceſſiua:ꝛ doloꝛ extēſiuus in lōgitudine:ꝛ
ꝑturbatio anhelit⁹:ꝛ febꝛis acuta:ꝛ pulſus ſerm⁹:ꝓꝑ na
turā apatis:qꝺ ē in tali mēbꝛo neruoſo ꝛ pāniculoſo:ꝛ ē
diuerſus ꝓꝑ nobilitatē mēbꝛi:ꝛ vicinitatē ipſi⁹ ad coꝛ.ꝛ
ſentit iſirm⁹ iſlāmationē:cū valida ſiti atqꝫ foꝛti ꝛ ex iſpi-
ratione fridi aeris magis mitigat̃ ſitis:ꝙ̃ ex potu aq̄ fri-
de:ꝛ anhelit⁹ ei⁹ eſt paru⁹ ꝛ frequēs.vñ in hui⁹ curatiōe:
flōmia eſt nec̃ia valde in pn⁹.Et nō determio in hac egri
tudie ex qua ꝑte fieri debeat:qꝛ ex q̄cunqꝫ ꝑte fiat ꝯfert
valde:dūmō fiat ex baſilica:minuēdo de ſanguie ſm di
ſpōnē infirmi quā iuenis:ꝯſideratis tñ ꝯdōnib⁹.ſ.etatis:
cōpl'onis:regiōis:ꝯſuetudis:ꝛ tp̄is:ꝛ minue de eo plus
vel minus ſm debilitatē ꝛ foꝛtitudinē patiētis:ꝛ fac iſir P
mū abſtinere a cibis groſſis:leniēdo ei⁹ iteſtina.Iā feci
te ſcire ſupi⁹ ꝙ dr̃ia eſt iter lenitiuū ꝛ laxatiuū.Et poſtꝙ̃
lenieris iteſtina:purga eū:ꝓut tibi videbit̃ ꝯuenire:ſm
acuitatē ꝛ nām humoꝛis peccātis.Et ꝓut mihi vr̃ apā hꝫ
nō accidit niſi ex cholera ſubtili:ꝛ purga eū cū ſero cap-
no coagulato cū lacte fici.ꝛ pone i ſero dcō d̄ reubarba
ro ꝛ de myrabolanis citrinis:ꝛ violaꝝ:ꝛ ligritie:ꝛ nenu
faris:ꝛ modicū ex myrabolanis idis:qꝛ foꝛſan aliqd de
hūoꝛe eſt aduſto:ꝛ pone ēt in iſto laxatiuo aliqd de ſca-
monea cū his q̄ hñt ſuā malitiā frāgere ꝛ remouē:ꝛ pro
prie cuꝫ ꝯfoꝛtātib⁹ ſtōm:ſic acetoſa ꝛ ſticados.¶ Rece-
ptio vtilis valde in hoc caſu.℞.ſeri capꝛi coagulati cū
lacte fici.lib.j.ꝛ in ipō iſunde ex myrabolanis citrinis et
ligritie:viol.nenufaris.añ.aur.v.idoꝝ.aur.iij.reubar.
recētis.aur.j.ꝛ ꝯquaſſent̃ optie:ꝛ ꝑmaneāt ſic i dcō ſero
ꝑ noctē vnā:ꝛ colent̃ optie exꝓmēdo:ꝛ adde huic cola
ture ſyrupi maſticis.ʒ.5.ꝛ octauā ꝑtē aurei vni⁹ de ſca-
monea:ꝛ da iſirmo hꝫ ad bibēdū:mollificato coꝛpe pri⁹
cū medulla caſſieſiſtule diſtēpata cū decoctiōe ſcolopē Q
drie ſicce ꝛ cū ſyru.roſaceo fcō ex roſis recētib⁹.Or ſi tē
p⁹ fuerit ſiccū:da ei de ſyrupo violaceo:ꝛ cōcedat pruna
añ cibū ſꝫ p⁹ cibū minie.Et da ei panē ablutū:ꝛ poſtea i
aq̄ iſuſuꝫ dōec tumeſcat.poſtea iſrida eū i puteo:ꝛ pota
eū aq̄ i puteo iſridata:ꝛ hꝫ facias dōec ceſſerit tuſſis:ꝛ fe
bꝛis fuerit mitigata:ꝛ doloꝛ ſil'r mitigat⁹:ꝛ ſi dimittat̃ iſtō
regimē:dōec doloꝛ ꝛ febꝛis ꝛ tuſſis ceſſauerit:ōnīū da ei
aquā oꝛdei rōnabil'r factā ad bibēdū.Sciēdo ꝙ moder
ni medici multuꝫ ſunt lōginq ab opione Hal.in faciēdo
aquā oꝛdei:eo ꝙ ipſi frāgūt ipꝫ piſtādo anꝙ̃ bulliat:ad
faciēdū iſtā aquā:ꝛ iſti errāt a via vitatis:eo ꝙ in vnoqꝫ
ſcie iquātū ē ſemē ē vita nālis:anqūā accidat ei aliqd ꝙ

A deſtruat ipm.Et ſi poſueris ordeū in aq̄ frida:velociter
attrahit ad ſe aquā:ꝛ apiunt pori ipſi⁹:ꝛ qn̄ ſic ponit ad
ignē iā apti ſunt pori ipſi⁹:ꝛ ei⁹ ptes dilatate:ꝛ ignis fac
in vijs aptiōes:ita ꝙ nl̄la oppil̄o remanet in eo.Si aūt
ordeū fractū fuerit ſīle ē mortuo:vl̄ īfirmo:ꝛ ga aſſilat
īfirmo:pꝫ ꝙ ptes ei⁹cū fuerit fractū:nō dilatant:nec at-
trahit in ſe aquā ſua v̄tute:quā De⁹ b̄ndict⁹ ꝯſtituit ſibi ꝛ
donauit:ꝙ ſi dixerim⁹ipm eē mortuū:tūc ab ipo penit⁹
nl̄la ſit attractio.Q ꝗꝫ bn̄ dixit.G.ō ordeo ſic ſcis:qꝛ ſi ꝯ-
coquat cuꝫ cortice ē maioris abſterſiōis.ḡ mihi vr̄ ꝙ ſic
dēat fieri aq̄ ordei.Accipe ꝯbes ordeū itegꝝ ꝛ mūdū ab
oī mixtura oīuꝫ aliaꝝ rerū:ꝛ pone eū ī aq̄ dulci frida:ita
ꝙ iñ vnoq̄ꝫ pōdere ipſi⁹ ordei ſint duo pōdera aq̄:ꝛ ſic
ꝑmaneat ī molio ꝑ vnā vl̄ ꝑ duas horas:ꝛ poſtea pone
ad ignē ꝛ bulliat tādiu donec aq̄ fiat rubea:ꝛ depoſituꝫ
ab igne colet:ꝛ poſtea ponat iſta colatura in puteo do
B nec ifridet ifridatiōe vltima:ꝛ ſic eā dabis ad bibēdū.ꝛ
rege īfir^m iſto regimie:vl̄ ſi ſīli ꝑlib⁹ dieb⁹:ꝛ poſtea muta
īfir^m ad bibēdū pultes ordei ꝑparatos cū aq̄ dulci ꝛ mū-
da:abſq̄ꝫ eo ꝙ ſentiat aliqd ꝯ calore ignis.Et poſtq̄ꝫ oīa
O accn̄tia fuerit ablata:ꝛ ſecur⁹ fueris oīno de egritudine:
da ei paulatie ad comedēdū panē bn̄ fermētatū:nec cō
ſenties ei comedē oua gallinaꝝ ꝯcocta in taſpbea cū pa
ne fermētato.Nec facias eū redire ad regimē ſuuꝫ nāle
donec trāſeat.xl.dies a p̄n⁹egritudinis:deide gradatiꝫ ꝛ
paulatine reducēs eū ad ꝯſuetudinē nālē.Qꝛ ſi dcm̄ apa
iā ad ſaniē ꝯuenerit:eo ꝙ a p̄n⁹nō fuiſti ad īfirmū:vl̄ ga
būor ꝑꝑ ſui ſbtilitatē ꝯ leui ſcipit paſſionē:vl̄ qꝛ v̄t⁹fue-
rit fortis:ita ꝙ cito potuerit ſaniē gn̄are:aut ꝑꝑ vicinitatē
duoꝝ fontiū calitat.ſ.cordis ꝛ epat:qm̄ q̄libꝫ iſtaꝝ cāꝝ ē
cā velocis gn̄atiōis ſanici in apate:ſic accit mihi cū eſſeꝫ
iuuenis:qm̄ paſſus fui laborē max^m a ꝑpingꝰ:ꝛ ab il̄g
erāt ꝯ cognatiōe Dali ꝑꝑ qōdā v̄bū dcm̄ a pr̄e meo cuꝫ
C eſſeꝫ iuuenis:g voluit vlciſci de me modis qb⁹ potuit:ꝛ
ob h̄ ſuſtinui laborē ꝛ anguſtiā maximā ꝯ eo qō nō ꝯſue-
uerā agē vel pati:qꝛ neċē fuit mihi ire pedes q̄uis illud
nūq̄ꝫ ꝓbaniſſeꝫ:ꝛ cū poſui me ad decupitū ꝑcepi dolorē
in pāniculo ꝑdcō:ꝛ tūc tuſſis ꝛ dolor iceperūt iualeſcē
P valde:ꝛ iueni pulſuꝫ meū valde durū:ꝛ febrē patiebar
acutā ꝛ egritudinē.Quare miſi ī q̄rta nocte ꝓ flōmatorē:
ꝛ feci exbi ꝯ ſanguie circa q̄ntitatē libre vni⁹:ꝛ ꝑmāſi ſic
.ſ.cū febre valida:ꝛ tuſſi forti:ꝛ dolorē ꝑ totā noctē.Ma
ne vō ꝯ neċitate oportuit me ire:ꝛ egtare cū anguſtia ꝛ
cogitatiōe ꝛ magno timore ꝛ dolorē.Et cū pueni ad locū
vbi erat dict⁹ballex dolorē ꝛ fatigatiōe:ꝛ vigilijs q̄ paſ-
ſus fuerā:dormiui:ꝛ in illo ſomno diſſoluta fuit ligatura
flōmie:ꝛ ide ſāguis mlt̄⁹emanauit.Et cū excitat⁹ fui a ſō-
no:remāſi cū max⁹ ꝯbilitate v̄tuꝫ:ꝛ iueni locū vbi iacebā
D ꝛpletū ſanguie totū:ꝛ poſito digito ſuꝑ flōmiā:vocaui ꝛ
feci me ligari:ꝛ ꝑmāſi talr̄ ꝑ totā illā diē.ſ.cū illis accn̄-
tib⁹:ſꝫ nō fuē augumētata.Sequēti vō die eieci ſaniē cū
ſputo q̄ erat boni coloris ꝛ ſubē:ꝛ demū audiui noua q̄
multiplicauerit ſuꝑ me triſtitias ꝛ dolores:ꝛ iā amiſi ſen-
Q ſuꝫ ꝛ itell̄ꝫ:ita ꝙ nihil potui poſtea itelligē ꝛ ꝓcurar ſuꝑ
negocijs meis ꝛ remāſi ſic ꝙ nō potui meipm regē:ꝛ nō
comedebā aliqd niſi qꝛ ꝓpinabāt mihi de aliq̄ ꝑdcā:eo
ꝙ anteq̄ꝫ egritudo iualuiſſet:ꝑceperā miſtris:vt mihi ſꝑ
ꝯ illa aq̄ dare ꝯberēt:ꝛ ego mlt̄ū de ipſa bibebā ꝑꝑ ma
gnā ſitiꝫ quā habebā.Et trāſactis dieb⁹ſeptē icepi ſenti
re ꝛ cogſcē:ꝛ imaginabar ꝙ mr̄ mea fuiebat mihi ī hac
egritudie demū recordat⁹fui ꝙ erat mortua:ꝛ ſicꝯ oīb⁹
alijs cepi ducē ad memoriā:ꝛ ad vltimū q̄ſiui qd fcm̄ fue
rat de pr̄e meo:ꝛ mihi dcm̄ fuit ꝙ iuerat vltra mare:ꝛ
inde creuit mihi anguſtia atq̄ꝫ dolor:ꝛ viſuꝫ fuit mihi ꝙ
eſſeꝫ ꝑforat⁹in pectore:ꝛ ſupuenit mihi dolor maxim⁹in
capite ex illo timore:ꝛ timui ne me occiderēt:ꝛ ſuppli-
cani aſtātib⁹ vt me occl̄tarēt:ita ꝙ nō ſciret ꝯ me aliqd
niſi eſſeꝫ viu⁹.Et lōgo tp̄e poſt iſtā magnā afflictionē re E
mote fuerūt iſte ꝑturbatiōes a me.Sed illud qō paſſus
fui:fuit apa ꝙ gn̄atū fuerat in pāniculo diuidēte pect⁹ꝛ
ꝑlmonē in duo media ꝛ ex illo apate aſcēdeit vapores
acuti ad cerebrū:q̄re tū ꝑꝑ varias cogitatiōes ꝛ freq̄n-
tes q̄s habebā ex ꝑdicꝭ:tū ꝑꝑ dictos vapores acutos ꝛ
malignos:q ferebant circa cerebꝝ.ortū fuit mihi in vno
pāniculoꝝ cerebri apa calꝫ:ꝛ ex oīb⁹ iſtis nō remāſit gn
facerē oīa neċia ꝑdicꝭ egritu^b⁹:ꝛ ꝯmū icepi expuē ſaniē:
ꝛ nō ſolū ex apate pectoris:verū ēt ex illa q̄ deſcēdebat
a capite ad pect⁹:ꝛ poſtea cognoui cāꝫ meoꝝ accn̄tiū:ꝛ
redij in ſenſuꝫ meū ꝑfecte:ꝛ delectat⁹ fui in illis dieb⁹cū
ferculis ꝑdicꝭ ꝛ cibis:ꝛ cū ex toto fui alleuiat⁹ a ſanie:i-
cepi aſſueſcē aquā ordei:ꝛ poſtea redij ad pultes furfu-
ris:ꝛ ſic paulatine ꝯuerſus fui ad meā ꝯſue^{tu}^{dīe} nālē.Et ꝙ F
h̄ ſcripſi de iſta mea egritu^{dīe}:feci ſolūmō vt ſit exēplū in
oīb⁹alijs ſīlib⁹.❡Et iā dcm̄ ē ſupi⁹ꝙ in h̄ apate ꝓperat
ſanies velocit:ꝛ cū cognueris ꝙ ꝯuerſuꝫ ſit ad ſaniē:fac ꝯ
regimie quēadmodū dcm̄ ē ſup⁹.Et da ei ad bibēdū oī
die ꝯcoctionē iringoꝝ ꝛ ligritie:q̄rū ptes ſint eq̄les.Itē
iſta ꝯcoctio ſīlr̄ ꝯfert.℞.flaxiola po.j.ꝛ decia vni⁹ ptis ꝯ
ireos recipiat:ꝛ fiat ꝯcoctio:ꝛ ꝓpinet cū ſyrupo ſcario-
le:vel iringoꝝ:ſm ꝙ tibi videbit cōuenire.Et dico ꝙ in
egritudie mea nō recordabar aliqd ꝙ eſſeꝫ factur⁹:nec
mecū habui aliquē:q ſciret mihi ꝯſulere:nec me regere:
ſed in ꝑncipio docuerā ipſos q̄liter me regere deberēt.
Sed a voluntate diuina ꝓceſſit illud qō nō itēdebam
in me agere.ſ.de eūatione multa ſanguis:ꝛ illa fuit cau-
ſa mee liberationis:eo ꝙ eram iuuenis atq̄ꝫ fortis.

❡De paſſionibus diafragmatis. Cap.7^m. G

COMPLETE ſunt cū adiutorio Dei rememora-
tiones de egritudinib⁹ꝛ accn̄tib⁹q̄ ſūt in pecto-
re:ꝛ nūc itēdo in hoc loco rememorationē fa-
cere de paſſionib⁹ diafragmatis qō cortina dr̄.
Scire itaq̄ꝫ debes ꝙ oīa q̄ dixi accidē de egritudinib⁹ꝛ
accn̄tib⁹in paſſionib⁹ pectoris accidē ꝛ euenire ſīlr̄ poſ
ſunt:ꝛ in h̄.ſ.mēbro.Tn̄ accidētia q̄ in iſto emergūt ſunt
ꝑuiora ꝛ piculoſiora accn̄tib⁹q̄ ſūt in pleureſi ꝛ in apate
lateris.Et h̄ accn̄tia ſūt febris:ꝛ dolor pūgitiu⁹:ꝛ tuſſis.
Et dolor in iſta paſſiōe extēdit ad latus tarthoa q̄ ſunt
oſſa pectoris ſīl cōiuncta:quoꝝ loc⁹ eſt ſupra oſſa q̄ dn̄r
carſuſ:ꝛ ſunt oſſa pectoris q̄ nō ſunt adinuicē cōiuncta.
Et eſto cert⁹ ꝙ apata q̄ ſūt in iſto mēbro:lōge ſunt gra-
uiora ꝛ piculoſiora apatib⁹q̄ ſūt in alijs mēbris ꝛ ꝑtib⁹
pectoris:eo ꝙ in h̄ apate ſit ꝯtinuo ꝑturbatio mētis:ac
ſi eēt in pāniculo cerebri.Et cura hui⁹ē cura ꝑdcā.ſ.cuꝫ
flōmia ꝛ mollificatiōe vētris:ꝛ cū laxatiuo ꝑſcripto:ꝛ da
ei ſyrupū de panicald.ſ.iringoꝝ:ꝛ oīa iſta fiāt cū regimie
iā dicto:ꝛ ſi placuerit Deo glioſo ꝙ reſoluat apa dcm̄:
abſq̄ꝫ eo ꝙ ꝯueniat ad ſaniē:erit īfirmo ꝓfect⁹maximus
ꝛ iuuamē.Qꝛ ſi ꝯuenerit ꝑdcm̄ apa ad ſanieꝫ:q̄uis illud
fiat tardius ꝛ rarius:agē debes quēadmoduꝫ docui in H
alijs.Et caueas tibi ne ſeq̄ris appetitū patiētis in cibis
ſuis.ꝛ cuſtodiat etiā ne miniſtri ꝛ aſtātes moueāt eū:vel
ꝑmittāt facē incōueniētia:qm̄ modicus error in iſta egri
tudie eē pt̄ cā magni nocumenti ꝛ egritudinis.Et poſtq̄ꝫ
cognoueris ꝙ ſit liberat⁹:reduc eū ad ſuū regimē ꝯſue-
tuꝫ cibi ꝛ pot⁹paulatine nō largiēdo ei ſubito.❡Et no-
ta ꝙ in quocūq̄ꝫ mēbro neruoſo fuerit apa:pulſus in ipo
erit ſerinus:ꝛ in oī apate orto in aliquo mēbro pectoris:
vel in ſuis pāniculis:ꝛ in diafragmate:erit anhelit⁹par
uus ꝛ frequēs oīno:ꝛ maxie in apate pulmonis.Et huc-
uſq̄ꝫ iā locutus ſuꝫ ſufficiēter de mēbris ſupioꝛib⁹:nunc
aūt incipere intendo tractare de mēbris inferioribus.

❡Explicit liber primus.

¶ Incipit liber Secūdus qui continet tractatus ſeptē:
I quorum tractatuum primus eſt continens capitula ſex.

¶ De egritudinibus inteſtinoꝝ generalibus. Cap. p͂mū.

D ICIT SERVVS regis ꝙ in iteſtinis ſūt
aliq̄n egritudīes.ſ.apoſtemata:q̄ gn̄ant in vijs vł
cānalibus:vñ cibaria hn̄t ptranſire.Et hoc
in inteſtinis gracilib⁹:vel in alijs:ꝛ dolor q̄
ſequit̄ in iſtis eſt ꝯtinuus:ꝛ maxīe ſi apa fue
rit ex cholˀa:vł ex ſanguie:ꝛ eſt poſſe ꝙ hoc
apa ſit abſq̄ febre ꝛ ſiti.Qꝛ ſi ex apate fcā
ſit oppilˀo cānalis ex toto:dolor erit fortiſſimus:ꝛ q̄ꝛ nu
trimēti nō poterit ide trāſire neceſſe eſt vt vomitu eij
ciat̄:q̄re morief īfirm⁹ſubito:tū pp intēſuꝫ dolorē:tuꝫ ꝓ
pter ꝓhibitionē trāſitus nutrimēti p̄ iteſtina.Et ſi dcm̄
apa fuerit ex ſ͞flate:īfirm⁹ nō ſentiet ide magnū dolorē:et
poſſe erit vt diſſoluat̄ illud apa:ꝛ maxie ſi fuerit ex ſub
tili ſ͞flate.Qꝛ ſi fuerit ex ſ͞flate groſſo:aſſimilabit̄ humori
melˀico:excepto ꝙ nō ꝑcipies aliquā caliditatē:ſicut ꝑci
pit̄ in hūore melˀico.Sꝫ melˀia q̄ ex cholˀa aduſta gn̄at̄:
K eſt ſ͞btilioris ſubē ol mō oib⁹ alijs ſpēb⁹ melˀie:ꝛ leuioris ꝛ
velocioris mot⁹.Et illa q̄ fit ex ſ͞flate groſſo eſt tardioris
mot⁹ valde:ꝛ groſſioris ſubē.Qꝛ ſi fuerit ex ſanguie adu
ſto:erit mediocris in ſ͞btilitate:groſſicie:tarditate:ꝛ ve
locitate.Apa aūt qđ orit̄ ex melˀia eſt groſſioris ꝛ denſio
ris ſubē valde apatib⁹ alioꝝ hūoꝝ:eo ꝙ melˀia ē groſſior
alijs humorib⁹.Et mod⁹ apatis melˀici eſt:q̄ꝛ illud apa ad
magnā deuenit magnitudinē:ꝛ eſt abſq̄ forti dolore:et
ille dolor ſimilat̄ pūctioni formicarū.Cognoſcēdo firmi
ter ꝙ apa fcm̄ ex melˀia nullaten⁹ pōt recipe digōnē.Et
ſcias ꝙ cū dico ſ͞flaticū vł ex ſ͞flate cholˀicū vł ex cholˀa:
ſanguineū vel ex ſanguie:melˀicū vel ex melˀia:nō intelli
go vniformiter.Quī cū dico ex ſ͞flate:itelligo ꝙ cōplˀo ip
ſius apatis ſit hūida ꝛ frida i po⁹.Et cū dico ſ͞flaticū:poſſe
erit ꝙ ſit humiduꝫ in po⁹:ſꝫ nō erit fride cōplexiōis:ꝓpt
caliditatē acq̄ſitā a putredine.Et ſilˀr cuꝫ dico ex cholera:
itelligo illud qđ eſt ſubē ſ͞btilis:ꝛ eius cōplˀo eſt calida ꝛ
ſicca.Sꝫ cū dico cholericū:itelligo ꝙ ſit cōplˀonis calide
L ꝛ ſicce:ꝛ ei⁹ ſubā nō erit ſ͞btilis:ſic̄ qđ fit ex cholˀa vitelli
na ꝛ ſuis ſilˀib⁹.Et ita dico ꝙ cuꝫ dico ex ſanguie itelligo
ꝙ ſit cōplˀonis calide ꝛ hūide tēperate:ꝓportionate cō
plˀoni hoīs.Et cū dico ſanguineū:itelligo humorē ꝯrina
tū ad aliquā rubedinē abſq̄ ꝑfecta ꝯuerſiōe ipſi⁹ hūoris
in ſanguinē:aut itelligo de ſanguie nāli:q̄ pp exceſſuꝫ ali
cui⁹ ſuperflue caliditatis ad aliquā declinat aduſtionē.Et
eodē mō itelligēduꝫ eſt de melˀia.Quī cū dico ex melˀia:
itelligo hūorē fride ꝛ ſicce cōplˀonis:q̄ eſt vnuꝫ ex q̄tuor
elemētis vł humorib⁹ corpis.Sꝫ cū dico melˀicū itelligo
de quocūq̄ hūore ꝯuerſo ad melˀiaꝫ:nō p̄ viā nāe lauda
bilis ꝛ ꝑfecte:ſꝫ q̄ deuiauit ab ordie nāli ex aliq̄ aduſtio
ne:ꝛ h̄ humor nō eſt nālis:nec ex elemētis corpis.flegma
aūt qđ ē fridū ꝛ hu.aliq̄n ex vlteriori digōne ꝯuertit̄ in
ſanguinē nālē:q̄ eſt vnū ex elemētis corpis:qđ nullaten⁹
fieri pt ex alijs hūorib⁹ aduſtis:eo ꝙ cinis q̄ p̄ aduſtionē
eſt icinerata:nō pt ad tēperieꝫ reduci.Sic ꝛ humores q̄
M p̄ exceſſuꝫ digōnis ad aduſtionē deuenerunt:nō pn̄t ad
eq̄litatē ꝛ tēperieꝫ digōnis vllo mō ꝯuerti:ꝛ q̄ꝛ hucuſq̄
deuiaui ab intētiōe ꝓpria:nūc ad eā redire intēdo.Qꝛ ſi
īfirm⁹ ſenſerit dolorē in p̄te illa q̄ eſt ſub ſtōcho:ita ꝙ ille
dolor ſit ꝯtinu⁹ ꝛ ꝑſeuerās:ꝛ cū h̄ febricitauerit cōtinue:
ſcias q̄ꝛ tūc erit apa in aliquo inteſtinoꝝ.q̄re flōmia ē ne
ceſſaria:minuēdo de quātitate:ꝓut tibi videbit̄ expedi
re.Cōſideratis tñ ꝯditionib⁹ ſupdictis.ſ.vtute:etate:tpe:
ꝯſuetudie:regiōe:ꝛ da ei ad bibēdū elˀariū qđ ſit reſolu
tiuū ꝛ mitigatiuū:ſicut eſt elˀariū fcm̄ ex flore camomille
ꝛ roſis recētib⁹:ꝛ ſ͞lagia quarū p̄tes ſint equales croci:ꝛ
ſemen lini ana decla p̄s p̄dcoꝝ:piſtent̄ q̄libet p̄ ſe:ꝛ cri
brent̄:ꝛ ꝯficiant̄ cū ſyrupo de ſcariola.Doſis eius ſit pō
dus triū aureoꝝ cū aq̄ ro.in qua cocta ſint panical:q̄ eſt N
ſpēs iringoꝝ ꝛ maſticis:tādiu bulliat donec mutet ſapo
reꝫ:colorē:ꝛ odorē:ꝛ abſtineat ab omnib⁹ cibis groſſis:
abſtinēdo ſilˀr a carnib⁹ ꝛ vino:ꝛ ponat ſup̄ vētreꝫ oleum
ro.aromatizatū tepidū cuꝫ magna quātitate coti intus
madefacti deſup̄:ꝛ itera illud.ſ.cotū calˀm madefactū in
dicto oleo pluries.Et ſufficient ei in cibo prout mihi vř
in die duo oua.Et cum dolor fuerit mitigatus ꝛ febris
fuerit diminuta:vtere etiā iſto eodē regimie:donec om
nino accn̄tia ſint ablata:ſciēdo iā ꝙ optimā curā adin
ueniſti:poſtea reduc eū paulatine ad ſuā ꝯſuetudinē nā
leꝫ:vſq̄quo ꝑfecte fuerit liberat⁹.Et ſcias ꝙ oia apata
quāto fuerint ꝓpinquiora ſtō:tanto ſunt ꝑiculoſiora.Et
iterū iſta apata pn̄t fieri in iteſtinis magnis ꝛ in gracili
bus ſeu puis:ꝛ q̄ fiunt in gracilib⁹ ſunt maioris ꝑiculi q̄ꝫ
que fiunt in magnis:ꝛ cura eſt cura preſcripta.

¶ De debilitate virtutis expulſiue inteſtinoꝝ. Cap. 2m.

E T ISTVD accn̄s vel egritudo pōt aliq̄n accidē
in vno iteſtino vel in duob⁹ aut in plˀibus:qđ non O
ꝑt vel q̄ nō pn̄t expellere ſupfluitates retentas in
ipſis:q̄uis iſtud videat̄ ipoſſe pluribus medicis.Sꝫ
Gal.hāc egritudinē eſſe affirmauit:qn̄ dixit ꝙ vt⁹ expul
ſiua iteſtinoꝝ aliq̄n debilitat̄ intm̄ ꝙ non pōt expellere
feces ꝛ ſupfluitates p̄ iferiora:ꝛ hoc nō vlterius decla
rauit:niſi intm̄ q̄ꝛ dixit ꝙ hoc nō eſt occultū medicis.Et
h̄ egritudo qn̄ accidit eſt valde ꝑiculoſa:q̄re idiget ſub
tili ꝑſpicatiōe ꝛ ꝯderatione:eo ꝙ dicta debilitas v̄tutis
expulſiue q̄uis accidat a debilitate v̄tutis expulſiue nā
lis:nō tñ eſt a debilitate virtutis expulſiue accn̄talis ſeu
volūtarie.Virt⁹ aūt nālis eſt illa q̄ ꝓuenit p̄ncipalˀr ab
epate:vñ retētio q̄ ꝓuenit a debilitate iſtius v̄tutis:ſolo
mō facit accidere dolorē forteꝫ:eo ꝙ iteſtina nō pn̄t ex
pellere feces p̄ iferiora.Illa autē retētio q̄ fit a ſupflua P
hūiditate viſcoſa q̄ ē in ſubā villoꝝ iteſtinoꝝ:nō fac̄ dolo
rē fortē:q̄re cū videris hāc egritu⁰ᵉ euenire alicui:ſtude
ſubtilˀr in cogſcendo cāꝫ ꝑīpſi⁹:ꝛ vñ hēat ꝓcedere dicta
paſſio:ꝛ qn̄ ſciueris ꝓ certo ꝙ dcā debilitas expulſiue
fuerit ab iteſtinis.ſ.q̄ꝛ deficiūt in motu ſuo nāli expellere
qđ debēt p̄ ſeceſſuꝫ.Et opationes q̄dē v̄tutis nālis:ſicut
ſcis ſunt digerere ꝛ ꝑmutare cibū.Et in hoc etiā mēbro
ſūt iſte opatiōes quēadmodū in alijs mēbris.Et digerit̄
etiā hoc cib⁹ ꝛ ꝑmutat̄:q̄ iā alibi eſt digeſtus:ꝛ expellit̄
qđ idiget expulſiōe.Et aū oia iſta opat̄ vt⁹ attractiua et
retentiua.Et iſte opatiōes nāles aliq̄ ſunt q̄ ſūt median
tib⁹ inſtrīs:ſꝫ expulſiua ꝓ certo ſcim⁹ ꝙ eſt cū inſtro.Alie
vō q̄ operant̄ abſq̄ inſtrīs nō ſunt ſic apparētes:ꝛ ꝓ cer
to ſcim⁹ ꝙ inſtrꝫ hui⁹ expulſiue eſt p̄n⁹ epar.q̄re ſtudeas
ipſuꝫ ꝯfortare toto poſſe cū medicinis ſibi ꝯuenientib⁹
ꝛ appropriatis:ſicut cū pulpis paſſularū:qm̄ hn̄t ipſum
fortiter ipinguare.Et epar etiā adib.i.lupi aſſatū hꝫ ip
ſum mirabilˀr a tota ſpē ꝯfortare:ſic̄ a ſapiētib⁹ eſt rela
tuꝫ.Sꝫ G.etiā dcm̄ epar lupi in ſuis medicinis recōmen
dat ꝙ hꝫ epar hoīs fortiter ꝯfortare.¶ Receptio cōue Q
niens ad hāc egritudinē.℞.ſeis roſa.ꝛ folioꝝ ipſarū:paſ
ſularū enucleatarū.aū.ʒ.j.ligritie mundate:ꝛ eupatorij.
aū.p̄tes.iij.ʒ.vnius:ꝛ abſinthij ꝛ ſandali:cinnamomi:ꝛ
maſticis.aū.q̄rtaꝫ partes.ʒ.j.terant̄ vnūq̄dq̄ꝫ p̄ ſe ꝛ cri
brent̄:ꝛ adde iſtis de balſamo aur.5.diſtēperatū cū mel
le:ꝛ ꝯfice p̄dicta cū ſyrupo corticis citri facto cū zuccha
ro.Et doſis ei⁹ ſit pōdus.iij.aur.Qꝛ ſi nō haberes balſa
mū:pone loco eius tantūdem de optima ambra:ꝛ inun
ge locū cuꝫ oleo nucū antiquaruꝫ:ꝛ pinguedine anatū:
quoꝝ p̄tes ſint eq̄les:ꝛ ꝓijcies deſup̄ vncturā ex macis
groſſe piſtatis:qđ ſufficere videat̄:ꝛ hoc facias oī die
donec fuerit liberat⁹:ꝛ pota infirmū aqua mellis:q̄ꝛ do

leni

A leui ſpargit̃ p mẽbra: ⁊ eſt abſterſiua: qa ipoſſe eſt q̃ ſuք-
fluitates viſcoſe adhereant iteſtinis. Et h̄ facies qñ ſcine
ris q̄ dcã egritudo fuerit a dbilitate ⁊ corruptiõe v̄tutis
iteſtinoꝝ ſcã ab h̄uore illic exñte. q̄ nec̃e ẽ tibi ſcire ⁊ co-
gnoſcẽ vñ pcedat h̄ egritudo. Lan a dbilitate v̄tuꝫ nãlis
ſolũmõ: an ex ſupflua h̄uiditate: vel ex ſupflua abũdãtia
h̄uoꝝ illic ɔgregatoꝝ: ex qb⁹ iteſtia ꝓhibent̃ recipe v̄tu-
tes: vl' ñ pcedat ab ãbab⁹ ſil'. Et h̄ cogſcẽ pfecte ẽ valde
difficile. Et iã ſcripſi tibi ſupi⁹ curã gñalẽ i hac paſſiõe. d
q̄ put mihi vĩ poteris ſatis eẽ ɔtẽt⁹: ⁊ agẽdo ſ3 q̄ dictuꝫ
Hiſtoria eſt ad finẽ dbitũ poteris ꝑuenire. ❡ Et recordor cũ eẽm
iuuenis: q̄ h̄ egritudo accidit cuidã ruſtico: q poſt multũ
laborẽ in tpe calido biberat aquã fridã i magna q̄ntitate:
q̄re ɔuenit ad h̄ q̄ nõ poterat feces eycere ab iteſtis: ⁊
h̄ẽbat ide dolorẽ tã fortẽ q̄ vix poterat ſuſtinẽ: q̄re labo
raui circa curã illi⁹ h̄ñdo ɔſiliũ ſemp a medicis mei tem-
poris: a qb⁹ ñ audiui aliq̄ niſi vana: q̄re iui ad pãeꝫ meuꝫ
B vſq3 ad villã vbi morabat̃: ⁊ feci eũ q̄litatẽ ſcire h⁹ egri-
tudis: ⁊ dubitationẽ meã circa ipſaꝫ: rogãs ipꝫ vt me re-
ctificaret in dcã cura: q mihi poſuit librũ vnũ i manib⁹: ⁊
oñdit mihi v̄ba Hal'. q̄ iã ſupi⁹ ſuꝫ memorat⁹: dicẽs mihi:
recede a me: ⁊ vade viã tuã: ⁊ nõ loq̄ris mihi ampli⁹ de
h̄ negocio. Et ego ſupplicaui ei vt mihi apte dicẽ vellet
curã iſtã: ⁊ ipſe tũc ap̃uit librũ: ⁊ oſtẽdit mihi chartã di-
cẽs ꝓſpice h̄: qñ ſi iueneris h̄ curã: bñ qdẽ. Sin aũt ſuſpi
cor q̄ nũq̄3 ſcies medicinã: ⁊ caue ne ampli⁹ i ea ſtudeas:
⁊ tãdẽ reuerſus fui ab itinẽ meo: ⁊ legi i li° illo tãdiu do-
nec cog̃ui illõ qd ſupradixi: ⁊ laboraui i cura illi⁹ donec
fuit liberat⁹. Et poſt aliqd tp̃s redyt pã me⁹ ad me: ⁊ q̄-
ſiuit a me de cura illi⁹ ruſtici: ⁊ cũ audiuit eã quã fecerã:
gauiſus fuit: ⁊ vehem̃ter alleuiat⁹ fuit ide ab illa ira quã
collegerat ſup me. Et hec egritudo quã iã dixi fit raro.

C ❡ De ventoſitate inteſtinorum. Cap. 3m.

ET IN inteſtinis q̄nq3 retinet̃ ventoſitas reſoluta
ab h̄uoribus ſubtilibus ⁊ liq̄dis velut aq̄: ⁊ pulſus
iſtoꝝ fit tortuoſus: ⁊ vna ꝑcuſſio alteri itricat̃ pp
intricationẽ ⁊ inuolutioneꝫ que fit in inteſtinis: ⁊ hac de
cã retinent̃ feces que nõ iueniunt ꝑviã vñ exeãt. ❡ Cu-
ra huius eſt inunctio ſupradicta cũ oleo nucũ: ⁊ pingue-
dine que arabice dĩ alga anatis'an. Et ſcias q̄ i oi retẽtio
ne fecũ ſiue fiat ex vẽtoſitate ſiue fiat ex debilitate v̄tuꝫ
expulſiue: qñ exeũt: ſp ſunt liq̄de: ⁊ abſq3 ſanguie: ⁊ ſanie.

❡ De retentione fecum ⁊ ſuis ſpeciebus. Cap. 4m.

ET FIT aliqñ in iteſtinis q̄ retinent̃ feces omni-
no pp groſſitiẽ ⁊ duritiẽ ſue ſubẽ: intm̃ q̄ efficiunt̃
q̄ſi lapides. Et h̄ egritudo qñ accidit: nõ fit ſubito:
⁊ qñ fit: nõ eſt niſi ex cõtinuo vſu groſſaꝝ rerũ ſtipti-
carũ ſicut ẽ vſus frequẽs ſeminũ myrte: ⁊ ſuoꝝ ſiliũ. Q3
ſi nõ fuerit ex comeſtione ſtipticoꝝ: tũc feces non ſubito
D exiccant̃ ſ3 paulatine. ❡ Et cura huius retẽtionis fecis ẽ
dare ifirmo ad bibẽdũ ſyrupũ de centaurea cũ decoctio-
ne violaꝝ: aut ſyrupũ violaceũ cũ decoctione cẽtauree:
⁊ clyſteriza patiẽtẽ poſtq̄3 fueris cert⁹ q̄ dolor ẽ i inteſti
nis inferioribus cã alicuius occaſionũ ꝑdictarum.

❡ De excoriatione inteſtinorum. Cap. 5m.

EXCORIANTVR aliqñ iteſtina: aut ab hu
moribus acutis mordicantibus ipſa: aut ex vene-
no ebibito acuto. Et cura hoꝝ eſt ea q̄ h̄ñt conſoli
dare ⁊ linire ſic̃ ſũt pultes fcẽ ex farina riſoꝝ ⁊ ami
di: qm̃ iſta h̄ñt mitigare mordicationẽ ⁊ ɔſolidare: ⁊ effe-
ctus iſtoꝝ ſũt laudabiles. Et ſi clyſterizabis cũ aliquo iſto
rum erit maximi iuuamẽti. Et cõfert ẽt valdẽ clyſteriza-
tio cũ lacte capre: vel camelaꝝ ⁊ olo ro. ⁊ id qd h3 cãm
remouere: ⁊ rectificar̃ cõplonẽ: ⁊ ifridare ẽ ſyrup⁹ roſ.
cũ roſis ſiccis: ⁊ aq̄ ro. cũ ſe. pſily aſſati: ⁊ integri ſi cã nõ
fuerit ex veneno. Q3 ſi fuerit: nulla res poſſet eſſe noci-
bilior neq3 magis mortifera ſicut iſta. Q3 ſi a pn° h⁹ paſſio E
nis ſciueris eã eſſe ex veneno certiſſime: tũc dare dẽs i-
firmo ex optio ſmaraldo põdus. vj. g̃noꝝ ordei optie tri
to: diſtẽpato cũ aq̄ ad bibẽdũ: ⁊ videbis in ope hui⁹: ⁊ in
effectu rẽ mirabilẽ accidere: ⁊ euenire illi q ſumpſerit ip
ſum: qm̃ icõtinẽti poſt aſſumptionẽ huius icipit h̄ẽc āgu
ſtiã cordis: ⁊ vĩ ei q̄ oia mẽbra eius eradicent̃ abinuiceꝫ.
Et ſi poſt h̄ ſudauit ifirm⁹ dormiẽdo, ꝓ ɔſtãti h̄ẽas q̄ erit
liberat⁹ oino. Et fac q̄ ille q ſumpſit ſmaraldũ abſtineat
a cibo oino vſq3 ad decẽ horas: vl' ſalti vſq3 ad octo. Et
q̄nis itẽtionis nr̃e non ſit h̄ curã de venenis determina
re: ſic ptranſeo. Et oportuit me de his aliqd dicẽ pp illõ
accñs qd h3. ❡ Et iã vidi tpe meo q̄ haly q̄ndã habebat Hiſtoria
cõcubinã: cui ſupuenit vlceratio i iteſtinis gracilib⁹ cum
ſolone magna. S3 feces cũ magno expellebant̃ dolore.
Et ego laboraui diu i cura illius: intm̃ q̄ feſſus fui in illa. F
Et durauit illa egritudo in illa diſpõne vſq3 ad. lx. dies. ⁊
mirabar d illa egritu°e putãs q̄ eẽt ex humore. S3 ad vl
timũ vidi q̄ cũ ſtercore exiuit iterior pellicula iteſtini. ⁊
poſtea vidi alia vice q̄ alia pellicula iteſti. ſ. exterior ema
nauit exterius cũ ſtercore in longitudine vnius palmi ⁊
miratus fui ex h̄ cog̃ſcens q̄ aliquis humor non poſſ3 eẽ
vllo mõ tãti acuminis q̄ poſſet facẽ tãtã excoriationem
vna vice. Et demũ pro certo cog̃ui q̄ vna ex ſuis ſclauis
venenũ ei ꝓpinauerat ad bibẽdũ. Quare ꝓ ɔſtãti habui
q̄ nulla ſpes eẽ poterat de ſua liberatione: ⁊ ſic inde mor
tua fuit ex illa egritudie volũtate diua. Et expertũ eſt q̄ Ad hemor
ſuſpẽſio ſmaraldi in diſſinteria ⁊ in hemorroydis exiſtit roydas; ⁊
mirabilis efficacie: ⁊ iuuamẽti. ❡ Cũ ãt libat⁹ fui: ⁊ euaſi diſſinteriã
a manibus dicti haly: ⁊ ſuoꝝ hoĩuꝫ rediẽs ſibiliã: vidi in idẽ cap. p.
via q̄ndã herbã quã putaui eſſe addion ſylueſtre: ⁊ non Hiſtoria.
dubitabã: acceptũ de illa comedi modicũ: ⁊ inde habui
diſſinteriã magnã: cũ dolore vẽtris: ⁊ cũ ꝑueni ſibiliam G
adhuc durauit diſſinteria: tũc ſuſpendi ſup vẽtrẽ meum
ſmaraldũ vnũ: ⁊ aliud poſui in ore abſq3 trituratione: ⁊
liberatus fui icõtinẽti. Holera ãt venenoſa ſunt innume
rabilia. Et pp h̄ quil3 ſibi cauere d3 ne comedat aliqd ni
ſi cognoſcat illud: ⁊ neq3 tẽtet niſi habeat ſecum ſmaral-
dũ: vl' theriacã vllo mõ. Et iã repiunt̃ q̄3 pl'es vulgares
⁊ vetule: q̄s de⁹ diſtruat ⁊ cõfundat: q ⁊ q̄ pl'a cognoſcũt
ex dictis oleribus venenoſis mortiferis q̄3 medici faciãt
vel cognoſcãt: qm̃ illõ qd ſciunt medici de ꝑdictis nõ eſt
niſi vt ſciãt coꝝ accñtia remouẽ ⁊ ſuis nocumẽtis obuia-
re: ⁊ nõ vt ſciãt ipa in ſe ⁊ in ſuis effectib⁹ alio mõ: niſi fue
rint infideles: ⁊ ſuas fides ꝓprias voluerit denegare ⁊ pp
h̄ q̄l3 medic⁹ tenet̃ obſuare p̃cepta Hippo. i h̄ caſu. Que
ſunt q̄ ql3 doctor i meª non d3 aliquẽ diſcipulũ docere:
niſi prius iurare faciat ipm ne vtat̃ medicinis mortiferis
vel venenoſis vllo mõ. Et pã meus cũ eẽm puer ⁊ diſci- H
pulus ſuus in medicina: me iurare fecit vt nullaten⁹ me-
dicinis venenoſis vel mortiferis vti deberẽ. ❡ Et cum Hiſtoria
ſic iuuenis eẽꝫ ⁊ nouus in meª: ibã de vna ciuitate i aliã alia.
practicãdo. Quadã vice ſic eũdo ſociat⁹ fui vni ꝓditori:
q a me occulte heſitabatur diſcere aliquã medicinã mor
tiferã. Et ego ab illo h̄ũerã i feudũ petiã vnã terre quaꝫ
mihi abſtulerat. Qui dixit mihi habeas eã de cetẽo a me
liberã ⁊ ſecurã: credẽs q̄ ego eẽꝫ de illis q pp pecuniã ꝓ
ditionẽ facẽ derẽ: ⁊ meã corrũpe legalitatẽ. Et idẽ adula
tor quẽ de⁹ deſtruat ⁊ ɔfundat illõ dixit mihi palã. q̄ ei
dare deberẽ medicinaꝫ. q̄ velociter poſſet occidere: cui
iuraui p deum verũ: ⁊ pro certa veritate q̄ nihil de tali-
bus cognoſcebã: dõo ei q̄ medic⁹ inq̄ñtũ medicus de ta-
lib⁹ ſcire nõ d3: niſi vt cog̃ſcat ⁊ ſciat ex eis accidentia re
mouẽ. Qui dixit mihi. Qño a me vis te occultare ⁊ cela-
re: poſtq̄3 tibi meũ ſecretũ tale volui pandere ⁊ manife-
ſtare: quare; timui valde ⁊ dixi ei. Secretũ tuum qd mi-

I hi aquiſiti a me nō māifeſtabiť alicui i ppetuū. Et poſtea
dixi ei expecta donec pgrā libros: ⁊ ōmū faciā tuā volū
tatē ſi deo placuerit. Qui dixit mihi: q̄m vis vt expectē:
Rn̄di: da mihi ſpatiū .xv. dieꝝ. Et illū terminū ꝯſuit: quia
affectabā fugē ab eo: ⁊ fui die illa i magna anguſtia ⁊ tri
bulatiōe. Mane āt ſcō miſit ꝑ me. Et ego timui ne mitte-
ret illa ꝺ cauſa: q̄re volui ad mortē. Et cū veniſſez ad cū
vidi q̄ iā De⁹: cui⁹ nomē ſit bn̄dictū i ſecula: puniera cū:
⁊ inūi illū iacētē: ⁊ pſtratū abſq̄ ſenſu ⁊ itellu: ita vt me
nō cognoſceret cā ſue egritudis. Et tūc ſtudui i cura ipſi⁹
donec fuit alleuiat⁹: ⁊ tūc ſibi māifeſtaui cor meū: dādo ei
q̄ obſuabā pcepta Hippo. Hꝰ caſu: ⁊ pī me⁹ ēt me pſtri-
xerat ad faciē: q̄re poſt paucos dies ſtudebat i dſtruēdo
me de pſona: ſꝫ gra altiſſimi creatoris euaſi ab illo piclo
De cura recedēs ab illo loco. ❡ Et q̄a hucuſq̄ elōgat⁹ ſuꝫ a ꝑpa
K itētiōe: nūc ad eā redire itēdo. Et dico q̄ q̄ꝫdiu vulnus ⁊
vlceratio iteſtinoꝝ fuerit modica: curari dꝫ cū pulib⁹ ſu
pradictis. Qꝫ ſi creuerit vlceratio: adde aliquid ꝺ gūmi
arabi. aſſata: ⁊ ſibi ſilib⁹. Qꝫ ſi ex dicto vlcere ſanies ema
nauerit: dabis ei p̄ ad bibēdū mūdificātia: ſic ē aq̄ ordei
cū melle: aut aq̄ ordei ſola: ꝑut tibi videbiť cōuenire. Et
donec vlc⁹ nō pforauerit tunicā ſeu pelliculā itriſecā ite
ſtini: nō ē deſperādū de cura iſti⁹: ſꝫ ſi nō ſolū p⁹ dcā tuni-
ca fuerit pforata verū etiam ⁊ alia fuerit penetrata ⁊ ex
coriata: tūc nullaten⁹ ſperes nec cōfidas de ſalute ei⁹ ēt ſi
eſſes pbior medic⁹ toti⁹ mūdi. De his āt q̄ multū cōferūt
vlceratiōi iteſtinoꝝ ē terra ſigillata ꝑpiata cū aq̄ mellis:
aut cū aq̄ in q̄ modicū de cētaurea lōga ſit bullita ⁊ ſyru
po ro. Terra ſiqdē ſigillata ꝯfert medicis mortiferis. Et
poſſe ē aliqñ q̄ i talib⁹ fluat ſanguis p iferiora. Qui ſi fue-
rit valde rube⁹: erit ex aptiōe alicuius vene in ptib⁹ illis
⁊ cura h⁹ ē potare īfirmū aq̄ vel ſucco plātagis cū deco
ctiōe maſticis in aq̄ ro. ⁊ cōfert ſilr hoc caſu terra ſigilla
L ta cū ſyrupo maſticis. Qꝫ ſi ſanguis non fuerit multū ru-
be⁹: ſꝫ aſſilabiť quodāmō aq̄: tūc ē poſſe q̄ ſit ex potu ſan
guiſuge: q̄ ē i fundo ſtōchi. Et cura h⁹ ē bibē decoctionē
cētauree: vł nigelle: q̄ arabice dr̄ ſcaniſ: aut comedat ſy
napi cū aceto. Sꝫ ſi cū dicto ſanguie. ſ. aquoſo appuerit
aliqd ſilē ſaniei: tūc ſignū ē q̄ ꝑcedat ab epate. Et iā ſu-
perius ſufficiēter locut⁹ ſuꝫ ꝺ paſſionib⁹ eius ⁊ ſuis curis.

❡ De hemorroydis. Cap. 6m.

ET POSSIBILE eſt vt exeat aliqñ ſanguis p i
feriora a loco illo q̄ eſt iuxta anū. ſ. i iferiori pte ori
ficij iteſtini: ⁊ qñ ꝯtinuať fiūt inde hemorroyde par
ue ⁊ magne ad mo^m mori: ⁊ aliqñ fluit ille ſanguis ab vna
illaꝝ venaꝝ: q̄ terminanť ibi. Cqñ apiť: ⁊ exit in tpe notor
⁊ purgať ide totū corpus: qñ eſt ſup repletū: dūmō vir-
tus nālis expulſiua fuerit fortis. Et cū ſic ē: nō ē ſtringēd⁹
M vllo mō: cū cōferat multū in purgatione totius corpis.
Et fit ēt ex exuberātia hūoris melēci mixti cū hūore cho-
lerico acuto. Et iſte etiam ſanguis non dꝫ ſtringi qñ fit a
fortitudine v̄tutis ⁊ ſua bonitate: qm̄ ē ſanitas totius cor
poris: ⁊ pōt iteꝝ fluere p iſta loca alicui amputata vt ſi
alicui mutillata fuerit manus: vel pt̄ eo q̄ ſanguis q̄ cō
ſueuerat nutrire mēbrū illō: ſi remaneret i corpore ꝑpa-
raret ipm ad egritudines aliquas. vꝫ. ad apata itrinſeca
vel extrinſeca. q̄re nā ingeniatur expellere ipm p dcā lo
ca: qñ ē fortis. ꝯſūmarie dico q̄ nullus ſanguis q̄ p viaꝫ
Signa purgationis emanauerit ē ſtringēdus vllo mō. ❡ Cogni
tio āt illius q̄ a fortitudie ⁊ bonitate v̄tutis expelliť ē: q̄a
talis ſanguis ē niger ⁊ mali odoris. Et ſi fuerit ex replō-
ne cognoſciť ex pcedēti ꝯſuetudine ⁊ pñti. vꝫ. ſi aſſuetus
erat comedē panē groſſuꝫ ⁊ ſiligineū: ⁊ nūc comedat pa
nē mūdū: ⁊ de carnibus ſi ꝯſueuerat comedere carnes
ſbtiles: ⁊ nūc comedit groſſas: ⁊ ꝯſueuerat mīutiōe vti:
Cura ⁊ modo dimiſit eā: ⁊ ſimilib⁹. ❡ Cura āt h⁹ q̄ fit ex reple

tiōe: ē minutio vene: ⁊ ſitractio cibi ⁊ pot⁹: ⁊ h egritudo N
dr̄ ab auctoribus ragadie. Eſt ēt alia ſpēs fluxus ſangui-
nis p ptes iſtas: q̄ fit ex retētiōe fecū: ⁊ illa ꝺ cā ſcidiť an⁹.
Et exit inde ſanguis ⁊ aliqñ ſanies. Que qdē nō ē ex ſpe-
cieb⁹ predictis. Et fit interdū iſta retentio fecū vna vice
poſt aliā: ita q̄ inde fiunt ſciſſure: ⁊ ex illis ſciſſuris fiunt
hemorroyde. Et cura iſtoꝝ ē difficilis valde. Et cura h⁹
eſt vt facias ſedere patiētem i ꝺcoctiōe camomille: ⁊ ci-
maꝝ mirte: q̄rū ptes ſint eq̄les: q̄b⁹ miſceať aliqd mell.
❡ Qꝫ ſi egritudo fortior fuerit: fac ei hāc medicinaꝫ q̄ ē
magis fortis. ſ. fac vt fundamētū īfirmi optie abluať: ⁊ po
ſtea fac eū ſedē ſup coriū vnū ſup qd̄ ſparſus ſit puluis iſte
℞. gallaꝝ cōbuſtaꝝ: ⁊ camomille nō cōbuſte. an̄. ptes eq̄-
les: ⁊ miſceāť cū aq̄ dulci: ⁊ ſiccēť iteꝝ: ⁊ pulueriꝫentur: ⁊
ſpargāť ſup dcm̄ coriū: ⁊ ſedeat īfirm⁹ ꝺſup: ⁊ h faciat ſꝫ
qñ ab aſſella leuať: ⁊ ſedeat ſic p ſpatiū vni⁹ magne ho-
re: ⁊ ſtude vt inteſtina mediocriť mollia exiſtāt: comedē-
O do lactucas: ⁊ cucurbitas ꝺcoctas: niſi fuerit egritudo q̄
ꝓhibet. Et ficus ſicce cū amygdal ſilr ſunt bone: ⁊ ficus
ſicce ēt madefacte in oleo dulci cōferūt. Et comedere ēt
pruna añ cibū ē bonū. Et vlr dico q̄ lenire iteſtina q̄cū-
q̄ mō fiat donec fuerit liberat⁹ ē bonū cū pdictis ⁊ his
ſilib⁹. Ego hucuſq̄ ꝑut mihi vr̄ ſufficiēter ſuꝫ locutus de
egritudinib⁹ iteſtinoꝝ: ⁊ ſuis cauſis. Nūc āt itēdo de egri
tudinibus renū determinare cū adiutorio Dei.

❡ Tractatus. 2⁹. Qui eſt de egritudinibus renum veſice
⁊ virge: ⁊ continet capitula octo.

❡ De renibus in vniuerſali. Cap. p^m.

REN QVIDEM ſic dcm̄ ē: ē mēbrū offi
ciale: ⁊ necēm corpi in recipiēdo vrinā ⁊ nutri
untur renes a ſang^e ⁊ ſupfluitatibus delatis
cū vrina ad ipſos renes: ⁊ poꝝ eoꝝ ſunt dēſi
⁊ corpis groſſi. Et de egritudinibus eoꝛuꝫ eſt
P lapis qui generatur in eis: ⁊ incipiam ab ipſo.

❡ De lapide renum. Cap. 2^m.

IN RENIBVS qdē gn̄anť lapides: quēadmodū
i q̄buſdā alijs mēbris cōſueuit fieri. Et ego vidi lapi-
dē gn̄atū ſb ligua cuiuſdā viri: ꝓhibētē ei locutionē:
⁊ eo remoto lapide rehabuit vir loq̄lā. Et gn̄ať ab hūo-
rib⁹ groſſis q̄ iduráť adinicē ſilr dōec ad lapidē ꝯuertūť.
Et lapis qdē renū n̄ ē oīo ſilis i duritie lapidi veſice: nec
gn̄ať in ꝯcauitate renū: ſic lapis veſice i ꝯcauitate veſi-
ce: imo gn̄ať adherēdo corpi renū: ſic lapis q̄ iueniť ſb lin
gua. Et hac ꝺ cā dolor fortꝫ iueniť i dolorē renū: ⁊ angūtať
dōec a nā extri⁹ expellať. Et p⁹ expūſionē ipi⁹ a loco rema
net ibi vlceratio: ⁊ ſēſibilitas doloris. In lapide v̄o veſi-
ce nō pcipiť dolor: niſi cū venerit ad collū veſice ⁊ ē ēt
alia dr̄ia: q̄a lapis renū nō ē i termio duritiei ⁊ dēſitatis
⁊ ſiccitatis ⁊ magnitudis lapidis veſice: q̄re lapis renuꝫ
citi⁹ frangiť ⁊ pulueriꝫať q̄ꝫ lapis veſice. Et gn̄ať qdeꝫ la-
Q pis i rēib⁹ a ſupfluitatib⁹ creaťa cib̄ groſſis ⁊ viſcoſis: ⁊ a de
bilitate v̄tuť renū. vñ ibi paulatie ſupfluitates coadunāť
⁊ idurāť pp digeſtiuā ipoꝝ renū: q̄ nō p̄t ipſas ſufficiēter
digerē ⁊ ꝯſumē. Et poſtq̄ꝫ lapis ꝯfirmat⁹ ē in renib⁹: ⁊ nā
expellit ipm ex̄ excoriāť i illo exitu renes: ⁊ interdū ex-
coriāť ex eo vene. vñ ſanguis multus exit cū vrina. ⁊ ſine
vrina: ⁊ aliqñ dict⁹ lapis intm̄ infigiť renibus: q̄ in ſepa-
ratione ipſius frangiť vel aperiť arteria ⁊ ſanguis q̄ ab
ea emanat ē magis rubicūdus: ⁊ lucid⁹: ⁊ ſubtilioris ſube
q̄ꝫ ſanguis venaꝝ: ⁊ fluit i maiori q̄ntitate intm̄ q̄ multuꝫ
debilitatur infirmus. Et accidit q̄nq̄ꝫ q̄ vñ remoueť la-
pis ibidem ſanies procreatur: ⁊ dolor ibi continue ſi-i-
tur: donec libereť infirmus: vel moriať. ❡ In curatione Cura
igr̄ iſti⁹ egritudis ſic pcedēdū ē. Cōſidera cū incipiūt hꝰ
accidentia apparere: vt ſubtiles regimen patientis: dā-
do ei panē bene fermentatuꝫ cuꝫ ſparagis decoctis: aut

cum

A cũ vrticis ꝺecoctis: aut cũ auellanis: vl' ẜgnis pini. Et cib⁹ ꝗ p̃ ceteris cõmedat̃ i h̾ caſu: ſũt aues ꝑue q̃ noiant̃ albeſ bes fcẽ i taſphea: ⁊ pulli ẽt: ⁊ galline ꝑpate i taſphea ſil'r ſũt bone ⁊ appropate i hac egritudine. Et paſtiace ẽt: q̃3 uis ſint gſſe ſbe ꝯferũt huic egritudini ſua ꝓpetate. Et le nias itẽtia ei⁹: ꝺãdo ei ſic⁹ ſiccas cũ nucib⁹ ad comeden dũ. ⁊ poſtea purgabis eũ cũ medicina laxatiua q̃ hẽat il lũ hũorẽ gſſuȝ eũare. ¶ Medicamẽ cõpo^m ad h̾. ℞. bdel liũ oppoponacis: ſerapini: ⁊ ſeis vrtice. añ. aur̃. j. ꝺauci: ⁊ ſe. melõis excorticati: ⁊ ſe. apij. añ. q̃rtã p̃tẽ aur̃. j. collogn. octauã p̃tẽ aur̃. j. Incidat̃ collogntida minutiſſime. ⁊ mi ſceat̃ cũ ea tãtũdẽ puluer is ꝺraga. ⁊ amyg. dulciũ excorti catap̃ ⁊ piſtatap̃: piſtẽt̃ oia ⁊ ꝯficiãt̃ cũ ſyrupo ſgnȝabi: ⁊ ꝺent̃ ex eo aur̃. v. ꝺiſtẽpati cũ ſero capno i q̃ diſſoluta ſit medulla ſe. chartami. Et ſi nõ purgaret ſufficienter adde aur̃. j. cũ dimidio õ ꝺcõ medicamine. Et cuſtodiat̃ patiẽs

B ſic̃ ſit i alijs laxatiuis. Et fcã purgatiõe reges eũ i cibis ſi cut dixi. ¶ Et dab̃ ei ad bibẽdũ oi die õ hac ꝺecoctione q̃ ℞. ligri. mũdate: capillo℞ veñ. oliuarde: ſeis melõis: ⁊ ſe. angurie: ⁊ ſparagi. ⁊ panicald. añ. aur̃. j. Et adde iſtis reb⁹ aliqd q̃õ moueat ⁊ excitet renes ad attrahẽdũ velociter ex reb⁹ hñtib⁹ acuitatẽ cũ cal'itate: ⁊ abſq̃ȝ aromaticitate ꝗ hẽat aliq̃ȝ horribilitatẽ: ⁊ horribilitas ẽ diſpõ media it̾ rẽ aromaticã ⁊ hñtẽ malũ odorẽ: ⁊ h̾ iõ q̃ȝ renes ab epa te trahũt ſãg⁹inẽ aq̃ſũ q nõ ẽ pfecte digeſt⁹ ibidẽ ita vt ſit ꝯuẽiẽs ad nutriẽdũ cerͣ mẽbra: ⁊ illa ſuꝑfluitas aq̃ſa noia tur vrina: ⁊ iſte ſãguis mixt⁹ cũ vrina ẽ hñs horribilitatẽ ⁊ ab hominationẽ: q̃ȝ ois ſuꝑfluitas q̃ ꝓcedit ab epate ſenſibil'r hȝ abhoĩationẽ cũ horribilitate: ⁊ q̃ȝ renes ex tali ſãg^e nu triũt̃: iõ delectant̃ i ipo ⁊ ſil'es odores appetũt: ⁊ cũ affe ctuoſitate ſibi attrahũt: ⁊ iõ p̃cipim⁹ ponẽ i medicis renũ ea q̃ hẽant aliq̃ȝ horribilitatẽ cũȝ abhoĩatione: ⁊ ſufficiet

C in h̾ i medicis renũ radix apij cũ ſpica romana. añ. aur̃. 5. Et decoquãt̃ i. xx. ℥. aq̃ ꝺõec redeãt ad medietatẽ. Et po ne i hac colatura. ℥. j. ſyrupi ligritie: ⁊. ℥. j. ſyrupi corticis ci tri. Et oi nocte circa matutinũ poſt ꝺeſcẽſionẽ cibi a ſtõ ꝓpinabis ei ad bibendum ciatũ vnũ. Et ſpero q̃ ſi ita re xeris infirmum q̃ liberabitur abſq̃ȝ mictu ſanguinis.

¶ De reſtrictione ſanguinis qui exit de virga. Cap. 3^m.

SI AVTEM lapis expulſus fuerit ⁊ icõtinẽti ſeq̃ tur ſanguis mict⁹: tũc al'r ẽ regẽd⁹ ifirm⁹. Eq̃ȝ icipere debes a flõmia baſilice dextri brachij: minuẽdo de ſãguine ſȝ tenorẽ v̾tutiſ patiẽtis: ⁊ poſtea ſtude reſtri gẽ ſanguinẽ ſi fluxerit i maria q̃ȝtitate. ¶ Medicamẽ ſtri gẽs ſanguinẽ. ℞. caude eq̃ne ⁊ muſchi. i. herbe q̃ iuenitur ſup̃ cortices q̃rc⁹: roſap̃ recẽtiuȝ. añ. aure. j. ⁊ põe cũ iſtis aliq̃ q̃ hẽant mollificare: ſic̃ ſemẽ lini: ⁊ flos camomille: q̃ñ ſi nõ feceris: nocebis infirmo ponẽdo tm̃ ſtiptica: q̃a ide hũores q ibi ſunt ꝯſtringũt̃ ⁊ indurant̃: q̃re dolor for

D titer angũtat̃: ꝓpt̾ h̾ addes p̃dictis medicis flores camo mille: ⁊ ſemis lini. añ. aur̃. j. Conquaſſent̃ oia ⁊ bulliãt in xiiij. ℥. aq̃ dulcis ꝺõec redeãt ad 3^am p̃tẽ. Et h̾ iõ q̃ȝ ex ſtip ticis cũ difficultate exhũt̃ v̾tutes eo℞: ⁊ poſtea colab̃: ⁊ i illa colatura adde de ſyrupo ligri. ⁊ de ſyrupo ro. ⁊ de ſy rupo de maſtice. añ. ℥. 5. ⁊ bibat eã i mane tẽpeſtiue: ab ſtinẽdo a cibo donec ꝺeſcẽdat a ſtõ. Et ciba eũ pane bñ fermẽtato cũ pullis factis i taſphea. Et iterdũ dabis ei õ zucch aro ro. ⁊ aliq̃ñ de citrulli medulla: ⁊ ſic decoquere pullos cũ medulla citrullo℞ magis cõmẽdo q̃ȝ cũ medul la cucurbite. Et cũ ꝯſtrictus fuerit ſanguis: ⁊ ſanies mũdi ficata: ⁊ dolor ꝯtinu⁹ fuerit: tũc dabis ei ea q̃ ſint mũdifi catiua ⁊ abſterſiua: aliq̃ȝtulũ ꝺeſiccatiua. ¶ Medicamẽ ad h̾ cõp^m. ℞. ſpice: nardi: ſq̃nãti: flauie: ligri. mũdate: q̃ñ q̃lȝ iſtap̃ medicinap̃ appropata ẽ in inuamẽto renũ: ⁊ ve ſice: ⁊ mery: ⁊ pulmonis: ⁊ cãne ei⁹. añ. aur̃. j. ⁊ tertiã. aſſa re baccare: ⁊ ſeis lini: ⁊ ꝺauci: ⁊ cẽtauree minoris. añ. q̃r

E tã p̃tẽ aur̃. j. Cõquaſſent̃ oia ⁊ bulliãt in. xiiij. ℥. aq̃ donec redeãt ad medietatẽ ⁊ colent̃: ⁊ ponat̃ in eis de ſyrupo ro. ⁊ de ſyrupo endiuie. añ. ℥. j. ⁊ dabis ei ad bibendũ ma ne tẽpeſtiue abſtinẽdo a cibo donec ꝺſcẽdat a ſtõ. Et po ſtea cibet̃ pane bñ fermẽtato cũ bletis ſeu ſiclis decoctis vel cũ vrticis pũgitiuis. Et ſi nõ hẽs de iſtis da ei de galli na in taſphea: vl' panẽ bñ fermẽtatũ cũ oleo oliuap̃ dul ciũ ⁊ modico ſale: ⁊ ẽt de zuccha. ro. cũ amygꝺ. excortica tis dulcib⁹: vl' ſgnis pini poteris ꝓpinare. Et poſtq̃ȝ cegno ueris q̃ vuln⁹ fuerit mũdificatũ: ⁊ ſanies ablata fuerit da bis ei ad bibẽdũ de tertio i tertiũ diẽ de ſyrupo plãtagis vl' de roſaceo: vt iuuet̃ ide nã ad cõplẽdã ꝯſolidationeȝ: vtẽdo iſtis medicis ſm̃ q̃ tibi videbit̃ ꝯuenire ⁊ nõ plus q̃ñ ſi dolor fuerit fortis: p̃ debes dolorẽ remouẽ: ⁊ ſi ſãguis emanauerit i q̃ȝtitate multa: vti debes medicis ſtipticis:

F addẽdo aliqd õ diureticis vt medicias ꝑducat ad locũ: ⁊ ſi ſanies mixta fluxerit: dabis ei mũdificatiua ⁊ abſterſiua ⁊ itẽde ad illõ. Et ſi fuerit neċe tibi itẽdẽ circa lapidẽ ꝓp̃ fortia accñtia q̃ ide emergũt: ſtude cũ medicis corrodẽti b⁹ ipſȝ: ⁊ q̃ hẽant eũ total'r eradicare. Qz ſi fuerit tibi neċe itẽdẽ circa duas vl' tres ex p̃dictis egritudib⁹: facias: dã do ei cibaria cõpoſita: ⁊ medicias ſil'r cõpoſitas: pl⁹ ⁊ mi n⁹ de vnoq̃ȝ ſm̃ q̃ magis videbit̃ cõuenire. Et ſi vnũ tm̃ medicaueris: opare tal'r vt nõ obliuiſcaris alij. Et iã du xi te ꝑ viã rectã: q̃ȝ ſi ſic opat⁹ fueris: ꝓficies oi mõ Deo ꝺãte. Si ãt dolor fortis fuerit inũge locũ cũ oleo camo mellino ⁊ anhetino ⁊ piguedie anatis iuuenis: q̃ñ ẽ mltũ cõmẽdata: ⁊ cũ piguedie anaẜ ſil'r. Et ſi mult⁹ ſãguis exie rit inũge exteri⁹ cũ infridãtib⁹ ⁊ frãgẽtib⁹ cal'itatẽ: ſicut ẽ oleũ ro. cũ tãtũdẽ aq̃ ro. Et ſi indigueris intẽdere circa duo accñtia cõpone medicinas ſic̃ dixi ex ꝯferẽtib⁹ ipſis.

¶ De lapide veſice. Cap. 4^m.

LAPIS q̃dẽ veſice vbi gñet̃ iã ſup̾i⁹ declaraui q̃ in cõcauitate ei⁹ orit̃. Et fortificat̃ dolor in iſtis q̃ñ volũt mingere: ⁊ excoriat̃ q̃ñq̃ȝ collũ veſice lapide ⁊ ſpãl'r q̃ñ ẽ aſper ⁊ ſpinoſus. Et maxime fortificat̃ dolor q̃ñ lapis figit̃ in collo veſice añ exitũ vrine: q̃ȝ tũc ipedit̃ exit⁹ vrine: ⁊ excoriat̃ locus ⁊ ſeq̃tur mictus ſanguis: co gnoſcẽdo q̃ ſanguis q exit hinc nõ ẽ in eadẽ q̃ȝtitate ſan guis renũ: ⁊ eodẽ mõ ſanies q̃ exit a veſica eſt in minori q̃ȝtitate q̃ȝ q̃ exit a renib⁹. Et añq̃ȝ exeat lapis ſentit infir mus incẽdiũ ⁊ grauedinẽ i vrinãdo: ⁊ vrina tũc eſt ſubtil' ⁊ clara ſic̃ aq̃ abſq̃ȝ vlla hypoſtaſi. Et q̃ñ icipit iſte dolor: efficit̃ infirm⁹ ſtiptic⁹ valde: ita q̃ credũt q̃dã medici q̃ patiat̃ colicã. Q̃ñ v̾o vrina incipit fieri ita clara ſic̃ aqua: tũc ſcias q̃ eſt ꝑn^a gnõnis lapidis. ¶ Incipe ḡ in curatio ne hui⁹ paſſiõis a ſubtiliatiõe hui⁹ regimis: ꝺãdo ifirmo vrticas elixas: ⁊ decoquãtur ꝺcẽ vrtice in decoctione ci ce℞ rubeo℞. Et ſp̃es ei⁹ ſint cubebe: ⁊ darſeni: ⁊ eſt cinna momũ tẽdẽs ad nigredinẽ pfectiſſimũ. Et da ei ad biben dũ ſyrupũ de balaſce ſcm̃ cũ zucch aro cũ decoctiõe ſemi nũ melonis: ⁊ ꝯſentias ei vt comedat medullas citrullo℞ in ꝯueniẽti q̃ȝtitate: ſi nõ eſt q̃õ ꝓhibeat. Et fac ei hãc cõ põnẽ. ℞. lap̃. iudaici ⁊ gũmi ceraſo℞: ⁊ lapidis ſpõgie mari ne: ⁊ corticis melonis: ⁊ ſucci ligritie recẽ. añ. ℥. iiij. auel lanap̃. ℥. 5. ꝺauci: ⁊ vitri vltramarini cõbuſti: ⁊ aniſi: ⁊ al baſce. añ. aur̃. viij. pineap̃ mũdatap̃ ⁊ amygdalap̃ excorti catap̃. añ. aur̃. iiij. piſtent̃ q̃lȝ medicinap̃ ꝑ ſe: ⁊ itep̃ ſil' mi xte piſtent̃: ⁊ cõfice cũ ſyrupo ligri. Et in q̃lȝ libra hui⁹ ele ctuarij addant̃ ex optio balſamo aur̃. ij. ⁊ reponat̃ i vaſe vitreo: vel optie vitreato: ⁊ recipiat infirm⁹ de h̾ electua rio oi mane ieiuno ſtõ aur̃. iiij. cũ ſyrupo viol. ⁊ q̃ter tãto aq̃ calide. Si a p̃n⁹ hui⁹ egritudinis vſus fueris h̾ regimi ne: ſpero in altiſſimo glioſo q̃ liberabit̃ oino ab iſta paſ ſione certiſſime. Cogſcẽdo q̃ medicine oẽs q̃ ꝯferũt lapi di renũ: cõferunt ſil'r lapidi veſice ꝗ lapis veſice indiget

Signa.
G
Cura.
H

Ois me^na ꝯferẽs lapidi renũ cõfert ⁊ lapidi veſice at oppoſi. col ligit̃. 5. cañ. tract. 7°. in p̃n° vide q̃ȝ non ꝯdicũt 19^a. tertij. c. 6°.

I fortiorib⁹ medicis:qm̄ lapidis veſice me^{ne} debēt eē ſbti les i vitria ſbtil^{re}:vt velociter ducāf me^{ne} ad locū:ꝛ bal ſamū ē vna ex meliorib⁹ ad h. Et ēt ſi lapis fuerit cōfir mat⁹ ꝯfert iſtō eīz. Sz opꝫ vt addas ea q̄ hēant mitigare dolorē:ſic ē camomilla:ꝛ gūa pini abluta:ꝛ nuces drag. ꝛ pone d̄ iſtis ſꝫ fortitudinē ꝛ debilitatē ipi⁹ doloris. Ui trū āt aduſtū qδ ſupi⁹ dixi:mlti medicorūꝫ ſic id credunt adurere:ponūt.n.ipꝫ ad ignē:dōec rubicūdū efficiſ:ꝛ ex tiguūt i aquā fridā:ꝛ h pluries ſic faciūt:ꝛ cū credūt aliq̄ facē:nihil faciūt. Cōburiſ āt iſto mō:accipe vitrū ꝛ inun ge ipꝫ cū alchitrā ſbtilr:ꝛ pone i ignē:donec rubeū fiat.ꝛ poſtea cū tenaculis rcipias eū:ꝛ extigue i aq̄:ꝛ ablue eū ibi:ꝛ iterū mūge ex alchitrā:ꝛ repone i ignēꝫ:ꝛ extigue:ꝛ ablue eū poſtea i aq̄:ꝛ ſic ſepties facies ꝛ erit ꝯbuſtū. Et iā ſcripſi tibi me^{na}:ꝛ curas q̄ a me ſunt expte. Et he ſunt egritudies q̄ magis ſūt appropāte renib⁹ ꝛ veſice:ꝛ acci dūt iſtis mēbris ſil'r ꝛ alie egri^{nes} ſic alijs mēbris accidē ꝯſueuerūt vt apata. Et nūc icipiemus ab apate renū.

Mod⁹ cōburēdi vitrum.

K

De apoſtemate renum. Cap. 5^m.

Tertia figura apatū renuꝫ plura vide ab alijs.

ET ORIVNTVR aliq̄n apata i renib⁹:ſic in alijs mēbris fieri ꝯſueuerūt. Et ſignū h⁹ ē dolor cō tinu⁹ in renib⁹:ꝛ febris ꝯtinua cū ſiti aſſidua. Et cuꝫ cognoueris h ꝛ cert⁹ fueris q̄ apa fuerit in iſto loco. mi nue de ſang^e ſm q̄ regrit vtus:cōplo:etas:tps:ꝛ regio:ꝛ ſbtilia regimē:ꝛ fac euꝫ abſtinē a diureticis oīno:niſi co gnoueris q̄ viſcoſitas mltū abūdauerit in eo:ꝛ fac ei ſyru pū ſtipticū ꝛ ſubtiliatiuū:ꝛ mitigatiuꝫ doloris. Et da ei iſta q̄ ſūt approbata ꝛ experta in diſſoluēdis apatib⁹:ſic ē panicald:qδ ē ſpēs hiringoꝝ ꝛ ſticados. Cōpoſitum ad hoc. ℞. panicald li.j. flauie:ꝛ roſarū pfectaꝝ:ꝛ camo mille:ꝛ ſandali.ā.ʒ.j.ligri.mundate:ꝛ florū ſticados:ꝛ maſticis:ꝛ ſe.angurie mūdati.ā.q̄rtā partē.ʒ.j. croci:ꝛ ſe.lini.ā.au.ij.rad.apij.au.j.oīa ꝯquaſſent:ꝛ infundāt in q̄rta pte ꝛ ſenis vnius quintarij aque fernētis dulcis: ꝛ moreāt ſic vſq̄ꝫ mane:ꝛ poſtea bulliāt lento igne vſq̄ꝫ ad ꝯſumptionē medietatꝫ aq̄:ꝛ coleſ:ꝛ i illa colatura ad dāt ſyrupi ro.fci ex roſ recētib⁹ li.ij.ꝛ aq̄ ro.li.iij.ꝛ iterū reponāt ad ignē ꝛ bulliat vſq̄ꝫ ad cōſūptionē aq̄ ꝛ fac ſy rupū.ꝛ d̄ iſto ſyrupo da ei oī māe.ʒ.ij.cū aq̄. Et nō q̄ apa renū eſt durū ad diſſoluēdū:ꝛ cū difficultate mitigaſ do lor eius pp oppilōnē ſuoꝝ poroꝝ. Et hac d̄ cā idiget ſbti li regimine. flōma ḡ eū d̄ baſilica minuēdo de ſang^e i ma gna q̄ltitate. Oleuꝫ ꝯueniēs huic paſſioni. ℞. ol'i ro.in fortiati eū mltis roſ.ʒ.v.ol'i camomille:ꝛ anhetini.ā.ʒ. j.piguedis anatis q̄rtā ptē.ʒ.j.miſceātur ſil'r ꝛ adde his d̄ aq̄ ro.ꝛ aceto ad q̄ltitatē q̄rte ptis ꝛ ꝯq̄ſſent oia ſil'in va ſe vitreo hūte orificiuꝫ ſtrictū:tādiu dōec iſpiſſent:ꝛ dal beſ:ꝛ iunge locū cū iſto. Et ſi īfirm⁹ decubuerit cū ore ꝛ ventre inferius:ꝛ diſtilles de h medicamie tepido cū va ſe hūte ſtrictū orificiuꝫ ab alto:erit magis penetratiuū p poros ꝛ ei⁹ iuuamē erit forti⁹:ꝛ magis apparēs. Et ſi de⁹ iuuauerit infirmū tuū tuis manib⁹:ſcꝫ q̄ diſſoluaſ apa ꝛ mitigeſ dolor:ſcias q̄ h erit magnū ꝛ mirabile:ꝛ fac cō tinuare regimē p̄dictū ſupra longo tpe ſic dixi:ꝛ poſtea paulatine reduc eū ad regimen nāle. Si āt dcīa apa de uenerit ad ſaniē:ꝛ ſanies cū vrina exierit:fac eū vti ſbtili regimie. Sed flōmia nō eſt neēia nec vtilis poſtq̄ꝫ ſanies euāſ:niſi corp⁹ ſupfluē fuerit ſuprepletū. Qꝛ ſi ſic fuerit minues de baſilica ſm q̄ videbiſ ꝯuenire:ꝛ p̄dictis me dicis adde aliq̄ deſiccatiua minuēdo ex eis mollificātia.

L

M

In apate renum minue baſilicā.idē 18^a tertij tractā.2°.c.3°.

De mala complexione renum. Cap. 6^m.

ETIAM hucuſq̄ꝫ locuti ſum⁹ de egritudie renuꝫ inquātū ſūt mēbra officialia.nūc āt remanet nobis ſcribere iq̄ſtū ſūt mēbra cōſilia:ꝛ ſūt in eis egritu dines queād^m in alijs mēbris:q̄a exeūt ab eq̄li^{te} in calita tē vl'fridītatē:ſiccitatē:vl'hūiditatē. Si aūt exierint ab equalitate in calitatē:cognoſces illud a fortitudie attra ctionis ipſoꝝ cū multa iſlāmatiōe vrine. Qꝛ ſi dict⁹ exit⁹ fuerit in friditate:attractiua vtus tūc erit debilis:ꝛ vria erit diſcolorata:ꝛ h cōplo p̄ducit renes ad debilitatē re tētiōis vrine:hūiditas vo renū pereat in eis d̄bilitatē at tractiōis ꝛ retētiōis vrie. Siccitas āt renū facit attracti uā fortē valde cū d̄bilitate digeſtiue:itāq̄ nō poſſint i de recipe nutrimētuꝫ:ꝛ q̄r in eis nō fit digeſtio:iō conanſ expellere:ꝛ iterū appetūt attrahere vn̄ nutrianſ:ꝛ non inueniūt pp defectionē d̄coctiōis:ꝛ d̄bilitatē retētionis: q̄re fit expulſio. Et hec ē vna ex ſpēb⁹ diabetis:quā no minauit Hal.in lib.ſuo de iteriorib⁹:ꝛ ſcitū ē qδ renes at trahūt vrinā ſanguinolentā vt ex illo ſanguie mixto cū vrina nutrianſ renes qn̄ ſunt in ſua ſanitate nāli digerē do illū. Alia vo ſpēs diabetis ſcripta ē in libro q̄ dī mia mir:he aūt q̄litates ſupradicte aliq̄n ſil' cōponunſ. Qꝛ ſi caliditas iūcta fuerit ſiccitati:erūt accidētia diabetis in tēſiora ꝛ fortiora. Et ſi cū caliditate fuerit hūiditas:tunc attractio renum eſt magis remiſſa:ꝛ vrina eſt colorata valde ꝛ ſpiſſa. Si aūt friditas fuerit cōpoſita cū humidi tate:ſitis modica erit:ꝛ vrina fiet diſcolorata ꝛ multa. Qꝛ ſi cōpoſitio fuerit friditatis cū ſiccitate.attractio for tis erit valde. Et ex iſta cōpōne efficiſ diabetes d̄terior. ꝛ magis maligna ceteris ſpēb⁹ diabetis:ꝛ citius iterficit infirmū oībus alijs:ꝛ virt⁹ patiētis eſt debilior:ꝛ ſitis eſt minor q̄ꝫ q̄ fit ex calitate ꝛ ſiccitate:ꝛ ꝯſequiſ iſte patiēs remediū ex aq̄ tepida magis q̄ꝫ ex alijs medicinis fridis. Et ſcias q̄ qδlꝫ mēbrū qn̄ declinat a ſua cōplone nāli in modica q̄ltitate:tūc ei⁹ opatio modicū debilitaſ:ꝛ nō ſe quunſ ide fortia vel grauia accītia:ꝛ tale mēbrū dī neu trū ſm ſpeculationē medicie. Scd̄m aūt phyſicā ſpecu lationē egrū noiaſ:eo q̄ ſcia medicie nō p̄cedit niſi ſm ſenſuꝫ. Si vo mēbrū ab eq̄litate ſua nāli fortiter ꝛ in q̄lti tate magna declinauerit:tūc manifeſtiſſime debilitaſ ei⁹ opatio.ꝛ ei⁹ vtutes deſtruunſ. Hucuſq̄ꝫ iā memorat⁹ ſuꝫ egritudies manifeſtas de diabete cū oībus ſuis ſpēb⁹:ꝛ ex q̄b⁹ cauſis hūt p̄uenire ſm q̄ nr̄a cōſuetudo tractādi exigit ꝛ regrit. Nūc aūt itēdo determiare de alia ſpē dia betis noiata a Hal.in libro ſuo d̄ egritudinib⁹ iteriorib⁹. Et fuerit q̄dā medici q̄ crediderit q̄ vba ei⁹ ſint ꝯtria adin uicē:eo q̄ dixit in iſto libro de iteriorib⁹ q̄ diabetes oriſ a ſiccitate renū:ꝛ in libro q̄ dī miamir:dixit q̄ fit a d̄bili tate vtutis nutatiue renū. Et ſine dubio a d̄bilitate renū p̄cedit h egritudo.ꝛ h ē vitas q̄ d̄ vna ſpē diabetis loqſ in libro de iteriorib⁹.ꝛ d̄ alia in miamir. Nūc vo tracta bo de cura harū ſpērū diabetis:tū aliq̄ aū volo p̄ponē vba:ꝛ ſūt iſta:q̄ cura mēbroꝝ ꝯſiliū eſt remouere cāꝫ fa ciētē egritudinē:ꝛ reducē eā ad ſuā cōplonē nālē:ꝯſide rādo diuerſitatē mēbroꝝ:ſꝫ etatē pueritie:ꝛ iuuētutis: ſenectutꝫ:ꝛ ſenijꝫ:ꝛ ſm diuerſitatē ſex⁹:ꝛ hoc ē manifeſ^{tm}:ꝛ neceſſariū ē h mēbra curare cū medicis exeūtib⁹ in ꝯtria q̄litate in ſiligradu exitus ſue cōplonis:ꝛ ſi volueris mi nuere d̄ vtute medicine.vꝫ.vt aliqd minus exeat in ꝯtrā q̄litatē egritudis:nō erit petīm:nec iuſte es reprehēden dus ex hoc:eo q̄ id qδ nō pt cōpleri in duob⁹ vel tribus dieb⁹ cōplebis in plib⁹ ſm illaꝫ ſilitudinē. Et certe h eſt via pfectiviri:ꝛ expti in arte ſua. Qm̄ Hip. dicit ſtudeas tuo poſſe pficere īfirmo tuo cū icipis curare eū in ꝯſpi ciēdo cū hoc ne iferas ei nocumētū. vide ḡ quā vtile iſtud documētū exiſtit. Quapp cū videris mēbrū aliqδ elōga tū a ſua cōplone nāli.in duob⁹ vel trib⁹ gradib⁹ ſtudeas ipſum p̄mo reducere cū medicinis ꝯtrijs.illius q̄litatis in vno gradu vel duob⁹. Sed hoc cōſiderandū eſt cū ſum ma diligētia ꝛ cautela.vꝫ.metiēdo quātitatē elōgatiōis cōplexionis innālis a nāli:ꝛ p̄pria cōplexiōe:qm̄ iſti vn⁹ medicus excellit aliuꝫ inquātū veritati in cognoſcendo

N

O

P

Q

A magis altero appropinquat. Et h̄ res eſt valde neccīa ad
ſciēdū in arte me^{ne}: ⁊ cū h̄ idiget ſtudio magno ⁊ expien
tia lōga. Et ſup h̄ eſt neccīū vt medicꝰ ſit boni ⁊ pfecti ac
pſpicacis intellꝰ. Q̄ qꝫ bn̄ dicit Ptolomeus cum dicit q ſcia (In centiloquio.)
ſtellaꝝ ex rebꝰ illis ē. Et nota q oīa mēbra pncipalia idi
gēt medicis ꝯfortātibꝰ eoꝝ virtutes: lꝫ ꝯueniāt accītibꝰ
⁊ egritudini. Medicine aūt ꝯfortatiue ſunt medicine nō
multū ſtiptice: ⁊ hac ꝯfortatiōe idigēt cetera mēbra: qm̄
qd̄lꝫ mēbrū ppriā hꝫ medicinā ⁊ ſibi ꝯueniētē. Et pdicte
me^{ne} ſtiptice cuꝫ hoc ſint aromatice: qa aromaticitas ne-
ceſſaria eſt oībꝰ mēbris: exceptis his q̄ ex re horribili nu
triunt: ſic̄ ſunt iteſtia: ⁊ renes. Egritudini vō cui ſtiptici-
tas īfert nocu^m addē debes tātū de aliis medicis: donec
illa ſtipticitas occultet. Et ſic iā cōplevi id qd̄ volui i hoc
loco declarare. Nūc āt reſtat mihi determinare d̄ ſpē il-
la diabetis q̄ ꝓuenit ex debilitate virtutis imutatiue. At
B tēde ḡ in h̄ loco qd dicturꝰ ſim. ſcias itaqꝫ q vtus imuta-
tiua eſt vna ex vtutibꝰ ꝓcedētibꝰ ab epate. Quaꝝ q̄tuor (Quatuor virtutes miniſtrātes h̄ 2° col. lꝫ 8° ponunt quarta.)
ibi eē repiunt. vꝫ. attractiua: retētiua: mutatiua: ⁊ expul
ſiua. Et oēs iſte deſtruunt deſtructa cōplexōne epatis ipiꝰ.
Defectus aūt q ꝓuenit a debilitate vtutꝭ attractiue ē q
mēbra nō attrahūt nutrimētū: ⁊ inde deueniūt ad ꝯfectū
⁊ ꝯſumptionē. A debilitate vtutꝭ retentiue ſeqt q ſupflui-
tates q̄ exeūt p ſudorē vel p fluxū vētris: ſūt idigeſte. Sꝫ
a debilitate vtutis muta^{ue} ꝓuenit hydropiſis: vel diabe
tes ſm ſniaꝫ Gal. Et a debili^{te} vtutꝭ expulſiue ſeqt q fe-
ces exeūt illaudabiles ⁊ tpe icōueniēti: ⁊ q id qd̄ deberet
exire cū fecibꝰ: retinet. Et iterū a debilitate vtutis muta-
tiue ꝓuenit q digeſtio ē icōueniēs i ſtōcho: ⁊ epate: ⁊ oi-
bus aliis mēbris q̄re ex h̄ ꝓueniūt ſpēs hydropiſis. vꝫ.
hipoſarca: aſclites: ⁊ tympanites: ⁊ ē poſſe q inꝰ vno eo-
dē ifirmo ſint due ex iſtis ſpēbꝰ ſil ⁊ aliqn̄ tres: ⁊ a debili
C tate hꝰ vtutis dicit Gal. q efficit diabetes. Et p maiori pte
qn̄ vna ex iſtis vtutibꝰ debilitat: debilitant ⁊ reliq̄ ſi fue
rit in mēbro pncipali: in reliqs vō mēbris minime: eo q
qn̄ nō pncipalia exeūt a ſua cōplexōne nāli in caliditatē: fri-
giditatē: ſiccitatē: vl hūiditatē: nō debilitant pp hoc alia
mēbra: ſic̄ ex duabꝰ aliis ſpēbꝰ diabetꝭ. Et ſcias q ille q (Qui patit diabetē nō pōt aſſueſcere coitum.)
patit diabetē nō pōt aſſueſcere coitum nec frequētare.
¶ Iſtis autē inūge renes cū oleo amygdalaꝝ dulcium mi (Cura.)
xto cū aq̄ dulci multoties in die: ⁊ habeas cotū madefa-
ctū in iſtis pluries: ⁊ ſuppone. Et ſi diſtillaueris ab alto p
dictā mixturā exñtē in ampulla hñte os ſtrictū ſuper re-
nes erit maioris efficacie ⁊ penetratōis cū adiutorio dei.
Et regēdo ifirmū h̄ regi^{ne}: liberabit. ſ. in cibo dare ei oua
galliaꝝ: ⁊ gallinas i taſphea: ⁊ oleū eiꝰ i ꝯdimētis ſit oleū
amygd. dulciū: ⁊ comedat amyg. excorticatas cū zuccha
D ro. Et edꝰ de lacte ē ei ꝯueniēs i taſphea. Et gallie ēt de
cocte in bono lacte ſilr ꝓferūt multū. Et accit ēt qn̄qꝫ re
nibus d̄bilitas vtutꝭ attractiue: ita q renes nō attrahūt
ſanguinē ad ſui nutrimētū: q̄re miſcet cū vrina. ⁊ ſeqt in-
de ſpēs hydropiſis q̄ dr̄ hipoſarca: cuiꝰ curā ſupiꝰ deter
minaui in curatione ſpērū hydropiſis. Si aūt debilitas
virtutis attractiue renū fuerit ex ſuperflua hūiditate ip-
ſoꝝ: ⁊ d̄ h̄ fueris certꝰ: cura tūc eē dꝫ ꝯria ſupdicte. da ḡ
ei bibere ſyrupū de corticibꝰ citri: cū bona q̄ntitate aq̄.
Et cibaria eius ſint turtures: paſſeres: ⁊ pulli aſſati i ve
ru: ⁊ elixi ēt cū almuri: vel in ſartagine fricti. Et galline aſ
ſate ſilr ꝓferūt: ⁊ cōcede ei vt multū coeat cū mulieribꝰ.
Et fac eū exercitare: qd̄ eſt ꝯtrm̄ eius: cuiꝰ cā fuerit ex ſic-
citate: qa ille indiget qete ⁊ ocio oino. Et ꝓhibeas ei ne
intret balneum: ⁊ ſi vult intrare nō ponat ſe in lauello.
Et eiꝰ itroitus ſit ante cibuꝫ: ſtando ibi donec ſudet: ⁊ nō
dormiat poſtea: ⁊ ſic in breui liberabit Deo dante. ¶ Et (Cura fcē ꝯ cōitatē epatis.)
pōt ēt deuenire q dicta debilitas virtutis attractiue re
num ꝓcedat a deſtructione epatis: qd̄ eſt mēbrū pncipa

le: ſꝫ h̄ non manifeſtatur leuiter in renibus: niſi pp multā E
attractionē ipſoꝝ. Et iaꝫ ſcis q virtus attractiua prece-
dit in nutritiōe mēbroꝝ alias vtutes: qm̄ retentiua nō re
tinet: niſi rē attractā: ⁊ mutatiua nō alterat nec imutat ni
ſi rē retētā: ⁊ expulſiua non expellit niſi ex re attracta re
tēta ⁊ imutata in tpe ſanitatis: p accñs aūt ⁊ ex violētia
expulſiua aliqn̄ expellit id qd̄ nōdū eſt mutatum. Et h̄ in
hac debilitate renū nō de leui declarat. Sꝫ qn̄ cōplo pn
cipalis mēbri deſtruit: deſtruunt cetere vtutes. qa q̄ꝫdo
epar infrigidat ifridatiōe certa ⁊ manifeſta: deſtruit tūc
virtus attractiua ⁊ retētiua ⁊ mutatiua. Et ſi ſimplr ſic
citas ꝓualuerit in ipſo epate: deſtruit ide vtus mutatiua:
tū attractiua: retētiua ⁊ expulſiua nō ledunt manifeſte:
niſi ſupabūdauerit in exceſſu. Et ſi ſic fuerit oēs inde de
ſtruunt. Et ſi humiditas in modica q̄ntitate epati acgrit: F
non leditur ex illa manifeſte: qa eſt aſſuetꝰ illa. Sꝫ ſi fue
rit i exceſſu d̄ſtruit attractiua ⁊ retētiua. Mutatiua vō ⁊
expulſiua nō multū ledūt ex illa. Et in ſūma dico q q̄lꝫ
qualitates qn̄ ſupabūdauerit in exceſſu: eſt cauſa deſtru-
ctionis ceteraꝝ vtutū. Et iā ſupius determinaui de pnci
palitate huiꝰ mēbri ⁊ eiꝰ nobilitate: ⁊ d̄ ſuis egritudibꝰ: ⁊
eius curis: ⁊ de his que ipſum hñt conſeruare.

¶ De ſolōne continuitatis renum ⁊ veſice. Cap. 7^m.

IN RENIBVS q̄qꝫ accidit qn̄qꝫ ſolo continuita
tis quēadmodū ⁊ aliis mēbris accidere ꝯſueuit. Et
ſi ex ferro vel ſili fcā fuerit: cura ē i poſtis. Si vero ex
apate fuerit ꝯſidere poſſumꝰ de ſalute ipſius: vtēdo
his q̄ hñt ipſos ꝯfortare ⁊ diſſoluere: ſicut oleū ro. bonū.
Et pt ēt in collo veſice apa euenire: ſic̄ i renibus dixi fieri
poſſe: ſꝫ iſtd̄ ē minꝰ illo. Et qn̄ apa orit in collo veſice: ve
ſica iplet vrina: ⁊ nō pt exire ⁊ inde ſeqt anguſtia ⁊ igetu
do cū dolore forti. ¶ Et cura hꝰ eſt flōmia: minuendo de Cura.
ſanguine ſm q videbit ꝯuenīr: ꝯſideratis tñ ꝯditionibus
ſcriptis in iſto lo°: ⁊ ſbtilia regimē ipſiꝰ: ſbtrahēdo ei oēs G
carnes. ⁊ panē ēt: ⁊ potū ſilr minuē oēs q̄ꝫtū potes. Poſt
q̄ꝫ ſcis q via vrie ē oppilata. Et ſi ex neccītate opꝫ teipm
cibare da ei talia q̄rū modica q̄ꝫtitas multū nutriat: ſic̄
ſunt oua: da ḡ ei duo elixa ſolūmō: ⁊ iūge exterius collū
veſice cū olo ro. tepido in q̄ roſe plies ſint mutate. Et cū
hoc regimie cito liberabitur ꝓut credo Deo dāte: eo q
reſoluit qd̄ paratū eſt reſolōni ⁊ mitigat id qd̄ aptū ē re-
cipere mitigationē. Et ſi nō videris infirmum niſi poſtq̄ꝫ
ad ſaniē deuenerit apa: tūc cura eū ſicut dcm̄ ē in apate
renū cū fuerit apertū: cognoſcēdo q iſtud citius curat ⁊
leuiꝰ apate renū pp ſui paruitatē. Et ſi dieta eiꝰ plus q̄ꝫ
dixi igroſſata fuerit: ſupueniet i loco groſſities pter nāin: ⁊
cōſtriget vria: ⁊ fortificabit dolor: ita q nece erit redire
ad pmā curā. ſ. ad mitigādū: ⁊ reſoluēdū: ⁊ ad minuēduꝫ
ſanguinē. Et poſſe ē q oppilet collū veſice cā lapidis: vl H
a ſanguine coagulato: aut a groſſa ſanie: quare difficul-
tas vrie ſeqtur ide valida. Et cura huiꝰ ē itrare balneū:
⁊ reſupinare infirmū ſup dorſuꝫ ſuū. ⁊ mouē eū motu for
ti: qa ex tali motu grauia ad iferiora deſcēdūt ⁊ ſic lapis
d̄ſcēdet in veſicā. ⁊ fac eū vrinare iacendo ſupinus: com
primēdo ſua manu: ⁊ vrinando ceſſabit dolor. Et poſtea
da ei medicinas fortes frangētes lapidē. Et nō iueni ali
quid q tā cito frangeret lapidē: ſic̄ h̄ qd̄ portauit pī meꝰ
ex oriēte: ⁊ vocat oleū algſcemi. Et ꝓfert ēt mirabilr pa
ralyſi: ita q ſanat eā eadē die. Et color huius olei eſt viri
dis: ⁊ eſt ſubtile in ſuba ⁊ claꝝ ſicut aq̄: aromatici odoris
acuti: ⁊ fortis. Et ego vidi plures hoīes q curati fuerūt a
lapide in. xxiiij. horis. ſ. q iſtud oleum frangit lapidem
in eis illo ſpatio. Et nūq̄ꝫ vidi medicinā tpe meo tā velo
cis operationis: ⁊ tam miraculoſe ſicut iſta eſt. Et doſis
iſtius olei eſt quarta ps aūr. j. Et ſi ſentit ifirmus mordica
tionē in vrinando: miſceat cū eo bis tm̄ de oleo amigda

I ſarum dulcium: ꝛ propinetur ad potandum. Qꝫ ſi non inueneris de iſto: dabis ei de dianiſo ꝛ adriano tãtumꝺ vno quãtũ ꝺ reliq̃ ſil: qm̃ ꝯfert multũ. Et ſi hẽes de optio ꝛ puro balſamo ꝛ dabis ei ad bibẽdũ frãges lapidẽ. Et iã recordoꝛ cũ eſſẽ ʒ i carcerib⁹ haly ꝙ ipſe miſit mihi ſeri ꝑtorẽ vnũ ſuũ: q erat in ꝯditiõe mortis a lapide: ꝛ ꝑcepi ei vt biberet tertiã ꝑtẽ ℥. de optio balſamo: ꝛ eiecit lapidẽ cũ ipſa vrĩa ipſo die. Et ꝺ hoc ſui medici mirati fuerũt valde: q̃rẽtes a me ſi h̃ haberẽ ab aliq̃ auctore. Quib⁹ dixi ꝙ ſic. Et eſt poſſibile ꝙ oppilet̃ via vrĩe a ſanguĩe coagulato: vel a ſanie groſſa: quoꝝ for⁹ ẽ for⁹ ſanguiſuge. Et iſta indigẽt oĩno abſterſiuis: apitiuis: ꝛ inciſiuis: q̃ꝝ ius faciãt mordicationẽ: ꝛ ꝑcreent doloreꝫ. Sed h̃ ex necẽitate ꝯuenit. Et da ei ad bibẽdũ aquam mellis in qua decocta ſint ſemina cõia ꝛ liquiritia. Et qꝺ veloci⁹ cõfert iſtis eſt

K ſyrupus ſquinzabin cũ decoctiõe liquiritie. Et ꝯfert ẽt in h̃ caſu in ſiringa que in arabico dĩ alchatatab: ꝓyciẽdo per ipſam mel deſpumatũ cũ aqua liquiritie.

¶ De debilitate veſice ꝛ exitu inuoluntario vrĩe. Cap. 8m.

ET ACCIDIT aliq̃n ꝺbilitas veſice: ita ꝙ nõ põt vrinã retinẽ. Et cãs eı⁹ ſup̃i⁹ ꝺterminaui. Et fit ſil'r a mordicatione vrine ꝙ nõ põt eã retinere q̃re guttatim exit. Et fit etiaꝫ a debilitate ꝟtutis retẽtiue: vñ exit inordinate vrina. Et iſtud euenit aut a mala cõpl'one mẽbri: aut ab hũiditate ſupflua ibibita in eodẽ mẽbro: vel a re extrinſeca: velut ſenib⁹ q̃n ſedẽt ſup lapides fridos: vl' idnũt iterulas ꝛ ſarabulas madefactas: ꝛ ſimilia. Et põt eſſe ex receptione medicinaꝝ fridaꝝ: vl' appõne eoꝝ q̃ ſunt in vltima fridtate errore medicoꝝ in apate calo. Si autẽ hec paſſio fuerit ex humiditate ſuperflua ibibita in mẽbro. ¶ Cura ẽ ſubtiliare regimen: ꝛ deſiccare illꝺ: dãdo ei panẽ bñ fermẽtatũ madefactuꝫ in almuri ꝛ oleo: ꝛ turtures: ꝛ paſſeres aſſate ꝛ ſuffricte

Cura

L cõferunt: bibendo aquã in modica q̃titate. Et cũ bibit illã miſceat ipſaꝫ cũ ſyrupo corticis citri: vel maſticis: vel ſq̃nanti. Et inũge exterius locũ cũ oleo macis mixto cũ ol'o ro. ſpargẽdo deſuper poſt inũctiõeꝫ de macis puluerizatis. Et hoc facies dõec fuerit liberat⁹. Si ṽo dcã egritudo fuerit ex mala cõpl'one frida ſolũmõ abſq̃ʒ humoris vitio: vnge cũ oleo anheti: ꝛ de alchacoem ſil' mixtis. aã. cũ quarta parte eoꝝ olei amygdalaꝝ: ꝛ ꝯtinua h̃ dõec fuerit liberat⁹. Et ciba cũ carnib⁹ ꝛ anatis: ꝛ anſeris aſſatis: vl' decoctis cũ rapis. Et colũbini ſylueſtres maſculi ẽt ſunt ei vtiles. Et in iſtis duab⁹ cãis. ſ. q̃n fuerit ex ſupflua humiditate: vel ex friditate ꝯfert inũgere nucã poſt caput cũ oleo de lentiſco: aut oleo balſami: cui mixta ſit decia pars olei ſynapis. Et fac abſtinere eũ ab oĩb⁹ reb⁹ frigi

M dis ꝛ humidis ꝛ ꝓprie ab aq̃: q̃ ipſa nãliter eſt nociua oĩb⁹ paſſionib⁹ q̃ ſit ex frida ꝛ humida cã: q̃n nos nõ vtimur in nutritione aliquo el'nto ſimplici niſi aq̃. Qꝫ ſi quis dixerit nos vtimur igne cũ decoquimus taſpheã: vel carnes elixas ad ignẽ. Dicimus ꝙ h̃ nõ ẽ qꝺ: quia ſi operati ſumus ignẽ in decoquendo predicta: miſcemus aquã in illa decoctione: q̃ frangit virtutẽ igni. Et ſi dixerit iã decoquunt̃ carnes ꝛ ſcla ſine aqua dicimus ꝙ h̃ fit in minori ꝑte: q̃ cognitũ eſt ꝙ ſemia aſſata ꝛ carnes aſſate non cõtinuãtur ab hoĩb⁹ niſi ſemel in menſe vel bis. Et ego credo ꝙ ꝺ mille hoĩb⁹ vix vnus reperiat̃ q aqua nõ vtatur. Et ſi adhuc dicet: nõne q̃n imus per deſertũ ꝛ deficit nobis aq̃ recurrimus ad lac loco aque: ꝛ maxime ad lac infrigidatũ: dicimus ꝙ nõ reperitur ꝺ cibis cõpoſitis aliquis ſic frigidus ꝛ humidus: ꝛ ita vicinus aque: ſicut lac. Et iã deuiaui ab intentione ꝑria ꝛ redeo ad ipſaꝫ. Et dico ꝙ ſi fecerit iſta quemadmodũ dixi: liberabitur cũ adiutorio Dei. Et hucuſq̃ʒ locutus ſum de renibus ꝛ veſica: nunc autem incipiam loqui de teſticulis.

Lac ẽ frigidus ꝛ hũidius oĩb⁹ cibis cõpoſitis ꝛ maxie aq̃ propinquus at 3° Almã. ponit̃ paꝝ fridus: ꝛ 2°. col. c. 44. ponit̃ calidus.

¶ Tractatus 3°. Qui eſt de raicis ꝛ continet cap'la q̃nque.

¶ De teſticulis ꝛ de ſterilitate que ex mala complexione ipſorum procedit. Cap. p̃m.

DICO ꝙ teſticuli ſunt ex nũero ꝑncipaliũ mẽbroꝝ: ꝛ eoꝝ ꝟtus eſt magna valde: q̃ manifeſte videm⁹ ꝙ qlibet eunuchus hꝫ vocẽ ſubtileꝫ: ꝛ ẽ vilis ꝯſuetudis: ꝛ moris: ꝛ ẽ abſq̃ʒ barba: ꝛ nõ eſt ſtabilis ſenſus: ꝛ vix vnq̃ʒ inuenitur eunuchus ſenſati ſenſus ꝛ itellect⁹: nec legalis: nec vnq̃ʒ ſunt auditũ ꝙ aliquis caſtratus fuiſſet bonoꝝ moꝝ. Sed forſitã aliqui reperiuntur q hñt aliquã ꝓbitatẽ cum idonea ꝛ pulchra receptione ſeu collectione: ſed hoc nõ hñt a ſe: ſed a doctrina alioꝝ: q̃ id qꝺ a ſuo ꝓprio intellectu ꝓcedit: modicũ valere: vel nihil penitus reperit̃. Et aliqui iſtorum reperiuntur q nõ fugerent a leone: ꝛ ſunt facientes magna dona. Et iſti idem aliq̃n fugant̃ a modico qd: ꝛ recipiũt retro modicũ ꝙ prius dederũt. ergo rõnabil'r videtur ex his ꝙ teſticuli ſunt mẽbra principalia. Et accidit eis aliq̃n ꝙ ſperma veniens in ipſis nõ bene digeritur: quare nõ gñant. Qꝫ ſi hec mala cõplexio in vtero materno fuerit acquiſita: nõ ẽ laborandu ꝫ a medico. Qꝫ ſi fuerit poſt natiuitatẽ acquiſita: aut aliquã habuerunt ab extrinſeco cõtuſionẽ: vel aliquam groſſitieꝫ ꝑter nãꝫ habuerũt: hñ tunc curã recipere pñt: vide ergo ꝙ ſi aliquis iuuenis vel medie etatis ſubito abſq̃ʒ cã cognita vl' manifeſta ſterilis factus fuerit: eſto certus ꝙ illud nõ ꝓcedit niſi aut a mala cõplexione calida in exceſſu: vel frigida: aut humida: vel ſicca: aut a cõpoſita ex iſtis qualitatibus ſm ꝙ componuntur adinuicem. Et põt etiã euenire a nimia ĩpetuoſitate calitatis febris. ¶ Et ego cũ eẽꝫ iuuenis vſus eram regimine calido: ꝛ nõ generabã. ꝛ neſciebaꝫ cãm: demũ habui cauſon: ꝛ vſus ſui cucurbitis: ꝛ odorabã nenufar ꝛ cãphorã cũ pomis: ꝛ cũ fui a febre liberatus genui filios quos habeo: ꝛ alios ꝑter ipſos plures. Et ſic habes curã huius. ſ. q̃ ſeruare debes iſtud regimen: ꝛ dare debes ei ad comedẽdũ cucurbitam decoctam cũ portulacis. ꝛ cum pane bene fermentato. cõſiderando ꝙ modica q̃titas harũ reruꝫ confert ei multum. ¶ Si aũt dicta paſſio fuerit a cõpl'one frida: ſcire debes ꝙ modica frigiditas multũ impedit generationeꝫ: ꝛ nos tẽperare debemus illã cõpl'onẽ fridã cũ rebus que ſint talis caliditatis ꝙ non noceat gñationi. Et hoc accidẽs multoties ſenibus accidere reperit̃. Et cura huius ẽ dare ei de 3° in 3m diẽ põdus aurei vnius ꝺ theriaca magna aut de metridato. ſed metridatũ magis comendo in hoc caſu. Regimẽ ei⁹ ſit vt des ei colũbos elixos cũ rapis: vl' ſine rapis ponẽdo has ſpẽs cũ eis. ℞. piperis longi: ꝛ cardamomi: ꝛ cinamomi electi: ꝛ aliqd ẽt de pipere nigro: ꝛ cicera ẽt ſunt bona in hac intentione: ꝛ loco olei oliuaꝝ pone oleũ amygdalarũ: ꝛ inunge mẽbra ſpermat cuꝫ oleo de granis alzaury ꝛ oleo roſaceo: ꝛ inũge poſteriora capitis cũ ſpina tota ex oleo de ben: in cui⁹ ℥. j. ſit diſſolutus aure. ℈. optime ambre. Et da ei ad bibendum ſyrupũ de pomis cũ ter tãto aq̃ calẽs ꝛ cuꝫ duob⁹ granis muſci: ꝛ vbi dixi ꝙ debes eũ inũgere: inunge fricãdo eũ fortiter Et ciba cũ ouis elixis: ꝛ oua ẽt piſciũ denſoꝝ non hñtiũ multas ſpinas cõferunt in hoc caſu: ꝛ gñaliter dico ꝙ oua piſciuꝫ ſũt vtiliora ipſis piſcib⁹. Et pro certo cepe cocte cũ carnibus arietinis bonis multũ cõferũt: ꝛ etiam crude valent ad hoc: preter ꝙ ego dico ꝙ ſperma gñatũ ex ipſis procreat filiuꝫ ſtultũ atq̃ʒ ſtolidum: niſi deus auertat q mũdũ regit ꝛ gubernat ſuo precepto ꝛ volũtate. ¶ Et ſi ſpma qꝺ gñat̃ fuerit humidũ: nõ tñ in exceſſu ꝑcreat feias. Et ſi in exceſſu fuerit humidum non generat vllo modo. Et cura hoꝝ eſt cõuertere cõpl'onẽ eoꝝ ad ſiccitatẽ. Et dabis ei ad bibendũ ſyrupum de corticibus citri

A bus citri cū aq̄ termaꝝ. Et ſi nō poſſes hr̄e de illa aq̄ fac
bullire de aq̄ cōi in vaſe optime vitreato vſq₃ ad ↄſum-
ptionē medietatis: ⁊ cū illa ſyrupū diſtēperabis: ⁊ come
dere ēt cortices citri ↄfert. Impedit̄ ēt gn̄atio ⁊ ōſtruit̄
a ſiccitate ſupflua. Et ſi dcā ſiccitas nō fuerit ſupflua ꝑ
maiori pte ꝑerabit maſculū. tn̄ oīa iuſſu creatoris ꝓce-
dūt. ¶ Si āt ſiccitas exuberauerit in exceſſu: nullaten⁹

Cura ſicce

gn̄abit. Et eoꝝ cure ſūt difficiles: tn̄ ſi lōgo tpe abſtinue-
rit ab vſu mlierū poſſe erit q̄ gn̄abit. Si aūt dicte q̄lita-
tes fuerit cōpoſite. vz. q̄ dcā mēbra ſpmaꝫ fuerit cōplo
nata mala cōplone frida ⁊ ſicca: aut frida ⁊ hūida: ſcias
q̄ iſte due cōplones modicū hn̄t gn̄are. Cōplo vo frida
⁊ ſicca gn̄at ſpma in modica quātitate: ⁊ illō qō gn̄at̄ eſt
ſubtile. Frida aūt cōplo ⁊ hūida facit ſubtile magis ſp-
ma: ſ₃ nō in tā modica q̄titate: ⁊ iſti modicu₃ gn̄ant: ⁊ qn̄
gn̄ant ꝑ maiori pte faciūt femias. Et cura hoꝝ eſt rectifi

B care cōplones eoꝝ cū medicis oppoſitis cōplonib⁹: cō-
ponēdo eas ſm q̄ ↄuenit. Qui aūt hn̄t cōplonē cal'a₃ et
ſiccā: hn̄t appetitū mulierū tpatū: ſ₃ velociter eyciūt ſp-
ma. Et poſtq̄ incipiūt ſpmatizare appetitus eſt fortiſſi-
mus: ⁊ ſpma ē groſſu₃ valde: ⁊ ꝑ maiori pte iſti generāt
maſculos donec icipiūt ſeneſcē. Et q̄ hn̄t cōplonē cal'am
⁊ hūidā ſunt hn̄tes appetitū fortiſſimū anq̄ eyciūt ſp-
ma: ⁊ nō eyciūt illō tā velociter: ſic illi q̄ hn̄t cōplonē ca-
lidā ⁊ ſiccā. Et ſpma ipſoꝝ eſt mediocre īter groſſu₃ ⁊ ſu-
tile: ⁊ ꝑ maiori pte faciūt maſculos: ⁊ ſi generāt feminas
ſunt viriles in fortitudie: ⁊ in polītate patiēdi labores:
⁊ totū ꝓcedit ſm volūtatē diuinā: q̄ ſciēs eſt oīum ſecre
toꝝ: ſ₃ teneor recordari de hoc qō dicunt medici. Et pro
certo medici loquunt̄ vſquequo itell's eoꝝ pt̄ attingere.
Et abinde deſiſtūt. Et dicūt ſil'r medici q̄ hn̄tes talē cō-
plonē. ſ. calidā ⁊ hūidā generāt mltos filios: ⁊ generāt

C q̄ſi vſq₃ ad finē ſenectutis abſq₃ debilitate vtutis eoru₃.
Ariſto. vo dicit q̄ a. lxx. annis ſupra nullus pōt maſculu₃
gn̄are: ſ₃ experimētū nobis certificat: ⁊ manifeſtat q̄ nō
ſic eſt: q2 mltos vidim⁹ octuagenarios ⁊ ſupra maſculos
gn̄aſſe. Et q̄uis ſint pauci: etiā ex cētū ⁊ ſupra maſculos
gn̄auerūt. Et laus ſit ⁊ glīa ipſi q̄ hoc fecit ⁊ diſpoſuit. Et
credūt quāplures aſtrologi q̄ natiuitas aliq̄ non poſſit
eē talis q̄ trāſeat cētū. xx. annos. S₃ h vba nō ſint cōce-
dēda: q2 ſcim⁹ certiſſime q̄ ſphere ⁊ ſtelle: ⁊ mā ⁊ forā. tē
pus ⁊ locus ſunt res create ⁊ gn̄ate: q̄re nullū ꝓfectū vl'
nocu^m pn̄t agere vel iprimere niſi p̄cepto ⁊ volūtate di
uine ꝓuidētie. ¶ Et volo dicere in hoc loco q̄d mihi ſuc

Hiſtoria.

ceſſit cū eſſe₃ in carcerib⁹ ō haly. Uxor mea erat p̄gnās:
⁊ hoc ignorabā: ⁊ ipſa īfirmata fuit tali paſſiōe q̄ neceſ-
ſe fuit mihi dare ei medicinā laxatinā: q̄ fuit talis q̄ nul-
lus poſſet eſtimare q̄ aliq̄ p̄gnās ēt ex aſſumptiōe modi
ce quātitatis fetus in ea poſſet remanē: ⁊ ipſa recepit eā
abſq₃ leſiōe ſui ⁊ fetus. ⁊ poſtea declata fuit ipregnatio
eius: ⁊ me penituit valde de errore quē fecerā: q̄re miſe

D

Nō debes medicari cū eq̄lib⁹ i g̊du: ſ₃ cu₃ leuiorib⁹. adē. ā. trac. 2°. ca. 6°. ⁊ 4ª p̄mi. c. p̄ in fine. vī idem velle oppoſi. Ha. micro techni, ca. 89. iō ſi au-

ricordiā q̄ſiui ab altiſſimo creatore de eodē. ⁊ peperit fi
liū maſculū: quē hodie mecū habeo. O quā comendāda
ſunt vba Hal. cū dicit: q̄ q̄ a ſciſſura dure matris vel pie
mr̄is liberat̄ de⁹ illū ſuſcitauit: hec aūt cōplones q̄ ꝓſcri-
pte ſunt alie ſūt a natiuitate. i. in vtero mr̄no acq̄ſite: et
alie ſunt q̄ poſt natiuitatē acq̄runt̄: via autē ↄueniēs ad
hoc ē vt facias redire eū ad ſuā cōplonē nālē. ⁊ hoc cum
medicinis oppoſitis: ſ₃ nō in eodē g̊du ſui erit⁹. v. g. Et ſi
aliq̄s elōgatus fuerit a ſua cōplone nāli vſus cal'itatē in
duobus gradib⁹: nō debes ei dare medicinas fridas in
duob⁹ gradibus: ſed ſolū in p̄ gradu: eo q̄ ↄtinuādo diu
iſtud regimē: reduces eū ꝑ certo ad ſuā cōplonē nālem
abſq₃ leſiōe ⁊ īfirmitate. Et ſi ſubito intenderis ad redu-
ctionē ſue q̄litatis cu₃ medicinis oīno oppoſitis: poterit
eſſe ſi erit fortis q̄ ſuſtinebit ſe ⁊ liberabit̄. Sed ſi fuerit

debilis: aut rōne etatis vel nāe dubitādū eſt q̄ ipſu₃ ad
mortē facias ↄuenire. Quare agēdū ē remiſſius ⁊ magis
tēperate ſicut dixi. Et totū qō diximꝰ huc uſq₃ itelligēdū
ē ſi egritudo fuerit accītalis. S₃ ſi egritudo fuerit nālis:
hoc eſt in vtero mr̄no acq̄ſita: non euadet niſi vno iſtoꝝ
duoꝝ modoꝝ. vz. aut ſtudeas eū tal'r regere q̄ facias eū
ꝑmanere in ſua craſi ⁊ cōplone nāli: ⁊ ſic poterit vocari
ſanus in illa cōplone: aut vt reducas illu₃ paulatine ad
oppoſitū ſue nālis cōplonis. ⁊ hoc nō p̄t fieri niſi in pue-
ro ⁊ in minori pte. Si vo fuerit maioris etatis: nullo mō
ipſa ſua cōplo nālis poterit ꝑmutari. Et a pueritia ēt nō
p̄t trāſmutari: niſi cū magna difficultate: ⁊ poſt lōgitudi-
nē tpis cū multis expēſis: ⁊ diuerſis ↄditionib⁹: ita vt nō
facias ip₃ exire ⁊ elōgari a ſuis debitis opationib⁹ nālib⁹.

E

dias eos q̄ dicūt p̄ici pē itellīgē qn̄ egritu-do neſcit̄ quanta ſit.

¶ Et iā huc uſq₃ declaui ſigna ꝓpria cōplonis huꝰ mē-
bri vniuſcuiuſq₃ cōplonis gn̄al'r. Nūc aūt remanet mihi
declarare alia ſigna ſpālia: ⁊ ſunt iſta: q̄ pili in pectine ci-
tius oriunt̄ in cōplone cal'a q̄₃ in frida: ⁊ adhuc citius: ſi

Signa p̄ticlaria mēbroꝝ generationis.

F fuerit cal'a ⁊ ſicca: ſ₃ cū ↄuenerit ad ſenectutē nō creſcūt
tā velociter: ⁊ ēt in cōplone cal'a ⁊ ſicca ſunt pili criſpi ⁊
groſſi ⁊ nigri. In frida vo non oriunt̄ ita cito. ⁊ ſubtiles
ſunt: ⁊ nō ita duri: ſ₃ ſūt blōdi: ⁊ ēt qn̄ fuerit. ſ. teſticuli fri-
gide ⁊ ſicce cōplexiōis. Cū autē fuerit frigida ⁊ humida
cōplexio huius mēbri: erūt pili albi. coloris lini ⁊ ſubti-
les: ⁊ cū creſcūt tendūt aliquātulū ad nigredinē. Et non
inuenies ex iſtis cōplonibus q̄ ſint debiliores in coitu q̄₃
qui ſunt frigide ⁊ ſicce cōplexionis: ſed q̄ ſunt cal'e ⁊ ſic-
ce cōplexionis velociſſime erigunt̄ cu₃ forti ⁊ acuto ap-
petitu: ſed cito debilitant̄: ⁊ eoꝝ virtutes diminuuntur.

¶ De apoſtemate teſticulorum. Cap. 2^m.

ET ORIVNTVR q̄de₃ in hoc mēbro apata
quēadmodū in alijs mēbris: ⁊ hec apata ſunt mali
noſa. ⁊ falſa ex nā propria ſui membri. ¶ Stude

A ſanguie.

ergo flōmare patientē ex baſilica: ſi fuerit egritu-
do ex abūdātia ſanguinis: ex oppoſita pte egritudinis.

G

Et pone deſup empl'm ex farina ordei factū ⁊ ſucco me
mithe: ⁊ de panicald quoꝝ ptes ſint equales: camomille
anthere. aā. partē mediā: q̄ terēda ſunt tere: ⁊ miſce cu₃
aceto ⁊ aq̄ ro. ⁊ fac empl'₃: ⁊ pone deſup: ⁊ adhuc ſupra
pone folia fici. Et inūge locu₃ p̄mo cum oleo ro. ⁊ ſucco
ſemperuiue ⁊ aceto: quoꝝ ptes ſint eq̄les: hoc empl'm et
inūctio ēt ꝓprie val₃. ¶ Si apa fuerit ex chol'a: aut ſi in

A chol'a.

ipſo chol'a dn̄at̄: ⁊ ſi virtꝰ fortis fuerit: purga cū cu₃ his
q̄ cholerā educūt: ſicut cū ſero caprino coagulato cum
lacte fici: ponēdo ex ſcamonea intus q̄rta₃ partē aur. j.
⁊ de ſyrupo maſticis. ℥. ij. nō ponēdo aliq̄d vnctuoſum:
qm̄ ſi fieret ꝓuocaret̄ calor. Et quātitas aceti q̄ ponit̄ in
iſtis apatib⁹ chol'icis nō d₃ eē niſi tm̄ qō poſſit ducere v-
tutes medicinarū ad locū: eo q̄ acetū nō mitigat pfecte
vbi chol'a dn̄at̄: ſ₃ mitigat pfecte vbi ſanguis vl' flegma
abūdare reperit̄: ⁊ iſtud nota. ¶ Si aūt apa fuerit fleg-

Acetu₃ nō pfecte mitigat vbi cholera dn̄atur.

maticū: qō plurib⁹ ⁊ diuerſis modis eſſe reperit̄. ſ. q2 pōt
eſſe ex flegmate vitreo: ⁊ illud eſt groſſu₃: vel ex flegma
te aduſto: ⁊ illud eſt ſalſu₃: vel pōt eē ex flāte qō nō eſt in

A flegmate.

H vltia groſſitie. Et p̄t eſſe ex flāte acetoſo: ⁊ illud flegma
qō nō eſt in vltia groſſitie eſt nāle. Et pōt etiam eē illud
apa aquoſum: ⁊ cu₃ p̄mit̄ digito cedit. In iſtis itaq₃ apa-
tibus flegmaticis vtere empl'o facto ex farina ordei: et
cinere lentiſci: ⁊ miſce cū aceto ⁊ aqua. aā. partes equa-
les: ⁊ pone deſup. ¶ Si aūt iſtud apa fuerit ex flegmate
groſſo valde: fac empl'm qō diximꝰ in apate ſanguineo:
ſed adde de camomilla: ⁊ aceto in maiori q̄titate ſatis.

A flegmate groſſo.

¶ Si vo dictū apa fuerit mel'icū: ⁊ ad colorē nigrū de-
uenerit: ſcias q̄ iſtud apa nō poterit ſic ꝑmanere: immo
augmentabitur valde. Et ſi volueris ipſum medicina
re cū fortibus medicinis fortificabitur egritudo: ⁊ aug-

A mel'ia.

I mentabiť aꝑa. Sed ſufficiet tibi euačare corpus a melia. Et hoc cū barburia.i.cū polypodio ⁊ lapide lazuli:⁊ epi thī.aā.ꝑtes eq̄les:⁊ adde ad rectificādū eoꝝ malitiā:et ſuā ſiccitatē remouendā:flores nenufaris:violas.aā.ꝫ. tem.ſ.ellebori nigri q̄rtā partē vnius:piſtenť q̄lıbꝫ per ſe:⁊ cribellenť. Et frica dictas medicinas cum auř.j.olei an.yg.dulciū:⁊ incorpora cū ſyrupo ſquinçibin. Et da ei de iſto medicamine ieiuno ſtōcho cū aqua tepida ad bibendū auř.v.facta ⁊ ſeruata ꝯuenıēti dicta diebus pluribus. Et pone ſpaciū inter vnā aſſumptionē hu'medicaminis ⁊ aliā tot dies quot aſſellauerit ſellas infirmus ex eadē. Et poſtea iterū dabis:qm̄ iſte humor ꝑ maiori parte nō euačatur vna purgatiōe:q̄re ꝯuenit pluries iterare:ſemꝑ ponēdo ſpaciū tot dierū quot ſellas fecerit infirmus. Tēpus aūt in quo dare debes laxatiuū eſſe dꝫ tēperatū caliditate:frigiditate:ſiccitate:⁊ humiditate. Et nō attendas dicta aſtrologoꝝ in diuiſione tēpoꝝ anni:q diuidunt ipſa ſꝫm certū ſpatiū dierū vel menſiū:qm̄ ſciētia medicine nō ſic ꝓcedit:imo ſꝫm ſenſum ⁊ ſenſibilitatē ꝓcedit:q2 illud tꝑs ēſt tēperatum vbiq3 terrarū in quo ꝯcipitur tēperies.ſ.equalitas inter caliditatē:frigiditatē:ſiccitatē:⁊ humiditatē:in quocūq3 die vel mēſe anni fuerit. Et ſapiētes de Toleta ꝯdicunt huic opinioni aſtrologoꝝ dicētes ꝙ ſciētia radicalis medicine cui adherere debemus eſt ſꝫm ſenſuꝫ ⁊ eſtimationē ꝑfectam in arte medicine. Et dico ꝙ medici nō laudant purgationē vel flōmiā niſi in tēpore tēperato:eo ꝙ qn̄ tēpus elongatur multū a tēperie ē'ſus frigiditateꝫ humores ḡnaliter ſunt coagulati:⁊ cōpacti:⁊ difficulter purganť:⁊ mouentur. Et ſi volueris omnino purgare in tali tꝑe cū medicamine laxatiuo:timenduꝫ eſt de excoriatione inteſtinoꝝ:eo ꝙ frigiditas aeris cōprimit ⁊ expellit humores ad ſtomachū:⁊ ad inteſtina.q̄re ſi dederis laxatiuū illa de cauſa: poterit diſſinteria euenire hac de cauſa:q2 nā eſt ⁊ fuit pigra ad euačandum humores coagulatos ⁊ inuiſcatos in mēbris:⁊ facta violētia a medicamine laxatiuo inde diſſinteria ſubſequiť. Si vō aer ad caliditatē ſuꝑfluā declinauerit:humores tunc velociſſime euačantur:⁊ mouētur: q2 humores ſunt diſſoluti ꝓpter caliditatē. Et poſt taleꝫ euačationē ſequiť debilitas magna:q2 ſpūs etiā diſſoluuntur illa de cauſa. Et cū dico ſpiritus intelligo ex quatuor mēbris ꝑncipalibus.vꝫ.corde:epate:cerebro:⁊ teſticulis:qm̄ iſti q̄tuor ſpūs iſtoꝝ quatuor mēbroꝝ ſunt ſuſtentacula humane nāe. Qꝫ ſi tēpus fuerit ſuperflue ſiccitatis:inde ſpaſmus poterit peruenire. Et ſi fuerit ſuꝑflue humiditatis:debilitať ab ipſa purgatione patiens cauſa relaxationis ⁊ debilitatis virtutis retentiue:⁊ ſubſequiť inde fluxus ſuꝑ fluxus:qui dř lienteria:q2 quādo virtute retentiua priuatur mēbrū:oēs alie virtutes deſtruentur:cognoſcēdo ꝙ id qd̄ dixi de cōplexionib' ſimplicib' vix reperitur pro maiori parte in aliquo tēpore ⁊ regione:ſed cōpoſite bene reperiunť:ſicut eſt caliditas ⁊ humiditas:frigiditas ⁊ ſiccitas:frigiditas ⁊ humiditas. Sꝫ per ſimplices cōplexiones poteris cōpoſitas cognoſcere atq3 ſcire:ſicut docui. Et vide quid faciunt tēpora anni:q2 in aliquo anno arbores velociter vireſcunt:⁊ properant citiſſime ad producendū flores:folia:⁊ fructus: ⁊ in alio tardant. Quare medicina nō ꝓcedit niſi ſꝫm ſenſum. Qꝫ ſi proceſſeris in hac cura iſto ordine ⁊ regimine .ſ.ſupponēdo mēbro q̄ habeāt diſſoluere:⁊ q̄ habeant ſtipticitatē:⁊ ſubtiliare:⁊ mitigare:tunc cognoſces iuuamentū patientis. Et q̄uis ad perfectaꝫ liberationē non deuenerit:tn̄ egritudo alleuiabitur:⁊ diminueť aꝑa omnino. Et cū hoc toto indiget rectificatione cibi:⁊ de melioribus cibis eſt gallina in taſphea. Sciēdo ꝙ ab aceto eſt abſtinendū in omni egritudine melica:⁊ ab omnibus cibis groſſi nutrimenti:ſicut ſunt piſces:oliue:⁊ caules: ⁊ carnes bouine:⁊ antiquoꝝ arietum:⁊ camelorū:leporum:⁊ hircoꝝ:⁊ ſtābeccoꝝ:ceruoꝝ:⁊ daynoꝝ:⁊ capraꝝ: ⁊ ſimiliū:quoniā ſua groſſitudine ⁊ ſiccitate nocumentū inferunt in hac egritudine. vua aūt paſſa ⁊ ad ſolē exiccata confert in hac paſſione:⁊ grana pini:⁊ amyg.dulces nō nocent:immo cōferunt. Teſticulis aūt q̄nq3 accidit mala cōplexio cū dolore:⁊ ſine dolore. Humida eniꝫ cōplexio mala ſola eſt abſq3 forti dolore:ſed oꝑationes mēbri ꝑturbat:⁊ ide maligne ⁊ graues eueniūt egritudines. Sꝫ q2 teſticuli ſunt mēbra cōpoſita accīt in eis eneruatio ſeu relaxatio ex forti attractiōe. Et ſi ex hoc nō fit ruptura aliq̄rū venarū vel alioꝝ mēbroꝝ erit facilis ei' cura. Si vō aliq̄ ruptura ibi facta fuerit.⁊ cōplexio eius calida ⁊ humida extiterit:ibi putredo generatur:q̄ poſtea indiget euacuatione cū ferro:vel medicina. Si aūt cōplexio patientis ſicca multū fuerit:q̄uis ruptura modica fuerit:exiccantur teſticuli:⁊ areſcunt.

¶ De mala complexione ſicca teſticulorum. Cap.3m.

POTEST q̄nq3 teſticulis ſiccitas ⁊ maties euenire:⁊ hoc pluries fit poſt curationeꝫ aꝑatū coꝝ. Cura aūt horꝝ eſt flobotomia ſeruatis conditionibus ſupradictis:⁊ deſuper pone cotū madefactum in oleo roſ.aromatiçato. Et cum dico oleum roſatum intelligo qd̄ factū ſit ex oliuis recētibus ſine ſale: ⁊ ꝙ non fuerint vel ſteterint ammaſſate:ne inde poſſint ſiccitatē acquirere ⁊ habere. Et ꝙ illud oleum ſit renouatum ex roſis recentibus annis pluribus:iterando roſas pluries in anno:⁊ ſubtilia regimen eius remouendo eum ab omni genere vel ſpecie carnis:⁊ ſufficiet ei dare panem bene fermentatū cum lactucis vel portulacis decoctis:qm̄ iſtud regimen remouet groſſitudineꝫ q̄ accidit ab aꝑate:⁊ inunge poſtea locum cuꝫ oleo de alzary.i.de nucibus cypreſſi ⁊ anbetino:quoꝝ partes ſint equales. Et ſerua iſtud regimen donec perfecte fuerit liberatus. Qꝫ ſi cōtuſi fuerint:flobotomia patientē:⁊ inunge cum oleo ro.ſupradicto ⁊ ſubtilia regimen multum:⁊ ſic optime ⁊ ꝑfecte liberabitur prout credo:ſi vō fortis fuerit contuſio:difficilis erit cura:tn̄ eadē eſt cum ſupra ſcripta. Et accidit etiā q̄nq3 teſticulis relaxatio.⁊ hoc accidere pōt:aut ab egritudine q̄ fit in eis:vel ꝓpter debilitatē renum. Et cum confortatur corpus:⁊ rectificatur: moueť iſtud accñs. Et fit quādoq3 a ſenectute:⁊ ꝑcerto ſenectus eſt egritudo nālis. Et cura huius eſt inungere teſticulos cum oleo balſami. Et ſi non inuenis balſamū: pone loco eius oleū de alzary:ſed nō eſt tante efficacie: ⁊ inunge etiā ſpinam cum predictis:ſicut dictum eſt.

¶ De crepatura. Cap.4m.

ET ACCIDIT quandoq3 in orificio nerui in quo pendent teſticuli:ſeu in foramie:dilatio:aut cauſā ſuperflue humiditatis flegmatice:vel ex ſenectute:aut alterius de cauſa:⁊ poteſt etiam inde deſcendere ad burſam teſticuloruꝫ vētoſitas:vel aliqua humiditas que aſſimilatur ſpeciei crepature. ¶ Et cura huius eſt vt infirmus continue ſupinus iaceat:ponēdo puluinar ſeu cuſſinum magnuꝫ ſub coxis. Qꝫ ſi id qd̄ cecidit in burſam teſticuli eſt vapor:ſtudeas illum diſſoluere:⁊ pone deforis ſuper orificium ſtiptica. Et ſubtilia regimen eius:dando ei turtures ⁊ paſſeres. Et pone ſuper locū camomillā:roſas:⁊ nuces de alchabaru.i.cypreſſi:⁊ incorpora eas cū agreſta ⁊ aqua equalř. Et vtere iſto medicamine donec fuerit liberat'. Et ſi id qd̄ deſcēderit vel eſt in burſa fuerit hūor:⁊ ē in quātitate parua: diſſolue illū cū camomilla ⁊ faria ordei mixtis ⁊ malaxatis cū lixiuio facto cuꝫ cinere cypreſſi. Si aūt dictus humor i magna quātitate extiterit:ſtudeas ſtringere locū cum

K
Nō ē attēdēda diuiſio tēporū ab aſtrologis in eꝑe medicine.

L

Intelligo ꝑ ſpūs quatuor ꝑ̄na ex quo itelligit teſticulos ēt mēbra principalia.

M

In oī egritudine melancholica abſtinēdū ē ab aceto oppo. ꝑrio col. l.c.ō cura mirabile.

A cum farina ordei: ꝛ nucib⁹ cypreſſi mixtis cuʒ agreſta: et p̄cipe alicui chirurgico vt aperiat iferius burſaʒ teſticuli cũ aliquo ferro frido. ſ. cuʒ lancea ſubtili iuncta cum oleo ro. modicũ ipſaʒ intus penetrãdo: ita q̄ faciat paruũ foramen ꝑ qd̄ ſolũ ille humoꝛ poſſit exire: ꝛ cũ dictus humoꝛ fuerit bñ eũatus: ſtudeas ſolidare foramẽ cũ vnguẽto ſeu emplo̾ de alnacli. i. de palma. ¶ Et accidit ẽt qñq; in foramine nerui p̄dicti in quo pẽdent teſticuli q̄ exlanatur ꝛ extẽdit̾ ꝛ dilatat̾ extra nãm: intm̄ q̄ ide deſcendũt iteſtina: ꝛ hec eſt deterioꝛ omni alia ſpẽ crepature: ꝛ iſti vix ꝛ cũ difficultate maxia liberant̾. Huic quideʒ p̄cipe vt iaceat eo mõ quo ſupra dixi: ꝛ fac eũ abſtinere ab oi motu ꝛ laboꝛe: ꝛ reduc inteſtinũ intus ad locũ ſuũ paulatine: ꝛ fac empl̄m deſuꝑ ex farina oꝛdei: ꝛ de andaruçera. i. hipoquiſtidos: ꝛ de eupatras: ꝛ de nucib⁹ cypreſſi quoꝝ ꝑtes ſint eq̄les: piſtent̾ ꝛ cribellent̾: ꝛ incoꝛpoꝛent̾ cũ agreſta vel aceto: ꝛ q̄uis non habeas ex hoc finẽ intentuʒ oĩno: tñ alleuiabit̾ egritudo regimine tali. Et ſcias q̄ eoꝝ q ſunt in fine iuuẽtutis cura eſt ipoſſ. ꝓpter ſiccitatẽ ſue cõplonis: ꝛ ꝑꝑ duriciẽ pellicule exlaniate. Infantes aũt paruuli ſil̾r non liberãtur alia de cã. ſ. q: nõ pñt abſtinere a fletu ꝛ motu ioꝛdinato ꝛ laboꝛe: ꝛ ꝑꝑ hoc nõ ꝯſolidant̾. Puer vo̾ hñs itell̾m: q attẽdit et obſeruat p̄cepta medici ꝑꝑ dubõnem ſui: credo q̄ cura hui⁹ nõ ſit ipoſſ: qm̄ ſi obſeruauerit qetẽ tenẽdo deſuꝑ empl̾ʒ ſupradictũ: ſeruãdo dietã ſubtilẽ: ꝛ abſtinẽdo ſe a ꝯixis: iacẽdo ꝯtinue ſm̄ oꝛdinẽ p̄ſcriptũ: poterit libari.

De inteſtinali.

Cura eorũ q ſunt in fine iuuẽtutiſ ẽ ipoſſ. et infantiũ: ſʒ ẽ falſuʒ niſi in pluribus.

B

¶ De egritudinib⁹ q̄ fiũt in burſa teſticuloꝝ. Cap. 5m.

ET FIT in burſa teſticuloꝝ ap̄a. Et cura huius ẽ ſicut cura alioꝝum ap̄atum. Et fit ibi etiã quãdoq; ſolutio continuitatis: ꝛ cura eſt ſicut cura aliarum ſolutionum continuitatis.

C

¶ Tractatus. Quartus de egritudinibus virge: ꝛ eſt continens capitula quatuoꝛ.

¶ De oppilatione que fit in virga cauſa lapidis vel alicuius alterius rei. Cap. p̄mũ.

FIT QVANDOQVE in cãnali vge oppilo̾: ꝛ hoc aut a lapide vel ſanguie coagulato: vel a groſſa ſanie. Lapidẽ aũt extrahere ꝺbes cũ ferro noiato i arabico alchartir: aut accipe virgã ſubtilẽ bñ politã ad modũ ſtili de ere vel argẽto: aut auro: ꝛ deſuꝑ fac incaſſare pũctã vnã de adamãte: ꝛ pone ꝑ foramen vge vſq; quo attingat lapidẽ: ꝛ ipſʒ poterit frãgere cũ ea: ꝛ in balſamo ẽ ꝓp̄etas valida ẽt i frãgẽdo lapidẽ in hoc loco. Et rememoꝛat⁹ fui iã in p̄cedẽti curã lapidis ſufficiẽter: ꝛ curam etiã oppilo̾nis q̄ fit a ſanguie vel ſanie. ꝛ p̄t ẽt fieri oppilatio in cãnali vge a veruca q̄ oꝛit̾ ibi. ¶ Et cura hui⁹ ẽ cũ doloꝛ fuerit fortis ꝛ intolerabilis: eo q̄ ifirmus nõ p̄t emittere vrinã: ꝑfoꝛare vgã in loco ſupioꝛi veruce ita vt vrina poſſit īde exire: ꝛ vrinãdo q̄eſcit doloꝛ. Et poſtea cura verucã iniciẽdo oi die ꝑ foramẽ ei⁹ oleũ amygdalarũ: aut de ſiſamino. ꝛ hoc pluries fc̄o ſtude cõp̄mere verucã cũ aliquo inſtro donec erumpat̾: ꝛ poſtea pone itus ea q̄ hñt doloꝛẽ remouere: ſicut eſt oleũ ro. ꝛ oleuʒ amygdalaꝝ eq̄l̾r mixta: ꝛ octaua ps aq̄ decoctiõis centauree minoꝛis: ꝛ ſubtilis coꝛticis pineoꝝ: ꝛ caude equine: q̄ tm̄ bullita ſint donec aq̄ mutauerit coloꝛẽ: ꝛ in iſta colatura pone aliqd mellis: ꝛ pone de iſto medicamie ꝑ foramẽ vge oi die tã diu donec deſtructa fuerit veruca. Et demũ cura foramẽ vulneris donec fuerit ꝯſolidatũ ꝛ hoc cũ vnguẽto de alnacli: ꝛ ſemꝑ cũ vrinauerit ifirmus ablue vulnus cũ aq̄ mellis p̄dcã: ꝛ deſuꝑ pone vnguẽtũ alnacli donec ꝯſolidet̾. Si vo̾ ſenex fuerit ifirmus ꝑꝑ ſui ſupfluã ſiccitatẽ nõ ꝯſolidat̾ vulnus in ꝑpetuũ. Et ꝓpter hoc non eſt perfoꝛãdus: niſi fuerit in articulo moꝛtis.

Cura.

D

¶ De priuatione ſenſibilitatis virge. Cap. 2m.

E

HEC EGRITVDO curat̾ ſicut curat̾ priuatio ſenſibilitatis alterius mẽbꝛi. ꝛ oꝛiũtur etiã quãdoq; in capite virge puſtule rubee q̄ in arabico nominant̾ alobũbꝛa: qbus collyriũ de memithe cõfert multũ: ꝛ eius regimẽ ſit lactuca decocta.

¶ De foraminibus que fiunt in virga. Cap. 3m.

HEC QVIDEM paſſio accidit in hoc membꝛo ex abũdãtia acutoꝝ humoꝝ. ꝛ curat̾ cũ collyrio de memithe. ꝛ regimẽ ei⁹ ſit lactuca decocta.

¶ De expulſione ſpermatis. Cap. 4m.

HEC VERO egritudo euenit a debilitate vtutis: ſicut accit exeũtib⁹ ab egritudie ꝛ ſenib⁹. ſed qñ coꝛpus ꝯfoꝛtat̾ ꝛ vigoꝛat̾ ꝛ redit ꝑfecte in ſuã polītatẽ remouet̾ iſtud accñs: ꝛ ꝯtinuare teſticulos galloꝝ hʒ iſtud accñs remouere: ꝛ bibere aquã mellis ꝯfert valde. Si vo̾ ex ſenectute fuerit: cura ẽ ipoſſ: ꝛ qd̄ magis confert in hac paſſiõe ſi nõ fuerit ex ſenectute ſunt teſticuli galloꝝ: ꝛ cerebꝛa paſſeꝝ: ꝛ carnes pulloꝝ: ꝛ colũboꝝ ꝑuoꝝ. ꝛ accit ẽt q̄ mẽbꝛũ nõ eycit ſp̄ma ſicut ſagittã cã iciſiõis choꝛde q̄ arabice dr̄ ſcebel: ꝛ ẽ illa choꝛda iter teſticulos ꝛ vgã. ꝛ hec recoꝛdat⁹ fuit Gal. Et hui⁹ cura eſt ipoſſ. Et iteꝝ dicit Gal. q̄ qñ accidit toꝛtuoſitas in vga nõ p̄t eycere ſperma ſicut ſagittã. Et h̄ toꝛtuoſitas p̄t accidẽ aut ex vulnere qd̄ nõ fuit bñ ꝯſolidatuʒ: aut ex ap̄ate facto in aliq̄ choꝛdaruʒ vge: aut ex nimia ſiccitate alicui⁹ choꝛde. ſi aũt ex ſiccitate fuerit: cura eſt ipoſſ: tñ p̄cipe ifir⁹ vt quotidie ꝛ multoties iũgat mẽbꝛũ cũ oleo amyg. dulciũ mixto cũ aq̄ tepida: ita q̄ illa hũiditas ſemper ibidẽ ꝑmaneat. Si vo̾ ex ap̄ate duro ꝛ lapideo fuerit: fac fieri inũctionẽ ex oleo anhetino: ꝛ pinguedie anatis: ꝛ ex medulla cruris vituli: quoꝝ ꝑtes ſint eq̄les: miſceant̾ ſil̾: ꝛ iũgat̾ mltoties mẽbꝛũ. ꝛ videbis iuuamẽtũ manifeſtiſſimum. Cõplete ſunt egritudines virge: ꝛ nũc incipiemus determinare de egritudinibus vulue.

F

G

¶ Tractatus. Quintus de egritudinibus vulue ꝛ matricis: ꝛ eſt continens capitula octo.

¶ De ſterilitate propter malã cõplexionem. Cap. p̄mũ.

HOC MEMBRVM. ſ. vulua ex mẽbꝛis ẽ mlti ſenſus ſicut iã d̄claratũ ẽ. ꝛ hoc ꝑꝑ exuberationẽ neruoꝝ q̄ eſt in ea. Et cõſtringit̾ ꝛ ꝯbitur valde: ꝛ dilatat̾: ꝛ elargat̾ multũ: ꝛ h̄ ꝑꝑ mltas ligaturas toꝛtuoſas q̄ ſunt i ea. Et nõ eueniũt h̄ alicui mẽbꝛo niſi huic: ꝛ ſto̾: ꝛ burſe teſticuloꝝ. Et qñ mulier icipit ipꝛegnari ꝯſtringit̾ ꝛ ꝯbit̾ matrix. ꝛ qñ fetus icipit creſcẽ: dilatat̾ matrix: vſq; quo ꝑueniat ad terminũ a d̄o ſibi d̄putatũ ex nã ſui: ꝛ tũc dilatat̾ oꝛificiũ vulue donec ꝑturiat: q̄ pri⁹ erat tã ſtrictũ ꝛ obturatũ q̄ ẽt pũcta ſtili nõ potuiſſet itraſſe: ꝛ cũ icipit exire fetus d̄ſcedit ex oꝛificiũ m̄ricis: ꝛ poſtea dilatat̾ oꝛificiũ vulue intm̄ q̄ ẽ exiẽs a nã abſq; tumefactiõe loci: ꝛ iſtud dr̄ doloſare. Et totũ hoc fcm̄ ẽ a ꝓuidẽtia diuia. ¶ Et fit ſterilitas ab egritudinib⁹ m̄ricis: q̄ ſi fuerit a natiuitate: cura ei⁹ ẽ ipoſſ: niſi ſm̄ volũtatẽ diuinã: q̄ aũt fit a mala q̄litate ſeu cõplone frida vl̾ cal̾a: ſicca vel hũida: aut ab iſtis q̄litatib⁹ mixtis poteſt curari. ¶ Mala aũt cõplexio cal̾a in exceſſu deſtruit ſp̄ma: ꝛ cõſumit illud. ¶ Et cura eius eſt reducere dictã malã cõplonẽ ad eq̄litatẽ: ꝛ hoc cũ cibis ꝛ medicinis intus ꝛ ex̾. ¶ Mala vo̾ cõplo frida acgrit̾ a balneatiõe: ꝛ natatiõe in aq̄ multe friditatis: aut a ſeſſione ſuꝑ lapides multe friditatis: vel a comeſtiõe medicinarũ frigidarũ: aut a põne emploꝝ fridoꝝ ſuꝑ vẽtrẽ appoſitoꝝ ꝑꝑ multã caliditatẽ q̄ erat in eo. ¶ Et cura ei⁹ eſt tẽperare cõplonẽ cũ medicis q̄ hẽant calefacere tẽperate. Et cõferunt etiaʒ iſte medicine qñ fit a ſenectute: vel ab

H

Cura cal̾e

Cura frigide.

I acceptione ciboꝝ vel medicinarū frigidaꝝ. ¶ Medica-
men ꝯueniēs ad hoc. ℞. olei roſacei: ⁊ anhetini: ⁊ grano-
rū de alcaꝑ. an. ℥. ij. ⁊ aq̄ decoctiōis ariſto. lon. decocte
cū. ℥. j. ipſi⁹ ari. vſqꝫ ad ꝯſumptionē medietatis librā. j. et
lumbricoꝝ terreſtriū. ℥. ſ. ⁊ miſceant̄ oīa ſimul: ⁊ ponant̄
ad lentū ignē: ⁊ bulliāt vſqꝫ ad ꝯſumptionē aq̄. ¶ Et po-
ſtea ꝑ q̄libꝫ. ℥. olei: ponat̄ exagiū vnū pure ambre: ⁊ cū
iſto fac inūgere q̄libꝫ die intus in m̄rice: ⁊ ꝓijce ēt de ipo
ꝑ cliſtere vſqꝫ ad ꝓfundū: ⁊ da ei ad bibēdū oī die de ſy-
rupo de corticib⁹ citri cū ſyrupo de ſticados. an. ℥. j. cū
℥. iiij. aq̄ ſimplicis tepide. ⁊. ℥. j. decoctionis cētauree. Et
ꝺ octo in octo dieb⁹ da ei ad bibēdū aur. ſ. theriace ma-
gne: ⁊ carnes eius ſint turtures ⁊ paſſeres iritij ⁊ anates
decocte in taſphea cū pane bñ fermētato. ¶ Qꝫ ſi dicta
Cura ſicce mala cōplō ex ſiccitate fuerit ſupflua: vñ ſperma cadēs
in vulua vel m̄rice ꝯſumit̄ ⁊ deſiccat̄ tali mō ꝙ ibi nulla
gn̄atio pt̄ fieri. Et hoc m̄lieri pt̄ accidere ex ſupfluo vſu
ſiccarū medicinarū ex errore medicoꝝ: ⁊ etiā ꝓꝑ iportu
nitatē mulierū q̄ faciūt ſe medicinare de eo ꝙ neſciunt.
Iſtis ergo ſtude humectare corpus totū: ⁊ matricē ma-
K xime. Et ciba eas gallinis pinguibus in lacte decoctis: ⁊
cū q̄buſdā etiā anib⁹ q̄ in arabico dr̄ ſcumē cōditis cū
oleo amyg. dulciū loco olei oliuarū: ⁊ cliſteriza matricē
cū oleo de ſiſamino vel amyg. dulciū. Sed oleū de ſiſa-
mino nō cōmendo ꝓꝑ q̄dā nocumēta q̄ ſunt in eo: ⁊ ſunt
iſta. ſ. q꞉ eſt groſſe ſubē: ⁊ ꝓꝑ hoc tarde facit ſuos motus
⁊ opatiōes: ⁊ eſt facilis corruptiōis: ⁊ iducit fetorē in mē
bris: ⁊ maxie in ſupiorib⁹: ⁊ fac itrare mulierē in tina aq̄
dulcis tepide in qua moret̄ diu: ⁊ ſi videret̄ ei graue ſta-
re totā in aq̄ ad minus ſtet vſqꝫ ad renes: ponēdo in di-
cta aq̄ aliqd olei amygda. dulciū. Et ſi hēs oleū oliuarū
dl̄ciū ſine aliq̄ penetratiōe ſalis ꝯfert magis ꝓꝑ ſtipticita
tē modicā q̄ ē in eo. Et iā te feci ſcire multoties: ⁊ adhuc
L idē itero tibi in hoc loco ꝙ q̄dlibet mēbrū gn̄alr̄ ⁊ ſpāl̄r
pn̄cipale idiget ꝯfortatiōe cū medicinis ſtipticis tēpera
te: ⁊ fac ſtare mulierē in domo cui⁹ feneſtre ⁊ ianue ſint
apte a pte auſtri: ⁊ in qua diſcurrat aq̄ cauſa humecta-
tionis aeris: ⁊ cū vult vti coitu cū viro ſuo cauſa ipregnā
di ſe: ſit in camera cuius ianue ⁊ feneſtre ſint apte a pte
oriētis ita vt ide vētus ille itret: ⁊ da mulieri ad bibēdū
de limatura eboris cū ſucco pomoꝝ: aut cū decoctione
ligritie: ⁊ vtat̄ mulier ocio ⁊ q̄ete: ⁊ ſeruādo regimē iſtō
ſicut dixi: ipregnabit̄ deo dāte. Et ſcias ꝙ qñ talis mu-
lier icipit iuuētutē trāſire: ⁊ ad ſenectutē primā appro-
pinquare: medicine ⁊ regimē ꝓdictū eſt maioris efficacie
⁊ iuuamēti ꝓꝑ caloris diminutionē in ipa. Et iā ante tibi
dixi ꝙ mēbra fortiter deſiccata difficile eſt valde cū me-
dicinis humectare. Et hac de cauſa pauca tibi h̄ ſcripſi
⁊ memoraui: ⁊ ſic compleui curā ſterilitatis q̄ a ſiccitate
Cura hu-mide. ꝓcedit. ¶ Et nūc incipiā curā ſterilitatis q̄ fit ex ſupflua
humiditate matricis. Et ſcias ꝙ humiditas ſola matri-
cis: nō deſtruit ipregnationē: ſꝫ illa q̄ fluit ſic aq̄. Et hec
diuiſa in ptes duas. ſ. ſubtilē ⁊ groſſā. He eni due exube
M rātes deſtruūt ipregnationē. Et cura horū eſt facilis: ⁊
hoc eſt vt regas mulierē cū exiccatiuis actu ⁊ potētia:
dādo ei carnes aſſatas: ⁊ ēt in ſartagine ꝓparatas: vbi
ſint turtures ⁊ paſſeres: ⁊ fac cliſterizari matricē ei⁹ cū
iſtis rebus. ℞. ſpelte cōquaſſate ⁊ radices liliorū cōquaſ-
ſatas: ⁊ īfunde in aq̄: ⁊ ſtent ſic vſqꝫ mane: ⁊ tūc pone ad
lentum ignem: ⁊ fac bullire donec aqua mutet colorē:
⁊ in colatura illa pone libram. ſ. olei de granis catapu-
cie: ⁊ ſi nō reperiretur de iſto: pone loco eius tm̄ ꝺ oleo
amygda. amarū cū. ℥. j. oximellis cōpoſiti: ⁊ fac cū iſtis te
pidis cliſterizare ſtante muliere ſupina. i. ſubiecta ſupra
dorſū ſuū: ita ꝙ nares ⁊ renes ſint in altū: ⁊ caput ⁊ ſpa
tule ſint ꝯcliues: ⁊ ſic ſtādo retineat cliſtere iſtud ꝑ horā

vnā ⁊ poſtea euet̄: ⁊ ſic faciat oī die vſqꝫ ad octo dies: et N
poſtea fac liciniū ex cotone: ⁊ deſup ꝓijce puluerē nu-
cis: nō ponēdo multū de eis: q꞉ iſtud mēbrū cū ſit neruo
ſum eſt m̄lti ſenſus: ⁊ nō poſſet talia ſuſtinere. Et ſil̄r ca-
ueas ponere de ſcꝫcibin. ſ. oximelle in q̄titate multa:
q꞉ iſtud mēbrū ledit̄ ab aceto. Et ego ſemꝑ cū facio ta-
les medicinas ꝯſueui ponere ꝺ eo in valde modica quā-
titate. ¶ Et ſi q̄reres a me quare ſtōchus ſuſtinet acetū
abſqꝫ magna leſione magis q̄ꝫ faciat matrix: cū ſit maio-
ris ſenſibilitatis. Dico ꝙ huic q̄ōni pt̄ rn̄deri plurib⁹ mo
dis. Uno. ſ. mō ꝓpter ꝯſuetudinē: q꞉ ſtomachus multum
eſt aſſuetus recipere acetū. Et alia de cauſa eſt: q꞉ epar
multū iuuat ſtomachū in ſuis operib⁹ exercendis: ⁊ hoc
eſt q꞉ ſtomachus nō digerit cibū ſolūmō ꝑ ſe: ſed etiā ad
vtilitatē epatis ⁊ omniū alioꝝ mēbroꝝ. Et diſcordia qui-
O dē fuit iter medicos q̄ fuerūt ante Gal. talis. ſ. ꝙ quidā
eoꝝ credebāt ꝙ ſtomachus nutrit̄ ex humiditate ꝓpria
ſtomachi q̄ in ipſo digerit̄. Et alij dicebāt ꝙ illa humidi
tas nō erat: nec poterat eſſe ſufficiens ad nutriendū ip-
ſum: ſed nutrit̄ a ſanguine q̄ recipit a venis q̄ veniūt ab
epate ad ſtomachū. Et Gal. affirmat ⁊ dicit: ⁊ verum eſt
dictū eius qd̄ nutrit̄ iſtis duab⁹ vijs. Et ſn̄ia mea in hoc
eſt ꝙ q̄dā pars iſtius ſtōchi nutrit̄ ꝓ maiori parte ex ꝓ-
pria humiditate digeſta ſolū in ipſo ſtō cū modica q̄daꝫ
parte ⁊ parua ſanguis q̄ venit ab epate: ⁊ alia pars ſto-
machi nutrit̄ ecōtrario. Et ſine dubio pars ſuperior ſto-
machi nutrit̄ ex humiditate ꝓpria digeſta ſolū in ſtōcho
cū modica ⁊ parua q̄titate ſanguis qui venit ab epate.
Et inferiores ptes ſtōchi in maiori q̄titate nutriunt̄ ex
ſanguie q̄ venit ab epate: ⁊ in minori de ꝓpria hūiditate
ſu. Et ptes medie ipſi⁹ equal̄r nutriunt̄ ex ambabus. Et
P q꞉ in ſtōcho ſunt ptes carnoſe: io melius ꝓt ſuſtinere ace-
tum q̄ꝫ matrix: q̄ omnino caret carnoſitate: ⁊ etiā q꞉ in fun
do ſtōchi abūdant humores. Et ex oībus iſtis cauſis po-
teſt leuius ⁊ melius ſtōchus acetū ſuſtinere q̄ꝫ matrix. Et
iunge vuluā exterius cū oleo ro. ⁊ oleo de aldiacoen.
Et ſcias ꝙ pro maiori pte ex frigiditate ⁊ hūiditate hec
egritudo hꝫ prouenire: ⁊ pro minori ex caliditate ⁊ ſicci
tate. Jam ergo vr̄ nobis ſufficienter poſuiſſe curas hu-
ius paſſionis ſimplicis: ex q̄bus ſcias curare cōpoſitas:
cōponendo medicamina prout videbitur conuenire.

¶ De apoſtemate matricis. Cap. 2m.

ET ACCIDIT q̄n̄qꝫ vulue ſeu m̄rici apā ſi-
cut alijs mēbris accidere ꝯſueuit. Et hoc mēbrū
ſatis ꝓparatū eſt recipere apā: eo ꝙ eſt in iferiori
parte corporis. ⁊ cū hoc eſt receptaculū ſupfluita-
tum. Et apata q̄ fiūt hic ſunt vel ex ſanguine: vel chole-
ra: vel ex melia: ſꝫ ex flegmate in minori parte. Et cura
generalis oībus eſt flobotomia baſilice brachij dextri
primo: ⁊ poſtea ex ſaphena: ⁊ poſtea ſtude in refrenādo
⁊ mitigando humores: ita vt non currant ad locū dolo-
ris: ⁊ ſubtilia ei regimē valde. Et credo ꝙ ſufficiāt ei. ℥.
ij. panis bene fermētati: vel parū plus: vel minus cum
Q medulla citrulloꝝ. Et cliſteriza vuluā cū oleo roſaceo.
Et ſi cū hoc regimine reſoluitur apoſtema: bene quidē.
Et ſi conuertit̄ ad ſaniē: neceſſe erit tunc vt facias cliſte
re cū aqua mellis: aut cū ipſo melle: ⁊ poſtq̄ꝫ ſanies bñ
fuerit mūdificata: cliſteriza vuluā cum melle mixto cū
medicinis deſiccatiuis hñtib⁹ ꝓprietatē generandi car-
nē: ⁊ in melle eſt virt⁹ magna in gn̄ando carnē. ¶ Me-
dicamen ad hoc. ℞. farine ordei ⁊ farine viccie. an. ptes
equales: nucis cypreſſi ⁊ thuris adniti. an. quartā partē
vni⁹ partis: q̄ ſunt cōquaſſanda cōquaſſent̄: ⁊ infundant̄
in aqua: ⁊ poſtea bulliāt tm̄ vſqꝫ quo aqua mutet colorē
⁊ colet̄ ſtaminia valde denſa: ⁊ miſce cū hac colatura de
melle puro ⁊ ſpumato quātū ē medietas aq̄: ⁊ depurat̄

A mel iſto mõ. ℞. mel. ⁊ miſce cū eo de aq̄ in bona quãtitate donec ferueat: ⁊ poſtea remoue ſpumā ⁊ fac eū paulatine bullire ſemꝑ remouēdo ſpumā: poſtea cola ⁊ iterū pone ad ignē: ⁊ fac bullire donec ꝯſumat̄ aq̄: ⁊ de iſto cū ꝑdicta decoctiõe oī die fac cliſtere donec fuerit liberata. Et h̄ cura eſt ꝯueniens oībus apatibꝰ factis q̄ ſūt ex cholˀa mixta cū melˀia: aut q̄ ſunt ex melˀia mixta cū ſanguie: ⁊ apa ex melˀia in hoc loco raro euenit: ⁊ qñ accit nõ deleui curat̄: queadmodū etiā nec in alijs mēbris: tñ ſemꝑ ſtudioſus eſſe debes in mitigãdo dolorē eiꝰ: ⁊ qđ magis ꝯueniēs eſt ad hoc ē oleū ro. cū olˀo de vitellis ouoꝝ: qđ ſit abſq̄ oī acuitate ⁊ fetore. Et ſcias ꝙ oleū de vitellis ouoꝝ magnā ⁊ mirabilē hʒ ꝓprietatē in egritudinibꝰ vulue: ⁊ ēt in oībꝰ mēbris magniſenſus cū valido dolore ⁊ forti: ⁊ oī die cliſteriza eā cū iſtis duobꝰ oleis: ⁊ fac eā ſeruare regimē ſubtile qđ tēdat ad quãdā hũiditatē ſicut ē brodiū galline cū pane fermētato in modica quãtitate: nõ comedēdo de carnibꝰ: ⁊ tene eā cū iſto regimine donec dolores fuerit alleuiati: ⁊ ipſa ſilr. ⁊ poſtea paulatine ꝑduc eā ad ſuū regimē aſſuetū: ⁊ nõ tradas obliuioni repcutere ⁊ obuiare ne hũores poſſint ad locū decurrere: ⁊ locū q̄ ibi eſt tumefactꝰ ſtudeas diſſoluere toto poſſe: ⁊ finis vltimꝰ ad quē põt medicus ꝯuenire in hoc apate melˀico eſt vt ꝓlonget̄ egritudo: ⁊ uiuat cū hac paſſione mulier tēpore longo faciēdo ſemꝑ ſuas actiones nãles.

Oleū ouo rū magnā hʒ ꝓprieta tē in ſeda tiõe doloꝝ mēbroꝝ valde ſenſibilium.

B

¶ De corroſione matricis. Cap. 3m.

GENERATVR qdē hec egritudo in mr̄ice exuberãtia humoris acuti ⁊ corroſiui: ⁊ qñ fit in aliquo alio mēbro cū difficultate curat̄. q̄ cū orit̄ in iſto mlˀto difficilius: ⁊ iã recordatus ſum ꝙ cū eſſem iuuenis ad me venit qdā ſenex trapezator: q̄ dixit mihi ꝙ q̄dam dña de qua multū curabat: ⁊ eā multū diligebat hãc patiebat̄ egritudinē: ⁊ ego diu in curatione eius laboraui donec fui feſſus: ⁊ q2 eū multū diligebā: feci hoc ſcire patrē meū q̄ ſenex erat: ⁊ ipſe me deſperare fecit de hac curatione: dicens ꝙ hec paſſio ad mortē deducere eā debebat nãlr: ⁊ docuit qđ ei facere deberē. Et aliqñ hec egritudo in ea alleuiabat̄: ⁊ interdū intēdebat̄: donec ſanguis in quãtitate maxia emanauit ⁊ corroſio dilatabat̄: ⁊ intñ augmētata ⁊ dilatata fuit corroſio ꝙ corroſit vnam ex magnis venis: ⁊ inde tantū ſanguis exiuit: ꝙ inde mortua fuit.

C

Corroſio mr̄icis nã liter eſt incurabilis ſm̄ Auicē na.

¶ De diſlocatione matricis. Cap. 4m.

ET DISLOCATVR qñq̄ matrix ex ſuperflua hũiditate: ita ꝙ exit a loco debito. Et põt etiã accidere ex ſaltu: vel ex caſu: aut ex eleuatiõe magni põderis ⁊ ſilibus. Et iã recordatus ſum ꝙ vidi mulierē cui matrix exiuerat extra vuluā: ⁊ videbat̄ q̄ſi eſſet fardellus paruus: ⁊ remãſit ſic tꝑe lõgo: ſʒ finē ipſius ignoraui. In pͥnꝰ aūt qñ appet h̄ egritudo: medicus leuiter eā poterit curare: ⁊ reducit̄ oībꝰ iſtis modis qbꝰ dicturus ſū. vʒ. manu ſi vis: ⁊ ſi nõ: fac eā ſupinã iacere: ⁊ fac ꝙ aliqs ſedeat ſuꝑ pectus ſuū: ⁊ alius ſuꝑ crura: ⁊ fac eā terrere ponēdo circa pedes eius aliq̄ reptilia: ſicut ſunt mures: vel lacerte: aut rane: vel hiſ ſilia: ex q̄bus multū terreſiat: ⁊ velit fugere ab ipſis trahēdo pedes ⁊ crura ad ſe: ⁊ ide oīa mēbra ⁊ corpꝰ totū ſilr̄ ꝯtrahant̄: ⁊ hac de cã matrix intus redibit ad locū ſuū: ⁊ cū redierit matrix fac eleuari coxas eius in altū: ⁊ ordina vt iaceat ſupina: ⁊ ꝑcipe ei vt nõ ſe moueat oīno aliq̄ de cã: etiã ſi vellet aſſellare. Et poſtea cliſteriza eā hoc cliſteri. ℞. balauſti. ⁊ galle: carobe recētis: ⁊ ligritie. añ. partē vnã: nucis cypreſſi partē mediã: ſticados ⁊ camomille. añ. q̄rtã ptē ptis vnius. cõquaſſa q̄ ſunt cõquaſſanda: ⁊ īfunde dictas medicinas ꝑ noctē vnã in aqua multū feruēti: ⁊ in mane fac bullire donec mlˀtū aq̄ mutet colorē: ⁊ poſtea

D

colet̄: ⁊ ex iſta colatura accipe librã. 5. cui miſce. ℥. 5. olei de myrtella facti ex floribꝰ ipſius myrte: ⁊ fcõ ex iſtis cliſteri īfunde cotū in iſtis ⁊ īpone: ⁊ poſtea liga deſuꝑ vuluã exterius petiã lini valde denſam: q̄ ſit īplicata pl̄ibus plicis: ⁊ ſit madefacta in decoctiõe myrte ⁊ balauſtiarū: ⁊ poſtea ſuauiter liga eā cū inſtitis añ ⁊ retro: ⁊ muta eā bis in die. Sʒ ante ligationē pone ſuꝑ vuluã: ⁊ ex oppoſito retro ſuꝑ ſpinã de puluere ſubtiliſſimo de ſticados īpaſtato cū aq̄ ⁊ aceto. an. ita vt trãſeat de v̄tute eius ad mr̄icē: ⁊ in aq̄ ſua pone de ſyrupo ro. vt bulliat: ⁊ cū hoc regie libabit̄ deo dãte. Si aūt matrix añq̄ intus reducta fuerit mutauerit colorē: pone deſuꝑ cotū carminatū madefactū in olˀo ro. ⁊ oleo lilij: quoꝝ ꝑtes ſint eq̄les ⁊ ſint tepida ad modū lactis recēter mlˀcti mutãdo cotū ſic madefctū pl̄ies atq̄ pluries: donec illa ſuꝑfluitas et nigredo remoueat̄. ⁊ demū ſtude in reducēdo mr̄icē itꝰ: quēadmodū dixi: nihil penitꝰ omittēdo. ¶ Et recordati fuerūt qdam medici ꝙ aliqñ putrefiūt ligamēta mr̄icis oīa: ⁊ exit matrix oīno: ⁊ ꝑmanet mlˀier abſq̄ mr̄ice: ⁊ viuit ſine diminutiõe aliquaꝝ ſuaꝝ opationū. Et dixit mihi qdã amicꝰ meꝰ de quo ⁊ eiꝰ v̄itate mlˀtū ꝯfido ꝙ vidit mulierē cui oīno matrix exiuerat: ⁊ remanſit viua faciēdo oēs ſuas opatiões nãles integre ⁊ ꝑfecte: ⁊ ſic eē dʒ abſq̄ dubio: cū nõ ſit mēbrū ꝑncipale: nec aliqbꝰ mēbris aliq̄s ꝑſtet vtilitates: nec ꝑſtat aliqđ iuuamētū ī ꝯſeruãdo vitã: nec iuētū fuit ad illđ. Et ꝑ certo iuuamētū in muliere eſt matrix ſicut mēbrū viri in viro: tñ teſticuli ſunt mēbrū ꝑncipale: ſicut declaratū eſt: ⁊ ex ipſis eſt vir. i. maſculus vir diuerſificatꝰ a muliere. Sed matrix nõ ē alteriꝰ iuuamēti niſi q2 facit appetere coitū: ⁊ ad īpregnationē recipiēdã. Et facit creſcē ⁊ tumere vbera. Et greci qñ volūt īpinguare ſcrophas: extrahūt eis mr̄ices. Teſticuli autē mulieris minores ſunt ⁊ exiſtūt illis viroꝝ: ⁊ teſticuli viroꝝ ſunt rotūdi: mulierū vo plani. Cū aūt teſticuli mulieris extrahunt̄ reddit̄ aial incognitū: q2 ex oībꝰ aialibus ſunt maſculi ⁊ femie: ⁊ cui ablati ſunt teſticuli nõ ē maſculus neq̄ femina: nec põt eſſe moris maſculi nec femine: quare de neceſſitate eſt alius a maſculo ⁊ a femina.

E

Mlˀier cui tota exiuit matrix ſuꝑ uixit.

F

Teſticuli ſūt mēbra pricipalia reſpectu idi uidui. idē ſupra.

G

¶ De fluxu menſtruorum. Cap. 5m.

FLVXVS qdē mēſtruoꝝ accit mlˀieribꝰ: aut ꝑ viã purgatiõis ſuꝑfluitatū: aut a nimia ſubtilitate ſanguinis: vel q2 nimiū factꝰ ē ſanguis aquoſus: aut ꝓꝑ nimiã calitatē igneã acq̄ſitã in eo: vel ex aptiõe orificioꝝ venarū ꝓꝑ mordicationē ⁊ acuitatem ſanguis: cui aūt ex ſubtilitate ſanguis hoc ꝓcedit: cura eiꝰ eſt igroſſare regimē: deinde da ei lētes decoctas: ⁊ crura ⁊ pedes hedoꝝ ad comedēdū. Illi aūt cui accit ex acuitate ⁊ caliditate ignea acq̄ſita ī ſanguie ꝓpinabis medullas citrulloꝝ ⁊ anguriaꝝ. Et ſi fuerit iuuenis ⁊ tꝑe eſtatis dabis ei cucurbitas decoctas cū carnibꝰ arietū iuuenū. ſ. vnīꝰ ãni. Et qñ ex aptiõe orificioꝝ venarū ꝓcedit ex mordicatiõe ⁊ acuitate q̄ eſt in ſanguie: dabis ei ad bibēdū aquã in q̄ cocta ſint iſta. ſ. ligritie ⁊ viole ⁊ nenufar. añ. aur. ij. pſilij integri octauã ꝑtē aur. j. īfunde in. xv. ℥. aq̄ vſq̄ ad mane. Et poſtea fac bullire lēto igne vſq̄ ad ꝯſumptionē medietatis aq̄ ⁊ cola: ⁊ ī hac colatura adde. ℥. ſyrupi ro. fci ex roſis ſiccis: ⁊. ℥. 5. ꝺ ſyru. dactiloꝝ crudoꝝ: vel loco eiꝰ de ſyrupo agreſti: ⁊ bibat de ea ieiuno ſtõ omni die.

Cãs fluxꝰ mēſtruorū ſunt q̄nq̄.

H

¶ De retentione menſtruorum. Cap. 6m.

RETINENTVR quidē mēſtrua in mulieribus ꝓpter groſſitudinē humoꝝ: aut ꝓpter debilitatē virtutis expulſiue. Et cura eius eſt ſubtiliare regimen eius: ⁊ incidere viſcoſitatē eius cū ſyrupo de ireos: ⁊ ſyrupo ſçnçibin ſimplici tantūdē cū ter tanto de aq̄. Si mlˀier trãſierit iuuētutē: aut fuerit ſenex: ⁊ caro ipſiꝰ fuerit dura: ⁊ humor groſſus ex-

I ſiterit:tūc oīno idiget ſyrupo ſgnzibin cū ſyrupo ð ireos: ſicut dixim⁹.Et tu ſcis ꝙ medicine q̄ ſūt diuretice valde hēre debēt odorē horribilē:ꝛ apiuꝫ:ꝛ ameos:ꝛ daucus ſūt ꝯueniētia ad h̄:ꝛ feniculus ēt tñ hꝫ de horribilitate quātū ſufficit.Cōplete ſunt egritudines q̄ accidūt vulue.

¶De oppilatione ꝛ ſigillatione que accidit collo matricis. Cap.7ᵐ.

HOC QVIDEM accñs aliquib⁹ mlieribus euenit a natiuitate in vtero materno: ꝙ ſi fuerit caro:incide cum ferro:ꝛ ſi fuerit os aut caro dura cicatrizata noli laborare.

¶De laniatione matricis. Cap.8ᵐ.

HOC QVIDEM accñs aliqb⁹ mulieribus euenit in tp̄e partus:aut qñ violant̄ a v̄ginitate. Et ſi fueris a p̄n⁹ p̄cipe ei mlieri vt ſtrigat coxas ſuas:ꝛ poſſe erit ꝙ ſuo ꝓprio ſanguie ꝯſolidabit̄. Si aūt nō fueris in p̄n⁹ ꝛ labia vulneris fuerit ꝯſolidata

K icide dcā labia ex vtraqꝫ parte cū ferro:ꝛ ſue cū filo ſete crude:ꝛ pone deſup ꝯſolidatiua ꝛ ſigillatiua:ſicē ſunt abſinthium:ꝛ anthere:ꝛ balauſtie exiccate.Fiat puluis ex his ſubtiliſſim⁹:ꝛ ſpge deſup ſuturā iterādo pluries.Et ſcias ꝙ ſutura q̄ fit ex ſeta cruda nō corrūpit̄:nec putreſcit donec vuln⁹ p̄fecte ſit ꝯſolidatū.¶Hucuſqꝫ igr̄ put nobis apparet ſufficiēter diximus de egritudinib⁹ ꝓprijs vniuſcuiuſqꝫ mēbri.Nūc aūt incipiemus ðtermina re de egritudinib⁹ cōib⁹ oīum mēbroꝝ:ꝛ icipiemus cum auxilio Dei determinare ꝛ loqui p̄mo de oſſibus que ſunt columna ꝛ fundamentū omnium membrorum.

Sutura ex ſeta cruda nō corrūpit̄ donec vuln⁹ fuerit ꝯſolidatum.

¶Tractatus Sextus de egritudinibus oſſium:ꝛ eſt continens capitula quinque.

¶De mala cōplexione ꝛ fractura oſſis. Cap.p̄mū.

De cōplone mala.

DICO QVIDEM ꝙ in q̄libꝫ oſſe p̄t fieri egritudo ex mala cōplone:ꝛ h̄ aut pp ꝯiūctionē coꝝ adinuicē: vel pp formā coꝝ:aut

L appoſitionē ipſoꝝ:vel pp mēſurā coꝝ.Et eſt neceē ſup hoc ꝯſiderare ꝓpriā coꝝ cōplonē:iquātū ē maſculus vel femia:ꝛ iquātū ē puer iuuenis:vl̄ ſenex:vel decrepit⁹:ꝛ ēt iquātū eſt Petrus vel Joānes. Et ſup hoc ſilr̄ p̄ter ꝯſideratione oſſiū:debem⁹ ꝯſiderare carnē:ꝛ neruos:ꝛ ligaturas:ꝛ venas:ꝛ villos:ꝛ cutē: qm̄ qñ iſta exeūt a ſua cōplone nāli trahūt ſilr̄ ꝛ alterāt oſſa a ſua debita cōplone radicali.Et notū eſt ꝙ oſſa cōplonata ſunt ex vna q̄tuor q̄litatū ſimpliciū aut cōpoſitarū.Ergo qñ exierit a ſua d̄bita q̄litate:ſtudeas ad recuperationē ipſi⁹.¶Et accit ēt oſſib⁹ diſſolo cōtinuitatis q̄ fractura noiat̄.Iſtis igr̄ ſb̄tilia regimē iquātū potes:ꝛ equa mēbrū fractū:reducēdo ip̄m in locū ſuū ꝓpriū.Et illi q ſunt ſuitores medicoꝝ.ſ.chirurgicoꝝ aſſueti ſunt h̄ facere ꝓprijs manib⁹. Sed nihi ipoſſe vr̄ ꝙ aliqd boni ſciāt agere:q̄re eos non debes p̄mittere opari.ꝛ vide ſi mēbrū leſum ſit tale qd̄ hēat ſibi par:ſicut ſunt brachia ꝛ crura.Stude ḡ vt reducas leſum ad formā ſani:ꝛ ſi eſt

De fractura.

M ex mēbris q̄ nō hn̄t ſocietatē:ſicut naſus:cogita formaꝫ ipſi⁹ mēbri q̄lis erat in ſua ſanitate:ꝛ ſtudeas vt poſſis reducere ad ipſaꝫ toto poſſe.Et ſi diſlocatio vel fractura in oſſib⁹ magnis euenerit:fac eū extēdere ſup diſcuꝫ ſeu tabulā:cuius ſup̄ficies ſit extēſa ꝛ plana:poſtea extēde ambas p̄tes mēbri leſi trahēdo fortiter cū ambab⁹ manib⁹ ex vtraqꝫ p̄te:ita vt elongent̄ p̄tes fracte vel diſlocate abinuicē:ꝛ poſtea molla man⁹ tuas ad hoc vt nerui ꝛ ligature trahāt ad ſe mēbrū:ꝛ redeat ad locū ſuum:et iūge locū leſuꝫ cū oleo ro.ponēdo deſup petiā ſubtilē: ꝛ ſup illā pone groſſiores:ꝛ demū liga cū ſtellis faciēdo ligaturā mediocrē.vꝫ.nō multū ſtrictā:nec mollē:ꝛ ſtet ita ligatus p tres dies:ꝛ poſtea ſolue ꝛ liga iteꝝ faciēdo ſicut prius in oībus:ꝛ hoc facias donec fuerit liberatus.

N Sꝫ attēde ꝙ id qd̄ p̄ri⁹ agere debes in iſtis eſt ſlōmia ex oppoſita p̄te egritudis:ꝛ ſb̄tilia regimē ei⁹:ꝛ ſufficit ei comedere panē bn̄ fermētatū cū pullo:nō tñ vſqꝫ ad ſaturitatē:ꝛ h̄ donec fueris cert⁹ ne locus ap̄et̄ vſqꝫ ad.xxx. dies:ꝛ ab ide in antea adiuua eū cū ḡſſantib⁹ huōres viſcoſos ſup fracturā oſſis cū adiutorio dei.Et cibaria faciētia hec ſūt pedes ꝛ crura hedoꝝ ꝛ arietū:ꝛ ꝯtinua iūctionē:ꝛ ligationē:ꝛ diſſolonē:ſic dem̄ ē donec liberet̄: ꝛ hoc fieri nō p̄t ſic credo in ſpacio miori q̄ꝫ.xl.dierū.Si āt mēbrū fractū fuerit ex mēbris magnis:ꝛ tu ſol⁹ opationē dictā nō poteris exercē:hēas ſociū vſitatū q adiuuet te:trahēdo tu ex vna p̄te:ꝛ ſoci⁹ ex altera:donec labia fracture elōgent̄ abinuicē:ꝛ poſtea relaxent̄ man⁹: vt nerui trahāt ad ſe:ꝛ ꝯiūgent̄ partes ſil:ꝛ poſtea duc manū tuā ſup mēbrū leſuꝫ palpitādo ſupi⁹ ꝛ inferi⁹:ꝛ ex

O oib⁹ p̄tib⁹.ꝛ ſi iuenis ipꝫ bn̄ reductuꝫ:ꝛ planū:ꝛ eq̄le:bn̄ qdē:ſin aūt ſic ducēdo man⁹ eq̄bis eū:ꝛ planabis:donec fuerit ad locū debitū reductū:ꝛ p̄tes ſil optie coeq̄te:et poſt iūge eū:ꝛ ligabis ponēdo petias ꝛ aſtellas vt dem̄ ē.Et diſſolue poſt tres dies:ꝛ iterū liga ordiate oia faciēdo q̄ diximꝰ.ſ.ligare ꝛ diſſoluē:ꝛ inungē de trib⁹ in trib⁹ dieb⁹:ꝛ hoc regimē facē debes īfirmo forti:ꝛ q ſit diſcretus:ita vt cognoſcat ſuū p̄fectū:ꝛ ob h̄ ſuſtinebit dolorē. Si vo īfirm⁹ fuerit puſillanim⁹ ꝛ debilis v̄tut atqꝫ timidus ꝛ idiſcret⁹.habeas adiutores ꝛ ſuitores penes te:q ſint tecū ad tenēdū eū vi: ita vt cum ſenſerit dolorē nō poſſit ſe vllo mō mouē nec deſtruē opus tuū:p̄ſpiciēdo tñ ne iferas ei itēſuꝫ dolorē.¶Si aūt ꝯtuſio fcā fuerit in naſo:neceē eſt vt facias ex coto filato formā naſi:ponēdo exteri⁹ aliqd qd̄ poſſit ipſaꝫ ſuſtinē.Et extēde ſup petiā cerotū fcm̄ ex ḡmis ꝙ poſſit naſuꝫ vndiqꝫ colligē et circūdare:ꝛ d̄ſup pone petias plicatas plib⁹ plicaturis donec hēant debitā groſſitiē:q̄ petie ſic duplicate plumaceoli dn̄r.Et fac vt cōprehēdāt naſuꝫ ex oib⁹ p̄tib⁹:ꝛ fac vt iuiſcet̄ dcm̄ cerotū ſup naſuꝫ:ponēdo d̄ſup formā

De fractura naſi.

P coti p̄dcāꝫ:q̄ ſit lōgitudie ꝛ breuitate ꝛ foꝛa in oib⁹ ſic naſus patiētis.Et cū mutaueris ipꝫ:ablue p̄ naſuꝫ cū equa mellis:ꝛ poſteq cerotū cū foꝛa repone ſupi⁹.¶Et fuerūt qdā medici q hēbāt p ipoſſi curaꝫ fracture oſſis coxe:ſꝫ ego vidi puerū q liberat⁹ fuit de paſſiōe illa:ꝛ ꝯſolidatū fuit os eius:ſꝫ nō ſequit̄ ex hoc ꝙ qlꝫ ſic debeat libari:eo ꝙ nāe ꝛ cōplones oſſiū hoiuꝫ ſūt nō oēs eq̄les:qm̄ puto ꝙ libatio dicti pueri fuerit pp mollicīē ꝛ humiditatē ſui oſſis.Quare ñ ſequit̄ ꝙ ſic oib⁹ debeat euenire.¶Si āt oſſib⁹ ſupuenerit diſlocatio:cura eſt vt facias redire mēbrū ad ſuā formā nālē ꝛ pōnē:ꝛ hoc elōgādo os ab oſſe trahēdo fortiter:ꝛ relaxando man⁹ vt nerui trahāt oſſa ad ſe:ꝛ redeāt ad ſuū ſitū ꝛ locū nāleꝫ:ꝛ poſtea liga ſicut ſupi⁹ dixi.Et ſubtilia regimē ei⁹ꝛ ſlōmia eum ſi ꝯſenſerint etas:v̄tus:tp̄s:ꝛ regio.Si nō oia iſta adiuuāt ad hec:mi-

De diſlocatione.

Q nue ð ſanguie min⁹:ſꝫ ꝙ dicte ꝯditiōes diminuūt̄:put tibi videbit̄ ꝯuenire:ꝛ ſubtilia regimē tp̄e ꝯueniēti:ꝛ igroſſa ipſum tp̄e quo videbit̄ exigere.¶Et ſcias ꝙ oia iſta p̄tinēt ad medicū nobilē ꝛ honoratū:ſꝫ alias opationes manuū dimitte miniſtris medicoꝝ ſicut eſt ſlōmia ꝛ cauteriū ꝛ inciſio arteriarū.Et adhuc nobiliora iſtis debēt facē iſti medicoꝝ ſuitores:ſicut ē iciſio palpebraruꝫ ꝛ eleuare venas q̄ oriunt̄ in albedine ocloꝝ:ꝛ p̄ſternere cataractas.Oia hec ad dictos ſuitores hn̄t p̄tinere.Ad medicū aūt honoratū nihil aliud p̄tinere dicimus:niſi vt ꝯſiliū p̄ſtet ſolūmō ciboꝝ medicinarumqꝫ infirmi:abſqꝫ aliq̄ opatiōe manuū:quēadmodū nō ꝯuenit ei facere ſyrupos ꝛ elc̄aria ſuis manib⁹:niſi eſſet in magna nec̄itate. Et p̄r meus fuit ex iſtis qui tēporib⁹ vite ſue p̄manſit ſic ſine aliq̄ opatione tali exercēda:ꝙ ſi voluiſſet nihil facere ſciuiſſet:q2 non erat aſſuetus.Sed ego quāuis ſim in

De officio medici ſ̄m opinionem ſuam.

A aio paſſibilis: amore artis: ⁊ ex delectatione quã habui in ipſa volui hoc exercere. ⁊ ꝑ ſtudui in adiſcẽdo facere ſyrupos ⁊ elaria. Et volui ẽt ꝑ experiẽtiã ſcire opatiões medicinarũ: ⁊ ẽt igeniũ extractionis ỽtutis medicinarũ ⁊ cõpõnis vnius cũ altera. Et volui ſilr ſcire loca oſſiũ ⁊ cõpõnẽ eoꝝ adinuicẽ: ⁊ oĩa hec ſcire volui: ⁊ ñ ſolũ ſcire: ſed ꝓprijs manibꝰ exercere: ⁊ hoc cũ appetitu maxio et deſiderio: ⁊ ſemꝑ ſecutꝰ ſũ viã iſtã: q̃uis ſit vilis ⁊ ꝯtempta apõ medicũ honoratũ: queadmodũ laboratores terre in illo ope delectanť: ⁊ venatores in venãdo: ⁊ ſic de alijs ſilibꝰ. Qd̃ memoratꝰ ſũ de his nõ feci cã ꝓmouẽdi aliquẽ honoratũ medicũ ad exercẽdũ ꝑdcã opa ſuis manibꝰ: ſ; ſi fuerit nece in ſeipſo: vel in aliq̃ digniſſima vel chariſſima ꝑſona: ꝙ ſciat facẽ ⁊ exercere: ⁊ ẽt ex miſericordia ⁊ pietate dei alicui paupi: ſciat facẽ hec vel aliq̃ leuia. Ea aũt q̃ ſunt turpia ⁊ abbominabilia ⁊ miſera: ſicut eſt extrahere lapidẽ de veſica ⁊ ſilia: nõ tm̃ facẽ: ỽeꝫ ẽt videre: nõ vr̃ ꝯuenire honeſto ⁊ puro viro. Et puto etiã ꝙ honeſto viro nõ liceat nec ꝯueniat ſm̃ legẽ videre pudẽda. Et iã huc uſq; diximus de his q̃ accidũt oſſibus de diſlocatione ⁊ fractura. Nunc aũt intendimus determinare de his que accidunt ipſis oſſibus in ſeipſis.

Turpia et abbominabilia medicũ exercere: ỽeꝫ nec videre decet ꝓbũ virũ.

B ℭ De ſuperadditione oſſis. Cap. 2m.

ET INGROSSANTVR q̃nq; oſſa in ſua ſupficie ab humoribꝰ mordicatiuis: q̃ infundunť in ipſis oſſibꝰ: aut a ſanie groſſa: q̃ trãſit ſup ipſa: vñ cõcauanť ⁊ corroduť ⁊ ingroſſanť. Et cura huius eſt reducere oſſa ad naturã ſuã ꝓpriã: remouẽdo cauſaꝫ iducẽtẽ dicta nocumẽta. Nocumentũ quidẽ groſſitudinis ⁊ cõcauitatis remoueť cũ ferro: ſtudẽdo poſtea cum medicinis in reſtaurãdo carnẽ donec ꝯſolideť: ⁊ oritur q̃nq; viſcoſitas ꝑter nãm ſup oſſa q̃ ipedit cõglutinationẽ carnis fieri ſup ipſa. ℭ Et cura huiꝰ eſt cũ medicis de

C ſiccatiuis ⁊ abſterſiuis fortibꝰ donec remoueať dcã viſcoſitas: ⁊ redeat mẽbrũ ad cõplonẽ ⁊ nãm ſuam ꝓpriã. Et de hñtibꝰ hãc ꝓprietatẽ eſt vt recipias mel diſpumatũ: ⁊ decoq; cũ ſucco folioꝝ ꝑſici vſq; ad ſpiſſitudinẽ: ⁊ vtere: q̃m ſufficiet in hoc caſu. De medicinis vero q̃ hñt generare carnẽ dicã quãdo de vulneribꝰ vlr ꝯtractabo.

ℭ De ſciſſura oſſis in longitudine. Cap. 3m.

ET ACCIDIT ꝙ q̃nq; in oſſe fit ſciſſura in lõgitudine. Et cura huius eſt leuis: ⁊ hoc fit ꝯfortãdo mẽbrũ: vt nõ recipiat humiditates extraneas: que impediũt ſuas operationes naturales. Et generatur aliquando in eadem ſciſſura caro groſſa ⁊ dura: que conſolidat dictam ſciſſuram.

ℭ De fractura oſſis cauſa doloris. Cap. 4m.

ET FIT q̃nq; ꝙ in fortibꝰ doloribꝰ oſſa frãguť: ⁊ ego iã vidi rupta oſſa exire: ⁊ hec fractura accidit cauſa humoris acuti infixi in loco. Et q̃ñ vide-

D mus ꝙ hoc in oſſibus accidit. quid ergo fieri dꝫ in carne? Et poteſt etiã hec fractura fieri in oſſe ex vapore ſeu ventoſitate incluſa in ipſo oſſe vel in ſua cõcauitate: nec hoc putandũ eſt ipoſſe: q̃ videmus ꝙ vaſa terrea q̃ñ vẽto ſuſpenduť: ⁊ ad aerẽ: ꝙ ſcinduť ab ipſis ⁊ ad te quidẽ ꝑtinet cognoſcere ſciſſuras factas ab humore vel a vento: ⁊ hoc q̃ q̃ñ videris carnẽ corroſaꝫ in circuitu oſſis cũ dolore forti: ⁊ cũ hoc os fractũ fuerit ⁊ denigratũ ſcias ꝓ certo ꝙ eſt ab humore mordicatiuo ⁊ acuto forti. ℭ Stude ergo in cura huius in reducẽdo membrum ad ſuã cõplexionẽ naturalẽ oĩbus modis quibus potes. Et hoc purgãdo humorẽ peccantẽ cũ medicinis laxatiuis: ⁊ reſoluendo q̃ ſunt reſoluẽda cũ reſolutiuis: frãgendo ⁊ mitigãdo eoꝝ acuitates cũ medicinis habẽtibus illã proprietatẽ: ⁊ hec eſt via certa ⁊ manifeſta. Ea enĩ q̃ hñt purgare hũc humorẽ ſunt purpuria: ⁊ epithi-

Cura.

mũ: ⁊ aloes miſcendo cũ iſtis aliq̃d ex folijs collogntide ⁊ ſcamonee: ⁊ q̃ hᵉ medicine de ꝓprietate ⁊ nã ſui habẽt

E corpori iducere anguſtiã ⁊ dolorẽ: ideo ſtudeas in remouendo ⁊ refrenãdo cũ piſtacijs ſi potes inuenire: ⁊ ſi nõ: pone loco eoꝝ ſiicados cũ amyg. dulcibꝰ mũdatis: ⁊ miſce cũ eis: ⁊ da de iſta medicina infirmo ſm̃ ỽtutẽ ipſius cõſideratis etiã alijs ꝯditionibꝰ q̃ſitis. Et fac euꝫ bibere ſyrupũ iſtũ qui optimꝰ eſt in frãgendo ⁊ remouẽdo acuitatẽ dicti humoris. ℞. iniube q̃ arabice dñr aupnep: ligritie mũdate: viole: florũ nenufaris. añ. ʒ. j. ſpice nardi: maſticis. añ. aur. iij. conquaſſa q̃ ſunt cõquaſſanda: ⁊ infunde ꝑ diẽ ⁊ noctẽ in lib. x. aq̃ dulcis: ⁊ poſtea bulliant lento igne vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis: ⁊ poſtea cola. Cui addes librã zucchari albi: ⁊ iterũ coque vſq; ad ſpiſſitudinẽ: ⁊ ꝓpina patiẽti omni mane de ipſo. ʒ. ij. vel. iij. cum triplo aque frigide: ⁊ ſi ſitiret multũ: adde plus de aqua: ⁊ pone ſuper locum cerotũ nominatũ agrippa qd̃ factũ eſt cum cera ⁊ oleo roſaceo: ita ꝙ cera madefacta

F ſit in aqua frigida multoties. Et poſtq; etiã reſoluta fuerit cera in oleo roſaceo: iterũ ifundi dꝫ in aq̃ frigida pluries donec acq̃rat frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ: ⁊ hoc modo mitigabiť acuitas egritudinis: ⁊ remouebunť dolores. Et ſi q̃s argueret ⁊ diceret: nõne oleũ eſt nociuũ in apatibus cholicis: dicimus ꝙ ꝑparatio iaꝫ dicta. ſ. infuſionis cere ⁊ cõcuſſionis cere in aq̃ dulci frida multoties: ⁊ poſtea cere cũ oleo ſilr põt dem̃ nocumẽtũ totalr remouere. Et dico ꝙ quãto fridior fuerit aq̃: tãto magis hꝫ dcõs dolores remouere. Et iã pluries ꝓbaui hoc cerotũ cum eſt recẽs in cõbuſtionibꝰ ignis: q̃re ſi ꝓfert in cõbuſtione ignis: ſequiť ꝙ lõge plus debeat valere in egritudinibꝰ calidis. ⁊ certe hoc experimentũ eſt iuſtum. Et q̃ hoc cerotum ſic eſt mitigatiuũ: vt dictuꝫ eſt. ideo confortando membrum habet oſſa fracta ex vulnere repellere.

ℭ De ingroſſatione oſſis preter naturam. Cap. 5m.

INGROSSANTVR q̃nq; oſſa ꝑter naturaꝫ

G ꝓpter groſſum regimẽ inordinatũ ſubito factũ a nõ ſucceſſiue. Et iaꝫ audiui dici a patre meo: ꝙ quidam viro vidit naſci in dorſo ſuo os ad ſilitudineꝫ vnius cornu: ꝙ erat minoris duriciei oſſis nãlis. Et ipſe pater meus purgauit humores groſſos in ipſo: ⁊ poſtea poſuit medicias exiccatiuas ſup os ita ꝙ cecidit dem̃ os: ſic cadũt cornua cerui in vere. Et mihi ẽt fuit ortũ os vnũ ſup dorſuꝫ: magnũ mihi iferẽs dolorẽ: ⁊ purgaui me ab humoribꝰ groſſis: ⁊ poſui ſup ipſuꝫ reſolutiua: ita ꝙ reſolutũ fuit ꝓ maiori ꝑte: ⁊ illõ modicũ qd̃ remãſit: nõ ipediuit me in aliquo in opatiõibꝰ nãlibꝰ exercẽdis. Ergo vbicũq; iueneris ſile: facias ſic dixi. Et cũ purgas iſtos: noli ipos purgare ſolũ cũ ỽtutibꝰ mediciaꝝ: ſ; cũ ipſis medici

H nis ꝓprijs. Et de melioribꝰ mineris ad purgãdũ hos ẽ lapis lazuli: ſ; in magnete eſt abſq; dubio magnũ iuuamẽtũ in hoc: ſ; ego ipſam nõ ſũ opatꝰ: q̃ ſufficit mihi lapis lazuli: ⁊ ego cõmẽdo opa eiꝰ. Sed barbaria recẽs ⁊ epithimũ cretẽſe eſt de melioribꝰ medicinis ⁊ ſecurioribꝰ in hac paſſione. Elleborus aũt niger fortius eſt ꝑdcis: ſ; nõ ita tutũ. Et cũ volueris eũ opare fac cũ cautela. ſ. frãgẽdo eiꝰ malitiã ⁊ ſiccitatẽ. Et de pillulis q̃ ꝯueniũt in hoc caſu ſunt iſte. ℞. ſcemeg: bdelij: polipodij: ⁊ gẽſcit ⁊ oppoponacis: q̃m iſta hñt trahere humores groſſos ex iuncturis ⁊ cõcatenationibꝰ oſſiũ: ⁊ ex oĩbꝰ mẽbris remotis. Et q̃uis interiora collogntide ſint huiꝰ ꝓprietatis: tñ ẽ fortior valde ꝑdcis: ⁊ magis periculoſa: eo q̃ de ꝓprietate ⁊ nã ſui hꝫ iducere excoriationẽ in iteſtinis: ⁊ nocet epati deſtruẽdo eius opationẽ. Et id qd̃ hꝫ eiꝰ acumen remouere ⁊ malitiã eius eſt gũma arabica. Sed nobiles ⁊ famoſi medici q̃ fuerũt añ nos ꝓuiſi optime fuerť de gũma arabica in remouẽdo nocumẽtuꝫ collogntide ⁊ eiꝰ acu-

I

men:q̄tū in vna ꝑte tñ nō ꝯſiderauerit nocumētū ipſi⁹ in alia. Lũ in anguſtia quā corpori ꝑſtare cognoſcit: ⁊ in nocumēto ipſi⁹ ad epar ⁊ cor ⁊ in corruptiōe eoꝝ v̄tutū: qm̄ ad remouēdū iſta cōpetūt aromatica ⁊ ſtitilia cū quadā ſtipticitate: ſicut eſt ſpica nardi. O q̄ bonū ⁊ pfcm̄ remediū ē ſpica nardi: q: remouet nocumēta epatis ⁊ cordis: eoꝝ v̄tutes ꝯfortādo. Et de hoc aliq̄ ꝑdeceſſores nr̄i medicoꝝ mīme aliqd fuerīt recordati: niſi ſolū ille q̄ ꝑnceps medicoꝝ exiſtit: q nob viā ꝑparauit in iſto ſcemate: dādo nob ꝓprietatē ſpice. Alij aūt medici nihil de ipſa fuerūt locuti. ¶ Et fiſici ēt m̄ltū ꝯferūt in remouēdo nocumētū collogntide: ⁊ nō ſolū ipſi⁹: veꝝ ēt oīuz aliaꝝ q̄ corpi iferūt anguſtiā. Sz id qd̄ ꝓprie hȝ nocumētū ⁊ acumē collogntide remouē a ſuis q̄litatib⁹ ꝑmis: ſūt amygdale dulces mūdate. Et ſiccitas mala ellebori nigri remouet ꝓprie cū flore nenufaris: eo q nenufar a ſuis q̄litatib⁹ primis remouet acumē ellebori nigri: ⁊ ſua aromaticitate tollit anguſtiā ⁊ deſtructionē v̄tutis: quā corpi pōt iducē ſui malitia: ⁊ cū h̄ diminuit ſuā ſupfluaȝ laxationē. ¶ Et audiui a pr̄e meo q dixit q p̄ ſu⁹ q̄n rediuit d̄ ꝑtib⁹ orientis ſcripſit vnā receptionē vni⁹ medicie laxatiue ꝓ q̄daȝ rege in ꝑtia nobil̄ medici: q nolabat auen motaraf: q medic⁹ honorat⁹ poſtq̄ȝ aſpexit ſcripturā: ⁊ vidit q in illo laxatiuo poſuerat nenufar: mirat⁹ fuit valde: ⁊ poſt ꝯſiderationē ⁊ cogitationē placuit ei m̄ltū: ⁊ gauiſus ē ide cōmēdans eū mirabil̄r de illo ope. Et h̄ iō q: medici q fuerāt añ eū mīme poſuerīt remediū aliqd ad remouēdū nocumētū ⁊ malitiā quā dcā medicia. ſ. ellebor⁹ niger hȝ epatii ferre: ⁊ ꝑſtare ꝑ ꝯñs toti corpi: q n̄ fecerit ſic in ſcamonea: q: poſuerīt maſticē in remouēdo violētiā ⁊ malitiaȝ ſcamonee: ⁊ h̄ faciūt mitigādo ⁊ refrenādo anguſtiā ⁊ cōfortādo v̄tutes. Sz diminuti fuerīt in hoc. ſ. q: nō poſuerīt aliqd ad remouēdū ei⁹ caliditatē ⁊ ſiccitatē: tñ parcēdū ē eis d̄ h̄ d̄fectu: q: paꝝ ponit d̄ ſcamonea in medicis laxatiuis. Sz de h̄ ſūt medici reꝑhēdēdi: q nō penūt remedia: ⁊ ea q̄ hñt anguſtiā mediciaꝝ remouē. ¶ Ego āt ſuȝ cert⁹ q aliq̄ q legēt hūc meū librū: ſiue ſi viu⁹ ſim ſeu mortu⁹ congbunt me reꝑhēdere i his. Quib⁹ tal̄r dico. vȝ. q ſiāt due medicie: vna ſm meā volūtatē: ⁊ alia ſȝ ſuā: ⁊ videat q̄ illarū meli⁹ poterit remouē anguſtiā ⁊ nocumēta epatis ⁊ diſſinteriā: ⁊ q̄ peius: qm̄ volo ⁊ deſidero q experiētia me iuuare debeat ⁊ ſaluare vel dānare tā in vita q̄ȝ in morte: ⁊ nō ſolū in his: verū etiā in oībus q̄ dixi in iſto libro. Nā experimētū ſemꝑ eſt libra ⁊ ſtatera iuſta ⁊ eq̄lis: q̄uis ſim certus q m̄lti ſophyſte m̄lta poſſint dicē ſophyſmata erronea: q̄ veriſilia eſſe v̄nr: cum ſint falſa: ⁊ hoc ad dialecticos ⁊ logicos ſolū hȝ ꝑtinere: ⁊ nullo mō ad medicū. Et q talia ingrere ⁊ ꝑſcrutari voluerit ſemꝑ errabit. Quare dico q experimētū ſemꝑ poterit verū a falſo diſtinguē ⁊ ſepare. ¶ Cōpletus ē h̄ tractatus oſſiū. Et nūc icipiem⁹ d̄terminare de egritudinib⁹ que ſunt v̄les toti corpori factis ex vno humore ſolo.

¶ Tractat⁹ Septim⁹ ⁊ eſt ꝯtinēs capl̄a trigīta ⁊ ſeptē.

¶ De egritudinib⁹ vniuerſalib⁹ q̄ ſunt in carne ⁊ cuti totius corporis ſicut ſunt veſice: pruritus: ⁊ hȝ. Cap. ꝑmū.

HEQVIDEM egritudines. ſ. veſice ⁊ pruritus ꝯueniūt in mā: ſunt. n. ex eodē humore: ⁊ differt ſolū i loco: q: veſice oriunt ſub cute: pruritus v̄o fit in exteriori pte cutis: vel ſub cortice exteriori: ⁊ hoc fit qn̄ tales humores acuti ⁊ aduſti ⁊ mordicatiui i corpe generant: q: abhominabiles ⁊ odioſi nāe exiſtūt. q̄re ab ipſa exterius expellunt. Et eſt ēt alia dr̄ia inter veſicas ⁊ pruritus ⁊ eſt h̄. ſ. q veſice ſunt ex humore groſſo ⁊ viſcoſo. prurit⁹ aūt ex hūore ſubtili ⁊ acuto gn̄at. Et he q̄dē paſſiōis variant ſil̄r in ſuis formis ⁊ humorib⁹. Et ſcias iteruȝ q ex tali mā pōt fieri apa̅ta calīa: ⁊ gutta rubea ⁊ apa̅ta q̄ noiat formica: ⁊ pōt ēt accidere iflatio toti⁹ corpis: ⁊ ēt dura apa̅ta: q̄ egritudies oēs ab inuicē diuerſificant: ⁊ cognoſcunt ex ſuis ꝓprijs formis ⁊ accidētib⁹: quēadmoduȝ cognoſcē debes carbūculos ⁊ cācros peſſimos corroſiuos. Et ſubtil̄r attēdere d̄bes in vnaquaq; iſtarū egritudinū: ex quo hūore q̄libȝ generet: ⁊ vtꝝ ex ſimplici vel cōpoſito: qm̄ ſi gn̄ata fuerit ex ſimplici: foꝛa erit ſimplex: ⁊ ſi ex cōpoſito: foꝛa cōpoſita apparebit: ⁊ ſm cōpōnē hūoris dictarū paſſionū ⁊ apa̅tuȝ: foꝛe ipſarū ſil̄r variant. ¶ Cura aūt dictarū paſſionū eſt euacuare humorē peccātē: ſi eſt ſimplex ⁊ vn⁹: ⁊ ſi eſt cōpoſit⁹ ſil̄r purgare debes ſm ſui cōpōnē: ⁊ minue etiā ſi tibi videbit ꝯuenire: ⁊ ſtudeas cū hoc refrenare ⁊ mitigare locū ſi ē ꝓpe vel ſupra aliqd mēbrū ꝑncipale: qm̄ ſi ibi colligeret mā ⁊ ſi ibidē apa̅ apiret: poſſet illi membro nō modicū iducē nocumētū. Et attēde cū tu vis mitigare vel repcutere in tali caſu vt nō facias abſq; aliquo reſolutiuo: eo q repcuſſiua inquātū ſunt talia hñt augmētare friditatē in loco illo: ⁊ friditas ē ad vltimū cā augumētationis doloris: ⁊ ſi nō augumētat nō hȝ vltio remouere: q̄re cōſulo reſolutiua apponē cū repcuſſiuis et narcoticis ad remouēdū dolorē. ⁊ hoc itēdere debem⁹ ſic dicit. G. q: vbi ē dolor ibi ⁊ hūores hñt d̄curſuȝ: ⁊ ponēdo reſolutiua cū repcuſſiuis ⁊ narcoticis: tūc hēbunt narcotica effectū pfcm̄: cū adiutorio Dei. Receptio ꝯueniēs ad h̄. ℞. roſarū ⁊ farie ordei ⁊ fabaꝝ ⁊ ſandali. añ. ℥. j. floꝝ camomille ⁊ narciſci. añ. aur. iiij. ſeīs lini ⁊ altee et croci. añ. aur. v. piſtent oīa: tñ q̄lȝ ꝑ ſe: ⁊ miſceant cū aq̄ro: cui decia ps ipſi⁹ aceti ſit admixtū: ⁊ empl̄et loc⁹ cuȝ ipſis. ⁊ ſi humor fuerit ſtitilis valde ſtrahe acetū: ⁊ ſi fuerit groſſus adde plus d̄ aceto: ⁊ q: ſupi⁹ docui ſufficiēter quō ⁊ q̄l̄r d̄bes ſtiliare regimē in talib⁹: ⁊ q̄l̄r ⁊ cū qb⁹ medicis d̄bes purgare vnūquēq; hūorē: iō ad pn̄s h̄ ponere ꝑtermitto. Lū āt apa̅ fuerit digeſtū ⁊ maturū: tūc indiget aptiōe cū ferro frido vl̄ tpato aut cū medicis acutis. ¶ Lū aūt in apa̅te ſanies icipit colligi ⁊ apparere: tunc eſto attētus ſolūmō in maturādo ipȝ. Que aūt hñt maturare ſunt iſta. ſ. farina tritici ⁊ turſi cauliū elixati: quoꝛuȝ partes ſint eq̄les: ſtercoris colūbini ſicci q̄rta ps: piſtent q̄lȝ ꝑ ſe: ⁊ icorporent ſil̄ cū decoctiōe cruriū ⁊ pedū arietū: vl̄ cū butyro veteri. Si v̄o patiēs fortis fuerit ⁊ bruͭnus: loco farie dicte pone panē recētē d̄ frumēto: ⁊ ſi fuerit iſans puul⁹ tēpa dcās medicias cuȝ iur cruriū ouiū: ⁊ ſi fuerit iuuenis icorpa cū butyro recēti. ¶ Lū āt fuerit apa̅ digeſtū ⁊ maturꝝ: apī ipȝ in loco ipſi⁹ d̄cliui: vt facili⁹ ſanies iferi⁹ deſcēdere ⁊ exire poſſit: ⁊ h̄ facias cū ferro vl̄ cū medicis. Receptio apta ⁊ ꝯueniēs ad apiēdū apa̅ta. ℞. ſtercoris colūbini ⁊ farine tritici. añ. ꝑtes eq̄les piſtent ⁊ icorpent cū butyro. ⁊ h̄ ſi fuerit puer paucoꝝ annoꝝ: ⁊ pone ſup apa̅ta ad q̄ntitatē vni⁹ denarij groſſi: et d̄ſup pone folia blete: ⁊ apiet cū iſta Deo dāte. Si v̄o patiēs fuerit dure cōpōnis: aut ſenex: tūc icoꝛpa cū ſapōe: ⁊ d̄ſup pone ad q̄ntitatē vni⁹ denarij groſſi donec apiat: et ſi fuerit iſans de lacte: icoꝛpa cū ol̄o d̄ ſiſamio vl̄ amygdolciū ⁊ ſuppone vt dcm̄ ē. Si āt fuerit iuuenis: incoꝛpa dcm̄ medicam̄ cū butyro d̄cocto: ⁊ cū fuerit aptū: ablue vuln⁹ cū aq̄ mell̄ i q̄ d̄cocta ſit herba q̄ dr̄ viccia vl̄ ligumē: ⁊ dat de ipa ad comedēdū bob⁹ ⁊ eq̄s: ⁊ d̄coquat aq̄ illa decoctiōis viccie cū melle tādiu donec deueniat ad ſpiſſitudinē mell̄: ⁊ in illa itingat tēta ⁊ pōnat in vulnē: ⁊ h̄ fieri dȝ bis in die: donec vuln⁹ fuerit optie mūdificatū: ⁊ deide itingat tēta cū vnguēto alnadi. ſ. de palma: ⁊ mittat in vulnē donec fuerit liberat⁹. Et h̄ cura cōuenit illis qb⁹ etas ⁊ cōpl̄o fuerit tēperata. Sz illi cui etas fuerit ſenectutis: vel cōpl̄o eius ſicca valde extiterit: pone

Spica nardi remouet nocumenta cordis ⁊ epatis ⁊ v̄tutes eoruȝ corroborās. idē 13ª ꝑticu. afforiſ. Rabbi moyſi in fine: ⁊ ꝑ hoc corrige ibi literam.

Hiſtoria.

K

Parū pōit d̄ ſcamōea i laxatiuis: oppo^m faciūt nr̄o tēpore.

L

H

M

Dr̄ia ꝑma inter veſicas ⁊ pruritum.

Dr̄ia ſcd̄a.

N

Cura ... princip...

O

P

Cura ... gumen...

Cura ... itatu.

D

Q

A cū viccia ad bulieḋū i aq̄ ḋ radice ligritie: ⁊ ḋ ſucco ble te: deīn illā decoctionē bullias cū melle vſq₃ ad ſpiſſitu dinē: ⁊ in illā itinge tētā vt dcm̄ ē: ⁊ cū madefacta fuerit tenta in illo liq̄re: ſpge ḋſup aliq̄d ḋ thure adusto. Si vō fuerit puer ⁊ mollis cōplōnis: ſufficit aq̄ dlcis ḋcocta cū melle vſq₃ ad ſpiſſitudinē itingēdo in illa tēta: ⁊ pone ip ſā₃ ad pſūdū apaꝝ. Si āt cōplo ei⁹ fuerit tpata ⁊ eq̄l' pci pue vt ponat̄ tn̄ tēta ſeu taſta itincta i vnguēto alnachi .i.ḋ palma: ⁊ alia die madefcā i aq̄ ḋcoc. viccie ḋcocta cū melle vſq₃ ad ſpiſſitudinē. Si vō fuerit patiēs i ſenio ɔſti tut⁹: vl' dure carnis valde: pone ḋſup tētā itinctā cū al nachi: aliq̄d ḋ vitriolo pulueriʒato: q̄ ſi fuerit mollis cō plōnis in illa etate: ſufficiet vnguētū alnachi. ¶ Sʒ i ve ſicis ill' q̄ arabice noiant̄ ḋmonis: oʒ vt ſollicite atrēdas q̄s hūoꝛ ē ille q̄ dn̄at̄: q̄m ſi fuerit ſanguis ſufficit tibi mi nutio ſeu flōmia. Si āt fuerit chol'a: purga eū cū ſero ca p̄no coagl'ato cū lacte ſici: ponēdo in vnaq̄q₃ libra ipſi⁹ q̄rtā ptē aur̄.j. ḋ ſcamonea q̄ arabice dī machamuda: et ʒ.j. ſyrupi ḋ maſtice regēdo ifir^m cū iſta medicia: quēad^m dicim⁹ ⁊ alijs medicis laxatis ⁊ ciba eū₃ cū pane bn̄ fer mētato: ⁊ cū lactucis ḋcoctꝭ cū pauco aceto ⁊ oleo ḋ oli uis. Et ſi vis ponē aliq̄d cū ipſis ḋ carne hedi vl' pulli fa cere potes. ¶ Si vō tibi notū fuerit q̄ dict⁹ hūoꝛ fuerit melic⁹ oib⁹ modis ſtudeas ad expellēdū ipm̄ cū medicis B q̄ hn̄t illū hūorē educē: ⁊ iā ſupi⁹ docui q̄ medicie q̄ hn̄t dcm̄ hūorē eūare ⁊ purgar̄: ſūt ſic barburia ⁊ epithimū₃ ⁊ ellebor⁹ niger ⁊ lapis laçuli: ⁊ feci te ſcire ēt q̄ medicie q̄ ſūt ex mineris: fortiores ſūt valde ill' q̄ ſūt ex vegetabi lib⁹: ⁊ cōmēdaui tibi ſil'r lapidē laʒuli in hoc caſu: repre hēdēdo adamātē.ſ.calamitā pp̄ ipſi⁹ violētiā₃: ⁊ ſit cura tua ſʒ q̄ cognoueris ḋ groſſitudie humoꝛis: q̄m ſi fuerit groſſus valde: ppina ei dcās medicias cū tota ſua ſubā: frāgēdo coꝝ anguſtiā ⁊ violētiā: ⁊ q̄ h̄ hn̄t facē: iā ſcripſi tibi alias. Si āt dictus hūoꝛ fuerit nō mltū groſſus: ſuffi C ciet dare ſolā aquā calā₃ i q̄ dicte medicie fuerit īfuſe p noctē vnā ⁊ diē ⁊ colatā: ⁊ ḋ illa dare paulatine put tibi videbit̄ ɔuenire: ɔſiderās ⁊ ɔſeruās ɔdōnib⁹ notis q̄ ſūt h.ſ. tpa: anni: cōpl'o: etas: vtus: regio: ⁊ ɔſuetudo: ⁊ miſce cū dictꝭ medicis aliq̄d ḋ delectabilib⁹ ⁊ amicabilib⁹ nāe: ſic ē mel q̄ḋ ē ḋlectabile nāe ⁊ ſapidū ligue: ⁊ amicū epa ti: ⁊ ē cib⁹ ⁊ medicia: ⁊ his rōnib⁹ ⁊ cauſis ponit̄ i medici nis: q̄ medicie mutāt ⁊ alterāt corp⁹: q̄re nā eas abhoꝛ ret: ⁊ ḋlectat̄ in reb⁹ q̄ mutāt̄ ⁊ alienant̄ ab ipa nā leuit̄: ſic eſt panis ⁊ caro: ⁊ mel ēt q̄m mel nō alterat ⁊ imutat corp⁹ ſic fac pip ⁊ cucurbita: ⁊ pſiliū: ⁊ his ſilia: ⁊ q̄ mel ḋlectabile eſt nāe: pp̄ h̄ ab ipſis ponit̄ in medicis laxati uis: ⁊ in alijs q̄ n̄ ſūt laxatiue. Et ſi n̄ repiret̄ mel pone lo co ei⁹ aliq̄ḋ dlce ſic ē ʒucchaꝝ q̄ḋ ē amicū ſtōi ⁊ pulmōis ⁊ veſice: ⁊ ē meli⁹ melle. ⁊ H. noīauit ip₃.ſ.ʒuccharū mel. D Sʒ i egritudinib⁹ in q̄b⁹ chol'a ſupabūdat valde. caue ne des dlcia: ⁊ ſufficiet ſyrup⁹ ḋ maſtice ſic dixi ſupi⁹. Rece ptio ɔueniēs huic paſſiōi. ℞. barburie recētis: epithimi ligritie: paſſulaꝝ enucleataꝝ: violaꝝ. añ. ʒ.j. lapidis laʒu. q̄rta ps. ʒ.j. ellebori nigri: ⁊ folioꝝ collognitide. añ. aur̄.ij. q̄ ſūt cōquaſſanda cōquaſſa: ⁊ q̄ ſūt piſtāda piſtent̄: ⁊ i fundant̄ p noctē vnā in feruēti aq̄: ⁊ poſtea manib⁹ fricē tur ⁊ ſtrigant̄ ⁊ colent̄ fortiter exprimēdo: ⁊ in. ʒ. viij. iſti⁹ aq̄ pone de ſyrupo maſticino ⁊ nenufaris ⁊ pomoꝝ. añ. ʒ.ij. ⁊ de ſcamonea octauā ptē aur̄.j. ⁊ ppina ei ad bibē du₃. Si vō ſufficiēter nō purgaret̄ adde de dcā aq̄. ʒ.j. ⁊ ſ. cū. ʒ. ſ. dcōꝝ ſyrupoꝝ: regēdo eū ſic dcm̄ ē in alijs laxa tiuis. ¶ Si vō dict⁹ humoꝛ fuerit groſſus in vltia groſſi tie: nō ſufficiet dare īfuſionē dictarū medicinarū ſolum: imo ɔuenit exhibere medicinas cū ſua totalitate. Rece ptio apta ad hoc. ℞. lapidis laʒuli: barburie: ⁊ epithimi ⁊ ſucci ligritie. añ. aur̄.ij. ellebori nigri ⁊ amyg. excortica

E tarū₃. añ. aur̄.j. ⁊ .ſ. bdelij ⁊ ſticados. añ. ptes tres aur̄.j. folioꝝ collognitide q̄rtam partē aur̄.j. piſtent̄ oia ⁊ inci dant̄ folia collognitide: ⁊ miſceant̄ cū amygdalis excorti catis piſtatis: ⁊ cū q̄rta pte gūme arabice q̄ arabice dī cathira: madefaciēdo oia p̄dcā cū oleo roſaceo ⁊ cū ſy rupo ſqnʒabin: ⁊ cū ſyrupo ligritie ſil' mixtis in formādo magdaleonē: ⁊ recipiant̄ ḋ iſto aur̄.v. cū aq̄ cal'a poſtq₃ cognoueris patiētis vtutē eſſe ſufficientē. Et ſi nō plena rie purgaret̄ dabis ei de eodē medicamine aur̄.j. ⁊ cum fuerit purgat⁹ pfecte cibabis eū cū gallina ḋcocta in ta ſphea vl' carne hedi. Et q̄uis ſupi⁹ dixeri₃ q̄ iſte hūoꝛ pp̄ ſui groſſitudinē acuitatē ⁊ malitiā nō ſit purgād⁹ in vna vice. adhuc tibi reitero q̄ ē educēdus in plurib⁹ vicib⁹: ponēdo ſpaciū iter vnā purgationē ⁊ aliā ad minus tot dies quot ſellas aſſellauit ifirm⁹. ¶ Si aūt dict⁹ humoꝛ groſſus fuerit vehemēter q̄ſi i groſſitie vltia ⁊ nō fueris certus q̄ ſit melicus oino dabis ḋ h̄ ſupdcō medicam^e cū ſuba ſic dcm̄ ē: addēdo ḋ chartamo ⁊ ſeie vitice q̄tū ſcri ptū eſt de barburia. Cognoſcēdo certiſſime q̄ fl'a q̄n in vltia groſſitie reperit̄ ſequit̄ veſtigiū melie: ⁊ regit̄ illo mō. ¶ Si vō dcā paſſio fuerit ex alijs ſpēb⁹ fl'atis q̄ nō fuerit in tāta groſſitie: purgabis eū cū chartamo ⁊ ſeie vitice ⁊ his ſilib⁹. Et ſi patiēs fuerit mltū fl'aticus adde aliq̄d de collognitida. Receptio apta ad h̄. ℞. ſeis char tami ⁊ vitice. añ. aur̄.x. violarū ⁊ ligritie. añ. aur̄.v. thy mi. aur̄.ij. hyſſopi. aur̄.ſ. cōquaſſent̄ oia ⁊ īfundant̄ per noctē vnā in aq̄ feruēti valde ⁊ colent̄ fricādo ⁊ fortiter exprimēdo: ⁊ de iſta colatura recipiant̄. ʒ.v. ⁊ ſyrupi ma ſticis ⁊ ſquinçabin. añ. ʒ.j. ⁊ grana ordei.ij. de taraſca ex corticata ⁊ piſtata. q̄ ſi non ſufficiēter purgauerit: adde de dicta infuſione. ʒ. ſ. cum. ʒ. ſ. de dictis ſyrupis: ⁊ rega tur ſicut dictum eſt in alijs laxatiuis.

A flegmate groſſo.

F

A flegmate ſubtili.

G

¶ De pruritu in particulari. Cap. 2^m.

IN PRVRITV neceſſe ē tibi vt p̄uideas ſi cau ſa ſit cholica: q̄ ſi fuerit ſufficit purgatio cū ſero ca p̄ino: ⁊ ſi manifeſtū tibi fuerit q̄ ſit ex acuitate ſan guinis: fac minutionē: ⁊ regimē eius ſit lactuca deco cta cū aceto ⁊ oleo aut caro hedi. Sʒ dico q̄ caro galli ne lōge eſt melioꝛ in hoc caſu carne hedi. ¶ Qʒ ſi ſcine ris certiſſime q̄ dicta paſſio p̄cedat ab humoꝛe aduſto: ⁊ illud quidē p certo ſcitur q̄n locus in quo fuit reliquit veſtigiū nigrū. Et hoc ſcies ēt ex alijs accñtib⁹. vʒ. vtrū₃ cito digerat̄ vel nō: ⁊ ex forti vel nō forti moꝛdicatiōe ⁊ acuitate: ⁊ ēt ſi in ſcalpindo vel fricando magnā ſentit delectationē vel nō. Qʒ ſi magnā ſentit delectationē pe ioꝛ eſt oib⁹ in iquietudine ⁊ tedio: q̄ eſt ex chol'a. Et pru ritus q̄ citius digerit̄ eſt ex ſanguie: ⁊ maiorē in corpe op primet locū. Et q̄ ſit ex humoꝛe aduſto difficilius digerit̄ alijs hūorib⁹. ¶ Sʒ ſi dictus humoꝛ fuerit ex melia: p pina ei ad bibēdum ius galli veteris cōquaſſando oſſa eius ⁊ frangēdo ipſa añ decoctionē: ⁊ pone tertiā partē pōderis ipſi⁹ galli de barburia recenti: ⁊ coquant̄ ſimul tādiu donec diſſoluunt̄ oſſa ⁊ caro: ⁊ poſtea frica mani bus ⁊ colet̄ fortiter exprimēdo: ⁊ de iſto iure da ei ad bi bendū. ʒ. vj. Et cū fuerit purgatus rege eū ſicut dictū eſt in alijs laxatiuis. ¶ Qʒ ſi fuerit dicta paſſio ex humoꝛe fl'atico groſſo valde: ⁊ hoc ſcies q̄a ſcabies erit maioꝛ. dabis ēt ei de iſto iure ſicut dictū ē. Si aūt prurit⁹ dict⁹ ſubtilis ⁊ ſiccus fuerit. ſufficit ei regimē ordinatū: ſicut ē dare ei lactucas decoctas cū aceto: ⁊ carnes hedoꝛū et gallinarū ⁊ ſimiliū: ⁊ iūge eū cū oleo ro. ponēdo in vna quaq₃ ʒ. olei roſacei. aur̄.j. de alchitrā ſubtili.

Cura facti a melia.

H

¶ De variolis ⁊ moꝛbillis. Cap. 3^m.

ET ACCIDVNT q̄dē₃ in hoībus variole et moꝛbillis ita g̃nal'r q̄ pauci vel nulli reperiuntur q̄b⁹ nō eueniāt ⁊ mā haꝝ paſſionū ē ſanguis coꝛruptus

Pauci inueniunt̄ q̄ nō hērent variolas et moꝛbillos idē 3º colliget. 8º.

I ⁊ malus mēſtrualis ex quo embrio in vtero mřis ꝑ vm bilicū nutrit̄ ⁊ augumētat̄. Cū aūt poſt natiuitatē natus icipit maleſcere ⁊ fortificari nā ꝯfortata expellit hūc hu morē malū ⁊ corruptū ad exteriora: ⁊ cū mouet̄ nā: ad hāc expulſionē faciēdā excitat̄ ꝓ maiori pte febris vali da: ⁊ aliqñ cū ea fit alienatio: ⁊ dřia q̄ eſt iter variolas ⁊ morbillos eſt qꝛ variole gñant̄ ex hūore magis groſſo: ⁊ morbilli ex ſubtili ⁊ ſicco ꝑcreant̄. ¶ Et ꝓhibitū a me dicis eſt dare in morbillis medicinā laxatiuā ne hūores inficiant̄ ⁊ ad venenoſitatē ꝯuertant̄: ⁊ ꝓhibent ēt dare carnes ⁊ alia cibaria his ſilia. Sꝫ ꝑcipiūt in hac paſſiōe dare lētes decoctas in aceto tm̄mō. Ego vero hū ꝯſentio cū his ēt lactucas decoctas cū aceto: ⁊ medullas citruli ⁊ angurie: ⁊ ad bibēdū aquā ordei ⁊ angurie: ⁊ ēt i cibo da eis cucurbitā valde coctā: ⁊ cū ſim aſſuet᷒ ſic agē poſ ſū me multū collaudare: ⁊ nūq̄ꝫ volui dare iſtis ſyrupos aliquos dulces ne augurio timēdo pp̄ dulcedinē ne cō uertāt̄ ad cholerā. Et ſcias ꝙ variole frequēter accidūt in oculis: ⁊ ſunt cā ꝑditionis viſus. q̄re a pncipio ſtudē debes ꝓÿcere in oculis eoꝝ aquā ro. in cui᷒. ℥. ij. ſit īfuſū auř. ij. ſumachioꝝ: ⁊ diſtillabis ex ipſa in oclis plib᷒ vici bus in die: ⁊ euadet ⁊ pſeruabitur ab illo pīculo ⁊ nocu mēto cū adiutorio dei. Et pauci ſunt q pfecte ſciāt regē hos patiētes: qm̄ dāt eis dulcia: ⁊ illud qd̄ cogitāt ſtulti

K vulgares. ſ. ꝙ qui ꝯſulūt dare in morbillis ⁊ variolis mel ⁊ piſces ſalſos ꝓ ſalute eoꝝ: dico ꝙ eſt mirabile valde ꝙ nō moriunt̄. Sꝫ gñalr̄ dico ꝙ q recipiūt cōſilium ab iſtis vulgarib᷒ ſtultis ⁊ euadūt ā morte: pro certo hoc nō eſt niſi qꝛ nōdū venit hora ⁊ terminus ſui finis: qm̄ pro an guſtia ⁊ labore ⁊ augumētatiōe ⁊ fortitudie egritudinis abſq̄ꝫ dubio perire deberēt. Ego fui vnus ex illis qui ce cidi in illo errore: qꝛ cū eſſem paruus habui variolas: ⁊ pr̄ me᷒ nō erat mecū: ⁊ ꝯſilio quorūdā cepi mel: ⁊ ex illa anguſtia ⁊ labore ⁊ fortitudie egritudinis quā habui mi ruꝫ fuit ꝙ euaſi: ſed ſemp in toto tp̄e vite mee fui memo ratus de melle: ⁊ oīno cauēdū eſt ne vngant̄ cū narcoti cis aliqb᷒. Sꝫ eſt optimū inungere eos cū medulla oſſiū boū vel ceruoꝝ. ¶ Cā aūt ⁊ mā morbilloꝝ eſt humor ca lidus ⁊ ſiccus ꝑcreat᷒ a ſanguie mēſtruali in vtero mřis ex quo nutrit̄ embrio: q̄re elōgādi ſunt omnino tales ab oībus dulcib᷒: ⁊ ab oībus ſpēbus carniū: ſed regēdi ſunt in omnib᷒: ſicut habētes variolas: ⁊ inungant̄ tm̄modo

L qui indigent vnctione cum medullis predictis.

¶ De morphea alba que non rubeſcit propter fricatio nem nec aliqua alia cauſa. Cap. 4m.

ET ORITVR in capite aliqñ morphea alba lucida q̄ cū fricat̄ nō rubeſcit: ⁊ ſi vlcerat̄ nō eÿcit ſanguinē. Et cā hui᷒ eſt debilitas vtutis mutatiue epatis ex qua corrūpit̄ mutatio in alÿs membris illa de cauſa: ⁊ pōt etiā accidere hec paſſio ex frequen ti ⁊ forti ⁊ inordinato motu alicuius de loco ad locum: ⁊ hec ſpecies cum accidit eſt incurabilis.

¶ De morphea alba q̄ rubeſcit ex fricatione. Cap. 5m.

ET HEC eſt alia ſpēs morphee albe q̄ generat̄ ex debilitate vtutis mutatiue mēbroꝝ corporis: qm̄ qñ nutrimentū aduenit eis nō ſunt ſufficiētia pmu

M tare ipſum in colore debito ſicut decet. ¶ Et cura huius eſt calefacere mēbra fricādo ipſa fricatiōe forti: ⁊ inungere ea ſilr̄ cū vnctionib᷒ calidis ⁊ inciſiuis ⁊ ape ritiuis: ⁊ ſumma intētio tua ſit in ꝯfortādo epar cū reb᷒ aromaticis ꝯfortātib᷒ ipſū ⁊ cū aperitiuis hñtib᷒ aliquā tulā amaritudinē: ⁊ vtat̄ patiēs his q̄ hñt epar ipingua re: ⁊ q̄ hñt digeſtiuā ꝯfortare. Receptio ad hoc. ℞. ireos radicis feniculi: maſticis: ſpice: ſquinanti. aſſari an̄. auř. iij. ligritie mūdate ad pōdus oīum: q̄ ſunt cōquaſſanda cōquaſſent̄: ⁊ infundant̄ in q̄rta parte vnius quartarÿ aq̄ dulcis ꝑ noctē vnā: ⁊ mane bulliant̄ lento igne vſq̄ꝫ ad cōſumptionē medietatis ⁊ colent̄: ⁊ in colatura illa po ne ſyrupū de citris: ⁊ ſyrupū feniculi: ⁊ maloꝝ granatoꝝ ruꝫ. an̄. li. ij. ⁊ bulliant̄ ſil'r vſq̄ꝫ ad cōſumptionē decoctio nis: ⁊ ꝓpina ei oī mane de iſto ſyrupo. ℥. ij. cum. ℥. v. aq̄. ⁊ cū auř. iiij. çucchari ro. ⁊ pone ſup locū morphee hoc em plaſtrū. ℞. rubee tinctoris: farine lupinoꝝ. an̄. ptē vnaꝫ centauree minoris partē mediā: ſemis lini octauā par tis vnius: piſtet̄ q̄libet res ꝑ ſe: ⁊ incorporent̄ ſimul cū aceto: ⁊ pone ſup locū morphee cū folÿs vitis recentis vel ſimiliū: ⁊ cū exiccatur muta illum: ⁊ ſi fuerit delicat᷒ pone medietatem aque ⁊ medietateꝫ aceti. Et regimen eius ſint turtures ꝑparate ⁊ valde decocte in taſphea: ⁊ aues parue nemoris ⁊ pulli ⁊ pulle aſſati.

¶ De morphea nigra. Cap. 6m.

MORPHEA q̄dē nigra eſt macula nigra cō gregata in cuti corpis. Et cauſa hui᷒ eſt humor aduſtus immiſcatus ⁊ retētus in mēbris: qui q̄dē a natura extra pulſus eſt per ſudoreꝫ: ⁊ accidit etiā hec egritudo quādo aliqs balneatur ⁊ non fricatur cutis eius exterius cū aliquib᷒ abſterſiuis ⁊ mūdificati uis: ſicut ſunt iſta: pulpa melonū: aut eoꝝ ſemia: vel mel: aut çuccharū vel eoꝝ ſimiliū: ⁊ cū retinet̄ hec ſupfluitas in cuti vel ſub cuti generat̄ morphea nigra. ¶ Et curat̄ hec paſſio cū emplaſtro dicto in morphea alba: ⁊ cū re gimine in eadē dicto: ⁊ cibent̄ cū pullis ꝑparatis in ta ſphea: qm̄ eſt cibus cōmendatus in eis: ⁊ turtures: ⁊ car nes hedi etiā cōpetūt in hac egritudine. Et oleū iſtoꝝ ſit oleū amygdalarū dulciū: ⁊ aues parue nemoris ſunt cō uenientes etiā: ⁊ abſtineat ſe omnino ab oliuis ⁊ caulib᷒: ⁊ ab oībus generātibus meſiam: ⁊ in ſumma dico ꝙ ſit contentus cibis predictis ⁊ ſimilibus illis.

¶ De granulis paruis q̄ accidūt in corpe toto. Cap. 7m.

ET GENERANTVR aliqñ in corpe hoīs granula parua multa rubei coloris q̄ arabice dnr̄ alchalā. Et exeunt h̄ granula ex orificÿs venarum capilarium: ⁊ cauſa horū eſt exuberantia ſanguis acuti qui erit ex orificÿs paruarū venarū ⁊ ſubtilium et adheret ibi: ⁊ ſcias ꝙ quilibet ſanguis cum exit ex ſua vena mutat colorem ⁊ denigratur: ⁊ hoc plurimū acci dit ex negligētia minutionis. ¶ Quare in cura incipien dum eſt a minutione dextri brachÿ trahendo de ſangui ne ſm ꝙ tibi videbitur cōuenire: qm̄ conuenit etiā acui tati ſanguinis. Et fac ei hūc ſyrupū ad rectificandū ſuaꝫ cōplexionē. ℞. liquiritie ⁊ iuiube. an̄. ℥. iiij. capil. veneris: ⁊ ſemina cucurbite ⁊ angurie. an̄. ℥. ij. violaꝝ ⁊ ſebeſten. an̄. ℥. j. conquaſſa q̄ ſunt cōquaſſanda ⁊ infunde etiaꝫ in xxiiij. lib. aque per noctē vnaꝫ: ⁊ in mane bulliant lento igne vſq̄ꝫ ad conſumptionē medietatis ⁊ colent̄: ⁊ in illa colatura ponant̄. x. lib. çucchari ⁊ mellis ⁊ tamarindoꝝ. an̄. lib. 5. aq̄ roſacee lib. j. ⁊ bulliāt iteruꝫ vſq̄ꝫ ad decoc. ſyrupi: ⁊ de iſto ſyrupo ꝓpinent̄ patiēti omni mane. ℥. ij. cū. ℥. vj. aq̄. Et regimen eius ſit panis bene fermentatus cum gallina decocta cum cucurbitis vel portulacis.

¶ De veſicis duris que arabice dicitur alcella idest pe troſe. Cap. 8m.

ET ORIVNTVR aliqñ in corpe veſice du re q̄ generant̄ ex humore flegmatico frido ⁊ groſ ſo valde: ⁊ ideo ſunt abſq̄ꝫ dolore ⁊ ſanie: parue quidē ſunt leuioris curationis magnis. Et cura harū eſt ſubtiliare regimen valde: ⁊ dare ei ſyrupum inciſiuū ⁊ ſubtiliatiuū ſtatis ⁊ aperitiuū oppilationis ſicut eſt ſyru pus ſīgçabin cōpoſitū de melle: ⁊ poſtea euacua corp᷒ cū medicinis trahentibus illum humorē. deſuper pone emplr̄m factum ex armoniaco ⁊ aceto. ¶ Q2 ſi dicte ve ſice fuerint magne. cura erit difficilis valde: ⁊ poſſent in

tali

Cura. Prohibitū ēi morbill' dare medicinā laxatiuā ne hūores ad venenoſitatē ꝯuertātur.

A tali loco ſupuenire ꝙ nō pñt cū opatione manuū eradicari. ꝙ ſi ſunt in loco apto ꝛ ꝯuenieti ad eradicādū: ꝯſuetudo magroꝝ eſt ſcindere cutim ꝛ ipſas ex euellere ꝛ extirpare. Et eſt poſſe ꝙ he veſice ꝑ oriunꝭ parue: demū ꝓcedēte tpe creſcūt ꝛ augmentanꝭ valde: ꝛ nutriunꝭ ex nutrimēto adueniēte eis ſibi apto ꝛ ſilr: ꝛ ſpālr qñ infirmus comedit piſces ꝛ panē azimū ꝛ fridū lac ꝛ hoꝝ ſile: qm̄ talia cibaria ꝓcreāt iſtā paſſionē ꝛ expertus ſuꝫ in ꝑuis ponere empl'm de narciſ. i. ō narācis piſtatis ꝛ malaxatis cū aq̄: q2 optime remouenꝭ i eo ꝛ ꝓbaui et dare oī die auꝛ. j. ieiuno ſtōcho de medulla ſeminū eius ad comedēdū qḋ liberanꝭ inde: ꝛ ꝯfert et emplāre ipſas cum charſſcatma. i. panicald. Et aliqñ he veſice ḡñanꝭ in iuncturis ꝛ ſūt abſq ꝑūctiōe: q̄ ab antiqs noiānꝭ puſtule iūcturaꝝ: ꝛ fiūt ex hūore groſſo inuſcato in locis illis: q a frigore exteriori īdurāꝭ. Et q̄uis a medicis nr̄is pl'a medicamina ſint rememorata. Ego tñ magis comēdo ceteris medicamīnib⁹ ſemīa ocā de nargis comeſta ꝛ emplāta.

B

C De verrucis ꝛ poris. Cap. 9m.

ET GENERANTVR aliqñ in corꝑe verruce ſeu poriquoꝝ ſpēs ſunt multe: q2 ex eis ſunt q̄ ſiunt ex ſanguine groſſo: ꝛ ſunt de ḡne granuloꝝ quoꝝ q̄ arabice dr̄ alebalim: ꝛ de eis parū ſuperius fecimus mentioneꝫ. Et cura eadē exiſtit: ꝛ aliq̄ ſunt ſicce valde: ꝛ emīnēt exterius multū: ꝛ iſte generanꝭ ex flegmate groſſiſſimo terreſtri ꝛ frido: ꝛ cura harū eſt ſpecialiter purgare illū humorē. Et hoc optime fit cuꝫ iſto medicamine. ℞. aloes. agarici barburie. i. polypody recentis: medulle chartami: ſeminis vrtice: ſucci liquiritie: interioris colloquintide. aā. pondus granoꝝ ordei. ij. ſucci cucumeris aſinini vel ſucci folioꝝ eius pondus grani vnius ꝛ dimidij ordei: piſtenꝭ quelibet per ſe ꝑter colloquintidā: q̄ incidenda eſt cū forſicibus minutim: ꝛ incorpora ſimul oīa cum oleo de ſereg: ꝛ cum auꝛ. j. grani fiſticoꝝ vel amyg. dulciū: ꝛ tantūdē de gūma arabica: ꝛ confice totū ſimul cū ſyrupo de ſquinçabin: ꝛ propina infirmo de iſta confectione pondus. iij. aure. poſt cuſtodiam ipſius aliquoꝝ dierū: ꝛ ſi nō purgaretur ſufficiēter: adde aliquid de reſiduo cū aqua calida: regendo eum ſicut in alijs laxatiuis: ꝛ hoc medicamen confert regendo eum cum regimine ordinato. ſ. cum pane bene fermentato ꝛ pullis ꝛ gallinis in taſphea: ꝛ pone ſup verrucas aliqd de carobis humidis piſtatis donec cadant: ꝛ de eis et q̄ faciūt eas cadere eſt oleū qḋ remanet ſeu qḋ eliquāꝭ a caſeo veteri ꝛ antiquo retento in vegetib⁹. iſtud eni deſiccat eas abſq dubio: ꝛ facit eas citiſſime cadere: ꝛ hoc etiā facit oleū de frumēto: ꝛ oleum lupinoꝝ ſimiliter. Et eſt adhuc alia ſpecies poroꝝ qui ꝓfundati ſunt in carne multū. ꝛ eminent etiam exterius ꝛ nominanꝭ pori ꝓfundati. Et cura eſt eadem ꝑdictoꝝ. ſ. cuꝫ regimine ꝛ purgatione: ſed indigent cum hoc eradicatione cum manu.

Cura.

C

Collognti da ē icidēda. idē 6° col. c. p²io fo. 123. ſed parum differt. Deſiue po tiſſia Serapio. ꝛ 2° Canonis. c. 31. voluit ꝙ ſubtiliſſime pulue rizetur.

C De tineoſitate. Cap. 10m.

D

HEC QVIDEM paſſio ḡñatur in corꝑe ex humore ſicco ꝛ groſſo ſicut ſiunt pori ꝛ verruce: ꝑter qḋ ſiccitas huius humoris nō eſt tāta quāta eſt ſiccitas q̄ facit poros. Et confert valde in hac egritudie laxatiuū noiatū in poris: ꝛ pone deſup habalzabar malaxatū cū aq̄: ꝛ curaꝭ inde. Et ꝯfert etiā inūctio cū oleo de frumēto vel cū aliquo ex alijs dictis in verrucis. C Et dī ꝙ hec egritudo et generaꝭ ex comeſtiōe lacertarū: ꝛ tūc ꝯfert valde ſumere de theriaca magna a q̄rta ꝑte auꝛ. j. vſq ad auꝛ. ʒ. ieiuno ſtōcho cū aq̄ tepida: ꝛ nō comedat poſtea vſquequo trāſeāt hore. viij. Et ꝓprietas lacerte eſt qḋ ſi quis comederit eā vel biberit ex aq̄ in qua fuerit mortua: magnū corpi īfert nocumētū. C Et mihi cū eſſem in maraſtrañ. i. in hoſpitali accidit

Hiſtoria.

E

hoc. ſ. qḋ in aq̄ quā bibebā ꝑcipiebā horribilē odorē et oī die mihi videbaꝭ m̄tiplicari: q̄re ordiaui ꝛ feci hoieꝫ itrare puteū ad vidēdū qd h̄ eē poſſet: credēs qḋ aliq̄ reptilia intus cecidiſſent ꝛ ille q̄ſitor īuenit lacertas m̄tas mōtuas: ꝑs q̄ꝝ erat diſſoluta ꝛ ꝑs n̄. vñ timēs ne ide poſſeꝫ hīe nocumētū: icepi bibē ō theriaca: ꝛ recepi ō ea pl'ib⁹ vicib⁹: ꝛ ſic euaſi a nocumēto gr̄a Dei. Et poſt lōgū tp̄s orta fuit mihi puſtula ad modū granule ſup pūctā naſi. Et ego deſup poſui de theriaca: eo q2 cognoui qḋ illud erat ex humore venenoſo a natura expulſo. qui quidem humor generatus fuit ab aqua lacertarum predicta.

C De corruptione ꝛ excoriatione cutis. Cap. 11m.

ETORITVR aliqñ h̄ paſſio in corꝑe: ꝛ h̄ fit ex abūdātia hūoris mel'ici mali m̄tiplicati in corpore: q a nā exteri⁹ expelliꭍ ad cutē: q̄re vt⁹ nutritiua cutis ex toto corrūpiꭍ: ꝛ iō nō nutriꭍ. ꝛ cū nā conaꭍ ipꝫ exteri⁹ expellere ꝛ nō pōt: excoriaꭍ cutis ꝛ depilaꭍ: ꝛ hic hūor ē mal⁹ valde: ꝫ tñ ē ꝓ bono: q2 exteri⁹ eſt expulſus. C Et cura hu⁹ eſt mūdare corp⁹ ab iſto hūore malo mel'ico cū reb⁹ ꝑſcripꝭ q̄ hñt iſtū humorē educere. ſ. cū barburia: epithimo: lapide lazuli: ell'oro nigro: ꝛ ſimilib⁹: ꝛ de. v. in. v. dieb⁹ da ei auꝛ. ʒ. de theriaca cū. ℥. j. ō ſyrupo de ligritia ꝛ ter tm̄ de aq̄: ꝛ tardet comeſtionē vſq ad. viij. hoꝛ. ꝛ poſtea comedat panē bñ fermītatū in brodio galline fcā in taſphea: ꝛ bibat de brodio galline m̄tū. ꝛ epithima cutiꝫ cū ſemib⁹ melonis excorticatis et flore camomille quoꝝ ꝑtes ſint eq̄les piſtatis ꝛ malaxatis cū aqua dulci: ꝛ tene deſuper oī die mutando ipſum.

F

Cura.

C De lepra. Cap. 12m.

ETORITVR aliqñ hic cācer peſſim⁹ in corporib⁹ hoīum. ſ. lepra: ꝛ hoc eſt manifeſtū q a ē maxima egritudo: ꝛ ꝓ maiori ꝑte accit ꝑꝑ vicinitateꝫ ꝛ ꝯtractionē more cū ipſis leproſis: ꝛ fit et ꝑꝑ comeſtioneꝫ ciboꝝ deſtruētiū cōplexionē: ꝛ qñ h̄ egritudo īualeſcit ꝛ ſuperexcedit: eſt difficilis curationis valde: tñ ſi ſpaſmus nō affuerit vel ſupuenerit in aliquo mēbro poſſis ē cura eius. C Quare intētio p⁹ quā hīc debes in curatiōe hui⁹ paſſionis eſt in aperiēdo oppil'ones ſplenis: ꝛ hoc cū corticib⁹ radicis tamaricis: ꝛ corticib⁹ radicis capparis: ꝛ pone cū eis de ligritia ꝛ paſſulis ad frāgendū eoꝝ acuitatem. C Receptio apta huic paſſioni. ℞. corticis raō. tamaricis: ꝛ ſquinātī. aā. ℥. j. poly mōtani qḋ dī arabice iabada. ꝛ camomille. aā. partes tres. ℥. j. mētaſtri ꝛ aſare bachare: mēthe. aā. ℥. ʒ. cētauree minoris q̄rta ꝑs ℥. j. q̄ ſunt cōquaſſanda conquaſſenꭍ ꝛ īfundanꭍ in. x. lib. aq̄ ꝑ noctē vnā cū tāta ligritia quātū oīa ꝑdcā: ꝛ mane bulliāt lēto igne vſq ad ꝯſumptionē tertie ꝑtis. ꝛ colētur: ꝛ cū illa collatura ponanꭍ lib. ij. zucchari. ꝛ bullianꭍ ſil' vſq ad ſpiſſitudinē. ꝛ de iſto ſyrupo bibat patiēs quolibet mane. ℥. ij. cū aq̄ cal'a: ꝛ regimen ei⁹ ſit panis bñ fermētat⁹: ꝛ galline ꝑparate in taſphea: ꝛ loco olei oliuaꝝ ponaꭍ oleū amyg. dl'ciū: ꝛ poſtea purga humorē mel'icū dādo ei medicinas eūantes mel'iā cuꝫ tota ſua ſubā: ſicut iaꝫ dixi tibi: ſicut eſt polypodiū ꝛ epithimū ꝛ ell'm nigrū. ꝛ hoꝝ ſilia. C Receptio ad h̄. ℞. agarici polypody recētis: lapidis lazuli. aā. auꝛ. ij. ell'i nig. auꝛ. j. folioꝝ collognitide q̄rta pars auꝛ. j. ſcamonee. viij. pars auꝛ. j. incidaꭍ collognīda cū forſicib⁹ minutiſſime ꝛ miſceanꭍ oīa cuꝫ puluere dragātorū ꝛ fiſticis ꝛ amyg. piſtatis. aā. auꝛ. j. et cū oīa fuerint optime piſtata incorporenꭍ cū ſyrupo de corticibus citroꝝ ꝛ ſqnzabin ꝛ doſis hui⁹ medicaminis ſit auꝛ. vj. cū aqua calida: ꝛ ſi nō ſufficeret addaꭍ de ꝑdicta auꝛ. j. ꝛ rege eū ſicut dictū ē in alijs laxatiuis: ꝛ eſt neceſſe in hac medicina vt ponaꭍ ſpatiū iter aſſumptioneꝫ vnius medicine ꝛ alterius ꝓ q̄libet ſella duos dies: ꝛ in hyeme in oībus octo dieb⁹ fac ꝑparare ſerpentē vnum

G

Lepra eſt curabil' donec ſpaſmetur.

Cura.

H

I pignē ſ. nimā ⁊ decoctā in taſphea poſtq̄ȝ amputatū fue rit ei caput ⁊ cauda ſic decet: ꝑpareť āt ſic icidať a capi te ⁊ cauda p. iiij. digitos: excorieť ⁊ itriſec⁹ emūdeť: ⁊ ab luať: ⁊ bn̄ bulliať in aq̄ cū ſale ⁊ anheto bis. poſtea ꝺco quať in taſphea ⁊ madefaciat panē ſuū in iure illo: ⁊ bi bat de illo: ⁊ nō comedat poſtea aliq̄ȝ aliud donec cib⁹ ille ſit digeſt⁹. Jn alijs aūt dieb⁹ comedat gallinas in ta ſphea: ⁊ bibat brodiū ipſarū frequēter: qm̄ illud brodiū eſt eis medicina ſublimis ⁊ melioꝛ oībus. Octo diebus bibat auř. xj. theriace magne. Et id q̄ȝ melius eſt eis fa ciendo q̄ diximus eſt vt magnifice ſe cuſtodiat a cōtra rijs ⁊ aſſueſcat brodium gallinarum quantum poteſt.

Brodium gallinaꝝ ē medicina ſublimis le pre.

¶ De cadar ⁊ de felleg. Cap. 13m.

CADAR ē difficultas vł ꝑuatio ſenſus vł mo tus: vel amboꝝ ſiľ: qm̄ ē in aliq̄ mēbro ſingulari: felleg vō ē q̄ ſit in vna medietate toti⁹ corpis ⁊ la

K tine dī palyſis. Et accit ꝑꝑ hāc egritudinē hoīb⁹ q̄ non pn̄t ꝑtē mēbroꝝ monē: vel in eis ſenſibile ꝑcipe: vł ſen tire ⁊ aliqn̄ in eiſdē i eadē ꝑte ſiľ ſenſus ⁊ mot⁹ totalr an nihilanť ⁊ ꝑmanť. Et ſarraceni ꝯſueuerūt vocare vnā quāq̄ȝ iſtarū paſſionū in līgua ſua alchadar ⁊ affeleg. Et

Pꝛio hui⁹ tra. 10. c. ⁊ Cā cur ali qn̄ deficit ſenſus non deficienti motu et e conuerſo.

qm̄ h̄ egritudo fixa ē in aliq̄ mēbro: ita q̄ oīno caret ſen ſu ⁊ motu vocāt eā relaxationē: ⁊ illi ēt q̄ vocāt ꝑuatio nē ſenſus relaxationē: nō dicūt mēdaciū: ȝ vocāt eā noīe nō aſſueto. ¶ Et iā memorati fuim⁹ ꝺ cauſis alchadar in egritudib⁹ capit. Sȝ q̄re aliq̄b⁹ ꝑuať ſenſus tm̄: ⁊ aliq̄b⁹ mot⁹ tm̄ ⁊ q̄buſdā mot⁹ ⁊ ſenſus ſiľ nōdū explanaui. Qua re a me audias ⁊ itelligas q̄ dicanť ſuꝑ h̄. Scitū eſt ⁊ co gnitū q̄ fons ⁊ origo mot⁹ volūtarij ꝑcedit a cerebro: et ſcitū ē ēt q̄ fons ſenſus ꝑcedit a cerebro: ⁊ cerebrū volū tate Dei mittit ſenſuȝ ⁊ motū oīb⁹ mēbris ꝑpings ſibi ꝑ vias ꝑuas. ſ. paruos neruos: ⁊ mittit ēt cerebrū ſenſuȝ ⁊

L motū mēbris ꝑ vnā viā magnā. ſ. ꝑ nucā: ⁊ ipa mittit po ſtea alijs mēbris ſenſuȝ ⁊ motū ꝑ vias ꝑuas p̄cepto Dei: ⁊ nerui illi q̄ ſūt molles ꝑcedētes a cerebro vł a nuca: illi ſūt q̄ ferūt ſenſuȝ: ⁊ illi q̄ duri exiſtūt ꝑſtāt motū: ⁊ putaue rūt aliq̄ medici q̄ eadē cā ſit nocumēti ſenſus ⁊ mot⁹ ⁊ q̄ ab eadē cā ꝑcedat: q̄ crediderūt q̄ in vno eodē neruo ſit ꝑs dura ⁊ mollis: ⁊ ſenſus ſm̄ eos ꝑcedit a ꝑte molli: et mot⁹ a dura. Sȝ h̄ ē manifeſte falſuȝ: q̄ videm⁹ mľtoties q̄ in aliq̄ mēbro ꝺficit vł aufert ſenſus: ⁊ remanet in eo mot⁹. Ꝙ vꝛꝫ ē id q̄ȝ dič Gal. ſ. q̄ nerui ferētes ſenſuȝ ſunt diuiſi ⁊ ꝑ ſe a neruis iducētib⁹ motū: ⁊ dīa q̄ ē iter ſpēs neruoꝝ ſenſus ⁊ ſpēs neruoꝝ mot⁹ nō ē occulta: qm̄ ſi h̄ paſſio fuerit in cerebro leſio ⁊ nocu^m ſenſus ⁊ motus ꝑci pieť: ⁊ erit in corpe toto: ⁊ ſi fuerit in vna medietatū ce rebri: erit ꝑuatio ſenſus ⁊ mot⁹: aut difficultas eorūdē in eadeȝ ꝑte corpis in q̄ fuerit nocu^m in cerebro: ⁊ ſi fuerit leſio vel nocu^m in aliq̄ ꝑte nuce: ꝑcipeť leſio ⁊ nocu^m in illa ꝑte corpis vel in illis mēbris in q̄b⁹ illi nerui tēdūt ⁊ vadūt: ſiue fuerit ſenſibiles vel motiui. vȝ. ſi ipedimētū fuerit in motiuis leſio ꝑcipieť in motu: ⁊ ſi in ſenſibilib⁹ erit in ſenſu: tn̄ nota q̄ ēt in neruis ſenſibilib⁹ ē aliq̄s mo tus: ⁊ in motiuis ſiľr aliq̄s ſenſus ꝑ repiť. Uerūtn̄ in mo tiuis ꝑdn̄ať mot⁹ valde: ⁊ i ſenſibilib⁹ ſenſus: ⁊ cā q̄re ner ui ſenſus ſūt molles ⁊ mot⁹ duri ē manifeſta: q̄ȝuis ambe ſpēs. ſ. motiuoꝝ ⁊ ſenſibiliū ꝑcedūt a cerebro vł a nuca. Scias itaq̄ȝ q̄ maioꝛ ꝑs neruoꝝ ſenſibiliū ſūt q̄ ſpargūť ⁊ tēdūt vſq̄ȝ ad exteriora corpis: ⁊ maioꝛ ꝑs motiuoꝝ ſūt q̄ ꝑfundanť in iteriora corpis: ⁊ ob h̄ certiſſime in cuti q̄ totū corp⁹ circūdat manifeſtať ſenſibilitas plus q̄ȝ in ce teris mēbris ⁊ maxie in cuti vole^a man⁹: adhuc magis in cuti q̄ eſt in extremitatib⁹ digitoꝝ man⁹: ⁊ ſpāľr in illa q̄ eſt in extremitate idicis vel medij: qm̄ ibi maioꝛ tempe ries ⁊ magis eq̄lis q̄ȝ in alijs locis oīb⁹ eē repiť. Et ꝑꝑ h̄ ſenſus illic certi⁹ ⁊ ſutilius ꝑcipiť ⁊ manifeſtať. Et ꝑpter

Nerui ꝺfe rentes ſen ſuȝ ſunt alij neruis mo t⁹ ſm̄ Gal. vn̄ ꝑma ꝑ. mi. ca. 1. ſn̄. 3. doc. 5. motiui ſūt eūtes ꝑ cir cuitiones ſenſitiui di recte. Uide. j. ite rioꝛ 3 6° ⁊ 4° de acci denti. c. 5°.

M In oī ner uo motiuo ē ſenſus ali quis ⁊ i oī ſenſitiuo mot⁹ ȝ ta les dn̄r a ꝑ dn̄io. idem 16. de vtiľ. ca. 2°.

a Uide 2° col. c. 1. j. e.

N hoc ſenſibilitas ſenſus q̄ eſt in exteriorib⁹ corpis: ⁊ max^e q̄ eſt in extremitatib⁹ digitoꝝ man⁹ ⁊ ꝑcipue in idice vel medio magis ceteris cōmendať ⁊ laudať: ⁊ de⁹ ſublimis illic poſuit ſenſibilitatē certiorē: ꝑꝑ vtilitatē ⁊ cuſtodiā aīalis. ¶ Et ſcias q̄ q̄lȝ difficultas ſenſus vł mot⁹: aut ꝑ uatio alicu⁹ iſtoꝝ in arabico noīať feleg. ⁊ cū ipedimētū vel ꝑuatio ſenſus vel mot⁹ fuerit in aliquo mēbro ſingu lari: ȝ non in toto corpe: arabice tūc dī cadar: ⁊ qn̄ figiť in vno loco vel in vna ꝑte corpis tm̄ dī relaxatio. Sed qn̄ ipedimētū vł ꝑuatio ſenſus vł mot⁹ fuerit in vna me dietatuȝ toti⁹ corpis tūc ꝑꝑrie noīať feleg. Et nota q̄ cā egritudis delchadar aut del feleg ē friditas cōplonis q̄ dn̄ať in aliq̄ ꝑte cerebri vł i toto: ⁊ qn̄ in toto ꝑdn̄ať val de tūc mors in iſtāti exiſtit ꝑꝑ ꝑuationē anhelit⁹: q̄ ſi nō mľtū abūdauerit friditas iſta in toto corpe cerebri: tūc ſolū difficultas vł nocu^m ſenſus vł mot⁹ vł amboꝝ ſiľ ꝑ

O cipieť in corpe toto: q̄ ſi dcā friditas vł nocumētū fuerit in aliq̄ neruoꝝ ꝑcedētiū a cerebro vł a nuca ⁊ fuerit ſub ſpōdili ita q̄ leſio aliq̄ nō ſit in neruo q̄ mouet pect⁹: tūc viuere ꝑt illō aīal q̄ȝuis egritudo magna exiſtat: eo quia ide nō ꝑuať anhelit⁹ q̄ ſi leſio fuerit in neruo illo vel in illis q̄ mouēt pect⁹: tūc ꝑuať anhelit⁹ ⁊ moriť patiēs ſuf focat⁹ ⁊ incōtinēti. Si aūt ꝑuať ſenſus vł mot⁹ in aliquo mēbro ſingulari: tūc itētio tua ſit in ponēdo curā in illo loco vn̄ ꝑuenit egritudo. Et hec ſcies ex accn̄tib⁹ ⁊ ſignis vȝ. ſi cā fuerit ex mala cōplexiōe frida cū m̄ā vel ſine m̄ā q̄ ifridāt neruū: tūc ꝑueniet nocumētū in illo neruo. ⁊ ſi fuerit in neruo ſenſus: fiet nocumtū in ſenſu vel fiet ipe dimētū in motu ſi fuerit in neruo mot⁹: vel in vtriſq̄ȝ ſi fuerit in ambobus: ⁊ ꝑt ēt fieri h̄ egritudo cā epatis ex quo ꝑuenit cōpreſſio ⁊ cōplexio mala in aliq̄b⁹ neruis ſibi vicinis ex qua cōpreſſiōe ꝓhibenť vtutes trāſire ad iſtud mēbrū. Oz ſi illa cōpreſſio fcā fuerit in neruis ſen ſus deſtrueť ſenſus in illo mēbro: ⁊ ſi in neruis mot⁹ de ſtrueť motus: ⁊ ſi in ambobus fiet in ſenſu ⁊ in motu: co gnoſcendo certiſſime q̄ȝ q̄lȝ mala cōplexio nocet in hoc ope. ¶ Ergo oībus modis pone itētionē tuā in curādo radicē: vn̄ ꝑuenit hec egritudo: q̄ ſi leſio fuerit in fonte: redi ad fontē: ⁊ ſi in riuulis ad riuulos illos redi: vn̄ vtu tes currūt ⁊ ꝑcedūt. Et ſi ſcieueris q̄ cā hui⁹ egritudis ſit mala cōplo frida ⁊ ſicca calefac locū cū rebus tēperate calidis: hn̄tibus multā aromaticitatē: reducēdo ad me moriā q̄ iaȝ ſuꝑius dixi tibi q̄ he medicine eē debēt ſi ꝑlice ⁊ ſubtiles: ⁊ ſic tuā habebis intentionē. Medicina aūt conueniēs ad hoc eſt oleū granoꝝ de alȝaru factum poſtq̄ȝ grana dicta fuerint bn̄ matura in arbore: ponē do cū dcō oleo decimā partē ipſi⁹ de balſamo: ⁊ in hye me plus ſi habueris: ⁊ regimen ei⁹ ſit cuȝ reb⁹ calidis: tn̄ nō in exceſſu cognoſcēdo q̄ colūbi maſculi de nido ſylue ſtres ꝯferunt ad hoc valde ⁊ capita lepoꝝ in taſphea: ⁊ turtures aſſate in veru. ⁊ ēt ſuffricte ⁊ galli ſiľr magni ⁊ ſpāľr nigri ſūt boni valde. ⁊ vtať motu ⁊ exercitio tꝑato in ieiunio: q̄ ſi nō poſſȝ āmbulare cā egritudis exciteť aīa ſua mouēdo ei q̄ōnes ꝯtriando ei in oīb⁹ ſuis dcis adhuc vt iraſcať ⁊ calefiat ei⁹ cōplo: ⁊ fricet corp⁹ ei⁹ cū mani bus mollib⁹ in ieiunio ⁊ poſt cibū remoueať ab oī motu animi ⁊ corpis: ȝ q̄eſcat donec cib⁹ in ſtō ſit digeſt⁹. ¶ Si vō cā fuerit hūoꝛ frid⁹ valde: q̄ euenerit in neruo vł in ipo cerebro: ſtude i remouēdo hūorē illū cū iſto ſyrupo: aut da ei ſyrupū ꝺ feniculo cū aq̄ ifuſiōis ireos ⁊ ſq̄nāti: ȝ iſte eſt ſyrupus ꝑfectiſſimus ad hāc paſſionē. R̄. ireos ſquināti flaue. i. oliuarde eupatoꝛij poly mōtani macis corticis citri. ā. auř. x. maſticis auř. v. cōquaſſa oīa bn̄ et ifundanť in. xij. lib. aq̄ feruētis ꝑ noctē vnā: ⁊ mane bul liāt lēto igne vſq̄ȝ ad ꝯſumptionē medietatis: poſtea co leť fortiter exꝑmēdo: ⁊ in hac colatura pone auř. ij. de

colatura

A ſcīe nigelle: ꝛ feniculi. Et ſi tp̄s ꝛ etas ꝯſenſerit. dabis ei ſi-
napi puluatā: ꝛ diſtēꝑatā cū aq̄ ad ſpiſſitudinē mell' cū lib.
ſucci fenicl'i: ꝛ lib. iij. mell': ꝛ lib. j. zuccha. ꝛ iteꝝ ſil' bulli-
ant vſq; ad ꝺcoctiōez ſyrupi: ꝛ ꝺ iſto ſyrupo ꝓpinet ad bi
bēdū oī māe. ℥. ij. cū. iij. ℥. aq̄ cal'e: ꝛ poſtq̄ potat⁹ fuerit ꝺ
iſto p. vij. dies. purga eū cū iſto laxa° q̄ꝺ educit ꝛ purgat
hūores gſſos. ℞. medulle ſcīs chartami. ꝫꝫ. ſal' cōis. ſe. v̄r
tice: bdelij: oppopōacis: galbāi: ſgnzabin vl' ſapini. aā.
pōꝺ. auṙ. j. collogn. q̄rtā pte auṙ. j. icide collogn. minuti ꝛ
pōe q̄ꝫ᷒ē collogntida ꝺ pluē ꝺragātoꝝ: ꝛ auṙ. ꝫ. ꝺ. amyg.
excoꝛciat̄ ꝛ oīa iſta madeſiāt cū ſyrupo ſgnzabin fcō cū
melle: ꝛ ꝓpia ꝺ iſto patiēti pōꝺ. auṙ. v. cū aq̄ cal'a: ꝛ cū fue
rit purgat⁹: dabis ei panē bn̄ fermētatū cū gallo decocto in
taſphea: ſꝫ añ aſſumptionē meᵉ p⁹ meridiē comedat ble
tas vl' v̄ticas ꝺcoctas cū gallia: ꝛ i māe ſeq̄nti bibat me
O dicinā. ❡ Jll' āt q̄b⁹ h̄ paſſio euenerit cā apat̄ cōprimēt̄
neruū: aut ꝑ cā ꝯtuſionis vl' ꝑcuſſiōis i illo loco minue euz
B ex oppᵒ pte leſiōis: q̄ñ ſi fuerit egritudo i ꝺxtra minue ex
ſiniſtra: ꝛ ꝯ̄ꝛio ſi fuerit i ſiniſtra minue ex ꝺxtra: ꝛ ſi fuerit
i mēbris ſupioꝛib⁹ minue ex ſaphena: ꝛ ſi i iferioꝛib⁹ flōma
ex cephalica exhibēdo ꝺ ſāg' ꝓut tibi videbit̄ ꝯuenire: ꝯſi
derat̄ ꝯditōib⁹ ſupraſcriptꝭ: ꝛ inūge locū egritudis cū ol'o
roſaceo caleſcō ꝛ ſufficiet tibi. Sed ego ſcio ꝛ ſil'r cogīco
q̄ꝺ pl'es medicoꝝ litigabunt ꝯ me ꝺ h̄ dcō: q̄a credūt q̄ꝺ
ꝑuatio ſenſus ꝛ mot⁹ nō accidat niſi a cā frida ꝛ hūida: ꝛ
ꝑꝑ h̄ credūt q̄ꝺ ipoſ'is ſit ei⁹ curatio niſi cū cal'is. Si aūt
ꝑſeuerauerit dcā paſſio pl'ib⁹ dieb⁹: ſiue fuerit ex apate
vl' ꝯcuſſiōe aut ꝑcuſſiōe ſeu vulnē: pone tūc cū ol'o roſa
ceo de ol'o lilij. aā. eq̄les ptes: ꝛ ſi fuerit ātiq̄ magis adde
cū ꝑdcis. x. ptē eoꝝ ꝺ balſamo. q̄ ſi nō hēres balſamū po
ne loco ei⁹ oleū de ſcaunix ꝛ ē nigella: ꝛ ꝓficiet cū adiu-
toꝛio Dei. ❡ Et ſcias iteꝝ q̄ qñ dñabit̄ multū q̄litas ca
lida valde, i ſuba cēbri vl' in neruo ꝑuat ſil'r ide ſenſus ꝛ
mot⁹. Sꝫ h̄ accidit raro ꝛ i minoꝛi pte: ꝛ h̄ māifeſte appꝫ
C q̄ qñ aliq̄s foꝛtiter caleſac man⁹ ſuas ad ignē ſbilitatez
ſēſus amittit ita q̄ nō hꝫ ipꝫ ſic añ. q̄re ſi cog̃neris q̄ hec
egritudo ꝓueniat a cal'itate peſſima: rectifica cōpl'onez
mēbri moderate: ꝓſpiciēdo ne i ſrides ſupflue. ❡ Si aūt
difficultas ꝑdcā ſenſus vl' mot⁹ fuerit ex iſuſiōe fcā i ner-
uis ꝛ muſcul' ab hūore flātico ꝛ viſcoſo: ſubtilia eius regi
mē valde: ꝛ da ei ſyrupū ꝑſcriptū quēadmodū dixim⁹: ꝛ
meᵐᵃᵐ ēt ꝑdictā: ꝛ dabis ſil'r v̄ticā ꝛ ſuccū feniculi cū du
plo ipſi⁹ aq̄: ꝛ purga ēt hūorē illū cū aq̄ iſuſiōis medulle
chartami: ꝛ ſe. v̄tice. ❡ Receptio apta huic paſſiōi. ℞.
chartami: ꝛ ſe. v̄tice: ꝛ ligritie. aā. ℥. j. pulpe collogn. auṙ
j. Infundant̄ i feruēti aq̄ ꝑ noctē vnā: ꝛ i māe exp̄mēdo
ꝛ ꝑus fricādo māib⁹ colet̄: ꝛ ꝺ iſta colatura det̄ patiēti
ad bibēdū. ℥. viij. cū. ij. ℥. ſyrupi ꝺ citris: ꝛ h̄ bibē dꝫ ſuato
regimīe ꝛ recepto digeſtiuo ꝑſcripto plurib⁹ dieb⁹. Qꝫ ſi
D ſufficiēter nō fuerit purgat⁹: dabis ei ꝺ reſiduo dcē colatu
re. ℥. j. ꝛ. ꝫ. cū. ℥. ꝫ. dicti ſyrupi: ꝛ fac eū cuſtodiri ſic ſit i alijs
laxatiuis. ❡ Qñ āt ſiccitas ſupflua dñat̄ in neruo plus ꝺ
bito nō vidi hucuſq; q̄ ſubito ide accidat iſirmo difficul-
tas vel ꝑuatio ſenſus vel motus: aut relaxatio cōpleta in
medietate coꝛpis toti⁹ vl i toto coꝛpe. Sꝫ pt ex hac cā h̄
fieri ſucceſſiue ꝛ paulatie: poſt longitudinē tpis: ſic vide-
m⁹ i ſeneſcētib⁹ valde qm̄ hac de cā igroſſant̄ ſenſus eo-
rū: ꝛ ḡuat̄ audit⁹: ꝛ diminuit̄ viſus: ꝛ odoꝛat⁹: ꝛ guſtus. Et
h̄ ſiccitas ꝓuenit i eis ꝑꝑ debilitatē ſube cēbri ꝛ ꝑꝑ pau
citatē ſpūs nālis ꝛ aīal' q̄ ſūt i eis: ꝛ q̄a ꝑꝑ ſenectutē dimi
nuit̄ ꝺ ſuba cerebri. Sꝫ hi ꝺfect⁹ nō accidūt eis niſi q̄ nō
bn̄ cuſtodiūt ꝛ regūt i cib ꝛ potib⁹: qm̄ q̄ parci ſūt ꝛ tēꝑa
ti i cibis ꝛ potib⁹ ꝛ alijs ꝛ rōnabil'r ꝛ oꝛdiate i oīb⁹ regū-
tur: euadūt cōpetēter ab iſtis defectib⁹ ꝛ egritudib⁹: nec
ēt i talib⁹ ꝺſtruit̄ itell's eoꝝ: ꝛ itellige h̄ ꝑ ꝺſtructiōꝫ itell's
ꝺſtructōꝫ imagiatiue: diſcreᵉ: ꝛ rememoᵉ: q̄a iſtis q̄ bn̄

Cura apo ſtemoſe

Cura cale

Cura fcē ab hūore viſcoſo.

De facta a ſiccitate.

E cuſtodiūtur ꝛ regunt̄ nō ſupuenit deſtruc⁹ haꝝ v̄tutū. Sꝫ
accidit eis tm̄ obliuio: ſꝫ imaginatiua ꝛ diſcreᵘᵃ ꝛ memo-
ratiua ſeu remiſcibil' ꝑmanēt i ipis i ſua nālitate: ſꝫ pigri-
tātur i memoꝛia reꝝ: ꝛ qñ recoꝛdātur eis faciūt oēs ſuas
opōnes nāliter: ꝛ quēadmodū in coꝛpoꝛib⁹ ſenū nāl'r ac-
cidit feſſibilitas ꝛ laboꝛ ꝑꝑ ꝺbilitatē mēbroꝛū eoꝝ ita ſi-
militer euenit i itell'u ipſoꝝ. Et ſicut vides manifeſte q̄ qñ
ſenex exercitat coꝛpus ſuū fac opōnes q̄s itēdit rectas
ꝛ nāles ſic pt ſꝫ ſuā poſ'itatē: ſic ꝛ in intell'u ipoꝝ accit: q̄
ſi recoꝛdāt̄ eis q̄ ſūt exercēda: faciūt opōnes ſuas nāl'r tā
in imaginatiua q̄ꝫ in diſcretiua ꝛ reminiſcibili. Cū autē in
iſtis accidit leſio atq; paſſio nō ē tm̄ ex ſenectute: ſꝫ ēt ex
infirmitate: ꝛ illi ēt q̄ ſunt in ſenio ꝯſtituti dūmō fuerint in
regimīe recto ꝛ oꝛdiato ſic dixim⁹ exercitant has virtu-
tes recte ꝛ oꝛdiate: niſi q̄a pigritāt in his. Sꝫ h̄ nō faciūt
ſtulti qui imaginant̄ res q̄ nō ſunt. Sic fec q̄dā ſtultus q̄
F cū eēt i tecto vnius dom⁹: dixerūt ei q̄dā: ecce te infer⁹
ꝛ icōtinēti fecit. Hucuſq; locuti ſumus ꝺ cadelchadar: q̄
eſt difficultas ſenſus vl' motus vl' amboꝝ ſil' q̄ fit i aliquo
mēbro ſingulari i pl'ib⁹. Et de ſeleg. q̄ ē ꝑuatio ſenſus vl'
mot⁹ vl' āboꝛū ſil' q̄ fit in vna medietatū toti⁹ coꝛpoꝛis.

❡ De ſeleg. i. de paralyſi in particulari. Cap. 14ᵐ.

ET ACCIDIT aliqñ hoib⁹ leſio i nucha aut
ꝑꝑ ꝑcuſſionē vel ex vulnē: aut ꝑꝑ apa q̄ꝺ orit̄ ibi.
Qꝫ ſi fuerit in medietate nuche erit felleg ſeu paly
ſis in illa pte in qua fuerit leſio. Si vō fuerit leſio in tota
nucha ꝑuat̄ ex hoīe vl' ex aīali vel q̄ꝺ fuerit vicinū ꝯpl'o
ni hoīs ſenſus ꝛ mot⁹ oīum mēbroꝝ exñtiū ſb ea pte leſio
nis: q̄ꝺ ſi iciſio aliq̄ fcā fuerit in neruo: ꝑuiabit̄ ſenſus ſi
fuerit ex neruis ſenſus: vel mot⁹: ſi fuerit ex neruis moti-
uis in illo mēbro vl' i illis mēbris ad q̄ tēdit ille neruus.
Et huius cura ē ipoſ'is. ſi aūt dcā leſio vel iciſio fuerit in
neruis anhelitus q̄ veniūt ad pectus: moꝛietur patiēs in
breui ſuffocatus. Et ſi fuerit in neruo vel in neruis anel
G qui ſunt ſub neruis anhelit⁹ mouētib⁹ pect⁹ poterit viuē:
ſꝫ cū difficultate: ꝛ nō ꝓlongabitur vita ei⁹ multū: ſꝫ in fi-
ne moꝛiet̄ ide. Nūc aūt intēdo de ſpaſmo tractare.

❡ De ſpaſmo. Cap. 15ᵐ.

ET FIT aliqñ ſpaſm⁹ in aliq̄ mēbro qñ neru⁹ pū-
gitur acu vel clauo vel his ſimilibus. Quare medi
cus prōptus eē dꝫ icōtinēti cū oī ſollicitudine cū ali
quis i neruo pungitur deſuper ponere ſulphur tritū mi-
xtū cū ol'o oliuaꝝ: q̄ꝺ ſi neglexerit iſtud poterit ad ſpaſmū
leuiter deuenire. Et pōt ēt ſpaſm⁹ ꝓuenire ex humoꝛib⁹
ſuperfluis imbibitis i neruo: vñ ꝯbit̄ ꝛ abbreuiat̄. Et cu-
ra h⁹ ē coꝛp⁹ deſiccare ꝛ repurgare ipꝫ cū his q̄ hn̄t edu
cere illū hūorē: ꝛ h̄ fieri pt cū aqua infuſionis ſcīs charta-
mi ꝛ parū pulpe collogn. dādo ei ex hac i fuſiōe. ℥. v. cū
℥. ij. ſyrupi coꝛticis citri. Et pōt ēt ſpaſm⁹ euēire ex ſiccita
te ſupflua ſicut poſt nimiā ꝛ ſupfluā euōnē nālem aut ex
H aſſumptiōe meᵉ acute valde. Et cura h⁹ ē inungere po-
ſterioꝛa capit̄ cū oīb⁹ ſpondilib⁹ ꝛ reliquū coꝛp⁹ ēt cum
ol'o recenti amygdalarū dulciū: ꝛ ciba cū gallia ꝺcocta i
aqua ſimplici. Et ſi vis ponere amygdalas ꝛ lac erit bo-
nū ꝛ ꝓpina ei ad comedēdū teſticl'os galloꝛū iuueniū: q̄ ſi
ſunt optimi. Et i ſūma dico q̄ pulle gallinaꝝ ꝛ gallie ſunt
ſi optime ad comedēdū. Et accit ſil'r ſpaſm⁹ aliqñ ex va-
poꝛib⁹ ꝺrinatis in muſcul' vl' in neruis gñatis ex ebrieta
te nimia: aut ex multa comeſtiōe pomoꝝ: vl' potatiōe ſu-
perflua vini ipoꝝ: aut ex potatiōe agreſte crude: ex oīb⁹
iſtis cāis pt iſta ſpēs ſpaſmi ꝓuenire: q̄ dr̄ buzea. Et cura
h⁹ eſt vt facias infirmum cuſtodire ab oībus q̄ pñt tales
vapoꝛes gñare: ꝛ ſufficiet ei comedere paſſeres vel tur-
tures decoctas i aq̄ ꝛ oleo decoctiōe multa: aut aſſatas
in veru. ꝛ comedat panē bn̄ fermētatū cum his carnib⁹:
ita q̄ quantitas carnis ſit maioꝛ q̄ꝫ itate panis. ꝛ abſti-

I neat ab oibus fructibꝰ ꝑterquã a granis pini ꝛ ab auellanis mũdatis: ꝛ inunge posteriora capitis cũ oleo granoꝝ de alzarij: ponẽdo in vnaquaqꝫ ℥. istius olei aur. j. optime ambre: ꝛ inunge etiã cũ oleo isto spõdilia oia: et postea fricetur corpus toꝰ mollibꝰ manibus absqꝫ aliq̃ inũctione, post istam fricationez inũgat̃ cũ oleo antiquo nucũ: ꝛ exerceat̃ multũ ante cibuz: ꝛ quiescat post cibũ.

ℭ De pulsatione. Cap. 16m.

ET GENERATVR aliqñ h̃ passio in qbusdã locis corpis. ꝛ h̃ fit ex vaporibꝰ coadunatis i musculꝭ vł i neruis q petũt exitũ ꝛ ñ pñt: ꝛ hi vapores q mouent̃ in corpe dñr vẽtositates: sic aer q mouet̃ exteriꝰ noiat̃ vẽtꝰ: ꝛ h̃ vapor qñ mouet̃ itus in musculo vel in neruo fit ibidẽ pulsatio. Et cura huius est cura spasmi: ꝛ nulla alia dr̃ia ẽ iter spasmũ ꝛ pulsationẽ: nisi q2 extẽsio q̃ fit in spasmo ẽ fortis ꝛ magna: ꝛ ista ẽ debilis ꝛ parua.

ℭ De saltu. Cap. 17m.

K SALTVS qdẽ ẽ motꝰ exñeꝰ ꝑter nãz q qdẽ fit ex rebus q̃ actualr̃ fortiter ifridãt: ꝛ ẽt gñat̃ ex renocatiõe subita caloris nãlis ꝛ spirituũ ad iteriora sic ex terrore ꝛ fletu supfluo. Et cura huiꝰ ẽ vt ifirmꝰ recipiat ea q̃ corpꝰ calefaciãt tpate: ꝛ q̃ habeãt neruos ꝯfortare sicut est syrupus de sticados: ꝛ syrupus de corticibus citri cum aq̃ tepida: ꝛ cũ duobus granis ordei de musco.

ℭ De tremore. Cap. 18m.

TREMOR siqdẽ fit ex pugna q̃ accit iter vtutẽ nãlẽ sustẽtantẽ mẽbrũ: ꝛ hũorẽ aggrauãtẽ: qm̃ vtꝰ itẽdit sustẽtare mẽbrũ: ꝛ humor ex sui nã prostrare atqꝫ deprimẽ: ꝛ sic fiunt duo motꝰ diuersi: vnꝰ post aliũ: ꝛ vnꝰ ẽ volũtarius: ꝛ alius violẽtꝰ. ℭ Et cura ẽ ꝯfortare corpꝰ totũ cũ rebꝰ ꝑdictis: sic cũ syrupo de sticados
L ꝛ d̃ corticibꝰ citri cũ musco sic ꝑscriptum est: si tps fuerit frigidũ ꝛ patiẽs trãsierit iuuẽtutem. Si võ fuerit iuuenis pone cũ ꝑdcis syrupis de syrupo rosaceo: ꝛ 3a ps aq̃ quã ponis cũ ꝑdcis syrupis sit aq̃ rosacea: ꝛ rege ifirmũ cũ testiculis galloꝝ ꝛ alis ipoꝝ: ꝛ de pullis dabis vndiqꝫ: ꝛ succus ẽt pulloꝝ est bonꝰ valde. Et si fuerit senex ꝛ erit tps hiemis: dab ei succũ colũbinoꝝ syluestriũ: faciẽdo sic. d̃collab eos: ꝛ d̃pilẽt̃: ꝛ mũdẽt̃ ab iteriorib:ꝰ abluẽdo eos optie: ꝛ postea pistẽt̃ optie in mortario: ꝛ ponãt̃ i lebete nouo cũ aq̃ ꝛ paꝝ olei: ꝛ aliqd de coriãdro sicco ꝛ sale et bulliãt vsqꝫ ad ꝑfectã d̃coctionẽ: ꝛ postea colẽt̃ ꝑ claꝝ ꝛ raꝝ pãnũ fortiter exꝑmẽdo: ꝛ da ei ad bibẽdũ illũ succũ: cognoscẽdo q capitibꝰ colũboꝝ iest ꝓprietas pessima in faciẽdo dolorẽ capitis: ꝛ pp h̃ excieda sunt capita ꝛ colla ipsoꝝ: ꝛ hec que dicta sunt sufficiant in hac passione.

ℭ De assoab: qui latine dr̃ pedoscelli. Cap. 19m.

M ORIVNTVR aliqñ in corpe sb̃ cuti exterius pediculi puñculi q cũ excoriat̃ cutis exeũt aialia viua tã puñcula q vix pñt videri. Et cura huiꝰ ẽ purgare corpꝰ cũ scie chartami ꝛ scie vtice. s. cũ aq̃ ifusiõis istoꝝ: qm̃ ista eradicãt cãz ꝛ radicẽ hoꝝ oino: ꝛ inũge locũ cũ oleo amyg. amaraꝝ vel cũ oleo granoꝝ de cherua: ꝛ pone desup cãnã pistatã ꝛ malaxatã cũ succo folioꝝ ꝑsici: ꝛ ciba cũ ꝑdicibꝰ decoctis in tasphea cũ aceto ꝛ pane bñ fermẽtato: ꝛ abstineat ab oibꝰ fructibꝰ recẽtibꝰ: ꝛ spãlr a ficubꝰ siccis ꝛ recẽtibus: ꝛ ab vuis ꝛ iuiub ꝛ pomis. Et in summa abstineat ab oibus fructibꝰ ꝑterq̃z ab auellanis: ꝛ fricet corpꝰ suũ cũ carne seu pulpis melonũ si reperiunt̃: ꝛ si nõ cũ seminibꝰ ipsoꝝ: ꝛ si nõ fuerit multũ macilẽtus: fricet̃ corpus eius cuz succo folioꝝ ꝑsici: ꝛ sufficiet ad libationẽ eius cuz adiutorio Dei.

ℭ De vena que dr̃ mediana ꝛ est egritudo que ꝓ maiori parte accidit nigris. Cap. 20m.

ET ORITVR aliqñ i corpibꝰ q̃rũdã egritudo q̃ ꝓ maiori pte nõ repit̃ nisi in nigris. q̃ arabice dr̃ halalnachalaidini: ꝛ ẽ i pñꝰ qñ appet h̃ egritudo qd̃ exit a corpe aliqd ad silitudinẽ nerui: ꝛ añ appitionez huius vi ẽẽ q̃dã apatio in loco ꝛ postmodũ exire icipit paulatine: q si d̃heret̃ itũ q frãgeret̃: morit̃ patiẽs icotinẽti.

N ℭ Cura huꝰ passiõis ẽ ligare plũbũ sup locũ stringẽdo fortiter vt cõprimat̃ fortiter locꝰ subtꝰ: ꝛ retineat̃ talr̃ q nõ possit exteriꝰ ꝓminere. ꝛ h̃ nõ pt fieri in spatio minori vnꝰ anni: ꝛ cã huꝰ ẽ exuberãtia humoris grossi valde: ꝛ ista egritudo spãlr accit in nigris ꝛ ẽ eis appropriata: et fit in eis ꝭm cõplonẽ ipoꝝ: ꝛ itẽdẽdũ in curatiõe istius in remouẽdo cãm eiꝰ: ꝛ in digerẽdo hũorẽ ꝛ subtiliãdo: ꝛ icidẽdo ipm: ꝛ h̃ cũ syrupo sq̃nçabin scõ cũ sqlla: ꝛ bibat oi die vsqꝫ ad. x. dies. ℥. j. cuz. ij. ℥. aq̃ tepide: ꝛ postea purga eũ ab isto hũore grosso. Et hoc cũ isto medicaie. ℞. hdelhij: polypodij: epipopõa. chartami: sc. vtice. añ. aur. j. pulpe collogntide q̃rta pte. aur. j. icidat̃ collogntida minutissime: ꝛ misceat̃ cũ amyg. excorticatis ꝛ puluere dragã
O toꝝ. añ. 4a pte. aur. j. reliq̃ medicine subtilr̃ pulueriȝẽtur: ꝛ cribellent̃: ꝛ ꝯficiant̃ cũ syrupo squinçabin simplici: ꝛ dẽtur ex eo aur. v. cũ aq̃ tepida: ꝛ si ñ purgauerit sufficiẽter: dab de residuo aur. j. ꝛ. 5. Et rege eũ sic in alijs laxatiuis. Et ꝑ q̃libꝫ sella expectet duos dies ad recipiendũ aliã medicinã: ꝛ rege eũ cibis boni nutrimenti: ꝛ inunge locũ cũ oleo de lilijs ꝛ rosaceo quoꝝ partes sint eq̃les.

ℭ De vme q orit̃ sub cuti ꝛ de cõbustione ipsiꝰ. Cap. 21m.

ET GENERATVR aliqñ iter cutim ꝛ carnẽ vmis. ꝛ noiat̃ h̃ passio egritudo bouis: ꝛ eo q ꝓ maiori pte bobꝰ accit: q si neglexerit medicꝰ occidere ipz: põt ide magnũ ꝯseq nocumẽ: q si coq̃ueris h̃ statiꝫ cũ appet cõburẽ locũ in ꝯtinẽti cuz ferro calo ꝛ talr̃ vt pueniat feruor ad vmẽ intũ q moriat̃. demũ curab cocturã cũ rebꝰ curãtibꝰ alias cocturas: ꝛ pone desup linthea deigea mixta cuz farina ordei ꝛ dulci aq̃: ꝛ si posueris ẽt angibra ꝯfert valde: ꝛ pone aliqd aceti in tã
P pua q̃ntitate qd̃ nõ mordicet. ꝫ vt possit ducere vtutẽ medicine ad ꝓfundũ cõbustiõis: ꝛ cũ recesserit dolor inũge locũ cũ agripa ꝛ oleo rosaceo: donec remoueat̃ tumor: ꝛ postea ablue locũ cũ aq̃ mell: ꝛ spge sup locũ cõbustuz pluerẽ rosaꝝ. q si deꝑditũ fuerit aliqd d̃ carne: pone d̃sup vngm d̃ alnadi dõec locꝰ carne repleat̃ ponẽdo d̃sup puluerẽ rosaꝝ dõec ꝯsolidet̃: ꝛ h̃ cura ẽ gñal̃ oibꝰ cocturis. Si ãt patiẽs tumidus fuerit d̃ coctura: accipe testã medie nucis ꝛ caua eã ꝛ pone itꝰ ista. ℞. farine lupinoꝝ: ꝛ fuligis camini ꝛ pipis ꝛ radicis scare. añ. ptes eq̃les: tere has mẽnas ꝛ madefac eas cũ alchitrã. ꝛ iple dictã testã nucis ex hac ꝯfectiõe: ꝛ pone sup locuz vmis tenẽdo tãdiu donec vtꝰ mẽne trãseat ad ipz: ꝛ ponit̃ dcã mẽna in medietate teste nucis vt cõprehẽdat̃ locꝰ vmis vndiqꝫ ab ipa. ita vt non possit exterius exire donec occidat̃. et purga eum medicina dicta in egritudine vene medeni.

ℭ De vermibus qui oriuntur in intestinis. Cap. 22m.

Q VERMES q gñant̃ in itestinis q̃ꝯcilibꝰ ꝓ maiori pte sũt ex comestiõe frumẽti vel farine nõ bene cocti vel hisimilibꝰ. Et cura est cũ rebꝰ amaris et d̃siccatiuis: ꝛ iã rememorati sũt medici q ex fortibus ꝛ d̃siccatiuis i hac egritudĩe ẽ alchãbil. ꝛ si nõ reperit̃ exhibeat̃ de succo flame põdus. aur. triũ cũ dimidio aur. cẽtauree minoris distẽperatis cũ duabꝰ libris aq̃ decoctiõis serature pini. ℥. j. ꝛ fac vt ifirmꝰ patiat̃ famẽ et sitiꝫ ꝑ duas horas añ assumptionẽ dicte potatiõis. ꝛ postea recipiat ipaz ꝛ exibũt in breui. ꝛ recipiat i comestionibꝰ suis almuri. ꝛ cõedat i ieiunio panẽ fcm̃ cũ scie nigelle: ꝛ feniculi. Et si tps ꝛ etas ꝯsenserit: dab ei synapiꝫ pistatã ꝛ distẽperatã cũ aq̃ ad spissitudĩez mellis cũ pane: exibẽdo ei post aliqd aceti ad tẽperandã calitatẽ synapis: q si prius dares ei acetum nõ posset postea tñ comedere

A

De occiſio ne ſangui- ſuge bibite

de decā ſynapi q̄ ſufficeret ad occidēdū vmes. ¶ Et ſcias
q̄ he res ēt occidūt ſanguiſugā ebibitā: ⁊ ego expuliſā-
guiſugā dādo patiēti p tres dies ſemē nigelle i ieiunio. ⁊
iuuit me i hac etas iſirmi ⁊ tp̄s ān̄: q̄ñ icepat ſeneſcē ⁊ tē
pus erat hiemis: Et abſtineat ab oib⁹ reb⁹ dulcib⁹ maxi-
me ab humidis ⁊ dulcib⁹. Et ɔtinuet comedē acetū ⁊ al
muri dōec fuerit liberat⁹. ¶ De cucurbitinis. Cap. 23ᵐ.

vermis cu- curbitini nō tā cito moriuntur q̄ gn̄ant i iteſtis ma- gnis. Vide. 7. col liget. 37°.

ET GENERANTVR aliq̄n iteſtis magnis
vmes q̄ui ſiles ſemib⁹ cucurbitar̄. Sȝ iſti ñ ita cito
occidūt ſic p̄dci: tñ ɔtinuādū ē regimē p̄dcm̄: ⁊ d ſo
ris ſup vētrē pōe ēpl'z q̄ poſſit eos necare: ſic iſtō.
℞. farie lupinoꝝ: ⁊ cētauree mīo. ⁊ fol. pſici ⁊ pſſy piſtēt
⁊ diſtēpēt cū aq̄ dulci ⁊. x. ps p̄⁹ aceti: ⁊ adiuuat ad necā
dū iſtos ⁊ educe^m clister fcm̄ cū aq̄ ſeu ſucco marruby ⁊
ſuis ſilib⁹: ⁊ oib⁹ mōis ɔtinuādo has me^{nas} eos occidūt ⁊
eradicāt oio. Cognoſcēdo q̄ q̄ vmes hn̄t i corpe cū ſūt fa
melici āguſtiāt valde: ⁊ q̄ñ ſtōcb⁹ ipoꝝ ē inanit⁹ vomūt: ⁊
ſentiūt i iteſtis ⁊ i ſtō agitatiōes ⁊ mot⁹ extneos: ⁊ hn̄t ſtri-
dorē dentiū i ſomnis ita q̄ audit: ⁊ ex ore ipoꝝ ē ſaliua ⁊
hu^{ras} tūc: ⁊ excitāt a ſōno cū tiōr: ȝ q̄ cucurbitini ſūt i ite
ſtinis magnis: iō ñ pcipiūt dolorē. ¶ De vmib⁹
minutis ⁊ ꝑuis q̄ oriūt i iferiori pte iteſtioꝝ. Cap. 24ᵐ.

B

HI VERMES q̄ gn̄ant i funda^{to} iteſtinoꝝ ſūt
ex ſtate putreſcō cū ſtercore. Et cura ē regim̄ p̄di
ctū ⁊ medicie p̄dicte cū clyſteri p̄dcō addēdo i ipo
de ruta: ⁊ libabit cū adiu^{rio} Dei: ⁊ vmes ēt q̄ui qui
ſūt i aur occidūt cū ſucco rute diſtillato i aur. Cog̃ſcēdo
q̄ i cura oiuȝ ſpēꝝ vermiuȝ ē neccū ſtiliare regimen.

¶ De varicibus. Cap. 25ᵐ.

HEC egritudo q̄ dr̄ varices orit i crurib⁹ ⁊ ē ſilis
varicib⁹ arborū ⁊ ſic dilatant vene ⁊ igroſſant ⁊
exteri⁹ ꝑminēt. Et gn̄at ex mel'ia ⁊ groſſa vēto^{re}:

C

icipe i cura iſti⁹ a purgatiōe corporis ab hūore mel'ico: ⁊
hoc cū lapide lazuli: ⁊ barburia. i. polipodio ⁊ ſilib⁹: ⁊ h
medicamen ſcriptū ē ſuperius. Et fac ei fieri ſyrupū diſſo-
lutiuū ⁊ ſtiliatiuū. ℞. corticis citri: ⁊ macis. an̄. ℥. j. ſpice:
ſqnāti: camōille: ſeia melōis affoca. an̄. ptes. iij. ℥. j. ɔq̄ſſa q̄
ſūt ɔq̄ſſanda: ⁊ iſundāt i. x. lib. aq̄ dlcis p nocte. j. i māe vo
bulliāt lēto igne vſq; ad ɔſūptōȝ medietaꝰ: d̄mū colēt: ⁊
i iſta colatura addāt lib. j. ſucci fenicl'i: ⁊ li. viij. mell': ⁊ ſit

P

bulliāt vſq; ad ſpiſſitudinē: ⁊ exhibeat d iſto oi māe. ℥. ij.
cū. ℥. v. aq̄: ⁊ pōe ſup crura fariaȝ ordei ⁊ camomillā ⁊ ro
ſas. an̄. ptes eq̄les: miſceāt cū aq̄ dulci tepida ⁊ d ſup po-
ne. Sciēdo q̄ h paſſio ē difficil' curatōis: tñ cū mag^a ⁊ cō
tinua atq; lōga ſollicitu^{ne} ⁊ cura potēit ad melioratiōeȝ ⁊
alleuiatōeȝ ɔuenir: ⁊ pp h ñ ē ſalus ꝑmittēda ifirmo: nec
ſpes certe libatōis eidē ē exhibēda. qd̄ ſi feceris p certo
decipieris: ⁊ ciba eū cū gallis ⁊ cū pane bū fermētato.

¶ De elephantia. Cap. 26.

D

ET ACCIDIT crurib⁹ groſſitudo pter nāȝ q̄
dr̄ elephātia: ⁊ h iō q̄ aſſilat crurib⁹ elephāt i gſſi
tudie. Et cā h⁹ ē exubantia hūoꝝ gſſoꝝ q̄ ſūt vltimi
i gſſitu^{ne} q̄ deſcēdūt ibi pp pōdero^{ſitate} ipoꝝ. Et cura h⁹ ē q̄ſi
ipoſſis. Sȝ laudabilior via i curatiōe ipi⁹ ē eūare corpus
cū medicamib⁹ educētib⁹ iſtū hūorē poſtq̄ȝ ſubtiliaueris
ipȝ ⁊ icideris cū me^{nis} dcis ſupi⁹. ſ. cū ſyr⁹ fcō ex radice lily
⁊ ſucco fenicl'i ⁊ alys oib⁹ pſcriptis ſupi⁹. Et fac empl'z ſu
ꝑi⁹ reſolutiuū ⁊ ɔſūptiuū: ⁊ cū rēouab ēpl'z cū allemiatōis
cruris iūges locū cū olō camōillio ⁊ ro. aromatizato ſil'
eq̄l'r mixt: ⁊ ñ mireris d ꝓlōgatiōe alleuiatiōis h⁹: q̄ñ ēt
cū optia cura vix pcipitur meliora^{ſ}in tpe lōgo.

¶ De cancro. Cap. 27.

ET ORITVR aliq̄n i corpib⁹ aliq̄ꝑ āpa noia-
tū cācer qd̄ gra^{ce} dr̄ cātā: ⁊ ē difficil' cur valde: ⁊ no
minat cācer ab illo aiali ſic noiato qd̄ ē hn̄s crura lōga ⁊
multa: ⁊ accit ꝓ maiori pte i crurib⁹ pp largitatē vēaꝝ ip

E

ſoꝝ ⁊ pp abūdātiā hūoris mel'ici: ⁊ gruedieȝ ⁊ pōderoſitatē
ipius: ⁊ aſſil'ant iſti⁹ vene vēis varicū i gſſitudine. Et he
tres egritudies. ſ. varices ⁊ elephātia ⁊ cācer. ſit ex hūor
gſſo ⁊ mel'ico ⁊ freſtri valde: tñ hi hūores diuerſificātur
adiuicē i gſſitu^{ne}: q̄ vn⁹ gſſior ē alio: ⁊ illō relīq̄t i diſcre
tōe medici. Purga ḡ hūc hūorē cū ſba dcāꝝ me^{naꝝ} ſic cuȝ
lapide lazuli ⁊ ſuis ſilib⁹ dicꝭ: ⁊ ciba eū pull' ꝑuis ɔuenie
ter dcoctꝭ: ⁊ pāe d frumto optie fermtato: ⁊ fac eū abſti-
nē ab oib⁹ cib' gſſis: ⁊ ab oib⁹ fructib⁹ ptq̄ȝ ab auellāis ⁊
amigdal' ⁊ fiſticis: ⁊ potes ēt ei ɔſentir poma gnata ⁊ pi-
ra optie matura. ¶ De doloribus iūcturaꝝ. Cap. 28.

ET FIVNT aliq̄n i corpib⁹ q̄rūdā dolores iūctu
raꝝ q̄ pcedūt ex abūdan^a gſſoꝝ hūoꝝ vel viſcoſoꝝ
q̄ iſundūt i iūcturis: ⁊ poſſ'e ē q̄ iſti humores i q̄buſ-
dā idurāt iūcturis admodū lapis. ⁊ cura hoꝝ ē im-

F

poſſis. Sȝ cura hoꝝ dȝ eē añ talē iduratiōeȝ: ⁊ tc̄ i ipis cō
parebit vtilitas: ⁊ icipe in curatione horuȝ dādo ſyr^m cō
poſitū cū aq̄ dcoctiōis rad. lily: ⁊ ſucci feniculi p. ij. ſeptia-
nas. ⁊ poſtea eūa ipȝ ab iſto hūor gſſo cū h medica^{ne}. ℞.
bdelly oppōacis ⁊ ſcibmeg: iteriora collogntiō ꝑpata ſic
dcȝ ē ſupi⁹: eo q̄ h trahūt hūorē ab iſti locis ⁊ iūge locuȝ
cū olō d lilys ⁊ olō camōellio ⁊ ābe^{ne}: ⁊ piguedie anat ⁊
olō amygd. mixtis: q̄ꝝ ptes ſint eq̄les: ⁊ vtat h regimine
tādiu dōec videatur effect⁹ medicie cū adiutorio Dei.

¶ De dolore q̄ fit i ſubſtātia iteſtini. Cap. 29.

HEC quidē pa^s orit i iteſtinis ex hūor aq̄ſo cōuer-
ſo i vap. ex q̄ ſe^r pa^s gñu^{na}. ⁊ d illa cā laniātur arte-
rie ⁊ vene. ⁊ pōt ide ɔſeq̄ vlcera^e i pulmone. ⁊ ſcias
q̄ me^{ne} q̄ ɔſueuerūt mitigar dolores ꝑmouēt iſti: ſic ſūt
me^{ne} cale fa^{ue} ⁊ diſſo^{ue} ⁊ api^{ue}: q̄ñ diſſoluēdo hūc hūorē ꝓ
mouēt dolorē itēſiȝ q̄ſi itolerabilē: eo q̄ vapor ñ imittit
dolorē niſi fuerit ɔiſus i vēto^{ſitatem}. cog̃ſcēdo q̄ dr̄ia ē inter

G

vaporē: ⁊ vēto^{ſitatem} q̄ñ vapor dr̄ q̄ñ geſcit ⁊ ñ mo^r: vēto^{ſitas}
q̄ñ mouet: ⁊ tūc idūc dolorē pp motū ⁊ extēſiōeȝ. ⁊ ſic ho
mies ɔſueuerīt noiat vapores extriſecos vētū q̄ñ mouet.
¶ Ergo p^a itē⁹ tua ſit i curatōe h⁹ eūat hūc hūorē aq̄ſuȝ
abſq; ꝑpatōe ⁊ receptōe alic⁹ digeſtiui. ⁊ ſuffic tibi ſemē
chartani i hac itētōe: ⁊ ſi vis addē ſe. vrtice erit cura vl-
tima: ⁊ da ei oi māe d iſto ſyr⁹. ℥. ij. cū. vj. ℥. aq̄ cal'e. ℞. ſuc
ci fēicl'i collati li. iij. ſeia melōis. ℥. ſ. maſtic aur. ij. ɔq̄ſſent
⁊ iſūdāt p nocte vnā i aq̄ cal'a: māe vo bulliāt lēto igne
vſq; ad cōſūptōȝ. iij. pt ⁊ colēt: ⁊ huic colatur adde lib. ij.
mell'. ⁊ dcoq̄nt ad ſpiſſitu^{nem} ſyrupi. Et iūge locū dolōis
p⁹ fricatiōeȝ cū palma man⁹ cū olō camomillio ⁊ anhe^{ne}
⁊ pingue^{ne} an̄ſis mixtis eq̄l'r ⁊ vtat h regie dōec libet cū
adiu^{rio} Dei. ¶ De dolore q̄ fit ex lab ore ⁊ fatiga^{ne}. Cap. 30.

ET FIVNT aliq̄n dolores i cōpe ex forti labor
⁊ fatigatōe: ⁊ ſpāl'r i iſueti: q̄ ſi fuerit hyēs iūge eū
eū olō ābetino ⁊ roſaceo tepidis: ⁊ i eſtate ſufficiet
ol'ȝ roſaceū ſolū. ⁊ cū iſti libabit cū adiu^{rio} dī: ⁊ ſcias
q̄ labor ē āpa vl'e toti⁹ corporis: ⁊ pp h oia mēbra cale-

Labor eſt āpa vl'e to ti⁹ cōporis

H

ſiunt: ⁊ ſentit dolor vl'is i oib⁹ mēbris totius corporis. ſic
accit nauigātib⁹ cū remis aſſidue: q̄ cū geſcūt dolēt vl'r in
oib⁹ mēbris: ȝ magis i māib⁹ ⁊ ſic ſupſtue ambulātes do
lēt oib⁹ i mēbris: ȝ magis i crurib⁹ ⁊ pedib⁹. Et icurrētū
hāc paſſionē ſtiliare dēs regim̄ dādo eis pullas deco-
ctas in taſpbea cū aq̄ ⁊ aceto: ⁊ accit mltoties effimera
febris ex tali labor: ⁊ ſi iſto ſūt vene replete aliq̄ hūore
ꝑato ad putrefactōȝ fit ide febris putrida ſȝ nāȝ illi⁹ hūo
ris. Et poſtq̄ȝ expeditus fuero de tractatu iſto loq̄r d fe-
brib⁹ ⁊ curis eaꝝ cū adiutorio Dei.

¶ De podagra q̄ arabice dr̄ anācras. Cap. 31.

HEC egri^{tudo} accit pedib⁹ q̄ dr̄ anācras: ⁊ ē āpa qd̄
fit in vno pede: vl' in duobus: ⁊ nāliter ibiō acci-
dere p̄t veloci⁹ q̄ȝ i alys mēbris: eo q̄ pedes ſunt poſiti in
infima pte corporis: ⁊ maior ps h⁹ paſſionis gn̄atur ex

I hũore calĩo ↄ̃ſcẽdẽte ad pedes ꝛ ide apãnt: ſ₃ nõ coaduna̅t hũor i hac egritudie i vno loco ꝓpo ſic in alijs apãtibus. Et accit anacras ꝑ maiori pte ꝑuos pedes hñtib⁹: ꝛ ambulãtib⁹ ſupfl̃ue ꝑter ↄ̃ſuetudinẽ: ꝛ paucos vidi curſores q viuãt ex arte illa q̃ ñ patiãt ex hac egri^{ne}: ꝛ pt etiã euenire ex hũorib⁹ nõ acutis: ꝛ p^{m} qḋ euẽit eis ẽ dolor ꝛ ↄ̃inde igroſſant ꝛ caleſiunt. ¶ Cura h⁹ ẽ flõmare cephalicã ex oppo^{ta} pte pedis ſſtrahẽdo ↄ̃ ſanguine ſ₃ cõditiones notas. q ſi tũor fuẽit ex ↄ̃ño acuti hũoris: ꝛ illḋ ſcies ex acuitate ꝛ fortitudine doloris. cino ꝓhibe tẽ fieri vnctionẽ: ſ₃ ↄ̃ſup põe farinã ordei mixtã cũ ſucco hadderẽ: cũ alchana q̃₃^{m} ẽ 4^{a} ps farie ordei: ↄ̃ſiderãdo tñ cõplõnẽ patiẽt̃ etatẽ ꝛ tp̃s ãni: ꝛ purga iſirmũ cũ ſero capno coagulato cũ lacte fici cũ q̃ diſſoluti ſint aur. ij. ↄ̃ tamarindis qb⁹ addãt 4^{a} ps auri ↄ̃ machamuda. i. ſcamonea Et ſi cognoueris q non fuẽit hũor tãte calitat̃ ꝛ acuitatis: purgabis ꝓut coguẽris ↄ̃ eẽn^{a} ꝛ q̃li^{te} ipius: ꝛ ꝑcipe iſirmo parũ ambulare ẽt p⁹ liberationẽ perfectã: ꝛ cũ fuẽrit libatus põe ſup pedes q̃ hẽant ipos ↄ̃fortar: nõ tñ cũ arõaticis ſic neccĩũ ẽ ꝑncipalib⁹ mẽbris: ea vo q̃ hñt cõfor^{re} mẽbra q̃ nõ ſſt pri^{lia} ſſt ſtiptica ꝛ tpata iter calitatẽ ꝛ friditatẽ. Arõatica vo appropatãſſ ꝑncipalib⁹ mẽbris tñ eo: q ſpũs aĩalis ꝛ vitaĩ ꝛ oẽs ſpũs ↄ̃lectãt ibis. Illi ãt q credũt q oẽs ſpirit⁹ ab vno fõte ꝛ vna radice ꝓcedãt: ſic ſſt magni medici ꝛ ſũmi nãles aliq ex his ſũt q credũt q radix illa ꝛ fons ſit cor ſicut ꝑipatetici. Et alijſſ q dicũt q radix illa eſt cerebrũ. Nos ãt cogſcim⁹ q aromatica maxi^{m} iſert iuuamẽtũ cordi i ſyncopi odorãdo ea ꝛ nõ ſolũ cordi vep ẽt oib⁹ mẽbris ſibi vicinis.

Cura.

Stiptica tẽpata oibus cõferũt mẽbris. aromatica vo ꝑncipalibus.

K

¶ De ſciſſuris q̃ accidunt manib⁹ ꝛ pedib⁹ ꝛ alijs membris Cap. 32^{m}.

ET mĩtoties accidũt ſciſſure manib⁹ ꝛ pedib⁹: ꝛ maxime pedib⁹: eo q plãte pedũ fricãt ꝑ terrã: ꝛ ide acgrũt ſiccitatẽ: ꝛ ↄ̃ h̃ oĩmoda₃ hẽm⁹ certitudie₃. ſ. q qñ res hũide ↄ̃ſiccãt ſcidũt: ſic appet i trabib⁹: q poſtq̃₃ deſiccat eo₃ hũiditas i eis ſũt ſciſſure multe: ꝛ i terra ẽt h̃ idẽ mãifeſtat. ſ. q poſtq̃₃ fuerit pluuia hũectata: ꝛ poſtea ſucceſſerit vẽr⁹ ꝛ ſol replet ſciſſuris. Ergo h̃ egritudo idiget hũectatiõe: tñ ſcias ꝑ certo q id qḋ ſciſſu₃ ẽ nõ ↄ̃ſolidãt hũectãdo: ꝛ h̃ egritudo indiget cura cõpo^{re}. ſ. q ſit abſterſiua ꝛ hñs multã hũiditatẽ: ſic ẽ alchãna madefcã cũ butyro recẽti: aut cũ oĩo amygḋ. dulciũ: vĩ cũ oĩo oliua₃ dulci tenẽdo h̃ medicamẽ ꝑ noctẽ itegrã deſup ꝛ ablue ẽt ſeu madeface mẽbra ſciſſa ↄ̃fert valde: ꝛ laudabilior via q̃ poſſit hẽri i ſciſſuris pedũ ẽ nõ ponẽ pedes in terra vllo mõ: ꝛ i ſciſſuris manuũ q abſtieat a tactu rep ſiccarũ ꝛ arida₃ ꝛ a nauigatõe cũ remis: ꝛ nocet ẽt fodẽ terrã: ꝛ facẽ lapides terreos ꝛ vaſa fictilia: qm̃ oĩa h̃ faciũt ſciſſuras in manib⁹ ex tactu terre ꝛ abſtinẽdo ab his ꝛ ſimilib⁹ cõtinuãdo medicamẽ ꝑdictũ liberabit deo dãte.

L

M

¶ De egritudinibus vnguiu₃. Cap. 33^{m}.

ET VNGVIBVS qdẽ accit aliqñ ſciſſura ꝛ ↄ̃pilatio ꝛ fractio. Et cura ho₃ oiu₃ ẽ appoſitio alcãne diſtẽpate cũ oĩo oliua₃. Et dixerunt qdã q ponãt vermes terreſtres i oĩo ꝛ bullire ſĩt ꝛ deſuperponere: curat ſciſſuras vnguium manuu₃ ꝛ pedum.

¶ De ſciatica. Cap. 34^{m}.

ETORITVR aliqñ dolor in q̃buſdã q extẽdit a cõiſſctura coxe procedẽdo directe vſq₃ ad cauillã pedis: ꝛ aliqñ vadit tortuoſe: ꝛ h̃ egritudo dicit ſciatica: q̃ gñat ex hũore ſro ↄ̃grẽto ꝛ gñato in loco: ꝛ ibi infert nocu^{m} ſic i alijs mẽbris. Et ſſt multi medici q curãt hãc paſſionẽ cũ multis cocturis. S₃ via recta ad curandũ iſtã egritudinẽ ẽ diſſoluẽ incidẽ ꝛ ſubtiliare hũc hũorẽ: ꝛ h̃ dãdo ei oĩ mãe ad bibẽdũ. ℥. ij. oximelĩ ſquilitici cũ iiij. ℥. aq̃ calẽ: ꝛ ↄ̃. vij. i. vij. dieb⁹ dabis ei ptes. iij. aur. j. ↄ̃ theriaca qm̃ cõfert valde: ꝛ inũge locũ cũ oĩo de ſcaunix . i. ↄ̃ nigella calĩo: ꝛ cũ oĩo ↄ̃ ſynapi q₃ ptes ſint eq̃les: ꝛ oĩo ↄ̃ lilijs q̃₃^{m} illa duo mixt̃. ꝛ ſi cũauerĩs cõp⁹ ab illo humoꝛ ꝑ certo eradicab radicẽ egri^{ne} cũ adiu^{rio} di. ¶ Medicamẽ opti^{m} ad h̃. ℞. bdellij oppopõacis: ſchibnich. aã. aure. j. agarici feminis: medulle. ſe. chartami: ꝛ ſe. vrtice. aã. ptes tres. aur. j. aſſe dulcis 4^{a} ps aur. collogntide. vij. ps aur. icide collogntidã minuti ꝛ malaxa eã cũ 4ª pte aur. j. ↄ̃ lacte amygḋ. ꝛ tãtũdẽ pulueris draga. ꝛ icorpa oĩa ꝑdcã cũ oĩo amyg. dulciũ ꝛ oxymelle ſquilitico valde acetoſo: ꝛ ꝓpinẽt ex iſto aur. vj. cũ aq̃ calã. Et ſi nõ purgãt ſufficiẽter adde ↄ̃ reſiduo aur. 5. ꝛ rege eũ ſic i alijs laxatiuis: ꝛ ponẽ vẽtoſas ſiccas cũ igne ſiue p⁹ purgationẽ ſeu añſſ ſe iã ↄ̃fert valõ: qm̃ eradicat hũorẽ a ꝓfũdo: ꝛ trahit eũ extius: ꝛ inũge locũ cũ oleo de lapidib⁹ qḋ dĩ bñdictum vel cũ alkitrã. ¶ De doloribus hypocũdrio₃. Cap. 35.

N

ET ACCIDIT hypocũdrijs q arabice dĩ zarzuter. Et cã h⁹ eſt mot⁹ vapo₃ q mouẽt motu violẽto atq₃ forti q oriũt a ſubtili flãte. Et cura h⁹ ẽ ſubtiliare regimen: ꝛ cibare cũ paſſerib⁹ ꝑpatis in taſphea: ꝛ aſſat̃ i veru. ꝛ ẽt ſuffricij: ꝛ da ei me^{nna} calidas ꝓuocãtes vrinã ¶ Receptio apta ꝛ ↄ̃ueniẽs ad h̃. ℞. radi. fenicĩi. ꝛ ſe. ei⁹. ſe. paſtinace mõtane: ſlaue: ligritie mũdate: ſqnãti aã. aur. x. ſe. vrtice aur. ij. ſcia melõis ad põd⁹ oiu₃ baſilitiõis. ℥. iiij. ↄ̃qſſent oĩa ꝛ iſundãt i li. ij. aq̃ feruẽtẽ ꝑ noctẽ vnã. mãe vo bulliãt lẽto igne vſq₃ ad ↄ̃ſumptionẽ medietat̃ poſtea colẽt. ꝛ i illa colatura ponãt li. ij. zuccharĩ: ꝛ ↄ̃coq̃t vſq₃ ad ſpiſſitudinẽ: ꝛ ꝓpinẽt ei q̃l₃ mãe. ℥. ij. cũ. vj. ℥. aq̃ calẽ: ꝛ inũge locũ extriſſecũ cũ oĩo ↄ̃ iaſenio ꝛ piguedie anat̃: ꝛ vtat h̃ regie dõec fuerit liberatus.

O

¶ De apãtib⁹ q̃ ſiũt ſub ſpatula dextra vĩ ſiniſtra. ꝛ eſt ꝓfundũ apã qḋ dĩ arabice altabalep. Cap. 36^{m}.

ET ORITVR i corpe qḋdã qḋ noĩat ara^{ce} altabalep. ꝛ ſũt apãta que gñant ſub ſpatulis i dxtra parte ſiue ſiniſtra ꝛ ꝓfundãt itus valde: ꝛ h̃ apãta gñant ex hũorib⁹ aduſtis vel ex flãtico hũore groſſo: aut ex aq̃ſo ſang^{e}. S₃ illius qḋ ſit ex hũorib⁹ aduſtis. cura eſt ipoſſis: ꝛ h̃ maxie accidit ſenib⁹ qñ ſunt curioſi ꝛ laborioſi valde: ſic euenit pãi meo qñ captus fuit ab hali filio Joſeph q tãtũ ſtimulauit eũ q aduſti fuerũt hũores i corpore eius ꝛ inde hñit altabalep in pte ſiniſtra: ꝛ medic⁹ q curabat eũ incidebat de carne dcĩ apãt̃ ꝛ nihil ſentiebat inde. ꝛ itãtũ durauit h̃ qḋ ꝑuenit nocu^{m} vſq₃ ad cor. ꝛ mortuus fuit 2° die hac de cã. ¶ Hec apãta ſunt difficilis cure valde eo q hũores ſunt aduſti: ꝛ iõ ſunt grauis ꝛ dure digõnis intm̃ q nõ pñt ↄ̃uerti ad ſaniẽ laudabilẽ atq₃ albã: imo ↄ̃uertũt ad ſaniẽ turbidã atq₃ nigrã ꝛ virulẽtã: ꝛ nullũ apã magnũ põt ꝑfecte curari. niſi prius ↄ̃ueniat ad ꝑfectã digeſtionem ꝛ ad ſanie₃ laudabilẽ conuertatur: cognoſcẽdo firmiter q oẽ apã melĩcũ aggrauãt ꝛ multiplicãt in nocumẽto ex tactu ferri: ꝛ ſilib⁹: ꝛ iſtḋ apã ẽ corroſiuũ ꝛ corrodit valde in circuitu ſui: ꝛ tũc tpis qñ pẽ me⁹ obijt cui de⁹ aĩe ſue miſeãt erã in ſtudio. ¶ Sit ḡ regim̃ h⁹. ſ. ↄ̃ altabalep tale. In ꝑmis mĩue ↄ̃ ſang^{e} ſi ↄ̃ditiões cõſenſerit: ꝛ poſtea purgab eũ pĩies cũ reb⁹ purgãtib⁹ melãcholiã. ꝛ põe ſup apã calefacientia ꝛ mitigãtia dolorẽ. Cr ſi apã ñ apit: ſ₃ reſoluit qḋ reſoluẽdũ ẽ ↄ̃ ſſtili: ꝛ mitigãt qḋ ẽ mitigãdũ ↄ̃ dolorib⁹. Scias q medic⁹ magnu₃ qd fec valõ. ꝛ iã curauit maiorẽ ptẽ egr^{rie}: eo q q̃uis relige h⁹ apãt̃ fuerit petrificate nihilomin⁹ remãebit qn infirm⁹ oẽs ſuas faciat ↄ̃põnes. Si vo a pn⁹ ñ fuerit ſnatũ iſtḋ regimẽ: ꝛ hũores apãt̃ icipiũt ad putredinẽ ↄ̃uẽire: ꝛ iſirm⁹ fuerit ſenex: ñ expectes curã i ipo: imo dicas: ꝛ habeas eũ ꝓ ↄ̃ſpato: ꝛ rege iſirmũ blãdiẽdo ip₃ cũ oĩo ro. ꝛ ſuis ſiĩib⁹ q̃uis nihil ꝓficiat. Cũ ãt fuerĩs i pn⁹ hui⁹ fac ei iſtud emplm poſtq̃₃ fuerit purgat⁹ pluries a melãcholia ſicut dixi. ℞. farinam ordei: roſarum: farine fabarum.

P

A camomille irigoꝝ.añ.ʒ.ij.ſe.liniſeis altee:qḋ arabice dr̃
chatemi.añ.aur̃.iiij.folioꝝ vitice:carobe porcie.añ.aur̃.
ij.piſtē̃r q̃libꝫ ꝑ ſe ⁊ cribra q̃ ſūt cribellāda:⁊ diſtēpa ea
cū aq̄ roſacea:i cui⁹ vniuſcuiuſqꝫ lib.ſit diſtēpata.ʒ.5.the
riace alferut.i.libatrias.Et iſtḋ emp^m pōe ſup locū ponē
do ḋſup emp^m folia viti recētia:⁊ cū fuerit exiccata muta
bis illa.Si vo dcm̄ apa fuerit ex hūore flatico gſſo:ꝑ ma
iori pte curat̃.Et mihi euenit cū eē̃ʒ iuuenis:⁊ paſſus fui
mltos ⁊ itēſos dolores anq̄ʒ apiret̃:⁊ poſtq̄ʒ aptū fuit:li
berat⁹ fui cōplete.Q̃ ſi h̄ paſſio euenerit alicui ſeni q ſit
ſicce cōplōnis ſb̄tilia r̃gimē ei⁹q̄ʒtū potes:itaq̄ ñ cōedat
aliqḋ hn̄s graſſitu^nes:⁊ ſuffic̃ ei dare pullas guas ⁊ factas
i taſpbea cū aceto ⁊ pāe bn̄ fermētato:⁊ da ei bibē̃ q̄libꝫ
die.ʒ.5.ſyrupi ſgnç abin cū.ʒ.v.aq̄ ḋcoc.irigoꝝ.Et ſit de-
coctio tal.l.in.vj.aur̃.irigoꝝ ponat̃.ʒ.x.aq̄:⁊ bulliāt vſqꝫ
B ad ꝯſūptionē medietat̄:⁊ cū illis.v.ʒ.ḋcoctiōis diſtēpabi
dcm̄ ſyrupū:⁊ dabis de iſto oi mane:vt dcm̄ ē.Et pone
ḋſup emp^m fcm̄ cū farina ordei ⁊ irigis:⁊ camōilla.añ.eq̄-
les ptes:piſtē̃r ⁊ diſtēperē̃r cū aq̄ ⁊ 3ª pte ſui aceti:⁊ḋſup
emp^m pōe folia viti vl̄ ſicle.q ſi apa ad maturatiōeʒ ḋue
nerit:ſtude vt os ſeu aptura fiat iferi⁹:⁊ vbi vis q rūpat̃
pone illic ſterc⁹ colūbinū mixtū cū butyro ſꝫ apturāquā
itēdis facē̃:⁊ cū aptū fuerit eīa ſaniē:⁊ it^a pōe liciniū ſcu
tētā madefactā i melle diſpūato ⁊ ḋcocto cū aq̄ vſqꝫ ad
ſpiſſitu^nes rtinēdo illḋ liciniū nocte tota:⁊ mane remoue
illḋ ⁊ pōe aliḋ madefcm̄ i emplo alnacli mixto cū oleo ro
ſaceo eq̄lr ⁊ bulliq ad ſpiſſitu^nes mellı:⁊ ꝑmāeat ſic ꝑ totā
noctē:⁊ ſꝫ q patiēs fuerit ḋlicat⁹ vl̄ ñ ḋlicat⁹:pone ḋvi
triolo i alnachi plꝰ vl̄ min⁹.Et ſi vl̄ tibi difficile eq̄re ꝯca
uitatē vl̄neris dci apaq carni bn̄.accipe fulliginē forna-
cis vbi fūdit̃ es ⁊ tere eā:⁊ ablue illā cū aq̄ mltoties:⁊ ḋ
illo pulue ſpge ſup liciniū:⁊ tādiu pōe i vulnē ḋ̄ec optie
C ſigillet̃.Si āt dcm̄ apa fuerit ex hūoꝛ ſāguieo febris erit
fortior:ſꝫ citi⁹ libabit̃.Et cura ipſi⁹ ē flōmare p⁹:⁊ poſtea
ḋſup ponē mitigatiua doloris ⁊ narcoticha.℞.aptaval
de ad h̄.℞.farie fabaꝝ:irigoꝝ:camōille:ſempuiua:folia
viti.añ.eq̄les ptes.piſtē̃r ⁊ diſtēperē̃r cū agreſta:⁊ pone
ḋſup:⁊ ſup emp^m pōe folia viti recētia:⁊ cū icipit exiccari
madefac ipꝫ cū aq̄ roſacea.Si āt ad ſaniē ḋuenerit:fac ei
curā ꝑdcāʒ i flatico:excepto q i iſto magis ſollicit⁹ eē ḋ-
bes i fridare:⁊ i illo magis itēdē ḋbes in ſb̄tiliare:icidē:⁊
diſſoluē.Si aūt ꝑdcm̄ apa ex cholica fuerit nō ꝑficiet ei
vng^m alnacli:imo magis ifert nocu^m:nec ēt acuta vl̄ ace
toſa:ſꝫ ſufficiet ei ſupponē cortices cucurbite vl̄ angurie
vl̄ boꝝ ſitia.Sciēdo q i iſta regiōe oia apata q̄ naſcunt̃
i ꝑdcis locis noiant̃ altabalep:⁊ greci ipa noiant habui.
q̄ aūt ſūt ex hūorib⁹ aduſtis nō recipiūt digōneʒ queād^m
diximꝰ:⁊ ꝑꝑ h̄ ñ curant̃:⁊ ex hac egritudie obijt pr̄ me⁹:
coḡſcēdo q h̄ apa ē corroſiuū:⁊ corrodit in circuitu ſui
ꝑtes vicinas.q̄re necē iducit q̄ʒuis ſit in ꝑtib⁹ ignobilib⁹
corꝑis:nedū in nobilib⁹:vel ꝓpe nobilia mēbra:⁊ pro-
D pter hoc moriunt̃ ꝑ maiori parte hn̄tes hāc paſſioneʒ.

¶ De apatibus que dr̃ doggani. Cap.37^m.

ORIVNTVR aliq̄ñ in extremitatib⁹ digitoꝝ
manuū vl̄ pedū apata q̄ dr̃ doggā qḋ latie pa-
nariciū noiat̃:⁊ facilior cura ⁊ magis laudata eſt
ḋſup ponē cerumē ſeu ſorditiēs illas q̄ repiunt̃ i aurib⁹:
vel panē maſticatū:⁊ ſi fuerit delicat⁹ ſufficiet ei farina
maſticata ad maturationē hui⁹ apaq:vl̄ paſſule piſtate:
aut ſic⁹ vna:qm̄ hec paſſio leuiter curat̃ ⁊ ſine tiore.Sꝫ
h⁹ egri^tas repit̃ q̄dā ſpēs q̄ ē valde mala.vꝫ.q̄ corrodit ex
tremitatē digiti:⁊ extēdit̃ ad corrodēdū carnē viuā ma
n⁹ vl̄ pedis:ḋ̄ec ḋueniat ad corroſionē maioris ptis ip-
ſi⁹.Et h̄ ſpēs arabice noiat̃ egritudo ſpie.H.vo nō noiat
paſſionē hāc ꝓprio noie:ſꝫ poſuit cāʒ ⁊ curā ipſi⁹.¶ Et
poſtq̄ʒ coḡueris hāc ſpēʒ:q ipa creſcit q̄tidie ⁊ augumē-
tat̃:ſtude in euacuādo corꝑ⁹ fortiter ponēdo i laxatiuis

E ipſi⁹ res q̄ trahāt hūores aduſtos:⁊ ḋ ꝯuenīētib⁹ ad h̄ ē h̄
medicamē.℞.corticis myrab.⁊ kebuloꝝ:⁊ idoꝝ:⁊ epithi
barburie.i.polidodij.añ.aur̃.j.ſene chartami:ſeis vitice
añ.au.v.piſtent̃ optie ⁊ addat̃ iſtis q̄ʒtū ē q̄nta ps oium
dcārū medicinaꝝ de viol.⁊ floꝝ⁹ nenufaris:⁊ iſūde oia
in aq̄ cal̄a tāta vt coopiāt̃ ex ipa:⁊ colet̃ in mane fortiſſi
me exꝓmēdo:vt in.vj.ʒ.iſti⁹ colature pōat̃.ʒ.j.⁊.5.ſyrupi
ḋ ligri.⁊.ʒ.j.⁊.5.ſyrupi ḋ cortice citri:⁊ adde huic octauā
ptē aur̃.ḋ ſcamonea:⁊ octauā ptē aur̃.ḋ maſtice.Et ſi nō
purgaret̃ ſufficiēter cū iſtis adde ḋ reſiduo aq̄.ʒ.ij.⁊.ʒ.5.
ſyru.ſgnçibi:⁊ ciba eū poſtea gallia elixata i taſpbea ⁊ i
die añ aſſūptionē me^ne dabis ei ſiclas elixat⁹ i veſpis:⁊ ſi
ñ fueris ſtudioſus in libatiōe h⁹ anq̄ʒ ḋueniat ad matura
tionē ⁊ eruptiōeʒ paꝝ ꝑficiet ei cura ⁊ medicatio poſtea.
F Q̃ ſi ḋnigrat̃ i circuitu apaq ⁊ idurat̃ queād^m ḋuenit ini
mico meo q noiabat̃ Zachaꝝ q miſit ꝑ me poſtq̄ʒ exiuit ḋ
carcerib⁹ Hali filij Joſeph:⁊ iueni q corā eo erāt plēs
medici ⁊ cū eē̃ʒ ꝓpe eū ipe extraxit pedē ſuū:⁊ fere q nō
poſuit ipꝫ i ſinu meo:ſic aſſuet⁹ erat facē alijs medicis:et
tūc elōgat⁹ fui ab ipſo:⁊ ꝯſideraui q corrup⁹ erat i circui
tu apaq.q̄re dixi ei q ipoſſis erat cura ei⁹ oino niſi chiro
log⁹ icidat carnē illā totā cū raſorio q̄ ē i circuitu apaq:q
cū audiſſꝫ h̄ icepit furere valde ⁊ anguſtiari:⁊ medici ice
perūt ei blādiri tradēdo obliuiōi ꝑcepta antiquoꝝ q ꝑce-
perūt q nō ḋbent⁹ blādiri ifirmo in egri^bꝰ.Quare ꝓmiſe-
rūt ifirmo remouē eā bn̄ cū medicis mortificatiuis:qb⁹
dixi q nō cognoſcebā nec videbā vllo mō q illḋ facē poſ
ſent:eo q anq̄ʒ mortificata ſit illa caro mala:ḋnigrabit̃
altera q̄ ſuccedit:⁊ ſic ꝯcordati fuerūt oēs remouē eā cuꝫ
medicis acutiſ:qb⁹ dixi q ñ poterāt iſtḋ facē aliq̄ rōne:et
ſic receſſi ab ipo:⁊ medici fortiter icepert me accuſar̃ et
dicē q ñ poterā inimicitiā coopir̃ quā habeo erga eū:tñ
G q̄ʒuis ei⁹ inimic⁹ eē̃ʒ ꝑ certo dicebā veritatē.vñ iſta ḋ cā
imagiauerat nocē mihi:ſꝫ De⁹ abſtulit ei potētiā:neqꝫ ſui
medici aliqd ſibi ꝓfecerūt:ſꝫ poti⁹ ei itulerūt q̄uamē ⁊ vali
dū nocu^m.¶ Et accit q̄nq̄ʒ i hac paſſiōe q corrūpit̃ os ⁊
ḋnigrat̃:q̄re ipoſſe ē q ſup illḋ os poſſit caro q̄ñari:nec
ꝯdēſari.vñ necē ē radē illḋ fortiter:⁊ cū raſorio icidē car
nē illā totā q̄ ē ifecta ⁊ corrupta:⁊ ſb̄tiliar̃ regimē ei⁹:⁊
ſup locū pōe farinā ordei cū idico quoꝝ ptes ſint eq̄les:⁊
cū vuln⁹ ſaniē eiecerit:pōe tūc farinā orobi mixtā cū mel
le:⁊ iūge ptes vicinas q̄ ſūt i circuitu apaq cū oleo roſa.
aromatiçato:qm̄ poſſe eſt q cū h̄ regimie videbis rē lau
dabilē cū adiutorio Dei:q ſi cōplo patientis fuerit ſicca
valde:⁊ fuerit ſenex adde farine ordei ⁊ idico q̄ʒtū ē q̄r-
ta ps ḋ ture aduſto. ¶ Explicit liber ſcḋs Theyſir.

¶ Incipit liber Tertius qui eſt cōtinens tractatus tres:
quoꝝ tractatuū primus continet capitula tredecim.

¶ De febribus effimeris. Cap.pmū.

DICIT ſeruus Auēçoar q ꝯſuetudo ē me
dicoꝝ noiare vnūqueqꝫ calorē exeūtē a cor
pore ꝑter nām:febrē.Sciēdo q ex febrib⁹
q̄dā ſūt in ſpiritib⁹:⁊ cū dico ſpūs itelligo
H ſbaꝫ ſb̄tilē q̄ eſt in corde:q̄ q̄dē ſuba in itel
lectu nr̃o breuis eſt ad itelligēdū.Sꝫ viuim⁹ donec ipaꝫ
hēm⁹:⁊ morimur q̄ñ De⁹ ipſaꝫ a nob vult remouē:⁊ q̄dā
febres oriūt̃ i hūorib⁹:⁊ aliq̄ q̄ñant̃ i ſolidib⁹ mēbris.Et
nūc icipio ab ea q̄ ortū hꝫ a ſpiritib⁹.Et dico q h̄ febris
pte q̄ñat̃ a cāis extriſecis ſic a forti ira ⁊ a ſupfluis vigi-
lijs:aut ab itēſo ⁊ forti labore:⁊ exercitio exiēs a nā vel
exꝯcitiōe ſupflue more i ſole:aut ab itēſa fridıtate:aut ex
balneatiōe i q̄buſdā aq̄s ſtipticis ſic in aq̄ vitrioli vl̄ alu
mis ⁊ ſuis ſilib⁹.Ira aūt ꝓcreat febrē:eo q ab ipſa iflā-
mant̃ ſpūs cordis ⁊ toti⁹ corꝑis:⁊ ide ſeq̄t̃ effimera:q̄ cū
recedit a corꝑe nō redit ampli⁹.Et h̄ itelligēdū ē dūmō
hūores tēꝑati fuerit ⁊ eq̄les i corꝑe i q̄ʒtitate.ſ.⁊ q̄litate:
⁊ iterdū durat ꝑ tres dies:⁊ h̄ ē raro.Et h̄ febris di effi-

Cura ſci a ſtate gſſo.

Treſ ſpēs febrium famoſe.

I mera.ſi vͦo hũores nõ fuerint in corpe tẽperati eq̃les:ſʒ
exeũt ab eq̃litate ⁊ tẽperie ĩ quãtitate ⁊ q̃litate vl' ſuba:
tũc ad putridã leuiter poterit ↄ̈uerti:vel ad aliã ſpẽm
feb:de qbꝰ rememoratꝰ ero cuʒ de putridis ꝑtractabo.

Cura facte a cauſis extrinſecis ⁊ pͥmo ab ira. ¶ Cura ãt huiꝰ effimẽ q̃ ab ira ꝓcedit ẽ ĩfirmũ letificare
donec remoueaſ ira:⁊ nõ ſbtilies eiꝰ regimẽ multũ:⁊ da
ei bibẽ ſyrupũ mitigatiuũ ⁊ refrenatiuũ ire:ſic ẽ ſyrupꝰ
ↄ̈ bugloſſa : cuius doſ ſit.ʒ.j.cũ.ʒ.v.aq̃ roſacee ⁊ q̇eſcat
abſq; exercitaᵐᵉ aliq̃:⁊ videas vrinã eiꝰ.Et ſi ſigª laudabi
lia in ipa appuerit atteſtãtia ſanitati:ſcias ꝙ libabiſ ab
ipſa:ita ꝙ nõ redibit:⁊ ſigᵐ certiſſimũ huius ẽ hipoſtaſis
alba pineata ⁊ lenis:⁊ eq̃lis:ita ꝙ ĩ motu vaſis cito aſcẽ
dit ſurſũ:⁊ cito redit ĩferꝰ ad ſuã ↄ̈bitã diſpõnẽ:⁊ in iſto

K ſigno nũq̃ cognoui errorẽ tpibꝰ vite mee.q̃re cũ vides hoc
certiſſime ſcias ꝙ nõ redibit.Et ſi cũ tali hipoſtaſi vrina
fuerit ĩ colore ⁊ ĩ ſuba ſil'is vrie ſanoꝝ adhuc certior ẽẽ

A vigilia. poteris ꝙ ñ redibit.¶ In illa ẽt q̃ fit ex cogitaᵇꝰ ⁊ vigi
lijs ſuabis ꝑdcm̃ rgimẽ ꝑter ꝙ ĩ illa q̃ fit ex vigilijs ↄ̈bes
ĩfirᵐ ſollicitare vt dormiat diu:⁊ ꝓfert odorare flores ne
nufaris:⁊ vngẽ nares eiꝰ cũ olo ſeminũ cucurbitaꝝ vl' cu
cumeris:⁊ potꝰ eiꝰ ſit ſyrupꝰ violaceꝰ:vl' ↄ̈ bugloſſa:qm̃
ꝓfert:⁊ cũ videris ſigª laudaˡⁱª cibabis eũ pull' vel carne
hedi lactãtꝭ.Et h̃ cura ſuffic̃ ĩ illa q̃ fit ex ira ⁊ ſollicituᵇꝰ ⁊

A labore. cogitabꝰ ⁊ vigilijs.¶ Effimera aũt q̃ fit ex fatigatiõe ⁊ la
bore ĩdiget maiori cura:qm̃ oꝫ vt ponas eũ ĩ tina plena
dl'cis aq̃ tepide:ita ꝙ balneeſ corpꝰ toᵐ ꝑter caput:⁊ fri
ceſ cõpꝰ eiꝰ toᵐ ĩ exitu cũ ĩteriorībꝰ melonũ:vl' pl'pis ipoꝝ
qñ ſũt bñ maturi:⁊ ſi ñ repiunſ melões recipiãſ ſcia coꝝ
⁊ piſteſ optie:⁊ cũ ipis friceſ corpꝰ ꝑfecte vt exeãt vapo
res fumoſi q̃ reſoluũſ vl' reſoluti ſũt a caliditate febrili:et
poſtq̃ videris ſigᵐ certiſſiᵐ qͦd tibi iã notaui.hẽe ↄ̈bes ꝓ
ↄ̈ſtãti ꝙ ñ rdibit feb ãplꝰ:⁊ potꝰ iſtoꝝ ſit ſic potꝰ ꝑdcoꝝ.

A ſole. ¶ Et ille ẽt q ĩcurrit effimerã ex ↄ̈ctiõe more in ſole bal
L neeſ ſil'r:⁊ regaſ regie dcõ:ꝙ ſi cã ſol' hũerit dolorẽ capi
tis ĩtẽſũ:ĩfũde caput eiꝰ olo roſaceo arõatizato ſi tp̄s,⁊
etas,⁊ rgio,⁊ cõpl'o ↄ̈ſẽſerit:⁊ ĩfũde ſic.ↄ̈q̃ſſeſ cũ iſto olo
tãtũdẽ aq̃ dl'cis:⁊ diſtilla eã ab alto ꝑ cãnulã:vl' cũ aliq̃
vaſe hñte orificiũ ſtrictũ:faciẽdo ꝙ ĩfirmꝰ ſit ſedẽs ⁊ tal'r
ſup caput diſtilleſ vt ſpgaſ ꝑ totũ:⁊ ĩ camera ipiꝰ ſpge:⁊
ſuſpẽde folia cãnaꝝ ſeu arũdinũ:⁊ vitꝭ:⁊ myrtelle:rorãdo
optie domũ cũ aq̃.⁊ h̃ ẽt ꝓfert ꝑdcis effimeris:⁊ ↄ̈ſidera
vrinã:ꝙ ſi videris ĩ ipa hipoſtaſiʒ reſidẽte ĩ fũdo albã ⁊
ſbtilẽ ⁊ regl'atã in oibꝰ ſic̃ dixi:ſcias ꝑ certo ꝙ nõ redibit

A frigore febris.¶ Sʒ ille q cã frigoris patiſ effimerã ẽ balneãdꝰ
in aq̃ dl'ci.ſil'r fricãdo eũ cũ ſcie melõis:⁊ deſ ei oĩ mane
ↄ̈ ſyrupo ſgnçabin.ʒ.j.cũ.ʒ.iiij.aq̃ caleſ:⁊ cibeſ pl'lis ſi vi
deris ꝙ in vrĩa ſit hipoſtaſis alba reſidẽs ĩ fũdo ⁊ ↄ̈tinua

A balneo ſtiptico. atq; lenis ⁊ ceteris bõis diſpõnibꝰ rgl'ata.¶ Sʒ illi q pa
tiſ eã cã balneaᵐᵉ ĩ aqs ſtipticis apianſ pori ipiꝰ:⁊ h̃ po
nẽdo eũ ĩ balneo dl'cis aq̃ tepide fricãdo eũ cũ melõibꝰ
vl' cũ ſcibꝰ ipoꝝ.Et ſi videris ſigᵐ laudabile ꝑnotatũ ĩ vri
na:cibab eũ pullis elixis in taſphea cũ modico aceti.Si

M vͦo cũ iſta febre ñ appuerit ĩ vrĩa dcã hipoſtaſis laudabi
lis ſciat ꝓculdubio ꝙ redibit febris ⁊ trãſibit iſta febris
ad aliã ſpẽʒ febris:⁊ h̃ ſʒ ꝙ corpꝰ fuerit diſpoſitũ ⁊ ꝑpa
ratũ:ꝙ ſi hipoſtaſis ñ reſidet ĩ fũdo:ſʒ ẽ pẽdẽs ⁊ nigra vl'
tẽdit ad rubedinẽ.inue ei dietã ſubtilẽ ꝓhibẽdo pullos
oino:⁊ rege eũ cũ pultibꝰ farie ordei:⁊ cuʒ pane abluto
q̃uis antiq ñ hũerit iſtã ꝓ ſbtili dieta:imo ſʒ ipos ſbtilis
dieta erat nihil dare.Et tẽperata apud ipſos erat dare
mellicratũ tñ:ſed ꝑ certo dico ꝙ oẽs ꝑter hippocratẽ:
tũc tp̄is erãt idiote ⁊ medicinã penitꝰ ignorãtes.Sʒ illõ
nõ tñ eis ĩferebat nocumẽtũ cauſa ↄ̈ſuetudis.Sʒ ille q
non eſt aſſuetus caueat ne faciat iſtud regimen.

¶ De febre cholerica ſeu tertiana. Cap.2ᵐ.

ETIAM feci ſcire ꝙ h̃ febris leuiter ↄ̈uertiſ ad
putridã:ꝙ ſi cõpl'o patiẽtis fuerit ſimpl'r cholica
febris erit de genere chol'e q̃ putreſcit in venis vel ex̃
venas.Si autẽ fuerit in venis erit tertiana ↄ̈tinua q̃ ſit
abſq; rigore ⁊ tipo aliq̃.Et ſi ex̃ venas extiterit:erit ſim
pl'r tertiana:q̃ q̃uis magnã hẽat alleuiationẽ:tñ ex to
to nõ depuraſ ꝑfecte:⁊ cũ redit ꝑoxiſmꝰ moueſ cũ acui
tate maxª ⁊ furore valido:atq; forti:⁊ ꝑ maiori pte ñ acci
dit h̃ febris niſi iuuenibꝰ ⁊ hñtibꝰ cõpl'onẽ calidã ⁊ ſic.et
in eſtate:⁊ eiꝰ ꝑoxiſmꝰ durat a.vj.horis vſq; ad.xij.⁊ pma
net tãdiu dcã febris quouſq; mã ſeu hũor a nã digeraſ:⁊
poſtea expellaſ ab ipa:⁊ ſcias ꝙ ĩ iſta egriᵐᵉ nõ erit ſalus
ꝑfecta:niſi ꝑus ĩ die ĩdicatiua ſigª digõnis appuerit ſic̃ ĩ
vrĩa appet hipoſtaſis alba tali mõ.vʒ.ꝙ ĩ aliq̃ die lauda
bili ꝓ appareat hipoſtaſis pẽdẽs ĩ medio vaſis:tẽdẽs ad
rubedinẽ:⁊ ĩ alia die ĩdicatiua ſit dalbata:⁊ ĩ fũdo:⁊ cũ
ſic fuerit.L.ꝙ ꝓ ĩ aliq̃ die ĩdicatiuo ĩcipit hipoſtaſis in meº
appere cũ aliq̃ rubedie:cũ añ nullatenꝰ viſa fuiſſʒ:⁊ po

O ſtea in ſeq̃nti die cretico vl' ĩdicatiuo ĩ fũdo repiſ ẽẽ cũ
albedie certũ ẽ atq; firmũ ſigᵐ libatiõis eiꝰ:cogiſcẽdo ꝙ
dci dies ĩdicaˡⁱ vl' cretici ñ ſũt nʒ ſũt in oibꝰ diebꝰ eq̃l'r:ſʒ
ſũt ſʒ ordinẽ atq; ↄ̈curſũ ſm quẽ deꝰ ſblimis voluit eos
ordiare.⁊ ego de eis rememoratꝰ ero cũ adiutorio dei.

¶ De febre quotidiana flegmatica. Cap.3ᵐ.

ET POTEST ẽt ẽẽ ꝙ dcã febris effimera cõ
uertaſ ad fl'aticã ſm ꝑparationẽ corpis ⁊ ſue cõ
pl'onis ⁊ diſpõnis:⁊ h̃ febris hʒ ꝑoxiſmũ in oĩ die.
⁊ eiꝰ putredo ẽ ex fl'ate:q̃re lõgior exiſtit valde q̃
tertiana.⁊ eiꝰ ꝑoxiſmi ſil'r lõgiores exiſtũt q̃ ipiꝰ tertia
ne:⁊ ꝓpt hũiditatẽ huiꝰ fl'atꝭ citiꝰ ⁊ faciliꝰ rcipit putredinẽ.
vñ ꝑoxiſmi ſũt in oĩ die:⁊ patiẽs modicã ꝑcipit alleuia
tionẽ vel requiẽ ĩter vnũ ꝑoxiſmũ ⁊ aliũ.¶ Cõſulo g̃ vt

P medicꝰ ſit ſtudioſus ĩ dirigẽdo hũc hũorẽ.ſ.ĩ ſbtiliãdo ipũ
⁊ ĩcidẽdo ⁊ diuidẽdo.⁊ h̃ cũ ſyrupo ſquinzabin cõpoſito
dãdo ei oĩ die ↄ̈ ipo.ʒ.ij.cũ iſta ↄ̈coctiõe.℞.radicis lilij:⁊
radicis feni.añ.pódꝰ vniꝰ denarij:ſcia melõis ⁊ folij poli
mõtani.añ.ptes tres denarij vniꝰ:cẽtauree minoris q̃rta
ps auſ.j.ligri.mũdate ad podus oiuʒ:cõquaſſenſ q̃ ſũt
cõquaſſanda ⁊ ponanſ ad ignẽ cũ.ʒ.x.aq̃:⁊ bulliãt lento
igne vſq; ad ↄ̈ſũptionẽ 3ᵉ ptis:⁊ colenſ ⁊ cũ iſta ↄ̈coc.di
ſtẽpera ꝑdcm̃ ſyrupũ:⁊ ꝓpia ei oĩ mane ĩ ieiunio:cũ ãt ſy
rupꝰ ↄ̈ſcẽderit ↄ̈ ſtõ ciba cũ pullo ↄ̈cocto cũ aceto:⁊ cuʒ
pane bñ fermẽtato.⁊ ↄ̈uenit cuiʒ medico vt faciat ſcire
patiẽti ꝙ h̃ febris eſt lõga ita ꝙ durat a.xxj.die vſq; ad
xl.⁊ ꝑt ꝑuenire vſq; ad.lx.⁊ h̃ totũ ꝑuenit ſʒ groſſitudieʒ
⁊ viſcoſitatẽ hũoris.Et ſcias ꝙ h̃ febris mľtoties ꝑducit
ad hidropiſiʒ:q̃re difficilis curationis atq; grauiꝰ exiſtit:
⁊ infirmus remanet in periculo grauiſſimo atq; forti.

Q ¶ De ſanguinea febre. Cap.4ᵐ.

ET POSSIBILE ẽ ꝙ ſupdcã effimera ↄ̈uer
taſ ad febrẽ ſanguineã:cuius tres ſunt ſpẽs:q: aut
incipit a pͥnº ſui aſcẽdere.⁊ non ceſſat ſic aſcẽdere
vſq; ad fineʒ:ſeu vſq; ad creticã ſui determinatio
neʒ.⁊ alia ↄ̈trario:q̃ ĩcipit a ſũmo ⁊ ſemp ꝓcedit deſcẽ
dẽdo vſq; ad creticã ſui determinationẽ.⁊ tertia ẽ q̃ ꝑ
manet in vno tenore ſeu ſtatu vſq; ad finẽ.⁊ h̃ febris cõ
tinue ⁊ ſemp affligit vſquequo ĩfirmus moriſ cũ ipſa vl'
liberaſ:⁊ ꝑ maiori pte nõ accidit h̃ febris niſi iuuenibꝰ.
Cura huius eſt flõmia ſubtrahẽdo de ſanguie vſq; ad ſin
copim:cũ ſcineris ꝑ certo ꝙ febris ſit ex ſanguie:qm̃ ſi
ſic certiſſime fuerit liberabis ĩ vna die vel in vna hora:
aut ante ligationẽ brachij:cũ hac cõditione ꝙ patiẽs ſit
euacuatus a chol'a ante flõmiam duas vel tres ſellas.

¶ De melancholica febre. Cap.5ᵐ.

ET POTEST etiã eſſe ꝙ effimera ↄ̈uertaſ ad
melicã febrẽ:⁊ efficiſ q̃rtana:q̃ eſt grauioris ⁊ diffi
cilioris ac tardioris digõnis q̃ quotidiana flegma
tica : ſʒ iſta nõ eſt ita deceptibilis ⁊ malicioſa ſicut
quotidiana : quãuis ſicut diximus ſit longioris ⁊ diffici

A liozis digõnis ipa q̃tidiana ꝛ ꝑ maiozi pte nõ curat̃ niſi i eſtate: ꝛ paroxiſmi ipſi⁹ ſiũt de q̃rto in q̃rtũ diẽ: ꝛ duob⁹ dieb⁹ ẽ igete: ꝛ ꝑoxiſmi hui⁹ ꝓlõgant̃ diuti⁹q̃ꝫ paroxiſmi flatice: ꝛ hec febris nãlr̃ multũ ꝓlõgat̃: q̃m pl̃ies vidi eã incipe in eſtate: ꝛ nõ dimittẽ vſq; ad aliã eſtatẽ: ꝛ q̃nq; ꝓ lõgat̃ vſq; ad duos annos: ꝛ iterdũ plus. ꝛ hec ꝑ maiozi pte nõ accit niſi ſenib⁹: ꝛ illis q vtunt̃ carnes groſſos valde ꝛ caſeuꝫ ſalitũ atq; vet⁹: ꝛ q vtunt̃ comedere carnes arietũ magnoꝝ: ꝛ hircoꝝ ꝛ caſtratoꝝ: ꝛ ẽt q aſſueſcũt comedere piſces magnos ꝛ veteres valde: ꝛ carnes ſalitas quoꝝcũq; generꝫ ſint: ꝛ olivas: ꝛ melõgenas. Et in ſũma dico q̃ hec febris accit illis in q̃bus mel̃ia ꝑdñat̃: ſiue a cõplõne ſua radicali: aut a cibis malis gñantib⁹ illũ humozẽ: ꝛ cũ icipit paroxiſmus hui⁹ vr̃ iſirmo q̃ grãdo cadat ſup doꝛſuꝫ ei⁹: ꝛ icipit cũ tuſſi: ꝛ cũ recedit ꝑoxiſmus remanet mũdus oĩno lõge pluſq̃ꝫ in q̃tidiana: q2 i quotidiana nõ ꝺpurat̃ patiẽs ꝑfecte niſi poſt vl̃eꝫ libationẽ: ꝛ hucuſq; rememozat⁹ ſuꝫ: ꝛ rememozat⁹ ero de iſtis ſimplicib⁹ febrib⁹ ꝑticul̃r: vt ꝑ ſimplices itelligas cõpoſitas cogſcẽdo tñ q̃ ꝑ maiozi pte vir̃ regunt̃ febres ex hũozẽ vno ſimplici: ita q̃ poſſis dicẽ q̃ ex pura chol̃a fiat febris: cũ ſit cal̃a ꝛ ſicca valde: ꝛ ſbtilis ſubẽ: q̃ ſi occidit ħ eſt in minozi pte: ſꝫ ꝺnoiatio fit a maiozi: ita q̃ q̃ñ chol̃a dñat̃ i aliq̃ febze: dĩ cholica: q̃ cũ putreſcit itra venas facit febzẽ abſq; rigoze: ſꝫ cũ eſtuatiõe ꝛ caloꝛ̃ valido atq; forti: ꝛ cũ mĩra ſiti. Cũ ãt putreſcit ex venas fit cũ rigoze forti: ꝛ ſudat iſirm⁹ i ꝺclinatiõe: ꝛ remanet ger⁹: ꝛ due he febzes. tertiana ꝯtinua vl̃ iterpolata creticãt ꝑ maiozi pte a. xiiij. die vſq; ad. xvij. diẽ: niſi erroꝛ ſupuenerit ab infirmo vel ad aliis. Sciẽdo tñ q̃ ſm mixtionẽ cholere remittunt̃ accidẽtia: ꝛ ꝓlongat̃ febris plus vel minus.

B

C

De hac nõ fac̃ expreſſam mẽtiones auic. ſꝫ cõtinet̃ in caplis.

¶ De febze que fit ex cholera vitellina praſſina aut eruginoſa. Cap. 6m.

ET POTEST etiam fieri febris ex chol̃a q̃ in vltima caliditate ꝛ ſiccitate exiſtit cum ſubã ſpiſſa atq; groſſa: ſicut ẽ chol̃a vitellina ꝛ praſſina ꝛ eruginoſa. Et põt eſſe q̃ hec chol̃a ſit admixta fl̃ati: ſed denominatur chol̃ica a dñio: ꝛ ſm q̃ elongantur a ſimplicitate ꝛ puritate cholere: ſm illud ꝓlongantur paroxiſmi ꝛ accñtia ſunt quetioza. ꝛ iſta febris tertiana q̃ñ fit ex chol̃a vitellina q̃ eſt mixta fl̃ati facit paroxiſmos longiores q̃ꝫ que fit ex ſimplici cholera atq; pura.

¶ De cura febris tertiane non pure que fit ex cholera mixta flegmati. Cap. 7m.

CVRA huius eſt potare iſirmuꝫ cũ rebus tẽperate fridis ꝛ abſterſiuis: ꝛ his q̃ hñt ꝓuocare vrinam ꝛ ſudozẽ: ſicut ſunt iſta. ℞. ſemina melonis ꝛ cucumeris: ꝛ florũ camomille. añ. aur̃. x. ſeminis lini: ꝛ fenugreci: ꝛ ozobi. añ. aur̃. iij. ſquinãti: ſparagi: ſpice nardi: maſticis: ꝛ ſemis feniculi. añ. aur̃. v. cõquaſſent̃ q̃ ſunt cõquaſſanda ꝛ ponant̃ in duab⁹ lib. aq̃ dulcis: et bulliãt vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis ꝛ colent̃: ꝛ in hac colatura ponantur lib. ij. zucchari: ꝛ lib. ij. mellis: ꝛ lib. j. aceti: ꝛ bulliãt iterũ ſit̃ vſq; ad ſpiſſitudineꝫ ſyrupi. ꝛ de iſto dent̃ iſirmo oĩ mane. ℥. ij. cũ. vj. ℥. aq̃. ꝛ ciba cũ pullis gñis decoctis in agreſto vel cuꝫ aceto. ¶ Sꝫ febris illa q̃ fit ex chol̃a praſſina vel eruginoſa eſt frauduléta ꝛ deceptibilis multũ. ꝛ ei⁹ accñtia ſũt difficillima ꝛ ꝑicioſiora atq; frauduléntioꝛa valde accñtib⁹ ꝑdictis q̃ ſũt in illa: q̃ fit ex chol̃a vitellina: ꝛ ꝑ maiozi pte nõ euadũt iſirmi ab ipſis q̃n moziant̃: ꝛ q euadũt liberant̃ cũ difficultate: ꝛ poſt lõgũ tꝑs. Et cũ iuadit ꝑoxiſm⁹ hui⁹ febris ãguſtiat̃ patiẽs mĩtũ: ꝛ hꝫ iquietudinẽ magnã cũ ſiti valida atq; forti: ꝛ hꝫ alienatiões varias atq; magnas: ꝛ iactat ſe ꝑ lectũ huc ꝛ illuc: cũ iſtãtia vigiliaꝝ: ꝛ pulſus patiẽtis i febze ẽ dur⁹ ꝑu⁹ atq; diuerſus: ꝛ ꝑ maiozi pte finis hui⁹ ẽ mal⁹: ꝛ in minozi parte liberant̃: ꝛ qui euadunt cũ difficultate

D

Intẽdit cũ cholerã erugino ſã ꝛ praſſinã.

E euadunt ꝛ poſt longũ tꝑs. Et accñtia q̃ ſupueniũt in hac febze ſunt peſſima ꝛ frauduléta: atq; deceptoria: q2 vrina taliũ eſt ꝑtinens ad viriditatẽ vel nigredinẽ: ꝛ hipoſtaſis etiã eius eſt talis: ꝛ cũ pẽdet hipoſtaſis talis in medio: mozit̃ patiẽs in breui: ꝛ quãdo eſt in fundo adhuc citius. Q2 ſi in die cretica incipiat apparere vrina nigra abſq; hipoſtaſi: eſt ſignum foztitudinis vtutis expulſiue: q̃re bonũ ẽ: ꝛ ſignũ ſalutis. Sꝫ hipoſtaſis nigra eſt mala: q2 ſig̃at laſſitudinẽ vtutis in digerẽdo hunc hũozẽ: eo q̃ q̃ñ nã eſt fortis ꝛ boni eſſe: ꝯuertit hipoſtaſiꝫ ad albedinem: ꝛ cũ deficit nã: coloꝛ hipoſtaſis fit niger ꝛ mozit̃ patiens velociter: ſi fuerit dicta hypoſtaſis in fundo vaſis: ꝛ ſi fuerit pendens in medio tardat̃ moꝛs. Et eſt elongatio necis ſm elongationem ipſius hipoſtaſis a fundo.

Elongatio mõtis ẽ ſꝫ elongatiõnẽ male hipoſtaſis a fundo. ideꝫ 20ᵒ. c. c. ꝑ. fo. 408. col. prima. Oppo. fo. 401. col. 3. ꝛ. 4. certa ſig̃atio hꝫ per nephzeſim et hipoſtaſiꝫ: ꝑ nebulaꝫ vo nulle. ꝛ fo. 403. co. 4. ꝛ ħ ego vidi veri⁹. vide. 4ᵒ. colli. 24.

¶ De febzibus compoſitis. Cap. 8m.

SCIAS q̃ diuerſitas febziũ cõpoſitarum eſt ſm diuerſitatẽ humoꝝ qui adinuicẽ cõponunt̃: ꝛ accñtia etiã ipſarũ diuerſificant̃ ſm varietatẽ dictaruꝫ cõmixtionũ: ꝛ medicus qui perfecte cognoſcit ſimplices: ex ipſis ſciet ꝛ cognoſcet compoſitas.

¶ De ſignis febzis tertiane. Cap. 9m.

FEBRIS AVTEM tertiane ſigna ſunt: caloꝛ eſtuoſus ꝛ fortis ꝛ ſitis intenſa cum inſtantia vigiliarum: ꝛ vigilationes: q̃ cum eſt intra vaſa: eſt continua ꝛ abſq; rigoze. Sed cũ eſt extra vaſa: fit cuꝫ forti rigoze. ꝛ hoc ideo q2 chol̃a ſpergitur exterius ad mẽbza ſenſibilia: ꝛ mozdicat ea: ꝛ accidit ei ſicut illi cui ſpergit̃ ſubito aq̃ cal̃a ſup eã q ꝯbit̃ ꝛ patitur rigozeꝫ: ꝛ ſicut accidit vulnerato q̃ñ ꝑcutit̃ ſup ideꝫ vuln⁹: ꝛ paroxiſmi iſtius ſunt breues ꝛ inuadunt de tertio in tertium.

F

¶ De ſignis febzis ſanguinee. Cap. 10m.

MODVS VERO ſanguinee febzis eſt: quia continue affligit: ꝛ patitur ſitim ꝛ vigilias: et habet perturbationeꝫ mentis. Sed vapoꝛ qui procedit ab hac febze non eſt intantuꝫ mozdax ſicut ille qui exit a tertiana.

¶ De ſignis febzis quotidiane. Cap. 11m.

SIGNA AVTEM quotidiane ſunt: q2 ẽ abſq; rigoze: ſed hꝫ frigus ꝛ ſpãliter extrema infrigidant̃ valde: ꝛ hꝫ alices ꝛ oſcitationes: ꝛ lachzimant̃ oculi eoꝝ: ꝛ interdũ patient̃ ſincopim ꝓpter reuocationem ꝛ conſtrictionẽ caloꝛis nãlis ad interioꝛa coꝛpoꝛis. Et paroxiſmi huius ſunt longiozes ꝑdictis febzibus: ꝛ coꝛrumpitur ſeu deſtruitur appetitus ſtomachi eoꝛum: ꝛ ſunt abſq; foꝛti ſiti: ꝛ pulſus non eſt durus neq; multũ diuerſus vel variabilis: neq; tante velocitatis ſicut pulſus cholerice: ꝛ vrina eoꝛum eſt ſpiſſa: ꝛ non depuratur perfecte inter vnum paroxiſmum et alium.

G

¶ De ſignis febzis quartane. Cap. 12m.

SIGNA AVTEM quartane ſunt hec. ſ. frigus magnũ cũ oꝛipilatione: ꝛ vr̃ patiẽti q̃ grãdo cadat ſup eum vndiq;: ꝛ paroxiſmi iſtius ſunt longiozes q̃ꝫ quotidiane: ſed depurantur ꝑfecte magis q̃ꝫ in quotidiana: ꝛ oẽs iſti humozes diuerſificãtur ꝛ variant̃ ſm diuerſitatẽ ſuarũ ſpecierũ: eo q2 plures ſunt ſpẽs cholere: ꝛ plures ſil̃r ſunt ſpẽs flegmatis ꝛ mel̃ie ẽt ꝛ ſanguinis. Et nõ rememozatus ſum ħ niſi ſigna ſimpliciũ febziũ in q̃bus nulla eſt admixtio alterius humoꝛis: ꝛ q̃nis vix reperiant̃ oĩno ſimplices atq; pure ſine aliq̃ admixtiõe in rei vitate: ſꝫ intell̃u ſolo appzehẽdunt̃. Cũ aũt ꝑfecte cognoueris ſimplices febzes ꝛ ſigna eaꝝ: ex ipſis habebis notitiã cõpoſitarũ ꝛ ſuoꝝ accñtiũ. Et iaꝫ ſuperi⁹ cõmemoꝛaui ꝛ ſufficiẽter declaraui curã vniuſcuiuſq; humoꝛis. Cũ aũt videbis febzẽ cõpoſitã ex duob⁹ hũoꝛib⁹: cõpone medicinã ſm illã cõmixtionẽ: agẽdo plus ꝯ humozẽ ꝑdominãtẽ. Et cũ ſic feceris hẽbis ꝯſuetudinẽ ideꝫ ꝛ erit tibi leue curare has febzes ꝛ egritudines.

H

I

¶ De febre ethica ⁊ ſignis ⁊ cura eius. Cap. 13^m.

ET EST adhuc alia ſpẽs q̄ dī ethica. ⁊ hec pro maiori parte nō accidit niſi poſt alias febres cronicas q̄ debilitant corpa ⁊ exiccant humiditates: ⁊ inde corpus acquirit ſiccitaté ⁊ caliditaté: ⁊ iſta febris ꝓprie fit in radicalibus mēbris: ⁊ ꝓ maiori parte fit poſt effimerā: ⁊ hoc qn̄ corpus ꝑparatū eſt ipſam recipere ⁊ maxie cor. Et hec febris ꝑmanet: ⁊ generat̃ in radicalibus mēbris ꝓpter ſiccitaté eoꝝ: ſicut ignis permanet ⁊ reſeruat̃ in rebus ſiccis multum: quoniā videmus ꝙ lapis calcis qn̄ tāgit̃ ſentit̃ frigidus: ⁊ cū tangit̃ ab aqua incenditur: ⁊ ardeſcit ardore valido atq3 forti: ita ꝙ manifeſtiſſime percipitur ⁊ ſentit̃. Et ſic eſt de illo qui patit̃ hanc febrē: q2 cū tangit̃ corpus eius ſentit̃ eſſe calidū nō forti calore: ⁊ cū cibat̃: ſiue illa cibaria ſint calida ſeu frida: poſt duas horas vel tres inflāmatur corpus eius totū: ⁊ anhelitus eius fit frequēs ⁊ magnus: et pulſus eoꝝ eſt durus ⁊ tenſus: ⁊ remanet in hac diſpoſitione vſq3 ad cōplementū tertie digōnis: ⁊ poſtea paulatine diminuit̃ dicta inflāmatio atq3 calor. Et hec febris in p̄n° ſui leuis eſt ad curādū.

Cā q̄re ethic⁹ p⁹ cibū īflāmare ⁊ eſt rō cōis medicorum cū Auer. in ferī⁹ ɔ̄dicit.

K

Cura.

¶ Et cura eius eſt ponere infirmū in balneo dulcis aq̄ tepide pluries in die. Et da ei quolib3 mane in diluculo ð lacte capre recēter mulcto: ⁊ ſit capra pua q̄ generet multū lac: ⁊ moret̃ capra ꝓpe lectū patiētis: ita vt incōtinēti poſt mulctionē ipſi3 recipiat ne corrūpat̃ ab aere: ⁊ mala inde fiat digō. Et iſtud fieri d3 tā in calido aere q̄3 in frido: eo ꝙ lac velociter corrūpit̃ ⁊ alterat̃: ⁊ cū eſt corruptu3 nō facit laudabile nutrimentū. Et incipiat bibere de iſto ab. ℥.j. ⁊ gradati3 aſcēdat vſq3 ad lib. ſ. q2 ſi iciperes dare q̄ttitaté magna3 ⁊ p̄n° coagularet̃ i ſtō: ⁊ ide mala ⁊ corrupta fieret digō. ⁊ qō h3 remouere eſt: vt ponat̃ aliqd mellis diſpumati in fundo vaſis: ⁊ ſup illud mungat̃ lac: ⁊ miſceat̃ ſil'r ⁊ ꝓpinet̃ infirmo ſm mēſurā ⁊ ordinē ſupdictū: ⁊ poſt potū lactis nō comedat aliqd oino donec digerat̃.

L

Facta aūt digōne ſi vis iterū dare ſibi de lacte ad comedēdū da: ⁊ ſi nō eſt aſſuet⁹ ciba eū pane frumēti bn̄ fermētati: ⁊ carnib⁹ aſſuetis: tn̄ oī mane da ei lac ſm ordinē dcm̄: ⁊ carnes eius ſint galline elixe ⁊ ꝑparate in taſphea. Et omni hora qn̄ ſtōchus eſt vacuus a cibis pone eū in tina aque dulcis tepide: ⁊ poſt exitū cibabis eū: ⁊ ſic remouebit̃ febris cū adiutorio Dei. Et ſcias ꝙ ethica h3 tres gradus. primus eſt facilis curationis: eo ꝙ nondū finita eſt humiditas in radicalibus membris. Gradus autem ſcōs eſt quādo calor profundatus eſt in humiditate rorida: que imbibita eſt in radicalibus membris: ⁊ hoc etiam bene curat̃: ſi perfecte regit̃. Et gradus tertius eſt: quādo calor ꝓfundat⁹ eſt in ipſis radicalib⁹ mēbris. ⁊ hoc poſtq̄3 humiditas eoꝝ ex toto eſt cōſumpta atq3 finita: ⁊ hoc ex toto eſt ipoſſe ad curandum.

M

Sciēdo ſil'r ꝙ qlib3 ex iſtis gradib⁹ h3 alios gdus ita ꝙ aliq ſunt q citiſſime curant̃: ⁊ qbuſdā eoꝝ ꝓlongat̃ ſanitas plus vel minus: ⁊ ſic etiā aliq cito moriunt̃: ⁊ qbuſdā eoꝝ mors dilatat̃ ⁊ ꝓlōgat̃. Teſticuli aūt galloꝝ q ipinguati ſunt ex lacte ſunt optimi in hac paſſiōe: ⁊ ēt qui nō ſunt ipinguati ex ipſo ſunt ſatis boni.

Idē 19ª ꝑ ti. a rabi moyſi ī fine

De compōne ethice cū putrida

¶ Pōt aūt eē ꝙ hec febris ethica ɔiungat̃ alteri febri: cui⁹ cognitio eſt difficilis valde niſi illi q aſſuetus eſt valde ⁊ lōgo tpe experimētatus: qm̄ poſſe eſt ꝙ ethica ɔiungat̃ febrib⁹ cholericis ⁊ flāticis ⁊ ſanguineis: ⁊ ēt melicis. Et ſiqs q̄ſierit dicēs: qūo hoc eē pt: ꝙ ethica cū ſit calīa ⁊ ſicca ɔiūgat̃ febribus ſanguineis ⁊ flāticis q̄ ſunt humide: R̄n. ꝙ ex mēbris q̄dā ſunt ſicce cōplonis: ⁊ q̄dā hūide: ⁊ aliq̄ frida ⁊ aliq̄ calīa: ⁊ ēt in vno ſingulari mēbro q̄uis ſit calide ⁊ ſicce cōplonis ē poſſe ꝙ in eodē cōmoret̃ hūor frid⁹ ⁊ hūid⁹: ſic appet: ⁊ manifeſte repit̃ i ſtō ⁊ i vulua: q2 cū ſint i aliqb⁹ calīe ⁊ ſicce cōplonis coadunat̃ i ipſis flā: qō ē fridū ⁊ hūidū: ⁊ pt ſil'r eē ecōtrario .ſ. ꝙ aliq̄ mēbra ſint fride ⁊ hūide cōplonis: ⁊ i ipſis reperiat̃ cholīa q̄ ē calīe ⁊ ſicce cōplonis.

N

¶ Et ex febrib⁹ ſic dixi q̄dā ſūt q̄ fiūt in ſpiritib⁹ q̄ dnr̄ effimere: ⁊ q̄dā putride: q̄rū ſpēs ſūt q̄tuor .ſ. ꝙ aliq̄ fiūt ex cholīa: ⁊ aliq̄ ex flāte: q̄dā ex ſanguie: ⁊ alie ex melīa. ¶ Et cōponunt̃ ēt he febres iterdū adinuicē diuerſis cōpōnib⁹. v3. ꝙ cholica pt cōponi cū ſanguiea ⁊ cū melica: ⁊ aliqn̄ cū flātica. ⁊ ē poſſe ꝙ cōpō fiat ex vno eode3 hūore .ſ. ꝙ cholīa fiat ⁊ ſit putrefacta itra venas ⁊ ex̄: ⁊ ſic erit ɔtinua ⁊ iterpolata ex eodē hūore. ⁊ pt eē ꝙ cholīa ſit putrefacta itra venas ⁊ flīa ex̄ vl' ecōtrario. ⁊ poſſe ē ꝙ in oib⁹ iſtis cōpōnib⁹ paroxiſmi iīgant̃ ſil': vel iciptāt ſil': q̄re accñtia ſunt ɔfuſa ⁊ miſta adinuicē: vñ ſūt difficilis cognis valde: ⁊ nō pt hēri iſta cognitio abſq3 ſtudio ⁊ labore vehementi cū magna ꝑuiſiōe: qm̄ ḡue ē ⁊ difficilis res valde cognoſcē' cōponē iterpolate cū iterpolata: ⁊ cōpōnē ɔtinue cū iterpolata: ⁊ ēt qn̄ ſunt ex diuerſis hūorib⁹ ⁊ cōponit̃ iterpolata cū iterpolata: vel iterpolata cū ɔtinua: ⁊ ꝑꝑ h̄ ad cogſcendū iſta idigem⁹ ſtudio magno cū ꝑuiſiōe ⁊ ſollicitudie vehemēti. ⁊ hac de cā nō pñt ꝑfecte ſcribi in libro: ⁊ ē poſſe ēt vt cōponant̃ due febres ex vno hūore: ita ꝙ iterpolata erit mlt'e putredis ex̄ vaſa: ⁊ ɔtinua pauce putredis itra vaſa. ⁊ aliqn̄ repit̃ ꝙ ambe ſūt magne valde: vl' ecōtrario .ſ. ꝙ ambe ſūt pue mlt'ū: ⁊ cōmiſcent̃ paroxiſmi adinuicē ita ꝙ vn⁹ ſubintrat alteri: ⁊ cōmiſcent̃ ſil' accñtia: et erūt he febres: aut oēs magne vl' oēs pue: vel aliq̄ magne ⁊ alie pue. Et cū dico magnā vl' paruā: itellige ꝑ magnā mlt'ā quātitaté putredis: ⁊ ꝑ puā modicā quātitaté eiuſdē. Et ē poſſe ꝙ cholīa q̄ ē mā febris ſit groſſe ſube: ⁊ flegma ſubtilis ſube: vl' ꝙ melīa ſit ſubtilis ſube ⁊ ſanguis groſſe. Ergo ɔſiderādi ſunt paroxiſmi ⁊ eoꝝ curſus: ⁊ ɔſidera iterū qūo cōponunt̃ iterpolate cū ɔtinuis vni⁹ ſpēi vel diuerſarū ſpērū: ⁊ qūo cōponunt̃ magne cū puis: vel ecōtrario iterpolate ⁊ ɔtinue: ⁊ cogita ſil'r ꝙ vna febris pt cōponi cū duab⁹ vl' cū plurib⁹.

O

P

¶ Et eſt poſſe iterū ꝙ aliqs humor putreſcit ex̄ vaſa: ⁊ cum hoc hēbit pleureſi3 ad ꝑipleumoniā: aut apa in diaphragmate q̄re paroxiſmi adinuicē cōponunt̃: ⁊ vn⁹ alteri ſubintrat: ⁊ ꝑꝑ h̄ cogſcē iſta difficile eſt valde: niſi illis q mlt'ū aſſueti ſunt in his. S3 illi q nō ſunt aſſueti ⁊ ꝑ longū tpē approbati nūq̄3 ad iſtā cogñe3 poterūt ꝑuenire. Qua de cā medici mlt'ū reperiunt̃ errare in his. Ergo medic⁹ ꝓ ſtudere d3 diligenter in cogſcēdo febres ſimplices. Et poſtea attēdere d3 ſollicite ſi vna ex cōpōnib⁹ ē cū aliq̄ ipſarū febriū vl' plures ex cōpōnib⁹. Q2 ſi ſic ſtudioſe ⁊ attēte ſtuduerit leuit̃ ad cogñe3 dcāꝝ cōpōnū poterit ꝑuenire: ⁊ quāto febris fuerit ſimplicior tāto dies idicatiua ⁊ cretica erit faciliores cognis: ⁊ q̄to fuerit magis miſta: tāto dies idicatiui ⁊ cretici erūt magis ɔfuſi ⁊ difficilioris notiōis. Et ego itēdo nūc rememorare ð dieb⁹ idicatiuis ⁊ creticis poſtq̄3 dixero hūc ſmonē ſup febres.

Q

¶ Eſto certus ꝙ mlt'e febres fiūt ꝑꝑ ðbilitaté vtut̃ ⁊ ſtultitiā medici. ⁊ h̄ qn̄ medici ɔſentiūt eis comedere plīa cibaria q̄3 vt⁹ eoꝝ ſufficiēs ſit coq̄re ⁊ digerē. ⁊ hac de cā fiūt febres: q̄re neccē eſt vt ꝓpinent̃ eis cibaria ad pōd⁹ donec febris ex toto remoueat̃: nec poſt receſſu3 febris icōtinēti debes addere in cibis: ſ3 expectare debes vſq3 quo trāſeat. v. dies: ⁊ tunc addere debes pōd⁹ aut̃. ð cibis. ⁊ ſic ḡdati3 aſcēdere debes donec fuerit recupat⁹: ⁊ ſi ſic n̄ feceris recidiuabit egritudo. Cognoſcēdo ꝙ oēs ſpēs carniū febricitātibus citiſſime cōuertunt̃ ad putredinē. ¶ Et eſt ipoſſe ꝙ poſt criſi3 aliqd putredinis n̄ remaneat in aliqua ꝑte alicui⁹ mēbri: q̄ pōt vigorari ⁊ augeri ex regimie malo vel inconueniēti. Et ſi regit̃ ſicut d3 ordiate: nā ɔfortabit̃ ⁊ vigorabit̃ donec ipſam conſumet: ⁊ ꝑfectiſſime expellet.

Cōpletus eſt tractatus de febribus cum laude Dei: ſm ꝙ mihi ſufficiens eſſe videtur.

A ¶ Tractatus ſecūdus de criſi: ꝛ eſt cōtinēs capitula duo.
¶ De diebus creticis. Cap. pᵐ.

NVNC INCIPIO rememorari de diebus creticis: ꝛ dico ꝙ criſis eſt motus fortis virtutū corporis ad expellendū humorem ꝗ mā egritudinū exiſtit cum adiutorio dei. Et ſi hūor calidus ꝛ acutus fuerit: ꝛ regio ſilr calīa vel tēperata: ꝛ tp̄s fuerit eſtiuū: ꝛ patiēs iuuenis extiterit: leuiter dictus humor recipiet digōnē in breui: ſicut in quarto die: vel vſqꝫ ad ſeptimū: dūmodo error non aſſuerit. Et eſt impoſſe ꝙ an̄ dieꝫ creticū nō ſit aliq̄ dies q̄ indicet ip̄m: in q̄ virtutes mouēt᷑ fortiori motu ſolito: ꝛ apparebit hipoſtaſis alba pendens in medio vaſis: q̄ nō fuerat ante: q̄ ſi icipiet apparere in ſc̄da die egritudis: criſis fiet i q̄rta: ꝛ ſi i q̄rto: criſis erit in ſeptio: ꝛ ſi in quinto: criſis fiet in nona die: ꝛ ſi in nona: expecta criſiꝫ in .xj. Et ſi vndecima incipiat apparere: expecta criſim in q̄rtadecima: vel in decima ꝛ ſeptia. ꝛ ſi in q̄rtadecia vl' in decima ꝛ ſeptia: expecta criſim in vigeſima vel in vigeſimap̄ia. Et ſi non apparuerit ſigna digōnis niſi in vigeſima die: expecta criſim in .xxv. vel in .xxvij. Sciendo ꝙ poſt hos dies debilitant᷑ v̄tutes corporis ſup humorē faciētē egritudinē: intātū ꝙ poſſibile erit ꝙ nō expelletur egritudo p criſim: ſed diſſoluetur paulatine donec liberetur. Et ſi erit criſis fiet debilis ꝛ ꝓlōgabit᷑ vſqꝫ ad .xl. dieꝫ: ꝛ poſtq̄ꝫ tranſierint .xl. dies viſuꝫ fuit Hippocrati ꝙ nō poſſit fieri criſis vſqꝫ ad .lx. dies ꝓꝑ debilitatē v̄tutis. Et rememoratus fuit Hippocras ꝙ in oībus egritudinibꝰ cronicis criſes non fiunt niſi in menſibus vel in annis.

B Idē 4ᵒ aſfo. t. 2ᵒ. vide 2ᵒ quar. tract. 2. c. 8. 2. c. 2.

¶ De ſignis ꝛ accidentibus ipſius criſis. Cap. 2ᵐ.

C NVNC AVTEM reſtat videre ꝛ rememorari accītia q̄ veniūt ꝛ emergūt in diebus creticis. Et dico ꝙ criſis eſt pugna que accidit īter virtutes corporis ꝛ humorē ꝗ cā egritudinis exiſtit: ꝛ febris q̄ fit in die indicatiua eſt fortior q̄ꝫ que fit in alijs diebus. Et infirmꝰ deterius vꝫ ſe hēre: qa in hac hora patitur calorē maximū: ꝛ alienat᷑: ꝛ hꝫ ꝑturbationeꝫ mētis: ꝛ imaginatur videre q̄ non videt: qm̄ querit paleas vel feſtucas colligere de pariete: vel ex alijs locis: ꝛ forſan an̄ hoc euenit ei ſingultus: ꝛ dolor colli ꝛ capitis ꝛ pruritus in naribꝰ: ꝛ cū videris in die idicatiua ſigna ſanitatis que p̄dixi. vꝫ. hipoſtaſiꝫ albā ꝛ eq̄leꝫ pēdentē in medio: vel ſubaꝫ vrine ſpiſſiorē ſolito cū hipoſtaſi tendēte ad rubedinē in fundo: ſignat euaſionē ꝛ liberationē cū criſi in ſequēti die cretica q̄ ſuccedit oīno. Et eſt poſſe ꝙ i die indicatiua apparebūt ſigna atteſtātia ſup eūonē māe egritudis: cū liberatiōe patiētis. Sic̄ ſi in die idicatiua exibit vna gutta ſanguis de naribꝰ: aut plēs cū pruritu narīū ꝛ fricatiōe ꝓnoſticabis fluxū ſanguis ex naribꝰ in p̄ma die cretica q̄ ſuccedit euenire: ꝛ ħ nō accidit niſi poſt grauia

D accītia que p̄ceſſerūt cū forti febre ꝛ calore. Et ſi cū ħ in die idicatiua ſigna laudabilia viſa fuerint q̄ diximus: euaſionē īfirmi ex illo fluxu denūciabis. Si v̄o īfirmus tranſierit iuuētutē raro creticat᷑ p fluxū ſanguis narīū. Et ſi i die idicatiua fluxꝰ vētris apparuerit: expecta ſalutē in ſequēti die cretica q̄ ſuccedit p eūdē. ꝛ ſi i die idicatiua patiēs ſudabit aliquātulum cū hipoſtaſi laudabili ꝛ alijs ſignis digōnis. euadet īfirmꝰ i ſequēti die cretico cū ſudore forti vl' cū fluxu vētris: aut cū ābobꝰ ſil'. Et ſi in dc̄a die idicatiua ſigna vomitꝰ ap̄puerint: ſic̄ ē tremor labij īferioris cū p̄dictis ſignis bonis: in ſequēti die cretica ſalutē patiēti cū vomitu denūciabis. Excepto ꝙ humores non ſint ibibiti in ſubā ſtōi. Si aūt in die indicatiua cuꝫ ſignis laudabilibꝰ p̄dictis patiens patiet᷑ dolorē poſt aurē: vl' in aliq̄ alia p̄te ꝓnoſticabis criſim futurā p ap̄a in eadē parte. Et ſi dictꝰ dolor fuerit in locis vilibꝰ corꝑis relinque eū oīno nāe. Et ſi fuerit in nobilioribus mēbris cōforta mēbrū cū his que hn̄t ip̄m confortare: ſicut cū oleo roſaceo ꝛ ſuis ſilibus: ꝙ ſi timeres cōuerſionē ap̄atis ad interiores p̄tes. pone deſup maturātia donec locus rubeat ꝛ igroſſetur ꝛ ad ſaniē cōuertatur. Cognoſcendo ꝙ ꝗlibet motus ꝗ fit a nā: ꝛ q̄libet pugna q̄ emergit inter morbum ꝛ nāꝫ: vel ecōtrario qn̄ fit in p̄dictis diebꝰ cū ſignis digōnis laudabilis determiatis denūciabis ꝙ criſis erit laudabilis ꝛ ꝑfecta. Et ſemꝑ qn̄ in die idicatiua ſigna bona digōnis ꝛ laudabilia apparuerit ꝓnoſtica ſalutē in ſequēti die cretica q̄ ſuccedit. Si v̄o p̄dc̄a pugna vl' ſigna in alijs diebꝰ ap̄puerint: ꝗ nō ſunt indicatiui vel cretici: ſic̄ eſt ſextus dies vel. viij. vel. x. vel. xij. aut. xviij. vel. xxij. vl'. xxiiij. aut. xxviij. in oībꝰ iſtis ꝓnoſtica criſim malā futurā. Et ſi v̄tus patientis debilis exiſtit morier᷑: ꝛ ſi ē fortis erit imꝑfecta ꝛ cū recidiuatione. ꝛ finis ad vltimū erit ſicut placuerit altiſſimo creatori. ꝛ in oībꝰ p̄dictis diebus paribꝰ non fit criſis ꝑfecta. ¶ Et iam nobiles ꝛ ſapientes viri repti ſunt dicere ſup his diebus creticis: ꝙ non ſūt niſi cā ſtellarū: ꝛ maxime lune: ꝛ ſatis ſufficit medicis credē ꝙ ita ſit poſtq̄ꝫ didicerūt hoc a tātis ꝛ talibꝰ ſapiētibꝰ ꝗ hoc ꝓbauerūt tp̄e lōgo. Et experimētū ēt nos ſp̄ certificat ſic eē. ꝗ ſecure p̄nt dicere medici. Iſta dies cretica ē bona: ꝛ iſta non eſt bona: ꝛ ſilr de indicatiuis. Si āt febris nō fuerit ex ſimplici chol'a ſed erit compoſita: aut patiens trāſierit iuuētutē: vel fuerit hiems ꝛ tp̄s fridum tardabit᷑ criſis in talibꝰ. Et pro maiori p̄te ſi febris extiterit ex chol'a non pura: non recedet ad minus niſi vſqꝫ ad .xx. diē. Et febris ſanguis pro maiori p̄te nō ſeparatur niſi poſt multā eūationē ſanguis narīū: vel ex flōmia ordinata a medico fieri vſqꝫ ad ſincopim aut morier᷑ īfirmꝰ. Et eſt neċe i hac febre ſanguis ꝛ in cholica vt p̄cipias infirmo bibere aquā dulcē infridatā ſuper niuē vel in puteo: aut aquā ordei tali mō īfridatā. Si patiēs fuerit iuuenis ꝛ tp̄s calidū: ꝛ ſecure ciba eū cucurbiꝫ ꝛ ad potādū ēt dabis ei de aqua ipſarū. Et he due ſp̄ēs febriū ꝓ maiori parte in breui recedūt. Et ħ cū forti rigore: qn̄ in receſſu earꝫ humor ſpargit᷑ ad exteriora ſup ſenſibilia mēbra. ¶ Sciēdo ꝙ non pulſatiles vene nō ſunt ſenſibiles. Et ſi ꝗs argueret dicēs. Iam vꝫ ꝙ. G. ſentiat ꝙ ſint ſenſibiles qn̄ dicit ꝙ orificia venarꝫ aperiunt᷑ ꝓꝑ mordicationē ſanguinis. Quibꝰ dico ꝙ hec q̄ō ē friuola ſatis atqꝫ vana: ꝗa cū dico ſenſibiles ītelligo de ſenſibilitate vitali q̄ ꝓcedit a neruis ad muſculos. Vene v̄o nō pulſatiles ꝛ alia mēbra corꝑis q̄ dicunt᷑ carer̄ ſenſu: hn̄t quādā ſenſibilitatē nālē ſic̄ videmꝰ hēre vegetabilia q̄ ſentiūt ſolē cū aduēit ſup ea: ꝛ mouent᷑ v̄ſus eū. Et videmꝰ ēt aliquos flores ꝗ aperiunt᷑ de die: ꝛ clauduntꝫ de nocte. ꝛ eſt iſte tn̄ ſenſus vnus nālis. ¶ In febre v̄o flegmatica nō apparēt ſigna digōnis: nec dies indicatiua vel cretica: niſi poſt .xx. dies vel ꝓpe: ſm̄ ꝙ erit nā flegmatis. Et pōt ſilr eſſe talis nature flegma ꝙ nō apparebunt ſigna digōnis etiā poſt dictū tp̄s. ¶ In febre aūt q̄rtana nō eueniūt ſigna digōnis niſi in mēſibus: ꝛ dies indicatiui in ea nō ſunt manifeſti. ꝛ ſi apparēt nō ꝑcipiunt᷑ niſi in mēſibꝰ. ſ. de mēſe in mēſeꝫ. Et pro maiori parte he febres nō recedunt p eūationeꝫ manifeſtā. ſed per diſſol'onē ꝛ ꝯſumptionē paulatine cōſumunt᷑ ꝛ recedūt. Quare neċe ē medico vt ꝓpinet iſtis ea que habeāt humectare ꝛ reſtaurare. Si aūt ſigna digeſtionis apparuerint manifeſte: nō tardes ip̄m eūare: ꝛ ēt ſi a natura euacuaret᷑: nō ceſſabis ꝓ tāto ipſiꝫ eūare ab humore peccante. Et caue q̄ꝫtū potes ne des in p̄nꝰ huiꝰ febris theriacā magnā. Qm̄ ſi feceris reduplica bit᷑ febris: vel fiet ꝯtinua. Si āt ꝑſeuerauerit febris de vna eſtate ad aliā: tunc dare poteris: ſed in modica quantitate ſcꝫ a quarta p̄te aurei: vſqꝫ ad aureū. 5. cū aqua cal'a.

E

Vide 4ᵒ colliget. 40. ꝛ. 10. theorice hali c. 8.

F

Idē 3ᵒ colliget. c. 9. ꝛ 19. coll'. c. vnico. ſub rubri. p.

G

Vene non pulſatiles nō ſūt ſenſibiles niſi naturalit᷑ ſu: vn̄ duplex inuenit᷑ ſenſus ꝛ eſt opinio Plato. quā Albertus defendit.

H

De cura quartane

I Et quēadmodū cōuenit in hac egritudie vt ſis ſtudioſus in digerēdo ⁊ ſubtiliādo humorē qui eſt cauſa huius febris: ita ſilr cōuenit vt ſis ſtudioſus in humectando ipm.

Hiſtoria d curatione quartane. ¶ Et pr̄ meus: cui⁹ aia in manib⁹ Dei requieſcat: curauit quēdā ex q̄rtana tali mō. ſ. q̄ pcepit infirmo vt q̄lib3 die comedere deberet tria nuclea pſicoꝝ mūdata cū aqua calida vſq3 ad. x. dies: ⁊ poſtea purgauit eū ſufficiēter cū medicamine laxatiuo adducente illū humorē: ⁊ ſic liberatus fuit pfecte: ita q̄ medici q erant in tpe illo mirati fuerūt valde. Et nobilis ſenex Auēmutharaf q̄ſiuit a patre meo: q̄re hoc fecerit: ⁊ ipe ſibi reddidit rationē q̄ neceſſariū erat in illo ſic facere. Qui gauiſus fuit valde: et multū placuit ſibi. Et illa diſputatio reperit apud multos iſtius regionis. ¶ Et ſcias q̄ oīs febris que ſimplex eſt: ſatis leuis curationis exiſtit. Sed illa q̄ eſt cōpoſita difficilioris curatiōis eſt valde: ⁊ hoc ſm cōpoſitionē humoꝝ adinuicē. ſ. q̄ quāto maioris cōpōnis extiterit: intm̄

K erit difficilioris cognitionis ⁊ grauioris curationis: ⁊ ia3 rememoratus fui hoc in febrib⁹ cōpoſitis. Et ē poſſe febrē cōponi ex tā diuerſis humorib⁹: ⁊ intm̄ q̄ intellect⁹ humanus nō poterit ad pfectā veritatē puenire. Quare nece eſt vt medicus ſit ſtudioſus ⁊ attentus ſuo poſſe in cognoſcēdo cōpōnē q̄to meli⁹ poterit. Et curet eu3 ſm q̄ melius ſibi eſſe videbit. Cōfidēs in Deū q̄ rectificabit eū tramite recto ⁊ ordinato: ⁊ intm̄ quātū medicus certius ⁊ meli⁹ cognoſcit has cōpōnes intm̄ pfectior alijs et melior eē reputat. Qz ſi egritudo ⁊ cōpō cognita fuerit a medico pfecte: vix aut nūq̄3 morietur infirmus ex ipſa: et eius pditiones ſemp de bono in melius rectificabunt: ⁊ procedēt ei: ⁊ dies idicatiui atq3 cretici erūt laudabiles atq3 ordinati: ⁊ rōnabilr pcedētes intm̄ q̄ q̄ſi oēs mirabunt. O q̄3 vile qd medico eē reputat: qū timuerit forti

L tudinē febris: vel grauia accidētia q̄ emergūt in ipſa tēpore appropinquatiōis criſis: poſtq̄3 cognouerit q̄ dies idicatiua q̄ pceſſerit: fuerit laudabilis: ⁊ vrina viſa fuerit cū hipoſtaſi laudabili: ⁊ pulſus atteſtauerit ſup fortitudinē vtutis. Non d3 ergo medicus iſtis viſis timere: ſi patiens ſincopizauerit ex motu ⁊ fortitudine belli: ⁊ ex aſcēſu vapoꝝ mordicātiū orificiū ſtomachi: qd qdā medici coꝝ noīare pſueuerūt. Ego vo cu3 cognouero pulſum eſſe bonū ⁊ laudabilē ſignificātē vtutis fortitudinē: ⁊ hipoſtaſis fuerit alba ptinua ⁊ eq̄lis reſidēs in fundo: non dubito tūc de fortitudie egritudinis: nec de ſincopi ſupueniēte ex mordicatiōe orificij ſtōchi: nec deſiſto facere q̄ ſunt faciēda circa egritudinē: quēadmodu3 feci circa egritudinē Zeri filij Hali ſicut alibi recitaui. ¶ Cū autē

Caue ne p uoces vomitū ſtōacho ex acutis humorib⁹ repleto cognoueris q̄ accidētia fortia q̄ emergūt pcedūt ab humore acuto: ⁊ calido exiſtēte in ſtōcho: ſicut ſincopis et vomitus: caue ne adiuues eū in puocatiōe vomitus: qm̄ ſi feceris pduces eū ad periculū mortis ob debilitatē vtutis. S3 adiuua ipm p viā accidētis cōfortādo ſtōchū: ⁊ hoc cū emplo facto ex ſucco cydonioꝝ: ⁊ paꝝ maſticis: ⁊

M cimaꝝ vitis vl ſilib⁹. Qz ſi calor ⁊ iflamatio magna fuerit: adde pdcō emplo aliqd de ſucco 3abaru vel agreſte: qm̄ ſic faciēdo corrugabit ſtōachus: ⁊ coadunabit ſilr: et pfortabilr talr q̄ expellet cōprimendo mām retentā in ipſo: p vomitū: vel iferius p ſeceſſu3. Et ſi aliter opatus fueris: vt multi faciūt. ſ. qui volūt iuuare naturā cū mouetur ad vomitū dādo ei decoctionē raffani: poſſe eſt q̄ iuuet inde ⁊ alleuietur. S3 hoc erit in minori parte. Et poſſet ad ſuffocationē ⁊ ſincopim: vel ad mortē idē deuenire: ⁊ de hoc qs nos poterit ſecurare. ¶ Hucuſq3 determinaui ⁊ cōpleui tractat⁹ febriū ⁊ cōpōnē earū p viam breuē ⁊ cōpendioſa3 gn̄alr ſicut mihi pceptū fuit: ⁊ determinaui iterū de criſi ⁊ de dieb⁹ creticis: ⁊ de diuiſionib⁹ que accidunt inter ipſos. Nunc autē cum adiutorio Dei incipiam rememorare de egritudinib⁹ que veniunt tempore epidimiali: ⁊ de febribus eorum. N

¶ Tractat⁹. Terti⁹ eſt d epidimia: ⁊ ptinet capl'a q̄tuor.

¶ De epidimia q̄ puenit ex corruptione aeris. Cap. p^m.

ISTE AVTEM egritudines q̄ puenīūt ex corruptione aeris: rememorate ſunt ab Hippo. in lib. epidimiarū: ⁊ dixit in illo libro q̄ in quadā ciuitate q̄ nominabat cheruam exuberauit pluuia in eſtate: ⁊ fuit illa eſtas eſtuoſa ⁊ calidiſſima valde cū pluuia magna p totā eſtatem: ⁊ ſupuenit poſtea hoībus incendiū magnū: ita q̄ videbatur eis q̄ eſſent ab igne aduſti: ⁊ in pn̄o habebant pruritū magnū: ita q̄ ſcapellabant ſe tam fortiter: q̄ excoriabant p totū. ⁊ hoc erat pp ſanie3 q̄ coadunabatur ſub cuti ⁊ m̄ltis hoībus ceciderūt crura ⁊ coxe ⁊ muſculi ⁊ oſſa in magna quātitate: q̄re ex hoc ſcire poſſumus q̄ deterior aer eſt calidus ⁊ humidus: ⁊ hoc id q2 aptior eſt ad recipiēdū corruptionē ⁊ putredinē ceteris cōplexionib⁹ aeris: ⁊ illi magis parati ſunt recipe dictā corruptionē q ſunt eiuſdē cōplōnis: ⁊ fuit tota illa eſtas abſq3 vēto aliquo exiccatiuo: imo dicit expreſſe q̄ in toto illo tpe nō videbat moueri aer vllo mō: ⁊ pp friditatē ⁊ ſic. q̄ in vētis ſeptētrionalib⁹ reperit collaudant: ⁊ ecōtra- O rio meridiani vituperant pp eoꝝ humiditatē ⁊ caliditatē. Et dixit in illo libro q̄ febres q̄ tūc tpis veniebāt: nō erāt fortes neq3 violēte: ſ3 erant lente ⁊ q̄ete intm̄ q̄ q̄ſi occulte eſſe reperiebant. Et eſto certus q̄ ille paſſiōes q̄ oppoſite ſunt cōplōni hūane: ⁊ pprie cōplōni vniuſcuiuſq3 ille ſunt. q̄ peſſime exiſtūt: ⁊ ille q̄ ſunt ſiles cōplexioni nō ſunt tāte maliciei ſicut oppoſite. Et hoc manifeſtet ex hoc q̄ qñ aliqs fortiter fuerit ifridatus: ⁊ ſubito ad ignem ſe valde voluerit calefacere: vel repēte in aquā calida3 introiuerit: inde fortes dolores patiet. Et P hoc nō ſolū medicis eſt notū: verū etiā vulgares optime cognoſcūt. Et hec febres deteriores ſunt valde ceteris febribus: ⁊ lōginquiores multū a ſalute ⁊ liberatiōe: nec criſes in iſtis ſūt ordinate ſicut in alijs pcedūt: ſiue fuerint ex corruptione aeris: ſiue ex malitia ⁊ putrefactiōe aq̄: ſeu ex corruptione ciboꝝ. Et quāto corruptio ſeu putrefactio pdictoꝝ minor extiterit tāto ⁊ accñtia pdictaꝝ ⁊ malitia febriū leuiora eſſe reperiunt. Sciēdo p certo q̄ a tpe Hippo. vſq3 nūc nō fuit epidimia aliqua tā peſſima nec malitioſa ſicut illa: nec in qua accñtia tam violēta nec malitioſa apparuerint ſicut in illa. Sed hñ vidimus pruritus validos: ⁊ ſcabies magnas: ⁊ variolas: et morbillos: ⁊ putridas febres: ⁊ apa pnicioſa: ex qbus oībus iā curauimus: quoꝝ aliqui cū labore maximo euaſerūt: ⁊ aliq ad mortē terminauerūt. ¶ Et vidi iuuenem hñtē apa pernicioſu3: ⁊ ſtudui circa ſalutē ipſius: ⁊ icepi p euare eū cū flōmia: ⁊ poſui poſtea ſup apa cōfortātia: eo q̄ nō erat ex vilib⁹ mēbris: demū purgaui eū ab humorib⁹ malis q peccabāt in eū. Et ppinaui ex medicinis laudatis in epidimia ſicut eſt bolū armenū ⁊ terra ſigil- Q lata: ⁊ interdū dedi ei aliqd ex mitridato. Et ſic viſu3 fuit pferre ei cura: ⁊ diſſolutū fuit apa. Et pcepi ei vt abſtineret a 3ajs: ⁊ ſic de bono in melius conualuit donec fuit pfecte liberatus. Et poſtea poſt tēpus inuaſit eū ſquinātia ⁊ mortuus fuit cū ea. Ex his aūt q̄ pluries: ⁊ p maiori pte vidi accidere in epidimia ſunt febres putride: que lente intm̄ eſſe vīr q̄ vix pcipiunt niſi a medico: ⁊ moriunt ſubito cū eis. Et ſcias q̄ illi q bñ ⁊ ordinate ſe cuſtodiunt tpe epidimie: ⁊ q hñt cautela3 ⁊ puiſionē cōuenientē: ⁊ hoc morando in manſionib⁹ ſiccis ⁊ frigidis: et cibi ⁊ potus eoꝝ ſilr eiuſdē fuerint cōplexionis euadūt bene a pdicto periculo ⁊ nocumēto. ¶ Receptio conueniens valde in epidimia. R. ſtercoris columbini ſicci: aloes:

A aloes ſuccotrini: agarici feminini polypodij recẽtis: radi-
cis lilij celeſtis. ana pondus aur. vnius thõmeni. aur. j. mi-
nus quarta: ſalis ⁊ ellebori nigri. ana aur. 5. ſucci abſinthij
alcõdzarathal cũ foliorũ collogntide. ana. octauã partẽ
aur. j. Incide colloquintidã minuti: ⁊ miſce eã cũ tãtũdẽ
amygdalarum dulciũ: ⁊ poſtea cõiũge ea cũ pdictis medi
cinis puluerizatis: incorporãdo eas cũ butyro vaccino:
⁊ ſyrupo ⁊ ſignzabin: ⁊ dabis ei ad bibẽdũ cũ ſero lactis
pondus. v. aur. Et ſi non purgat ſufficienter: adde de iſto
aur. 5. cũ ſero caprino: ⁊ rege cũ ſicut in alijs medicinis: ⁊
pro qualibet ſella moretur duobus diebus a receptione
ipſius. Et poſtea iterabis dando plus vel minus de iſto
medicamine: ſm tenorem virtutis ⁊ naturam patientis
ſm ordinem medicine: ⁊ precipe ei vt ponat in cameris
⁊ domibus ſuis aromatica frigida: ſicut myrtha ⁊ roſe ⁊
eorum ſimilia: ⁊ ſuffumiget domum a longe cum alkitrã.
B Et fac rorare domum multoties cum forti aceto: ⁊ obtu-
rando domum oĩno a parte meridiei: ⁊ aperiendo eã a
ſeptẽtrione: qm aperire vel tenere eam apertam ianuis
vel feneſtris a meridie: nocet valde: ⁊ morari in ſolario.
ſ. in domibus altis: melius eſt valde ꝙ̃ in plano: ⁊ ſubti-
liãdũ eſt regimen valde. ſ. cũ pane frumenti bene fermẽ-
tato: ⁊ malaxato cum aqua ⁊ aceto: ⁊ comedat ſiclas ſeu
bletas decoctas abſq; aliqua ſpecie: ſed ſolum cũ aceto:
⁊ non comedat tempore illo carnes vllo modo. ¶ Co-
gnoſcẽdo qð nõ corrumpit aer ſolũmodo ex cauſis pre-
dictis: verũetiã ex putredine aeris: que fit a corporibus
hominũ: qui mortui ſunt in bello in magna quãtitate: qm
diu morantur in loco. Et corrũpitur etiaʒ quando aer in
vno loco queſcit abſq; aliquo motu. Et corrumpitur ſilr
aer quando aque cõgregantur in aliqua parte ciuitatis:
ita ꝙ non mouentur oĩno: ⁊ tũc putreſcũt ⁊ fetent: ⁊ cor-
C rumpitur aer inde. Et ab antiquis etiam conſilium habe
mus: vt oĩo morã minime contrahere debeamus prope
ſepulturas corporũ mortuorum: ⁊ hoc propter vapores
qui reſoluunt a corporibus ipſorum. Et ſic iã diximus cu
ram epidimiarũ que eſt cum frigidis ⁊ ſiccis: ⁊ cũ his etiã
que habeant aperire: ⁊ abſtergere: ⁊ trahere malos hu-
mores: ſed anteꝙ̃ fiat purgatio aliq̃ precipiat vt fiat eua
cuatio vſis: ⁊ hoc cũ flõmia: ⁊ ſubtiliando regimẽ quan-
tum fieri põt: ⁊ vtẽdo frigidis: ⁊ abſtinẽdo oĩno a ſuper-
flua repletiõe. Et poſſibile erat ꝙ ſic faciendo: multi for
ſitan q morirent liberabuntur: hac de cã. Et ab aere ſic-
co ⁊ calido in exceſſu fiunt etiã paſſiones: ſic obthalmie:
⁊ tuſſis multaruʒ ſpecierũ: ⁊ aſperitas gutturis: ⁊ ſputuʒ
ſanguinis: ⁊ fluxus ſanguinis hemorroydarum. Et he egri
tudines fiunt plus vel minus ſm exceſſum caliditatis ⁊
ſiccitatis ipſius maioris vel minoris. Ergo cõuenit vt re-
ctifices aereʒ paulatime: abſtinendo oĩno in tali tẽpore
ab exhibitiõe acutarũ medicinarũ: ⁊ etiã in oĩ epidimia:
qm non laudãtur tales medicine in arte medicine. Sciẽ-
do qð hec caliditas ſuperflua q̃ fit in aere nõ orit ꝓ ma-
iori parte niſi ex defectu ⁊ abſentia pluuiarum. Et tunc
generantur predicte egritudines: ⁊ his ſimiles plures nu
D mero. Sed non mortifere.

¶ De epidimia q̃ ꝓuenit ex aq̃ putrida ⁊ fetida. Cap. 2m.

AQVE VERO mortue que non mouentur: ⁊
replentur fecibus: ⁊ in ſe bulliunt: ⁊ putreſcunt: ⁊
fetẽt: ſunt cã corruptiõis aeris: ⁊ peſtilẽtie: ⁊ epidi
mie. ⁊ faciunt oriri febres acutas: ⁊ apata morti-
fera: ⁊ adhuc peius faciunt: quia ſunt cauſa deſtructio-
nis epatis: ⁊ oppilationis ſuarum viarum: ⁊ procreant
ſpecies hydropiſis omnes ſm preparationem recipien-
tis: ⁊ inducũt etiam oppilonem in ſplene: ⁊ in renibus: ⁊
ſunt cã gñationis lapidis in renibus: ⁊ veſica: ⁊ generali
ter dico ꝙ hec epidimia que fit ex corruptione ⁊ putre-
E dine male aque: oĩb⁹ alijs epidimijs deterior exiſtit. ¶ Eſt
et alia ſpẽs epidimie: q̃ ſubito iterficit: eo ꝙ qñ cordi eue
nit aliquid ex aere putrefacto ⁊ corrupto q ſue cõplexioni
⁊ nature obuiet a tota ſua ſubſtãtia ⁊ natura: ſubito mo-
ritur. Et hoc ꝓpter nobilitatẽ ipſius cordis: cũ ſit princi
piuʒ ⁊ finis vite vniuſcuiuſq; aĩalis. ¶ Et dicit Gal. ꝙ nõ
morit animal: donec cor ceſſet a motu. Et Phõ magno
Ariſtoteli videtur: ꝙ cor ſit origo ⁊ principium omnium
mẽbrorum ⁊ ceteris principalius. Sed Gal. dicit ꝙ cor
in vnoquoq; aĩali eſt principiũ motus nãlis: localis: ⁊ ce-
rebrũ motus localis voluntarij. Sʒ in ſumma dico ꝙ cor
in vita magnã hʒ neceſſitatẽ. Quia videmus ꝙ quando
aliquis homo intrat in puteũ in quo aer aliquo modo nõ
mouet: vel in aliquã grottã: ſyncopizat: ⁊ amittit ſenſum
oĩno incõtinẽti. ⁊ ſi diu morat ibidẽ morit ſubito. Et hec
res eſt manifeſta ꝙ quando in epidimijs hoĩes aliq mo-
riunt ſubito: ꝙ illud eſt ex corruptione ⁊ malitia aeris: qꝛ
F bene põt aliqs viuere aliquibus diebus abſq; cibo ⁊ po
tu. ſed ſi aufertur ei anhelitus: nõ poterit viuere vna ho
ra. Et verum dixit ille qui dicit ꝙ cib⁹ ⁊ potus eſt nutri-
mẽtũ corpis. Et aer nutrimẽtũ ſpũs vitalis exiſtit: eo ꝙ
ipſe attrahit fumoſitates a ꝓfundo cordis: ⁊ recens. ſ. aer
ſubintrat per anhelitũ. Et ſic intrãdo ⁊ exeũdo: purificat
a malis fumoſitatibus: ⁊ ꝓhibet cor a putredine. Et hec
res ꝓcedit ab illo qui eſt ſumme ⁊ vltime ſciẽtie. ſ. a Deo
vero ⁊ benedicto: ⁊ ab aere q inſpirat: qm prouenit vſq;
ad mirabilem panniculũ: quẽ deus ſub cerebro creauit:
⁊ inde ꝓcedunt ſpiritus potentia ⁊ voluntate diuina.

¶ De ſquinantia ⁊ diſlocatione ſpondilium colli euenien-
te ex quadam corruptione aeris. Cap. 3m.

ET EX quadã corruptiõe aeris põt euenire que-
dã ſpẽs ſquinãtie: q̃ diſlocationẽ ſpõdiliuʒ colli hʒ
ꝓcreare: ſicut memoratus fuit Hippocras. Et hec
G eſt deterior ſpẽs q̃ poſſit inueniri: eo ꝙ ab ea aliquis nõ
euadit: ⁊ accidit cũ acuta egritudine: ⁊ aliqñ fiunt cũ tali
ſquinãtia ſcabies: ⁊ pruritus: ⁊ apata periculoſa: q̃ acci-
dẽtia aliqua nõ poſſunt euenire abſq; acuta egritudine.
Et cauſa dicte ſquinãtie q̃ facit diſlocare ſpondilia colli
abinuicẽ: eſt humiditas mala: que ponit ⁊ deriuat ſeu fi-
gitur inter ipſa: ⁊ facit ea abinuiceʒ ſeparari ⁊ diſlocari:
⁊ illud os qð ſeparatur cõprimit violẽter cãnaʒ pulmo-
nis intrĩ: ꝙ ſuffocationẽ inducit. Et dicit Hippocras qð il
le cui hec accidit paſſio nunꝙ̃ liberat. Et ſi qs queſierit
dicẽs que eſt cauſa quare ſpondilia colli diſlocant: in tali
epidimia potiuſꝙ̃ alia ſpondilia nuce: dico ꝙ ſpõdilia nu
ce cõprimunt ex vtraq; parte a coſtis ⁊ a fortib⁹ ⁊ plu-
ribus muſculis: q̃ nõ ꝑmittũt ipſa diſlocari vel ſeparari.
Colli aũt ſpõdilia minime habent talia defenſoria: quare
citius diſlocant. De hac ſpẽ ſquinãtie pernitioſe nunꝙ̃ di
H xit Hippocras ꝙ poſſit liberari. Et ego ſilr dico ꝙ eſt in
curabilis oĩno. Sed añ diſlocationẽ poſſet cura ꝓdeſſe.
⁊ hoc ſubtiliando regimẽ: ⁊ vtẽdo deſiccatiuis ſicut dixi.
Et inunge locum patientis cũ iſtis oleis ſubtilibus exic-
catiuis: ſicut cũ oleo roſaceo: ⁊ de iaſemino: ⁊ cũ ſucco
coriandri viridis ſimul mixtis: ⁊ inũctione facta cũ iſtis:
fiat puluis ex terra ſigillata: ⁊ miſceatur cũ ſucco corian-
dri viridis ad modũ emplaſtri: ⁊ pone ſuper locum infir-
mum. ſ. vbi videris aliquã foueã paruũculam patientis.
¶ Et poſſent et aliquãdo ſpõdilia nuce diſlocari. ⁊ hoc De gibbo-
ex caſu vel forti percuſſione: ⁊ inde fiũt gibboſi. ⁊ hec eſt ſitate
cã nota ꝙ nunquaʒ liberantur. Sed reperiuntur aliqui
preſumptuoſi q conant tales curare: ſed potius ipſos ad
mortẽ perducunt ꝙ̃ eos curare poſſint. Cum aũt gibbo
ſitas paruo infanti ſuperuenerit morit ex ea: eo ꝙ cũ cre
ſcit indiget multo anhelitu: ⁊ cũ nõ poſſit ipſum ſuſtinere
ſuffocatur ⁊ moritur. Si vero magno acciderit: poſſibile

I erit ꝙ viuet. Sȝ vita eius erit triſtis ⁊ anguſtioſa. Et diſloca〈tur〉 ẽt aliqua ſpõdilia dorſi exterioris ⁊ anterioris cũ fortis motus: qui procedit a multa ⁊ groſſa vẽtoſitate: q̄ in corpore exiſtit ⁊ gñaẜ: q̄ ꝯtinue moueẜ donec diſlocet dicta ſpondilia: ⁊ exterius expellet: ⁊ inde gibboſitas generatur: que noiatur gibboſitas ventoſitatis: ⁊ hic pro maiori pte accidit infantibus ⁊ mulieribus. Et nõ eſt mirum ſi ex motu groſſe ventoſitatis diſlocantur ſpondilia quoniam videmus ꝙ omnia que fortiter ⁊ violẽter mouentur: ſcinduntur ⁊ laniantur. Et ex forti motu ſcinduntẜ vene: ⁊ aperiuntur: ⁊ fit inde ſputuȝ ſanguinis: ⁊ ſequitur inde ptiſis vel ethica. Et videmus etiã aperte ꝙ vtres ſcinduntur ⁊ exlaniantur ex ventoſitate: quia cuȝ implentur muſto vel ſucco alicuius fructus niſi habeant euentationem ex ventoſitate gñata in ſua ebullitione ſcindũtur ⁊ exlaniantur: ⁊ ſic accidit in corpore.

Cura. ¶ Et cura huius eſt vti regimine ſubtili ⁊ exiccatiuo: ⁊ euacuare corpꝰ

K ⁊ fricare corpus totum ſiccis manibus. Et propina ei in potu aquam decoctionis ireos: ⁊ eſt ireos: ⁊ capilli veñ. ⁊ ſeminis melonis: ⁊ ſeminis ſparagi: ⁊ ſucci apii: ⁊ feniculi cuȝ modico ſyrupi ſquinȝabin. Medicamen ad hoc. ℞. ſeñ. melonis: ireos: capillorũ veñ. radicis ſparagi: ⁊ maſticis. añ. auẜ. j. ſcedeg. indi. ſignanti. añ. partes tres auẜ. j. Conquaſſentur oĩa ⁊ bulliãt in. x. ℥. aque vſq3 ad cõſumptionem tertie partis ipſius: ⁊ pone in illa colatura. ℥. j. ſyrupi ſquinȝabin: ⁊ ſucci feniculi: ⁊ apii ortulani. añ. quartam partẽ. ℥. j. ⁊ bibatur quolibet mane cuȝ auẜ. ij. mellis roſacei: ⁊ fac eum exercitare añ cibuȝ tẽperate: ⁊ poſt cibum quieſcere dȝ. Et iaȝ huc uſq3 elongatus ſuȝ a propria intentione: tractando de diſlocatione ſpondilium nuce: que fit abſq3 peſtilentia: ⁊ cauſa epidimiali. Nunc autem redire intendo ad id vnde diſceſſi. Et dico ꝙ ſufficienter ſub breuitate determinaui de epidimia que fit ex corruptione ⁊ putredine aeris. ẜm ꝙ memorati fuerunt antiq̄ in libris ſuis. Nũc võ icipere volo determinare de epidimia q̄ ſeq̄tur ⁊ gñaẜ ex corruptione ⁊ putredine aque.

L ¶ De cura ſeu preſeruatione a periculo male aq̄. Cap. 4.

Cura preſeruatiua DICO ꝙ ille qui vult ſe conſeruare a ꝑiculo male aque vti debet qualibet die ex electuariis ⁊ cõfectionibus magnis: ſicut eſt electuarium de euforbio: metridatũ: vl theriaca magna: ⁊ bibat q̄libet die vnius ex iſtis quartã partẽ aure. Et nõ comedat vſq3 ad meridiẽ. Et nõ ſolum iſta electuaria remouet nocumentum male aque: verum etiam preſeruant a nocumento corruptionis aeris. Et ſi poſueris aliquid ambre in aquam que bibitur confert multum: ⁊ iuuat etiaȝ ponere aliquid aceti: ⁊ adhuc magis ſquinȝabin. Et quidam medici memorati fuerũt ꝙ comedere allea vel cepe: remouet nocumentũ male aque. Sed ego abhorreo curã talem: qm̃ hñt humores calidos ⁊ acutos gñare: ⁊ augẽt

M putredinem. Quare mihi videtur ꝙ aſſueſcere mala granata muȝa: ſit maioris iuuamẽti: ⁊ etiaȝ recipere pluries de coriandro ſicco vel viridi: habȝ remouere nocumenta que veniunt ex epidimia male aque. Sȝ lac ⁊ piſces: ⁊ oĩa dulcia comedere in tali tpe vel loco multũ hñt putredinẽ ⁊ corruptionẽ augmẽtare. Et mihi videẜ qđ frequentare agreſtaȝ ⁊ ſuccum limuncellorum: ⁊ acetoſitatem citri: ⁊ ſemina eorum: ⁊ cortices: cõſeruãt a nocumẽto male aque: ⁊ credo ſilr ꝙ crura feniculi: ⁊ ſemina eius ⁊ panicald que eſt ſpecies iringorũ: ⁊ arbuſtes ⁊ ſunt fructus rotundi rubei: qui dicuntur cumani: ⁊ ſticados: oĩa iſta conferunt multũ in tali caſu. ¶ Et ſi patiens quẽ vis

Cura accidentium. curare ſit ex illis q̄ iaȝ biberint ex aqua mala putrida vl̃ corrupta: ⁊ inde inuaſit euȝ febris acuta: vel ſcabies: aut aliqua ſpẽs malorum apatum: ſtude velociter in faciẽdo euacuationem vniuerſaleȝ totius corporis: ⁊ hoc cũ flobotomia: ⁊ etiaȝ cum medicamine laxatiuo facto cũ ſtercore colũbi ſupra nominato. Et nõ credas ꝙ ſtercus columbi poſitum ſit a caſu vel fortuna in predicto medicamine: ſed fuit ibi poſitũ cũ electione ⁊ premiſiõe magna: eo ꝙ predictum ſtercus habet purgare ⁊ expellere putredinem ⁊ corruptionem aeris: ⁊ aque prenoiate fetide ⁊ corrupte: ⁊ inquantum eſt ſtercus aſſimilatur illi putredini: ⁊ pro tanto poteſt illam putredineȝ magis trahere: expellere: ⁊ purgare. ¶ Et ſi aliquod apoſtema apparuerit: ſtude in curatione eiꝰ ſicut cõuenit: ⁊ ſtudeas in rectificatione aeris: ẜm ꝙ cura epidimie exigit ⁊ requirit. ꝙ ſi aſſueſcat eger regimen qđ predixi: elongando ſe ab omni ſpecie carnis: ⁊ abſtineat ſe ab omnibus rebus humidis ⁊ calidis: ſic agendo ꝓſperabitur Deo dante. Et omnibꝰ modis conſideranda eſt etas: cõplexio: virtus: ⁊ conſuetudo: ⁊ regio in talibus: ex eo ꝙ infans paucorũ annorũ: ⁊ decrepitus non poterit ſuſtinere ea que iuuenis ſuſtineret. Neque qui fuerit delicatus ⁊ ocioſus ⁊ timidus ꝑ naturam poterit ſuſtinere ea que paterentur ruſtici ſicci ⁊ nigri ⁊ laborioſi. Et putant aliq̄ ꝙ qui aſſueti ſunt geti ⁊ ocio: indigeant maiori deſiccatione ruſticis ⁊ laborioſis. Sed intẽtio noſtra non eſt talis: ſed eſt vt reducamus vnũquẽq3 ad ſuam nãlem cõplexionẽ: ⁊ complexio ⁊ natura illorum qui ſunt in ocio ⁊ quiete: magis eſt humida ⁊ mollis q̄ ſit illa ruſticorũ ⁊ portatorũ. Et hec res eſt generalis: ⁊ notãda: ⁊ preuidẽda in oĩbus curis. ¶ Et fit ẽt epidimia ⁊ peſtilẽtia ex nimia penuria ⁊ fame. Quare homines coguntur comedere grana ⁊ legumina mala: ⁊ illa malitia poteſt eſſe ex ſeipſis: aut ex nimia antiquitate ⁊ vetuſtate: aut q2 comedunt ex ſpẽbus malarũ carniuȝ: ⁊ illa malitia põt eſſe vel q̄a ipſe carnes male ſunt ꝑ ſe: ⁊ ſuinã: ⁊ cõplone: vel q2 ſũt ſalſe multũ: aut q2 ex dicta neceſſitate ſteterunt in aceto tẽpore longo: quia populus indiget talibꝰ: ⁊ conaẜ talia comedere in tali caſu. ¶ Et ego vidi quãdo eram in carceribus Hali filii Joſeph: homines qui comedebant olera que inueniebant ꝑ terraȝ: ⁊ etiam comedebãt ex ſpẽbus anabule ꝓpter famis necesſitatẽ: q̄re q̄tidie moriebanẜ. x. vel. xii. aut plures. Et P

poſtq̄ȝ euaſi cuȝ adiutorio Dei ex illis vinculis ⁊ redii in Hiſpaniã: vidi hoĩes qui comedebãt orobuȝ ꝗbus dolor ſtomachi ſequebaẜ. Et alios vidi qui comedebãt qđdam qđ in arabico nomiatur atthala ⁊ radices de luẜ. ⁊ moriebanẜ. Et vidi ſilr̃ i quadã ciuitate que noiatur maȝarus: hoĩes qui propter intenſam famem querebant: ⁊ frangebant oſſa antiqua ⁊ vetuſta cadauer: ⁊ comedebant medullas ipſoꝝ: ⁊ moriebantur ſubito. ¶ Et cum tales cibi poſſint eẽ diuerſi ⁊ plures nũero: ideo diuerſimode diuiduntẜ: ẜm diuerſitatẽ ⁊ variationẽ ipſorum: ⁊ ẜm illam diuerſitatẽ diuerſe ſũt egritudines: ⁊ generanẜ: ⁊ nõ ſolũ ẜȝ diuerſitatem dictoꝝ ciborum: verũ etiaȝ ẜm naturam locorum: ⁊ ẜm cõplexionem ⁊ naturaȝ recipientis. Quare tot ⁊ tante poſſunt eſſe variatiões: quot impoſſibile eẽt eas ſcribi in libro. ¶ Tamen dico ꝙ theriaca magna ⁊ Q metridatum: ⁊ electuariũ de euforbio: generalr̃ omnia iſta cõferunt valde in oĩbus predictis: ⁊ ſuis ſĩlibus: dũmodo abſtineat ſe a comeſtione maloꝝ ciboꝝ ⁊ potuuȝ. Illuȝ vero qui comederit cibaria mala rege cũ cibis bonis ⁊ laudabilibus: ſicut eſt panis bene fermẽtatꝰ: ⁊ brodiũ galline optime: vel caro edi lactãtis: qm̃ iſtđ regimẽ facit euadere a periculo ꝓueniẽte ex regimie mali ⁊ corrupti cibi. Si aũt virtus fortis extiterit: ⁊ corpꝰ fuerit repletuȝ ex humoribus horribilibus ⁊ corruptis gneratis ab aliquibus dictorũ ciborum: ſtude in purgando euȝ ab illis humoribus. Et iaȝ ſuperius tibi noiaui diuerſitatem medicinarũ laxatiuaꝝ: cum quibus extrahunẜ ⁊ euacuantur omnes ſpẽs diuerſitatis humorũ: vnde ad ipſas recurre: cõſiderãdo

A

conſiderando virtutē z alias cōditiones ſupradictas. Et ſi videt̃ tibi conuenire dare ei bezebarth: ſicut ſunt barbuſſe.i.cumani: z ſmaraldus: vel electuaria ſupradicta: dabis cū ꝓuidentia magna z ſtudio: ſʒ ꝙ tibi videbit̃ cōuenire. ¶ Cognoſcendo ꝙ butyrū qḋ poſui in medicamine laxatiuo ſupraſcripto nō eſt abſq; preuidētia magna: eo qḋ butyrū hʒ aliquid fetoris z horribilitatis: z inde ꝓprietatem hʒ ad ſiſ̃itudinē trahendi horribilitatē z putredinē humoris predicti. ¶ Hucuſq; rememoratus ſum gn̄aliter ſpecies epidimiarū: z earū curationes: ſm ꝙ ꝓpoſui determinare. Et nō remanet amplius determinare de aliqua alia ſpē: niſi ð illa de q̄ aliquis ſi vixerit minime euadere poterit: niſi miraculoſe z voluntate diuina: eo ꝙ hō ſm Hal. generat᷑ eſt ex ſpermate pr̄is z mr̄is: voluntate Dei.

B

Et nutrimētū embrioīs eſt ex ſanguine q deſcendit ad vuluā. Et q̄a ipſe Hal. noīauit dictū ſanguinē: ſanguinē mēſtrualē: putauerūt aliq ſapientes ꝙ nutriat̃ embrio a ſanguine menſtruali: ſʒ nō eſt ita. Tn̄ Hal. ſequitur veſtigiū: z conſuetudinē grecoꝝ: qui vocant oēm ſanguinē deſcendētē ad vuluam mēſtrualē: quēadmodum ipſi noīant oē apa quod accidit gutturi ſiue ſit ex ſanguine: vel ex cholera: aut ex flegmate: ſeu melia: ſquināciā. Et qḋlibet apoſtema qḋ oritur in pectore: ſiue ſit in pānículo: ſeu in pulmone: vel ſub coſtis noiant pleureſim: z de quolibet tumore q ſit in pedibus cum dolore: aſſueti ſunt vocare anacras.ſ. podagram: ita oēm ſanguinē venientē ad vuluā dicūt eſſe ſanguinem mēſtrualem. Sciēdo ꝓ certo ꝙ ſi embrio ex tali ſanguine menſtruali nutriret̃ ſicut eſt ille qui expellit̃ z purgatur a mulieribus: nō viueret vllo mō. Immo nutrit̃ embrio ex ſanguine valde laudabili. Sed q: ſanguis qui nāliter dr̄ z eſt mēſtrualis: poſitus eſt z ſitus in corpore ipſius matricis: ideo embrio ab illo īficitur: z accidit ei tinea: que tinea vulgariter a latinis dr̄ ſagro: in facie z capite: z deſtruit̃ appetitus eius: z corrūpitur: z fit in eo appetitus comedendi lutum: vel carbones z ſimilia.

Embrio ñ nutrit̃ ſanguine mēſtruo.

C

Et ille embrio q recipit hāc infectionē rectificat eā inquantū pōt: z id qḋ nō pōt rectificari remanet in corpore: z moratur ibi. Demū nā ipſius ꝑ tpˢ ſimil̃ extra eycit z expellit. Mulieres vō poſt partū ſi nō bn̄ fuerint purificate: z euacuate ab iſto ſanguine mēſtruali: mlte ſpēs egritudinū eis poſſunt ſupuenire ſm ꝑparationem z nāʒ vniuſcuiuſq;: ex qbᵒ deficere poſſunt: z deficiunt alique: z aliq̄ liberant̃ volūtate Dei. Embrio aūt ꝓ certo dico ꝙ nutrit̃ ex bono ſanguine puro z laudabili. Sed q̄a ꝓ certo dictus ſanguis menſtruus in mr̄ice infunditur: z in corpore ipſius imbibitur ſicut vaſa a liquoribus impoſitis imbibuntur eis z reſudādo exterius humectant̃. Et q̄uis vaſa inuitreata longinqua ſint ab infuſione z ībibitione liquoroſoꝝ: tn̄ videmus ꝙ ex lōgitudine tpis recipiūt īfectionē z imbibitionē a fermēto: poſtq; ibi factū fuerit z cōtinuatū tpe lōgo: ita ꝙ poſt multā ablutionē ſi poſueris ibi paſtā azimā fermentabitur abſq; fermento aliquo: qḋ nō fiet in vaſe nouo: z hoc ſcemate cōmiſcetur aliquid modicū ex dicto ſanguine in embriōe: ſʒ fortitudie matricis: z ex alio multo z bono nutrimēto qḋ recepit: nō leditur dū ꝑmanet in mr̄ice.

Uaſa vitrea recipiūt impreſſionē lʒ nō ibibantur.

D

Poſt exitū aūt ipſius ab vtero nutrit̃ infans z coadunat̃ calor nālis in eo z augmētat̃: z cōfortat̃ nā: z conat̃ digerere z ſubtiliare ꝑdictū humorē malū z nociuū: z ipm̄ exteriᵒ expellere: z hoc fit cū labore forti: z anguſtia magna: z febre valida: atq; graui. Sed ex ſubſtantia predictoꝝ groſſorum humorum ſiūt variole z morbilli que exeunt cum febre valida impetuoſa z maligna: quoniā vides ꝙ illi qui extrahunt butyrū a lacte: non faciunt illud niſi cū labore magno atq; forti valde: z motu laborioſo atq; graui. Quare credendū eſt ꝙ in motu z expulſione variolarum z morbilli illud idē accidere debeat.

E

Et iā in precedenti eorū curam rememoratus ſum pro poſſe. Et cā q̄re de his hic feci mētionē fuit q: pauci euadūt ab eis. Et q: ſemꝑ euenire cōſueuerūt tpe epidimie facte ex corruptione aeris: vel cā aque putride vel corrupte: vel ex cibis malis z corruptis ſumptis z comeſtis. Et ēt ad remouendū hoīes a mala opinione: q: credebant q̄plures ꝙ embrio nutriretur in vtero matris a ſanguie mēſtruo: quod falſum eſt: ſicut determinaui: z q: curā de eis ſuperius ordinaui: ideo hic ſcribere ꝑtermitto: nihilominus monitionem facio his in hoc loco. vʒ. ꝙ abſtineat oīno a rebus dulcibus z ſalſis: z bibāt aquā frigidā z purā: aut aquā ordei: z elōgent̃ ab oī laxatiuo penitus: donec egritudo fuerit in declinatione: z declinata multū: q̄uis aliq medici hoc facere aſſueſcāt.

F

¶ Si aūt poſt allemationē z declinationē egritudinis reliquie alique remanere videantur in variolis vel morbillis: non erit malū ipſas cūare cum medicinis lenitiuis hn̄tibus ꝓprietatem remouendi acuitatē materiei: ſicut ſunt tamarindi diſſoluti in aqua: q: ipſas reliquias hn̄t expellere z remouere. tamē ꝓ maiori parte non indiges laborare cum iſtis. Et q: iam compleui quod determinare intendo in hoc loco: deſiſto in quiete confidens in Dominum.

Nō eſt dādū laxatiuū añ declinationem. Idē ſup li. 2° tra. 7° c. 3.

¶ Cōpletus eſt Liber theyſcir almudanar cū laude Dei: editus in arabico a diſcreto viro Abymeron in practica z operatione medicine excellētiſſimo, fideli regis Aynzoar, trāſlatus Venetijs in cōſinio ſancti Saluatoris de hebraico in latinū a magiſtro Pathauino phyſico ipſo ſibi vulgarizante magiſtro Jacobo hebreo in medicina z alijs ſcientijs plurimum erudito. Currente anno domini noſtri Jeſu Chriſti milleſimo ducenteſimo octuageſimoprimo die iouis que fuit vigeſimaprima Auguſti in meridie, Ducāte viro egregio z ꝑclaro Dn̄o Joāne Dandulo ſui ducatus anno ſecundo. Annis arabum. 679. mēſis quarti diebus quinque.

G

¶ Incipit Antidotariū Abumeroīs Auēzoar cōpoſitum.

HEC EST particula Antidotarij Abumeronis Auenzoar Libri ſui theyzir cōueniēs illis qui non didicerunt ſcientiam medicine demr̄atiuā: z qui in practica medicine minime ſunt inſtructi: z colliguntur in hoc loco vniuerſaliter cure egritudinū cum ſyrupis z electuarijs z vnctionibus.

SYRVPVS cōueniens ſanis. z cōſeruat ſanitatem cū adiutorio Dei. z cōfert cauſis promouentibus artericā. ℞. myrabolanorum citrinorū: indorum: capillorum veñ. ligritie mūdate: violarū. añ. ℥. j. corticis ſubtilis citri. ſcedeg. indi. ſandali: roſarū ſeminis cucurbitaꝝ mūdati. añ. ℥. j. iuiube. x. nūero: ſquinanti. ℥. 5. agarici aur̃. j. Quelibet medicina cōquaſſet̃ ꝑ ſe. z poſtea oēs ſimul ponantur in xv. lib. feruētis aque: ꝑter myrabolanos z agaricum: et bulliant vſq; ad cōſumptionē medietatis: z colentur.

H

Et in illa colatura ponat̃ lib. 5. ſucci feniculi: demū habeas myrabolanos z agaricū z pone eos ī aquā. z fac bullire vſq; ad ꝯſumptionē medietatꝭ: z cola. z aggrega poſtea has colaturas quibus addes lib. vj. ẓucchari: z fac bullire vſq; ad ſpiſſitudinē ſyrupi: z reponat̃ in vaſe vitreo: vel optime vitreato. Syrupus enim iſte confert doloribus capitis qui ſiunt ex fumoſitatibus malis: que aſcendunt a ſtomacho ad caput: z mollificat corpᵘ: z ꝓuocat vrinam: z aperit oppilationes corporis: z cōfert ēt venenis malis: z remouet nocumentum male aque.

SYRVPVS conferens oppilationibus epatis z ſplenis: z debilitati epatis z ſtomachi. diſſoluit ventoſitatē abſq; calefactiōe cōplexionis. ℞. ſemina melonis: citrulli z cucurbite mūdata: z ſeminis ſcariole: z ſeminis ſpa-

I ragi.maſticis:corticis ſubtilis citri:ſcedeg.i.folij indi.an̄.
ʒ.j.ſandali.roſarū:⁊ ſeminis ipſius.an̄.ꝑtes tres.ʒ.j.ſemi
nis cuſcute au᷑.ij.al'chebſdra.i.cicute vl'abſinthij parui.
iniube.x.nūero:q̄ ſunt cōquaſſanda ꝯquaſſent᷑:⁊ ponant᷑
in.xx.lib.aq̄ feruētis per noctem vnā:⁊ mane bulliant
vſq; ad conſumptionē medietatis:⁊ colent᷑:⁊ in illa co-
latura addantur au᷑.ij.reubar.⁊ çucchari lib.ix.⁊ lib.j.
mell':⁊ iterū ſil' ad ignē ponant᷑:⁊ bulliāt vſq; ad ſpiſſitu
dinē ſyrupi. Et bibat᷑ ꝺ iſto oi die cū ſitit cū aq̄ tepida.

ELECTVARIVM qđ ꝯfert ſtōcho:⁊ adiuuat di-
geſtionē:⁊ eſt delectabile ad comedendū.℞.corticis ci-
tri elixati in aqua: maſticis: roſe.an̄.ʒ.j.macis.ʒ.ſ.dar-
ſceni ⁊ eſt cinnamomū nigrum ⁊ odoriferū valde.au᷑.v.
teratur quodlibet per ſe:⁊ cribelletur ſubtiliſſime:⁊ con
iungantur ſimul:⁊ conficiantur cū ſyrupo de cydonijs:⁊
de pomis dulcibus:quorū partes ſint equales:⁊ fiat ele
K ctuarium:⁊ reponatur in vaſe vitreato:de quo comede
re debet poſt cibum qm̄ confert valde. Et ſi ſtomachus
preparatus eſt ad vomēdum cauſa mali humoris retēti
in ipſo:aut cauſa debilitatis ipſius:confert hoc aliud ele
ctuariū.℞. electuarij cimarū vitis tenerrimarū lib.j.zuc
chari roſacei lib.j.miſce ſil'.Deinde.℞.macis:maſticis:cor
ticis citri ſubtilis.an̄.ʒ.j.que terēda ſunt tere:que ſunt pi
ſtanda piſtētur:⁊ ſimul miſce in mortario donec optime
incorporentur:⁊ ſi vis ipſū mollificare: mollifica ipſū cū
ſyrupo roſaceo recenti:⁊ repone in vaſe vitreo vel vi-
treato.Doſis eius ſint aure.v. Iſtud.n.confortat ſtoma-
chum:remouet vomitum:⁊ cōfert debilitati ſtomachi:
⁊ oīb⁹ ſpēbus eructationis.

SYRVPVS cōferens debilitati viſus ⁊ defectui ipſi⁹
⁊ omnibus ſpēbus ſquinantie. Et debilitatibus membro
rum:⁊ ꝓfunditati ſomni:⁊ quibus ſaliua in ſomnis effun-
ditur:⁊ illis etiā qui cum exeunt a ſomno vana loquunt᷑
⁊ alienant.℞.rubee tinctoris:capillorū veneris: oliuar-
L de.i.policarie acreuā.i.ſcolopendrie: camedreos: my-
rabolanorum citrinoꝝ:kebulorū:⁊ emblicorum:⁊ belli-
ricorū:ſandali.an̄.j.ʒ.ſcene:feniculi:ſe.maſticis: thimeni
.i.ſticados.an̄.au᷑.iiij.liquiritie mundate:florum nenufa-
ris:paſſularum de ſiria enucleatarum.an̄.quartā partē
oīum ſupradictoꝝ.Que ſunt conquaſſanda cōquaſſent᷑:⁊
infundant᷑ per noctem vnam in lib.xl.aque feruentis:⁊
mane bulliant lento igne vſq; ad cōſumptionem medie-
tatis aque:⁊ colentur:⁊ in illa colatura ponantur lib.x.
zucchari:⁊ lib.iij.mellis:⁊ decoquant᷑ ad ſpiſſitudinem:⁊
recōde in vaſe vitreato:de quo q̄libet die bibant᷑.ʒ.ij.cū
quater tanto aque calide:⁊ confert cum adiutorio Dei.

SYRVPVS vtilis ſcrophulis que oriūtur circa collū
⁊ ſub aſcellis:⁊ doloribus iuncturarum:⁊ remouet diſſo
lutionē reumatis.℞.ireos lib.j.ſquinanti:⁊ panicald.an̄.
ʒ.ij.al's.v. maſticis au᷑.v. Que ſunt conquaſſanda con-
M quaſſentur.⁊ ponantur per noctem in.x.libris aque fer
uentis:⁊ mane bulliant ad lentum ignem vſq; ad cōſum-
ptionē medietatis:⁊ colentur:⁊ in illa colatura ponan-
tur.ij.lib.mellis ⁊.ij.zucchari:⁊ ſimul bulliant ad ſpiſſitu-
dinem ſyrupi.Poſtea adde libram.j.fortis aceti:⁊ iterū
decoquantur vſq; ad ſpiſſitudinē:⁊ reponantur in vaſe
vitreato.Doſis eius ſit quolibet mane.ʒ.ſ.cum ter tanto
aque calide:⁊ confert cum adiutorio Dei.

SYRVPVS ad raucedinē vtilis valde.℞.ſucci cau-
lium ⁊ ſucci raff ni:⁊ roſarum odoriferarum.an̄.lib.j.liq-
ritie mundate.ʒ.j.maſticis aure.iiij.Que ſunt conquaſſan
da cōquaſſentur:⁊ infundantur per noctem vnam pre-
ter ſuccos in lib.iiij.feruentis aq̄:⁊ bulliant vſq; conſum-
ptionem medietatis:⁊ colentur:⁊ miſce cū predictis ſuc
cis:⁊ diſſolue cum iſtis lib.j.medulle caſſefiſtule:⁊ deco
quantur ſimul lento igne vſque ad ſpiſſitudinē:⁊ biban-
tur de iſto omni mane.ʒ.ij.cum bis tāto aque calide:lam N
bendo ſucceſſiue ⁊ paulatine.

ELECTVARIVM quod ſumit᷑ poſt cibum ⁊ adiu-
uat digeſtionē.℞.ligni aloes:macis:corticis ſubtilis ci-
tri:aniſi:feniculi:⁊ ſucci liquiritie.an̄.ʒ.j.maſticis aure.v.
quelibet piſtentur per ſe:⁊ poſtea ſimul iungantur:⁊ con
ficiantur cum electuario pomorum:⁊ dentur poſt cibū:
q̄ valet multum cum adiutorio Dei.

ELECTVARIVM etiam cōueniens predicte egri
tudini:⁊ confert valde cū adiutorio Dei.℞.dragaganti:
⁊ ſucci liquiritie.an̄.ʒ.iiij.⁊ piſtentur:⁊ bulliāt lento igne:
cum lib.ij.ſucci raffani:⁊.ij.lib.zucchari:⁊ decoquantur
ad ſpiſſitudinem:⁊ fiat loch.

SYRVPVS conferens tuſſi cum adiutorio Dei.℞.iu-
iube:ſebeſtē:liquiritie mundate:ſeis roſe:ſeminis melo- O
nis ⁊ cucurbite.an̄.ʒ.ij.maſticis:corticis citri.an̄.au᷑.v.q̄
ſunt conquaſſanda conquaſſentur:⁊ infundātur ꝑ noctē
in.xxiiij.lib.feruētis aque:mane vero bulliant lento igne
vſq; ad conſumptionem medietatis:⁊ colentur:⁊ in illa
colatura ponantur lib.x.zucchari.⁊.ij.lib. mellis: deco-
quantur ſil' vſq; ad ſpiſſitudinem: de quo bibatur omni
mane a.ij.ʒ.vſq; ad.iiij.cum ter tanto aque calide:⁊ con-
fert cum adiutorio Dei.

PILLVLE ſimiliter cōferentes huic paſſioni cū adiuto
torio Dei.℞.ſucci liquiritie:⁊ dragagā.penidiarū:⁊ gum-
me arabice.an̄.ʒ.v.granorum pini:⁊ amygdalarum dul-
cium.an̄.aure.iiij.piſtētur quelibet per ſe:⁊ que ſunt cri-
bellanda cribellentur:⁊ confice cum ſyrupo roſaceo zuc
chari:⁊ bulliant poſtea aliquantulum lento igne:⁊ infor-
mentur ad modum lupinorum:⁊ teneantur in ore die
noctuq; vna poſt aliam.

SYRVPVS apt⁹ torture oris.℞.rubee tinctoris:cor
ticis citri:oliuarde:ſquināti:aſarebacchare:radicis apij. P
an̄.ʒ.j.agarici:centauree mino.an̄.au᷑.v. conquaſſanda
conquaſſentur.⁊ infundantur per noctem in lib.xiiij.fer-
uentis aque.Mane vero bulliant lento igne vſq; ad cō-
ſumptionem medietatis:⁊ colentur:⁊ in illa colatura po
nantur ſyrupi corticis citri:⁊ ſyrupi maſticis.an̄.lib.iij.⁊
ſyrupi roſacei lib.j.decoquantur ſimul iterū vſq; ad ſpiſ-
ſitudinē ſyrupi: de quo bibatur omni mane ab.ʒ.ij.vſq;
ad.iij.cum aqua calida.

ELECTVARIVM quod ſumitur immediate poſt
cibum cōferens valde huic paſſioni.℞. electuarij corti-
cis citri.⁊ electuarij ꝺ aniſo.an̄.lib.ſ.maſticis:⁊ macis:⁊
rubee tinctoris: an̄.aure. iiij.puluerizentur iſte ſpecies:⁊
incorporētur cum predictis electuarijs:⁊ recipiantur de
iſto poſt cibum ſemper aurei.v.

SYRVPVS aptus ⁊ conferens valde ſpaſmo ſicco q̄
fit ex inanitione.℞.liquiritie mūdate lib.ij.florum lingue
bouine lib.ſ.camomille.ʒ.j.ſemis lini au᷑.iij.croci.aure.j.
conquaſſentur que ſunt conquaſſanda:⁊ infundantur ꝑ Q
noctem in lib.xij.feruentis aque. Mane autem bulliant
lento igne:vſq; ad conſumptionē medietatis:⁊ colent᷑:
⁊ in illa colatura ponatur lib.j.zucchari:⁊ reponātur ad
ignē:⁊ bulliant lēte vſq; ad ſpiſſitudinē:⁊ propina ei ad
bibendum indifferenter prout ſibi placuerit.

ELECTVARIVM quod conuenit dicte paſſioni:
⁊ comeditur indifferenter qualibet hora ſicut comedun
tur fructus.℞.amygdalarum excorticatarum lib.j.piſtē-
tur ⁊ conficiantur cum lib.j.electuarij pomorum:⁊ cum
ʒ.j.maſticis puluerizati:incorporētur ſimul in mortario:
⁊ ſi vis ipſum mollificare:fac cum ſyrupo pomorū:⁊ do-
ſis eius ſit ab.ʒ.j.vſq; ad.ij.

SYRVPVS optimus ſpaſmo q̄ fit ex replētione. In
hac enim paſſione ſicut dixi in libro incipiendum eſt a
flobotomia:⁊ poſtea ei fiat ſyrup⁹ iſte.℞.corticis citri:ſe
minis

A minis melonis mundate.macis.ana.ʒ.j.maſticis.ʒ.ſ. con-
quaſſentur que ſunt cõquaſſanda: ꝛ infundãtur in feruen
ti aqua per noctem: ꝛ mane bulliant vſq; ad cõſumptio-
nem medietatis: ꝛ coletur: ꝛ in illa colatura ponantur ſy
rupi ſquinzabin: ꝛ ſyrupi corticis citri.ana.lib.vj.ꝛ ſyrupi
ſquinanti lib.ij.ꝛ reponantur ad ignem lentum decoquẽ-
do ad ſpiſſitudinem: ꝛ propina ei quolibet mane a dua-
bus vncijs vſq; ad tres cum ter tanto aque tepide.

ELECTVARIVM conferens valde dicte paſſio-
ni: ꝛ comeditur indifferenter ſicut comeduntur fructus.
℞.electuarij d̃ aniſo: electuarij corticis citri.ana. lib.j.alo
ſex.macis pulueriʒati.ʒ.j.incorporentur ſimul: ꝛ doſis eiꝰ
ſint aure.v.

B SYRVPVS optimus conferens debilitati ſtomachi:
ꝛ corruptioni appetitus.℞.pulparũ cydoniorum mũda-
torum: ꝛ cimarum vitis recentium ꝛ acetoſarum.ana.lib.
j.maſticis: ꝛ ſe.feniculi.ana.ʒ.j.conquaſſentur conquaſſan
da: ꝛ ponantur in quarta parte vnius quintarij feruẽtis
aque per noctem vnã: ꝛ mane bulliant lento igne vſq;
ad conſumptionem medietatis: ꝛ colentur. Ponendo de
illa colatura partez octauam quarte ptis quintarij ſucci
limoncellorũ: ꝛ ſucci agreſte.ana.lib.j.reponant̃ oia ad
ignẽ: ꝛ coquantur vſq; adſpiſſitudinẽ: ꝛ da ei bibere om-
ni mane.ʒ.ij.cum ter tanto aque calide.

ELECTVARIVM vtile valde huic egritudini.℞.
limõcellorum excorticatorum: ꝛ inuoluantur in paſta: ꝛ
ponant̃ in furno tã diu donec decoquantur ſicut panis:
demũ extrahantur: ꝛ mundentur a ſeminibus: ꝛ piſtẽtur
fortiter cũ zucharo: ita vt ſuperet zuccharum: cui adda
tur maſticis: ꝛ darſceni.ſ.cinnamomi nigri odoriferi: ꝛ p-
fecti ſm quantitatẽ receptionis: cuius doſis ſint aur.iij.
in omni hora ſm quod comeduntur fructus.

C SYRVPVS conferens debilitati epatis: ꝛ ictericie: ꝛ
corruptioni appetitus: ꝛ ſanitati imperfecte.℞.ſquinan-
ti: ꝛ ſpice nardi: ſemis macedonici: ꝛ ſpice romane: ꝛ radi
cis de ſticad.i.cypi: paſſularũ enucleatarũ: ligritie mũda
te maſticis: oliuarde.i.policarie: citrag.i.taphe.ana.aur.x.
reubarbari recẽtis: croci.ana.aur.ij.q̃ ſunt ꝯq̃ſſanda ꝯq̃ſ-
ſent̃: ꝛ ponãt̃ i.xiiij.lib.aq̃ feruẽtis p nocte vnã. Mãe vo
bulliãt vſq; ad ꝯſumptionẽ medietatis: ꝛ colent̃: ꝛ in illa
colatura ponãt̃ zucchari.lib.vj.ꝛ mell'lib.j.ꝛ iterũ bulli-
ant vſq; ad ſpiſſitudinẽ lẽto igne: d̃ q̃ bibat̃ q̃lib; die a.ij.
ʒ.vſq; ad.iij.cũ ter tãto aq̃ cale: ꝛ ꝯfert cũ adiutorio Dei.

ELECTVARIVM vtile valde p̃dictis cauſis.℞.la
cte lignorũ mũdate: ſpice nardi: ſquinãti: maſticis: darſce
ni: macis: garioſi.ana.ʒ.j.reubarbari recentis: ꝛ croci.ana.
aur.iiij.roſarũ ad pondus oium: piſtent̃ q̃libet p ſe: ꝛ cri-
bellẽtur: ꝛ cõficiant̃ cũ ſyrupo roſaceo: ꝛ ſyrupo pomoꝝ:

D quorũ partes ſint eq̃les: ꝛ reponat̃ i vaſe vitreato: ꝛ dab
oi mane de iſto ad comedẽdũ.a.iiij.aur. vſq; ad.v. ¶ Et iã
De diſponi-tiõe epatis
ſcis ex his q̃ predixi: q, qñ epar fuerit curatũ: ꝛ ſanatũ ſa-
natione integra: digõ fiet: ꝛ erit cõpleta. Et cũ digõ fue-
rit cõpleta: liberabitur patiẽs ab hydropiſi ꝛ icteritia cũ
adiutorio Dei. Et noſti etiã q, debilitas epatis aut ꝓce-
dit a mala complõne ipſius epatis vel a mala complo-
ne aliorũ mẽbrorum. Et ſcis iterum q, male complones
ſimplices vel cõpoſite ſunt ꝛ accidere pñt ꝛ a cauſis in-
trinſecis ꝛ extrinſecis. Et ſcis ſimiliter q, qñ hoies viuunt
inordinate in cibis ꝛ potibus: deſtruit̃ epar: ꝛ inde proue
niunt ad hydropiſim ꝓpter defectum caloris innati. Et
ſatis eſt etiam manifeſtuz q, ille q̃ ẽ aſſuetus celebrare mi
nutionẽ: ꝛ dimittit illam: inde poteſt ad hydropiſim per-
uenire. Et ſimil'r accidit mulieribus ex retẽtione mẽſtruo
rum: ꝛ viris ex retẽtione hemorroydarũ. Quare dico q,
ſyrupus predictus: ꝛ iſtud el'ium pſcriptũ cõfert multum
oibus ſpeciebus hydropiſis. Sed q: intentio mea eſt ab-

E breuiare ſermonẽ: ideo pono curas vniuerſales: q: pti-
culariter tractando non poſſez breuitatẽ ſeruare: quam
intendo: quare pticularia diſcretioni medici ꝓtermitto.
Tñ cũ tu medicaris hiposarcã: iunge in ſyrupis vel ele-
ctuarijs: ea q̃ hẽant ꝓuocare vrinaz: ꝯſiderando ſemp in
iſtis ꝛ alijs egritudinibꝰ q̃ ſunt ꝯſideranda. ¶ Prouocan Prouocantia vrinã.
tia aũt vrinã ſunt hec: ſemina cucumeris ſaraceni: ꝛ me-
lonis: ꝛ citrulli: ꝛ feniculi: ꝛ ſuccus etiã iſtorũ: radix apij:
ꝛ eius ſuccus: radix petroſellini: ꝛ eiꝰ ſuccꝰ: charcaſſ.alſ.
ꝛ caſcaſ.i.cameleõta ꝛ ipſius radix. Omnia autẽ iſta pñt
propinari cruda: vel cocta: ſed cocta non inducunt dolo
rem ſtomacho: ꝛ proſunt cum adiutorio Dei.

SYRVPVS cõferẽs doloribus ſplenis: ꝛ remouet il-
los: ꝛ ſubtiliat ipſuz potẽter.℞.ſquinãti: ſpice: eupatoꝝ:
ſe.feniculi: radicis de tarſea.i. tamaricis: acreuaz.i.ſcolo
pendrie: apij: rubee tinctoris: curraz balani: floris camo

F mille: paſſularũ enucleatarũ: fu.i.valeriane: meu.ana.ʒ.j.
ireos partes tres.ʒ.j.rad.capparis: ꝛ rad.cedri.ana. aur.
ij.maſticis aur.ſ.cõquaſſa que ſunt cõquaſſanda ꝛ infun-
dant̃ p noctẽ vnã in.xxx.lib.aque feruẽtis: ꝛ bulliãt vſq;
ad conſumptionẽ medietatis lẽto igne: ꝛ colentur: ꝛ in il
la colatura adde lib.iiij.zuccha.ꝛ mellis lib.j.ꝛ aceti lib.
iiij.ꝛ iterũ bulliant lento igne vſq; ad ſpiſſitudinẽ: de quo
bibãtur oi mane.ʒ.iij.cũ aqua calida. Et cauẽdũ eſt oino
ne coquat̃ ſyrupus iſte in vaſe ereo: niſi ſtãnato optime:
qm̃ ſi fieret magnũ poſſet inde conſequi nocumentũ.

ELECTVARIVM vtile p̃dictis cauſis.℞.fu meu:
radicis tarſſe.tamaricis: acreuam: eupatoꝝ: paſſularuz
enucleataꝝ: cro.ana.ʒ.j.rubee titoris: maſticis.ana.ʒ.ſ.rad.
capparis.aur.iij.piſtentur ꝛ cribellent̃ ſubtiliter quelibet
per ſe: ꝛ conficiantur cuz ſyrupo ſquinzabin de zuccharo.
Et doſis eius ſit a.iij.aur.vſq; ad.v.

SYRVPVS conferens oppilationi: ꝛ doloribꝰ hypo
cũdriorum.℞.harſcaina lib.j.liquiritie mũdate.ʒ.viij.ca-

G momille: ireos.ana.ʒ.iiij.nanocha: ꝛ eſt omeos: dauci.ana.
ʒ.ij.que ſunt conquaſſanda conquaſſentur: ꝛ infundan-
tur per noctẽ in.xxx.lib.aque feruẽtis: mane vo bulliãt
lento igne vſq; ad conſumptionẽ medietatis: ꝛ colẽtur:
ꝛ in illa colatura addantur lib.vij.zucchari: ꝛ mellis tan
tundẽ: ꝛ lib.iij.decoctiõis camomille: ꝛ iteꝝ bulliãt ſimul
lento igne vſq; adſpiſſitudinez: doſis eius ſit ab.ʒ.ij.vſq;
ad.iij.cum quater tanto aque tepide.

ELECTVARIVM conferẽs predictis cauſis: ꝛ co
meditur indifferẽter: ſicut comedũtur fructꝰ.℞.mareãzus:
ꝛ eſt maiorana: nabãna.i.menthe.ana.ʒ.iij. corticis citri:
baſee ꝛ atan.ana.ʒ.ij.maſticis: ꝛ camomille.ana.ʒ.j.ſucci lig
ritie.ʒ.ſ.garioſiloꝝ quartã ptẽ.ʒ.j. piſtentur ꝛ cribellen-
tur q̃libet per ſe. Quibus addat̃ aur.j.puri ꝛ optimi bal-
ſami: ꝛ conficiantur cũ ſyrupo de corticibus citri ꝛ repo-
nat̃ in vaſe vitreato: cuius doſis ſit ab aur.iij.vſq; ad.v.

H SYRVPVS conferens ſyncopi: ꝛ omni debilitati cor-
dis.℞.ſete cõbuſte lib.j.ſucci bugloſſe: ꝛ liquiritie mũda-
te.ana.lib.ſ.menthe ꝛ garioſilorũ: ꝛ baſiliconis: ꝛ maiora-
ne.ana.ʒ.j.maſticis: ꝛ corticis citri.ana.ʒ.ſ. Que ſunt cõquaſ
ſanda conquaſſentur: ꝛ infundantur in.xxv.lib.feruentis
aque per noctem vnã. Mane vero bulliant lento igne
vſq; ad conſumptionem medietatis: ꝛ colentur: in cuius
colatura ponantur lib.x.ſucci pomorum dulcium.ꝛ lib.x.
zucchari: ꝛ iterum ſimul bulliant vſq; adſpiſſitudinem:
cuius doſis ſit omni mane ab.ʒ.iij.vſq; ad.iiij.cuz quater
tanto aque calide: proficiet cuz adiutorio Dei.

ELECTVARIVM valde vtile predictis cauſis.℞.
ligni aloes.aur.iij.corticis citri.ʒ.j.piſtentur ꝛ cribellen-
tur ſubtiliter: ꝛ conficiantur cũ ſyrupo pomorum dulciuz
facto cum zucchbaro: ꝛ propina ad comedendum: q, ſi pa
tiens habuerit tremorẽ cordis cã ſtõmic: erit perfectũ.

H SYRVPVS cõferens valde ſputo ſanguinis q̃ prouenit a pectore: vel pulmone: primo in hac paſſione celebrãda eſt minutio baſilice dextri brachij: ꝛ poſtea detur de iſto ſyrupo oĩ die ʒb. ʒ.iij. vſq; .iiij. cũ bis tãto aque. ℞. corticis auellanarũ que circũdãt nucleos: ꝛ chacie caudeque equine. añ. ʒ.j. roſarũ: ꝛ ſennnis florũ granatorũ. añ. ʒ.ß. ſumach: ꝛ maſticis. añ. aur. iiij. cõquaſſentur que ſunt conquaſſanda: ꝛ ponant in .x. lib. feruentis aque ꝑ noctez: in mane vero bulliant vſq; ad conſumptionẽ medietatis: ꝛ pone in hac colatura lib. iij. ſucci plantaginis: ꝛ lib. viij. ſyrupi roſacei ꝛ reponantur ad ignem decoquẽdo ad ſpiſſitudinez: ꝛ repone eum in vaſe vitreato. Cuius doſis ſit quolibet mane. ʒ.iij. cũ bis tanto aque tepide. Et caueat ſibi a vociferatione: ꝛ clamatiõe: ꝛ ab ira; ꝛ ab oĩ motu: ꝛ paſſione aĩe: ſꝫ requieſcat ſuauiter in camera ſua ſup lectũ ſuum: ꝛ non comedat carnes oĩno: ſed comedat

K panem bene fermentatum cum zucharo roſaceo.

MACHAZON quod confert iſtis cauſis: ꝛ comedit ad modũ fructus. ℞. corticis auellanarũ: cimarũ vitis: ſeminis zeraſceris .i. ſeminis ſcariole. añ. ʒ.j. mumie aur. iij. piſtẽt quolibet per ſe: ꝛ cribellentur ſubtilr̃: ꝛ cõgregentur ſimul: ꝛ conficiantur cũ ſyrupo roſaceo de zucharo rõnabiliter facto: ꝛ de iſto ſumatur indifferenter pluries in die: ſicut recipiuntur fructus a. iiij. aure. vſq; ad. v. Et ſi cõſolidabit vulnus ꝛ remouetur tuſſis: liberabitur infirmus integre ꝛ perfecte. Si autem tuſſis permanet: ꝛ vulnus non conſolidatur. Tunc in curatione hui⁹ aliter eſt incedendum. vꝫ. q: curandus eſt cum rebus temperatis: habentibus proprietatem abſtergendi: mundificandi: ꝛ deſiccãdi abſq; acumie: ꝛ cũ hoc habeãt aliq̃ ꝓprietatem reſoluendi. Cognoſcendo q̃ ex leui cauſa hec paſſio recidinat. ¶ Et huic cãe confert valde hoc medicamẽ. ℞. amygdalarũ amararũ: q: ſũt vtiles valde ĩ hoc caſu. camo-

L mille anthere: ſucci liquiritie. añ. ʒ.j. corticis citri. ʒ.j. fiſticis. ſe. lini. añ. ʒ.ß. piſtentur quelibet per ſe: ꝛ q̃ ſunt cribellanda cribellentur: reliq̃ piſtentur: ꝛ miſceantur oĩa cum ſyrupo ſcari. mixtiõe dura. Et de hoc electuario recipiat aur. iiij. oĩ die ieiunus. Et rege eũ pane optime fermentato cum pullis: ꝛ gallinis: vel cum carnibus edi lactantis ꝑparatis in taſphea alba ꝛ ſimilibus. Si vero ſanies a pectore proceſſerit leuiter cũ adiutorio Dei poterit liberari predictis curationib⁹. ¶ Et ſi a pulmone emanauerit: tunc aliter eſt curandus. vꝫ. ꝑparando ſe omnibus modis ad hanc curam exercẽdam que eſt nobilis ꝛ maximi iuuamenti. Accipe ergo peciam bolli cõis cum quo tingitur: ꝛ proijce eã in ignez: ꝛ dimittatur tandiu donec fortiſſime igniatur: ꝛ poſtea infundat in aqua roſacea in vaſe cooperto ad modum emboti: ꝛ recipiat per fiſtulaz vel cãnaz fumũ: ꝛ per os a longe: ꝛ patiens a longe debꝫ

M fumum per os trahere multoties: q: ſic agendo a predicta paſſione poterit liberari. Et iam cognita eſt maniſeſtiſſime ꝛ approbata hec cura: qm̃ pater meus ipſaz fecit Regi de Andeluſij: q̃ inde cognouit ex ea certiſſimũ iuuamẽtũ. Et abſtineat patiẽs ab oĩbus carnibus: ꝑterq̃ a pullis gallinaceis: ꝛ gallinis ꝑparatis in taſphea alba vel viridi cũ pane bene fermentato: elongando ſe ab oĩbus alijs rebus. Sꝫ comedat panem cũ zuccha. roſaceo q̃tũ põt: q: hoc vtiliſſimum ẽ valde huic paſſioni.

SYRVPVS cõferens valde pleureſi facte in pectore vel pulmone. In primis fiat flõmia in oppoſita parte apãtis: ꝛ fit de cephalica: ꝛ poſtea propinet ei de iſto ſyrupo. ℞. charſcainne: ꝛ camomille: liquir. mũdate: acreuan. i. ſcolopendrie. añ. aur. x. ſeminis melonis ꝛ hopnep: ideſt iniube. ana. aure. v. radicis apij: ꝛ de raxineg. ideſt feni culi. ana. aur. ij. conquaſſentur quelibet per ſe: ꝛ in nocte ponantur in. xij. lib. feruẽtis aque: mane vero bulliãt lẽto igne vſq; ad conſumptionẽ medietatis: deinde fortiter exprimẽdo colẽtur: ꝛ in illa colatura ponãtur. v. lib. zucchari: ꝛ. ij. lib. aq̃ roſacee: ꝛ bulliant ſimul vſq; ad ſpiſſitudinẽ ſyrupi: ꝛ ſumantur de iſto quolibet mane. ʒ.ij. cũ ʒ.vj. aque tepide. Et cibus eius ſit panis ablutus cũ aquis quinque: ꝛ de iſto comedat. ʒ.j. vel plus: prout tibi videbitur: ꝛ elongetur ab oĩbus ſpẽbus carnium. Et cũ hoc regimine Deo dante reſoluetur apa tali modo q̃ ꝑueniet ad ſanitatẽ. alr̃ q̃ non perueniet ad ſaniem. N

PILLVLE ad tenenduz die noctuq; in ore: ꝛ id quod reſoluitur paulatine deglutiatur. ℞. liquiritie mundate: ꝛ ſe. melonis: ꝛ cucumeris mũdatarũ. añ. aur. x. piſtentur quelibet per ſe: ꝛ incorporentur cum ſyrupo violaceo liquido: ꝛ ponant ad lẽtum ignem: ꝛ bulliant donec inſpiſſentur: ꝛ fiãt pillule ſimiles granis lupinorũ: ꝛ teneant in O ore die noctuq;: deglutiendo q̃ reſoluitur vt dictum eſt: ꝛ conferunt cum adiutorio Dei. Et ſi nõ cõtulerint: eo q̃ apa cõuerſum eſt ad ſaniem: neceſſe eſt tibi aliam curam facere: ꝛ eſt hec. ℞. liquiritie lib. ij. ireos panicaldi: violarum ꝛ iuiube. añ. ʒ.j. ſandali ꝛ roſe. añ. iij. quartas. ʒ.j. paſſularum enucleatarũ. ʒ.ß. que ſunt piſtãda piſtent: ꝛ infundantur in lib. ij. aque feruentis per noctẽ vnaz: mane vero bulliant lento igne vſq; ad cõſumptionem medietatis ꝛ colentur. ꝛ in illa colatura ponantur. xv. lib. mellis ꝛ lib. ij. zucchari: ꝛ bulliant vſq; ad ſpiſſitudinẽ. ꝛ dent de iſto patiẽti quolibet mane. ʒ.ij. cũ ter tãto aque tepide. Et cibus eius ſit taſphea ex pullis paruis: vel ꝑdicibus puis: recipiẽdo tñ brodiũ: ꝛ nõ carnes. Et q̃titas cibi ſit q̃rta pars eius: qð cõſueuerat comedere in ſanitate eius.

PILLVLE conuenientes in hoc caſu. ℞. ſemi. lini aſſati: liquiritie. ana. ʒ.j. piſtentur iſte due res quelibet per ſe: ꝛ madefacias cum ſyrupo pomorum dulcium: ꝛ faciãt pillule ad modum lupinorum: ꝛ teneantur in ore donec liqueſcant ſucceſſiue die noctuq;. P

SYRVPVS conferẽs ſoloni vẽtris: ꝛ licterie. ℞. foliorũ myrthe ꝛ florũ eiuſdẽ. añ. ʒ.ij. ſe. malorũ granatorũ: qð reperitur in medio floris malorũ g̃natorum: ꝛ coralli albi. añ. ʒ.j. maſticis: ꝛ florũ ſticados. añ. ʒ.ß. q̃ ſunt conquaſſanda cõquaſſentur: ꝛ infundantur per noctẽ in. xv. lib. aque feruentis: mane vero bulliant vſq; ad conſumptionẽ medietatis lento igne: ꝛ colẽtur: ꝛ in iſta colatura ponantur de ſyrupo maſticino: ꝛ de ſyrupo ſiccarũ roſaruꝫ. añ. ʒ.iiij. ꝛ iterũ ſimul bulliant vſq; ad decoctionẽ ſyrupi. Et regimẽ eius ſint perdices valde decocte. ſ. vſq; ad diſſolutionẽ ſuarũ carniũ: ꝛ poſtmodũ cõdiant in taſphea: ꝛ ꝓpinent ad comedendũ. Et ſuſpẽdat ad collum patiẽtis ſmaragdus q̃ deſcẽdat ſup ſtõchum: qm̃ cõfert valde.

MACHAZON qð eſt cõferens valde in hac paſſione. ℞. caude equine. florum granatorum: florũ myrthe: ꝛ maſticis. añ. ʒ.j. foliorũ myrthe: ꝛ ſemi. lini. añ. aur. v. quelibet piſtẽtur per ſe. ꝓpter groſſitudinem ſubſtãtie ipſarum: ꝛ cribellentur ſubtiliter: ꝛ conficiant cũ ſyrupo myr- Q thelle: ꝛ ſyrupo liquiritie. Et doſis eius ſit quolibet mane ꝛ ſero a. iiij. aureis vſq; ad. v.

SYRVPVS conferens valde conſtipationi vẽtris. ℞. ſemi. chartani: myrabolanorum citrinorum: violarum: ꝛ liquiritie. añ. ʒ.ß. alr̃s. vnã. mẽrhe. ʒ.ß. maſticis ꝛ zarauẽ .i. ariſtologie. añ. aur. xl. Piſtentur qualibet per ſe ꝛ ponantur in lib. iiij. feruentis aque ꝛ bulliãt lento igne vſq; ad conſumptionem medietatis ꝛ colentur: ꝛ in iſta colatura ponatur tantundem zucchari: ꝛ bulliant iterũ vſq; ad ſpiſſitudinem ſyrupi: ꝛ dentur de iſto quolibet mane ieiuno ſtomacho. ʒ.iij. cum. ix. ʒ. aque tepide. Et rege eũ regimine lenitiuo: ſicut ſunt carnes caſtratine: ꝛ edorum lactentium: elixe cum oleribus mollibus: ꝛ lenitiuis: qm̃ confert cum adiutorio Dei.

A SYRVPVS conferens in retentione vrine. ℞. ſemis
citruli: cucumeris: melonis: ⁊ cucurbite mundatarum
an̄. ʒ. j. dauci: ⁊ radicis apij: ⁊ feniculi an̄. quartam par-
tem. ʒ. j. conquaſſentur quelibet per ſe: ⁊ ponatur in. xx.
lib. aque feruentis: ⁊ bulliant vſq; ad conſumptionē me
dietatis: ⁊ coletur: ⁊ in ipſa colatura ponantur çucchari
lib. vj. ⁊ mellis lib. ſ. ⁊ iterum bulliant vſq; ad ſpiſſitudi-
nem ſyrupi: ⁊ propinentur de iſto quolibet mane. ʒ. ij. cū
ʒ. viij. aque calide.

ELECTVARIVM valde vtile huic paſſioni. ℞.
corticis melonis: ⁊ ſeminum cōmuniū: ⁊ maſticis an̄. aur.
ij. paſtinace maſculine: ſcorpionum aduſtorum: lapidis
iudaici: ⁊ lapidis ſpongie. an̄. aur. v. quelibet terantͬ per
ſe: ⁊ conficiantur cum ſyrupo ſaxifragie de quo dentur
omni mane aur. ij. cum ſupradicto ſyrupo. Sciendo q̄
iſtud electuarium non ſolum confert in retentione vri-
ne ſimpliciter: verūetiaꝫ quando eſt cauſa lapidis: quo-
B niam ipſum frangit: ⁊ educit illum cum vrina. Et inun-
gatur cum pinguedine catti: quia confert valde. Et con-
fectio etiaꝫ ſagenee ⁊ terbentine de qualibet quantitas
vnius caſtanee: ſi recipiatur cum aqua çucchari: ꝓuocat
vrinam ⁊ lapidem frangit: maxime ſi inungantur renes:
pecten: ⁊ ilia: cum predicta pinguedine catti.

SYRVPVS vtilis valde excoriationi veſice ⁊ ſcabiei
℞. corticis ſubtilis granorum pini: ⁊ eſt illa que eſt inter
teſtam duram ⁊ grana munda alba ipſorum: liquiritie
mundate: ⁊ roſarū an̄. ʒ. j. piſtentur quelibet per ſe: ⁊ in-
fundantur per noctē in lib. xij. aque feruentis: ⁊ in mane
bulliāt vſq; ad cōſumptionē medietatis: ⁊ colentur for-
titer exprimendo: ⁊ in illa colatura ponantur lib. ij. ſyru-
pi de biſſarbalſan: ⁊ iterū bulliant lento igne vſq; ad de
coctionem ſyrupi: ⁊ propinetur de iſto omni mane a. ij.
ʒ. vſq; ad. iij. cum ter tanto aque tepide ad bibendum.

C ELECTVARIVM vtile valde in hoc caſu. ℞. cor
ticis ſubtilis pinorum predicti. ʒ. j. maſticis ⁊ ſeminis ſti-
cados. an̄. quartaꝫ partem. ʒ. j. terantur quelibet per ſe:
⁊ conficiantur cuꝫ çucchato roſaceo: ⁊ ſi videretur ſpiſ-
ſum nimis: addatur aliquid de ſyrupo roſaceo facto ex
roſis ſiccis: de quo omni mane detur circiter. ʒ. ij.

SYRVPVS optimus conferens contra fluxum ſan-
guinis hemorroydarū. ℞. androçiri. ʒ. ij. foliorum myrte:
⁊ balauſtiarū: ⁊ limature ferri. an̄. ʒ. j. liquiritie mundate
ad pondus omnium: piſtentur quelibet per ſe: ⁊ infun-
dantur per noctem in. xviij. lib. aque feruentis abſq; li-
matura ferri: ⁊ bulliant vſq; ad conſumptionem medie-
tatis. limatura vō ferri ponatͬ in duas libras aceti. predi
cta aūt decoctio coletur: ⁊ in illa colatura ponātur lib.
xij. çucchari: ⁊ lib. j. mellis: ⁊ ſimul coquatͬ ad ſpiſſitudi-
neꝫ. Et cū fuerit prope finem decoctionis: extrahatur li-
matura ab aceto ⁊ ponatͬ in dicto ſyrupo ⁊ decoquatur
D vſq; ad cōplementū decoctionis: deinde coletur: de quo
detur patienti omni mane. ʒ. ſ. cum aqua calida.

ELECTVARIVM valde vtile in hoc caſu. ℞. ſuc-
ci liquiritie. ʒ. v. androçiri. ʒ. v. ⁊. ſ. limature ferri ter ma
defacte in aceto: qualibet vice per noctem vnam, et
exiccate. ʒ. ſ. terantur quelibet per ſe: ⁊ cribellētur ſub-
tiliter: ⁊ conficiantur cum ſyrupo optimi mellis deco-
cti vſq; ad ſpiſſitudinē. ⁊ dentur patienti quolibet mane
ieiuno aur. iiij.

SYRVPVS optimus conferens doloribus ſpine: ⁊
his ſimilibus. ℞. ireos: labada: baçaron. i. aſara bacca-
ra: eupatorij: qđ arabice dr̄ geſſeth: panicald: camomil-
le: achil amalech. i. melliloti. an̄. ʒ. j. acharon: ⁊ ſodeghē-
di campeſtre: ⁊ eſt poliuꝫ montanū ⁊ campeſtre. an̄. ʒ. ſ.
liquiritie mundate ad pondus oiuꝫ: maſticis ⁊ croci. an̄.
quartā partē. ʒ. j. piſtentͬ q̄ ſunt piſtanda: ⁊ infundantͬ in
xij. lib. feruētis aque: ⁊ li. ij. aceti. Mane vō ponatͬ ad len E
tū ignē: ⁊ bulliāt vſq; ad ꝯſumptionē medietat̄: ⁊ colēt:
⁊ in illa colatura addantͬ lib. viij. mellis: ⁊ çucchari lib. ⁊
iterꝫ bulliāt ſiͨ vſq; ad ſpiſſitudinē ſyrupi: ⁊ detͬ quolibet
mane a. ʒ. ij. vſq; ad. ij. ⁊. ſ. cum ter tanto aque calide.

ELECTVARIVM optimū conferēs valde in hoc
caſu. ℞. iaſir: ⁊ ſemeg albotin: baboneg. i. camomille. an̄.
ʒ. j. ſucci liquiritie: gariofili: amygdalarum mundataruꝫ:
⁊ pinearū mūdatarū. an̄. ʒ. ſ. terātur q̄libet ꝑ ſe: ⁊ cribel-
lētur: ⁊ cōficiātur cū ſyrupo ſçnzabin: ⁊ q̄ nō poſſunt pi-
ſtari diſſoluantͬ cū iſto eodē ſyrupo: ⁊ ſiͨ cōficiantͬ: ⁊ ꝓpi-
netͬ de iſto patiēti ab aur. ij. vſq; ad. ij. ⁊. ſ. quolibet māe.

SYRVPVS conferens valde doloribus hipocūdrio
rum qui veniunt ex flegmate ſubtili: q: ſunt quaſi intol-
lerabiles: ⁊ cum creditur eſſe in fine nonduꝫ ſunt in pn̄o.
F Et ꝓpter hoc eſt neceſſe medicum eſſe valde ſollicitū in
prouidendo circa hoc: q: non ſolum fit ex predictis hu-
moribus: verum etiam ex vaporibus ſeu ventoſitate: q̄-
re reſolutiua ſunt ponēda in hoc caſu. Fiat ergo ſyrupus
iſte qui confert valde in hac paſſione. ℞. florum camo-
mille: alchil: almelech. i. melliloti: ⁊ corticis citri: feniculi
an̄. ʒ. ſ. ſquinanti: cuſcute. an̄. ʒ. iiij. ſeminis melonis excor
ticati ad pondus omnium: conquaſſentur omnia ⁊ po-
nantur in. xx. lib. aque feruentis per noctem vnam: ma-
ne vō bulliant vſq; ad cōſumptionē medietatis: ⁊ colentͬ
⁊ in illa colatura addātur lib. x. mellis mundi ſpumati: ⁊
bulliāt vſq; ad cōſumptionē decoctionis: ⁊ ꝓpinentͬ oī
mane ieiuno ſtomacho. ʒ. ij. cū ter tanto aque tepide. Et
regatur cū turturibus ⁊ auibꝰ paruis nemoris i taſpbea.

MAHAZON conferens huic cauſe. ℞. granoruꝫ pi-
ni mundatorum. ʒ. v. auellanarum mundatarum. ʒ. ij. ſuc
G ci liquiritie: maſticis: gariofilorum: ⁊ feniculi. an̄. aur. iiij.
terantur quelibet per ſe: ⁊ cribellentur: ⁊ conficiantur
cum ſyrupo de corticibus citri optimo: ⁊ dentur omni
mane aur. v. cum aqua calida.

SYRVPVS optimus conferens cholericis febribus.
℞. capillorū veneris: ſeminis melonis: ⁊ cucumeris: ſan
dali: ⁊ eupatorij. an̄. ʒ. j. florꝫ nenufaris: ⁊ violarū. an̄. ʒ. ſ.
maſticis aur. ij. q̄ ſunt conquaſſanda conquaſſentur: ⁊ in-
fundantur in lib. xx. feruentis aque per noctē vnā. Ma
ne aūt bulliant lento igne vſq; ad conſumptionem me-
dietatis: ⁊ colentur: ⁊ in illa colatura ponātur lib. v. çuc
chari: ⁊ lib. j. aceti: ⁊ manne: ⁊ tamarindi. an̄. ʒ. iij. ⁊ deco-
quantur vſq; ad ſpiſſitudinē ſyrupi: de quo oī mane den
tur. ʒ. ij. cum. viij. ʒ. aque. Et regimen eius ſit aqua ordei
infrigidata: ⁊ abſtineat ſe a rebus dulcibus. Et ſi cōque-
retur patiens de ſiti: infrigidetur aqua ordei cum niue:
vel ponendo eam in puteo: ⁊ propinetur ad bibendū.

SYRVPVS conferens ſinoche: fiat primo floboto-
mia euacuando de ſanguine quaſi ad ſincopim: poſtea
H propinetur de iſto ſyrupo. ℞. florum nenufaris: ⁊ viola-
rum: ſandali. an̄. ʒ. j. piſtentur ſandali: ⁊ ponantur omnia
in ſex libris feruentis aque per noctem vnaꝫ. Mane ve
ro bulliant vſq; ad conſumptionem medietatis: ⁊ colē-
tur: ⁊ in illa colatura addatur lib. j. aque cucumeris ſar-
racenꝭ: qui dicitur arabice dulla: ⁊ libre. ij. çucchari q̄
bulliant ſimul ad ſpiſſitudinem ſyrupi: de quo detur
patienti omni mane. ʒ. ſ. cum quinques tanto aque: ⁊
ʒ. j. agreſti. Et iſte ſyrupus valet: non ſolum ſinoche: ve
rum etiā omnibus febribus cholericis. ¶ Regimen au Regimen.
tem iſtorꝫ ſit aqua ordei infrigidata in puteo: ⁊ mica pa-
nis pluries abluta cū aqua decoctionis cucumeris ſar-
racenici: ⁊ citruli. addēdo aliqđ aceti: ⁊ infrigidetur in
puteo: ⁊ de iſta mica ſic preparata dentͬ. ʒ. ij. Cognoſcē-
do q̄ ſi dederis vel ꝓpinaueris patienti ſinochaꝫ aliqua
calida actu: inde nō modicū recipiet nocumētū: q: nūq̄

I erit quietis:quare ei oĩa infrigidata in puteo vel in niue
exhibẽda ſunt.De febrib⁹ aũt cõpoſitis loqui ad preſens
ꝑtermitto:eo ꝙ nõ ꝯuenit huic tractatui de ſingulis ꝑti-
culariter determinare.Sed cõpõnẽ ſyrupoꝝ facere po
teris ꝓut cognoueris conuenire ipſarũ cõpoſitionibus.
SYRVPVS vtilis febribus flaticis.℞.ireos:⁊ radi-
cis apij:⁊ rad.dauci:nanogeba:⁊ chaſſẽ.aã.aur.x.cen-
tauree minoris:⁊ çabada.aã.aur.iiij.conquaſſentur que
ſunt conquaſſanda:⁊ ponantur in.xij.lib:is feruentis aq̃
per noctem vnam.Mane vero bulliant lento igne vſqꝫ
ad cõſumptionẽ medietatis:⁊ colent̃:⁊ in illa colatura
ponant̃ mellis ⁊ çucchari.aã.lib.iij.⁊ decoquat̃ vſqꝫ ad
ſpiſſitudinẽ:de quo detur patiẽti oĩ mane.℥.ſ.cum.℥.ix.
aque tepide.Et regimen eius ſit panis optime fermẽta-
tus infuſus in iure pulloꝝ vel perdicũ:aut turturũ perfe
cte decoctoꝝ.Et qñ ſitit detur ei de ſyrupo.℥.ſ.cuꝫ.℥.vj.
K aque ad bibendũ:⁊ erit quietus domino concedente.
ELECTVARIVM aptum huic intentioni ⁊ cauſe
℞.corticum citri decoctoꝝ in aqua tãdiu donec ablata
ſit amaritudo ab eis:⁊ piſtẽtur optime donec diſſoluan
tur ad moduꝫ electuarij addendo paulatine de çuccha-
ro albo ⁊ duro:ſemper piſtãdo ⁊ incorporãdo ſimul:ita
ꝙ ſit plus q̃ꝫ in duplo de çuccharo:⁊ de iſto el̃ario idiffe
renter recipiantur oĩ hora.aur.iij.ad modum fructus.
SYRVPVS cõferens febribus mel̃icis.℞.floruꝫ lin-
gue bouine:ireos aã.℥.ij.florum camomille:radicis ta-
maricis.aã.℥.j.iniube.℥.iij.ſeminis melonis.℥.ſ.radicis
capparis quartam partem.℥.ſ.maſticis.aur.ij.Conquaſ
ſentur omnia hec:⁊ infundantur in.xviij.lib.aque feruẽ-
tis.mane vero bulliant lento igne vſqꝫ ad conſumptio-
nem medietatis:⁊ colentur:⁊ in illa colatura ponantur
mellis:zucchari:ſucci pomorum:⁊ ſucci granatorũ dul-
cium.aã.lib.iij.⁊ reponantur ad ignem lentuꝫ:⁊ bulliãt
vſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ:de quo ꝓpinentur omni mane.℥.ij.
cũ aqua tepida.Et regimẽ eius ſit panis bene fermẽta-
tus cum taſphea alba vel viridi:dimittẽdo oĩa acetoſa.
L ELECTVARIVM aptum ⁊ conferens valde in
hoc caſu:qḋ comedi debet indifferẽter ſicut fructus.℞.
el̃arij pomoꝝ lib.j.cui addes floꝝ camomille:⁊ maſticis
aã.exagia.iiij.ſucci liquiritie.℥.ij.terantur quelibet per
ſe:⁊ incorporentur cum el̃ario predicto:de quo propi-
netur ad modum fructus oĩ mane a.iiij.vſqꝫ ad.vj.aur.

Exagium ſexta pars vncie.

¶Cognoſcendo ꝙ febris cholerica quãdo eſt extra va
ſa:fit cum rigore magno:⁊ intenſo calore:donec euapo
retur:⁊ recedit calor:⁊ poſt receſſum videtur remanere
ſicut ſanus:⁊ ſic in circuitu vadit:⁊ recedit:de tertio in
tertium diem:donec conſumitur ⁊ reſoluitur humor:et
ſanus inde efficitur.¶Sed illa que eſt intra vaſa omni-
no efficitur ſine rigore:ſed eſt cũ inquietudine:⁊ anguſtia
valida:⁊ intenſo labore al̃s calore vſqꝫ ad finem.Febris
auteꝫ que fit ex mel̃ia nãli.vꝫ.ex fece ſanguinis:cum eſt
intra vaſa:eſt habens paroxiſmos:tamen ſine rigore:⁊
nõ remanet mũdus:neqꝫ ſicut ſanus:nec recedit ꝓ maio
M ri parte abſqꝫ beneficio ⁊ conſilio perfecti medici.

¶Curationes podagricorum.

SCIRE DEBES ꝙ aliqua podagra eſt que fit
ex humore acutiſſimo:⁊ aliqua q̃ fit ex humore non
tam acuto:⁊ quedam que fit ex flegmate:⁊ aliqua
que fit ex mel̃ia.Et flõnia eſt cura generalis confe-
rens omnibus ſuis ſpeciebus:ſpecialiter quando patiẽs
fuerit ſuper repletus.Attende ꝙ ſi fuerit ex acuitate hu
moꝝ:ponere debes ſuper pedes epithima factũ ex flore
camomille ⁊ roſarũ ⁊ farine ordei.aã.partes equales:pi
ſtentur que ſunt piſtanda:⁊ cribellentur:⁊ conficiantur
cum aqua roſacea:⁊ ſuperponantur pedibus.Si vero
dicta podagra fuerit ex flate pone deſuper emplaſtruꝫ
factuꝫ ex farina ordei:⁊ cinere cypreſſi:quarum partes N
ſint equales madefactũ cuꝫ aqua tepida:⁊ ſuperponat̃:
qm̃ confert valde:⁊ non ſolum pedibus:verũetiam qñ
tumor fit in cruribus:manibus:⁊ pedibus:cuꝫ mollicie:
ita ꝙ cedit digito qñ premittit̃.Cum aũt podagra fit ex
mel̃ia ponant̃ ſuꝑ pedes eoꝝ:hec.Decoquant̃ oũa cum
corticibus ſuis in aqua vſqꝫ ad duricieꝫ ꝑfectã:⁊ accipe
vitella eoꝝ:⁊ tantũdẽ floꝝ camomille:⁊ farine ordei:et
fiat emplr̃m cum aqua tepida:⁊ ſuperponatur.
SYRVPVS conferens ſciatice ⁊ podagre.℞.floris ca
momille:ſquinanti:ſpice nardi:ireos:ſeminis melonis:
⁊ panicaldi:⁊ eſt ſpecies iringoꝝ.aã.℥.j.conquaſſentur q̃
ſunt conquaſſanda:⁊ infundantur per noctem vnam in
xx.lib.aque feruentis.mane vͦ bulliant vſqꝫ ad conſum
ptionẽ medietatis:⁊ colent̃:⁊ in illa colatura addantur
lib.v.mellis:⁊ lib.j.çucchari:⁊ lib.j.oximellis:⁊ iteꝝ bul
liant vſqꝫ ad ſpiſſitudinẽ:de quo dent̃ oĩ mane.℥.ij.cum
ter tanto aque tepide:⁊ liberabitur cum adiutorio Dei.
Regimen aũt eius ſit panis bene fermẽtatus cũ ambus O
paruis nemoris ꝑparatis in taſphea:vel in patellis:aut
aſſatis in veru.Et inungat̃ locus cũ oleo roſaceo:⁊ anhe
tino:⁊ camomillino:⁊ pinguedine anatis:⁊ oleo de iaſe-
mino:quoꝝ partes ſunt equales.Et confert cum adiuto
rio Dei.Et ſufficit ad preſens cum laude Dei.

¶Tractatus Rabi Moyſi abẽmaimon quem ſoldano
Babylonie tranſmiſit.

POSTQVAM ad manus Mirami ſeruitoris
Moyſi iſraeliti cordubini preceptuꝫ principis ac
honorati regis peruenit:cui Deus glorioſus ho-
nores ſuos augumẽtare:atqꝫ creſcere dignetur:
qui mihi tranſmiſit per quendam ſuum nunciuꝫ.Ut ſibi
ſcribere deberem regimen tale:cui ſecure ⁊ abſqꝫ dubi
tatione aliqua poſſit adherere:de curis egritudinum q̃
nouiter ipſi meo dño ſuperuenerũt:cui Deus dignet̃ ip-
ſas ⁊ omnes alias egritudines ab ipſo elongare:⁊ ſani-
tateꝫ perfectam cum eodem tempore vite ſue perma-
nere.Mihi quidem rememorauit dictus nuncius ꝙ dñs
meus reuerẽdus cõqueritur de duritia ⁊ ſtipticitate ſue
nature:intantũ ꝙ non põt aſſellare:niſi cum ſtudio vali P
do:duritia ⁊ labore.Et ꝙ inouata eſt eidẽ melancholia:
⁊ cogitationes male:⁊ ꝙ appetit eſſe ſolitarius:⁊ timet
mortem:⁊ dixit mihi iterum prenominatus nuncius ꝙ debi
litatus eſt ſtomachus eius taliter ꝙ cibus corrumpitur
in eodem abſqꝫ perfecta ⁊ completa digeſtione.Quare
ſuper his quatuor ordinaui tractatus.

¶Tractatus primus de regimine ſanitatis omniũ homi
num ſub breuiloquio compilatus.¶Secundus de regi
mine egrotantium quando non poſſunt medicum repe
rire:vel non inueniunt perfectuꝫ ⁊ doctrinatũ.¶Ter-
tius de regimine dñi ⁊ eoꝝ accidẽtib⁹ prout mihi ꝑ ſuuꝫ
ſignificauit nuncium.¶Quartus eſt cap.generale cõue
niens atqꝫ vtile ſanis ⁊ egris oĩbus tẽporibus ⁊ locis.

ET NON improperetur mihi ab aliquibus ſi ali Q
quid dicturus ſum in hoc tractatu de his que in
alijs tractatibus ⁊ locis rememoraui:eo ꝙ quili-
bet tractatus ſit ſm̃ exigentiam ⁊ requiſitionem
querentis:aut ſm̃ intentionem efficientis:⁊ ſuper
hoc a Deo excelſo ⁊ glorioſo imploro auxilium ⁊ iu-
uamen.

¶Tractatus primus de regimine ſanitatis omniuꝫ ho-
minum ſub compendio ⁊ breuitate.

INTENTIO noſtra in hoc tractatu eſt:rememo
rare vias leues atqꝫ faciles ad memorie recõmẽda-
tionẽ.Et exercere hec q̃ dictur⁹ ſuꝫ erit magne vtili-
tatis atqꝫ ꝓfectus in ꝯſeruationẽ ſanitatis.Et hic tra
ctatus eſt ſm̃ ſentẽtiaꝫ magnoꝝ medicoꝝ.Dicit Hippo-

A cras q̄ ꝯſeruatio ſanitatis exiſtit in elongãdo ſe a multa
repletiõe ꝛ a ſuperfluo labore. vide ḡ quõ poſuit Hippo
cras ꝯſeruationẽ ſanitatis in iſtis duab⁹ vijs. vz. vt q̄libz
ſe abſtineat a ſupflua ꝛ nimia r̄pletiõe: ꝛ ẽt a tali exceſſu
exercitij ꝛ laboris q̄ poſſit cibũ corrũpere: ꝛ digõnẽ ipe
dire: q̄ñ q̄n aliq̄s tantũ comedit aut bibit q̄ ſatiat̃ ſup-
flue: ex neceſſitate ſeq̃t̃ idẽ extẽſio. Et ſcitũ eſt q̄ q̄dlibet
mẽbrũ q̄n extẽdit̃ vltra debitũ ſoluit̃ ipſius ꝯtinuitas:
ꝛ inde debilitat̃ virt⁹ eius. Quare cũ ſtõch⁹ in tali diſpoſi
tione exiſtit: debilitat̃ virt⁹ eius in tantũ q̄ nullo mõ pfe
ctã põt digõnẽ exercere: ꝛ accidit dolor in eo: ꝛ ꝺbilitas
mot⁹ ipſi⁹: ꝛ maxime cũ potat aquã multã poſt repletio-
nez. vñ ipoſſe eſt quin accidat ei vna ex iſtis reb⁹. vz. aut
q̄ corrũpit̃ digeſtio tali mõ q̄ inde põt ad mortẽ perue-
nire. Et ſi corruptio fuerit remiſſior atq; minor p̄dicta:
efficiet̃ infirm⁹: ſz liberabit̃ cũ bono regimine ꝛ ꝯuenienti.
B Et adhuc põt eſſe leuior digõ mala intantũ: q̄ ſuſtenta-
bit̃ patiẽs abſq; eo q̄ ꝯueniat ad egritudinẽ: ſz cũ labo-
re. Spẽs aũt male digõnis diuerſificant̃ ſm diuerſitatẽ
ſpẽrũ ciboꝝ ꝛ cõplexõnũ ꝛ etatũ: atq; ſm p̄parationẽ mẽ-
broꝝ ad recipiẽdũ egritudines. ¶ Certiſſime cogſcẽdo
q̄ ſi digõ mala vel corrupta facta fuerit in ſtõ: ipoſſe eſt
q̄ bona fiat in epate vel in ceteris mẽbris. Et dicit ſilr̃
Gal. q̄ qui cupit ſe ab egritudinibus ꝯſeruare: cuſtodiat
toto poſſe ne malã faciat digõnẽ: ꝛ vt ſi moueat ſe motu
laborioſo vel ſupfluo poſt cibũ. ꝛ hac de cã medici ꝯcor-
dãt. Et gñalr̃ dixerunt q̄ q̄ vult in ſanitate p̄manere ſtu
deat ſurgere ante ſatietatẽ cũ aliquo appetitu a menſa:
abſtinẽdo ſe oĩno a tẽſiõe ꝛ ſupflua repletiõe ſtõchi. Itẽ
adhuc oẽs ſapiẽtes medici dicũt: q̄ ex ſumptiõe mali ci-
bi in modica q̄ñtitate min⁹ ſeq̃t̃ nocumẽtũ: q̄z ex rece-
ptiõe boni ꝛ pfecti in q̄ñtitate ſupflua atq; magna. Eo
q̄ q̄n aliq̄s recepit ex cibo nõ bono aut malo in modica
C q̄ñtitate: in ſtõcho ꝛ in epate digerit̃ digõne cõpleta et
pfcã: tñ pp delectationẽ ipſius: aut q̄r calor ꝛ virt⁹ p̄ua-
let: ꝛ dñat̃ ſupra illud modicũ: ꝛ intantũ q̄ id q̃d ex illo
ꝯuenit ad mẽbra: recipit̃ ꝛ ꝯuertit̃ ab ipſis: ꝛ aſſilatur in
ſuũ nutrimẽtũ optime ꝛ pfecte: ꝛ ſi q̃d ex ipſo ſupfluũ re-
manet: eſt modicũ valde: vñ a v̄tute expulſiua ipſoꝝ faci-
liter expellit̃ ab eiſdẽ: q̄re ex hoc nõ ꝯuenit nocumẽtũ: ꝛ
ſi q̃d acciderit eſt leue: ꝛ ip̄ceptibile: q̃d nõ cogſcit̃: vel
curat̃. Qui aũt ſaturat̃ ſupflue: q̄uis ex optio pane ꝛ ꝑfe
cto: ꝛ nobiliſſimis carnib⁹: ꝛ pfectiſſime p̄paratis nõ p̄t
bonã facere digõnez: nec laudabilẽ. Et hãc cautelã me-
dici habuerũt: q̄n ꝓhibent ne aliq̄s cupiẽs ſanitatẽ ſuaz
ꝯſeruare. recipiat fercula multa in vna mẽſa: q̄n ex vno
ferculo nõ põt tñ ſaturari: q̄ inde valeat ad nocumẽtũ
de quo ſit curãdum ꝯuenire. Sciẽdo q̄ ſm q̃d diuerſifi-
cant̃ cibaria. diuerſimode variat̃ digõ: ſm nãz vniuſcu-
D iuſq; cib⁹. Ergo q̄cũq; cupit ſuã ſanitatẽ conſeruare: ſtu-
deat comedere i tp̄atis horis diei. ꝛ talr̃ comedat q̄ ſto-
mach⁹ ide nõ recipiat extẽſionẽ nec grauamen: ꝛ come-
dat cibaria ꝯueniẽtia ſue nãe: intantũ q̄ nõ deueniat ad
eructationẽ putridã vel corruptã: neq; ad ſitim: ꝛ q̄ ſen
tiat poſt cibũ leuitatẽ: ꝛ q̄ cibaria ſua talia exiſtãt: q̄ ꝑ-
maneat mollis: ꝛ ſalubris nãe. Et iſtõ regimẽ toto poſſe
pſeueret. Si aũt aliq̃n icũbit neceſſitas comedere in ho
ris calidis: minuat̃ de q̄ñtitate: eo q̄ v̄t⁹ digeſtiua in tp̄e
tali ꝛ hora debilis exiſtit: pp ſparſionez nãlis caloris ad
exteriora. Et q̄n infrigidat̃ aer: addat̃ ꝛ multiplicet̃ de
q̄ñtitate q̄r virt⁹ digeſtiua tunc tp̄is fortificat̃: ꝛ vigorat̃
pp coadunationẽ ꝛ ꝯſtrictionẽ innati caloris ad iteriora
ꝛ cõſtrictionẽ poroꝝ. Et dico vobis dñe reuerẽde in ṽi-
tate: q̄ ſi q̄s regeret ſe eo mõ quo regit aĩal ſuũ q̃d eq̄tat:
euaderet a multis ꝛ diuerſis egritudinib⁹: q̄n non regit̃

E hõ q̄ nõ ꝑpinet ſuis equis annonã ſemꝑ ꝛ oĩbus horis ci
bãdi in tali ꝓportiõe: ſm q̄ cogitare ꝛ ſcire p̄t q̃d poſſit
digerẽ atq; ferre cõpetẽter ſine difficultate ꝛ labor̃. Cog
noſcit q̄lz q̄ ſi inordinate cibaret̃ vel ſupflue: aut fatiga-
ret̃ vltra debitũ: ꝛ iordinatis horis: q̄ ĩfirmaret̃ ſine du-
bio: q̃d nõ faciat in ſeipſis. Et ſit q̄libz attẽtus in ſuis mo-
tib⁹ exercẽdis: q̄n ẽ radix maxĩe in ꝯſeruatiõe ſanitatis
ſue: ꝛ in plib⁹ egritudib⁹ expellẽdis. ¶ Et iã dixit nobil̃
Hippocras: q̄ q̄ vult ſuã ſanitatẽ ꝯſeruare: vtat̃ exerci-
tio: ſz tali mõ q̄ nõ ꝑcipiat dolorẽ in ſuis mẽbris: nec gra
uamẽ ſupfluũ vel itẽſũ. Sciẽdo q̄ nõ rep̃it̃ res in mũdo
q̄ poſſit motui ꝛ exercitio ordiato equiparari: eo q̄ ex mo
tu excitat̃ ꝛ augumẽtat̃ calor nãlis in oĩb⁹ mẽbris. Et nõ
eſt corp⁹ alicui⁹ hoĩs in quo nõ multũ multiplicent̃ ſup-
fluitates aliq̃: ꝛ q̄rient̃: q̄uis cõedat tp̄ate ꝛ cibaria opti
F ma ꝛ pfecta: nedũ in faciẽtib⁹ ꝯ̃riũ: q̄ ꝯſumunt̃ exercitio
ꝛ motu ordiato. Et expellit̃ ẽt nocumẽtũ ex motu ꝛ labor̃
q̃d accĩt ex malo regimĩe facto in maiori p̄te hominũ. Et
ſcitũ eſt q̄ mot⁹ nõ ſunt eq̃les: q̄a aliq̄ ſunt graues: ꝛ alij
fortes: ꝛ q̄dã exiſtũt debiles. Mot⁹ aũt grauis ẽ ille quo
fortiter anhelit⁹ p̄mutat̃ cũ anxietate: ꝛ ille q̄ fortior hoc
exiſtit noĩat̃ laborioſus atq; grauis valde. debilis ṽo nõ
iducit p̄mutationẽ vel alterationẽ in corpe. Et optimuz
q̃dẽ ẽ in ꝯſeruatiõe ſanitatꝫ exercẽ atq; agere mot⁹ leues
ꝛ nõ laborioſos: ꝛ nõ ẽ ꝯueniẽs vti exercitio: niſi fcã ꝛ cõ
pleta digõne. Et poſt expulſionẽ ſupfluitatũ p̄me ꝛ ſcðe
digõnis. vz. ꝛ ſtercoris: ꝛ vrine: neq; dꝫ fieri mot⁹ in forti
calore: vl̃ in ſupfluo frigore. Mot⁹ ꝯueniẽtes ſũt i mane
poſt exitũ a ſomno ꝛ cõpleta digõne: ꝛ fcã expulſiõe di-
ctarũ ſupfluitatũ. ſ. ſtercoris ꝛ vrie. ¶ Dixit Gal. in regie
ſanitatis: q̄ q̄ẽadmodũ exercitiũ eſt ꝯueniẽs ante cibũ:
G ita nociuũ ẽ valde poſt cibũ: ꝛ ſpãlr̃ poſt ſupfluã ſatieta
tẽ. Sciẽdo q̄ motus ſupflu⁹ ꝛ coitus ꝛ balneũ poſt cibũ
ſũt oĩa magni nocumẽti: ꝛ ſpãlr̃ illis q̄ hñt venas ſtrictas
nãlr̃: q̄r illi ſunt q̄ recipiũt ꝛ recipe pñt ex talib⁹ mlt̃a no
cumẽta. Tñ ſine nocumẽto p̄t q̄libz ſe mouere ambulã-
do tñ q̄ñtũ ſua domus in lõgitudine extẽdit̃. adhoc vt
cib⁹ deſcẽdere poſſit facili⁹ ad fundũ ſtõchi vbi digõ nã-
liter celebrat̃. ¶ Et ſomn⁹ eſt ex reb⁹ q̄ multũ adiuuãt di
geſtionẽ: ꝛ maxĩe in illis q̄ aſſueti ſunt dormire in die. Et
de meliorib⁹ ꝛ vtiliorib⁹ reb⁹ in regimĩe ꝛ ꝯſeruatiõe ſa-
nitatis eſt: nõ addere cibũ cibo donec p̄mus ſit digeſt⁹: ꝛ
nõ comedere niſi poſt nãlẽ appetitũ: neq; bibere dꝫ niſi
rõnabilr̃ ſitiat: q̄n multoties q̄plures hoĩes patiũt̃ ſitiz:
ꝛ famẽ mẽdoſaz ꝛ innãlẽ: q̄ fames ſpãlr̃ erit ex humore
malo ꝛ mordicatiuo: qui mordicat orificiũ ſtõchi: ꝛ inde
ꝑcreat̃ fames cui nullatenus eſt ſatiſfaciẽdũ. Et ſcias q̄
bibere aquã poſt cibũ ẽ vna ex reb⁹ q̄ multũ deſtruũt di
geſtionẽ: ꝛ niſi fuerit aſſuet⁹ in mẽſa anteq̃ comedat: et
ĩfra cibũ nõ bibat aquã ſimplicẽ ſine aliqua admixtiõe.
¶ Et de modis ꝛ ordinib⁹ ꝯſeruationis ſanitatis ẽ: expel
H lere ſupfluitates in oĩ hora ꝛ tp̄e inq̄ñtũ põt abſq; retẽ
tiõe ipſaꝝ: ꝛ nõ p̄ſumat q̄s comedere: nec balneũ itrare:
nec coire: aut dormire: ſeu aliq̃d iter incipe: vel aliquez
motũ grauẽ facere: niſi pri⁹ dcãs ſupfluitates toto poſſe
conet̃ expellere. Et poſtq̃ fecerit aut cõpleuerit aliquã
ex dictis quiq; actionib⁹. ſimilr̃ agere ſtudeat illud idẽ:
hoc eſt tẽtare dictas ſupfluitates expellere. Et de ordi-
nib⁹ ſimilr̃ ꝛ cõuenientib⁹ rebus in ꝯſeruatiõe ſanitatis:
eſt vt quilibet ſciat ꝛ cognoſcat nãm vniuſcuiuſq; ſpẽrũ
ciboꝝ. Et de his ꝛ ſup his q̄plures medici diuerſos atq;
varios ediderũt libros: eo q̄ eſt ex rebus magne neceſſi
tatis in arte medicine.

¶ Explicit liber Abynmeron abyzohar.

TABVLA

¶ Regiſtrum Tractatuum ⁊ Capitulorum eiuſdem.

¶ Prohemium.

¶ De conſeruanda ſanitate capitulum.

TRACTATVS PRIMVS. De egritudinibus capitis: ⁊ eſt continens capitula. 12. Char. 3
De ſcabie capitis: quod ſagrum nominatur. Cap. pͫ. 3
De tinea cutis capitis. Cap. 2. 3
De alopicia. Cap. 3. 3
De thiria. Cap. 4. 3
De caluitie occipity. Cap. 5. 3
De ſciſſura capillorum. Cap. 6. 3
De ſabaphati. Cap. 7. 3
De canitie capillorum ſm diuerſa loca. Cap. 8. 4
De mala diſpōne ⁊ figura capillorum capitis. Cap. 9. 4
De furfuribus capitis. Cap. 10. 4
De pediculis. Cap. 11. 4
De lendinibus. Cap. 12. 4
¶ Tractatus ſecundus eſt continens capitulum vnicū quod eſt de egritudinibus capitis accidentibus ab extrinſeco: ſicut a percuſſione. 4
¶ Tractatus tertius. De egritudinibus capitis eſt continens capitula ſex. 4
De dolore capitis ex frigiditate. Cap. pͫ. 4
De dolore capitis ex caliditate. Cap. 2. 4
De dolore capitis ex humiditate. Cap. 3. 4
De dolore capitis ex ſiccitate. Cap. 4. 4
De apoſtematibus panniculorum capitis. Cap. 5. 4
De apoſtematibus cerebri ⁊ rhetis mirabilis. Cap. 6. 5
¶ Tractatus quartus. De egritudinibus aurium continens capitula quinque. 5
De apoſtematibus aurium. Cap. pͫ. 5
De dolore auris ⁊ tinnitu. Cap. 2. 5
De grauedine auris. Cap. 3. 5
De percuſſione auris. Cap. 4. 5
De groſſitudine auris. Cap. 5. 5
¶ Tractatus quintus. De egritudine naſi. ⁊ eſt continēs capitula quatuor. 5
De priuatione odoratus. Cap. pͫ. 5
De fetore narium. Cap. 2. 5
De excoriatione ⁊ ſcabie que fit in naribus. Cap. 3. 5
De polipo quod multoties vel qui multiplex nominatur. Cap. 4. 6
¶ Tractatus ſextus. De egritudinibus oris cōtinens capitula octo. 6
De diminutione et corruptione ſenſus et ſaporis lingue. Cap. pͫ. 6
De apoſtemate ſeu inflatione lingue. Cap. 2. 6
De duritie ⁊ difficultate motus lingue. Cap. 3. 6
De apoſtematibus amygdalarum gule. Cap. 4. 6
De bothor. Cap. 5. 6
De conquaſſatione dentium. Cap. 6. 6
De perforatione dentium. Cap. 7. 6
De ſtupore vel alligatiōe vel ꝯgelatiōe dētiū. Cap. 8. 6
¶ Tractatus ſeptimus. De egritudinibꝰ labiorum ⁊ oris continens capitula ſex. 6
De ſciſſuris labiorum. Cap. pͫ. 6
De alcola. Cap. 2. 6
De nigredine lingue. Cap. 3. 6
De fetore oris. Cap. 4. 6
De tortura oris. Cap. 5. 6
De corroſione labiorum. Cap. 6. 6
¶ Tractatus octauus. De egritudinibus oculorum que ſunt multe ⁊ eſt continens capitula trigintatria. 6
De halabol ⁊ eſt vt res vna videatur due. Cap. pͫ. 6
De inuerſatione palpebrarum. Cap. 2. 6
De puſtulis ⁊ exituris ⁊ īflatione palpebrarū. Cap. 3. 6
De ſcabie oculorum ⁊ granulis. Cap. 4. 6
De coniunctione ſeu ſigillatione palpebrarū. Cap. 5. 6
De pilis palpebrarum inuerſis. Cap. 6. 6
De caſu pilorum palpebrarum. Cap. 7. 7
De generatione platularum inꝰ palpebris. Cap. 8. 7
De ordeolo in palpebris. Cap. 9. 7
De fiſtula lachrymalium. Cap. 10. 7
De carne addita in angulo lachrymali. Cap. 11. 7
De diminutione carnis in lachrymali. Cap. 12. 7
De egritudinibus accidentibus in ipſo oculo. Cap. 13. 7
De compoſitione oculorum. Cap. 14. 7
De puſtulis ⁊ paruis apoſtematibꝰ oculorum. Cap. 15. 7
De variolis oculorum. Cap. 16. 7
De dilatatione pupille ⁊ eius conſtrictione. Cap. 17. 7
De deſcenſu aque ad oculum. Cap. 18. 7
De extractione cataractarum ab oculis. Cap. 19. 7
De conſtrictione vene ſeu pupille naturalis ⁊ non naturalis. Cap. 20. 8
De debilitate viſus ex penuria ⁊ paupertate ſpirituum viſibilium procedente. Cap. 21. 8
De conſtrictione nerui obtici. Cap. 22. 8
De humiditatibus oculorum. Cap. 23. 8
De egritudinibus que fiunt in mutina ſeu albedine oculorum. Cap. 24. 8
De inflatione coniunctiue abſq; apate. Cap. 25. 8
De taſphea que eſt gutta rubea que fit in albedine oculorum. Cap. 26. 8
De granulis generatis in albedine oculorū. Cap. 27. 8
De ſebel. Cap. 28. 8
De coniunctiua cum apate ⁊ ſine apate. Cap. 29. 8
De nimia ſubtilitate ſpiritus viſibilis ⁊ ipſius groſſitie. Cap. 30. 9
De his que ab extrinſecus cadunt in oculos vel in nares vel in aures. Cap. 31. 9
De animalibus ſubintrantibus in aurem. Cap. 32. 9
De ſanguiſugis nares ſubintrantibus. Cap. 33. 9
¶ Tractatus nonus. De egritudinibus cerebri: ⁊ eſt continens capitula viginti. 9
De egritudinibus anterioris partis cerebri. Cap. pͫ. 9
De egritudinibus medie partis cerebri. Cap. 2. 9
De mala complexione in media cellula interioris cerebri. Cap. 3. 9
De paſſiōibꝰ q̄ fiūt in parte poſteriori cerebri. Cap. 4. 9
De egritudinibus ⁊ omnibus ſuis accidentibus prouenientibus ex deſtructione ſeu corruptione complexionis totius cerebri. Cap. 5. 9
De curatione puncture nerui. Cap. 6. 10
De epilepſia procedente a cerebro. Cap. 7. 10
De epilepſia procedente ex colligantia aliorum membrorum a cerebro ⁊ melancholia. Cap. 8. 10
De melia myrachia q̄ fit a partibꝰ īferioribꝰ. Cap. 9. 10
De oppilatione. Cap. 10. 11
De apploplexia. Cap. 11. 11
De congelatione. Cap. 12. 11
De ſubet. Cap. 13. 11
De firſen calido cum alienatione. Cap. 14. 12
De priuatione intellectus ex frigiditate. Cap. 15. 12
De mania. Cap. 16. 12
De humiditate que oritur in cellula anterioris cerebri ⁊ circa cerebrum. Cap. 17. 12
De ſcotomia que in arabico dr̄ abſcedar. Cap. 18. 12
De dolore totius capitis qui quidem in arabico dicitur

baidda. Cap̄. 19. 13
De emigranea q̄ in arabico dr̄ ſechichia. Cap̄. 20. 13
¶ Tractatus decimus. De egritudinibus colli: ꝛ eſt continens capitula decemocto. 13
De oppilatione. Cap̄. p̄m. 13
De relaxatione. Cap̄. 2. 13
De ſpaſmo. Cap̄. 3. 14
De tremore. Cap̄. 4. 14
De egritudinibus ſpondilium colli. Cap̄. 5. 14
De diſlocatione ſpondilium colli. Cap̄. 6. 14
De egritudinibus nuche. Cap̄. 7. 14
De apoſtemate nuche. Cap̄. 8. 14
De oppilatione nuche. Cap̄. 9. 15
De apoſtematibus que fiunt circa guttur. Cap̄. 10. 15
De ſolutione continuitatis colli. Cap̄. 11. 15
De inflatione facta in epigloto. Cap̄. 12. 15
De ſquinantia. Cap̄. 13. 16
De apātibus accidentib⁹ canne pulmonis. Cap̄. 14. 16
De raucedine vocis. Cap̄. 15. 16
De puſtulis in meri: ſeu in yſofago. Cap̄. 16. 16
De corruptione ꝛ putrefactione in gula ꝛ meri: ꝛ eorum partibus adiacentibus in tēpore epidimie. Cap̄. 17. 16
De priuatione ſenſus ꝛ motus ꝛ de relaxatione meri et yſofagi. Cap̄. 18. 16
¶ Tractatus vndecimus. De egritudinibus pulmonis: ꝛ eſt continens capitula tria. 16
De catarro deſcendente ad pulmonem. Cap̄. p̄m. 16
De apoſtemate pulmonis. Cap̄. 2. 17
De tuſſi que prouenit a mala complexione: ꝛ de omnibus alijs ſpeciebus. Cap̄. 3. 19
¶ Tractatus duodecimus. De egritudinibus cordis: et eſt continens capitula ſeptem. 19
De egritudinibus cordis in generali. Cap̄. p̄m. 19
De tremore cordis qui arabice dr̄ altadech. Cap̄. 2. 19
De chardiaca. Cap̄. 3. 19
De aqua que cōgregat̄ in marſupio cordis. Cap̄. 4. 19
De pelliculis q̄ fiunt in marſupio cordis. Cap̄. 5. 19
De ethica cordis. Cap̄. 6. 19
De apāte qđ fit in marſupio cordis. Cap̄. 7. 19
¶ Tractatus decimuſtertius. De egritudinibus epatis ꝛ ſplenis: ꝛ eſt continens capitula ſex. 20
De epate ꝛ de tribus ſpeciebus hidropiſis. Cap̄. p̄m. 20
De apoſtemate epatis. Cap̄. 2. 20
De oppilatione epatis. Cap̄. 3. 20
De dolore epatis. Cap̄. 4. 20
De egritudinibus ſplenis. Cap̄. 5. 20
De icteritia citrina. Cap̄. 6. 20
¶ Tractatus decimuſquartus. De egritudinib⁹ q̄ fiunt in ſiphac: ꝛ eſt continens capitula duo. 21
De ſciſſura ſiphac ꝛ exitu inteſtini. Cap̄. p̄m. 21
De vulnere ventris ꝛ inteſtinorum. Cap̄. 2. 21
¶ Tractatus decimuſquintus. De paſſiōibus ſtomachi: ꝛ eſt continens capitula ſex. 21
De ethica ſtomachi. Cap̄. p̄m. 21
De apoſtemate ſtomachi. Cap̄. 2. 21
De veruca que oritur in ſtomacho. Cap̄. 3. 22
De ficu que fit in ſtomacho que in arabico dicitur dubelati. Cap̄. 4. 22
De humoribus diuerſis imbibitis in flegmatico ſtomacho. Cap̄. 5. 22
De motu ſtomachi qui dicitur in arabico ſolab: latine vero ſingultus. Cap̄. 6. 23
¶ Tractatus decimuſſextus. De egritudinibus pectoris ꝛ diafragmatis: continens capitula ſeptem. 23
De apāte pectoris ꝛ priuatione anhelitus. Cap̄. p̄m. 23
De vlceribus ꝛ ſciſſuris q̄ fiunt in pectore. Cap̄. 2. 23
De ſcabuſia. i. de pleureſi. Cap̄. 3. 23
De apoſtemate lateris. Cap̄. 4. 24
De ſciſſura venarum pectoris: Cap̄. 5. 24
De apoſtematibus que fiunt in panniculo quod diuidit pectus in longitudine in duo. Cap̄. 6. 24
De paſſionibus diafragmatis. Cap̄. 7. 24
¶ Hec ſunt capitula ſcđi libri qui continet tractatus ſeptem: quoꝝ tractatuū primus continet capl'a ſex. 25
De egritudinibus inteſtinoꝝ generalib⁹. Cap̄. p̄m. 25
De debilitate virtutis expulſiue inteſtinoꝝ. Cap̄. 2. 25
De ventoſitate inteſtinorum. Cap̄. 3. 25
De retentione fecum ꝛ ſuis ſpeciebus. Cap̄. 4. 25
De excoriatione inteſtinorum. Cap̄. 5. 25
De hemorroydis. Cap̄. 6. 26
¶ Tractatus ſecundus. De egritudinibus renum ꝛ veſice ꝛ virge: ꝛ continet capitula octo. 26
De renibus in vniuerſali. Cap̄. p̄m. 26
De lapide renum. Cap̄. 2. 26
De reſtrictione ſanguinis qui exit de virga. Cap̄. 3. 26
De lapide veſice. Cap̄. 4. 26
De apoſtemate renum. Cap̄. 5. 27
De mala complexione renum. Cap̄. 6. 27
De ſolutione cōtinuitatis renum ꝛ veſice. Cap̄. 7. 27
De debilitate veſice ꝛ exitu inolūtario vrine. Cap̄. 8. 28
¶ Tractatus tertius. De raicis: ꝛ ꝯtinet capl'a q̄nq;. 28
De teſticulis a ſterilitate que ex mala complexione ipſorum procedit. Cap̄. p̄m. 28
De apoſtemate teſticulorum. Cap̄. 2. 28
De mala cōplexione ſicca teſticulorum. Cap̄. 3. 29
De crepatura. Cap̄. 4. 29
De egritudinibus q̄ fiunt in burſa teſticuloꝝ. Cap̄. 5. 29
¶ Tractatus quartus. De egritudinibus virge: ꝛ eſt continens capitula quatuor. 29
De oppilatione que fit in virga cauſa lapidis vel alicuius alterius rei. Cap̄. p̄m. 29
De priuatione ſenſibilitatis virge. Cap̄. 2. 29
De foraminibus que fiunt in virga. Cap̄. 3. 29
De expulſione ſpermatis. Cap̄. 4. 29
¶ Tractatus quintus. De egritudinibus vulue ꝛ matricis: ꝛ eſt continens capitula octo. 29
De ſterilitate propter malā cōplexionē. Cap̄. p̄mū. 29
De apoſtemate matricis. Cap̄. 2. 30
De corroſione matricis. Cap̄. 3. 30
De diſlocatione matricis. Cap̄. 4. 30
De fluxu menſtruorum. Cap̄. 5. 30
De retentione menſtruorum. Cap̄. 6. 30
De oppilatione ꝛ ſigillatione que accidit collo matricis. Cap̄. 7. 31
De laniatione matricis. Cap̄. 8. 31
¶ Tractatus ſextus. De egritudinibus oſſium: ꝛ eſt continens capitula quinque. 31
De mala cōplexione ꝛ fractura oſſis. Cap̄. p̄m. 31
De ſuperadditione oſſis. Cap̄. 2. 31
De ſciſſura oſſis in longitudine. Cap̄. 3. 31
De fractura oſſis cauſa doloris. Cap̄. 4. 31
De ingroſſatione oſſis preter naturam. Cap̄. 5. 31
¶ Tractatus ſeptimus. Et eſt continens capl'a. 37. 32
De egritudinib⁹ que accidunt vir in carne ꝛ cute totius corporis: ſicut ſunt veſice ꝛ pruritus ꝛ hꝫ. Cap̄. p̄m. 32
De pruritu in particulari. Cap̄. 2. 32
De variolis ꝛ morbilis. Cap̄. 3. 32
De morphea alba que non rubeſcit ꝑpter fricationem nec aliqua alia cauſa. Cap̄. 4. 33
De morphea alba q̄ rubeſcit ex fricatione. Cap̄. 5. 33

TABVLA

De morphea nigra. Cap̄. 6. 33
De granulis paruis q̄ accidit in toto corpe. Cap̄. 7. 33
De veſicis duris que arabice dicuntur alcella: ideſt petroſe. Cap̄. 8. 33
De verucis ⁊ poris. Cap̄. 9. 33
De tineoſitate. Cap̄. 10. 33
De corruptione ⁊ excoriatione cutis. Cap̄. 11. 33
De lepra. Cap̄. 12. 33
De cadar ⁊ de feleg. Cap̄. 13. 34
De feleg. i. de paraliſi in particulari. Cap̄. 14. 34
De ſpaſmo. Cap̄. 15. 34
De pulſatione. Cap̄. 16. 34
De ſaltu. Cap̄. 17. 35
De tremore. Cap̄. 18. 35
De aſſoab: qui latine dicuntur pedoſcelli. Cap̄. 19. 35
De vena que dicitur mediana: ⁊ eſt egritudo que pro maiori parte accidit nigris. Cap̄. 20. 35
De verme qui oritur ſub cuti: ⁊ de combuſtione ipſius. Cap̄. 21. 35
De vermibus qui oriuntur in inteſtinis. Cap̄. 22. 35
De cucurbitinis. Cap̄. 23. 35
De vermibus minutis ⁊ paruis qui oriuntur in inferiori parte inteſtinorum. Cap̄. 24. 35
De varicibus. Cap̄. 25. 35
De elefantia. Cap̄. 26. 35
De cancro. Cap̄. 27. 35
De doloribus iuncturarum. Cap̄. 28. 35
De dolore qui fit in ſubſtantia inteſtini. Cap̄. 29. 35
De dolore qui fit ex labore ⁊ fatigatione. Cap̄. 30. 35
De podagra que arabice dicitur ananeras. Cap̄. 31. 35
De ſciſſuris que accidunt manibꝰ ⁊ pedibus ⁊ alijs membris. Cap̄. 32. 36
De egritudinibus vnguium. Cap̄. 33. 36
De ſciatica. Cap̄. 34. 36
De doloribus hipocundriorum. Cap̄. 35. 36
De apatibus que fiunt ſub ſpatula dextra vel ſiniſtra: ⁊ eſt inter profundum apoſtema. Cap̄. 36. 36
De apatibus que dicuntur doggam. Cap̄. 37. 36
¶ Liber tertius continet tractatus tres: quorū tractatuum primus continet capitula tredecim. 36
De febribus effimeris. Cap̄. pᵐ. 36
De febre cholerica ſeu tertiana. Cap̄. 2. 37
De febre quotidiana flegmatica. Cap̄. 3. 37
De ſanguinea febre. Cap̄. 4. 37
De melancholica febre. Cap̄. 5. 37
De febre que fit ex cholera vitellina praſſina aut eruginoſa. Cap̄. 6. 37
De cura febris tertiane non pure que fit ex cholera mixta flegmati. Cap̄. 7. 37
De febribus compoſitis. Cap̄. 8. 37
De ſignis febris tertiane. Cap̄. 9. 37
De ſignis febris ſanguinee. Cap̄. 10. 37
De ſignis febris quotidiane. Cap̄. 11. 37
De ſignis febris quartane. Cap̄. 12. 37
De febre ethica ⁊ ſignis ⁊ cura eius. Cap̄. 13. 37
¶ Tractatus ſcđs. De criſi ⁊ eſt continēs capl'a duo. 38
De diebus creticis. Cap̄. pᵐ. 38
De ſignis ⁊ accidentibus ipſius criſis. Cap̄. 2. 38
¶ Tractatꝰ tertiꝰ. De epidimia ⁊ cōtinet capl'a q̄tuor. 39
De epidimia q̄ ꝓuenit ex corruptiōe aeris. Cap̄. pᵐ. 39
De epidimia q̄ ꝓuenit ex aq̄ putrida ⁊ fetida. Cap̄. 2. 39
De ſquinantia ⁊ diſlocatione ſpondilium colli euenientem ex quadam corruptione aeris. Cap̄. 3. 39
De cura ſeu ꝓſeruatiōe a periculo male aque. Cap̄. 4. 40

Finis Tabule.

A ¶ Incipit Liber de medicina Auerrois: qui dr̄ Colliget: ⁊ totalis Liber iſte cōtinet libros ſeptem partiales.
¶ Liber primus diuiditur in prologum ⁊ tractatum.
¶ Prologus iſte continet dua capitula. Capl'm primum huius prologi: quod eſt prohemium.

QVANDO ventilata fuit ſuper me voluntas per nobile pceptū ex pte nobilis dn̄i Audelach Sēpſe a mirelmomini de marocho p̄ cōſilio ſuorū Phorum Auoſait ⁊ Auenchalit: ⁊ pcepit mihi cōpilare vnū librū i quo cōtinerer̄ tota ſcīa medicinalis in arabico q̄ affirmaret ⁊ iudicaret ītētiōes
B priorū: q̄ eap̄ eſſent retinende: ⁊ q̄ dimittēde: tūc declinaui v̄tutes meas ad ſuū pceptū: ⁊ augmentaui eas ad ſuū ſeruitiū: ⁊ cōpilaui iſtū librū vniuerſalē ⁊ vocaui nomē ſuū colliget eo q̄ icepi in eo ordinē doctrine a reb⁹ vlib⁹: ⁊ ab illis pcedā quouſq; deueniā ad pticularia: ſicut ſit in doctrina trāſpēri cōponū: ſʒ
In prohemio. qd̄ eſt declarātū ſupra primo phyſicop̄. ita feci in iſto libro q̄ ego p̄mo cōſideraui cōprehendere vl'es regulas hu⁹ ſcie: ⁊ poſtea intēdi ire ab illis ad mēbra ſua: ⁊ ad partes ſuas in vno alio libro: quē cōponā ſi placebit deo: iō vo
Ordo. caui ipſum colliget. ¶ Adhuc elegi in ordine huius libri aliū ordinē q̄ʒ elegerint alij auctores in ſuis libris: ⁊ iſte ē ille ordo q eſt magis conueniens in doctrina huius ſcie.
Cōditiōes requiſite ad īelligē dū hoc opus. ¶ Et ſcias q̄ aliquis non poterit ſtare ſup finē hu⁹ libri: nec intelligere maiorē ptē eius: niſi ille qui legerit tm̄ in logica q̄ ipſe poſſit ad minus cognoſcere modos triū demrationū. ¶ Adhuc neceſſe eſt q̄ ipſe ſit de illis q vſi fuerint aliquid ſcire in radicib⁹ nālīū ſciap̄. Et ſi nō erit de aliquibus iſtorū nō ſolū erit puatus a certitudine intētionis hu⁹ libri ⁊ ab vtilitate ei⁹: ſʒ eueniet ei ab eo magnū
C nocumētū: eo q̄ eū abhominabir̄ ⁊ deſpiciet. Et qn̄ abhominabitur iſtū: ſcias q̄ abhominabitur veritatē hu⁹
Diuiſio ſcie. ¶ Et diuiſi eū in ſeptē ptes: ⁊ q̄ʒlibʒ eius ptē poſui p̄ vno libro. Et ſi expectes a me q̄ ego diuidā ptes ſuas ad nūm caplop̄: neq; q̄ approprie rei vnicuiq; capl'm p ſe. in illa re vanagloriati ſunt ſapientes hiſpanie andaluxij: ⁊ maior ps pteritorū auctop̄. Sʒ pt̄ plēe nō vanagl'iat⁹ ſunt in faciēdo h̄ in maiori pte librop̄ ſuorū. Et forte qd̄ induxit eos ad faciendū h̄ fuit debilitas diſcretiue ſcholarū. Sed ille q habebit v̄tutē diſcretiuā ſanā: cognoſcet in vnoquoq; li⁹ dr̄ias rerū p̄mas ⁊ ſcd̄as: ⁊ diuidet vnā rē ab alia ſʒ q̄ videbitur ei magis cōueniēs ī hora legēdi: ⁊ q voluerit diuidere eos ad paruas partes vl' ad capitula faciat ⁊ nominet ea ſicut vult.
¶ De diſtinctione librorum. Cap. 2m.

PRIMVS Liber tractat de anatho^a: ⁊ nō multiplicabo in eo: eo q̄ non pmitto dicere rē nouā in eo q̄ non ſit dcā p̄ alios auctores: qd̄ tn̄ pmitto facere in alijs libris: quia in eis renouabo verba
D que non ſenſerunt antiqui medici ⁊ q ante me tranſierūt: ⁊ pbabuntur a radicibus ſciarum naturalium.

SECVDVS Liber noīatur liber ſanitatis: in iſto diffinietur ſanitas vera diffōne: ⁊ narrabit complōnē ⁊ complexiones oīum mēbrorū ɔſimilium ⁊ officialiū: ⁊ narrabit oēs opationes eorū: ⁊ per quā viā hn̄t agere eorum operationes: ⁊ pati ſuas paſſiones. ¶ Et narrabit oēs ſpēs ſanitatis cuiuſlibʒ mēbri p̄ oēs cauſas q̄tuor. Et narrabit oēs ſpēs virtutū corporis hūani ⁊ qd ſint ⁊ q̄t ſint: ⁊ ſitū eap̄: ſm ſniam Ariſt. ⁊ Gal'. breuiter. Et in iſto loco cadet memoria diſputationis ſuper duo ſpermata: quod eorū eſt pars embrionis: ⁊ quod non: ⁊ cu⁹ loco ipa ſtāt embrioni an p̄ mā an per formam. ¶ Et narrabit d̄ virtute primi motoris q eſt in corpore motu voluntario: qd eſt ⁊ vbi eſt ſitus eius an in neruo an i lacerto. Et narra
E bit de motu pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ diuiſionē que cecidit inter auctores priores ſup ſniam Ga. ⁊ remouebit dubia. ¶ Et narrabit breuiter naturam aeris temperati. Et de natura quatuor temporum anni: ⁊ qualis temperantia eſt illa que dicitur in vere.

TERTIVS Liber dr̄ liber egritudinū: ⁊ ibi diffinier̄ egritudo: ⁊ narrat ſpēs egritudinū ſimplicū. Et membra conſilia ⁊ officialia: ⁊ ponit in vnoquoq; eorū oēs q̄tuor cās vl'es: ⁊ ēt de particularib⁹. ¶ Et poſtea narrat oēs ſpēs egritudinū cōpoſitap̄ q̄ ſunt in mēbris. Et ponit cās earū ſm iſtā eandē viā pdictam. Et narrat oīa accn̄tia q̄ ſupueniūt ſup eop̄ opōnes i diminutione aut in debilitate. Et ponit cās iſtap̄ rerū plixe: ⁊ in iſto loco cadit diffi-
F nitio doloris: ⁊ q̄ ſunt cāe eius ⁊ quot. ⁊ h̄ addimus v̄ba ſup ſniam G. in hoc multū nec̄ia. ¶ Et narrat oīa accidētia ſenſuū ⁊ virtutū: ⁊ ponit cauſas ſm ſniam Ariſto.

QVARTVS Liber noiar̄ liber ſignorum: ⁊ narrat oēs ſignop̄ ſpēs ſignificantiū ſupra ſanitatem cuiuſlibet mēbri per ſe in membris conſimilibus ⁊ officialibus ex parte operationū eop̄. Et narrat ſuper oēs ſpēs ſignorū ſignificantiū ſuper oēs egritudines cuiuſlibet mēbri p ſe. Et ſigna accidētiū eorū ex parte operationū ipſorū ſm ſniam Ariſto. Et hic cadit diffinitio ſigni. ¶ Et narrat ſigna dominij cuiuſlibet humoris in corpore hoīs ſm complexionē propriam nālē tali corpori. ¶ Et narrat ſigna cuiuſʒ egritudinis ⁊ cuiuſlibʒ accn̄tis que ſuperueniunt corpori ex cā aeris circundantis ſm dictum Hip. ¶ Et narrat viā ſignorū ſignificantium ſuper egritudines magnas ex parte paruarū anticipantium: aut ex parte accidentiū. ¶ Et narrat ſigna ſignificātia ſuper ſanitatē ⁊ ſuper egritudinē vl'em ⁊ particularem ex parte pulſus ⁊ vrine. ¶ Et narrat ſigna ſignificātia ſuper egritudines que cōtinēt totū corpus: ſicut febris ⁊ ſil'ia: ⁊ dat cās earum: ⁊ icipit a febre diei. ¶ Et narrat oēs modos criſis
G ⁊ veros ⁊ falſos: bonos ⁊ malos: ⁊ tēpora earū ⁊ cās earum eſſe ⁊ dies earū eſſe: ⁊ earū priuationis. Et h̄ redditur cā quare medici dicūt: q̄ ſi ēt veniat criſis in diebus conuerſionis ipſa ē vera apd̄ eos dūmodo veniat in die cretico cōuenienti illi egritudini: ⁊ h̄ cadit inquiſitio ſi ſtelle ſunt cauſe in operationibus corporū inferiorū aut nō: ⁊ ſi ſunt cā vtrū ſunt cā ppinqua vel remota. Adhuc inquirir̄ ſi aſtronomia eſt nec̄ia ſcie medicinap̄ an non. Et narrat ſigna criſiū ex parte rei exeuntis a corpore: aut ab eo qd̄ vr̄ ab operationib⁹ corporis egri. Et narrat ſigna ſignificātia ſuper quamlibet egritudinē mēbrorū interiorū. Et narrat ſigna ſigñantia ſup egritudinē ex parte rei exeuntis a corpore exitu accn̄tali: ⁊ nāli. Et ponit dr̄ias q̄ ſunt inter fluxū qui accidit p̄ egritudinē nālē q̄ ſupuenit vni mēbro aut plus q̄ʒ vni ⁊ fluxū q accidit p̄ egritudinē vl'em q̄ ſupuenit mēbris. Et narrat opionem plurimop̄ q trāſibāt de vna medicia ad aliā in vna me-
H dicatiōe alicu⁹ egritudīs. Et q̄re pbant diuerſas medicinas ſup eādē egritudinē: ⁊ hic exēplificabo exēpla conuenictia: ⁊ ſentētiabo ſup ſecuriorē viā. ¶ Et narrat oīa ſigna p̄ q̄ certificatur nobis in egritudine cuiuſʒ mēbri: que earū eſt nāl'is: ⁊ q̄ nō: ⁊ iſta res eſt multū declarāda: eo q̄ eſt multū nec̄ia ad cognoſcēdum medico.

QVINTVS Liber noiatur liber medicinap̄ ⁊ ciborū. In primis diffinietur in eo qd̄ quid eſt cibus: ⁊ qd eſt medicina ſm ſniam Ariſto. ⁊ Gal'. ⁊ narrabo nām cuiuſlibet iſtop̄: ⁊ eorum vl'em opōnē in corpore hūano: ⁊ etiā particularem ⁊ p̄ quē modum operantur in corpore: ⁊ numerū ſuarū principaliū virtutū: ⁊ que ipārum operar̄ per ſe ⁊ q̄ p̄ accn̄s: ⁊ q̄ virtus earum q̄ eſt appropriata ſolū vni mēbro: ⁊ q̄ plus q̄ʒ vni: ⁊ q̄ ſūt illa mēbra. Et nar

I rat q̃s opõnt ipa faciũt ex pte q̃litatũ: ꝛ quas ex pte mãe: ꝛ
q̃s ex pte forme ſpecifice: ꝛ ponit cãm iſtorũ ſm ſniaꝫ Ar.
Et narrat q̃ñ dicunt cib⁹: ꝛ me^{m9} tẽpati ꝛ diſtẽperati ſꝫ
Arit. Et narrat q̃ via ẽ magis vera in cogñe coꝝ: an via
ſylli demõſtratiõis: an via expimẽti: ꝛ ſi ſolũ vnũ iſtorum
ſufficit in arte: aut ſi ambo ſunt necĩa. ¶ Et narrat lõgo
ſermone oẽs regulas cõpoſitiõis ꝛ necĩtatẽ eius: ꝛ modi
illarũ regularum incedunt ſm ſniam antiquorum ꝛ fran
gam verba Jacobi alkindi qui ſe voluit oſtendere ſicut
ꝑſm q̃ñ locutus fuit in gradibus cõpoſitionis. Et decla
rabo verba. G. in h̃ ideo q̃ ſunt multũ cõfuſa hic.

SEXTVS Liber noiat liber ↄſuatiõis ſanitatꝭ. Jn pri
mis declarat v̄ba Ga. in regimĩe illi⁹ q̃ hꝫ tẽpatã cõplo-
K nẽ. Et poſtea narrat ſpẽs ꝑparationũ nãliũ primas ꝛ ſe
cũdas q̃ inueniunt in indiuiduis. Et dabo cãm q̃re inue-
nit q̃ in faciẽdo ↄueniẽs nõ eueniet q̃ſitũ: ſcꝫ q̃ nos aliq̃ñ
regemus vno ꝛ eodẽ regĩe in eodẽ tpe: ꝛ in vna etate:
ꝛ in eodẽ climate duo corpa q̃ erũt ambo cõmunia in p-
dictis reb⁹ in eorũ ꝑparatione nãli ſup eadẽ ꝑparatio-
nẽ tẽperãtẽ: ꝛ erit iſtõ regimẽ ꝓportionatũ ꝛ ↄueniens
ꝑparatiõi q̃ inenit in ambob⁹ coꝝ: ꝛ cũ hoc toto nõ eue-
niet q̃ſitũ eq̃lr: ſꝫ i vno cõplebit ꝛ i alio dẽficiet. Et ſilr inue
niem⁹ corpa q̃ regunt ↄ̃rio regimĩe ↄueniẽtie ꝑparatio-
nis coꝝ: ꝛ ſanitas ẽ cõpleta i eis ꝛ diu viuũt. Et h̃ frangã
v̄ba dicẽtiũ q̃ illi q̃ regunt ſꝫ ꝑceptũ Ga. hñt lõgã vitaꝫ
penit⁹. ¶ Et narrat iuuamẽtũ aeris ꝛ ei⁹ nocumẽtũ ſꝫ di
uerſitatẽ ↄplõnẽ: ꝛ iuuamẽtũ exercitij ꝛ ſpẽꝝ ſuaꝝ ſm q̃
ↄuenit vnicuiqꝫ mẽbro: ꝛ iuuamẽtũ balnei ꝛ ſpẽꝝ ſuaꝝ: ꝛ
iuuamẽtũ ſomni ꝛ vigilie ꝛ nocu^{m} ſuũ. ¶ Et narrat cõſua
tionẽ ſanitatis in vnaquaqꝫ ſpẽ cõplõnũ ſanitatis que eſt
L pñs eis. Et incipit in regimĩe illi⁹ q̃ hꝫ tẽpatã cõplõnẽ cu
ius mala cõplo ẽ i fieri: ꝛ iſte ſmo ſilr multũ ꝑ huius li-
bri: ſꝫ ponunt in eo v̄ba noua bona ꝛ vtilia. ¶ Et narrat
regimẽ male ꝑparatiõis manifeſte. ſ. plus laboris q̃ eue-
nit p^{m} a ſe: nõ ꝑ accñs niſi ꝑp egritudinẽ anticipãtẽ: ꝛ po
nã dr̃am q̃ ẽ iter h̃ regimẽ ꝛ regimẽ laboris q̃ eſt antici-
patus ab egritudĩe vel ab accñti manifeſto: ꝛ h̃ ꝓcedam
in regimĩe attractiõis malorũ humoꝝ facte a corpe ad
vnũ mẽbrũ: aut ad plura: aut itus: aut ex̃: q̃ de cã ipꝫ ẽ ꝑ
paratũ ad mala ↄpara. ¶ Poſtea loquar breuiter i ↄſer
uatione corporis ꝛ defenſione eius a corruptiõe aeris.

SEPTIMVS Liber noiat liber medicationis egritu
dinũ: ꝛ narrat medicationẽ ꝛ remotionẽ accñtiũ: ꝛ iſte ẽ
ordo ſuus. Jn p̃mis narrat vias medicatiõis egritudinũ
q̃ ſuꝑueniũt mẽbris cõſilibus ſiue ſint nãles ſiue nõ nã-
les. Adhuc narrat medicationẽ egritudinũ q̃ ſunt in mẽ-
bris officialibus ꝑ eãdẽ viã q̃ narrauit in ↄſilib⁹: ꝛ facit
lõgũ ſermonẽ de h̃. Et ĩtrat ſmonẽ tractatus remotiõis
malitie cõplõnis nãlis ꝛ ĩnãlis: ꝛ tractatus multaꝝ dif-
M ferẽtiꝝ q̃ poſui in regimĩe ꝛ medicatione male cõplõnis
iuuenis: ꝛ male cõplõnis ſenis q̃ñ elõgati ſunt a ſuis gra-
dibus nãlib⁹ q̃ũo debeãt reduci ad ipſos cũ gradib⁹ ↄ̃rie
tatis: ꝛ quot ſunt gradus ↄ̃rietatis ꝓprij vnicuiqꝫ ipoꝝ ꝛ i
h̃ loco intelligẽt reprobatio ſup h̃ q̃d dic̃ Ga. in h̃. Et nar
rat modus g̃duũ ↄ̃rietatis: cũ nos faciem⁹ regimẽ ꝓpriũ
in vnoq̃qꝫ mẽbro cã reducẽdi ipſuꝫ ad ꝓpriã ſuã tẽperã-
tiã q̃ñ ab ea exierit: ꝛ ẽt h̃ reprobabit ſnia Ga. in h̃ mani
feſte. ¶ Et narrat modos euõnis ꝑ flõmiã ꝛ pharmaciã
ſꝫ corp⁹ egrũ. ſ. q̃d corp⁹ eſt eis ↄueniẽs ꝛ q̃d nõ: ꝛ q̃d tp̃s
ꝛ q̃ etas. Et q̃d eſt ↄueniẽs ſolũ vni ꝛ q̃d ambob⁹: ꝛ q̃d eſt
priuatũ ambob⁹ ꝛ alias vĩas ſiles iſtis. ¶ Et h̃ ẽt mani-
feſtabit regimẽ ꝑgnãtiũ: ꝛ modi actionũ ptis oppoſite: ꝛ
intentio huius ſermonis erit multũ nobilis. ¶ Et narrat
vias medicatiõis: ꝛ in oĩb⁹ febrib⁹ acutis ꝛ putridis bre-
uiter: ꝛ narrat vias medicatiõis male cõplõnis nãlis ſu
peruenientis alicui mẽbro ex mala mã accñte vel attra
cta vel currẽte ad ipſum. Et itendo in h̃ ſermone i medi N
catiõe oĩuꝫ ſpẽꝝ apatũ: q̃ g̃nant i mẽbris iterioꝛib⁹ ꝛ exte
rioꝛib⁹: ꝛ i q̃ nos debem⁹ flobotomare eum: ꝛ in qua nõ:
ꝛ in qua nos debemus repcutere ꝛ i q̃ non: ꝛ q̃bus rep-
cuſſiuis: ꝛ i q̃ mã: ꝛ i quo tpe egritudĩs: ꝛ narrat medica-
tionẽ egritudinũ diſſolõnis ↄtinuitatꝭ itus ꝛ ex̃: ex cã ite-
rioꝛi ꝛ ex cã exterioꝛi: ꝛ oĩuꝫ vulneꝝ ꝛ ꝑcuſſionũ: ꝛ cadit
i h̃ loco medicatio egritudinũ pulmonis ꝛ fixurarũ vena
rũ ꝛ arteriaꝝ ꝛ apatũ neruoꝝ ꝛ egritudinũ diſlocationis.

¶ Jncipit Primus Liber q̃ eſt de anathomia: ꝛ eſt con-
tinẽs capitula trigintaquinque.

¶ De diffõne medicine ꝛ diſtõne. Cap. p^{m}.

INTENTIO mea in hoc tractatu ẽ tra
dere in arte medicine ſummas ſufficiẽtes ꝑ
viã breuẽ: vt ſit ianua ꝛ introitus deſiderã
tibus ꝑfici in partib⁹ artis ꝛ vt ſit memoria O
oĩbus q̃ q̃ſiuerũt ipaꝫ ꝛ ſciuerũt cogñe eı⁹.
Et ſtudebimus loq̃ in plĩbus v̄ba cõcordã-
tia veritati quamuis contrarient opinionibus antiquoꝝ
auctorum iſtius artis. ¶ Et dicimus q̃ ars medicine eſt
ars operatiua exiẽs ex ꝑncipijs veris: in q̃ queritur cõ-
ſeruatio ſanitatis corporis humani ꝛ remotio ſue egritu-
dinis ſm q̃ poſſe fuerit in quolibet corpore. q̃d eſt q: fi-
nis artis iſtius nõ eſt ad ſanãdũ oĩno: ſꝫ ad faciendũ illud
q̃d põt fieri ꝛ in q̃titate cõueniẽti ꝛ tpe conueniẽti: ꝛ po
ſtea expectari dꝫ finis ſicut eſt in arte nautarũ: ꝛ in regi
mine exercituũ. ¶ Et q: artes practice inq̃ʒtũ ſunt artes
continẽt tria. Primũ eſt ſcire loca ſuorũ ſubiectorũ. Scõꝫ ẽ
ſcire finẽ q̃ſitũ ad adducẽdũ ipm in locis ſubiecti. Tertiũ ẽ
ſcire iſtra cũ q̃b⁹ valeam⁹ ducere finẽ illũ in locũ illi⁹ ſub P
iecti. Jdõ ex necĩtate ars medicine ꝑ diuiſa ẽ in iſtas tres
ptes. Jn p̃ma pte q̃ eſt ad ſciẽdũ loca ſubiecti faciemus ſci-
re mẽbra ex q̃b⁹ cõpoſitũ eſt corpus humanũ: ſimplicia ꝛ
cõpoſita: ꝛ hũores ꝛ ſpũs. Et q̃a finis h̃ ꝑintẽti ꝛ q̃ſiti ſunt
due ſpẽs. ſ. cõſeruare ſanitateꝫ ꝛ remouere egritudinem:
eſt adhuc iſta ps diuiſa in dua partes: vna eſt in qua fa-
ciemus ſcire q̃d eſt ſanitas in oĩb⁹ reb⁹ ſuſtẽtãtib⁹ ipſaꝫ
ꝛ ſunt q̃tuor cãe. ſ. mãa efficiens: formalꝭ ꝛ finalis: ꝛ in oĩb⁹
eam conſequẽtibus: altera eſt in q̃ faciemus ſcire q̃d eſt
egritudo in oĩbus ſuis cauſis ꝛ eã conſequẽtibus. Et q̃a
nõ ẽ ſufficiẽs ſcire q̃d eſt ſanitas: ꝛ q̃d ẽ egritudo ad ↄſer
uandũ vnũ ꝛ ad remouendũ aliud: diuiſa eſt adhuc iſta i
duas alias ptes. Jn vna faciemus ſcire qualr̃ ſanitas cõ
ſeruat: ꝛ in altera qualr̃ egritudo remoueatur. Et quia
nec ſanitas nec egritudo ſunt per ſe note. Jdeo in p̃i-
ma obuiatione fuit neceſſe nobis cognoſcere ſigna q̃ ſũt
ſigna ſanitatis ꝛ egritudinis: ꝛ iõ iſta ps adhuc ẽ vna ptiũ
iſti⁹ artis. q̃ diuiſa eſt ſcia iſta in partes. vij. magnas.
Jn prima quidẽ narrabimus mẽbra hõis ſuper q̃ teſtifi-
cat ſenſus. ſ. ſimplicia ꝛ cõpoſita ꝛ humores ꝛ ſpũs. Jn ſe
cunda faciemus ſcire ſanitatẽ ꝛ ſuas ſpẽs ꝛ ↄñtia. Jn ter-
tia egritudines ꝛ ſuas ſpẽs ꝛ accñtia ſua. Jn quarta ſigni
ficationes ſignificantes ſup ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ. Jn q̃n-
ta inſtra que ſunt cibi ꝛ medicine. Jn ſexta viã ↄſeruatio
nis ſanitatis. Jn ſeptima ingenium remotionis egritudi-
nũ. Et intẽdimus h̃ hic ordinare ſm iſtã diuiſionẽ. eo q̃ h̃
diuiſio eſt eis ſubiecta. ¶ Et q̃a vna rerũ quas artes ſpecula
tiue recipiũt ab alijs eſt loca ſubiecti ꝛ principia ſiue ſint il-
la loca ſubiecti a principijs notis per ſe: ſiue ſint a rebus: q̃-
rũ declaratio fit ab alia arte. opꝫ nos cognoſcere in p̃i-
mis artes a quib⁹ recipit hec ars plĩm ſuorũ principioꝝ:
deinde redibimus ad loquẽdũ de q̃libꝫ ſupradictarũ par
tiũ. Et dicam⁹ q̃ aliquid huius artis eſt ſpeculatiuum: ꝛ
illud eſt ei⁹ ſcia nãlis: ꝛ aliq̃d eius eſt practicale: ꝛ ps pra
cticaliꝫ eſt ars medicinarum experimẽtalis: ꝛ etiã illius
eſt ars anathomie. Sed theoricalis plurimũ eſt accepta a

A

cauſis ſanitatis ⁊ egritudinis: ⁊ maxime a cauſis multũ remotis: ſicut ſunt elemẽta: ⁊ ſilia. Et ab arte medicie expimẽtali diſces cognoſcere virtutes pluriũ medicinaꝝ: qđ eſt: q̃a res quã cõprehẽdim⁹ ꝑ viã expimẽtaleꝫ ẽ pauca valde cõparatione eius qđ neceꝫ eſt nobis in h̃. Sꝫ via artis medicialis rõcinatiua ẽ ad dãdũ cãs reꝝ q̃s nobis iuenit ars medicialis expimẽtalis: ⁊ hec ars ab arte anathomie recipit multas ptiũ ſuiſſibti. Et q̃a artifex artis in quãtũ eſt artifex illi⁹ artis nõ põt cognoſcẽ pn⁹ recepta in illa arte q̃uis ſciat illa:: neſcit eniꝫ ea niſi inq̃ꝫtũ eſt artifex alterius artis: iõ opꝫ eũ recipe illa pn⁹ artis ſue ab illo loco in quo ſunt magis nota. Et maxie ꝑncipia quorũ oẽs ptes ſciri nõ pñt ſm certitudinẽ ſic eſt expiẽtia medicinaꝝ. Et ideo de parte hui⁹ artis dixit Hip. ꝙ vita hois eſt breuis: qñ dixit: vita breuis, ars vero longa. Quia ps q̃ ẽ ꝑ viã experimẽtalẽ nõ ẽ in ipſa breuitas: ⁊ ita ẽ i hoc noſtro tpe in pluribus mẽbris q̃ apparent ꝑ viã anathomie: eo ꝙ hec ars iã eſt ammiſſa.

B

Medicus dixit a phiſico imõ cõſiderandi

¶ Et debes ſcire ꝙ artifex ſcie nãlis cõicat medico: eo ꝙ corpus humanum eſt vna partiũ locorũ ſubti nãlis. Sꝫ diuerſificant̃ adinuicẽ in h̃: q̃a iſte ꝯſiderat ſanitatẽ ⁊ egritudinẽ inq̃ꝫtũ ſunt entia nãlia: ⁊ medicus cõſiderat ea inq̃ꝫtũ appetit ꝯſeruare vnũ ⁊ remouere aliđ. Et iõ neceꝫ eſt medico poſtq̃ꝫ ſciuerit ſummas q̃ aggregate ſunt in hac arte ſtudiũ lõgum: ⁊ poſtea poterit in ipſa inuenire accñtia in materijs que ſunt ipo lia ſcribi. Et medicus qñ fuerit ſollicitus in opõnibus iſti⁹ artis erũt firmata in ipſo ꝑncipia expimentalia ꝑ q̃ poterit iuenire in materijs illas ſũmas: ſicut ẽ in artib⁹ mechanicis ⁊ cogitatiuis. Et Ariſ. appropriat hac artẽ iter artes mechanicas i vtute.

Cõtra Ha. in ſ° techni.

¶ Et ex hoc manifeſtũ eſt ꝙ res dicta in diffõne medicine q̃ eſt cognitio ſanitatis ⁊ egritudinis ⁊ reꝝ ꝓportiõataꝝ eis: ꝙ nõ eſt diffõ vera: eo ꝙ dimiſit in ea dĩam ꝑ quã cognoſcit̃ differre ſpeculationẽ artificis hui⁹ artis a ſpeculatione artificis nãlis ſcie.

C

Nõ qđ nõ dat corp⁹ neutrum

¶ Et ad h̃ non attẽdas ei de quo dixerũt ꝙ non eſt ſanitas nec egritudo: qm̃ nõ ẽ inter nocumẽtũ opationũ ſenſibiliũ ⁊ inocumẽtũ earũdẽ medium: nec eſt variatio niſi ſm plus ⁊ minus: ⁊ nõ eſt mediũ iter duo ꝯria ita ꝙ ſit aliqđ illoꝝ in parte abſq̃ꝫ pte in qua eſt aliud nec in tpe abſq̃ꝫ tpe in quo eſt aliud: ⁊ eſt manifeſtũ ſm ꝙ dictũ eſt in ſcia ſpeculatiua. Et poſtq̃ꝫ narrauimus intẽtionem iſtius artis ⁊ ptes ſuas: ⁊ viam ſpeculationis in ipſa neceſſe eſt nobis loqui ſuper vnãquãq̃ꝫ partẽ eius.

In pdicamẽtis.c.de oppoſitis

¶ De anathomia membrorũ in vniuerſali. Cap.2m.

PARTICVLE que teſtificãt ſuper ea ſenſus in corpore humano ſunt ſpecies due: vna eſt mẽbrorũ ꝯſimiliũ. v.g̃. hec diffinitio iſtius particule: ⁊ diffinitio totius iſtius eſt diffõ vna: ſicut ſunt oſſa caro: ⁊ eo ꝙ q̃lꝫ ps carnis de neceſſitate eſt caro: q̃libet ps oſſis eſt os. Et ſecunda eſt mẽbroꝝ cõpoſitoꝝ quoꝝ partes non aſſimilantur partibus: ſicut manus que cõpoſita eſt ex carne ⁊ oſſe muſculo ⁊ chorda. Et mẽbra ſimplicia ſunt oſſa: ⁊ muſculi: ⁊ chorde: ⁊ nerui: ⁊ ligamẽta: ⁊ caro: ⁊ aſſungia: ſeu piguedo: ⁊ cutis: ⁊ villi: ⁊ ſanguis: ⁊ flegma: ⁊ melãa: ⁊ cholera: ⁊ ſpũs: ⁊ iſte ẽ vapor ꝑceptus in corde ⁊ in cerebro. Et nos incipimus nunc in rememoratione membrorum conſimilium ſeu ſimplicium ⁊ poſtea in rememoratione compoſitorum.

D

Muſculi ſũt mẽbra ſimplicia. op. ꝑo. ꝑ pmi ſec.ſ.c.ꝗ.

¶ De oſſibus capitis. Cap.3m.

OSSA capitis abſq̃ꝫ dentibus ſunt oſſa.xxiij. ſex quoꝝ appropriata craneo: ⁊ loca in q̃bus cõiũgũtur oſſa in craneo vocata ſunt in lingua arabica aſoan: ⁊ oſſa.x. in mãdibulis ſuperiorib⁹ ⁊ in auribus duo ⁊ oſſa paris ⁊ duo in mandibulis inferiorib⁹: ⁊ vnũ qđ noiatur gethet: ⁊ hoc eſt os qđ eſt ſub craneo qđ diuidit inter ipſum ⁊ ſuperiores mandibulas. Et oĩa hec oſſa coniũguntur ſimul cõiunctione ſeratili que noiat̃ in arabico derarafi: preter duo oſſa inferioris mãdibule: que coniunguntur coniunctione nodatili.

Oſſa.23. Cõis opinio eſt.27.

E

¶ De dẽtibus ⁊ oĩbus oſſib⁹ totius corpis. Cap.4m.

DENTES ſunt in vnaquaq̃ꝫ mãdibula.xvj. quorũ duo anteriores noiati ſunt duales: ⁊ in arabico noiant̃ thomã. Et duo alij ex vtroq̃ꝫ latere ſuperiori ⁊ iferiori noiantur quadruales: ⁊ in arabico rabiathan. Et duo ſupiores ⁊ iferiores ex vtroq̃ꝫ latẽ dicũr caniculares. Et q̃nq̃ꝫ ex vtroq̃ꝫ latere.ſ. dextro ⁊ ſiniſtro noiant̃ molares. Sꝫ aliquibus de numero molariũ deficit vn⁹: ⁊ ſũt tñ quatuor: ⁊ radices molariũ ſupioris mandibule ſunt tres ⁊ aliq̃b⁹ quatuor: ⁊ radices molariũ mandibule inferioris ſunt due: ⁊ vnaqueq̃ꝫ radix aliorũ dentiũ eſt cuiuſlibet vna. g̃ iã inueniemus ꝙ oſſa capitis ſunt oſſa.55.

Dẽtes.32

F

¶ Et cõiũgunt̃ in capite apud foramẽ qđ eſt in ipſo in poſteriori pte ſpõdilis colli: ⁊ ſunt ſpõdilia.vij. ⁊ ſunt perforata ex vtroq̃ꝫ latere: ⁊ ſpõdilia nuche cõiungunt̃ cũ ipſis: ⁊ ſunt.xvij. ⁊ dĩ de.xij. ipſorũ que ſunt ſpõdilia anterioris pectoris: eo ꝙ ibi finitur eoꝝ termin⁹: ⁊ q̃nque eorũ ſunt ſpondilia noiata in lingua greca adiniſos: ⁊ in arabico alktan. g̃ inuẽtũ eſt ꝙ numerus oĩuꝫ ſpondiliũ craneo a capite vſq̃ꝫ ad os noiatũ hagit ſunt ſpõdilia xxiiij. Sꝫ aliq̃ ſunt qui hñt vnũ plus h̃ ẽ.xxv. Et aliq̃ ſunt qui hñt vnũ minus ſcꝫ.xxiij. Et huic ſpondili inferiori coniungitur os noiatum hagit: ⁊ iſtud cõpoſitũ eſt ex ꝑticulis tribus q̃ ſunt ſilia ſpondilibus: ⁊ in h̃ adhuc coniũgit̃.ſ. in oſſe hagit in inferiori pte ipſius os noiatũ cauda. Et ipm cõpoſitũ eſt ex trib⁹ pecijs ſiue ptib⁹. Et tertia pars iſti⁹ eſt vera cauda: ⁊ eſt quaſi os chartilaginoſum. Et h̃ oĩa ſpondilia coniũgũtur cõiunctione nodatili ꝑter ſpondilia duo colli ꝑma: ſed ſpondile ꝑmum qđ cõiungit cuꝫ ipſo ligat̃ duabus ad adeptionib⁹ vel additamẽtis excũtibus a craneo: ⁊ intrãt in duob⁹ foraminib⁹ ſpõdilis primi.

Oſſa capitis.55.ſꝫ alios.59. dimittit eniꝫ cõmiſſurã oſſiũ oculorũ ꝑ q̃s eſſent ſex ⁊ ipſe ponit duo.

G

Et cõiũgunt̃ ex vtroq̃ꝫ latere oſſis ſpõdilis hagit oſſa duo ex vtroq̃ꝫ latere vnũ: ⁊ in ipſis ẽ planta coſſe que in arabico noiat̃ athalnorat: ⁊ ibi pẽdẽt teſticuli: ⁊ hec ſunt oĩa oſſa ptis poſterioris.

Spõdiles 30.

¶ Sed oſſa anteriora ⁊ poſteriora ex inferiori parte occipitij ſunt oſſa duo in arabico noiata charcohatan. Et oſſa ſpatularũ: ⁊ oſſa pectoris: ⁊ oſſa manuũ: ⁊ oſſa vmbilicalia: q̃ noiata ſunt in arabico benina: ⁊ oſſa pedũ.

Aditoria.2.

¶ Sed tharthoa ẽ os gibboſuꝫ exterius ⁊ cõcauũ interius: cuius vnum ex duob⁹ ſuis capitibus iũgit̃ cũ humero ⁊ cũ capite brachij noiati haſe: hꝫ alia extremitas cõiungit̃ in latitudinẽ vel in altitudineꝫ pectoris in loco foraminis colli: ⁊ ideo q̃a ſpatula eſt poſita ſupra dorſuꝫ eſt ampla ⁊ in ipſa cõiunctũ eſt caput qđ eſt chartilaginoſum: ⁊ q̃ꝫto plus appropinquat̃ charcoe tanto magis rotũdatur: ⁊ eſt in ipſo cõcauitas quedaꝫ in quam ſubintrat caput brachij noiati aſeth.

De ſpatul. Spatule 2.

H

¶ Sed oſſa pectoris cõpoſita ſunt ex oſſibus ſeptẽ: ⁊ in extremitatibus iferioribus ſunt chartilagines.

De oſſib⁹ pectoris. Septẽ oſſa pectoris

¶ Oſſa vero coſtaꝝ ſunt oſſa.xij. i vnoquoq̃ꝫ latere gibboſitates quorũ lõgiores ſunt medie: ⁊ ex iſtis ſũt.vij. coſte q̃rũ extremitas vniuſcuiuſq̃ꝫ coniungitur poſterius in ſpõdilib⁹ nuche: ⁊ in anteriori in oſſibus pectoris cũ capitib⁹ chartilaginoſis: ⁊ quinq̃ꝫ iſtarũ nõ cõiunguntur pectori ⁊ noiant̃ coſte poſteriores: ⁊ ideo quãdo ꝓmũtur cedũt preſſioni: ⁊ in parte iferiori pectoris nõ eſt aliqđ os niſi ſolũ os vmbilicale: qđ moratur iferius.

Coſte.24.

¶ Oſſa manus ſunt.xxx. oſſa.ſ. os brachij noiatũ aſeth: ⁊ iſtđ eſt vnũ exterius gibboſuꝫ: iterius vo cõcauũ: ⁊ hꝫ caput vnũ qđ in cõcauitate ſpatule intrat: ⁊ alia extremitas ipſius intrat in marpec: ⁊ hꝫ niſi ſpondile vnũ ſimile rode qđ in arabico noiat̃ bachar: ⁊ in iſto ſubintrat extremitas oſſis nominati in arabico zenad ſuperior. Et oſſa zenad ſunt duo: lõgitudo quoꝝ eſt

Os vmbilicale.j. De oſſib⁹ manus. Oſſa manus ſexaginta

I a marpec vſq₃ ad os noiatū raſceth: ſꝫ vnū ipoꝝ eſt par-
uū ⁊ vocat̃ zenad ſupior: ⁊ aliō ē magnū ⁊ noiat̃ zenad i-
ferioꝛ. Et hñt iſta in duab⁹ ſuis extremitatibus ex parte
raſcete additiões edificatas ⁊ cõpoſitas ex ipſis: ⁊ inter
raſceth ⁊ ipſa eſt nodus. Et raſceth cõpoſitū eſt ex oſſi-
bus octo ordinatis in duob⁹ ordinib⁹: ⁊ hec oſſa ſunt foꝛ
tia abſq₃ medulla. ⁊ ſunt curuata curuatura: vt aduēiat
ſue ꝯiūtioni pulchꝛitudo forme ad formā raſcethoꝝ. Ex
quatuoꝛ ex iſtis oſſib⁹ vel iſtoꝝ oſſiū cõpoſitum eſt zenad
manus: ⁊ tales eū vocāt meſtal manus: ⁊ ipm̄ cõiungit̃ ra
dici raſcete ligaturis foꝛtib⁹. Quinq₃ aūt digiti man⁹ hñt
oſſa. xv. q̄lꝫ digitus. iij. ⁊ noiant̃ i arabico alſolemiathꝛ: q̄ꝛ
ſemꝑ vn⁹ coniungitur alteri: ⁊ ipſa cõiūgūt̃ oſſib⁹ ſolahꝛ
ꝑ viā ligaturaꝝ foꝛtiū: ⁊ os p̄mū policis cõiūgit̃ extremi-
tati zenach ſupioꝛis ligatura ampla conueniente motui.

K De oſſib⁹ pedis. Oſſa pedum. 58.

¶ Sꝫ oſſa pedis ſunt. xxix. p̄m̄ ipſoꝝ eſt os teſticuloꝝ: et
eſt os exterius gibboſum iterius cõcauū: ⁊ hꝫ extremita-
tem vnā rotūdātē ſe in ſuo aſcēſu: ⁊ noiat̃ pomū granatū
teſticuloꝝ. Et alia eſt extremitas inferioꝛis ꝑtis que itrat
in foramē zenad inferioꝛis ſiue maioꝛis duoꝝ zenatuum
cruris. Et duoꝝ ipoꝝ zenatuūꝫ longitudo eſt a genu vſq₃
ad os calcanei: maioꝛ vō ipſoꝝ zenabꝛ iferioꝛ: ⁊ minoꝛ ze
nabꝛ ſupioꝛ: ⁊ extremitas duoꝝ zenatuū tāgit ſimul calca
neū: ⁊ ibi i pede naſcūtur nodi tres ⁊ curuatura oſſis te-
ſticuloꝝ in coſſa flectit̃ ſeu curuatur in ꝑte poſterioꝛi: ⁊
in curuatura alterius oſſis foraminis zenad maioꝛis eſt
ligatura genu: ⁊ ſupꝛa eadem ligatura eſt os circulare ⁊
eſt rotūduꝫ: ⁊ eſt in ipſa chartilaginitas ⁊ noiat̃ oculus
genu: ⁊ cõiungitur in calcaneo interioꝛi os noiatū alzo-
chi: ⁊ in iferioꝛi parte eſt os calcanei: ⁊ in iſtis duob⁹ oſſi
bus cõiungit̃ raſcebꝛ: ⁊ ipm̄ eſt compoſitū ex tribus oſſi-
bus ⁊ fabꝛicatū ⁊ edificatū ē edifica ione ſibi cõueniēti: ⁊

L poſtea cõiūgit̃ huic ſcibabꝛ pedis: ⁊ ipm̄ cõpoſitū ē ex q̄n
que oſſib⁹. Et poſtea ſequūt̃ oſſa digitoꝛū que noiant̃ ſo
miabꝛ ⁊ ſunt vnicuiq₃ digito. iij. preter pollicē q̄ non ha-
bet niſi duo oſſa. Ergo inuētuꝫ eſt ꝑ ſenſum Gal. q̄ꝫ oſſa
hoīs vel homanuꝫ ſunt. 248. abſq₃ oſſibus paruis que re-
plent ſpacia iuncturaꝝ q̄ noiant̃ in arabico ſcirſunaia: ⁊
abſq₃ oſſe epiglotis qō noiat̃ in arabico alaniath: ⁊ abſq₃
oſſe chartilaginoſo qō dicūt aliq anathomizatoꝛes q̄ꝫ eſt
in coꝛde. Et nos non abbꝛeuiamus loqui ſup cõpoſitiõis
formā iſtoꝛū oſſium partē parti: niſi ꝓpter hoc q̄ꝫ imagi-
natiua in iſtis per viam eſtimationis eſt breuis ⁊ parua
compoſitione earum rerū exiſtentium in ipſis.

¶ De anathomia venaꝝ pulſatilium. Cap. 5m.

VENE ſenſibiles ſunt duarū ſpērū. ſ. pulſatiles ⁊
nõ pulſatiles. Sꝫ pulſatiles cõpoſite ſunt ex dua-
bus tunicis preter vnā: ⁊ vnaqueq₃ ē ſimilis alte-
ri niſi q̄ꝫ ꝯtextura interioꝛis tunice tēdit in latitu-
M dinē: ⁊ iſte ſunt foꝛtioꝛes: ⁊ cõtextura exterioꝛis tunice tē
dit in lõgitudinē. Et iſte vene apparent per viā ſenſus q̄ꝫ
exeūt a coꝛde: niſi quia exeunt a concauitate ſiniſtra: eo
q̄ꝫ ꝓꝓ ꝓpinquitatē cõcauitatꝫ dextre epati neceſſe eſt vt ſit
ſtudioſuꝫ coꝛ vt attrahat nutrimētū ab eodem. ſ. ab epa-

Arteria venalis.

te. ¶ Et ille q̄ exeūt a ꝯcauitate ſiniſtra ſunt arterie due:
vna q̄rū ē minoꝛ altera ⁊ hꝫ vnā tunicā tm̄: ⁊ illa ē ſubti
lioꝛ. ſ. maioꝛi arteriarū hñtiū tunicas duas: ⁊ minoꝛ hñs
vnā tm̄: hꝫ eā tm̄ eo vt ſit leuis ⁊ mollis ad extēdēduꝫ ⁊
adunādū ſe: ⁊ ad attrahendū aerē: ⁊ ad expellēdū fumū
vapoꝛoſuꝫ: ⁊ ē amplioꝛ vt adueniat ab ipſo ad pulmonē
ſanguis ſubtilis vapoꝛoſus ꝓpinquus digõni ad ꝑficiēdū
ſe eo q̄ꝫ id qō nutrit pulmonē eſt coꝛ: ⁊ quia ſtat ꝓpe ipm̄
fert vel ꝑſtat ei caloꝛē digeſtiuū ⁊ ſuaueꝫ. Et ad hoc ma-
gis q̄ꝫ mēbꝛū pulſans i ipſo ē mēbꝛū leue ⁊ vocat̃ in ara-
bico ſerint: ⁊ nõ curat̃ vt noceat: ei ⁊ vena iſta itrat pul-
monē: ⁊ diuiſa eſt in ipſo diuiſione iam dicta: ⁊ vocat̃ ar-
teria tauridi. ¶ Sed alia eſt maioꝛ magnitudis maioꝛis N
valde alterius. Et noiat̃ in lingua arabica alahoꝛ. Et q̄n Orta mo.
hec vena aſcēdit ramificant̃ ab ipſa duo rami: minoꝛ iſto
rū tēdit ad cõcauitatē dextram duarū cõcauitatum coꝛ-
dis: maioꝛ aūt circulat̃ circa coꝛ: ⁊ poſtea ſubintrat i ipo
⁊ diuidit̃ in eodē. ¶ Et illō qō remanet poſt ramificatio
nes iſtoꝛū duoꝛū ramoꝛuꝫ diuidit̃ in partes duas: maioꝛ
earū deſcēdit verſus inferioꝛem partem coꝛpoꝛis: ⁊ mi-
noꝛ i ſuperioꝛi coꝛpoꝛis: ⁊ pars q̄ tēdit in ſuperioꝛi parte
coꝛpoꝛis: diuiditur ab eadē cū aſcendit in lateribus duo
bus in ramos tangētes mēbꝛa exiſtētia ex oppoſito eo-
rundē: ⁊ q̄n exit verſus aſcellam exit ab eodē ram⁹ vn⁹
cū vena que non pulſat tēdēs vſq₃ ad manū in diuiſione.
al. ⁊ indicē eiuſdē. p̄ma diuiditur ab eodē: ⁊ iungunt̃ ab O
eodem rami parui in lacerto exterioꝛi: ⁊ interioꝛi bra-
chij nominati aſcet: ⁊ cū hoc ſunt profundati ⁊ ſepulti. Et
q̄n iungitur ad latus marpech aſcendit ſuperius modicū
⁊ eius pulſatio apparet in hoc loco in pluribus coꝛpoꝛi-
bus: ⁊ vadit de ſubtus aſcellam: ⁊ tangit eā donec deſcē-
dit aliquātulum a marpech. Et poſtea ꝓfundatur ꝓfun
ditate: ⁊ ramificantur ab eodem rami ad modum capil-
loꝛum: ⁊ ipſi coniunguntur i lacertis brachij nominati ca
hat donec occupent locum magnum brachij. Et poſtea
diuiditur in duas partes quarū vna tendit ad raſcet va-
dens vſq₃ ad zenach ſuperius. Et hec eſt vena que pal-
patur a medicis. Et alia tendit adhuc vſq₃ ad raſcet ⁊ va
dit vſq₃ ad zenahꝛ inferius: ⁊ hec eſt minoꝛ iſtarū. Et hec
diuiditur in palma manus: ⁊ aliquibus apparent pulſa-
tiones in ſuperficie palme manus. Et q̄n hec particula ſu
perioꝛ iūgitur in loco tranſitus diuiditur in duas partes
alias: vna quaꝝ tranſit venā profundatam q̄ noiatur in
arabico gedehg. ⁊ aſcēdit ſuperius donec itret i craneoꝛ
⁊ cõiūgunt̃ ab eodē in ſuo itinere rami intrantes in mē- P
broꝝ ꝓfunditatibus exñbus ibidē. Et q̄n intrat craneuꝫ
diuiditur ibi in multas diuiſiones: ⁊ tūc edificatur ab eiſ-
dē res noiata tela q̄ extēditur ſupꝛa cerebꝛuꝫ. Et poſtq̄
eſt diuiſa coadunatur ⁊ ꝓfundatur: ⁊ tādē exeūt ab hac
tela vene due equales in magnitudine ſicut erāt ante di
uiſionē: ⁊ cõueniunt ad coꝛpus cerebꝛi ⁊ diuidunt̃ in ipo:
ſed vna iſtaꝝ: ⁊ ē mioꝛ aſcēdit ſupꝛa ſupficiem faciei ⁊ ca-
pitis: ⁊ partit̃ ſup mēbꝛa ibi exñtia: ⁊ aliq̄b⁹ apparēt pul
ſatiões in hac ꝑte poſt aures ⁊ in tpib⁹. Sed pulſatio ap
paret ꝓpe iſtas duas venas: ⁊ eſt pulſatio ꝑticule que eſt
apud venā ꝓfundatā: ⁊ noiat̃ hec rama arterie ſomni.
¶ Sꝫ ꝑticula germinata a coꝛde ad iferioꝛa coꝛpis ten-
dit p̄mo ꝑ viā rectā donec appodiet̃ ſupꝛa marpech q̄n
tū: eo q̄ꝫ locus ſue appõnis eſt ex oppoſito loco capitis
coꝛdis: ⁊ ibidē exiſtit pulmo abſq₃ appodiatiõe. Demum
egrant ſupꝛa ſpondilia nuche deſcēdendo ad inferioꝛa: ⁊ Q
ramificant̃ rami ab eodē a lateribus vtroꝛūq₃ ſpondiliū
dextri ⁊ ſiniſtri ⁊ cõiungunt̃ mēbꝛis exñtib⁹ ex oppoſito
eoꝛūdē. Et ramus p̄mus q̄ ramificat̃ ab ipſo eſt ram⁹ ve
niēs ad pulmonē. Et poſt ipſuꝫ veniūt rami veniētes ad
lacertū exiſtētē intus in coſtis. Et poſt ipm̄ veniunt rami
ad diafragma. Et p⁹ veniūt rami ad ſtōchū: ⁊ epati: ⁊ ſple
ni: ⁊ myrach: ⁊ iteſtis: ⁊ renib⁹: ⁊ vulue: ⁊ teſticulis: ⁊ veſi
ce: ⁊ vge. Et exeūt ab ipis rami iūgētes lacertos exeūtes
ex oppoſito iſtoꝝ duoꝝ locoꝝ. Et q̄n veniūt ad terminuꝫ
ſiue ad finē ſpōdiliū diuidunt̃ in ꝑtes duas: ⁊ q̄libꝫ iſtaꝝ
tēdit verſus vnū ex pedibus per ramos duos magnos
ex ꝑte dextra ⁊ ſiniſtra: ⁊ diuidunt̃ in ipſis diuiſiõe vena-
rū: niſi q₃ ꝓfundant̃: ⁊ eoꝝ pulſationes ſunt in lateribus
duoꝝ emunctoꝛioꝛū quā in arabico noiant oꝛbitan. Et in
latere calcanei ſub duobus oſſib⁹ noiatis calcagines: ⁊
ſupꝛa doꝛſum pedum ꝓpe choꝛdam magnam.

¶ De anathomia venarū non pulſatilium. Cap. 6m.

A VENE nõ pulſatiles ſunt vnius tunice ꝓpter vnã
itarũ. Et inuente ſunt per viã ſenſus ꝙ ramifi-
cantur ab epate: ꝛ id qđ germinat ab eis in pri-
mis ſunt vene due: vna quarũ eſt vltra concaui
tatem: ꝛ illa nominaꝛ porta: ꝛ h̄ eſt ad trahenduȝ nutri-
mentũ epati. Alia eſt vel exit a gibboſitate epatis: ꝛ iſta
eſt facta ad deferendũ nutrimentũ ꝛ diuidẽdũ nutrimẽ
tum: ꝛ nominaꝛ ꝯcaua. ¶ Sed porta diuidiꝛ in corpore (De vena porta.)
epatis in q̄nqȝ partes ꝛ ramificantur he q̄nqȝ partes in
ramis paruis: donec iunganꝛ gibboſitati epatis. Et q̄ũ
exeunt ab epate diuidunꝛ in partes octo: quarũ due il-
larum parue ſunt: ꝛ vna ipſarũ iungitur inteſtino nomi-
nato duodeno. Et ſecũda ramificaꝛ ad fundũ ſtomachi
B in portanario. ¶ Sed vna ex ſex tendit ad ſuperficiem
dorſi partis dextre ſtomachi ad nutriendum ipſuȝ. Sed
pars interior nutritur inquantũ obuiaꝛ ſtomacho. ¶ Et
ſecũda iungitur ſpleni ꝛ tãdẽ ſeparaꝛ ab ipſa vena vna
a latere ſiniſtro ſtomachi. Et illud qđ remanet diuidiꝛ
in partes duas: vna quarũ iungitur medietati ſuperio-
ri ſtomachi ꝛ ſpleni ad nutriendũ ea. Et ſcđa iungiꝛ gib-
boſitati ſtomachi: ꝛ ibi diuidiꝛ in partes duas. Una ip-
ſarum diuiditur a dorſo ſiniſtro ſtomachi: ꝛ ſecũda pro-
fundatur vſqȝ ad orificiũ ſtomachi: eo ꝙ proijcit ad ori-
ficium ſtomachi ſuperfluũ ſiccitatis ꝛ acetoſitatis melã-
cholice: q̄ñ ſtudet ſplen ad expellendũ ipſum cũ ſuper-
fluo ad ꝓuocandũ appetituȝ ſtomachi ſua titillatione.
Particula vero ſecũda diuiditur in partes duas vna ip-
ſarũ tendit ad inferiora medietatis ſplenis. Et ſcđa pars
influit ad myrach ꝛ diuidiꝛ in ipſo. ¶ Tertia vero ex ſex
vadit ad latus ſiniſtrũ: ꝛ ad inteſtinũ rectũ ad hoc vt ſu-
gat ab ipſo. ¶ Et q̄rta tẽdit ad gibboſitatẽ ſtõachi ꝛ ad
C myrach. ¶ Et q̄nta tẽdit ad meſeraicas q̄ ſunt circa in-
teſtinũ noiatuȝ colon. ¶ Et ſexta q̄ſi circa inteſtinũ ieiu-
nũ ꝛ orbũ. ¶ Sȝ ꝯcaue. ſ. vene: radix eius ſeparatur ex (De ꝯcaua.)
ſeipſa ad trahendũ nutrimentum a ramis porte. Et poſt
aſcẽdit ab ipſa vena vna magna in gibboſitate epatis.
Et q̄ñ aſcẽdit iſta vena nõ vadit nec elongaꝛ multũ do-
nec diuidaꝛ in duas partes. Et vna iſtarũ eſt maior ꝛ tẽ-
dit ad ptes iferiores corpis: ꝛ ſecũda ad ſupiora corpo-
ris: ꝛ hec pars ſupior tẽdit vſqȝ dũ iungaꝛ diafragmati. (De cõcaua ſuperiori.)
¶ Et ibi diuiditur in duas venas que diuidũtur in dia-
fragmate: ꝛ poſt cõprimũt diafragma. Et poſt cõpreſſio
nem diuiduntur ab eiſdeȝ vene minute: ꝛ diuiduntur in
pãniculo diuidẽte pectus in partes duas ꝛ in pãniculo
cordis: ꝛ in glandula nominata chota: ꝛ diuiduntur in
ipſa. Demũ ramificatur ab ipſa ramus vnus: qui iũgitur
in auricula dextra ex auriculis cordis. Et hic ramus di-
uiditur in partes tres: vna quarũ intrat in concauitateȝ
dextraȝ concauitatis cordis ꝛ iungitur pulmoni ꝛ hȝ tu-
nicas duas: ꝛ ob hoc noiaꝛ vena arterialis: ꝛ hec ẽ ma-
ior omniũ aliarũ. Et ſcđa circũdatur circa dorſum cor-
D dis ꝛ extendiꝛ in ipſuȝ totũ. Et tertia coniungiꝛ in parte
inferiori pectoris: ꝛ nutrit pectora ibi exiſtẽtia. Et quã-
do trãſit cor tendit per viã rectã donec ꝑuenit ad oppo
ſitionẽ duoꝝ tharcotan: ſic. n. noiantur in arabico: ꝛ diui
dunꝛ ab ea in hoc ſuo itinere rami ꝑui ad ambas ſuaruȝ
partiũ: ꝛ exeunt ab eiſdem rami ad lacertos exiſtentes
ex oppoſito membroꝝ interioꝝ. Et quãdo ſunt ex oppo
ſito aſſelle: exit ab eis ramus vnus extrinſecus magnus
veniẽs ad manus ex latere aſſelle: ꝛ eſt vena noiata ba
ſilica. Et quãdo eſt in oppoſito in medio trachee in loco
ſui itineris diuiditur in partes duas: vna iſtarum tendit
ad partẽ dextraȝ ꝛ alia ad partem ſiniſtrã. Et quelibet
iſtarũ duarũ diuidiꝛ in partes duas: ꝛ tãdẽ equitat vna
ex partibus ſpatulã ꝛ venit ad manũ ex latere dextro: ꝛ
hec eſt vena nominata cephalica. Et adhuc ſecũda diui

E ditur in partes duas in vnoquoqȝ latere: vna quarũ va
dit ꝛ ꝓfundatur ꝛ aſcẽdit in ſua ꝓfunditate donec itrat
craneũ in ſuo itinere per collũ vſquequo intrat in cere-
brum. Et ramificanꝛ ab eadẽ rami parui coniungentes
ſe mẽbris interiorib⁹ ꝓpinqs colli. Et hec pars nominaꝛ
vena ꝓfundata. Sȝ ſcđa tẽdit in ſuperficiẽ dorſi: donec
diuidiꝛ per faciẽ: ꝛ caput: ꝛ oculos: ꝛ per nares: ſeu per
naſum. Et hec eſt vena apparens ꝛ ramificatur a vena
ſpatulari: in ſuo itinere per brachiũ nominatũ aſcet: et
diuiditur in nodo marpech. Et poſt ſuaȝ diuiſionẽ vena
ſpatularis cõmiſcetur cum parte vene aſſellaris: ꝛ de-
ſcendit: ꝛ tandẽ exit ex iſtis duabus in latere marpech
vena: ꝛ eſt vena media ſeu cõmunis: ꝛ dr̄ in arabico ha-
chal. Et pars ſecũda ex parte vene ſpatularis trahitur
ad dorſum brachij noiati ſchabat: ideſt adiutorium. Et
demum equitat ſupra ꝯenad ſuperioreȝ: ꝛ illa nominaꝛ
chorda brachij. Et pars vene aſſellaris q̄ moratur infe-
F rius vadit per latus itrinſecus brachij ad cahat donec
iungaꝛ capiti ꝯenad ſupiori: ꝛ eſt aliq̄d rami vene exi-
ſtentis inter digitũ minorẽ ꝛ annularẽ: ꝛ noiatur halar-
cia. ¶ Sȝ pars tendẽs ad iferiora corpis equitat ſpõdi- (De ꝯcaua inferiori.)
libus nuche. Et poſtea deſcẽdit inferius ꝛ ramificanꝛ in
primis ab ipſa rami veniẽtes ad ligaturas renũ: ꝛ noiaꝛ
in arabico laſint alcolieth: ꝛ coꝝ villis ꝛ corporib⁹ ꝓpin
quis eis. Et poſtea ramificantur ab eiſdem rami magni
duo intrantes in concauitatibus renuȝ. Et poſtea rami
duo tẽdẽtes ad teſticulos. Et demũ ramificanꝛ ab ipſis
in latere vniuſcuiuſqȝ ſpondilis vene due tẽdẽtes duo-
bus laterib⁹: ꝛ iungunꝛ mẽbris interiorib⁹ propinquis
ei ſicut vulue ꝛ veſice: ꝛ etiam illis exiſtentibus extrinſe
cus: ſicut myrach: vẽtris: ꝛ lũbis. Et quãdo iungitur ad
finẽ ſpondiliuȝ diuiditur ad partes duas. Una ipſarum
tendit ad pedẽ dextrũ: ꝛ alia tendit ad ſiniſtrũ. Et tandẽ
ramificantur ab eis rami iungentes lacertis teſticuloꝝ.
G Et aliqui iſtoꝝ ſunt profundi ꝛ aliqui ſunt apparentes.
Et quãdo iungunꝛ genu diuidũtur in partes tres. Una
partium vadit in medio ꝛ iungiꝛ ramis qui ſunt in vno-
quoqȝ lacerto cruris iterioris ꝛ exterioris. Et alia pars
in parte interiori cruris donec apparet ꝓpe calcaneuȝ:
ꝛ illa eſt noiata ſaphena. Et pars ſcđa vadit vltra appa
ritionẽ cruris: ꝛ illa ꝓfundaꝛ ad latus exterioris calca-
nei. Et illa eſt ſcia qua. ſ. nominatur ſciatica. Et ramifi-
cantur ab vnoquoqȝ iſtoꝝ quãdo iungunꝛ pedi rami di
uiſi in pede. Et rami qui ſunt pedis ex parte digiti mino
ris ꝛ annularis ſunt ex ramis ſciatice. Et rami pollicium
ſunt ex ſaphena: ꝛ nominantur in arabico alſcaſen.

¶ De anathomia neruorum. Cap. 7[m].

CAPITA iſtoꝝ corpoꝝ videnꝛ coniungi in cere
bro vel in nucha: ideo imaginatur ſeu extimatur
ꝙ omnia iſta exeant ab eis. Et videtur ꝙ caput
nuche coniungatur poſt in poſteriori parte ce-
rebri: ꝛ pellicula ipſius reſiſtit nocumento illius ꝛ durat
H vſqȝ ad os nominatum haſceth. ſ. cauda. Et ideo imagi-
natur ſeu extimatur ꝙ ipſa oriatur a cerebro. Et iungun
tur in nucha in latere vniuſcuiuſqȝ ſpondilis in vnaqua
que parte duo nerui vnus eorum vadit in partem dex-
tram: ꝛ alter in ſiniſtraȝ donec iungantur in fine haſcet.
Et coniungitur in fundo ipſius caput vnũ vnius nerui:
ꝛ ſic cõiungũtur in cerebro paria ſepteȝ capitũ neruoꝝ.
¶ Par primũ ſunt nerui duo ꝛ apparẽt quaſi oriantur (De neruis cerebri.)
vel exeãt a cerebro: prope ex oppoſito duarũ carũcu-
larum ſimilium capitibus mãmillarũ in quibus fit odo-
ratus: ꝛ ipſi coniũguntur in oculis. Et iſti duo nerui ſunt
concaui: ꝛ quãdo elonganꝛ a cerebro tũc cõiunguntur.
Et foramẽ vniuſcuiuſqȝ iſtoꝝ tangiꝛ foramẽ alterius: eo
vt ſpiritus aduenientes duab⁹ pupillis oculoꝝ aſſoci-

I entur ⁊ vt ſit duobꝰ oculis fons vnus: ⁊ vt quaſi orirētur
ꝓpe pupillas oculoꝝ ad hoc vt appodietur in ipſis: ⁊
diuidunt donec ſunt intus in cerebro. Et deniq̄ exeūt et
tendūt vnūquodqʒ illoꝝ ad oculū exiſtentē in latere ſui.
Deniq̄ coadunatur in humiditate vitrea vt deferat ocu
lo ſenſū viſus. ¶ Et par ſcōm videtur ac ſi natus fuiſſet
poſt natiuitatē paris primi. Et ipſe tendit ex eo viſus ꝑ-
tē dextrā ⁊ exit a craneo ſupra foramē anterioris cellu
le ſecūde. ¶ Et par tertiū miſcet cū pari q̄rto exiſtente
poſt ipſū: ⁊ poſtea ſeparat ab eodē. Et diuidit in q̄tuor
partes vna iſtaꝝ exit ab itroitu nerui noīati ſchabachi ⁊
deſcēdit ad vētrē ſub diafragmate. Et ſcđa exit ex fora-
mine oſſis exiſtētis in ſodat ⁊ tāgit partes q̄nti. Et tertia
exit ex foramine a quo exit par ſcōm. Et diuidit in ꝑtes
tres ſiue ramos. Ramus vnus ex iſtis tendit ad locū exi
ſtentē in extremitate oculi nominatū in arabico mach.
⁊ poſtea ad timpora ⁊ ſupcilia ⁊ frontē ⁊ palpebras. Et
K ſecūdus trāſit foramē exiēs ꝓpe caudā oculi: ⁊ ille eſt
locus noīatus in arabico barbachi: ⁊ iungit vſqʒ ad vē-
trē naſi. Et tertius. ſ. ramus deſcēdit in ꝯcauitate barba-
chippe os ſubtile. Et tandē ramificatur in ramos duos.
Unus tēdit ad dentes ⁊ alter ad cutē timpule ⁊ ad ex-
tremitatē naſi ⁊ ſuperioris labij. Et quarta. ſ. pars exit a
foramine exiſtēte in mādibula ſuperiori ad linguā ⁊ trāſ-
mittit in cutem ipſius ꝓprie ad dandū ſibi ſenſū ſuum
.ſ. ſaporē ſuū. Et reſiduum ipſius diuiditur in radicibus
dentiū inferioꝝ: ⁊ gingiuis ⁊ in labio. ¶ Et natiuitas pa
ris quarti ē poſt natiuitatē tertij paris. Et diuidit in pa-
lato ad dādū ei ſenſū appropriatū ſibi ⁊ ē ſapor. ¶ Et
par quintū duplicat ⁊ exit ab ipſo par vnū ad aures ad
dandū eis auditū: ⁊ ipſū naſcitur a parte poſteriori ce-
rebri. ⁊ par nerui mādibule exit a foramine noīato oro-
bo: ⁊ in iſto neruo eſt odoratus. ¶ Et paris ſexti extre-
L mitas vadit ad gulā ⁊ ad linguā. Et extremitas alia va-
dit ad lacertū exiſtētē vſus ſpatulā ⁊ circa ipſā: ⁊ eiꝰ ex-
tremitas deſcēdit in collū: ⁊ ramificant ab ipſa in ſuo iti-
nere rami cōiungētes ſe aliq̄bus lacertis epigloti. Et q̄
deriuant pectori diuidunt adhuc ibidē. Et tādē redeūt
adhuc extremitates ſue ad ſuperiora donec iungant la-
certo epigloti. Et diuidunt aliq̄ ipſoꝝ extremitates
in diafragmate ꝓpe cor ⁊ pulmonē ⁊ meri: ⁊ ꝑtibꝰ exi-
ſtentibꝰ circa iſta. Et reſiduū iſtarū: ⁊ maior pars ipſarū
vadit donec cōprimāt diafragma. Et ꝯiungunt in orifi-
cio ſtomachi maior pars ipſarū. Et reſiduū ꝯiungit pel-
licule epatis ⁊ ſplenis ⁊ reſiduitatibꝰ inteſtinoꝝ. Et cō-
iungunt ipſi ibi aliq̄ partes paris tertij: ⁊ ipſū. ſ. par
oritur a poſteriori parte cerebri: ⁊ cōiungit q̄nto. Deniq̄
diuiditur ab ipſo: ⁊ exit a loco future nominate in ara-
bico aldaroallani. ¶ Et par ſeptimū incipit a poſterio
ri parte cerebri a loco natiuitatis nuche: ⁊ diuidit in la
De neruis nuche. certo lingue epigloti. ¶ Et vr ſenſibiliter quaſi vt exeāt
ſeu naſcant paria ex nucha. xxxj. neruoꝝ. Et vnus. ſ. ner-
M uus eſt abſqʒ ſocio ſibi oppoſito. Et paria octo ipſorum
exierunt intus ex ſpōdilibus colli. Et duodecim paria ex
ſpōdilibus nuche ad locū oppōnis dorſi in directo pe-
ctoris. Et paria quinqʒ ex ſpōdilibus nomiatis alchacā.
Et iſta ſunt in inferiori parte dorſi. Et paria tria ex oſſe
aggez. Et tria ex oſſe aſſe. ſ. caude. Et alterū nō habens
oppoſitū exit ex medietate extremitatis oſſis nominati
aſſez. ſ. caude. ¶ Et par pm exit ex foramine iūcture pri-
me iuncturarum colli. Et aſcēdit vſquequo diuidatur in
lacertis capitis. ¶ Et ſcōm par exit ex foramine exiſtē-
te in iunctura pria ⁊ ſcđa. Et tandem ſeparatur in duas
partes. Et iungitur extremitas ipſius in cutim capitis.
Et extremitas alia in lacertis colli ⁊ in lacertis ſpatule.
¶ Et tertiū par ipſius exit ex foramie exiſtēte inter iun-
cturā ſcđam ⁊ tertiā. Et diuidit in partes duas. Una tē- N
dit ad lacertos exiſtentes in dorſo. Et alia vadit verſus
partē anteriorem. Et diuidit in lacerto poſito ex oppo-
ſito ipſius ⁊ in exiſtente ſupra ipſum. ¶ Et quartū exit
inter iuncturā tertiā ⁊ quartā. Et diuiditur in ꝑtes tres.
Una quarū tendit ad diafragma: ⁊ alia ad extremitatē
lacerti exiſtentē in capite ⁊ in ceruice: ⁊ extremitas alia
ad extremitatē lacerti ſpatule. ¶ Et quintū oritur iter
ſpōdile quartū ⁊ ſeptimū. ¶ Et ſextū oritur inter ſpōdi-
le quintū ⁊ ſextū. ¶ Et ſeptimū inter ſpōdile ſextū ⁊ ſepti
mum. ¶ Et octauū inter ſpōdile ſeptimū ⁊ octauū: ⁊ ibi
eſt finis nodoꝝ colli. Et nerui deſcendentes ab iſtis oēs
ſunt diuiſi in partibꝰ quarū ipſarū partiū vna vadit ad
lacertos pectoris ⁊ ceruicis: partes alie vadūt ad lacer
tos dorſi ⁊ diafragmatis: ꝑter paris octaui cuius aliq̄d
nō tendit diafragmati: ⁊ reliq̄ partes tēdūt ad baſcech
⁊ brachio ⁊ ſpatule. Sed paris ſexti quedā pars tendit
ad lacertum ſpatule ⁊ pars alia ad baſcech. Et ſeptimi O
pars vadit ad lacertū exiſtentē in baſcech. Et alia pars
diuiditur in cutim reſidui baſcech. Et aliquid octaui pa-
ris tranſmittitur in cutim brachij. Et extremitas ſui ten
dit ad lacertum brachij. ¶ Et par nonū exit inter ſpō
dile octauū ⁊ nonū. Et illud eſt principiū ſpōdiliū dorſi.
Et diuiditur vna ſuarū extremitatū in lacerto exiſtente
intus in coſtis. Et alia extremitas i lacerto dorſi. Et alia
extremitas deſcendit ad ſpatulā ⁊ extenditur in ipſam.
¶ Et par decimū exit inter ſpondilē nonū ⁊ decimū. Et
pars vna ipſius vadit ad cutim baſcech. Et reſiduū diui
ditur: ⁊ pars vna ipſius tendit verſus faciē: ⁊ diuiditur
in lacerto exiſtente in coſtis: ⁊ in lacerto inueſtito ſupra
pectus. Et alia diuidit in lacerto dorſi ⁊ ſpatule: ⁊ ꝑ hāc
viā eſt exitus neruoꝝ. ¶ Et diuiſio ipſoꝝ. ſ. par vnū iter
iuncturas duas vſqʒ ad cōplemētū duodecimi paris do
nec exeant ad par cōplēs viginti paria ex corpe ſpōdi-
lis que ſunt decē ⁊ nouē. ¶ Et poſtea exeūt paria ex al-
chatini ex corpore totius ceruicis paru nū vſqʒ ad cōple
mētū quinqʒ pariū: ⁊ ꝑtes ipſoꝝ tēdunt ad anteriora: et
diuidunt in lacerto exiſtēte ſupra vētrē: ⁊ aliq̄ diuidunt
in lacerto exiſtēte ſupra lumbos: ⁊ miſcētur in partibus P
tribus exiſtentibus ſupra ipſum nerui deſcēdentes a ce-
rebro: ⁊ a paribus duobus exiſtētibus ſub iſtis tribꝰ de-
ſcendunt ab ipſis rami magni ad crus donec deſcēdant
extremitatē pedis. ¶ Et deniq̄ oriuntur paria tria ab
oſſe baggez ex vnoquoqʒ foramine par vnū pm eorum
eſt a ſpōdili vigeſimoquinto. ¶ Et deniq̄ exeunt paria
tria ex oſſe caude nomiatū in arabico baſcech. Et ſolus
abſqʒ ſocio: generatio ipſius prima eſt inter os tertium
oſſis baggez. Et os primū oſſis baſceth. ſ. caude: quod eſt
os caude. Et poſtq̄ ſm iſtū ordinē iter duo ſpōdilia par
vnūꝰ vſqʒ ad finē trium pariū. Et ſolus oritur ex fine cau
de: ⁊ etiā iſta, ſex paria. Par primū miſcetur cū paribus
veniētibus ad crura. Et reſiduū ipſoꝝ diuiditur in lacer
tis ani ⁊ veretri: ⁊ veſice: ⁊ vulue: ⁊ pelliculis ventris.
Et in partibus venientibus ab oſſe vmbilicali: ⁊ a la- Q
certis venientibus vel orientibus ab oſſe baggez.

¶ De ligamentis. Cap. 8m.

ET LIGAMENTA que ſunt nominata in
lingua arabica rebatbat: eius corpus eſt vel eo-
rum medium inter corpus oſſis ⁊ corpus muſcu-
li: ⁊ eorum ortus eſt inter extremitates nodoſi-
tatum oſſium.

¶ De chordis. Cap. 9m.

CHORDE que nominantur in arabico bau-
thar: ſunt medie inter ligamenta ⁊ neruos. Et ea-
rum ortus ſeu natiuitas eſt ex neruo veniente ad
lacertum: ⁊ a ligamento orto ab oſſe.

A ¶De carne. Cap. 10m.
CARNIS tres ſunt ſpẽs: vna ẽ caro mixta cuꝫ nervo ⁊ chorda ⁊ illa noiatᷣ lacertus ſiue muſculus: ⁊ illa eſt maior pars carnis totius corporis: ⁊ hec ero memoratus in caplõ mẽbrorũ officialiũ. ¶Secũda ſpẽs ẽ ſpẽs carnis pure: ⁊ in hac ſunt multa ligamẽta: ⁊ hᷓ ẽ minor ſpẽs corporis. ¶Tertia ſpẽs eſt carnis glanduloſe: ⁊ caro pura eſt illa q̃ eſt i capite mẽbri.ſ.veretri: ⁊ illa q̃ ẽ in loco occulto dorſi: ⁊ ex illa ẽ caro exiſtẽs inter dentes. Sꝫ caro noiata glãduloſa eſt caro teſticulorꝫ ⁊ mãmillarꝫ: ⁊ ex illa eſt ẽt in radice lingue: ⁊ ex illa eſt caro exñs in ſubaſcellis ⁊ in duobꝰ emũctorijs noiatis in arabico orbitaꝫ: ⁊ q̃ eſt poſt aures ⁊ in collo: ⁊ iſtius ſpẽi eſt caro que eſt inter iteſtina ⁊ neruos.

¶De villis. Cap. 11m.
SED de villis ero memoratus cum ero rememoratus membra compoſita exiſtentia intus in corpore: eo quia ille eſt locus conueniens rememoratiõis ipſorum ibi.

B

¶De humoribus. Cap. 12m.
ET HVMORES apparentes inᷓ corpore humano ſunt quatuor: ſcilicet ſanguis: flegma: cholera: ⁊ melancholia.

¶De ſimplicibus membris. Cap. 13m.
ET SIMPLICIA membra ſunt cutis: vngues ⁊ capilli: ⁊ hoc eſt manifeſtum.

¶De ſpiritu. Cap. 14m.
SPIRITVS duo ſunt.ſ.ſpiritus apparens in corde: ⁊ ſpiritus apparens in cerebro: ſed ſpiritus in epate non apparet ꝑ viam ſenſus. Et hec ſunt verba dicta ſupra ſimplicia mẽbra que ſufficientia eſſe videntur in hoc loco: ⁊ qui volunt amplius addere addãt. Et nunc redibo ad loquendum ſupra officialia mẽbra: ⁊ incipiam a membro ſimpliciori omnium ipſorum: ⁊ iſtud eſt lacertus ſiue muſculus.

C ¶De lacerto. Cap. 15m.
LACERTVS eſt corpus cõpoſituꝫ ex carne rubea: ⁊ ligamẽtis: ⁊ neruo aſcendẽtibus ſupra ipm. Et ipe ẽ iduẽs oſſa ligatꝰ ligaturis naſcẽtibꝰ ab oſſibus: ⁊ iſtud eſt qñ nerũ cõiungitur ſupreme extremitati ipſius lacerti. Tandem diuiditur in partes: ⁊ miſcetur exiture carnis lacertus: ⁊ germinat in oſſe poſito ſub lacerto ligaturã: ⁊ miſcetur cum neruo ⁊ carne: ⁊ demũ ex oĩbꝰ iſtis exit corpus vnũ noiatuꝫ lacertus. Et qñ partes nerui veniũt ad extremitatẽ iferiorẽ lacerti: tũc adunate ſunt partes nerui ad ꝑtes ligamẽtorꝫ ſolũ abſqꝫ alia ammixtione carnis: ⁊ tãdẽ exit ab iſtis corpus noiatũ chorda: ⁊ hᷓ chorda tẽdit donec iũgatur extremitati inferiori illius mẽbri. Et oẽs lacerti ſꝫ intẽtionẽ Gal. exñtes in corpꝰ ſunt. 529. ¶Et dicũ eſt ꝙ hᷓ corpora variantᷣ in forma in q̃titate: ⁊ i cõpõne: ⁊ qñ virtus ab iſtis germinatᷣ: chorde in forma cõpõnis ipſorꝫ: tãdẽ variantᷣ in q̃titate: qm̃ aliq ſunt magni ⁊ aliq parui. Magnus eſt ſic lacertꝰ poſitꝰ ſupra coxã ⁊ puꝰ ẽ ſic lacertꝰ poſitꝰ ſupra oculum. ¶Et variatio ipſorũ ẽ in forma ꝙ tales ſũt ex lacertis quorꝫ caro ipſorũ nõ miſcetur cũ neruo: ⁊ variatio ipſorũ eſt in chordis oriẽtibꝰ ab ipſis: qm̃ tales ex ipſis ſunt ꝙ chorda oritur ex duobus lacertis: ⁊ tales ſunt a qbus ambobus ab vnoquoqꝫ eorũ oriuntᷣ chorde. 2. vel. 3. ⁊ hᷓ eſt ſm ꝙ cõuenit eis. ¶Sed variatiões ipſorũ ex parte oppõnis ipſorꝫ ſunt ꝙ aliqui ipſorꝫ oppoſitio ſua eſt in directo mẽbri ⁊ aliqui nõ. Et ſi debemꝰ loqui in vnoquoqꝫ lacerto lacertorꝫ hᷓ: vba eſſent ꝓlixa valde: nec eẽnt huic arti multũ neceſſaria: hoc eſt ad medicinãdũ ꝑ cibos ⁊ medicinas. Sed chirurgicis: ideſt operantibus cuꝫ ferro magnuꝫ eſſet iuuamentũ. Et dico adhuc ꝙ poſt terminationem iſtaruꝫ rerũ paruum lucrum cõſequerentur. Et ego narrabo de neruis quando ero locutus iuuamẽtum ipſorum in libro ſanitatis. E

D

¶De forma capitis Cap. 16m.
FORMA capitis nãlis eſt rotũda habens aliquaꝫ planitiẽ in vtroqꝫ latere: ac ſi imaginatus fueris formã cereã rotundaꝫ eſſe cõpreſſam in vtroqꝫ latere. Hñs intrinſecus concauitates cõiungẽtes ſe adinuicem: ⁊ noiantur cellule cerebri: ⁊ ſunt due exñtes in ꝑte anteriori cerebri ⁊ vna in medio: ⁊ alia in poſteriori parte: ⁊ ꝓpe coniunctionẽ iſtarũ cellularꝫ.ſ. partis vnius cuꝫ altera: ſunt corpora formata formis talibꝰ vt ſint conuenientes in aliquo tꝑe ad claudẽdũ vel ad aperiendũ. Et inſunt cerebro due addictiones germiate a duabus cellulis anterioribꝰ ſilibus duobus capitibus mãmillarꝫ deriuantes vſqꝫ ad os noiatum colatoriuꝫ: ⁊ iſtud eſt os ꝑforatũ foraminibꝰ multis: ſꝫ nõ ꝑ viã rectã ſꝫ obliquã: ⁊ locus iſtius in craneo eſt locus cui ꝯiungitur extremitas naſi. Et ex pãniculis duobus cerebri vnus ex iſtis eſt fortis ⁊ groſſus: ⁊ alius eſt ſubtilis. Subtilis cõiũctus eſt cerebro ⁊ noiatꝰ eſt capitis ſecũdina vel ſecunda: ⁊ aſſimilatᷣ ſecũdine: eo ꝙ in ipſo ſunt nerui ⁊ vene: ex qbꝰ nutritᷣ cerebrũ: ⁊ ipſe cõtinuatᷣ cerebro in aliqbꝰ locis. Et pãniculus groſſus cõiũgitᷣ craneo: ⁊ ẽt cerebro cõiũgitᷣ in aliqbus locis. Et hᷓ panniculus fortis ꝑforatꝰ exiſtit foraminibus multis inᷓ locis duobꝰ. Unus locus eſt in latere foraminis extremitatis naſi: ⁊ noiatus eſt colatoriũ: ⁊ alter ẽ prope oſſe exiſtẽte in palato. Et iſtud ſilr eſt ꝑforatum ⁊ ſub cerebro. ¶Et ſub pãniculo groſſo eſt rhetis q̃ i arabico noiatᷣ alagema q̃ ẽ ex arterijs aſcendentibꝰ caput. Sꝫ nuche ſpondilia ipſaꝫ cooꝑiũt ſicut os cranei cooperit cerebrũ: ⁊ ipſa circũdatᷣ a duabus pelliculis exeũtibꝰ a duobꝰ pãniculis cẽbri: ⁊ ex ipa oritᷣ neruus q ei ꝯiũgitᷣ. F G

¶De forma oculorum Cap. 17m.
FORMA oculi cõpoſita eſt ex ſeptẽ tunicis ⁊ tribꝰ humoribꝰ. ¶Prima ipſarũ eſt q̃ ꝓpe craneũ moratᷣ: ⁊ eſt tunica pannoſa: ⁊ eius ortꝰ eſt ex pãniculo groſſo exñte in cerebro: ⁊ noiatur tunica fortis: ⁊ in arabico noiata eſt aluecha alſalba. ¶Et poſt ipſaꝫ verſus partẽ exteriorẽ eſt altera tunica pãnoſa. Et eius ortus ẽ ex panniculo ſubtili exñte in cerebro. Et noiatᷣ ſcõa vel ſcõina: ⁊ arabice almiſſima. ¶Et poſt iſtã ẽ tunica rhetina: ⁊ ortꝰ eius eſt ex aĩa muſculi exeũtis a cerebro: ⁊ eſt concauus. ¶Et poſt iſtã in medio iſtius pãniculi eſt corpus vnum molle ⁊ humidũ nominatũ humor vitreus: ⁊ in arabico alzegia. ¶Et in medio iſtius corporis eſt corpus vnũ ſphericũ hñs aliquã latitudinẽ ſilem grãdini in claritate ⁊ albedine: ⁊ hᷓ humiditas nominatᷣ grãdinoſa: ⁊ eſt corpus ꝓfundatuꝫ in humiditate vitrea vſqꝫ ad medietatẽ. ¶Et poſt aliam medietatẽ exñtẽ verſus parteꝫ exteriorẽ.ſ. aeris ab humiditate grandinoſa eſt vnũ corpus ſimile tele aranee: ⁊ illñ eſt in vltimo claritatis ⁊ terſionis: ⁊ noiatur tela aranea: ⁊ in arabico haantebuthia. ¶Et poſt iſtã verſus parteꝫ exteriorẽ exiſtit humiditas vna ſimilis albugini oui: ⁊ nominatᷣ humor albugineus. ¶Et aſcẽdit ſupra iſtã humiditatẽ verſus ꝑtẽ exteriorẽ corpus vnũ ſubtile aſperũ: noiatũ in arabico macmaru: verſus albuginẽ ex ꝑte exteriori. Et color eius variatur in corporibꝰ: eo ꝙ alicui eſt valde nigruꝫ: ⁊ alicui minus: ⁊ alicui eſt coloris calcedonij. Et in medio verſus grandinoſam eſt foramẽ vnũ qñ qñqꝫ dilatatur ⁊ qñqꝫ conſtringitur: vice vna poſt aliam: ſꝫ ꝙ cõuenit humiditati grãdinoſe qñ eſt hñs lucẽ: qm̃ conſtringitur in magna luce: ⁊ dilatatur in parua. Et illñ foramẽ nominatur oculi pupilla: ⁊ hec tunica noiatur tunica pupillina. ¶Et poſt iſtaꝫ eſt coopertura vna corporis vnius groſſi. ⁊ fortis ⁊ cla-

Idẽ 2ᵒ hᵒ. c. 15.
pᵃ tunica.
2ᵃ
3ᵃ
pmꝰ hũor.
2ꝰ humor.
4ᵃ
H
3ꝰ humor
5ᵃ
6ᵃ

ri.ſ.coloris celeſtis: ſilẽ celo factuꝫ ad modũ cornu albi:
⁊ noiata ẽ tunica cornea: ⁊ color eius exiſtit ad modũ eiꝰ
7° tunice que exiſtit ſub ea. ¶ Et aſcẽdit ſupra iſtud corpus
vnũ valde albũ noiatum coniunctiua: pter ꝙ nõ coope-
rit locũ nigredinis oculi: ⁊ iſtud noiatur albedo oculi. Et
eius ortus eſt ex pellicula que eſt vſus os exterioris cra-
nei. Et ortus cornee ẽ ex tunica forti: ⁊ ortꝰ vue ẽ ex ſecũ-
dina: ⁊ ortus aranee eſt ex rhetina.

¶ De forma naſi. Cap. 18m.

FORMA naſi ſunt due vie diuidentes ſe in partes
duas. Una earum deriuatur ad extremitatem oris:
⁊ alia aſcẽdit deſup donec iũgat oſſi ſilĩ colatori cõ
qđ cõpoſitũ eſt vſus duas adeptiões anterioris ptis cere
bri ſimiliũ capitibus mãmillarum: ⁊ iſte vie circũdãtur
ex vna pellicula groſſa orta ex pellicula oris.

¶ De forma auris. Cap. 19m.

K VIA auris eſt in oſſe petroſo: ⁊ ideo noiantur in
lingua arabica agari: ⁊ in ipſo ſunt vie oblique
multe ⁊ tendunt talr ꝑ viã tortã donec iungant
muſculo quinto orto a cerebro a quo orit pellicula extẽ
ſa ſupra os petroſum: Sed corpus chartilaginoſuꝫ exñs
exterius eſt auricula noiatũ: ⁊ iſtud eſt manifeſtum.

¶ De forma lingue. Cap. 20m.

LINGVA eſt caro mollis ⁊ alba: inuoluta venis
multis ⁊ paruis i quibus eſt ſanguis: ⁊ ſunt vene in
ipſa ⁊ arterie ⁊ muſculi i quãtitate maiori vltra quo
vt ſue magnitudini videtur cõuenire ⁊ ipſa cooperitur
pellicula oris. Et ſub iſta duo exiſtunt orificia iungentia
vſqꝫ ad carnem glandulosam ipſius que eſt poſita ſub ra
dice ipſius.

¶ De extremitate oris. Cap. 21m.

EXTREMITAS oris tẽdit vſqꝫ ad iſtas vias.
vna ex parte añriori: ⁊ illa noiatur canna pulmo-
L nis. Et alia poſita eſt poſt ipſaꝫ ex parte ceruicis ſu
pra ſpondilia colli: ⁊ hec noiatur mery. Et ꝑ iſtam
tranſit cibus ⁊ potus. Sꝫ ꝑ viam cãne pulmonis trãſcũt
ſpũs ⁊ intrãt ⁊ exeunt ꝑ viaꝫ anhelitus: ⁊ poſitum eſt ſu-
pra viã iſtã coopertoriũ vnũ ad cooperiendum ipſaꝫ in
hora deglutiẽdi vt aliquid nõ poſſit ſubintrare de eo qđ
deglutitur: qꝛ ſi aliqd ſubintrat incõtinẽti ꝓuocatur tuſ-
ſis. Et iã preparatũ eſt in hoc loco inſtrm vnũ in quo eſt
vox verſus orificiũ cãne pulmonis: ⁊ iſtud inſtrm ẽ mem
brũ nominatum epiglotũ: ⁊ in arabico haugera: ⁊ ipm ẽ
cõpoſitũ ex tribus chartilagibꝰ cõpõne pulcra cõueniẽti
eẽ vocis: iõ vt ſit edificata ⁊ fabricata ex iſtis tribꝰ char-
tilagibus zampogna vna vel fiſtula ſilis zãpogne fiſtule
.ſ. e flaiboli. Et in concauitate iſtius zampogne eſt corpꝰ
ſilẽ lingue fiſtule: ⁊ in iſtis locis ſunt lacerta multa vel
ſecreta multa.

¶ De anathomia totius ventris. Cap. 22m.

SCIAS ꝙ concauitas totius vẽtris exñtis ſub oſſe
M trachee vſqꝫ ad os lũbi diuiſa ẽ i duas magnas ptes
vna ẽ ſuperius cooperiẽs pulmonẽ ⁊ cor: ⁊ ſcđa eſt
inferius cooperiens ſtõchũ: ⁊ iteſtina: ⁊ epar ⁊ ſplen:
⁊ fel: ⁊ renes: ⁊ vulnã: ⁊ veſicã. Et diuidũtur iſte due ꝯca
uitates mẽbro vno noiato diafragma ⁊ iſtõ diafragma
icipit a capite pectoris tẽdẽs ꝑ diametrũ inferiꝰ ad vnũ-
qđqꝫ duoꝝ lateꝝ donec deriuet. xij. ſpõdili nuche: ⁊ iſtõ ẽ
diuidens inter ſuperiora ⁊ inferiora. Demũ concauitas
ſuperior diuidit in partes duas: ⁊ ille partes diuidũtur
vno medio qđ tranſit ꝑ mediũ illarũ ptiũ donec iũgatur
ſpondilibus nuche. Et hec concauitas ſuperior tota no-
minatur pectus: ⁊ terminus ipſius eſt a ſuperiori parte
duoꝝ trachee vſqꝫ ad diafragma quod diuidit ſuperiora
ab inferioribus: ⁊ hec eſt forma pectoris.

¶ De anathomia pulmonis ⁊ canne eius. Cap. 23m.

CANNA pulmonis incipit ab extremitate oris ſicẽ N
diximus: ⁊ qñ deſcẽdit ſub trachea diuidit i duas
partes. ⁊ qlꝫ pars ipſaꝝ diuidit in plibꝰ partibꝰ:
⁊ circa ipſas edificata ⁊ fabricata eſt caro pulmo
nis: ⁊ iterum edificata ẽ ex oibus iſtis cãnis diuiſis: ⁊ ve
nis exñtibus ſi ipſis caro plmonis: ⁊ caro edificata ⁊ fa
bricata circa ipſas ẽ corpꝰ plmonis: medietas vero pul
monis ẽ in ꝯcauitate dextra: ⁊ medietas alia i ꝯcauitate
ſiniſtra. Et cãna. ſ. ipſius pulmõis ꝑparata ẽ ⁊ cõpoſita ex
chartilagibꝰ i forª ãnuloꝝ: ſꝫ nõ ſunt annuli cõpleti: eo ꝙ
in qñtitate ptis 3ᵉ annuloꝝ ipſoꝝ extremitatibus ſuis ꝯiũgit
pellicula vna tendẽs ꝑ viã rectã: ⁊ ꝯiũgunt iſti annuli ſil'
villis ⁊ ligaturis multis. Sꝫ iſti ãnuli ꝓpe ſũt duri ⁊ charti
lagioſi: ⁊ gibboſitates iſtoꝝ annuloꝝ ſunt vſus partẽ exte
riorẽ corporis: ⁊ pñt palpitari manibꝰ. ſ. pellicula cõiũgẽs
annulos ꝑ viaꝫ rectã. Sꝫ locus rectus ipoꝝ cõiunctus eſt O
mery. Et h ẽ ac ſi imaginatus fueris in corde tuo fiſtulaꝫ
vnã vnius cãne: ⁊. ij. ps inciſa ſit in lõgitudinẽ ⁊ ptes. ij. i
tegre remaneãt ⁊ pars. iij. inciſa in lõgitudinẽ ꝯiuncta ſit
glutine cũ charta vna cũ ambabꝰ extremitatibꝰ linea re
cta ſiue ꝑpendiculari: ⁊ tãdẽ intelliges cannã pulmonis
per viam conuenientem ⁊ rectam.

¶ De anathomia cordis ⁊ forma eius. Cap. 24m.

FORMA cordis ẽ rotũda ad modũ pinee q in ara
bico noiatur ſemara: ſꝫ ẽ trãſuerſa eo ꝙ acutas cor
dis exiſtit verſus iferiora corpis: ⁊ radix verſus ſupe
riorẽ ptẽ corporis. Et hꝫ pelliculã vnã groſſam cir-
cũdãtẽ ipm: ſꝫ nõ cõiungit tota verſus radicẽ. Et poſitũ
ẽ in medio pectoris: ſꝫ caput eiꝰ. ſcilꝫ acuitas tẽdit magis
ad partẽ ſiniſtrã. Et arteria magna orit ex iſta parte. ſi
niſtra: ⁊ iõ apparet pulſus maior in iſta parte: ⁊ ꝑpͥ h ima
ginant aliq ꝙ cor ſit poſitũ in iſta parte. ¶ Et hꝫ cor cõ- P
cauitates duas magnas: vnã ex pte dextra: aliã ex par-
te ſiniſtra: ⁊ vſus radicẽ ſuã ẽ res vna ſilis chartilagini:
⁊ ipa ẽ qſi fundamẽtũ totiꝰ cordis: ⁊ a ꝯcauitate dextra ad
ſiniſtrã ſunt vie: ⁊ in cõcauitate dextra ſunt orificia duo.
Unũ ipſoꝝ ẽ orificiũ vene cõiuncte epati q orit ab epate
ſm Hal. ⁊ a corde ſm Ariſt. Et ſupra iſtud orificiũ ſũt pel-
licule tres aperiẽtes ſe ſeu dilatantes in hora itroituˢ ſan-
guis in ipſuꝫ: ⁊ demuꝫ clauditur clauſione cõueniẽti. Et
orificiũ ſcđm ẽ orificiũ vene ꝯiungẽs ſe ex iſta cõcauitate
in pulmonẽ: ⁊ ẽ vena vna q nõ pulſat eo ꝙ tunice ipſius
ſunt groſſe ad ſilitudinẽ arterie: ⁊ iſtud orificiuꝫ hꝫ pelli-
culas apientes ſe extra ⁊ nõ. al'. nũcꝫ intꝰ ex aduerſo pelli-
cularũ alterius orificij. Et in cõcauitate ptis ſiniſtre ſunt
duo orificia: vnũ ẽ orificiũ arterie magne: ⁊ hꝫ pelliculas
tres aperiẽtes ſe itrinſecus vſus ptẽ exteriorẽ. Et ſcđm ẽ
orificiũ arterie cõiũgens ſe i pulmõe: ⁊ ſupra iſtud orificiũ
eſt pellicula vna aperiẽs ſe intus ⁊ ex. Et hꝫ cor addictio
nes duas ſilẽs auribus: vna ex parte dextra exiſtit ⁊ al- Q
tera i ſiniſtra. Et pulmo ẽ volatizans ſupra cor: ⁊ cor ha
bet texturas multas variantes ſe in oppoſitione.

¶ De forma ſtomachi ⁊ mery. Cap. 25m.

IAM diximus ꝙ in extremitate oris ſunt vie due: vna ẽ
via aie. ſ. aeris ad pulmonẽ: ⁊ ſcđa ẽ via cibi ⁊ potus
ꝑ mery. ⁊ h vocat mery: ⁊ iſtõ cõpoſitũ ẽ ex duabus
tunicis: vna ẽ extrinſecꝰ ⁊ ẽ carnoſa: ⁊ textura ipſiꝰ tẽdit
in latitudinẽ. Et alia ẽ intrinſecꝰ ⁊ ẽ neruoſa. al'. muſculo
ſa: ⁊ textura ipſius tẽdit in longitudinẽ: ⁊ aliquid ipſiꝰ tẽ
dit ꝑ diametrũ: ⁊ ipſuꝫ poſitũ eſt in poſteriori pte ſupra
ſpondilia colli: ⁊ ipꝫ elõgat ⁊ deſcẽdit iſerius donec tran
ſeat diafragma ⁊ ligatũ ẽ ſpõdilibꝰ ⁊ villis ipꝫ ligantibꝰ.
Et qñ tranſit diafragma dilatat: ⁊ fit ex ipo ſtõchꝰ ⁊ tẽdit
aliqñtulũ vſus pteꝫ ſiniſtrã. Et iõ dõ ꝙ caput ſtõchi geſcit
in pte ſiniſtra: ⁊ fundũ in pte dextra: imagina ḡ in corde
tuo cucurbitã vnã rotũdã hñtem collũ longũ: ⁊ cuꝫ ipſa
iungatur

A iungatur collū aliud:⁊ ſic intelligens formā ſtomachi et meri:niſi q̄ ſtomachus exiſtit a latere vſus deorſum aliquantulū longus ⁊ vnū ex duobus capitibus ipſius ſtomachi ſuperius eſt meri:⁊ inferius eſt ꝑncipiū īteſtinoꝝ: ⁊ noīatur portanariū:⁊ in arabico albeb:⁊ ipſe.ſ.ſtomachus eſt ligatus ſpōdilibus:⁊ etiā cū aliquib⁹ inteſtinoꝝ fortib⁹ ligaturis ſuſtinētibus ipſum.Et corpus ſtomachi cōpoſitū eſt ex tribus tunicis:textura vnius tendit in lōgitudinē:⁊ alia vadit ꝑ diametrū:⁊ illa eſt intrinſecus:⁊ eſt illa tunica ideſt neruoſa.al'.muſculoſa: ⁊ exterior eſt carnoſa:⁊ textura ipſius tendit in latitudinem.

De forma inteſtinorum. Cap.26m.

INTESTINA cōpoſita ſunt ex duabus tunicis: ⁊ habēt texturā tendentē in latitudinē ſolū ⁊ ſuper tunicā interiorē ꝫ adeſt viſcoſitas noīata in arabico laſuen.inueſtita ex ipſa inuiſcatione ſiue viſcoſitate B a natura.Et omnia inteſtina ſunt ſex:tria minuta:⁊ ſunt ſuperiora:⁊ tria groſſa ⁊ ſunt inferiora:⁊ ꝑncipiū minutoꝝ eſt inteſtinū coniunctū fundo ſtōi noīatū duodenuꝫ. Et poſt ipſum eſt inteſtinū noīatū ieiunū:⁊ iſta duo ſunt erecta in longitudine corporis:⁊ orificia iſtoꝝ cōiūgunt̄ in epate plus alijs inteſtinis:⁊ poſt ieiunuꝫ eſt inteſtinuꝫ noiatum gracile:⁊ ipſuꝫ reuoluit̄ reuolutionib⁹ plurib⁹. Et latitudo iſtoꝝ triū inteſtinoꝝ eſt ad modū vel ad quātitatē latitudinis portanarij.Et poſt iſta eſt inteſtinū nominatū orbū:⁊ iſtud iteſtinū eſt latū nō hñs trāſitum nec iter:ſꝫ ſi'e eſt fiſculo vel marſupio:⁊ q2 nō hꝫ niſi vnū oriō ꝑ ipſuꝫ itrat ⁊ exit q̄cq̄d itrat ⁊ exit:⁊ ipſum eſt in ꝑte dextra poſitū:⁊ poſt iſtud ē iteſtinū noīatū colon:⁊ icipit a ꝑte dextra tendēs ꝑ latitudinē vētris ad ꝑtē ſiniſtrā. Et poſt iſtud eſt iteſtinū rectū:⁊ iſtud inteſtinū rectū hēt ꝯcauitatē amplā in qua coadunant̄ feces:ſicut vrina in veſica coadunat̄:⁊ ſuꝑ orificiuꝫ iſtius eſt lacertus vrine.

De forma epatis. Cap.27m.

C EPAR poſitū eſt in latere dextro coſtaruꝫ ſuperioꝝ ex coſtis ſuperioribus:⁊ forma ipſius eſt forma lune:⁊ eſt habēs cōcauitatem in parte lateris ſtōi ⁊ additamēta:⁊ aliquibus iſunt quatuor:⁊ aliquib⁹ quinqꝫ:⁊ ipſum eſt cooperiens ſupra latus dextrū ſtomachū:⁊ gibboſitas ipſius eſt vſus diafragma:⁊ eſt ligatū ligamētis cōiungētibus ſe pellicule exiſtēti ſupra ipſum:⁊ orit̄ a cōcauitate ipſius epatis canale vnū nominatū ianua epatis:⁊ forma ipſius eſt forma vene:niſi q2 eſt nō hñs ſanguinē:⁊ illud canale eſt diuiſuꝫ in ꝑtes:⁊ ille ꝑtes ſunt ꝑtes multe in quātitate multa:⁊ veniūt ex ipſis.ſ.partib⁹ ꝑtes multe ad fundū ſtōi:⁊ ad inteſtinum noīatū duodenū:⁊ multe ēt ꝑtes ad iteſtinū veniūt ieiunum:⁊ demū ad reſiduū alioꝝ inteſtinoꝝ donec iungant̄ iteſtino recto.Et iſtud canale qđ eſt in porta epatis diuidit̄ etiā in ꝑtibus iterioꝝib⁹ ipſius epatis ad ꝑtes minu-
D tas.ſ.ad venas capillares ſi'es capillis.Et a ꝑte gibboſitatis epatis apparet vena magna a qua oēs vene totius corpis exeunt:ſicut diximus in anathomia venarū: ⁊ radix ipſi⁹ vene diuidit̄ ab epate ad ꝑtes minutas ſimiles capillis:⁊ obuiat̄ i ꝑtes diuiſas a canali noiato porta:⁊ nutrimētū chimoſuꝫ intrat in epate ꝑ ſuā ianuā:⁊ in illis venis decoquit̄ donec redeat ad ſanguinē:⁊ demū exit per illam venā magnā exiſtētem in ſua gibboſitate.

De forma ſplenis. Cap.28m.

FORMA ſplenis eſt longa:⁊ poſituꝫ eſt in parte ſiniſtra ligatum ligamentis coniungentibus pellicule exiſtentibus ſupra ipſum:⁊ eſt continuatuꝫ ſtomacho ex vna parte: et ex alia parte coſtis poſterioribus:⁊ oriuntur ab ipſo conducta duo:vnū ex ipſis coniungitur ori ſtomachi:⁊ aliud coniungitur in epate verſus concauitatem.

De forma fellis. Cap.29m. E

FEL poſitum eſt in epate:⁊ habet vias duas: vna coniungitur in concauitate epatis:⁊ alia ramificat̄ et coniungitur iſferioribus inteſtinis ⁊ in fundo ſtomachi.

De forma ⁊ anathomia renum. Cap.30m.

DVO renes poſiti ſunt in latere duoꝝ laterū ſpōdilium nuce prope epar ⁊ ren dexter eſt in altiori loco rene ſiniſtro: ⁊ vnumquodqꝫ hꝫ colla duo:vnum ipſoruꝫ coniungitur in vena magna aſcendente a gibboſitate epatis:⁊ aliud deſcendit inferius donec cōiungat̄ in veſica coniunctione mirabili:⁊ et iſte due vie.ſ.iſta duo colla noīant̄ in arabico alalbin.

De forma veſice. Cap.31m. F

LOCVS veſice eſt iter anuꝫ ⁊ vmbilicū:q̄ locus eſt noiatus in arabico ana:⁊ cōpoſita eſt ex duabus tunicis:⁊ in orificio ſui eſt lacertus vnus: et vrina venit a renibus ad ipſaꝫ ꝑ vias noīatas albalbin:⁊ iſte due vie tendūt ꝑ diametrū:⁊ vadūt etiā ꝑ longū donec trāſeāt ifra in veſicā:⁊ orit̄ ab ipſis corpus vnū ſi'e pellicule q̄ apit veſicā ⁊ claudit eā ex ꝑte renū: ⁊ iſtud ē ſine dubio;vt aliq̄d nō redeat d' vrina ad renes. — *Ueſica eſt compoſita ex duab⁹ tunicis.idē 19ª tertij c.1.ꝑ h̄ ſane itellige iſtaꝫ Auic. 15ª tertij c.1.*

De anathomia myrach ⁊ ẓirbi. Cap.32m.

MYRACH qđ etiā i arabico noīat̄ myrach: hꝫ ſi lacerto exñte inueſtito ſi vētre pelliculā vnā:⁊ eſt plana:⁊ poſt iſtā eſt cooptoriū:⁊ poſt ſunt iteſtina:⁊ iuuamētuꝫ iſtius pellicule eſt ad obuiādū ne iteſtina ſi' cōmiſceant̄:ſic̄ ſit in egritudīe in arabico noiata ſachot:⁊ iuuamētū cooptorij ē ad calefaciēdū iteſtina.⁊ de iſtis ero locut⁹ largi⁹ in lib.ſanitatis.

De anathomia veretri ⁊ teſticulorum. Cap.33m.

ORITVR ex oſſe vmbilicali corp⁹ neruoſum:⁊ muſculoſuꝫ ampliū:⁊ m'taꝝ ꝯcauitatū:⁊ ſunt ſub ipō arterie multe ⁊ late vltra eo q̄ ꝯueniret ſue G magnitudini:⁊ iſtud corpus eſt veretrū ⁊ oriunt̄ a pellicula vie due noiate in arabico albarbachi:⁊ demum ramificat̄ ⁊ generat̄ ex ipſis pellicula.ſ.burſa teſticuloꝝ ⁊ ēt teſticuli:⁊ veniūt a latere iteriori ex ꝑte venaruꝫ iſerioꝝ rami hñtes inolutiones ⁊ ligamēta multa:et circundantur carne glandulosa alba:⁊ habent teſticuli vias duas venientes ab ipſis ad veretrum.

De anathomia mammillarum. Cap.34m.

MAMMILLA ē cōpoſita ex arterijs:venis: ⁊ muſculis:⁊ eſt repleta carne glādulosa alba: ⁊ iſte arterie ⁊ vene diuiſe ſunt in mammillis in partes multas minutas: ⁊ reuoluuntur ⁊ torquentur reuolutionibus ⁊ tortionibus multis.

De anathomia vulue. Cap.35m.

VVLVA poſita ē iter veſicā ⁊ iteſtinū rectū:ſꝫ ē ſuperās veſicā ex ꝑte ſupiori:⁊ ligata eſt ligaturis lenib⁹:⁊ ipſe ſunt muſculoſe:vt de facili poſſint extēdi ⁊ dilatari ⁊ coadunari ⁊ ꝯſtringi:⁊ hꝫ cameras duas iungētes in vno orificio:⁊ q̄libꝫ iſtarū cam- H
erarū hꝫ loca cōcaua:⁊ noiata ſunt in arabico aluech: ⁊ iſta ſunt orificia venarū:vñ ſanguis mēſtruus trāſit in vuluā.Et poſt illas.ſ.duas cameras ſūt additiōes q̄ teſticuli duo mulieris dr̄ ⁊ ſunt minores teſticulis viroꝝ.Et id qđ ſuperat ex vulua durat vſqꝫ ad orificiū ipſi⁹ qđ nominatū ē in arabico fereg:hꝫ additamēta ꝓhibētia ipm̄ a frigore.Et orificiū vulue v̄ginis ē criſpū:⁊ ex criſpitudine illa oriunt̄ vene minute hñtes pelliculā vnā ꝯtextā duab⁹ texturis:vna tēdit in lōgitudinē:⁊ illa eſt minor: ⁊ altera vadit in latitudinē.Et quātitas hui⁹ anathomie mēbroꝝ ſufficiat hic:⁊ ſi aliq̄ volūt plus addere addant.

Explicit Liber Primus Colliget Auerrois qui fuit liber de anathomia.

I ¶ Incipit Liber Secundus: qui eſt de ſanitate: ⁊ eſt continens capitula vigintiduo.

¶ De ſanitate ⁊ de complexione atq; cōpoſitione membrorum in vniuerſali. Cap. pmum.

Diffō ſanitatis.

SANITAS eſt bona diſpoſitio in membris corporis humani: cū qua ipſū3 operaſ operationē quā hʒ agere per ſuā nām: ⁊ patitur paſſionē quā hʒ pati. Et iſta diffinitio eſt ex diffinitionibus per ſe notis. Et ideo qa membroꝝ ſm ꝙ teſtificatur ſenſus ſunt due ſpēs: conſimilis ⁊ officialis: debemus intelligere in vnaquaq; ſpecie ipſoꝝ qd ipſa eſt: ⁊ ponere differētias earū: ⁊ poſtea debemus enarrare q̄ eſt actio ⁊ paſſio q̄ appropriatur vnicuiq; mēbro: ⁊ quādo nos faciemus iſtud: tunc cognoſcemus qd eſt ſanitas vera cognitione.

K Et incipimus loqui ſup corpus cōſimiliū partiū. Et dicimus ꝙ via in cognitione rei cum qua operaſ mēbrū cōſimile ſuas opationes: ⁊ patitur ſuas paſſiones: eſt via p quā nos poſſumus certificari in radicibus iſtius ſciētie: poſtq̄ nos reperimus hec vba declarata in nāli phia. ſ. ꝙ oīa corpora ſimiliū partiū: inquantū ſunt ſimiliū partium: ſunt cōpoſita ex quatuor elemētis. ſ. ex igne: aere: terra: ⁊ aqua: ⁊ eſt declaratū in libro generationis ⁊ corru. ꝙ via generationis nō eſt niſi ex parte tēperantie cōmixtionis ⁊ cōplōnis. ⁊ in q̄rto methaurorū eſt declaratum ꝙ cōplō ⁊ cōmixtio nō fit niſi per modū3 decoctionis: q̄ decoctio nō fit niſi p calorē. Et ꝙ oīa q̄ reperitur in iſtis corporibus cōſimilib⁹ nō euenit niſi ſm differētiā ⁊ menſurā ſeu tēperantiā calidi: frigidi: humidi: ⁊ ſicci. ⁊ ſm ꝙ inuenitur in eis alia forā tēperantie: ⁊ eſt determinatū ibi ꝙ forē eoꝝ non ſunt aliud q̄ʒ forē tēperantie cōplexionalis: ⁊ ꝙ accidētia q̄ ſunt ꝓpria in vnaqueq; ſpecie ipſoꝝ nō ſunt ſtantia p ſe: ſed ſunt ſequētia formas cōplexionales. Et hec eſt narratio q̄ erat multū3 neceſſaria anticipare hic. Et ſunt vba q̄ ſunt declarata in naturali phia per demōſtrationes ꝓprias ⁊ ordinatas.

Scdō d generatione t.c.49.

ca.magno. 2.t.c.30.et 14.

L ¶ Et quando medici ſtudent tractare de iſtis rebus in hmōi arte: eoꝝ verba nō ſunt ſuper iſta nec propria: nec ordinata: eo ꝙ ſtudent attribuere res vles entibus particularibus: ⁊ iō eoꝝ dicta nō ſunt ꝓpria: ⁊ nō ſunt ſup viam quā intendūt ꝓbare: ⁊ tunc cadunt in re quā credūt adducere per demonſtrationē. Et iſta res accidit Gal. in libro de cōplexione. ſ. ꝙ doctrina eius in illo libro nō icedit ſm doctrinā quā fecit in libro de elemētis per viam demonſtratiuā: ⁊ iſta vba erunt multū leuia apud illum qui ſtuduerit in logica etiam paruo tēpore.

Cōtra medicos.

¶ Et modo volumus reuerti ad ordinē verboꝝ noſtroꝝ: ⁊ dicimus ꝙ iſte res quādo erunt ſm modū quē diximus: tunc erit intellectū ꝙ res quā diximus ꝙ mēbrū cōſimile agit cū3 ea actionē ſuā: aut paſſionē ſuā patitur nō eſt alia res q̄ʒ forma cōplōnalis q̄ ꝓuenit a menſura cōmixtionis quatuor elemētoꝝ. Et qm̄ res miſcibiles nō inueniunſ in mixto niſi duob⁹ modis.

M Unus eſt vt menſure ſint equales: ⁊ iſta mixtio vocaſ mixtio equalis cōparando ipſa3 extremitatibus: eo ꝙ eſt in medio earū nō declinās. Scdō eſt vt, nō ſint inequalibus mēſuris: ⁊ iſta etiā inequalitas eſt multis modis: ⁊ ſm iſtā inequalitatē ſunt diuerſificate ⁊ inequales facte cōplexiones ſpecierū. Sed dabim⁹ pro exēplo huius ꝙ ſicut cōplexio equi eſt diuerſa a cōplexione hoīs: ideo q: menſure elementoꝝ ſunt mixte in eo ſup latitudinē diuerſa3 cōmixtionis mēſurarū earū in hoīe. Et ideo ꝙ illa forma cōplōnalis q̄ eſt ꝓpria in vnaquaq; ſpecie inueniſ in ipſa eadē ſpecie inequalitate et diſtemperātia media inter multū ⁊ parū: ⁊ etiā hʒ latitudinem q̄ recipit plus ⁊ minus intra extremitates: q̄ temperantia ⁊ equalitas nō exit de eis niſi quādo eorumpitur forma ſpecifica earū: neceſſe eſt ex hoc ꝙ vna ⁊ eadē3 cōplexio ſpālis ſit equalis ⁊ exiēs ab equalitate.

N Et iſtud eſt aut in vna quatuor q̄litatū aut in duab⁹: quarū poſſibilis eſt cōpoſitio adinuicē. ſ. actiuarū ⁊ paſſiuarū: quarū vna nō ɔ̄dicit alteri. ſ. calida ⁊ humida: frida ⁊ ſicca: aut calida ⁊ ſicca: frida ⁊ humida. ergo cōplōnes cōſimiliū partiū ſunt de neceſſitate. ix. ſ. equalis. ca. fri. ſic. ⁊ hu. aut ca. ⁊ hu. aut ca. ⁊ ſic. aut frigi. ⁊ hu. aut fri. ⁊ ſic. ¶ Sed ſi inueniunſ iſte. ix. in corpe hoīs in fine ſimilitudini extremitatis elemētoꝝ in menſura qualitatū. Iſtud aūt nō poſſet eſſe ſi nō eēt poſē inuenire corpus cōſimilium partiū: in quo mēſure elemētoꝝ eſſent equales penitus in quātitate.

O Et vie ſpeculationis multum neceſſarie ſunt hic: tunc apparet ꝙ eſt ipoſē eſſe h̄ in quātitate partiū coꝝ. ſ. in grauitate ⁊ leuitate. Iō qd dominās ſup corpa partiū conſimiliū eſt aqua ⁊ terra: iō hn̄t coagulationē ⁊ firmitudinē: ⁊ q̄litates q̄ faciūt ipſa firmari ⁊ cōpleri ſunt ille q̄ faciūt coctionē ⁊ digeſtionē: ⁊ iō eſt appropriatū generabile: aſ. nāle dn̄ationi ptis agētis ⁊ calide: ⁊ patiētis hu. cū qb⁹ fit mixtio ⁊ coctio: ⁊ totū hoc eſt declaratū in q̄rto methauroꝝ: ⁊ ab illis regulis eſt ꝓbatū3 ꝙ cōplōnes nō ſunt niſi q̄nq; ſolū: vna. ſ. eq̄lis ⁊ q̄tuor inequales. Et ꝙ eſt ipoſē duo corpa inuenire q̄ ſint cōuenientia in caliditate ꝙ vnū ſit ſiccius alio: ſicut opinaſ Gal. in puero ⁊ iuuene: ⁊ ia3 declarauimus iſtud in alio loco melius. Et ſcias in ſumma ꝙ mēſure duarū3 qualitatum actiuarū ſumunſ a mēſuris duarū qualitatū paſſiuarū: eo ꝙ forme ꝓprie hn̄t materias ꝓprias ſub eis.

P Et nos videmus ſi nos exiremus ab intētione publica multitudinis medicoꝝ eſſet difficile itelligere: ⁊ iō nos loquimur de hoc nimis. Et adhuc error q accideret ex hoc in hac arte eſt multū paruus: ⁊ iō nō facimus hic nouū ꝓceptū. Et etiā error quē diximus de tēperata cōplōne eſt paruus. ¶ Et iō dicimus ꝙ eſt verū verbū Gal. de eo ꝙ dixit de cute vole manus. Et magis in iſta pala vel palma apud arabes ⁊ ſonat pro extrema parte palme verſus digitos palme: ⁊ plus in iſta q̄ eſt ſup partē q̄ vocaſ formiculata. Et quādo erit totū hoc qd narrauim⁹: tūc res cū qua operanſ ptes ɔ̄ſimiles ſuas actiōes: aut patiunſ ſuas paſſiones eſt de neceſſitate vna iſtarū nouē cōplexionū: ſiue ſint ptes cōſilēs alijs: ſiue n̄. Et iō neceſſariū ē ſcire nāle3 cōplōnē de iſtis nouem cōplōnib⁹ cuiuſlibet mēbroꝝ: ꝙ illa cōplexio eſt temperata cōparādo ipſam actioni mēbri aut paſſioni eius. Et iſta tēperātia eſt illa q̄ eſt dicta tēperātia ſpālis ſpeciei: ⁊ ipſa eſt illa cōplexio quā op3 ɔ̄ſeruari in hac arte aut reſtaurari.

Q ¶ Et qn̄ ſtabimus ſup cōplōnē cuiuſlibet mēbroꝝ cōſimiliū: tunc ſtabimus ſup cōplexione3 membroꝝ cōpoſitoꝝ ex ipſis. Et qn̄q; plus: iō ꝙ cōplexio q̄dā eſt q̄ appropriaſ membro officiali iquantū eſt officiale: ⁊ quedā eſt appropriata ei inquantū eſt ɔ̄ſimiliū partiū: nō ex parte v̄ eſt officiale. Et qn̄ nos ſtabimus ex hac parte ſup cōplexione3 cuiuſlibet mēbri membroꝝ officialium: tunc poterimus ſtare ſup cōplōnem tēperatā appropriatam toti corpi: iō ꝙ cōplexionē nos nō appropriamus niſi in hoc ꝙ eſt inuēta mēbris officialib⁹ ex qbus eſt cōpoſitū: ⁊ ex membris officialib⁹: ⁊ ex pte cōſimiliū. Et eſt neceſſe vt ſcias in p̄mis ꝙ ex mēbris vel corpibus q̄dam ſunt cōpoſita ex elemētis p̄ma cōpoſitione: ⁊ quedā ſunt cōpoſita mediante p̄ma cōpoſitione. ¶ Et mēbra conſimilia q̄ ſunt ptes aīalis ſunt hmōi ſpeciei: iō qa non generanſ niſi ex ſanguie ſolūmodo. ⁊ ſanguis generaſ ex cibis ⁊ potibus. Et ſcias ꝙ ſpma non eſt ex rebus q̄ ſunt ps membri: aut ſimplex aut aliquod aliud membroꝝ: ſicut declaratū eſt in naturali philoſophia. Et ego faciam longiorē ſermonem in tractatu de iuuamēto mēbroꝝ. ¶ Nec ēt melā

A Prima rõ.

cholia: cholera: ⁊ flegma: ſunt elementa mẽbroꝝ cõſimi-
lium per viam ſm̃ quã eſt ſanguis. Ideo ꝙ res que gene-
rantur plus ꝙ̃ ex vna re nõ cõplentur: niſi qñ miſcentur
ille res adinuicẽ: ⁊ faciunt vnum corpus: ſicut eſt ſquin-
çibin: qđ fit ex cõmixtione mellis cũ aceto ⁊ aqua: quoꝝ
quodlibet ſtabat per ſe in actu. Et in vulua non inueni-
untur melancholia nec cholera in actu que miſceantur
cum ſanguine ad hoc vt ſint poſtea pars membri. Sed
cholera ⁊ melia ſunt in corpore hominis ex certis iuua-
mentis: que nos feſtinamus declarare. ❡ Sed flegma
eſt materia remota: ideo ꝙ ex ipſo non generant̃ mem-
bra niſi quãdo fit ſanguis. Et due cholere non ſunt ma-
terie membri nec propinque nec remote: ideo quia eſt
impoſſibile ipſas conuerti in ſanguinem: ſed ipſe ſunt in
eo in potentia: quia quãdo corrumpitur multoties con-
uertitur ad eas. ❡ Et non fecit eos errare in hoc niſi lo-
cus ꝯſequẽtis: ideo qđ viderũt ꝙ elemẽta nõ inueniunt̃
in cõpoſito ex eis niſi in potẽtia: cũ dixerunt hoc. Sed ⁊
non cõuertit̃ ꝙ res que inuenit̃ in alia re in potentia ſit
eius elementũ: ſed ſanguis eſt yle tranſibile vel mutabi-
le ad aliã rem per accidẽs non ſicut eſt yle cibus iſtoꝝ p
accidens: ſed ſicut vita eſt yle mortis. Et ideo nõ dicitur
ꝙ fex ⁊ ſpuma ſit elementũ vini: ſed dicitur ꝙ vinum eſt
completum exiſtentibus ſeparatis iſtis ab eo: ideo quia
ſunt eius ſuperfluitates ſeparate ab eo quando digerit̃:
ita ſunt vere due cholere cum ſanguine: eo ꝙ quodli-
bet generabile habet aliquam ſuperfluitatem que ſepa-
ratur ab ipſo tempore digeſtionis.

Scḋa rõ.

B Rñſio rõ-nũ medico-rum.

❡ De cõplexionibus mẽbrorum conſimilium. Cap. 2m.

ET POSTQVAM eſt declaratum iſtud: re-
uertemur ad ordinem noſtrũ ad enarrandũ com-
plexionem quorũlibet membroꝝ conſimilium: et
ab illo procedemus ad cognitionẽ eoꝝ actionum
et paſſionum: ⁊ dicemus ꝙ oſſa apparent ex ſuo eſſe: ꝙ
frigiditas ⁊ ſiccitas dominatur ſuper ea: ⁊ ſimiliter char-
tilagines: ⁊ pili: ⁊ chorde: ⁊ ligamenta: ⁊ nerui: ⁊ vene: ⁊
panniculi: eo ꝙ calor ea coxit: ⁊ frigiditas congelauit: ⁊
ideo mollificat ea calor aut diſſoluit. Et iſta qualitas eſt
in vno eoꝝ plus ꝙ̃ in alio. ❡ Et videtur ꝙ ſiccior omni-
bus ſit pilus: poſt illũ os: ⁊ poſt illud chartilago: ⁊ poſt
ligamentũ: ⁊ poſt illud pãniculus: ⁊ poſt illum vene: et
poſt illas ſunt vene pulſatiles: ⁊ poſt illas neruus vel
muſculus. ❡ Sed ſuperfluitas frigiditatis eorũ eſt iſta:
ꝙ pilus eſt frigidior omnibꝰ: ⁊ poſt illum oſſa: ⁊ poſt illa
chartilago: ⁊ poſt illam ligamentũ: ⁊ poſt illud pannicu-
lus: ⁊ poſt illum lacertus: ⁊ poſt illum vene pulſatiles ⁊
nõ pulſatiles. Et iſta membra. f. ⁊. s. nõ appropriant̃ fri-
giditati niſi ꝑpter hoc ꝙ frigiditas eſt illa q̃ cõplet ea: ⁊
dominat̃ in eis: nõ ꝙ ipſa ſint priuata calore: ſicut ipſa
ſunt appropriata ſiccitati: ideo ꝙ ſiccitas eſt illa que cõ-
plet ea. ⁊ dominat̃ in eis: nõ ꝙ ſint priuata humiditate:
q² mixtio ⁊ digeſtio ſtant ſuper humiditatẽ: ⁊ calor q eſt
in iſtis eſt in ſpecie ſpecierũ accidẽtis. ❡ Sed membra
ſuper que dominat̃ calor ⁊ humor ſunt caro: ſanguis: et
ſpũs. Sed calidius omnibus eſt ſpũs: ⁊ poſt illũ eſt ſan-
guis: ⁊ poſt illũ caro. Et per iſtã eandẽ viã incedunt hu-
miditates: ideo ꝙ ſpũs eſt de genere aeris: ⁊ aer eſt hu-
midior aquã ſicut declaratũ eſt in naturali pħia. ❡ Sꝫ
inter mẽbra frigida ⁊ humida in primis eſt adeps: ⁊ poſt
illũ eſt pinguedo. ⁊ poſt illã cerebrũ. ſ. ſubã medullaris:
⁊ humiditates incedunt ſm̃ hanc viã. Et hic eſt pelagus
in quo aliqs multũ haberet nauigare ſi tẽpus adeẽt. Et
in aliis noſtris libris iã locuti ſumus ꝓlixe. ❡ Sꝫ multũ
recordare: ⁊ caue ne obliuiſcaris qđ dictũ eſt ſupra. ſ. ꝙ
de neceſſitate eſt ꝙ ſint gradus virtutũ actiuarũ ſuper
vnam ⁊ eandẽ complexionẽ ſm̃ comparationẽ graduũ
virtutum paſſiuarum ⁊ non intendas poſt conſiliũ igno-
ratum in hoc: ⁊ conueniens eſt medico recipere com-
plexionem iſtorum membrorum a naturali.

C Ordo quẽ [...] Auic. [...]a primi

D

E

❡ De complexionibus membroꝝ officialium. Cap. 3m.

ET NVNC incipiemus a complexione mem-
broꝝ officialiũ: poſtꝙ̃ diximus de cõplexione con-
ſimiliũ. Et dicimus ꝙ cor poſtꝙ̃ eſt cõpoſitum ex
panniculis ⁊ ligamentis ⁊ neruis eſt de neceſſita-
te calidum propter multum ſpiritum exiſtentem in eo: ⁊
propter ſanguinem exiſtentẽ in eo: ⁊ etiam propter par-
tem carnoſam quã habet: ⁊ ſtat in corpore ad ſimilitu-
dinem vnius clibani ignis in domo. Sed ſi eſt ſiccum ſi-
cut dicunt medici: aut temperatũ: aut declinans ad hu-
miditatem: hoc eſt ſpeculandũ. Sed mihi videtur ꝙ eſt
declinans ad humiditatem propter ſpiritũ exiſtentem
in eo. ❡ Sed illud qđ videtur ex epate: ex ſua eſſentia
eſt ꝙ ſit calidum ⁊ humidũ. Propterea quia maior pars
ſuarum partium eſt carnoſa: ſanguinea: ⁊ etiam ad ipſũ
tranſmittuntur multe arterie. Et hic multa ſunt inquirẽ-
da: ⁊ quia medico nõ pertinent: ideo dimittamus. ❡ Et
cerebrum eſt frigidum: ideo ꝙ maior pars ſuarum par-
tium eſt ſubſtantia medullaris ⁊ neruoſa: ⁊ ſimilis huic.
Et natura medulle que eſt in ipſo ẽ diuerſa a natura me-
dulle que eſt in oſſibus: q² tu vides ꝙ non eſt in eo pars
pinguoſa: aut vnctuoſa: ⁊ quando coquitur ad ignẽ in-
groſſatur ⁊ deſiccatur: ideo ꝙ pars aquoſa que eſt in eo
reſoluitur propter calorem: ⁊ remanet pars terreſtris.
❡ Et queadmodum diximus de cerebro: eodem modo
diximus de nucha. Sed ſplen ⁊ renes ipſa etiã ſunt de
mẽbris calidis ⁊ humidis: ꝙ̃uis renes ſint in hoc ſub ſple-
ne in gradu propter groſſitiem ſanguinis qui ſtat in ſple-
ne: ſicut ſplen eſt in hoc gradu ſatis inferior epate.

F

❡ De complexione temperata ⁊ de diſtemperatis totiꝰ
corporis. Cap. 4m.

ET POSTQVAM eſt declaratum in com-
plexione membroꝝ officialiũ ⁊ conſimiliũ ab iſto
poſſimus cognoſcere quid eſt temperata cõple-
xio totius corporis. Cũ ſi inueniuntur iſta membra
proportionata ſuper iſtas complexiones: ipſum eſt tem-
perate complexionis penitus: ⁊ inueniuntur in eo iſte
proprietates ⁊ illa ſigna que dicit Gal. ꝙ inueniuntur in
temperata complexione. ❡ Et manifeſtum eſt ꝙ iſta tẽ-
perantia non dicitur niſi in comparatione omnium par-
tium totius corporis: ideo quia impoſſibile eſt iſtis mem-
bris conſimilibus exeuntibus eis a ſua cõplexione na-
turali: aut in vna qualitate: aut in pluribus ꝙ nõ ſuper-
ueniat permutatio aut corruptio per iſtum exitum. Et
iſte exitus habet multas cauſas: aut propter clima: aut
propter yle: aut propter agens: aut propter mutationẽ
quatuor etatũ: eo ꝙ puer eſt calidus ⁊ humidus: ⁊ iuue-
nis calidus ⁊ ſiccus: ⁊ ſenex eſt frigidus ⁊ ſiccus. ⁊ hoc
manifeſtum eſt ex eoꝝ operationibus: ⁊ ex propinqui-
tate ⁊ longitudine generationis. Et etiam maſculi cõple-
xio eſt calidior ⁊ ſiccior complexione femine. Et hoc ma-
nifeſtum eſt ex operationibus eorum. ❡ Et aliqñ ꝑmu-
tant̃ cõplexiones ꝑpter exercitia. Et ꝑpter cibos: ⁊ ꝓ-
pter omnia extrinſeca. Et ſicut põt eſſe iſta ꝑmutatio in
conſimilibus: ita põt eſſe in officialibꝰ. Et poſt hoc in to-
talitate totius corporis cõcordantibꝰ nobis ipſa omnia
adinuicem. ❡ Et poſtꝙ̃ eſt poſſe eſſe hoc. Et eſt iã oſtẽ-
ſum ꝙ exitus cõplexionũ exeunt ad octo ſpecies apud
medicos: tũc res ꝑpter quas operat̃ mẽbrũ ſuas actio-
nes: ⁊ patit̃ ſuas paſſiones aut totũ corpus. ſunt nouem
ſpẽs apud medicũ: vna tẽperata: ⁊ illa eſt nãlis: ⁊ octo
ſunt diſtẽperate: eo ꝙ corpꝰ cui dñat̃ caliditas in mem-
bris: ⁊ ſiccitas appropriat̃ caliditati ⁊ ſiccitati ⁊ ſic i reli-

G

Cõplxo maſculi calidior ⁊ ſiccior cõplxo femie. idẽ pꝰ primi. ca. 3. doc. 3. ⁊ Gal. 2° cõplonũ. itel lige ꝙ̃ oppoſitas auctoritates ð diarum moꝝ Hip. c. 103. ⁊ in lº ð rictus rõne. c. 215 ⁊ Gal. 2° ð ſpmate. et 25ª ꝑticła affoꝛiſmoꝝ rabbi Moyſi.

I quis ſpeciebus. Et hoc mō intellige ꝙ ſpecies cōplexionis
ſanitatis ſunt nouē. Et temperata cōicat cū ambabus
ſpeciebus mēbroꝝ: ſaluo ꝙ ipſa eſt in ſimplicibus pᵐo
in ſubſtantia: ⁊ in compoſitis ſecūdario ⁊ per accidens.
¶ Et ideo quia medici appropriant cōplexiones diſtē-
peratas qualitati actiue ⁊ paſſiue. cōueniens eſt appro-
priare complexionem totius coꝛpoꝛis iſtis duabus qua-
litatibus ſolum: ⁊ propter hoc ſunt ſm rationem com-
plexiones diſtemperate ſolum quatuoꝛ.

Cōplexiones diſtēperate ſūt tm̄ q̄tuoꝛ. idē ſup. c. p̄

¶ De ſanitate mēbroꝝ officialiū ⁊ eius ſpecieb⁹. Cap. 5ᵐ.

ET POSTQVAM eſt declarata ſanitas cō-
ſimiliū partiū propter earum cōplexionē tempe-
ratam quā habent propriā: ⁊ in ſubſtantia conſer-
uatam. ⁊ per accidens membroꝝ officialium ⁊ to-
K tius coꝛpoꝛis. Modo redeamus ad declarandum ſani-
tatem membri officialis ſubſtantialiter inquantū eſt of-
ficiale ⁊ ſpecies eius. Et dicimus ꝙ membra officialia:
ideo quia ſunt cōpoſita apparet ex eoꝝ eſſe ꝙ non ope-
rantur ſuas actiones ⁊ patiunt ſuas paſſiones: niſi quā-
do ſunt in ſua qualitate ⁊ in qualitate quantitatis: iquā-
tum ipſa eſt quantitas: ⁊ in poſitione ſua ſm modū natu-
ralē: ⁊ in continuatione partium ſuarū: ⁊ in contigua-
tione terminoꝝ eoꝝ in coniunctione ſua: ⁊ ſeparatione:
⁊ in qualitate coniunctionis ⁊ ſeparationis eoꝝ: ⁊ ſitus
eoꝝ: ⁊ oꝛdinationis. ¶ Et quidā ſunt qui opinantur ꝙ
iſtud intret in genere poſitionis: ſed ſi vocatur poſitio
hoc nō eſt niſi ꝓpter equiuocationē. Sed qualitas eoꝝ
eſt ꝙ ſit foꝛma eoꝝ naturalis: ⁊ ꝙ cōcauitates eoꝝ ⁊ vie
ſint ſm foꝛmā naturalē in eoꝝ largitate ⁊ ſtrictura: ⁊ ꝙ
ſint eoꝝ ſuperficies in lenitate ⁊ aſperitate ſm modū na-
turalē. ¶ Sed quātitas eſt in tēpoꝛe quando inuenitur
harū partium numerus naturalis: ⁊ eodē modo in ſuis
menſuris. ¶ Sed modus eoꝝ in coniunctione eſt etiam
modus ille naturalis: ſicut coniunctio partis mēbri offi-
L cialis: pars parti: ⁊ ſeparatio eoꝝ: pars a parte: ⁊ qua-
litas coniunctionis ⁊ ſeparationis intrat in hoc. ¶ Et
continuatio: ⁊ contiguatio: ⁊ terminatio: ⁊ ſeparatio: et
coniunctio manifeſta ſunt. Sed continuatio plus cōue-
nit in membro cōſimili q̄ in officiali: ⁊ paruū ⁊ magnum
in eſſe in genere mēſure: ⁊ eſt appropriatū quātitati cō-
tinue: ſicut eſt ſatis vel multū ⁊ parum appropriatum
quātitati diſcrete. Et quāuis menſura in hoc qꝺ appro-
priatur ſit conuenientius appropriare eam mēbro con-
ſimili q̄ officiali: ideo quia officiale, non eſt ſuper menſu-
ram ſuam naturalē: niſi quādo eſt quodlibet conſimiliū
ex quibus eſt compoſitū ſuper menſurā ſuam naturalē.
¶ Sed poſitio naturalis que eſt in membro hoc eſt vt
ſint eoꝝ partes oppoſite mēbris manifeſtis ſicut cōſue-
tudo eſt mēbri poſiti: ⁊ iſtud erit locus mēbri naturalis
in coꝛpoꝛe: ſicut eſt epatis ⁊ ſtomachi: ⁊ ſic in alijs eſt in-
telligendum: ⁊ ita eſt modus iſte in poſitione partis mē-
bri in ſeipſo: pars parti. ¶ Sed qꝺ diximus ꝙ erit mo-
dus ipſius ex cōmunicatione eoꝝ partium ſuis partib⁹
eſt modus naturalis: hoc exiſtit in poſitione: al'. cōpoſi-
tione. prima que generalis eſt omnibus membris coꝛpo-
M ris: ſicut eſt cōmunicatio omniū mēbroꝝ principalium:
eo ꝙ non cōplerentur eoꝝ operationes niſi cum eis. et
etiam hoc eſt inuentum in membro cum membro: ſicut
cōmunicatio ſtomachi cum cerebro in operatiōe ſua q̄
eſt appetitus. Et ſicut eſt in partibus vnius ⁊ eiuſdē mē-
bri officialis cum parte que dominat' plus in operatio-
ne illius rei: ſicut eſt cōmunicatio omniū partiū oculi ad
cryſtallinam humiditatē. ¶ Sed ſunt gradus: al'. genus
coniunctionis ⁊ ſeparationis: ⁊ eoꝝ qualitatū: quoniam
ſunt ex membris que ſeparata ſunt abſq; ligaturis: ſicut
ſunt digiti. Et eoꝝ ſunt q̄ aſſociant' ligaturis vł adeptio-

N nibus: quoꝝ partes intrant partes: ⁊ eoꝝ ſunt quorum
coniunctiones ſunt nodatiles: ⁊ hoc modo poteſt eſſe
ꝙ mouetur membrū quod eſt pars coniunctionis ipſius
ſitus. Sicut eſt planta manus que eſt pars coniunctio-
nis brachij quod eſt nominatū in arabico ſcahat: ⁊ ipſa
planta coniuncta eſt ligaturis ⁊ adeptionibus: ⁊ cū hoc
eſt coniunctio nodatilis. ¶ Iſte ſunt ſpecies diſpoſitio-
num que quando ſunt in membris officialibus: tunc ha-
bent agere ſuas actiones naturales: ⁊ pati ſuas paſſio-
nes: ſiue illas quas habent ab vtilitate: al'. a neceſſitate:
ſiue illas quas habent a nobilitate. Et a capitulis ana-
thomie que oꝛdinata ſunt p multos alios auctoꝛes po-
teris ſcire iſtas res prolixius: ⁊ propter hoc nō eſt mea
intentio prolōgare me in eis. Et ſi tu vidiſti libros Gal.
O ⁊ libros alioꝝum medicoꝝum qui ſunt ſm ſuam opinio-
nem: ⁊ videbis iſtum: tunc cognoſces ꝙ illud quod di-
ximus in diuiſione ſpecierum ſanitatis eſt multū melius
⁊ verius q̄ illud qꝺ dixit homo quem ſcis. ¶ Et illud me-
lius non poteris cognoſcere ſi tu non ſtudueris in natu-
ralibus ſcientijs: quoniam opoꝛtet ꝙ tu teneas de via
philoſophoꝝ aliquantulū plus q̄ de via medici: ⁊ ꝙ iſte
liber non eſt factus pro illo qui incipit tantūmō legere.

¶ De ſanitate aliqualiter in mēbris cōſimilib⁹. Cap. 6ᵐ.

ET MODO incipimus dicere: ideo ꝙ inueni-
mus de complexionibus ſanitatis appropriatis
membris conſimilibus que ſunt in fine temperan-
tie ſm ſe: ⁊ quaſdam que exeunt a temperantia:
ſed exitus per quē non prouenit leſio ſenſibilis in actio-
ne aut in paſſione. Et ſimiliter eſt in mēbris officialibus:
et tunc inuenimus ibi qualitatem temperatam: ⁊ quan-
titatem temperatam: ⁊ poſitionem temperatam: ⁊ com-
P municationem temperatam. Et iſta eſt bona diſpoſitio
ſuper quā viſus fuit Gal. demonſtrare in tractatu habi-
tudinis bone: ⁊ qui eam voluerit addere in iſto libro nō
reputo malum. Ideo ſpecies ſanitatum que ſunt in offi-
cialibus mēbris ſunt apud medicos octo: quatuoꝛ tem-
perate: ⁊ quatuoꝛ diſtēperate: aut augmentate. ¶ Sed
quintum genus ſpecierum vel generum diſpoſitionum
quidam ſunt qui opinantur ꝙ eſt vnum in quo cōmuni-
cant membra conſimilia ⁊ officialia: ⁊ illa eſt foꝛma con-
iunctionis noſtre. Ideo quia coniunctio eſt duobus mo-
dis ſicut ſcis vna eſt coniunctio nodatilis: alia eſt cōiun-
ctio vera: ⁊ vera eſt appropriata magis conſimili: ⁊ alia
plus officiali. Sed coniunctio vera illa eſt conſimi-
lium: ⁊ debet numerari in habitudine ſanitatis eoꝝum.
¶ Amodo declarauimus omnes ſpecies habitudinum
ſanitatum membroꝝum conſimilium et officialiū: com-
munes ſiue proprias. Et declaratū eſt in omnibus per
quem modum eſt eoꝝum cōmunicatio. Et fuit neceſſe
illi declarationi: ideo ꝙ operatio complexionis tem-
perate membri officialis non eſt vna ⁊ eadem operatio
cum illa conſimiliū: ideo quia eſt conſimilibus propria
⁊ in ſubſtantia: et officialibus ſecundaria: ⁊ per acci-
dens et alij medici non ſubtiliati fuerunt in faciendo
Q hanc diuiſionem.

¶ De actionibus et paſſionibus et de virtutibus mem-
broꝝum. Cap. 7ᵐ.

MODO volumus tractare de actionibus et
paſſionibus proprijs in quolibet membro: et
iſte intentiones et cognitiones ſanitatis ſtant
loco cauſarum finalium: ⁊ ille de quibus hacte-
nus loquuti ſumus ſtant loco cauſarum foꝛmalium et
materialium: ⁊ hic eſt ponendum vnum principiū na-
turale. ¶ Et dicimus iam eſſe oſtenſum in naturali phi-
loſophia ꝙ quodlibet coꝛpus eſt compoſitum ex ma-
teria ⁊ foꝛma: ⁊ ꝙ materia non eſt inuenta niſi propter

A formam:⁊ ꝓpter hoc collectū ex materia ⁊ forma.ſ.ens
naturale nō eſt niſi propter operationes ſuas ꝓprias in
ipſo. Ideo dicit Ariſto. ꝙ natura nō facit aliqd in vanū.
Et ſimiliter inuenit̃ iſtud in rebus artificialibus.v.g. qa
ligna nauis non ſunt inuenta niſi ꝓpter formā nauis:⁊
figurā ſuā:⁊ eſt inuentū collectū ex his ambobus ꝓpter
operationē nauis.ſ.nauigare in aqua.ergo de neceſſita-
te eſt inuenire in mēbris hominis rem q̃ ſit etiā hoc mō
.ſ.ꝙ ſit in eis res ſtans loco materie:⁊ res ſtans loco for
me:⁊ res tertia.ſ.actio ⁊ paſſio:q̃ res ipſa erit finis colle
cti eoꝝ. ¶ Et hic eſt neceſſe inquirere in primis q̃ ſit illa
res in mēbris q̃ ſtat loco forme:⁊ q̃ loco materie:⁊ po-
ſtea veniemus ad declarandū actionē ⁊ paſſionē cuiuſ-
libet eoꝝ. Et dicimus ꝙ mēbra cōſimilia apparēt:vt in
pluribꝰ eoꝝ ꝙ ſint loco materie cōpoſiti. Quia oſſa ma-
nuū ⁊ ligamenta:⁊ chorde:⁊ nerui:⁊ caro:⁊ cutis appa-
B rent ex eoꝝ eſſe ꝙ nō ſint inuenta:niſi ꝓpter formā ma-
nus:⁊ forma manus q̃ eſt cōpoſita ex illis non eſt inuēta
niſi ꝓpter actiones ⁊ paſſiões: qbus ipſa appropriat̃.ſ.
ꝙ manus nō poſſet extēdi nec ſbi:nec colligere:nec fa-
cere alias ſuas opationes niſi ꝓpter hoc:ꝙ ē cōpoſita.
¶ Et qͣuis mēbra ꝯſilia nō ſint inuēta niſi pp cōpoſita:
tū hāt qōlibet eoꝝ ꝑ ſe operationē ꝓpriā q̃ manifeſtat̃
plus in cōpoſito.ſ.ꝙ manus nō hēt firmitudinē ad ſuſtē
tandū res niſi pp oſſa ⁊ nō hēt poſſe plicare ſe niſi pp
carnē:⁊ ꝓpter neruos:⁊ alia ſilia. Ergo poſtq̃ꝫ diximus
ꝙ mēbra ꝯſilia nō ſunt inuenta niſi ꝓpter cōpoſita:nece
eſt nobis videre ſi hic eſt aliqua res pp quā ſit inuentuꝫ
cōpoſitū ⁊ collectū ex eo cū qua cōpleat̃ opatio cōpoſi-
ti. ¶ Et dicimꝰ ꝙ actiones ⁊ paſſiões nāles mēbroꝝ nō
fiūt niſi pp calorē innatū in ipſis p̃ter calorē cōplōnalē
q eſt in mēbris cōſimilibꝰ. Et hoc eſt demrātū ꝑ ſcientiā
demrātiuā. Et cognitū per experientiā anathomie:q.ſ.
inuenit̃ in corde vnū corpus vaporoſuꝫ calidū in fine qō
mittit̃ ab eo ad oīa mēbra ꝑ viā arteriarū:⁊ ita opinat̃
ꝙ ſit in cerebro. ¶ Et poſtq̃ꝫ ſic eſt:⁊ ꝯiunctū huic ꝙ oēs
actiones ⁊ paſſiones nō fiunt niſi per calorē intrinſecū:
ſicut eſt declaratū in nāli phia:⁊ d̄clarabit̃ adhuc in iſto
libro.ꝙ mēbra nō faciunt ſuas opationes niſi cū formis
eoꝝ cōpoſitionalibꝰ:⁊ cū eo qō accidit eis ō iſto calore:
⁊ cōiunctuꝫ in mēbro de iſtis duobꝰ caloribꝰ ſupradictis
iſtud eſt ſua forā:cumqua agit ⁊ patit̃. ¶ Et ab hinc po
tes cognoſcere dn̄atione cordis ſup oīa alia membra:qꝛ
tu vides ꝙ ipꝫ ſufficiēs eſt ex ſe:⁊ alia indigēt eo. Et ſilr
cerebrū eſt in hūc modū ſup mēbra in qbꝰ dn̄at̃.ꝙ mem-
bra ſimplicia nō fuerūt inuēta niſi pp cōpoſita:⁊ cōpoſi
ta ſunt inuēta pp iſtū calorē qui eſt miſſus a corde:⁊ iſte
calor ſtat in eis loco forme:⁊ per iſtam collectionē fiunt
actiones ⁊ paſſiones q̃ ſunt proprie in quolibet mēbro.
¶ Sed ſi ſufficit iſte calor in faciēdo hoc:aut ſine hoc ē
Uide 2° de aia ca.4. alia virtus ſtās iſti calori loco forme.iſta nō eſt res quaꝫ
medicꝰ hēat ingredi:ſꝫ dimiſſa nobis. ¶ Et dicemꝰ bre-
uiter ꝙ hic ſunt alie virtutes p̃ter formas cōplōnales q̃
D vocant̃ aīe. Et iſtud eſt ꝯueniēs anticipare in paucis v̄-
bis anteq̃ꝫ tractemꝰ de actionibꝰ ⁊ paſſionibꝰ cuiuſlibet
mēbroꝝ:⁊ narrare quot ſunt ille ſpēs:⁊ poſtea reuerta-
mur ad igrēdū reꝫ cui appropriat̃ q̃libꝫ mēbroꝝ:⁊ iſtō
erit qō cognouerimꝰ in p̄mis v̄tutes a qbꝰ veniūt opera
tiones. Et ſcias ꝙ gn̄a opationū ſunt notiora quo ad nos
q̃ꝫ v̄tutes:⁊ virtutes apud nām notiores.⁊ iō dicimus ꝙ
phyſici ⁊ medici qn̄ ſpeculant̃ in opationibꝰ:dicūt ꝙ v̄-
tutes q̃ ſunt in hoīe ſunt tres:aut virtꝰ nālis:aut vitalis:
aut aīalis. Uirtutes nāles apud eos ſunt cū qbus fit nu-
trimētū:augmētū:⁊ gn̄atio. Et v̄tutes vitales apud eos
ſunt virtutes pulſatiles q̃ ſunt in corde:⁊ hāt dilatare ⁊
cōſtringere inſpirando ⁊ reſpirando:⁊ virtus motiua q̃

eſt in corde que vocat̃ electiua ꝑ quaꝫ mouetur aīal ad
appetēduꝫ rem vel fugiendū ab ea. ¶ Et v̄tutes aīales E
apud eos ſunt qnq̃ꝫ v̄tutes ſenſuū.ſ.tactꝰ:⁊ guſtus:⁊ odo Quinq̃ꝫ v̄tu-
ratus:⁊ auditus:⁊ viſus:⁊ ēt virtus motiua in loco:⁊ vir tes aīales
tus imaginatiua:⁊ eſtimatiua:⁊ cogitatiua:⁊ ꝯſeruatiua: iteriores:ſꝫ
⁊ reminiſcibilis:⁊ iſta eſt qua vſi ſunt medici in diuidēdo iſta ꝺ mēn
v̄tutes aīe:⁊ q̃uis nō ſit cōueniēs parū tibi pōt nocere te ꝓpa po-
in hac arte. Sed cōueniēs oīno eſt illa q̃ fit ſm motū na- nit tres tā
turalē. Iō ꝙ manifeſtū eſt ꝙ iſte opationes non pñt ap- tū:ſꝫ p̄ia ꝑ
propriari quatuor qualitatibꝰ ſolū:ſed etiā virtutibꝰ ad- mi doc. 6.
ditis ſup eas q̃ vocant̃ aīe. Et poſtq̃ꝫ inueſtigati ſunt ſup c.5. ponūt
iſtas operatiões q̃ vocant̃ aīe:dicūt ꝙ q̃dā ſunt opera- qnq̃ꝫ:⁊ tres
tiones q̃ appropriant̃ plante:q̃ hꝫ tres v̄tutes ſupradi- tm̄ a medi
ctas.ſ.nutritiuā:⁊ poſt illā creſcitiuā:⁊ iſta eſt finis nutri co conſide
tiue:⁊ poſt illā gn̄atiuā:⁊ iſta eſt q̃ſi finis creſcitiue. Et ē randum.
declaratū ibi ꝙ ipſe ſunt aīe:iō qa ſunt organice:⁊ qa nō F
ſunt v̄tutes nāles:qō ſi ipſi nō appellauerunt eas nāles Cōtra me-
niſi largo modo: iſtud eſſet veritas:ſi ipſi crederent ꝙ dicos.
ipſa eēt aīa ſm relationē:aut ſm operationē. Sꝫ ſi ipſi
credūt ꝙ ipſa in ſui eſſentia ſit virtus ꝓpria ſolū:iſtud eſt
error ⁊ ſignat ſuper opinionē eoꝝ ꝙ ita eſt:qꝛ nos vide
mus ꝙ Gal. in vno ſuoꝝ libroꝝ aſſimilat ipſaꝫ adamāti:
⁊ venit ad diuidēdum eā. Sed v̄tus pulſatiua eſt de ne-
ceſſitate cibatiua virtus:⁊ diuiſiua:⁊ p̄ceps:qꝛ cū ipſa
cor dat calores alijs mēbris:⁊ eſt ſicut ſeruiens virtuti
p̄ncipali cibatiue:qꝛ cū ipſa ꝯſeruat̃. Et iō nō eſt ꝯueniēs
ponere illā vnā virtutem per ſe ab alijs v̄tutibus:iō qꝛ
eſt iſta virtus anime nutritiue:ſicut alie v̄tutes.v.ſ.ue v̄tu Quinq̃ꝫ v̄tu
tes:ſicut attractiua:retētiua:⁊ digeſtiua:⁊ expulſiua:et tes nāles.
diſcretiua:q̃uis virtꝰ pulſatilis appropriet̃ plus vite ꝓ- idē i fine ſe
pter multū calorē qui eſt cū ea. Et quidā ſunt qui appel quētis ca-
lant plātā in iſta v̄tute haygnā.ſ.vegetatiuā. Et forſitan pituli.
medici nō vocauerūt iſtā virtutē euētationis vitalē:niſi
ꝓpter hoc ꝙ appropriat̃ plus vite: q̃uis ſit de genere
nutritiue ſicut diximus. ¶ Sed eoꝝ diuiſio per quā di- G
uidunt virtutes aīales ad ſenſuꝫ:⁊ ad virtutē motiuā in Cōtra me-
loco:⁊ imaginatiuā:⁊ rōnalē:⁊ ꝯſeruatiuā:⁊ remiſſibilē dicos.
eſt oīno vera:ſaluo ꝙ virtus motiua in loco nō eſt aliud
plus q̃ꝫ elenoſoia.ſ.virtꝰ motiua voluntarie:qn̄ ꝯcordat̃
cū ea imaginatio ⁊ ꝯſimiliū:⁊ ita eſt d̄claratū in libro de
aīa. Et ipſi numerāt v̄tuteꝫ motiuā volūtarie in numero
vitaliū. Et ponūt motiuā in loco aliā ſpēm:⁊ iſtud nō eſt
ꝯueniēs:qꝛ nō eſt niſi virtus nutritiua:⁊ creſcitiua:⁊ ſen-
ſitiua:⁊ generatiua:⁊ imaginatiua:⁊ appetitiua:⁊ rōna-
lis:⁊ motiua:⁊ lactatiua ex iſtis:ſicut ē eſtimatio:aut co-
gitatiua:⁊ ꝯſeruatiua:⁊ reminiſcibilis. ¶ Et iā eſt hic di-
ctuꝫ ꝙ virtus rōnalis eſt magis ſpūalis q̃ꝫ imaginatiua:
qꝛ ꝑfectio v̄tutis rōnalis eſt apphēſio rerū vlˡiuꝫ:ſicut
pōt intelligi a Pho in tertia ꝑticula p̄me ſumme phy-
ſicoꝝ:⁊ in p̄mo poſterioꝝ:q̃uis intelligat̃ ꝯtrariuꝫ circa
finē p̄mi libri phyſicoꝝ. Et q hēbit neceſſe ſoluere iſta
dubia regrat in locis illis. Et qꝛ res vlˡes q̃ ſunt appre-
hēſiones virtutis rōnalis hāt ꝑticularia:neceſſe eſt inue-
nire in hoīe virtutē q̃ apphēdat eſſentiā illoꝝ ꝑticula
riū cōtentoꝝ ſub vlˡibus:⁊ virtutē aliā recordātē iſta ꝑ-
ticularia q̃ ſunt cōphēſa a v̄tute ꝓpria eoꝝ apprehen
ſionē. Et iō qꝛ iſta virtus apphēſiua ꝑticulariū nō ap- H
phēdit ea niſi habitudinibꝰ imaginatis:fuerunt de ne- Uirtutes
ceſſitate tres v̄tutes.ſ.eſtimatiua:q̃ apphēdit eſſentiā aīales inte
ꝑticulariū:⁊ reminiſcibilis ipꝛeſſionis eſtimate. Et imagi riores ſunt
natiua a qua apphēdit eſtimatiuā ſuā ipꝛeſſionē:ſicut tres. idem
ſeruiētes virtuti rōnali:iō qa ſeruiēs ꝑparat ſeruito ea clarꝰ infra
q̃ ſunt ſibi neceſſaria:aut ſtudet in aliq̃ rerū appropria- c.20.⁊ 3° ō
tarſiſeruito. ¶ Et manifeſtum eſt ꝙ virtus imaginatiua accidē.c.3.
ꝑparat virtuti rōnali ea que nō ſunt apphēſa: ſicut ē ⁊ 3° hꝰ.c.40
manifeſtuꝫ ꝙ due apphēſiones.ſ.eſtimatiua:⁊ conſer-

I natiua appropriāt apprehēſioni vtutis rōnalis: ⁊ quā
do remouent res vl'es a vtute rōnali: ⁊ virtus reminiſci
bilis facit recordari eſſentie pticularis: ⁊ cognoſcit illaꝫ
virtus eſtimatiua: ⁊ tūc iuenit virtus imaginatiua habi
tudinē illius eſſentie pticularis q̄ eſt recordata a remi
niſcibili ⁊ cognita ab eſtimatiua. Et quādo imaginatiua
iā venit ſup ſuā habitudineꝫ tūc virtus rōnalis reducet
ad ſe illud qđ erat priuatū ab ea. ergo iſte tres vtutes ex
hac pte ſunt miniſtrātes vtuti rōnali: ⁊ miſtrās eſt lactās
ecce: q: ſunt lactātes ex hac pte ſicut dcm̄ eſt. ❡ Et iſta
vba ſunt dimittēda h̄ ſm̄ ꝙ ſtant: ⁊ recuperanda a nāli:
q̄uis nō ſit neceſſariū arti medicoꝝ ſcire hoc: niſi p mo
dum electionis melioramēti. Sꝫ eſt ſufficiēs medico in
iſtis reb⁹ cognoſcere cōplōnē cui appropriaꝰ vnaqueqꝫ
iſtarū virtutū cōſeruādo ipſaꝫ ſi eſſet pſens. Et reſtaurā
do ipſaꝫ ſi eēt deperdita: iō ḡa ſufficiēs eſt ei in hac arte
venire a cognitione foꝛe cōplōnalis: ad formā ſpiritua
K lem: ſicut eſt ſufficiēs ei venire a cognitione materie ad
cognitionem quatuoꝛ humoꝛum ⁊ membꝛoꝛum.

❡ De iuuamentis membꝛoꝛum conſimilium. Cap. 8m.

SED CVM quieuit res ſuper locū ſuū poſitū in
hac arte: tūc erit manifeſtū ꝙ omnia mēbꝛa nō ſunt
iuēta: niſi ꝓpter has vtutes: ⁊ iſte vtutes ꝓpter has
ſuas actiones. ergo nō eſt inuentū in coꝛpoꝛe aliqđ
mēbꝛoꝝ: niſi ꝓpter aliquā actionem iſtarū virtutuꝫ: aut
paſſionē earū. Ideo eſt nobis neceſſariū ingrere actio
nes ⁊ paſſiones mēbꝛoꝝ: ⁊ cōplōnē cui appropriaꝰ: et
cognoſcētes illud cognoſcimus ſanitatē cuiuſlibet mem
bꝛi p ſuas finales cauſas pdictas in hac arte: iō q: iaꝫ co
gnouimus eā p cauſaꝫ mālē ⁊ formalē. Sꝫ cauſaꝫ efficiē
teꝫ nō ē neceſſe nobis h̄ narrare. iō q: iam eſt ſeparata:
ſaluo ſi ibi eēt res q̄ ſtaret loco efficiētis in ſtatu ꝯſeruā
te. ❡ Et icipiemus a iuuamēto mēbꝛoꝝ ſimpliciū: ⁊ dice
mus ꝙ res quā diximus q̄ eſt neceſſaria p aliā ē duob⁹
modis: vnus ē vt ſit eēntia pme neceſſaria eēntie vltie:
L ſicut fuit itētio eēntie ꝯſimiliꝫ neceſſaria pp intētioneꝫ
eēntie officialiū. ❡ Alius ē vt nō ſit ē neceſſitate. ſꝫ eſt q:
melioꝛa ſunt duo q̄ꝫ vnū: ⁊ ſignificat nobilitatē in agēte
⁊ patiēte: ſicut oculus q nō eſt inuētus niſi ꝓpter neceſſi
tatē vidēdi: ſꝫ nā duplauit eos pp melioramētū dupla
tiōis: ſicut nos dclarare dbem⁹. ❡ Sꝫ nos nō recoꝛdabi
mur iſtoꝝ iuuamētoꝝ niſi illi⁹ qđ erit magis neceſſariū.
❡ De mēbꝛis ſimplicib⁹ q̄dā ſunt oſſa ⁊ ſilia ipſis: ſicut
chartilagines: ⁊ vngues: q̄dā ſunt nerui: lacerti: ligamē
ta: pāniculi: choꝛde: cerebꝝ: ⁊ oſſa ſua: ⁊ nucha: ⁊ caro: ⁊
ſepū: ⁊ his ſilia: ⁊ pili: ⁊ cutis: ⁊ ſanguis: ⁊ fl'a: ⁊ cholā: et
melācholia: ⁊ ſpūs. ❡ Sꝫ oſſiū mai⁹ iuuamētū ipſoꝝ eſt
ad foꝛtificādū ⁊ ſtabiliēdū: ⁊ in ſumma ipſa ſunt ſicut fun
damētū toti⁹ coꝛpis. Et iuuamētū ſcđꝫ ē ad defendēdū ⁊
abſcōdēdū: ſicut oſſa capitis: ⁊ oſſa pectoꝛis. Sꝫ mltitu
do eoꝝ in coꝛpe fuit pp mot⁹ ptic'lares: ⁊ mltos: q: man⁹
nō poſſet moueri p ſe: niſi eſſet diſcōtinuata ab oſſe bꝛa
chij cū cōtiguitate amboꝝ oſſiū. ſ. man⁹ ⁊ bꝛachij: ⁊ ita eſt
M in q̄libꝫ mēbꝛoꝝ nodatiliū mobiliū diſcōtinuatoꝝ. Iuua
mētū tertiū eſt: vt poſſit fieri reſol'o ſupfluitatū vapoꝛo
ſarū: ſicut ſunt cōmiſſure q̄ ſunt in oſſe capitis. Et pōt eē
ꝙ ſunt ⁊ alia iuuamēta. iō ꝙ ſi eueniret aliq̄ leſio alicui
oſſiū: nō trāſiret ad aliud os alteri⁹ mēbꝛi: q: diſcōtinua
tū eſt ab illo. Itē fuit neceſſitas multoꝝ oſſiū pp diuerſi
tatē figure eoꝝ: ⁊ q̄litatis ſm̄ illud pp qđ oꝛdinata ſunt:
⁊ ꝓpter puitateꝫ ⁊ magnitudinē eoꝝ. Sed diuerſitas in
paruitate ⁊ magnitudine eſt ſicut oſſa parua que ſunt in
digitis: ⁊ oſſa cruris ⁊ coxe. Sed diuerſitas in figura: eſt
ſicut os qđ de neceſſitate hꝫ eſſe foꝛte ⁊ graue fuit factū
durū ⁊ clauſum: ⁊ illud in quo fuit intētio vt eſſet leue:
fuit factū durū ⁊ perfoꝛatū in qualitate: ⁊ illud qđ hꝫ de

neceſſitate eſſe cōiunctū cū carne fuit factū tenerū: ſicut N
chartilagines ⁊ ſilia. ⁊ iſta iuuamēta ſunt nota p ſe: ⁊ hō
pōt cognoſcere maioꝛē ptem p ſeipſuꝫ: vel ab eo qui ali
quātulū ſtuduerit in cognoſcēdo. ❡ Sed vngues fuerūt
facte pp duo iuuamēta: vnū qđ eſt cōe: ⁊ ē pp ꝯſeruatio
nem extremitatū digitoꝝ: ſicut ponit ferrū in poſtremo
haſte lancee. Scđm eſt pp ſuſtētamētū carnis digiti qñ
capit aliqđ. Et iſtud iuuamētū eſt magis ꝓpꝛiū in vngui
bus manuū q̄ꝫ in vnguibus pedū. Sed pmū iuuamentū
cōicat homini ⁊ alijs aīalibus. ❡ In iuuamētis neruoꝛū
cadunt multa dubia Gal. ſentit ꝙ iuuamētuꝫ eoꝝ eſt ad O
ferendū ſenſum ⁊ motū voluntariū oībus mēbꝛis. Sed
qđ apparet a ſnīa Ariſt. eſt ꝙ nō ſit factus neruus niſi ad
tēperādū caloꝛē intrinſecū: ad hoc vt det virtutē ſentiē
di. Et hec opinio ſequiꝰ plus iuuamēto cerebꝛi. Sꝫ ſi eſt
iuſtum motus volūtarij in hoc cadit ſpeculatio. Et cōfir
matio Gal. ꝙ ſenſus ⁊ motus ſint a neruis ē: eo ꝙ remo
to neruo remoueꝰ ſenſus ⁊ motus: ⁊ hoc nō eſt per viaꝫ
demonſtratiuā. Et iā diſputauim⁹ hoc in libꝛis logicali
bus. Sꝫ apparet ꝙ iuuamētū nerui eſt de genere iuua
mēti cerebꝛi: ⁊ apparet manifeſte ꝙ naſcanꝰ ab eo ⁊ ꝙ
nō ſint fixi in eo: ſicut dixit Gal. ❡ Et ligamētoꝝ iuuamē
tū ⁊ choꝛdarū ad motū volūtariū eſt apparēs ad oculū.
❡ Et pāniculi fuerūt facti pp abſcōdere ⁊ defendere: ⁊
etiā vt ſuſtineat mēbꝛa q̄ ſunt ſuſpēſa: ⁊ retineāt ea quā
uis hoc iuuamētū ſit magis ꝓpꝛiū ligamētis. Et iuuamē
tū pāniculi poſiti ſupꝛa ventrē eſt de ſpecie huius iuua
menti: eo ꝙ ꝓhibet inteſtina egredi de ꝓpꝛijs locis ſicut
accidit hernioſis. ❡ Sed venarū due ſunt ptes: vna eſt
arterie q̄ poꝛtāt ſpiritū ⁊ ſanguinē a coꝛde: ⁊ iſte ſine du
bio fuerūt facte ꝓpter hoc: ⁊ fuerūt ramificate ⁊ partite
p totū coꝛpus: ad ferēdū rem iſtā: aut ſpiritū ſolū: aut ſpi
ritū ⁊ ſanguinē ſil'. ❡ Alia eſt non pulſatilis in q̄b⁹ nō eſt
ſpūs ſenſibil'r: niſi nos induceret ad hoc vnū dictū ſimile
dicto qđ dicit Gal. in epate: q: dicit ꝙ eſt fons ſpūs na P
turalis: quē diximus nō eē niſi ꝓpter vtuteꝫ nutritiuam.
❡ Sed ꝙ apparet ex iuuamēto iſtarū venarū eſt: quia
facte ſunt ad diuidēdū ſanguinē coctū in epate per alia
mēbꝛa: ⁊ ꝓpterea fuerūt ramificate ſicut arterie. ❡ Hic
ſcire debes ꝙ Ariſt. vult ꝙ cibus ⁊ nutrimentū omnium
mēbꝛoꝝ fiat ex duob⁹ ſanguinib⁹ mixtis ſimul: ⁊ ſanguis
q eſt in venis non pulſatilib⁹ ⁊ in epate eſt ſicut mā ſan
guini miſſo per arterias coꝛdis: ⁊ ꝙ ſanguis arteriarum
eſt ſicut foꝛma ſanguinis: ⁊ hoc eſt q: dat eidē cōplemē
tū ⁊ coctionē: ⁊ facit ipſuꝫ cibum ꝓpinquū actu. Et Gal.
ſentit ꝙ ſanguis q ꝓuenit ab epate per venas ad mēbꝛa
eſt cibus ꝓpinquus p ſe. Et ꝓbatio quidē Ubi in hoc eſt
h: ꝙ ſanguis vt eſt ſanguis eſt ꝯueniēs vt ſit cib⁹ mēbꝛis: ⁊
oē qđ nutrit debet euenire mēbꝛis: ⁊ duo ſanguines vt
ſit cibus mēbꝛis veniūt eis. ergo mēbꝛa debēt nutriri ex
eis. ❡ Et ꝓpterea ꝙ vnus eoꝝ eſt crudus ⁊ alter coct⁹:
crudus cōuenientioꝛ eſt vt appropꝛietur māe ⁊ coctus
foꝛe. ergo debet eſſe cōparatio cocti ad crudū ſicut foꝛe
ad mām: ⁊ hoc eſt declaratū bñ in libꝛo de aīalib⁹. Et ex
vbis Gal. apparet ꝙ ideꝫ aſſerit ꝙ mēbꝛa ſuperioꝛa ci
banꝰ a ſanguine arteriali: qñ pꝛecipit incidi arterias in
paſſiōe emigranea: ⁊ in epilentia pſeuerāte. ⁊ vtinā ego
ſcireꝫ qđ ꝓhibet eū credere ꝙ iſte ſanguis arterialis nō
nutrit alias ptes coꝛpoꝛis. ❡ Sed cerebꝛi medulle ſunt
due ſpēs. vna ē q̄ ſtat in olla capitis: ⁊ iſtud ſine dubio ē
ple. i. mā ſpūs cū quo fiūt ſenſus. Sꝫ medulla q̄ ē in oſſi
bus eſt ſupfluitas cibi eoꝝ. Et oſſa ſolida nō hñt medul
lam: q: nō ſint pfoꝛata. Et nomē medulle dr̄ equoce ad
hanc medullā: ⁊ ad eā q̄ eſt in olla: ⁊ nō noīamus eam
medullā: niſi q: ſic a vulgo nominaꝰ. Sed medulla que
eſt in oſſib⁹ eſt ſupfluitas penit⁹: ⁊ hec eſt ſuba tēperata.

A

Nã nuche ſtõ nã cerebu idẽ 3° & ali. c. 9. opp. videt 2° par. c. 2. tõ cõſiliũ. 2°. de Lõci. diã. 25.

¶ Sed nã nuche eſt de nã cerebri: ⁊ iuuamẽta eorũ ſunt
eadẽ ⁊ adhuc exponã viam q̃ eſt iter ea qñ narrabo iu-
uamẽta mẽbroꝝ officialiũ. ¶ Sed carnis due ſũt ſpẽs ſi
cut dcm̃ eſt: ⁊ Ariſt. dicit ſup has duas: q: ſunt inſtra ſen-
ſus tactus: ꝓprie ſtãtia cũ eo: ſic ſtat oculus cũ viſu: ⁊ de-
mõſtrat h̄ q: ſenſus ſimplex nõ inuenit̃ niſi a corpore ſim
plici: ⁊ ꝙ neruus eſt ſeruitor carnis in hac apprehẽſione
ad tẽperãdũ ſpũꝫ ſenſus: q mittit̃ a corde. ⁊ iſta fundamẽ
ta neceẽ vt medicus a nobis recipiat: ⁊ nos dicimus de
ſenſu ⁊ motu: ꝙ vna ex reb⁹ a q̃ eſt eorũ ꝑmanẽtia ſũt ce
rebrũ ⁊ nerui. ¶ Sꝫ vna ſpẽs carnis quã Hal. vocat mu
ſculoſaꝫ eſt vnũ ex mẽbris officialib⁹: ⁊ in illo ẽ virt⁹ ꝑmi
motoris. Propterea ꝙ iſtõ eſt illõ qõ mouet̃ ex ſe ꝑ hãc
vtutẽ: ⁊ nõ mouet̃ ꝑ aliud mẽbrũ qõ ipm̃ moueat: q: ſi ꝑ
aliud moueret̃: h̄ iduceret nos ad inuemẽdũ corp⁹ aliud

B

qõ mouebit̃ ex ſe. Alias res duceret̃ in infĩm: q: nullũ cor
pus mouet niſi moueat̃. Et eſt neceẽ ꝙ res quieſcat apud
ꝑmũ qõ mouet̃ a motor̃ imobili: ⁊ h̄ ꝓbatũ ẽ i nãli ꝓhia.
Et h̄ ſpẽs carnis apõ Hal. eſt inſtrm̃ mot⁹ localis: ⁊ loq̃-
mur de ea qñ loq̃mur ð mẽbris officialib⁹. ¶ Sed caro
ſpongioſa igũinũ ⁊ ſubaſcellaꝝ eſt fcã ꝑꝑ expulſionẽ ſu-
perfluitatũ. Et nõ eſt multũ lõginquũ ad credẽdũ: ꝙ mul
ta ex carne nõ ſit fcã niſi ad iplẽdũ loca vacua: ⁊ ad dẽ-
fendẽdũ. Et in ſũma iſtud ẽ ſimplex mẽbruꝫ in quo cõicãt
oĩa aĩalia: ſicut cor eſt mẽbrũ officiale in quo cõicant oĩa
aĩalia. ¶ Et ſanguis mãifeſtũ ẽ ꝙ nõ fuit fact⁹ niſi ꝑꝑ vnã
duarũ reꝝ: aut ꝑꝑ dandũ nutrimẽtũ ſic ſanguis qui eſt in
epate: ⁊ in venis q̃s opinant̃ medici vt naſcãt̃ ab epate:
aut vt ſit vehiculum ſpiritus: ⁊ caloris: ⁊ iſte eſt ſang. arte
rialis. ¶ Flegma eſt ſanguis idigeſt⁹: ⁊ ꝓpterea dꝫ dici ſu-
perfluitas ſanguinea: h̄ eſt ſupfluitas diminuta vt ſit ſan
guis: nõ ſupfluitas: cui⁹ ſeparatiõe a ſanguine remaneat
ſanguis cõplet⁹ ſic a cholia ⁊ melia. g̃ ſi ita ẽ: eẽ ſtatis fuit

C

in corpe de necitate: h̄ eſt ꝙ ipoſſe eſt cibũ cõuerti. niſi ex
eo generent̃ ſupfluitates ſtatice. Et põt ẽt cũ h̄ ꝙ ſunt in
ipo alia iuuamẽta: q: humectat mẽbra: ⁊ adaptat ea ad ci
bãdũ: ⁊ quaſi eſt ſic cib⁹ ꝑparat⁹ eis: qñ cibus tradat̃ eis.
¶ Sꝫ melia ⁊ cholia ſunt ꝑ ⁊ ꝑ ſe in corpe ꝑꝑ necitatem:
q: cib⁹ chiloſus q vadit de ſtõ ad epar nõ poſſet digeri:
nec eẽ ſanguis: niſi ſeparet̃ ab eo iſte due ſupfluitates: ſic
muſtũ nõ põt eẽ vinũ: niſi ſeparent̃ ab eo due ſupfluita-
tes: vna groſſa ⁊ terreſtris: ⁊ alia ſubtilis: ⁊ ꝑꝑea ordina
uit nã eis ꝓpria mẽbra: ⁊ nõ fecit ſic ſtati: q: iſte due ſu-
perfluitates nõ hñt aptitudinẽ vt poſſit eẽ ex eis aliqua
ꝑs mẽbri aliquo mõ: qõ in ſtate bñ põt eẽ. Et appet etiã
cũ h̄ ꝙ nã nõ ꝑparauit iſtas: vt eẽnt iſtrm̃ ſeruiẽs vtuti nu
tritiue ꝑ viã electiõis boni: q: burſa fellis hꝫ vnũ meatũ
ramificatũ: q aduenit iteſtinis ſupiorib⁹ ⁊ ꝑtibus infimis
ſtõi: ⁊ in aliquib⁹ hoib⁹ tãgit ſtõm: ⁊ facit idẽ op⁹ qõ fac
in iteſtinis: q: burſa fellis mãdat ꝑ hũc meatũ iteſtinis ꝑ-
tẽ cholere: q̃ moueat ea ad expellẽdũ ſupfluitates: ⁊ fa
cit q̃ſi abſterſionẽ. Et ſilr ſplen hꝫ vnũ meatũ q tangit os
ſtõi: ⁊ mittit ei ꝑtẽ ꝑuã melie ad pũgẽdũ illud: ⁊ ad mo-
uendũ appetitũ cibi: q: iſta oꝑatio ꝓuenit a reb⁹ aceto-

D

Diãſlepi.

ſis: ⁊ multa verba dicta ſũt in aliis libris: ſꝫ nõ expectes
ex me vt laborẽ ad narrãdũ ea. ¶ Sepi vtilitas in cor-
pore fuit: vt calefaceret: ſic cirbũ diafragma. Et ſepũ eſt
ſupfluitas ſanguis cocti a q̃ cibata ſunt mẽbra. Et ꝑꝑ h̄
qñ eſt in corpe tẽperate ſignat magnã ſanitatẽ: q: ſignat
ſup bonitatẽ nutrimẽti: ⁊ qñ nõ iueni̇t in corpore ſignat
ꝙ nõ eſt bona digeſtio: q: nõ ẽ ſupfluitas q̃ venit a bona
digõne: h̄ eſt calida ⁊ hũida. Et necũ illud ẽ ad iplẽdum
vacuitates ẽt mẽbroꝝ: ſed qñ multiplicat̃ in corpe ſigni
ficat ſup malã diſpoſitionẽ: q: multitudo mãe nutritiue
que ẽ ſanguis eſt cõuerſa in ſepũ: ⁊ tũc infrigidant̃ mẽbra
⁊ moriũtur: quia in hac ſupfluitate nõ ẽ ſenſus ⁊ ꝑduntur
mẽbra ſenſibilia qñ multiplicatur ſup ea. ¶ Pilorũ capi

E

tis: ſupciliorũ: ⁊ palpebraꝝ iuuamẽtũ ẽ vt defendãt: ⁊ h̄ ẽ
manifeſtũ. Quia videm⁹ ꝙ pili capitis defendũt cerebrũ
a frigore: ⁊ calore: ⁊ ſupciliorũ ⁊ palpebraꝝ adiuuant ad
defendendũ oculos a rebus extrinſecis. Sed pili ſuba-
ſcellaꝝ: ⁊ pediũ: ⁊ multi alii q ſũt ſup ſupficie corporis: qõ
apparet ex eis plus ẽ ex necitate mãe: eo ꝙ gñat̃ pilus
ab vno vapore fumoſo aduſto ſꝫ Hal. ⁊ hoc indiget ſpe

Contra Hal.

culatione: q: vr̃ ꝙ pilus ſit corpus extẽdibile: ſiccũ: ⁊ ta-
le ẽ ſupfluitas cibi ſicci: qñ nimis cogr̃: durante in illo ad
mixtione pinguedinis. g̃ nõ eſt ille vapor cuius ſit aggre
gatio ꝑtis ſupra ꝑtẽ. Sed eſt corpus continuũ fortis cõti
nuationis: extenſiuum: creſcens in longitud ine. Et mihi
vr̃ ꝙ nã adducit iſtũ vaporẽ: vt ſit mã pili: ad h̄ vt pil⁹ tra
hat illã malã mãꝫ ex cõpe ad mũdificãdũ ipſuꝫ ꝑ h̄: ſicut
tu vides ꝙ ſilr̃ artificialr̃ faciũt laboratores terre: q qñ
volũt vt ipſa fructificet: ſeminãt ſemia q̃ hñt attrahere

F

partẽ terreſtrẽ aduſtã. ⁊ ꝑ hũc modũ põt eẽ vt ſit iuuamẽ
tũ corpori. ¶ Sed cutis vr̃ eſſe ꝓpter defendere: ⁊ ab-
ſcondere: ⁊ ſtat foris ſicut ſunt coopertura mẽbris itrinſe
cis. Et ſpũs ſunt ꝓpinqua inſtra virtutis regitiue corpo-
ris. ⁊ ſic dicẽdũ eſt ꝙ miniſtrat̃ a q̃tuor virtutib⁹: aut qn

Quinqз ſũt vtutes miſtrãtes. idẽ 3ᵃ hui⁹. c. 16 ⁊. c. ſequẽti i fine. opp. 2°. trac. 2°. cap. 6°.

q: hoc ẽ attractiua: retentiua: digeſtiua: ⁊ expulſiua: ⁊ di
ſcretiua. Et adhuc eſt inuenta alia virtus: que cõmuni
cat toti corpori: que regitiua nũcupat̃: ⁊ q̃ ſit: ⁊ vnde ſit
multa dicẽda ſũt: ⁊ poſtea diſputabimus: ⁊ qcquid ſit ab
aĩa eſt: ꝓpterea ꝑuatio eius eſt ſubita mors neceſſario.

¶ De iuuamẽtis mẽbrorũ officialiũ: que ſunt inſtrumẽta
virtutis nutritiue. Cap. 9ᵐ.

ET POSTQVAM narrauimus iuuamenta
membrorũ ſimpliciũ: narrãdũ eſt iuuamẽtũ mẽbro
rum officialium: ⁊ vniuſcuiuſqꝫ ꝑtis ipſorũ. Et hoc
faciemus breuiter exceptis caſibus in quibus pro-

G

longandi ſũt ſermones illis qui nobis ſunt ſiles. Et elige
mus ex his qõ manifeſtũ eſt: ⁊ qõ opinat̃ eſſe magis ne-
ceſſariũ in hac arte: ⁊ icipiem⁹ a mẽbris q̃ ſunt iſtra vtu-
tis nutritiue: q: hec eſt vtus necĩa ꝑma nr̃o eſſe: ⁊ ꝓpte-
rea fuit corruptio ſuarũ operationũ mors. ¶ Et dicimus
ſm̃ ꝙ teſtificant̃ ſenſus mẽbra diſpoſita ad faciẽdas oꝑa
tiones iſti⁹ vtutis ſunt ſtomach⁹: ⁊ ſui miniſtri: ſic os: ⁊ in-
ſtrumẽta eius: ⁊ yſofagus: ⁊ poſt h̄ inteſtina: ⁊ epar ⁊ ve-
ne: ⁊ renes: ⁊ ſplẽ: ⁊ ſaculus fellis: ⁊ veſica. ¶ Pmũ iuua
mẽtũ oris eſt maſticatio cibi: ⁊ ꝓpterea fuerũt poſiti dẽ-
tes: vt faciãt ad h̄ cõueniẽs ꝑparamẽtũ: dẽtes qdẽ ante
riores: vt incidant: maxillares: vt frangant: molares vt
molant. Et ſcias ꝙ in ore eſt aliquantula digõ: ⁊ hõ quem
tu ſcis appellat eã alio noie. ¶ Yſofag⁹ eſt meat⁹ ꝑ quẽ
trãſit cibus ab ore ad os ſtõi: ⁊ oꝑatio ſua non eſt niſi in
duabus virtutibus: que ſunt lactãtes virtutẽ nutritiuã:
hoc eſt attractiua ⁊ expulſiua: q: eſt neceẽ attrahere ab
ore: ⁊ expellere ad ſtõm: ⁊ qñ iſta operatio perdit̃: mori-
tur homo fame. Et inſtrm̃ ſeruiens nature in his duab⁹
operationibus: neceſſe eſt vt varieẽt. ¶ Et apparet per

H

anathomiã ꝙ yſofagus eſt compoſitus ex duabus tuni-
cis: vna que eſt ſm̃ latitudinẽ: ⁊ alia que eſt ſm̃ longitu-
dinẽ: ⁊ iſta que ꝓcedit ſm̃ longitudinẽ qñ colligit̃: ⁊ con-
ſtringitur: ⁊ aſcendit ad epiglotum: tunc fit attractio: ⁊
illa que vadit in latitudine facit expulſionem qñ aggre-
gatur: ⁊ amplectitur cibum: ſicut vola manus aggregat
ſe ſuper res humidas: ⁊ ꝯſtringendo eas expellit. ¶ Ma
nifeſtum eſt ꝙ ſtomachus eſt locus digeſtionis miſſi cibi
eidem ab ore: cõuertẽdo illum in kilum: quia non poteſt
conuertere ipſum in ſanguinẽ. Et hoc apparet ab eo: qõ
miniſtri ſui in hoc opere ſunt quatuor virtutes particula
res ſupradicte. Sed digeſtio eſt magis manifeſta in tu
nica carnoſa: propter calorem qui eſt in ea plus: ⁊ ꝓpter

I illō quod ei aduenit ex arterijs: ⁊ venis: que ei adducũt
calorē: ⁊ ēt ē ſuppoſitꝰ epati: ita ꝙ ipz calefacit: qꝛ epar
eſt ei circa poſitũ a latere dextro: ⁊ ſplen ē ei circa poſitꝰ
in latere ſiniſtro: ꝗ dat calorē. ❡ Sed attractio cibi quā
facit iſofagus ⁊ meri fit ꝑ tunicā villoꝝ longitudinaliũ:
⁊ adiuuat ipz in h̄ qd̄ ē in eo d̄ tunica diametrali anglari.
❡ Et retētio ⁊ expulſio fiũt ꝑ tunicā que ꝓcedit ꝑ latitu
dinē: iō qꝛ qñ recipit cibũ illa tunica aggregaſ ſup ipſuz
ab oī pte quouſqz cōpleſ digō: ⁊ digōne facta aggregātur
oēs ſue ptes ſupiores ſup eā ⁊ ꝓmũt eā iferiꝰ: ⁊ eſt expul-
ſio ꝑ hāc tunicā q̄ vadit ꝑ latitudinē: ⁊ hʒ duas opōnes
ꝯrias: h̄ eſt expulſionē inferiꝰ qñ eſt facta digeſtio: vel ſu
periꝰ ꝑ vomitũ. ❡ Sed opatio v̄tutis diſcretiue non eſt
multũ manifeſta in ſtō: niſi diceremꝰ ꝙ ſtomachus nutri-
reſ ex chilo. q̄re deſideraret cibũ: ⁊ aggregareſ ſup ipm:
Prima rō qd̄ fit in eo. Et opīo affirmat h̄: ꝙ ſi nō diceremꝰ ꝙ ſtōchꝰ
K nutriſ ex chilo. quare deſideraret cibũ ⁊ aggregareſ ſup
Scda rō ipſuz: ⁊ ceſſaret fames qñ comedimꝰ. Et ſi ꝯtigat ꝙ vnuz
mēbrũ ſeruiat alteri: ſeipſuz obliuiōi nō tradit: ꝗ recipit
Argm ꝯ ſe. nutrimētũ: ⁊ vtilitatē ex eo. ❡ Et accidit vt aliqui ex no
ſtris ſocijs dubitēt ex h̄: qꝛ mēbra ex chilo nō debēt nu-
triri: niſi poſtq̄ꝫ ꝯuerſus fuerit in ſanguinē: ⁊ nō ē adhuc
Pria rñſio cōuerſus in ſanguinē in ſtō. ❡ Ergo dicamꝰ ꝙ ſtōchꝰ nu-
triſ ab eo ex modica re: q̄ plꝰ aſſimilaſ q̄litati q̄ꝫ q̄ ̄titati:
⁊ teſtificaſ ex h̄ ꝙ ſubito geſcit fames: cũ comedimꝰ ſicut
Scda re- ſubito geſcit ſitis cũ bibimꝰ. ❡ Et adhuc non eſt inconue
ſponſio. niens ꝙ in eo ſit aliq̄ pars ſubtilis q̄ nutriaſ cito ꝑ aliq̄ꝫ
humiditatē: q̄uis nō ſit ſanguinea: qꝛ tu vides multa aīa-
lia q̄ nutriunſ: lʒ nō hēant ſanguinē. Et digeſtio fit i eo ꝑ
caliditatē ⁊ humiditatē ꝑmo: ⁊ ſcdario fit ꝑ aggregationē
quā facit ſtōchꝰ ſup cibũ: ⁊ qꝛ ipz amplectitur. Et ꝓpterea
tũc q̄nto ſtōchꝰ in aīalibꝰ eſt groſſior ⁊ durior: tāto fortior
digeſtio fit: ⁊ h̄ appet in ſtōchis voluerũ. Et ꝓterea vo-
luerũt qdā antiquoꝝ ꝙ digō fiat ꝑꝑ ꝯſtrictionem aggre-
gationis. Et opinātur ꝙ ſtōchi volucruz ꝓint ſtō: ſic ſunt
L ſtōchi gallinaꝝ ⁊ ꝑdiciũ: qꝛ h̄ mēbrũ nō fuit poſitũ i eis du
rum ⁊ forte niſi ꝓpterea: qꝛ nō habent dentes molares.
❡ Sed iteſtina ēt videnſ eē inſtra nutrimēti: qꝛ ipſa nō
fuerũt fcā ꝑncipalr̄ niſi vt trāſeat ꝑ ea digeſtus cibus in
ſtō ꝑ foramē qd̄ appellaſ porta. Propterea cũ facta ē di
geſtio in ſtō aperitur locus iſte ⁊ mittiſ cibꝰ ad iteſtina: ⁊
interiz epar trahit ab illis ſuccoſitatē chili per venas q̄
attingũt iſtud: ⁊ qñ cōpleuerit opationes tũc expellũt ite
ſtina ſupfluitates inferius: ⁊ illa eſt ſupfluitas ſicca. ꝗ vti
litas iteſtinoꝝ eſt bina. prima qꝛ ſũt via ꝑ quā cibꝰ vadit
ab illis ad epar. Scda ꝑꝑ expulſionē ſupfluitatis ſicce.
Et virtꝰ in illis manifeſtior eſt expulſiua. Et ꝓpterea fue
runt ambe ſue tunice eũtes ꝑ latitudinē. Sed virtus at-
M tractiua nō eſt manifeſta in eis: ꝓpterea nō habuerũt tu
nicā vnā in longitudine: ⁊ ipſis ē virtus digeſtiua: qꝛ coꝝ
cōplo eſt ꝓpinq̄ cōploni ſube ſtōchi. Sʒ illa inteſtina nō
habuerunt multā reuolutionē niſi vt moraref i eis cibꝰ
donec epar traxiſſet ab eis qd̄ neceſſariũ erat. Et ꝑꝑea dicit
Ari. ꝙ aīalia bꝛſtia paucā reuolutionē in iteſtinis ſunt gu
loſa. Et habuerunt duas tunicas vt eſſent fortia: qꝛ ſunt
via ſupfluitatũ: ⁊ ēt qꝛ opatio virtutis expulſiue in h̄ eſt
fortior. ❡ Manifeſtum eſt in epate ꝙ eſt imutatiuũ cibi
ad ꝯuertendũ ipm in ſanguinē: ⁊ poſtea mittit ipm ad oīa
mēbra: ⁊ ꝑꝑ dn̄ationē quaꝫ facit ſuper oīa membra nu-
tritiua. opinabaſ Gal. ꝙ eſſet penitus in virtute nutriti-
ua ꝑnceps: ⁊ ipſe neſcinit ꝙ poſtremũ nutrimentũ eſt in
corde: ⁊ in eo ꝑma virtus nutritiua eſt ꝑnceps. Et appa
ret de h̄ mēbro ꝙ hʒ q̄tuoꝛ virtutes dictas h̄ eſt digeſtiuā
qñ facit ſanguinē: retentiuā tpe digōnis: attractiuaꝫ qñ
trahit chilũ ab inteſtinis: diſcretiuā qñ diuidit ⁊ cogno-
ſcit tres ſupfluitates: hoc eſt ſupfluitas aquoſa quā tra-
N hũt renes: cholerica quā trahit burſa fellis. melia quā tra
hit ſplen. Et iueniri virtutē expulſiuam affinē virtuti at-
tractiue magnũ dubiũ eſt: ⁊ hic nō ē locus ſue ſolōnis. Et
debes ſcire ꝙ iſte q̄tuoꝛ virtutes aut q̄nqꝫ nō ſunt ſepara
te abinuicē: ꝗ ſunt ſicut multi operarij ſup vnuz opus: ⁊
ſunt virtutes que ſunt ſicut inſtra vni virtuti que facit
nutrimētũ: ⁊ facit ei cũ iſtis quatuoꝛ virtutibꝰ in quolibꝫ
mēbro: ⁊ ille in toto corpore date ſunt ꝓpter neceſſitatē
vnius virtutis itrinſece que eſt in vnoqueqꝫ mēbro: ⁊ h̄
eſt virtus nutritiua ꝑncipalis. ❡ Deinceps cōtēplādum
eſt ſi iſta ꝑncipalis virtus eſt ꝓpria in hoc mēbro ad hoc
vt ſit ipm ſolũ princeps mēbroꝝ iſtius v̄tutis: aut illic eſt
aliud mēbrũ qd̄ ſit ꝑnceps ad ipm in hoc opere: ſuper h̄
eſt multũ neceſſe diſputare. Et dicimꝰ. iā appet per hoc
ꝙ declaratũ eſt in nāli phia: ꝙ iſta virtꝰ nō facit niſi vnā
partē mēbri nutriti: ⁊ ꝙ mēbra ſunt cōpoſita ex elemen
O tis: ⁊ ꝙ cōpoſitũ ex elementis non eſt cōpoſitũ niſi ꝑ mo-
dũ tēperantie cōplexionis: ⁊ cōplō fit ꝑ modũ decoctio-
nis: ⁊ decoctio ꝑ modũ caloris: ergo neceſſe eſt ꝙ inſtru-
mētũ iſtius virtutis ſit principiũ fortis caloris: qꝛ nō eſt
dr̄ia inter illā rē que eſt nobis neceſſaria ad eſſe ꝑtis vel
eſſe totius: ⁊ ſi ita eſt. ergo de neceſſitate iſte caloꝛ eſt in
epate: ⁊ in alijs inſtrumētis nutritiue. Et ſi ita eſt ſicut di-
cit. G. ꝙ nō lucrata ſunt alia mēbra que hñt hāc virtuteꝫ
iſtũ calorē cũ quo agũt ſuas operatiōes niſi a caloꝛe epa
tis. ergo epar certe eſt ꝑnceps ipſoꝝ mēbroꝝ: qꝛ nō com
pleſ eis h̄ opus niſi per ipſuz: ⁊ ipz cōplet operā ſuā ꝑ ſe:
⁊ tale mēbruz quale eſt iſtd̄ eſt dignius vt vocef ꝑnceps
⁊ iſta eſt dn̄atio quā dixerũt tñ auctores ipſuz ꝑ ſe hēre.
Et ꝓpterea de rectoꝛe agricultoꝝ dixerũt ꝙ ſit ꝑnceps
eoꝝ. ꝓpterea qꝛ ſeruitia eoꝝ nō complentur niſi ex regi-
gimie ipſius: ⁊ opus illius cōpleſ ꝑ ipſuz: ⁊ hoc eſt in om-
niſpē dn̄ationis. ❡ Dico ergo vtinā ego ſcirē ſi poſſe eſt a
G. ⁊ alijs q ſequunſ ſuā ſniam vt dicant ꝙ epar eſt ſuffi-
ciens ꝑ ſe in iſta opatione: ipſo cōcedente cũ eis ꝙ multe
arterie veniant epati a corde que adducũt eidē multuz
caloꝛem: ꝙ ſi epar eſt ſufficiēs ſibi in hac operatione: er-
go caloꝛ iſte eſt in vanum ⁊ ſine aliqua cauſa. ❡ Et ſi di
xerint ꝙ iſte caloꝛ nō det epati niſi virtuteꝫ vitalē. ❡ Di
cemus q̄d eſt virtus vitalis que eſt in mēbris: eſt ne alia
virtus q̄ꝫ virtus nutritiua aut ſenſibilis: ⁊ nec nomē vite
intelligiſ niſi ſup has duas: lʒ accidat vt nomē vite attri
buaſ magis ſenſibili: ⁊ hoc eſt ꝯrũ ei qd̄ intelligiſ ex ver
bis hoīs quē ſcis. Nec aliud certificatũ eſt ex iſtis virtuti
bus niſi ꝓpter earũ operationes: nec ſunt hic alie opera
tiones: niſi iſte due: h̄ eſt nutribilis ⁊ ſenſitiua. ❡ Si rñde
rent ꝙ virtus pulſatilis in corde eſt tertia virtꝰ: ⁊ illa dr̄
virtus per ſe. ❡ Rñdemus q̄uis nos cōcederemus vo-
bis hoc: coꝛ tñ dat epati virtutē pulſatilē: qꝛ manifeſtuꝫ
eſt ꝙ vene epatis non ſunt pulſatiles. Deīceps appet ꝙ
v̄tutes pulſatiles ſunt proprie cordē: ⁊ iſta virtus eſt pro
pria ſua dn̄atio: ⁊ qñ dn̄ationē habet coꝛ cũ hac virtute:
Q qꝛ cũ hac virtute dat ⁊ partitur virtutē cibꝰ mēbris: qñ
dat ⁊ partitur eis calorē nālē: cũ hoc ipſuz hʒ cōſeruatio
nē ſibi ꝑ modũ flabellationis: ⁊ cũ iſta virtus videlʒ pul
ſatilis ſit illa cũ q̄ coꝛ dat alijs mēbris ꝑmũ nutrimētuꝫ
dādo ⁊ partiēdo eis oēs alias v̄tutes. ergo ipm debʒ ap
propriari de neceſſitate iſti virtuti: hoc eſt nutritiue a la
tere ꝙ eſt nutrimētũ cordiale ꝙ ipm eſt inſtrm̄ cũ quo la
boꝛat iſta virtus in dādo nutrimētũ. ❡ Et ſi eēt alia vir-
tus hic ꝓter iſtā virtutē nutritiuā: daret alijs mēbris: qꝛ
impoſſe eſt eſſe in aliquo mēbro virtutē ꝯriam in ſpecie
alijs virtutibus q̄ ſunt in alijs mēbris. ⁊ nō inueniſ i alio
mēbro niſi in ipſo exiſtēte mēbro ꝑncipe: nec. G. nec al-
ter medicus dicit h̄. Et ſi ita eſt ſicut diximus: ⁊ apparet
ꝙ cōparatio cordis ad epar ſit ſic cōparatio quā ponit
Gal.

A

Hal. epatis ad mēbra alia. Ergo cor ex neceſſitate erit princeps ſuper epar in hac virtute: q꞉ epar non eſt ſufficiens in faciendo per ſe ſuā opationem niſi ꝑ calorē tranſmiſ-

Tertia rō.

ſum a corde tēperatum in quantitate ꝛ q̄litate. ¶ Et eſt refirmatus iſte ſermo vt cor ſit de neceſſitate princeps ṽtutis nutritiue. qđ Hal. nec alij ex anathomicis dixerūt nec crediderunt: q̄ cordi veniret calor ab alio mēbro: ſꝫ eſt ſufficiens per ſe ſicut conueniens eſt p̄ncipi. Et ego iā ꝓbaui tibi virtutem ꝛ calorē per viam doctrine diſſolutiue.

Rñſio taci te obiectio ni

¶ Et ſi tu videris q̄ indiget cor epate ꝓpter p̄parationem nutrimenti non eſt ꝓpterea epar dignum vocari princeps: ſicut nō eſt conueniens ſtomacho ꝓpter p̄parationem cibi vt vocetur p̄nceps epatis: nec etiā bubulcus qui p̄parauit cibū alijs bubulcis vocabitur p̄nceps.

B

Rō pª q̄ cor ē princeps ṽtuꝫ nutritiue

¶ Poſtq̄ꝫ declaratū eſt q̄ cor eſt p̄nceps virtutis nutritiue: ꝛ apparet ꝑ anathomiā q̄ non eſt in corpore vnuꝫ mēbruꝫ ad qđ nō veniant arterie a corde. ergo cor ē dator virtutis nutritiue oībus alijs membris per viā quaꝫ ego ſuperius dixi tibi: ꝛ ſi ita nō eſſet arterie eſſent in vanum.

Rō ſcđa

Et adhuc non fuit viſum vnq̄ꝫ per anathomiam vt trāſiret ſanguis ab eo per venas ad cor. Adhuc ſanguis qui eſt in venis eſt ſanguis imperfectus: ꝛ nō eſt creatus in vehiculuꝫ ſpūs niſi ſanguis arterialis.

Prima pª doc.5ª.c.j. ꝛ ptra.11. ca.2º.

¶ Et ſi diceret aliquis hō q̄ medicus non habeat neceſſariaꝫ hāc inquiſitionē: dico q̄ habet multum neceſſariā: ꝛ hoc in futuro melius explanabo.

Rō Hal. ꝫ Phos.

¶ Et quādo Hal. vituperauit Archigenem: q꞉ curabat virtutē memorialē cū medicinis cordialibus credendo q̄ eēt tranſmiſſa a corde: ꝛ dicebat ſi credis q̄ virtus memorialis ſit in corde: quare nō apponis vētoſam ſup ipſum: ꝛ ſit intētio tua in medicādo ipm.

C

Et ego dico q̄ hec eſt vna reprehenſio que eſt magis vituperabilis q̄ꝫ ṽba Archigenis ſm̄ q̄ declaraui huc uſq̄ꝫ ꝛ declarabo deinceps: q꞉ cor eſt princeps oīuꝫ membroruꝫ. ¶ Et fuit locus eius in medio: q̄a hic eſt locus regis: ad hoc vt ſit regimē huius ꝓportionatuꝫ equaliter oibꝫ ſuis circūferentijs: ꝛ etiam vt melius cuſtodiatur. Et propterea fuit circūpoſitus pāniculus groſſius vt circūdaret ligamentum ſuum. ¶ Sed nutrimētum cordis eſt ex vena que coniuncta eſt inter epar ꝛ ipſum. Coopermentū qđ fuit poſitum ſuper auriculam cordis fuit poſitum vt aperiatur iterius ad hoc vt ſanguis poſſet ingredi ad ipſum: ꝛ poſtea clauderetur perfecte. ¶ Sed auricula que eſt in alio latere hoc eſt auricula vene que prouenit ab iſta camera ad pulmonē: ſꝫ opi. quorundam fert ſanguinem ad nutriēdum pulmonem: quia non ſunt vene continuitate cum illo. ¶ Et coopermēta que ſuper hanc auriculam ordinata fuerunt vt aperirentur extra ꝛ nō intus: ad hoc vt ſanguis poſſet exire per eas ad pulmonē. ¶ Sed vni duarum auricularum. vꝫ. que eſt in camera ſiniſtra: hoc eſt os arterie magne non fuerunt ordinata tria coopertoria vt aperirētur ab interiori parte ad extra niſi vt iret ſanguis ꝛ ſpiritus ad arterias ꝛ non rediret: ꝛ alia auricula que eſt in hoc latere ē os arterie vene que venit ad pulmonem. Et ab hac arteria fit euentatio cordis. Et propterea fuerunt ordinata coopermēta iſtius auricule vt aperirētur deforis ab intus.

D

¶ Sed quia ſplen non habet niſi duos meatus: vnus qui continuus eſt epati ꝛ alter cuꝫ ſtomacho: ꝛ in ſplene ſtat ſpiſſitudo ſanguinis. Opinatur q̄ ſit factus ad trahendum ſuperfluitatem melancholicam epatis: ꝛ videtur longinquum vt ſint duo epata quia non apparent in eo vene miſſe ad aliud membruꝫ. ¶ Burſa fellis ordinata fuit ad trahendum ſuperfluitatem cholericam ab epate. ¶ Et renes etiam ſunt membra ſeruientia epati: quia attrahunt aquoſitatē que eſt in ſanguine per venam magnaꝫ que venit a gibboſitate epatis. ¶ Sꝫ veſica fuit ordinata ad trahēdū ſuperfluitatē aquoſam a renibꝫ: ꝛ coopertura que eſt inter ipſaꝫ ꝛ renes ſimilis cortici quādo humiditas trahit̄ ad eā aperit̄: ꝛ quando remanet claudit̄: ad hoc ne reuertatur ipſa ſup̄fluitas ad renes.

E

¶ Et ſcias ꝛ non tradas obliuioni q̄ vnūquodq̄ꝫ iſtoꝝ mēbroruꝫ que ordinata ſunt ad trahēdū ſuperfluitatē ſanguinis non trahunt: niſi q̄a ſint ſibi cōuenientes in cibo: ꝛ etiā cū hoc faciunt iuuamēta que ſunt neceſſaria. ¶ Et ꝓpterea in eis ſunt de neceſſitate .v. virtutes particulares. ſ. attractiua: ꝛ retentiua: digeſtiua: diſcretiua: ꝛ expulſiua ſupra dicte. Iſta ſunt oīa inſtrumēta nutrimenti.

Tres tm̄ digōnes

¶ Et habes q̄ digeſtiones que cōicant omnibus mēbris ſunt due. vꝫ. digeſtio ſtomachi: ꝛ digeſtio epatis: ſaluo q̄ tu non ponas ſanguini vnā digeſtionē in venis: ꝛ ſi eſt pauca eſt. Sed tertia digeſtio eſt que eſt propria omnibus membris.

¶ De iuuamentis membrorum officialium que ſunt inſtrumenta virtutis generatiue. Cap. 10m.

ET POSTQVAM declaratuꝫ eſt que ſint inſtrumenta virtutis nutritiue: volumus declarare inſtrumenta virtutis generatiue. Virtus eniꝫ augmētatiua nō habet propria mēbra ſibi: ſed eadem mēbra que ſunt virtutis nutritiue ſunt ꝛ iſtius. Membroruꝫ gñationis q̄dam ſunt que ſunt ꝓpria femine ſicut vulua ꝛ māmille: quedam ſunt ꝓpria mari ſicut teſticuli ꝛ virga.

F

¶ Sed teſticuli fuerunt ordinati ad faciēdū ſperma: ꝛ ideo fuit caro eoꝝ alba ꝛ ſpongioſa ſicut caro māmillaruꝫ: ꝛ ideo quando conuertitur ſanguis conuertitur a ſimilitudinē eoꝝ: ꝛ faciunt ipſuꝫ albū: ſicut epar conuertit chilum ꝓpter ſuā rubedinē ad ruborē. q꞉ vis eſt agentis aſſimilare ſibi patiens ſuuꝫ.

Teſticuli ñ ſunt princeps ṽtuꝫ gignitiue

¶ Et debes ſcire q̄ iſtud mēbrū nō eſt ſicut princeps virtutis gñatiue: q̄uis ipſa virtus ſit in eo ſicut opinatur Hal. q꞉ illud nō pōt agere ſuaꝫ operationē per ſe niſi per ſpiritū miſſuꝫ eidē a corde temperatū in q̄ntitate ꝛ qualitate. Ideo app̄et q̄ virtus cordis que hunc calorē mēſurat vt poſſit facere ſuas opationes ſit p̄ncipaliter gñatiua: ꝛ virtus que eſt ī hoc mēbro eſt eius ſeruiens: ꝛ ſi hꝫ aliquā p̄dominationē illa eſt particularis.

G

Sperma mulieris ñ ingreditur gñationeꝫ. Idē in paraphraſi ð aīalibus. Rō pª ab exꝑimēto.

¶ Sꝫ teſticuli quos dicit Hal. feminā hēc apparet q̄ nō habeāt effectū in gñatione: quia ſperma mulierum qđ gñatur in mulieribus in gñatione iuuentionē nō hꝫ. ꝛ ſi aliquis vellet dicere āmirando. ergo facti ſunt in vanū. Reſpondemꝰ q̄ nec in hoībus māmille hñt aliquā iuuentionem in generatione: ꝛ tñ habēt eas. ergo debes ſcire q̄ aliquod iuuamētuꝫ eſt in vtriſq̄ꝫ. ¶ Et ſi tu dices vñ apparet q̄ ſperma mulieris nō hꝫ aliquā iuuentionē in generatione dicendū q̄ manifeſtatur ſenſu ꝛ cognoſcitur per argumētuꝫ: per ſenſum. q꞉ homo videt q̄ mulier impregnat̄ abſq̄ꝫ eo q̄ ſpermatizet. Et poſtq̄ꝫ legi libros Ariſt. ꝗ queſiui a multis mulieribus de hoc ꝛ reſponderunt q̄ plures impregnate fuerunt abſq̄ꝫ ſpermatizatione: ꝛ etiam ſi diſplicuiſſet eis coitus. ¶ Et etiā vidi q̄ꝫ plures ex iſtis impregnatas que fuerant a maſculis violate. ¶ Et vicina quedā mea de cuius ſacramento confidere multū bene poteramus iurauit in aīa ſua q̄ impregnata fuerat ſubito in balneo lauelli aque calide ī quo ſpermatizauerunt mali hoīes cum eſſent balneati in illo balneo.

H

Et ego perſcrutatus fui vnum librum quem fecit auencladis de ſpermate: ꝛ inueni euꝫ qui dicit q̄ hoc poſſe eſt eſſe: ꝛ reddit de hoc rōnem plurimum mihi placentē: q̄a vulua trahit ſperma ꝓpter vnam ꝓpriam virtutem quā habet cum eo a tota ſpecie: ꝛ ad hoc nō eſt neceſſaria delectatio. o quam bene placet mihi.

Scđa rō.

¶ Sꝫ illud qđ cognoſcitur argumēto naturali eſt q̄ ſi ſperma mulieris poſſet facere hanc operationem: quam facit hoīs ſperma. ergo generaret per ſe femina: ꝛ homo non eſſet neceſſarius: in quo nec eſſet opinādum: q̄ hec operatio diuidatur in

I illos in q̄ztitate: h̄ eſt vt ſperma mulieris faciat aliqua
membra: ⁊ ſperma viri aliqua: q̄z q̄uis mēbra ſint multa:
illa ſunt vnū in vno pn̄º qd̄ eſt in eis: ⁊ dator iſtius princi-
pij qd̄ eſt cor ipm̄ eſt dator oium mēbrorū in potētia: ⁊ ſi
eſſet ſufficiens mulieris ſperma in dādo hoc pn̄m. ḡ ſper-
ma hōis nō hēt ēt inuentionē in gñatione: ⁊ ſil'r dico in
Rñſio. ſpermate viri. ¶Et ſi diceret̄ qd̄ aliqd̄ iſtoꝝ ſpermatum
non facit hāc operationē quouſq̄ʒ nō ſunt mixta adinicē
⁊ adepta ſunt aliā formā ⁊ aliā diſpōnē: ſicut nō eſt ſuffi
ciens ꝯ ſe acetum: ⁊ per ſe mel vt fiat oximel: niſi qñ ſunt
Impugna tio rñſiōis. mixta ſil'. ¶Rñdemus ⁊ confiteant̄ hoc qd̄ cōplōnē ha
bent illa duo ſpermata: ⁊ iſtud qd̄ dat eis hanc formā ne
ceſſe eſt vt ſit cōplens: ⁊ iſta duo ſpermata ſunt hic loco
K materie: ⁊ hic nō eſt res que det formā niſi virtus gñati-
ua: ⁊ de neceſſitate eſt q̄ mēbrū qd̄ h̄ʒ hāc cōplōnē vel
qd̄ facit hanc cōplōnē eſt mēbrū in quo eſt virtus gñati-
Impugna tio ſcd̄a. ua. ¶Et ſm̄ hāc opiōnē eſſet neceſſe dicere q̄ virt⁹ ge-
neratiua eſt in vulua. Et vtinā ego ſcirē que neceſſitas ē
ſpermatis ⁊ ſanguinis ad faciēdū hāc opationem: q̄a ſan
guis eſt ſufficiēs ad faciēdū oia mēbra: q̄z ipſa nutriuntur
Tertia rō ad pncipa le. ex eo. ¶Et poſtq̄ʒ ita eſt ⁊ appet impoſſibile q̄ ſit opatio
ſpermatis mulieris ⁊ ſpermatis viri vnu ʒ in ſpē: ⁊ ēt ap-
paret pma fronte q̄ mulier h̄ʒ opationem in gñatione. ḡ
ꝯueniens eſt q̄ opatio vnius ſit ſine opatione alterius: ⁊
q̄ ſint ambo declināntes in eorū opationibus ad vnū finē
hoc eſt embrionis. ḡ qd̄lib ʒ eorū dat embrioni ptē p quā
ſtat vel eſt. Et iſte due ptes ſunt mā ⁊ forma. ⁊ vnū eorū
eſt dator materie: ⁊ aliud eſt dator forme. Et ipoſſe eſt vt
femina det formā ⁊ maſculus mām. Ideo q̄a dator nutri
mēti dʒ de neceſſitate eē dator materie: ⁊ femina eſt da-
trix nutrimēti. ḡ dʒ eē datrix materie: ⁊ maſculus dator
L forme: ⁊ ſic dixit Ariſt. Et poſtq̄ʒ mulier nō habet aliquid
de quo poſſit opinari q̄ ſit mā niſi ſperma ⁊ ſanguis mē-
ſtruus: ⁊ eſt manifeſtum q̄ ſperma eſt humiditas aquoſa
ſilis ſuperfluitati: neq̄ʒ ſolū eſt ſil'r ſupfluitati. Sed p cer
to eſt ſupfluitas: ⁊ ipoſſe eſt q̄ ex eo membra nutriri poſ-
ſint: q̄a ſi poſſibile eēt ſufficiētior eēt ſanguis: q̄z ex eo nu
triunt̄ mēbra: q̄z nō eſt dr̄ia inter nutrimēti mām ⁊ ma-
Idē ē mā gñationis ⁊ nutrimē ti. teriā eſſentie: q̄a nutrimētū eſt eēntia in pte: ⁊ gñatio eē
eſt in toto: ⁊ mā totius ⁊ ptis eſt idem. Et ēt hoc teſtificat̄
q̄ ſperma mulieris nō eſt mā embrionis: q̄z multe mulie
res impregnant̄ abſq̄ʒ ſpermatizatione: ſicut dictum eſt.
Quarta rō ¶Et iterum vulua mulieris vomit ſuū ſperma ⁊ trahit
ſperma viri ad ſe. Que oēs res iſte oſtēdūt q̄ ſpma mu-
lieris eſt ſupfluitas diſcurrēs ppter delectationem: ſicut di
ſcurrit ſaliua ex ore alicuius famelici cū videt aliquem co
Quinta rō medentē. ¶Et appet manifeſte q̄ ſperma viri tenet lo-
cū agētis: q̄a mēbra nō nutriunt̄ niſi per calorē nālē q̄ ē
in corde: ⁊ iſte calor eſt pmū inſtrm̄ aie nutritiue. Et ppea
neceſſe eſt vt ſit primū inſtrm̄ virtutis cōplectiue. Et ſil'r
M neceſſe eſt in ſpermate viri aut in ſanguine q̄ ē in vulua
magnā ptē iſtius nālis caloris eē in actu: ⁊ ipoſſe eſt eē h̄
niſi in ſpermate pp ſuū calorē ⁊ humiditatē. Et ſanguis
ex quo gñat̄ embrio eſt ſanguis venaꝝ mulieris qui eſt in
vulua retētus: ⁊ remotus eſt vt habeat in ſe virtutē talē
qualis eſt iſta: eo q̄z eſt ſanguis indigeſtus: ⁊ adhuc remo-
tius eſt vt ſit in ſpermate mulieris: vel ēt non eſt dōm q̄
calor naturalis ſit in embrione ex ſe: ideo q̄a nō gñat̄ ca-
Cōcluſio lor naturalis niſi a calore q̄ eſt in nutriente. ¶Propter
omnes ergo iſtas rationes nō eſt credēdū q̄ ſperma mu-
lieris ſit mā vel forma embrionis. Sed ſperma viri ſtat
loco forme: ⁊ ſanguis mēſtruus loco materie: ⁊ ſperma
mulieris nō habet inuētionē in gñatione. Et non eſt cre-
dendū vt ſperma prebeat iuuamētū ſolum qualitate: ſed
cōfert in iuuamento caloris q̄titati. Et ppea nō habet
Ariſt. reprehēſionē ab Hip. ⁊ Gal. q̄ i muliere que in ſal-

tando abortiuit. vj. die ⁊ fuit iuētū ſpma inuolutū pānicu N
lo: nec ēt q̄rēdū ab Ariſto. quō loco erat iſtud ſperma. Et
ſcio q̄ nō erat nec̄ia in medicina iſta inq̄ſitio: q̄z magis ē
ingrendū in gñatione aialiū. Sʒ nos narrauim⁹ illō hic p
maiori iuuamēto: ⁊ q̄ vult ſcire q̄ōnes q̄ ſunt inter Ariſt. ⁊
Gal. legat librū d̄ aiali. ⁊ ibi inueniet illō qd̄ dixi. ¶Et de-
inceps volumus reuerti ad illō a quo fuim⁹ ſeparati. Et
dicimus q̄ pmū iuuamētū virge eſt vt inijciat ſperma in
matricē: ⁊ 2m vt ſit meatus ſuperfluitati aquoſe. Et iuua
mentū vulue eſt vt ſit locus gñationis: ⁊ cū h̄ ſunt alia iu
uamēta: vt ſit meat⁹ ⁊ via ſupfluitati ſanguis nō cocti qui
gñat̄ in femis: ⁊ ē ſanguis mēſtruus q̄ pp nimiā hūiditatē
q̄ gñatur i eis ex paucitate caloris eaꝝ intrinſeci nō ē ſuf
ficiēs calor eaꝝ ad decoquēdū ſanguinē q̄ nutrit̄ ad mē
bra eaꝝ: ⁊ idcirco expellit ipm̄ nā certis pxiſmis p mea-
tū hui⁹ mēbri. Et eſt cōpoſitū multis villis tranſuerſis: vʒ
pp v̄tutē retētiuā q̄ ē in eis: ⁊ h̄ʒ aliquos villos lōgitudia O
les pp v̄tutē attractiuā vt trahāt ſpma. Sʒ v̄tus expulſi
ua q̄ ē i h̄ mēbro magna ē: ⁊ ppea h̄ʒ vnū villū latitudi-
nalē. Et ſi tu q̄reres vtrū vulua h̄ʒ virtutē immutatiuā h̄ in
diget ſpeclatiōe: q̄a nō pt dici q̄ vulua faciat mēbra em
brionis. Sʒ v̄t⁹ informatiua ipa facit cū calore fixo i ſper
mate. ḡ v̄t⁹ immutatiua q̄ ē i vulua nō ē niſi loco ꝯſeruatio
nis: ⁊ iō cū attigit ſpma aer corrūpit cōplōnē ei⁹: ⁊ p hāc
viā pōt itelligi q̄ v̄tus immutatiua ē in vulua. ¶Sed ma-
nifeſtū ē q̄ mām̄ille ſunt ad faciēdū lac: ppterea q̄ caro
ipſaꝝ ſuit ſpōgioſa ⁊ alba: ⁊ iſta mēbra hn̄t colligantiā cū
vulua. Et ppea qñ materie pp aliquā cām nō veniūt ad
vuluā currūt ad mām̄illas: ſicut eſt in mulierib⁹ lactāti-
bus q̄z nō hn̄t mēſtrua: ⁊ ſi hn̄t paruʒ hn̄t. Et ſunt alique
mulieres q̄ nō poſſunt ipregnari dum lactāt. Et iterū cū
materie deſcēdūt ad vuluā puāt̄ur a mām̄illis. Hucuſq̄ʒ
diximus iuuamēta mēſtruorū ⁊ ſpermatis: deinceps vo-
lumus narrare iuuamēta inſtrumentorū ſenſus.

¶De iuuamentis membrorum officialium que ſunt inſtru
menta ſenſus in generali. Cap. IIm.

ET DICIMVS q̄ q̄nq̄ʒ ſunt ſenſus: ſcʒ viſus, au P
ditus, guſtus, odoratus, ⁊ tactus. ¶Manifeſtū eſt
q̄ cerebrū nō fuit creatū niſi pp ipos: ⁊ ppie pp vi
ſum, auditū, guſtū, ⁊ odoratū: ⁊ q̄libet iſtorū habet ſuū in
ſtrumētū ppriū. vʒ. viſus oculū: auditus aures: odoratus
nares: guſtus linguā. Sed de inſtrumēto pprio tactus eſt
dubiū: q̄z Gal. dicit q̄ neruus qui orit̄ a cerebro eſt pro-
priū inſtrumētum eius: ⁊ eſt dator ipſarū virtutū aliis mē
bris. Et Ariſto. dicit q̄ iſtud inſtrumētum eſt caro: ⁊ hoc
ſequitur opinionē quā hn̄t de cerebro. Quia Gal. dicit
q̄ in eo ſunt q̄nq̄ʒ ſenſus: ⁊ dicit q̄ eſt princeps iſtius ope
rationis hoc eſt q̄ facit eā per ſe ſine alicuius neceſſitate
Ariſt. aūt dicit q̄ dominium ſuum eſt particulare: q̄a eſt
in hoc opere ſeruitor dominationi cordis: ⁊ poſito q̄ ſen-
ſus fuerint in eo q̄nq̄ʒ vel quatuor. ¶Et nos volumus
ſpeculari in hoc ſm̄ q̄ ſpeculati fuimus in dominio epa-
tis. Et dicimus q̄ manifeſtū ē ex anathomia q̄ multe ar-
terie a corde mittūtur ad cerebrū ⁊ fortes: ⁊ oēs anatho-
mici. ⁊ Ga. cū eis h̄ ꝯfitent̄: ⁊ ex h̄ eſt pma pbatio q̄ cere-
brū in hac opōne idiget corde. Sʒ ſi res q̄ iuuat̄ cerebrū
pp cor per calorē iſtū quē ei trāſmittit eſt v̄tus nutritiua
qua cerebrū nutrit̄. ḡ cor de neceſſitate eēt ſeruitor cere
bri in hac re. iō q̄z nutrimētū ⁊ virt⁹ nutritiua nō ſūt data
in aiali niſi pp ſenſus ⁊ virtutē ſenſibilē. Sed res qua iu
uat̄ cerebrū pp cor p calorē quē ei trāſmittit eſt q̄nq̄ʒ ſen
ſus. Ergo v̄tus ſenſibilis pmo ⁊ pncipal'r ē in corde: ⁊ iſta
virtus eſt ſenſus cois: cuius eſſe pbatū eſt in libro de aia.
¶Sed Gal. dicit q̄ hec v̄tus eſt in cerebro: ⁊ Ariſto. dic
q̄ eſt in corde. ¶Et ſi tu queris vnde apparet q̄ cor ſit
dator cerebro caloris menſurati in quātitate ⁊ qualitate

A
ſm ꝙ conuenit vnicuiqꝫ ſenſui ex ſenſibus cerebri. Re-
ſpondemus ꝙ rõne debita eſt ꝙ nõ cũ oĩ calore fit q̃libet
ſenſus: quia calor cum quo op̃atur virtus nutritiua nõ eſt
ille calor cũ quo operat̃ virtus ſenſibilis. Et hoc apparet
in dormiẽte ⁊ vigilante: q꞉ nos videm⁹ ꝙ operatio vir-
tutis nutritiue eſt fortior cũ nos dormimus: ⁊ tũc non eſt
ſenſus in actu. Ergo calor cũ quo operatur virtus ſenſibi
lis non eſt in ſenſibus in actu cũ homo dormit. Et hoc ap
paret q꞉ qñ hõ dormit tenẽdo oculos apertos nõ videt:
⁊ ſi nõ eſſet q꞉ reuertitur calor in quo eſt viſus per neruũ
opticum ad partes intrinſecas viſus non eſſet priuatus.
Declaratio
cõ rõnis
❡ Et ſcias ꝙ vna ⁊ eadẽ virtus nõ põt iueniri in poten-
tia ⁊ in actu ſimul ⁊ ſemel. g̃ poſtquã manifeſtũ eſt ꝙ vir-
tus viſibilis vadit cũ ſpũ viſibili: ⁊ ſpũs viſibilis cũ calo-
re nãli: ⁊ qñ dormit homo non eſt virt⁹ viſibilis in actu: q꞉
ſi eſſet in actu videret in actu: ⁊ nõ eſt ita. g̃ calor nãlis q
B
viuificat virtutẽ ſenſibilẽ non eſt calor virtutis nutriti-
ue: qñ dormiens nutritur: ⁊ nõ videt: ⁊ qñ tu ſcies vbi re
uertitur ⁊ vnde trãſmittitur tunc ſcies de neceſſitate lo-
cũ virtutis ſenſus cõis. Sꝫ mihi videtur prima fronte ꝙ
a corde tranſmittitur iſte calor ⁊ ad illõ reuertit̃. Et ꝓpte
rea ſunt partes extrinſece qñ hõ vigilat ⁊ operatio vir-
tutis nutritiue eſt fortior cũ hõ dormit ⁊ corpus eſt fridũ
Deductio
õ tacitã rñ
ſionem
deforis. ❡ Et nemo debet dicere ꝙ ortus iſtius caloris
cum quo ſtant ſenſus ⁊ vigilia generetur primo in cere-
bro: q꞉ cerebrũ eſt mẽbrum frigidum ⁊ mẽbra nerui frigi
da: ⁊ in maiori parte eoꝝ apparet manifeſte frigus. ergo
Scda de-
ductio.
incredibile eſt vt calefaciant corpus. ❡ Et adhuc de ra-
tione app̃et ꝙ calor q eſt mã aie nutritiue ⁊ calor qui eſt
mã aie ſenſibilis eſt vnũ loco ſubti: vel vnũ in ſitu: ⁊ non
eſt duo loco ſubti nec in duobus diuerſis mẽbris ẽt duo.
Quia aia nutritiua que eſt in embrione eſt ꝑparata reci-
pere aiaꝫ ſenſibilẽ: ⁊ ſtat cũ ea loco forme ⁊ finis ⁊ nutri-
tiua ẽ ei loco materie: ideo fuit receptio in illo loco õ ne
C
ceſſitate q ꝑparatus eſt recipere. Et manifeſtuꝫ eſt ꝙ aĩa
nõ eſt ꝑparata recipe niſi in loco ſui ſubti ⁊ ſui ſitus q eſt
calor nãlis. Ergo receptio aie ad formã ſenſibilem eſt de
neceſſitate in h̃ loco. Jdeo ergo res vnita ab his duab⁹
eſt vnũ loco ſubti vel ſitus: q̃uis non ſint vnuꝫ in aliqua
duaꝝ figurarũ. Unũ ſimpl'r hoc eſt vnũ numero: ⁊ vnuꝫ
diffõne. Et hec eſt nobilis ſnĩa quã dedim⁹. ❡ Et poſtq̃ꝫ
Virt⁹ ſenſi
tiua eſt in
corde.
ita eſt ⁊ ẽt apparet ꝙ calor cũ quo reguntur ſenſus eſt ca
lor cordis. g̃ virtus que regit ſenſum cõem eſt ibi: ⁊ cere-
bruꝫ eſt ſeruiens iſtius virtutis. Sꝫ ipſuꝫ cor eſt princeps
iſtius virtutis veraciter: quia dñat̃ ſuper his i hac perfe
cta dñatione. Et nos potuiſſemus ꝓbaſſe has res magis
per viã demonſtratiuã: ſꝫ nr̃a itẽtio eſt abbreuiare. ❡ Et
poſtq̃ꝫ declaratũ eſt ꝙ cerebrũ eſt ſeruiens cordis dãdo
ei virtutes ſenſibiles p modũ quẽ dat camerari⁹ regi vt
ipleat voluntates ſuas: q̃uis rex det ei illã vtutẽ ꝑꝑ quã
agit: neceſſe eſt deiceps ſcire que eſt via p quã ſeruit ce-
rebrũ cordi: q꞉ iã declarata ẽ via p quã ſeruit epar cordi:
hoc eſt q꞉ ꝑparat ei ſuũ nutrimẽtũ. Et dicimus ꝙ non in
qualibet mẽſura caloris cõpletur operatio cuiuſlibꝫ ſen
ſus. Et adhuc apparet ad ſenſum ꝙ nõ indiget forti calo-
re: q꞉ fortis calor ꝓhibet eos app̃hendere ſenſata extrin
ſeca ⁊ ipedit eos ſicut videmus ꝙ hoies q diſtemperati
ſũt forti calore in cerebris eoꝝ in egritudinib⁹ acutis cre
dũt audire ⁊ videre ea que nõ ſũt: ⁊ maxime apparet h̃
in ſenſu tactus: q꞉ fuit intentio in eo apprehẽdere q̃tuor
qualitates: ⁊ fuit impoſſibile vt inſtr̃m illius eẽt vacuum
ex eis: q꞉ ipſum eſt complexionatum ex eis: vnde fuit fa-
ctũ in fine tẽperãtie vt habeat ſenſum fortiorẽ. ❡ Et pro
pter hec eiã q꞉ cor eſt in fine caloris fuit ordinatũ contra
ipm cerebrũ ex oppoſito ad tẽperandũ calorẽ ſuũ vt ſen
ſus poſſit apprehendere perfecte. Nec fuit poſſibile po

Jdeꝫ Dip.
õ cõde aia
lis. õ p⁹ eſt i
eodem mẽs
in ſiniſtro,
ventriculo.
Jdẽ i parã-
phraſi li. 2.
de gñibus.
c. 7. ab Ari
ſto. vide p⁹
theiſir tra.
12. ca. 1.
D
Utilitas ce
rebri

E
nere hãc frigiditatẽ eãdẽ i corde a p̃n⁹ creationis: q꞉ eẽnt
diminute operatiões nutrimẽti diminutione manifeſta.
❡ Et ꝙ dũ voluerit natura facere has duas operatiões
in aialibus perfectis in vltimitate perfectionis fuit poſi
tũ cerebrũ cõtra cor. Sed aialia que dicũtur ſpongia ma
rina ⁊ multa aialia bruta nõ videntur idigere cerebro: ⁊
ſpãliter neruo magno q orit̃ a cerebro: ⁊ ꝑpea ſi incide-
ret̃ aliqua ꝑs illius aialis poſſet viuere ⁊ nutriri ⁊ creſce
re donec rediret ad id qꝺ erat. Et ꝑꝑ hanc cãꝫ videmus
multa aialia que viuunt cuꝫ ſint inciſa vſqꝫ ad mediũ ſui.
Et iſtud eſt ſeruitiũ qꝺ dicit Ariſto. ⁊ ſequaces ſui. ⁊ ſecta
circuentiũ que dr̃ emẽſaꝫ. i. viator: ꝙ cerebrũ facit cordi.
❡ Et fuit ordinatũ os capitis ad defendendũ cerebruꝫ.
❡ Et fuit rotũdũ q꞉ figura rotũda eſt magis remota a le
F
ſione ſicut faciunt caſtellani qui faciũt turres rotũdas vt
machina nõ poſſit eis nocere. Et adhuc q꞉ figura rotũda
plura cõtinet in ſe ⁊ ẽt eſt magis apta ad motũ cõtinuũ.

❡ De iuuamento fili ſpine. Cap. 12[m].

ET IVVAMENTVM fili ſpine eſt de gene-
re iuuamenti cerebri ⁊ eſt quaſi clauus ligans ſpon
dilia. Et poſtq̃ꝫ declarata eſt ex hoc ſermone com-
poſitio. al' comparatio dominationis cerebri ⁊ ſimiliter
dominationis cordis. ⁊ declaratum eſt iterum ꝙ eſt eius
iuuamentũ: deinde narrandum eſt iuuamẽtũ mẽbrorum
vniuſcuiuſqꝫ que data ſunt his quinqꝫ virtutibus.

❡ De proprio inſtrumento ſenſus tactus. Cap. 13[m].

ET DICIMVS ꝙ caro eſt proprium inſtrumẽ Caro ẽ in-
tum ſenſus: tactus: propterea quia illud eſt mem- ſtrumentũ
brum qꝺ cõicat omnibus animalibus: ſicut tactus ſẽſus tact⁹
eſt ſenſus cõis omnibus animalibus. Et i carnib⁹ ꝑ-
fectorum animalium ſunt ſparſi multi nerui ad tempe-
randum cõplexionẽ carnis: ⁊ quia nerui ſunt ſimiles com
plexioni cerebri eſt iuuamẽtum eorum de genere iuua-
menti cerebri: ⁊ propterea membra ad que non veniunt
multi nerui ſunt duri ſenſus. Et iſtius virtutis quidam eſt G
ꝙ cõicat omnibus partibus carnis: ⁊ hic eſt ſenſus qua-
tuor qualitatuꝫ cõtrariarũ: ſicut caliditas: frigiditas: ſicci
tas: ⁊ hu. ⁊ quidam eſt ꝙ eſt proprium vni membro: ſicut
eſt quando os ſtomachi ſentit reſolutionem factaꝫ in eo:
⁊ iſte ſenſus appellatur fames ⁊ ſitis. ❡ Sꝫ fames eſt ſen-
ſus reſolutionis ſubſtantie groſſe calide ⁊ ſicce: ⁊ ſitis eſt
ſenſus reſolutionis ſubſtantie frigide ⁊ humide. ergo ſen-
ſus proprius eſt duplex. ❡ Et ſenſus capitis membri de
titillatione quam habet in hora coitus iſti duo ſunt cõnu-
merati in genere ſenſus tactus.

❡ De iuuamento lingue. Cap. 14[m].

ET LINGVE iuuamẽtum eſt manifeſtum ꝙ il-
la ⁊ nerui ſui non fuerũt facti niſi ꝑꝑ operationem
guſtus quamuis huic adiungatur alia res propter
electionẽ meliorẽ hoc eſt ad ꝓferendum literas locutio-
num. ❡ Et in radice lingue ſunt duo orificia que tangunt H
carnem glanduloſam que appellatur generatrix ſaliue ⁊
iuuamentum iſtius ſaliue eſt vt faciat manifeſtare guſtuꝫ
rerum ſaporatarum.

❡ De iuuamentis oculorum ⁊ partium ſuaꝝ. Cap. 15[m].

ET MANIFESTVM eſt ꝙ oculi ſunt inſtru- Jdeꝫ p̃mo
menta viſus ⁊ ꝙ ſunt compoſiti ex ſeptem tunicis theiſir tra.
⁊ tribus humiditatibus: ⁊ ſciendum eſt iuuamẽtuꝫ 8. c. 14.
vniuſcuiuſqꝫ ipſorum. ❡ Et apparet ꝙ propriũ inſtru- Jdẽ vbi. ẽ.
mentum illius ſenſus ſit humiditas rotunda que vocatur
cryſtallina vl' glacialis aut reticula aranea poſita ſuper
hanc hu. Quia declaratũ eſt in nãli ꝑhia ꝙ hec apprehẽ
ſio non poteſt perfici niſi in corpore peruio hoc eſt aere
⁊ aqua: quia ꝑpter claritatẽ ⁊ peruietatem que eſt in eis
fuit eis poſſibile recipere colores: ⁊ nõ apparet in oculo
corpus exiſtens in vltima claritate: ⁊ luciditate natũ ex

I temperantia aeris ⁊ aque niſi duo corpora: ⁊ non fuit ordinata rotunditas iſtius humiditatis cum aliquātula deuexitate niſi vt recipet rerum ſenſibilium multam quantitatem. ¶ Sed alie humiditates ⁊ alie tunice nō fuerūt facte niſi propter hanc humiditatē. Et cum deuexitate modica nō eſt niſi vt recipiat a grandinoſa: quia vitrea humiditas fuit facta ad nutriendū hanc humiditatē per viam rorationis: ⁊ hoc fuit ꝓpterea ꝙ a nā ſanguinis eſt remota a nā huius humiditatis: vnde fuit neceſſarium vt aliqua re mediante fiat tranſitus ſanguinis in primo vt ipſa adaptentur ad nutriendum hanc humiditatē. ¶ Et albuginea humiditas facta fuit iterum ad humectandū hanc humiditatē ⁊ ad cuſtodiendū humiditatē ſuam ab aere extrinſeco: ⁊ etiā ne tangāt vueam tunicam. ¶ Sed tunica fortis vocata coniunctiua fuit ad cuſtodiēdū oculum a duricie neruū: ⁊ etiā ad ligandum oculum cū oſſe: ⁊ etiā ꝓpter aliā vtilitatem quam dicemus poſt.
K ¶ Sed tunica que dicitur ſecina fuit facta ad nutriendum dictā retinā per venas que ſunt in ea: ⁊ etiam vt iuuet ipſas ꝓpter calorem nālem per arterias que ſunt in ipſa. Sed iuuamentum tele retine primum eſt vt det ſpiritum viſibilem per neruos qui ſunt in ipſa hoc eſt calorem nālē cuius complexio adaptata eſt in cerebro. Et per duos neruos qui vadunt ad oculos: ⁊ etiam nutrit cryſtallinā humiditatē per viam rorationis ⁊ dat iuuamentū caloris
Cōtra Ha. nālis per arterias que ſunt in ea. ¶ Sed Hal. cōfitetur ꝙ aranea eſt vltimate peruietatis ⁊ luciditatis: quia colores ⁊ forme imprimuntur in ipſam. ergo illi tela eſt proprium inſtrm̄ viſus: vel per ſe vel per adiutoriū cryſtalline. ¶ Et tela vuea dꝫ habere tria iuuamenta vnū eſt vt nutriat telam corneam: ⁊ propterea fuit multū venoſa: ſecūdū vt defendat cryſtallinam a duritie tactus cornee: ⁊ ꝓpterea fuit hec tela mollis tātum ne diſgregaretur ſpiritus viſibilis ⁊ hoc facit propter calorē nigrū quē hꝫ: q: nā eſt coloris nigri vt aggreget. ¶ Et foramen qđ eſt in
L medio iſtius tele nō fuit factum niſi vt eſſet forma ſenſati humiditatis cryſtalline aut aranee aut ambarū: q: viſus ſicut ſcis nō fit extramittendo. Sed oculus recipit colores per ſua corpora peruia ꝑ modum ꝑ quē recipit ſpeculū: ⁊ qn̄ colores ſunt impreſſi in ipſum tunc apprehendit eos ſpiritus viſibilis: ⁊ hoc ego bene ꝓbaui in libro đ ſenſu ⁊ ſenſato ſex rōnibus: ꝙ ſi aliqđ corporū quibus eſt compoſitus oculus eſt conueniens vt in eo imprimātur colores per nimiam eius peruietatem ipſum corpus eſt propriū inſtrumentū oculi. ¶ Et iuuamentū tele cornee etiā fuit vt defendat humorem albugineū ⁊ fuit facta clara ⁊ ſubtilis vt non reſiſtat humiditati cryſtalline ad recipiendū formas. Sed ſecūdū iuuamētum coniunctiue fuit factum ad mouendū ſecum muſculum qui mouet oculū. ¶ Iſta ſunt iuuamēta partiū oculi ſꝫ Hal. ⁊ maior pars iuuamentorū ſꝫ ꝙ vidiſti hic ſunt iuuamēta arbitratiua: ſed ſine dubio quodlibet ipſorū habet iuuamentū ꝓpriū in ſe: ⁊ pars dominās in eo ⁊ ſuus finis non eſt niſi vt imprimantur colores in ipſum.

¶ De iuuamētis inſtrorum auditus. Cap. 16m.

M SED INSTRVMENTORVM auditus manifeſtū eſt ꝙ ſunt aures: ⁊ primū in quo auditus ē: eſt neruus qui venit ad eas ꝙ cooperit foramen auris. ¶ Et dictū eſt ꝙ foramē auris non fuit tortuoſū niſi vt aer frigidus non intret tali mō ꝙ ledat auditū. Et melius eſt dicere ꝙ fuit tortuoſū ne virtus auditus fuiſſet leſa a vocibus fortiſſimis. Et in ſumma ſcias ꝙ hec figura habuit iuuamētum in receptione vocis: ⁊ ideo factū fuit chartilaginoſum: ⁊ vocatū eſt auris tortuoſa. Et alia aīalia habent hoc pro alio iuuamēto: hoc eſt vt recipiāt voces venientes ab omni parte ⁊ propterea plus re-

N gredientur foras ⁊ mouent eas.

¶ De iuuamētis inſtrumentorū odoratus. Cap. 17m.

MANIFESTVM eſt ꝙ inſtra odoratus ſunt naſus: ⁊ fit in aīalibus olfatilibus ꝑ viā attractionis: ⁊ in non olfatilibus ſine attractione: ſicut in apibus ⁊ in alijs animalibus non habentibus olfatum. Et ſm̄ Ariſto. iſte ſenſus fit in duobus meatibus ꝙ ſunt in naſo: ⁊ ſm̄ Hal. fit in duabus carūculis ſimilibus capitibus mammillarum: ⁊ dicit ꝙ propter remotionē iſtius loci indiguit attractione. ¶ Et ego dico ꝙ ſi ita eēt vt dicit Ha. ergo odoraremus quamuis nares eſſent oppilate quando attraheremus aerem per os. quia palatū eſt apertum naſo. Et ſꝫ ꝙ dicit Auenzoar nos odoramus odorem ciborum quando incipiūt digeri in ſtomacho. ergo a contrario non eſt probatum ꝙ per illas duas carūculas fiat odoratus: ꝙ ſi ita eēt animalia inolfatibilia nō
O odorarent. ¶ Et ſcias ꝙ non fuit data attractio odoratui niſi propter vnam duarum rerum: aut electione ꝓp meliꝰ: aut groſſicie ſenſus iſtius in animalibus olfatilibꝰ. Quia poſſibile eſſet vaporē euenire a re odorata per ſe ad virtutem ſenſibilem propter nimiam ſubtilitatē ſubſtantie ⁊ propter naturam ſue impulſionis. Sꝫ ꝓpterea ꝙ operatio olfationis eſt, vna duarum rerū aut trahendi aut mittendi: ⁊ eſt impoſſibile vaporem venire ex re odorata tempore tranſmiſſionis aeris extra. Et eſt poſſibile ipſum venire tempore attractionis: quia aduentus aeris odorati fit magis per modum attractionis q̄ ꝑ modum effuſionis. Sicut tu vides cum volumus certe ſentire odores ꝙ nos conamur ſuper attractionem: ⁊ hec eſt cauſa propter quā fuit data attractio. ¶ Et apparet ꝙ animalia que odorant ſine actractione habent clariorē ſenſum q̄ animalia que odorant cū attractione ſicut videmus in formicis ⁊ apibus: propter debilitatem ipſius
P ſenſus in aīalibus olfatiuis ſentitur odor paucus ſine attractione: ⁊ quaſi videtur vt non ſentiatur. Et cum ſit cōparatio iſtius ſenſus inter hominem ⁊ multa ex animalibus eſt iſte ſenſus diminutus in homine ab illis animalibus que indigent hoc ſenſu in venando vitam ſuam: ⁊ ꝓpterea dicitur in prouerbijs ꝙ cū iſta animalia venant vitam ſuam: ⁊ hoc eſt quaſi per viam prophetie vel diuine prouidentie. ¶ Et poſtquā narrauimus inſtrumenta quinque ſenſuum volumus narrare inſtrumenta que facta ſunt propter virtutem motiuam.

¶ De iuuamentis mēbrorum volūtarij motus. Cap. 18m.

ET DICIMVS ꝙ virtus que facit mouere animal hec eſt imaginatiua vel eſtimatiua quam precesſit virtus concupiſcibilis. ⁊ poſtea ibi confirmatum eſt conſilium vel ratio propter repreſentationem rei imaginate aut eſtimate ſm̄ ꝙ declaratum eſt in libro de anima. Et eſt neceſſe perſcrutari in hac virtute: hoc eſt vt ſciamus inſtrumenta quibus oportet operari
Q ⁊ quot ſunt. ¶ Dicamus ꝙ motꝰ voluntarij quidā eſt proprius: ⁊ quidam eſt communis. Cōmunis eſt motus cundi qui motus eſt totius corporis. Sed proprius eſt motus cutis frontis ⁊ motus oculorum: ⁊ mandibularum ⁊ duarum naſi extremitatum: ⁊ labiorum: ⁊ lingue: ⁊ epiglotis: ⁊ mandibule inferioris ⁊ motus capitis ⁊ colli: et motus naſi: ⁊ motus nodi vel humeri ſpatule: cum bredone: ⁊ motus brachij a cubito inferius: ⁊ motus iuncture nominate in arabico raſcet: ⁊ motus digitorū: ⁊ vniuſcuiuſq; ſuarum iuncturarum: ⁊ motus membrorum exiſtentium in collo: ⁊ motus pectoris ad inſpirandū: ⁊ virge: ⁊ veſice quando clauditur: ⁊ motus extremitatis inteſtini recti quando retinent feces ne exeant: ⁊ myraclx coxe: ⁊ cruris: ⁊ teſtium: ⁊ pedum: ⁊ digitorum pedum. Iſti ſunt motus qui dicuntur volūtarij. Et eſt neceſſe perſcrutari res

tari res

A tarires a quibus veniūt iſti motus. ⁋ Et dicimus ꝙ ma-
niſeſtum eſt per diſpōnem iſtorum motuū ꝙ fiunt a plu-
ribus vno motore. verbi gratia. motus manus fit a chor
da: ⁊ motus chorde eſt a muſculo: ⁊ motus muſculi eſt ꝑ
ſe: ⁊ muſculus eſt primum mobile: ⁊ non eſt hoc corpus
qđ moueat ipſum. Ideo qꝛ oē corpus quod mouet cor-
pus mobile eſt a neceſſitate mobile: ⁊ ideo eſt cōueniēs
ꝙ corpora quorum vnū mouet alterū veniant in fine ad
vnū corpus qđ moueatur per vnaꝫ virtutem motiuam
miſſaꝫ eidē: ⁊ nō propter aliud corpus: ſꝫ ꝓpter aliud ꝑn-
cipiuꝫ qđ eſt in eo ſicut ꝓbatū eſt in nāli ꝑhia ꝙ ſi ita non
Cōtra me- eſſet res ꝓtenderetur in infinituꝫ. Ergo de neceſſitate de
dicos rō. bemus dicere ꝙ principium eſt in muſculo. ⁋ Et qn̄ opi
nantur medici ꝙ motus muſculi ſit a neruo opinant̄ fal-
ſum: ideo quia ſi ita eēt neruus moueretur aut per ſe aut
B per aliud: hoc eſt ꝓpter aliud principiū qđ eſſet in eo: ⁊
ideo qꝛ declaratum eſt in nāli ꝑhia ꝙ qđlibet mobile hꝫ
motorem: ⁊ ꝙ ille ſi eſt corpus non moueat niſi moueat̄:
⁊ ſi motus eſſet a corpore res ꝓcederet in infinitum: ideo
neceſſe eſt hic eſſe motorem qui moueat ⁊ non moueat̄:
⁊ qui ſit nō corpus. Hec eſt vna rō per quam videtur ꝙ
qui mouet primo aīal non eſt corpus ſed virtus eſt aīe:
⁊ ꝙ hoc ſit de neceſſitate in muſculo. Et hec virt⁹ eſt vir
tus volūtaria quam precedit imaginatiua: vel eſtimati
ua: ⁊ confirmatio cōſilij. ⁋ Et ideo quia iſte motor nō eſt
corpus: neceſſe eſt vt primum mobile qđ mouetur ꝑ ip-
ſum ſit corp⁹ ad hoc vt hoc mobile ſit ſicut materia ⁊ ip-
ſum erit ei ſicut forma: quia impoſſibile eſt primuꝫ moto
rem in animali vt ſit ſine materia. Ergo neceſſe eſt ſpecu
lari quid ſit hoc p̄mū corpus: ⁊ apparet ꝙ ſit calor natu-
ralis qui eſt in nobis. Et tu vides ꝙ quādo infrigidantur
membra: eorum motus priuantur. Et eſt res nota per ſe
ꝙ vna rerum receptarum in diffinitione iſtarum opera
C tionū eſt calor naturalis. Sed iſte calor naturalis differt
proprijs differentijs in quolibet membro ſm operatio-
nes quibus appropriatur iſtud maxime in operationib⁹
nutrimenti. ⁊ de hoc nullus diſcordat. Sed Gal. ſentit ꝙ
origo ſitus caloris iſtius ſit cerebrū: ⁊ ad totum corpus ꝑ
Rō pª con- neruos ab eo mittitur. Sed Ariſto. ſentit ꝙ cerebrum ſit
tra Gal. ſeruitor cordis in hac operatione per viam qua ſeruit ei
in ſenſibus ſm ꝙ dictum eſt ſuperius: ⁊ ꝙ origo iſtius ca-
loris eſt in corde. Et hoc poteſt videri maniſeſte ꝙ ita eſt
vt verum eſt: quia tu vides ꝙ naſcit̄ in corpore iter agē-
tis quando vadit qđ non fuerat: ⁊ iſtud membrum a quo
naſcitur calor ⁊ vadit ad totum corpus eſt cor. ⁋ Et pro
ꝑterea quādo accidit homini aliquid quod ipſuꝫ terreat
redit calor ad cor ⁊ tremunt crura: ⁊ poteſt eſſe ꝙ cadit
homo: aut non poterit moueri. ergo prima virtus regiti-
Scda rō. ua in hoc motu: ⁊ illud quod menſurat calorem in quan-
D titate eſt de neceſſitate in corde. ⁋ Et adhuc qđ Gal. ⁊
oēs alij medici cōfitentur ꝙ virtus volūtaria eſt in cor-
de: ⁊ ſi ita eſt ⁊ apparet ꝙ animalia non mouētur niſi vo
luntarie. ergo virtus hec eſt in corde: ⁊ cerebruꝫ eius ſer
uiens in dando ei temperantiaꝫ. Et commune erit cū di-
ceretur de hac temperantia vt fiat per neruum aut fiat
Rō3 Gal. cum ſpiritu animali eunte in ipſum ⁊ non eſt differentia
de ꝑmo in hoc excepto ꝙ in neruis ſpiritus animalis ſm Gal. nō
motore. eſt apparens niſi in duobus neruis opticis. ⁋ Sed pri-
mum mobile a calore naturali eſt muſculus: ideo qꝛ con
ueniens eſt ꝙ calor naturalis operetur in primo: hoc eſt
vt primo moueatur iſtud corpus cum quo habet ſimili-
tudinem propinquiorem ex parte caloris: hoc eſt muſcu
lus propter compoſitionem ſuam: quia eſt cōpoſitus ex
prima carne ſimplici ⁊ neruis a quibus naſcūtur chorde.
Sed neruus ſolus frigidus eſt multum ⁊ non hꝫ partem
ſimileꝫ cum calore naturali. Et vena per ſe nō eſt digna

vt ſit principium iſtius motus: ideo qꝛ naſcitur a mēbro E
non primo. Et de ratione non eſt ꝙ inſtrumentum quod
dat nutrimentum ſit inſtrumentuꝫ motus: quia magis eſt
conueniens vt nutrimentum fiat per inſtrumentuꝫ quie-
tis. Nec etiā arteria cōueniens erit huic motui: quia eſt
operatrix operationum pulſationū que diſſimiles ⁊ non
conuenientes ſunt motui voluntario: immo eſt ſimile vt
ſit contraria ei: ⁊ ſit quaſi diſpoſita ſicut res que vellet ⁊
nollet aliquid ſimul. Ergo remanet vt ſit muſculus pri-
mum inſtrumentuꝫ quod mouetur a calore naturali. Sꝫ
in mēbris quibus non ſunt oſſa ⁊ non ſunt ramificata: ⁊
ſunt parua: muſculi ipſi mouent ipſa ſine medio: ⁊ rami-
ficata mouent ea mediantibus chordis que naſcunt̄ ab
extremitatibus eorū: ideoqꝫ cum contrahitur trahit illaꝫ
chordā: ⁊ qꝛ alligatus eſt cū extremitate oſſis: mouet̄ os
ſuo motu. ⁋ Et quando membrum habet duos motus
contrarios adinuicē: tūc hꝫ duo oſſa vel duos muſculos
in duob⁹ locis contrarijs adinuicē: quorū quilibet trahit ꝑ F
ſe ſuo tpe ⁊ ꝓhibet alteri ſuo contrario ne faciat opera-
tionē ſuā illa hora: ⁊ ſi operati eſſent ambo vna hora: tūc
ſtat equaliter membrū ⁊ trahitur ſm vnum ſtatum. v. g.
quando muſculus qui eſt in ſylueſtri parte manus trahit
ipſam: vertit̄ verſus partem ſylueſtrem: ⁊ quādo muſcu-
lus qui eſt in parte domeſtica trahit ipſam verſus partē
domeſticam vertit̄ verſus illam: ⁊ quando trahūt ambo
ſimul exiſtit equalis: ⁊ nullus eſt ipſorū per ſe vt tractu ſuo
faciat ipſam verti intus ⁊ extra. ⁋ Et numerus muſculo
rum ſm Gal. eſt. 529. quorum in facie ſunt. 45. quorū. 24. 45
ſūt vt moueāt oculos ⁊ palpebras: ⁊. 12. vt moueāt mā-
dibulam inferiorem: ⁊. 9. vt moueant alia membra faciei
que mouent̄ volūtarie: ⁊ in iſtis ſunt muſculus occultus
ſub cute frōtis ⁊ prodeſt fortitudini apertionis oculorū.
Et duo muſculi qui mouent extremitatem naſi: ⁊ muſculi
duo qui mouent labium ſuperius ſurſuꝫ: ⁊ duo q mouēt G
labium inferius deorſum: ⁊ duo qui mouent̄ maxillam.
⁋ Et muſculi q mouent caput ⁊ collum ſunt. xxiij. qdam 23
eorum trahūt caput verſus illam partem ſolū: verſus quaꝫ
poſiti ſunt. Et alij ſunt qui trahunt caput ⁊ collum: eoruꝫ
quidam ſunt qui trahunt caput ſuperius: ⁊ quidaꝫ ſunt q
trahunt ad partem anteriorem: ⁊ qdam trahūt ad partē
poſteriorem ſuperiorem: ⁊ qdam trahunt ad dextram: ⁊
quidam ad ſiniſtram. ⁋ Et. ix. muſculi mouent linguam: 9
⁊. xxxij. muſculi ſunt ꝓpter motuꝫ colli ⁊ epiglotis. ⁋ Et 32
ſeptem muſculi vnicuiqꝫ ſpatule. ⁋ Et. xiiij. vnicuiqꝫ la- 14
teri qb⁹ mouetur brachiū: ⁊ quatuor muſculi poſiti ſuper 28
cubitū: quorū duo ſunt intus q faciunt ipſuꝫ verti verſus 8
partem domeſticam: ⁊ duo ſtant extra vt faciant ipſꝫ vti
ad partē ſylueſtrem. ⁊. xvij. ſunt in quolibet brachio. x. ex̄ 34
⁊. vij. intus. ⁊. xxxvj. poſiti ſunt ſuper manus. xviij. ſuper 36
vnaquaqꝫ: q mouēt manus ad partē domeſticā ⁊ partē
ſylueſtrē: ⁊ ad motus policis ⁊ qui digiti ⁊ volaꝫ manus. H
⁋ Et muſculi pectoris ſunt. 107. eorū qdā dilatant: ⁊ qui 107
dam conſtringunt. Et muſculi ſpondiliū ſunt. xlviij. ⁊. viij. 48
extenduntur ſuper vētrē ſub oſſib⁹ pectoris vſqꝫ ad vm 8
bilicū: ⁊ qdam extenduntur ſm longitudinem: ⁊ quidam 4
ſm latitudinem: ⁊ quidam ſm trāſuerſum qui faciūt mo- 4
tum ventris cōſtringendi ⁊ laxandi: ⁊ iuuāt omnes alios
motus: ⁊ quatuor muſculos habent duo teſticuli: ⁊ q̄tuor
muſculi mouent virile membruꝫ: ⁊ vnus muſculus tenet 1
os vrine ne indebite fundatur: ⁊ quatuor muſculi tenent 4
orificium inteſtinoruꝫ ne ſtercus ante tēpus egrediatur.
Et. lxxiiij. muſculi ad motum coxarum ⁊ cruriuꝫ: ⁊. xxviij. 74
ad motum pedum ⁊ aliquoruꝫ digitorum pedum: ⁊. xxij. 28
alijs motibus digitorum pedū ⁊ poſiti ſunt ſuper pedes. 22
Iſti omnes muſculi ſunt prima res que mouetur a calo-
re naturali cōmunicant calore ꝓprio cuiuſlibet muſculi.

I ¶ Et poſtq̃z ita eſt ꝙ aliquod membrum non mouet̃ niſi per calorem nālē qui ſtat ei loco forme ⁊ ꝓpter calorem qui ē in muſculo: ⁊ ille non mouetur niſi per principium anime. ¶ Et ſciendū eſt quid eſt iſtud principium: ⁊ vnde eſt ⁊ vbi eſt. Et dicimus ꝙ quādo aſſociabitur huic ꝙ declaratū eſt per vl̃em ſermonem: hoc eſt ꝙ virtus que facit motū in loco eſt anima. Et eſt declaratum etiā ꝙ conueniens eſt ꝙ motus vniuſcuiuſq; corporis ſit per virtutem voluntariam fixam in membro communi qd̄ cōicat toti corpori ꝙ ſit mobile per ſe: ⁊ per virtutem ꝓpriam voluntarie mētis mēbris particularibus que mouētur ꝑ ſe ⁊ ſunt muſculi: ⁊ apparet ſenſui ꝙ in corpore non eſt mēbrū qd̄ cōicet toti corpori: ⁊ ſit mobile per ſe niſi cor. ergo virtus voluntaria cōmunis eſt in corde hoc eſt in muſculo qui eſt in corde ꝙ virtutes particulares voluntarie ſunt in quolibet muſculo particularium muſculorū. Sicut videmus ꝙ motus communis vitalis animalium qui eſt inſpiratio habet principium a corde: ⁊ iſte motus eſt coniunctus motui expirationis pulſatilis. ¶ Et propter hoc accidit ꝙ pulſus magnificatur per motū: ⁊ minorat̃ per quietem. Ergo cerebrum ⁊ neruus non fuerūt niſi ad temperādum iſtum calorem in quo eſt principium virtutis voluntarie cōmunis ⁊ proprie. ¶ Debes ſcire ꝙ non eſt impoſſibile hic eſſe motū voluntarium abſq; muſculo: ſed ſi eſt: eſt propter calorē nālem aut propter rē que ſtat loco eius in animalibꝰ que nō ſunt ſanguinea nec muſculoſa. ¶ Et ſine dubio iſti muſculi non ſunt niſi in aīalibus perfectis. Ideo graue fuit Hal. ad dandū muſculos qui moueant linguam exterius: ⁊ motus duriciei mēbri tēpore coitus. Ideo ga intētio ſua erat oīno vt motꝰ nō eſſet niſi per muſculos: ⁊ non eſt ita.

Scd̄a rō ꝺ ꝑ motore.

K

Tertia rō. Intentio Hal. ē q̄ꝺ motꝰ volũtariꝰ ñ fiat niſi ꝑ muſculos. vide ꝑ ꝺ motibꝰ liqdis c. pᵒ ⁊. 4. ⁊ ꝑ iteriorū 6ᵒ. ⁊ in de motu muſculorum.

¶ De iuuamentis anhelitus ⁊ mēbrorum eius. Cap. 19ᵐ.

POSTQVAM narrauimus iuuamentū mēbrorum motuum voluntariorū eſt narrandum de anhelitu ⁊ membris ſuis. Ideo quia Hal. ponit ipſum motū volūtariū: ⁊ q2 videt̃ ꝙ cerebrum operatur in hunc motū credit ꝙ motus volūtarius ſit in eo: ⁊ ſil̃r credidit ꝙ eſſet in neruo: ⁊ credidit falſum: ideo q2 iam probatum eſt ꝙ hoc conuenit eſſe in membro mobili per ſe: ⁊ ꝓpterea egritudo a qua prouenit leſio in motu eſt primo ⁊ per ſe in muſculo: ⁊ per modum colligantie in cerebro ⁊ neruo. Quare medicus debet curare leſionem iſtius motus intendendo primo ad muſculum: ⁊ ſecundario ad cerebrum ⁊ ad neruum. ¶ Inſtrumenta anhelitus ſunt diafragma: pulmo: canna: trachea: arteria: epiglotis: ⁊ vulua. Et priuſq̃ nos tractemus de iuuamento vniuſcuiuſq; iſtoꝝ membrorū: eſt tractandum de iuuamento iſtius operationis: hoc eſt de anhelitu. Et dicimus quod medici ſicut Hal. ⁊ alij viſi ſunt dicere quod anhelitus eſt propter duo iuuamenta: vnum ad ventillandum calorem naturalem cordis per attractionē aeris frigidi ⁊ expulſionem vaporis qui reſoluitur a calore naturali qui eſt corpus fumoſum ꝙ non eſt conueniens eidem pro certo iſtud iuuamentum eſt vnum ⁊ neceſſarium animalibus calidis ſanguineis. Sed illis que non ſunt calida nec ſanguinea non eſt neceſſaria hec operatio: ſed ſufficit eis motus arteriarum qui venit a corde: ⁊ hoc reputo ſicut anhelitum. ¶ Sed aliud iuuamentum quod dicunt eſſe eſt vt det nutrimentum virtuti intrinſece ex aere qui recipitur reſtaurando ex ſpiritu tantum quantum reſolutū eſt: hoc eſt falſū. q2 impoſſibile eſt cōpoſitū nutriri ex ſimplici: quoniā ſi ita eſſet iā inueniret̃ animal eſſe ſimplex ex vno ſolo elemento: ⁊ Hal. negat hoc: ⁊ propterea dicit ꝙ aqua nō nutrit: ⁊ propterea dico ꝙ primum verax eſt. ¶ Sed cui ex virtutibus anime debeat attribui anhelitus: hoc eſt perſcrutandū: ga Ha. dicit. ꝙ debet attribui virtuti voluntarie: ⁊ dicit hoc q2 a noſtra volūtate eſt vt anhelemꝰ ⁊ non anhelemꝰ. Et etiā dicit ꝙ proprium inſtrumentū huius virtutis eſt neruus: ⁊ dicit ꝙ ſi incideret̃ neruus qui mouet diafragma: homo non viueret niſi tantum quātum viueret ſtrangulatus. ¶ Sed alij dicunt ꝙ ſtat virtuti ſicut motus pulſus. Et poteſt queſtionari dictū Ha. duabus rōnibus. Una: q2 tu vides ꝙ anhelamus qñ dormimus. ergo nō eſt voluntarius: quia operatio voluntaria non fit niſi cogitatione ⁊ voluntate ſicut dictum eſt. Alia quia videmus ꝙ anhelitus qui fit improuiſe ſimilat̃ motui pulſus: ita ꝙ Hippocrates ponit ipſū pluries loco pulſū. ſ. tempore quo non egrotant mēbra anhelitus: ⁊ dicit ꝙ denunciat complexionem cordis ſicut denunciat pulſus excepto ꝙ nō ſit egritudo in inſtrumentis anhelitus. ¶ Et alij ſapiētes volunt ꝙ ſit compoſitus duabus virtutibus. vz. voluntaria ⁊ non volūtaria: hoc eſt naturali ⁊ animali: ⁊ hic inuenitur in motu plurīū membrorum ſicut in motu palpebre oculi ⁊ in motu deglutitiōis: quia manifeſtū eſt ꝙ ambe virtutes iſte ſunt compoſite: ⁊ ideo quādo debilitant̃ iſte due virtutes cadit defectus in operatione deglutiendi ſicut accidit quando cadit virtus appetitus. ¶ Et mihi videtur ꝙ opinio poſtrema ſit veracior: hoc eſt ꝙ hec operatio ſit compoſita: vel poſſibile eſſet dicere ꝙ fortior eſſet opinio illius qui dicit eam eſſe naturalem: quia plures anhelitus quos facimus tēpore ſanitatis ⁊ egritudinis ſunt ſine intētione: quare ponitur ad denunciādū complexionem cordis: ⁊ etiam ſuſpiria proiciunt̃ abſq; intentione: ⁊ etiā quando magna neceſſitas anhelādi incūbit deſiſtere non poſſumus: ſicut accidit in tuſſi ⁊ ſimilibus. ¶ Et natura non inuenit hāc virtutē actiōe voluntaria niſi propter neceſſitatē ſuperuenientem: quando non ſufficit virtus nālis ad exigentiam cordis. ¶ Sed probatio qua ꝓbat Hal. affirmando ꝙ hec virtus penitus eſt volūtaria: eſt priuatio iſtarū virtutum quādo eſt inciſus neruus: ⁊ dicit ꝓbando poſtq̃z eſt inciſus neruus eſt inciſum inſtrumentum motus voluntarij: ⁊ inciſo neruo ceſſat motus voluntarius. ergo eſt in neruo. Et iſte ſyllogiſmus eſt falſus in ꝑncipijs ⁊ corruptus in figura: q2 quando tenetur vnum predicatū rei que data eſt a ſubiecto nō debet ſemper remoueri predicatū ab illa a qua eſt remotum ſubiectum: ⁊ qui opinabuntur hoc tenētur credere cum contradictione oppoſiti antecedentis in tota materia contradictionē oppoſiti cōſequentis: ⁊ ideo hec verba nō ſunt digna vt hic audiantur. Et iſte eſt vnꝰ modus in quo eſt manifeſtum. q2 non habuit veram radicem in logica. q2 ſi per remotionem nerui remouet̃ aliquis motus. illud nō eſt ex neceſſitate: vt quādo neruus eſt vt ſit ille motus vt dicatur ꝙ neruus ſit propria cauſa in hoc motu. Et iam niſi ſunt homines percuſſi ſuper venas ⁊ neruos dormitorios qui vadunt ad cerebrū: ⁊ tunc in eis priuate ſunt omnes operationes voluntarie ⁊ propterea hoc nomine nuncupātur: ⁊ dicit Raſis ꝙ quādo rex Indie volebat interficere nobiles iterficiebat eos ꝑ hunc modū. Et vis tu dicere propter hoc ꝙ omnes motus voluntarij ſunt fixi in his duobus. ¶ Itē que res eſt illa que iubet hāc operationem in neruo niſi vna ex rebꝰ ꝓpter quā cōpletur hec operatio: ⁊ quando illa leſa eſt: tūc neceſſario leſa eſt illa operatio: q̃uis non ſit propria cauſa in hoc: ga corrumpitur ꝓpria operatio ꝓpter corruptionem virtutis tranſmiſſe illuc. ¶ Et de neceſſitate nō eſt propter hanc priuationē voluntarij motus: ꝙ quilibet motus qui eſt in neruo qui igreditur ſuā eſſentiā ſit poſitus ſubſtātialiter volūtarius ⁊ per accidēs accidit ei vt ſit ⁊ ille volūtarius. ¶ Et quomō poterit negare hoc: ga iam cōcedit ꝙ motus palpebrarum ſit per muſculos

L

M

Cōtra medicos.

N Rō Hal.

O

P

Q

ſicut

A ſicut notum eſt per ſe: ⁊ cū hoc toto nō eſt volūtarius. Et ſi vellet dicere ꝙ ſit totus voluntarius: adhuc nihil hic lucratur eo ꝙ eſt in muſculo nō in neruo. ¶ Et poſtq̄ꝫ declaratū eſt ꝙ iuuamētū ſit in anhelitu: ⁊ que ſit eius virtꝰ neceſſe eſt narrare iuuamētū ꝓpriū vniuſcuiuſq̄ꝫ mēbri proprij huic operationi. ¶ Et dicimus ꝙ mēbrū qđ manifeſtum dat iuuamētum in hac operatiōe eſt pulmo: ſicut videmus ꝙ qñ dilatatur attrahit aerē intus ⁊ quādo cōſtringitur expellit foras. Et nō eſt dubiū q̄ illud eſt ꝓprium inſtrm̄ in operatione illa. ¶ Sed qđ neceſſe eſt ſpeculari ſubtiliter in hoc eſt illud vtrum ille motus cū quo ſit inſpiratio ⁊ reſpiratio ſequat̄ motū pectoris: nec per ſe habet aliquē motū an ſit motus pectoris in anhelitu: inde cōtinuum ſemper cū motu pulmonis vt ſit eius adiutor. ¶ Sꝫ Gal. dicit ꝙ pulmo nullū habet propriū motū in ſe: ⁊ ꝙ motus illiꝰ ſequit̄ motū pectoris: ⁊ ꝙ motus anhelitus ꝯſequtur motū nālē: ſit ꝑ rē muſculoſā magnā q̄ dr̄ diafragma qđ ſeparat iferiora mēbra a ſupioribus: ⁊ dicit ꝙ magis ꝓpria res iuuamēti iſtius mēbri eſt hec opatio: q̄ nos videmus ꝙ incōtinēti cū pectus dilatat̄ replet̄ pulmo aere: ſicut videmus in follibꝰ fabroꝝ. Et teſtificatur ſup h̄ ꝙ qñ vulnus factū fuerit ibi: ⁊ intret aer pectus: tūc ceſſat motꝰ pulmonis ⁊ morit̄. ¶ Et poſſet eſſe ꝙ ceſſatio motꝰ pulmonis qñ vulneratū ē pectꝰ eſt ꝓpterea q: ifrigidat̄ pulmo. Et in tpībꝰ Ariſto. nō cognoſcebat̄ aliud iuuamentū huius mēbri niſi ꝑꝑ ſepationē mēbroꝝ pncipaliū a nutritiuis ad h̄ vt non accideret tpe digōnis eis aliud ex calore illo. Et nō debeat iputari Ariſt. hoc in defectū: q: iſtud qđ apphēdit̄ per anathomiā eſt ſicut res que apphēdit̄ numero motuū circuloꝝ: nec illa erat plene ſcia cōpleta tēpore Ariſt. Et ſi tpe Gal. erat ars medicie plene cōpleta: tm̄ dicit Gal. nō eſt ipoſſe poſt me venire q̄ iuenit in arte medicine qđ ꝑ me nō eſt iuētū. Et ꝑꝑea in maiori parte reꝝ de qbꝰ opinant̄ hoīes ꝙ Gal. contradicat Ariſt. non eſt vera cōtradictio: ſed ſicut addictiones ⁊ complementa: q: nullus deperit Ariſt. de eo qđ dicit in iuuamento diafragmatis ⁊ motu neruorū: ſm ꝙ dicit in tractatibꝰ vl̄ibus de eſſe motus ⁊ ſenſus ⁊ iuuamētis cordis ⁊ cerebri: ⁊ ſilr̄ hic eſt ſic dicēdum: ⁊ nō eſt dicēdum ꝙ illud qđ dicit Gal. in rebus pticularibꝰ cōtradicat in vl̄ibꝰ Ariſt. ¶ Et mō volumus reuerti ad illud a quo ſeparati ſumus: ⁊ dicimus ꝙ illđ qđ diximus ex ſnīa Gal. ꝙ motus pulmonis ſeq̄t̄ motū pectoris: ⁊ h̄ idiget ſpeculatione: q̄ Ga. nō verificat hoc niſi ꝓpterea q: videt ꝙ ceſſante motu pectoris ceſſat motus pulmonis: ⁊ tūc moritur aīal. Et ego dico ꝙ non eſt h̄ ita abſolute dōm ꝙ motus pectoris ſit cā pncipalis motus pulmonis: q: poſſe eſt vt qlibꝫ iſtorū. i. pulmo ⁊ pectꝰ hēat hunc motum ex ſe: ſed habeant vnā ꝓprietatē cōiūctionis: ꝓpter quā nullus eorum mouet̄ ſine alio: ⁊ ꝑꝑea cū ceſſat motus vnius ceſſat motus alterius: ⁊ nō eſt qlibet eoꝝ cā motꝰ alterius. Et ſi nos poneremus ꝙ qñ pulmo nō mouet̄ hoc motu: tūc ceſſaret motus pectoris ſic dicit Gal. eſſemus arbitrati per hoc ſꝫ eū ꝙ pulmo eēt id qđ moueret pectus dicendo ꝙ ſi nō moueretur ꝙ non moueretur pectus. Ecce hic videtur ꝙ Gal. perdiderit in opiōne ſua ꝙ non eſt impoſſibile eſſe motum pectoris ⁊ pulmonis vt moueat̄ ſil̄ ſic in globo vno: vt ſi vnū non moueret̄ ꝙ aliud non moueret̄: q̄uis vnus non ſit motor alterius ſm modū qui dictus eſt. Itē nō eſt ipoſſibile ſuperueniente pectori mala cōplexione per inciſionē nerui que ei aduenit q̄ illa malitia non penetret ad pulmonē ꝑ illā colligātiā. q: vna reꝝ ex q̄ egrotāt mēbra ē colligantia: ⁊ Gal. h̄ cōcedit. Etiā per hāc eādē viā debemus dicere ꝙ motꝰ pectoris adiuuet motū pulmonis: ⁊ maxīe qñ idiget forti anhelitu. Et melior via quā eligere

Rō Gal.

B

C

D

Rō 2ª vi de tertiaꝫ rōnē ꝑmo theiſir tra. rj. ca. 2º.

E poſſumus in fine nr̄e ꝓpōnis eſt hec: q: mēbrū qđ leditur cū ceſſat inſpiratio ⁊ reſpiratio ē cor ſic manifeſtuꝫ eſt: ⁊ ſi cor ē illđ qđ recipit hāc leſionē ꝓpter hanc ceſſatiōnē ⁊ nō ſolū leſionē ſꝫ ⁊ mortē. ꝗ de neceſſitate eſt illud mēbrū i quo eſt pn̄ᵐ iſtꝰ iuuameti. Et motꝰ pulmonis ſꝫ Ga. erat violētus vel ꝑ violētiā ꝑ viā q̄ mouent̄ corpora artificialia. Et nobis eſt dōꝫ ꝙ illud pn̄ᵐ motus eſt in ipſo ꝑ viā q̄ eſt in corporibus nālibꝰ. Et adhuc ꝙ cōplet̄ h̄ motus ꝑ duos motus. vꝫ. nālē ⁊ voluntariū. Ergo melius qđ dicere poſſumus ex his eſt vt ſint ſic duo pmi mobiles. ſ. ꝙ muſculus ſit pmus in motu voluntario ⁊ cor ⁊ pulmo pmi in motu nāli. Et Gal. tenuit in h̄ tractatu viā quam in alijs regulis ſuis qui putat vt iſte ſit motus volūtariꝰ: ⁊ putat ꝙ nō ſit voluntarius niſi ꝑ neruū ⁊ non appet ꝑ anathomiā vt neruus veniat ad pulmonem ꝑ quē poſſit ſentire ⁊ maxime ꝑ quē poſſit mouere: ⁊ pōt eē ꝙ nr̄a pncipia nō ſunt ſufficientia veniendi ad veritatē pluriū harum inquiſitionū: ſꝫ tm̄ cōueniens eſt vt loquamur de his ſm aptitudinē huius tēporis: q: non eſt ipoſſibile vt cadant hec v̄ba ꝑ q̄ poſſimꝰ certificare de v̄itate harꝫ rerū tpe futuro: cū ad pn̄s ſpatiū non habeamꝰ. Et nō fuerūt ordinate ptes duplices pulmōis niſi ꝑꝑ h̄ vt ſi ſuperueniret vni pti mala diſpō vt alia ſtaret in iuuamēto loco ipſius ſic cōtigit in vulneribus q̄ laniāt vnā camerā pectoris q: ſtat ps pulmonis q̄ eſt in camera non vulnerata loco iuuamēti anhelitus: ſꝫ qñ vulnerant̄ ambe tūc ſtatim morit̄ patiēs. ¶ Et iuuamētū cāne pulmonis ē ꝑꝑ iſpirationē ⁊ reſpirationē: ⁊ cū hoc hꝫ iuuamētū vocis. Et ꝑꝑ h̄ fuit poſitū in extremitate huiꝰ mēbri vnū qđ hꝫ poſſitatē generādi vocē: ⁊ aſſiſat̄ vni gue ligne. Et miſſe ſunt eidē a muſculo res que dāt ei diuerſas diſpōnes vt poſſit generare diuerſas voces. Et h̄ iuuamētū eſt tm̄ ꝑꝑ bn̄ eſſe: ⁊ nō ꝑꝑ nec̄itatē: ꝑꝑea ꝙ vox nō eſt neceſſaria in eſſe noſtro. Et in maiori pte facit nā h̄: quia facit in vno mēbro duo iuuamēta aut tria qñ dꝫ eē hoc ſicut videmꝰ in naribus: q: ſunt ordinate ad odorandū: ⁊ ad h̄ vt ſint ꝑꝑ mūdificationē ſupfluitatū cerebri: ⁊ in vna pte ſeruit virtuti expulſiue: ⁊ in alia pte ſeruit virtuti ſenſibili. ¶ Et ēt iuuamentū vuule eſt vt defendat ne puluis aut fumus: aut ſil̄es res nociue veniāt ad guttur. ¶ Et cū hoc defendit ne aer fridus igrediat̄ ad mēbra anhelitꝰ: ⁊ iđ qñ multuꝫ incidit̄ ab ea fortificat̄ frigiditas ad pectꝰ ⁊ pulmonem: ⁊ apparet vt hēat iuētionē in eē vocis. Et teſtificat̄ nobis ꝙ epiglotis eſt inſtrm̄ qđ appropriat̄ voci: qđ eſt: q: cum ſufflamus fortiter in camerā vel cānā pulmonis alicuꝰ aīalis egredit̄ vox extra ex ea q̄ aſſimilat̄ voci illius aīalis. Et fuit poſitū ſup hūc meatū cooperimentum vnū ad defendendū a rebꝰ que vadūt ad iſofagū ne igrediatur in ipm̄: q: moriret̄ homo. Et propterea quādo intrat aliqd etiam modice quantitatis ammonet tuſſiꝫ. Iſta ſunt que ſunt poſſibilia dici de iuuamento anhelitus.

F

G

H

¶ De iuuamentis cerebri ⁊ partium eius. Cap. 20.

ET VIRTVTES cerebri. ſ. imaginatiua ⁊ cogitatiua: ⁊ reminiſcibilis: ⁊ cōſeruatiua: q̄uis nō habeant mēbra vel inſtra ipſa tm̄ hn̄t propria loca in cerebro in quibus manifeſtant̄ operationes earū: ⁊ ꝓpterea de eis dicendū eſt. Et dicimus ꝙ virtus imaginatiua ſtat in prora cerebri: ⁊ illa eſt q̄ retinet figuram rei poſtq̄ꝫ ſeperata ē a ſenſu cōi. Sꝫ cogitatiua plus manifeſtat̄ i media camera: ⁊ ꝑ hāc v̄tutē cogitat hō in rebus quibus pertinet cogitatio ⁊ electio quouſq̄ꝫ apphēderit ꝙ cōuenientius eſt. Propterea nō inuenitur hic virtꝰ niſi in hoīe: ⁊ aīali bruto cōceſſa fuit extimatiue loco iſtius. Et locus v̄tutis reminiſcibilis ⁊ cōſeruatiue ē pupis ſiue pars poſterior capitis. Et inter cōſeruatiuā ⁊ remiſcibilē nō ē dr̄ia niſi q̄ cōſeruatiua ē cōſuatio cōtinua ⁊ remiſci

I bilis eſt ꝯſeruatio itercepta. Et diã q̄ eſt iter ꝯſeruatiuã vl' remiſcibilẽ ⁊ imaginatiuã ẽ q: imaginatiua pſtat alijs formã rei ſenſate poſtq̄ꝫ puata eſt a ſenſibꝰ: q̄re nõ eſt ſenſus. Et vtus ꝯſeruatiua ⁊ reminiſcibilis nõ ſũt niſi ad conſeruãdũ aut ad faciẽdũ reuerti apphẽſionẽ illius figure. Et ex h̄ appet ꝙ ſũt magis ſpũales q̄ꝫ imaginatiua. ¶ Et nõ eſt tradẽdũ obliuioni q: q̄uis camere cerebri ſint mẽbra in q̄bus cõplent̄ opõnes iſtaꝝ vtutũ: tñ inueniunt̄ eaꝝ radices in corde: ⁊ ꝙ illa loca nõ ſunt illis niſi ſic iſtra in quibꝰ manifeſtat̄ eoꝝ opõnes. Et ſic vtus viſibilis dr̄ eſſe in humore cryſtallino: q̄uis ſit in corde vel in cerebro: ſic iſte vtutes ⁊ iuuamẽtũ iſtorũ locoꝝ ẽ ad tẽperãdũ eas ſꝫ modũ q dictꝰ eſt iuuamẽto cerebri ad alias apphenſiones. ¶ Et h̄ declarabitur ꝑ viã qua declarãtũ eſt illõ: h̄ eſt ꝙ vtutes iſte nõ laborãt niſi cũ calore itrinſeco: ⁊ calor intrinſecus nõ aduenit eis niſi cũ calore menſurato. g̃ vtus datiua ⁊ mẽſuratiua de nec̃itate ẽ in corde. g̃ radix iſtaꝝ virtutũ ẽ cor. ¶ Itẽ q: opatio imaginatiue nõ ẽ niſi in ſignũ qð remãſit ex ſenſatis i ſenſu cõi ſic declarãtũ ẽ in libro de aĩa. Et ibi declarãtũ ẽ ꝙ locꝰ ⁊ radix habitatiõis ſenſus cõis ẽ cor. g̃ hitatiõis locus vtutis imaginatiue ẽ in corde nec̃io. ¶ Et iteꝝ q: imaginatio eſt q̄ mouet aĩal: mediãte vtute motiua volũtaria: manifeſtũ ẽ ꝙ motiua volũtaria eſt in corde. g̃ imagiatiua ẽ in corde. Et in loco in quo eſt imagiatiua ð nec̃itate ẽ cogitatiua: q̄a cogitatio nõ ẽ niſi cõpoſitio reꝝ imagiatiuaꝝ ⁊ diſſolõ eaꝝ. Et in loco i quo cogitatiua de nec̃itate ẽ: eſt remiſcibilis ⁊ ꝯſeruatiua: ꝓpterea q: ꝑꝑ ipſaꝫ ſũt inẽte. ¶ Et nõ eſt nec̃ũ in vidẽdo egritudies iſtaꝝ vtutũ: ⁊ in egritudibꝰ iſtaꝝ camerarũ cerebri: vt indicet̄ ꝑꝑ h̄ ꝙ iſte vtutes ſint ſolũ i cerebro: ſic non eſt dicẽdũ in vidẽdo vtutẽ viſibilẽ egrã qñ egrotat humor cryſtallinus ꝙ vtꝰ viſibilis nõ ſit pncipalr̄ niſi in cryſtallino. ¶ Et tu vides iteꝝ q: egrotãt iſte vtutes apprehẽſiue ꝑꝑ egritudinẽ diafragmatis: ⁊ non fuit aliqs q crederet ꝙ iſte virtutes apprehẽſiue eẽnt in diafragmate: ꝓpterea q̄a nõ fuerũt ordiate iſte camere cerebri niſi ꝑꝑ iſtas vtutes. ¶ Et fuit ordinata eaꝝ cõplõ ad faciẽdũ illð qð ꝯuenit iſtis vtutibus: ⁊ ꝓpterea iſta vtus non manifeſtat̄ ꝑ niſi in duabꝰ cameris ꝓpe ⁊ ab ea vadũt ad duas cameras q̄ ſũt in ꝑte poſteriori ꝑ meatũ q ẽ iter vtraſq̄ꝫ: ⁊ ſunt poſita corpora in illo meatu q̄ apiunt̄ qñ neceſſe ẽ vt apiant̄ ad itrãdũ calorẽ intrĩſecũ in illas: ⁊ poſtmodũ claudit̄ in illis ſic dcm̃ ẽ i libro anathomie. ¶ Et q̄a cerebrũ eſt mẽbrũ humidũ liq̄dũ: iõ ad cuſtodiã ipſiꝰ poſitum fuit os cranei ⁊ pãniculi circũdãtes ipm̃ ſic poſite ſũt coſte pectoris ad cõſeruationẽ cordis. Et poſituꝫ fuit h̄ rotũdũ: eo ꝙ hec forma ẽ melioris diſpõnis aliaꝝ oĩum formaꝝ: ⁊ maioris capacitatis aliaꝝ: ⁊ q: a nocumẽtꝫ remotior oĩbꝰ alijs exiſtit. Et fuit poſitũ cerebrũ in altiori loco corporis in aĩalibꝰ perfectis ꝓpter ſenſus qui ſunt in eo: ꝓpterea ꝙ ſenſus ſm̃ ꝙ dicit Gal'. ſunt cuſtodia corporum. Et rationis eſt vt cuſtodes ſint in locis altis.

M

¶ De ſomno. Cap. 21ᵐ.

ETIAM declarauimus iuuamentũ vniuſcuiuſq̄ꝫ mẽbri ſm̃ ꝙ ſufficiẽs nobis vĩ: ⁊ reſtat vt declaremus aliquas opõnes q̄ cõſeruãt ſanitatẽ. Et incipiemus ab opõne dormiendi: ⁊ faciemꝰ te ſcire quid ſit dormire: ⁊ in quo mẽbro fiat hec opatio ⁊ q̄ ſit eius cã: eo ꝙ eſt vna ex rebꝰ neceſſarijs in eẽ aĩaliũ dormientiũ. Et hõ eſt vnũ ex his: ⁊ ꝓpterea puatio huius opõnis eſt vna ex rebus q̄ facit ꝑdere vitã: ⁊ qñ cõpleuerimꝰ narrationẽ iſtiꝰ vtutis cũ modico eius qð ſeq̄tur ad hoc: tũc erit cõpleta iſta ꝑticula: ⁊ incipiemꝰ loq in alia ꝑticula de egritudinibus ⁊ cauſis earũ ⁊ accñtibꝰ ipſarũ ſi deo placuerit. Et dicimus ꝙ dormire ẽ ligamentũ ⁊ quies ſenſuũ ⁊ reuerſio ipſorũ ab inſtrĩs eoꝝ ad partẽ intrinſecã corporis. Et iſte res ꝑ ſe note ſũt: ⁊ ꝓpterea trãſeũt res ſenſate ſuꝑ dormientes ⁊ non ſentiũt eas ⁊ ẽt videmꝰ dormiẽtẽ oc̃los hñtem aptos ⁊ nõ videbit ⁊ ſi eẽt vtus viſibilis in ſuo inſtro nic videret. Et nõ ſolũ accidit h̄ in hora dormiẽdi. ſed ẽt accidit h̄ qñ hõ ſubtilr̄ ſollicitatꝰ eſt circa aliõ: tũc ẽt trãſeũt ſuꝑ ipꝫ multa ſenſata ⁊ nõ ſentit ea. ¶ Et poſtq̄ꝫ dormire nõ eſt niſi reuocatio ſenſuum ad ꝑtes iteriores corꝑis: ⁊ ẽ ipõ l'eſenſibꝰ vt moueant̄ i motu vniuerſitatis corꝑis ſine corꝑe vno ꝙ ſtaret loco eiꝰ ꝓpe mãe: ⁊ ẽ mãifeſtũ ꝙ iſtõ corpꝰ ẽ calor nãlis. g̃ dormire nec̃io fit ꝑ caloris nãlis reuerſionẽ ad ꝑtes intrinſecas corꝑis. Et teſtificabit̄ ſuꝑ h̄ ꝙ ꝑtes exteriores corporis refrigerant̄ cũ hõ dormit. Et ẽt opatio digõnis ẽ fortior cũ hõ dormit: eo ꝙ calor nãlis cũ quo opat̄ nã i vigilãdo in exterioribꝰ vt det ſenſum ⁊ motũ reuertit̄ dormiẽdo ad ꝑtes itrinſecas corꝑis. ¶ Et poſtq̄ꝫ trãſmiſſio caloris nãlis mẽbris nõ fit niſi a corde ſicut dcm̃ eſt ſuperiꝰ. g̃ reuerſio ipſius tꝑe dormitionis nõ fit niſi ad cor: ꝓpterea q: a loco vñ incipit motꝰ ad eũdẽ reuertit̄ ſic ẽ in dñio: q: ab eo res hñt initiũ ⁊ ad ipſuꝫ reuertunt̄. Et poſtq̄ꝫ declarãtũ ẽ ꝙ ſomnus ẽ q̄es ſenſuũ ⁊ ceſſatio ſuaꝝ opõnũ ꝑꝑ reuerſionẽ caloris nãlis q eſt eoꝝ ſubiectũ ad cor. ẽt ſciẽdũ ẽ q̄ ſit cã iſtiꝰ reuerſiõis: ꝓpterea quia hec res ſtat loco forme dormitionis ⁊ loco vltime digõnis. ¶ Et dicimꝰ ꝙ dilatatio caloris nãlis in ꝑtibꝰ extremis nõ ẽ niſi ꝓpter augmẽtũ q̄ꝫtitatis eiꝰ: ⁊ nõ fit ꝑꝑ augmẽtũ q̄litatꝫ niſi ꝑꝑ augmẽtũ q̄ꝫtitatꝫ q̄ ẽ in eo. Sꝫ conſtrictio ſua ẽ diminutio q̄ꝫtitatꝫ. Et h̄ fit nec̃io dñantibꝰ ſuper ipſuꝫ frigiditate ⁊ humiditate. g̃ ſomnus nõ accidit nobis niſi qñ infrigidat̄ ⁊ humectatur calor nãlis: ꝓpterea quia qñ acq̄rit humiditatẽ ⁊ frigiditatẽ ⁊ reuertit̄ ad ſuã radicem diminuitur a ſua q̄ꝫtitate. Et propterea q̄a iuuamẽtuꝫ cerebri fuit vt tẽperaret caliditatẽ ⁊ ſiccitatẽ cordis nec̃ium eſt vt recipiat maiorẽ ꝑtẽ iſtiꝰ opõnis a cerebro. Et h̄ accidet qñ dñabit̄ ſuꝑ cõplõnẽ ipſius fri. ⁊ hu. ⁊ h̄ nõ accidet ei niſi qñ trãſmittit̄ ei cibꝰ: ⁊ ſilr̄ qñ accidit cibꝰ cordi acq̄rit fri. ⁊ hu. Et ꝓpterea ꝙ h̄ nõ accidit cordi vt in pluribꝰ niſi mediãte cerebro: nos faciemꝰ embrocationẽ ſuꝑ cerebrũ vigilãtiũ cũ rebꝰ q̄ hñt humectare. Opinabant̄ multi hominũ ꝙ cerebrũ eẽt ſolũ ꝓpriũ mẽbrũ ſomni ⁊ nõ eſt ita. Et rõnes q̄ nobis oſtẽdũt ꝙ dormitio nõ fit niſi ꝑ frigiditatẽ ⁊ hu. ſunt: q: nos videmus ꝙ maior pars ciboꝝ qui faciunt dormire ſunt fri. ⁊ hu. ſic lactuce ⁊ ſi'les: ⁊ cibi qui inducũt vigilias ſunt ca. ⁊ ſic. Et cã nãlis ſomni ẽ vapor humidus q aſcẽdit a mẽbris iſerioribꝰ ad cerebrũ ꝑꝑ aliquã cãm ḡnatus: ⁊ qñ eſt in fine ſui aſceſſus igroſſat̄ a frigiditate cerebri: ⁊ recipit grauitatẽ ab alijs huditatibus miſcẽtibꝰ ſe cũ eis q̄ ibi ſunt: ⁊ q: non poſſunt reſolui nec vlterius aſcendere deſcẽdũt inferius ad mẽbra ⁊ oppilant meatus vtutũ ſenſibiliũ. Et ſomnꝰ non aduenit multũ aĩalibꝰ poſt laborẽ niſi ꝓpterea: q̄a aĩalia qñ mouentur ⁊ laborãt ſpargit̄ calor ſuus nãlis ⁊ diminuit̄ q̄ꝫtitas ſua ⁊ refrigerat̄: ⁊ ꝓpterea reuertit̄ de nec̃itate ad locuꝫ ſui pncipij ⁊ ſui theſauri. Sic ſilr̄ accĩt ei res q̄ ipedit ipꝫ: q: reuertit̄ ad pnᵐ ſuũ. ⁊ ſic hoĩes exercituũ qñ accĩt eis grã de periculũ reuertuntur ad capitaneũ: ⁊ ꝓpterea cor ẽ iſtõ mẽbrũ ꝙ vltimo refrigerat̄ tꝑe mortis. ¶ Et ſomnus eſt vna opatio nãe q̄ regit corpꝰ aĩalis. Et ꝓpterea fuit ſomnꝰ nec̃ius in aĩalibus ꝑfectis: q: niſi eſſet ſomnꝰ perirẽt ſenſus ꝑꝑ nimiũ exercitiũ: ⁊ pereũtibus ſenſibꝰ periret vita. Et inde eſt ꝙ citrinatur facies dormire non potẽtiũ ⁊ ſedunt̄ eoꝝ opationes: ⁊ proprie operatio virtutis nutritiue ⁊ etiã exercitiũ ſenſuũ eſt ex rebus q̄ refrigerãt calorẽ nãlem propter ſparſionẽ ſuã ad partes exteriores. Et qñ refrigeratur reuertit̄ ad partes interiores ⁊ diminuitur q̄ꝫtitas ſua. Et eſt ſciẽdum ꝙ hec operatio q̄uis ipſa non ſit niſi ꝓpter aliquã permutationem complõnis factam

Margin notes (left): Prima rõ. — K — Scða rõ. — Tertia rõ. — Rñſio ad rõnẽ Ga. ꝑ cõſentiam. — 2ᵐ exᵐ ꝑ cõmunitatẽ — L — M — [...]iffꝫ ſom[...]

Margin notes (right): N — Declar[...] diffini[...] — O — P — citra[...] — Q

A etaƺ in calore nāli ꝙ̄ eſt augmētū cōplōnis fride ꝛ humi-
de: tū veraciter efficiēs hāc ē virtꝰ regitiua ꝙ̄ ē in corde:
ꝛ calor q ē in corde hoc mō eſt ſuū iſtrm. Et ꝑꝑ hoc ē hic
natꝰ locus ingſitiōis: hoc ē cuiꝰ vtuti aīe dƺ attribui h̄ opa
tio: ꝛ vr̄ ꝙ dēat attribui vtuti ſenſibili: iō q2 creſcit ꝛ forti
ficaꝛ̄ ꝑꝑ hāc opationem: ꝛ nō debeat attribui nutritiue
ī quātū eſt nutritiua: ꝑꝑea q2 vegetabilia nō dormiūt: eo
ꝙ nō hn̄t ſenſuƺ. Et ita vtꝰ ē ex vtutibꝰ ſenſibilibꝰ appro-
priaꝛ̄ ſenſui cōi. Et nos nō attribuimꝰ hāc opationē vtuti
ſenſibili: niſi q2 ē vna rerū ꝑꝑ ꝙ̄s ꝯſeruaꝛ̄ eē ſuū: ꝙ̄uis tūc
ceſſet. Iſte ſunt ille res ꝙ̄ pn̄t dici in opatiōibꝰ oībꝰ quas
hƺ ſanitas. Et de iuuamēto iſtoꝝ erit declarata res ꝙ̄ eſt
neceſſaria in eſſe animaliū: ꝛ illa que non eſt neceſſaria.

B ¶ De complexionibus temporum. Cap. 22^m.

ET ETIAM mēbra vtutis nutritiue ꝛ opatiōes
illius ſunt neceſſaria in eē aīalis: ꝙ nō eſt generati
ua: ꝛ ēt ſenſus tactus ē neceſſarius: ꝛ ꝑpterea fuit
priuatio iſtius vtutis mors ex neceſſitate: ꝛ anhelitus eſt
etiā opatio neceſſaria: ꝛ ex hoc apparet ꝙ res ꝙ̄ ſtāt cor
pori hōis loco ꝯſeruatiōis ſunt aer: aq̄: cibꝰ: ꝙ̄ nō ꝯſeruāt
niſi qn̄ ſunt ſuꝑ ſuū curſum nālē. Et q2 aer nō eſt ſuꝑ for-
mā ſuā naturalē niſi ꝑꝑ operationē ſolis ꝛ corpoꝝ cele-
ſtiū: cū eo fuerūt cāe ꝙ̄ ſtāt corpi humano loco ꝯſeruatio
nis ipſa eadē corpa. Et nō cōpleꝛ̄ h̄ opatio in aere niſi ꝑ
pter opationē ſolis in eo in q̄tuor tēporibus ꝙ̄ ſunt ver:
eſtas: autūnus: ꝛ hyems: ꝛ hoc eſt ex iceſſu ipſiꝰ in circulo
obliquo: ꝛ ꝑꝑea ꝯueniēs eſt medico cognoſcere naturaƺ
hoꝝ q̄tuor tēpoꝝ: qa ꝑꝑ ipſa ſtat ſanitas plus ꝙ̄ ꝑ alias
cās. Et dicimꝰ ꝙ ver ē tp̄s in quo opatiōes nutritiue ſūt
ꝑfectiores: ꝛ hoc nō accīt niſi ꝑꝑ mltiplicationē caloris
nālis in corpe: ꝑpterea q2 calor nālis eſt calidꝰ ꝛ hūidus:
ꝛ dr̄ ꝙ cōplō iſtiꝰ tp̄is eſt ꝑꝑ caliditatē ꝛ hūiditatē: ꝑpte-
C rea q2 ſpeculatio in cōplōne huiꝰ tēporis eſt in cōpara-
tione ad corpus humanū: ꝛ opationes iuuenū in hoc tē-
pore ſunt ꝑfectiores: ꝛ ꝑpterea pōt dici ꝙ eſt tp̄s tēpe-
ratū cōparatū cōplōni hōis. ¶ Sƺ ſi tu diceres ꝙ eēt tē-
peratū ꝑꝑ ꝓportionē q̄litatū ex qbꝰ eſt vna cuƺ alia. hoc
eēt fl'r: q2 vnaquaqƺ rerū ꝙ̄ appropriaꝛ̄ cōplōni appro
priaꝛ̄ d̄ necītate dn̄ationi vniꝰ q̄litatis actiue ꝙ̄ ſtat loco
forē: ꝛ dn̄ationi vniꝰ q̄litatis paſſiue ꝙ̄ ſtat loco māe: ꝛ ſi
ita nō eēt cōplōnatū: nō eſſet vnū in forā: imo eēnt duo:
nec etiā eēt recepta vna opatio in ſuo termīo: ſi due q̄li
tates ꝯrie dn̄antes eēnt ſuꝑ ipſuƺ ambe eq̄les in potētia
vel in actu: q2 ex duabꝰ rebꝰ in actu ꝯrijs nō pt̄ fieri vnū
in actu: ꝛ ēt de duabꝰ nō ꝯrijs ſicut nō fit ex duabꝰ lineis
in actu: vna linea in actu: ꝛ hoc nō ꝯſenſerūt multi ex eis
ꝙ̄ appropriāt ſibi phiam hoc tēpore: nedūƺ medici: ꝛ de
hoc hēbūt manifeſtā d̄clarationē: q2 nūq̄ā iueniꝛ̄ tēpe-
rata cōplō in ꝓportiōe. 4. q̄litatū: hoc eſt tēperātia que
eſt ſm extremitates: ſicut nō pōt iueniri tēperata cōplō
appropriata vni q̄litati actiue: ꝑpterea q2 q̄lƺ actiua hƺ
gradū ſue opationis ꝑꝑ vnā q̄litateƺ paſſiuā ꝓpriā ei ꝙ̄
D ſtat ei loco māe. Et poſtq̄ȝ declaratū eſt hoc reuertamur
ad illud a quo ſeparati ſumus. Et dicimꝰ ꝙ vr̄ ꝙ tp̄s eſti-
uū hēat in diſpōne ſua dn̄iuƺ caliditatꝭ ꝛ ſic. ꝛ ēt apparet
ꝙ hu. ꝛ friditas dn̄enꝛ̄ ſuꝑ diſpōne hyemis: ꝛ h̄ eſt cōpa-
ratiōe ad tp̄s veris ꝛ cōplōni hōis. Sƺ cōplō autūni qa
eſt media iter eſtatē ꝛ hyemē opinaꝛ̄ ꝙ ſit q̄ſi in tēperā-
tia veris: ſƺ res ē ꝯria: qa eſt in fine ꝯrietatis veri: ꝑpte-
rea q2 eſt illud tp̄s in quo debilitanꝛ̄ vtutes: ꝛ ſunt ꝯfuſe
ſicut vr̄ in vegetabilibꝰ ꝛ aīalibus: ꝛ ꝑpterea dōm eſt ꝙ
friditas ꝛ ſic. dominenꝛ̄ ſuꝑ ipſuƺ ꝙ̄ ſunt ꝯrie caliditati et
hu. ꝛ ꝙ̄uis nō ſit frigidū multū ꝑdominaꝛ̄ ei ſiccitas: ꝛ vl'r
dico ꝙ cōfuſus eſt in ſuis partibꝰ: ꝛ ſol in illo eſt medius
nobis inter ꝓpinquitatē ꝛ longitudinē: ꝛ ꝙ̄uis hec eadē
cōparatio ſit in vere: tū eſt magna dr̄ia inter iſtas duas

cōparationes ex parte ꝑparationis naturalis: ꝑpterea E
q2 vtutes ſunt in autūno in fine declinatiōis: ꝛ ſiccitas iā
dn̄ata eſt ſuꝑ oīa aīalia: ꝛ ꝑpterea nō iueniꝛ̄ aliqđ iuua-
mētū in tēperātia caloris ipſiꝰ tēporis in rebus gn̄atio-
nis. Sƺ tēperātia ꝙ̄ eſt in vere eſt ꝯueniēs gn̄ationi ꝛ ſe-
det ſuꝑ nām ꝙ̄ eſt ꝯueniens gn̄ationi: ꝛ h̄ eſt hūiditas. Et
hec tēpora nō hn̄t terminū ſtabilē gn̄al'r in breuitate et
lōgitudie: ſƺ diuerſificaꝛ̄ in regionibꝰ: ꝛ hec diuerſificanꝛ̄
in latitudinibꝰ ipſarū. ꝛ tēperatior regio eſt illa ꝙ̄ hƺ tēpꝰ
autūni breue: ꝛ tp̄s veris longū: ꝛ tales regiones ſunt in
q̄nto climate ꝛ ꝓpe ꝙ̄ ſunt ꝓpinque mari. Et autūnus in
terris noſtris hiſpanie hƺ q̄ſi duos mēſes: ꝛ ſedet in ꝑnci-
pio quinti climatis: ꝛ ſub lance diei nō eſt tp̄s tēperatuƺ
ſm ꝙ opinanꝛ̄ multi hoīum: ꝛ hoc declaratū ē alias: nec
ēt veꝝ ē qđ dn̄t qdā ꝙ 4^m clima ſit meliꝰ 5°. ꝛ Gal. ſentit F
ꝙ tēperatior regio ē terra grecoꝝ: ꝛ īter alias tēꝑatior
ē terra hiſpanicis ꝛ dicit ꝙ totū tp̄s illarū terraꝝ ē ſicut
tp̄s veris. Deinceps declaratū eſt ex iſtis locis ſanitas cu-
iuſlibƺ mēbri in oībus quatuor cauſis. ſ. māli: effi. forāli: ꝛ
finali: ꝛ hec fuit noſtra intentio a principio libri.

¶ Explicit Liber Secundus colliget Auerrois qui li-
ber fuit de ſanitate.

¶ Incipit Tertius liber qui eſt de egritudinibus: ꝛ con-
tinet capitula quadraginta ꝛ vnum.

¶ De egritudine ꝛ eius diffinitiōe in generali. Cap. ꝑmū.

DIFFINITIO egritudinis eſt manife-
ſta per diffinitionē ſanitatis: eo ꝙ egritudo
eſt oppoſita ſanitati. Et q2 ſanitas eſt vna
bona diſpō in mēbro cū qua agit actioneƺ
quā hƺ a natura ſua agere: ꝛ ſil'r patiꝛ̄ paſ-
ſionē quā hƺ pati per ſui naturā: fuit neceſ-
ſariū vt egritudo ſit mala diſpō in mēbro ꝑpter quā agit
ꝛ patiꝛ̄ ꝯtra naturā. Et neceſſariū eſt vt faciamus in co-
gnitione ſpērū egritudinis qđ fecimus in cognitiōe ſpe-
cieruƺ ſanitatis: hoc eſt vt narremus in primis quot ꝛ ꝙ̄
ſint eius ſpēs: ꝛ ꝙ̄ ſint ſue cauſe: ꝛ poſtea declarabimꝰ ꝙ̄ G
ſint actiones ꝛ paſſiōes nō nāles: ꝛ medici vocāt paſſio-
neƺ accn̄s. Et qn̄ nos hoc fecerimus tūc cognouerimus
egritudinē ꝑ oēs ſuas cauſas ꝙ̄ ſunt finis cognitiōis reꝝ:
ꝛ hoc totū poterimꝰ cognoſcere a cognitiōe ſanitatis ꝙ̄ a
nobꝭ priꝰ dcā ē. Qm̄ nūerꝰ ſpecierū egritudīs ē ſicut nūerꝰ
ſpērū ſanitatis: ꝛ a cognitiōe ſanitatis cognoſciꝛ̄ egritu-
do: ꝙ̄uis opinatū ſit ꝙ notiores ſint ſpēs egritudinū ſpē-
bus ſanitatꝭ: ꝑpterea q2 mlt'e egritudies hn̄t noīa ꝛ ſani-
tates oppoſite illis non hn̄t noīa: ꝛ tū ipoīe eſt cognoſcē
egritudies ꝑfecte niſi ꝑꝑ cognitionē ſuoꝝ oppoſitoꝝ. Et
ꝑpterea dcm̄ eſt ꝙ ꝯrioꝝ eadem eſt diſciplina. Reuerta
mur igr̄ ꝛ dicamꝰ ꝙ ꝑpterea ꝙ diſpōnes ſanitatꝭ mēbri
hn̄t duas ſpēs: vna eſt bonitas cōplōnis mēbri ꝙ̄ in mē-
bris iueniꝛ̄ ꝯſilibꝰ: ꝛ alia ē bonitas cōplōnis ꝙ̄ eſt in mē-
bris officialibꝰ: fuit necīū diuidere ſil'r egritudies ſƺ has
duas ſpēs. In ꝑmis narrabimꝰ egritudies mēbroꝝ ꝯſimi H
liū: ꝛ dicemꝰ eaꝝ cās efficiētes ꝛ māles: ꝛ poſtea narrabi
mus egritudies mēbroꝝ officialiū: ꝛ dicemꝰ eaꝝ cauſas.
Et dicimꝰ ꝑpterea ꝙ mēbra cōſilia nō agūt nec patiun꛰
ſm curſum nāe: niſi qn̄ mēſure ca. fri. ſic. ꝛ hu. erūt in illis
cū ꝓportiōe ꝯueniēti in oībꝰ ſpēbꝰ cōplōnis ſanitatis: ſic
narrauimꝰ in libro ſanitatis. Sil'r eſt neceſſe vt ſint egri
tudines illoꝝ mēbroꝝ ipſis egredientibꝰ ab ipſis mēſuris
ꝓportionatis in vna q̄litate vel duabꝰ ex illis ꝙ̄ pn̄t cōbi
nari. ḡ ſpēs egritudinis iſtoꝝ mēbroꝝ ſunt octo. vƺ. ca. ſi.
hu. vel ſic. vl' ca. ꝛ hu. ꝛ ca. ꝛ ſic. aut fri. ꝛ ſic. Et nō ſolū eſt al. fri. ꝛ hu.
itelligēdū de ꝑmis qualitatibus ſicut dicit Gal. ſƺ etiā de
qualibet q̄litate cū qua operaꝛ̄ mēbrū ſuas opatiōes ſic
duricie ꝛ mollicie ꝛ his ſilibus q̄litatibꝰ ꝓprijs mēbris ꝛ
iproprijs. Et ſpēs haruƺ egritudinū prio inueniuntur in

citra Gal.

I mēbris ꝯſimilib⁹: ſcḋo in cōpoſitis ꝑꝑ ꝯſimilia ſicut dcm̄
eſt in ſpēb⁹ ſanitatis. Et iſtaꝝ octo ſpēꝝ q̄dā ſunt māles:
⁊ q̄dā nō. Sed difficile eſt imaginari egritudineꝫ mālem
eē ſimplicē: ꝓpterea q: egritudies māles ſunt cōpoſite:
q: nulla egritudo mālis ledit operationeꝫ niſi ꝑꝑ aliā nō
mālem que ſuperuenit membro a calore vel a frigore.

¶ De cauſis egritudinum in generali. Cap. 2m.

DEINCEPS volumus dicere cauſas earū: et
dicimus q̄ occaſiones mālīū egritudinū ſunt hu
mores quatuor q̄n egrediunt̄ ab eorū tēperātia
in quantitate aut qualitate. Et hoc accidit aut a
parte māe: aut a parte effi. ⁊ hoc eſt ꝓpterea q̄a mēbra
nō ꝑmanēt ſuꝑ cōplexionē ſanitatis: niſi quādo ſanguis
qui aduenit eis eſt in q̄ttitate ⁊ q̄litate in ꝓportiōe tēpe
rata in caliditate ⁊ frigi. Et hoc accidit q̄n mēbra q̄ effi
ciūt nutrimētum ſtant ſuꝑ cōplōnē ſanā: ⁊ cibi qui adue
K niūt corpori ſunt nāles ⁊ recipiunt̄ in quātitate ꝯueniē
ti ⁊ ordine debito ⁊ tꝑe ꝯueniēti. Sed q̄n ſunt ſm̄ ꝯtra
riū: tūc nō ſunt ſolū cauſe māles ad generādū in corpore
iſtos humores: ſed etiā iducūt mēbra faciētia nutrimen
tuꝫ ad malā cōplexioneꝫ: ⁊ tūc dr̄ q̄ humores exiuerunt
a nā a duabus partib⁹. vꝫ. a parte effi. ⁊ a māli ſimul. Et
plures erūt cibi nāles ⁊ recipiunt̄ ſm̄ ordinē naturaleꝫ
vt dictū eſt. ¶ Sed res extrinſece acquirent mēbris effi
ciētib⁹ malā cōplexionē: ⁊ generabūt tales humores: et
illa ſunt ſicut aer: exercitiuꝫ ⁊ ſīlia: ⁊ tales ſunt exeuntes
in quātitate ⁊ q̄litate: ⁊ tales ſunt euenientes a mala cō
plexione in radice creationis mēbroꝝ agentiū in nutri
mēto: ⁊ tales accidūt cā parētū q̄ exiuerūt a ſua cōplōne:
⁊ ex ꝑparatiōe ꝑma in creatiōe: q̄n plures hoīes ſunt ſi
milātes ſe adinuicē in creatiōe eoꝝ ⁊ regimine: tū variā
tes ſe in accidētib⁹: q: tales ſunt mltoꝝ egritudinū: ⁊ alij
L paucaꝝ egritudinū: ⁊ tales mltoꝝ annoꝝ: ⁊ alij paucorū
annoꝝ. Et pluries accidet hoc a mala cōplōne fixa ī ꝑ⁹
gn̄ationis mēbroꝝ efficiētiū. Et plurimū hec talis cōple
xio eſt hereditaria: q: ab iſtis ꝑmis ꝑparationibus accit
q̄d videm⁹ etiaꝫ de ſīlitudine multoꝝ hoīum adinuicē in
forma ꝯſuetudie ⁊ accītib⁹ egritudinū in paucitate ⁊ lō
gitudine annoꝝ. Et poſtq̄ꝫ diximꝰ cās humoꝝ diſtēpera
toꝝ vlr. Deīceps narrādū eſt q̄uo fit gn̄atio vniuſcuiuſq̄ꝫ
iſtorum ⁊ quot ſunt egritudines que generantur ab eis.

¶ De cauſis egritudinū mālīū calidarū ⁊ ſiccarū. Cap. 3m.

ET INCIPIEMUS ab egritudinib⁹ calidis
⁊ ſiccis materialib⁹. Et dicimus q̄ egritudo calida
⁊ ſicca generat̄ ex cibis calidis ⁊ ſiccis diſtempera
tis: vel q̄a recipiunt̄ in multa quātitate: aut nimis
diminuunt̄: aut q̄a recipiunt̄ ſuper ieiuniū: q̄a quādo re
cipitur cibus poſt multū ieiuniū in ſtomacho ⁊ epate ꝑ
mutabit̄ ad calorē ⁊ ſiccitateꝫ fortē: ⁊ inducet ſtomachū
⁊ epar ad eādē cōplexionē: ⁊ tūc erit facta operatio eoꝝ
ab ambabus partibus ſupradictis ⁊ ſanguis qui genera
M bit̄ ab hoc cibo erit ca. ⁊ ſic. ⁊ diſtēperatus: ⁊ multiplica
bit̄ in ipſo cholera in multa quātitate: ⁊ diſtēperabit̄ in
multa q̄litate: ⁊ tūc impediet̄ oꝑatio fellis: ⁊ nō poterit
attrahere cholerā ſm̄ debitā quātitatem: ⁊ ſic remane
bit ibibitus ex ea. Et illud eſt eo q̄ quādo exit cholera a
via ſua nāli in quātitate vel q̄litate aut in ambabus ſil:
tūc remanet cholā influxa in ſanguie: ⁊ quādo nutrient̄
mēbra ex illo ſanguie exibūt paulatim a ſua cōplōne na
turali ad malā cōplexionē cali. ⁊ ſic. ⁊ generabunt̄ mul
te egritudines calide cholerice. ⁊ ſimilia accidētia veniē
tia mēbris a rebus extrinſecis: ſicut ab aere calido: et a
multo exercitio ⁊ vigilia: ⁊ accidētib⁹ anime q̄ habēt ca
lefacere: ſicut ira ⁊ furor ⁊ cogitatiōes cordis ⁊ his ſimi
lia: ⁊ cauſa fortior q̄ eſt iſtarū cauſarū plus aliarū rerum
eſt aer ⁊ ars. ⁊ aliq̄n erit cauſa iſtarū oppilatio pororum

qn recipitur cibus post multum ieiunium

q̄ ſunt in cute ꝑ quos euaporat calor ⁊ retinet̄: ⁊ ꝯculca N
bit̄ calor itus ⁊ faciet q̄d dcm̄ ē. Et aliq̄n erit hoc a cōple
xione nāli vel radicali. Et cholā nō nālis q̄ fit in corpo
rib⁹ ſupradictis hꝫ q̄tuor ſpēs. Una ſpēs eſt q̄ aſſimilat̄
vitello oui q̄d natū eſt in illa dic. Gal. dicit in plurib⁹ lo
cis q̄ hec ſpēs eſt calidior nāli: q: pars ignea in hac ſpe
cie dn̄at̄ plus: ⁊ dicit q̄ eius groſſities eſt ꝑꝑ nimiā cali
ditatē ⁊ ebullitionē ob quā rē hꝫ iſta ſecum iſtum calorē
igneū. Et alij medici ꝑter ipſuꝫ dicunt q̄ hec eſt minoris Opinio medicorum
caloris nāli. Et dicūt q̄ groſſities ipſi⁹ eſt ꝑꝑ alicui⁹ mix
tionē flegmatis: ⁊ ſm̄ hoc dꝫ eſſe rubedo ipſi⁹ īfra rube
dinē naturalē: ⁊ eſt cōtra illud q̄d dicit Gal. ⁊ nos vide
mus q̄ ita nō eſt vt dicūt. Ad hoc ſm̄ illos dꝫ hr̄e cū ſua
groſſitie aliquantulū viſcoſitatis ſicut dꝫ hr̄e corpus hu
midū mixtū cū corpore calido: ⁊ ſenſus viſus in hoc adiu
uat Gal. ¶ Et ſcḋa ſpēs hꝫ colorē auricalchi: vel citri: ⁊ O
generat̄ ab humiditate aque admixta cuꝫ ipſa ⁊ ſine du
bio hoc īfra ſiſtit in caliditate a cholera nāli: ⁊ egritudi
nes q̄ fiūt ex hac ſpecie ⁊ vitellina ſm̄ illos q̄ dicūt q̄ fit
groſſa ꝑꝑ admixtionē flegmatis nō ſunt enumerāde cū
egritudinib⁹ ca. ⁊ ſic. ſimplicib⁹ ſed cū cōpoſitis. Sꝫ egri
tudines vitelline ſm̄ Gal. ſunt poſite in vltimitate cali
ditatis ⁊ ſiccitatis: ⁊ pt̄ eſſe q̄ hec cholera eſt cholā quā
nominat Gal. choleraꝫ ru. ¶ Et alie due ſpēs ſunt ſicut
praſſina ⁊ eruginoſa: ⁊ dr̄ q̄ ambe generant̄ ī ſtō: ⁊ mihi
vr̄ q̄ Gal. nō appropriet eas cholere ſimplici: q: dicit in
libro de ꝟtutib⁹ nālib⁹ q̄ iſte due ſpēs generant̄ a chole
ra vitellina mixta cum alijs humorib⁹: ⁊ q̄ he due ſpēs
ſint cōpoſite: ⁊ manifeſtuꝫ eſt q̄ generant̄ in ſtō ſm̄ eos.
¶ Et ſtōchus ꝑ ſuaꝫ nām nō hꝫ gn̄are cholerā nālē nec
nō naturalē: q: q̄d gn̄at naturalē gn̄at nō nālem: q̄n cor
rūpit̄ ipſi⁹ cōplō: q: ipſi⁹ cōplō intēdit̄ aut remittit̄. ergo P
praſſina ⁊ eruginoſa nō hn̄t hoc nomē niſi equoce. Et vr̄
q̄ cā iſta gn̄ationiꝫ eſt: q̄ q̄n cholera egredit̄ a ſua nā in
ca. ⁊ ſic. ꝓpter ſparſionē ipſius ad ſtōm: tunc remiſcetur
cū alijs humorib⁹: ⁊ ꝓprie cū melā: ⁊ ibi recipit aliquaꝫ
ſpeciē putrefactionis ⁊ ꝑuenit ad talē cōplexionē: ⁊ pro
pterea aſſimilant̄ iſti humores veneno: ⁊ ꝓprie erugino
ſa. Et egritudines q̄ ꝑueniūt ab his ſunt icurabiles pro
pterea q: nō recipiūt digōneꝫ nec ꝑmutant̄ a calore na
turali: imo corrūpūt formā ſpecificā ipſius ſicut corrum
pit venenū. ¶ Deinceps volum⁹ dclarare q̄lr generant̄
egritudies cholerice: ⁊ icipiemus a febre cholerica ſe tra
ria. Et dicam⁹ q̄ poſtq̄ꝫ dcm̄ eſt q̄ febris ē calor q̄ ꝯtinet
totū corpus q̄ ledit actiones ⁊ paſſiones mēbroꝝ oium.
Ab hac parte apparet q̄ eſt calor ex̄neus ⁊ apparet ex
ꝑte qua manifeſtat̄ in ipſa oꝑatio caloris intrinſeci dige
rēdo humores ⁊ recipit ſanationē: ⁊ nō eſt ſicut calor ex
traneus q̄ iuenit̄ in corporib⁹ mortuoꝝ: ob hoc apparet
q: ēt eſt nālis: ⁊ eſt vitas q: eſt calor nālis mixtus cū aliq̄
q̄litate caloris putredinalis. Et adhuc poſtq̄ꝫ calor iſte
ſpargit̄ ⁊ ꝯtinet̄ per totū corpus per arterias: dicimus
per hoc q̄ ſubiꝫ ꝓpinquū iſtius caloris eſt cor: ⁊ ꝓpterea Q
eſt ipōle ipſuꝫ eē totū extraneū. Et ꝓpterea q̄a calor cor
dis eſt ille calor cū quo mēbra faciūt oēs ſuas operatio
nes: neceſſariuꝫ eſt q̄n recipit aliquā ꝑmutationē vt le
dant̄ oēs eoꝝ oꝑatiōes. ¶ Ergo diffinitio febris eſt hec:
q̄a eſt calor cōpoſitus ex calore nāli ⁊ extraneo putredi
nali miſſo a corde ad totū corpus ⁊ ledit oēs actiones ⁊
paſſiones. Et dicimus q̄ iſte calor eſt ꝑmutatio caloris
nālis ꝑmutati in quātitate ⁊ qualitate operādi in corpē
oꝑatiōes nō nāles: aut in materia nō naturali. Deinceps
volumus dicere q̄ cauſe generatiōis iſtius caloris ſunt
eedē cū cauſis generationis caloris extranei: ſaluo q̄ in
hoc calore ſunt eq̄les: ⁊ ſi ita nō eſſet. ergo eſſet ex̄neus
abſolute: q: res attribuit̄ extraneo domināti. Etiaꝫ de

A ꝺclaratũ eſt in 4° methau. ꝙ cã eff. putredinẽ ſtat duob⁹ modis. vnus eſt calor extriſec⁹: ꝓpterea q2 iſte calor ſpargit ⁊ exhalare facit calorẽ itrinſeciː ⁊ maxie qñ ẽ cũ forti q̃litate: ⁊ qñ ſpargit calor itrinſec⁹ ſic ꝯuenit tp̃e magni caloris q regit mãm gñatã in illa mã calor extraneus: ⁊ maxie ſi ſit hũida q2 hũiditas de facili ꝑmutat a reb⁹ extrinſecis: q2 difficile eẽt effici ꝑ ſeipſaʒ. Ali⁹ cã ẽ eff. ꝑ accñs: h̃ ẽ friditas: q2 qñ dñat ſup calorẽ itrinſecuʒ extiguit ipm: ⁊ tũc gñat ſup mãʒ loco illi⁹ caloris nãlis aliũ calorẽ extraneũ. Et ibi ꝺclaratũ ẽ ꝙ ens nãle nõ ꝑmanet in ſuo eẽ niſi qñ vtutes agẽtes dñant ſup patiẽtes. Et qñ debilitant iſte vtutes regitiue: ⁊ dñant vtutes extrinſece: tũc tẽdit ens ad viã iperfectiõis: al's corruptiõis. Et cãe q̃ adiuuãt ad generãdũ calorẽ extraneuʒ ille eedẽ ſunt cũ illis q̃ adiuuãt ad

B extiguẽdũ calorẽ nãleʒ: ⁊ h̃ ſit qñ ſubm ẽ ꝑpa᷑ ad recipiẽdũ iſtã gñationẽ extraneã: ſic ſãguis ex q̃ gñat cholã q egredit a nã in q̃titate: aut q̃litate: aut ꝓp m̃ltitudinẽ ſãguis: aut ꝓp ipſi⁹ groſſitiẽ aut viſcoſitatẽ: q2 ꝑ h̃ refrigerat calor itrinſec⁹ ⁊ extiguit ſic faciũt m̃lta ligna hũida qñ ponunt ſup ignẽ. Et etiã oppilatio poroꝝ adiuuat ad h̃: q2 reſiſtit euẽtatiõi caloris itrinſeci. ⁊ accit h̃ ſicut accit igni qñ nõ hʒ euẽtationẽ qui cito extinguit vel debilitat ſicut tu vides ꝙ carbonarÿ tegũt carbones cũ terra vt ignis non trãſeat per oẽs partes carbonũ: ⁊ faciat ex eis cinereʒ.

De generatione febris cholere ſefrarie. Cap. 4m.

ET POSTQVAM ꝺclaratũ eſt vl'r q̃d ſit febris ⁊ vl'es cauſe ſue gñationis. dõm eſt q̃uo gñat febris cholica q̃ dĩ ſefraria. Et dicam⁹ ꝙ fortior cã in gñatiõe iſti⁹ febris: eſt qñ dñat cõpl'o ſanguis in caliditate ⁊ ſic. Et hʒ ꝑparationẽ vt generet in eo talis calor: aut ꝓp ꝑparationẽ ſupfluitatũ tertie digõnis q̃ eſt in mẽbris: ſʒ groſſities ⁊ viſcoſitas ⁊ oppil'o venarũ nõ imaginant in operatiõe iſti⁹ febris: niſi diceret in chol'a vitellina ſm illos q dicũt ꝯ Gal. aut ꝓp q̃titatẽ ſuã. Et debes

C ſcire ꝙ nõ eſt in hoĩe chol'a abſoluta: ita vt ſit ps mẽbri hoĩs excepta chol'a q̃ ſtat in ſacculo fellis ſm quoſdã: ſʒ nã expellit eaʒ a mẽbris ſanguineis qñ ſeparat ab eo: ⁊ ꝓpterea eſt ipoſſe opiari ꝙ ſubm febriũ ſefrariarũ ſit chol'a abſoluta: ſʒ ẽ ſanguis aut hũiditas in q̃ dñat chol'a. Et ꝓpterea ꝑt recipe digõnẽ ⁊ reuerti ad ſuã nãm: q2 nõ denudat a ſua forma ſpecifica. Sʒ qñ ſepat ab eo chol'a abſoluta incõtinenti expellit a nã: ⁊ ſi ſepat ab eo res q̃ hẽat poſſitatẽ recipiẽdi digõnẽ nutrient ex eo mẽbra. Et nõ ẽ poſſe vt chol'a recipiat aliquã digõnẽ: q2 nõ ẽ poſſe illi rei q̃ trãſiuit terminũ decoctiõis vt redeat ad terminũ ꝯcoctiõis: ſicut nõ eſt poſſe vt aſſum reuertat ad elixũ: nec ẽt in ea ẽ aliq̃ ps ex q̃ poſſint mẽbra aliq̃ mõ nutriri: ⁊ dico hoc de nãli. ſʒ ſi ſic de nãli q̃to plus de nõ nãli. Et illi qui ſolũ ſunt medici q dicũt ꝙ chol'a ẽ cib⁹ alicui⁹ mẽbri ſũt q dicũt ꝙ q̃tuor hũores ſunt el'nta mẽbroꝝ ꝯſil'r. Et ego nolo laborare plus in q̃õnib⁹ cũ eis: q2 ego ꝺclaraui hoc ꝑfecte in libro ſanitatis. Et ꝓpterea q2 calor extrane⁹ gñat in hũiditate q̃ eſt ex nãm cũ ꝺbilitate caloris itriſeci: dico ꝙ nõ ẽ cũ exceſſu nãlis caloris: ſic opinat Gal. in multis

D locis. Sʒ ꝓpterea ꝙ hũiditas eſt velox ad putrefactionẽ: ꝓpterea q2 calor itrinſec⁹ plus laborat ad ipſi⁹ corruptionẽ: q2 illa nõ hʒ a ſe reʒ q̃ eã ꝯſumat. Et ſi ꝯſideret Gal. ꝙ oĩs calor extraneus eẽt putredinalis caderet periculũ magnũ in dictis Ariſt. ꝓpterea q2 q̃libʒ calor extraneus ſit ſm ipm ꝑ ⁊ ſubal'r ꝓp calorẽ aut friditatẽ: ⁊ qñ ꝺbilitat calor nãlis ꝓp friditatẽ: tũc dñat hũiditas ⁊ fatigat calor itrinſecus in dñando ſup ipʒ: ⁊ ſit putrefactio ꝓp calorẽ extraneũ ſupueniẽtẽ. Sʒ qñ cã caloris extranei ſit a calore: tũc ſupuenit mẽbris aſſatio vel cõbuſtio: ſʒ nõ putrefactio. ꝓpterea q̃ nõ ẽ ex neccitate vt oĩs calor extraneus aut oĩs febris ſit putredinalis ⁊ maxie cauſon: ⁊ ẽt qñ calor extraneus gñat in

E locis in q̃b⁹ ſit digõ: ⁊ in locis in q̃bus ſit pars mẽbroꝝ in actu ⁊ aggregant ibi ſupfluitates exĩtes in nã diſtẽperate ſil'es chol'e in q̃litate: aut diſtẽperate in q̃titate etiaʒ erũt ille hũiditates q̃ ſunt in corpe occaſiõe chol'e: ⁊ inuẽte loco digõnis. Et manifeſtũ ẽ ꝙ loc⁹ maioris digeſtionis ẽ loc⁹ digõnis ſcðe q eſt epar ⁊ vene: ⁊ alter ẽ loc⁹ digeſtiõis tertie: ⁊ illa ẽ in mẽbris: ⁊ ꝓpterea ſpẽs harũ febriũ ſunt due: vna q̃ eſt in venis: ⁊ altera q̃ ẽ in mẽbris hoc ẽ in locis digõnis tertie. ⁊ in libro ꝓnoſticoꝝ declarata eſt dñia iſtarũ duarũ febriũ. Et ſũt ẽt alie feb. q̃ ſunt appropriate pure cholere: ⁊ tales etiã appropriate ſunt cholere nõ pure: ⁊ ibi declarabo differentiam vnius ab alia.

De egritudinibus cholericis localibus. Cap. 5m.

ET POSTQVAM ꝺclarauim⁹ vl'r q̃uo ſũt febres chol'ice. deinceps volumus loqui ⁊ narrare q̃uo ſũt egritudĩes cholerice locales q̃ noiant alguaſe: in latino dĩr apata chol'ica: ⁊ in greco eriſipile. ⁊ dicimus ꝙ hec apata gñant in mẽbris duob⁹ modis: vno qñ expellit ad aliud mẽbrũ humor cholericus: ⁊ tũc ꝓp ei⁹ q̃titatẽ ſit dilatatio in mẽbro ſm oẽs dimẽſiones. Et ꝓpterea dĩ ꝙ elmare: ſiue eriſipila ⁊ ſimilia ſunt cõpoſita ex morbis ꝯſimilib⁹ ⁊ officialib⁹. Et cã expulſionis iſtius hũoris eſt ꝓp fortitudinẽ vtutis expulſiue in mẽbro mãdãte: ⁊ ꝓp debilitatẽ eiuſdẽ vtutis in mẽbro recipiẽte. Et nõ ſit ſicut dicũt groſſi ꝙ ſit ꝓp fortitudinẽ retẽtiue mẽbri recipiẽtis. Verũ ad hoc multũ adiuuat largitas viarũ cũ ſuppõne patiẽtis mẽbri. Et maxie qñ membrũ expellẽs eſt ſupi⁹ ⁊ recipiẽs iferius: ⁊ maxime qñ hu. eſt groſſus ⁊ terreſtris: ⁊ qñ fuerit icinerat⁹ ⁊ fuerit in mẽbro: tũc ꝓp illi⁹ q̃titatẽ calor itrinſecus in eo ſuffocabit ⁊ gñabit calor extraneus in mẽbro extraneo ſaluo ſi hũor non eẽt in vltimitate ſiccitatis. Et ſi apa iſtud gñat in aliquo mẽbro ꝑncipali aut ꝓpe ipſuʒ ꝓcedet ab eo calor ad cor ⁊ gñabit febris fortis: ⁊ ſi nõ erit prope mẽbrũ ꝑncipale

G nõ faciet febrẽ: ⁊ poſſe erit vt tẽdat ad mortẽ. Et alio mõ gñat qñ mẽbrũ nõ põt digerere cibũ qui ei mittit: nec ipſum ꝑmutare in quãtitate aut q̃litate: nec ipſuʒ ꝑt expellere: tũc mã augmẽtat in mẽbro illo tal'r vt recipiat dilatationẽ in oẽs tres dimẽſiões: ⁊ extinguit eius calor nãlis eidẽ mẽſurat⁹: ⁊ gñat in eo calor putredinalis ꝓp neceſſitatẽ mãe extranee. Et iſte egritudĩes q̃ dñr eriſipile ſũt duarũ ſpẽꝝ: vna eſt q̃ dĩ eriſipila ruboris ⁊ apparet ab hac ſpẽ. vt ſit mixta cũ multo ſanguie ꝓp rubedinẽ quã hʒ: ⁊ nõ fac in mẽbro magnũ tumorẽ: ⁊ nõ eſt dolor eius acutus. Alia ſpẽs dĩ eriſipilla formicularis: ⁊ in ea plus dñat chol'a: ⁊ ꝓpterea inducit puſtulas ⁊ corroſiones. Et aliqñ iſta nõ apparẽt niſi in cute: ⁊ aliquãdo eſt fixa in ſubã mẽbri ⁊ illa peior eſt: ⁊ põt eſſe vt fiat in cõcauitate alicuius mẽbri ſicut in ſtomacho aut in inteſtinis ⁊ ledet ipſius operationes ſine apoſtemate manifeſto.

De egritudinib⁹ frigidis ⁊ humidis mãlibus. Cap. 6m.

ISTE egritudines ſũt ꝓp flegma q̃d eſt extra naturaʒ in quãtitate ⁊ q̃litate: ⁊ cauſe generatiõis iſtaruʒ ſunt oppoſite cauſis ex q̃b⁹ generant egritudĩes cho-

H lerice ⁊ manifeſtiores iſtaruʒ egritudinũ ſunt febres fl'atice ⁊ apata q̃ dñr ꝯmie: q̃d vo plus adiuuat ad generationẽ harũ febriuʒ eſt oppilatio q̃ ſit ꝓpter groſſitiem iſtius humoris aut viſcoſitatẽ. Et vl'r ſit hec putrefactio per viã extinctionis caloris itrinſeci: ſicut extinguit ignis a ſuppoſitiõe lignoꝝ viridiũ: ⁊ cũ extinguit itriſecus augmẽtat extraneus in mã extranea: ⁊ iſta febris ſit ex hoc hũore in venis: ⁊ in tertia digõne mẽbroꝝ. Et iſtius humoris excẽtis a nã ſũt q̃tuor ſpẽs: vna eſt ſalſi: ⁊ eſt ſiccior nãli: ꝓpterea quia ſalſugo ei aduenit a ſubã terreſtri aduſta mixta cũ aliqua hũiditate: ſicut apparet in gñatiõe ſalis. Alia eſt acetoſi ⁊ q̃uis ſit ſicci: tñ eſt frigidi: ꝓpterea

I qꝛ acetoſitas gñaꝛ a friditate. ¶ Dulce ē calidꝰ ſicut eſt
videri in acetoſis fructibꝰ q poſt acetoſitatē acqrūt dul-
cedinē. ¶ Et vitreū eſt deterius oībꝰ: qꝛ hꝫ cū friditate
multā viſcoſitatē. ¶ Et ſpēs febriū flatis diuerſificātur
ſm diuerſitatē harū ſpērū. ⁊ qñ nos tractabimꝰ de febri
bus: tūc de hoc loqmur lato ſermōe. Et ſpēs flatis meliꝰ
recipiūt digōnē q̄ʒ cholē: ſʒ q̇ qdā dicūt q̇ recipiūt ſpēs
cholē digōnē. Sʒ febres q̄ fiūt a flate ſunt piculoſiores
febribꝰ cholē pp groſſitiē flatis: ⁊ pp oppilōnes q̄ fiunt
ab eo: ⁊ qꝛ iterpollatio earū ē valde breuis ſm q̇ dicaʒ
poſt. Sʒ apatū flaticoꝝ q̄dā ſunt q̄ fiūt a flate ſubtili: et
q̄dā a flate groſſo: ſicut ſunt apata q̄ noiant ſcrophule:
⁊ ipſe naſcunt in carne glādoloſa ſic in collo ſbaſcellis ⁊
iguinibꝰ. Et h mā q̄ eſt icluſa in apatibꝰ eſt dura valde: ⁊
ſunt ex apatibꝰ glanduloſis q̄ ſunt groſſitudis grani pini:
K vel nucis: ⁊ hoc efficiṫ in locis carnoſis. Et iſtiꝰ gñis ſunt
veruce ⁊ claui: ⁊ ex apatibus malis q̄ appropriata ſunt
groſſitudini hūoꝝ ⁊ exeūtiū a nā q̄ noiata ſunt adubelati
in arabico: ⁊ ineniṫ in iſtis apatibꝰ ſubā ſilis feci: ⁊ ſterco
ri: ⁊ luto: vl carboni. Et maioꝛ pars iſtoꝝ apatū cōpoſita
eſt ex duobꝰ hūoribꝰ. f. ex flate ⁊ melia. ¶ Et apata ap-
propriata ꝓprie flati ſūt apata noiata in arabico cala. ⁊
dicūt q̇ huiꝰ ſpēs ſūt q̄tuoꝛ. f. lutoſaꝝ: mellitaꝝ: vitreaꝝ: ⁊
Vide tres ſpēs liº de tumoribꝰ.
pulteſaꝝ. Lutoſe fiūt ex flate groſſo. mellite fiūt ex flate
putrido hñte itus ſubaʒ mellis. Et alie due ſpēs fiūt ſilr
ex flate mellito: ⁊ ex flate fiūt: ⁊ q̄dā a vētoſitate: ſic ac-
cidit in illis q̄ fiūt i extremitatibꝰ hidropicoꝝ: ⁊ mlte alie
egritudines quas narrabimꝰ cū loqmur de accidētibus
que ſuperueniunt actionibus ⁊ paſſionibus mēbroꝝ.

¶ De cauſis egritudinū fridarum ⁊ ſic. mālium. Cap. 7m.

ISTE egritudies fiūt ab hūoribꝰ melicis q egrediūt
a nā in q̄titate: aut q̄litate: aut in ambabꝰ ſilr: ⁊ q̄ fa-
ciūt hūores iſtos egredi a ſua nā ſūt māe q̄ ſunt ſiles
eis ſicut cibi fridi ⁊ ſicci: aut calidi ⁊ ſicci: aut quādo
exeūt mēbra ab eoꝝ cōplōnibꝰ ad friditateʒ ⁊ ſic. vel ad
L ca. ⁊ ſic. diſtēperatā. Et exeūt ēt a ſuis cōplōnibꝰ: pp res
ex̄neas ſicut pp aereʒ ⁊ exercitiū. Et aliqñ accit a gñatio
ne ſicut accit leproſis: ⁊ maioꝛ pars taliū fit ab heredita
te: aut pp coitū cuʒ mēſtruata in diebꝰ quos dixit çacha-
rū: qꝛ lepra illa a bñficio medicinarū curā nō recipit: niſi
fiāt tpe criſis annoꝝ qđ nā ordiauit: ⁊ hoc teſtificaṫ mira
bilis çacharā: ⁊ ego expertus ſuʒ. Et qñ mltiplicant iſti
hūores in corpe ſplen conaṫ eos attrahere ⁊ nequit: aut
pp quātitatē: aut malā q̄litatē: aut pp vtrūqʒ: tūc rema-
nent cū ſanguine ⁊ vadūt ad mēbra: ⁊ qꝛ mēbra abomi-
nāt eos correctionē eoꝝ facere nō pñt. q̄re ex eis gene-
rant egritudines difficilis curationis. ¶ Et cholē nigre
exeūtis in q̄titate a nā ſunt due ſpēs. vna eſt ꝓpter adu
ſtionē melie nālis: ⁊ alia ſpēs eſt ex aduſtiōe cholē nō na
turalis. Et iſte ſpēs gñant a multo calore ⁊ intenſa ſicci.
q̄uis remaneāt p earū nām fride ⁊ miſceaṫ cū eis caloꝛ
ex̄neus ex̄ nām multū. Et q̇ ſignat hoc. f. q̇ cōplō earū ſit
talis ē cap acetoſitas: qꝛ qñ ſpargunṫ ſup terrā fermen-
tat ipſaʒ: ⁊ vnaqueqʒ iſtaꝝ ſpērū iducit corroſionē in mē-
bris: ⁊ aliqñ fiſtulas: ⁊ maxie que fit ab aduſtiōe cholē. ⁊
egritudies q̄ fiūt ex hūoribꝰ iſtis: quedā ſunt febres: q̄dā
apata: ⁊ febriū q̄ i eis fiūt: q̄dā fiūt i ſcđa digōne: ⁊ q̄dā in
M tertia. ⁊ qđ adiuuat gñationē iſtarū eſt oppilō poroꝝ cū
groſſitie hūoꝝ ⁊ difficultas digōnis. ⁊ apata q̄ dñr ſcliro-
tica fiūt ex melia nāli ⁊ aduſta: ⁊ aliqñ cācer. Sʒ q̄ fiūt a
nāli ſemp ſine vlceratiōe ſunt: ⁊ q̄ fiūt ab aduſtiōe nō na-
turali cū vlceratiōe. ⁊ aliqñ ſpargiṫ hec mā ſup oia mem
bra: ⁊ tūc fit lepra: ⁊ ꝓpterea dr̄ q̇ lepra eſt cancer vlis.
Et iſtius due ſunt ſpēs: qꝛ q̄dā ē cū vlceratiōe ⁊ q̄dā ſine:
⁊ q̄ fit cuʒ vlceratiōe eſt de melia q̄ eſt ex̄ nām: ⁊ flegma
ſalſum ⁊ ſanguis ſm quoſdam recipiunt aduſtionem.

¶ De cauſis egritudinū calidaꝝ ⁊ hūidaꝝ māliū. Cap. 8m. N

ISTE egritudies gñant ꝓpter exitū ſanguis ex̄ nām
in quātitate aut q̄litate. Sʒ exitus ipſius in q̄litate dʒ
dici paucus: qꝛ qñ exit multum: dʒ attribui egritudo
nō illius egritudinis ad quā declinauit: ⁊ illi cui domi
naṫ manifeſte hoc eſt: qꝛ qñ iſlāmanṫ minus dʒ attribui
cholē: ⁊ ſic de alijs. Et debes ſcire q̇ egritudines ſimpli-
ces nō fiūt ex humoribꝰ ſimplicibus iſtis: ⁊ maxie ex illis
qui nō recipiūt digeſtionē: nec ſunt apti nati recipere ip
ſaʒ: qꝛ qñ cholā vel melia ſimplex dñaṫ ſingulr̄ ⁊ ſimplr̄
fiūt egritudines ex eis q̄ nullo mō hñt curationē ſʒ nomi-
nanṫ ſimplices pp hūores in eis dñantes ſicut noiantur
cōpoſite: qñ apparēt in eis: ⁊ vnr̄ duo hūores aut plēs O
dñantes. Et maioꝛ pars egritudinuʒ q̄ gñanṫ ex ſanguie
ſunt febres ⁊ apata. ¶ Et ipſiꝰ febris ſunt ſpēs due: vna
fit pp augmētū q̄titatis ſolū: ⁊ pp illud augmētū q̄titatꝭ
clauduṅt pori ⁊ iſlāmaṫ ſanguis: ⁊ fit hec ſpēs febris: ⁊ h
febris in ſuo pñºnō eſt putredinalis. Sʒ ſi medicus fuerit
negligēs in eius curatiōe fit putredinalis: ⁊ h ſpēs ē me-
dia iter effimerā ⁊ putridaʒ. ¶ Et alia ſpēs fit pp aliquā
putrefactionē. Et febres q̄ fiūt a ſanguine fiūt in oibꝰ ve-
nis: ꝓpterea qꝛ nō eſt ſanguis in actu in corpe niſi in ve-
nis: ⁊ nō hꝫ iterpolationē manifeſtā. ¶ Sʒ apata q̄ fiunt
ex hoc hūore ſunt q̄ dñr flegmones ⁊ fiūt plus pp diſtē-
perātiā in q̄titate q̄ʒ in q̄litate. Et diuerſificanṫ iſta apa-
ta pp maiorē ꝓfunditatē ⁊ minorē: ⁊ qđ eſt minoris ꝓfū-
ditatis eſt leuius. Sʒ ſanguis q currit ad mēbrū ſi diſtēpe
ratus ſit aliqñ in q̄litate calā: fit eriſipilla flegmonides:
eo q̇ tūc eſt cholicus pp iſlāmationē cholē: ⁊ h ſpēs eſt
piculoſioꝛ. Et apata vlr̄ diuerſificanṫ p diuerſitateʒ mē-
broꝝ in qbꝰ fiūt: qꝛ qñ fiūt i aliquo ex mēbris pncipalibꝰ
necio ſequiṫ mala febris: ⁊ maxie qñ apa eſt flegmō. Et
aliqñ fit flegmon in ſubaſcellis ⁊ in iguinibꝰ ⁊ in auribꝰ:
⁊ q̄ fiunt in partibꝰ ſubaſcellaruʒ gñanṫ ex ſupfluitatibꝰ
trāſmiſſis a corde. Et fiūt h apata pp alia apata facta in
alijs ptibꝰ corpis: qꝛ oē mēbruʒ hꝫ vtutē expulſiuā man- P
dantē alteri. ¶ Et ēt fiūt ex hac variole ⁊ morbili: ⁊ pro
pterea qꝛ nullus euadit ab his duobꝰ niſi hēat hec. Et nō
pt dici vt fiāt a cauſis extriſecis: qꝛ ille nō ſunt necie in oī
hoie: ⁊ iſta egritudo eſt ſicut nālis: ⁊ pp hoc dī q̇ h egri-
tudo ꝓuenit a mala mā fixa in cibo embrionis: ⁊ ꝓpte-
rea ſunt he egritudines cum febre ſanguis: qꝛ ſi ſanguis
eſſet nimis corruptus patiens poſſet ex eo mori.

¶ De cauſis egritudinum cōpoſitarum mālium. Cap. 9m.

TV DEBES ſcire q̇ egritudines ſimplices ſin-
gulares q̄ dicte ſunt nō fiūt ex humoribꝰ ſimplici-
bus niſi raro. Sʒ maioꝛ ps egritudinū ſupdictarū
eſt cōpoſita ex pluribꝰ hūoribꝰ vno. Et cōpō egri-
tudinū aut eſt cōplōnis cōpō aut cōpō vicinitatis. Sed
cōpō vicinitatis eſt ſicut ſiqs hñet ab vna parte febrem
cholicaʒ: ⁊ ab alia febrē flaticā: ⁊ paroxiſmi harū duarū
febriū eēnt in vna hora. Et febres que fiunt ꝓpter cōpo
ſitionē cōplexionis ſunt duplices. quedā eni ſunt quarū
cōmixtio eſt abſoluta: ⁊ q̄dam ꝯueniētius pñt appellari Q
cōpoſite q̄ʒ mixte: ⁊ ꝓpterea cōicant febres in ſignis ⁊ ꝓ-
prietatibus q̄ appropriant humoribus ſimplicibus. Et
hec cōplexio ⁊ cōpō q̄ eſt in humoribꝰ inducit ad multas
cōmixtiones inumerabiles. Et propterea qꝛ he due ſpe-
cies cōpōnis ſunt in febribꝰ: pñt tñ inueniri febres mixte
q̄uis nō ſint duarū ſpecierū ſed vniꝰ: ⁊ hoc accidit quā-
do fiunt febres in duobus locis diuerſis in corpore. Et
manifeſtioꝛ febriū cōpoſitaruʒ eſt emitriteus ⁊ plurium
ſpecierū: ⁊ oēs ſunt ex flegmate ⁊ cholera. Sed quedaʒ
eſt q̄ eſt ex flegmate intus ⁊ cholera extra: ⁊ quedam eſt
econtrario: ⁊ quedā eſt que eſt cōpoſita ex flate ⁊ chole-
ra: aut intus: aut ex̄. Et febres diuerſificanṫ ſm diuerſi-

A tatē mēſure quātitatis aut q̄litatis vel loci hūoris ſic cau ſon: ⁊ ſic febris q̄ ſit ex flate vitreo q̄ dat calorē ⁊ frig⁹ ſil in ptib⁹ extriſecis: ⁊ ſic febris q̄ hꝫ fortiſſimū calorē i ptibus itrinſecis ⁊ in ptib⁹ exteriorib⁹ ſūt ecōtrario: ⁊ pt eē vt ptes exteriores ſint multū fride ⁊ vocat̄ febris iclusa.

De tēpori b⁹ morbi.

¶ Et q̄lꝫ iſtarū egritudinū hꝫ q̄tuor tpa: pn^m: augmētū: ſtatū: ⁊ declinationē. Et pn^m ē tps in q̄ appet egritudo in actu: ⁊ nā nihil manifeſte opat̄: ⁊ qñ hūor icipit digeri nā icipit opari ꝯ humorē: ⁊ illō tps ē tps augmēti: ⁊ dā augmētū: qꝛ tūc ſūt fortia accītia: ⁊ qñ ceſſat digō ceſſat tps augmēti: ⁊ incipit ſtat⁹. ⁊ illud tps in quo appet certamē īter nām ⁊ hūorē. ⁊ qñ nā ē fortificata ſup hūorē: ⁊ ipſum vincit dī tūc eē tps declinatiōis. ⁊ q̄dā egritudīes ſunt q̄ hn̄t diſſolōnē hūoꝝ ſine eūone manifeſta ⁊ ſanant̄: ⁊ q̄dā ſunt q̄ hn̄t diſſolōnē v̄tutū paulatī donec moriunt̄. ⁊ q̄

B dāꝫ ſunt q̄ hn̄t eūonē manifeſtā ad ſanitatē vl' ad mortē: ⁊ iſta noiat̄ v̄a criſis. ¶ Et criſis ſalubris ſunt due ſpēs: vna eſt q̄ ducit pſuā eūationē ad pfectaꝫ ſanitatē: ⁊ alia ē q̄ relinq̄t egritudis reliq̄as q̄ paulatī diſſoluunt̄ ⁊ liberant̄: ⁊ tpe lōgiori ſalutē pſtat. Et illud idē eſt in criſi mala: ⁊ maior pars criſiū reperit̄ in febrib⁹ acutis. i. q̄ finiūt̄ tpe breui: ⁊ qꝛ criſis accit poſt digōnē ſi illa digō ē itegra ⁊ pfecta erit criſis pfecta. ⁊ ſi digō ē iperfecta erit criſis lōgior. ⁊ digō cōplet̄ pp lōgitudinē tpis ſm cōparationē agētis ad patiēs: qꝛ nō in oi tpe qḋ aduenit patit̄ patiēs ab agēte: qꝛ q̄lꝫ hꝫ tps propriū cōparatiōe quā hꝫ agēs cū patiēte: ⁊ hoc pt cognoſci in reb⁹ artificialib⁹: qꝛ mēſure tēpoꝝ decoctiōis in reb⁹ artificialib⁹ diuerſificant̄. Et ppea q̄ſita ē: ⁊ ſūt lōgo tpe cognite ⁊ ſentiunt̄ egritudīes ⁊ v̄tutes ⁊ hūores: tūc certū ē p experiētiā ⁊ rōnē nāe vt ſciant̄ tpa in qb⁹ ſit bona digō aut mala. vꝫ. dies cretici: ⁊ qꝛ digō bona ē pfecta opatio nāe: iō tps illō fuit p maiori pte laudabile. ſꝫ digō ipfecta: qꝛ hꝫ latitudinē nō verificat bonitatē ſuaꝫ criſiū: ſic pfecta. ¶ Et q̄dā dicūt q inētio criſiū hoc ordīe ē luna. Sꝫ tu d̄bes ſcire q ē cā re

C p de dieb⁹ creticis Hal. ⁊ 10° theorice c. 9. Hali. et p thegni. tract. 9. c. 7 ⁊ 3° eiuſdē tra. 2° c. 2°

mota q̄ medico nō ē neccīa: ⁊ cā ppinqua ē illa quā diximus: ⁊ īfra in li° nr̄o mōſtrabim⁹ rōneꝫ in hoc ⁊ dabimus exēpla. Et aliqñ accit mors in pn° egritudis: ⁊ hoc ſit ppterea qꝛ hūores dn̄ant̄ mltū ſup calorē nālē ⁊ extiguūt ipꝫ pp q̄ntitatē aut q̄litateꝫ: aut pp vtrūq̄. Et aliqñ accit in augmēto: aut in ſtatu: aut in declinatiōe: ⁊ d̄clinatio in egritudinib⁹ mortiferis ſit a debilitate v̄tutis ⁊ nō a debilitate egritudis ſic eſt in ſalubrib⁹ egritudinib⁹ d̄clinatio ppter dn̄ationē v̄tutis. Et ſufficit qḋ dixim⁹ huc uſq̄ de egritudinibus mālibus ⁊ earū cauſis. Et nūc volum⁹ facere tractatū breuē de egritudinibus in materialib⁹.

¶ De cauſis egritudinū nō materialiū in gn̄ali. Cap. 10^m.

ET DICIMVS q he egritudīes qñ ſunt abſq̄ cauſa humoꝝ eſt locus ſubiti earum de neceſſitate mēbra vel ſpūs. Et efficiēs ipſarum ſunt due res: aut res exteriores: aut alie egritudīes materiales.

D ⁊ volum⁹ dicere de manifeſtiorib⁹ ipaꝝ: hoc ē de ca. ⁊ ſic.

¶ De cauſis egritudinū imālīū calarū ⁊ ſiccarū. Cap. 11^m.

QVIA q̄dā egritudinū calidarū ⁊ ſic. ſunt in ſpū cordis ſolū: ⁊ hec eſt febris diei ⁊ hoc ſit pp res extriſecas: ⁊ ē pp q̄tuor cās: q̄rū vna diuidit̄ in q̄tuor ptes: q̄rū q̄dā ſunt p ſe: ⁊ q̄dā p accñs: ⁊ earū q̄ p ſe ſunt: q̄dā ſunt in potētia: ⁊ q̄daꝫ in actu. Et q̄ ſunt in actu ſunt ſic calor ſolis ⁊ ignis: ⁊ ſl'r res extriſece calide in actu: ⁊ q̄ ſunt in potētia ſūt ſic balneū in aq̄ ſulphuris q̄ cal'a ē in potētia: ⁊ ſil'r q̄ ſūt p accidēs ſūt ſic ille q̄ claudūt poros: ob quā rē accēdit̄ calor i ptib⁹ itrinſecis ſic ē balneū aq̄ aluminoſe ⁊ ſilia. ¶ Secūda cā ſunt res ſūpte in corp⁹ ſic cibi ⁊ pot⁹ calidi potētia ⁊ actu. ¶ Tertia cā eſt corpea aut aiata corpea: ſic imoderatus motus ⁊ imoderatū exercitium. aiata ſicut ira:

triſtitia: ⁊ vigilia: ⁊ ſilia. ¶ Quarta ē ppter egritudines mālēs ſic apata iguinis ⁊ titillicoꝝ ⁊ radicū aurium. Et iterū ē iſti⁹ ſpēi egritudis febris ethica: ⁊ h̄ febris ē calor ex̄ E
neus ſix⁹ in ſūba mēbroꝝ ⁊ phibet fieri opationē ipſoꝝ: ⁊ ꝯſumit eoꝝ ſūbalē hūiditatē: ⁊ hꝫ tres ſpēs: leuior ipaꝝ ē q̄ accēſa ē a calore ex̄neo in hūiditatib⁹ nālib⁹ ⁊ radicalib⁹ q̄ exiſtūt in ſūba paruaꝝ venarū. Et ſcd̄a eſt q̄ ē in humiditate exn̄te in carne ipſa: q̄ qñ diſſoluta eſt pt a cibis reſtaurari adhuc. Et tertia ē oib⁹ deterior: ⁊ ē illa cui⁹ calor ex̄neus ꝓfundat⁹ ē in mēbris ſolidis: qꝛ ipoſſe ē in eis qḋ ab eis reſolutū ē reſtaurare: qꝛ mēſura vite nālis ē ſꝫ mēſurā hūiditatis radicalis in quolibꝫ iduiduo pportionato pportiōe duplici ſm q dc̄m eſt in libro cauſaꝝ breuitatis ⁊ lōgitudis vite. Et pma ſpēs iſtius febris v'plim F
ſit ab effimera. Sed alie due ſpēs ſiunt pro maiori parte propter febres mālēs humoroſas precedentes.

¶ De cauſis egritudinū immālium fridarū ⁊ ſic. Cap. 12^m.

ET EGRITVDINVM fridaꝝ ⁊ ſiccaꝝ q̄dā ſunt q̄ appellant̄ egritudīes ſenectutis: hoc ē dn̄atio friditatis: ⁊ ſiccitatis ſup mēbra. Et ppterea qꝛ illud qḋ dat vitā eſt calor cū hūiditate: ob hoc hec egritudo cōiungit̄: cū ſenib⁹: ſed nō eſt vera egritudo niſi qñ ſit in nō ſenib⁹. Sed egritudinem ca. ⁊ hu. fri. ⁊ hu. eſt difficile imaginari. Sed calidū ſimplex fri. ⁊ hu. ⁊ ſic. poſſunt imaginari. Et nos debemus enumerare quādo tractabimus de rebus que ledunt actiones ⁊ paſſiones.

¶ De egritudinibus membroꝝ officialium. Cap. 13^m.

ET POSTQVAM dc̄m ē breuiter de ſpēb⁹ egritudinū approprīatarū mēbris ꝯſilib⁹ ⁊ de cauſis ipſarū. dd̄m ē de egritudinib⁹ officialib⁹. Et dicimus q iā dc̄m ē in pncipio pn̄i: qꝛ ſanitas mēbroꝝ officialiū eſt q̄ ē in q̄ntitate q̄litate: ⁊ pōne ⁊ colligātia: qꝛ hec ſpēs colligātie eſt iſeparabilis ⁊ nō reuertit̄ ad alias ſpēs q̄s dixerūt medici: ⁊ itrat p̄dicamētū habit⁹: ſic panniculi ⁊ cutis itrāt p̄dicamētū hāc. q̄ tria gn̄a egritudinū G
itrāt q̄nq̄ pn̄ta: hoc ē in q̄litate q̄ntitate ꝯtinua ⁊ diſcreta: ⁊ ſitu ⁊ vbi ⁊ hāc. ⁊ poſtea iuenit̄ hec res in qñ hoc eſt in p̄oritate ⁊ poſteritate. Sꝫ ordinatio mēbroꝝ offi. ⁊ p̄oritas ⁊ poſteritas plus ponēda eſt in ſex ſequētib⁹ p̄dicamētis. Et debes ſcire q egritudo non ſupuenit vnicuiq̄ generi ſanitatis ſicut nos videm⁹ in ordine tunicarū oculoꝝ ⁊ in maiori pte mēbroꝝ offi. qꝛ in illis nō ſuperuenit egritudo ordinationis: hoc eſt vt prius ſiat poſterius.

¶ De continuitate ⁊ ſolutione continuitatis ⁊ ſuis cauſis aliqualiter. Cap. 14^m.

SED CONTINVITAS ⁊ ſolo ⁊ cāe illarū ſm aliquā partē: aliqñ pn̄t ingredi in genus egritudinū officialiū. Sꝫ genus colligātie nō itrat in egritudinib⁹ eiuſdē p ſe. Sed egritudines mēbroꝝ ſunt he q̄ faciūt accidere mēbris egritudīes: qbus altera cōicat cū altera: ⁊ cōueniētius eſt vt colligātia enumeret̄ potius in cauſis egritudinū q̄ꝫ in gn̄e egritudinū. Sꝫ genus egri- H
tudinū qḋ eſt ꝯm cōtinuitati nāli q̄ noiat̄ ꝯtinuitatis ſolutio ē duob⁹ modis. Unus eſt ſolō ꝯtinuitatis veracis ⁊ ꝯtinuitatis ptis cū pte in ꝯſimilib⁹: ⁊ hoc genus dꝫ magis attribui cōſimilib⁹ q̄ꝫ officialibus mēbris: ppterea qꝛ hec ſolō accit mēbro officiali ex pte qua cōpoſitū eſt ex mēbris ꝯſimilib⁹: ⁊ nō ex pte qua ē officiale. Altera eſt ſeparatio contiguitatis termini a termino: ⁊ h̄ ꝯtinuitatis ſolō nō veraciter appellat̄: qꝛ h̄ cōtinuitas ſit p modum cōtigui: ⁊ p modū penetrationis ⁊ p modū ſocietatis mēbri cū mēbro: aut ligamēti. ⁊ hoc gen⁹ ſolōnis poſuimus in gen⁹ egritudinū officialiū: ⁊ hoc genus cōicat ꝯiunctioni ⁊ ſeparationi. Et ppea nō ē ſolō ꝯtinuitatis: vt dixerūt medici dicētes: qꝛ erat egritudo q̄ cōicat mēbris cōſimilibus ⁊ officialibus: qꝛ ſolutio eſt diſtincta in his duobus

I modis quos diximꝰ. Et ꝓpterea q̄ꝛ ſpēs ſanitatis q̄ ē in qua-
litate in figura: in poris: in meatibꝰ: lenitate: aſpitate: et
groſſitie: ſūt egritudīes iſtius ſpēi ꝓportionate iſtis diui-
ſionibꝰ. ¶ Et egritudinū q̄ ſunt in quātitate q̄dā ſunt in
mēſura: ꝛ hoc ē in ſupfluitate ꝛ diminutiōe: ꝛ hoc ꝑ eſt
in cōſimilibꝰ: vt dctū ē. Sꝫ medici aſſueti ſunt ponere
in officialibꝰ: ꝛ q̄dā peccāt in nūero: ꝛ q̄ ſunt in nūero ēt
hūt duas ſpēs q̄ ſunt ſupfluitatis ꝛ diminutionis: ꝛ q̄daꝫ
eſt nālis ꝛ q̄dā nō nālis: nālis eſt ſicut ſupfluitas ſexti di
giti: ꝛ diminutio nālis eſt diminutio q̄nti digiti. Nō nālis
ſupfluitas ē ſicut cucurbitini q̄ inueniūt in iteſtinis ꝛ ſilēs.
¶ Et pctū pōnis eſt ſicut diſlocatio vnꝰ mēbri ab alio:
vel alicuius partis mēbri ab altera. Et egritudīes quas
dicūt medici egritudīes colligātie ſūt ex colligātia mē-
bri offi. cū altero ꝑ parte vnius cōicantis cū altero: ſicut
cōicant cor ꝛ epar cū oibus mēbris. vꝫ. vnuꝫ cū arteriis:
ꝛ alterū cuꝫ venis: ꝛ aliquādo eſt colligātia ab vno mē-
K bro ad aliud propriū mēbrū: ſicut colligatū eſt os ſtoma
chi cum cerebro per neruum euntem ab vno ad aliud.

¶ De cauſis egritudinum membrorum offi. Cap. 15m.

LOCVTI ſumus breuiter de egritudinibꝰ mē-
broꝝ officialiū: nūc volumus loq̄ de iſtarū cauſis.
Et dicimꝰ q̄ egritudīes q̄ ſūt in figura ſunt ꝓpter
duas res: q̄ꝛ aut a nā: aut a rebꝰ extrinſecis: ꝛ egri
tudo q̄ ꝓuenit a nā: eſt ꝓpterea q̄ mā eſt icōueniēs: nec
apta opationi vtutis iformatiue: nec inſtrō cū quo opat
vtꝰ iformatiua: nec inſtrm ē aptū ei. A rebꝰ vo extrinſecis
eſt ſicut fit embrioni qū naſcit: vel qū nutritur: ꝛ aliqū fit
ex errore medici: q̄ꝛ aliqū credūt rectificare mēbra ꝛ diſ
locāt ea: ꝛ hoc debes cogſcere in figura mēbri: ꝛ figura
ptiū: ꝛ ſic ōbes itelligē in q̄lꝫ egritudīe attributa mēbris
offi. in eo q̄ ſūt officialia ꝛ cā ſtricture meatuū ꝛ ꝯſtrictio-
L nis eoꝝ eſt ꝓpter d̄nāꝫ friditatis ꝛ ſic. ſup eoꝝ cōplōnē: aut
q̄ꝛ cōprimunt ab aliis mēbris: aut ꝓpter oppilōnē: ꝛ oppi-
latio fit: aut ꝓpter apāta: aut ꝓpter hu. groſſum: aut viſcoſuꝫ:
aut ꝓpter durū lapidē: aut ꝓpter carnoſitatē naſcētē in poro:
aut ꝓpter fortitudinē vtutꝪ retētiue aut d̄bilitatē expulſiue
vtutꝪ: q̄ꝛ ob iſtas cās mlta in eis q̄ntitas aggregat. ¶ Sꝫ
largitas meatuū fit aut a caliditate ꝛ humiditate: aut ab
hūiditate: aut ab hūore calido mordicatiuo: aut ꝓpter me-
dicinas vl' cibos apitiuos: aut ꝓpter debilitatē vtutis retēti
ue: ꝛ cā lenitatis ē a cāis lubricatiuis hūidis ſic ab hūori
bus mucillaginoſis ꝛ ſilibꝰ. ¶ Et cā aſpitatis ē a cāis ca-
lidis mordicatiuis: ſiue veniāt ab hūoribꝰ: aut a rebꝰ ex-
trinſecis. ¶ Et egritudīes nūeri ſunt ſm hūc modū: ſi q̄d
ſupfluit eſt ſꝫ curſuꝫ nāe: fit a ſupfluitate māe: q̄ ē in mē-
bro: ꝛ ſi ē ꝯ curſum nāe ē ſic cucurbitini ꝛ eoꝝ ſilia q̄ ꝓue
niūt ab hūoribꝰ ꝯ nām: aut in q̄ntitate: aut in q̄litate. Et
diminutio ꝓuenit ex putrefactiōe ſicut ē caſus capilloꝝ:
aut ꝓpter corroſionē: ꝛ maxie qū putrefactio ē ab humore
corroſiuo: aut ab aliq̄ re extriſeca. ꝛ cā magnitudis mē-
M broꝝ qū ē mēbrū ꝑ via: nāe ē ꝓpter multā māꝫ mēbri. ꝛ ꝓpter
d̄nationē vtutꝪ iformatiue ſup ipm: ꝛ qū nō ē ꝑ viā nāe fit
ꝓpter aliquā ſupfluitatē ſpāꝫ mēbro. ꝛ puitas mēbri fit ꝓpter
paucitatē māe ſi ē ſꝫ curſuꝫ nāe: ꝛ q̄ ē ꝑter curſuꝫ nāe fit
ex debilitate vtutis nutritiue ſic accit ethicis. ¶ Sꝫ cāe
egritudis male pōnis due ſunt: vna ē extrinſeca ſic diſlo
cant mēbra ꝓpter imoderatū exercitiū: ꝛ ſic qū frāgit pāni
culus q̄ ſeparat iteſtina a teſticulis: aut ꝓpter diſlocationē
oſſis anche. Intrinſeca aūt eſt ſic hūiditas ſupflua q̄ mē-
bra mollificat ꝛ lubricat: ita vt egrediant a loco ꝓprio:
ſicut accit çirbo: ꝛ iteſtinis ꝓpter multā hūiditatē aquoſam
aut lubricatiuā q̄ trāſit ꝑ meatū q̄ tendit ad teſticulos. ꝛ
cā ſepatiōis ꝛ ꝯiūctiōis mēbroꝝ ē duplex: vna ꝓpter debili-
tatē vtutis iformatiue aut malitiā māe: ꝛ hoc nocumētū
ꝓuenit tpe gīatiōis: ꝛ q̄d nō ꝓuenit a gīatiōe eſt ſic car-
noſitas q̄ fit iter duas carnoſitates qū naſcit caro inter
mēbra ipſa cōglutinant. Sed ſolo ꝯtinuitatis in mēbris
N officialibꝰ ē eadē cū ea q̄ fit in ꝯſilibꝰ: ꝛ accit hoc aut ꝓpter
res extriſecas icidētes: aut cōquaſſantes, vel extēdētes:
aut ab itrinſecis: ſicut ab humoribꝰ acutis corroſiuis aut
extēdentibꝰ qui lacerāt: aut grauitate: aut ventoſitate.

¶ De accidentibus ſuperuenientibus, virtuti nutritiue in generali. Cap. 16m.

DEINCEPS volumus narrare de accītibꝰ q̄
ſupueniūt actionibꝰ ꝛ paſſionibꝰ: ꝛ appropriare
vnumq̄dq̄ꝫ illoꝝ egritudini a qua emergit: ꝛ hoc
cognito cogſcemꝰ egritudinē vniuſcuiuſq̄ꝫ mēbri. Et dici
mus q̄ cū accīs nō ſit aliō niſi leſio actiōis ꝛ paſſiōis mē
broꝝ: aut ipreſſiōis ipſoꝝ ſūt gīa ipſoꝝ accītiū ſꝫ cōpu-
tationē generū actionū ꝛ paſſionū. Et tu ſcis in libro ſa-
nitatis q̄ q̄dā opationes ſunt q̄ appropriant aie nutriti-
O ue: ꝛ q̄dā aie ſenſibili: ꝛ q̄dā appropriant motui: ꝛ q̄dam
appropriant vtuti imagiatiue ꝛ cogitatiue ꝛ memoratiue.
Et ē icipiēdū ab accītibꝰ q̄ ſupueniūt opationibꝰ vtutis
nutritiue: q̄ꝛ ſunt magis nece in eēntia aīaliuꝫ. Et dicamꝰ
q̄ mēbra q̄ ordiata ſunt opationibꝰ vtutꝪ nutritiue q̄ dcā
ſūt in libro ſanitatꝪ ſūt ſic os yſofagꝰ: ſtōchꝰ: epar: renes:
veſica: ſacculus fellis ꝛ ſplen. Et leſio q̄ ſupuenit vl' mē
broꝝ actiōibꝰ ꝛ paſſiōibꝰ ē tribꝰ modis: vnꝰ ē vt cū opatio
mēbri ceſſauerit vt ſit ꝓpiqua pūcto ꝑuatiōis. ſcōs vt ſit
diminuta a ſuis nālibꝰ opatiōibꝰ. tertiꝰ vt ſit ꝑmutata ad
malas opationes. ¶ Et debemꝰ icipe in mēbris nutriti-
uis ſm q̄ ordinant in officiis cibi. Et dicamꝰ q̄ minuitur
opatio oris vel priuat ꝓpter vlcerationē q̄ ei accit: aut ꝓpter
P apā: aut ꝓpter putrefactionē dētiū vel ꝓpter aliq̄s egritudīes
q̄ ſūt ꝓpter aliq̄s cōplōnes māles. Et yſofagus ledit aut ab
apatibꝰ q̄ in eo naſcūt ꝛ dr̄ eldalbuata: hoc eſt ſgnātia:
ꝛ ſūt ꝑ maiori pte in muſculo illꝰ: ꝛ ēt priuant aut dimi
nuunt illꝰ opatiōes qū diſlocant ſpōdiles colli ꝛ ꝯtrahunt
ꝓpter apāta iterꝰ: aut ꝓpter hūorē mucillagioſū q̄ illuc diſcur
rit i magna q̄ntitate. Aut ꝓpter res adueniētes ab extriſeco:
ꝛ hꝰ ſpēs ē ꝓpter cāꝫ magne ſuffocatiōis ſupuenientis pueris
paruulis ꝓpter hūiditatē ſuarū cōplōnū. Et gīalr accit eis
ſpēs ois egritudis male cōplōnis mālis. Et ēt veniūt egri
tudies ꝓpter malā cōplōnē ſi mālē ſic teſtificat Gal. ō iuue
ne cui medici mltū vetabāt aquā: ꝛ ipe bibit mltā aquā
fridā auide vna hora aſſūpta: ꝛ periit vtꝰ attractiua ꝛ ēt
expulſiua yſofagi: ꝛ nō potuit vlteriꝰ deglutire. ¶ De ſtō
ſūt manifeſte q̄nq̄ꝫ vtutes. vꝫ. digeſtiua: attractiua: retē-
tiua: expulſiua: ꝛ diſcretiua: iō ſunt necīi vt niis accītiuꝫ
cēt ſm nūm iſtarū vtutū. Et icipiamus a digeſtiua ꝛ dica
mus q̄ꝛ qū d̄ficiet vtꝰ digeſtiua in ſtō aceſcēt cibi in ſtoma
cho: ꝛ cā acetoſitatis eſt friditas q̄ eſt inuenta: eo q̄ hoc
accīs ꝓuenit a mala cōplōne frida: ſiue ſit mālis ſiue nō
mālis. Et q̄ eſt non mālis talis eſt cā intrinſeca: ꝛ talis eſt
cā extrinſeca. q̄ hoc accidens ꝓuenit a mala cōplexione
materiali. Et cauſe nō māles extrinſece ſunt ſicut res ex-
trinſece in actu fride in ipſo ſumpte: aut res fride in po-
tētia ſumpte: aut ꝓpter multā quātitatē cibi: aut ꝓpter
receptionē ipſius icōuenientē in ordie ꝛ tpe. Sꝫ cauſe
māles itrinſece ſunt ſicut humores frigidi. Et iſti humo-
res ſūt duobꝰ modis: aut vt gīent in ipſo: aut vt attra-
hant ab aliis mēbris ſicut a cerebro q̄d ꝓpriū ē ad ſpar-
gēdū humorē flegmaticū: ꝛ ſplene vt ſpargat humorem
melēcū. Sed ſparſio q̄ ꝓuenit a ſplene qū eſt in mēſura
tēperata in quātitate ꝛ q̄litate: tunc eſt opatio nālis: ſed
qū egredit a tēperamēto in aliquo iſtoꝝ: tūc fit acetoſi-
tas hec q̄ dicta eſt: ꝛ qū d̄nant mltū ſup ſtōchuꝫ occaſio-
nes ſupdicte periit ipſius opatio penitus: ſicut accidit in
fluxu in quo egredit cibꝰ ſic recipit ſine aliq̄ ꝑmutatione
q̄ dr̄ lienteria. Et qū ſteterint iſti humores longo tēpore

A in ſtō eſt cā⁹ vt q̄ran⁹ malā cōplxonem frigidā difficilē ad curāduz in ſubā ſtōi: ⁊ ſi diu durauerit ob hāc cām adueniet hōi cōplō ſenectutis: ⁊ aliq̄ñ erūt apata frida q̄ ſūt in ſtō cā iſtoꝝ accidētiū: ⁊ maxie q̄ñ apata erūt ſicca ⁊ dura. Et Alexā. dixit ꝙ acetoſitas ꝓuenit a calore. Et tu debes ſcire ꝙ h̄ accñs ꝓuenit ſic̄ accñs q̄ fit ex vino q̄d aceſcit ꝑ aerē calidū: ⁊ apparet vt ſit vna actio: actio accidētalis q̄ ſubalr̄ fit a ſil̄r: ⁊ accñtalr̄ a ꝯtrio: ſicut in pluribus ꝑſcrutari pōt ⁊ inueniri: ⁊ ꝓpterea ſubtil̄r medicus has res dꝫ ꝑſcrutari vt cognoſcat ꝑfecte. Et humoꝝ qui gn̄ant̄ in ſtō q̄daz eoꝝ ibibunt̄ in ipſo: ⁊ q̄dā ſpargunt̄ in ꝯcauitate ipſi⁹. Et etiā accit ſtō ꝑ diminutionē digōnis vētoſitas: ⁊ q̄ñq̄ hoc accñs cōicet debilitati v̄tutis retētiue: ꝓpterea q̄ ſtōchus q̄ñ colligit̄ ſupra cibū bona collectiōe aduenit: tūc bona digō: ⁊ q̄ñ nō bn̄ colligit̄: tūc calor nālis nō bn̄ dn̄at̄ ibi: ⁊ tūc natat cib⁹ in ꝑtib⁹ ſupioribus: ⁊ tūc refrigerat̄ ⁊ gn̄ant̄ vētoſitates in eo: ꝓpterea q̄ pars ſupior eſt neruoſa ſicut dcm̄ eſt. Et ſcias q̄ calor

B debilis eſt cā generādi vētoſitates: ꝓpterea q̄ calor fortis carminat ⁊ diſſoluit ipſius māꝫ diſſolōne nō manifeſta: nec etiā fortis friditas gn̄at vētoſitatē: eo ꝙ nō hꝫ a ſui nā vt generet vētoſitatē. Et ab hac mala opatiōe accidit ex nec̄itate ꝑmutatio in cibo ad malā q̄litatē fumoſaz vel humoroſaz. Et manifeſtū eſt ꝙ hoc accñs fit a calore extraneo q̄ eſt plus ex̄ naturā q̄ȝ calor q̄ cibū reſoluit in fumū: ⁊ ꝯuertit in fumoſitatē. Nā ab iſto gn̄at̄ humor putrefact⁹ ⁊ ſapor corrupt⁹ fetidus ſil̄is odori raffani: q̄ ille ꝯuertit̄ in ſtō ad malā cōplōnē. q̄ egritudies q̄ ſūt ab his ſūt a mala cōplōne calīa māli vel nō māli. Et q̄ ſūt a nō māli ſūt vel ꝓueniūt a cibis cal̄is ⁊ a reb⁹ extrinſecis. Mālis fit ab humorib⁹ cholericis gn̄atis i ipo: vel miſſis ab alio mēbro. Et mēbrū appropriatū ad hoc eſt epar vel fel. Et q̄buſdā hoib⁹ eſt fel tāgēs ſtōm: eo ꝙ q̄dā ſunt hn̄tes meatū fellis ad ſtōm ſic̄ ſplen hꝫ: ⁊ tales hoies ſunt q̄b⁹ chol̄a in ſtō gn̄at̄. Et hec chol̄a nō dr̄ cholera niſi equoce: ⁊ hic humor cadit in fundo ſtōi: aut ibi

C bi⁹ eſt in corꝑe ipſi⁹. Et aliq̄ñ accidūt ſtō illa mala accidētia ab ꝯpatib⁹ q̄ naſcunt̄ i ipſo. hec ſunt oia accñtia q̄ veniūt v̄tuti digeſtiue. Et v̄tus diſcretiua eſt q̄ cognoſcit oēs ſpēs cibi ⁊ nutrimēti: ⁊ cognoſcit ſanguinē a ſupfluitatib⁹ vt nutriat mēbrū ex ꝯueniētiori: ⁊ mittat vnicuiq̄ꝫ mēbro q̄d eſt ei ſil̄e: ⁊ iſti⁹ v̄tutis nō fuit memor Gal. ⁊ ſeparatiua de q̄ loquit̄ nō ē h̄: ⁊ ē magna dr̄ia inter ſeparatiuā ⁊ diſcretiuā: ⁊ in eē ⁊ tpe. Sed hāc habeo ab Albumaſare q̄ eā aſſerit fortiter: ⁊ non eſt dubiū q̄ñ ipa ſit in corꝑe: ⁊ ē nec̄ia: ſic̄ ſunt alie v̄tutes. Et ipſe dicit in illo l° oia accñtia q̄ adueniūt corꝑi q̄ñ ipediunt̄ opationes illi⁹ v̄tutis: ⁊ dicit ꝙ q̄ñ debilitant̄ i ſtō: nec̄iu̇ ē vt generent̄ mali hu. in toto corꝑe: eo ꝙ nō eſt fcā ſepatio incōueniētis a ꝯueniēti. vñ aliq̄ñ ꝓueniet morphea. Et erit h̄ etiaz ꝓpterea q̄ debilitata erit virt⁹ hec in ſplene: q̄ nō erit attracta chol̄a nigra ad ipm̄. Sꝫ nō manifeſtat Albumaſar ꝑ quā cōplōnē iſta virt⁹ opat̄: nec ꝙ ſit ei⁹ iſtrm̄: ſicut dixit in aliis q̄tuor. Et h̄ eſt magn⁹ defect⁹: q̄ q̄ñ volum⁹

D remouē accñtia q̄ ſupueniūt eidē: ⁊ ſi nō cognouerimus cōplōnē q̄ laborat nō cognoſcem⁹ modos curationis ipſius. Et nos dn̄o ꝯcedēte debem⁹ ſuū eē declare: ⁊ q̄ cā laborē īfert: ⁊ q̄ñ ꝑuat̄ ei⁹ opatio aut minuit̄: poſt hec ex nec̄itate ſequet̄ dbilitas in v̄tute nutritiua quā hꝫ ſtōch⁹ in ſeipſo: aut ab ea ꝑuat̄: q̄ iaꝫ dcm̄ eſt ꝙ ſtōchus nutrit̄ ex chilo aliquo mō nutrimēti: ⁊ ſi nō nutriret̄ a chilo nō amplecteret̄ ipſuꝫ: ⁊ q̄ñ debilitat̄ virt⁹ nutritiua in ſtō: ſequit̄ ex neceſſitate egritudo q̄ dr̄ indigeſtio ſtomachi. et cauſa iſtius ſunt due res: aut mala cōplō ca. ⁊ ſic. fixa in ſubſtantia radicali ſtomachi: que ſi ꝓlongat̄ inducit ethicam: aut mala cōplexio fri. ⁊ ſic. que inducit ſenectutez,

Vide ifra ca.20.

¶ De accñtib⁹ ſupueniētib⁹ virtuti retētiue. Cap. 17ᵐ. E

ET VIRTUTIS retentiue q̄ñ diminuit̄ operatio ſequit̄ inflatio ⁊ vētoſitas: ⁊ aliq̄ñ exit cibus indigeſtus. Et cauſa hu⁹ eſt mala cōplō fri. ⁊ hu. et aliq̄ñ ſoluꝫ fri. nō materialis ⁊ materialis. ⁊ q̄ñ hec opatio approꝑiquabit ꝑuationi ſui fiet egritudo lubricitatis iteſtinoꝝ. Sꝫ q̄ñ h̄ v̄tus retinebit cibū mala retentiōe adueniet ſtō vt ſit tremuloſus: eo ꝙ virtus retētiua ꝯiūget̄ cū fece cibi. Et hoc accñs appet in ſtō plus tpe ſatietatis ſupflue: q̄ñ ipletur ſtōchus: nec ꝑt regere cibū: ⁊ hoc accit ꝑ vnā malā cōplōnē mālē: aut nō materialē.

¶ De accidētib⁹ v̄tuti expulſiue ſupueniētib⁹. Cap. 18ᵐ.

VIRTUTIS expulſiue opatio: aut diminuit̄ aut priuat̄. Ad diminutionez vero ipſius accidit vt remaneat ⁊ retineat̄ cibus in ſtō mala retentione: ita vt putreſiat. Sed a priuatiōe ipſius accidit egritudo que dr̄ colica. Et huius cā eſt cōplō mala frida mālis vel nō materialis: ⁊ hec eſt ſubalis cauſa priuationis ipſius. Et aliq̄ñ priuat̄ ꝓpter oppilationez que fit in inteſtinis: ſicut accidit in colica: ⁊ hec priuatio ē acF cidētalis. Sꝫ ſupflua expulſio q̄ ſupuenit opatiōi iſti⁹ v̄tutis facit vnā ex ſpeciebus lubricitatis inteſtinoꝝ. Et hec ē fortior illa q̄ fit ꝓpter ꝑuationē retētiue: q̄ hoc fit ꝓpter aliā rez q̄ mouet hāc virtutē ad expellendū nimis: ſicut ſunt humores vlceratiui: vt cholera aut flegma ſalſuꝫ: ⁊ mel̄ia acetoſa. Et etiā ꝑt fieri ꝓpter apa generatū in orificio vel porta ſtōi: aut ꝓpter cibos corruptos ꝑmutatos ad tales hūores: ſicut accit in fortiſſimo fluxu. Et aliquādo remotis his oib⁹ cauſis v̄tus expulſiua mouebit̄ hoc malo motu: ⁊ ēt ꝓpter aliquā leuē cām eidez adueniētē: ⁊ hoc ꝓpter errorē v̄tutis illi⁹ mēbri: ꝓpterea q̄ h̄ mala diſpō eſt reuerſa in hītudinē ſtabilē: ⁊ ꝓpterea curāt medici hāc egritudinē cū medicinis cū q̄b⁹ curāt v̄tiginē: ⁊ mel̄iā: ⁊ remoueat̄ error iſte ⁊ ſenſibilitas mala. Et adhuc declarabo melius in libro de igenio ſanitatis: ⁊ ꝑt eē vt hoc fiat ꝑ apa fcm̄ in ſupficie ſtōi. Adhuc etiā G iſti v̄tuti attribuit̄ malū accñs q̄d dr̄ ſingult⁹ q̄d accit propter rē q̄ ledit ꝓpter q̄litatē calidā aut fridā: ⁊ q̄dā ſpecies fit ꝓpter malā cōplōnē calidā ⁊ ſiccam fixā in ſubā ſtōi: ita ꝙ gn̄at̄ in ipſo vna ſpēs ſpaſmi: cui⁹ ſanatio aut ē difficilis aut ipoſſ̄: ⁊ aliq̄ñ fit ſpaſmus ꝓpter multā humiditatez q̄ eſt in ſubā neruoſa ſtōi ſcḋm ꝙ dcm̄ eſt in cauſis ſpaſmi. Et vomit⁹ appropiat̄ male opationi iſtius v̄tutis: ſꝫ nō eſt ita ſubalis ipſi ſicut expulſio q̄ fit ꝑ inferiores ꝑtes. Et cā vomit⁹ ē ꝓpter cām natātē in ore ſtōi: ex multa humiditate cholerica aut fl̄atica: q̄ q̄ñ iſti humores erūt in ꝑtib⁹ ſupiorib⁹ ſtōi mouēt vomitū: ⁊ q̄ñ erūt in ꝑtibus inferioribus ſtōi mouēt fluxū. Et aliq̄ñ ſpargunt̄ ad ſtōm ab aliis mēbris ſicut ab epate: vt videm⁹ in m̄ltis q̄bus aduenit febrile frigus: ⁊ cum vomūt curant̄: ⁊ hoc accidit ꝓprie ab hu. cholericis ⁊ aliquādo a flegmaticis: ⁊ ꝙ fit a melancholicis ſignificat maius malum.

¶ De accidentibus ſuperuenientibus virtuti attractiue ſtomachi. Cap. 19ᵐ. H

CAUSA ipedimēti attractiue ſtōi eadē eſt cū cā q̄ hoc facit in yſofago. Sꝫ diminutionē appetit⁹ ⁊ augmentum ipſius in ſtō dicemus q̄ñ tractabimus de accidentibus q̄ adueniunt virtuti ſenſibili.

¶ De accidentibus que ſuperueniunt virtuti nutritiue inteſtinorum. Cap. 20ᵐ.

HUCUSQUE diximus de accñtib⁹ q̄ ſiunt in operationibus que manifeſtantur in ſtomacho: deinceps volumus dicere de accñtibus q̄ ſupueniunt virtutibus nutritiuis iteſtinorū. Et dicimus ꝙ manifeſtior virtus q̄ eſt in eis ē virtus expulſiua: ⁊ poſt illaz retentiua. Accidētia q̄ ſuperueniūt ipſis ſunt ſcḋm corru-

I ptionē iſtarū duarū ṽtutū.Et qñ ꝑuaſ opatio ṽtutis ex/
pulſiue aut diminuiſ:tūc fit egritudo q̄ dꝛ colica.Et pri/
uationis cā iſti⁹ṽtutis ſtat pp malā cōplōnē cholericam
nālē aut nō nālē.Et ꝑuatio q̄ ꝓuenit a mala cōplexiōe
frida eſt pluribꝰ manifeſta:ꝓpterea ga friditas eſt ꝯ̄ria
calori nāli pp ſuā q̄litatē:ꝛ ipedit ſpūꝫ in oībus ſuis ope
rationibꝰ.Sꝫ qñ ꝓuenit a caliditate nō eſt admirādum.
ꝓpterea ga multa membra nō agūt nec patiunſ:niſi pp
calorē tēperatū mēſuratū vnicuiqꝫ mēbro:ꝛ quādo ca/
lor egrediſ multū extra nām in aliqua duarū qualitatū:
tūc ꝑuanſ coꝝ opatiōes pp calidū aut fridū.Sed quādo
deſtēperanſ parū in calore.tūc erit operatio mala:ſicut
calor ſtōi qui ꝑmutat cibos in fumoſitates.Et aliquādo
priuaſ opatio iſtius ṽtutis in iteſtinis pp oppilationes q̄
in eis fiūt.Et ille fiūt aut pp ſtercus duruꝫ aut viſcoſum:
aut humorē groſſuꝫ ꝛ viſcoſuꝫ:aut ꝓpter aq̄a vētoſum:
K q̄uis leſio q̄ ꝓuenit ab aq̄atibꝰ in hac opatiōe ſit duabꝰ
de cauſis:vna q2 acgrūt iteſtina malā cōplōnē nālē:ꝛ
alia ꝓpterea q2 claudit vias.Et vētoſitas ēt claudit ite/
ſtina pp duas res:vna q2 ꝑponit ſe ſtercori ſicut accidit
canalibꝰſubterraneis vñ fluūt aque.Alia q2 torquentur
iteſtina donec claudanſ.¶ Item fit oppilatio pp lubri/
cos:ꝛ accit in iteſtinis pp corruptionē iſti⁹ ṽtutis expul/
ſiue q̄ fit pp oppilationeꝫ:qd̄ facit opatiōes nō nāles:eo
ꝙ expellit ſupfluitatē ꝑ pteꝫ ſupiorē quā dꝫ expellere ꝑ
ptē iferiorē:ꝛ tūc euomit ſtercus.Et aliqñ debilitaſ ṽtus
expulſiua pp oppilationē vie a chiſti fellis ad inteſtina:
q2 tūc nō pōt ꝓuenire ad iteſtina ex cholera illud qd̄ ad/
iuuet ad ſtercoris expulſionē.Sed ſi hec opatio ꝑmuta/
ta fuerit ad malū ꝯ̄riū:tūc malam faciet opationē:ꝛ fiet
aliquo mō fluxꝰ:eo ꝙ ſtercus nō trahit in iteſtinis morā
cōuenientē pp augmētū iſtius ṽtutis.Et cā augmēti iſtius
ṽtutis eſt pp humores mordicatiuos q̄ ſparſi ſunt ad ite/
ſtia ab epate ꝛ venis:ꝛ ſtō:aut felle:aut ab aliꝭ mēbris:
ꝛ aliqñ ꝓueniūt a capite.¶ Et qñ humores mordēt ite/
L ſtina multū vlcerant ea:ꝛ fit egritudo q̄ dꝛ vlceratio ite
ſtinoꝝ q̄ diſinteria noiaſ.Itē accidit iſtud iſti virtuti pro/
pter q̄litatē ciboꝝ qui ſunt extra nām:q2 aliqñ ſtomachꝰ
expellit ad inteſtina cibū anteq̄ꝫ digeraſ:ꝛ aliqñ fit pro/
pter multā cibi quātitatē qñ eſt ſupflua.Et aliqñ accidit
ꝓpter oppilationē meatus q̄ eſt inter epar ꝛ iteſtina:et
tūc nō trāſit cibus ad epar:ꝛ cibꝰ aggrauat ṽtutē expul/
ſiuā:ꝛ ꝓpterea ipm̄ expellit.Et aliqñ cā q̄ ꝓhibet pene/
trationē cibi ad epar eſt groſſities ciborum:ꝛ groſſities
cibi eſt:aut pp nām ipſius eiuſdē cibi:aut ꝓpter debileꝫ
opationē ſtōi in ipſuꝫ:aut ꝓpter vtrūqꝫ.Et aliqñ nō trā/
ſit cibꝰ ad epar ꝓpter debilitatē ṽtutis attractiue in ip/
ſo:ſicut accidit in egritudinibꝰ epatis.Et qñ debilitatur
ṽtus retentiua fit vna ſpēs fluxus q̄ noiaſ elicalſa:ꝛ hoc
ꝓuenit neceſſario pp malā cōplōnē nālem ꝛ nō nāleꝫ.
Et qñ ꝑuaſ ipſa opatio fit alia ſpēs fluxus q̄ dꝛ lubrici/
tas inteſtinoꝝ:ꝛ opationes extremitatis inteſtini longa/
tionis ipediunſ:aut ꝓpter vlcerationem factā a duritie
ſtercoris:aut pp hemorroydas ibi natas:ꝛ aliqñ venis
ipſius aptis fluet inde ſanguis:ꝛ aliqñ fluet ſanguis iſte
per viā nālis purgationis ꝛ laudabilis.ꝛ hoc eſt qd̄ dicit
M Ariſto.malus ſanguis diſcurrit a naſo ꝛ ano.

¶ De accñtibꝰ ſupuenientibus ṽtutibus epatis. Cap.21m.

QVIA epar hꝫ q̄nqꝫ ṽtutes:iō accñtia ei ad/
ueniētia totidē ſunt:ga qñ diminuiſ in ipſo
virtus digeſtiua ſanguis ſuus erit flegmati/
cus:ꝛ mēbra q̄ nutrienſ lōgo tēpore ex tali
ſanguine cōuertenſ ſm̄ ſuā cōplexionē ad nām iſtius hu
moris:ꝛ poterit fieri egritudo q̄ dꝛ hidrops hipoſarcha.
ꝛ hoc accñs euenit pp malā cōplexionē frigidā nāleꝫ:ꝛ
aliqñ fiet pp qualitatē cibi aut malitiā ſui ordinis.Et ali/
quādo fiet ꝓpter res extrinſecas ꝛ pōt fieri ab oībꝰ cau/ N
ſis q̄ inducūt friditatē cōplōnis.Et aliqñ pp colligātiaꝫ
membroꝝ ſeruiētiū epati cū ipſo ſicut ſtomachus:q2 qñ
diminuiſ opatio ſtōi in dirigēdo chiluꝫ ꝛ mittit ipſum nō
coctū epati:ꝛ qñ in hoc fit pſeuerātia cōuertiſ nā epatis
ad cōplexionē frigidā.Et ſplen qñ debilitaſ ꝛ nō mūdifi
cat ſicut debet:tūc remanet pars frigide ꝛ ſicca in epa/
te:ꝛ cōuertit ipſuꝫ ad cōplexionē frigidā:ꝛ quādo etiam
inteſtina gracilia acquirūt malā cōplexionē:ꝛ ſic tunc le
ditur epar pp colligantiā q̄ eſt inter ipſam ꝛ epar.Et ali
quādo acgrit epar malam cōplexioneꝫ pp aq̄a:ſed aq̄a
nō erit cauſa pro maiori parte iſtius egritudinis niſi in/
dureſ ꝛ fiat lapideū.Et aliquādo erit cauſa egritudinis
epatis egritudo officialis:ſicut ſunt oppilationes q̄ fiūt
in ipſo:eo ꝙ oppilatio hꝫ extinguere caloreꝫ intrinſecū: O
ꝛ maxime quādo hu.faciēs hoc eſt frigidus.Sed quādo
opatio virtutis digeſtiue acquiſiuerit maximū errorem:
tunc accidet vnū ex duobꝰ:q2 aut hydropiſis timpaniti/
ca:aut alie egritudines calide.Et tu debes ſcire ꝙ mem
bra nō agunt ꝛ patiunſ niſi cum quodā calore tēperato
ex friditate ꝓportionata ei:iō ga oſtēſum eſt in nāli phi/
loſophia ꝙ friditas eſt in corpe ſicut iſtrumētuꝫ tēperās
calorē nālem qui eſt primū agens ꝛ ſubſtātiale.ergo q̄li
bet membrū operaſ ſuam actionē per iſtū calorē corre
ctuꝫ cū iſto inſtrumēto cōueniēte ei.Et quādo frigiditas
aduenit mēbro multa:ita ꝙ calor non egrediſ ad ſuam
formā naturalē multū:tūc diminuiſ opatio mēbri ſicut
in cibis qui aceſcūt in ſtō:ꝛ ſicut in ſanguie flegmatico q̄
generaſ i epate frigido.Et quādo augmētaſ calor agēs
breui augmēto:ꝙ tñ tunc nō trahit calorē agentē a ſua
forā nāli:tunc fit mala augmentatio in opatione mēbri
ſicut in ſtō generāte fumoſitatē ex cibis:ꝛ ſicut in epate
generāte multā cholerā.Sed qñ fit magnū augmētū in
caliditate vel frigiditate:ita ꝙ calor mēbri exeat a ſua P
forā nāli:tunc faciet membrū opationē ꝯ̄riam opationi
nāli ſicut ſtomachus qui corrūpit cibos.ergo cāe iſtarū
egritudinū ſunt eque a mala cōplōne calida ſicut frida.
¶ Et poſtq̄ꝫ aſſignauimus cām cōem oībꝰ mēbris volu/
mus reuerti ad locū vñ ſeparati fuimus ꝛ aſſignare cās
proprie in epate. Et dicimus ga qñ accidit epati mala
cōplexio calida parū excedēs ſicut diximus:tūc acgret
multā amaritudinē.Sed qñ augmentabiſ hec mala cō/
plexio cal̄a ita ꝙ egrediaſ a ſua forā nāli:tūc erit opa/
tio ipſius epatis opatio non nālis.ꝛ ꝓueniet illa opatio
ſolū a calore in eo ꝙ eſt calor:ꝛ nō in eo ꝙ talis calor.q̄
q̄ proueniet ab iſto calore in eo ꝙ calor ſimplr̄ inducet
partē aqueā quā inueniet ad fumū:ꝛ faciet ex eo vētoſi
tatē ꝛ proueniet ex hoc timpanitica hidrops aut ſimile:
ꝛ ſi fuerit cā remotiōis nālis caloris egritudo cal̄a:attri
bueſ illa remotio egritudini calide:ꝛ ſi fuerit frida attri
bueſ fride.Et ꝓpterea multum laborāt medici vt dent
cām bene iſtius ſpeciei eo ꝙ eque fit a calore ſicut a fri/
gore.Et ꝓpterea hec ſpēs difficilior eſt ceteris ad curan
dum.Sed cauſa acquirēdi malā cōplexionem vl'r ſunt
cauſe calide materiales ꝛ nō materiales.Et cauſa q̄ ma
gis eſt propria in hac leſione eſt qñ chiſtis fellis ſuā ope/
rationē nō facit:ꝛ hoc accidit aut ꝓpter oppilationē q̄
eſt in meatu qui eſt inter chiſtim ꝛ epar:aut pp debilita/
teꝫ ṽtutis attractiue in ipo chiſti:aut ꝓpter oppilationē
meatus q̄ trāſit a chiſti ad iteſtina:aut ꝓpter debilitateꝫ
ṽtutis expulſiue q̄ eſt in ipſo felle:qd̄ eſt ga quādo clau/
diſ ille meatus:tūc accit eidē illud accñs ꝙ aduenit ha/
bēti clauſa iteſtina hoc eſt:q2 nō petit cibū nec d̄ſiderat.
Et accidit hoc ꝓpterea q2 virtꝰ attractiua eſt in quolibet
mēbro pp nutritiuā.Et ṽtus nutritiua cōplet ſuas opa/
tiones ꝓpter quatuor has ṽtutes:ꝛ qñ priuaſ vna iſtaꝝ
priuantur

A pꝛiuant oēs: ⁊ ſic accidit epati pp fel. Et accñs qđ dicit ictericia fit ex neċitate pp vnā duarū reꝝ: aut ꝑpt ꝑuationē opōnis fellis: aut pp diminutionē: qa tūc remanet amaritudo ꝑmixta ſanguini: ⁊ vtus expulſiua mittit eam ab oib⁹ mēbris: ⁊ expellit eā ad ſupficiē corꝑis ꝑ modū cu ratiōis ſicut expellūt alie ſupfluitates: ⁊ hᷓ ſpēs nō ē timoroſa: aut qa epar: aut qa mēbra acqſiuerit malā cōplonē caſimā: ſic accidit qñ ḡnant apata caſa in eis: aut pp venena caſa ebibita: qa tūc dñat multa qtitas cholē in corꝑe ⁊ ſpargit ad cutē. Et hᷓ maīfeſtaf ꝑpt qtitatē ſupfluā ⁊ malā qlitatē: ⁊ nō ꝑ viā mūdificatiōis: ⁊ ꝑpea hec ſpēs eſt piculoſa. ¶ Qñ dbilitatur vtus diſcretiua in epate tūc dbilitātur opōnes ipſi⁹ ⁊ ſpargūt ꝑ totū corꝑ⁹ humores hi cū ſanguine: ⁊ fiūt pp hᷓ mſte egritudines ſic hidrops q dī aſcites: qa niſi hᷓ vt⁹ cogſcat aut ſeparet aqſitatē q ē i chilo: tūc ſpgit i ſanguīe: ⁊ nā pellit ipā ad cōcauitatē vētris: ⁊ qdā dicūt qꝫ nō expellit ad hūc locū niſi ꝑ vēas vmbilici: ꝑpea qa iſte vene cōtinuāt cū epate: ⁊ ꝑ iſtas exit ſupfluitas aqſa q ē i embriōe qñ ē i corpore mrīs. Et aliqñ fit hᷓ accñs ꝑpt dbilitatē vtutꝫ attractiue q ē i renib⁹: aut ꝑpter oppilōnē: aut ꝑpt ſtricturā illi⁹ meat⁹. Et qñ dbilitaf vtus retētiua. al'. attractiua i hᷓ mēbro ē cā vt exeat ſanguis ex eo crudus aut non coct⁹. al'. aut coct⁹. Et qñ vt⁹ expulſiua erit ꝑmutata ad malū i hᷓ mēbro tūc reuertif ſanguis ad iteſtia ꝑ meatus ꝑ qs cib⁹ trāſit: ⁊ fiet flux⁹ ſanguis: ⁊ hᷓ ē aut pp acumē ſāguis: aut pp malitiā cōplonis. Qñ debilitaf aut ꝑuaf opatio virtutis attractiue ēt ex hac ꝑuenit mal⁹ flux⁹. Et cā vlis leſiōis haꝝ vtutū ē pp egritudines appropetas mēbris officialib⁹ aut ꝯſlib⁹. Sꝫ officialꝭ ē cā ꝑ accñs: qa mediāte egritudīe cōplonali q ē appropata ꝯſlib⁹. Et iſte due ſpēs egritudīs ledūt mēbrū duob⁹ modis: aut i eo qꝫ ē in ipſo mēbro: aut i eo qꝫ ē i mēbro cōicāte cū eo. Et ꝑpterea ſi aliqs qreret a nob i hūc modū poſtq̄ vna rerū per quā ledūf operationes mēbroꝝ ē ꝑ cōicationē vel colligantiā: ⁊ coꝛ ē illđ qđ dat colorē epi per quē facit ſuas operatiōes ledenf operationes epatis ꝑpter paſſiones cordis aut nō. Rñdem⁹ qa poſtq̄ coꝛ eſt dñans mēbrum ſup oia ex toto ipoſe ē vt i eo ḡnenf egritudines ſenſibiles tales q poſſint ledere epar aut alia mēbra ſtāte hoīe viuo: ⁊ hᷓ ſi accidit accidet per viā cxneitatis q fit i rebus nālib⁹: ⁊ hᷓ fit valde raro. Sꝫ maioꝛ pars egritudinum q fiunt i corde remanēte hoīe viuo ꝑ cōparationē fit ad mēbra inſenſibilia: qūis nō ſit ipoſe vt cordi adueniant egritudīes occulte ꝑpt malā cōplonē. Et qñ ſunt ſenſibiles leſiones opōnū epatis tūc ſunt fortiſſime: ſic tu vides qꝫ pp paruū motū vel ꝑpter paruū remū adueniētem gubernatoꝛi magne nauis fit magnus mot⁹ i parte pꝛioꝛi nauis. ſic ēt hꝫ ſe qlibet diſpō cordis ad oia membra pꝛincipalia. Propterea qñ medicabimur epar non debem⁹ negligere cordis diſpōnē: imo ante oculos pferendū vel pꝛeponendum. Et adhuc melius declarabimus in ingenio ſanitatis.

B

C

D

¶ De accidentibus ſuperuenientibus virtuti digeſtiue venarum. Cap. 22m.

ACCIDENTIA q veniūt digōni venarū ſequuntur ꝑ maioꝛi parte egritudines epatis: ſꝫ hūt egritudinē ꝑpꝛiā eis hᷓ eſt fluxū ſanguis. Et i egritudinibus fit hᷓ ꝑpter foꝛtitudinē vtutis expulſiue ⁊ maxime i criſi laudabili. Sꝫ illđ qđ ē accñs abſolutū fit pp ſanguinē moꝛdicatiuū: ⁊ acutū: ⁊ ꝑpea diſſoluit ꝯtinuitatē oꝛificioꝝ eaꝝ: aut ꝑpter ſbtilitatē ſic videm⁹ i egritudine q dī elſauloꝛ. Et ſic tu vides qꝫ accidit i vtrib⁹ oleis aut accidit ꝑpt multitudinē ſanguis quā vene continere nō pñt: ⁊ aliqñ accidit ꝑpter debilitatē ſubē venarū q ꝑparate ſūt ſciſſiōi: aut qa ſūt ſbtiles nimis aut nimis dur.

E Et res q ſcindūt venas cito ſunt multitudo ſanguis ⁊ res extrinſece ſicut caſus ⁊ ꝑcuſſio. Propter paſſiones hoꝝ membroꝝ ⁊ epatis multa accidūt accñtia in vijs vrinalibus. Et in libro ſignoꝝ hoc declarabo.

¶ De accidentibus ſuperuenientibus virtuti nutritiue membroꝛum. Cap. 23m.

SED accñtia q accidūt vltie digōni q ē in mēbris ſunt tria ſic in alijs. Aut qa ꝑuaf opō vtutis nutri^{ue} i ipā ſicut fit i ethicis. Aut qa diminuif ſic accidit i macie appellata alchauſ: aut ꝑmutaf ſic i lepra ⁊ moꝛphea. Et cā hoꝝ accñtiū ē aut ꝑpter malā cōplonē ipſoꝝ membroꝝ: aut pp cōicationē alioꝝ: ſicut i lepra q fit pp duas res: aut pp debilitatē vtutꝫ digeſtiue q ē i mēbro: aut pp malā māꝫ eidē ab alio trāſmiſſā. Et malicia māe ē aut pp ſeipſā: aut pp dbilitatē epatis ⁊ venaꝝ. Et cā moꝛphee eſt ꝑ maioꝛi parte pp debilitatē vtutis diſcretiue epatis aut ꝑpter dbilitatē attractiue in ſplene. Et aliqñ accidit ꝑpter malā cōplonē acqſitā i ſubā mēbroꝝ: ⁊ aliqñ ꝑpter cibos. Et tu debes ſcire qꝫ qñ enumeram⁹ cās iſtoꝝ accñtiū: qꝫ tūc nō dicim⁹ res ꝯrias adinicē: aut qꝫ ipſa ēt accñtia aliqñ nō poſſint eē ſīl: ſꝫ pluries hᷓ accñtia ſūt per plures cās vna ⁊ poſſet ēt eſſe vt omnes adeſſent.

F

¶ De accñtibus ipediētib⁹ digōnē cerebri. Cap. 24m.

ET OPERATIO virtutis digeſtiue in cēbro: aut diminuef aut coꝛrūpef. Et ab hᷓ ꝑuenit fluxus vel curſus ſuperfluitatū nō coctaꝝ a cēbro per nares ⁊ palatū. Et hᷓ accñs appellaf naſſa. Et accit a reb⁹ fridis extrinſecis. Et aliquādo fit ꝑpter res caſas ⁊ volum⁹ dicē qꝫ fiat a caſis. Et dicim⁹ qꝫ ꝑpterea qꝫ hᷓ ſuperfluitas ē nō cocta. dicim⁹ qꝫ cā efficiēs hāc egritudinē ē dbilitas vtutis digeſtiue q ē in cēbro ꝑpter malā cōplonem dñantē ex friditate. Et hᷓ bñ pt aſſignari in reumatib⁹ ex cā frida extriſeca. Sꝫ reumata q fiūt a cāis caſis extrinſecis recipiūt ꝑſcrutatiōē: qſr fiāt ꝑ viā debilitatis vtutis digeſtiue. ꝑpea dicim⁹ qꝫ dbilitas vtutis digeſtiue hᷓ facit per accñs: hᷓ ē ꝑpter multā qtitatē māe ⁊ ipi⁹ fluxū: ꝑpterea qa caloꝛ fac̄ fluere res congelatas diſſoluendo eas. Inſuper attrahit cēbrū a toto coꝛpoꝛe ad caput: ⁊ ꝑpter iſtā multā malā mām q i cēbro colligif ꝑuenit accidēs ꝑnarratū: qa refrigerabif ⁊ vtus digeſtiua ipedief ⁊ fatigabif circa cerebrū ꝑpter reparationē tāte qtitatis ſuperflue. Iſta ē cā qtitatiua ꝑpter quā debilitaf vt⁹ digeſtiua cēbri pp cās extriſecas. Cā vo qlitatiua ē qꝫ caloꝛ exne⁹ extriſec⁹ hꝫ ꝑ ſuā nāꝫ refrigerare calorē itrinſecū: ſic ſol refrigerat ignē. Et ēt alie cāe ſunt q nō idigēt ꝑlogatiōe ſmōis. Et hᷓ vba hūt locū i oib⁹ tribus digōnib⁹ ſi vis eas ponere tm̄ tres: ſic fec Ga. aut qtuoꝛ ſm dictū hoīs quē tu ſcis. Sed mihi meli⁹ vr vt in venis nō ponaf tertia digō: ꝑpterea qa ſanguis i eis nō trāſit ad aliā foꝛmā ſic fit in ſtōcho epate: ⁊ alijs mēbris: qa ſtōchus ꝯuertit cibū ad chilū: epar ad ſanguinē: mēbra alia cōuertunt ad ſperma albū. Sꝫ vene non faciūt trāſire ad aliam foꝛmā qūis nutrianf ex eo aliquo mō ex neceſſitate.

G

H

¶ De accidentibus ſuperuenientibus virtuti nutritiue cordis. Cap. 25m.

DEINCEPS volum⁹ enarrrare ꝺ accñtib⁹ ſupuenientib⁹ mēbro ꝑncipi vtutis digeſtiue ⁊ hoc eſt coꝛ. Et poſtea narrabim⁹ accñtia q ſupueniūt mēbris ſpmatꝫ ⁊ vāe: ⁊ poſtea erit cōplet⁹ ſmo accñtiū q ſuperueniūt vtuti nutri^{ue}. Et dicim⁹ qꝫ accñtia q ſupueniūt coꝛdi ſunt ſic ſincopis cardiaca ⁊ tremoꝛ: ⁊ vlr qñ exeūt vtutes pulſatiles a ſua nā. Et hoꝝ cā aut ē itriſeca aut extrinſeca. Extrinſece cāe ſunt accñtia aīe q calefaciunt cōplonē coꝛdis ſic ira ⁊ furoꝛ. Et cāe ꝑpter qs occultaf iteri⁹ caloꝛ ſicut ex ira ⁊ his ſilib⁹: qa qñ ꝑuocenf ſue vtutes iteri⁹ ⁊ caleſit nimis tūc foꝛtificaf ſu⁹ mot⁹ pul

I fãtilis: vt tẽperet suã cõplõné attrahendo aerẽ ꝛ expel-
lẽdo exterius. ¶ Et cãe itriſece ſunt mala cõplo aut vt
ſit in eo aut in mẽbris ſibi colligatꝭ ꝛ aliqñ erit cõplo cor-
dis nõ nãlis ſicᵗ i febre ethica ꝛ qñqꝫ nãlis qñ recipit ſan
guis q ẽ i eo aliqꝫ ꝑmutationẽ. Sꝫ aña nõ pt tolerare in
ſui ſba: eo ꝙ ꝑus infirmᵒ õficit. Et medici dicũt ꝙ pt gña-
ri i ipſiᵒ pãniculo: ꝛ ſi medicᵒ accelerat curã ipſiᵒ pt cura
ri ꝛ ſi nõ morif. Et dic Ha. ꝙ cor ſuſtinet egriᵗᵉᵐ nãlẽ. vꝫ.
qꝫdã humiditatẽ aquoſaꝫ q̃ gñatur i ipſiᵒ pãniculo: a q̃ ꝑ
uenit egritudo q̃ vocaf ronol: ꝛ ſonat liq̃factio totiᵒ cor-
poris. Et aliqñ naſcũf ſup pãniculo emiñetie dure ꝛ vlr
dico ꝙ nõ ẽ ipoſſe vt ſup ipꝫ nõ aduẽiat oĩs mala cõplo:
excepto vt nõ ſit cũ ãpate: aut nõ vltimef: qa qñ vltima-
bif aut ſuperflue fiet ſincopis aut ſiẽ. Et ſincopis ẽ reuo
catio ſubita caloris nãlis ab oibᵒ ꝑtibᵒ corpis ad cor:
ita ꝙ mẽbra regi nõ pñt: ꝛ hoc accidit aut ꝑꝑ paucitatẽ
caloris: aut ꝑꝑ ſpiᵒ nimiã diſſolutionẽ: ꝛ ꝑꝑ alias cãs. Et
mẽbra q̃ ledũf ꝑꝑ ipſiᵒ cõicantiã ſunt mẽbra ꝑncipalia.
Et mẽbruꝫ qꝺ maxime cũ eo cõicat eſt os ſtõi ꝛ ꝑpea no
K minaf fegnãdi: qa cor noiaf flegat: ꝛ ꝑꝑ ħ fegnãdi dicif
ꝑñi cor. Et accidit ſincopis ꝑꝑ dolorẽ ſtõi pluries: ꝛ acci
dẽtia ṽtutũ pulſatiliũ ꝛ cãe illorũ: ꝛ qꝺ pt cõprehendi ab
eis melius eſt enarrare in libro ſignoꝝ ꝛ ibi dicam.

¶ De quibuſdã accidentibus ſplenis Cap. 26ᵐ.

IAM dixiᵐᵒ ꝙ mẽbra que ſuñt epati ſunt ſaccus fel
lis: ſplen: ꝛ veſica: ꝛ renes. Et iã diximus accidentia q̃
ueniũt ꝑꝑ priuationẽ fellꝭ opationis qñ dixiᵐᵒ accñ-
tia epatis: ꝛ locuti fuimus de ſplene: ꝛ adhuc diceᵐᵒ
de eodeꝫ. Qñ corrũpif opatio ṽtutis attractiue ſplenis:
tũc diffũdif cholꝭa nigra cũ ſanguie: ꝛ aliqñ expellit ipaꝫ
nã ad cutim: ꝛ fit morphea nigra: ꝛ vlr ꝑꝑ ħ accñs ſunt
oẽs egritudines melᵗice. Et qñ õñaf ſuperflue ipſiᵒ ṽtus
expulſiua: tũc infirmaf ſtõchus: ita ꝙ aliqñ ob ħ accidit
fluxus melᵗicus. Et ſpleni adueniũt oẽs ſpẽs egritudinis
cõplõnalis officialis ꝛ cõis ſicut in ãpatibus. E propte-
rea quia cibus ex quo nutritur iſtud mẽbrũ eſt groſſus: ꝛ
vꝑlꝭm egritudines q̃ in eo fiũt ſunt groſſe ſubſtãtie.

L ¶ De accidentibus ſuperuenientibus virtutibus re-
num. Cap. 27ᵐ.

RENES hñt qꝫqꝫ ṽtutes ſicᵗ alia mẽbra: ꝛ qñ pri
uaf virtᵒ diſcretiua q̃ ẽ i renibᵒ: aut digeſtiua:
aut retentiua: tũc funditur ſanguis in vrina: ꝑ
pterea qa aq̃ſitas ſãguĩea q̃ mittif eis ab epate
vt nutrianf: tũc ab eis inuitari nõ pãt. Et qñ ꝑuaf coruꝫ
virtᵒ attractiua tũc fit hidrops aſclites: ſicut dcm̃ eſt. Et
qñ augmẽtabif multũ tũc fiet fluxus vrine cũ forti ſiti: ꝛ
hec egritudo dꝛ diabetica. Et qñ õñante ṽtute attracti-
ua debilitatur retẽtiua ꝛ digeſtiua eorũ oĩno: ꝛ ꝑpea in
hac egritudine exit vrina nõ cocta. Et cã huius accñtis ẽ
iteꝝ ꝑꝑ malã cõplõnẽ aut egritudinẽ officialẽ aut cõeꝫ:
ꝛ ꝯueniẽs ẽ appropriare hãc egritudinẽ male cõplõni
calꝭe: ꝑpea qa tractatio fit ꝑꝑ calꝫ. Et nõ ẽ ipoſſe attra-
ctiuã augmẽtari ꝑꝑ õbilitatẽ retẽtiue: qꝺ ẽ: qa qñ debi-
litaf retentiua nõ nutriunf renes ab aquoſitate ꝯueniẽ-
M ter ꝑꝑ paucã morã quã hꝫ aquoſitas: ꝛ tũc conaf ṽtᵒ at-
tractiua ad trahẽdũ pluſq̃ ꝯueniẽs ſit: ꝛ ob ħ accit ꝙ vri
na paꝝ manet i veſica q̃uis nõ ſit plena. Uirtᵒ expulſiua i
pedif i his mẽbris ꝑꝑ oppilõnẽ q̃ fit i his ex corpibᵒ lapi
deis gñatꝭ i hũiditatibᵒ ꝯſſis cũ calore deſiccatiuo ꝛ reci-
pit duriciẽ ſicᵗ lateres terra. Et maior ꝑs iſtoꝝ fit i ſba re-
nũ: ꝛ nõ in cõcauitate: ꝛ hec egritudo noiatur baſcac.

¶ De accidẽtibus impediẽtibᵒ opera veſice. Cap. 28ᵐ.

VIRTUS expulſiua ipedif in veſica ꝑꝑ oppilõ-
nẽ q̃ fit in ea: ſicᵗ ex ãpate: aut humiditate groſſa:
aut a ſanguie coagulato: aut a lapide ꝛ tũc ꝯſtrin
gif vrina: ꝛ aliqñ ꝯſtringif vrina ꝑꝑ ipedimẽtũ
virtutis expulſiue: ꝛ aliqñ fluit vrina ꝑꝑ õñationẽ ṽtutꝭ N
expulſiue: ꝛ hoc accidit ꝑꝑ vlcerationeꝫ ipſiᵒ veſice que
fit ꝑꝑ q̃litatẽ mordicatiuã q̃ ẽ in ipſa vrina: ꝛ aliqñ acci-
dit ꝙ vrina exit ſine volũtate ꝛ ſine dolore: ꝛ ħ accit qñ
paraliticaf muſculus q eſt in collo veſice. Et de ħ loque
mur qñ narrabimᵒ accñtia q̃ accidũt virtuti voluntarie
mobili. Et maior ꝑs accñtũ q̃ adueniũt iſtis duobᵒ mẽ
bris ꝯuenit vitio ad vlcerationẽ: ꝛ i ꝑnᵒ ſui aduẽtᵒ noiaf
ſcabies q̃ fit ꝑꝑ malã cõplõnẽ nãlẽ ꝑꝑ malos hũores q
ſpargunf ad ipam. Et dꝫ ħ accidere ei eo ꝙ eſt via ꝛ re-
ceptaculũ ſuperfluitatũ corporis ꝛ hipoſtaſis ipſius.

¶ De accidentibus ſuperuenientibus membris genera-
tionis ſicut teſticulis virge ꝛ vulue. Cap. 29ᵐ.

QVANDO ṽtus digeſtiua ꝑuatur in teſticu
lis aut diminuif: tũc nõ faciũt ſperma aptũ
ad gnõnẽ: ꝛ ħ accidit ab vna ſpẽrũ male cõ-
plõnis. Quia qñ õñaf multũ in calore ꝛ ſicci
tate tũc cõburif ſpma. Et ſilr ſi õñaf in friditate ꝛ ſiccita
te aut humiditate ꝑſe: aut in friditate ꝑſe: nõ decoquif O
ſpma: ſꝫ remãet ſbtile aq̃uꝫ. Et q̃dã ex iſtis cõplõnibᵒ ſit ta
les a ꝑnᵒ gnõnis: ꝛ ñ recipiũt correptionẽ: ꝛ q̃dã ſiũt ꝑ ac
cidẽs ꝛ corriguntur. Et qñqꝫ ꝑuatur opõnes iſtorũ mem-
broꝝ ꝑꝑ ãpata aut iciſione ſuſpẽſoriorũ ſuoꝝ: aut ꝑꝑ ma
litiã q in eis ſuperuenit in mẽſura: aut in paſſione ſicᵗ eſt
in ermioſis. Et ħ accidit ꝑpter largitateꝫ neruoꝝ ad quos
ſuſpẽñ ſunt teſticuli ꝑpter humiditatẽ ſupfluã ꝛ relaxan
tur illi nerui: ꝛ deſcẽdũt inteſtina ad burſam teſtiũ. Et pt
eẽ vt deſcẽdat ad burſaꝫ vẽtoſitas aut aquoſitas. Et ali-
qñ accidit ħ egr.ᵈᵒ ꝑꝑ rupturã q̃ aduẽit huic foramini: ꝛ
hec eſt deterior: ꝛ multe alie maneries iueniunf in libris
practicorũ. Sed virtᵒ expulſiua ꝑuaf in ṽga ꝑpter op-
pilationẽ ſuorũ meatuũ aut ꝑpter debilitatẽ aut laſſita-
tẽ: aut qa accidit in eiᵒ forᵃ mala figura qñ iduraf: ꝛ ħ ac
cidit qñ leſa ẽ chorda q̃ ſuſcẽtat erectionẽ ipiᵒ aut ꝑꝑ mul P
tã ſiccitatẽ: aut qa igroſſata ẽ ex ãpate ſilꝭ lapidi. ¶ Qm̃
vulua fuit creata ꝑpter gnõnẽ: ꝛ qa eſt via ſuperfluita-
tum ſcḋe digõnis: ideo accñtia q̃ huic mẽbro adueniunt
iſtis operationibus adaptanf. Et in vulua ſũt q̃tuor vir
tutes. ſ. attractiua: retentiua: digeſtiua: ꝛ expulſiua: ſꝫ lo-
co digeſtiue dꝫ poni cõſeruatiua: ꝛ ħ ẽ ꝯueniẽs: qa ꝑpria
ṽtus eſt conſeruatio embriõis. Sꝫ opatio ṽtutis diſcreti
ue nõ eſt manifeſta in ipã: qa nõ ẽ credẽdũ vt nutriatur
ex eo qꝺ colligif i ipſa. Et q̃uis ħ cadat magnũ dubiũ: ħ
nõ ſoluef: ſꝫ ħ relinquef libro de aĩalibᵒ. Sꝫ attractiua ꝛ
retentiua ꝛ expulſiua ſunt manifeſte in ipſa. Et ꝑpterea
volumus narrare accñtia q̃ ſuperueniũt vnicuiqꝫ earũ.
Et dicimus ꝙ qñ debilitaf vel ꝑuaf ṽtᵒ ꝯſeruatiua quã
diximᵒ eẽ ꝑpriã ſibi virtutẽ: tũc minuef aut ꝑuabif ꝯce-
ptio: ꝛ ħ accidet aut ꝑꝑ malã cõplexionẽ nãlẽ aut non
nãlẽ. Et q̃ ẽ nõ nãlis q̃dã ẽ q̃ ẽ a ꝑnᵒ gnõnis: ꝛ illa noiaf
ſterilitas: ꝛ q̃dã ẽ q̃ ẽ ꝑ accñs. Et q̃dã dixerũt ꝙ ħ fit ꝑꝑ
diſpõnẽ corporũ celeſtiũ. Sed ħ ego nõ video nec affir-
mo. Sꝫ via q̃ ledũt iſte male cõplõnes ſperma in vulua Q
eſt eadẽ cũ illa q̃ mala cõplo teſticlõꝝ ledit ſperma i eis:
qꝺ ẽ qa qñ iſta mẽbra erũt calꝭa ꝛ ſicca: tũc cõburef i eis
ſperma: ꝛ qñ erũt frida tũc ifrigidabif ꝛ fiet aqueſũꝫ cur
ſibile. Et qñ impeditur virtᵒ retẽtiua mricis aut debilita
tur: tũc erit cã abortiendi. Et cã ipedimẽti illius ṽtutis
eſt hũiditas lubricatiua ꝑ maiori parte. Et qñ debilitaf
virtᵒ expulſiua illiᵒ habebit difficilẽ partũ: quẽadmodũ
ſuperfluitas expulſiue eſt cã abortiõis. Et qñ virtᵒ attra
ctiua diminuif aut priuaf in ipſa eſt cã diminutionis aut
ꝑuationis ꝯceptus. Et aliqñ ledũtur oẽs iſte operatiões
in vulua ꝑpter ãpa qꝺ fit in ea: aut ꝑpter egritudineꝫ q̃
ſuffocatio matricis appellaf. Et iſta egritudo nõ ledit ſo-
lum operationes matricis: ſed etiã operationes mem-

A broꝝ totius corporis: eo q̄ hec egritudo ſit ī hoc mēbro
ex humore ſilī veneno: ꝛ facꝫ fumū q̄ reſiſtit ꝓpter malā
ſuā formā calori nālī ſicut faciūt venena: ꝛ ſit ab h̄ p̄uatio
oīuꝫ opationū vite: ꝛ fere cor pulſatiōꝫ p̄uaꝫ. Propterea
q2 h̄ accñs accidit vt plm̄ mulierib⁹ q̄ remote ſunt a coi
tu: operaꝫ ad h̄ putrefactio q̄ h̄ accñs mouet collecta ī
eis: ꝛ ſit ꝓpter corruptionē ſpermatis: ꝓpterea q2 illarū
ſperma ꝑparatū eſt illi corruptioni. Et ego dico q̄ nō eſt
impoſſibile vt generetur in malis corporibus: ꝛ eorū ſub
ſtātia vnus eſt humor ſilis veneno: ꝛ maxīe in h̄ mēbro:
eo q̄ loc⁹ ē ꝛ receptaculū ſuꝑfluitatū corporis q̄ ꝑpara
te ſunt recipere corruptionē ꝛ aliq̄ñ icarceranꝫ: ita q̄ nō
recipiūt correptionē: ꝛ ſanationē: ꝛ ſi ceciderit ad man⁹
perfecti medici recipiet ſanationē. ¶ Et huic mēbro ac
cidūt egritudines pōnis. ita q̄ p̄uanꝫ ab eo oēs ſue opera
tiones: q2 paralitacaꝫ aut egrediꝫ de loco ſuo: ꝛ ſuſpēdiꝫ: ꝛ
aliq̄ñ eſt cā iſti⁹ egritudis ſalt⁹: aut ꝑcuſſio: ꝛ aliq̄ñ eſt hu
B miditas lubricatiua. Et ex rebus q̄ reſiſtūt mīcis nāe vt
nō ꝯcipiat ē egritudo noiata mola: ꝛ iſta egritudo ſit ꝑꝑ
defectū virtutis iformatiue i ſpermate: ꝛ h̄ accidit aut ꝑ
pter corruptionē mēbri: aut ꝓpter corruptionē māe. Et
tūc gñaꝫ in vulua qddā fruſtū ſimile fruſto carnis: ꝛ ven
ter mulieris ſilaꝫ vētri ꝑgnātis donec abortit: ꝛ aliquan
do accidit vt nā ipſā digerat ꝛ ꝯuertat ipſā in hūiditatē
aut vētoſitatē. ¶ Sꝫ accñtia q̄ adueniunt ſanguini men
ſtruo ſūt eadē accñtia q̄ accidūt digōni venaꝝ: ꝛ ꝑpea ſu
perfluitas fluxus ſanguinis ſit ꝑꝑ vnā duaꝝ reꝝ aut ꝑꝑ
C debilitatē vtutꝭ retētiue in venis: aut ꝓpter augmētū ex
pulſiue: aut ꝓpter ambo ſil. Sꝫ defect⁹ virtutis retētiue
ꝯuenit ab vna ex ſpēb⁹ malis cōplēonis: ꝛ augmētū vtu
tis expulſiue ſit aut ꝓpter mordicationē humoꝝ: aut ꝓ
pter q̄ntitatē eoꝝ. Et cāe cōſtrictionis ſanguinis ſūt oppoſi
te cauſis ſupradictis: ſaluo q̄ ex reb⁹ vna q̄ debilitat vtu
tē expulſiuā: aut ipſā p̄uat ſūt oppilōnes q̄ ſūt in venis
ꝑꝑ groſſiciē ſanguinis: aut ꝓpter ſuā viſcoſitatē. Et tēpus
nālis purgationis mēſtrui breue eſt vnius diei. ꝛ longum
eſt ſeptē dieꝝ. Et tps̄ breue interpolationis menſtrualis
eſt viginti dieꝝ longum eſt triginta dierum.

¶ De expulſiua plurium membrorum. Cap. 30m.

ET ALIQVANDO adueniūt acidētia vir
tutis expulſiue vni mēbro ſolū ꝛ aliq̄ñ toti corpo
ri: ꝛ q̄ adueniūt toti corpori ſūt ſicut tremor: rigor:
ꝛ alices: ꝛ ſilia. Et accñtia q̄ adueniunt vni mēbro
ſoli ſunt ſicut tuſſis pulmoni: ꝛ ſternutatio cerebro: ꝛ oſci
tationes ori: ꝛ ructus ꝛ ſingultus ſtō. Et nos narrabimus
D cām vniuſcuiuſq̄ iſtoꝝ. ¶ Et nos nō appropriamus h̄ ac
cidētia aīe nutritiue niſi ꝓpterea q̄ nō ſunt volūtaria:
q̄uis voluntas hēat in aliquibus eaꝝ aliquā inuētionē.
¶ Et dicimus q̄ tremor ꝛ rigor ſunt motus vtutis expulſi
ue in muſculo ꝓpter expulſionē humoris ledētis calita
te ſua vel frigiditate. Et q̄ ita ſit nobis oñdiꝫ: quia tales
tremores adueniūt corpori ꝓpter res extrinſecas ſicut ſi
ſubito ſuper corpus ſpargatur aq̄ calidiſſima: q2 ex hac
prouenit rigor. Et aliq̄ñ accidit horripilo aut tremor: ꝛ h̄
accidit propter aerē frigidū ꝛ aquā frigidā: ꝛ cū iſte cāe
erūt debiles tunc fiet rigor: ꝛ in maiori ꝑte tunc accidit
in febribus: ꝛ q̄ñ erūt fortes tūc accidet tremor: ꝛ tñ nō
poteſt fieri tremor niſi p̄cedat rigor: ꝛ maxime qui ſūt ꝓ
pter hu. calos in febribus. Sꝫ q̄ ſit ex hūorib⁹ frigidis fleg
maticis aliq̄ñ accidit ſiē dic̄ tremor abſq̄ putredie: ꝛ h̄ ac
cidit ſolū i ſpēb⁹ vitrei flātis. ¶ Et medici dicūt q̄ ille q̄
ſit ab hu. calis eſt fortior: q2 hu. ē magis mordicatiuus: ꝛ
q̄ ſit a frigore ē minus mordicatiu⁹. Et nos videmus quia
ſit contrariū huius in rebus extrinſecis: quia aer frigidus
dat h̄ accidēs vehementer: ꝛ aer calidus nihil. Sꝫ horri
pilonē bene facit. ꝓpterea dī q̄ fortis tremoris cā eſt ꝯ
caloris nālis i ꝑtibus intrinſecis: ꝛ infrigidatio mēbroꝝ E
exteriorū: q2 tūc mouetur nā ad expellendū illō quod eſt
ſuū ꝯrīū ſiue calidū ſiue fridū: ſꝫ fridū eſt plus ꝯrīū. ¶ Sꝫ
tremor q̄ ſit in hora mortis ē motus vtutis expulſiue pro
pter ipoꝫm ſuſtentandi mēbra: ꝛ ꝓpterea extinguiꝫ calor
itrinſecus ꝛ ex toto reſoluiꝫ: ꝛ aſſilaꝫ ille motus motui q̄
nō hꝫ p̄n^m nec finē nec cāꝫ ſꝫ ſolū defectū: ſic vꝫ in motu
flāme cādele: ꝛ i caſu foliorū arboꝝ ꝓpter ꝯſumptionē.
Et ꝓpterea q̄ñ aduenit aliqd nāe ab extriſeco qd̄ ſit mor
tifeꝝ ipſa expellit tūc corporis ſuꝑfluitates ꝓpter terro
rē ſic accidit illis q̄ decapitanꝫ. ¶ Sꝫ tuſſis ē motus vir
tutis expulſiue in pulmone ꝓpter expulſionē rerū q̄ le
dunt inſtrumēta anhelitus cū aere q̄ egreditur ſecum ꝛ
propter adiutorium pectoris. Et ob hoc pꝫ q̄ virtus vo
F lūtaria habeat aliquā inuētionem in hac re: q̄uis nā ipſa
violētiā iferat. Et effi. cā tuſſis eſt vna ex ſpēb⁹ cōplēonis
male mālis vel nō mālis. Sꝫ mālis ſit ꝓpter hu. q̄ ſtillat
a cerebro ſic accidit a reumatib⁹ aut a re q̄ ꝯuenit a pe
ctore ad pulmonē: aut a ſpōdilib⁹ ſic ꝓpter apata q̄ ſūt in
ipſo pectore: aut ꝓpter rē q̄ gñaꝫ in ipō pulmōe: ſic apa
ta aut vlceratiōes: aut ꝓpter ſanguinē q̄ egrediꝫ ab eo ꝛ
exit ſanguis ab eo ꝑꝑ venā ſixam in eo. Et h̄ eſt periculo
ſum: ꝛ aliq̄ñ exit ſanguis a pulmone per viam reſudatio
nis: eo q̄ illud mēbrū eſt vaporoſū: ꝛ aliquando currit
ſanguis ad pulmonem a parietibus pectoris. Et medici
dixerūt q̄ cuidā hoi accidit fortiſſima tuſſis: ꝛ cum tuſſi
ꝓiecit vnū lapidē: ꝛ icōtinēti fuit ide liberat⁹. Et adhuc
dicūt q̄ eſt vna ſpēs tuſſis q̄ ſit ꝓpter mucillagines que
naſcunꝫ in pulmone. Et aliq̄ñ res extrinſece mouēt tuſſiꝫ Rubus carnis
ſicut puluis ꝛ fum⁹: ꝛ lana ſpinaꝝ q̄ diciꝫ lana canina ha
lica lcalbus. Et ēt cōplexiōes non mālēs mouēt hoc acci
dens. Saluo q̄ virtus expulſiua nō eſt nata laborare ꝓ
illis ſicut pro mālibus: ſꝫ mouecꝫ hoc motu per accidens.
¶ Et ꝓpterea q2 illud qd̄ queritur a pulmone eſt vt mo G
ueaꝫ ad expellēdū illud qd̄ ipſi nocet: cōceſſa fuit ei a nā
bona virtus ſentiendi. Et q̄ñ ſentit reꝫ ledentem tangen
do ipſum: tunc moueꝫ virtus expulſiua q̄ eſt in illo. Et ſic
moueꝫ pulmo ad hoc ꝓpter cōplexionē mālem: ſic etiā
moueꝫ ꝓpter cōplexionem nō mālem: q2 nō hꝫ a ſui natu
ra facere niſi hoc: quia res que ſiunt a natura ſiunt duo
bus modis: aut neceſſitate: aut iuuamēto. Sꝫ accidit tñ
raro vt h̄ accidēs ſiat a rebus extriſecis que nō ſequunꝫ
viā nature ſicut dictū eſt: q̄ vnus homo habebat fortiſ
ſimam tuſſim: ꝛ vnus medicus ex experimētalib⁹ p̄cepit
ei vt clauderet os: ꝛ icōtinēti fuit liberatus: ꝛ in alio p̄
cepit vt ſtringereꝫ collū: ꝛ fecit: ꝛ liberatus fuit. Et q̄ñq̄
accidit tuſſis ꝓpter cōpreſſionē que ſit pulmoni ab alijs
membris: ſicut ſit in apoſtemate epatis: aut ꝓpter nimiā
vel ſuperfluā ſatietatem. ¶ Et ſternutatio eſt motus vir
tutis expulſiue in cerebro propter mundificationem ſuꝑ
fluitatum q̄ ſiunt in eo. ꝓpter hoc aliq̄ñ mūdificantur ſu H
perfluitates corporis ꝛ pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ aliq̄ñ ex
ſternutatione expellunꝫ aliq̄ ex ſuperfluitatibus q̄ ſunt i
ore ſtōchi. ꝛ ꝓpterea fortis ſternutatio aliq̄ñ mouet vo
mitū: ꝛ hunc motū aliq̄ñ facit virtus expulſiua quando
humor ſui qualitate mordet meat⁹ nariū. ꝓpter hoc res
apposite naribus acute ꝓuocant ſternutationem. ¶ Et
ſi tu quereres ſi hec ſuꝑfluitas ꝯuenit a cellulis cerebri
ad nares ꝛ mouet ſternutationē. Rñdem⁹ q2 h̄ raro con
tingere pōt. Et ructus ꝑꝑ expulſionē ſit ventoſitatis q̄ ē
in ſtō a virtute expulſiua. ¶ Et alices ſūt ꝓpter motum
vtutꝭ expulſiue in mēbris ꝑꝑ expulſionem ſuꝑfluitatis fu
moſe que eſt in mēbris. Similr̄ oſcitatio eſt extenſio mu
ſculoꝝ mādibulaꝝ ꝑꝑ expulſionem ſuperfluitatū fumo
ſarum. ¶ Iſta ſunt accidentia que ſuperueniunt opera
tionibus virtutis nutritiue ꝛ illis q̄ appropriant ei.

I ¶ De accidētibus ſupuenientib⁹ virtuti ſenſibili. Cap. 21ᵐ.

DEINDE volumus narrare accñtia q̄ ſuperue
niunt virtuti ſenſibili. Et a ſimpliciori icipiem⁹ vt
a virtute ſenſibili. ¶ Et dicimus q̄ q̄uis virtus
ſenſibilis pnceps cōis ſenſibilitatis ſit in corde vt
dictum eſt: non tñ cōplet̄ eius operatio manifeſte niſi in
cerebro nucha ꝛ neruo. Et ꝓpterea hec mēbra q̄ dicta
ſunt: ſunt frigide cōplonis ꝛ humide ſubē: ꝛ ſunt paſſibi
lia: nec eſt eorum dñatio ſicut dominatio cordis: ꝛ ideo ſit
vt maior pars accñtiū q̄ ſuperueniunt operationib⁹ ſen
ſibilib⁹ ſunt a parte cerebri nuche ꝛ nerui. Sed cordi nō
pōt accidere egritudo ꝓpter quā ꝑueniat ꝑuatio harū
virtutū eo q̄ mors antecedit: q̄uis non ſit ipoſſe vt accidat
ipis a corde aliqua debilitas ꝛ diminutio: ꝛ aſcendit hoc
K q̄ ſi incidat̄ vna ex magnis arterijs alicui ex membris di
minuit̄ ſenſibilitas illi⁹ mēbri. Et adhuc videmus q̄ pri
uat̄ ſenſus ꝛ motus qñ ſincopizat ꝛ etiā ſit magn⁹ tremor
qñ hō multū timet. Et nos nō facim⁹ dmōſtrationē iſtius
ſicut facit Gal. d iciſiōe nerui: q̄uis declaratū ſit q̄ cor h̄ꝫ i
uētionē in operationibus harū v̄tutū. Et adducim⁹ ꝓba
tionē a loco cēndi ꝛ nō cēndi ꝑ melioratiōe ꝓbatiōis: ꝛ
q: ita eſt diuerſū medici q̄ cāe adnētus accñtiū ſup has
virtutes dicūt q̄ ſunt a cerebro: nucha: ꝛ neruo. Et tñ cū
tu curas iſta mēbra caue ne obliuiſcaris curā cordis: ſic̄
dcm̄ eſt in libro ſanitatis. ¶ Deide volum⁹ narrare acci
dētia q̄ accidūt ſenſui tact⁹: ꝛ poſtea dabim⁹ eorū cās. Et
dicimus q̄ h̄ v̄tuſe de gñe virtutū paſſiuaꝝ q̄a illa pati
tur a q̄tuor q̄litatib⁹ q̄ dñant̄ in ea. Ipſi⁹ accñtia tot ſunt
quot ſunt accñtia aliaꝝ virtutū: h̄ ē q̄a corrūpit̄ penitus:
ſicut in mēbro paralytico: aut diminuit̄ ſic i ſtupore: aut
permutat̄ in malā q̄litatē ſic eſt in ſenſu doloris. Sꝫ ꝑua
tio ſenſus in toto corpore ē mors de necitate: ſꝫ ꝑuatio in
vnō mēbro ꝛ diminutio in toto corpore poſſis eſt. ¶ Et
L cāe q̄ faciūt hec accñtia ſunt de necitate mala cōplo mā
lis ꝛ nō mālis: ꝛ mala cōplo q̄ ipſa fac̄ eſt in cerebro: nu
cha: aut neruo. Et ē ꝑſcrutādū ſi hec accñtia ſiūt ab octo
ſpēb⁹ male cōplonis: aut a pte earū. Et dicimus q̄ q̄dam
iſtorū mēbrorū ſunt frigida ꝛ ſicca: ſic̄ nerui: ꝛ q̄dā frida ꝛ
hūida: ſic̄ cerebrū ꝛ nucha: ꝛ q: ita ē iſta mēbra patiunt̄
a frigiditate: aut a friditate ꝛ humiditate vt plus: ꝛ ꝓpea
ſunt cāe iſtoꝝ accñtiū iſte due res. Sꝫ q̄ mala cōplo ca
lida h̄ faciat nō eſt ipoſſe. q̄ iā declaratū eſt q̄ oꝑatio ali
cuius mēbri nō cōplet̄ niſi ꝑ calorē mēſuratū ꝛ tēperatū
ꝛ nō eſt dñia ex q̄ q̄litate exeat tēperātia: ꝛ ſi accit eſt de
raro ɔtigētib⁹. Nec ēt eſt ipoſſe vt hoc accidat ꝓpter ſic
citatē: q̄a nos videmus decrepitos q̄ valde paꝝ ſentiūt:
ſꝫ ſi ꝑuenit a ſiccitate remotū eſt vt fiat ſubito. Et poſtq̄
qualitas frigida iquātum eſt frigida eſt cā horū accñtiū ꝑ
maiori pte exñte ɔiuncta cū humiditate aut nō cōiuncta:
q̄uis humiditas ſit ꝑparata ad hoc agendū eo q̄ facit re
laxationē: ꝓpterea qñ eſt cōpoſita cū caliditate remotū
M eſt vt fiat hoc accñs: ſed nō dicimus q̄ ſit ipoſſe. ſed diffici
le eſt inuenire cōplonē mālē ſolū humidā niſi ſit coniun
cta cū calitate aut frigiditate: q: qd̄ facit hoc non eſt niſi
humor extra nām. Et humor nō eſt niſi aut frigidus ꝛ hu.
aut frigidus ꝛ ſic. aut calidus ꝛ humidus vł calidus ꝛ ſic.
¶ Et poſtq̄ dictū eſt que ſpēs complonis ꝑ maiori pte
eſt cauſa huiuſmodi accñtis dicēdū eſt quomodo accidūt
ſuper has operationes. Et dicimus q̄ hec mala complo
qñ ſit in cerebro ſequitur ex ea diminutio ſenſibilitatis in
toto corpore. Sed qñ ſit in cerebro ſit i ipſo primo ꝛ ſub
ſtantialiter: aut ſit propter cōicationē quā habet cū ore
ſtōchi: ꝛ qñ ſit in vno latere cerebri: ſit in latere corporis
hoc accñs. Et ſilr qñ gñatur aliquis malus humor domi
nans in aliquo neruo: tunc ꝑuatur aut diminuit̄ ſenſus il
lius mēbri cuius ꝓprius eſt ille neruus. Et humor poteſt
generari i neruo duob⁹ modis. vno ſit ab humore a quo
nutritur neruus ipſe ꝛ tādē paulatim nutrit̄ donec acq̄
ret malignā cōplonē. Alio mō vt nō ſit humor in neruo:
ſed infuſus in humore ipm̄ circūdāte. ¶ Et aliqñ accidit
hoc accñs neruo ꝑforato propter oppilonē: ꝛ oppilatio
ſit aut ꝓpter apā: aut ꝓpter hu. groſſum: aut ꝓpt cōpreſ N
ſionē. Et q̄uis hec egritudo ſit morbus officialis: tñ etiā
eſt conſimilis: q̄a poſt apoſtema ꝛ groſſiciē humorū: ꝛ cō
preſſionē ſequit̄ mala cōplexio. Et qñ iſte cauſe fortificā
tur erunt cauſe ꝑuatiōis ſenſus in vno mēbro aut in plu
ribus aut in toto corpore: ꝛ cū cauſe iſte ſunt debiles ſunt
cauſe diminutionis ſenſus. ¶ Sꝫ qñ ꝑmutantur ad malū
hoc eſt vt ſit mala ſenſibilitas que noiat̄ dolor prouenit
a mala cōplexione calida aut frigida māli: aut non mate
riali. Et dolor ſit qñ non dñatur hec mala cōplexio ſuper
totū mēbrū. ꝛ illa cōplexio noiatur a medicis mala com
plexio diuerſa. Sed qñ dñatur ſuper mēbrū totum mala
cōplexio: tunc non ſentit ipſā: aut ſentit ſtupide. Et cauſa O
huius quare mēbrū nō ſentit ipſam aut ſentit ſtupide: nō
eſt niſi ꝓpter cōplexionē ſuā naturalē. Et qñ ſiet i parte
ipſius mala cōplexio extra nām ſentit ipſā per remediū
bone complexionis. Et qñ bona complexio erit permu
tata tota: tunc non ſentiet dolorē: q: nō erit cū eo cā ſen
tiēs: ꝛ erit mēbrū ſicut mortuū. ¶ Et quelibet qualita
tū paſſiuaꝝ pōt dare accidens hoc membro. ꝓpterea q̄a
iſte qualitates ꝑ maiori parte hñt plus pati q̄ agere: ſic̄
caliditas ꝛ frigiditas plus habēt agere q̄ pati. ¶ Et ſolo
cōtinuitatis nō eſt cauſa doloris: ſicut dicit Gal. ſed ſolu
tio ɔtinuitatis eſt cauſa cōplexionis que facit dolorē: qd̄
eſt: q̄a ſolo ɔtinuitatis eſt cū malo motu: ꝛ ɔueniēs eſt vt
talē motū ſequat̄ mala cōplexio. ¶ Nec ſunt etiā cauſe
doloris due res ſimul. vꝫ. ſolo continuitatis ꝛ caliditas ꝛ
frigiditas ſicut dicit errās Auicēna: qd̄ eſt: q̄a declaratū
eſt iā in libro de aīa. q̄ iſte ſenſus ſentit primo iter ſenſus
oēs. ſ. q̄tuor qualitates hoc eſt ca. frigidū. ſic. ꝛ hu. q̄ dolo
res nō ſient nec ſentient̄ ab eo ſenſu niſi quādo multū ſu
perabūt ſua ꝓpria ſenſata: ſicut accidit alijs ſenſibus. Si
milr q: oculus nō dolet niſi ꝓpter ſupfluitatē colorū qui
exeunt viā tēperatā vel mediā: ꝛ ſic lingua cū ſaporibus
auditus cū ſonnis: ꝛ odoratus cū odorib⁹. Et ſi accideret
huic ſenſui tactus dolor ꝓpter ſolonē continuitatis tūc
eſſet ſuū ꝓpriū ſenſatum ſubſtantialiter ſolutio continui
tatis ſolum. Et ſicut oculus dolet ꝓpter ſuperfluitatē co
lorū: ꝓpterea q̄a ſuū ſenſatū eſt de genere coloꝝ ꝛ nō res
que ſit ɔ̄ria colori. Sed ſolutio ɔtinuitatis eſt ꝑp quā ac
cidūt qualitates ſupflue: ꝛ aīa ſenſibilis nō eſt niſi ad q̄li
tates. Et Gal. etiā hoc cōfitetur quādo dicit q̄ vola ma
nus nō fuit facta in fine tēperātie: niſi ad apprehenden
dum contraria. Et ad hoc apparet q̄ ſuperfluitas cōtra
riorū eſt cauſa doloris qui ſit in ſenſu eo q̄ parum ꝛ mul
tum de neceſſitate ſunt ſub eodem genere. ¶ Et delecta
tio que eſt ɔ̄ria dolori non eſt niſi cōprehenſio ſenſati tem
perati ꝛ ſilium ſicut delectatur ſenſus tactus ex aqua ca
lida: ꝛ viſus ex coloribus viridibus: ꝛ guſtus ex saporib⁹
dulcibus: ꝛ auditus ex amenis vocibus: ꝛ odorat⁹ ex odo
rib⁹ aromaticis: ꝛ q̄dā delectatiōes ꝑcedit moleſtatio: ꝛ
ille ſunt delectabiles nāe: ꝛ quedā ſunt abſq̄ moleſtatio
ne precedente. ¶ Dolorū quidā ſunt in toto corpore: ꝛ
quidā ſunt in vno membro: ſicut dolores qui ſunt in ſtō
vel epate: vel capite: vel inteſtinis. Et nos loquemur de
manifeſtioribus ꝛ dicemus eoꝝ cauſas. Et dicimus q̄ do
lores q̄ ſiunt in capite qui noiantur in arabico ſoda: cau
ſe eoꝝ ſunt abſq̄ dubio aut ex mala cōplone calida eorū
aut frigida ſunt: aut māles aut non māles: ꝛ hec mala cō
plexio poteſt fieri ꝑmo in ſubſtātia cerebri: ꝛ aliqñ ſit ꝓ
pter cōmunicationem alterius membri ſicut propter ſto
machum.

A machũ. Et hoꝝ q̄dā ſunt qui ꝑſeuerant lōgo tēpore ſicut
dolor oui: ⁊ ſūt paroxiſmalr̄: ⁊ hoc fit ꝓpter malos hu. q̄
ḡnant̄ in cerebro ſucceſſiue: ⁊ ſic permutat̄ ſua cōplexio
ad malū ad ḡnandū hūc humorē ſemꝑ: ⁊ ꝑ eādē viā cur-
rūt oēs egritudines chronice: q̄a ille ꝑmutāt cōplōnē in
mēbris: ⁊ acquirūt diſpōnē ḡnandi malos hu. Uñ eaꝝ cu
ratio eſt difficilis aut ipoſſi̇̄s ſicut eſt dolor emigranee. Et
mā ex qua ſunt alique hꝫ egritudis ſpēs: aliqñ eſt in ſan-
guie arteriali: ⁊ ꝓuenit hoc. q̄a curat̄ egritudo qñ incidit̄
arteria. Et h̄ egritudo fit ꝓpter duas malas cōplōnes.
vꝫ. calīaꝫ ⁊ fri. h̄ nō eſt mālis: q̄a illa que nō eſt mālis lon-
go tp̄e durat. ⸿ Et mēbra cōſueta doloroſa ſunt inteſtina
⁊ ſtōchꝰ: ⁊ h̄ accidit ꝓpter diḡōneꝫ q̄ eſt in eis manifeſta
multū q̄a errāt ſepe. Et cauſe q̄ faciūt dolorē in ipſis: aut
B ſūt cibi vētoſi: aut humores groſſi: aut melācholici: ⁊ do
lor q̄ ꝓuenit ab eis eſt multū fortis ⁊ chronicus: ⁊ aliquā
do ſūt dolores fortes ꝑꝑ humorē cholicū. Sed hūores a
q̄bus procedūt dolores chronici in inteſtinis ſunt aut hu
mores groſſi fridi: ſicut flegma vitreū: ⁊ eorūꝫ ſiles ⁊ hu.
calidi. ⸿ Sꝫ dolores q̄ cōtinēt totū corpus ſunt illi q̄ di-
cunt̄ labores: ⁊ ſunt triū ſpērū ſm̄ medicos: vnus dr̄ vl-
ceratiuus: alter extenſiuus: ⁊ alter apoſtemoſus. Et q̄dā
iſtorū ſūt a rebus intrinſecis: ⁊ q̄dā ab extrinſecis: ⁊ vlce
ratiuus fit penitus propter humores: ⁊ q̄ fit ꝓpter mul-
tū motū fit ꝓpterea q: diſſoluunt̄ ex corpore hūiditates
ꝑꝑ ipm̄ motū: ⁊ illud accidit ꝓpter cām humoris mālis:
qui eſt in corpore male qualitatis. Sꝫ alie due ſpēs laxi-
tudis ſunt vna: niſi q̄a diuerſificant̄ ſm̄ magis ⁊ minus:
q̄a quādo ſuperfluit dolor extēſiuus fit apoſtemoſus. Et
cauſa que ſilr̄ facit hos duos dolores eſt humor aut mo-
tus magne laxitudinis: ⁊ ille qui fit ꝓpter humores fit ne
C ceſſario ꝓpter multitudinē humorū: ſi ſint diſtempati in
qualitate aut nō. Et multitudo humorū attribuit̄ duabꝰ
rebus aut vt ſit multitudo ꝑ accñs: hoc eſt ꝑꝑ defectum
virtutis: aut vt ſit multitudo ꝑ ſe aut ꝑꝑ ambo. Et multi
tudo humorum quantitatiua cūꝫ ſanitate virtutis nomi-
natur repletio ſm̄ locum: ⁊ multitudo que eſt cum vno
malorū accidētiūꝫ nominat̄ repletio ſm̄ virtuteꝫ: q̄ð eſt
q: virtutes impediuntur pro maiori parte ꝓpter quanti
tatē ⁊ q̄litatē. h̄ cū illo ipedimēto neceſſario cōiūgitur ma
litia qualitatis: ⁊ illi plus appropriatur. Et aliqñ ſunt iſti
dolores ꝓpter malā cōplexionē calidam aut frigidam ſi
ne mā. Et generalr̄ accidunt dolores in corpore cā apo-
ſtematum accidentiū cā groſſorum humorū. Et ꝓpterea
q̄a ſenſus qui dr̄ deſideriū eſt proprius oris ſtomachi: vi-
denda ſunt accidētia que eidem ſuperueniunt.

⸿ De accñtibus ſupueniētibꝰ virtuti appetitiue. Cap. 3.

ET DICIMVS ꝙ accidentia ſupueniunt huic
operationi ſm̄ ꝙ accidūt alijs: aut q: ꝑmutat̄: aut
diminuitur: aut corrūpitur. Et accñtia diminutiōis
ſunt ſicut accñtia corruptionis: ⁊ illud q̄ð corrūpit
D appetitūꝫ aut diminuit eſt de neceſſitate vna ex ſpēbus
male complexionis nō mālis aut mālis: que fit ꝑ̄ in mem
bro patiēte aut per cōitatem: quam habet cū aliquo mē-
bro. Et complexio que fit in mēbro qualis dicit̄ operatio
iſta eſt calor extra naturā. Sed quidāꝫ opinātur ꝙ frigi-
ditas eſt cauſa magis ꝓpinqua dādi appetitū q̄ꝫ auferen
di: ꝓpterea quia hec operatio que eſt in hoc mēbro inua
tur ⁊ cōplet̄ ꝑ frigiditatē ⁊ acetoſitatem que ei trāſmittit̄
a ſplene. Sed qñ hec frigiditas vltimatur eſt cauſa priua
tionis iſtius operationis. Nec eſt dicendūꝫ ꝙ acetoſitas
inquātum eſt frigida adminiculet̄ huic operationi: ſed in
quantū eſt acetoſitas eſt cā ſtimulans ad bonū. Et ſimilr̄
qñ dominabuntur humiditas ⁊ ſiccitas impedient hanc
operationem: q̄ð eſt: quia nullum membrū agit ⁊ patitur
naturalr̄ niſi ꝓpter complexionē tēperatā in q̄tuor qua-
litatibus. ⸿ Sed leſio que fit ꝓpter colligātiam cūꝫ alio — E
membro eſt ſicut mala cōplō q̄ ꝓuenit a cerebro ꝓpter
neruū colligātē vtrūqꝫ. Et aliqñ accidit hoc ꝑꝑ repletio
nē corporis ex multis ſupfluitatibꝰ: ⁊ ꝑꝑ hoc nō idigent
mēbra cibo: q̄ð eſt: q: appetitus non fit niſi qñ diſſoluun
tur ex nr̄is corporibus res q̄ debēt reſtaurari ꝑ ſile: ⁊ nō
eſt ꝯ Gal. vt ſit vna cā ſenſus iſtius mēbri ꝙ mēbra qñ ca
rent nutrimēto: trahunt ab epate: ⁊ epar ab ore ſtōchi:
⁊ tūc fit deſideriū in os ſtomachi: ⁊ nititur reſtaurare illð
q̄ð diſſolutū eſt ab eo ⁊ alijs mēbris. Et motus attractio
nis in ſtomacho ꝑ modū apetitus ⁊ ſenſus eſt ꝯtrius mo-
tui attractionis q̄ fit per modum nutrimēti ſolum: q̄ð eſt:
q̄a ille qui fit per modū nutrimenti eſt attractio oris ſto-
machi ab epate. Sed attractio, a qua prouenit motꝰ deſi — Prima reſponſio
derij in ſtōcho ē attractio epatis ab ore ſtōchi. Et nos nō
ſumus locuti de hoc: niſi q: vnicuiqꝫ mēbro neceſſe ē vt
F reſtauret̄ per ſile: q̄ð ab eo diſſoluit̄: ⁊ tñ nullum ex alijs
mebris ſentit euacuationē rei que diſſoluitur ab eo. ⁊ ſi
ita eſt nullū mēbrū ſentit eũationem hāc niſi per h̄ mem-
brum. Et eſt eorū ſeruiens in hoc. ⸿ Aut pōt dici ꝙ diſſo- — Secunda reſpōſio
lutio que fit in ipſo q̄ſi colligata diſſolōni aliorū mēbro-
rū in eo ꝙ eſt membrūꝫ coꝛ: ⁊ ipſa habēt trahere ab eo.
Sꝫ propterea q̄a fortificat̄ deſideriū huius mēbri quan-
do diſſoluunt̄ a mēbris hūores: ⁊ debilitatur qñ nō diſſol
uuntur: apparet ꝙ hoc ſit: propterea q̄a inter ipm̄ ⁊ alia
membra ſit ſimilitudo ⁊ ſocietas ſubſtātialr̄: ⁊ nō per ac-
cidens. Et eſt hoc mēbrūꝫ quaſi ſit ſpēs oium membroꝝ:
qua ipſa debent ſentire hanc reſolōneꝫ. Sicut nos vide-
mus ꝙ mēbra ſentiunt per neruum etiam in locis que
nō ſunt neruoſa: ⁊ ſicut diſcernit lingua cibos cōueniētes
ab inconuenientibus toti corpori. Et ꝓpterea q̄a ſenſus
iſtius mēbri ⁊ deſideriū iſtiꝰ eſt ſubſtantie calide ⁊ ſicce: ſi
cut eſt cibus: vel frigide ⁊ hu. ſicut eſt aq̄: fuit neceſſariū
vt venirēt accidentia iſtis duabus ſpēbus: ⁊ iam diximꝰ — G
cauſas corruptionis ⁊ diminutionis appetitꝰ calidi ⁊ ſic
ci. Sed cā corruptionis appetitus fri. ⁊ hu. fit ꝓpter hāc
cōplexionem in eo exuberantē: propterea dicūt medici
ꝙ corruptio appetitus cibi fit ꝑ calidū ⁊ ſiccūꝫ ſupfluēs
in mēbro. Et corruptio appetitus potus eſt per frigidūꝫ
⁊ hu. exuberās in ipſo: ⁊ vniuerſaliter hoc non fit niſi ꝓ-
pter malā cōplexionem frigidā ⁊ hu. aut frigidam ſolumꝫ:
q̄a difficile eſt imaginari ꝙ hoc fiat propter malāꝫ com-
plexioneꝫ ca. ⁊ ſic. Saluo ꝙ opinatur ꝙ ab hoc ēt veni-
re poſſit in fine febriū ardentiūꝫ quādo appropinquant̄
morti. ⸿ Sed corruptio iſtius operationis aut eius exi-
tus a curſu nālī fit propter qualitatē aut quantitatem. Et
quod fit propter quantitateꝫ ſicut appetitus augmēta-
tus comedēdi multū: eſt ꝓpter vnā duaꝝ reꝝ. Aut ꝑꝑea
quia corpus eſt nimis diſſolutū ſicut in cōualeſcētibus: q̄
habēt fortiorē appetitum digeſtione. Aut propter frigi-
ditatē multā oris ſtōchi: q̄ð eſt: quia iſte operationes ſm̄
ꝙ dictūꝫ eſt a medicis iuuant̄ ⁊ cōplētur frigiditate tēpe — H
rata: ⁊ quando fortificat̄ tamē non ſit vltima: q: tunc q̄
dāꝫ appetitus falſus fit. Et aliqñ accidit vt hec mala cō-
plexio ſit nō mālis: ⁊ aliqñ eſt mālis ſicut ꝓpter hu. aceto
ſum aut melſiam. Et ꝙ fit propter malā cōplōnem māleꝫ
dr̄ caninus appetitus. Sed cauſa ſuperfluitatis appetitꝰ
fri. ⁊ hu. eſt de neceſſitate propter malā complōnem ca.
⁊ ſic. mālem vel nō mālē. Et mālis que facit hoc accidēs
in hoc mēbro eſt cholera aut flegma ſalſum. Et hec mala
cōplexio que fit in hoc membro aliqñ eſt primo ꝓprie in
eo: ⁊ aliqñ ꝓpter cōitatem alterius mebri: ſicut eſt epar
⁊ pulmo ⁊ alia ſicut diximus ſuperius ꝙ ſenſus mēbroꝝ
ꝑꝑ diſſolutionē cali ⁊ ſicci ab eis cā eſt attractionis eo-
rūꝫ: eodē mō accidit in appetitū frigidi ⁊ humidi. Et de-
bes ſcire ꝙ aliqñ eueniūt mala accñtia virtuti expulſiue

I aut attractiue ꝑꝑ ꝓuatione̅ ſenſus me̅bri:q̇ð eſt:ga virt⁹ nō expellit ꝑ maiori ꝑte niſi qn̄ ſentit re̅ ipſam lede̅te̅ ſic accidit iteſtinis:q: qn̄ diminuit̄ aut ꝓuat̄ eoꝝ ſenſibilitas accidit eis vna ſpēs colice:⁊ ſilr̄ qn̄ diminuit̄ aut priuat̄ ſenſibilitas oris ſtō̄ ꝓuat̄ virt⁹ attractiua q̄ eſt in ſtō.

¶ De accidentibus ſuperuenientibus virtuti motiue voluntarie. Cap.33m.

ET POSTQVAM ſumus locuti de accidentibus q̄ aduenium̄t ſenſui tactus. Deinceps narrandum eſt de his q̄ accidunt motui voluntario: ꝓpterea ga vt plus qn̄ vnus corrumpitur ⁊ alter corrumpit̄ excepto qn̄ accn̄s eſt vniuerſale toti corpori. Sed qn̄ eſt particulare in vno me̅bro poſſē eſt vt ſtupefiant aut priuentur ambo ſimul:⁊ poſſē eſt vt priuet̄ vnus ⁊ alter remaneat. Et hec eſt ſnīa Gal. ⁊ hoc cōuenit cū eo q̇ð dictū
K eſt in cauſa ſenſus ⁊ motus:q̇ð eſt:ga calor cū quo fit ſenſus nō eſt ide̅ cū eo cū quo fit mot⁹:⁊ diuerſitas q̄ eſt in eis nō eſt niſi menſura temperantie in vnoquoq; ipſorum calorū propria his duabus operationibus. Et ꝓpterea fuit neceſſarium vt ſit cōplexio neruoꝝ motus alia a complexione neruoꝝ ſenſus: ꝓpterea ga ipſi nerui habe̅t te̅peratū calore̅:cum quo fiunt iſte operationes: ⁊ propterea priuatur ſenſus qn̄ iciditur neruus ſenſus:⁊ remanet motus:⁊ qn̄ inciditur neruus motus:aut percutit̄ priuatur mot⁹ ⁊ remanet ſenſus:⁊ qn̄ incidunt̄ ambo aut percutiuntur ꝓuant̄ ambe operationes. Et qn̄ aduenit hoc accn̄s toti corpori fit appoplia: ⁊ qn̄ accidit vni me̅bro fit tūc paralyſis. ¶ Et tu ſcis ꝑ teipſum oīa accn̄tia ex accide̅tibus accidentiū ſupra me̅bra motus per ea que preceſſerunt:⁊ ſic accidit qn̄ priuatur virtus nerui vocis:q: tunc priuat̄ vox. Et qn̄ priuatur virtus diafragmatis ſuffocatur homo vniuerſaliter in omnib⁹ alijs motibus volūtarijs:ſic̄ accidit in motu muſculi veſice aut in muſculo
L ani.q: tūc egrediuntur ſuꝑfluitates hu. ⁊ ſicce ſine voluntate. Et propterea ga tu ſcis ab alio loco loca nerui ⁊ colligantiā quā habent cū quolibet membro tu poteris cognoſcere qn̄ fuerit leſa operatio alicuius me̅bri ꝑ quem neruū fuerit leſa. Et accidentia que veniunt inſtrume̅tis motus ſunt tribus modis ſimiliter: aut vt priuent̄ eoꝝ operationes ſicut in appoplexia aut paralyſi:aut vt diminuantur ſicut in ſtupore ⁊ dormitiōe:aut vt opationes permutent̄ ad malas ſicut in tremore aut ſpaſmo. Et nos volumus dare cauſas vniuſcuiuſq;. Et dicimus ꝙ cauſe diminutionis motus aut corruptiōis ipſius ſunt ille eede̅ cauſe cū cauſis corruptionis ſenſus. Et debes h̄ ſilr̄ ſcire quod dictū eſt ſuperius de cōicatione cordis:⁊ ſilr̄ q̇ð dictum eſt in ſpēbus male cōplexionis que facit hoc accn̄s ſic debet hic intelligi. ¶ Et ſcias ꝙ tremor eſt motus cōpoſitus qui fit in membro:eo ꝙ virtus animalis motiua pugnat cū virtute declinatiua que eſt in membro trahe̅te me̅brū adſe. ꝓpterea fit in his motus ꝯrius aliqn̄ ſuperius qn̄ fort ficat̄ virtus motiua:⁊ aliqn̄ inferius qn̄ fortificatur virtus declinatiua. Et cauſa iſtius accidentis eſt
M vna ex ſpēbus male cōplōnis:⁊ vt plus accit ꝓpter malam cōplexione̅ frigidam ⁊ hu. quia neruus non debet ledi niſi per iſtas vtplurimū. ¶ Et ſpaſmus q dicit̄ in arabico taſneg eſt ꝯtio nerui in ſe ⁊ decurtatio ſue longitudinis: ꝓpterea ꝙ ꝯbit̄ ⁊ colligitur. Et illud accidens aduenit membro propter duas res ſicut accidit in reb⁹ extrinſecis ⁊ in chordis ⁊ in ſilibus:⁊ iſte due res ſunt aut mala cōplō calida dn̄ans ſupra me̅brū ꝓpter quam colligit̄ ⁊ ꝯbit̄ ſicut chorda in magno eſtu:aut mala cōplō hu. mālis que iplet neruū ⁊ diſte̅dit ipſū:⁊ ꝓpterea creſcit latitudo ⁊ diminuitur lōgitudo ſ; ꝓportione̅ exte̅ſiōis latitudinis neceſſario. Et iſta repletio ⁊ diſte̅ſio que fiūt in me̅bro fiunt propterea ꝙ illa humiditas ꝯuertit̄ in ſubſtantiā aerea̅ ⁊ ob hoc neruus laborioſe eā cōtinet:ſic̄ nos videmus in vtre vini bullientis:⁊ accidit ꝓpterea q: ꝑtes aere indigent maiori capacitate partibus aqueis aut terreſtribus:⁊ ob hoc qn̄ res humide conuertunt̄ ad ſiccitatem:tūc nerui colligunt̄ ⁊ ꝯbuntur ſic̄ accidit corrigijs q̄ caleſiunt ad igne̅:⁊ qn̄ ꝯuertunt̄ ad aereitate̅: augme̅tat̄ eorū quātitas. Et ſcias ꝙ hec eſt indigentia neceſſaria ꝓpter ſuperfluā humiditate̅ que accidit in neruo ad h̄ vt exte̅datur ⁊ creſcat ſ̄m omnes dime̅ſiones:nō vt ꝯbatur aut colligatur. Et vtinam ego ſcirem quare exte̅dunt̄ in latitudinem ⁊ non in longitudinem. Saluo q: poteſt dici ꝙ extenſiones que fiunt in latitudine vincunt quando fit collectio extenſionū que fiunt in longitudine: ⁊ ꝓpterea contrahit̄ neruus de neceſſitate. Et Gal. nō ſentit in hoc niſi contractionem que eſt decreme̅tū deſce̅dens verſus terram:⁊ pluries appellat ipm̄ diſtenſione̅ ⁊ maxime cōtractione̅ que continet corpus an̄ ⁊ retro. Et plures medici intendunt ꝙ exte̅ſio ſit oppoſita contractioni. Sed hoc non accideret niſi ꝓpter humiditatem ſolum ⁊ fieret longitudo:ſed illis cadet idem dubiū q̇ð accidit in diſtenſione que fit in latitudine ſiue in longitudine que eſt ſ̄m Gal. cauſa ꝯtionis humide. Et ſcias ꝙ verba medicorū in hoc accidente vniuerſalr̄ ſunt ꝓpinquiora vt ſint vba muſicorum q̄; vt ſint demonſtratiua. Et ſi deo placuerit ego faciam vnū ex hoc ſolū tractatum qui ſequet̄ viam demōſtrationis:⁊ poterūt intelligi ab illo res nobiliores q̄; hec. ¶ Sed qn̄ fit hec ꝯtio naſcitur bellū inter duos motus:vt inter motum virtutis motiue:⁊ motum ꝯtionis:⁊ aliqn̄ fit in neruo vna ſpecies contractionis q̄ non accidit ꝓpter dominatione̅ caliditatis nec ſiccitatis nec propter humorem aereum qui diſtendat:immo eſt propter fortitudine̅ virtutiſ expulſiue que eſt in neruo ad reſiſtendum rei ledenti:⁊ tunc colligitur in ſeipſo ⁊ contrahitur vt fortificetur ſuper rem quā expellere inte̅dit:ſic̄ faciunt aīalia que volūt ſe mouere ad curſū vel ad ſaltū: in primis colligūt ⁊ ꝯbunt oīa me̅bra ⁊ poſtea cōple̅t eorum volūtatem. Et hec ſpecies cōtractionis eſt velocis curationis:nec dꝫ attribui egritudini ⁊ dr̄ expandidatio.

¶ De ſapore ⁊ odore in gn̄ali. Cap.34m.

HVCVSQVE declarauimus accidentia que fiunt ſuper ſenſum tactus. Deinceps volumus loqui de accidentibus ſuꝑuenie̅tibus ſenſui guſtus. Et primo dicem⁹ de ſaporibus ⁊ poſtea de odore. Et dicimus propterea ꝙ elementum non habet odorem nec ſaporem eo ꝙ iſta duo non ſunt niſi in compoſito ⁊ corpus vegetabile ⁊ animale declinat ad calorē ⁊ humiditatem:neceſſarium fuit ꝙ ſapor naturaliter declinaret ad has duas qualitates:quia ſapor fit per admixtionem ſubſtantie ſicce cum humida:quando coquuntur per calorem decoctione determinata. Et propterea diuerſant̄ ſpēs ſaporum ſ̄m diuerſitatem quantitatis huius decoctionis:propterea temperata eſt calida ⁊ humida ⁊ fac̄ ſaporem dulcem:⁊ diſtemperata eſt calida ⁊ ſicca ⁊ facit ſaporem amarum:⁊ iſta duo ſunt elementa ſaporum ſ̄m nos:ſicut album ⁊ nigrum ſunt elementa colorū. Sꝫ media que ſunt inter ea ſunt ſ̄m remiſſionem vel crementum decoctionis:q: ꝓpinquius dulci eſt vnctuoſus:⁊ ꝓpinquius amaro eſt ſalſus:⁊ inter iſtos ſunt acutus ſtipticus ⁊ acetoſus. ¶ Sed q: odores ſunt ex radice vaporū fumoſorum:⁊ ab hac parte eſt aer ſuū ſubiectū ſi fuerint dominantes ſuper ipſos caliditas ⁊ ſiccitas: propterea inuenies multas res quarum odor non manifeſtatur niſi quando caleſiunt ab igne ſicut lignum aloes ⁊ ſimilia. Et alie res ſunt que indigent fricatione manus. Et tunc dant earum odores propter caliditatem fricationis manus. Et propterea videtur ꝙ homo ſit aptior ad diſcernendum

Margin notes (left): Idē ꝑ thei ſir tra.9.c. 5.ad lrām.

Margin notes (right): N; vide [illegible] tano; O; P; Q

A nēdū īdiuidua odorabiliū ceteris alijs aīalibus q̄uis que
dā aīalia habeāt fortiorē ſenſum odoratus a remotis.

¶ De ſenſu guſtus ⁊ de accītib⁹ ei ſupuenīētib⁹. Cap. 35m.

DEINCEPS volumus dicere de ſenſu guſtus.
Iſte ſenſus nō indiget medio extrinſeco: quemad-
modū indigent tres alij: propterea quia eſt quidā
tactus ⁊ ſentit propter humiditatē q̄ eſt in ore. Et
propterea facte fuerunt due vene in lingua vt continue
gīīent hanc humiditatē: ⁊ qū corrūpitur hec humiditas
in ore ſicut in infirmis non pſſt tūc ſapores veraciter cō-
prehendi. Deinceps volumus dicere accidentia que ve-
niunt huic ſenſui. Et dicimus q̄ accidunt illis tribus mo-
dis quibus accidunt alijs: hoc eſt quia aut corrumpitur
iſte ſenſus aut diminuitur aut cōuertitur ad malū ſenſuꝫ.
B Corruptio fit pp vnā ex ſpeciebus male cōplexionis in
eodem inſtr̄o iſtius ſenſus: ⁊ iſtud eſt in lingua aut mēbro
cōicante cū eo: ſicut in cerebro ⁊ neruo miſſo a cerebro
eidem. Et diminutio fit propter eaſdē cauſas qū ſunt de-
biles. Sed accidens qđ facit ipſum ſentire malo ſenſu fit
duobus modis: aut quia ſentit aliquem ſaporem non di-
ſcernēdo qs ſapor ſit: aut quia ſentit ſaporē contrarium
ei: ſicut ſi ſentiat dulce illud qđ eſt amarum: ⁊ ſic de alijs.
Sed ſi ſentit aliquē ſaporeꝫ nullo ſaporato pñte: hoc fit
propter malam cōplxōnē mālē: qđ eſt: quia nos videmus
quia ſentit ſaporē illius humiditatis: ita q̄ ſi ſit cholera
ſentit amaritudinem: ⁊ ſi ſit acetoſitas ſentit acetoſitatē:
⁊ ſi eſt dulcis dulcorem. Et qū fortificatur hec mala com
plexio tunc ſentit omnia ſm illū ſaporē: ⁊ iam declaratū
eſt in nāli pħia: q̄ oīa inſtrumenta ſenſuum ſunt vacua a
C ſenſibilitate ſuaꝝ apprehenſionū: quia ſi ita nō eſſet ipſa
non apprehenderent eas: qđ eſt: qa ſi pars viſibilis ocu
li eſſet colorata non reciperet omnes colores: qa in re-
bus nālibus recipiens non recipit ſuum ſimile ſicut dice
mus: ⁊ ſicut eſt in iſto ſenſu ſilr̄ eſt in alijs. Et ꝓpterea qū
aduenit ei hoc accñs ſentit oēs ſapores ſicut vnū. Et ali-
quādo accidit quando iſte ſapor non erit multum fortis
vt ſentiat ſapores quaſi temperatos propter hunc ma-
lum ſaporē quē habet: ⁊ hoc idem accidit etiā ꝓpter res
extrinſecas ſicut accidit comedenti res amaras: ⁊ poſtea
bibit aquam: ⁊ tunc ſentit eam quaſi dulcem.

¶ De ſenſu odorat⁹ ⁊ de accītib⁹ ei ſupuenīētib⁹. Cap. 36.

ISTE ſenſus recipit res odorabiles per medium ae-
rem: ⁊ in multis aīalibus reperitur fortior q̄ʒ in hoīe
ſicut in aqlis: apibus: ⁊ ſilibus: ⁊ propinqua ſunt indi-
uidua odorabilia indiuiduis ſaporibus. Saluo q̄ nos
D non comprehendimus ita bene dr̄ias odoꝝ ſicut dr̄ias ſa-
porum: qđ eſt: quia iſte ſenſus d̄bilior eſt in nobis ⁊ guſt⁹
eſt fortior: quia eſt quidā tactus ⁊ ſenſus tactus eſt fortior
in homine q̄ʒ i ceteris aīalibus: quemadmodū quidā alio
rum ſenſuum ſunt fortiores in aliquibus alioꝝ aīaliū. Sʒ
operatio aeris in ſenſu odoratus eſt per hunc moduꝫ: qꝛ
aer fert illud quod reſoluitur ex ſubſtātia aerea ex reb⁹
habentibus odorē per ſilitudinē quam habet cū eo quo-
uſqꝫ perducit ipſum ad ſenſum per ſe ⁊ per adiutoriū par
tis ignee. Et iſte ſenſus inuenitur etiā in aīalibus carenti-
bus ſanguine ſicut in formicis ⁊ apibus: ⁊ illis que degūt
in aqua. Et diuerſificatur homo ab alijs aīalibus in hoc:
qa hō non poteſt odorare niſi cuꝫ olfatione: ſʒ multa alia
aīalia odorant ſine olfatiōe ſicut aīalia que carēt ſangui-
ne. Sʒ qūo trāſiet odor p mediuꝫ aerē aut ignē nūc dice-
re volumus. Et dicim⁹ q̄ qa ꝑparatio eſt in aere vt acci-
piat vaporoſum odorabile vel odoroſuꝫ: ⁊ ēt vaporeꝫ q̄
fit in aq̄ ꝓpter nāꝫ quā habēt elemēta: vt vnū ab alio re
cipiat vapores qui generanť in eis ꝓpter ſilitudinē q̄ eſt
in eis. q̄ fit p hūc modū qꝛ terra mittit vaporē ſuū aque:
⁊ aq̄ recipit ipm ꝓpter ſilitudinē quā hꝫ cū terra in frigi-
E ditate: ⁊ humectať in aq̄: ⁊ aq̄ mittit vaporē ſuū humidū
aeri: ⁊ aer recipit ipm propter ſilitudinē quā habet cum
ea in humiditate: ⁊ aer mittit igni ꝓpter ſilitudinē quam
habet cum aere: ⁊ ignis recipit ipſum: ⁊ per hunc modū
diſſolutionis peruenit ad noſtros ſenſus. ¶ Propterea
dicendū eſt q̄ ſenſus viſus eſt appropriatus aque: ⁊ odo-
ratus parti ignee fumoſe: ⁊ auditus aeri. Et propterea
fuit maior pars odorabilium ſanatio egritudinum frigi-
darum cerebri: de odore vero rerum frigidarum hic tra
ctare volumus. Et deinceps volumus dicere q̄ acciden
tia huic ſenſui venientia ſunt ſicut aliorum: quia aut cor-
rumpuntur aut diminuuntur aut permutantur. Et cor-
ruptio fit propter vnā duarum rerū: aut propter domi-
nationē male cōplexionis: aut ꝓpter oppilōneꝫ factā in
F inſtr̄o hoc. Et diminutio fit quādo iſte cauſe ſunt debiles.
Et permutatio fit quando accidit ſuo inſtrumento mala
putrefactio: ⁊ tunc ſentit oēs res odoratas fetidas.

¶ De ſenſu auditus de ei cōcurrētib⁹. Cap. 37m.

SONVS fit ꝓpter iactationē corporū ſolidorum: ⁊
quāto illa iactatio erit fortior: tāto erit ſonus fortior
⁊ acutior: ⁊ prodeſt ad ſonum faciendu ꝫ forma inſtru
mentorum recipientium vt ſint concaua aut perforata
aut rara: ⁊ apprehendit iſte ſenſus mediāte aere aut aq̄.
Item dr̄ q̄ ſonus eſt pulſatio aeris refracti in talibus in-
ſtrumētis. Et ſicut aer ducit colorem ad inſtr̄m viſus pp
peruietatē corporis: ſic adducit ſonum ad auditū ꝓpter
velocitatē receptionis motus iſtius rei: quia aer recipit
ipſum velociter ⁊ formať in ipſo ⁊ remanet hec impreſ-
ſio motus. Et iam poſtq̄ʒ ſeparat⁹ eſt motor: ⁊ ſilr̄ forma
que fit ab illo: ⁊ ſimilr̄ remanet in aere ſonus tēpore ſuf-
ficienti donec poſſit venire ad aurē: ꝓpterea quia ſonus
eſt motus vel a motu: ⁊ omnis motus eſt in tempore: ⁊ h̄
G eſt contrarium rei viſue. Et propterea audimus tonitrua
poſt viſionem coruſcationis: ⁊ videt homo ictū lotricis
vltra aquā anteq̄ʒ audiat ſonū: q̄uis cauſa amborū ſit ea-
dē. Et hec eſt cauſa quare audiuimus vltra muruꝫ: ⁊ nō
videmus vltra muꝝ. Et etiaꝫ figura inſtrumentorum eſt
cauſa iſtius: ⁊ quelibꝫ iactatio aut pulſatio facit reuerbe
rationē: ⁊ hoc propter accidit vt homo audiat ſuā ꝓpriā
voceꝫ. Et vox fit per inſtrumenta anhelitus. Et ꝓpterea
nō pōt homo facere vocē ⁊ anhelare ſimul: qꝛ tuſſis nec
vox nō fit niſi pp aliquā imaginationē. ¶ Et inſtrumētū
cum quo operatur ſenſus auditus eſt aer receptus in au-
re: ⁊ ſʒ q̄ aer eſt quietior ⁊ ſubtilior eſt operatio eius pfe
ctior: ⁊ ſilr̄ eſt in odore. Et hec opatio priuať ꝓpter malā
complexionē: aut ꝓpter oppilationē factā in inſtrumen
tis iſtius ſenſus hoc eſt in aure. Et ab his eiſdem cauſis fit
diminutio qū ſunt debiles. Sed audit⁹ phātaſticus fit ꝓ-
pter vnā duarū reꝝ: aut ꝓpter acumen auditus qđ eſt in
inſtr̄o auditus: quia ſentit ēt paruuꝫ motū qui fit in aure:
aut propter ventoſitatē que fit in ipſo extra naturam.

H ¶ De ſenſu viſus ⁊ de ei accītibus. Cap. 38m.

PROPRIETAS viſus eſt quia recipit colo-
res non denudatos a mā: ⁊ propterea habet con-
uenientiam ꝓpriā cum materia: ⁊ propter illā con
uenientiam eſt factum proprium abſtractuꝫ a rōne ⁊ ab
intellectu: ⁊ ſi non eſſet ſic ipſe intellectus eſſet. Et hec re
ceptio fit mediātibus aere vel aqua. Et iſta duo elemē-
ta ſunt quaſi media inter mālia ⁊ formalia: ⁊ propterea
ſunt dominantia ſuper hoc inſtrumento aqua ⁊ aer: quā-
uis hic cadat aliquid dubij: quia iaꝫ dictum eſt q̄ ignis eſt
veracius medium quod eſt inter formam ⁊ materiam: ⁊
hanc ſolutionem volumus relinquere alteri tempori. Et
adductio coloris quam facit aer ad viſum fit per corpus
peruium cum adiutorio lucis. Et ſi tu quęſieris quid ſit
lux. Reſpondeo q̄ eſt illud in quo fit vmbra ex corpore

Diffō lucis groſſo. ¶ Et ſcias ꝙ ſenſus viſus recipit formas reruꝫ in
I hunc moduꝫ: quia aer mediāte lumine recipit formas re
rum: ꝑmo: ⁊ poſtea mittit ad tunicam inferiorē: ⁊ illa dat
alijs quouſqꝫ h motus ꝑuenit ad tunicā poſtremam: poſt
quā ſtat ſenſus cōis q apprehendit formas rerum. Et in
medio iſtarū eſt tunica glacialis q̄ eſt ſicut ſpeculum me-
dia inter nāꝫ aeris ⁊ aq̄: ⁊ ꝓpea recipit figurā aeris: qa eſt
ſicut ſpeculum ⁊ mittit eas aque: quia ſua nā cōicat iſtis
duabus naturis: ⁊ aqua quā dicit Ariſt. ꝙ ſtat poſt humi-
ditateꝫ glacialē eſt illa quam appellat Gal. vitreā. Et in
hoc recipit ſenſus cōis formam: ⁊ qñ ipſam recipit mittit
ipſam imaginatiue: ⁊ ibi recipitur ſpirituali receptione.
Et ꝓpterea dī ꝙ forma recepta hꝫ tres gradus: primus
eſt corpeus: ſecūdus ſpiritualis qui eſt i ſenſu cōi. tertius
K gradus eſt ſpiritualior qui eſt imaginatiua. ⁊ ab iſto gra-
du ꝑuenit ad alios gradus altiores ⁊ nobiliores. ¶ Et q
argumētant a lineis radioſis que exeunt ab oculo ⁊ va-
dunt vſqꝫ ad rē viſaꝫ. Dico ꝙ inuentio taliū linearꝫ nō hꝫ
intētionē ſm ſenſum: ſed ſm intellectū vt intelligat q̄ſi vt
exeant ab oculo. Sed vere videre ⁊ ꝙ accidit ab eo nō
cōplet niſi ꝑ intentionē harꝫ linearū in figura noua ⁊ figu
ra noua eſt verax: ⁊ ꝓpea ſubitū harū dimēſionuꝫ eſt cor-
pus peruiū: qđ eſt: qꝛ hoc corpus a ſua nā hꝫ recipe lumē
⁊ colorē tali receptiōe. Et qui ſtare vult ſuper h legat 2m
libruꝫ de ſenſu ⁊ ſenſato. Et ſcias ꝙ viſus hoc mō recipit
Argᵐ ꝯ me colorē. qꝛ aer recipit ipſuꝫ ꝑ. ⁊ poſtea tranſmittit ipſum
dicos qđ vi viſui: eo ꝙ eſt corpus peruiū luminabile: ⁊ ꝙ h ſit verꝫ ꝙ
ſus non fit aer ipſuꝫ recipiat ē: qꝛ videmꝰ nebulas raras vltra quas
extramit- ſol ꝑtrāſit: qꝛ tūc corpora q̄ ſupponunt iſtis nebulis co-
tendo. lorant ſuo colore. ¶ Deinceps volumꝰ dicē de accñtibꝰ
que ſuꝑueniunt ſenſui viſus q̄ ſiūt tribus modis: naꝫ aut
priuat hoc opatio: ⁊ dī cecitas: aut debilitat: ⁊ dī offuſca
tio. aut permutat in malū viſuꝫ nō bene apphendentem.
Et hoc accidit ꝓpter aliqđ corporꝫ que ſunt ordinata ad
hāc apprehenſionē vel plura. Et iaꝫ tu ſcis ex quot rebꝰ
L cōpoſitū eſt inſtrm iſtius ſenſus. Et ꝓpea volumus dicere
cauſas iſtorꝫ accidētiū per hunc modū. Et dicimus ꝙ cau
ſe cecitatis ſunt multe: qꝛ aliqñ accidit propter oppila-
tionē que fit in neruo ꝑ quē trāſit ſpūs viſibilis a cere-
bro ad oculos ⁊ nō eſt impoſſibile hoc accidere ꝓp malaꝫ
cōplonē factā in ipſo ſpiritu: qꝛ tu pries ſciuiſti ꝙ mēbra
nō hñt agere nec pati niſi ꝓpter cōplonē cōuenientem il-
lis in q̄titate ⁊ q̄litate. Sed malitia cōplonis aut ē frida
aut calā: ⁊ ſi eſt frigida tūc igroſſat ſpūm taliter ꝙ inſtrm
viſus nō pōt recipere ab eo: aut ſi eſt calā tūc ſubtiliant
ſpiritus ⁊ ſparguntur: ita ꝙ forme non poſſint figi in eo.
Itē ꝑuenit hoc a paſſiōe humoris glacialis vel tele ara
nee vel ab ambobꝰ qñ obſcuratur eorꝫ claritas ꝓp mul-
tas cauſas que hoc facere poſſint: quia tunc cōueniēter
colores nō poſſint figi in eis. Itē pōt accidere ꝓp decur
ſum aque in humiditatem albugineaꝫ taliter vt obſcure-
tur claritas: ⁊ etiam accidit qñ vulnerat cornea: ⁊ tunc
M egreditur vuea: ⁊ hoc fit ſicut granū vel ſcabies q̄ naſcit
in oculo. Item poteſt accidere quando fluit humor albu
gineus. Itē accidit ꝓpter vngulā que naſcitur in ꝯiuncti
ua quādo cooperit totū foramē vuee: ⁊ maiora ⁊ peiora
accidētia ꝑ que ꝑuenit cecitas ſunt mala apata que fiunt
in totalitate oculi: ita ꝙ aperiunt oēs ptes oculi aut plu
rime ⁊ effluit oculus: aut fiūt fiſtule q̄ rodūt ipſiꝰ tunicas.
¶ Et nūc dicamꝰ de cāis debilitatis ipſius viſus. Et dici-
mus ꝙ cāe debilitatis ⁊ diminutionis viſus ſunt diuerſe:
ꝓpea quia accidit debilitas viſus hoībus multis modis:
quia quidā ſunt qui vident a remotis ⁊ nō vidēt a propin
quis. ⁊ quidam ſunt qui vidēt ecōtra: ⁊ qdā ſunt q debilr
vidēt ⁊ lōge ⁊ prope: ſed iſtorꝫ qui hñt debilē a propin-
quo habebunt debiliorē in remoto: ⁊ hec ſpes eſt oppo-
ſita optimo viſui: qꝛ optimꝰ viſus non eſt niſi qñ videmꝰ N
in remotis ⁊ propinquo debito modo. Sꝫ vniuerſaliter
nō dicitur ꝙ virtus viſibilis ſit fortis niſi qñ videt remo-
tas res: ſicꝫ dī ꝙ vultur habet oculos ſimiles colori rubi-
ni: ⁊ videt multū longe: ⁊ dī ꝙ hꝫ fortē viſuꝫ: ⁊ hoc accit
ei propter claritatē inſtrī ⁊ bonitatē virtutis: ⁊ ſubtilita-
tem ſenſus ſicut videmus in vulture ⁊ multis alijs volu-
cribus: qđ eſt: qa dicitur ꝙ eo exiſtente in damaſco vide
bat carnes morticinas babylonie: quia ſicut dictū eſt ſu-
perius: ꝙ in hoc ſenſu ſunt plura aīalia fortiora homine
⁊ maxime q̄dā volucres: ⁊ ſimiliter in inſtrumentis viſus
⁊ auditus ſunt fortiora. ¶ Et poſtquam nos diximꝰ ꝙ de-
bilitas virtutis que eſt oppoſita optimo viſui fit ꝓpter
debilitatē virtutis iſtius ſenſus aut fit ꝓp claritatem in-
ſtrumēti. ergo optimus viſus fit ꝓpter bonitatē oīuꝫ iſto-
ruꝫ. Et aliquādo debilitas iſta eſt nālis: ⁊ aliquādo eſt ac-
cidētalis: ⁊ nālis eſt ꝓp eminentiā nimiā: qꝛ tūc debilitat
viſus ꝓp multitudinē aeris: ⁊ multum lumen qđ colligit.
Iteꝫ debilitatur quando dilatatur foramen vuee ꝓpea
quia aer dñat ſup cōplexione oculi ⁊ ipſam ꝑmutat. Et
largitas iſtius foraminis fit aut propter corrugationem O
que fit in vuea verſus circūferentiā ꝓp ſiccitatē aut ꝓp
multam humiditatē fluentē illuc ad ipſum dilatantē. Et
aliqñ fiunt hec debilitates proter ſtricturā illius forami-
nis. Et ſtrictura eidē accidet aliquando quando paraly-
ticat vuea: qꝛ ipſa paralyticat: aut ꝑ multā humiditateꝫ
ipſius: aut propter defectū albuginei: qꝛ ob illius cāꝫ pa
ralyticat ⁊ cadēt ptes ipſiꝰ ſuper partes. Et eſt dcm ꝙ ſi
ſtrictura iſtius foraminis ſit nālis: ipſa eſt laudabilis. Et
aliqñ fit debilitas viſus ꝓp paſſiones palpebrarꝫ oculorꝫ
ſicut diximus in alijs nrīs volumibꝰ: ⁊ ſpicatores ⁊ colle
ctores ēt ipſaꝫ numerauerunt: ⁊ h fit ꝓp malā cōplonem
nālem. Et tu debes dicere vniuerſal: qñ cāe debilitatis
viſus ſunt ſicꝫ medietas cauſarꝫ cecitatis. Et illi qui vident
res ꝓpinquas ⁊ bona viſione ⁊ res nō vidēt a remotis: P
viſus ille non eſt adeo bonus vt eſt viſus eorū qui vidēt
propinqua ⁊ remota bona viſione. Et eſt dicendū ꝙ de-
bilitas viſus iſtoruꝫ eſt media iter viſuꝫ debilem penitꝰ.
⁊ inter illos qui habent bonum viſuꝫ penitus: ideo qꝛ im
poſſibile eſt eſſe viſionem rerꝫ propinquaruꝫ ⁊ remotarꝫ
eq̄lē nec in debili in fine nec in bona in fine. ¶ Aut poſ-
ſumꝰ dicere ꝙ ſane viſiones non habēt exceſſum ſuper
alias niſi in viſione remotarū rerū: qđ eſt: qꝛ res ꝓpinqꝫ
videnť a debilibus ⁊ fortibus ſm vnū modū: qꝛ ſine du-
bio nos videmus res ꝓpinquas ſicut vidēt aquile: qa aq
le nō habēt exceſſuꝫ ſuper nos in viſu niſi in rebus remo
tis: ⁊ ſicut hec res inuenitur in ſpecie ita in īdiuiduis. Et
cauſe in illis qui vident a remotis ⁊ nō vident a ꝓpe eſt
debilitas inſtrumētorꝫ ipſorum. Et ꝓpterea qa res viſi-
biles nō videnť: niſi mediante aere lucido: īdiguerūt de
biles oculi pluri luce oculis fortibus: ⁊ quando viſibile
eſt remotum ab oculis: lux que eſt inter ipſum ⁊ oculum
eſt in maiori quātitate. Iteꝫ quando res viſibilis erit re-
mota erit motꝰ quē facit viſui dbilior: ⁊ ꝓpea oculꝰ debi Q
lis poterit melius recipere. Sꝫ qñ viſibile eēt ꝓpinquū
oculus debilis pati nō poſſet. ¶ Et qdā dicunt ꝙ h acci-
dens fit ꝓpter groſſiciem ſpiritꝰ viſibilis: qꝛ quādo erit
longa dimēſio iter oculū ⁊ viſibile: tūc ſubtiliabit ſpūs in
aere: ⁊ erit aptior receptio impreſſiōis viſibilis facte i ae-
re. Et q̄uis h verbū ſit declaratū ipm declinat opioni il-
lorꝫ q dicūt ꝙ radiꝰ viſus defertur ab oculo ad rē viſaꝫ: ⁊
illa opio reprobata eſt: ⁊ nos ēt reprobabimꝰ. Et qꝛ colo
res nō apparēt niſi mediāte aere lucido: iō pupilla ñ pōt
videre res q̄ ſupponunt ei ꝓpea qꝛ apphēſio iſtiꝰ ſenſus
nō fit niſi mediāte aere. Et ſic debes vidē ꝙ dbilis viſus
nō cōprehēdit bene res viſibiles ꝓpinquas. Et q vident

bene

A bene ꝓpinquū ꝛ nō vidēt remotū: coꝝ oculi indigēt forti motu: ꝛ h̄ maxīe accidit illis qui hn̄t oculos eminētes: et ꝗa oculi iſtoꝝ ſunt ꝓminētes coꝝ viſus eſt debilis ꝛ ſparſus: vn̄ indigēt forti motu ꝓpinquo: ꝛ ꝓpterea ꝗ hn̄t oculos ꝓfundos remotius vidēt: ꝗa ſpūs viſibilis in eis eſt magis aggregat⁹: ꝛ virt⁹ viſibilis tūc ē fortioꝛ: ꝛ etiā lux in maioꝛ quantitate recipiť ſicut accidit in riuis ſtrictis currētib⁹. ꝛ ꝑꝑ hoc ſtringit ſagittatoꝛ oculū qn̄ vult recte emittere ſagittā: ꝛ carpētarius vt rectius videat lineā. ꝛ ꝓpter hāc debilitatem accidit decrepitis vt non poſſint legere ſubtiles lr̄as niſi in ſole: ꝛ vidēt res remotas ꝛ nō ꝓpinquas. ꝛ apparet vt veniat hec debilitas in viſu ꝑꝑ malā cōplōnem ſiccā accidētalē ꝛ nō naturalē: aut ꝓpter humiditatē tenebroſam: ꝓpterea ꝗa ſiccitas ſicut dictū eſt difficile patiť: ꝛ hec egritudo eſt ꝗ̄ſi obſcuritas oculoꝝ: ꝓpterea qꝛ iſte patiēs videt in die ꝛ nō in nocte: qꝛ ei nō ſufficit lux lune ꝛ cādelarū: ꝛ hoc ꝓuenit

B a tenebroſitate aut duritie receptionis. Iſte cauſe ſunt q̄ de neceſſitate pn̄t dici ſup iſta accn̄tia ſm nālē ꝑhiā. ¶ Sꝫ cauſe quas dāt medici in iſtis accidētib⁹ ſunt fundate ſupra fundamenta corrupta: qꝛ tu ſcis ꝙ nō eſt in oculo aliqđ corpus ꝺ quo poſſit aut poſe ſit opinari: vt extra ipſū mittať ſicut opinati ſunt illi qui vocabanť de ſocietate aſſabel ſaat. Et Hal. tenet eoꝝ viā: ꝗa nō eſt aliqđ in oculo niſi caloꝛ nālis qui aduenit ei a cerebro ꝑ duos neruos ꝑforatos: nec caloꝛ pōt ſeparari a corpe in momēto ēt remanēte caloꝛe intrinſeco ipſo ꝛ hoīe viuēte. ¶ Et ipoſſ ē vt extēdať vſqꝫ ad ſtellas: qꝛ anteqꝫ veniret illuc eēt corrupta ſua cōplexio: ꝛ eēt ꝑuata ſua foꝛa ſpecifica in eo qđ eſt cā itrinſecus. ¶ Nec etiā in eo eſt corp⁹ celeſte: nec igneū hn̄s ſplēdoꝛē: vel qđ ſit ſplēdidū qđ illuminet ipm ꝑ nām. Sꝫ ſplēdoꝛ eſt ꝑmū apparens per ſe: ꝛ ipoſſe ē vt ſit recipiēs aliqđ de nā ſuſcepti

C inquātū vnū eſt recipiēs ꝛ aliud receptū: ꝛ hoc ꝓbatū ē in nāli ꝑhia. Sꝫ eſt ſicut dictū eſt ſupius: ꝗa viſio ꝓpter ipreſſionē coloꝝ in corpe peruio hoc eſt in aere ꝛ in aq̄: ꝛ iſta corpa dāt oculo ſm qđ dcm̄ eſt: ꝛ iprimunť in ſeipſum: ꝛ poſtea apprehēdit ſpūs viſibilis eſſe oculoꝝ: ꝛ ꝓpterea fuit cōpoſitus oculus ex corpoꝛib⁹ peruijs: ꝛ ꝗa iſte ſenſus nō pōt apprehēdere ſimilitudinē oculoꝝ niſi poſtqꝫ ſunt ipreſſi in corpe medio. ¶ Sed accn̄tia q̄ ponunť extraneitatē in viſu ſunt multa: ꝛ ipſa ſunt ꝺclarata in arte radioꝝ ꝛ noiať almēdabar: ꝛ q̄ dicenť h̄ ſunt creata ab egritudinib⁹. Hec ſunt q̄ veniunt a mala cōplōne vel pōne: qꝛ apparebit ꝙ vnū ſit duo: ꝛ hec cauſa attributa eſt doctrina radioꝝ. Iterū accidit vt videať ocul⁹ videre oēs coloꝛes ſm vnū modū. vꝫ. rubeos: aut citrinos: aut alr̄ diſpoſitos. ꝛ cā hui⁹ ſunt vapoꝛes ꝗ eueniūt ad humiditatē peruiā in qua eſt viſus. Qđ eſt: qꝛ qn̄ illi vapoꝛes ꝓuenient a citrinitate oēs rēs viſe tales oſtendenť: ꝛ ſic ꝺ alijs. Et aliqb⁹ apparēt ſicut cimices aut muſce volare añ oclos: ꝛ hoc ꝓuenit ꝑꝑ vapoꝛes mixtos ꝗ aſcēdūt ſupi⁹. Et aliq vidēt res viſibiles ꝗ̄ſi feneſtratas:

D ꝛ hoc accidit ꝑꝑ quēdā vapoꝛē nigrū ꝗ accidit vel ꝗ trāſit ꝑ cryſtallinū: ſꝫ ipſū nō cooperit totū. Itē accidit habēti cogitatiōes corruptas ꝓpter aliquā cām itrinſecā vel extrinſecā vt ſentiat malo ſenſu. Qđ ē: qꝛ ꝗ̄uis ſenſatoꝝ mot⁹ ad ſenſū veniat ab extra: nō eſt ipoſſe vt fiat ſimile ēt ꝑ ꝯtrium: qꝛ ꝑꝑ hāc corruptionē cogitabit vnā ꝛ ꝯfirmabiť: ita ꝙ foꝛa illius mouebit a latere interioꝛi ſpiritū iſtius ſenſus: ꝛ tūc videbiť oculo vt iſtud ſit de foꝛis. Et eſt iſtud in vigilādo ſimile vni ſomno: qꝛ declaratum ē in tractatu de ſomno ꝛ vigilia: ꝙ ſomnia attributa ſūt ꝟtuti imaginatiue: ſꝫ ipſa facit in ſomno ꝯtrariū ei⁹ qđ facit in vigilia: qꝛ in vigilia ꝑ̄ mouet ſenſatum ſenſū cōem: ꝛ poſtea illud mouet imaginationē: ꝛ ſm qđ dictū eſt ordinatim ſuperius. Sed in ſomno fit mō ꝯtrario: qꝛ motus icipit a virtute imaginatiua ꝓpter foꝛmā receptā de foꝛis

E in vigilia quoquo tpe: ꝛ illa eſt remota: ꝛ iō ꝑ̄ mouet ſenſū cōem: ꝛ cōis mouet ꝑticulares ſenſus: ꝛ tunc ſentienť res ꝗ̄ſi ſicut eſſent extra: ꝛ ſicut hoc fit in ſomno ſic fit in vigilia ꝓpter multā ſollicitudinem circa aliquā rem. Et ꝓpter hoc cōfirmanť virtutes anime: aut ꝓpter aliquā egritudinē fixā in corpoꝛe: aut ꝓpter timoꝛē: aut ꝓpter triſtitiā: qꝛ tunc ſoluiť ꝗdā vapoꝛ ꝛ aſcēdit cerebrū: ꝛ iprimiť in ipſum foꝛma rei excogitate: ꝛ aſcēdendo ſuperius mouet ſpūm aialē ꝛ reduciť iſte motus vſqꝫ ad virtutē imaginatiuā: ꝛ ipſa ſpū mediante mouet ſenſū cōem: ꝛ ille mouet ꝑticulares: ꝛ ſentiť res ſicut eēt extra: ꝛ populi credūt ꝙ hoc fiat ab angelis: aut a demonib⁹: ꝛ demonſtrationes hꝫ declarate ſunt ordinatī ibi. Iſta ſunt accidentia que ſuperueniunt oībus quinqꝫ ſenſibus.

¶ De accidentibus anhelitus. Cap. 39m.

F DEINCEPS volumus loqui de accn̄tib⁹ anhelitus ꝛ ab illis tranſibimus ad accn̄tia ꝟtutis imaginatiue ꝛ cogitatiue ꝛ memoꝛatiue: ꝛ accidētia ſomni ꝛ vigiliarū. Et poſtea loquemur breuiter de egritudinib⁹ in ꝗb⁹ apparet maioꝛ pars hoꝝ accidētiū: aut oīa accidētia q̄ veniūt ſup hāc ꝟtutē: ꝛ cū cōpleuerimus hec cōpleta erit intētio nr̄a. Et ex accn̄tibus ſuperuenientibus huic ꝟtuti ſunt ex genere augmēti ꝛ diminutionis illius. Sed priuatio huius operationis eſt moꝛs ꝗ̄uis prima frōte appareat ꝑuatio anhelitus in multis egritudinib⁹: ſicut in ſuffocatiōe matricis ꝛ ſimilib⁹: non tn̄ eſt ꝑuatus: ſed ſolū occultat⁹. Et ꝓpterea qꝛ hec operatio fit a duobus motib⁹ iſpirādo ꝛ reſpirando: ꝛ inter quēlibet duoꝝ motuū ē vna quies ſicut ꝓbatū eſt neceſſariū fuit vt augmētū ꝛ diminutio eēnt in his q̄tuoꝛ reb⁹ hoc eſt in duob⁹ motib⁹ ꝛ duabus quietib⁹. Et diminutio duarū quietū noiať thoaar: ꝛ augmētatio noiať thephanes. Et augmentū ꝛ diminutio aduenīūt iſtis duob⁹ motibus ſm duos modos. Unus eſt velocitas ꝛ tarditas: ꝛ

G alter ē fortitudo in tribus dimēſionib⁹ q̄ ſunt: lōgitudo: latitudo: ꝛ ꝓfunditas: ꝛ debilitas in ipſis vt in dilatatione ꝛ cōſtrictiōe: ꝛ augmētatio in hoc appellať fortitudo aut magnitudo: ꝛ diminutio appellať paruitas aut debilitas. Iſte ſunt ſpēs ſimplices mali anhelitus. Sꝫ cōpoſite ſunt multe: ſꝫ hic volumus tractare niſi de cauſis facientib⁹ has ſimplices ſpēs: qꝛ hō diſcretus ſciet cōpoſitas ꝑ ſimplices. Et dicimus ꝙ cā fortitudis eſt fortis neceſſitas anhelādi: ꝛ hoc fit cum ſanitate ꝟtutis efficiētis: ꝛ ꝑꝑ bonā diſpōnē inſtroꝝ. Et inſpiratio aeris eſt ꝑꝑ fortē neceſſitatē refrigerādi: ꝛ reſpiratio eſt ꝓpter fortē neceſſitatē expellēdi corpus fumoſū: ꝓpterea fortificať aliqn̄ vnū iſtoꝝ: ꝛ tn̄ nō eſt neceſſe vt aliud fortificeť: ꝛ velocitas eſt ſilr̄ ꝓpter fortē neceſſitatē anhelādi. Sꝫ nō ē neceſſariū penit⁹ vt ſit velocitas cū ſanitate ꝟtutis ꝛ bona diſpōne inſtroꝝ. Qđ eſt: qꝛ ꝟtus iuuat ſe cum velocitate qn̄ deficit fortitudo: qꝛ forte facit hoc vt reſtauret per

H hoc ꝙ deficit a fortitudie: ꝛ ꝓpterea accidit hoc quādo virt⁹ eſt fortis ꝛ inſtra nō ſunt ꝯuenientia. Sed thoar ēt fit ꝓpter paucā neceſſitatē anhelandi: ſꝫ nō eſt neceſſariū: vt ſit cū ſanitate ꝟtutis ꝛ bona diſpōne inſtroꝝ. qꝛ ꝓ maioꝛi parte cū nā iuuať in hoc facit illud qn̄ ꝑdidit fortitudinē: ꝛ accidit ꝙ nā iuueť cū hoc qn̄ ꝑdidit velocitatē ꝓpter penuriā ꝟtutis. Et ſi ita eſt ſicut diximus. ergo quādo erit ꝯueniēs vt ſit anhelitus velocioꝛ ꝛ fortioꝛ thoar: tunc erit magis neceſſaria ſanitas ꝟtutis ꝛ bona diſpoſitio inſtroꝝ. ¶ Et cauſe diminutiōis ſunt oppoſite in his rebus cauſis augmentationis. Sed paruitas fit aut ꝑꝑ debilitatē virtutis: aut ꝓpter inobediētiam inſtroꝝ. Et conſtrictio fit propter oppilationē q̄ fit in concauitate

I canaliū pulmonis:ꝛ hec oppilatio fit ab hūoꝛib⁹ groſſis
ſtaticis q̄ a capite dſcēdūt:ꝛ fit ēt ꝓpter apata:ꝛ pp oēs
alias cās:ex qbus poſſit fieri oppilatio. Et aliqñ accidit
pp ſtricturā ↄcauitatis pectoꝛis in quo mouet̄ pulmo q̄
ſtrictura fiet ꝓpter aliqđ apa qđ illi gñat̄:aut ꝓpter ma
lā cōplōnē ſicut accidit in apatib⁹ ſtōchi ꝛ epatis:ꝛ ſicut
accidit ꝓpter magnā ſatietatē. Et aliqñ eſt cā male pul-
ſatiōis anhelit⁹ in aliqb⁹ hōib⁹ nālis:eo q̄ pectus nō erit
ꝓpoꝛtionatum pulmoni. Et aliqñ erit ſtrictura pectoꝛis
ex culpa male faſſiationis. Et ex cauſis puitatis ē doloꝛ
qui fit in diafragmate:aut in pectoꝛe ꝛ in mēbꝛis cōican
tibus cū eo. ¶ Et cā tarditatis accidit pp duas res:aut
pp debilitatē ṽtutis:aut pp paucā neceſſitatē ſpirādi et
reſpirādi:ſʒ qñ erit cā ꝓpter aliquā paucā neceſſitatem
nō erit ibi thoar. Sed qñ erit cā ꝓpter debilitatē ṽtutis
ſolū poterit eē thoar. Iſte ſunt ſpēs oēs male pulſatiōis
K ſimplices anhelit⁹ ꝛ cauſe earū. Et tu ſcis q̄ ꝓmiſi tibi in
mlt̄is locis abbꝛeuiare ꝛ nō ꝓlongare:q̄ res pticulares
tu inuenies in libꝛis ſpicatoꝝ.ſ.practicoꝝ:ſʒ ego nō ſuʒ de
ipſis:ꝛ adhuc ego idē tibi pticularius dicā cū loquar de
ſimplicib⁹ in libꝛo ſignoꝝ:ꝛ hoc ſufficit qđ dictum eſt de
ſimplici:q̄ ab illo poteris ſcire cōpo^m.ꝛ dabo tibi vnuʒ
exēplū de anhelitu q̄ dr̄ anhelit⁹ erectionis:ꝛ eſt anheli-
tus paru⁹ velocioꝛ thoar. Et cā hui⁹ ē ꝓpter foꝛtitudinē
ṽtutis ꝛ magnitudineʒ neceſſitatis:ꝛ inobediētiaʒ inſtri.
Qđ eſt:q̄ ipſa pulſatio nō fit niſi ꝓpter foꝛte apa ſicut in
pulmone:aut ꝓpter oppilationē foꝛtē:ꝛ noiat̄ anhelit⁹
erectus ꝓpter ſīlitudinē ei⁹ qđ hʒ:q̄ nō pōt iacere ſupi-
nus:eo q̄ pars pulmonis cadit ſup ptē ꝛ ptes pectoꝛis
cadūt vel ꝓmūt ſup eas:ꝛ ꝓpea neceſſe eſt vt ſint ſic di-
ſpoſite:ꝛ anhelit⁹ talis fit. Et debes ſcire q̄ tps mot⁹ an-
helitus q̄ fit pp inſpirationē aeris in anhelitu nāli ē bꝛe
uius tpe motus quē facit ꝓpter reſpirationē:ꝛ q̄ motus
reſpirationis hoꝛa ſomni eſt longioꝛ motu inſpirationis
L propter neceſſitatem quā hʒ vt expellat coꝛpus fumo-
ſum. Sufficit qđ dictum eſt in accidentibus anhelitus.

¶ De accidentibus trium virtutum.ſ.imaginatiue:cogi-
tatiue:ꝛ memoꝛatiue. Cap. 40^m.

APPARET ab his virtutib⁹ vt nō cōpleantur
ſue opationes niſi in cerebꝛo:ꝛ ꝓpterea q̄ cere-
bꝛuʒ aptū eſt pati:eo q̄ ē frigidū ꝛ hu. ob hoc ma-
ioꝛ pars cauſarū accidētiū iſtarū ṽtutuʒ ꝓuenit a paſſio-
nibus cerebꝛi:aut q̄ ſit ꝓmū in hac cā:aut hoc ſit ꝓpter
cōitatē illoꝝ mēbꝛoꝝ. Et ſi cā erit in toto cerebꝛo erunt
tūc leſe oēs ṽtutes:ꝛ ſi fuerint in loco ꝓpꝛio:erit tūc leſa
virtus illius loci pꝛopꝛij. ꝛ qñ fuerit cā in pꝛoꝛa cerebꝛi:
tūc erit leſa imaginatio:ꝛ qñ fuerit in pte media:tūc erit
leſa ratio ꝛ cogitatio:ꝛ qñ fuerit in parte poſterioꝛi:tūc
M erit leſa memoꝛia ꝛ cōſeruatio. Et iſtis ṽtutib⁹ adueniūt
accñtia ſm modū ſm quē adueniūt alijs:hoc eſt vt coꝛ-
rūpant̄:aut diminuant̄:aut ꝓmutent̄ ad malas opera-
tiones:ꝛ coꝛruptio ꝛ diminutio fit a mala cōplōne frida
ꝛ hu. aut frida ſolū. Ex his q̄dā eſt mālis:ꝛ q̄dā nō mate-
rialis:ꝛ mālis nō eſt inuēta niſi ſociata duab⁹ qualitati-
bus:ſicut eſt in appoplexia ꝛ egritudine q̄ dr̄ ſubeth:et
q̄dā eſt a cōplexione māli apoſa q̄ in arabico noiat̄ aſir-
ſen abberit.i.frigus. ꝛ aliqñ accidit hec egritudo cere-
bꝛo mediāte oꝛe ſtomachi. Et cauſa ꝓpter quā ꝓmutant̄
iſte ṽtutes ad malā opationē eſt mala cōplō q̄ ꝓuenit a
cholera aut melia. Et qñ dominat̄ ſup cerebꝛū mala cō-
plexio calida:tūc fient imaginatiōes coꝛrupte:ꝛ oſitatio
nes:ꝛ ructus:ꝛ aliqñ coꝛruptiones cogitatiōis ꝛ memo-
rie. Et eſt poſſe eē malā cōplexionē hāc in cerebꝛo ſoluʒ
ſine apate:ꝛ eſt poſſe ipſaʒ eē ꝓpter colligationē alteri⁹
mēbꝛi:ſicut accidit in febꝛib⁹ qñ aſcēdit fumus a ſtoma-
cho ad cerebꝛū:ꝛ facit apa aut nō facit:ꝛ pōt eſſe ex apo

ſtematib⁹ q̄ fiūt in ſuba cerebꝛi:ꝛ pt eē vt ſint in pānicu-
lo:ꝛ pt eſſe vt ſint ex apatib⁹ q̄ fiunt in oꝛe ſtōchi:ꝛ ſigna
diſcretiua hoꝝ dicent̄ in libꝛo de ſignis. ¶ Sʒ coꝛruptio
q̄ accidit his ṽtutib⁹ ꝓpter cōplexionē melicā eſt cuʒ ti-
moꝛe q̄ fit ſine cā:ꝛ cū malis cogitationib⁹ ꝛ triſtitia ꝛ ti-
moꝛe rerū ipoſſibiliū. Et qñ vīcit̄ melia ꝛ fiunt accidētia
cholere in ipſa:tūc cōuertit̄ hō ad fernos moꝛes:ꝛ oēs
N motus ipſi⁹ ſunt praui ꝛ timoꝛoſi:ꝛ hec ipꝛeſſio fit in ani-
ma ꝓpter cōplexionē obſcuritatis melie. Sed nigredo
eius nō eſt cauſa huius ſicut dicūt medici:q̄ coloꝛ nō eſt
cauſa ſubalis ad coꝛrūpēdas ṽtutes anime:ſed hec cau-
O ſa ꝓuenit ab vna ſpecie male cōplōnis ſicut alie egritu-
dines. Et tu ſcis q̄ habit⁹ aie ſequunt̄ cōplōnē coꝛpoꝛeā
in hac ↄiunctiōe:ꝛ q̄ dicūt q̄ aia terret̄ ꝓpter humoꝛem
melicū nigrū ſicut terret̄ hō in obſcuro:dicūt ṽba cātio-
nū:q̄ aliq̄ leſio nō aduenit anime in obſcuro niſi ꝓuatio
ſenſati ſenſui viſibili:q̄ nō videt aia in coꝛpoꝛe vt poſſit
dici:q̄ ſentiat terroꝛē nigredinis:ꝛ magis ſedū eſt dice-
re vt videat extra:q̄ aia nō eſt extra nec intus. Sed eſt
ſciēdū q̄ de nā iſtius humoꝛis melici eſt vt ipſuʒ ſequant̄
hec accñtia:ſicut de nā ſanguis eſt vt ipſum ſequat̄ gau-
diuʒ ꝛ letitia:ꝛ nō dicemus ꝓpter hoc q̄ ſanguis det lu-
men aie:ꝛ hec res eſt manifeſta illi q̄ aliquātulum de nā
guſtauit. ¶ Et in hac egritudie q̄ dr̄ melia cadit magna
diuiſio inter medicos de eius cā. quidā dicūt q̄ poſſe eſt
vt in ipſomet cerebꝛo fiat:aut ꝓpter aduſtionē ſangui-
nis coꝛdis:aut ꝓpter os ſtōchi. Et qdā dicūt q̄ fit ab apo
ſtemate qđ generat̄ in fundo ſtōchi:ꝛ qdā dicūt q̄ fit ꝓ-
pter apa factū in meſeraicis:ꝛ qdā dicūt q̄ fit ꝓpter hu
P moꝛē melicū quē ſpargit ſplen ad ſtomachū:q̄ eſt extra
naturā ſuā qualitate. Et iſti rñdent ṽbis pꝛioꝝ ꝛ dicunt
q̄ ſunt ipoſſibilia q̄ cauſe iſtius egritudinis ſint calide:
eo q̄ accidētia iſtius egritudinis ſunt manifeſte frigida:
q̄a coꝛ ructus eſt acetoſus:ꝛ plures ipſoꝝ hñt vētoſita-
teʒ frigidā nō cuʒ multa ſiti. Et adhuc dicūt ſi eſſet cauſa
ꝓpter apa calidū in his membꝛis ſequeret̄ ex hoc ex ne-
ceſſitate febꝛis:ꝛ nos videmus q̄ in hac egritudine nul-
la eſt febꝛis. Et ego dico q̄ repꝛehēſio iſtoꝝ qui dicūt q̄
ſi iſta egritudo eſſet ꝓpter apata calida ſequerent̄ acci-
dētia calida ſicut foꝛtis ſitis:ꝛ ꝓmutatio cibi ad fumoſi-
tatē ꝛ paucitatē inflāmationis nō eſt neceſſariū penit⁹:
q̄a iaʒ dictū eſt q̄ caloꝛ extraneus:ꝓpterea q̄a facit ca-
loꝛē intrinſecū exhalare:ꝛ ipſum debilitat:nō eſt ipoſſi-
bile vt ſequant̄ ipſum accñtia frida:ꝛ faciāt ſimilia acci
dētia ſupꝛadicta:ꝛ maxime qñ caloꝛ extraneus ledet foꝛ
mā naturalē caloꝛis intrinſeci:aut coꝛrūpet ipſuʒ:ꝛ ꝓ-
pterea fit acetoſitas ſm Alexādrū per calidū ſicut ꝑ fri
gidū:q̄a caloꝛ itrinſecus nō foꝛtificat̄ niſi ꝑ caloꝛē qui ei
Q foꝛalr̄ nō repugnat. Et qđ dictuʒ eſt q̄ ſequit̄ neceſſario
febꝛis:q̄ omne apoſtema calidū qđ fit in his duob⁹ mē-
bꝛis ſicut experiētia teſtificat̄ hoc bene aſſerendū ē:q̄a
ipoſſe eſt hāc egritudinē eſſe ſine febꝛe:ſi ꝓpter talē fie-
ret cauſaʒ:excepto vno mō q̄ hoc apa fieret poſt decli-
nationē apatis. Quia tūc dicēdū eſt q̄ nō remanſit ex ca
loꝛe extraneo tñ:vt ſit ſufficiens ad febꝛeʒ faciendā:ſed
eſt tantus q̄ ſufficit ad leſionē faciēdā ſtomacho ꝛ cere-
bꝛo ſolum:ꝛ hanc mouere paſſionem. Et pōt eſſe q̄ hec
egritudo pꝛoueniat ſolum a ſplene:ꝛ videtur q̄ hec ſit
vna ex maioꝛibus cauſis ſpeciei iſtius egritudinis.

¶ De accidentibus ſomni ꝛ vigiliarum. Cap. 41^m.

DEINCEPS volumus loqui de accidenti-
bus ſomni et vigiliarum:et in pꝛimis volu- Diffinitio ſomni.
mus dicere diffinitionem ipſoꝛum. Et dicimus
q̄ ſomnus eſt pꝛofundatio ſenſus cōmunis ex
cerebꝛo ad coꝛ:ꝛ pꝛopterea tunc ligantur ſenſus parti-
culares ꝛ conſtringuntur in eoꝛum inſtrumentis:eo q̄

A Diſſo vigilie.

nõ eſt neceſſe vt moueanꝰ ad eoꝝ ſeruitia: ⁊ vigilia ē cõ-
trariũ hui⁹ hoc eſt aſcẽſus iſti⁹ ſenſus ad cerebrũ in locũ
ſuum: ⁊ ꝓpterea tũc diſſoluunꝰ oẽs ſenſus ꝑticulares in
eoꝝ inſtrĩs: vt operenꝰ actiões ipſoꝝ. ğ deſcriptio ſomni
eſt ꝑuatio mot⁹: ⁊ vigilie dſcriptio eſt cõtinuatio motus:
⁊ pt dici q̧ h mot⁹ iſtius ſenſus eſt foꝛalis cā ſomni ⁊ vigi
lie: ⁊ ſubm ſomni ⁊ vigilie eſt ſenſus cõis: ⁊ coꝛ eſt radix:
⁊ cerebꝝ eſt ipſi⁹ pᵐ inſtrm cũ quo opaꝰ. ¶ Et accñtia q̃
ſupueniũt ſomno eſt foꝛtis ipſius ꝓfunditas: ⁊ hoc fit pp
dñationẽ mlte friditatis cũ humiditate ſup cerebrũ aut
ſup mẽbrũ cõicãs ſecũ. ex accñtib⁹ q̃ ſupueniũt huic ope
ratiõi. p ꝯ̃riuz eſt vigilia. ⁊ cã ei⁹ oppo⁹ eſt cãe friditatis:
hoc eſt q: fit pp dñiuz caloꝛis ⁊ ſiccitatis. Et aliqñ eſt hec
res cõpoſita a duab⁹ cauſis: h egritudo ē egritudo voca
ta nabur: q: tũc iacet ſic doꝛmiẽs ⁊ oculos tenet aptos:
q: doꝛmire ē pp friditatẽ: ⁊ tenere oclos aptos ē pp ſic-
citatẽ. Et aliqñ ſũt egritudies in cerebꝛo in qb⁹ ſit pars

B

hoꝝ accñtiũ aut oia: ⁊ illi q ſciẽt q̧ dixim⁹ dabũt cãs vni-
cuiqꝫ accñtiũ: aut ſi ſint pñtes aut p̃terite. ¶ Et volum⁹
dicere de qbuſdã eoꝝ q̃ ſunt manifeſtioꝛa: ⁊ ꝑfecti⁹ ſciet
ꝑ hec q̃ dicenꝰ: poſtea alia q̃ nõ dicenꝰ. Et dicim⁹ q̧ q̃dã
eoꝝ vocanꝰ eldaar: ⁊ q̃dã noianꝰ elgab⁹. i. incub⁹. ⁊ q̃daꝫ
noianꝰ elçara. i. epilia. ⁊ q̃dã noianꝰ lecta. i. appoplexia.

Scotomia.

Sꝫ pᵐ ē ſup humoꝛẽ ſup quẽ dñaꝰ fumus: ⁊ iſte fum⁹ aſcẽ
det ad cerebrũ ⁊ mouebiꝰ: ⁊ tũc ſentiet patiẽs hũc motũ
ſic eẽt ex̃: q: q̃uis ſenſata habeãt q̧ moueãt ſenſus d̃ fo-
ris iã dixim⁹ q̧ nõ eſt ipoſſe vt moueanꝰ ab itrinſecis hu
moꝛib⁹: ⁊ ſi cerebrũ acgrit multã malã cõplõnẽ pp pſe-
uerãtiã harũ rerũ: tũc cadet patiẽs in terra ſic cadit epi
leptic⁹. Et iſte fum⁹ aliqñ fiet in ipſomet cerebꝛo: ⁊ ꝓpꝛie
in ſuis arterijs: ⁊ aliqñ aſcẽdet a ſtõ vel ab alijs mẽbꝛis.

Incubus.

¶ Sꝫ olcab. i. icubus eſt qñ ſentit hõ cuꝫ doꝛmit ac ſi p̃-
meretꝰ ⁊ aggrauaretꝰ a re quã abijcere nõ p̃t. Et maniᵐ ē:
q: hoc nõ eſt niſi pp aliquã ꝑuationẽ virtutis motiue pp
aliquã malã cõplõnẽ mãlẽ. Et q: cito diſſoluũꝰ opinanꝰ
vt ſiat ab humoꝛib⁹ fumoſis q aſcẽdũt cerebꝝ ⁊ ledũt ip

C Epilepſia.

ſuꝫ ſua q̃litate. ¶ Epilepſia ē egritudo q̃ facit cadere in
terrã patiẽtẽ in p̃mis: tũc mouenꝰ oia mẽbꝛa motu ma-
lo ex̃neo. deide ſic mouenꝰ donec hõ cadit: ⁊ ꝑuanꝰ oẽs
ſui ſenſus ⁊ virtutes aiales: aut diminuunꝰ ⁊ ꝯtrahunꝰ ⁊
colligunꝰ oia ipſi⁹ mẽbꝛa: ⁊ ꝯ̃hunꝰ ſic ſpaſmata. Et hoc ē
ſignũ manifeſtũ: q̧ paſſio ē i cerebꝛo: ⁊ collectio: ⁊ ꝯ̃ctio
mẽbꝛoꝝ pp motũ ex̃neũ ſigt q̧ hec ſpẽs ē vna ex ſpẽbus
ꝯ̃ctionis q̃ fit a v̄tute expulſiua: q: colligunꝰ ⁊ ꝯ̃hunꝰ mẽ
bꝛa in ſeipſis pp expulſionẽ rei ledẽtis ⁊ maxie in cere-
bꝛo. ⁊ ꝑpea iſte humoꝛ eſt ꝯ̃rius i ſine cõplõni cerebꝛi: ⁊
hoc facꝰ: aut ſua q̃litate: aut ſua foꝛa: ⁊ illð qð ſignat nob
q̧ nõ ſit pp humiditatẽ neruũ: nec pp ipſi⁹ ifuſionẽ eſt pp
ſubitã ipſi⁹ diſſolõnẽ: ⁊ d̃ nẽcitate ē q̧ humoꝛ faciẽs hoc

Scđa opio de cã epilſie

ſit ſubtilis: eo q̧ paroxiſm⁹ ipſi⁹ cito trãſit ſicut fit in egri
tudinib⁹ acutis. Sꝫ q: nos videm⁹ p maioꝛi ꝑte q̧ illi qui
hãc patiunꝰ egritudinẽ ſunt fridi ⁊ hu. ſicut pueri: aut fri
gidi ⁊ ſicci ſicut ſenes: ⁊ vlr q: hec accñtia apparẽt ſup
fridos ꝓ maioꝛi ꝑte ſignat q̧ cã hui⁹ egritudis eſt humoꝛ

D

groſſus. Sed ꝯ̃dicit nobis hoc q̧ humoꝛ groſſus nõ cito
diſſoluiꝰ ſiue diſcurrat ꝑ ſtrictos meat⁹ ſiue ꝑ latos: ſicut
dicit Gal. q: diſſolõ nõ eſt aliõ q̃ꝫ dñatio nãe ſup humo-
reꝫ ipſuꝫ decoquẽdo: vt retineat qð ē ꝯueniẽs nutrimẽ-
to: ⁊ aliõ expellat: ⁊ hoc nõ fit in humoꝛe groſſo in eo q̧
ē groſſus niſi in lõgo tpe: ſicut teſtificaꝰ experiẽtia in egri
tudinib⁹. Et nos videmus q̧ cito diſſoluiꝰ hic humoꝛ. Et
ob hoc dðm ē q̧ hec egritudo nõ fit niſi pp fumũ q gene

li de locis affec. c. 7.

raꝰ i ipſomet cerebꝛo vl' in alio mẽbꝛo: qð ipꝫ ei trãſmit
tit: ſic dicit Gal. de iuuene q ſentiebat q⁹ qñ qdã fumus
fridus aſcẽderet ab vno mẽbꝛo ad cerebꝛũ: ⁊ qñ ꝑuenie
bat illuc cadebat epilepticus. Et hoc accñs eſt ſufficiẽs

E

ad ꝓbãdũ q̧ cã hui⁹ egritudis eſt ventoſitas fumoſa: ſed
iſta vẽtoſitas neſcio cõicat humoꝛib⁹ frigidis ⁊ humidis:
aut frigidis ⁊ ſiccis: ⁊ iſti humoꝛes ſunt iſti vento vt mã.
Et ꝓpterea curaꝰ h egritudo euacuãdo illos humoꝛes.

Scđa opinio.

¶ Et q̃uis dicaꝰ ꝑ nomẽ alicui⁹ hois: vt hoc accñs ſiat a
cholã: nõ dico hoc ipoſſe: ⁊ cadit in hoc rõ. naꝫ breuitas
paroxiſmi hoc adiuuat: ⁊ veniẽte accidẽte hoc aliqbus
ꝓpter iſtõ videmus q̧ hoc fit eis vtplm propter famẽ:
aut ꝓpter iram: ⁊ hoc oñdit vt ſiat a cholera. Et Gal. cu
rat hãc egritudinẽ cũ hierapigra in qua dñaꝰ aloes. Et
manifeſtũ eſt q̧ aloes nõ purgat niſi vnã duaꝝ rerũ: aut

Tertia opinio.

cholerã: aut humoꝛẽ cholericũ. ¶ Et qdam dicũt q̧ hec
egritudo fit a cõplõne mala nõ mãli frida ⁊ ſic. ⁊ hoc eſt

Pria rõ ꝯ ſra.c.

a rõne remotũ. Qð eſt: q: hec egritudo vtplm hꝫ paro-
xiſmos. Et adhuc ſi fieret ꝓpter malã cõplõnẽ nõ mãleꝫ

Scđa.

nõ fieret niſi a rebus extrinſecis. Qð eſt: qa mala cõplõ
non mãlis creata a mala cõplõne mãli eſt difficilis cura-
tionis: ⁊ a tali cauſa q̃lis hec eſt ipoſſe eſt fieri paroxiſmũ

F

epilepticũ: ⁊ ſm hoc nõ fieret hec ſpẽs niſi ꝓpter res ex-
trinſecas: hoc eſt ab aere frido. Qð eſt: q: mala cõplõ q̃
fit a talibus rebus extrinſecis eſt facilis diſſolõnis. Sed
remotũ eſt q̧ res extrinſece hoc eſt aer fridus poſſit idu
cere malã cõplõneꝫ cerebꝛo ſufficiẽtẽ iducere epiliam:
ſꝫ ſi experiẽtia hoc teſtificaꝰ raro hoc eſſe dꝫ. Et tu dbes
ſcire q̧ ꝓpter hãc ſciẽtiã nõ p̃t finalr ſcire rõnabilr de
oibus egritudinib⁹ q̃ ſint poſſes ⁊ q̃ nõ: q: egritudies cer
tificanꝰ ꝑ ſenſuꝫ: ⁊ poſtea aduenũt teſtimonia experiẽ-
tie ꝓpter plurimos ſentire: ⁊ poſt hoc fit cognitio cãrũ.
Et cã huius data eſt in loco alio nobilioꝛi iſto: ⁊ nos etiã

Appoplia

ipſaꝫ narrabimus in alijs libꝛis. ¶ Et appoplexia eſt qñ
hõ cadit ad terrã ⁊ ceſſat eius vox: ⁊ priuanꝰ oẽs opera-
tiones ⁊ motus totius coꝛpis excepto anhelitu. nã ꝑua-
to anhelitu moriꝰ patiẽs. Et ꝓpter hoc anhelitus eſt ma
nifeſtũ ſignũ ſup foꝛtitudinẽ vel debilitatẽ iſtius virtutis.
Qð ē: q: qñ anhelit⁹ fuerit groſſus ⁊ mal⁹ ſignãt ſup foꝛti
tudinẽ: ⁊ qñ fuerit quietus ſignat debilitatẽ. Et Hip. dic

G

q̧ qñ appoplexia eſt debilis nõ curaꝰ de facili: ſꝫ qñ eſt
foꝛtis curã nõ recipit. Et cã hui⁹ egritudis eſt de neceſſi-
tate ꝑuatio mot⁹ vlis ⁊ ꝑticularis. Et q: declaratũ eſt q̧
motus vlis hꝫ duo p̃ncipia: p̃mũ quoꝝ ē in coꝛde: aliõ ē
in cerebꝛo: ⁊ cerebrũ nõ facit ſuas opatiões niſi pp coꝛ. ğ
ē nec̃e vt cerebꝛo veniat vna egritudo vlis cõicãs toti
coꝛpi. Et hoc fiet neſcio pp oppilõnẽ viaꝝ ſpũs: q ꝑuenit
a coꝛde ad cerebrũ: ⁊ iſte ſunt arterie: aut ꝓpter foꝛtem
oppilõnẽ ventriculoꝝ cerebꝛi: ꝑpea qa qñ illi claudunꝰ
ipediꝰ via ſpũi aiali qui dat mẽbꝛis oib⁹ ſenſuꝫ ⁊ motũ: ſi
ita ē vt dic̃ Gal. q dicit q̧ mittiꝰ a cerebꝛo ſpũs aialis ſic
mittiꝰ a coꝛde ſpũs vitalis itrinſecus: aut ſit q: coꝛrũpiꝰ
cõplexio cerebꝛi. Qð eſt: q: qñ illa coꝛrũpiꝰ: coꝛrũpiꝰ tẽ-
perãtia cũ qua reperiꝰ caloꝛ itrinſecus coꝛdis: ad hoc vt
poſſit opari ſenſuꝫ ⁊ motũ: ſicut dclaratũ ē in nãli phia.
Sꝫ in cameris coꝛdis nõ p̃t euenire hoc accñs: qð hãc
egritudinẽ faciat. Qð eſt: q: pat⁹ ꝑueniretꝰ ad moꝛteꝫ. Et

H

poſtq̃ꝫ ꝓbatũ eſt q̧ cã egritudinis in his duob⁹ locis eſt.
ğ cã quã dat Hip. ē verax: ⁊ ẽt illa quã dat Gal. Et Hip.
dicit q̧ qñ hõ ſubito ſine voce ſit ⁊ cadit in terrã: tũc fa-
cte ſunt oppilõnes in vijs q̃ ſunt iter coꝛ ⁊ cerebrũ: hoc
eſt in arterijs. Et Gal. hoc confiteꝰ in libꝛo de accidẽti ⁊
moꝛbo: ⁊ in libꝛo de mẽbꝛis doloꝛoſis dicit: q̧ h egritu-
do fit pp oppilõnẽ in vẽtriculis cerebꝛi. ğ intendit Gal.
vt ſiat a duab⁹ cauſis. Et ſignũ eſt vt ſiat ex oppilõne ar-
teriarũ cũ apparẽt ſigna dñationis ſanguinis ſup patiẽtẽ:
⁊ hec curaꝰ cũ flobotomia. Et ſignũ oppilõnis foꝛtis vẽ-
triculoꝝ cerebꝛi eſt qñ apparẽt ſigna dñationis humoꝝ
fridoꝝ in coꝛpe. Et curatio hui⁹ fit cũ ꝑmutatiõe cõplõ-
nis illi⁹ mali humoꝛis cũ eñone cũ medicinis purgãtibus

I De ſubeth
humores illos fridos: ⁊ cū cliſterijs cōuenientibus: q̄ illa ſunt mirabilia in hac cura. Et hec egritudo q̄ dr̄ ꝓfundatio ſomni eſt ꝓpinquior vt ſit ꝑ oppilatōnē arteriarū q̄z vt ſit ꝑ oppilatōnē neruoꝝ: ꝓpterea nō ē in hac paſſiōe difficultas anhelitus: nec ēt ꝯuertit̄ ad paralyſim ſicut apoplexia. Et illa q̄ fit ab humorib⁹ ſiccis facit ſtare pacientē oculis aptis ⁊ noiat̄ alcaſia: ⁊ ſi fiat ab humoribus humidis ſtat oculis clauſis: ⁊ hanc ſpeciē noiant medici ſubeth. ¶ Hucuſq; locutiſumus d̄ egritudinib⁹ ⁊ accidētibus breuiter ſm̄ q̄ nobis viſū eſt ſufficere: eo q̄ mea ītētio in hoc libro nō eſt niſi in dādo regulas q̄ ſint ꝑncipia artis medicine oibus volētib⁹ in hac ſcia ire via nobiliori: ⁊ illis q̄ ēt volūt poſtea abūdare in ꝑticularibus iſtius artis ſm̄ hūc ordinē ⁊ diuiſionē. Et ſcias q̄ cōparatio iſti⁹ libri ad totalitatē iſti⁹ ſcie ē ſicut cōparatio elemētoꝝ artificij ad artificiū. Et ſicut pictores ꝑ depingūt circuitū figure quā facere itēdūt: ⁊ poſtea replēt hoc cōtinēs ꝑticularib⁹ reb⁹ ex diuerſis colorib⁹ donec ſit figura illa ꝯueniēter ipleta: ſic ⁊ nos intēdimus facere in nr̄o libro. Et ſi de⁹ nobis lōgitudinē cōceſſerit vite ⁊ nos ꝑſeruerit ab accītibus t̄pis: aliuz faciemus librū in practica huic nobili ordini r̄ndentē ſm̄ q̄ factus eſt iſte liber colliget: qui omnia cōtinentia iſtius ſcientie replebit.

K

¶ Explicit liber Tertius: qui fuit de egritudinibus.

¶ Incipit liber Quartus: qui eſt de ſignis ⁊ ꝓnoſticis ſanitatum ⁊ egritudinum: ⁊ continet capitula ſexaginta.

¶ De ſignis ſanitatis ⁊ egritudinibus in gn̄ali. Cap. pᵐ.

Diuiſio.

ISTA PARS diuidit̄ in duas partes. Prima narrat ſigna ſignificātia ſanitatem actualē in q̄libet operatiōe corꝑis in quolibet mēbro. Scd̄a narrat ſigna ſignificātia ſuꝑ egritudines ⁊ cauſas ipſaruz. Et hec ps iterū partit̄ i duas ꝑtes: eo q̄ hec ſigna aut ſignificāt ſuꝑ egritudīes p̄ſētes q̄ plurimū ueniunt̄ i hac arte: aut ſigñant t̄pe ſanitatis ⁊ egritudis ſuꝑ egritudinē futurā. Sz ſigna q̄ ſigñant ſuꝑ egritudīes p̄teritas parū ſunt in hac arte vtilia. ¶ Et icipiemus narrare ſigna ſignificātia egritudinē p̄ſentez in toto corꝑe ⁊ in quolibet mēbro. Et poſtea dicem⁹ ſigna ſignificātia egritudīes futuras. Et poſtea dicem⁹ ſigna ſignificātia ſuꝑ egritudīes p̄ſētes. Sz ſigna ſignificātia in egritudinib⁹ p̄ſētib⁹ ſuper egritudīes futuras adiūgā iſtis ſignis egritudinū p̄ſētiū. Et ſilr̄ vr̄ vt ponā ſigna ſignificātia ſanitatem futurā in egritudinib⁹ in hac eadē parte: q̄uis ꝑtineant ſanitatis parti. Propterea q̄ ſunt vna ex reb⁹ q̄b⁹ ꝓcedit ⁊ trāſit medic⁹ ad medicinā: ſicut in reb⁹ q̄ artificialr̄ fiūt. Qd̄ ē: q̄ nomē maioris ꝑtātis earū deriuat̄ egreſſa q̄ fiūt artificialr̄ in ꝑmutatiōe ipſarū a re a q̄ fit ꝑmutatio: ⁊ nō attribuit̄ rei ad quā ꝑmutat̄: ⁊ hoc eſt ꝯ̄ū reb⁹ nālib⁹: hoc ē q̄ ſolū fiūt ꝑ nām. ⁊ cām hꝫ oñdi in nobiliori loco iſto. Qd̄ ē: q̄ ꝑmutatio ē gen⁹ rei ad quā ꝑmutat̄ virt⁹: ⁊ hec eſt ꝯ̄ū plus q̄z gen⁹ rei ad quā ꝑmutat̄: virtus aūt eſt in eis manifeſta magis q̄z in ea a q̄ fit ꝑmutatio. Et ꝑpea cōueniēti⁹ ē ſigna ꝯiūgere ſanitatis future cū ſignis egritudinis p̄ſētis: q̄ medic⁹ trāſit ab illis ad ſanitatē: ⁊ appellant̄ illi trāſit⁹ medicia ⁊ nō ſanitas. Et adhuc q̄uis ipſa ſint ſanitatis ſigna ſunt aliquo mō ꝑtes egritudis: eo q̄ ſignificāt ſuꝑ remotionē egritudis. ¶ Et ego icipio narrare ſigna ſigñantia ſuꝑ ſanitatē: ⁊ dico q̄ ſanitas ſicut dictū eſt in diffōne ipſi⁹: ē bona hitudo in mēbro ꝑ quā hꝫ pati aut agere ſuā actionē aut paſſionē nālē. Et hec bona hitudo diuiſa ē in duas ꝑtes: q̄rū vna eſt appropriata mēbris ꝯſilib⁹ in q̄b⁹ ſunt nouē cōplexiones: alia officialib⁹ mēbris q̄ eſt q̄tuor generū q̄ ſupi⁹ dc̄a ſunt. Et q̄ ps maior iſti⁹ diſpōnis in mēbris nō eſt manifeſta ꝑma frōte: et maxie in mēbris nō apparētib⁹: ob h̄ nece fuit narrare

L Ordo.

M Diffō ſanitatis.

N
ſigna ſigñantia ſuꝑ qualib; diſpōnē cuiuſlꝫ mēbri. vꝫ. ix. cōplexiones: q̄ ꝑ ſunt in cōſilib⁹ ⁊ ſcd̄e in cōpoſitis. Et ſilr̄ narrabim⁹ ſigna q̄ ſigñant ſuꝑ tēperatā cōplexionē ⁊ nō tēperatā: ⁊ ſanitatē appropriatā mēbris officialib⁹. ⁊ via qua poterimus oia hec cognoſcē ꝑ nō eſt niſi ab actiōe ⁊ a paſſiōe hoꝝ mēbroꝝ aut reb⁹ q̄ ꝓueniūt a v̄tutib⁹ ipſorū. Qd̄ eſt: q̄ actiōes ⁊ paſſiōes ipſoꝝ: ⁊ res q̄ ab eis ꝓueniūt ſunt apud nos notiores: ⁊ a reb⁹ notiorib⁹ ꝓcedere debem⁹ ad min⁹ notas. ⁊ res ꝓueniētes ab opib⁹ ſunt ſicut calor: macies: pinguedo: ⁊ accidētia q̄ apparēt ab exterioribus a corꝑe. ⁊ debes ſcire q̄ medici ꝑ maiori ꝑte nō ſunt vſi loq̄ niſi de ſignis ſignificātib⁹ ſuꝑ ſanitatē mēbroꝝ cōſimiliū. ſꝫ de ſignis ſignificātib⁹ ſuꝑ ſanitatē mēbroꝝ officialiū nō ſūt locuti niſi ꝑ accn̄s. Sz tales q̄les ſum⁹ volumus loq̄ de vtriſq;: ⁊ icipiem⁹ loq̄ a ſignis ſigñantib⁹ ſuꝑ cōplexionē eq̄lē. i. tēperatā: q̄ ꝑor ē nā: ⁊ ēt q̄ extrema nō cognoſcunt̄ niſi ꝑ cōparationē eoꝝ ad media. Et dicim⁹ q̄ ex. ix. cōplexonib⁹ q̄dā appropriant̄ vnicuiq; mēbro: et q̄dā ſunt q̄ appropriant̄ vni corꝑi i cōpōne mēbroꝝ adinicē. Et eſt ſciēdū ꝑ ſigna ſigñantia cōplexionē vniuſcuiuſq; mēbri in. ix. cōplexionib⁹: ⁊ cognitis illis poterim⁹ iudicare ſuꝑ cōplexionē toti⁹ corꝑis: ⁊ maxie mēbroꝝ ꝑncipaliū. ⁊ incipiem⁹ narrare cōplexionē cordis: q̄ cor ē mēbrū: cui⁹ cōplexio cōicat mēbris oib⁹: q̄ q̄n hoc mēbrū eſt tēperatū ſunt mēbra ꝑ maiori parte tēperata in caliditate: q̄ eſt dator oibus mēbris cōplexionē qua agūt ⁊ patiunt̄. Et adhuc q̄n erit cōplexio aliorū mēbroꝝ diſtēperata ſicut cōplexio epatis poſſe eſt cōplexionē cordis nō eſſe temperatā ꝓpter colligantiā ipſius ad mēbra: ⁊ ꝓpter hoc narrabimus ſigna cordis quādo ſunt tēperata ⁊ intemperata: eo q̄ illa ſunt ſigna omnium membrorum.

O

¶ De ſignis ſanitatis cordis ⁊ eius diſcraſie. Cap. 2ᵐ.

ET INTER ſigna ſignificātia ſuꝑ cōplexionē cordis ſignū qd̄ ꝓpriū ē in ſignificādo ſuꝑ cōplexionē cordis ē pulſus: ⁊ poſt illuz anhelit⁹. q̄ q̄n pulſus nō eſt magn⁹: neq; paru⁹: neq; tard⁹: neq; velox: neq; rarus: neq; ſpiſſus: ne ſcio ſigñat tēperatā cōplexionis cordis iter calidū ⁊ fridū: ⁊ ſiccū ⁊ humidū: ⁊ talis pulſus q̄lis ē iſte reperit̄ in his q̄ naſcunt̄: ⁊ ſtant in climate tēperato vꝑſm: ſicut in terra Hippo. ⁊ in plurib⁹ terris grecie: niſi eueniāt accidētia extrinſeca: ⁊ ꝓpterea dicit Gal. q̄ hoie terrarū calidarū nō p̄nt dare nob̄ tēpatā cōplexionē. Et nō eſt dōm q̄ pulſus fortis ſit nālis: eo q̄ i alijs q̄uis nō ſint tēperata plurimū ueniat̄ in climatib⁹ nō tēperatis: ſicut nō dōm q̄ color niger in hoie ſit nālis q̄uis non inueniat̄ in ethiopia ēt alb⁹. Et tēperātia anhelit⁹ ſimilr̄ ſignificat ſuꝑ tēperatā cōplexionē cordis: ſaluo vt cōparatio anhelit⁹ ad cor nō ſit maior debito q̄ ſi hoc eſſet non ſolū eſſet tūc anhelit⁹ tēperat⁹ ꝓportionādo cordi ſolū. Sed eēt adhuc maior: q̄ nō eſt ipoſſe cōplexionem cordis eſſe calidā ⁊ pect⁹ ⁊ pulmo ſint maiores debito cōparatiōe ad ipm cor. vt faciat tūc anhelit⁹ q̄ nō eſt magn⁹ niſi ꝓpter largitatē viaꝝ pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ illud idē qd̄ facit anhelit⁹ magn⁹ ꝑ ſe: eo q̄ ſi pulmo ⁊ pect⁹ eſſent ſꝫ cōparationē creationis cordis: tūc pulmo ⁊ pect⁹ multiplicarent̄ in caliditate cordis. Sz ſignū qd̄ ſigat ſuꝑ cōplexionē cordis ꝑ diſpōnez alioꝝ mēbroꝝ eſt vt ſit pectus mediocre inter magnitudinē ⁊ ꝑuitatē. Et ſilr̄ tēperātiā ſue cōplexionis ſignificāt ſignificātia ſigna tēperātiaꝫ cōplexionis epatis: aut tēperātiaꝫ cerebri aut vtraq;. Et h̄ iō q̄ in epate ⁊ cerebro nō eſt calor q̄ ſit ꝓprius in eorūꝫ eſſe: niſi calor ꝑtiū ꝯſiliuꝫ in q̄b⁹ ſunt cōpoſita. Sed calor cū quo vnuſq̄ſq; opat̄ artes ſuas eſt de neceſſitate calor qui trāſmittit̄ eis a corde: ⁊ iſte calor eſt in eis ſicut fota. Sed calor q̄ ē in eis ꝓprie ē ſicut nā. Et q̄ tēperātia rei ⁊ ꝑfectio ſue opationis nō ſtat niſi ꝑ formā eſt neceſſa-

pᵐ ſignū
P
2ᵐ ſignū
Q
3ᵐ ſignū

A rū: vt qñ iſta duo mēbra ſūt tēpata ſit eoꝝ tēperātia ꝑꝑ formā ipſoꝝ: ⁊ tēperātia ſuarū foꝛarū eſt necio ꝑꝑ tēperātiā datoꝛis iſtarū foꝛaruꝫ: ⁊ iſtud eſt coꝛ. Et nō eſt dōm ꝙ poſſe ſit ꝙ caloꝛ cordis ꝗ mittit mittat eis caliditateꝫ ſupfluā: ⁊ ꝙ ſit cōplō iſtoꝝ duoꝝ mēbꝛoꝝ veniēs ad eam a partib⁹ ꝯſimilib⁹ epati ⁊ cerebꝛo reſiſtat calori ꝗ ꝑueniret a tēperātia cordis vt ꝑ iſtā ꝯtrietatē reſultet in cerebꝛo ⁊ epate tēperātia cōplōnis: qꝛ talis tēperātia q̄lis ē h̄ dꝫ equodeꝛ: ⁊ ñ veraciter vt faciat opatiōes. Itē ſignāt ſup cōplōnē cordis tact⁹: ⁊ carnoſitas pectoꝛis. naꝫ ſi tēperata eſt ſignāt tēperātiā cōplōnis cordis. Sꝫ tēperātia carnis ꝑ maioꝛi parte ſequit̄ tēperātiā cōplōnis cordis: ⁊ ꝑꝑriā caro exiſtens in hoc loco: ⁊ ꝑꝑ hoc caro hñt tēperatā cōplōnē cordis, nō erit macilenta nec pinguis ſupflue. Itē ſignāt ſup tēperātiā cordis tēperātia virtutuꝫ anime: ſicut ira planicies: manifeſta eā ꝯfidētia ⁊ puſillanimitas: ⁊ ſimilia his. Itē ſup tēperātia cordis ſignificat cōpoſitio ipſius: hoc eſt in pōne ſua: ⁊ ſua mēſura et

B figura. Qd̄ eſt: qꝛ qñ ſua cōplō erit tēperata, ſunt res ꝓdicte vt plī ſm viā nālē. ⁊ ſilr qñ ſue opatiōes ſunt ꝯueniētes ſue cōplōni ſignāt ſup ſuā tēperātiā. Qd̄ eſt: qꝛ nō eſt ipoſſe eſſe aliquem pulſuꝫ velocē ꝓpter ſtricturā ſuarū arteriarū: cū nō ſit hoc ꝑꝑ calorē ipſi⁹: ſicut accidit hoib⁹ pinguib⁹. Et vlr difficile ē dare ſigna ſignantia ſup cōpōnē mēbꝛoꝝ itrinſecoꝝ: ⁊ ſup ſpēs eoꝝ: ⁊ ſup colligātiā eoꝝ: ꝑꝑea reliquerūt medici hāc ſpēꝫ ſanitat: ⁊ ñ ſunt locuti de ea: ⁊ ꝓceſſerūt ſoluꝫ de ſignis cōplōnalib⁹. Sꝫ medico nō ſunt h̄ min⁹ necia illis. ⁊ ꝑꝑea volum⁹ loq̄ de hac ſpē breuiter ſic ſum⁹ ꝯſueti: ⁊ dicim⁹ ꝙ ex reb⁹ ſignificātib⁹ ſup tēpatā cōplōnē cordis ⁊ eq̄lē eſt tēperātia cōpōnis mēbꝛoꝝ extrīſecoꝝ: ⁊ maxie pectoꝛis: ⁊ mēbꝛoꝛuꝫ ꝓpiquoꝝ eidē: ⁊ bona ꝓpoꝛtio cuiuſlibet iſtoꝝ mēbꝛoꝛū ad alia: ⁊ h̄ vocat̄ pl̄chꝛitudo: qꝛ pl̄chꝛitudo magis attribuit̄ cōpōni: ſic vt⁹ ⁊ foꝛtitudo magis attribuit̄ cōplōni. Et nos nō dicim⁹ ꝙ tēperantia cōpōnis iſtoꝝ mēbꝛoꝝ ſignificet ſup tēperātiā cordis niſi ꝑꝑea: qꝛ vt⁹ iformatiua

C nō foꝛmat alia mēbꝛa niſi mediāte caloꝛe cordis: ſic vt⁹ nutritiua nō fac ſuas opatiōes niſi mediāte cōplōne ſua. Et tū ðbes ſcire ꝙ hec ſignātio ñ ꝯuertit̄: qꝛ poſſe eēt coꝛ eſſe tēpate cōplōnis ⁊ bone cōpōnis: ⁊ tñ cōpō aliquoꝝ mēbꝛoꝝ eēt leſa: ⁊ h̄ ꝑuenit a nā: ⁊ h̄ raro ꝯtigit ſic raro ꝯtingit ex alijs reb⁹ nociuis q̄ ꝑueniūt ab alijs mēbꝛis: ⁊ ille ꝯuertūt̄ ⁊ coꝛrūpunt̄ cōplōne cordis ꝑꝑ aliquā colligātiā. ¶ Sꝫ ſigna ſignantia ſup diſtēperātiā cordis i. 4. q̄litatib⁹ ſūt ꝯtria iſtis. Hoc ē qñ pulſus fuerit foꝛtis velox aut ſpiſſus ſignāt exceſſuꝫ caloꝛis niſi ꝯtigeret ꝑꝑ ſtrictuꝛaꝫ nālē in vijs arteriaꝝ q̄uis h̄ raro accidat in cōplōne ea. ꝑꝑea qꝛ nā caloꝛis eſt apire ⁊ extēdere ꝑtes niſi foꝛēt ſicce: eo ꝙ reſiſtit egreſſiōi: ⁊ ſi cū ſiccitate fuerit duricies tactus ſignāt vltimitatē ſiccitatis: ⁊ ſilr anhelit⁹ ꝯtri⁹ nāli ſigt̄ ſup idē: dūmō ñ ſint pect⁹: pulmo: aut eoꝝ vie minoꝛes cōpetētib⁹. Itē oꝛt⁹ piloꝝ ⁊ tact⁹ calidus hñt ſup eādē cō

D plōnē ſignāre. Et vlr ſcias ꝙ ad calorē cordis ſequit̄ caloꝛ oīum mēbꝛoꝝ: excepto ꝙ nō ſit reſiſtētia accītalis a mēbꝛis hñtib⁹ dn̄antiā in coꝛpe ſic ſūt epar ⁊ cerebꝛū: qꝛ poſſe ē ꝙ cōplō iſtoꝝ duoꝝ mēbꝛoꝝ ex ꝑte mēbꝛoꝝ cōſimiliū ex q̄b⁹ ſūt cōpoſita ſint fridioꝛa ðbito: ⁊ tūc erit coꝛ calidū: ⁊ cerebꝛū dicet̄ fridū. Sꝫ in hoie hñte talē cōplexionē refrigerabit̄ in fine coꝛ: ⁊ maxie qñ dn̄at̄ friditas: qꝛ h̄ mēbꝛū nō eſt datū niſi ad temperādū caliditatē cordis. Itē ſignāt ſup caliditatē ⁊ ſic. cordis accītia aīe ſic ira: ita ꝙ ꝗ cito iraſcit̄ hꝫ cōplōnē calidā cordis: ⁊ ſi ſua uerit hꝫ ēt ſiccā. Et ſilr ſigt̄ ſiccitatē cordis macies pectoꝛis ⁊ ſiccitas coꝛpis. ¶ Sꝫ cōplō cordis dn̄ans i caliditate ⁊ hu. ſignāt a foꝛtitudīe cordis ⁊ mollicie pulſus. Et ſi habuerit mollicieꝫ cū ſua foꝛtitudīe ſigt̄ ſolā humiditateꝫ.

E Et ſilr ſigna caliditatis ⁊ hu. cordis ſunt magnitudo pectoꝛis ⁊ alioꝝ mēbꝛoꝝ: ⁊ iō aīalia q̄ ſunt calida ⁊ hu. ſunt maioꝛis cordis ceteroꝝ: velut aīalia naſcētia in locis humidis. ¶ Sed ſigna friditaꝫ ⁊ ſic. cordis ſunt cōpoſita ex oppoſitis ſignoꝝ caliditatis: tñ ſeruāt ſigna ſiccitatis. Et ꝑꝑea pulſus taliū eſt paruus: rarus: tardus: durus: ⁊ anhelitus eoꝝ eſt ſilis ⁊ tactus pectoꝝ eoꝝ eſt frigidus. Et ſilr eſt in cōplexione alioꝝ membꝛoꝝ ipſoꝝ: niſi ſit in eis reſiſtentia accidentalis. Et pectus iſtoꝝ eſt nudum pilis. Et iſti ſunt in vltima timiditate. Et vniuerſaliter ipſoꝛuꝫ iuuentus aſſimilatur ſm plus ſenectuti: ⁊ ſi pertinent ad ſenectutem: ſenectus eoꝛum aſſimilatur moꝛti.

¶ De ſignis cerebꝛi ⁊ ipſius complexionum ſanarum ⁊ egrarum. Cap. 3m.

ET POSTQVAM locuti ſum⁹ ſup ſanitatē

F cordis appꝛopꝛiatā mēbꝛis ꝯſimilib⁹: ⁊ ſup ſanitateꝫ appꝛopꝛiatā mēbꝛis officialib⁹. deinceps volum⁹ loq̄ de ſignis ſignificātib⁹ ſup temperātiā ⁊ ſanitatē cerebꝛi. Et dicemus ꝙ temperantia dꝫ recipi in cerebꝛo: ſicut in alijs mēbꝛis: hoc eſt vt ſit appꝛopꝛiata ſuis mēbꝛis ꝯſimilib⁹ aut ſue cōpōni. Et icipiemus a tēperātia ⁊ dicemus ꝙ ſignoꝝ q̄ ſignāt ſup tēperatā cōplexionē cerebꝛi q̄dā ſumunt̄ ab opationib⁹ ⁊ opationes ipſi⁹: aut appꝛopꝛiate ſunt ſenſui cōi: aut imaginationi: aut cogitatiōi: aut memoꝛie: aut vtuti nutritiue. h̄ eſt ꝙ appet ex ſupfluitatib⁹ q̄ egrediunt̄ a narib⁹: palato: oculis: ⁊ ſilib⁹. Et q̄daꝫ ſumunt̄ ab alijs ſic a tactu ⁊ oꝛtu capilloꝝ ⁊ ab eoꝝ foꝛa ⁊ ſupfluitatib⁹ q̄ ab ipo egrediunt̄: ita ꝙ ſi ſint tpate i quātitate ⁊ q̄litate ſignāt ſup tēperātiā ipſi⁹. Et ſilr qñ opatiōes ſomni ⁊ vigiliaꝝ ſunt tēperate: ⁊ ꝙ ſit mediocritas īter pigritiā ⁊ velocitatē ⁊ iudicia ſua ſint recta ⁊ ſenſus ſint clari ⁊ boni: ⁊ tact⁹ ſit tēperat⁹ ita vt nō ſit calid⁹ vel fridus. Et capilli ꝗ oꝛiunt̄ nō ſint oīno extēſi ſeu plani vl̄ toꝛtuoſi ſeu criſpi albi vl̄ nigri: ⁊ deniratio ſue foꝛe eſt vt ſit fig⁹ ei⁹ ſilis figure cerebꝛi tēperati: ⁊ tūc ſignāt ſup tē

G perātiā cōplōnis: ⁊ ſignātio tēperātie ſue figure eſt ſicut dic̄ Hal. ꝙ ſit ſic figura ſphericā cerea leuiter ab vtraq̄ ꝑte ꝓſſa: ⁊ vt nō ſit magnū vel paruū: ⁊ ꝙ ſupfluitates diſcurrētes a cerebꝛo ſint pauce ⁊ cōpetēter digeſte. Et ſi fuerit cū h̄ aliq̄ ſpiſſitudo ſignuꝫ eſt ſiccitatis: ⁊ ſi fuerint mlte ⁊ digeſte ſignāt ſup caliditatē ⁊ hu. ⁊ ſi cū h̄ fuerit crude ⁊ in quātitate mlta ſignāt ſup friditateꝫ. Et ſi cū hoc fuerint aquoſe ſignāt ſup friditatem ⁊ hu. Et dicit Hippo. de hac cōplōne ꝙ ei⁹ ſanitas eſt ꝓpingoꝛ egritudini q̄ꝫ ſanitati. Sꝫ opatiōes cerebꝛi calidi ſunt vigilie et breuitas ſomni. Sꝫ ſi caliditati aſſociabit̄ aliquātula humiditas: tūc tales in ſomno aliquātulū augmētabunt̄: et ſi ſiccitas dn̄abit̄ dn̄abunt̄ vigilie. Et ꝗ hāc hñt cōplexioneꝫ veloces erūt ad actiones. Et actiones ſuas faciūt ſine diſcretiōe: ⁊ accipiūt ex mēbꝛis ſolū ſimilitudinē ⁊ nō diuiſionē: ⁊ erroꝛes eoꝝ ſunt mlti: ⁊ cogitatiōes eoꝝ male. Et ꝗ hñt ſigna ꝯtria iſtis ſunt doꝛmitoꝛes ⁊ pigri ⁊ tardi itellect⁹: ⁊ nō pñt recipe diuiſiōes rerū: necio tales fri

H gide cōplōnis ſunt: tñ ⁊ ipſi aſſumūt ꝓdictas res cōfuſe. Sꝫ cōplō cerebꝛi frida ⁊ ſicca abundat minus in ſomno q̄ꝫ frida ſola. Et frida ſola minoꝛis eſt ſomni q̄ꝫ frida ⁊ humida: ⁊ tactus etiā ſigt̄ ſup iſtas cōplōnes. Et capilli etiā hñt ſignationes eo ꝙ capilli ſunt ex ſupfluitate fumoſa q̄re capilli nigri ſignificāt ſup aduſtionem: eo ꝙ igneitas hꝫ albū denigrare. Et ſi cum hoc ſunt toꝛtuoſi ſignificāt ſup hoc ſiccitateꝫ ſicut accidit eis qñ tāgunt̄ ab igne. Et capilli albi ſignāt ſup mām crudā ⁊ idigeſtā: ⁊ ſi cū hoc fuerint extenſi ⁊ plani ſignāt ſup ſupfluitatē hūiditat. Et eodē mō capilli ꝗ cito oꝛiunt̄ ſignāt ſup caliditateꝫ: ⁊ ꝗ tarde eꝯ. Et ꝗ ſunt mediocres i coloꝛe ⁊ toꝛtuoſitate ⁊ in planicie ⁊ i oꝛtu veloci ⁊ tardo ſignāt ſup cōplōnē

I

temperatã ⁊ forma tortuoſa ẽt hꝫ ſignare ſup malã complexioné. Et ẽt caput magnũ vel paruũ hꝫ ſignare hoc. Et iſta ſepe inueniunt̃ in libris ſpicatoꝝ. Et ego nõ recordor oĩa eoꝝ ṽba niſi quoꝝdã ad hoc vt nr̃ itellectus nõ ſit diminutus in radicibꝰ rerũ: ⁊ illi q ſolũ ſunt medici indigẽt illis: ⁊ ego nõ ſum ex illis. ¶ Jtẽ oculus ſignat forti ſignatiõe ſup cõplõné cerebri: q: oculus rubeus hñs venas rubeas ſignat ſup cõplõné cerebri calidã: ⁊ ſigna cõtraria iſtis ſignant ſup cõplõné fridã cerebri. Et velocitas motꝰ ocl'oꝝ ſignat ſup cal'itaté cerebri: ſicut tarditas ſup friditaté: ⁊ mediocritas in iſtis ſignat ſup tẽperãtiaꝫ. Et ſubalbedo oculi ſignat friditaté cerebri: ſicut nigredo ſignat cal'itaté: ⁊ color medius iter ſubalbediné ⁊ nigrediné: q dr̃ varius ſignat tẽperãtiã: ⁊ hoc eſt: q: ſubalbedo ſit pp paucitaté digõnis: ob hoc iſte color eſt propinquus colori aq̃ ſimplr̃.

K

Et nigredo ſit pp exceſſũ decoctionis: ⁊ pp hoc dn̄at̃ in ipſo nigredo: q̄a nigredo ſignificat aduſtioné partiũ terreſtriũ dn̄antiũ in re. Et qð facit varietaté q̃ eſt color mediocris eſt vltia tẽperãta decoctiõis. Qð eſt: q̄a eſt minor q̃ʒ illa q̃ facit nigrediné: ⁊ eſt maior q̃ʒ illa q̃ facit ſubalbediné. Et ſcias ꝙ nõ ſolũ cãe q̃litatiue faciũt nigrediné aut ſubalbediné. Sꝫ ⁊ alie res ſunt multe q̃ adiuuãt ad hos colores faciẽdos q̃ nõ ſunt q̃litates vel cõplõnes: ſed ſunt res quãtitatiue vel locales. Qð eſt: q: nigredo pluries ſit pp multã quãtitateꝫ humiditatis oculi: aut q̄a poſita eſt in ꝓfundo multũ: ſicut tu vides in riuis ꝓfundis: q: pp ꝓfunditaté apparẽt velut nigri: eo ꝙ nõ recipiũt tm̃ ſplẽdoré ſicut ſi eẽnt largi ⁊ pauci. Et oculus ſubalbidus eſt ſm̃ ꝯriũ. † Et Gal. dicit ꝙ multa hũiditas glacialis adiuuat ad faciẽdũ ſubalbediné: eo ꝙ color iſtiꝰ humoris eſt ſicut color glaciei: et iõ mltitudo ipſius adiuuat ad faciẽdũ ſubalbediné: ſicut paucitas adiuuat ad faciẽdũ nigrediné: ⁊ hoc eſt ꝯriũ nr̃e opinioni: ⁊ mediocritas oĩum ſignat tẽperãtiã. Jſta ſunt ſigna ſignãtia ſup cõplõné cerebri. ¶ Sꝫ ſigna ſignificãtia ſup ipſiꝰ cõpõné ſilr̃ ſumunt̃ a cõplõne ⁊ opationibꝰ ipſiꝰ. Et iã diximꝰ qð figura nãli quã hẽre dꝫ: ⁊ colligãtia ſua apparet viſui: q: quedã capita hñt collũ ꝯueniẽs eidé: ⁊ q̃dã nõ: ſicut dicit Gal. Sꝫ largitas ⁊ ſtrictura ſuarũ viaꝝ ⁊ ſuaꝝ ꝯcauitatũ ſumunt̃ ab ipſiꝰ cõplõne. Qð eſt: q: vie cerebri calidi ⁊ humidi ſũt in vltimitate largitatis. fridi v̓o ⁊ ſicci ſm̃ ꝯriũ ipſius: ⁊ mediocres iſtarũ ſignant ſup calidũ ⁊ ſic. vl' ſup fridũ ⁊ hu. ⁊ ſua tẽperata cõpoſitio cognoſcit̃ qñ ſue vie ⁊ ſue cõcauitates ſũt in vltima tẽperãtia. Et qñ vie ⁊ ꝯcauitates cerebri ſunt nimis ſtricte: tũc hñs eas paratus eſt vertigini: ⁊ ſcothomie: ⁊ epil'ie: ⁊ alijs egritudinibꝰ ſi'libus. Jtẽ qñ ſub̃a cerebri ẽ minor debita: tunc accidet intellectui corruptio intellectus ⁊ ſtultitia: ſicut decrepitis: ⁊ vl'r quãdo corrũpitur oſſa cerebri exterius corrumpitur cerebrum interius.

Nigredo ſit pp mltitudiné hũiditaté ocl'i vl ꝓfundationé eius. idẽ ꝑ trac. cãtice tra. 52º. ⁊ 5º de generatione aialiũ. c. 3. in paraphraſi.

L

† Jn tecni c. 27. idem 3ª tertij tr. 2º. c. 34º vñ nota ẽ ꝯrietas. Gal. vult ꝑuitateꝫ cryſtalloidis opari nigrediné. Auer. v̓o albediné.

M

¶ De ſignis ſignificantibus ſuper ſanitateꝫ epatis ⁊ eius egritudinem. Cap. 4m.

DEINCEPS volumus loqui de ſignis ſignificãtibus tẽperãtiaꝫ ⁊ ſanitaté epatis. Et dicemꝰ ꝙ q̃dã eoꝝ ſignant ſup tẽperãtiã ſue cõplexionis: ⁊ q̃dã ſup tẽperãtiã ſue cõpõnis. Et ego incipio a ſignis cõplõnis: ⁊ dico ꝙ q̃dã ipſoꝝ ſumunt̃ ab opationibus: ⁊ q̃dã ſumunt̃ a quãtitate venarũ: ⁊ a tactu. Et ſcias ꝙ epar tẽperatũ generat ſanguiné purpureũ ⁊ dat coloré albedinis miſtũ cũ rubedine: ⁊ corpus dꝫ eẽ mediuꝫ in macié ⁊ graſſitié. ¶ Et vene debẽt eẽ mediocres iter largitaté ⁊ ſtricturã. ¶ Sed cõpl'o calida epatis cognoſcit̃ p hoc qð generat multã cholerã rubeaꝫ: ⁊ maxie in etate iuuẽtutis: ⁊ color taliũ declinat ad citrinitaté: ⁊ iõ cũ augmẽtat̃ calor ⁊ ſiccitas mltũ. generat̃ cholera aduſta: ⁊ tũc declinabit color ad fuſcedinem: ⁊ q̄buſdã denigrant̃ palpebre inferiores oculoꝝ ⁊ labia etiã iferiora.

Signũ pm.
Signũ 2m.

N

¶ Sꝫ epar fridũ cognoſcit̃: q: gñat mltũ fl'a: ⁊ ſanguiné crudũ: ⁊ aliqñ ex fortitudie albedinis ꝯuertit̃ in calcé: ⁊ ſi cũ hoc cõiũgit̃ ſiccitas: tũc gñabit̃ chol'a nigra ñ nãlis. ¶ Et cõpl'o hũida epat̃ cognoſcit̃ a mlta ꝑparatiõe putrefactiõis ⁊ dñatiõe hũiditatis ⁊ ſanguis: ⁊ ſi mltũ excedit trãſit ad hypoſarcã. Jtẽ vene large ſignant ſup epat̃ caliditaté: ⁊ magis ſi cũ hoc adiũgit̃ humiditas: ⁊ ſtricte ſignat ꝯriũm. in calido vero ⁊ ſicco epate eſt mediocris. ¶ Jtẽ ſignificat piloſitas ſup cõplexioneꝫ epatis: qð eſt quãdo hypocũdria ſunt multũ piloſa cal'itate ſignificat. Adhuc diuerſificat̃ hec ſignificatio ſm̃ diuerſitaté piloruꝫ: q̄a ſi ſunt groſſi tortuoſi: ⁊ nigri ſignificãt ſup caliditaté ⁊ ſic. ⁊ ſi ſunt ſubtiles ⁊ plani ſignificãt ſup humiditateꝫ. Et ſi vẽter ſit nudus pilis ſignificat friditatem. ⁊ ſi ſit mollis vẽter ſignificat humiditaté: ⁊ ſi ſit durus ſignificat ſup ſiccitaté.

O

¶ Et ſigna ſignificãtia ſup ſuã cõpoſitioneꝫ ſilr̃ ſumunt̃ a cõplexione ⁊ opationibꝰ: q̄a quãdo erunt tẽperate erit epar tẽperatũ in figura ⁊ poſitiõe: ⁊ quãtitate magnitudinis ⁊ paruitatis: ⁊ ſtrictura: ⁊ largitate venarũ: ⁊ cõpl'o cal'a ⁊ hu. ſignificat fortitudiné epatis ⁊ largitaté venarũ: ſicut friditas ⁊ ſic. ſignat ꝯriũ: ⁊ mediocritas eoꝝ ſignat mediocritaté iter calidã ⁊ humidã frigidã ⁊ ſiccam. ¶ Et debes ſcire ꝙ cõplõnes ſignificãtes ſup cõplõnes iſtoꝝ mẽbroꝝ ſunt cõplõnes innate q̃ ſũt a p̃ma eẽntia. Et hoc dico: q: inueniunt̃ cõplexiones acq̃ſite calide ⁊ fride a ꝯſuetudine: ⁊ vl'r a rebus extrinſecis. Et ſimile eſt huic q̄a inuenit̃ aliq̃s hñs coloré ſignificanteꝫ ſup friditaté. Et ſigna ſignificãtia cõplexioné ſui epatis ſignificabũt caliditaté. hoc eſt q̄a hẽbit venas latas. Tũc debemꝰ iudicare ꝙ cõplexio ſua naturalis eſt diuerſa ab accidẽtali: ⁊ quãdo erit ꝯriuꝫ debemus iudicare ꝯriũm.

P

hoc eſt q̄a cõplexio ſui epatis erit frigida ⁊ ſicca: ⁊ habitudo ſua erit groſſa ⁊ pinguis: ⁊ groſſities ſignificat caliditaté ⁊ humiditaté: ⁊ ſtrictura venarũ frigiditaté ⁊ ſiccitaté. ¶ Sed ſignificatio cõpoſitionis ſumptã ab operationibꝰ eſt hec: q̄a epati illius qui hꝫ venas ſtrictas eueniet oppilatio ipſo nõ vtente cibis oppilatiuis. Jteꝫ qñ epar erit paruũ cõparatũ ſtomacho ⁊ nõ ſuperũenerit aliqð accidẽs neceſſariũ erit vt habeat mollem ventré. nam hec eſt ꝑfecta ſignificatio ſuper paruitateꝫ epatis. Qð eſt: q̄a quãdo epar eſt paruũ nõ poteſt attrahere chilũ a ſtomacho: ⁊ tunc opꝫ vt exeãt ſupfluitates molles. Et homo quẽ tu ſcis dicit ꝙ breuitas digitoꝝ ſignificat paruitaté epatis: ⁊ hic apparet ꝙ neſciuit bene vbi eẽt ṽtus informatiua: ⁊ non cõſiderauit niſi in materiebus: ⁊ dimittamus iſtũ cuꝫ alijs. ¶ Dicit Ariſt. ꝙ epar in q̄buſdã hoĩbꝰ inuenit̃ in latere ſiniſtro ⁊ ſplen in latere dextro: ⁊ qñ ſupueniũt illis egritudines epatis apparent ſigna in latere ſiniſtro. Jſta ſunt ſigna ſignificantia ſuper cõplexioné ⁊ ſanitatem membroꝝ principalium.

Q

¶ De pulmone. Cap. 5m.

DEINCEPS volumus loqui de ſignis ſignificantibus ſuper complexionem ⁊ ſanitaté membrorum ſeruientium illis. Et incipiemus a pulmone ⁊ dicemus ꝙ cõplexio pulmonis erit temperata: tunc quãdo erit anhelitus temperatus in magnitudine ⁊ paruitate: ⁊ nõ recipiet leſioné ab aere calido aut frigido: ⁊ vox ſit temperata inter fortitudinem ⁊ debilitatem. Sed quãdo pulmo erit calidus anhelitus erit magnus ⁊ ledet̃ ab aere calido ⁊ iuuabit̃ a frido: ⁊ hñs talé pulmoné habebit vocé forté: ⁊ ꝯriũ operabit̃ contrariũ: ⁊ pulmo ſiccus cognoſcit̃ ex pte vocis claritatis: ⁊ ex paruitate ſputi. Et pulmo humidus ꝯria hꝫ ſigna pulmoni ſicco. ſ. groſſitudinem vocis ⁊ ſputi multitudinem. ¶ Sed compoſitio habetur a cõplexionem ⁊ operatio-

nib⁹ſil'r: eo ꝙ cōplo tēperata de neceſſitate h₃ cōpōnē₃ tēperatā. ſ. inter paruitatem ⁊ magnitudinē: ⁊ inter amplitudinē ⁊ ſtricturā viarū: ⁊ qñ erit calida erūt vie large. Et latitudo pectoris ſignat ſup latitudinē₃ viarū: ſicut dictū eſt in alijs: quia diximus ꝙ fortitudo vocis ſequitur largitatē viarū: ⁊ largitas ſignat caliditatē cōplexionis. ⁊ cā eſt: q₂ fortitudo vocis neceſſario ſignat caliditatē. S₃ cōplo frida ſignat ſtricturā viaꝝ ⁊ ꝺbilitatē: ⁊ maxie ſi huic ꝯiungat̃ ſiccitas. Velocitas vō anhelitus ſignat paruitatē pulmonis ⁊ ſtricturā ſuarū viaꝝ niſi cōplexio cordis ſit in cauſa. Pect⁹ aūt ſputoſū₃ ſignat mala₃ pulmonis pōnē: ⁊ ꝓpterea dicunt medici ꝙ plurimi talium venīūt ad vlcerationem pulmonis: ⁊ ad ethicā.

De ſtomacho. Cap. 6^m.

DEINCEPS volum⁹ loq de ſignis ſignificātib⁹ ſup cōplonē ſtōi. Et dicimus ꝙ ipſa cognoſcit̃ a ſuis opationib⁹: eo ꝙ ſtō tēperato ꝯuenit maior ciboꝝ pe: niſi nimis modū excedāt nāe: ⁊ nō accidūt eidē accītia q̄ eueniūt ſtō diſtēperato: ⁊ ſu⁹ appetit⁹ eſt nālis. Et in ſtō calido ſubtiles cibi ꝯuertunt̃ in fumū₃ ⁊ eidē₃ groſſi ꝯueniūt ⁊ ſuus appetitus eſt diminutus. Sed in ſtō frido ſigna ſunt ꝯ̄ria ꝓdcis: eo q₂ ei ꝯueniunt cibaria ſubtilia ⁊ groſſa in acetoſitatē₃ ꝯuertunt̃ in eo: ⁊ eius appetitus eſt excedēs. Et ſtōchus ſicc⁹ cognoſcit̃ ꝑ multā ſiti₃: ⁊ eidē paucus ſufficit pot⁹: ⁊ qñ nimiū recipit potū: ⁊ tūc in eo ſiūt fluctuatiōes. S₃ hūd⁹ ſignificat̃ a pauca ſiti: ⁊ deſiderat talis ſtomach⁹ hūida ſicut ſtōch⁹ ſicc⁹ deſiderat res ſiccas: ⁊ hoc ē qñ hūiditas ⁊ ſic. ineſt ꝑ nām: ſ₃ ſi ieſt accītal'r h₃ fit ꝑ ꝯ̄riū: eo ꝙ q h₃ ſtōm ſiccū appetit hūida: ⁊ q h₃ hūidū appetit ſicca. S₃ eq̄lis ſtōchus in ꝑuitate ⁊ magnitudīe cognoſcit̃: eo ꝙ tolerat quātitatē cibi ꝯueniētis: ⁊ ſi paruus fuerit noſcit̃ ex tolerantia pauci cibi: ⁊ ſi partit̃ cibus in paucas ꝑtes melius tolerat. Et ſtomachus magnus tolerat ꝯtrarium.

De complexionibus teſticulorum. Cap. 7^m.

SIGNA tēperātie ⁊ ſanitatis teſticuloꝝ ſumunt̃ ab opationib⁹ ipſoꝝ ⁊ ab accītib⁹. Et dicim⁹ ꝙ q eſt tēperatus in coitu nāl'r h₃ tēperātiā cōplonis teſticuloꝝ. Et ſi multū affectat nāl'r h₃ calidā cōplonē teſticuloꝝ. Et ſi cū hoc deſiderio ꝯiūgit̃ ſufficiētia in faciēdo ſignat hūiditatē ꝯiūctā iſti caliditati. Et qdā dīt ꝙ qñ cōplo teſticuloꝝ eſt calida ꝙ tunc eſt gñatrix maſculoꝝ plus q̄₃ feminarū. ⁊ qñ cōplo iſtoꝝ eſt frida tūc opat̃ ꝯtrariū. ſ. q₂ piger erit in coitu ⁊ gñabit filias: ſi cū friditate ꝯiūgat̃ ſiccitas: q̄ſi priuat̃ ab hac opatiōe. S₃ q appetitū h₃ magnū₃ ⁊ debilis exiſtit in tali opatiōe: ei⁹ cōplo ad ſiccitatē ꝑtinere vr̄. Sed ſignatio cōplonis hoꝝ mēbroꝝ ex ꝑte accidētiū apparentiū in ſpermate eſt: q₂ in tēperata cōplone ipſoꝝ eſt ſperma tēperatū in quātitate ⁊ q̄litate. S₃ ſi teſticuli ſunt calidiores debito erit ſperma plus in quātitate ⁊ ſpiſſius ꝯueniēti. Et qñ cōplexio eoꝝ erit frida erit ꝯ̄riū hui⁹: hoc ē q₂ ſꝑma erit paucū et nō coctū. Et humiditas magis ꝯuenit huic operationi q̄₃ ſiccitas. Et pili etiā ſignant ſup cōplonē hoꝝ mēbrorum ſm ꝙ ſignificāt ſuper alias cōplones: vt dcm̄ eſt ſupra.

De ſignis cōplonis totius corporis. Cap. 8^m.

ISTA ſunt ſigna ſignificātia ſuper cōplonē vniuſcuiuſq₃ mēbroꝝ pncipaliū ⁊ ſeruientiū eis. Et cognoſcēdo iſta ⁊ cōparationē vni⁹ ad alterū faciēdo cognoſcemus totius corꝑis cōplonē tēperatā ⁊ diſtēperatā: eo ꝙ corpus cuius cōplo erit tēperata erit ꝺ neceſſitate mediocre iter maciē ⁊ graſſitiē: ⁊ color erit albus mixtus rubedini ⁊ capilli eoꝝ ſunt flaui tendētes ad rubedinē in tꝑe ſue pueritie: ⁊ cū ſunt facti iuuenes erunt capilli eoꝝ nigri: ⁊ tactus temperatus inter caliditatē ⁊ friditatē: ⁊ iter aſperitatē ⁊ lenitatē. Et ſenſus eoꝝ erit in vltimo tēperātie: ⁊ itellect⁹ eoꝝ mediocris inter velocē₃ ⁊ tardū: ⁊ hec eſt via cognoſcēdi cōplonē tēperatā. S₃ cōplonē q̄ exit a tēperātia indicabimus ſm m̄titudinē ſignoꝝ: q₂ illa indicabunt̃ ex aggregatione iſtoꝝ ſignoꝝ: hoc ē ab accītib⁹ ⁊ opationib⁹: ſicut a graſſitie: ⁊ macie: ⁊ a calore pilis ⁊ alijs ſilib⁹. S₃ eſt ſciēdū ꝙ ſignificatio coloris piloꝝ nō verificat̃ ꝑ maiori parte niſi in tēperatis climatibus: q̄uis in quolibet climate poſſit aliqd cōprehēdi cōparādo hoies illi⁹ climatis ſibiipſis v. g. in theutonicis ⁊ ethiopib⁹ qñ ethiopes ſunt nigri: et eoꝝ capilli ſunt in tortuoſitate vltia: nō ꝓpter hoc eorū₃ cōplexio erit calida: imo melius eſt attribuere hec ſigna calori extrinſeco: ⁊ dices q̄ſi ꝙ ſint frigidi. Et theutonici ⁊ ſclaui q ſtant in terris frigidis ſunt albi: ⁊ eorū₃ capilli ſunt flaui ⁊ plani: nec propter hoc dicendū eſt in iſtis vt eoꝝ cōplexio ſit frigida. Qḋ eſt: q₂ eoꝝ cōplexio eſt in vltima caliditate: quia calor clauditur in partibus intrinſecis eorum corporum: ſicut accidit in hyeme: ⁊ hoc ſufficit in ſignis ſanitatis ſm intentionem noſtram.

De ſignis ſignificantibus ſuper egritudines in generali. Cap. 9^m.

DEINCEPS volumus loq de ſignis ſignificātibus ſup egritudines. Et rememoreris ſemꝑ eoꝝ q̄ ſuperi⁹ diximus: hoc eſt q₂ intētio mea in hoc libro nō eſt vt multū loquar de rebus particularibus: qa iſte liber nō fuit factus ꝑ illo q eſt ſolū₃ medicus: ſed vt nō inueniat̃ diminutus in radicib⁹ ſciētie: ſecut⁹ ſum etiā de ipſis. Et ſi inuenis h̄ illud qḋ iuenis in alijs libris: nō ob hoc ipſu₃ deſpicias: q₂ plies cribrat hō modium vnū ſabuli ad hoc vt ineniat vnā margaritā. Dicem⁹ ꝙ ſigna ſignātia ſup egritudinē ſunt gñā quoꝝ q̄da₃ ſumunt̃ ab accītib⁹ q̄ accidūt poſt diminutionē humorū₃ in corpe: ⁊ q̄dā ſumunt̃ a cōplone corꝑis ab ei⁹ ꝑparatiōe ad ſuſcipiēdas egritudines: ⁊ q̄dā ſumunt̃ a regimine añcedēti. Et q̄tuor tꝑa anni dant ꝑnoſticationem in egritudinib⁹ futuris ſil'r: ⁊ maxie ꝑmutationes q̄ ſiūt in eis ꝑter nām. Et iſta ſigna diuerſificant̃ ſm fortitudinem ⁊ debilitatē: ⁊ ego volo ipſa narrare per ordinem. Iā dixi in his q̄ ꝓceſſērt ꝙ qñ quātitas ſanguinis creſcit in corpore ita ꝙ nocet i quātitate ſolū in eo ꝙ quātitas eſt ſm dimēſionē. hec eſt noiata repletio ſm vaſa et qñ creſcit cū malitia q̄litatis vt acuat̃: aut vt ꝑmutet̃ ad q̄litatē illi⁹. ſ. vni⁹ alioꝝ hūoꝝ aut pluriū: hec noiat̃ repletio ſm virtutē: eo ꝙ hec repletio h₃ cūare vel euaporare ⁊ diſſoluere ⁊ debilitare virtutē qḋ eſt ꝓpter malitiā ſue q̄litatis. Et ꝓpterea h̄ ſequit̃ caſus appetit⁹ ⁊ difficultas mot⁹. Et vl'r ꝓpter hoc debilitant̃ ⁊ leduntur oēs operatiōes aīales ⁊ nāles ꝙ non accidit prime repletioni. Et ſigna ꝑme repletionis ſunt ſigna dominij ſanguinis ſolū ⁊ ſigna ſcd̄e repletionis ſunt ſigna dominij vni⁹ triū humoꝝ aut pluriū. Et propterea debem⁹ enumerare ſigna ſignificātia ſup exceſſū₃ vniuſcuiuſq₃ humoꝝ iſtoꝝ: ⁊ cognoſcendo ſimplicia cognoſcemus compoſita.

De ſignis abundantie ſanguinis. Cap. 10^m.

ET INCIPIEMVS a ſignis ſignificantibus multitudinem ſanguinis ⁊ ab accītibus q̄ eueniūt corpori ꝓpter illud. Et dicemus ꝙ hoc ſignificat fortitudo pulſus ⁊ repletio vaſorum: ſiue ſint vene ſiue arterie: ⁊ grauitas capitis ⁊ oculorū₃: ⁊ impedimenta virtutum anime ⁊ ſenſuum. Et vniuerſaliter mala diſpoſitio que aduenit corpori hec patienti aſſimulatur male diſpōni laſſitudinis q̄ ꝯuenit ex labore extrinſeco cum rubedine oculoꝝ ⁊ calore actuali in toto corpore niſi homo habuerit exercitiū in aere calido ⁊ ſomnum ꝓfundū₃: ⁊ ſomnia terribilia: ⁊ vidētia res rubeas. ſicut dicit G. de illo q ſomniabat balneari i dolio pleno ſan-

guine:q; ſigna ſanguis i eo erãt manifeſta.ꝛ Gal.ꝑcepit
I vt flobotomaretᷣ:ſ; medici q erãt de ſecta Ariſtratis ꝑ
ceperũt ne flõmaretᷣ:ꝛ iniũxerũt ei exercitiu;:ꝛ qñ hoc
facere cepit hũores diſſoluti diſcurrerũt ꝑ corp⁹ꝛ mor
tuus fuit. Ite; in hora repletiõis ſanguis fluit aliqñ ſan
guis ex narib⁹ aut gingiuis. Et Ariſt. dicit ꝙ ſanguis cor
rupt⁹ fluit a narib⁹ꝛ ano ꝛ puſtule q̃ fiũt i corpe:ꝛ vrina
ſpiſſa:ꝛ dulcedo ſaliue:ꝛ oĩa hᷓ ſignt ſupabũdãtiã ſangui
nis. Et q vſus eſt flõmia ſentit pruritũ in loco flõmãdo:
ꝓpterea ſumunt ſigna dñij ſanguis a cõplone ꝛ regimie
ciboꝝ ꝛ potuũ ꝛ ſiĺiũ:ꝛ ab etate ꝛ tpe anni;: tñ hec ſigna
nẽcio ſignãt abũdantiã ſanguis. Qđ eſt:q; aliqñ cõplo
gñat ſanguine;:ꝛ ſi tpꝰ ꝛ etas adiuuent:aut non. Et ſilr
hoc facit regimen abũtib⁹ oibus alijs:ꝛ ſi regimen for
tius erit in oibus iſtis cauſis:tunc erunt ſigna ſignifican
tia dominiũ ſanguinis accidentia que hic ſequuntur.

¶ De ſignis cholere dominantis. Cap. 11m.

K SED SIGNA ſignificãtia dominiũ cholꝭ ſunt velo
citas pulſus:ꝛ diſruptio ipſi⁹:ꝛ vrina ſubtilis ignea:
ꝛ vomitus choleric⁹:ꝛ egões mordicatiue:ꝛ ama
ritudo oris:ſitis fortis:ꝛ ſiccitas lingue cũ aſperita
te:ꝛ citrinitas coloris ꝛ ocꝉoꝝ. ſicut accidit in vicio yꝺte
rici:ꝛ ſi his cõiungit tempus eſtiuu;:ꝛ etas iuuentutis ꝛ
dieta caĺ.ꝛ ſic.ꝛ multũ exercitiũ ſicut artium calefacien
tium:vt ſunt ferrarij ꝛ coꝝ ſiĺes:ꝛ tũc debem⁹ ſine du
bio iudicare ꝙ iſte humor dominatᷣ multu; in corpore.

¶ De ſignis dominij melancholie. Cap. 12m.

ET SIGNA q̃ ſignãt dominiũ meĺie ſunt nigre
do vrine:aut rubedo declinans ad obſcuritatem:
aut ad viriditate;. Et aliqñ hoc ſequitᷣ incendiũ in
ſtõ ꝛ h; appetitũ caninũ ꝛ nigredinẽ coloris:ꝛ ma
xime ſub palpebra oculi:ꝛ ſanguis flõmatus eſt niger:
ꝛ multũ coagulat⁹:ꝛ maior pars talia patientiũ eſt ſple
L netica. Et ſi ꝑticularia ſigna iungantᷣ iſtis ſine dubio iu
dicabimus ꝙ multũ dominabitᷣ in corpe humor talis ꝛ
cõplexio q̃ magis apta eſt ad generandũ hunc humore;
eſt cõplexio frigida ꝛ ſicca:aut calida ꝛ ſicca. Et propte
rea raro inuenitur iſte humor in corporibus albis ꝛ pin
guibus: ꝛ morphea nigra eſt ſignum fortiſſimum iſtius
humoris:ꝛ etiam variole nigre ſeu morbilli.

¶ De ſignis dominij flegmatis. Cap. 13m.

ET SIGNVM dominij fl'atis ſunt vrina alba ꝛ vt
color corpis ſit alb⁹ꝛ pulſus paru⁹ꝛ rarus:ꝛ ſqua
liditas totius corpis:ꝛ pigritia:ꝛ ſomnus:ꝛ tardi
tas digõnis:pauca ſitis cũ multo ſputo viſcoſo.ꝛ ſi
cu; his iunguntᷣ res ꝑticulares erit ſicut dcm̃ eſt añ:ve
lut eſt etas ſenectutis:ꝛ tpꝰ hyemis:ꝛ regimẽ multe ge
tis:ꝛ cibaria frida ꝛ hu.ꝛ ſupfluitas comeſtionis. Et ſom
nia ſilr ſignificant ſup dominiũ iſtoꝝ humoꝝ:qm̃ ille cui
ſupabũdat choĺa ſomniat videre aduſtionẽ ignis:ꝛ cui
ſanguis abũdat ſomniat videre res rubeas.ꝛ cui meĺia
vĩr in ſuis ſomnijs ea q̃ ipſu; terrere faciũt:ꝛ qui videt
dormiendo maria ꝛ pluuias:ꝛ ſentit aerem frigidũ:vel
M aquã frigidã:oĩa iſta ſignãt abundantiã fl'atis. ¶ Iſta
ſunt ſignãtia ſup dominium vniuſcuiuſq; humoꝝ:ꝛ vĩr
ſup egritudines q̃ accidũt ꝓpter hos humores. Sed laſ
ſitudo q̃ prouenit abſq; occaſione mania añte fit neceſ
ſario ꝓpter dominiũ iſtoꝝ humoꝝ:aut plurium. ſed laſſi
tudo thetayca ꝛ apoſa fit ab abundantia ſanguinis:ſed
vlcerosa eſt ex malicia qualitatis.

¶ De ſignis pronoſticis egritudinũ futurarum per aere;
et tempora. Cap. 14m.

ET POSTQVAM locuti ſumus de ſignis ſigni
ficantibus ſup dominiu; humoꝝ. deinceps volu
mus loqui đ diſpõnib⁹ q̃ fiũt ab aliqua ꝑmutatiõe
eĩ nãli:ſic ille q̃ fiũt ex aere q̃ ſignãt egritudines futu
ras:ꝛ via qua poſſum⁹ cognoſcẽ has ꝑmutationes eſt ex
periẽtia:ſ; ſcire ipſas ꝑ viã demſratiuam eſt difficile aut
ipoĺe:ꝛ ꝓpterea in hoc ſunt recipiẽda teſtimonia anti
quoꝝ:ꝛ memorari coꝝ breuiter q̃ dixerũt:ꝛ poſtea cona
bimur dare cãs. ¶ Dixit Hip. ꝙ qñ fuerit hyems ſeptẽ
trionalis ꝛ inaquoſa:ꝛ ver fuerit meridionale ꝛ aquoſu;
ſequuntᷣ ex hoc in eſtate febres acute:obthalmie:ꝛ diſin
terie:maxie vo mulierib⁹ ꝛ humidis nã. Et hui⁹ cã eſt:qa
ſi hyems fuerit ſicca gñabit humores ſiccos:ꝛ gñaĺr hu
mores aduſti q facti fuerũt in autũno nõ ↄuertentᷣ ſimili
tpe huic ad friditatẽ ꝛ humiditatẽ:ſ; remanebũt ſm me
dietatẽ illius qđ ſupuenit ei in autũno:ꝛ poſtea veniente
vere calido ꝛ humido aggregabuntᷣ in corpe humores
ↄrij adinuicẽ. veniente poſtea calore eſtiuo putrefaciet
ipſos humores ꝑꝑ humiditatẽ accñtale; quã habebũt:
ꝛ ꝑꝑ actũ ipſoꝝ erit calor putredinalis qui gñabitᷣ noci
uior ꝛ acutior. Vñ tũc ꝑꝑ hãc maliciã cõplonis fient fe
bres acute:ꝛ accidet fluxus vẽtris ſanguineus ꝛ obthal
mia. Et hoc accidet plus cõplonib⁹ humidis:q; ſũt apte
citius ꝑmutari ꝓpter tale; aeris diſpõne;. Et Hip. ada
ptat ſiccitate; vẽto ſeptẽtrionali ꝛ humiditatẽ meridio
nali:eo ꝙ nã iſtoꝝ duoꝝ ventoꝝ eſt has duas facere di
ſpões ꝛ cãm iſtoꝝ oñda; in loco nobiliori iſto. ¶ Item
Hip. dicit. ſi in eodem anno poſt ortũ canicule fient plu
uie fride ꝛ venti flauerint ſeptẽtrionales:tũc fient egri
tudines terminabiles ꝛ quiete. Et hoc erit ꝓpter tẽpe
rãtiã aeris calidi:q; pluuia aerem refrigerat.ꝛ ſilr facit
ſeptẽtrio:q̃uis ſit ſiccus:ꝛ manifeſtũ eſt ꝙ fridus aer pu
trefactionẽ diminuit. Et vĩr ſcias ꝙ cã egritudinũ quas
Hip. his tpibus fieri dicit eſt propter ꝑmutationem nãe
aeris. Qđ eſt:q; nõ fuit ordinata diuerſitas nãe tpoꝝ niſi
vt humores digerantᷣ ꝛ tẽperentᷣ:q; humiditas hyemis
tẽperat ſiccitatẽ autũni:ꝛ caliditas eſtatis tẽperat hye
mis friditate;. S; qñ hyems fuerit ſicca:tũc remanebũt
humores ſicut fuerãt pri⁹.ꝛ humiditas veris eos nõ tẽ
perabit:eo ꝙ ipſa erit hũorib⁹ his extnea:q̃ oẽs nõ adue
niũt tpe cõpetẽti. Et ob hoc qñ ſupuenerit eis calor eſti
uus ſine medio:tũc iſte egritudies gñabũtᷣ. S; ſi hyems
fuerit hũida ꝛ ſupuenerit calor eſtiuus eidẽ cũ medio:ꝛ
iſtud mediũ eſt calor veris tẽperat⁹:ꝛ tũc nõ veniet tpꝰ
caloris anteq̃ ipſa humiditas ſit ↄſumpta:ꝛ corpa rece
perũt defenſionẽ vt ꝓpter calore; nõ ꝑmutentᷣ. Et vĩr
ſcias ꝙ q̃tuor tpa ſunt cũ q̃tuor humorib⁹ ſicut cũ q̃tuor
elementis:q; ſi tẽpora reſiſtũt vt vnũ elementũ aliud nõ
vincat vel ſupet ſic reſiſtũt vt vnus humor aliũ non vin
cat:q; niſi eſſet cõparatio quã h; tpꝰ cũ quolibet humo
re vnus humor a ſuo ↄrio corrũperetᷣ. ¶ Item Hip. qñ
hyems fuerit calida meridionalis ꝛ pluuioſa:ꝛ ver ſe
ptẽtrionale inaquoſu; fient fluxus ſanguis ꝛ obthalmie
ſicce:ꝛ ſenib⁹ reumata:epilepſie ꝛ paralyſis ꝛ appople
xie:ꝛ ꝑgnantes abortiunt. Et cã hui⁹ ẽ:vt in tali diſpõne
ipſe egritudines fiant:q; cerebrũ in tali diſpõne ſupflue
humectatᷣ:veniente vo vere frigido cum ſui natura ha
beat humores diſſolutos mouere:tũc ſfrigiditas reſiſtet
ſue cõplexioni nãli:ꝛ tunc humores a friditate cõpreſſi
diſtillabuntᷣ:ꝛ ob hoc iſte egritudines mouebuntᷣ. Et ſi
hyemis diſpõ erit ſimilis diſpõni veris ꝑdicte aptius et
citius egritudines iſte fient:qa humores tunc temporis
erunt congelati ꝛ immobiles:ꝛ ipſi tamen non ſunt pe
nitus denudati ab humiditate naturali. Et fluxu; ſan
guinis hic intendit Hip. propter vlcerationẽ inteſtinoꝝ
que fit propter reumata acuta q̃ fiunt ab hac permuta
tione. Et mulieres non abortiunt iſto tempore:niſi quia
vulue ipſarum tali tempore nimis humefiunt ꝛ debi
litatur que in eis eſt virtus retentiua:ꝛ poterit eſſe vt
etiã hac permutatione embrio ledatᷣ eo ꝙ ꝓpter humi

A
3ª afforꝫ. 13. ditatẽ debilitatꝰ. ¶ Et dixit Hip. qñ eſtas erit paꝝ plu-
nioſa ⁊ autũnus calidꝰ multũ meridionalis ⁊ pluuioſus:
tunc erunt hyeme fortes dolores capitis: tuſſes ⁊ rauce-
dies in aliqbꝰ fiet ptyſis. ⁊ cã huiꝰ ẽ manifeſta: eo ꝙ in ta
li autũno replentꝰ capita multis ſuperfluitatibus: ⁊ cũ ſu
ꝑuenerit hyems cõprimet cerebrũ ⁊ ſtillabũt ab eo ſuꝑ-
fluitates nec poterũt digeri: ⁊ ob h̃ iſte egritudines fiẽt.
nã ſi remanebũt in capite facient dolorẽ predictũ: ⁊ ſi flu
xerint ab eo facient egritudines ſupradictas: ⁊ ſi fluxe-
rit ad pulmonẽ fiẽt tuſſes. al. ptyſes. Adhuc dixit ꝙ ſi fue
3ª afforꝫ. 14º. rit autũnꝰ ſeptẽtrional' ⁊ ſiccus fiet in cõplonibus ſiccis
obthalmia ſicca: febres acute ⁊ cardiaca melica. q: mani
feſtũ eſt ꝙ qñ iſtud tpˢ in ſiccitate fortificatur faciet egri-
tudines melãcholicas: ⁊ febres he dicte ſunt ex humore
3ª afforꝫ. 15º mel'ico: q̃uis hũor ille nõ ſit velocis motꝰ. Item dixit ꝙ
egritudines q̃ fiũt tpe multuꝫ pluuioſo ꝓ maiori ꝑte ſunt
B febres longe: ⁊ fluxus vẽtris: ⁊ epilia: ⁊ appoplia: ⁊ ſqui-
nãtia. ¶ Et dixit Hip. ꝙ paucitas pluuie ſalubrior ẽ cor-
poribꝰ. Et cã eſt q: ſuꝑfluis hũiditatibꝰ calor nãlis nõ hñ
dñatꝰ. Et nõ eſt intelligendũ ab Hip. vt laudet aerẽ ſiccũ
ex toto q: aer nimis ſiccus inducit egritudĩes eiſdẽ ſil'es.
Et ꝑpea dicit alibi: ꝙ qñ ẽ ꝑuatio pluuie fiũt febres acu
te: qa aer tẽperatus ſm Hip. ẽ mediocris inter multaꝫ ⁊
paucã pluuiã. Et tu debes ſcire ꝙ aer diſtemperatus in
vna qualitatũ diſtẽperãtia ſuꝑflua gñat egritudines eiſ-
dẽ ſil'es. ¶ Sꝫ aer peſtilẽtialis fit corruptiõe ſue ſubẽ. Et
hoc accidit ſepe ꝑꝑ multã pluuiam tpe eſtiuo: ſicut dicit
In crano- ne 2ª epidi. vel thaſo vt in 3º eiuſ dem. Hip. ꝙ accidit in ciuitate Acaron: quia tota eſtate fuit for
tis pluuia: ⁊ ꝓpterea accidit habitantibus malus ꝓruri-
tus: ⁊ puſtule malitioſe: ita ꝙ aliqbus cadebant brachia
⁊ pedes. Itẽ corrumpitꝰ ſubã aeris ex vaporibꝰ corruptis
mixtis cũ eo ſic̃ a vaporibus reſolutis a cadaueribus ⁊ a
ſtagnis quibus linũ maceratur. ¶ Et ſil'r fiunt egritudĩes
peſtilẽtiales a corruptione aq̃ ⁊ ciboruꝫ ſic̃ accidit tpe fa
mis. Itẽ egritudines peſtilentiales q̃ fiunt a corruptione
C aeris citiꝰ ſunt egritudines mortifere: q: aer putrefactꝰ
vel corruptus velocius attingit cor: ⁊ propterea accidẽ-
tia illarũ febriũ ſunt mala ꝓpter malitiã anhelitus que h̃
oparꝰ: ⁊ nõ apparet in illis febribꝰ fortitudo: nec ſentitur
in eis magna leſio manifeſte eo ꝙ mala cõpl'o dñatꝰ in il-
lis cõiter in oibus ṽtutibꝰ corꝑis. Sꝫ illõ qõ facit leſionẽ
manifeſtã ſenſibilẽ eſt mala cõpl'o ꝑticularis vl' diuerſa:
⁊ ſcias ꝙ nõ ois hõ egrotat ꝑꝑ ꝑmutationẽ aeris: h̃ illi q
ad h̃ apti ſunt. Et qñ tpa anni ſequentꝰ eoꝝ nãm quaſi nõ
erũt cauſe egritudinũ q̃uis nos videamus Sciuꝫ: q: egri-
tudines quedã ſunt magis ꝓpe vni tẽpori q̃ alteri ſic̃ ſũt
egritudines que fiunt ex humore ſimili illi tempori: quia
ſanguinee in vere: cholerice in eſtate: mel'ice in autũno:
flegmatice in hyeme: q̃uis in vere ꝑ accñs fiant egritudi
nes mel'ice: ⁊ hoc accidit ꝓpter motũ humorũ ⁊ eorũ diſ-
ſolutionẽ ⁊ ebullitionẽ: q: in his tẽporibus adueniũt ꝑti
bus oium ſil'ia accidentia que adueniunt humiditatibus
terre naſcẽtiũ. ¶ Qõ dictũ eſt de ſignis ſignificãtibꝰ egri
tudines ex parte aeris ſufficiat cõpẽdioſe ſm noſtraꝫ in-
D tentionẽ loquẽdo. ¶ Sꝫ inueniuntꝰ egritudĩes parue ve
lut accidẽtia ſignificantia ſuꝑ egritudines magnas futu-
ras: ⁊ nos dicemꝰ de aliqbus earum hic. Et poſtea dice-
mus de ſignis ſignificantibus ſuꝑ eaſdẽ egritudines ⁊ ea-
rũ cauſas: q: multũ neccĩuꝫ eſt in hac arte. Et nõ expectes
vt dicaꝫ tibi res nouas que nõ ſunt dicte ab antiquis.

¶ De ſignis pronoſticis egritudinum futuraruꝫ ꝑ egritudi nes paruas. Cap. 15m.

ET DIXERVNT qdã ꝙ dolor capitis fixus
qui in arabico noiatur ſoda: ⁊ emigranea q̃ in ara-
bico noiatur ſethica perſeuerãs denuntiat decur-
ſum aque ad oculũ in fine: aut dilatationẽ pupille que in

E arabico noiatur azabar. ¶ Et ſaltꝰ faciei noiatꝰ hachala:
tortura vero noiatur lachora: ⁊ ſpaſmus noiatur taſnec:
⁊ ꝑuatio motꝰ noiatꝰ cadar: paralyſis vero felee. ¶ Sal
tus faciei ꝑſeuerãs multũ denũtiat torturã oris. Saltus
vero totiꝰ corꝑis ſigat ſpaſmũ humidũ. Priuatio motus ſi
gnificat paralyſim. ¶ Rubedo faciei oculorũ ⁊ venaꝝ q̃
ſunt in eis cũ fluxu lachrymaꝝ ⁊ fuga a lumine cũ forti do
lore capitis denuntiat apa cal'm in cerebro. Incubꝰ the
bus dr: ⁊ vertigo habaſta noiatꝰ ꝑſeuerãs dñũtiat epil'iã.
epil'ia vero vocatꝰ chiſſion: triſtitia ꝑſeuerans ſine cã de-
nuntiat mel'iaꝫ. ¶ Apparitio corpuſculorũ velut muſcaꝝ
⁊ capilloꝝ añ oculos denũtiat ꝺcurſuꝫ aq̃ ad oculos: niſi
hoc accñs a ſtõ ꝓueniat. Reumata cõtinua ſine iterpola
tione faciũt timorẽ pthyſis. Sudor multꝰ ꝑſeuerãs ſigni-
ficat repletionẽ. ¶ Fortis ſyncopis crebra ſine mãifeſta 2ª afforꝫ.
occaſione perſeuerãs diu mortẽ ſubitã ñũtiat. repl'oneꝫ 41º.
ſuꝑfluaꝫ hñtes timemꝰ ne ad ſputũ deueniat ſanguinis q
in arabico noiatꝰ veſtadã: ⁊ ẽt ẽ ſignũ appoplie ⁊ ſubite
moꝛꝭ ⁊ ſtupefactio ſenſuũ ⁊ relaxatio motuũ ſigat appo- F
pl'iaꝫ. Grauitas lateris dxtri circa hypocũdria egritudinem
epat̃ ſigt. Stercꝰ ml'tũ tictũ tiorẽ egritudis icteritie ſigt.
ſqualiditas faciei ⁊ tumor palpebraꝝ ⁊ digitoꝝ manuuꝫ
⁊ pedũ futurã hypoſarcã ſignt. Fetor ſtercoris ſigt ſuper
nauſeaꝫ q̃ in arabico noiatꝰ tacura. Urine fetor putrefa-
ctionẽ ⁊ febrẽ ñũtiat. Laſſitas ⁊ mẽbrorũ ꝯfractio ſine cã 2ª afforꝫ. 5º.
manifeſta cũ caſu appetitꝰ febrẽ denũtiat. vrina viſtiua ꝑ
ſeuerãs vlcerationẽ in veſica ⁊ virga ſigt. Priuatio appe
titꝰ cũ ſyncopi chol'icã ſignificat. Grauitas ⁊ extẽſio q̃ eſt
ſub vẽtre ⁊ in renibꝰ ſignificat ſuꝑ egritudinem renum.
Stercus aduſtũ in orificio ani vlcerationẽ inteſtinorũ ſi-
gnificat. Pruritus in ano ꝑſeuerãs hemorroydas denun
tiat niſi in inteſtinis ſint vermes nati. Multe puſtule in
corpore apa magnũ ſignificant. Multa noda apparentia
faciũt timere de nodo magno nominato dubellet. Mor
phea ⁊ fortis rubedo faciei ⁊ ſtrictura anhelitꝰ ⁊ vocis
leſio leprã ſignificat. Et vl'r dico ꝙ qñ ꝑmutatur aliqd ex
G ꝯſuetis ſigt futurã egritudinẽ: ſicut eſt appetitꝰ ſuꝑfluus
aut diminutꝰ aut augmẽtũ vel diminutio in ſuꝑfluitatibꝰ
vel multꝰ ſomnus vel paucus vel alia accñtia ꝓter iſta.

¶ De pulſu ⁊ vrina in generali. Cap. 16m.

ET POSTQVAM locuti ſumus de hoc gñe
ſignoꝝ ſufficiẽter: volumus nunc loqui de ſignis ip-
ſarũ egritudinũ q̃ ſignificãt neceſſario vnam trium
reruꝫ. vꝫ. aut ſuper quiditatẽ egritudinũ: aut ſuper cau-
ſas ipſarum: aut ſuꝑ mẽbrum in quo eſt egritudo. Et mul-
toties ſignificat ſuper hec tria quẽadmodũ ꝺ ſignis egri-
tudinũ q̃ ſunt in mẽbris iteriorbꝰ. Sed egritudĩes appa
rentes in ſuperficie corporis nõ indigent ſignis niſi ſigni-
ficantibus cauſas ipſarũ ob hoc: q: ille patẽt ſenſui viſus.
H Et vl'r ſcias ꝙ ſigna nõ ſunt aliud niſi illud qõ apparet in
actionibus ⁊ paſſionibus aialibus ⁊ nãlibꝰ cũ accñtibꝰ q̃
ꝓueniũt ab eis. Propterea q: inueniuntꝰ duo gña ſignoꝝ
cõicantiuꝫ pluribus egritudinibus. ¶ Et debemꝰ ꝓ tra-
ctare de eis. ⁊ poſtea narrabimꝰ ſigna vniuſcuiuſqꝫ egri-
tudinis ꝓpa. Et iſta duo gña ſignorũ ſunt pulſus ⁊ vrina:
⁊ ſignatio pulſus ſumitꝰ a cõicãtia oiuꝫ mẽbrorũ cũ corde.
¶ Sꝫ vrina ſumitꝰ a menſura digẽſtionis in epate ⁊ venis: ⁊
ꝑpea ſignificatio ipſius nõ eſt pauca in ſignificando egri-
tudines mẽbroꝝ virtutis nutritiue. Et incipiendum eſt a
pulſu: quia eius eſt cognitio melior.

¶ De pulſu ⁊ de generibus ⁊ ſpẽbus eius. Cap. 17m.

ET DICIMVS ꝙ pulſus eſt cõpoſitus ex duo
bus motibus hoc eſt motu dilatationis ⁊ motu con
ſtrictionis. ⁊ ex duabus quietibꝰ q̃ ſunt inter duos
motus ſicut declaratum eſt. Quia inter quoſlibet
duos motꝰ neceſſario ſunt due quietes: ⁊ etiã ꝙ ſapien-

I

Quies pᵒ ſiſtole ē diſficilioris cognitiõis q̄ꝛ quiete poſt diaſtole.

tes huius artis dicūt ꝙ ipſi comp̄ꝛehendūt has duas q̄e-tes: ꝛ maxime quietē que eſt poſt conſtrictionez: quia q̄es que eſt poſt dilatationē eſt manifeſta etiā illi q̄ nō eſt perfectus: ꝓpterea accntia que eēntialiter hoc comitant cōtinētur vna iſtarū: hoc eſt aut in motibus aut i q̄etibᵒ. Et ꝓpterea apparet ꝙ prima gn̄a pulſuū ſunt ſeptē. vnū eſt qđ ſumit a q̄ᷓtitate dilatationis. 2ᵐ ſumitur a q̄ᷓtitate tp̄is motus. 3ᵐ a q̄ᷓtitate virtutis mouētis. 4ᵐ a tp̄e q̄etis. 5ᵐ a ꝓportione duoꝝ motuū ꝛ duaꝝ q̄etum. 6ᵐ a ꝑmutatione pulſus ꝛ ſua aſſil'atione ſue tēperiei. 7ᵐ ab ordinatione motus ꝛ quietis ꝛ inordinatione. Sꝫ tria ſunt gn̄a q̄ ꝯſueuerūt iūgere medici iſtis. 7. vnū eſt qđ ſumit ab arterijs. 2ᵐ a qualitate ipſius arterie. 3ᵐ ſumit a diſpoſitione ſubē arterie. Sed iſta tria non ſunt ꝓpria in pulſu inq̄ᷓtū ē pulſus: q꞉ pulſus inq̄ᷓtū eſt pulſus non ſtat niſi ꝑ motū: ꝛ q̄etem. Et p̄mo volumus narrare ſpēs q̄ ꝯtinent ſub vnoq̄ꝫ gn̄e: ꝛ poſtea dicemᵒ cauſas vniuſcuiuſq̄ꝫ gn̄is: ꝛ ſpēi: qđ eſt: q꞉ qn̄ nos cognouerimus eoꝝ cās efficiētes: tūc poterimus ſumere plura ſigna egritudinū: eo ꝙ ipſe eedē ſūt cāe diuerſitatis pulſuum. Et ꝓpterea qn̄ inuenient genus aut ſpēs ꝓprie cauſe: tūc erit ſignū fixū ſuper iſtud genus aut ſpēz egritudinis. ¶ Et pulſus q̄ fuerit pluriū cārū nō ſignificat ſuper illā egritudinē ſolum ipſam efficientē niſi ſecū alia ſignificatio adiungatur. ¶ Et deinceps volumᵒ incipere narrare ſpecies pulſuū: ꝛ ſubſequenter eorum cās aſſignare: quia cū ſciuerimus eoꝝ cās efficientes: tūc poſſe erit ꝙ ponemus eas ſigna ſuper egritudines: eo ꝙ ipſe eedē ſunt cauſe efficientes earundē. Et ideo qn̄ erūt ex eis genus vel ſpēs ꝓprie cauſe tunc erit ſignū cōtinuū ſuper inuentionē illius ſpēi egritudinis vel gn̄is: ꝛ qn̄ erit ei plus vna cā nō ſignificabit ſup egritudinē agentē: niſi qn̄ cuꝫ eo fuerit ſignificatio alia. Uerbi gratia. q꞉ pulſus formicās qui eſt in ethica eſt accn̄s ꝯtinuū ſup inuētionē illius ſpēi egritudinis: ꝛ qn̄ erit vna cā tn̄ ex pluribᵒ: nō ſignificabit ſuper egritudinē vt pulſus diuerſus qui nō ſignificat ſuper febrē putredinis: eo ꝙ pulſus diuerſus eſt inuentus in febribus putridis ꝛ in dolore ſtomachi. ergo hoc nō eſt ſignū declarās febrē putredis ꝓprie niſi ei aſſociet aliud ſignuꝫ: ꝛ poſſibile erit qđ aliđ ſignū ſit ex ſpēbus pulſuū: ꝛ qđ nō.

L

Et poſtq̄ᷓ data ſunt ſigna ſignificantia a medicis cauſas pulſuum: tenētur determinare pulſum appropriatū vnicuique egritudini: eo ꝙ maior pars pulſuū eſt cōpoſita ſicut pulſus ſignificans ſup ap̄ata calida. q꞉ eſt paruus: velox: inordinatus: ꝛ variatᵒ multis variationibus: ꝛ in hac egritudine pulſus ei ꝓprius eſt cōpoſitus ſemꝑ. Et quidam pulſuum ſunt quorū eſt ſignum diffinitiuū ſuper aliq̄ᷓ egritudinē qn̄ aſſociatur ei aliud ſignum. v̄. g̃. qn̄ pulſus inordinatus qn̄ erit cū calore manifeſto in corpore ꝛ nō erit in ore ſtomachi pūctio aliq̄ ſeu dolor ē ſignū certuꝫ ſuper febrē putridā. ¶ Et poſtq̄ᷓ declarauimus q̄ūo eſt ſignificatio pulſus gn̄aliter redibimᵒ ad numerādū ſpēs: deinde dicemus vniuſcuiuſq̄ꝫ. Et dicimus ꝙ genus qđ ſumitur a q̄ᷓtitate dilatatiõis diuiditur in pulſuꝫ magnū ꝛ paruum ꝛ mediocrem: ꝛ in lōgū breuē ꝛ mediocrē: ꝛ largū ſtrictū ꝛ mediocrem: ꝛ in eminētē ꝓfundū ꝛ mediū. Et magnitudo eſt qn̄ arteria extēdit ſupflua dimenſione in oībᵒ tribᵒ dimēſionibus. ſ. in ꝓfunditatez: latitudinē: ꝛ lōgitudinē. Paruus eſt ꝯ̄rius illi. Et medius mediocritatē hoꝝ retinet.

M

Longus eſt qui extendit in longitudinalē dimenſionem pluſq̄ᷓ in latitudinalē vel profundā: hoc eſt qui trāſit quatuor tāgētis digitos. Breuis aūt eſt cōtrarius huic. Sed medius hoꝝ mediocritatem ſeruat. Largus eſt ille qui ſm̄ latitudinē vltra alias extenditur dimenſiones. Strictus illi eſt contrarius: ſed medius mediū tenet. Eminēs eſt ille qui in altitudine vltra alias dimenſiones extenditur: profundus vero eſt ei cōtrariᵒ: mediᵒ vero mediocritatē ſeruat. Et iſte ſpecies adinuicē cōponi poſſunt. Sed difficile eſt hāc cōpōnē cognoſcere tactu: iſte ſunt ſpēs ſumpte a gn̄e q̄ᷓtitatis dilatationis.

N

¶ Sꝫ genus qđ ſumit a tp̄e motus diuiditur in velocē: tardū: ꝛ mediū. ¶ Et genus qđ ſumit a quātitate virtutis diuidit in fortē: debilē: ꝛ mediuꝫ. Et fortis eſt ille qui extrema digitoꝝ fortiter percutit. ¶ Et q̄ ſumit a tēpore quietis diuidit in ſpiſſum: rarum: ꝛ medium. Et dicit Gal. ꝙ ſpiſſus eſt ille in quo tempus quietis poſt ſuam cōſtrictionez eſt paruū. Sed rarus eſt contrarius illi: ſed medius medium ſeruat. Sed hoc non percipit niſi ille q̄ comp̄ꝛehendit quantitatem quietis que eſt poſt conſtrictionem. Et qui hoc non: neſcit cognoſcit differētiā inter pulſum velocez ꝛ ſpiſſum: ſed hoc graue eſt inueniri: tn̄ non videtur impoſſibile multum perfectis qui ſunt optimi ſenſus: quoniam omnes homines non ſunt equales in hoc ſenſu: quēadmodū non ſunt equales in ſollicitudine ꝛ bonitate intellectᵒ.

O

¶ Sꝫ genus ſumptū a ꝓportiõe. 4. tēpoꝝ pulſuū diuiditur in pulſuꝫ equi ponderis ꝛ nō equi ponderis: ꝛ equi ponderis eſt equalis: ꝛ habet cōpoſitionem duorū motuum adinuicem compoſitione naturali. ꝛ per viā nature. ꝛ ſil'r habet cōpoſitionē vnius q̄etis ad aliam: ꝛ etiā illa que eſt motus ad quietē. Et iſte compoſitiones diuerſificant ſm̄ diuerſitatē etatū tēporum ꝛ cōplexionū. Gal. dicit ꝙ iſte cōpoſitiões naturales nō inueniunt niſi ſm̄ vnā cōpoſitionū notarū muſicarū proportionatarum ꝛ ordinatarū que eſt cōpoſitio dupli aut partis. ꝛ dicit ꝙ minor ꝓportionū ſenſatarū in pulſu eſt illa q̄ multiplicat quartū multiplicati cōparatione vnius ꝑtis multiplicate duarū partium. Et ſi ita eſt vt dicit mirabile eſt. Sed cōparationes iſtas cōp̄ꝛehendere difficile eſt q̄uis multi homines in muſica eas cōp̄ꝛehendant: propterea q꞉ note muſice hn̄t ſuperfluaꝫ extenſionem: ita ꝙ minor dimenſio illaꝝ exemplo pōt cōp̄ꝛehendi: ꝛ eſt illa que multiplicat ex. 36. partibus vnius partem vnam.

P

Et iſta verba ſunt alterius ſcie que huic per accidens eſt neceſſaria hic paruꝫ. Sed in pulſu ſunt tempora breuia ad inueniēdū hāc cōparationē in eo: adhuc magis: q꞉ quies exiſtēs poſt ſpiſſitudinē difficile eſt inueniri: eo ꝙ arteria eſt ſub carne. Et ꝓpter hoc elegerint tāgere hāc arteriaꝫ: eo ꝙ illa eſt latior ꝛ ꝓpinquior loci p̄ncipij: ꝛ has arterias tangunt medici. ¶ Sed genus ſumptuꝫ a ſua ſimilatione ꝛ a ſua diuerſitate omnia preterita genera continet: qđ eſt: q꞉ aſſimilatio pulſus eſt vt oīa genera ſꝫ vnū modum concurrant. hoc eſt. q꞉ ſi eſt magnᵒ vt ſit perſeuerans in ſua magnitudine: ꝛ ſimiliter ſi eſt velox: tardus: aut ex alijs. Et pulſus diuerſus habꝫ duas ſpecies: aut in omnibus generibᵒ: aut in vno: aut pluribus ſit diuerſus: aut in multis pulſationibus: aut ſolū in vna.

Q

¶ Itē diuerſorum pulſuum quidam eſt ordinatus ꝛ eſt ille qui multis reuolutionibus ſuam diuerſitatem cōſeruat. Et quidam eſt non ordinatus: ꝛ eſt ille qui ſuam diuerſitatem nō ſeruat. Et conuenientius eſt vt ſpecies pulſuum diuerſoruꝫ cum ſpeciebus cōpoſitis computentur. ꝛ ego ex eis manifeſtiores dicam. ¶ Et genus ſumptum a qualitate arterie diuiditur in tres ſpecies: hoc eſt in frigidum: calidū ꝛ temperatū. ¶ Et quod ſumitur a ſubſtanita arterie diuiditur in durum: mollem: ꝛ mediuꝫ. ¶ Et quod ſumitur a contento in arterijs diuiditur in plenum vacuum ꝛ medium. iſte ſunt ſpēs ſimplices pulſuum. ¶ Et inueniuntur pulſus compoſiti qui habent nomina que dicenda ſunt: quia quidam eoruꝫ dicitur pulſus caprizans: ꝛ eſt qui variatur in vna pulſatiõe i tarditate ꝛ velocitate: ꝛ accidit huic pulſui vt feſtinet ꝛ ſtet: ꝛ cito redit: ꝛ ſuum motum complet: ꝛ appellatur caprizās eo ꝙ ſuus motus aſſimilatur ſaltui caprioli. ¶ Et q̄daꝫ noiatur cauda ſorizina q̄

ſemper

A ſemꝑ variaꝛ.ga aliqñ variaꝛ ab augmẽto ad diminutio
nẽ:⁊ aliqñ a diminutiõe ad augmẽtũ:⁊ iſtud augmẽtũ et
diminutio aliqñ ſunt ꝓportionata aliqñ nõ.Et gdã dꝛ vn
doſus:⁊ ille eſt q variaꝛ in magnitudĩe ⁊ ꝑuitate ꝑtiũ or
gani in eminẽtia ⁊ ꝓfunditate in ſtrictura ⁊ largitate cũ
mollitie ſube organi:⁊ declinat paruꝫ ad paruitatẽ ſed
non multũ:⁊ vl'ſiũs motus aſſimilaꝛ vndis maris ⁊ ab
eiſdẽ nomẽ ſuſcepit.Et gdam dꝛ vmiculoſus qui vndoſo
aſſimilaꝛ:⁊ eſt eo minor ⁊ ſpiſſior.Et quidã dꝛ formicãs
⁊ eſt minor iſtis duobꝰ ſed eſt ſpiſſior.Et quidã dꝛ ſerri
nus q vndoſo in diuerſitate ꝑtiũ ſimilaꝛ:tñ eis rigidior
eſt.Et gdam dꝛ bis pulſans:⁊ põt eſſe vt iſte ſic denoieꝛ
per diuerſitatẽ quã in vna hꝫ pulſatione:q: in eadeꝫ in
terpolat ⁊ reuertiꝛ:⁊ põt eſſe vt dicaꝛ ꝙ due pulſatio
nes ſunt vna.q: quies q̃ eſt inter eas nõ hꝫ tẽpus ꝙ me
reaꝛ dici tẽpus quietis.Et quidã dꝛ tremulus:⁊ quidam
dꝛ tortuoſus qui ꝑcipiꝛ talis ſicut ſi organũ torqueretur.
Et quidã diciꝛ arcuatus:qđ eſt:q: eſt eminens in medio:
B ⁊ in extremitatibus profundus.¶ Iſte ſunt oẽs ſimpli
ces ſpecies ⁊ manifeſtiores que ſunt in compoſitis.

¶ De cauſis pulſuum. Cap. 18m.

DEINCEPS incipiemus narrare cauſas omniũ.
Et dicimus ꝙ cã magnitudinis pulſus ẽ ſanitas
ṽtutis ⁊ etiã ſanitas inſtrumẽti:⁊ multa neceſſi
tas pulſationis:⁊ ꝓpterea eſt iſte pulſus ſignum
dominationis ſanguinis in toto corpe:⁊ maxĩe ſi cũ hoc
iungaꝛ velocitas ⁊ frequẽtia.q: h̃ ſunt teſtimonia mul
te neceſſitatis cũ ſanitate ṽtutis ⁊ inſtri.Et cãe ꝑui pul
ſus ſunt iſtis ꝯrie:hoc eſt ſi ſint pp debilitatẽ ſolũ aut in
obediẽtiã inſtri:aut pp neceſſitatis ꝑuitateꝫ:⁊ ꝓpterea
qñ erit iſtius pulſus cã debilitas ṽtutis neceſſario ſignifi
cabit cõplonẽ malã mãlẽ dñantẽ ſuꝑ ṽtutẽ ipſaꝫ debili
tantẽ:aut ſignat eṽonẽ ſupfluã ꝓpter quã itrinſeca vir
tus ẽ diſſoluta.Et qñ fuerit cã ex inobediẽtia organi ne
C ceſſario ſignat malã cõplonẽ ſiccã mãlẽ:ſicut accidit qñ
dñaꝛ cholra:aut melia:aut dñaꝛ in toto corpe cõplo ma
la ſicca nõ mãlis ſic̃ eſt febris ethica:aut ſignat ſuꝑ cõge
lationẽ q̃ fit pp friditatẽ mlťã:aut pp extẽſionẽ arteria
rũ q̃ fit pp apa.Sꝫ q fit pp paucã neceſſitatẽ ſignat pau
citatẽ caloris:⁊ aliqñ aggregaꝛ h̃ oĩa tria:⁊ ſignat ſuꝑ
iſta tria.Et cã mediocritatis eſt tẽperãtia rerũ ſupradi
ctaꝝ.¶ Et cã lõgi pulſus eſt paucitas ṽtutis eo ꝙ nõ pt
extẽdere arteriã in latitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ ſm ꝓportio
nẽ extẽſionis lõgitudĩs:⁊ hoc ẽ ꝑ maiori pte pp ineptitu
dinẽ inſtri:ſicut eſt pp rigiditatẽ ⁊ obturationẽ cutis.Et
cãe curti pulſus ſunt oppoſite cauſis lõgi:⁊ hoc fit ꝓpter
ṽtutis dbilitatẽ:⁊ pt eẽ vt ſit pp inſtri rigiditatẽ:aut pp
hec ambo.¶ Sꝫ largi pulſus cã fortitudo ṽtutis eſt cũ
aptitudine inſtri:⁊ cauſe ſtricti ſunt iſtis oppoſite.¶ Sꝫ
cauſe eminẽtis ſunt ꝓpinque cauſis lõgi:excepto ꝙ ṽtus
fortior eſt q̃ꝫ in illo vel alio:aut q: inſtrm eſt magis obe
diẽs.Et cauſe ꝓfundi iſtis ſunt oppoſite.Et cã velocisꝰ ẽ
mlťa pulſatiõis neceſſitas:tñ nõ ẽ neceſſariũ vt cũ hoc
D adiũgaꝛ fortitudo:eo ꝙ pluries nã laborat cũ velocita
te loco fortitudis qñ fortitudinẽ nõ hꝫ:⁊ h̃ fit pp dbilita
tem ṽtutis:aut ineptitudinẽ inſtri.Et cãe tardi iſtis ſunt
ꝯrie.i.nõ neceſſitas anhelitꝰ aut debilitas ṽtutis aut am
bo:⁊ ꝓpterea ẽ hoc genus pulſus ſignũ male cõplonis
fride mãlis vel imãlis ꝓprie vel cõis:aut debilitas ṽtu
tis pp eṽonẽ ꝑambulã:aut pp multos malos hũores q
diſſoluũt virtutẽ pp malã eoꝝ cõplexionẽ vel q̃litatẽ:⁊
cãe gñis recepti a ṽtute ſũt manifeſte.Et cãe pulſus for
tis ⁊ debilis q̃ ſunt ſumpte a ṽtute manifeſte ſunt.Et cãe
ſpiſſitudis eedẽ cuꝫ cauſis velocitatis:⁊ nã illũ opaꝛ qñ
nõ põt facere fortẽ vel velocẽ.Sꝫ cã rari eſt pp paucã
neceſſitatẽ cũ abũdãtia friditatis.¶ Sꝫ genus ſumptũ

E a proportione.4.tẽpoꝝ pulſus eſt ga eoꝝ a via nãli exi
tus eſt vt motus dilatatiõis ſit maioris cõparationis ad
motũ conſtrictionis q̃ꝫ debeat:⁊ eſt vt maior ſit neceſſi
tas inſpirationis q̃ꝫ reſpirationis.Et quãdo motus con
ſtrictionis erit maioris cõparationis:ad motũ dilatatio
nis debito:tũc erit fortis neceſſitas ad euaporandũ va
porẽ fumoſuꝫ.Et qñ quies erit maioris cõparatiõis debi
to ad motũ:tũc erit hoc ꝓpter debilitatẽ ṽtutis cũ mul
ta inſpirandi neceſſitate.Et ſilr ꝑmutatio cõparationis
duarũ adinuicẽ quietuꝫ eſt ſicut ꝑmutatio cõparationis
duoꝝ motuũ:hoc eſt motus dilatationis ⁊ cõſtrictionis.
Sed genus ſumptũ a ſilitudine ⁊ diuerſitate pulſus eſt
manifeſtũ:ga aſſimilatio nõ fit niſi bonitate ṽtutis ⁊ or
dinatiõe ipſiꝰ vt cauſa ꝑmutatiõis eſt euaporatio ṽtutis
⁊ ipſius debilitas.Et cã talis ꝑmutationis eſt vna duaꝝ
rerũ:aut ꝓpter aliquã reꝫ q̃ ṽtuteꝫ debilitauit ⁊ aggra
F uauit ſicut dñium humoꝝ maloꝝ:aut ꝓpter aliquã cau
ſaꝫ calorẽ intrinſecũ cordis ledentẽ:q: diſtẽdit ſicut do
lor oris ſtõchi:⁊ pt eẽ ꝙ ſit hoc propter debilitatẽ ṽtutis
ipſiꝰ de motu inſtri:ſicut ꝯtingit in fine egritudinũ nocẽ
tiũ.Ideo q: debilitas ſemꝑ dꝛ in cõparatiõe:q: ſicut cõ
tingit pp cãm multoꝝ humoꝝ:ſic nõ eſt ĩpoſſe vt ſit cau
ſa motꝰ inſtri ipſiꝰ.Et q diuerſificaꝛ in mltis pulſationibꝰ
minus malus eſt:ſicut eſt ordinatꝰ in diuerſitate pulſus.
Silr eſt malus minus nõ ordinato:ꝓpea q: ordinatꝰ cõ
ſeruat ſuũ circuitũ in hac diuerſitate:⁊ ꝯſeruatio non fit
niſi dñio ṽtutis ꝓpter aliquẽ motũ.¶ Et cauſe ſpẽrũ in
diuerſitate cõpoſitarũ he ſunt:qm̃ cauſe caprizãtis pul
ſus aliqñ ꝓueniũt ex ineptitudĩe inſtri:⁊ ſilr̃s cã eſt pul
ſus ſoricinꝰ:excepto ꝙ qñ ꝑmutaꝛ ab augmẽto ad dimi
nutionẽ eſt ſignũ diminutiõis ṽtutis:⁊ ſi redit ad ſuũ ꝑn
cipiũ ſignat vigorẽ ṽtutis:⁊ ſi a diminutiõe ad augmẽtũ
deuenit fortiorẽ ṽtutẽ ſignificat.¶ Sed vndoſi pulſus
G cã eſt ṽtutis debilitas cum organi mollitie ⁊ frequentia
ſua eſt ſicut ſi virtus partẽ mẽbri ſuꝑ aliaꝫ aggregat:ita
vt iſte motus motui vndarũ maris aſſimileꝛ q ex mltis
cõpoſitus eſt motibus.Et vermiculoſi pulſus cãe iſtis ſi
miles ſunt:tñ ſunt debiliores:⁊ ſilr formicãs:tñ ⁊ ipſe ṽ
miculoſo debilior eſt:⁊ ꝓpterea dcũ eſt:ꝙ nõ fit formi
cãs niſi ṽmiculoſus ꝑcedat.Cauſe dbilitatis ṽtutis ſunt
manifeſte:aut ꝓpter eṽoneꝫ ſupfluã ex qua euenit ſyn
copis aut deſtructioneꝫ caloris intrinſeci:eo ꝙ cauſe q̃
faciunt egritudinẽ ſunt ꝯrie ei ⁊ nocẽt illi.¶ Sꝫ ſerrini
pulſus cãe ſunt virtutis debilitas ⁊ eſt cõpoſitꝰ ex debili
⁊ paruo:⁊ in ipſo ſunt ꝑtes anticipantes ⁊ poſtponẽtes
ſicut in vndoſo:excepto ꝙ in iſto ſiccitas magna eſt ma
nifeſta:⁊ q: ſiccitas fit ẽt ab extẽſiõe eſt ſerrinus pulſus
ſignũ calidi apatis ⁊ maxĩe qñ eſt in mẽbris neruoſis:qđ
eſt:q: rigiditas plus fit ibi ꝓpter neruũ.¶ Sed bis pul
H ſantis cã hoc eſt martellini:eſt organi duricies:q: agit ſi
cut malleus ſuꝑ incudẽ percutiẽs bis ꝑcutit ⁊ ſcđa pul
ſatio ꝑ ſe eſt hoc eſt ꝓpter rigiditatẽ nerui.Et cã tremu
li debilitas eſt ṽtutis:⁊ tortuoſus ſignificat ſuꝑ ſpaſmũ.
Et arcuati cã ſilr debilitas eſt ṽtutis:q: equalr organi
ꝑtes ferre nõ pñt.¶ Iſte ſunt cãe ſeptẽ generũ pulſuuꝫ
breuiter dicte.Sꝫ de pulſibꝰ apatuꝫ dicemus cũ loque
mur de ſignis cuiuſlibet egritudinũ.Sꝫ cãe triũ generũ
pulſus iſtis ꝯiũctaꝝ manifeſte ſũt a rebꝰ añdictis:hoc eſt
a cauſis male cõplonis.Et q: iſte ſpẽs pulſuũ nõ pñt cõ
prehẽdi in aliquo idiuiduo niſi cõparato ad pulſuꝫ ſani
qui in corpore tẽperate cõplonis inueniꝛ:aut ad aliquã
octo cõplonũ ſꝫ Gal.aut ad.4.ſꝫ ꝙ apparet a radicibꝰ
nature:⁊ iteꝝ ſanoꝝ pulſus alter ab altero diuerſificaꝛ.
Et pp eoꝝ diuerſificationẽ opꝫ nos cognoſcere:q: ſi hec
ignoramus egrotãtiũ pulſus minime cognoſcemꝰ:qđ ẽ:q:
pulſus egri ñ cognoſciꝛ niſi pp cõparationẽ corpis ſani:

I vt cognoſcat diuerſitatē cōplexionis ipſius. Et propte-
rea neceſſe eſt ei qui vult in hac ſcientia perfectus eſſe
vt ſe exerceat in cognitione pulſus ſani vt cognoſcat di
uerſitatem cōplexionis ipſius: ⁊ vt cognoſcat cauſas ꝑ-
mutātes pulſum: qa niſi h cognouerit poſſet errare et
opinari: qui a pulſus ſanoꝝ eſt pulſus egrorum.

De diuerſitatib⁹ pulſuū per res intrinſecas. Cap. 19m.

Et dicemus diuerſitatē pulſus cōplexionū.
Pulſus nālis cal'e cōplonis maior eſt ⁊ velocior
pulſu tēperate: ⁊ pōt eſſe vt ſit frequētior: ⁊ fride
eſt ꝯtrarius paruior ⁊ tardior tēperata ⁊ poſe eſt
vt ſit magis ſubmerſus. Et pulſus ſicce cōplexionis eſt
cū paruitate durus: ꝓpterea qa durities nō eſt obediēs
extenſioni. Et pulſus humide mollis declinās ad fortitu
dinē ⁊ magnitudinē: qa in hoc humiditas obediēs eſt.
Et pinguedo ⁊ macies hñt ſignificationē in actu pulſus:
K q: pulſus in corporib⁹ macilētis euidentior apparet q̄
in pinguibus eo q̄ in corporibus pinguibus eſt pulſus
quaſi ſepultus ⁊ h ſpiſſitudinē: ⁊ ꝓpterea h fortitudi-
nis diminutionē. Et etates ſunt ex rebus q̄ ponūt di-
uerſitatē in pulſu ꝓpter diuerſitatē datā a cōplexione:
q: pulſus pueroꝝ ex pte caloris eſt velox: ⁊ ex parte de-
bilitatis ṽtutis eſt ſpiſſus. Et pulſus iuuenū eſt fortis ꝓ-
pter coꝝ calorē ⁊ fortitudinē ⁊ eſt rarior pulſu pueroꝝ.
Et pulſus ſenū debilis eſt rarus ⁊ tardus. Et ſe xus ſimi-
liter eſt ex rebus q̄ diuerſitate ponunt in pulſu: qđ eſt:
qa pulſus mariū eſt fortior ⁊ maior pulſu feminarum: ⁊
pulſus mulieꝝ minor eſt ⁊ debilior. ſed eſt velocior eo
q̄ velocitas eis eſt loco fortitudinis. Iſte ſunt cauſe
mutantes pulſum. Et ſomnus ⁊ vigilia ſimiliter ha-
bent operationes in pulſus permutatione.

De cauſis permutātib⁹ pulſuꝫ ab extrinſeco. Cap. 20.

Sed rerum extrinſecarum q̄ pulſuꝫ ꝑmutant.
Queda ſunt in quatuor tēporibus anni: ⁊ quedam
in cibis ⁊ potibus ⁊ in balneis aque cal'e. Similiter
⁊ accidētia anime ſunt ex his q̄ ꝑmutāt pulſum. Et
L ex his q̄ ꝑmutāt ante dicta ſunt in cogñe pulſus. Et a re
bus q̄ ſuperueniunt corpi a q̄tuor q̄litatibus poteris pul-
ſuū diuerſitatē cognoſcere. v.g. qa cibus qñ eſt nouiter
in ſtōcho ſuſceptus pulſuꝫ ponit paruū ⁊ debilē ⁊ occul
tū: ⁊ qñ digerit̄ ponit ꝯriuꝫ. Et hoc eſt: q: cibus antequā
digerat̄ calor nālis ab eo eſt ſepultus queadmodū ignis
a multis ſepelit̄ lignis: ⁊ qñ digerit̄ tūc calor inualeſcit
nālis. Et ꝓpterea in nr̄is diximus radicibus q̄ cibus ex
parte eius eſt ſiſtis: ⁊ ex pte eſt ꝯrius. Et ſil'e eſt in ſomno
⁊ in vigilia: qđ eſt: qa ſomnus factus propter cibū nō ſit
niſi q: calor nālis a cibo eſt oppreſſus: ⁊ vigilia ꝓ maiori
parte ſit facta digōne. Sed ꝑmutatio ꝓpter tēpus anni
a ſe nō eſt multuꝫ occulta: q: pulſus veris eſt cal's ⁊ hu-
midus: ſicut eſt in hñtib⁹ cōpl'onē eādē: ⁊ ſil'r alia tria tē
pora ſe hñt. Et q opinant̄ q̄ pulſus autūni eſt ſil'is pul-
ſui veris in fortitudīe frequētia aut tēperie penit⁹ errat
ꝓpterea: q: in illo tpe ṽtutes ſunt diminute pp paucum
calorē ſpirituū: imo iſto tpe ē q̄ſi ſil'is ſenū ṽtuti: q: iſtud
tp̄s tēporiſ ſenectutis aſſilat̄. Et ꝑpea tūc plima terre
naſcētia ſeneſcūt: ⁊ ēt ṽtus g̃natiua in iſto tpe i vegetabi
libus ⁊ aialib⁹ debilitat̄. Et ſil'r regiões hñt opationē
M in ꝑmutatiōe pulſus ⁊ q̄ cōpl'onē ꝑmutāt. Iā dictuꝫ
eſt ſufficiēter de pulſib⁹: ⁊ q petierit vltimiorē particu-
laritatē in ſciētia pulſus: ꝑquirat ipſaꝫ i libris ſpicatoꝝ.

De vrinis generaliter. Cap. 21m.

Et deinceps volumus loqui de vrinis. Et
dicimus q̄ accidētia que apparent de vrina ſicut
ſuperius dictum eſt: quedam ſignificant digeſtio-
nem epatis venarum ⁊ mēbroꝝ. Et quedam ſi-
gnificant egritudinē renū ⁊ veſice. Sed primo volumus
N narrare ſigna apparētia in vrina ſicut ſuperius dictum
eſt: que ſignificāt digeſtionē epatis venarū ⁊ membroꝝ.
Et poſtea dicemus vniuſcuiuſq; ſignificationē ſpecierū.
Et res ꝑ quas ſignificat vrina ſunt triū ſpecierū. pria eſt
vrine color. ſcđa eſt ſuba. tertia eſt cōtentū. Et color vl'r
diuiditur in quinq; partes: quas diximus quinq; gene
ra. Primuꝫ eſt color citrinus ⁊ h multas ſpēs ſicut pa-
learis: ⁊ citrinus: ⁊ poſt aſſar: ⁊ poſt illum vacatmus q
croco aſſimilatur: ⁊ poſt illum qui aſſimilatur croco ru
beo. Scđm gen⁹ eſt coloris rubei: ⁊ illud habet gradus
ſicut color qui noiatur aſaab. i. color rubeus mixtus cū
quadā albedine ſicut eſt in roſa: ⁊ qui nominat̄ chimos
qui eſt vt ſanguis: ⁊ rubeus qui in ſupficie h nigredineꝫ
⁊ dicit̄ azima. Et tertiū genus eſt color viridis: ⁊ h gra-
dus ſicut ſiſticus ⁊ ſicut giniar: ⁊ ſicut celeſtis qui in ara-
O bico dicitur elſemet miçar: ⁊ ſicut nigellinus: ⁊ ſicut por-
rinus. Et quartū genus cōtinet colorē nigrum ⁊ h gra-
dus. vz. qui declinat ad obſcuritatē quandā: ⁊ quendaꝫ
qui declinat ad citrinitatē: ⁊ quendā qui declinat ad me
lançonium. Et quintuꝫ genus continet album equiuoce
de vrina vel de aqua. Sed albus eſt ille qui vere color
albus eſt: ⁊ qdā eſt q̄ ſpermati aſſimilatur quidā aſſimi-
latur lacti. Iſti ſunt ſimplices colores vrine. Et ſunt alij
multi cōpoſiti colores de quib⁹ dicere hoc nō ē neceſſa-
riū: ſicut color oleaginus: ⁊ qui aſſimilat̄ loture recentis
carnis ⁊ ſimiles. Et ſm ſignificatū ſumitur a ſuba: ⁊ ſuba
q̄dā eſt ſubtilis: q̄dā groſſa: ⁊ q̄dā mediocris. Et hoc ſu-
mit̄ q̄tuor modis: vnus eſt vt vrina ſit ſubtilis ⁊ poſtea
ingroſſet̄. Scđs eſt vt ſit groſſa ⁊ poſtea ſubtiliet̄. Ter-
P tiū eſt vt fiat ſubtilis ⁊ remaneat ſubtilis. Quartū eſt vt
fiat groſſa ⁊ remaneat groſſa. Itē q̄dā ſuba eſt clara
⁊ q̄daꝫ obſcura: ⁊ clara nāliter ſube ſubtili cōiungitur.
Tertiū ſignificatū eſt contentoꝝ: ⁊ contenta vrinarū ſu-
munt̄ a colore ſuba loco: ⁊ diſpōne. naꝫ qđdā eſt album
ſpiſſuꝫ ⁊ coctū: ⁊ ſtat in ꝓfundo vaſis: ⁊ ipſius partes ſunt
eq̄les vt figurā habeat pineataꝫ: ⁊ illud eſt nāle qđ ap-
pellat̄ in arabico: ⁊ dī atenoꝝ: ⁊ quoddā furfuri aſſimi-
lat̄: ⁊ quoddā ſaniei aſſimilat̄: ⁊ quoddā eſt ſanguineuꝫ
coagulatū: ⁊ qđdā aſſimilat̄ pilis: ⁊ qđdā arenulis: ⁊ qđ-
daꝫ aſſimilat̄ partib⁹ ferramēti: ⁊ qđdaꝫ aſſimilat̄ ferri
ſquāmis. Et hec oia ſunt pter nām: ſicut color rubeus ni
ger: ⁊ obſcurus ſunt preter nām. ⁊ qđdam eſt in pte ſu-
periori: ⁊ qđdam in media: ⁊ qđdā in infima. Et quoddā
eſt nāle: cuius totum eſt equale in oibus partibus ſuis: ⁊
etiam a quo partes groſſe a ſubtilibus diuiduntur.

De ſignificatiōib⁹ vrine ſumptis ex eī⁹ colore. Cap. 22.

Et poſtquam breuiter dicta ſunt ſigna q̄
ab vrina ſumuntur deinceps dicemus eorum ſi-
gnificata ⁊ incipiemus a colore. Et dicimus q̄ vni
uerſaliter colores citrini cum eoꝝ gradibus ſigni-
Q ficant admixtionē cholere cum vrina. Sed eoꝝ natura-
lior color eſt citrinus: ⁊ alij qui ſunt a cholera oēs ex-
ceſſuꝫ caloris ſignificāt: tamē ſm q̄ propinquiores ſunt
igneo colori ſicut color chol'e vitelline qui aſſimilatur
colori vitelli ouoꝝ de die natoꝝ quā dicit Gal. calidio-
rem omnib⁹ ſpeciebus chol'e eſſe. Sed colores rubei
vl'r ſignificāt dominiū ſanguinis ⁊ ṽtutis debilitatē: ⁊ ma-
xime illa q̄ declinat ad rubedinē ſup quā eſt nigredo ſi-
cut ſignificat illa q̄ declinat ad igneitateꝫ plus q̄ ſuper
cholerā. Et dicit̄ q̄ aliqui in febribus acutis ſundūt ſan-
guinē per vrinā: quāuis in eis nō ſit vena fracta: ⁊ hoc
ſignificat periculoſam criſim: aut dñium ſanguinis quan
titatiuū. Et nigra vrina ſignificat aduſtionē ⁊ ſuper do-
miniū frigiditatis. qđ eſt: qa calor ⁊ frigus hec duo fa-
ciunt. Sed qđ a caliditate prouenit habet ſigna p̄ream
bula caliditatem ſignificantia. Sed quod a frigiditate
prouenit

A

prouenit viriditas aut fuſitas p̃cedit ⁊ vl̃r alij colores frigiditatem ſignificantes. Et aliq̃ñ fit vrina nigra propter admixtionem cholere nigre ꝑꝑ expulſionez cholere nigre q̃ a natura fit ſicut in ſpleneticis fit: ⁊ oĩs viriditas ſignificat friditatez excepta illa que ʒinaria noiaſ ⁊ porrina: nã ille forte adustionez ſignificãt: ⁊ nõ eſt dubiuʒ quin ſiſticina ⁊ indica ſeu celeſtis ſignificent ſuper caliditatez: q: videmus vrinas cholicoꝝ mixtas viriditati cuʒ citrinitate: ⁊ q: viriditas eſt p̃ncipiũ nigredinis ob hoc cauſe que faciũt nigredinem eedẽ ſunt cũ cauſis que viriditatem operãtur: excepto quia in viriditate ſunt debiliores. Et vrina alba ⁊ clara ſicut aqua ſignificat digõnis defectũ ⁊ virtutis nutritiue debilitatẽ aut oppilationẽ aut vtrũq3. Et vrina que ſpermati aſſilatur ſignificat humorũ flegmaticoꝛuʒ frigidoꝝ crudoꝛũ abundantiã. Et vt plurimũ appopliam aut ſilẽm egritudinẽ ſignificat: ⁊ pueri hãc hñt vrinam quando epileptici ſunt. Et poſſibile eſt

B

vt h̃ vrina ſit ſignũ criſis in egritudinibus flegmaticis: ⁊ poſſibile eſt vt ſit coloꝛ albus in egritudinibus acutis. Sed eſt plurimum perditionis ſignum: q: ſignificat aſcenſum cholere ad ſuperiores partes ⁊ ibi facit apoſtema. Et aliq̃ñ vrina erit rubea ⁊ egritudo erit frida: ⁊ hoc accidit ꝑpter fortẽ doloꝛem vt in colica: aut ꝑꝑ oppilationem viarum que currunt a felle ad inteſtina: quia tunc eſt neceſſe vt ille humoꝛ exeat per vrinã: ⁊ alie cauſe aſſignantur: ſed iſte ſufficiãt. Sed coloꝛes compoſiti ſicut lotura carnis ſignificãt debilitatem virtutis epatis aut renum. Et vrina que oleo aſſimilatur ſolum in coloꝛe oſſiũ febꝛem ſignificat: eo q̃ pinguedinem liquefieri in membꝛis ſignificat excepto q̃ hanc nigredo non precedat q̃ ſi hoc eſſet caſum virtutis ſignificaret: ⁊ quidã dicunt q̃ hec vrina in acutis febꝛibus apparet: ⁊ ſm illos materierum pinguium ſignum eſt creticũ: ſed hec accidit raro.

¶ De ſignationibus vrine ſumptis ex ſubã eius. Cap. 23.

C

SVBTILIS vrina defectum digeſtionis ſignificat eo q̃ digeſtio neceſſario mãm ingroſſare d3: ⁊ defectus digõnis fit ꝑꝑ humoꝝ cruditatem aut ꝑpter defectũ virtutum: aut ꝑꝑ cibi ⁊ potus multitudinem. Et ex reb⁹ multĩ adiuuantibus ſubtilitatẽ vrine eſt viaruʒ oppilatio: ⁊ ꝑpterea vrine calculoſoꝝ ſubtiles ſunt: ⁊ ſi poſt ſubtilitatẽ apparet groſſa ſubſtãtia ſignum eſt q̃ natura incipit digerere. Sed ſi ab ipſo principio apparuit groſſa: ⁊ in eadẽ groſſitie mãſerit ſignificat multam humoꝛum ebullitionez a caloꝛe extraneo factaʒ: ⁊ ꝑpter hoc eſt malũ ſignũ. Sed vrina groſſa que poſt ſubtiliatur ⁊ iterũ ingroſſatur: q̃uis hec operatio a natura ꝓcedat pigritiaʒ nature ſignificat poſt incepti operis principiũ. Et ſi groſſities propter motum humoꝛum fuerit: hoc eſt bonum ſignum: quod eſt. q: ſignificat q̃ natura digerere incepit. Et quidam hoc repꝛehendere volentes dixerũt

D

q̃ non ſunt aliqua ſigna tenenda in vrina niſi ex opere nature interioꝛis. ſed ſi ab aere extrinſeco fuerint tenenda nõ erunt. Sed iſti ignoꝛant q̃ aer nõ operatur in vrina res diuerſas niſi ꝑpter preparationẽ quã ab interiori natura capit. Et vrina que in principio egritudinis a parte nature apparet groſſa: ⁊ poſtea ſubtiliatur longitudinẽ egritudinis ſignificat. Et iam dictum eſt: q̃ puerorũ vrina naturaliter eſt groſſa ⁊ iuuenum ſubtilis.

¶ De hypoſtaſi vrine ⁊ de ei⁹ ſignificatiõibus. Cap. 24m.

HYPOSTASIS ſanitatem denũtians debet eſſe in fundo ⁊ eẽ alba leuis ⁊ equalis: ⁊ in foꝛma pineata in fundo: eo q̃ eſt ſuperfluitas tertie digeſtiõis. Et de natura ſuperfluitatũ ẽ vt ſint graues: alba. quia mẽbꝛa non nutriuntur ea ſanguine niſi poſtq̃ eſt dealbatus ⁊ eis aſſimilatus: ⁊ propterea erit coloꝛ ſuperfluitatis ſic̃ coloꝛ nutrimẽti qñ virtus nutritiua ſeqꝫ

hypoſta- ſis ē ſupflu itas 3ᵉ dige ſtio. idẽ 3º ...dientys ...c. 6º h̃ pnoſtico ...vltimo. ...lt qd ſit ...ñ ſi dige ...ab epe.

E

ſuũ curſum nãlẽ: leuis ⁊ equalis ꝑpter digeſtionis temperieʒ: ⁊ quia hic tẽperies equalis eſt in oĩbus ſuis partibus debet eſſe pineata. propterea q̃ hec figura ꝓpoꝛtionis equalitatẽ oĩum ſuarum partiũ in leuitate ⁊ grauitate oſtendit: ⁊ q: actio caloꝛis in hac foꝛma diiaſ: ⁊ ẽt coꝛpoꝛa grauia nãliter extẽdunſ ⁊ dilatanſ: ſꝫ leuia in ſeipſis aggreganſ ⁊ petunt aſcenſum quouſq3 acuantur ſicut accidit flãme ignis. ¶ Sed ſignificatio q̃ a loco ſumitur eſt hec. vʒ. q: illud quod ſtat in parte ſuperioꝛi quod nebula appellatur ſignificat p̃ncipiũ aperitionis digõnis dummodo ſit alba. Et ꝑpter hoc dicit Hip. q̃ ſi vrina nubeʒ albam quarta die fecerit criſim in. vij. indicabit. Sʒ que ſtat in medio ſignificat digõnis cremẽtũ: ⁊ que eſt in fundo ꝑfectã digõnez ſignificat abſolute: dũmodo in hoc ꝑſeueret cõuenientibus diebus. Sed ſi mõ apparet modo vero nõ: ſignificat nature debilitatẽ ⁊ illius impedimentum. ¶ Et eſt ſciendũ q̃ aliq̃ñ in vrina apparet hypoſtaſis alba qñ mã eſt flegmatica nõ cocta: ⁊ hec differt a naturali eo q̃ ipſius partes ſunt diuerſe. Sʒ coloꝛ citrinus hypoſtaſis ſignificat citrine cholere dñium quod virtutem impedit digeſtiuã: ⁊ ob hoc ſignuʒ eſt malũ. Sed rubea ſolum ſignificat materiam multam ⁊ pigritiam nature que ipſaʒ propter ſui multitudinẽ permutare nõ põt: propter hoc hec hypoſtaſis longitudinẽ egritudinis ſignificat. Sed eſt ſalubꝛis niſi malum aliqd̃ apparuerit ſignum: qd̃ ſi apparuerit ſignificat moꝛtem longo tempoꝛe precedente: quod eſt. quia hoc malum ſignum adiũctũ ſignificat q̃ hec materie multitudo virtutibus in fine dominabitur: ⁊ ipſas vltimo ꝓſternet. Et ſi eidem bonum ſignũ copulabitur contrarium ſignificabit. Sed malũ qd̃ hec hypoſtaſis ſignificat nõ eſt niſi ex parte quantitatis ⁊ ob hoc pro maioꝛi parte eſt ſignum ſalutis. ¶ Sed coloꝛ niger in febꝛibus acutis eſt viſionis ſignum: ⁊ ꝑpter hoc moꝛtẽ ſignificat. ¶ Sʒ differentia que eſt inter hãc

Nebula dicit qñ eſt i ſupioꝛi pte. Raſ. 10. Almã. c. 30. nephiſis vl nephilis q̃ ſupernatat eneoꝛema q̃ ē i medio hypoſtaſis in fundo ex h̃ coꝛrige literam Auic. c. 6º. dictiõis. 2ᵉ vide 3º thei ſir tra. primo. c. 7º.

F

hypoſtaſim ⁊ humoꝛẽ nigrum quem expellit natura per viã criſis eſt q̃ hec hypoſtaſis eſt in vaſis fundo. Sed hu-

G

moꝛ expulſus in vrina eſt diſperſus: ⁊ ꝑꝑ hoc diuerſitas loci diuerſam ponit intẽtionem hoc eſt: quia qñ hypoſtaſis nigra eſt ſuſpẽſa minus eſt mala hypoſtaſi in fundo decũbente: quod eſt. q: ſignificat alicuius digeſtionis principiũ: quãuis ſit mala: ⁊ minoꝛis eſt grauitatis. Sed que eſt in fundo malã digeſtionẽ complete ſignificat. Et quãdo hypoſtaſis eſt obſcura frigiditatẽ nature vel caloꝛis naturalis extinctionez ſignificat. Et hypoſtaſis albaginaria multitudinẽ motus humoꝝ ⁊ defectũ digeſtiõis ſignificat. ¶ Sʒ coꝛpoꝛa hypoſtaſiũ extra nãm multarũ manerierũ ſunt: q: quedã ſunt que tritico fracto aſſimilanſ: ⁊ quedam que oꝛobo aſſimilãtur: ⁊ ſignificãt hec mẽbꝛoꝝ liquefactionẽ: aut humoꝝ vſtionem: ⁊ ꝑpterea in egritudinibus acutis ſunt male: ⁊ ſi habuerint coloꝛẽ rubeũ hu-

H

moꝛem ſanguineuʒ vſtum ſignificãt: aut partium epatis aut lumboꝛũ ſignificant aduſtionẽ. Et dicitur q̃ citrinus in lũbis magis ſit propꝛius. Sed laminoſuʒ eſt peſſimuʒ: qd̃ eſt. q: mẽbꝛoꝛum radicaliũ liquefactionẽ ⁊ inciſionẽ ſignificat. Sʒ furfureũ aliq̃ñ fit ꝑꝑ ſcabiem veſice: ⁊ aliq̃ñ fit ꝑpter liquefactionẽ membꝛoꝛum: ⁊ qd̃ differre facit illud qd̃ ex ſcabie veſice: aut ab alio: eſt q̃ in ipſo pꝛurit⁹ in partibus virge ſentitur. Et vniuerſaliter quãdocũq3 h̃ accidẽtia paſſioni veſice adiũguntur. ¶ Et arenoſum ſignificat: aut lapidem coagulatũ: aut incipientẽ coagulari. Et ſi fuerit rubeum lapidem in renibus ſignificat: ⁊ ſi fuerit album lapidem in veſica demonſtrat. ¶ Et ſanioſum apoſtematis rupturam ſignificat in vrine membꝛis locati. ¶ Et ſedimen habens pilos ſimiles capillis humiditatẽ groſſaʒ in renib⁹ a caloꝛe extraneo gñatã ſignificat. Et ſanguineum coagulatum apertionem vene aut

I apoſtema in vrine vijs ſignificat. Et quod dictum eſt ad preſens de ſignificatis vrine ſufficiens eſt quantum ad noſtram opinionem.

¶De ſignis egritudinum membrorum intrinſecorū ⁊ extrinſecorum in generali. Cap. 25m.

DEINCEPS nos dicemus de ſignis cuiuſlibʒ egritudinis in membris manifeſtis ⁊ occultis. Et ſm ꝙ dictum eſt quedam egritudinū ſunt in membris extrinſecis: ⁊ ſunt manifeſte ꝑ ſe: ⁊ ſignificatio in iſtis non eſt neceſſaria niſi in cauſis. Sʒ egritudines que ſunt in partibus intrinſecis tribus modis ſignificatione indigent. Unus eſt ex parte membri patientis. Secūdus eſt ſignificatio qualitatis egritudinis. Tertius eſt ſignifica-
K tio egritudinis cauſe. ¶Et incipiemus a ſignificationibus egritudinum intrinſecarum. Et dicemus ꝙ iam dictum eſt ꝙ egritudines complexionales habent duas ſpecies, vʒ. materialem ⁊ non materialem. Et he due ſpecies aut toti corpori communicant aut parti. Et quando materialis egritudo eſt in vno membro: aut fixa eſt in vijs ſuis aut in eius eſſentia: ſicut apoſtemata ⁊ vlcerationes. Et ſignificatio illius que eſt in vijs eſt de genere ſignificationum extrinſecarum vel intrinſecarum egritudinum. Sed apoſtemata intus ⁊ extra fieri poſſunt. Sʒ egritudinum officialium quedam ſunt in partibus extrinſecis corporis: ſicut dilatatio ⁊ diſſolutio que ſunt manifeſte ſenſui: ⁊ quedam ſunt in partibus intrinſecis corporis: ſicut oppilatio: lenitas ⁊ aſperitas membrorū.

¶De ſignis febris effimere. Cap. 26m.

ET INCIPIEMVS a mala complexione vniuerſaliter totum corpus ambiente que febris nuncupatur ⁊ incipiemus a febre diei. Et dicimus ꝙ ipſam ſemper precedit aliqua ex extrinſecis cauſis efficientibus: excepto ꝙ hec in ipſa non eſt ex ſignis proprijs: quod eſt quia cū feb. diei ſemper hoc inue-
L nitur. Sed non conuertitur: vt ſemper talibus cauſis ſtantibus neceſſario febris adſit. Et propterea inſtandum eſt vt ſigna propria cognoſcamus ⁊ etiam communia ad credulitatem fortificandam adducamus: ⁊ etiam quia valent ad contrarium remouendum. ¶Et huius febris ſigna propria ſunt duo. Unum eſt ꝙ pulſus in hac febre varius non eſt: quod eſt. quia varietas non fit in putridis febribus: niſi propter humorum multitudinē aut malitiam. Secundum eſt ꝙ vrina ſuum naturale ſedimen non mutat: quia in hac febre vrina non mutat niſi colorem: ⁊ hypoſtaſis non egreditur a ſolito: niſi propter humorum putredinem. Et ob hoc neceſſe eſt vt in hac febre hypoſtaſis a ſolito non mutetur: ⁊ ex ſignificationibus aliquando erit vt in hac febre accidentia fortia non ſint ⁊ eſt lenti caloris non inflāmantis ⁊ vt plurimum ſemel accidit vel forte ter aduenire poteſt: ⁊ dicitur ꝙ quando patiēs intrat balneum ⁊ horripilationem non ſentit ꝙ tunc eſt effimera. Et hec ſufficiunt ſignificationes in febre diei.

M ¶De febribus putridis ⁊ de earum ſignis. Cap. 27m.

ET DICAMVS de putridis: harum febrium vniuerſaliter due ſunt ſpecies: vna in omnibus venis fit: ⁊ alia fit in humoribus digeſtionis membrorum. ¶Et differentia que eſt in his duabus ſpeciebus talis exiſtit: quod eſt. quia febris que fit ex materia exiſtente intra venas: interpolationem non habet neque typum: quamuis paroxiſmus aliquando plus fortificetur alijs diei temporibus. Sed febres quarum materia eſt extra venas habent interpolationem circuitus ⁊ typos. ¶Et cauſa propter quam habent circuitus eſt: quia humor qui putreſieri debet non putreſcit ſimul ⁊ ſemel: quod eſt. quia in eo preparatio putrefactionis nō eſt completa: ſed paulatine in putrefactione procedit: ⁊ hic ſequitur modus ordinationis: quod eſt. N
quia hec operatio ſm aliquem modum eſt naturalis: quod eſt. quia natura in hoc regimen habet: eo ꝙ eſt putrefactio cum digeſtione: ⁊ propterea varietas ordinationis in circuitibus ſignum eſt malum: ⁊ non eſt hec operatio attribuenda calori putredinali ſimpliciter: ſed calore naturali: eo ꝙ in materia nō naturali operatur ſicut in multis vijs nature reperitur. Et rationes Galeni quibus conatur attribuere ordinem circuituum ſubſtantialiter calori putredinali hic infranguntur: ⁊ noſtras radices naturales non ſequunt̄ que ſuper philoſophiā ⁊ metaphyſicam inſcribuntur: ⁊ qui illas nō intelligit hoc nō confitebitur. ¶Et propterea mea ſententia penitus eſt ꝙ natura iſtos circuitus cū calore intrinſeco operatur: O
quamuis ſuperuenerit huic calori aliquid extra naturā in quantitate aut qualitate: in eo ꝙ eſt agens in materia non naturali: videlicet in humore egritudinem faciente. ¶Et accidens ꝙ cum humore aduenit eſt ſimile in hoc accidenti qđ ei aduenit cum cibo: quod eſt. quia incontinenti ſumpto cibo infrigidamur. ¶Et non eſt inter hec duo differentia niſi ꝙ accidēs quod aduenit ꝓpter cibū eſt naturale: quia cibus eſt naturalis: ſed qđ aduenit cū humore eſt preter naturā: quia calor cum materie primo obuiat ſepelitur: ⁊ poſtmodū aſſumit victoriam ſuper ipſam: ⁊ augmentando ad ſuum reuertitur eſſe quando ipſius digeſtio fuerit ꝑfecta. ¶Et iam bene expoſuimus omnia in tractatu quē fecimus ſuper libro de febribus Gal. Et ille ordinationes circuituum diuerſificantur ſm P
naturam humorum: ⁊ quantitatis facientis febrē ſm ꝙ infra dicem⁹. ¶Et cauſa quare febres que ſunt intra venas interpolationem non habēt: eſt quia quādo in partem humoris putridi calor accenditur nō poteſt ipſū natura diſſoluere: donec alia particula accendatur. ⁊ hoc propter ſolidationem vaſorum contingit: ⁊ propter eandem cauſā etiā typus nō fit: ⁊ etiā quia illud ex eo qđ diſſoluitur a mēbris ſenſibilibus nō ſentitur. Sed putrefactio que in humore fit qui extra venas eſt: huic cōtraria exiſtit: propter euaporationem que per poroſitatē membrorū fit: ⁊ propterea ſunt in iſtis circuitib⁹ typi propter ſparſionē humoris pungitiui ſuper mēbra ſenſibilia aut humoris ventoſi: ꝓpterea qꝛ typus magis appropriandus eſt humori mobili ventoſo q̄ꝫ fixo. Et ſigna propria febriū putridarū ſunt duo. vnū eſt ꝙ vrina in principio hypoſtaſiʒ nō habet: propterea quia calor eſt impeditus propter humoris digeſtionem: aliud eſt qꝛ pulſus eſt varius ⁊ diuerſus. Item alia ſunt ſigna iſtarum febrium a ſignis ſignificantibus duas ſpecies repletionis: hoc eſt ſʒ vaſa ⁊ ſʒ virtutē. Iſta ſunt ꝓpria ſigna vniuerſalitatis febrium putridarum.

¶De ſignis febris cholerice. Cap. 28m. Q

SED SIGNA ꝓpa vnicuiqʒ feb. ſunt hec. Scias ꝙ ſigna fe. que fit ab humore extra venas: ⁊ in febre cholerica ſunt typus fortis pungitiuus. Et pulſus in principio iſtius feb. eſt paruus rarus ⁊ debilis: ⁊ hoc eſt propter humorem qui calorem obruit naturalem: ⁊ propterea refrigeratur corpus in principio paroxiſmorum: ex eo ꝙ calor naturalis ab humore opprimitur putrido. Et quando calor extraneus generatus in humore putrido calori naturali admiſcetur: tunc creſcit ⁊ per totū corpus augmētatur: ⁊ propter hoc pulſus in eodem ſtatu non permanet: ſed propter caloris crementum creſcit ⁊ fortificatur. ¶Et vrina in hac fe. pro maiori parte eſt ignea: ⁊ patiens penitus affligitur ſiti: ⁊ aliquibus iungitur amaritudo oris. Et dicitur ꝙ quādo hec fe. dicit̄ pura ꝙ ipſius paroxiſmi ad plus vſqʒ ad duodecim horas

A horas ꝓlongantur: ⁊ circuitus huius febris eſt tertianus: ſed tñ non ↄuertitur: qa nõ eſt neceſſarium ꝙ omnes febres que hñt circuitum hunc ſint de cholera. Sꝫ poſſibile eſt vt ſint due quartane aut due quintane: ⁊ hñ nõ accidit niſi i ꝓncipio egritudinũ. Iſta ſunt ſignis ꝓpria huius feb. ⁊ aliqñ ſignificationes iſte rebus cõibus fortificant. hoc eſt q: cõplexio: aer: etas: ⁊ aliud regimẽ huic humori cõparantur. Et aer cũ hoc humore cõparationẽ habꝫ modis duobus: vnum eſt ſm ſuũ tẽpus naturale: vt eſt eſtas q̃ eſt calida ⁊ ſicca: alius eſt qñ egreditur ſuum curſum naturaleꝫ ad caliditatẽ ⁊ ſiccitatem: quamuis tẽpꝰ ꝑ ſui naturam debeat eſſe frigidum. ¶ Sed febres que paroxiſmos non habent iſtis cõmunicant exceptis circuitibus ⁊ typo. Et i hoc genere ingreditur febris que cauſon nũcupatur cuius materia intra venas eſt: ⁊ maxime circa os ſtomachi: ⁊ epar poſita eſt: propterea in hac fe. nõ eſt rigor. Et ſitis fortis huius fe. propriũ ſignũ eſt. Et peior ſpecierum cauſonis eſt illa que fit a cholera ꝫinaria aut praſſina. Et illius paroxiſmus lõgus ẽ propter inobediẽtiam humoris illius ad digeſtionem recipiendam.

B

¶ De ſignis febris flegmatice. Cap. 29m.

ACCIDENTIA magis ꝓpria huiꝰ febris ſũt: qa in principio extrema infrigidantur ⁊ eſt tẽpus frigoris longum: ſed paulatim inualeſcit. Et quando incipit calor apparere redit frigus ⁊ fortificat ſuper eum. Et tempus paroxiſmi iſtius fe. 18. occupat horas: ⁊ calor iſtius febris non eſt modicatiuꝰ nec furioſus: et propterea primitus tactui non manifeſtatur. Et huiꝰ febris pulſus rarior ⁊ minor eſt pulſu febris tertiane in quolibet. 4. ſuorum temporum. Et vrina in hac febre eſt ſubtilis ⁊ alba: aut ſpiſſa ⁊ obſcura: ⁊ ſi calor putredinalis eſt fortis: ⁊ flegma purum non eſt: tunc poſſibile eſt vt vrina ſit rubea: ⁊ palpebre patientis tumide erũt. Et in pluribus horum patientium os ſtomachi eſt frigidũ: ⁊ ſi vomitus eueniet flegmaticum euomet. Et aduentus ipſius paroxiſmi omni die ſignum proprium non eſt:

C quia due tertiane hunc eundem faciunt paroxiſmum. Paroxiſmus longus eſt propter ipſius humoris tarditatem: ⁊ paroxiſmi ipſius plus continuantur q̃ cholere paroxiſmi: quia iſte humor putrefactioni magis eſt appropriatus. Et adhuc propter longitudineꝫ paroxiſmi aduenit humori non corrupto preparatio putrefactionis ꝓpter longam morã caloris extranei in corpore diu permanentis: ⁊ hoc propterea accidit: quia calor febris huius eſt temperatus ⁊ ſubiectum habet humiditatis. Sed in feb. cholerica qa calor extraneus cum ea accenſus cito tranſit non eſt tempus preparans ad putredinem in parte non putrefacta ⁊ vniuerſaliter in hac febre calor intrinſecus eſt valde ſepultus: hec eniꝫ eſt cauſa ad plus continuandos in hac febre paroxiſmos. Et deterior harum febrium eſt illa que ex flegmate fit vitreo. Et ſilr ẽt aliquando cognoſcitur hec febris: aere: etate: ⁊ conſuetudine ⁊ complexione. quia hec comparationeꝫ habent cum humore hanc feciente febrem.

D

¶ De ſignis febris quartane. Cap. 30m.

HEC INCIPIT cum frigore grauitate ꝙ tunc accidit patienti ſtridor dentium. Et patiens tunc ſentit membrorum cõfractionem: ⁊ hoc fit propter frigiditatem ipſius humoris ⁊ grauitateꝫ. Et pulſus iſtius febris eſt tardus: rarus: ⁊ paruus: pluſquaꝫ fit in flegmatica: hoc dico in principio paroxiſmi: ⁊ dicitur ꝙ in augmento maior eſt q̃ in flegmatica. quia calor in hac febre manifeſtatur ⁊ febris fortior exiſtit. Et colores vrine in hac feb. variantur: nam aliquando eſt alba ⁊ ſubtilis ad viriditatem declinans: ⁊ aliquando nigra ⁊ groſſa ad rubedinem declinans: ⁊ vtplurimum hec febris alias ſequitur febres. Et tempus huius febris eſt longum: ⁊ tẽpus reuolutionis ipſius eſt dimittẽs duos dieſ: ⁊ inualeſcit tertium. Et quartane circuitus eſt quaſi ſicut proprium ſignum in hac febre: propterea quia nõ inuenitur talis circuitus in aliqua alia febre ſimplici vel compoſita. Et maior pars hãc patientium ſunt ſplenetici. Et fortificatur ſignificatio in hac a rebꝰ cõibus ſꝫ ꝙ in aliis dictum eſt vt ab aere ⁊ ab etatibus: ⁊ a cõplexione: ⁊ a ſignis ſignificantibus dñium iſtorum humorum.

E

¶ De ſignis feb. que in arabico nominatur michabecha: ⁊ eſt ſanguinea. Cap. 31m.

HEC FEBRIS typum non habet: eo ꝙ ſanguis eam faciens eſt in venis: excepto ſi fieret ꝓpter apoſtemia nominatum flegmon: quod in aliquo membrorum principalium eſſet generatum: ſicut in epate ⁊ etiam diafragmate: quia tunc in hac febre eſſent paroxiſmi tertianarij ſimiles cholere paroxiſmis: quia ſanguis quando ſupercaleſcit ad naturam declinat cholere: ⁊ propterea in hac febre non eſt differentia inter feb. cholericam que habet materiam intra venas ⁊ iſtaꝫ niſi in magis ⁊ minus: quia nõ poteſt in corpore fieri febris de cholera pura ſoluꝫ: quia talis febris de cholera de neceſſitate mortifera eẽt: quod eſt. quia cholera non eſt apta recipere aliquam digeſtionem: niſi in ꝓ ꝙ cũ ſanguine eſt admixta: aut cũ materia qua nutriunt mẽbra radicalia: hoc eſt ſanguis dealbatus. ¶ Et ſigna que ſignificant hanc febrem ſunt ſigna dominium ſanguinis ſignificãtia: ⁊ iaꝫ nos narrauimus ipſa. Et pulſus hãc patientis eſt in vltimo magnitudinis ⁊ fortitudinis. Vrina eſt rubea ⁊ groſſa ⁊ ſuſpiria: ⁊ inquietudines ſunt propria in hac egritudine ⁊ in cholerica. Excepto ꝙ in egritudine illa fortiora exiſtunt. Et alienatio mentis propria eſt in febribꝰ acutis.

F

G ¶ Et verba Galeni varia ſunt in hac febre: quia aliquando dicit ꝙ eſt cholerica continua. ⁊ aliqñdo dicit ꝙ eſt aliud a cholerica: ⁊ ꝙ non debet attribui cholerice: niſi quia non habet putrefactionem perfectam: quia natura iſtius febris eſt media inter febrem diei ⁊ febrem putridam: ⁊ ſententiam meã tu iaꝫ nouiſti. Item febris iſta non habet niſi vnum perioduꝫ: ⁊ in illo aut ſoluitur aut occidit. Et aliquando incipit lenta ⁊ ſemper ad vltimũ fortitudinis creſcit. ⁊ aliqñdo eſt cõtrarium: ⁊ aliqñdo in vno permanet ſtatu. ⁊ cauſa huius paroxiſmi alias per alios multoties dicta eſt. ¶ Iſta ſunt ſigna cognitionis febrium ſimpliciũ ⁊ qui ſimplices cognouerit: cõpoſitas cognoſcere poterit: ⁊ iſta exẽpla non fuerunt data niſi per modũ ſimilitudinis: quia raro inueniũtur. Et adhuc quia maior pars accidẽtiũ que in his febribꝰ tibi narraui non verificãtur niſi in febribus que ſunt de materia humorum naturalibus propinquorum. verbi gratia quia paroxiſmus febris cholerice maior. 12. occupat horas. quando cholera naturalis eſt putrefacta. Sed quando vitellina aut ꝫinaria putreſcit: tũc longior erit paroxiſmus. ⁊ accidẽtia erũt peſſima. ⁊ pauci euadunt ⁊ maxime ex ꝫinaria: eo ꝙ aptitudinem digeſtionis non habet: quod eſt. quia quandocunque humor adeo contrarius eſt vt complexio corporis non poſſit agere digerendo ſuper eum: tunc febris deterioreꝫ exitum habet: ⁊ quandocunqꝫ potentie propinquior eſt: tũc febris ſalubrior eſt.

2° d diffẽ͂tijs febriũ. c. p. ⁊ penul. ⁊ 9. d ige. 3. ⁊ 3. ꝓnoſtico rũ. 7. Sꝫ ꝓ ma affor. 12. vꝫ eam negat. ꝑ q̃ vide pꝰ q̃r ti. tra. 2. ca. 45. ⁊. 16. cõ ti. c. 2. ⁊ 17. einſdẽ. c. 4. vbi viden tur ei iponere diuer ſa. ⁊ 3. collꝫ 8. ⁊ 8. theo rice. c. 4. cõ ceditur. et Rabbi moyſes 10ꝰ affo:. pticu la. imponit ei diuerſa.

H

¶ De compoſitione febrium. Cap. 32m.

ET SCIAS ꝙ cõpoſitio febris eſt a cauſa locali: aut a cauſa mãli. Itẽ cauſe materiales tres hñt modos. Vnus eſt qñ duo miſcẽtur humores: ⁊ tũc materia febris fit inter illos duos humores ſimplices qui ſingulas poſſunt facere febres: ⁊ etiã accidentia tũc ex his mixta erunt. ¶ Itẽ alius modus eſt vt vna ſit putrida:

I ⁊ alia ſit ethica. Tertius modus eſt vt vnus modus faciens febrem ſit cum apoſtemate ⁊ alius ſine. ¶ Et aliquando componuntur due febres ⁊ miſcentur earum paroxiſmi abſq; eo ꝙ materie miſceantur: ⁊ hoc propter cauſas locales accidit: ſicut poſſibile eſſet vt vna eſſet intra venas: ⁊ alia eſſet extra: ⁊ in hoc genere locatur feb. que emitriteus nuncupatur. ¶ Et aliquando humores febrē facientes erunt vicini ſed nō mixti. Et poſſibile eſt etiam vt omnes iſte ſpecies adinuicem cōponātur. ¶ Et etiā poteſt vnus modus cōpoſitionis dici vt ſm magnitudinem ⁊ paruitatem: ⁊ ſm fortitudinem ⁊ debilitatem: hoc eſt vt cauſarū efficientium vna ſit fortis: alia debilis.

¶ De ſignis febris ethice. Cap. 33m.

HEC FEBRIS tres habet ſm ꝙ ab alijs dicitur: ⁊ accidentia in hac ſm plus ⁊ minus diuerſantur: ⁊ accidentia eius occulta ſunt in principio: ⁊
K quandocunq; videbis corpus cū calore continuo lento vltra dies tres: quando non in corpore incipit manifeſtari: tunc vni lente continue aſſimilatur. Et ſi patiēs eā quaſi non ſentit: nec habet putridarum febrium ſignificationem opinandum eſt ipſam eſſe ethicam. Item poſt horas tres ab aſſumptione cibi patientis pulſum conſiderare debes: ⁊ caloris quantitatem: ⁊ ſi calorem inueneris augmentatum: ⁊ pulſum velocem: aut in aliqua dimenſione magnificatum: tunc iſtam febrē ethicam iudicabis: quod eſt. propterea quia membra malam complexionem acquirūt calidam: de natura nutribilis eſt ſibi nutriens aſſimilare neceſſe eſt vt cibus corpori adueniens calorem extraneum debeat adipiſci: quāuis cibus ille frigidus ſit aut non: ⁊ propterea tunc febris fortificatur: ⁊ accidentia augmentantur: qđ in putridis nō conuenit. ppterea quia calor extraneus in illis radicaliter non eſt fixus in membris que in cibum agere debent. Et cauſe que ab alijs medicis dantur accidentales ſunt ſicut fabule cantatorum: quia dicūt ꝙ cibus in talibus patientibus ⁊ corporibus eſt ſm ſimilitudinem aque ſuper calcē proiecte: qa impoſſibile ē vt virtus nutribilis a nutriente tantum ſit elongata vt ipſum eidem ſit cōtrarium. Si-
L cut aqua calci. reperitur enim quod vnūquodq; iſtorū alterum corrumpit. ¶ Et raro hec febris accidit niſi poſt alias febres ſicut poſt effimerani in corporibus ad hanc paratis aut poſt aliquam ex febrib⁹ putridis. Et quando fortificatur hec febris marceſcit corpus īfirmi ⁊ ſiccatur pellis eius: ⁊ deformatur facies ⁊ profundātur oculi. Et cum venerit ad vltimū gradum ethice videbis oculos eius quaſi aſperſos cinere ſicut videtur in oculis eorū q tangunt puluerem ⁊ contrahuntur palpebre inferius ſicut accidit patienti ſubeth ⁊ pellis frontis eſt tenſa ⁊ ſicca quaſi corium preparatum: ⁊ timpora habet tenſa: auricule ⁊ palpebre citrini ſunt coloris. Et pellis myrach ventris fit ſicca ⁊ rugoſa: ⁊ pulſus eius eſt tēſus ſicut chorda: velox: ⁊ debilis: ⁊ vrina eſt oleagina. Alia vero ſigna iſtius febris manifeſta ſunt ⁊ in libris ſpicatorum plene enarrata. vñ non eſt neceſſarium ea reiterare.

¶ De ſignis apoſtematum ſanguineorum. Cap. 34m.

M DEINCEPS volumus loq; de ſignis apoſtematum. Et dicimus ꝙ ſigna apatū ſanguineorū ſunt rubedo coloris cum forti calore: ⁊ rubore: ⁊ dolore magno. Saluo ꝙ mēbrum non ſit inſenſibile: ⁊ cum hoc extenſionem habeat: ⁊ hec ſanguinis apoſtemata diuerſificātur ſm magis ⁊ minus. ¶ Et ſcias ꝙ in apatibus iſtis ſanguis mundus eſt a putredine: ſed quādo putreſcit generatur puſtula: que dr̄ puſtula: ⁊ ſignum iſtius apoſtematis eſt: qm̄ eſt maioris inflāmationis valde flegmone: ⁊ in his apatibus febris ē fixa: ⁊ i hoc genere ſunt apata que fiunt in ſubaſcellis ⁊ inguinibus.

¶ De ſignis apoſtematum cholericorum. Cap. 35m. N

ET SIGNA cholericorum apoſtematum ſunt coloris citrinitas: ⁊ humorum ſubtilitas ⁊ dolor fortiſſimus ſine extenſione: ⁊ formica deambulatiua huius generis eſt.

¶ De ſignis apoſtematum flegmaticorū. Cap. 36m.

ET SIGNA flegmatici apoſtematis ſunt coloris albedo cum priuatione doloris etiam ſi comprimūtur: ⁊ vniuerſaliter iſta apoſtemata ſunt apparentia ⁊ oculis diſcreta: ⁊ ſimplicia ſunt. Et in
O cognitione non indigent forti perſcrutatione: compoſita tamen indigent fortiori: ⁊ illa per cōparationem ſimplicium accidentium cognoſcentur.

¶ De ſignis apoſtematum melancholicorum. Cap. 37.

SED APOSTEMA melancholica cū flegmaticis communicant in doloris priuatione: ſaluo ꝙ in tactu duriora: ⁊ in colore obſcura: ⁊ cācri etiā in hoc genere exiſtunt: ⁊ ſic denominatur eo ꝙ cancrorum pedibus aſſimilatur: eo quia vene que eos circundant ſunt ſanguine nigro replete. ¶ Iſta ſunt ſigna apoſtematū que in partibus exterioribus corporis apparent. Sed de his que intraneis partibus corporis ſiunt: dicam cum egritudines membrorum interiorū enar-
P rabo. ¶ Egritudines vero que in ſuperficie cutis apparent ſunt ſicut variole: ⁊ morbili: ſcabies: lepra: ⁊ morphea: ⁊ ſimiles his: ⁊ quedam ipſarum ſigna habēt pronoſtica antequam ſiant: quod eſt. quia ſignum pronoſticum lepre eſt raucedo vocis: ⁊ groſſicies eius: ⁊ anhelitus ſtrictura: ⁊ rubedo faciei aliquando ad obſcuritatē tendentis cum faciei inflatione: ⁊ albedinis oculorū obſcuritate ⁊ rotunditas etiam oculorum ſignum eſt maximum denotans lepram. ¶ Sed variolarum ſigna pronoſtica: ſunt feb. continua ⁊ faciei inflatio: ⁊ timporum ⁊ groſſicies venarum cum rubedine: ⁊ naſi pruritus: ⁊ gule: ac colli groſſicies: ⁊ hec egritudo ſolum ſemel aduenit patienti. ¶ Et ſcias ꝙ omnis puſtula que in ſuperficie corporis fit cum febre eſt ſignum expertum ꝙ ex genere egritudinum peſtilentialiū manant ⁊ maxime que ex melancholico ſiunt humore: ⁊ cum aperiuntur aduenit eis eſcara ſimilis ignis combuſtioni.

¶ De criſi in generali. Cap. 38.

ET QVIA febres ⁊ vniuerſaliter acute egritudines non ſanantur niſi per criſim: deinceps narranda ſunt ſigna criſim laudabilem ⁊ inlaudabilē ſignificantia. Et dicimus ꝙ criſis cognitio quinque rebus habetur. ¶ Una eſt cognitio ſiue diſcretio egritudi-
Q num que criſi ſanātur ab his que ſine criſi ſanant. ¶ Secunda eſt cognitio ſignorum ſignificantium quatuor egritudinum tempora: quia non in quolibet iſtorum temporū fit criſis laudabilis. ¶ Tertia eſt cognitio ſpeciei euacuationis illius rei que egritudinem facit: quod eſt. quia res que euacuantur quando egritudini ſunt incōuenientes: tunc ſunt inlaudabiles. Et quādo ſunt conuenientes egritudini ſunt laudabiles. ¶ Quarta res ē ꝓprie i eſſentia criſis aut in ipſius pronoſticatione. ¶ Quinta eſt cognitio dierum in quibus criſis fit laudabilis aut inlaudabilis. ¶ Et poſt hoc euenit commemoratio bonorum ⁊ malorum ſignorum in egritudine qualibet que continuitur per criſim vel ſine criſi: ⁊ ſignorum bonorum ſignificantium ſuper liberationem. ¶ Et dicimus ꝙ diſcretiones egritudinum que criſi terminantur ab illis que ſine criſi terminantur ſunt he que finiuntur diſſolutione occulta aut manifeſta: ⁊ habentur a longitudine egritudinis aut ipſius breuitate. Quod eſt quia criſes non ſiunt manifeſte niſi in egritudinibus que breui tempore finiuntur. Et lōgitudo egritudinis atq; breuitas a natura eſſen-

tie

A tie egritudinis cognoſcitur: ⁊ ſimiliter a rebus extrinſecis que illis ſimiles aut diſſimiles indicantur: ſicut aer: clima: dieta: ⁊ exercitium: ⁊ ſimiliter cõplexio ⁊ etas. Et aliquãdo breuitatẽ ⁊ longitudinez egritudinis cognoſcimus a nã mẽbri patiẽtis ſicut apa̅ta q̄ in mẽbris principalibus generant̄. Et multoties ab accidẽtib⁹ cognoſcimus. Q̄d eſt: q: quedã accidẽtia breuitatẽ: ⁊ quedã longitudinẽ ſignificãt. ❡ Itez maior pars accidẽtium q̄ in ſuperfluitatib⁹ corpoꝝ apparẽt ex ſignis digõnis ⁊ priuationis eiuſdẽ ſimili mõ ſignificant ſup egritudinũ tẽpora in longitudine ⁊ breuitate: ⁊ nõ ſolum ex parte q̄litatis: verũ etiã ex parte quãtitatis: ita q̄ quãdo erunt multa citã cõſumptionẽ egritudinuz ſignificabũt: ⁊ quãdo erũt pauca ↄtrariũ denotabũt. Et egritudines q̄ nãliter ſunt breues ſunt cholerice aut ſanguinee: ſine cũ apa̅te mẽbroꝝ p̄ncipaliũ ſiunt aut nõ. Q̄d eſt: q: tertiana pura terminũ. xiiij. dierũ nõ excedit: ⁊ aliq̄n per ſpaciũ ſeptimane vnius ↄſumitur: ⁊ ſi fuerit intra venas acutior erit: et ſm̄ iſtũ modũ eſt in ſanguinis febre: eo q̄ eſt in vltio acuitatis. ❡ Et ſcias q̄ antiqui nõ dixerũt iſta niſi in egritudinib⁹ acutis q̄ terminant̄ in. xiiij. diebus vel infra: ⁊ hoc nõ inuenit̄ niſi in iſtis duob⁹ generib⁹ febriũ: ⁊ in apa̅tib⁹ ſanguineis ⁊ cholericis. Sed flegmaticarũ febriũ tẽpus eſt longũ: ⁊ digõnis ſigna in eis ante tres ſeptimanas nõ apparẽt. ⁊ aliquãdo ad ſpaciũ pluriũ mẽſiũ extendunt̄. Et q̄ ex cõpoſitiõe ex flegmate ⁊ cholera ſunt: inter has medie exiſtũt. Et melãce ſpacio ſeptẽ mẽſiũ extẽdunt̄. et q̄n res extrinſece egritudini ꝓportionant̄: vt cõplexio: etas: ⁊ regimen: ⁊ he ſunt cauſe lõgitudinis ⁊ breuitatis egritudinis. ❡ Et adhuc ſunt egritudines hñtes ꝓprietatez ex ſui nã longitudinis ⁊ breuitatis. v. g. vt iuuenis habẽs cholericã febrẽ ex pura cholera: ⁊ in regiõe calida:

C ⁊ tẽpore calido: ⁊ cũ regimine calido: ⁊ cõplexione calida. dico q̄ hec egritudo finiet̄ oĩno ante ſeptimũ diem. Et econtrario in ſene habente febrẽ ex melãa: ⁊ in hyeme: ⁊ regiõe frigida: ⁊ melãce cõplõnis: ⁊ regimẽ ei ſimile. dico q̄ hec febris nõ eradicabitur vſq; ad ſex mẽſes. Et quãdo nõ cõueniũt hec cuz egritudine erit lõgitudo ⁊ breuitas ſm̄ ꝓportionez multitudinis ⁊ paucitatis ab eadẽ. Sed accidẽtia ſignificantia breuitatẽ egritudinis ſunt fortitudo caloris ⁊ pulſus: magnitudo ⁊ velocitas: ⁊ vl̄r omnis fortis egritudinis motus a forti ꝓuenit calore: ⁊ caloris corꝑis ſubita ꝑmutatio ad citrinitatẽ: vel ad rubedinẽ ſubito: vel ad maciẽ. Sed accidẽtia ſignificantia ſuper longitudinẽ ſunt his ↄtraria: ⁊ mediocria ſignificant mediocritatẽ inter longitudinẽ ⁊ breuitatem. ❡ Sed ſigna ſignificãtia ſuper quatuor egritudinũ tempora q̄ ꝓueniunt ad criſim aut non: hec ſunt. Scias q̄ ſigna principij egritudinis ſunt quãdo accidẽtia ſm̄ vnũ modũ inueniunt̄ ⁊ nõ fortia. v. g. tẽpora afflictionũ tunc erũt equalia queãdmodũ tẽpora tũc quietis talia erũt: ⁊ de huius tẽporis ꝓprietate eſt vt nullũ digõnis ſignuz

D in vrina oſtendat̄: vel in ſputo niſi egritudo prauior efficiat̄. Et ſignũ augmẽti eſt q̄n egritudinis accidẽtia accreſcunt: ⁊ tunc tẽpus afflictionis ꝓlongat̄ ⁊ tẽpus quietis breuiat̄. Sed anticipatio paroxiſmi augmẽtũ egritudinis nõ ſignificat ſi cũ hoc lõgitudo tẽporis aut fortitudo nõ adiungeret̄. Q̄d eſt: q: q̄n anticipatio paroxiſmi a fortitudine ⁊ velocitate egritudinis cauſat̄: tũc neceſſario ſequit̄ lõgitudo paroxiſmi ⁊ fortitudo. Sed quãdo cauſa anticipatiõis eſt digõnis aptitudo ⁊ humoꝝ ſubtiliatio: tũc paroxiſmus fortior nõ erit: ergo anticipatio ſola augmẽti ſignũ nõ eſt. Et ſignũ q̄ augmẽto ꝓpriũ exiſtit eſt digeſtionis manifeſtatio: hoc eſt vt nebula ſuſpenſa in medio vrine videat̄: aut in ſuperficie ipſius. Et ſigna ſtatus ſunt q̄ſi ſimilia p̄ncipij ſignis ſm̄ tẽpus: q̄uis ſ3 patiẽtis

E vires diuerſificent̄: ⁊ tunc in digerẽdo cõplet ſuã actionem natura: cuz in vrina cõpleta digeſtio reperit̄. ❡ Et ſcias q̄ nõ eſt neceſſariũ vt in hoc tẽpore accidẽtia fortia ſint: ⁊ ſi q̄ſieris q̄ ſit cauſa quare tẽpore ſtatus natura debilitata digeſtionẽ oñdat: ⁊ in tẽpore p̄ncipij virt⁹ fortis digeſtionẽ occultet: ⁊ his ↄtrariuz ſequi debet: q̄a fortitudo nature d3 opponi inobediẽtie materie. ❡ Reſpõdemus q: eſt ſemꝑ vna cõparatio tẽporis inter agẽs ⁊ patiẽs: ⁊ ſicut forma ⁊ efficiẽs ꝓpriũ ⁊ ordinatũ tẽpus h3 ſibi ad agendũ: ſimiliter materia h3 ſibi ꝓpriũ ⁊ determinatũ tẽpus ad patiendũ: ⁊ q̄uis forme veraciter tp̄s nõ attribuat̄: ſed materie: tñ hoc eſt dictũ in formis abſtractis: verũetiaz in formis relatiuis hoc poteſt dici q̄d dictũ eſt. ❡ Et declinationis tẽporis ſigna ſunt quando

F accñtia alleuiant̄: ⁊ nã egritudini dominat̄: ⁊ paroxiſmi abinuicẽ elongant̄ ⁊ breuiores efficiunt̄. Et ſicut anticipatio ſola paroxiſmi nõ eſt ſignũ augmẽti: ſic poſtpoſitio ſola nõ eſt ſignum declinationis. Q̄d eſt: q: poſtpoſitio a paucitate materie fieri poteſt ⁊ a nature debilitate.

❡ De ſpeciebus euacuationũ que fiunt in criſi. Cap. 39m.

3a

G ET SPECIES euacuationũ q̄ in criſi fiunt ſm̄ hunc modum ſunt. v3. per fluxum ventris: per vomitum: ſudorem: vrinaz: ⁊ ſanguinis per nares fluxum: ⁊ fluxum hemorroydarũ ⁊ in mulieribus per menſtrua: ⁊ aliquãdo criſis fit per apa̅ta: tamen illa criſis laudabilis non eſt niſi fiant apa̅ta in ignobilib⁹ membris: ⁊ aliquãdo fit per puſtulas iñcturarũ. Et vnaqueq; ſpecies iſtarũ eũationuz in aliqua egritudine ꝓpria ẽ vt plus: ⁊ maxime quãdo criſis laudabilis eſt. ❡ Criſis febriuz cholericarũ per vomitũ: aut fluxũ ventris: aut ſudorẽ: aut per vrinã fit. Et ſanguinearũ per modũ alicui⁹ exitus ſanguinis fiet. ⁊ etiã aliquãdo a cõicatione q̄3 mẽbruz patiens cum alio h3 iuuatur eũatio. Sicut apa̅ cerebri creticat pluries per fluxũ ſanguinis nariuz q̄; per hemorroydarũ fluxũ: ⁊ q̄d i gibboſitate epatis: creticat per vrinã: ⁊ q̄d in concauitate eſt per fluxum vẽtris terminat̄. Saluo q̄ egritudo ſanguinea non ſit: aut per hemorroydas: aut per mẽſtrua ſi ſanguinea ſit. Sed criſes q̄ ſunt per apa̅ta aut per puſtulas: vt pl̄m in egritudinibus longis ſiunt: q̄ quidẽ mortifere criſes in fine ſunt ꝓpter apa̅ta q̄ in mẽbris principalib⁹ ſiunt: ⁊ propterea precipit Hippo. in aliquibus iſtarum egritudinũ eũationem in principijs fieri: ſed non digeſtionem expectare.

† De diuerſitate aſſignatiõis h⁹ vide li° de ↄcretorijs i fine. ⁊ 4° ꝯ mõb. char. 317. et. 318. ⁊ li° ꝯ ↄcretorio, char. 476. ⁊ li° ꝯ humorib⁹. 580. ⁊. 581. ⁊ i ꝯ coactij ꝓdictiõib⁹. 562. ⁊ li° ꝯ carnibus 597. ⁊ in p̄ epidimiaꝝ i fine tertij ſtatus. ⁊ 2° affo. 23. et 24. ⁊ q̄rta affo. 29. et 36. ⁊. 59. et 61. te. ⁊ cõmen. et 3a affo. 28. et 3° ꝓnoſticorũ te. ⁊ cõ. 8. 9. ⁊. 10. ⁊ p̄ de dieb⁹ creticis 4° ⁊ 5° ⁊. 10. et 2° eiuſdẽ. c. 5. ⁊. 6. ⁊. 19. cõ. fo. 394. 399. 398. 395. col. 1. ⁊ 4a. ⁊ 10° ad Almã. ca. 29. ⁊ 3° Theyſir trac. 2. c. 1.

❡ De diebus creticis. Cap. 40m. 4a

ET DIES manifeſti laudabilis criſis: † ſunt dies qui a principio egritudinis per quaternariã enumerantur cõputationẽ. hoꝝ primus eſt q̄rtus: ⁊ ſecũdus eſt ſeptim⁹: eo q̄. iiij. hic vtriſq; cõmunicat: ⁊ poſt hunc. xj⁹. non cõmunicans: ⁊ poſt hunc. xiiij⁹. ⁊ poſt hũc xvij⁹. cõmunicans eſt: ⁊ poſt hunc. xx⁹. cõmunicat: ⁊ poſt hos. xxiiij⁹. xxvij⁹. xxxj⁹. xxxiiij⁹. xxxvij⁹. ⁊. xxxx⁹. ⁊ vltra xxxxm. ſunt egritudines cronice: ⁊ quaſi non vltra apparent criſes manifeſtẽ ⁊ ante vigeſimum fiunt per quartanariã cõputationem: ⁊ hoc fit q̄a fiunt in quartis: ⁊ in quartis antecedẽtib⁹ indicantur ſicut criſis q̄ fit in ſeptimo que indicatur in quarto bono ſigno in quarto apparente ſicut nebula alba ſuſpenſa: ⁊ vndecimus quartũdecimum indicat: ⁊ decimuſquartus decimũſeptimũ indicat: ⁊ decimuſſeptimus vigeſimũ indicat: ſed poſt vigeſimum non fit indicatio niſi per ſeptimanas: ⁊ iſti dies omnes ꝑ maiori parte laudabiles ſunt: ⁊ in eis maior pars criſium fit. Sed ſunt alij qui in bonitate iſtis propinqui exiſtunt: ⁊ ſil̄r laudabiles exiſtunt qui non creticant propter longos circuitus ſicut terti⁹: q̄rtus: ⁊ nonus: ⁊ decimuſtertius: ⁊ decimuſnonus: ⁊ vigeſimuſp̄rim⁹. oẽs eni3 hi dies nullã hñt vim indicationis criſis: ſed nonus pro

I maiori parte indicat vndecimū. Sed dies in quibus plu
rimū fit mala criſis eſt ſicut ſextus: ⁊ hic eſt peior oīum:
et vtplurimū in eo fit mala criſis. Sed q̄rtus eſt idicati
uus hui⁹: hoc eſt qn̄ malū apparet ſignū: ſicut eſt nebula
nigra: ⁊ poſt illū in malitia exiſtit. xx⁹. ⁊ poſt hūc octau⁹:
⁊ poſt hunc decimus: ⁊ poſt hūc decimuſq̄nt⁹: ⁊ poſt hūc
xvj. ⁊ poſt hūc decimuſoctauus: ſed raro in. xx⁹. fit criſis.
¶ Et debes ſcire ꝙ iſte criſes a ꝑncipio egritudinis co
putant̄: ⁊ eſt quādo manifeſte in operationib⁹ leſio ap
paret: excepto in pariēte: q̄ ab ipſo partu incipere de
bemus q̄uis egritudo poſt partū ꝑ. xxx. dies ſenſibiliter
extitiſſet: ⁊ breuiter he regule dicta Hippo. ſequuntur.
Et cecidit diuiſio inter antiquos in his diebus in malitia
⁊ bonitate. Sed iſti dies approbati ſunt a duob⁹ viris:
K qui priores in hac arte extiterūt: ⁊ ſunt Hippo. ⁊ Gal. et
creditur ꝙ veritatē dicāt ꝑpter experiētiā eoꝝ multā:
⁊ cauſa hoꝝ ꝑ plurimos dicta eſt. Et qḋ nobis vr̄ ex hoc
declaratū eſt a nobis ſuꝑ accuſam Auicē. quā cōmētati
fuimus. ¶ Et ſcias ꝙ dies iſti q̄uis verificent̄ in criſi ne
ceſſitatē nō hñt: ſed veritatē hñt ſm̄ plus: q̄ Raſis di
cit ꝙ expertus fuit in infirmaria relenſon in plurib⁹ de
cēmiliū hominū: ⁊ in m̄ltis ipſoꝝ verificati ſunt iſtis dies
laudati: ⁊ in aliquib⁹ dies reprobari liberationē habue
runt: ⁊ ſimiliter cecidit in periclitatione: ⁊ hoc ꝑ parte
eſt cū Gal. ⁊ pro parte contra: ⁊ Auençoar ſimiliter: vt
Raſis eſt teſtificatus: cui in hac ſciētia debet cōcedi co
rona qui vixit. 135. annis: ⁊ in quadrageſimo anno in hac
arte operari cepit: ⁊ in bono obijt ſtatu: ⁊ in habitu ſcie
tie vidit quāta videre ⁊ cognoſcere potuit. ꝗ̄ ſui libri cre
dendi ſunt ⁊ ipſius teſtimonia. Et res quas iā ſcire poſſu
mus: q̄ criſis eſt ꝓpinqua ſeu velocitati motus egritudi
nis: ⁊ furioſitati ipſius. Et ſigna q̄ in vrina apparēt: et in
ſputo: ⁊ pulſus fortitudo: ⁊ egritudinis natura: ⁊ ꝯtraria
harum rerum tarditatem criſis ſignificant: quēadmodū
ſi mediocres extiterint mediocritatem ſignificant.
L ¶ De ſignis ſignificantibus preſentem criſim. Cap. 41m.
5° ET SIGNA preſentē criſim ſignificantia ſunt
accidentia fortia que precedunt ſicut horripilatio
fortis: ⁊ oſſitatio fortis: inquietudo: ⁊ alienatio: et
doloris capitis fortitudo: oculoꝝ ⁊ faciei rubedo:
⁊ anhelitus ſtrictura: ⁊ tremor cordis: ⁊ pulſus: ⁊ colli
dolor: ⁊ ventris: ⁊ labij inferioris motus: ⁊ mordicatio
oris ſtomachi: ⁊ tremoris typus: ⁊ vrine cōſtrictio: ⁊ ſter
coris: ⁊ fortis ſitis: ⁊ his ſimilia. Et hec ſigna ſi in nocte
apparent ſignificant criſim in matutinis futurā: et ſi in
die appareant in nocte proxima criſim futuram ſignifi
cant. Et ſpecies criſis cognoſcuntur propter humorem:
aut ſm̄ partem ad quā mouebitur humor: quēadmodū
labij citatio ſignificat vomitū: ⁊ rubedo faciei: ⁊ naſi pru
ritus ſanguinis fluxū ſignificabit. Adhuc ſpecies criſis ab
īdicationis ſpecie cognoſcet̄: q̄ ſpecies criſis ſpeciei in
dicationis ſimilabit̄ ⁊ cognoſcetur: vtrum per ſanguinis
M fluxum: aut per vomitū: aut per ſudorē: aut per ſimilia.
his ergo q̄nq; bona criſis cognoſcit̄ cauſis. vna eſt vt in
ſtatu egritudinis fiat. Itē poſt digeſtionē bonā: ⁊ vt hu
mor qui euacuat̄ ſimilis ſit humori egritudinē faciēti: et
in die laudabili fiat: ⁊ vt ſit bonis diebus indicata.
¶ De ſignis pronoſticantibus ſalutem. Cap. 42m.
ET POSTQVAM locuti ſumus de criſib⁹
bonis ⁊ malis: ⁊ de rebus que pro maiori parte ſi
gnificant in acutis egritudinibus ſalutem vel mor
tem. Deinceps loqui volumus de alijs ſignis pro
noſticis: et incipiemus a ſignis pronoſticantibus ſalutē.
Et iſta ſigna ſunt ſigna que ab operationibus ſumūtur:
⁊ ab accidentibus que ab operationibus proueniūt. Et
aliquando hec ſigna ſumūtur ab egritudinibus q̄ alias
egritudines ſequuntur. ¶ Pronoſticationes que ab ac N
cidentibus ſumuntur ſunt ſicut quādo facies infirmi ꝓ
pinqua eſt ſanorū faciebus: ⁊ maxime facie ſimilis ſibi
ſano exiſtenti: eo ꝙ ſanoꝝ facies diuerſificant̄ multū: ⁊
ſi ita ſit ſignum eſt ſalutis: ⁊ quando calor equalis eſt in
toto corpore ſignū eſt ſalutis. Et extenſio inteſtinorum
abſq; apoſtematibus. Et venter mediocris inter graſſi
ciem ⁊ maciē: ⁊ ſuꝑfluitates ab eo manantes colorē na
turalē ⁊ ſubſtantiā habētes ſignificant ſalutē: ⁊ ꝙ in par
tibus vētris nō ſit apoſtema: ⁊ ꝙ bene ſe cōtineāt virtu
tes nutritiue velut ſtercus: vt ſit equale inter groſſiciē
⁊ ſubtilitatē: ⁊ vt ſit coloris aurei: q̄ tūc eſt ſignū ſalutis
illius egritudinis: eo ꝙ ſtercus ſignificat ſuper bonitatē
iſtius virtutis. Et ſi vrina ſit citrina: ⁊ hypoſtaſim in fun
do hñs albā ⁊ cōtinuā: aut ſuſpēſam ſignum eſt ſalutis: ⁊
maxīe quādo reſidet in fundo: qn̄ talis vrina ſignificat O
ſalutē in febrib⁹: ⁊ in apoſtematib⁹ intrinſecis. Sputum
albū mediū inter groſſum ⁊ ſubtile malo carens odore: ⁊
qḋ facile expuitur in pleureſi ⁊ in peripleumonia ſalutē
ſignificat. Sudor in acutis febribus in die cretico in ca
lore tēperatus: in toto equalr̄ exiſtēs corpore albi colo
ris: ⁊ malo carens odore ſalutē ſignificat. Fluxus ſangui
nis narium in febribus ſanguineis: in apoſtemate cere
bri: ⁊ inteſtinoꝝ in die cretico ſalutē ſignificat. ¶ Et ſi
gna q̄ ab operationib⁹ ſumunt̄ ſunt in egritudinib⁹ acu
tis: bonitas rationis: ⁊ ſenſuū claritas: bonitas decubi
tus: ⁊ motus: anhelitus tēperatus nō rarus: nec ſpiſſus:
nec interpolatus: ⁊ pulſus fortis: ⁊ paucā habēs permu
tationē ⁊ bonus appetitus ſunt ſigna ſalutis: q̄ bonita
tem omniū virtutū ſignificāt. ¶ Sed ſigna ſalutis q̄ ab
egritudine ſumunt̄ ſuꝑuenienti ſunt vt ſuperueniens ſit
cōtraria cauſis antecedētis: aut vt ipſa moueat cauſam
egritudinis preambule ad partē diuerſam. Exēplū pri
me eſt febris ſpaſmo repletionis ſuꝑueniens: ꝓpterea
q̄ cauſa faciens febrē: vel ipſa febris cauſe faciēti ſpaſ P
mum reſiſtit. Similiter febris ſuꝑueniens dolori vētris:
⁊ ſtomachi: aut epatis: aut ſplenis vētoſo a frigida com
plexione generato. Exempla mēbri ſecūdi multa in an
tiquoꝝ libris inueniunt̄ ⁊ dixerunt quādo ſuperuenerit
cauſoni in die cretico rigor eſt: tunc ſignum declinatio
nis illius febris: eo ꝙ natura expellit ipſum humorem a
partibus intrinſecis ad extrinſecas partes. Et quando
ſuperueniunt varices podagricis ⁊ artericis ⁊ egritudi
nibus renum vt nefreticis tunc liberātur. Et quādo he
morroyde melācis ſuꝑueniūt ſignū eſt liberationis: ⁊ qui
ſubtiliter has res perſcrutatur a ſeipſo ex his multa in
ueniet. Et aliquādo accidit vt vna egritudo alteri ſuꝑ
ueniat ⁊ primā alleuiabit: puta q̄uis ꝑfectā curationē
non faciat. ⁊ hoc fiet quādo cauſa egritudinis ſecunde
erit ex genere cauſarum prime excepto ꝙ ſunt minores
⁊ debiliores. Exemplum huius eſt qḋ dicit Hippo. aceto
ſa in diſinteria eructuatio laudabilis eſt. Q
¶ De ſignis pronoſticis malis. Cap. 43m.
ET POSTQVAM locuti ſumus de ſignis ſa
lubribus: deinde volumus loqui de ſignis malis.
Iſta ſigna in pronoſticatione hñt gradus ſm̄ plus
⁊ minus. Et ſumunt̄ ab operationib⁹ ⁊ ab accidētibus q̄
ab ipſis operationib⁹ veniūt: ⁊ aliqn̄ ſumunt̄ ab egritu
dine ꝓcedenti. ¶ Ea que ſumunt̄ ab accidentibus ſunt
hec vt facies quā dixit Hippo. ſignificans mortē. i. q̄ na
ſus eſt acutus: oculi cōcaui: ⁊ aures depēdētes: et cutis
faciei tēſa: ⁊ color faciei viridis: vel obſcur⁹: ⁊ oculi q̄ſi
cinerij: hec perditionē ꝓnoſticant̄: eo ꝙ iſta accidūt in
egritudinibus acutis: qn̄ ſpargit̄ ⁊ perditur calor natu
ralis ab egritudine: ⁊ fortificatur contrariū ipſius: hoc
eſt calor extraneus: ⁊ generaliter hec ſunt ſigna in egri

A tudinibus acutis:⁊ aliq̄ñ a fortitudīe egritudinis.Et ali-
quādo accidūt hec ſigna in egritudinibus cronicis: vt in
ethica:⁊ etiā poſt multā eūationeꝫ a fluxu vētris: vel a
vigilia imoderata.Qḋ eſt:q꞉ diſſolutus eſt calor nālis ⁊
humiditas:⁊ calor extraneus eſt fortificatus excepto vt
nō p̄ceſſerit vētris fluxus imoderatus aut imoderata vi
gilia:qa tūc in malo leuius ſignuꝫ eſſet.Et quādo album
oculi rubeū fuerit:⁊ ipſius vene obſcure.aut nigre fue-
rint ſignū mortis eſt ꝓculdubio:⁊ maxīe in egritudinibꝰ
acutis.Qḋ eſt:q꞉ nigredo extinctionē nālis caloris ſigni
ficat:⁊ alibi rubedo repletionē cerebri ex humoribꝰ īflā
matis ſig̃t.Eminētia oculi in egritudinibꝰ acutis malū ē
niſi foret ꝑꝑ oculi obthalmiā:aut ꝑꝑ vomitū.Qñ ſupci-
B liū:aut labiū:aut naſus colorē luteū hñt ⁊ obſcurū:mor-
teꝫ ꝓximā ſignat.Frigiditas extremitatū in acutis ſignū
malū eſt valde:eo q̄ ſuffocationē caloris nālis in ꝑtibus
intrinſecis:aut ꝓpter apa ſignificat:aut ꝑꝑ humoꝝ frigi
doꝝ abūdantiā:⁊ ꝓpriū ſignū eſt extinctionis caloris na
turalis:⁊ eodē mō qñ hñs ſe.corpus itrinſecus fuerit ca-
lidū ⁊ extrinſecus frigiduꝫ:mortē ſig̃t:eo q̄ apa calidum
denūciat in iterioribus eſſe:⁊ iō calor extrinſecus vertit
intus.Et vlr qñ calor eq̄lis nō eſt in toto corpore:maluꝫ
eſt.Qḋ eſt:q꞉ ſig̃t in mēbris p̄ncipalibꝰ apa ſicut in cere-
bro:ſtōcho:⁊ epate.Quando lingua puſtula bothoralia
hꝫ cū extremitatū friditate:mors ꝓxima eſt.Qḋ eſt:q꞉ ſi-
gnificat in cerebro:aut in ventre calidū apa ⁊ malū.Si
digiti ⁊ vngues ad obſcuritatē ſunt declines:⁊ ad viridi
tateꝫ ſtante pulſu debili: mors vicina eſt. Et ſi nigredo
adſit cuꝫ fortitudine pulſus in die cretico ſalutē ſignat.
Et ſilr qñ ſanies i illis locis fuerit:aut apa ſalutē ſignat.
Et qñ in carne primo apparuerit puſtula rubea:deinde
C ad viriditatē vel nigredinē ꝯuertit:ſignum eſt malū:qm̄
iā extinctionē caloris innati vr ſignificare.Et ſi in egritu
dinibꝰ acutis apparēt in ſupficie carnis minute puſtule
ad ſilitudinē granoꝝ miliꝫ:ſignū eſt maluꝫ:qa ſignū eſt q̄
mā paucā digōnē recipit:⁊ dicit Hippo.ictericia veniēs
ante ſeptimū diē in acutis febribꝰ:malū eſt:reprobatuꝫ
eſt experiētia in oībus nr̄is terris.⁊ ſi veniat in q̄nto die
laudabile multū eſt viua rōne:⁊ maxime in tēporibꝰ cali
dis ⁊ corporibꝰ calidis.Et hec ē ſn̄ia collegioꝝ medicoꝝ
oīum perſarū:⁊ indie maioris:⁊ ꝓ maiori parte illoꝝ de
antal.⁊ poſe eſt q̄ iſtud qḋ dixit locum in grecia habuit:
q꞉ terra illa hac fridior exiſtit. Et iſtud qḋ dixit Hippo.
q̄ erat ſignū malū:eſt ideo:q꞉ hec eſt vna ex rebꝰ ex qua
ꝓuenit criſis:⁊ oīs criſis veniēs ante digeſtionē:eſt ma-
lum.⁊ poſe eſt q̄ viderit in terris ſuis criſes venientes
per icteritiam ante ſeptimum eſſe malas ⁊ ſine digōne.
¶ Et ſig̃atio q̄ ſumit a rebus exeuntibus a corpe hoc
eſt ſicut ſtercus nigrū ⁊ viride ⁊ fetēs:⁊ cū pinguedīe in
febribus acutis:q꞉ hec mortē ſignificāt.Qḋ eſt:q꞉ nigrū
aduſtionē:pingue membroꝝ liquefactionē:fetēs corru-
ptionē humoꝝ ſig̃t.Et in acutis ſtercus albū ⁊ liq̄dū ma-
luꝫ eſt:eo q̄ ſig̃t digōnis debilitatē:⁊ q꞉ cholera ad ꝑtes
D ſupiores aſcēdit:⁊ ſilr ē in vrinis in hac febre.Itē albuꝫ
ſtercus futurā icteritiā ſig̃t.Sꝫ ſtercus hñs colores va-
rios:ſup longitudinē egritudinis hꝫ ſignare ⁊ ſup abun-
dantiā diuerſoꝝ humoꝝ: ⁊ ſi cā medicine fuerit ſalutem
ꝓnunciat in q̄libet egritudīe:⁊ ſi in p̄ncipio exierit chole
ra nigra:ſiue ſuperiꝰ vel iferius mortē ſignat:eo q̄ cū ta
lis humor apparuerit a principio egritudīs ſig̃t:aut ſup
abundantiā ipſius humoris:aut ſup debilitatē virtutis:
aut vtrūq꞉.Et diſynteria ꝓueniēs a melia:aut acetoſita
te mortē denūciat:qñ ſtercus cholere pure aſſimilatur
malū eſt cū appetitꝰ defectu.ſilr caſus appetitꝰ cum ſan-
guinis fluxu malum.Nigra hypoſtaſis in acutis febribꝰ
mortē ſignat.eodeꝫ mō vrina aquoſa ⁊ ſubtilis ꝑſeuerās
in pueris:mala eſt.Qḋ eſt:q꞉ eoꝝ nālis vrina debet eſſe E
groſſa.Urina aquoſa in egritudinibꝰ acutis mortē denū
ciat:⁊ vrina turbida q̄ nō clareſcit mala eſt:eo q̄ ſig̃t ſu-
pra fortitudinē extranei caloris aut vigiliarum. Urina
furfurea ⁊ laminoſa in acutis febribꝰ mala eſt ſi vitiū re-
nuꝫ aut veſice nō affuerit:q꞉ membroꝝ liquefactionē ſi-
gnificat.Et ſignū diſcretiuū inter vtrūq꞉ eſt renū aut ve-
ſice dolor:⁊ vomitus niger:⁊ ſcreatus exiſtit malus: ⁊ ſi
cū hoc fuerit fetens mortē hꝫ ſignare.Sudor in die non
cretico apparēs ex quo febris alleuiationē nō hꝫ:malū
eſt.⁊ ſi cū hoc eſt frigidus in ceruice ⁊ capite malū eſt.et
ſi in capite ſolo peior:qa lōgitudinē egritudinis ſignat:
in lenta ⁊ in acuta ſignat mortē.Sāguis guttatim exiēs
de naribus paucus ⁊ niger in cauſone mortē ſignificat.
Qḋ eſt:quia magnitudinem apatis dicit eſſe in cerebro. F
¶ Hec ſunt ſigna accepta ab operatione.Quādo oculi
lumē effugient ⁊ inuoluntarie lachrymauerint ſignū ma-
lum erit.Et ſi veloces fuerint ⁊ rubicūdi : ⁊ vnus altero
minor apparuerit:ſignū ē mortis.Et rubedo oc̄loꝝ iteꝝ
ſup ſpaſmū cerebri hꝫ ſignare.Et eodem modo qñ labia
aſtringunt:⁊ qñ ifirmus a capite ad pedes ſe iactauerit:
mortis eſt ſignū:qm̄ intolerātiā virtutis denūciat:⁊ vlr
qñcūq꞉ infirmus nō ſteterit ad moduꝫ ſani:ſignū eſt ma-
luꝫ:⁊ ſilr qñ vult ſedere ſaltādo ſedet.Et eodem modo
qñ ſe adheret capiendo ſeu ſuſtentando ſe vbiq꞉:ſignū
eſt mortis.Et qñ infirmus nō audit nec videt:cum debi- Ex affor.
litate virtutis:ſignū eſt mortis ꝓxime:⁊ qñ anhelitus in-
terduꝫ fortis:⁊ qñq꞉ occultus fuerit malum eſt:qm̄ per-
turbationē mentis ſignat:q꞉ eoꝝ ꝯſuetudo eſt:⁊ cū fue-
rit anhelitus eius intercīſus:eſt ſignū malū:qm̄ ſpaſmuꝫ
in muſculis pectoris eſſe denunciat.Et ſomnus quando Ex affor.
leſionē vel doloreꝫ inducit:ſignū eſt malū.Et ſigna q̄ ab
egritudinibꝰ p̄cedētibꝰ ſumunt ſunt ſic ſumēda:q꞉ quā-
do noua egritudo p̄cedēte fortior erit:aut in mēbro no- G
biliori:ſignū eſt malū:ſicut ſi in ſquinantia in q̄rto die hu
mor ad pulmonē deſcēdat:patiens in ſeptimo moriet.
Et ſilr omnis egritudo ſignificās egritudinē vel fortitu-
dineꝫ cauſe efficientis egritudineꝫ mala eſt:ſicut reple-
tio reumatis in capitibus ptiſicorū mala eſt:⁊ ſingultus
in egritudinibus acutis:q꞉ ſpaſmū ſignificat:⁊ aliquādo
accidēs ſuperueniēs opponit egritudini p̄cedenti:ſicut
hydropiſis feſtinantibus poſt febres acutas.

¶ De ſignis vniuerſalibus ad cognoſcendum membra
intrinſeca egra. Cap.44m.

DEINCEPS volumus loqui de ſignis egritu-
dinum membroꝝ intrinſecoꝝ.Et dicemus qḋ iaꝫ
dictū eſt ſuperius q̄ hic tria requirunt: vt mem
bruꝫ egrum:⁊ quiditas egritudinis:⁊ cauſa egri-
tudinis:⁊ cauſa hic intelligitur dīa egritudinis: hec eſt
ipſius ꝓprietas:⁊ ea q̄ iſtas res ſignificant ꝓ maiori ꝑte
ſunt accidētia q̄ actionibꝰ ⁊ paſſionibꝰ membroꝝ ſupue- H
niunt:⁊ hec apparēt aut in corpore:aut in ſupfluitatibꝰ
corporis.Sed accidentia q̄ dicta ſunt pro maiori parte
ſuper egrum membrū ſignificant:ſoluꝫ quādo illa actio
aut paſſio mēbro cui ſupueniūt eſt illi ꝓpria:ſicut caſus
appetitus egritudineꝫ oris ſtomachi ſignificat.Sꝫ ſi illa
accidētia illi mēbro non ſunt ꝓpria:qa illud membrum
egrū nō ſignat:ſicut priuatio motus digiti nō ſignat pro-
prie egritudinē ſolū in digito eſſe.Qḋ eſt:qa poteſt eſſe
ꝓpter egritudinē nerui ad aliud mēbrū venientis.Iteꝫ
poſe eſt vt accidēs actioni mēbri ſuperueniens mem-
brū egrū ⁊ egritudinē ſignat.⁊ hoc accidit:qa hoc acci-
dēs ꝓpriū ambobꝰ exiſtit:ſicut dolor acutus pungitiuus
pāniculoſum membrum egrotare ſignat: q̄ hunc dolo-
rem efficit humor cholericus.Et oxiremia que cum ma-
gna ventoſitate egredit ſignat q̄ egritudo in ore ſtōchi

I exiſtit: ⁊ humor frigidus huius cā exiſtit. Et mēbrū exiſtens ſupra dorſum corporis membri in cuius oppoſito ſentitur egritudo ſignū eſt ſupra mēbrū leſum in tēpore quo erit paſſio mēbri leſi: ſicut dolor qui eſt ſuper hipocundrijs ſignificat ꝙ egritudo eſt in ſtōcho. Et illud qḋ nō eſt ꝓpriū ſignū eſt ſicut dolor yliꝫ: qui poteſt eſſe vt ſit
Vide prio de affec. egritudo colica: aut egritudo renū. ¶ Et exeuntia a corpore ſilr ſup egrū mēbrū hñt ſignificare a parte quātitatis: ⁊ forma ipſoꝝ. A forma ſicut corpuſcula: pilus: ⁊ ſimilia ſup egritudinē renum: ⁊ ſquāmoſum ſup egritudineꝫ veſice ſiue ſe. corpe exīte. Et ſignificāt a parte quātitatis ſicut magni anuli exputi cū tuſſi a pulmone ꝓuenire ſignificant: ⁊ parui a fiſtulis ipſius oriri ſignificant. ¶ Itē exeūtia a corpore ſignificāt ex pte loci: aut a mō exitus ipſoꝝ: ſicut a ſanguie ab ano exiſtēte: qa ſignificat
K ꝙ egritudo eſt: aut in īteſtinis: aut in epatis cōcauitate: ⁊ ſi per viā vrine egredit̃ egritudinē in gibbo epatis: aut in renib⁹: aut in veſica ſignificat. ¶ Et ſignum q̃ a modo exitus ſumit̃ eſt ſicut ſanguis exiens cū tuſſi qui a pulmone cognoſcit̃ venire: ⁊ ſi cū raſcatione egredit̃: a colatorio venire ſignificat. Adhuc ſilr dolor ⁊ pulſus ſup mēbrum egrū ſignificāt: q̄uis hec ſint ex genere accidentiū actioni ſupueniētiū: ſaluo ꝙ illoꝝ actiones diuerſificant̃ ſm diuerſitatē regularū vlium ⁊ particulariū. Et ſerrinus pulſus ſignificat ꝙ egritudo in mēbro eſt neruoſo. Et vndoſus ſignificat ipſaꝫ in mēbro carnoſo. Sed quādo dolor pungitiuus: ⁊ a latere mouet̃: ſignificat morbū eſſe in mēbro pāniculoſo. Et ſi eſt lētus ſignificat ipſum in mēbro carnoſo. ⁊ ſi eſt pulſatiuus: tunc in mēbro arterioſo ipſuꝫ eſſe ſignificat. ⁊ ſi eſt latitudinalis ſine pūctione ſignificat ipſuꝫ eſſe in mēbro nō oſſuoſo nec in neruoſo: ſicut in ſplene ⁊ epate. ⁊ ſi extēdit̃ in latitudinē ſignificat ipſuꝫ in neruo: aut vena eē. ⁊ ſi aſſimilat̃ fiſſioni corporis groſſi fixi ſignāt ꝙ eſt in lūbis: aut groſſo inteſtino.
L ⁊ ſi ſit frāgitiuus in mēbro oſſuoſo eſſe ſignificat. ¶ Iſti ſunt modi qb⁹ mēbrū egrū poteſt cognoſci. Actiones vo ꝓprie alicuius iterare hic nō opꝫ: qꝛ tu hoc ſcis in libro ſanitatis. Sed qḋ hic eſt optimū ſunt aliquāte diſtinctiones eoꝝ q̃ ex corpore egrediunt̃: ⁊ dicimus ꝙ exeuntiū a corpe ſunt due ſpēs. vna eſt cuius exitus eſt naturalis ſicut vrine: ſtercoris: ⁊ ſputi. ⁊ alia eſt cuius exitus nālis non eſt: ſicut ſanguis: ⁊ quorūdam membroꝝ partium.

¶ De his q̄ egrediūt̃ a corpe q̃ egritudines ſignāt. Cap. 45m.

ACCIDENTIA vero exitus eius q̃ exitū hꝫ naturalē nō ſignificāt ꝓ maiori parte niſi quiditateꝫ egritudinis vel cauſam: ⁊ iaꝫ de illis ſecuti ſumus. Sed res q̃ exitū nō hñt naturalē ſignificant mēbrū egruꝫ pro maiori parte. Et qḋ hic dicere volumus eſt ſignū exitus ſanguinis. Et dicimus ꝙ ſanguis exiens: aut exit a ſuperiorib⁹ partib⁹ corporis: aut a partib⁹ in-
M ferioribus. Et qui a partib⁹ exit ſuperioribus: aut exit ꝑ os: ⁊ cū ſputo: aut cū raſcatione: ⁊ a colatorio prouenit: aut a ſtōcho: ⁊ fit cum vomitu: aut a pectore vel pulmone: ⁊ fit cū tuſſi. Sed qui a pulmone ꝓuenit eſt quātitate multus ⁊ ſimul ⁊ ſemel proijcit̃ ⁊ ſine dolore: ⁊ eſt arterialis. Sed q a pectore ꝓuenit eſt cū dolore: ⁊ eſt pauc⁹ ⁊ ſimul ⁊ ſemel nō exit: ⁊ colorē ſanguinis pulmonis nō hꝫ: excepto ꝙ ab aliqua exeat arteria: ⁊ in eo ſunt gutte coagulate. Et aliqñ a capite deſcēdit ⁊ mouet tuſſim: et autumant aliqui vt a pulmone deſcēdat: ſꝫ ab eo diuerſificat̃ in ſuba ⁊ colore: qꝛ pro maiori pte eſt ſanguis coagulatus. Et adhuc ſignatio ſumit̃ a ſignis repletionis cerebri: ⁊ aliquādo a gutture ꝓuenit ⁊ cognoſcit̃ per dolorem ſpatularū. Sed ſanguis q a partib⁹ iferiorib⁹ corporis egredit̃: aliqñ ab orificijs venarum ani egredit̃: ⁊ nā hoc vtit̃ ꝑ viā euātionis qñ nimia quātitate aut q̄litate

exuberat: ⁊ hoc cognoſcit̃ ab accñtib⁹ orificioꝝ ani eue- N
niētib⁹: ⁊ hoc idē ſi ſupfluat nō eſt laudabilis. Et aliquādo per eādē viā egredit̃ ſanguis ꝑꝑ apata: aut iteſtinoꝝ vlcerationē: aut ꝑꝑ vtutis epatis debilitatē: aut ꝑꝑ malaꝫ ſanguinis q̄litateꝫ quā nā bñficio mūdificationis expellit. Et cōicat ſanguis exiēs ab iteſtinis: ⁊ ꝑꝑ debilitatem epatis in hoc: qꝛ ambo loture carnis aſſimilant̃. Et ꝓpriū ſignū in inteſtinoꝝ vlceratione eſt dolor ſenſibilis in mēbro egrotāte: ⁊ ꝙ paulatim ſanguis egredit̃ q ſupfluitatib⁹ eſt admixt⁹. Itē q ab epate ꝓuenit ab accñtib⁹ ꝓprie debilitatē epatis ſignificātib⁹ cognoſcit̃: ⁊ ſine dolore ē: ſꝫ ꝙ expellit epar ꝑꝑ malitiā ipſi⁹ cognoſcit̃ ꝑ colorē: qꝛ eſt ſanguis niger aduſtus. Sꝫ ſanguis qui ex vijs vrine egredit̃ aliqñ a veſica ꝓuenit: aliqñ a renibus: et aliqñ ab epatis gibboſitate. Et q ex renib⁹ exit egredit̃ ꝑꝑ duas cāſ: aut ꝑꝑ vene apertionē: aut ꝑꝑ ipſoꝝ renū
ſciſſurā: ſicut accit ꝑꝑ lapides in eis gñatos: qꝛ mľtotiens O
in eoꝝ ſuba gñat̃: ſicut dicit Gal. ⁊ poſtea lacerant lapides ipſoꝝ carnes ⁊ egrediunt̃: ⁊ qñ hoc accit dolor icipit in loco ipſoꝝ: ⁊ durat quouſqꝫ virt⁹ expulſiua expellit ipſos: ⁊ vtplꝰm gñat̃ in cōcauitatibus ipſoꝝ ꝑꝑ ſeparatiue vtutis debilitatē q̃ ſeparare nō pt aquoſaꝫ partē ex qua renes nutriunt̃ a pte terreſtri. Et aliqñ gñat̃ ꝑꝑ virtutis aſſimilatiue debilitatē q̃ partē ex qua mēbrū nutriri dꝫ nō pōt aſſimilare: ⁊ ſic ad lapidē ꝯuertit̃: ⁊ nō ad parteꝫ renū aut veſice ꝯuerſionē hꝫ. Et hoc accit ꝓpter fortem caliditatē ⁊ ſiccitateꝫ: aut ꝑꝑ frigiditatē ⁊ ſiccitatē: ſicut accidit in ſupfluitatib⁹ que in aque canalib⁹ colliguntur. Et aliqñ accidit ꝓpter groſſoꝝ ciboꝝ: ⁊ terreſtriū vſum: ⁊ aliqñ he cauſe oēs inſimul aggregant̃. Itē adhuc ſanguis ex renib⁹ egredit̃ ꝓpter virtutis nutritiue debilitateꝫ. Qḋ eſt: qꝛ nutriri nō pñt ex humiditate ſanguinea in eis exiſtēte. ¶ Sed harū paſſionū differētie he ſunt: qa
q̃ a debilitate renuꝫ cauſat̃: ab accidētib⁹ renib⁹ ſupue- P
nientib⁹ cognoſcit̃: ſicut a colore qui eis accidit ꝑꝑ malā cōplexionē ⁊ totius corporis maciē ⁊ coitus debilitatē. Et dñia illius ſanguis qui fit ꝓpter apertionē vene ab eo qui ꝓpter virtutis nutritiue fit debilitatē eſt: qꝛ qui egreditur ꝓpter vene apertionē ponit vrinā talem qualis fit ſanguis ab ipſo rei principio: ſed qui a debilitate ꝓuenit renuꝫ loture carnis aſſimilat̃: ⁊ hoc ideꝫ in ꝓ̄cipio valꝫ neqꝫ ſubito appet. Et dñia iter ſanguinē ex ſciſſura vene ꝓuenientē: ⁊ ſanguinē ex orificijs exeuntem eſt: qꝛ qui ex orificijs egredit̃ ſine dolore eſt: queādmoduꝫ ſanguis ex naribus exiens: ⁊ qui ex ſciſſura exitum cum dolore hꝫ. Item qui ex veſica ꝓuenit ſemꝑ cum dolore egreditur. Qḋ eſt: qꝛ ſanguis ex hoc mēbro vtplurimū egredit̃ ꝑꝑ humores acutos ipꝫ lacerātes. Et qui a gibboſitate epatis egredit̃ ab accñtib⁹ debilitatē epatis denotātib⁹ co-
gnoſcit̃. Sed accidens qḋ fluxus vētris noiat̃: q̄uis de eo Q
Gal. ſufficiēter nō ſit locutus: declaratū tñ eſt in egritudinum libro: ꝙ ſit ab inteſtinoꝝ epatis: ⁊ ſtomachi debilitate: ⁊ aliqñ a debilitate membroꝝ totius corporis: ⁊ cū hic dico debilitatē: malā mēbroꝝ ſine materia cōplexioneꝫ intēdo. ⁊ ſilr ꝓpter malā cōplexionē materialē hec accidētia fieri poſſunt. hoc eſt ꝓpter materiā in quolibꝫ iſtoꝝ mēbroꝝ: aut in plurib⁹ collectā: ⁊ tūc hec mala cōplexio ſolū mēbrum egrū nō ſignificabit: ſed etiā ipſius cauſaꝫ denotabit. Et icipiendū eſt a ſignis q̃ quādo huic euātioni coniungunt̃ membrū hoc egrū ſignificant propter ipſoꝝ differētias. Et dicimus ꝙ dñia q̃ eſt inter fluxum ventris qui ab egritudie materiali fit in aliquo mēbro vel in pluribus ⁊ inter fluxum qui ab egritudine fit nō materiali eſt: qꝛ ille qui ab egritudine fit materiali hꝫ manifeſtū exitū humoris ipm faciētis cuꝫ egeſtione. ⁊ ſi fit ſine materia nō ſic manifeſtat̃. ¶ Et debes ſcire ꝙ ſi a

A ſtõcho ꝓuenerit. ab accidētibꝰ ſtõcho ſupueniētibus qḋ
manifeſtatur ſtõcho hñte cõplone malā nālez aut nō nā-
lem: ⁊ cū hoc penitus contingitur mora cibi in ſtomacho
pauca. Qḋ eſt: q2 q a ſtõcho ꝓuenit eſt ꝓpter vnā duarū
rerū: aut propter ṽtutis expulſiue feſtinationē vt citius
expellat: aut ꝓpter retētiue debilitatē vt nō retineat. ⁊
qḋcūq3 hoꝝ fuerit neceſſe eſt vt pauca cibi in ſtõcho fiat
mora. Et aliqñ accidit vt fluxus ab iteſtinis ꝓueniat ſi-
cut dictū eſt: ⁊ hoc ab accidētibus inteſtinis ſupuenien-
tibus cognoſcitur: ⁊ q2 in ſtõcho cauſa feſtinātie ſupradi-
cte nō eſt in ipſo cibus tpe nāli moratur. Et qui ab epate
aut venis ꝓuenit: aut ab aliq̄bꝰ alijs mēbris ꝓuenit: vt
a capite: ⁊ his ſilibꝰ cognoſcitur ſi nālis eſt: ſilr a ſignis ſi-
gnificātibꝰ dominiū humoris in mēbro: ⁊ ab accidētibꝰ
B illi mēbro proprijs: aut ab ipſius oꝑationibus. Auēzoar
eni teſtificatur de illo qui fluxū cronicū patiebatur ꝙ fluxꝰ
iſte in hora ſomni fortificabatur: ⁊ in hora vigiliarū alle-
uiabatur: ⁊ ꝑ hoc arguebat ꝙ humor hoc faciēs eſſet in cere
bro: ⁊ ſuā itētionē in curādo cerebrū adhibuit: ⁊ curatꝰ
eſt. Et ego eandē rez iſti ſimilez feci in quodā fluxū ven-
tris patiēte: q medicatꝰ a nr̄is medicis: ⁊ a me lōgo tē-
pore fuit ⁊ nihil ꝓficui hēbat: ita ꝙ de ipſiꝰ ſalute deſpe-
raui: ſed ipm viſitabā ſicut amicū: ⁊ q2 magnꝰ erat: tādē
ꝑcepi vnū ex ſuis brachijs: alio fridius ⁊ macrius: ⁊ au-
tumaui ob hoc ꝙ fluxꝰ ab illo brachio ortū habuit: eo ꝙ
ṽtutes ipſiꝰ mēbri attractiua ⁊ digeſtiua deperdite eēnt
ꝓpter malā cōplonē frigidā nō nālē ſuꝑ ipſuz dn̄antē.
Et ego intētionē meā ad illud mēbrū calefaciēdū appo
ſui cū fricationibꝰ: balneis: ⁊ ſilibꝰ localibꝰ reducere bo-
nā ⁊ nālē humiditatē conatus fui: ⁊ poſtea mentē appo
ſui: vt calorē nālez atq3 humiditatē hāc cū rebꝰ ꝯueniē-
tibꝰ ꝯſeruarē donec ipm ad oēs ſuas ṽtutes nāles redu-
xi. Nec medicinā ꝓpriā aliquā fluxui ꝓpriā facere cura
C ui: ⁊ ꝓp hāc rē breui tpe curatꝰ eſt. S3 fluxꝰ q fit ꝓp oppi
lationē q̄ fit in meſaraicis veniētibꝰ ab epate ad iteſtina
ſignatur ꝑ chilū exeūtē cū egeſtione: q̄uis tardet in ſtõcho
⁊ iteſtinis tpe nāli: aut ꝓpinquo eidem: ⁊ qñ hoc accidit
alicui fit ei macies tpe breui: ita ꝙ breuiori q̄3 alijs fluxi-
bus accidat. S3 qñ egritudines iſte cōponuntur difficile ē
eas cognoſcere. Et ſcias ꝙ maior pars iſtoꝝ ſignoꝝ cōie-
cturabilis eſt: ⁊ ꝓpterea volēs iſta cognoſcē idiget acu-
to ingenio cū ꝑſeuerātia perſcrutationis: ⁊ qñ eſtimabis
vnū icipe eleuare cū medicina leui ſm egritudinē quā
opinatꝰ fueris: ⁊ ſi lucratus fueris ex hoc ꝯtinua medici-
nā: q2 tūc ſcies ꝙ opinatꝰ es verū: ⁊ ſi nō: dimitte. Sicut
qñ credideris ꝙ cā fluxꝰ ſit oppilatio dabis res aperiti-
uas: ⁊ ſi lucratꝰ fueris teneas hāc medicinā: ⁊ credas ꝙ
hec opio eſt ṽa: ⁊ ſi nō icipies cito reſtaurare illud qḋ fe
ciſti cū medicina illa. Et opinantur qdā medicoꝝ ꝙ hec op
pilatio ſit de gñe ſuppoſito egritudinibꝰ ⁊ cauſis egritu-
dinū. ⁊ ſi credideris ꝙ cā egritudinis ſit caliditas ſtude-
bis curare cū rebꝰ parū frigidis: ⁊ ſi videris ꝙ ꝓdeſt cre
D das ꝓ certo tuā opionē: ⁊ icipe egritudinē leuare. Hec
ſunt illa ꝓp q̄ cognoſces mēbra leſa. Et q̄daz cognoſces
ꝑ accidētia mēbroꝝ cōicātia cū mēbro leſo ſicut tuſſis q̄
accidit cā pleureſis: aut cā apātis epatis: aut tractione
oſſis trachea tracti cā apātis epatis: ſ3 hec ſigna nō ſūt
ꝓprie ſigna leſionis mēbri niſi cōiūgantur alia ſigna cū eis
ſicut tuſſis ⁊ raſcatio que nō ſignificat ſup pleureſim: niſi
ſit ibi dolor pūgitiuꝰ lateris ⁊ fe. cōtinua. Adhuc ſcias ꝙ
in q̄buſdā mēbroꝝ egroꝝ eſt egritudo ꝑ ſe prīo: ⁊ in qui-
buſdā ꝓpter alioꝝ mēbroꝝ cōicationem ſit: ⁊ cognitio
egritudinis q̄ ꝓp colligantiā ſit mēbroꝝ eſt ꝙ mēbrū cō-
patiens ꝓpter augmentū vel diminutionē egritudinis
mēbri per ſe egri aggrauatur aut alleuiatur. v.g. q2 vertigo ⁊
alie capitis egritudies q̄ augmētantur qñ ſtomachꝰ nau

ſcat: aut qñ corruptos in ſe continet humores: aut qñ a E
cibis vacuus nō eſt: tūc dicere debemus ꝙ hoc nō acci-
dit capiti niſi ꝓpter cerebri ad ſtomachū colligātiaz. Et
adhuc hoc indiget ꝑſcrutatione: q2 poſſe eſt vt alicuius
mēbri egritudo ꝓpter alterius mēbri egritudinē accre-
ſcat: aut eē pōt: vt in vno mēbro ſint egritudines plu-
res: quarū vna eſt ſibi ꝓpria ⁊ prima ⁊ altera ꝓpter al-
terius mēbri colligantiā. Et aliquādo egritudo q̄ ꝓpter
colligantiā ſit ꝓprie egritudinis augmentum recipiet ⁊
crementū: ⁊ autumabit forte quis ꝙ ꝓpter colligantiaz
ſolā hoc ꝓuenire poſſit. Item adhuc eē poteſt vt due
egritudines ꝓpter colligantiaz eē poſſint vt egritudo
cerebri propter ſtomachū: ⁊ egritudo ſtomachi ꝓpter
aliud mēbrū. Et ne in hūc errorem decidat ſpeculator:
op3 vt circa hoc pluries ꝑſcrutetur: ⁊ quādo eius opinio F
ſuꝑ aliquā iſtarū fuerit firmata: tūc remotionē ipſius cū
medicina equalitati ꝓpinqua attendet. hoc eſt cū medi-
cina ad aliquā extremitatum nō multū declinante. Et ſi
experientia hoc ipſum inuenerit ⁊ perpendat in ipſo ꝑ-
ſeueret: ⁊ ſi non: ad aliam opinionem ſe conuertat.

¶ De ſignis egritudinum ⁊ cauſarum ipſarum in generali. Cap. 46m.

ET POSTQVAM nos de rebus vlibus fuimꝰ
locuti per quas mēbra egra cognoſcere poſſumꝰ:
deinceps loqui volumus de rebus per quas egri
tudines ⁊ ipſarū egritudinū cauſas cognoſcamus. Et di
cimus ꝙ rerū ſuper quas nos op3 adducere ſigna vni-
uerſaliter ſunt: aut mala complexio nālis aut nō nālis.
Et ſigna q̄ malā cōplexionē materialē ſignificant: vt di-
ctū eſt ſunt illa q̄ dominationē hu. ſignificāt: aut in toto
corpore: aut in vno mēbro egro. ¶ Et adhuc ſilr vt di-
ctum eſt ea q̄ ex corpore egrediuntur humorē facientem
malā cōplexionē materialē ſignificant ſicut vomitus et G
egeſtio: aut ſputū: ⁊ hec ſunt ſigna conuenientia ſuꝑ ge
nus cauſe operatiue: ⁊ de his iam locuti fuimus. ¶ Et
raſcatio ſignāt etiam ſup cauſaz ⁊ ſpeciē operātez: ſicut
raſcatio rubea ſignificat fortitudinē ſanguinis: ⁊ viridis
fortitudinē humoris cōbuſti: ⁊ iō ſignificat in egritudini-
bus pectoris mortem. Et raſcatio bona eſt alba plana
equalis: ⁊ q̄ cū facilitate expuitur. ¶ Et apāta ſignificāt
demōſtrationē ſuꝑ humores operātes ea ꝑ ſigna ſigni-
ficantia ſuꝑ fortitudinē humoꝝ. Et dolor ſignāt ſup cau
ſam q̄ operatur: iō ꝙ dolor acutus ſignāt ꝙ hu. ſunt calidi:
ſed dolor martilinꝰ ⁊ dolor ſilis ꝓūctioni acus groſſe nō
ſunt niſi ex hu. frigidis ſicut dolor colice: aut cā humo-
ris lapideati: ſicut accidit in renibꝰ cā arenuloꝝ. Et apā-
ta ſilr ex ſignis cārū faciētiū manifeſtantur ⁊ q2 pulſus in
re apātū ſignū h3 ꝓpriū: ob hoc de ipſo nūc loqui diſpo-
ſuimus. ¶ Et dicimus ꝙ apātum calidoꝝ pulſus tenſus
eſt paruus: velox: ſpiſſus: varius: varietate ſerrina. Et H
tēſio ṽo ſit ꝓpter materiā organū extēdētem: paruitas
ṽo ꝓpter duriciē ⁊ organi aſperitatē ſit: velocitas ⁊ ſpiſ
ſitudo ꝓpter recōpēſationē fortis magnitudinis ſūt quā
amiſit: ſerrinitas ṽo ſit: q2 virtus organū extēdit q2 ⁊ nō
eſt organū obediēs ⁊ ipſius ꝑtes nō equalr extēduntur: ⁊
ob hoc vna alteri reſiſtit: ⁊ ꝓpterea ille motus ſerre mo
tui aſſimilatur. ¶ Sed apātuz cholericoꝝ pulſus ſpiſſior
ſanguineoꝝ pulſu eſt: ꝓpter ipſoꝝ fortitudinē caloris ⁊
magis ad ſerrinitatē declinat eo ꝙ cholere ſiccitas idu-
rat mēbrū. ¶ S3 apoſtematū flegmaticoꝝ pulſus par-
uus ⁊ rarus ⁊ tardus eſt: ꝓpter fortitudinē frigiditatis
⁊ ṽtutis debilitatē: ⁊ in diſpō ſerrina oīno nō exiſtit ꝓ-
pter humoris faciētis humiditatē. ¶ Sed humoꝝ me-
lancholicoꝝ apoſtematū pulſus durus ē: ⁊ aſper ꝓpter
humoꝝ ſiccitatē: ⁊ eſt tardus ⁊ rarus: ⁊ ad ſerrinitatez
manifeſte declinat: ⁊ cū his oībus eſt occultus ⁊ rarus.

I Et de rebus per quas cognoſcunt̃ apata q̃ ſunt in prin
cipalib⁹ mẽbris eſt febris: ⁊ ideo hec eſt vna de reb⁹ q̃
oſtẽdunt de apatib⁹ que ꝯſueuerũt facere saniẽ: qꝛ apa
qđ nõ facit saniem nõ hꝫ calorẽ extraneũ ſicut apata q̃
ſunt eã vẽtoſitatis aut duriciei. Sed mẽbra in qbus viſi
biliter manifeſtant̃ ſunt cerebrũ: epar: ſtõchus: ⁊ iteſtina
gracilia: ⁊ ſplen: ⁊ renes: ⁊ vulua: ⁊ veſica. Iſta ſunt ge
nera ſignoꝝ p q̃ ſpẽs egritudinũ cognoſcunt̃ ſm regulã
huius artis vl̃em. Et ſi ego nõ recolerẽ ſigna ⁊ curſuꝫ q
currit in hac arte: hoc eſt dicere ſi ego nõ ꝯſiderarem in
vnoquoqꝫ mẽbro cõſiderationẽ ꝓpriaꝫ: tunc ꝯſideratio
vl̃is ſufficere videret̃: ſꝫ volo ſequi veſtigiũ Hal. ad ma
iorẽ cautelã. ⁊ ad loquendũ de rebus particularib⁹: eo
K q hec eſt via queſita in hac arte. Et nos narrabim⁹ egri
tudines membroꝝ manifeſtoꝝ: ⁊ narrabim⁹ ſigna ſigni
ficantia ſup ipſa cũ cautela ⁊ cõplemẽto vboꝝ particula
riuꝫ: que cũ vl̃ib⁹ dici nõ poſſent. Et etiã qꝛ multa ſigna
ex his cũ accipiunt̃ ꝑticulariter nõ ſunt ſigna: eo q plus
apprehẽdunt q̃ꝫ egritudo ipſa: vel q̃ꝫ mẽbruꝫ infirmuꝫ:
⁊ ꝓpter hoc neceſſariũ eſt loqui ſup oĩa accidẽtia q̃ ſunt
ꝓpria vnicuiqꝫ egritudini. v. g. qꝛ dolor pũgitiuus in la
tere cuꝫ febre ⁊ tuſſi: ⁊ pulſu ſerrino ſignũ eſt apatis dia
fragmatis. Sed maior pars egritudinũ membroꝝ inte
rioꝝ q̃ indigent demõſtratione ſunt apata: vel mala cõ
plexio mãlis vel nõ mãlis. Sed ſm Hal. ꝯſiderationem
in res particulares narrare opꝫ. Sed de his breuiter di
cemus egritudines mẽbroꝝ ꝓprias narrãtes ſigna ſup
eas ſignificãtia oſtẽdemus a cerebro incipiẽtes. dicim⁹
q oẽs male cõpl̃ones eidẽ ſuperuenire pñt vt calide: fri.
ſic. ⁊ hu. ⁊ vniuſcuiuſqꝫ iſtarũ ſigna ſignificãtia diſpõnem
plenius oſtendent: ſicut oculoꝝ rubedo ⁊ faciei: ⁊ actua
lis calor dominiũ ſanguis: aut humoris calidi ſignificat.
Et ꝓprietas male cõplexionis calide aut frigide eſt: vt
L eidẽ dolor coniungat̃: tñ in cõplexiõe calida fortior exi
ſtit: ſed humida vel ſicca dolorẽ nõ efficit niſi parũ. Sed
quãdo eſt ſola humiditas tũc ſola grauitas ſentit̃: ⁊ hu
mida cõplexio cerebri cognoſcit̃ a capitis grauitate: et
a multo ſomno: ⁊ a ſenſuũ capitis hebetudine. Et ſiccita
tis ſigna his exiſtunt cõtraria. Et poſſ̃e eſt vt complexio
adueniens capiti ſit principal̃r adueniens ex capite. Et
poſſ̃e eſt vt ab alio veniat mẽbro: ſed pro maiori parte
accidit cauſa ſtõchi. Et ſignũ huius eſt: qñ ſoda promo
uet̃ qñ anguſtiat̃ ſtõchus ad vomiendum: vel qñ a cibis
vacuus exiſtit: aut qñ cibaria corrupta ſunt in ſtõcho.
Et iſtud eſt gñale: qm̃ dolor capitis augmẽtat̃ qñ auget̃
ſtomachi egritudo: ⁊ minuit̃ quando minuit̃. Et poſſ̃e eſt
q accidat ex colligantia duarum venarũ q̃ noĩate ſunt
in arabico guidẽ. Et ſunt vene ſomni: qm̃ accidit in ca
pite dolor qui dĩ emigranea: ⁊ ſignũ huius eſt ſigna ſigni
ficantia repletionem occipitiȷ. Et poſſ̃e eſt vt accidat ex
colligãtia totius corpis: ⁊ ſignũ huius eſt ſigna ſignificã
tia repletionẽ vl̃em. Et cerebro aduenire pñt oẽs ſpẽs
M apoſtematũ calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ. Et aliqñ mẽbruꝫ egrum
cognoſcit̃ ⁊ egritudo a proprȷs ipſius opationib⁹ in ipo
ſicut in egritudiẽ fixa in cerebro cõcomitant̃ alienatio
nes q̃ diu cõtinuant̃ cuꝫ eo: q ſi ꝓpter colligantiã alte
rius mẽbri exiſtãt ſicut accidit ꝓpter apa diafragmatis
cõcomitant̃ alienationes q̃ nõ cõtinuant̃ cũ eo. Itẽ acci
dentia q̃ ſenſibus adueniunt ſunt cognitionis ſpẽs egri
tudinis mẽbri ꝓprie ſicut apa cholericũ in cerebro fa
ctũ malas ꝓbet cogitationes: ⁊ q̃ſi feſtucarum de pãnis
euulſionẽ adducit ⁊ vigiliarũ multitudineꝫ: ⁊ cum mala
diſpõne de ſomno excitant̃. Et q ex ſanguine fit minus
vigilare facit q̃ꝫ illđ qđ de cholera fit: ⁊ hꝫ riſuꝫ ⁊ letitiã:
ſꝫ q a cholera fit: ſequit̃ ira ⁊ furor. Sed qđ de mel̃ia fit
⁊ illud alienationẽ ſenſuũ promouet: excepto q timor ⁊
planctus hoc cõcomitant̃. Sed qđ ex flegmate fit corru A
ptionẽ animaliũ virtutũ prebet ⁊ nõ intendit facere ma
lum. Sed ſigna propria dominiȷ humoris apa facientis
in cerebro ſunt ſicut rubedo faciei ⁊ oculoꝝ: ⁊ caliditas
tactus: ⁊ fortitudo pulſus: qm̃ iſta ſignificãt abundantiã
ſanguinis: ⁊ maxĩe qñ aſſociabit̃ eis regimen cõueniens
ſicut etates: cõplexiones: ⁊ tẽpora. Et nõ queras vt re
memorẽ tibi ſigna multotiens: qm̃ rememorari debes
eoꝝ q̃ tibi dixi. Et pulſus ſuper apata ſignificãs hꝫ a ſua
ꝓprietate varietatẽ tremoris. Qđ eſt: qꝛ in mẽbro pan
niculoſo ꝓpter certamen: qđ eſt inter virtutẽ ⁊ organũ
extenſionẽ. Et hoc accidẽs in apoſtematib⁹ calidis plus
manifeſtat̃. In apatibus võ flegmaticis ⁊ mel̃icis molli
cies. Et humiditas q̃ eſt in apoſtematib⁹ flegmaticis qñ B
vincit ſerrinã diſpõnẽ quã ad parte mẽbri cõſequi de
bet. Et pãniculi qui in cerebro apoſtemant̃ ſunt pia mr̃
⁊ dura mr̃: ⁊ aliqñ ipſa ſuba cerebri apoſtemat̃: ⁊ hoc
maioris eſt periculi: ⁊ fortiora hꝫ accidẽtia. Qđ eſt: quia
ex hoc cõſequitur paralyſis aut appoplexia. Et dicit̃ q
aliquãdo cerebri rhete apat̃. ⁊ hoc ſequit̃ dolor pulſa
tiuus ꝓpter arteriarũ multitudinẽ: ⁊ ipſius ꝓpria ſigna
ſunt albi oculi: fortis rubedo: ⁊ palpebrarũ groſſicies: ⁊
motus difficultas: ⁊ ſc. vt dictũ eſt: ꝓpria in iſtis apatib⁹
exiſtit: ſed tñ in apatib⁹ calidis eſt acuta: ⁊ in mollib⁹ eſt
lenta. He ſunt egritudines in quib⁹ neceſſe eſt inducere
demõſtrationeꝫ ⁊ ꝓprie in egritudinib⁹ cerebri. ¶ Sed
epilepſia ⁊ appoplexia ⁊ ſimiles egritudines neruoꝝ
oẽs iſte egritudines ſunt manifeſte ſenſui: ⁊ iam diximus
earũ cauſas in libris egritudinũ. Et que remanent loqui
ſunt ſigna q̃ ſunt ꝓpria cuiuſqꝫ cauſe cauſarũ egritudi
nũ. Et hoc inuentũ eſt in eis plurib⁹ ex cauſis. ⁊ eſt inuen
tuꝫ in eis ex colligãtia alioꝝ mẽbroꝝ: ſicut eſt relaxatio:
qa iã declaratũ eſt in libro egritudinũ q humor qui fa C
cit eſt cauſa flegmatis. ⁊ põt eſſe q ſit cauſa mel̃ie. Sed
ſi eſt ex aquoſitate aut ventoſitate: in hoc eſt dĩa inter
medicos. ⁊ ſi poteſt eſſe vt ſit in cerebro principaliter ⁊
ex colligantia alioꝝ mẽbroꝝ. ¶ Sed cognoſcere iſta ſi
gna maxime põt ſciri per ꝓterita: qꝛ iſte egritudines eue
niũt plurib⁹ de cauſis. Ecce q̃ ſignificant ſup ipſa ſunt ſi
gna q̃ ſignificãt ſup abundãtiã humoris. ⁊ q eius qđ in
uenit̃ ex colligãtia alterius mẽbri dicta ſunt iã ſit via:
p quã demõſtrat̃: ⁊ hoc eſt q egritudo multiplicatur in
mẽbro ex colligãtia ⁊ minuit̃ ex minoratione: ⁊ iterũ qꝛ
in mẽbro leſo nõ ſtat fixa egritudo. ⁊ iđ qꝛ oĩa iſta accidẽ
tia manifeſtãt q he egritudines nõ ſunt in mẽbro prin
cipali. ¶ Et ſcias q dĩa q̃ inter egritudines mãles ⁊ nõ
mãles exiſtit: eſt qꝛ mãlis dominiũ illius humoris oſtdit:
⁊ q̃ prima eſſentia a nõ mãli exiſtit: ſi cauſã hoc efficiẽs a
rebus exteriorib⁹ cauſet̃. hec erit malicia pauca ⁊ ꝑſeue
rantia erit breuis ſicut dolor capitis qui a calore ꝓuenit
ſolis: ⁊ ſicut egritudo q̃ noĩat̃ terabi: q̃ ab aere ſereniſſi
mo qui mẽbra nutritiua leſit: cõtingit. Et q̃ mala cõplo D
a ſcđa exiſtit eſſentia eſt ſicut ſpaſmus aut ⁊ ethica que
a nimia ſiccitate fit: ⁊ hec ſpaſmi ſpẽs ab alȷs ſpaſmi ſpe
ciebus diuerſificatur: qꝛ paulatim aduenit: ⁊ eius timor
eſt magnus: hec ſunt ſigna egritudinis.

¶ De ſignis egritudinum oculorum. Cap. 47m.

INCIPIAMVS nunc ſigna egritudinis oculoꝝ. di
camus q he egritudines ſenſui viſus manifeſtant̃: et
in hoc nõ indigemus niſi cognitiõe cauſe: ⁊ hũc meũ
ſermonẽ complebo cum de oculoꝝ medicatione ſer
monẽ ordinabo: ſed hic dicam ſigna q̃ cognitionẽ egri
tudinũ oculoꝝ manifeſtãt: hec leſio eſt q̃ aduenit neruo
per quẽ ad oculũ ſpirit⁹ currit aĩalis: aut que eidem ac
cidit ſpiritui. Et neruus qui ad oculũ dirigit̃ leditur aut
mala cõplexione materiali: cũ apoſtemate vel oppila

A tione: aut ꝓpter malã cõplexionẽ ſine apate vel oppilatione. Et ſigna male cõplexionis cũ apate in oculis ſunt manifeſta: ſicut pulſatio: rubedo: ⁊ calor. ⁊ ſigna oppilationis ſunt ſola grauitas. Et ſigna male cõplexionis oculoꝝ manifeſtant̃ ſm ꝙ oĩs mala cõplexio manifeſtat̃. Et oppilationes q̃ in eo ſunt fiũt ſicut egritudo q̃ noiat̃ abinnaſal: ⁊ eſt oppilatio facta iter corneã ⁊ humorẽ cryſtallinũ: ⁊ hĩ oppilatio apparẽs eſt. hãc v̉o egritudinẽ p̄cedit vaporũ eleuatio ad p̄tes ſupiores. Et p̄t eẽ vt iſti vapores p̄p colligãtiã ſtõchi aſcẽdãt quos ſtõchus trãſmittit cerebro: et eẽ pñt a ſolo cerebro eleuari. Et dĩa iter iſtos eſt: q: vapores a ſtõcho veniẽtes creſcũt ⁊ decreſcũt ꝓpter bonitatẽ digõnis ſtõchi ⁊ malitiam ipſius. Sed qñ a cerebro fiũt in ſua fixione firmant̃ tñ ⁊ in eis qui a cerebro ſunt aliq̃ addit̃ malitia ꝓpter ſtõchi malitiã. Et dicunt ꝙ vapores a ſtõcho aſcendẽtes ambos oculos equaliter turbant. Sed oppilatio que propter decurſum aque ſuperioris aduenit vtplurimum vni ſoli oculo accidit.

¶ De ſignis egritudinum aurium. Cap. 48m.

B ET AVRIBVS etiã fit egritudo ꝓpter duas ſpecies male cõplexionis: vt materialẽ ⁊ nõ materialẽ: ⁊ fiũt in ipſis apata: ⁊ oppilationes: ⁊ dolores: ⁊ generalr̃ egritudines q̃ ſunt oĩbus alijs mẽbris generales: doloꝝ ⁊ apatum ⁊ puſtularũ ⁊ ſimiliũ: ⁊ hec ſigna ſunt ſigna ꝓpria egritudinũ ipſarũ. Et ſigna calidi apatis auricularũ ſunt dolor infixiuus grauis: q̃a mẽbrũ eſt neruoſum ⁊ chartilaginoſum: ⁊ pulſus ſerrinus. Et ſcias ꝙ maior pars humoꝝ faciẽtiũ talia apata eſt humoꝝ ſubtilium ꝓpter obtuſitatẽ vel duriciẽ ſubẽ ipſoꝝ mẽbroꝝ: ⁊ aliquãdo cũ his apatibus fit fe. continua: ⁊ maxime qñ apa eſt in radice loci noiati ſumach. Et maior pars egritudinũ que fiũt in aure eſt exufflatio: ⁊ tinnitus propter intus ventoſitatis expulſionẽ ⁊ incluſionem: ⁊ dicitur ꝙ hoc eſſe poteſt acuitate ſentiendi: ⁊ demonſtratio ſuper hoc eſt ꝙ ibi nõ eſt ſignum ſuperabundantie humorum.

C ¶ De ſignis egritudinum naſi. Cap. 49m.

NASO ſuperueniunt oppilationes: ⁊ apata cũ cõplexione mala mãli ⁊ nõ mãli: ⁊ propria apoſtemata in ipſo ſunt q̃ deriuata ſunt a noĩe illius vermis qui ramiſſe nominatur. hic eſt ille qui multos hꝫ pedes ⁊ ſigna iſtius egritudinis ab eiſdem quibus ⁊ alie egritudines cognoſcuntur ſignis.

¶ De ſignis egritudinis oris. Cap. 50m.

EGRITVDINES vero oris oculis manifeſtantur: ⁊ ob hoc perſcrutatione ſignorum ipſorũ non indigemus.

¶ De ſignis egritudinum gule. Cap. 51m.

ET GVLE ſunt apata ⁊ egritudines q̃ etiã eldancha dicuntur. i. ſtrãgulator ⁊ perſes appellant aſchẽam. Et cognoſcuntur a dolore ibi exiſtente: ⁊ cum conſtrictione deglutionis: ⁊ quando creſcit conſtrictionẽ facit anhelitus: ⁊ poteſt fieri vt hic extinguat ſpiritũ. Et cauſa huius a ſignis humoꝝ ibi dominãtium cognoſcit̃. Et pulſus in hoc apate eſt vndoſus: ⁊ eſt q: hoc apa in membro eſt muſculoſo: ⁊ diuerſificatur hoc apa
D ſm magnitudinem ⁊ paruitatẽ: ⁊ ſm hoc eoꝝ terminationes al̃. particularia indicant̃. Et hoc ex ſignis bonis eſt vt apa in partibus exteriorib⁹ manifeſtetur: aut propter tumorẽ: aut aliõ ſignũ: aut ꝓpter dolorẽ per tactũ. Et ipſoꝝ ſpẽs ſm Gal. ſunt qnq;. vna eſt que fit in meatu gule que extremitatem epiglotis attingit. Scd̃a eſt que nec fortis manifeſtatur: ⁊ in gula nõ apparet: ſed ex hoc patiens quaſi ſtrangulationeꝫ percipit. Tertia eſt quãdo gula exterior eſt inflata. Quarta quãdo intus ⁊ extra tumet. Quinta quãdo lacerti colli appodiant̃: ita ꝙ ſpõdilia intus contrahuntur.

¶ De ſignis egritudinum pulmonis. Cap. 52m.

E ET PVLMONI multe egritudines fiũt quarũ quedã ſunt cões: ⁊ q̃dã ꝓprie. cões ſunt ſicut apoſtemata: vlcerationes ⁊ continuitatis ſolõ: ꝓprie vero ſicut tuſſis ⁊ egritudo q̃ dicitur bethhorra. i. difficultas anhelitus. Et apa pulmonis cognoſcit̃ a forti anhelitus ſtrictura: ⁊ a concuſſione fixa cum ipſo ꝓpter iſtius mẽbri ad cor propinquitatẽ ⁊ pectoris grauitatẽ: ⁊ a forti tinctura pomoꝝ maxillaꝝ: ⁊ ab oĩbus ſignis dominatiõis ſanguis cognoſcit̃: ꝓpterea q̃a vtplurĩ in hoc mẽbro apa a ſanguine cõcreat̃. Qđ eſt: q: cholere ſparſio in eo p̄p ſue ſubẽ molliciẽ eſſe nõ põt: ⁊ etiã p̄p multã humiditatẽ ad ipſum trãſmiſſam: ⁊ tñ nec etiã ꝓpter
F hoc apa flegmaticum niſi raro in ipſo cõficitur. Et dolor in apate iſtius membri ſignũ non eſt: q: hoc membrũ inſenſibile eſt. Et pulſus neceſſario eſt talis qualis apatuꝫ calidoꝝ: excepto q: in eo vndoſitas eſt manifeſta ꝓpter molliciẽ mẽbri. Et ſolõnis cõtinuitatis iſtius mẽbri ſignũ eſt: q: ſimul ⁊ ſemel ſanguis egredit̃ multus rubeus: arenoſus: ⁊ cũ tuſſi: ⁊ hec fiũt aut ꝓpter cauſas extrinſecas: aut ꝓpter reuma deſcendẽs: aut ꝓpter percuſſiones in pectore factas. ¶ Et ſputũ ſimiliter apa pulmonis manifeſtat dũmõ ꝯiungat̃ cũ ſignis p̄dictis. Qđ eſt: q: poſſet fieri etiã in apatib⁹ q̃ ſiunt in pãniculis: al̃s pelliculis coſtarũ. Et ex ſignis laudabilib⁹ in apate pulmonis eſt ſputũ albũ ⁊ equale: ⁊ qđ ſuauiter egreditur: queãdmoduꝫ illaudabile eſt ſignũ in quo dominiũ aliquoꝝ humoꝝ manifeſtat̃ ⁊ maxĩe ſputũ nigrũ: ⁊ poſt illud ẽ citrinũ ⁊ poſt illud rubeũ. ¶ Et ſputum rotundũ qđ Hippo. dixit eſſe ſummũ malũ in pulmonis egritudĩe eſt: q: ſignificat p̄ditionẽ ſup̄ humiditatẽ naturalẽ: ſed tuſſis nõ eſt ſignũ niſi cauſe efficiẽtis. Et cauſas ipſius tu ex alijs libris nouiſti.

¶ De ſignis egritudinum pectoris. Cap. 53m.

G ET EGRITVDINES que manifeſtiores ſunt in pectore: ſunt apata ⁊ oppilationes. ¶ Et apata vtplurimũ fiũt in pellicula interiori tegẽte coſtas q̃ egritudo noiatur xazibera: q̃ in lingua noſtra pleureſis noiatur. Et in his apatib⁹ ꝓpria ſigna ſunt dolor fixus extenſiuus fe. acuta ⁊ tuſſis cũ ſputo: ⁊ pulſus ſerrinus. Et aliqñ hec apata fiũt in muſculis qui ſub pãniculo ſunt: ⁊ tunc hec paſſio apa lateris dĩ: ⁊ tunc hec ſigna ſunt poſteriora dictis ſignis. Similia tñ ipſius accidẽtia ſunt debiliora ⁊ minus timoroſa: nec dolor adeo fixus eſt: q: nõ eſt in mẽbro pãniculoſo nec in pulſu ſerrinitas ſic manifeſtatur. Et aliqñ apa fit in panniculo pectus diuidẽte. ¶ Et aliquãdo diafragma apoſtemat̃: et ſequitur hic ſenſus aliẽnatio ⁊ inquietudo magna.

¶ De ſignis egritudinum ſtomachi. Cap. 54m.

H ET STOMACHO adueniunt ſpecies complexionis male vt materialis: ⁊ non materialis: et adueniunt apoſtemata ⁊ vlcerationes. ¶ Sed ſpecies male complexionis non materialis quando remiſſa eſt a rebus extrinſecis eſt creata: ⁊ ille ſunt illius ſigna demonſtratiua ſicut aduentus aeris vel cibi frigidi. Sed ſi fuerit intenſa erit aut mala complexio calida ⁊ ſicca que ethicam inducit: aut erit frigida ⁊ ſicca: et ſenectutis erit ethica. ¶ Et ſignum ambarum egritudinum eſt ꝙ in hoc mẽbro illa ſigna manifeſtantur que in ambabus egritudinibus his manifeſtari ſolent. Qđ eſt: q̃a membrũ hoc fortiter demacratur. Et quãdo patiens ſupinus iacet: tunc percipit ſtomachi diſpoſitionẽ ſoncee alieni ſimilẽ eſſe. Et ſtercus molle egreditur ⁊ indigeſtũ: ⁊ vlr̃ ipſius virtutes oẽs debilitantur. Sed mala ipſius mãlis complexio hõ eſſe poteſt: aut vt ipſa ſit imbibita vel in concauitate ipſius fixa: aut ab alio mẽbro tranſmiſſa: ⁊ põt eſſe vt res ambe adinuicẽ cõponant̃: ⁊ hoc

I põt: aut ab vna: aut a duabꝰ materiebꝰ eẽ. v. g. ſicut ſi in ipſo ſit humoꝛ cholericus: ⁊ ipſi humoꝛ flegmaticus trãſmittaꝛ. Et ſi ipſe fuerit flegmaticus humoꝛ ab eo ructus ꝓueniet acetoſus: ⁊ ſi fuerit cholericus fiet fumoſus. Et differẽtia q̃ eſt inter humoꝛẽ fixum ⁊ tranſmiſſuꝫ eſt: q̄a trãſmiſſus per ſeceſſuꝫ aut vomitũ exit. Sed imbibitus ⁊ infixus neutrũ hoꝝ attentat: ſed conaꝛ ad vomendum ⁊ nihil proijci. Et ſignũ appropꝛiatuꝫ cholere eſt tremoꝛ labij. Et humoꝛis nc̃ſ̃ici in ſtõcho ſigna ſunt virtutis viſibilis ĩpedimẽtuꝫ: ⁊ acetoſitas acerba in oꝛe. Differẽtia vero q̃ eſt inter cõplexionẽ materialẽ ⁊ nõ materialẽ ẽ ꝓpter humoꝛẽ per vomitũ vel ſeceſſum exeuntẽ. Et in paſſiõe ſtomachi vꝛina groſſa materialẽ cõplexionẽ peccantẽ ſigñat. Sed apata ſũt aut in fundo ſtomachi: aut in ipſius oꝛe. Et hoꝝ quedã ſunt calida: q̄dam frigida: ⁊

K q̄dã ex genere cancri: ⁊ q̄dã ſunt ventoſa. Et omne apa qδ in ſtomacho ſopoꝛaꝛ ſequiꝛ fe. ⁊ doloꝛ fixiuus: ⁊ maxime quãdo in oꝛe ſtomachi oꝛiꝛ. Qδ eſt: q̄a illa pars magis neruoſa exiſtit: ⁊ eſt colligãtie princeps: ⁊ ob hoc periculoſioꝛ ea q̃ in fundo exiſtit: ⁊ eideꝫ ſincopis: ⁊ ſenſus ⁊ alienatio ſequiꝛ: ⁊ frigida apata ſequunꝛ doloꝛes debiles ⁊ fe. lenta. Et apatibus q̃ in ſtomacho canceroſa ſũt ſine doloꝛe ⁊ fe. fiunt: ⁊ ſi eſſet ethice aſſimilaretur: aut mixtis fe. Et propꝛiũ ſignoꝝ hoꝝ apatũ eſt ructus putridus coꝛruptus cũ opationũ debilitate: hoc eſt. q꞉ cibus egrediꝛ idigeſtus ⁊ alia accidẽtia his ſimilia. Et vl̃r ſigna q̃ dominiũ humoꝝ ſignificãt: illa eadẽ ſunt ſigna q̃ ſignificant illum humoꝛeꝫ qui hoc facit: ⁊ vtpl̃m atteſtantur ei cõplexio etas ⁊ regimen: ⁊ alia his ſimilia iuuant ad hoc cognoſcendũ. Sed vlceratio que in eo fit cognoſciꝛ ab ardoꝛe vel combuſtione que in eo fit: ⁊ propter paucam moꝛdicationem: raro tamen fit vt vlceretur ſtomachus: niſi ſit etiam vlceratio in gula aut oꝛe.

De ſignis egritudinum epatis. Cap. 55m.

L ET EPATI accidũt oppilatiões ⁊ apata: ⁊ ſpecies male cõplexionis oẽs. Signum apatis epatis nõ tamẽ propꝛiũ eſt feb. atq꞉ tuſſis: ⁊ illius loci doloꝛ: ⁊ q̄ q̄ſi ꝓpꝛiuꝫ eſt grauitas loci qui trachea noiaꝛ: et maxie q̄ñ in gibboſitate epatis apoſtema exiſtit. Et ſepe ſigna apatis coſtarũ cum ſignis apoſtematis epatis cõmiſcentur: quia ſepe doloꝛ apoſtematis epatis peruenit ad eundeꝫ locum ad quem doloꝛ apoſtematis pellicule coſtas tegentis reperiꝛ: ⁊ tunc hic nullum ꝓpꝛium ſignũ reperiꝛ: ⁊ cũ his oĩbus accidit tuſſis: tñ in epatis apoſtemate non fit multũ ſputuꝫ. Et aliq̄ñ erit ſputũ in apoſtemate pãniculi maxime quando apoſtema ſanieꝫ facere inceperit. Et ꝓpterea ſputum in ꝓ̃cipio ſignũ ſufficiẽs non erit: nec ẽ differẽtia ꝓpꝛia inter apoſtemata epatis ⁊ pleuretica niſi in qualitate doloꝛis: quia in pleureſi eſt doloꝛ fixus ⁊ extenſiuus: ⁊ qui in epate eſt aggrauatiuꝰ. Et in pulſu etiã differẽtia exiſtit: q̄a in pleureſi eſt ſerri-

M nus: in epate v̄o vndoſus: ⁊ dicitur q̄ aliq̄ñ apoſtema fit in epatis lacerto. Et figura apoſtematis epatis eſt lunaris. Sꝫ figura apoſtematis lacerti eſt oblonga vel q̄drata: ⁊ vnus angulus ipſius eſt groſſus ⁊ alter ſubtilis.

De ſignis egritudinum ſplenis. Cap. 56m.

ET SPLENI omnes ſpecies male complexionis accidunt: ⁊ oppilationes ⁊ apoſtemata ⁊ ventoſitas inflatiua. ⁊ ſigna apoſtematis ſplenis ſunt doloꝛ grauis ⁊ febꝛis ⁊ accidentia que coꝛpoꝛi adueniũt propter hꝫ membꝛi egritudines: ⁊ oppilationis ſigna ſola grauitas exiſtit: ⁊ ſigna ventoſitatis inflatiue ſolus doloꝛ eſt extenſiuus. Et ex apoſtemate ⁊ oppilatiõe ſplenis ſequitur macies totius coꝛpoꝛis. Et ideo dicit Hip. quando ſplen creſcit tunc coꝛpus attenuatur: ⁊ quando decreſcit tunc coꝛpus inſpiſſatur.

De ſignis egritudinum renum. Cap. 57.

ET RENIBVS accidit ſpecies male complexionis ⁊ oppilatiões ⁊ apoſtemata. Et diſcernitur a veſice egritudinibus propter lapidis ⁊ arene generationem: ⁊ magis propꝛia ſpecies male cõplexionis que renibus conuenit eſt egritudo que bolbaribꝛis nominatur que in latino diabetica diciꝛ: ⁊ cuꝫ foꝛti ſiti ⁊ vꝛine fluxu ⁊ febꝛe: ⁊ apatis calidi ſunt ſigna: doloꝛ aggrauatiuus in renibus ſentitus: ⁊ doloꝛ in alcatim fa ctus cum febꝛe vꝛine conſtrictione. ⁊ quãdo patiens ſup latus ſanũ decũbit vĩ vt alius ren ſup ipſum ſuſpẽdaꝛ. ⁊ hoc ꝓuenit quãdo eſt in ſtatu aut declinatione: ⁊ in maioꝛi parte in his apatibus fiunt febꝛes errãtes aut iuncte in apatibus frigidis ⁊ lentis: ideo quia febꝛis nõ aduenit apatibus membꝛoꝝ ꝓ̃cipaliũ: niſi quando apata erunt parata ſanieꝫ facere. Sed ſignũ generatiõis lapidis in renibus eſt doloꝛ fixus ab ipſius generationis pꝛincipio quouſq꞉ natura illos abijcit extra ſm illos q̄ dicit q̄ lapides iſti in ſubã renũ generanꝛ: ⁊ iδ aliquãdo cum iſtis ſanguis exitus adeſt. Et qδ verius apparet eſt q̄ in cõcauitate renũ generanꝛ: ⁊ doloꝛ qui eſt in hac egritudine: ⁊ accidẽtia doloꝛis accidẽtibꝰ q̃ in colica inueniunꝛ ſimilantur: ꝓpterea q̄a ſtomachi diſtẽperãtia ⁊ vomitus his duabus egritudinibꝰ cõiter accidũt: ⁊ caſus ſimiliter appetitus. Et dñia iſtarũ difficilis eſt maxime in egritudinũ ꝓ̃cipio: ſed in fine manifeſte diuerſificanꝛ ꝓpter in colica vẽtris eſſe conſtrictionẽ: ⁊ humoꝝ cognitioneꝫ ⁊ multã ventoſitatem: ⁊ etiã lapides generati in renibꝰ arenã oſtendunt in vꝛina. Et ſignuꝫ diſcretiuũ in hoc eſt opatio cliſterioꝝ: q꞉ ſi patiẽs ꝓpter cliſtere requiẽ inuenient ſicut accidit Gal. ſine dubio hic doloꝛ colicus erit: ⁊ ſi ꝓpter cliſteria aggrauatur proculdubio renalis eſt. Cauſa eſt: q̄a cliſteria inteſtina replent ⁊ diſtenſioneꝫ in eis opanꝛ: ⁊ tunc opprimunꝛ renes ⁊ doloꝛ foꝛtificatur. Sed ſigna q̃ vlcerationes ſignt ẽ doloꝛ vlceratiuus ſine grauitate ⁊ extẽſione: cuꝫ exitu ſanguinis aut ſaniei. Et aliq̄ñ egrediunꝛ cũ vꝛina fruſtra fuſtis carnium ſimilia: ⁊ hoc accidit quãdo in ſubſtãtia renum coꝛroſio fit.

De ſignis egritudinum veſice. Cap. 58m.

ET IN VESICA manifeſtioꝛes egritudines q̃ in ipſa generanꝛ ſunt lapides q̄ in ipſa generanꝛ: ⁊ apata ⁊ vlcerationes ⁊ ſtranguria ⁊ ſine volũtate vꝛine exitus. Sed ſignũ lapidis in veſica eſt doloꝛ qui in veſica ſentiꝛ cũ virge pꝛuritu: ⁊ virge erectione: ⁊ relaxatiões ſine cauſa manifeſta: ⁊ vꝛine cruditas: ⁊ albedo ipſius cũ ſubtilitate: ⁊ difficultas exitus vꝛine: ⁊ arenarũ apparẽtia in ipſa. Sed ꝯſtrictio vꝛine fit aut p̄p mẽbꝛũ mãdans ipſaꝫ: aut ꝓpter meatũ qui a renibus ad veſicã tendit. Et his duobus vnũ eſt cõmune accidẽs: ⁊ hoc eſt vꝛine difficultas. Sed diuerſificaꝛ in ipſis vt ſi a renibꝰ ibi doloꝛ ſentiꝛ: ſi autẽ a meatu ibi doloꝛ adeſt. Et aliq̄ñ ꝯſtrictio fit vꝛine ab ipſa veſica: aut a meatu qui ad ipſaꝫ ꝓgrediꝛ veſicã: ⁊ iſta duo ſil̃r in vno accidente cõmunicant. hoc eſt q꞉ veſica repletioneꝫ recipit ſil̃r ⁊ meatus. Sed diuerſificanꝛ in hoc: q̄a qδ a veſica ꝓuenit quãdo veſica premiꝛ ⁊ vꝛina exit. Sed qδ a meatu ꝓuenit non emittit vꝛinã: ⁊ ſi veſica exprimaꝛ ⁊ oppilatio iſtiꝰ meatus fit a lapide: aut ab humoꝛibꝰ groſſis ſanguineis vel ſanguie coagulato: aut propter cõpl̃onẽ fridã dñanteꝫ: aut ꝓpter apoſtema: aut furunculos. Et ſigna harũ egritudinum ſunt: q̄ñ ſi fuerit ex lapillulis ſignificaꝛ ex arenulis ꝓ̃cedentibꝰ: ⁊ ſi eſt ex coagulatione ſanguis ſignuꝫ eſt ſanguis anticipatus. Et ſi ex ſanie fuerit ſignũ eſt apa qδ preceſſit. ⁊ ſi ex humoꝛibus groſſis fuerit ſignificaꝛ ex exitu precedentis humiditatis. ⁊ cognoſcuntur iſte diſpoſitiões per ſigna eadẽ ꝯuenĩẽtia. ⁊ ſi adinuicẽ iſte diſpoſitiones

ſpoſitiones

A ſpoſitiones cōiungant̄ difficile cognoſcuntur a medico: quare quiete oꝫ medicinare conſiderando primam intentioneꝫ: ⁊ ſi ex illa lucratus fuerit ſequatur illaꝫ: ⁊ ſi nō dimittat. Et ſi puſtula aut vlceratio eſt in veſica: quod ab ea egredit̄ furfurib⁹ aut laminibus aſſimilatur. Sed ſi he egritudines ſiunt in renibus: qđ ab eis exierit fruſtis carnium aſſimilabitur.

¶ De ſignis egritudinum inteſtinorum. Cap. 59m.

E T INTESTINIS vtplurimuꝫ fit egritudo quē dicitur colon: apoſtemata: vlcerationes: ⁊ ſanguinis fluxus. Sed ſanguis fluxus vlcerationem concomitatur: ⁊ iſte ſanguis cū fecib⁹ egreditur a principio mixtus: ⁊ aliquando ex ſubſtantia inteſtinorū egreditur. Et ſignū huius eſt dolor quando euacuātur humores ⁊ feces: ⁊ quādo apoſtema eſt in īteſtinis groſſis hoc modo cognoſcitur: quia cum patiens mordicationē ſentit cogitur aſſellare: ſed qđ ab apoſtemate exit cum fecibus non eſt admixtū ⁊ ſi fuerit in ſubtilibus propter dolorem aſſellare non cogetur: ⁊ quod ab eis egredictur B cum ſtercore erit admixtum propter vie lōgitudineꝫ. Similiter ſi apoſtema in ſubtilibus fuerit dolor circa vmbilicum ſentietur: ⁊ cum in inteſtinis fuerit groſſis doloreꝫ ſentiet inferius. ¶ Et ſigna colice calide manifeſta ſunt: ⁊ vniuerſaliter ea que ſignificant dominium humorum in omnem patientem ⁊ que ꝓpter ventoſitatē ſiūt ſunt dolor extenſiuus ⁊ tortio inteſtinorum. Et ſi tortio fuerit cum rugitu groſſam ventoſitatem ſignificat: ⁊ que fit propter apoſtema cognoſcitur a fortitudine doloris: a feb. a ſiti: ⁊ ab accidentibus oſtēdentibus dominationem humoris apoſtema faciētis. Et egritudo fortiſſima que yliaca nominatur fortiora habꝫ accidentia ⁊ mala ita ꝙ patiens cogitur vomere ſtercus. Et vtplurimum hoc accidens eſt propter apoſtema in ſubtilibus inteſtinis factum: ⁊ poteſt fieri propter ſtercus putrefactuꝫ in eis: aut propter humorem groſſum viſcoſum: aut pro- C pter herniam factam ex deſcenſu inteſtinorum: aut propter venenum receptum. Et vniuerſaliter hec egritudo inteſtinis ſubtilibus eſt propria: ⁊ hec egritudo attribuitur virtuti expulſiue: cum ſuum naturalē motum nō habeat: aut debet attribui vniuerſaliter oppilationi. Et aliquando propter priuationem cholere que ad inteſtina conſueuerat tranſmitti: quia per modum abſterſionis adiuuat ad fecum debitam expulſionē. Et oppilationes fiunt in illis ꝓpter humores aut apoſtemata: aut ꝑ malam complexionem frigidā ⁊ ſiccaꝫ que vias cōſtringit: aut propter alias res poſitionē eorum corrumpentes ſicut ventoſitas que ea facit tortuoſa: ⁊ hernia.

¶ De ſignis egritudinum vulue. Cap. 60m.

E T VVLVE egritudines ſiūt: quib⁹ oēs ſpēs male cōplōnis cōicant ſicut ab his q̄ precesserūt tibi manifeſtum eſt ⁊ ſepe ipſi accidūt apata. Et horum ſignū eſt dolor fixus ⁊ pulſus ſerrinus: eo ꝙ membrūꝫ eſt neruoſūꝫ ⁊ feb. accidit eidē: eo ꝙ ſit mēbrū ꝓnci- D pale aliquo mō ꝓncipalitatis. Et ex egritudinib⁹ que magis in ipſa proprie ſunt: ē egritudo q̄ mola nuncupatur: que difficile a pregnatiōe cognoſcitur: eo ꝙ ablatio mēſtrui ⁊ groſſicies ventris cōicant ambabus. Et ſignū diſcretiuū eſt qa tranſit terminum motus embriōis abſqꝫ motu: ⁊ h̄ accidit multis annis: qa portari poteſt donec ab ea moriatur aut abſoluatur: ⁊ hoc ſm̄ ꝟtutis tenorē. Et aliqñ ei accidit vt eam ferat pluribus annis: deinum parit fruſtū carnis: ⁊ aliq̄ moriūtur. Item ꝓpria eſt egritudo vulue illa q̄ ſuffocatio dicitur mr̄is q̄ fit ꝓpter mēſtrui ſanguinis corruptionem in vulua: ⁊ euenit ei ſincopis ⁊ difficultas in anhelitu: ⁊ ꝓuatio ſenſus ⁊ motus: ⁊ debiliter ſentitur pulſus eius: ⁊ accidit eideꝫ duricies: ⁊ ipſi⁹ oris oppilō. Et hoc accidit ex religs apatis diu in- E duratis in orificio mr̄icis. Et ſpēs male cōplōnis mr̄icis ſi mālēs ſint ab his q̄ ab ipſa egrediuntur cognoſcūtur. ⁊ ſi non ſint mālēs a ſiccitate ipſius percipiūtur. Et generaliter ſigna que ſignificant complexionem ſunt ſigna ſignificantia complexionem matricis: ⁊ de cetero inſtabimus ſuper cauſas que operantur putredinem. Et cōpletus eſt Tractatus iuxta noſtrā intentionem.

¶ Explicit Liber Quartus: qui fuit de ſignis.

¶ Incipit Liber Quintus: qui eſt de cibis ⁊ medicinis: ⁊ eſt hab ens capitula quinquaginta ⁊ nouem.

¶ Breuiter complectens intentionem huius Quinti Libri. Cap. ꝑm.

I N PRIMIS ſciendū eſt quid ſit cibus ⁊ quid medicina: ⁊ quot ſint eorum opera- F tiones: ⁊ qualr operant̄ ⁊ proprie medicine: eo ꝙ hn̄t multas opatiōes quas medici appellāt virtutes primas ſcđas ⁊ tertias ⁊ ꝓprietates: ⁊ cū hoc dabimus cognitionem harū iſtarū medicinarum que operātur quālibet iſtarū operationū. Et poſtea ſpeculabimur in operationibus earum: hoc eſt vtrum via qua apprehendimus eſt ꝑ viā ſyllogiſmi ſolū: aut per viā experientie ſolū: aut ꝑ viā continētē vtrūqꝫ: ⁊ hoc totū erit poſtq̄ꝫ receperimus a naturalibus qđ erit recipiendum. Et qñ compleuerimus hoc recordabimur propriorūꝫ ciboꝝ ⁊ medicinarum quorum multiplicata eſt ſciētia ⁊ experientia in terminis nālibus: ⁊ teſtificata ſunt a communitate medicorum: aut a maiori parte. Et poſtea narrabimus modos compoſitionis: ⁊ recordabimur eorūꝫ que manifeſtiora ſunt ſecte componentium. ⁊ narrabimus naturam complexionis ſm̄ viam quam nobis oſtendent re- G gule ille: ⁊ quando compleuerimus hec: tunc completa erit noſtra intentio in hac particula.

¶ De quiditate cibi ⁊ medicine. Cap. 2m.

D ICAMVS ꝙ cibus eſt illud qđ ponit nālēs partes cibati: ⁊ hec pars eſt in ſpecie ꝑtis diſſolute. Sed medicina diuerſificat̄ ab hoc, ideo qa q̄uis ipſa ſit ex rebus: que ponunt nālēs ꝑtes cibati: illa ꝑs nō eſt in ſpecie partis diſſolute: ſꝫ hꝫ in ſe rē actiuā ⁊ alteratiuam. Et ꝓpterea quando ſuperuenit hec diſpoſitio ſuper diſpoſitionem egritudinalem: que eſt contraria vocatur illa operatio curatio. Et hec eſt intentio diffinitionis: qua Gal. diffiniuit cibū ⁊ medicinam: dicēs ꝙ cibus eſt illud patitur a corpore. Et medicina eſt illō a quo patitur corpus. Sed ſi nos non intelligeremus ex verbis hoc quod dictū eſt: non eſſet intellecta certitudo cibi ⁊ medicine. Et iam opinatus eſt vnus ex noſtris ſo- H cijs q̄ noiat̄ abuberti auēſufu: ꝙ illō qđ diximus in hac diffinitione eſſet quaſi cōtrariū verbis Gal. ⁊ ſuper hoc eidē multas trāſmiſi ep̄las quouſqꝫ hoc plene intellexit.

¶ De operationibus primis quas opantur medicine in corpore humano que ſunt prime. Cap. 3m.

E T OPERATIONVM quas operantur medi- M cine in corporibus humanis quedam ſunt prime. ſicut eſt caliditas. fri. ſic. ⁊ hu. ⁊ quedam earum ſunt ſecūde: ſicut maturatio: digeſtio: mollificatio: reſolutio: ⁊ apertio: ⁊ multa alia ſimilia iſtis q̄ enarrare debemus quando declarabimus naturam medicinarum que faciunt hoc: ⁊ fuerunt vocate ſcđarie: quia ſequunt̄ menſurā mixtionis primaꝝ ꝟtutū: ⁊ quedam earum ſunt tertie que ſunt ꝓprie in certis membris: ⁊ ſunt quaſi conſequentes ſcđarum. Et eſt conueniens in primis narrare quomodo he habēt agere in corporibus has operatio-

I nes: ⁊ quomodo hñt pati a corporib⁹ earū paſſiones: ⁊
hꝫ ſciemus qñ ſciuerimus per quem modum nutritur nu-
tritus. Et dicamus iam declaratū eſt in nāli phia ꝙ mē-
bra que primo nutriunt̃ ſunt mēbra ſilia: ideo qa cibus
pmo ꝯuertitur ſm ordinē quē habꝫ in corpore cibati in
humiditatē ſilem humiditate fixe in mēbris ꝯſilib⁹ ⁊ mi
ſcet̃ cū eis per eūdē modū quo miſcent̃ adinuicē res liq-
de: ppea qa nō eſt alter modus per quē nā poſſit reſtau-
rare rē diſſolutā oīb⁹ ptibus mēbri niſi p moduꝫ mixtio-
nis: ⁊ qñ erit ꝯmixtū ſm hūc modū: tūc habebit cētiā
in ipſo: ⁊ poſt hoc aſſilabit̃ illud mēbro: hoc eſt quia dat
eidē vnā coagulationē ſtabilitatis ſileꝫ ſtabilitati mem-
bri. Et eſt ibi declaratū ꝙ hꝫ fit per decoctionē: ⁊ ꝺcoctio
fit p calorē qui eſt in cibato: non ꝙ calor ſit primus mo-
tor in hac re: ſed eſt aīa nutritiua: ppea qa operationes
caloris nō ſunt ꝺterminate nec ordinate ad vnū finē ma
K nifeſtū. ❡ Et poſtqꝫ ita eſt vidēdū eſt qño dr̃ cib⁹ eē tem-
peratus aut mēdicia: ⁊ qño dr̃ ſuper quēlibet eoꝝ vt ſint
diſtēperati: qꝫuis melius ſit appropriare tēperātiā cibo:
ſic eſt melius appropriare diſtēparantiā medicine: ppea
qꝛ cib⁹ qui habet ꝓ ſuā virtutē ⁊ ſuā preparationeꝫ vt
cōuertat̃ ad humiditatē ſileꝫ humiditati radicali q̄ eſt in
mēbro cōſimili: ⁊ calori intrinſeco ſimili calori q eſt in ci-
bato ita vt ſint idē ſm oēꝫ modum: ⁊ hoc eſt ſolū in eo q
eſt tēperate cōplexionis vel ꝓpinquus ei: ⁊ p hūc modū
dr̃ ꝙ cib⁹ ſit temperatus: ſicut erat panis grani ⁊ carnes
gallinarum iuuenum ⁊ ſilia iſtis: qa quātitas partiū pre
ſtitarū corpori ab iſtis cibis eſt idē cum partib⁹ q̄ fuerunt
diſſolute. Sed temperantia medicine eſt ꝓpinqua huic:
ſed diuerſificantur inquantum nō hꝫ virtutē reſtauran-
di partem equalē quantitati rei que diſſoluta eſt ex cor-
pore: ⁊ ꝓpterea nō poteſt homo nutriri ex tēperata me-
dicina: ⁊ ſi comedat ex ea tātū quātū comeditur ex cibo.
L Sed quando dicimus ꝙ medicina ſit temperata intelli-
gitur eius tēperātia ꝙ quando comeditur ex ea quanti-
tas que non eſt ſenſibilis cōparando eā quantitati par-
tium diſſolutarum a corpore: quia tūc nō inducit in cor-
pus rem extraneā: qñia ſi homo comederet ex ea quan-
titatem ſenſibileꝫ ſm ꝙ comediſſet de cibo inducere in
corpus ex neceſſitate rem extraneaꝫ: quāuis difficile ſit
inuenire medicinā tēperatā in operationibus omnib⁹.
❡ Et ſm hoc debes itelligere ꝙ quādo dicim⁹ ꝙ medi-
cina eſt calida: ⁊ frigida: humida: vel ſicca: ⁊ dicim⁹ etiaꝫ
de cibo noſtra intentio non eſt niſi equoca: ſicut tu ſcis ꝙ
quando dicimus de vino ꝙ eſt calidū in ſecūdo gradu: ⁊
ſilr crocum non intendimus vt ſit idem calor. Et poſtqꝫ
declaratum eſt quid ſit cibus tēperatus ⁊ medicina tem
perata: ⁊ qualiter operētur i corpore ex hoc potes intel
ligere viam per quam dicimus eſſe diſtēperatos: ⁊ hoc
dicimus in qualitatibus primis: ideſt quomodo calefacit
medicina refrigerat: ⁊ humectat: ⁊ exiccat. Quia medici
na que conuertitur in chilum calidiorem temperato chi
lo: aut in calidiorē qꝫ eſt pars corporis: hoc eſt ad parteꝫ
calidam: illam medicinam dicimus calidam: quia calor
M dicitur ꝙ ſit vna rerū que calefacit hominem plus debi
to: ⁊ quod generatur ex hoc chilo eſt calidus debito: ⁊
ſanguis qui eſt materia caloris naturalis eſt calidior de-
bito. Similiter humiditas radicalis in quam conuerti-
tur ſanguis eſt calidior ſuo modo: ⁊ ſic de neceſſitate ca
leſiūt oēs corporis partes. Et ſic dr̃ de medicina frigida
qꝛ nō refrigerat niſi quia cōuertit̃ in locis digeſtionis ad
diminutū calorē: magiſqꝫ calor corporis ſit: ita ꝙ chilus
q ex ea generatur eſt diminutus a calore corporis: ⁊ non
dicitur veraciter vt refrigeret: qꝛ calor naturalis nō hꝫ
aliquā viā generandi frigiditatem: ⁊ ſic debes dicere in
ſanguine ⁊ humiditatibus que ſunt in mēbris ⁊ in humi-
ditate ⁊ ſiccitate omnium partiū corporis. ❡ Et quādo
medici ſpeculantur operationes medicinaruꝫ in corpus
facile eſt eis dicere qualiter calefaciūt: ſꝫ difficile eſt eis
dicere qualr̃ refrigerant. ita ꝙ Gal. dicit ſicut fugitiuus.
ꝙ non fit niſi per diuiſionem medicinarū in paruas par-
tes. Et ſi nō refrigeraret medicina niſi p diuiſioneꝫ ipſius
in partes minutas. ergo neceſſariuꝫ eſſet nobis dicere ꝙ
eſſet frigida in actu: ſed hec medicina frigida non eſt fri-
gida in actu: neqꝫ etiam calida eſt calida in actu: ſed hec
res eque bene competit medicine calide: ſicut medicine
frigide: quia res cōuertibiles quādo cōuertuntur in par
tes minimas facilius conuerſionem recipiunt. Et quāuis
medicina ſit paſſibilis a copore per viā quam diximus:
non eſt impoſſibile vt patiatur ab ea per alium modum.
Naꝫ vides ꝙ cibus eſt paſſibilis a corpore: ⁊ tamē inue-
nis cibū qui mutat corpus ſm aliquē modū ⁊ ſm aliquā
latitudinē: ⁊ ſi hoc inuenitur in cibo qui eſt appropriat⁹
paſſioni: ⁊ tamē vincit aliquo modorum. ergo hoc maxi
me debet inueniri in medicina que victorie appropria-
tur ⁊ mutatiōi: quia veraciter debemus dicē ꝙ qꝫuis ali
quādo vincatur: tamē nō deſerit ꝓpriam ſuam virtuteꝫ
hoc eſt ſubaleꝫ. Sicut dicitur ꝙ arbor egypti occidebat
dum erat in egypto: ⁊ qñ remota fuit ab inde nutriebat.
Et dicit Ariſto. ꝙ in terra latinorum ſunt duo flumina ex
quorū vno ſi oues biberent generabunt maſculos: ⁊ ex
alio feminas. Et hoc non eſt niſi propterea quia cibus ex
vna parte eſt ſilis: ⁊ ex alia diſſimilis: ⁊ ex parte ſimilitu
dinis eſt patiens: ⁊ ex parte diſſimilitudinis eſt agens. Et
hic eſt modus medicinarum que dicuntur calide aut fri-
gide in potentia. hoc eſt propter preparationem quam
habent: quia nō eſt in aliquo cōpoſitoruꝫ calor in actu ni
ſi in animalibus: ꝓpter eorū perfectionē ⁊ indigent ca-
lore extrinſeco magis: ⁊ ppea nō īuenit̃ in eis tēperantia
elementorum ſicut in aīalibus. Sꝫ res ſimplices que nō
nutriūt ſicut quatuor elementa nō dant corpori qñ adue
niunt ei intus vel extra niſi qualitatem: ideo qñ obuiant
noſtris corporib⁹ mouēt corpora: ſed nō mouētur a no-
ſtris corporibus. ꝓpterea qa qualitates cū quibus ope-
rātur elementa in corporibus ſunt in actu ſicut eſt calor
in igne ⁊ frigus in niue. Et qñ elementa mouet corpo-
ra ipſa non mouentur. i. non cōuertuntur. Et quando me
dici volunt de mēſuris preparationuꝫ narrare que ſunt
in medicinis: quia indigent hoc in medicatione: ordina-
uerunt gradus per modum cōparationis corpori tēpe-
rato ⁊ poſuerunt quālibet qualitatem in quatuor gradi-
bus. ſ. calidū in pmo ſcdo tertio ⁊ quarto: ⁊ ſic de frigido
ſicco: ⁊ hu. ⁊ de humido non videt̃ ꝙ poſſit tranſire ter-
tium gradum. Et ꝙ pertranſit quartum gradum eſt res
venenoſa que corrumpit corpus: ⁊ iſte ſunt vie primap
actionum ⁊ paſſionum medicinarum.

❡ In generali conſiderans de operationibus ſecundis ⁊ tertijs quas operantur medicine in corpore huma-
no. Cap. 4m.

ET NOS volumus incipere narrare de virtutib⁹
ſecundis ⁊ tertijs: ⁊ dicere naturas medicinarum
quibus hoc operantur: ⁊ qualiter operantur. Et
dicam⁹ ꝙ medicine que ſunt cōpoſite ex elemētis
quando alterantur a corpore: aut alterant corpus: que-
dam eorum ſunt que aſſimilant̃ ei qđ eſt in eis ex virtuti
bus elementorum: ſicut ſunt ille que dant caliditatem:
frigiditatem: ſic. ⁊ humi. ſimilem in qualitatibus que
ſunt in illis: ⁊ quedam actionum aut paſſionū que nō aſ
ſimilāntur ei qđ eſt ex virtutibus elementorum: ſed ſunt
operationes conſequentes primas virtutes elemētorū:
⁊ hoc eſt ꝓpter locū ſubiecti in quo operātur: ſicut ille q̄
habent indurare: mollificare: denigrare: rubificare: ⁊ ſi-
milia:

A milia: ⁊ locus ſubiecti in quo manifeſtantur iſte opõnes circa q̃dcũq; mẽbrũ ſi idetermina tũ fuerit appellanť iſte virtutes ſcõe. Et qñ opabunť in ꝓpriũ mẽbrũ: tũc dicẽť virtutes ȝ̃ ſicť ſunt medicine q̄ ꝓuocãt vrinã ⁊ q̄ mundificant pulmonẽ ⁊ q̄ gñant ſpmã ⁊ q̄ frãgũt lapidez ⁊ ſilẽs iſtis. ¶ Et poſtq̃; dcm̃ eſt de virtutib⁹ ſcõis ⁊ tertijs dõȝ eſt de nã opõnũ iſtarũ medicinarũ manifeſtiorũ ⁊ incipiamus a ſcõis. Et dicam⁹ ꝙ iſtarũ medicinaꝝ q̃dã ſunt maturatiue: h̃ eſt q̄ faciũt ſaniez: ⁊ q̃dã earũ ſunt mollificatiue: ⁊ q̃dã iduratiue: ⁊ q̃dã apitiue: ⁊ q̃dã oppilatiue: ⁊ q̃dã euaporatiue: ⁊ q̃dã petrificatiue: ⁊ q̃dã ſtiptice: ⁊ q̃dã lenitiue ⁊ ſimiles his. Et õbes ſcire ꝙ medicina q̄ ē appropriata alicui operationi nõ dicitur hr̃e illã ꝓprietatẽ niſi comparatione ad corpus temperatum vel ad ꝓpinquũ temperantie: ⁊ medicus expertus in hac arte qñ cadit ad manus ipſius aliud corp⁹ diſtemperatũ dȝ arbitrari medicinã ſm̃ mẽſurã quã videt ei eẽ magis iſtã ⁊ magis cõuenibilẽ in v̾tute medicine q̄ hẽt facere opationeȝ

B iſtã in tali corpore: ⁊ experiẽtie hñt hic locũ magnũ. v. g. poſtq̃; ſciuerim⁹ ꝙ medicina maturatiua eſt illa cuius calor eſt equalis calori corporis debemus intelligere hanc ꝓportionẽ ꝓpriã vnicuiq; corpori p ſe ⁊ facere cõparationẽ propriã tali corpori. Et h̃ nõ fuit ſolũ in cõplẽone ꝓpria vnius idiuidui: ſed ẽt in vnoq̃; mẽbro p ſe: ꝓpea q̄ medicina que facit ſaniẽ in teſticulis nõ facit ſaniẽ ĩ aure. ⁊ nõ opȝ ꝙ medic⁹ has res tradat obliuioni: ⁊ experientia hȝ in iſtis vijs ⁊ arbitrijs magnũ m poſſe.

¶ De medicinis maturatiuis. Cap. 5m.

DEINCEPS narranda eſt nã illius medicine q̄ operatur operatiões ſupradictas: ⁊ incipiẽdũ eſt a maturatiuis. Et dicam⁹ ꝙ maturatio eſt opatio caloris nãlis ĩ ſbã materie ſicť dcm̃ eſt in alio loco. Et maturatio eſt ordinata ſm̃ ordinationẽ quẽ habet digeſtio ĩ

C cibo: hoc eſt in tribus digõnibus. Et qñ ſpargitur ad aliq̃ mẽbrũ mã que egreditur a nã in q̃ātitate: aut q̃litate: aut in vtriſq; ſit ⁊ putreſit illa mã: tũc gñatur in illo membro de neĉitate vnus calor mixtus ex nãli ⁊ extranea: ⁊ ſi mã illa eſt apta recipe digõnẽ fit ibi ſanies ⁊ maturať. Ideo q̄ alba ſanies eſt media inter digõnẽ pfectã ⁊ diminutã: eo ꝙ eſt alba: q̄ mãe nõ ſunt apte ad recipiendũ digõnẽ ꝑ maiori pte: niſi qñ egrediunť a ſua nã in quantitate. Sȝ qñ egrediunť a nã ẽt in qualitate: tũc ẽ in eis digõ difficil: h̃ eſt qñ tẽdũt ad malã q̃litatẽ ſicut ad hũores aduſtos ⁊ ſilẽs illis. q̃ ars ꝯueniẽs in ſili re ẽ cõfortare v̾tutẽ mẽbri: q̄ calor nãlis ẽ q̄ſi ſepult⁹ in mẽbro ſup q̃d eſt ſparſa hec mã: ⁊ ꝓpea eſt neĉe vt medicia hẽat ex ſui nã vt faciat digeſtionẽ: ſicť medicia q̄ aſſimilať calori itrinſeco q̄ dȝ eſſe tẽperata ĩ caliditate ⁊ hũiditate: vl ſit declinãs aliquãtulũ ad calorẽ: ⁊ ꝓpea q̄ calor itrinſecus q̄ eſt ĩ mẽbro põt eẽ refrigeratus pp multã mãm ſparſam in eo: aut pp q̃litatẽ. Et qñ cõparamus talẽ medicinã q̃lis ẽ h̃ corpori hu-

D mano dicim⁹ ipaȝ eẽ tẽperatã: ⁊ qñ cõparať parti diſtanti ĩ ipſa ex ptib⁹ eĩ ĩtor ꝑ dicim⁹ ꝙ eſt talis aut talis. Et de medicinis tẽperatis eſt aq̄ calĩa tẽperati caloris ⁊ oleũ dulce oliue qñ guttatiȝ cadit ſup apa ⁊ ſicť cataplaſma factũ de faria trictici coctũ cũ aq̄ ⁊ oleo dulci. Et õbes ſcir ꝙ medicia q̄ facit ſaniẽ in vna cõplẽone nõ facit in alia: ⁊ ſilr in q̃lȝ mẽbro corpis ſicť dcm̃ eſt ſupi⁹: ⁊ ꝓpea medicus exptus dȝ ex ſe ponẽ gr̃dus iſtis medicinis. v. g. q̄ medicina q̄ idncit ſaniẽ q̄ſi in p̃ gradu eſt calĩa vt cataplaſma ſupradictũ: ⁊ ſupra illã in gra. ẽ q̄ facta eſt ex pane ꝑ p ſalẽ quibi eſt ⁊ ſup hãc illa q̄ facta ẽ ex fermẽto. Et quidã dicũt ꝙ medicĩe oppilatiue ſunt maturatiue: ſed h̃ ẽ p accidens ſicť cerotũ factũ ex cera ⁊ oleo roſ. ꝓpea q̄ qñ pori claudunť caleſit mẽbrũ ⁊ mã maturať. Et q̃dã dicũt ꝙ medicine maturatiue maturãt: ꝓpea q̄ faciũt in mã rem

E propter quã eſt facile nature diuidere ipſam: nãm temperando qualitatẽ materie aut ſubtiliando ipſaȝ. Et põt eſſe vt in vna medicinaꝝ iueniať maturatio cũ oĩb⁹ iſtis modis: ⁊ erit in cõpoſito per artificiũ: in ſimplici v̾o p naturã. Et etiã dicitur ꝙ medicina maturat: ꝓpterea q̄ rectificat in qualitate caloris nãlis illud q̃d pmutatũ eſt p calorẽ extraneũ: ⁊ per hãc viam dĩ ꝙ pſilium maturat apoſtemata calida: ⁊ ſm̃ hunc modũ ꝙ res frigide maturant apoſtemata calida. Et diffinitio qua diffinuit Gal. maturationẽ nõ verificatur niſi in apoſtematibus q̄ ſunt difficilia ad maturandum ꝓpter nimiam debilitatem caloris naturalis: aut pp quãtitatẽ: aut pp frigiditatem.

¶ De medicinis mollificatiuis. Cap. 6m.

ISTE MEDICINE appropriantur multũ in hac arte medicinis q̄ diſſoluunt apata dura depiata lapidea q̄ſi hñtia inſenſibilitatẽ. Et iſta apata gñaliter

F fiunt ab hũorib⁹ groſſis q̄ ſunt aut meliĉi aut flegmatici groſſi: aut compoſiti ex ambobus. Et quia hec apoſtemata ſunt indurata propter frigiditatem: neceſſe eſt vt res que ea mollificãt ſint calĩe: q̄ res que ſunt cõgelate p frigiditatẽ diſſoluunť p calitatẽ ſi ſũt reſolubiles ſicut plũbum ⁊ ſtãnũ: q̄ iſta apata cũ maturãtur humectãť. ⁊ de nẽcitate eſt vt medicine que hñt pmutare: quamuis ſint calĩe: vt habeãt aliquã ſiccitatẽ vt vincãt illã humiditatẽ frigidã. Et medicine q̄ probate ſunt per experientiam in hoc opere ſunt calĩe in 2° vel 3° gradu: ⁊ ſicce in p̃ ſunt ſicut armoniacũ: bdelliũ: ſtorax: ⁊ medulla cruris vituli: ⁊ ſepum hyrcinum: ⁊ bouinũ. Et eſt neceſſe vt ſint mẽſure harũ medicinarum ſm̃ menſuram quã habẽt caloris ⁊ ſiccitatis: ideo quia medicine que ſunt fortes in calore ⁊ ſiccitate nimis hñt diſſoluere: ⁊ poſſet remanere

G pars groſſa ex materia que conuerteretur in naturaȝ lapidis. Et eſt neceſſe ſicut diximus vt per te ponas gradum in fortitudine harum medicinarum: propterea q̄ pinguedo eſt debilior armoniaco ⁊ bdellio. Et pinguedo galline debilior exiſtit pinguedine anſeris ⁊ anatis: quia res iſte diuerſificantur ſm̃ aliquam complexionem: aut ad aliquod membrum.

¶ De medicinis induratiuis. Cap. 7m.

DE NECESSITATE eſt vt medicĩe idurate ſint frigide: ꝓpea quia induratio cuȝ groſſitudine non eſt niſi congelatio: ⁊ congelatio nõ fit niſi a frigiditate. Sȝ illud q̃d dicit Gal. de humiditate in his medicinis nihil ẽ: ꝓpea quia humiditas nõ hẽt niſi ſolũ humectare: ⁊ nõ indurare. ⁊ melius eſſet vt poneret ſiccitatem cum frigiditate: q̄ de illa frigiditate fit duricies cru-

H ditatis. Sed iſte due qualitates ſunt vt plurimum paſſiue ⁊ non actiue: quia due actiue ſunt calĩtas ⁊ frigiditas: q̃uis earum operationes diuerſificẽtur ſm̃ humiditateȝ ⁊ ſiccitatem: ⁊ hoc declaratum eſt in 4° metheororuȝ. Et iſte medicine habẽt latitudinẽ: ⁊ iſte medicine ſunt ſicut ſemperuiua: pſiliũ: ⁊ portulaca: ⁊ ſi infrigidant ⁊ indurant non faciunt hoc niſi per frigiditatem.

¶ De medicinis oppilatiuis. Cap. 8m.

ISTE MEDICINE ſunt ex his que claudunt poros: ⁊ natura ſunt terreſtres ſine mordicatione: q: mordicatio eſt vna ex rebus que cito faciunt medicinã egredi ex poris: aut vt ſint conglutinatiue vt gummi: ⁊ terreſtre quando non eſt conglutinatiuuȝ ſicut amidũ. Et eſt neceſſe vt iſte medicine ſint multum remote a mordicatione: ⁊ propterea debẽt eſſe tẽperate complexionis vel declinantes ad frigiditatem parum. Et ſi queſieris quomodo oppilãt iſte medicine corpus interius quãdo aſſumuntur. Reſpõdemus ꝙ hoc potes ſcire per hoc quod eſt dictum ſuperius: quia claudunt inteſtina propter chilum factum ex eis: ⁊ ſimiliter epar ⁊ venas ⁊ mẽ-

I bꝛa ipſa. Et iſte medicine oppilatiue diuerſificantur ſm
diuerſitatem complexionis membꝛorum: ſicut dicitur
ꝙ dactyli oppilant epar: ⁊ aperiunt oppilationem
pulmonis.

De medicinis aperitiuis ⁊ abſterſiuis. Cap. 9m.

ISTE MEDICINE ſunt vnius generis: ⁊ inter
ipſas eſt parua diuerſitas: quia medicine que abſter-
gunt ſoꝛdiciem ex membꝛo ⁊ lauant ipſum: neqꝫ ha-
bent poſſe penetrandi in poꝛis dicuntur abſterſiue:
ſicut aqua mellis: ⁊ aqua melonum: ⁊ farina oꝛdei ⁊ faba-
rum: ⁊ que habent virtutem penetrandi propter partē
igneam que eſt in eis dicuntur aperitiue. Et quedā iſta
rum medicinarum plus operātur extra coꝛpus ꝙ intra:
⁊ quedam plus intra quam extra: ⁊ quedam operātur
K equaliter. Et que plus operantur extra ſunt que habent
aliquantulam hauracitatem: nec in eis eſt multa groſſi-
cies: ⁊ propter partem ſubtilem que eſt in eis penetrāt
intus: ⁊ propter largitatem intranearum viarum pene-
trant cito. Et res viſcoſe mundificare non poſſunt: ⁊ ſi cū
eis iungeretur coꝛpus ſtipticum aliquantulum groſſum
tunc mundificarent: propterea quia ſunt inſtrumentum
nature aperitiue que eſt in eis: quia hec ſtipticitas con-
iuncta retinet eas in meatibus donec compleuerint
ſuas operationes. Sed extra coꝛpus non poſſunt ita
operari propter ſtricturam poꝛoꝛum ⁊ propter ſtiptici-
tatem. Et propterea abſinthiū aperit oppilationes epa
tis: ⁊ non poteſt poꝛos exterioꝛes aperire propter ſtipti
citatem que eſt in eo. Et iſte medicine debent eſſe ama-
ri ſapoꝛis cū ſtipticitate. Sed medicine que ambas ope
rationes faciunt ſunt inter harum naturam medie. vꝫ. il-
le que habent aliquantulam amaritudinem cum haura-
citate ſine ſtipticitate: ſicut radix lilij celeſtis ⁊ ſimilia eis.
Et tu iam ſciuiſti ꝙ medicine que ſunt aperitiue vnius
membꝛi non ſunt aperitiue alterius. Et propter hoc da-
L re debes vnicuiqꝫ harum rerum gradus quemadmodū
facis reliquis medicinis ⁊ virtutibus.

De medicinis euapoꝛatiuis. Cap. 10m.

QVIA AVTEM euapoꝛatio non fit niſi
in quantitate membꝛi euapoꝛati: ⁊ augmen
tum ipſius quantitatis non fit niſi propter
calefactionem membꝛi neceſſe eſt vt medicine euapoꝛa
tiue ſint calide. Sed earū caloꝛ debet eſſe temperatus:
quia medicine que habent diſtemperatum caloꝛem eua
cuant ⁊ deſiccant: nec debent habere ſubſtantiam groſ-
ſam: ⁊ iſte medicine ſunt ſicut camonilla: malua: ⁊ oleum
vetus. Et debes ſcire ꝙ euapoꝛatiue ſunt contrarie op-
pilatiuis: hoc eſt quia ſunt frigide ſcilicet oppilatiue de
quo dictum eſt ſuperius: quia quando membꝛum refri-
geratur diminuitur quantitas ſua propter quantitatem
ſui ad frigiditatem ⁊ terreſtreitatem: quemadmodū aug
mentatur quantitas eius propter propinquitatē ad ca-
liditatē ipſius nature aeris. Et ſcias ꝙ non fit augmē-
tum quantitatis ex his que apponuntur vel eueniunt ex
tra: nec fit diminutio ꝓpter aliquid quod reſoluat̄ ex eo:
⁊ hoc pꝛobatum eſt in naturali philoſophia. Et medici-
ne facientes hanc operationem ſunt he eedem his que
M indurant: ſed pꝛimo inuiſcant: ⁊ ſi diu permanent in mē-
bꝛo indurant ipſum ⁊ poſſibile eſt vt moꝛtificent ipſum:
cum diu permanent ſuper illud.

De medicinis aperientibus oꝛa venarum. Cap. 11m.

ISTE MEDICINE ſunt calide complexiōis:
⁊ habent groſſam ſubſtantiam ⁊ ſunt de genere medi
cinarum aperitiuarum tamen ſunt foꝛtioꝛes eis. Et
habent quaſi tres gradus operationum. pꝛimus eſt
abſtergendi. ſecūdus ē aperiendi. tertius eſt elargādi oꝛa
venarum: tamen caloꝛ iſtarum medicinarum aperitiua-
rum non eſt conueniens vt ſit caloꝛ coꝛroſiuus: quia coꝛ N
roſio claudit: ⁊ iſte medicine ſunt ſicut alleū ⁊ fella ⁊ pꝛo
pꝛie fel bouis.

De medicinis ſtipticis. Cap. 12m.

STIPTICE medicine que ſtringunt oꝛificia vena
rum ſunt natura frigide ⁊ terreſtres: ⁊ foꝛtis ſiccita-
tis: ⁊ propterea fuit ſapoꝛ earum ſtipticus: ⁊ propte-
rea claudunt oꝛificia venarum: quia frigiditas que non
eſt terreſtris eſt debilis operationis. ⁊ hec eſt differentia
que eſt inter ſtipticum ⁊ oppilatiuum: quia oppilatiuum
eſt in materia que tenet ſubtilitatem: ⁊ ſtipticum eſt in
mā groſſa: ⁊ hec ſunt ſicut galla: balauſtia: acacia: ⁊ ſilia.

De medicinis mitigatiuis doloꝛum. Cap. 13m.

DICITVR ꝙ pꝛima via mitigandi doloꝛē eſt O
vt remoueatur cauſa doloꝛis. Et ſecūda eſt vt ſtu
peſiat membꝛum ita vt non ſentiat doloꝛem ſi-
cut fit cum opio. Tertia eſt medicina que facit in
membꝛo illud quod repugnat rei que inducit doloꝛem:
⁊ illud eſt verax mitigatiuum: quia in pꝛimo modo ca-
dunt multa genera medicinarum: ſicut medicinarū pur
gantium in eis ⁊ medicinarum digeſtiuarum. Et ſecun-
dus nō mitigat niſi per accidens quando pꝛiuat ſenſum
membꝛi: aut ipſum indurat que res non eſt facienda: ni-
ſi quando vitare non poſſumus ſicut dictū eſt in libꝛo de
ingenio ſanitatis. Sed tertius eſt verax mitigatiuus: pꝛo
pterea quia pꝛeſtat ſine medio illō quod reſiſtit cauſe do
loꝛis. Ergo neceſſe eſt ꝙ medicine que hoc faciunt ſint tē
perate ſimiles caloꝛi naturali: aut parum calidioꝛes in-
tantum inquantum caloꝛ naturalis eſt refrigeratus a ca
loꝛe naturali debito mēbꝛi propter reſolutionē factā in P
ipſo. Et ꝓpterea poſſunt iſte medicine mitigare doloꝛem q
eſt ex cauſis calidis ⁊ frigidis. per eundem modum: eo ꝙ
augmētant caloꝛem naturalem qui eſt īſtrumētū natu-
re qui eſt medicinalis per omnem partem. Et tunc do-
minatur natura ſuper malam complexionem que facit
doloꝛem ⁊ ipſum remouet. Et quāuis iſte medicine ſint
in hoc gradu neceſſe eſt vt ſint ſubtilis ſubſtantie pene-
trantes ⁊ velociter ꝑmutabiles ad caloꝛē naturalem: ⁊
tūc adiuuabunt digeſtiones: propter earum ſubtilitatē.
Et propterea appropꝛiātur iſte medicine duabus virtu
tibus ad remouēdū doloꝛē: vna eſt ad multiplicandum
caloꝛem naturalem: ⁊ alia ad pꝛeparandum humoꝛem
ad digeſtionem qui eſt cauſa doloꝛis ad hoc vt ſit facile
permutabilis a natura. Et res magis conuenientes in hoc
ſunt pinguedines ⁊ olea: ⁊ pinguedinum ſicut pinguedo
galline: ⁊ anatis: ⁊ pinguedo anſeris eſt melioꝛ ſm Gal.
De oleis oleum vitelli ouoꝛum: ⁊ oleum dulce oliue cali
dum parum. Et generaliter quando doloꝛ eſt moꝛdicati-
uus res que mitigant debent eſſe dulcoꝛatiue: vnde me-
dicine que habent qualitatem moꝛdicatiuam ⁊ pꝛopꝛie
ſtiptice multū ſint remote a mitigatione doloꝛis. Et me
dicine frigide ⁊ oppilatiue habent augmentare dolo-
rem: eo ꝙ reſiſtunt diſſolutioni humoꝛis. Sed medicine Q
que in arabico nominantur muſcabecha: variantur
ab iſtis: eo ꝙ ſubſtantia earum aliquantulum groſſioꝛ
exiſtit: ⁊ cum hoc ſunt aperitiue poꝛoꝛum cum euapoꝛa
tione membꝛi. Sed generaliter natura earū eſt pꝛopin-
qua nature ipſarum medicinarum pꝛedictarum que in-
digent pauca abſterſione.

De medicinis generantibus carnem. Cap. 14m.

ISTE MEDICINE indigent pauca abſter-
ſione cum pauca exiccatione: ſed abſterſio eſt vt au
feratur ſoꝛdicies que eſt in vulnere: ⁊ ſiccatio ē ad ſic
candum humiditatem: quia in digeſtione vniuſcu-
iuſqꝫ membꝛi inueniuntur iſte due humiditates: hoc eſt
ſubtilis ⁊ groſſa.

A

¶ De medicinis cicatrizantibus. Cap. 15m.

ISTE medicine debent eſſe ſtiptice ⁊ fortiter ſicce: propterea quia cutis eſt illud quod fit a natura poſt generationem carnis: ⁊ cutis eſt ſiccior carne: propterea neceſſe eſt vt exiccatio iſtarum medicinarum ſit fortis. ſicut galle ⁊ balauſtie.

¶ De medicinis cauſticis. Cap. 16m.

ISTE medicine debent eſſe in fine caliditatis cum groſſicie ſubſtantie: ⁊ tūc facient opus quod facit pruna: idest carbo.

¶ De medicis corroſiuis ⁊ faciētib⁹ carnē cadē. Cap. 17.

ISTE medicine conſumunt carnez: non tamē faciūt quod faciunt cauſtice: ⁊ hoc accidit qa habent caliditatis minus ⁊ ſubtiliorem ſubſtantiam: ⁊ que faciunt cadere carnē ſunt debilioris putrefactionis: ⁊ nō dn̄r

B

putrefactiue: niſi ꝓpea qꝛ corroſio ⁊ caſus carnis: nō ſunt niſi ꝑꝑ calorem extraneum: ⁊ in calore extraneo eſt aliqua putrefactio de neceſſitate: ⁊ medicine putrefactiue ſunt ſicut auripigmentum rubeum vel citrinum. Et vtimur medicinis facientibus cadere carnem in vulnerib⁹ quando volumus q̄ caro bona in eis naſcatur: ſicut putrefactiuis in locis corroſiuis.

¶ De medicinis attractiuis. Cap. 18m.

QVEDAM earum operantur prima qualitate: ⁊ quedam ꝓꝓ̄etate. Que operantur per primam qualitatez trahunt q̄ōlibet adueniens. Sed que trahunt ꝓprietate trahunt rem propriam: ſicut adamas ferrum ⁊ gn̄aliter omnis attractio quocūq͡ʒ modo fiat non fiet niſi per calorē. Et ego debeo declarare operationes que a ꝓprietate ſunt complete. Et medicine que trahunt propter primā qualitatem in eo q̄ eſt q̄litas abſolute: hoc eſt illō qō facit caliditas inquantū caliditas ſunt duaruʒ ſpēr̄ū. Una eſt q̄ trahit per calorē nālē q eſt in ea ſicut res q̄ vocat̄ moſchec almeſia .i. putredo facta circa orificiū foraminū apū: ⁊ alia trahit per calorem putredinalē ſicut fermētum ⁊ ſtercus coli-

C

bonum. ¶ Sed medicine q̄ vocantur bezahar q̄ curant a venenis: quedam faciunt hoc a tota ſuba: ⁊ quedaʒ faciunt ꝑꝑ primā qualitatē que eſt in eis: hoc eſt quādo reſiſtunt qualitati generate a veneno: propterea qꝛ venenū ingreditur hanc diuiſionē. Hoc eſt qꝛ venenoꝝ q̄ōdā eſt venenū per primā qualitatē: ⁊ q̄ōdā eſt a tota ſuba: ⁊ hanc diuiſionē poſtea declarabo. ¶ Et medicine preſeruatiue dicuntur medicine que reſiſtūt putrefactioni: aut propterea qꝛ tenēt aperta loca q̄ parata ſunt oppilari: aut quia reſiſtunt putredini: aut propter vtrūq͡ʒ.

¶ De medicinis confortantibus Cap. 19m.

ISTE medicine ſunt que aſſimilantur cōplexioni membri in tota ſuba. Et ꝓpterea dicit q̄dā q̄ q̄ōlibet membrum comeſtum cōfortat ſimile mēbrū comedentis.

D

Sed medicine que cōfortāt inquantum ſunt medicine confortatiue neceſſario calor earum debet eſſe fortior parumper calore mēbri: ⁊ ſimiliter ſiccior: ꝓpterea qa mēbra non terrentur: neq͡ʒ debilitant̄: niſi ꝓpter qualitatē frigidā: ⁊ humidā. Et hoc ſm plurimum accidit ꝓprie in mēbris principalib⁹: ⁊ gn̄aliter nō debilitatur operatio mēbri vtplurimū niſi ꝑꝑ frigiditatē q̄ eſt cōuenientior ad inducendā leſionem: hoc eſt quia aſſimilatur virtutibus dn̄antibus ſuper ipſum ex virtutibus elitoꝝ ſicut eſt cerebrum: quia ideo q̄ ſuper ipſum dominatur frigiditas ⁊ humiditas leſio que ſuperuenit ei ꝑꝑ has duas qualitates eſt maior. Et propterea eſt neceſſe q̄ natura medicine que cōfortat mēbrū reſiſtat parti a qua ꝓuenit leſio membri. v. ḡ. qa medicine que cōfortant epar neceſſario debēt habere manifeſtā ſiccitatē: ecōtrario in medicinis cordialibus: ⁊ quedam ſunt que confortāt a tota ſuba: ſicut aurum ⁊ margarita cor. Et quedam ſunt que confortant ꝓpter q̄litates ꝑmas ⁊ ſcōas: ſicut ſtipticitas ⁊ amaritudo q̄ ſunt in roſa. Et medicine odorifere ſunt ſupreme oībus medicinis que cōfortāt ꝑncipali mēbra: ⁊ maxime in rebus teſtificatis ab experientia ⁊ ꝓprie cordi. Et propterea muſcus plus confortat inter cetera odorifera: nā eius aromaticitas preualet omnibus aromaticis.

E

¶ De operationibus tertiarum virtutum. Cap. 20m.

IAM DIXIMVS naturam medicinaruʒ a q̄bus ꝓueniunt operationes ſecunde. Deinceps debemus narrare naturā medicinaruʒ que faciunt tertiam operationem. Et dicamus q̄ iſtarū medicinarum quedam ſunt que frangunt lapidem: ⁊ quedam que ꝓuocant menſtrua: ⁊ quedam que generāt lac: ⁊ quedam que generant ſperma: ⁊ quedā que diminuunt lac ⁊ ſperma: ⁊ quedam mundificant pectus. ¶ Sʒ medicine que frāgūt lapidē nō ſunt multū calide ſm q̄ medici dicunt. ꝓpea qa

F

calor qui idurat ⁊ petrificat eſt fortiſſimus: ⁊ ꝓpter hāc viaʒ calor extraneus indurauit lapides: ⁊ propterea eſt neceſſarius in earum fractione calor ſuauis ⁊ nō fortis in quo ſit aliquātula humiditas comparando calori q̄ indurabit lapides: ⁊ cum ſubtilitate: eo q̄ ſcis: qꝛ res que indurate ſunt propter calorem ⁊ ſiccitatē non diſſoluunt̄ niſi ꝑ frigiditatē ⁊ humiditatē. Et cū dico frigiditatem intelligo diminutū calorē a calore qui coagulauit lapideʒ: ⁊ ſic intelligo cum dico humiditatem: ideo quia nō operantur iſte medicine in lapidibus niſi ꝑ operationem ſimilem operationi alicuius decoctionis: ⁊ per viā iſtā diuidit eum calor nālis ⁊ expellit. Et tales medicine ſunt ſicut ſparagus: cicer rubeuʒ: ⁊ amygdale que tēdunt ad amaritudinē. Et nō eſt remotum vt hec operatio nō fiat

G

a tota ſuba. ¶ Sed medicine que prouocant vrinam debent neceſſario habere caliditatem cum ſubtilitate: qa caliditas cum ſubtilitate adiuuat virtuteʒ actiuam que eſt in renibus. videlicet ad trahendum illaʒ aquoſitatē: ⁊ diſcretiuam que eſt in epate etiam adiuuat in cognitione iſtius aquoſitatis caloris: ⁊ dicit̄ q̄ medicine q̄ faciunt hoc habent conuenientiā cuʒ membris vrine a tota ſubſtantia: ſicut ſunt apiuʒ: feniculuʒ: daucus: ⁊ ſimiles illis. ¶ Sʒ medicine que lac generant ſunt que habent calefacere humores flegmaticos: ⁊ habēt iuuare virtuteʒ digeſtiuaʒ: que eſt in mēbro vt conuertatur ad ſanguinem. Et ex generantibus lac ſunt q̄daʒ que ſunt cibi: ⁊ illa ſunt conuenientiora in hoc opere. Et ſunt cibi ex quib⁹ ſiunt humores tēperati in caliditate ⁊ humiditate equalib⁹ humiditati ⁊ caliditati ſanguis. ¶ Et medicine q̄ prouocant menſtrua per os ſumpte ſunt de genere medicinarum q̄ generāt lac. ſed neceſſe eſt vt ſint calidiores eis: eo q̄ habent aperire orificia venarum ⁊ ſubtiliare ſanguineʒ. Et

H

quādo hoc accidens eſt paruū: tūc ſufficiunt ſolum medicine q̄ generāt lac: ſed ſi ex toto ceſſaret mēſtruū nō ſufficiunt ille: ſed ſunt neceſſaria ea que ſunt ſimilia pulegio: ⁊ mētaſtro: ⁊ oppoponaco: ⁊ coſto: ⁊ ſquinanto: ⁊ caſſielignee: ⁊ ariſtologie: ⁊ ſilia his. ¶ Sed medicine ⁊ cibi qui gn̄ant ſperma ſunt calidi: ⁊ humidi: ⁊ ventoſi: ſicut faſeoli rubei: cepe ⁊ nuclei pineaꝝ. ¶ Sed medicine q mūdificant pectus ⁊ pulmonē: ⁊ adiuuāt ad excreādū mās īcluſas in ipſis ſunt que habent virtuteʒ digeſtionis ⁊ inciſionis ſine forti calore vt nō indurent. Et quādoq͡ʒ adiuuant ad excreandum ſputa medicine que habent lenitatem ⁊ viſcoſitatē: quādo difficultas ſpuendi erit propter ſubtilitatem materie: quia ſpargit̄ ⁊ circunfluit ante aerem ⁊ educi non poteſt. Et medicine digeſtiue ⁊ huius materie abſterſiue ſunt ſicut nuclei pinearum recentes ⁊ butyrū cum melle canne ⁊ amygdalis. ¶ Et ſemper ſis memor eorū que diximus ſuperius: hoc eſt qꝛ diuerſificant̄ ope-

I

rationes iſtaꝝ medicinaꝝ ꝑ diuerſitatem cõplexionis alicuius mẽbri ẽt plus ⁊ minus: ⁊ a te pone gradus: ⁊ via cognitionis harum rerum vtplurimū eſt experientia.

❡De medicinis operantibus a forma ſpecifica: ⁊ de differentia inter eas ⁊ illas que operantur per primā ſecundam ⁊ tertiam virtutem. Cap. 21m.

DEINCEPS volumus dare differẽtiā q̃ eſt inter medicinas q̃ operantur per primā ſcḋaꝫ ⁊ tertiā virtutē: ⁊ illas q̃ operanṫ per ꝓprietatē quaꝫ appellant medici totam ſubãm ⁊ qualr̃ opantur. Et dicamus ꝙ operationes medicinarū ſumunṫ duobus modis. Unus eſt operationes que appropriãtur ꝓpriys virtutibus elẽntoꝝ: ſicut eſt calefacere calori ⁊ refrigerare frigori: qa hꝫ ſunt ſubſtantialia: ⁊ ſequunṫ eoꝝ ſubãm: ⁊ ſilr̃ inciſio: ſubtiliatio: ⁊ alie operationes ſecunde ⁊ tertie ſicut dictū eſt. ❡Et ꝑpea poſſumus apprehẽdere occaſiones harum operationū bono arbitrio. ❡Sed aliū

K

Medicina laxatiua attrahit ꝑ ꝓprietatē q̃ ē ꝓportio mixtionis elẽntorum. Deſue iõ cõſolidatione medicine ꝑ ſitẽtione pͣ. ⁊. c. õ reubarbaro ꝑ ꝓpetatē celeſteꝫ. Gal. 3o de ſimpli. medi. diſ. 4a. c. 4o. a ſilitudine. Aui. 4a pmi c. 4o qḋ a virtute. ⁊ i de vir. cor. ca. 10. virtꝰ illa ē ꝓprie

L

tas reſultãs ex mixtiõe elẽntorū. ⁊ iſtuen a ſupioꝝ.

M

modum medicinarum operationis appropriare nõ poſſumus: primis virtutibus elemẽtorū ſubãliter. v. g. attractio quaꝫ facit magnes in ferro: propterea qa attractio inq̃tum eſt attractio: q̃uis ſit appropriata calori: nõ propterea vt trahat abſolute accidit vt trahat ferruꝫ. Sꝫ ꝓpterea quia trahit tali attractione ꝓpria: ſꝫ hoc accidit propter proportionem: ⁊ conueniẽtiā que eſt inter ipſuꝫ ⁊ ferrum. Et hec ꝓportio ⁊ conueniẽtia nõ eſt niſi in menſuris mixtionis elẽntoꝝ in eis: hoc eſt in trahẽte ⁊ attracto. ❡Et propterea ē poſſibile inueniri in vna re ꝓprietates infinitas: ⁊ hoc eſt comparando entibus quaſi infinitis. ❡Et hec operatio eſt quaſi ſicut accñs in ipſis virtutibus elementoꝝ que ſunt infuſe in re que habet hanc proprietatē ⁊ non inſunt ſubſtãtialiter. ❡Et ꝓpterea eſt impoſſibile ſcire per arbitrium mẽſurā mixtionis: ꝓpter quam fit hec operatio in ipſo ente ſicut ſciuntur operationes que proueniunt a materia que nõ ſciuntur niſi per arbitriuꝫ. Iſtud eſt eſſe proprietatis ⁊ totius ſubſtantie. Sed cõplexio nõ queritur nec arbitratur in hac ſpẽ ſed in aliys. Et qui querunt in q̃ ſpecie harū operationū operentur medicine laxatiue eis reſpondẽdum eſt: quia habent hanc operationem per moduꝫ attractionis inquãtum eſt attractio: ⁊ per ꝓprietateꝫ. Propterea quia nos videmꝰ ꝙ quando reperitur vna ex iſtis medicinis purgantibus ipſa attrahit humorem ꝓpriū ei: ⁊ a quacunqꝫ parte ſit in corpore: vel ꝙ ſit in partibus infimis corporis: aut in partibus ſupremis: ſicut ſcamonea que curat egritudinem formice pedis: eo ꝙ mouet hunc humorem cholericū q eſt in pede ad exeunduꝫ extra cuꝫ medicina: ⁊ hoc nõ fit niſi per viam attractiõis. ❡Et medicine purgatiue nõ habẽt hanc ſolam virtutem: hoc eſt attrahẽdi humorẽ ꝓpriuꝫ eis ſicut turbith flegma trahit ⁊ ſcamonea cholerā ⁊ lapis lazuli melãiam: ſed etiam trahunt ꝓprium humorem ⁊ ex ꝓprio membro ſicut faciunt gũmi ⁊ proprie ſerapinum: ꝙ trahit a neruis ⁊ a iuncturis humores flegmaticos groſſos ⁊ viſcoſos. ❡Et apparet ꝙ medicina cum hac operatione attractionis habeat operationẽ cognoſcendi humores: ꝓpterea quia humores ſicut ſcitur ſunt in maiori ꝑte in ſanguine in potẽtia: ⁊ ipſa cognoſcit eos ⁊ ipſos attrahit. Et quando trahuntur humores ab inſtrumẽtis ciborum ad inteſtina ⁊ ventrem: tunc mouetur virtus expulſiua ad expellẽdū eos: nec eſt remotū vt virtus expulſiua que eſt in hoc mẽbro in quo eſt humor ſit iuuatrix operationi medicine in illo humore: hoc eſt qa cū medicina icipit attrahere: ⁊ nã incipit expellere. Et ꝓpterea quando virtus expulſiua eſt multū fortis fit propter hoc magna euacuatio: q̃uis medicina non fuerit multum fortis. ❡Et manifeſtum eſt ꝙ attractio non poteſt fieri niſi cuꝫ apertione orificiorum venarum: ⁊ illa apertio non habetur niſi per calorem: ⁊ ſic fit ſilr̃ attractio. Et ꝓpter hoc totum apparet ꝙ medicine purgatiue nõ operanṫ niſi ꝑ vnū calorẽ propriuꝫ: qui eſt in eis qui habet proprietatẽ trahẽdi talẽ humorẽ. ❡Sꝫ querẽdū eſt ⁊ dicamus per exemplum. Ponamus ꝙ ſcamonea habet ꝓprietate ſua trahere cholerā ſolum ſicut habet magnes trahere ferrū ſolū. Ergo quando bibitur ex ea pluſq̃ ſit eius doſis non debet aliū purgare humoreꝫ: ⁊ iã certificatū eſt ꝑ omnes medicos: ⁊ experiẽtia ſcitur: ꝙ ſi fuerit quantitas maior debito: purgata cholera fortiter poſtea purgat flegma: poſt mẽlãiam ⁊ ſanguinẽ. Et ſic apparet ꝙ alia virtus hoc faciat ꝓprietate. ❡Ad hoc rñdere debes: ꝙ iſte calor ꝓprius queꝫ hꝫ medicina purgatiua per quẽ attrahit non hꝫ ipſum ſolum in ſe ⁊ in actu: ſicut habet magnes qui trahit ferrū propter ſuam formā ſpecificam: quia medicina nõ acquirit illuꝫ calorẽ niſi a corpore: ⁊ calor nõ dat illum calorẽ: niſi in q̃titate determinata in illa. Et ꝓpterea qñ recipitur aliq̃ q̃titas indeterminata non ſtabit in hac proprietate. ergo attractio medicine non eſt ꝓpria alicui humori niſi per viam cõparationis ⁊ proportionis determinate in illa medicina: ⁊ nõ omni q̃titate acceſſe: qꝛ qñ egredit̃ ab illa quãtitate: tũc trahit ſolū illud qḋ trahit ꝑ attractionẽ. Et non opꝫ vt hec oĩa dicanṫ niſi in medicina q̃ inuẽta eſt ꝑ experientiam: vt nõ trahat niſi vnū humorẽ ꝓpriuꝫ: eo ꝙ inueniunṫ medicine que trahũt diuerſos humores: ſic dicitur de agarico. Et nõ eſt remotū: qꝛ oẽs humores habẽt propinq̃tatẽ i vno gñe. Et h ẽ ẽt cã ſi duplicaret̃ q̃titas medicie q̃ eſt ꝓpa vni humori: vt purgaret aliū humorẽ. Sicut dĩ ꝙ medicine q̃ trahũt melãcholiā trahunt humores flegmaticos: qꝛ conueniũt cū ea in vna qualitate.

N

❡De venenis. Cap. 22m.

VENENA operantur in corpore quatuor opationibus virtutuꝫ: ſicut tu vides ꝙ plura operantur qualitatibus primis ſicut opiuꝫ quod priuat ſenſum ⁊ motum ſua frigiditate: vnde ſi ſumeretur pauca quantitas poſtquam eſſet refrenata aliqua medicina: ꝯtraria eſſet medicina. Et quedam operãtur a tota ſubſtantia: hoc eſt quia permutãt corpus penitus ex toto ſicut aurū cõuerſuꝫ in calcẽ: ꝙ nõ põt aliquo mõ eſſe medicina. Et quedam interficiunt fortitudine attractionis ſicut dĩ de elleboro albo. Et quedã occidunt remouendo calorem vite: ⁊ hec ſunt que purgant ſanguinem.

P

❡De bezahar. Cap. 23m.

MEDICINE que vocanṫ bezahar. que curãt a venenis operantur has paſſiones conuerſim: hoc eſt quia quedã ꝑmutãt ſua qualitate venenū: qñ ſunt cõtrarie: ⁊ q̃dã hoc operanṫ a tota ſubſtãtia: ⁊ quedã hoc faciũt ſua attractiõe. Et iſte medicine bedazarice: nõ curãt niſi recipiãtur cū eſt in corpore diſpoſitio venenoſa facta a veneno: ⁊ tunc dant corpori vnaꝫ virtutẽ que eſt ꝯ̃ria virtuti veneni. Et ſic curatur venenū quaſi per accidens: ꝓpterea quãdo illas comedit hõ ſanus ſunt ſicut venenū exceptis granis citri: ⁊ ſilibus illis. Propterea dicunt medici ꝙ medicine badazar ſunt medie inter medicinas ⁊ venenum: ⁊ nos ſic non intendimus: quia medium ⁊ extrema ſunt vnius generis ⁊ q̃ ſunt vnius generis ſunt ſimilia: ⁊ ſic nõ eſt in bedazarys cum veneno: ⁊ propterea melius eſt dicere ꝙ bedazar ſit in ſine contrarietatis cum veneno: quia medicatio cõtrarietatis ſemper debet attribui contrarietati. Sꝫ cauſa quare bedazar occidit ſanum. nõ eſt niſi quia non habet proſſe: niſi quando in corpore eſt diſpoſitio venenoſa. Et ẽ vt iſte medicine faciant duas operationes in corpore humano. Una eſt vt venenoſa quando recipitur nõ exiſtente in corpore diſpoſitiõe venenoſa. Et alia eſt iuuatrix qñ

Q

in corpore

A in corpore eſt diſpō venenoſa: ⁊ ſunt ſicut venenū ex vna ꝑte ⁊ medicie ex alia: nō ꝙ ſint medicie ex ꝑte ex q̄ ſi venenū. q̄ꝛ nō ē ex̄neū vt dicat̄ ꝙ diuerſificant̄ actiōes vni⁹ agētis diuerſificat̄ in diſpōnib⁹ ſubti locoꝝ: h̄ ē qḋ pt̄ dici bono arbitrio de opationib⁹ medicinarū qualr̄ opant̄.

¶ In quo inueſtigat modum cognoſcendi virtutes medicinarum ⁊ ciborum. Cap. 24ᵐ.

DEINCEPS hēmus ꝑſcrutari ſi pſt̄ cōprehēdi argumēto opatiōes medicinarū q̄ nō ſunt experte: aut ſit cognitio inētiōis earū ꝑ experiētiā: aut ſi in hac inētione cadit res q̄ cōtineat argumētū ⁊ experientiā: ⁊ ſi ceciderint vtruʒ ſufficiāt modi q̄ dicti ſunt a medicis. Sʒ dicamus ꝙ opationes medicinarum ſm̄ ꝙ dcm̄ eſt ſunt q̄tuoꝛ p̄me: ⁊ ſcđe: ⁊ tertie: ⁊ ꝓprie. Sʒ cib⁹ nō hʒ niſi vnā opationē: hoc eſt q̄ꝛ nutrit. Et cibi nāles nō ꝯueniūt nobis niſi in tota ſubā: ꝓpterea qn̄ ꝑſcrutati erim⁹ de hoc ſi poterit cōprehēdi ꝑ modū argumēti

B demr̄atiui in hac ꝑſcrutatiōe. cadet ꝑſcrutatio inqſitionis ꝓprietatis ſi pt̄ aſſignari aliq̄ rō vl̄ nō. ¶ Et dicam⁹ ꝙ iā dcm̄ eſt in p̄ poſterioꝝ. ꝙ cognitio reruʒ eſt duobus modis. Unus vt habeat̄ cognitio ſui eſſe ſolū: ⁊ hec vocat̄ demr̄atio eſſe. Et ſcđs dat nobis cognitionē cauſe illius eſſe: ⁊ hec vocat̄ demr̄atio cauſe. Et qn̄ ſunt in vna ⁊ eadē ſciētia differūt ſm̄ hūc modū: q̄ꝛ qḋ dat cām nō ſtat niſi per p̄mā cauſaʒ ꝓpinquā ſine medio. v. g. ſi tu q̄reres q̄ ſit cauſa diei: ridemus q̄ꝛ eſt ꝓpter lumen ſolis. Sed qḋ dat eſſe rei ſolū nō ſtat per p̄mā cauſaʒ: ſed ſtat ꝑ p̄cipia mediata: ⁊ ſi nō ſint mediata nō ſunt ipſa ⁊ eadē cauſa: ſʒ hoc ſcitur per ꝯuerſionē equalē: aut per res magis notas apud nos. v. g. ponamus vt velimus rationē aſſignare ꝙ luna ſit rotūda: eo ꝙ ipſius lumē paulatim augmentat̄ in figura rotunda ſicut arcus: q̄ꝛ hoc p̄cipiū: hoc eſt augmentatio ſui luminis paulatim non eſt mediatuʒ: ꝓpterea hoc idē nō eſt cauſa rotunditatis lune: ꝓpterea ꝙ rotūditas lune nō eſt ꝓpter hoc ꝙ au-

C gmētat̄ paulatiʒ in hac figura rotunda: ſʒ augmentat̄ in hac figura q̄ꝛ rotūda: ⁊ eſt ꝯuerſiue: propterea ꝙ cui⁹ rei lumē augmētat̄ paulatiʒ in hac figura eſt eius forma rotūda: ⁊ oīs res rotunda luminoſa augmentat lumen ſuum in hac figura. Et etiā inenimus principia q̄ dant eſſe rei ſolū in hoc ꝙ nota ſunt ꝑ ſe: ⁊ nō ꝓpterea vt ſint p̄ma cā in re: ſicut dicitur ꝙ ſtelle q̄ nō ſintillāt ſunt nobis ꝓpinquiores: ⁊ hoc p̄ncipiū eſt notū apud nos per ſenſuʒ: ꝓpterea ꝓdeſt dicere ꝙ ſtelle errātes ſunt ꝓpinquiores fixis. Et debes ſcire ꝙ hec p̄ncipia que nos iuuant ad ſciēduʒ eſſe rei ſolū ſunt poſteriora in eſſe ⁊ cognitione cauſa: ⁊ ſunt p̄ora ei in cognitiōe cōparatiōe ad nos. Propterea q̄ꝛ p̄uatio ſintillationis errantiū eſt ꝓpter earū ꝓpinquitatē ad nos: ⁊ ꝓpinquitas earū ad nos eſt p̄oꝛ in nā ⁊ cognitiōe. Et p̄ncipiū ꝯuerſum pōt nobis dare co-

D gnitionē cauſe rei quādo probat̄ per mediū terminū ꝙ ſit in vero ſyllo: q̄ꝛ in hoc ꝓbatur terminus maioꝛ ⁊ minoꝛ v̄tute mediȷ. Quia qn̄ inuenitur terminus maioꝛ in toto medio ⁊ medius in toto minoꝛi tunc ꝓbatū eſt eſſe maioꝛis in minoꝛi: ⁊ hec demōſtratio pōt dare cām eē ⁊ noīatur demōſtratio cauſe. Sʒ qḋ dat ſoluʒ eſſe eſt inductio: hoc eſt q̄a ſcitur ex inquiſitiōe partiū q̄ ſunt ſub illo vl̄i. q̄a quādo fuerit queſitū predicatū cuius eſſe volumus hēe certitudinē vl̄r: tunc querunt̄ oēs partes vl̄is. Et ſi inueniant̄ tunc cōſtituet̄ ꝙ hoc p̄dicatuʒ eſt in toto vl̄i: ⁊ hec ſpecies noīatur declaratio eſſe maioꝛis in medio v̄tute minoꝛis: q̄ꝛ quādo inuenit̄ maioꝛ in toto minoꝛi: hoc eſt in oībus ꝑtibus: ⁊ tot⁹ minoꝛ eſt totus medius tunc argumētatur maioꝛē eſſe in toto medio. Ergo quādo querūtur multa ex particularib⁹ in vna ſpecie: ⁊ inueniatur vnū predicatū in oībus nō opinādo vt ſit aliqua

pars in ſubto in qua nō inueniat̄ hoc p̄dicatū. ⁊ eſt certificatū: ꝙ nō videbit̄ ꝑ hoc qḋ vi a partib⁹ per hunc modum declarationis cognoſcit̄ eſſe vnius p̄dicati in tota illa ſpecie a parte experiētie in oībus ſuis partibus. Et per hanc via habemus cognitionē maioꝛis partis ſpecierū p̄ncipioꝝ artis medicine. Et p̄ncipiū qḋ nobis dat eſſe rei ſolū eſt poſt ꝯcluſionē: vt nō ſit ꝯuerſiuū ſuꝑ mediū terminum: ⁊ in hoc mō cadit demr̄atio eſſe. v. g. ſicut volumus d̄clare eſſe virtutē nutritiuā hoī per vnū p̄ncipiū qḋ dicet. oē aīal eſt nutribile: ⁊ fiet argumētū hoc ſic. oīs hō eſt aīal: oē aīal eſt nutribile. ergo oīs homo eſt nutribilis: ꝓpterea q̄a hoc p̄incipiuʒ nō prodeſt nobis niſi ad tribuendū virtutē nutritiuā hoī: ſed nō vt virtus nutritiua ſit cauſa propinqua homini. Et quare nō iuuat nos in dando cauſaʒ rei: q̄a non cōuertitur maioꝛ ſuper mediuʒ: q̄a omne nutribile nō eſt aīal. Et in ſumma dico E

ꝙ demōſtrationes q̄ naſcunt̄ a cauſis remotis: vel ſint affirmatiue: vel negatiue ſunt demōſtrationes eſſe ⁊ nō demōſtratiōes cāe: q̄ꝛ demr̄atio cāe eſt p̄ma ⁊ ꝓpinqua. F Et oēs iſte res faciles ſunt ei qui ſtudiat in logica ꝑ aliquod tp̄s: ⁊ ꝑfectius cognoſcet iuuamentū qḋ faciunt in hoc loco ⁊ etiā neceſſitatē. Et poſtq̄ ita eſt ſicut dcm̄ eſt debemus ꝑſcrutari de ꝓprietatib⁹: ⁊ dicamus: videndū eſt ſi poſſit inueniri via qua poſſim⁹ cognoſcere ꝙ ꝓprietates ſint ꝑ cōparationē alicui⁹ alteri⁹ rei: ſicut eſt ad cōparationē coꝛpis hoīs. Et dicimus ꝙ hoc nō poteſt ſciri niſi vno duoꝝ modoꝝ. Unus eſt vt ſit nā ꝓpter quā ꝯuenit hec opatio manifeſta apud nos ꝑfecte: aut ꝑ p̄mos intellect⁹ aut per demr̄ationē. Alter eſt vt inueniant̄ res ꝓprie poſteri⁹ illi nāe. Et ad hec vt ſint ille res ⁊ ꝓprietates eq̄les in vno p̄dicato. Et etiā vt ſint ille eedē res poſteriores magis note apḋ nos q̄ ꝓprietates: ⁊ vt ſint ille res ꝑꝑ quas poſſint ſciri ꝓprietates abſq̄ medio. Qm̄

ſpēs harū demr̄ationū q̄uis ſint ex reb⁹: q̄ ſunt quaſi ꝑ accn̄s: ſunt tn̄ veraces. G Et nos vellemus ſi poſſet eſſe inuenire hoc queſitū virtute illarū demr̄ationuʒ. Sed vr̄ ꝙ iā ſit ſententiatū ꝙ nā qua operat̄ ꝓprietas nō poſſit ſciri ꝑfecte: q̄a ꝓprietas nō eſt niſi vna operatio exiſtēs per ſe trāſiens ab vno ente ad aliud ꝓpter ꝓpoꝛtioneʒ mēſurarū elementoꝝ quā hʒ vnuʒ ens cum alio. Et hec mēſura cōprehendi nō pōt per modū arbitriȷ: neq̄ etiaʒ pōt ſciri hoc plus q̄ ſit hec cognitio: q̄ non eſt perfecta. Neq̄ etiā inuenit̄ hic aliud accn̄s poſterius qḋ ſignificat ſuꝑ hāc nām veraci ſignificatiōe. Etiam neq̄ eſt aliqua niſi ꝓprietas eadē qn̄ ſentit̄: q̄a tūc ſignificat ſuper hanc nām: ⁊ ſi eſt ipoſſibile hoc ſcire: eodem mō eſt ipoſſibile inuenire in eo ꝙ hʒ ꝓprietateʒ vnū accn̄s equale ꝓprietati ad hoc vt ſignificet ſuꝑ ꝓprietatē: ⁊ ſit manifeſtius apud nos q̄ ipſa: q̄ꝛ nō eſt ꝯueniens inuenire hoc niſi qn̄ inueniret̄ vnū accn̄s magis notū qḋ ſignificaret ꝑfecta ſi-

gnificatiōe: ſuꝑ nām ꝑꝑ quā fit hec ꝓprietas. Et ꝓpea q̄ꝛ ꝓprietas ſequit̄ ꝓpoꝛtionē mēſurarū entiū poſſe fuit inueniri in vna re ꝓprietates q̄ſi infinitas: ⁊ res q̄ eſt ꝓpinqua H infinito nō pt̄ ſciri ꝑfecte ꝑ arbitriū: neq̄ etiā poſſim⁹ inuenire ſigna ſignificātia ſubalr̄ ſuꝑ hāc nām. Et poſtq̄ ita eſt debemus ꝑſcrutari ſi poſſe eſt apprehēdere primas opationes per viā demōſtratiuā aut nō. Et dicamus ꝙ via qua ꝑſcrutati ſumus ſuꝑ ꝓprietates erit eadē cū via quā hic erimus ſcrutati: q̄ꝛ ſi poſſet apprehēdi arbitrio medicina tēperata aut diſtēperata in fine eq̄litatis: hoc nō eēt niſi cū cognoſceremus nām q̄ hoc opat̄ ꝑfecta cognitiōe. Quia qn̄ nos tractam⁹ de medicina ſi eſt calida aut frida aut tēperata: nos non intelligimus hoc niſi q̄a hʒ per ſui nām ⁊ ꝯparationē permutando ſe a corpore humano: vl̄ vt ꝑmutet̄ a coꝛpe humano: ⁊ corpus permodū ab ea recipit vnā qualitatē ꝑmutatā cōparatam

I ꝓportionatā q̄litatibus nālibus q̄ ſunt in corꝑe:quā ꝓ-
portionē dicimus tēperātiā eē:aut diſtēperantiā.Ergo
vrinā ego ſcirē q̄ nā eſt hec ꝑꝑ quā ꝑparatuȝ eſt corpus
humanū pati has paſſiones:ꝛ q̄ eſt illa q̄ ꝑparata eſt ad
agendū:ꝛ cui rei has debemus cōparare:hoc eſt cui rei
debemus cōparare mēſuras eloꝝ q̄ ſunt in illa.Propte
rea qꝛ h̄ opatio nō dr̄ niſi cōparatiue ad corpus huma-
nuȝ.Et ꝓpterea apparet prima frōte q̄ dȝ fieri cōpara-
tio inter cōplōnē ciboꝝ ꝛ medicinarū ꝛ cōplōneȝ hoīs:
ita q̄ mēſure eloꝝ q̄ inueniunt̄ in cibo ꝛ medicina in qua
litate equales ſint his q̄ in hoīe inueniunt̄:ꝛ hoc eſt qd̄ di
citur cibus tēperatus ꝛ medicina tēperata.Et qd̄ egre-
dit̄ a tēperantia ad vnā extremitatū eſt illud qd̄ eſt au-
gmentatū aut diminutū in illo extremo.Hec eſt melior
rō q̄ poſſit aſſignari ꝓportioni ꝛ comparationi ciboꝝ ꝛ
medicinarum corpori humano ꝛ operationibus ipſius.
Sed vnū nobis obuiat q̄ ſi ita eſt nullus cibus dȝ dici
tēperatus hoī niſi caro humana. Et forte poſſet eē q̄
carnes gallinarū per modū ſilitudinis remote eſſent tē-
perate cōplōni hoīs:aut cōplō carnium edi ſilr̄.Sȝ de
terre naſcētib⁹ nullū tēperatū poterit inueniri:ꝛ minus
K debēt eē cal'a corꝑe hūano:qꝛ corpa aialiū ſunt calidio
ra naſcētib⁹ terre:ꝛ ꝑpea nō inuenit̄ in terre naſcētib⁹ ca
lor in actu.Et poſtq̄ȝ nō eſt via cognoſcēdi hāc nām ꝑfe-
cta cognitiōe ab hac pte cōparatiōis q̄ ē iter nāȝ corpo
ris ꝛ cōplōnē qua opant̄ medicīe has opatiōes:fortaſſe
poterit cognoſci a pte cōparatiōis ꝛ ꝓportionis mēſu-
raꝝ elemētoꝝ:quā hȝ medicina a ſeipſa hoc eſt qꝛ medi-
cina in qua dn̄abit̄ calor in ſeipſa:illa dr̄ cal'a:ꝛ illa in q̄
dn̄abitur frigus dr̄ frigida. Et ſic de ſicco ꝛ humido:qa
medicina in cuius ptes dn̄abitur ps ignea illa erit cōue
niens vt ex ea generet̄ calor magis ſicut vr̄ in ſulphure
ꝛ in ſilibus.Hec eſt vna via q̄ poſſet ſuſtineri in parte.
Sȝ ēt illa eſt corrupta in plurib⁹ ſuis ptib⁹.Ideo qꝛ inue-
nimus mltas res q̄ ſunt in ſuis cōplōnib⁹ cal'iores.Et qn̄
nos cōparamus eas corpi humano:hoc ē qn̄ eas come-
dit hō inueniunt̄ frigidiores ſicut muſtū ꝛ vinū antiquuȝ:
qꝛ in eo.ſ.muſto apparet calor manifeſtior.Poſtq̄ȝ tu vi-
des qꝛ bullit ꝛ cōparādo ipſuȝ corpi humano eſt frid⁹.
Et videmus res in qb⁹ frigiditas eſt magis manifeſta et
cōparatiōe ad corpus nr̄m ſunt calidiores ſicut vet⁹ vi-
L nū.Et ſi tu dicis hoc ꝓuenit a vtute corpis.Ergo ſumus
in eo qd̄ pri⁹ eramus ꝛ nō ſumus egreſſi.Et q̄re volo in
h̄ conari qꝛ in terre naſcētib⁹ ꝛ aialib⁹ cib⁹ dn̄at̄ calor:ꝛ
ſi refrigidarent̄ ꝓpter dn̄ans in eis nō eſt frigiditas illa
a parte qua ſunt terre naſcētia:aut aialia in actu.Sed
q̄dā eoꝝ inueniunt̄ calida cōparatione corpis humani:
ꝛ q̄dā frigida:ꝛ nō ſolū frida verū etiā mortifera ꝑꝑ fri-
giditatē:ꝛ illud qd̄ eſt mortiferū nō eſt mortiferū ex pte
qua frigidū eſt in actu:qꝛ vinū qd̄ eſt viuificatiuū eſt fri-
gidū in actu.g̃ nō ꝓuenit niſi a pte ꝑmutationis quā re-
cipit a nr̄o corꝑe:ꝛ hec permutatio aut eſt ad magis ca-
lidū:aut ad magis frigidū:ꝛ ſi ad magis cal'm g̃ caleſit ꝛ
nō refrigerat:ſi ad plus frigidū.g̃ in corꝑe nr̄o eſt frigi-
ditas in actu in q̄rto g̃du aut vltra.g̃ ſunt occupati oēs
paſſus vel trāſit⁹:ꝛ eſt nobis neceſſe tentare nouū paſ-
M ſum.¶Et dicem⁹ paꝝ decē olei.Oleū eſt ex reb⁹ in qb⁹
dn̄atur humiditas ꝛ caliditas:eo q̄ partes aeree in eo
ſunt manifeſte multū.Et ſi aliqs q̄reret q̄nō pōt eē vt in
eo partes aeree dn̄entur cū videamus q̄ ingroſſatur ꝛ
ꝯgelat̄ ꝛ inſpiſſat̄ a frigore ꝛ dr̄ q̄ nō cōgelant̄ a frigore
niſi ſubē aquoſe.Debemus r̄ndere q̄ nō ꝯgelatur ꝓpter
frigiditatē niſi propter multā ꝯuerſionē ſuarū partiū ad
aquā ꝛ ab illa ꝯuerſiōe ꝓuenit hoc.ꝛ multū ſubtiliati ſu-
mus ſuꝑ eſſe olei ſuꝑ q̄rto metheoroꝝ.ꝛ ibi ſunt ſoluta
oīa dubia:ꝛ ꝓpterea non pōt hr̄i ex hoc certitudo niſi ꝑ

experientiā:ꝛ q̄nō nō debes hoc credere:qꝛ tu vides q̄ N
qn̄ ponimus in ignē multas res non ſubito alterant̄:ꝑꝑ
calorē naturalē qui eſt in ipſis:ꝛ qn̄ comedunt̄ ab aliqui
bus aialibus incontinēti alterant̄ ꝓpter calorē nālē qui
eſt in ipſis aialibus:ſicut dr̄ q̄ cū ſtrutionibus dat̄ ad co
medēdū aurū ꝛ icōtinēti exhat̄ a ſtōcho inuenit̄ multū di-
minutū:ꝛ hoc eſt vitas:q̄uis aurū dure patiat̄ ab igne:
nec pt̄ dici q̄ calor ſtrutionis ſit fortior igne.nā vbū eſſet
vanū.Ergo h̄ res nō eſt niſi illud qd̄ ſequit̄ a tota ſuba in
calore ſtrutiōis:ꝛ nō ꝑꝑ fortitudinē q̄litatis caloris:ꝛ h̄
eſt manifeſtus in cibis q̄ȝ in medicinis:ꝓpterea q̄a cib⁹
eſt illud qd̄ hȝ per ſui nām vt conuertatur ꝛ alteretur a
cibato:ita vt ſit cū cibato idem in ſpē ꝛ manifeſtū eſt q̄ h̄
conuenientia que eſt inter cibum ꝛ cibatum non eſt niſi
a tota ſuba:ꝛ ꝓpterea vna ꝛ eadem res vni animali eſt
cibus ꝛ alteri eſt venenū:ſicut elleborus coturnicibus: O
ꝛ napellus zaratro q̄ latine ſturnelli noiantur:ſed me-
dicina eo q̄ operatur in corpore ꝓpter primas q̄litates
opinantur quidam vt illud arbitrio poſſit cōprehendi.
¶De inueſtigatione qualiter ſunt verificata ſigna ratio-
nabilia ciborum ꝛ medicinarum. Cap.25m.

ET GALE. ꝛ alij medici conati fuerūt facere re-
gulas demōſtratiuas vt ꝓbarent opationes harū
medicinarū in corꝑib⁹ hūanis:q̄uis nō ſint niſi ſi-
gna opinātia ſic oñſuȝ ē ſupi⁹:ꝛ vt ipm honorem⁹
dicim⁹ q̄ hūt vitatē ꝑ maiori pte:ſȝ nō nc̄cio:ꝛ ēt qꝛ mo-
uēt hoīeȝ ad experientiā.Et ꝑpea dic̄ Gal.q̄ duo milia
qb⁹ hec ars fuit īuēta fuerūt rō ꝛ experiētia:ꝛ ēt ꝯferūt
ad hūdā cognitionē rerum expertarū vtrū ſint cibales
aut medicinales.v.g̃.ſint duo cibi.vnus ſit facilis vel le-
P uis:alter vo grauis ꝛ durus:nos dicimus q̄ facilis ꝛ le-
uis citius alterabit̄:eo q̄ citius recipiet diuiſionē a calo
re nāli ꝛ citius patit̄.Et adhuc plus ſi conati eſſemus in
his reb⁹ ad accipiēdū ꝑ vnā viā cāȝ ꝛ eſſe ſil:eſſet valde
difficile:ꝛ qn̄ habebim⁹ experientiā eē facile erit nobis
dare cāȝ per hūc modū ſpeculatiōis:ꝛ erit hec ars rōci-
natiua.Et qn̄ vna medicia nō cōplebit intētionē noſtrā
hac rōne:poterim⁹ ad aliaȝ trāſire.Sȝ q̄ nō hēet niſi ex-
periētiā ꝓ nō poſſet hoc obtinere.Et iā dilatat⁹ ē Gal.in
diuiſiōe haꝝ duaꝝ reꝝ:niſi qꝛ demrātiones ꝛ ſnīe date a
Gal.ꝛ q̄buſdā medicis veniētib⁹ poſt eū ſunt breues re-
ſpectu illaꝝ q̄ hic dicipiūt:eo q̄ itēderāt ad loquēdū ſuꝑ
nām medicinarū ex pte ſapoꝝ ꝛ odoꝝ:ꝛ velocitate ꝯuer
tēdi ab igne:ꝛ ſi poneremus oīa hec eē ſigna erūt ꝓprio
ra nāruȝ q̄ tenent̄ has opationes facere in corꝑe huma
no.¶Sȝ ſigna ſubalia neceſſe eſt vt ſint eq̄lia naturis q̄
manifeſtāt ſuꝑ eas:ꝛ tūc poteris ire a nouiſſimo ad pri-
mū:ꝛ a prio ad nouiſſimū.Et ſi nō fueris ꝑſcrutat⁹ ſpecu
latiōes hui⁹ artis ꝑ hāc viā ignorabis nām medicine ca-
lide inquātū abſolute cal'a extitit:ꝛ frigide inquātū fri-
gida:nec etiā ſcies nām medicine calide in eo q̄ eſt cal'a
Q ꝑfecte:nec frigide in eo q̄ frigida eſt.v.g̃.ſi cognitio me-
dici in medicina calida nō eſſet:niſi ꝓpterea q̄ hȝ ſapo-
rem acutū:aut amarū:aut ſalſum:ꝛ q̄ nā q̄ hȝ calefacē-
re facit hoc:tūc eſt eius ſpeculatio in hac arte multū di
minuta:ꝓpterea qꝛ multe res ſunt calide:ꝛ nō hūt ſapo
reȝ amarū neq̄ȝ acutū: ſicut carnes paſſerū ꝛ colūbarū
imenū ꝛ ſilium.Quia cibi ꝛ medicine vlr̄ ſunt terre na-
ſcētia:aut aialia:aut mineralia:ꝛ ſapores nō dn̄ant̄ niſi
in terre naſcētibus aut aialibus.Et nobis neceſſe eſt vt
iſtarum reruȝ arbitriū ſit rationale ad affirmandā natu
raȝ medicinarū calidarū fri.ſic.ꝛ hu.ꝛ poſtea ſtudebim⁹
in rebus q̄ ſignificāt has naturas.Ergo primo conſide-
randa ſunt ſigna quibus poſſimus cognoſcere quātita-
tem harū mēſurarū a cōplexionibus medicinarū.Et di-
cimus q̄ res q̄bus poſſunt ſciri ſunt res ſuperuenientes

A vnicuiq; q̃litati rei cõplonate: ꝓpterea q: cõplonatuꝫ
eſt corp⁹ ꝯſiſe in partib⁹: ⁊ iſta ſupueniẽtia ſunt dñie que
adueniũt ei a menſuris mixtionũ illarũ. Et quedã iſtarũ
differẽtiarũ ſunt q̃ cõtinent oĩa corpora cõſimilia ⁊ ſunt
oẽs enumerate in q̃rto metheororuꝫ: quarũ quedã ſunt
q̃ congelanꝭ: ⁊ q̃dã nõ: ⁊ q̃dam diſſoluunꝭ ⁊ q̃dã non: et
quedã ſunt lenes ⁊ quedã aſpere: ⁊ quedam ſunt q̃ ſunt
extenſibiles ⁊ quedã nõ. Et quedã ſunt q̃ ſunt ꝓprie qui-
buſdã corporib⁹ cõſimilib⁹: ſicut odores: ⁊ ſapores: ⁊ co-
lores. Et q̃dã q̄bus eſt dñatio manifeſta vnius elemen-
toꝝ ꝑ ſe q̃ñ ſentiunꝭ ꝑ tactuꝫ calide: fri. hu. aut ſic. ⁊ hoc
nõ inuenitur niſi in rebus in quib⁹ eſt caliditas: frigiditas:
humiditas: aut ſiccitas i actu. Sed cũ nos ꝑſcrutati fue-
rimus cibos ⁊ medicinas: nos tentabimus eos in eo ꝙ
B ſunt ꝑtes rei cõpoſite: ⁊ hoc ẽ ꝓpriũ in medicis ⁊ cibis q̃
ſunt ꝑtes terre naſcẽtiuꝫ ⁊ aialiũ. Et quedã illarũ ſunt q̃
indicanꝭ ꝑ earũ opatiões ⁊ loca: ⁊ ſi ſunt ꝑtes aialiũ in-
dicanꝭ a regimẽto illoꝝ aialiũ: ⁊ a ſpecie illoꝝ ciboꝝ: et
ḡnalr neceſſe eſt vti in aialib⁹ cõparatis rebus q̄b⁹ vſi
ſumus in cognitiõe cõplonis hoĩs in opatiõe: regione: et
loco: ⁊ cũ dico hic opationẽ: intẽdo opationẽ aie: hoc ẽ
nutrimẽtũ ſenſibilitatẽ ⁊ ꝯcupiſcibilitatẽ: ⁊ alias opatio
nes aie q̃ dicte ſunt. Iſte ſunt vie q̄b⁹ poſſum⁹ ꝑ hãc artẽ
indicare: ⁊ q̃uis nõ ſint fortes ſine eis nõ poſſum⁹ eẽ nec
ipſas diminuere. Sed dõm eſt de vnaquaq; iſtaruꝫ ſm
ꝙ melius eẽ poterit: nec petendũ eſt vltra illud qḋ dcũ
ẽ ſt ſicut dicit Ariſto. q: nõ debemus q̃rere a traulo ſer-
mocinari: nec a muto loqui: ⁊ in his non eſt aliud niſi vt
recipianꝭ a naturali: ⁊ ab eo qḋ videmus ꝙ facit natu-
ra: q̄a demonſtratio nõ hꝫ veracem viam in hac arte.

¶ In quo docet cognoſcere cõplexionẽ ciboꝝ ⁊ medici-
narum per generales dñias corpoꝝ mixtoꝝ. Cap. 26m.

C ET DICAMVS ꝙ res que ſunt manifeſtiores a
quib⁹ poſſimus hẽre certitudinẽ cõplexiõis corpo-
ruꝫ cõſimiliũ eſt congelatio ⁊ ſpiſſitudo: humecta-
tio: reſolõ: diſſolutio: facilitas: viſcoſitas: ſubtili-
tas: groſſicies: mollificatio: duricies: cõbuſtibilitas: ⁊ nõ
cõbuſtibilitas: oppilatio: ⁊ apertio: ⁊ quedã cõgelatio a
calido: ⁊ quedã a frigido. Eoꝝ que congelanꝭ a frigore:
quedã ſunt q̃ inſpiſſanꝭ primo a calore: ⁊ quedam q̃ non
ſunt iſpiſſata primo a calore: ⁊ quedã q̃ inſpiſſantur ab
vtroq;. Et eoꝝ q̃ diſſoluunꝭ: quedã diſſoluunꝭ a calo: et
q̃daꝫ a frigido. Et eoꝝ q̃ humectanꝭ: quedã humectanꝭ
a calido ⁊ quedã a frigido. Sed q̃ congelate ſunt a calo
re calor ⁊ ſiccitas ſup eas dñatur: vt eſt ſal ⁊ ſpẽs eius.
Sed q̃ cõgelata ſunt a frigore ſi in primis eſſet inſpiſſa-
ta a calore: ⁊ iſta ſpiſſitudo eſſet ꝓpinqua ſpiſſitudini q̃
fit a nã aerea aut aquea: ſicut ſpiſſitudo butyri hec erit
neceſſario calida: ⁊ idẽ eſt de oleis gũmis ⁊ ſimilib⁹: ⁊ q̃
cõgelate ſunt a frigore: ⁊ nã terreſtris ſup eas dñatur: ſi
calor prius eas iſpiſſauerit: ergo frigiditas ⁊ ſiccitas do
minabunꝭ in eis: ſicut ſunt oſſa: cornua: pãniculi: ⁊ ſilia.
D Sed q̃ ſunt cõgelate a frigore: nec ſunt pri⁹ inſpiſſate a
calido nãlr hec ſpiſſitudo erit frida ⁊ hũida: ſicut eſt ar-
gentũviuũ ⁊ ſilia. Et q̃ res ſunt iſpiſſate a calore ⁊ coagu
late a frigore ſunt ꝓpinque equalitati: ſicut ẽ cachimia:
⁊ res q̃ diſſoluunꝭ a calore ſemꝑ coagulanꝭ a frigore: ⁊
q̃ coagulanꝭ a frigore diſſoluunꝭ a calore. Ideo cũ nos
videmus res q̃ ſunt diſſolute a calore debemus iſpice-
re ſi coagulate ſunt a frigore: nec iſpiſſate ſunt a calore
indicam⁹ ipſas eẽ fridas ⁊ hu. Et ſi ſint iſpiſſate a calore
cũ dominio partiũ terreſtriũ: indicamus ipſas eẽ fridas
⁊ ſiccas: ſicut ferrũ ⁊ m̃lta metalla. Et ſi cũ hac ſpiſſitudi
ne dñanꝭ ꝑtes aeree: tũc eas indicamus humidas decli-
nãtes ad caliditatẽ: ſicut eſt pinguedo inteſtinoꝝ: ⁊ ſunt
res q̃ diſſoluunꝭ a frigiditate ⁊ hu. vt ſunt ſpecies ſalis.

Sed res q̃ ſunt iſpiſſate a calore ꝓ maiori ꝑte ſunt cali- E
de ⁊ ſicce: excepto ꝙ illa ſpiſſitudo nõ ſit fundata in ſub
ſtãtia aerea ſicut ſꝑma: q: tũc illa ſuba erit hũida aut tẽ-
perata ſicut lac coctũ. Sꝫ res q̃ ſunt iſpiſſate a friditate
⁊ hu. ſi calor eſt in ꝑmis opatus aliquã coagulationẽ dꝫ
dici ꝙ ſint calide ⁊ hu. vt eſt ius pingue. Et ſi ſint iſpiſſa-
te: ita ꝙ calor in primis nullã fecerit coagulationeꝫ de-
bent dici vt ſint fride ⁊ hu. ſicut lac qḋ coagulaꝭ multa
friditate. Et debes ſcire ꝙ p̃t eẽ ꝙ opatiões quas faciũt
caliditas ⁊ friditas in rebus iſtis p̃nt eẽ nãles aut acci-
dẽtales: iõ debem⁹ indicare ſup ḡnato illarũ ſi eſt nãle:
q̄a cõplo ꝑꝑ quã medicina hoc facit erit nãlis ſicut eſt
ſpiſſitudo ſꝑmatis ⁊ cõplexio q̃ facit nõ nãle eſt nõ natu
ralis: ſed accñtalis ſicut ſpiſſitudo q̃ fit in muſto q̃ñ ad
ignẽ dcoquiꝭ. Sꝫ res q̃ iſpiſſanꝭ a calore ⁊ frigore equa- F
liter ſunt aeree ⁊ aquee: ⁊ earũ partes ſunt cõglutinate
ſilꝭ ſicut oleũ oliue: ⁊ alia olea q̃ p̃nt recipere has opa-
tiones: q: oleũ iſpiſſaꝭ ⁊ cõgelaꝭ a friditate. ꝓpterea q̄a
ꝑtes aeree q̃ ſunt in ipſo ꝯuertunꝭ ad aquã: ⁊ iterũ iſpiſ-
ſanꝭ a calore. ꝓpterea q: reſoluunꝭ ꝑtes aquee ⁊ rema-
nẽt aeree cũ terreſtrib⁹ in eo dñantibus. Et res q̃ nõ in-
ſpiſſanꝭ a calore vel a frigore ſunt aquee cũ pauca ter-
reſtreitate: ⁊ calor eas ꝯſumit anteq̃ꝫ iſpiſſenꝭ. Nec etiã
frigus p̃t eas iſpiſſare ꝑꝑ paucã terreſtreitatẽ q̃ ẽ in eis:
eo q: nõ iſpiſſat' frigus: niſi q̃ñ exhit caliditatẽ exñteꝫ in
eis: ⁊ ſpargit humiditatẽ: ⁊ tũc aduenit ſiccitas: ⁊ illa de
cã erit coagulatio: ⁊ iſpiſſatio: ⁊ q̃ñ due res recipiũt ꝯge
lationẽ ⁊ iſpiſſationẽ eq̃li tꝑe: aut ꝑꝑ vnũ motorẽ eq̃leꝫ
in ſubtilitate ⁊ groſſitudie ſunt in vno ḡdu eq̃les in cali-
ditate ⁊ friditate. Sꝫ ſi vna earũ plus iſpiſſaꝭ coagula-
tio ipſius eſt velocior. Et cuꝫ motor ipſius eſt fortior hꝫ
iequalitatẽ ſm hoc. Sed res lenes ⁊ viſcoſe hñt dñium G
aque ⁊ terre: ⁊ ꝓpterea ſunt frigide ⁊ groſſe: ſꝫ lenes hñt
dñiuꝫ aereitatis cũ pauca terreſtreitate: ⁊ ꝓpter hoc de
facili diuidunꝭ: eo q: aereitas q̃ admixta eſt ei eſt elemẽ
tũ hu. ⁊ iõ leuiter ab alio diuidiꝭ: ⁊ modica ſiccitas q̃ eſt
admixta ei leuiter recipit paſſionẽ. Et res humide reci-
piũt extẽſionẽ ꝓpter partẽ humidã aqueã q̃ eſt in ipſis:
⁊ ꝑꝑ dñationẽ ꝑtis terreſtris cũ aquoſa ſunt difficiles di
uidi in duas ꝑtes: ꝓpterea res lenes vel faciles ſunt ꝓ-
pinque vt ꝑmutenꝭ digẽni ꝑꝑ facileꝫ diuiſionẽ earũ: q̄a
calor in eis plus dñaꝭ: q: hec eſt vna ex reb⁹ q̃ adiuuãt
ad velocitatẽ digẽnis: q: difficultas diuiſionis partiũ fa
tigat nãm. Et ſcias ꝙ viſcoſitas ⁊ ſpiſſitudo ſignificãt ſic-
citatẽ ꝑꝑ dñationẽ ꝑtiũ terreſtriũ: ſi eſt medicinalis: ⁊ ſi
eſt cibalis eſt difficilis digẽnis: iõ q: foſa corpis difficileꝫ
ſuã deſerit nãm. Et ſubtilis ſuba ſi eſt aerea ſignat calidi-
tatẽ ⁊ humiditatẽ: ⁊ ſi ignea ſignat calorẽ ⁊ ſiccitatẽ. Et
mollicies ſignat corpus humiduꝫ: ⁊ ꝓpterea res molles
facile ꝑmutanꝭ ſicut fruct⁹ recẽtes ⁊ humidi: ⁊ dure ſi-
gnificãt ꝯ̃riũ. Et ſpiſſitudo ⁊ mollicies ⁊ ſubtilitas ⁊ du- H
ricies nõ ſignant niſi ſupꝰtutes patiẽtes in re: hoc eſt hu
miditatẽ ⁊ ſiccitatẽ: ⁊ nõ ſup agẽtes. Et oppilatio ⁊ eua-
poratio dr̃ ſm duos modos. vnus q dꝫ ſic veraciter ap-
pellari: ⁊ eſt talis opatio: hoc ẽ augmẽtũ vel diminutio
q̃ꝫtitatis: ſicut nos videm⁹ muſtũ facẽ ex ſeipſo euapora-
tionẽ in vtre clauſo: ⁊ creſcit q̃ñtitas ſua vltra mẽſurã
p̃mã nõ exñte additiõe ſube in ipſo: ⁊ aliq̃ñ frãgit vtrẽ.
Et ſicut videm⁹ in nebulis q̃ cõſtringunꝭ ⁊ oppilanꝭ in
ſeipſis ⁊ redeũt ad paucã mẽſurã nihilo ex eis exeunte:
⁊ elarganꝭ ⁊ creſcũt nullã additionẽ recipiẽtib⁹. ⁊ cã in
hoc eſt: q: aer ẽ maior aq̃ ⁊ terra: ⁊ q̃ñ res appropiquat
nature aeris ei⁹ q̃ñtitas plus creſcit: ⁊ q̃ñ appropiquat
plus nature terre ⁊ aque diminuiꝭ plus: ⁊ ꝓpterea res
vaporabiles ſunt aeree: ⁊ ſunt calide ⁊ humide ⁊ q̃ ſunt
clauſe ⁊ oppilate in ſeipſis ſunt fride ⁊ humide. ꝓpterea

I quia euapoꝛatio non eſt niſi dilatatio ſube aereę: ꝛ non
eſt augmentū rei veniętis ab extra: ꝛ ſic eſt oppilatio ꝑ
ↄtrariū. Et ꝓpterea ponit fermentū in pane: ad hoc vt
faciat ipſum ſpongioſum ꝛ in eo dominet aereitas: ꝛ ſit
facilis ad digerendū: propterea qꝛ coꝛpus aereū leuius
eſt ad permutandū ꝓpter ſuā humiditatē: qꝛ ſuba ſicca
eſt dura ad ꝑmutandū ꝛ digerendū. Alter vō modus eſt
qui dicitur vapoꝛatio vel oppilatio ꝓpter diſpoſitionē
coꝛpoꝛis qḋ hꝫ foꝛamina larga vel ſtricta: qꝛ qḋ hꝫ lar-
gos poꝛos dicimus eſſe vapoꝛoſum: ꝛ qḋ hꝫ ſtrictos di-
cimus eſſe oppilatū: qꝛ nālis intellect⁹ eſt itelligere iſtas
res in ſuba coꝛpoꝛea earū: ꝛ nō ꝓpter largitatē aut ſtri-
cturā foꝛaminū: qꝛ hec ſunt vba vulgariū: quāuis etiaꝫ
K illud adiuuet digōnē ꝓpter facilitateꝫ digōnis. Sed res
cōbuſtibiles ſunt de neceſſitate ignee ſicut ſulphur: aut
aeree ſicut ſenū. Et ꝓpea velociter ꝑmutant ab igne. Et
ſi diceret ſic in digōne hoc nō ↄueniret niſi rebus q̄ co-
medunt: ſꝫ ſi nos itelligerem⁹ ꝙ hoc eēt verax ſm Gal.
nō eſſet neceſſe attribuere medicine oppilōnē ꝛ ſubtili-
tateꝫ: qꝛ poſſe eſſet vt res eſſent groſſe ſube: ꝛ de facili
ꝑmutarent: qꝛ hñt foꝛamia magna: per q̄ poſſet ignis
de facili trāſire: ꝛ ꝓpterea ſup eas dñabit ignis ꝛ cōbu-
rent ſubito: qḋ facere non pōt caloꝛ nālis: ꝓpterea qꝛ
eſt humid⁹: ꝛ eſt debilioꝛis caloꝛis q̄ꝫ ignis: qꝛ res ſupra-
dicte nō ſunt faciles ad cōburendū niſi ꝓꝑ accñtia largi
tatis ſuoꝝ foꝛaminū: ſicut harūdines. Sed res q̄ intēdit
hēre vapoꝛationē ꝛ oppilōnē a ſuba ſui coꝛpis: hoc eſt
ꝓpter raritatē ſuā: aut ſpiſſitudinē ſuā a ꝑtib⁹ ſube ſue:
ꝛ illa hñt cōparationē cuꝫ caloꝛe nāli q opat in coꝛpus
noſtrū. Sed res q̄ nō recipiunt cōbuſtionē ſunt res ter-
reſtres ꝛ aquee: hoc eſt qḋ pōt dici in ſignificationibus
vlibus ſuperuenientibus naturis coꝛpoꝝ ↄſimiliū.

¶ De cognitione medicinarū ꝛ ciboꝝ per rationē ſum-
ptam a ſpeciali dñia mixti que eſt ſapoꝛ. Cap. 27m.

L DEINCEPS volum⁹ narrare de ſapoꝛib⁹: odo-
ribus: ꝛ coloꝛib⁹. Et dicimus ꝙ ſpēs ſapoꝝ que
ſunt manifeſtioꝛes: ſunt dulcis: vnctuoſus: ſalſus:
amarus: acutus: pōticus: ſtipticus: acetoſus: ꝛ iſi-
pidus. Dulcis ſignat cōplōnē calidā: ſed caloꝛ ipſius eſt
tēperatus equalr ad cōparationē cōplexionis humane
ſm Gal. Sꝫ vnctuoſus dict⁹ eſt: qꝛ pars aerea dñat ſup
ipſum cū modica aquoſitate: ꝛ ꝓpterea caloꝛ ipſius eſt
minoꝛ q̄ꝫ caloꝛ dulcis. Supra cōplexionē ſalſi dominat
pars ſicca aduſta: in qua mixta eſt pauca humiditas: et
caloꝛ ſuus maioꝛ ē caloꝛe vnctuoſi. Et ſup naturā amari
dominat cōplexio ſicca terreſtris: ꝛ hoc pōt naſci a cali-
M do ꝛ frigido. ꝛ ſignificatio q̄ ſeparat vnū ab alio eſt qꝛ ſi-
gnificatio eius qḋ ſit a frigoꝛe eſt vt ſit dulce poſtq̄ꝫ fuit
amarū: ſicut ſunt glandes xilocaracta: ꝛ aliqua ex cucur
bitis. Et amaritudo q̄ ſit a caloꝛe ꝛ terreſtreitate reuer-
titur ad amarū poſtq̄ꝫ fuit dulce. Et hoc ſit propterea ꝙ
amaritudo ſeqt duas ſpēs cōplōnis: aut calidā ꝛ ſiccā:
aut frigidā ꝛ ſiccā: queadmodū inenit coloꝛ niger ꝑ ca-
loꝛē ꝛ frigus. Et hoc qḋ dixim⁹ breuiter de amaro nō ſen
ſerūt medici: q nos ꝑceſſerūt: ꝛ ēt Gal. nō appropꝛiauit
ipſuꝫ niſi calido ſeoꝛſuꝫ. Sꝫ qūo nō cogitāt hoc ꝙ opiūꝫ
eſt in fine amaritudis: ꝛ iducit paralyſim ꝓpter ſuā fri-
ditatē: ꝛ q̄uis poſſet dicere ꝙ non ↄuenit amaritudo a
ꝑte frida. Nos dicem⁹ iā eſt amaritudo dñans in ſuo ſa-
poꝛe: ꝛ ſapoꝛ foꝛtis ē in indicio ſup nāꝫ ibi: vñ dꝫ indicari
ꝙ ſit magis calidū q̄ꝫ fridū: propterea iſte res accipiēde
ſunt a nāli. Et ꝙ nos dixim⁹ de amaro inenit in libꝛo no-
ſtro: qui dī liber de plantis ꝛ amaritudo q̄ ↄuenit a ca-
loꝛe eſt calidioꝛ ſalſedine: qꝛ admiſcet ſalſugini aliquāta
humiditas. Et ſignat hoc aq̄ maris maioꝛis. qꝛ eſt nimis
ſalſa: ꝛ eſt multū amara: ꝛ non ꝑt in ea viuere aliqḋ aial

ꝓpter multā amaritudinē: propterea qꝛ amaritudo eſt N
in vltimitate ↄrietatis nutrimēto aialiū: ꝛ eſt ↄtrū dulci
ꝓpter ſiccitatē ſolū ꝛ ꝓpterea iterficit infantes qui mul
tum ea vtunt: ꝓpterea qꝛ ſunt in vltio hūiditatis: ꝛ vlr
nō ingredit nā amaritudis in re cibali: ꝓpterea qꝛ nō eſt
niſi medicinalis: ꝛ dulcis igredit in cibos ꝛ medicinas.
Et ꝙ dñat ſup acutū eſt mult⁹ caloꝛ cū multa ſiccitate et
ſubtilitate: ꝛ ꝓpea caloꝛ illius eſt foꝛtioꝛ oibus alijs. Iſti
ſunt ſapoꝛes ſignificātes ſup ſpēs rerū calax: ꝛ vnuſcu-
iuſq̄ꝫ eoꝝ hꝫ in ſua ſpē grad⁹: qꝛ qḋdā dulce eſt calidū in
ꝑ̄du ꝑ̄: ꝛ qḋdā calidū in ſcḋo: aut vltra: ꝛ ſic ð ſalſo. Et ſa-
poꝛes q ſignificāt in medicis ſup cōplōnē fridā ſunt pō- O
tici: ſtiptici: acetoſi: ꝛ iſipidi. Sꝫ iſipidi magis debēt attri
bui inſapoꝛabili q̄ꝫ ſapoꝛabili. Sꝫ dr̄ vt ſit ſapoꝛ ꝑꝑ ſen-
ſuꝫ guſtus: ꝓpea qꝛ qlibꝫ ſenſus ſentit ſenſatū ꝓpꝛiū ꝛ pua
tionē illi⁹: ꝛ ſtiptic⁹ ꝛ pōticus ſunt vni⁹ ſpēi ꝛ nō diuerſifi
cant niſi ſm magis ꝛ min⁹: ꝛ illi ſignāt ſup cōplōne foꝛ
ti ſiccitatis ꝛ friditatis: ꝛ pōtic⁹ in hoc ē foꝛtioꝛ ſtiptico
ꝛ acetoſus ſit cū friditate mixta in ꝑte humiditatis: ꝛ nō
eſt remotus a caloꝛe: ꝛ ꝓpterea incidit ꝛ ſubtiliat: ꝛ pro
pterea ſubſiſtit pontico ꝛ ſtiptico in frigiditate. Et inſipi
dus eſt aquoſus ꝛ frigidus: ꝛ hoc eſt qḋ poteſt dici in ſi-
gnificationib⁹ ſapoꝝ. Et quidā ſapoꝛes ſunt qui nō ſigni-
ficant ꝑfecta ſignificatiōe ſup naturā rei: ꝛ hoc pōt eſſe
in vna medicina cōpoſita ex plurib⁹ ꝑtibus: quarū qdaꝫ
ſunt ſapoꝛabiles: quedā inſapoꝛabiles: ꝓpterea quia nō
eſt neceſſe vt vnūquodq̄ꝫ mixtū ſit ſapoꝛitū vt ꝓbatū eſt
in nāli phia. Et ſi hō vellet indicare totalitatē medicine
non poſſet indicare per ſapoꝛem ſup ipſam totā: ſicut vi
demus multa ex gummis: qꝛ ſunt inſipida: ꝛ tñ calida.

¶ De cognitione medicinarum ꝛ ciboꝛum per rationem P
ſumptam a ſpeciali dñia mixti que eſt odoꝛ. Cap. 28m.

ET DIFFERENTIE odoꝝ: non ſunt manifeſte
nobis ſicut dñe ſapoꝝ. vñ nō ꝓpꝛiū hñt nomē ſi-
cut hñt ſapoꝛes: ſꝫ dī odoꝛ fetidus ꝛ odoꝛ aromati
cus. Sed nos oꝛdinamus noia accōmodata a no-
minib⁹ ſapoꝝ ſicut diceret odoꝛ acetoſus: ꝛ odoꝛ acut⁹:
ꝛ odoꝛ amar⁹: ꝛ ꝓpterea ſignatio cōplōnis odoꝝ iſtoꝛuꝫ
ſpālr eſt equalis ſignationi cōplōnis ſapoꝛis dominātis
ſup ipſuꝫ. Sed odoꝛes aromatici: nō ſunt niſi a cōplōne
calida ex neceſſitate. Et fetidi ſūt a cōplōne frigida ab
humiditate extranea cū caloꝛe putrefactiōis. Sed ſcias
cuꝫ hoc toto ꝙ ſignificatio odoꝝ eſt multū debilis: pro-
pterea qꝛ ſicut dictū eſt ſuperius poſſe eſt eſſe medicinā
cōpoſitā ex partib⁹ aliquib⁹ odoꝛiferis ꝛ aliqb⁹ nō odo-
riferis: ꝛ ſi indicaremus ſup totalitatē medicine ꝑ odo-
rem poſſet eſſe iudiciū ignoꝛātie. Ideo qꝛ de hac re non
debemus indicare de toto ꝓpter partē ſicut ille qui opi
natus eſt ꝙ roſa eſt calida: eo ꝙ eſſet aromatica.

¶ De cognitione ciboꝛum ꝛ medicinarū per rōnem ſum Q
ptam a ſpeciali dñia mixti que eſt coloꝛ. Cap. 29m.

SIGNIFICATIO coloꝛum eſt multum debilioꝛ
ſignificatione iſtoꝛum: propterea qꝛ coloꝛes nō ſunt
niſi in ſuperficie coloꝛati: ꝛ propterea inuenies ſm
plus ꝙ complexio partis in qua eſt coloꝛ eſt alia q̄ꝫ
cōplexio totius coloꝛati: ꝛ propterea vides ꝙ idem eſt
coloꝛ in re calida ꝛ in re frigida: ſicut albedo que eſt in
ſale ꝛ camphoꝛa. Sed videtur ꝙ coloꝛ verificetur plus
in operatione eoꝛum que ſunt in vna ſpecie: ſicut eſt in
gallinis albis ꝛ nigris: ꝛ in cignis albis ꝛ nigris. Sed co-
loꝛes ſunt multifoꝛmes: ſed generaliter ſunt albi aut ni-
gri aut cōpoſiti: ex his ſicut açurus citrinus ꝛ alij. Sed
viriditas ꝛ nigredo ſunt ex neceſſitate ex partibus ſic-
cis terreſtribus: quandoq̄ꝫ ſit ex multo caloꝛe ſicut ni-
gredo in ethiopibus: ꝛ quandoq̄ꝫ ſit propter frigiditatē
ſicut vinum nigruꝫ: ꝛ hec differentia iudicatur ex eo ꝙ

A preceſſit ſicut alibi dictũ eſt. Sed albedo q̃ñ prouenit a
dñatiõe mixtionis partiũ terreſtriũ cũꝫ aereis ſignat ca-
lorẽ aut tẽperãtiã: ſic tu vides hoĩes hñtes pl̃chrã albe
dinẽ. Sꝫ q̃ fit ꝑꝑ admixtionẽꝫ ꝑtiũ aquearũ cũ terreſtri-
bus q̃ñ eſt in reb⁹ humidis ſignabit cõplonẽ fri. ⁊ hu. Et
iaꝫ dictuꝫ eſt in libro noſtro ꝙ albedo fit ex admixtione
partis ignee clare cuꝫ corpe peruio. Et nigredo fit a ꝑte
ignea tenebroſa cũ corpe nõ peruio. Sed colores rubei
oẽs ſignificãt ſup calorẽ ꝑꝑ partẽ igneã q̃ in eis manife
ſtat: ⁊ citrinus eſt medius iter eos. Sed viriditas decli-
nat magis ad nigredinem: ſicut citrinus magis ad aliud
extremũ. Sed nã coloꝝ medioꝝ eſt cõpoſita ex nã extre
moꝝ. Hoc eſt qđ põt dici ſup ſignatiõe ỽtutũ medicinarũ
B ex parte coloꝝ ſuperueniẽtiũꝫ corporibus cõſimilibus.

¶ De cognitione ciborum ⁊ medicinarum per proprieta
tes eoꝝ ꝓut ſunt partes terre naſcentiũ ⁊ animaliũ: ⁊ ſũt
hec quatuor. ſ. locus: tẽpus: ⁊ regio: ⁊ operatio. Cap. 30m.

DEINCEPS narrãde ſunt ꝓprie ſignificatio-
nes in illis: in eo ꝙ ſunt ꝑtes terre naſcẽtiũꝫ vel
partes aĩalium. Natura terre naſcentiũ cogno-
ſcitur quatuor rebus: vna a loco: alia a regiõe:
alia a tẽpore: quarta ab operationibus: ⁊ nõ fortificant
ſ' opationes niſi ꝑꝑ ſignationes reruꝫ ꝑteritarũ: ⁊ q̃uis
nos cognoſcamus ab iſtis cõplexionẽ medicine nos de-
bemus cognoſcere etiã ꝑ viã opationis duarũ medici-
narũ q̃ ſunt in vna ſpecie ſicut dictum eſt. Et dicimus ꝙ
terre naſcentiũ q̃dã ſunt ꝑfecta ⁊ q̃dã ſunt diminuta. Et
diminutũ eſt illud in quo manifeſtat dominiũ vnius ele-
mẽti ſolũ: aut elemẽti aq̃ ſicut terre naſcẽtia q̃ naſcunt
ex aqua aut elemẽti terre ſicut terre naſcẽtia q̃ naſcunt
in locis petroſis ⁊ fortib⁹: ⁊ ꝓpterea iſta terre naſcentia
ſunt diminuta: hoc eſt q2 nõ hñt flores ⁊ folia: ⁊ manife-
C ſtũ eſt ꝙ dominãs ſup cõplexionẽꝫ iſtoꝝ eſt: aut friditas
aut humiditas: ſicut foliũ herbe q̃ ſtat ſup faciẽ aq̃ q̃ dĩ
thaboleb: aut friditas ⁊ humiditas ſicut fungi. Et terre
naſcẽtia ꝑfecta ſunt illa q̃ naſcunt in mõtibus: q2 appa-
ret ab eminẽtia mõtiũ: vt debeat gñare plura terre na-
ſcẽtia q̃ꝫ alia loca: dũmõ ſint tẽperati cũ bona euapora-
tiõe: ⁊ cũ bona mixtiõe caloris cuꝫ humiditate: ⁊ dꝫ eſſe
hoc in eis: q2 hñt aſcẽſuꝫ in aere: ⁊ ſunt ꝓpinquiores in-
fluẽtie corpoꝝ ſupioꝝ: ⁊ illa terre naſcẽtia hñt cõplemẽ
tũ fructuũ floꝝ ⁊ folioꝝ. Et ſunt terre naſcẽtia q̃ naſcunt
in deſerto: ⁊ ſunt q̃ naſcunt in viridarijs. Nã illa habẽt
plus friditatis ⁊ humiditatis de neceſſitate: vt ſunt ſicle
naſcẽtes in deſertis ⁊ viridarijs. Et ſignatio q̃ ꝓuenit a
regione eſt ꝙ q̃dã terre naſcẽtia ſunt q̃ naſcunt plus in
terris calidis: ⁊ q̃dã ſunt q̃ naſcunt plus in terris fridis:
⁊ q̃ naſcunt in calidis ꝓ maiori ꝑte ſunt calida: ſicut q̃ ve
niũt ab india: ⁊ q̃ naſcunt in fridis: vt plus ſunt frida. Et
põt eſſe aliq̃ñ ꝑ accñs vt naſcant calida in terris fridis:
ſicut pinee q̃ naſcunt in ſclauonia: ⁊ fride in terris cali-
dis: ſicut ſunt tamarindi q̃ naſcunt ĩ terra arabũ. Et hoc
D accidit ꝓpter duas res: aut ꝓpterea q2 cortex illoꝝ ter-
re naſcentiũ eſt fortis ⁊ denſus: aut vt ſint ſubmerſa ſub
terra. Quia iſte due res pñt dare colore ⁊ frig⁹ in oĩ re-
gione: eo ꝙ calor nãlis exiſtẽs in eis ꝯhĩt intus ꝑꝑ frigi-
ditateꝫ: ⁊ ſil'r accidit de reb⁹ frigidis in terris calidis. Et
ſignatio tꝑis accipit ſm ordineꝫ regionis: q2 tu videbis
multa terre naſcẽtia calida naſci in hieme ſicut rapa et
napones: ⁊ q̃nq̃ꝫ medicina frida naſcit in tꝑib⁹ calidis: ⁊
hoc accidit ꝓpter paucitatẽ ſui caloris: q2 ꝑꝑ paucã fri-
ditatẽ aeris cõſumit: ſicut ſunt olera multa tꝑe caloris.
¶ Et demſationes vegetabiliũ ſunt magne valde ꝯ eo:
q2 q̃dã ex vegetabilib⁹ ſunt q̃ cito mouent ad augmẽ-
tuꝫ: ⁊ q̃dã tardi⁹ creſcũt. Sed veloces gñal'r ſignãt cali
ditatẽ vel ſubtilitatẽ: vel ſup vtrũq̃ꝫ: ⁊ q̃ tardius creſcũt

ſignificãt ſup ꝯtrariũ. Et ſunt ẽt alie ſignatiões ſignificã- E
tes ſup vegetabilia in velocitate ⁊ tarditate fructificãdi.
Et debes ſcire ꝙ velocitas natiuitatis terre naſcentium
ſignificat: aut calorẽ magnũ: aut friditatẽ. Et q̃dã ſunt ex
terre naſcẽtib⁹ q̃ hñt folia flores ⁊ fructus: ⁊ q̃dã ſunt q̃
nõ hñt fructus nec folia: nec flores: ⁊ illa ſunt groſſa ter
reſtria: aut aquea: ⁊ qđ hꝫ florẽ ⁊ folia eſt ꝑfecte tẽpera-
tuꝫ. Et terre naſcentia q̃ ſunt ſpinoſa ⁊ globoſa v'r ſunt
terreſtria: ⁊ q̃ hec nõ hñt ſunt ecõuerſo. Et dñe ſignificã-
tes ſup nãꝫ aĩaliũ ſunt multe: q2 q̃dã creſcũt in aq̃: q̃dam
in deſerto. Que in aq̃ creſcunt ſunt frida ⁊ hu. Que ỽo in
deſerto ſunt cal. ⁊ ſicca. ⁊ q̃dã ſunt volatilia: ⁊ q̃daꝫ de-
ambulantia: ⁊ volatilia ſunt magis aerea ambulatiuis.
Et quedã ſunt ſanguinea: ⁊ q̃dã exanguia: ⁊ q̃ nõ hñt ſan
guinẽ ſunt frida ⁊ ſicca: ⁊ q̃ hñt ſanguinẽ ſunt calida ⁊ hu. F
⁊ q̃dã ſunt ouatilia: ⁊ q̃dã nõ: ⁊ q̃ ſunt ouatilia ſunt cali-
da ⁊ hu. ⁊ q̃ nõ frida ⁊ ſicca. ⁊ q̃daꝫ anhelant ⁊ q̃dã nõ: et
q̃ anhelant ſunt calida: ⁊ que nõ anhelant ſunt frida. Et
quedã naſcunt in locis calidis: ⁊ q̃daꝫ nõ: ⁊ q̃ naſcunt in
locis calidis ꝓ maiori ꝑte ſunt calida ⁊ ſicca: ſicut cameli
⁊ capreoli. Et diuerſificant cõplões animaliũꝫ in vna
ſpecie ꝓpter paſcua: ⁊ ꝓpter aquã: q2 piſces q̃ naſcunt
in loco petroſo ſunt ſubtilioris ſube ⁊ minoris ſupflui-
tatis alijs: ⁊ tales ſunt q̃ velociter mouent ⁊ multũ labo
rant: ⁊ cõplexio iſtoꝝ eſt minoris humiditatis: ⁊ q̃ paruꝫ
laborãt ſunt frigidioris ⁊ humidioris cõplexionis. Et q̃-
daꝫ aĩalia ſunt q̃ incedũt ſicut naſcunt: ⁊ q̃dã nõ: ⁊ q̃dam
ſunt faciẽtia multos filios: ⁊ illa ſunt calida ⁊ humida: ⁊
q̃dã q̃ nõ faciunt niſi vnũ. Et diuerſificant etiã animalia
ſm diuerſitatẽ ciboꝝ: q̃ñ animalia comedentia carnes
ſunt calida ⁊ ſicca. Et cõplexio animaliũ comedentiũ ter
re naſcẽtia ſunt tẽperate cõplexionis: vt ſunt pecudes: ⁊
boues: ⁊ his ſimilia: ⁊ vt ſunt de volatilib⁹ galline ⁊ co-
lumbe. Itẽ diuerſificant animalia ſꝫ magnitudinẽ ⁊ par G
uitatẽ ſuoꝝ corpoꝝ: q2 q̃ ſunt magni corpis ſunt terre-
ſtria: ⁊ q̃ ſunt parui corporis ſunt econuerſo: ⁊ hoc eſt in
aĩalib⁹ q̃ naſcunt in terra. Sed eoꝝ q̃ naſcunt in aq̃ ma-
gnitudo corpis ſignificat multã humiditateꝫ: ⁊ ꝓpterea
laudat in piſcibus paruitas: ⁊ in alijs animalib⁹ vitupe-
rat duricies oſſiũ: ⁊ m̃ltitudo corpis terreſtriũ: ſicut vn-
gues: claui: ⁊ ſquame: ⁊ ſĩlia his: q2 hec ſignificãt ꝙ mul-
ta ẽ in eis terreſtreitas: ⁊ ꝓpterea m̃lte ſquame laudant
in piſcib⁹: q2 ſignificãt rem ꝯriã eoꝝ cõplexionib⁹: ⁊ etiã
multe ſpine. Et ſil'r audacia cordis ⁊ puſillanimitas ſigni
ficant ſup cõplexionẽ aĩalis: q2 aĩalia audacia ſunt cali-
da: ⁊ puſillanima ſunt frigida. Et dñe ꝑ quas cognoſcũt
cõplões aĩaliũ ſunt multe: ⁊ nr̃a intẽtio nõ fuit niſi re-
memorari eoꝝ breuiter ad mouẽduꝫ illũ qui diligit tẽta-
re ad hoc vt ꝑſcrutetur oẽs alias dñas: ⁊ ſciat cauſas il-
larũ in libris nãlib⁹. Et ſcias ꝙ oĩa hec ſigna ſunt accidẽ
tia q̃ adueniũt corporib⁹ cõi l'ib⁹: ⁊ ſup ea ſignificãt: ⁊ nõ
ſunt ſigna illis q̃ nõ ſunt conſimilia niſi q̃ñ aggregant oĩa
⁊ fit vna cõpoſitio inter cõtraria ⁊ indicat ꝓpter domi- H
nãs: ⁊ illud põt eſſe verũ iudiciũ. Hec ſunt genera reruꝫ
q̃bus nos poſſumus cognoſcere opationes medicinarũ
⁊ ciboꝝ. Et dicim⁹ ꝙ poſſibile eſt cognoſcere opationes
ſcdas medicinarũ: tũc q̃ñ cognoſcemus cõplonẽ medici
narũ: in caliditate ⁊ ſiccitate: q̃uis hoc nõ verificetur in
omnib⁹: q2 inuenit in q̃buſdaꝫ medicinis ꝙ earũ opatio-
nes ſcđe nõ ſequunt primas hoc eſt cõplexionẽ medici-
narum. v. g. ſubtilitas ⁊ inciſio non ſunt attribuenda niſi
corpori m̃lti caloris. Et nos inuenim⁹ medicinas tẽpera-
tas cũ ſuis cõplexionib⁹: tamẽ ſunt ſubtiliatiue: ⁊ iciſiue:
ſicut capillus veneris ſquinãtũ: ⁊ ſimilia his: ⁊ acetuꝫ eſt
in vltimitate ſubtilitatis ⁊ inciſionis: ⁊ eſt tamẽ frigidũ.
⁊ hoc accidit: q2 calor q̃ in eo eſt ſuſtentat friditate que

I eſt in eo:q: frigiditas ſua cõpingit ipſum ꝛ cõprimit ipſū3
ad ptes itrinſecas mẽbri:ꝛ ſic vr̃ ꝙ alie medicine faciãt:
hoc eſt vt habeãt ſupfluã ſubtilitatẽ in ſeipſis:aut vt eis
ſupuenerit aliq̃ res ꝓpter quã faciant hoc:ꝛ põt eſſe vt
hec res ſit aliquãtulũ ſimilis ei qḋ h3 aliqd a tota ſuba.
Sed opatio ꝑ cõparationẽ tertiarũ ṽtutũ eſt debilis in
dicti:eo ꝙ eſt valde ꝓpinqua opationi q̃ ſit a tota ſuba.
Hec autẽ que dicta ſunt neceſſaria fuerũt ſm tractatus
vniuerſales in modo ciborum ꝛ medicinarum.

¶ De complexionibus ciborum quorũdam ꝛ medicinarum ſpecialiter ſm ꝙ certificatus fuit Gal. Cap. 31m.

K NVNC aũt memorati erimus vniuſcuiuſq3 earũ
ſpecialr̃ ſm ↄſuetudinẽ medicoꝝ. Deinceps vo-
lumus narrare de ſimplicibus medicinis magis
manifeſtis: q̃ a Gal. ſunt teſtificate:ꝓpterea ga
fuit verax ꝛ legalis experimẽtator in hac arte:ꝛ nullus
eſt qui poſſit ei cõparari:niſi is qui cu3 clamat nõ intelli-
git id qḋ clamat. Ite3 volo incipere a cibis qui ſunt cibi
abſolute:ꝛ poſt illos dicã de illis qui ſunt medij inter ci-
bos ꝛ medicinas:ꝛ poſt illos dicã ḋ medicinis abſolute.
Cõcordati ſunt medici ꝙ melior ex cibis terre naſcẽtib⁹
hoĩbus nãlibus:hoc eſt illis q ſtant in q̃nto climate:aut
q̃rto eſt triticũ artificialr̃ ꝑparatu3:ꝛ hoc ſit multis mo-
dis. Fit enĩ panis fermẽtatus:ꝛ a3imus:ꝛ cruſtella:ꝛ bu-
cella:ꝛ ſorbitiones quidã ſunt qui frangũt ipſum poſtq̃3
eſt viſulatũ:ꝛ poſtea infundũt in aquã:ꝛ poſtea coquũt
ipſum ſine fractione:ꝛ hoc noĩat̃ ſauich. Et melius ex tri
tico eſt illud qḋ eſt frangibile ꝛ graue. Et melior ceteris
eſt panis factus ex farina tritici in hũc modũ hoc eſt vt
ſit cuſtoditũ a malis accñtibus eide3 venire potẽtib⁹:et
vt nõ ſint nimis furfures ab eo remote:ſicut ſunt remo-
L te ab armach.ꝛ hoc appellatur apud nos madechuni:ꝛ
latini appellant panẽ groſſu3:ꝛ iſte eſt velocior ad dige
rendũ q̃3 darmach ꝛ minoris viſcoſitatis:q̃3uis darmach
plus nutriat:neq3 eſt tãte ſiccitatis ſicut furfureus:neq3
ad me ia3 adeo cito cõuertit̃ vt ipſum:qm̃ cortex vniuſ-
cuiuſq3 vegetabilis eſt terreſtris ſiccus:q̃3uis furfureus
citius digerat̃ ipſo darmach ꝓpter abſterſionẽ exñtẽ in
ſuo cortice:ꝛ qñ cõficit̃ ponit̃ de ſale cõueniẽter:ꝛ ↄficit̃
cũ multa aq̃ ad hoc vt ſit ſpõgioſus:ꝛ ſit fermẽtatus cõ-
petẽter ꝛ coctus. Sed panis a3imus eſt groſſus ꝛ viſco-
ſus:eodẽ mõ nõ eſt bonus q eſt nimis fermentatus:quia
trãſmutat̃ ad humores putridos ꝓꝑ calorẽ extraneũ ge
neratũ in eo. Et poſt bonitatẽ cibi ex pane eſt panata q̃
Panata. vocat̃ thanſir:excepto ga declinat ad friditatẽ ꝛ hu. pro
pter aquã cũ qua fit:ꝛ qñ bulliũt fruſtula panis pluries
in aq̃ feruẽti:tũc fit iſte cib⁹ in velocitate digeſtionis ꝛ le
uitate:ꝛ maxie egris ex cõplexiõe calida. S3 ſauich ẽ ét
bonus cibus:ꝛ qñ diſtẽperat̃ cũ multa aq̃ refrigerat:et
M eſt iuuatiuus:eo ꝙ viſulatio ꝛ iſuſio vaporauerũt:ꝛ ſub-
tiliauerũt:ꝛ remouerũt viſcoſitate3. Cõfectũ cũ melle et
coctũ datũ ſanis calefacit ꝛ nutrit multũ. Et frumentu3
coctũ in aqua eſt groſſu3:viſcoſu3:oppilatiuũ:ꝛ durũ di-
geri plus alia re:ꝛ ẽ valde malũ. Et pultes ſunt groſſi:ꝛ
q fiũt ex frumẽto ſunt peiores ꝛ refrigerãt pp ſuã aceto
ſitatẽ:ꝛ ſunt ꝓpinqui corruptioni:ꝛ ꝓpterea ſunt abycie
di ab illis q ſunt parati egritudinib⁹ putridis. S3 panis
q fit ex ordeo ſm modũ q fit ex frumẽto ſequit̃ bonitatẽ
panis tritici:niſi q: parũ ḋclinat ad frig⁹. Et ſauich ordei
bñ digerit̃:ꝛ qñ bibit̃ diſtẽperatũ in aq̃ refrigerat:ꝛ eſt
Laudes aq̃ ordei. friditas ſua q̃ſi in ꝑ gradu. Et aqua ordei plus igreditur
opus medicinarũ q̃3 ciboꝝ:ꝛ ẽ laudabil' in egritudinib⁹
calidis ꝛ ſiccis laude q̃ nõ occultat̃ ei qui in hac arte ſtu
duit:q: ĩfrigerat:humectat:tẽperat:abſtergit:gñat lau
dabilẽ humorẽ mirabil'r:nõ iſlat:nõ morat̃ ad deſcẽdẽ-
dũ a ſtõcho:ꝛ hoc nobis totu3 experiẽtia dedit. Et ſic d3
fieri aqua ordei. Infundant̃ grana ordei in aq̃ itegra nõ N
cõtuſa:ꝛ in vna pte ordei debẽt poni viginti aq̃ frigide
ptes:ꝛ debẽt ſic dimitti in aqua q̃tuor horis:ꝛ poſtea co
quat̃ in hac aqua donec adipiſcat̃ rubedinẽ q̃ſi vini:ꝛ ſi
fiat hoc mõ nõ inflat:ꝛ qui frangũt vel terũt ipſu3 prius
peccãt:q: nõ eſt ab eo priuata inflatio niſi pp infuſionẽ:
ꝛ grana nõ trahũt aquã:nec recipiunt infuſione3:niſi ꝓ-
pter virtutẽ attractiuã q̃ eſt in eis:ꝛ virt⁹ attractiua nõ
eſt in granis qñ ſeminant̃ ꝛ naſcunt̃ niſi qñ ſeminant̃ in-
tegra:ꝛ ſi frangerent̃ prius q̃3 eſſent ſeminata nõ naſce-
rent̃:q: hec virtus attractiua eſt in eis ſicut forma ſpeci
fica in totalitate totius grani fixa:hoc eſt qñ partes ſunt
cõtinue cõiuncte ſil':ꝛ hoc eſt ſimile calori ſmaragdi:vel
alterius lapidis ꝓcioſi. Qḋ eſt:ga qñ partes ſue ſunt ſil'
coniuncte in eis:ꝛ qñ ſeparate ſunt priuant̃ ab eis:ꝛ ſic
teſtificatum eſt a mirabili ãmemarua Abin3oar in libro
ſuo q dĩ Theyſir:ga iſte fuit ſupremus in ſcia medicine
a Gal. vſq3 ad nr̃a tpa:ꝛ hoc ab eo habui:ꝛ rememorat
errorẽ medicoꝝ frãgentiũ ipſum. Et panis qui factus eſt
ex alijs granis h3 illam virtutẽ:quã habẽt illa grana ex
quibus factus eſt. Et infra cõuenit rememorari de aqua O
pluſq3 hic:quia incidenter ſum de ea locutus.

¶ De carnibus. Cap. 32m.

MELIOR caro ex volatilibus eſt caro galline
iuuenis ſane ꝛ pinguis:ꝛ h3 mirabilem ꝓprie
tatem in temperando cõplexionẽ:ꝛ propterea
brodiu3 ſuu3 eſt optima medicina leproſis. Et dicitur ꝙ
cerebrum galline augmentat ſubſtantia3 noſtri cerebri:
ꝛ acuit ingenium. ¶ Et poſt illius bonitatem ex ambula
tiuis eſt caro hedi. Et poſt has eſt caro arietu3:ꝛ hec eſt
opinio maioris partis medicoꝝ:preter Gal. qui abomi-
natur carnes arietũ. Et vr̃ ſibi ꝙ caro vituloꝝ eſt melio
ris nutrimenti arietina. Et Auicẽna dicit ꝙ melior car-
niu3 eſt caro porcina:ꝛ ſentit ꝙ iſta caro quaſi ſit natura P
lior hoĩb⁹ q̃3 alia caro aĩaliũ ambulantiũ:ꝛ experiẽtia h
docet. Et maior ps medicoꝝ abominat̃ carnes agnoꝝ:
ꝓpterea ga dominat̃ multa humiditas ſuper eas:ꝛ lau
dant carnes arietũ iuuenũ. Sed cõueniens eſt dicere ꝙ
carnes agnoꝝ ſunt poſt bonitatẽ carniũ eduloꝝ:ꝛ ſic ſen
tit Raſis. Et qḋ mihi vr̃ ex agnis eſt:ga ſunt multarum
ſupfluitatũ:excepto ꝙ in terris calidis recipiũt tẽperiẽ
ꝓpter earũ calorẽ. Et qḋ hoc ſit veru3 eſt:q: videmus ꝙ
pilli agnoꝝ ſtantiũ in terris meridionalib⁹ ſunt tortuoſi:
ſicci ꝛ curti:ꝛ qui ſunt in noſtris nõ excedũt tñ in hoc. Et
carnes vitelline ſunt bone carnes:ꝓpterea ga nõ habẽt
illã viſcoſitatẽ:frigiditatẽ:ꝛ ſiccitatẽ quã habẽt carnes
bouine veteres:ꝛ eoꝝ carnes ſunt magis odorifere alijs
carnib⁹:ꝛ q̃3tũ ẽ in hoc meliores ſunt carnib⁹ hedulinis:
ꝓpterea q: in carnib⁹ hedulinis manifeſtat̃ q̃dã mucil- Q
lago qñ coquit̃. S3 carnes heduline ſũt meliores vituli-
nis:q: gñant meliores humores. ¶ Et ex laudabilioib⁹
carnib⁹ volatiliũ ſunt carnes ꝑdiciũ:ſ3 declinãt parũ ad
frigiditatẽ ꝛ ſic.ꝛ ſunt ſicut galline deſerti:ꝛ hñt ꝓprieta-
tem ſtringẽdi vẽtrẽ aſſe ꝛ elixe. Sed turtures ſunt ſicut
volatilia reliqua:ꝛ declinãt plus ad caliditatẽ:ꝛ hñt mi
rabilẽ ꝓprietatẽ in acuẽdo ingeniũ. Sed columbe ſunt
calide ꝛ ſicce groſſioris ſubſtãtie q̃3 turtures ꝛ pulli ipſa
rum habent humiditatẽ ſuperfluam. Et ſignificat ſuper
hoc grauitas ſuoꝝ motuũ:ſic ſignificat calor eoꝝ actua-
lis ꝛ velocitas digeſtionis in ſtomachis eoꝝ ſup ipſoru3
calorem. Et ꝓpterea qui volũt abſtergere margaritas ꝛ
clarificare eas dant eis ad comedendum:ꝛ incontinenti
debent occidi ꝛ extrahunt̃ purificate:ꝛ ſi cito nõ interfi
cerent̃ mltũ minueret̃ quãtitas margaritaꝝ. Et caro ve
teris colũbi maſculi mirabilẽ h3 ꝓprietate3 in epilepticis
ꝛ paraliticis. Et carnes volucrũ q̃ aſſimilant̃ columbis

A ⁊ dñr tudones: ⁊ in lingua arabica alchamari ſunt ſicciores ꝑdictis ⁊ groſſioris ſubē: ⁊ hñt aliquãtulã aromaticitatem. Paſſeres ſunt oēs calidi ⁊ ſicci in fine caloris. Coturnices tēperate ſunt aliquantulũ declinãtes ad calorem: ⁊ ſunt ſubtilis ſubē generãtes bonos humores: ⁊ boni ſunt ſanis ⁊ ꝯualeſcētib⁹. Et ſturnelli qui dñr azuri ſunt calidi ⁊ ſicci: ⁊ graues ad digerēdũ: ⁊ groſſe nature.

¶ De piſcibus. Cap. 33m.

MELIORES eoꝝ ſunt piſces qui degũt in locis petroſis: ⁊ qui multas hñt ſquamas: ⁊ quoꝝ corpus eſt mediũ inter magnum ⁊ paruũ: ⁊ qui ſunt velocis motus: ⁊ pauce viſcoſitatis. Et melior apud nos eſt piſcis qui dicitur eubrina: ⁊ poſt illum ille qui dicitur trilia: ⁊ quidã dicũt ipſum reſulũ. Et piſcis q captus B eſt in fluminib⁹ remotis a mari neceſſario bonus eſt et pauce ſupfluitatis: ꝓpterea q: hic piſcis ꝓpter ſui naturã hʒ vt petat aquã dulceʒ ⁊ fridã: ⁊ ad h̄ nitũ laborat.

¶ De lacte. Cap. 34m.

ET MELIVS lac eſt femineum: ⁊ poſt illud lac aſine: ⁊ poſt illud lac capre. ⁊ iſte ſpecies lactis ſũt ſubtilis ſubſtantie. Sed lac ouis eſt groſſius: ⁊ propterea citius in ſtomacho caſeatur. Sed vaccinum groſſius eſt: ⁊ cum hoc butyroſius ⁊ pinguius.

¶ De caſeo. Cap. 35m.

CASEVS recens eſt frigidus ⁊ humidus: groſſe ſubē. Uetus eſt calidus ⁊ ſiccus ꝓpter ſal: ⁊ tendit ad viſionem. Et aliquis caſeus eſt bonus. medius inter nouum ⁊ veterem eſt bonus: dummodo ſit factus rationabiliter ex bono lacte.

¶ De ouis. Cap. 36m.

C OVA GALLINARVM ſunt meliora ceteris ⁊ vitellum eſt melius albo: nec album eſt nimis malum: niſi nimis ſit coagulatum. Et propterea quando conquaſſatur cuʒ oleo ⁊ aceto ⁊ fiat tremulum eſt valde bonum: quia res que coquitur cum oleo eſt multũ nutritiua: dũmodo oleuʒ nouũ ſit ⁊ dulce ⁊ oleum oliue: q2 natura illius eſt temperata: declinans parũ ad caloreʒ: ⁊ impinguat epar: ⁊ augmentat ipſius ſubam. Et generaliter dico q eſt cõueniens homini multum ſm totã ſui ſubam. Et ꝓpterea in terris nr̄is nõ coquimus carnes niſi cum eo: q2 melior modus ⁊ tēperatior comedendi carnes: eſt ille qui dicitur athafea: hoc eſt vt ſic fiat. Accipe oleũ ⁊ parũ ex cepe: ⁊ ponant carnes fruſtratim in eo addendo paulatim aquã calidã donec ſint cote. Sed panis qui decoquitur cuʒ oleo eſt malus. i. impaſtatus cum oleo: quoniaʒ tēpore decoctionis comburitur oleum ⁊ tendit ad ſulphurem.

¶ De fructibus. Cap. 37m.

MELIORES eorũ ſunt ficus ⁊ vue. Et cõplexio ficuum eſt calida ⁊ humida mundificant ſtomachum: laxant ventrem.

¶ Uue calide ſunt ex pauco calore: ⁊ humide temperate: ⁊ ſubito impinguant corpus: ſed inducunt ventoſitatem in omnibus digeſtionibus: ⁊ ficus non dant ventoD ſitatem niſi in ſtomacho ⁊ inteſtinis.

¶ Uue paſſe calide ſunt ⁊ humide ⁊ digeſtibiles: proſunt epati a tota ſuba. Et opatiões vini ipſarũ ſunt debiliores opationib⁹ alioꝝ vinoꝝ: ſed põt poni loco alterius vini.

¶ De aquis. Cap. 38m.

MELIOR aquarũ ſm Hippo. eſt aqua fontiũ orientaliũ q̄ ſcaturit ex terra q̄ nõ habet nimis groſſam ſubam: nec nimis mollē: vel luteã: ſed ſit mediocris inter has: ⁊ ꝓpterea hec aqua eſt ſuauior ⁊ leuior: ⁊ citius ꝑmutatur a calido ⁊ frigido. Sed Raſis ſentit q melior aqua ſit fluminũ magnoꝝ. Et Hippo. dicit q iſte aque ſunt diuerſarũ ſubaruʒ: eo q trãſeũt per diuerſas terras: ⁊ ꝓpterea q2 igrediunt eas multi riui. E Et mihi videt q Raſis non laudauit flumina magis groſſa: niſi ꝓpterea: q2 ſol operat in eis vnã operationē ꝓpter quã ſeparant ꝑtes groſſe a ſubtilibus. Et propterea coquũt medici aquã illis qui hñt debileʒ ſtomachũ ⁊ epar. Ergo opus qđ ſit in aqua eſt diuerſum ab aqua. Sed qđ eſt inſpiciendũ in aqua eſt diuerſitas terrarũ: q2 nõ põt eſſe in eſtate nõ defluãt ad flumina aq̄ multitudo ⁊ aque pluuie. Et ꝓpterea quãto plus elongatur flumen a ſuo ortu eſt deterius. Et ꝓpterea nr̄m flumē melius ē in corduba q̄ in ſibilia: ⁊ eſt deterius in ſibilia ꝑꝑ cremētuʒ et decrementũ: ⁊ ꝑꝑ admixtionē aq̄ ſalſe in eo: q2uis illi nõ ſentiat. Et ipoſſe ē vt aq̄ magnoꝝ fluuioꝝ nõ ſint turbide: ⁊ ꝓpterea inueniemus in fundo pitarioꝝ qũ ponim⁹ F in eis aquã fluminũ multũ de ſabulo ⁊ terra: ⁊ ſic accidit in terra noſtra: qđ non accidit de aquis fontium.

¶ De granis que ſunt cibi medicinales. Cap. 39m.

DEINCEPS volumus dicere de cibis medicinalibus: q2 quidaʒ eoꝝ ſunt terre naſcentia: ⁊ quidã animalia: ⁊ quidã ſuperfluitates animaliuʒ. Et ex terre naſcētibus quedaʒ ſunt grana: ⁊ quedam fructus: ⁊ quedam herbe.

¶ Faba eſt tēperata inter friditatē ⁊ hu. aut parũ declinat ad calorē. ⁊ ꝓpterea hʒ diſſoluere apata ꝑꝑ ſuã abſterſionē: ⁊ maturat: ⁊ eſt multe humiditatis: propterea accidit ei multa inflatio ⁊ vētoſitas: ⁊ ipſam non perdit propter aliquã decoctionē. Et dicitur q hʒ malam proprietatem cum virtute cogitatiua: ⁊ qui ea vtuntur multa habent ſomnia horribilia ⁊ falſa.

¶ Cicera tēperate calida ⁊ humida ⁊ habēt inflationē: ⁊ propter tertiã eoꝝ operationē hñt generare ſperma et ꝓuocare vrinã ⁊ ſanguinē menſtruũ ⁊ frangũt lapideʒ: ſed hoc faciũt plus nigra q̄ alba. Et ſi comedunt recētia G gñant in ſtõcho ⁊ inteſtinis multas ſupfluitates: ⁊ ſi aſſent etiã fabe hñt minus ex ſupfluitatib⁹. Sʒ ſunt duriora ad digerendũ niſi ꝑmo eſſent infuſa: ⁊ hñt ꝓprietatē faciēdi bonũ colorē: ⁊ hoc faciunt: q2 acuunt calorē: ita vt generetur ſpũs ventoſus: ⁊ per hanc viam valent coitui.

¶ Lentes ſunt tēperate in calore ⁊ ſunt ſicce ⁊ generant ſanguinē melancholicũ: ⁊ extinguunt inflãmationē ſanguinis ⁊ magis qñ coquunt in aceto. Et earũ vtutes tertie ſunt: q2 priuant coitum ⁊ obfuſcant viſum: ⁊ quãdo coquuntur in aqua pluries ſtringunt ventrem.

¶ Lupini ſunt ſicci terreſtres ⁊ amari: ⁊ qñ coquunt in aqua donec auferatur ipſoꝝ amaritudo eſt cibus tñ durus: ⁊ qñ comedunt amari occidunt pueros: ⁊ occidunt vermes qui ſunt in ſtomacho ⁊ inteſtinis ⁊ prouocant H vrinam: ⁊ aperiunt orificia hemorroydarum.

¶ Leughi. i. faſeoli declinãt ad calorē ⁊ humiditateʒ: ⁊ impinguãt corp⁹: ⁊ ꝓuocãt vrinã ⁊ ſanguinē mēſtrũ: ⁊ laxãt vētrē: ⁊ ꝓpꝛie rubei: ⁊ inducũt ſomnia ⁊ faciunt vtiginē.

¶ Milium frigidum eſt ſiccum: ventrem conſtipat ⁊ eſt pauci nutrimenti.

¶ Et hoc idem facit panicum.

¶ Et ſpelta eſt propinqua huic.

¶ Riçi ſunt groſſe ſubſtantie in caliditate ⁊ friditate ꝓpe temperantiam: ventrem ſtringunt: ⁊ ſunt boni nutrimēti quando coquuntur cum lacte.

¶ De fructibus arborum. Cap. 40m.

POMVM dulce eſt tēperate humiditatis: ⁊ aceſoſuʒ eſt frigidũ ⁊ ſiccuʒ: ⁊ hʒ ꝓprietatē ꝯfortandi mēbra ꝑncipalia ſi ſint diſtemperata in calore: ⁊ maxime cor confortat cerebrum odorãdo ꝓpter ſuam aromaticitatē: ⁊ generant groſſam vētoſitatē in ſcđa digeſtione ⁊ tertia. Ita q dictũ eſt a ſapiētib⁹ q põt generare ptiſim ⁊ ethicam: eo q venti qui gñant ex eo habēt

I malaꝫ ꝓprietateꝫ ad exardendas arterias pulmonis: et
ſic teſtificat⁹ eſt mirabilis Amemarnā Abomeron Auen
çoar in Theyſir. Sed vinū ſuū nō hꝫ hanc intentionem.
¶ Pira cruda ſunt frigida ꝛ ſicca: ſed matura temperata
ſunt: aut declinant ad paucam frigiditatem: ꝛ hoc eſt qa
compoſita ſunt ex acetoſitate: dulcedine: ꝛ ponticitate.
propterea eſt eorum virtus ventrem conſtipare: ꝛ eoꝝ
proprietas eſt remouere ſitim.
¶ Coctana ſunt groſſioris ſubē ꝗ̃ pira: ꝛ maioris ſtiptici
tatis: ꝛ ꝓpterea ſunt frigidiora: ꝛ in eoꝝ odoratu eſt pro
prietas contra omnes paſſiones cordiales.
¶ Maloꝝ granatoꝝ quedā ſunt dulcia ꝛ quedā acetoſa:
ꝛ omnia humectant. Verū dulcia ſunt calidiora ꝛ humi
K diora: ꝛ generaṫ ex eis modica ventoſitas non mala. Et
habent vnam nobilem proprietatem: qa mirabilr̄ reſi
ſtunt cibis ne corrumpantur in ſtomacho.

Idē tertia tertij tra. 1 ca. 26. ꝛ 2° cano. c. 571 6ª tertij. trī 1. c. 30. exhibenṫ ſtōacho repleto cholera putrida.

¶ Perſica ſunt frigida ꝛ humida: ꝛ hn̄t generare humo
res corruptos ꝛ putridos: ꝛ aliqn̄ cholericos: ꝛ hēnt mi
rabilē ꝓprietatē reſiſtendi fetori qui ꝓuenit a ſtomacho:
ꝛ odor ſuus valet cōtra cardiacā paſſionē: ꝛ oleū qḋ fit
ex eoꝝ oſſibus abſtergit faciē dominarū: ꝛ valet contra
difficultatem vrine: ꝛ occidit vermes.
¶ Sed antiperſica que nuſmus dicuntur ſunt eiuſdē na
ture cum perſicis: ſed non habent illam proprietateꝫ: ꝛ
in arabico dicuntur aiaꝫ.
¶ Prunoꝝ due ſunt ſpecies. vꝫ. albuꝫ ꝛ nigrum: ꝛ ambo
qn̄ ſunt matura ſunt frigida ꝛ hu. mitigāt calorē chole
re: ꝛ laxant ventrem: ſed debilitant parū os ſtomachi.
¶ Nuces calide ſunt ꝛ ſicce: ꝛ prouocant vomitū: ꝛ laxāt
ventrē: ꝛ diciṫ ꝙ hn̄t malā ꝓprietatē: ita ꝙ qui vtuntur
eis nimis faciunt eis in lingua paraleſim: ꝛ comeſte cum
ficubus obſtant veneno loco beçabar: ꝛ multum valent
ſenibus: ꝛ nocent illis qui timent paſſionem caloris: et
tempore magni frigoris non ſunt nociue.
L ¶ Auellane in nullo differunt ab illis: niſi quia non pro
uocant vomitum.
¶ Amygdale temperate ſunt in calore: ꝛ humide: ſuauis
ſaporis: ꝛ hn̄t multas bonas ꝓprietates: ꝛ dī ꝙ habent
augmētare ſubſtātiā cerebri: ꝛ faciūt ſuauiter dormire:
ꝛ abſtergunt ꝛ mūdificant vias vrine: ꝛ ſunt valde cōue
nientes macris: ꝛ earū oleū eſt meli⁹ ꝙ poſſit eē ſpaſmo
ſicco: ꝛ etiam melius ꝗ̃ oleum ſiſaminū ꝓpter aliquātu
lam ſtipticitatē que eſt in eo ꝙ oleum ſiſaminū eſt nimis
calidum: ꝛ hꝫ malam proprietatē in dando fetorē ori: et
qui vtuntur ſiſamino loco olei amygdalarū peccant.
¶ Pinee calide ſunt ꝛ ſicce: ꝛ earū oleū curat paraliſim.
¶ Fiſtici calidi ſunt ꝛ ſicci tēperate: cōfortant ſtomachuꝫ
ꝛ epar a tota ſubſtantia: ꝛ ſunt ex illis medicinis que ha
bent multa iuuamenta ꝛ magna.

¶ De herbis ꝛ oleribus. Cap. 41m.

M OMNES herbe per ſuā nām declinant ad hu
mores me. licos: ꝛ hoc etiam faciunt a tota ſub
ſtantia: excepta lactuca ꝛ buglooſſa.
¶ Caules ſunt frigidi: al's calidi ꝛ ſicci: neceſſario gene
rant humorem melancholicum: ꝛ ſuccus eorum habet
proprietatem clarificandi vocem.
¶ Cucurbite que in arabico dr̄ vlla: ſunt frigide ꝛ hu.
aquoſe: ꝛ talem humorē generant: ꝛ dī ꝙ ſunt apte reci
pere corruptionē in ſtomacho: ꝛ hn̄t malā alterationē:
ſicut fit in rebus humidis nō hn̄tibus ſtipticitatē: terre
ſtreitatē: nec ponticitatē: qa ſunt ſolū aquee: ꝛ aſſimila
mus eas moris: nec cucurbite iſtius regionis ſunt tales:
ſꝫ ſunt dure digōnis: ꝛ groſſioris nāe: ita ꝙ nō pn̄t recti
ficari niſi cū multa decoctione: ꝛ cū hoc ſunt multi mali
chimi: ꝛ adhuc infrigidant ꝛ humectant: eo ꝙ nō habēt
virtutē cito exeundi cum nullam habeant abſterſionē.

¶ Melones ſunt frigidi multe humiditatis: ꝛ hn̄t abſter N
ſionem: ꝛ ꝓuocant vrinā: ita ꝙ dī ꝙ qui vtitur multum
brodio eorum eſt cautus ab egritudine arenarum.
¶ Cucumeres ſunt fridiores ꝛ mi⁹ hu. ꝛ minus ꝓuocant
vrinā melonibus: ſꝫ nō corrūpunṫ ita cito vt melones.
¶ Portulaca eſt frigida in tertio gradu: ꝛ humida in ſe
cundo: ꝛ eſt lubricatiua: viſcoſa: aufert ſitim: conſtipat
ventrem: ꝛ aufert dentium ſtuporem.
¶ Atriplices ſunt frigide ꝛ humide ventreꝫ humectant:
proſunt ictericis: parate tamen ſunt corruptioni.
¶ Spinachie valde ſunt bone ꝛ temperate: valent gut
turi ꝛ pulmoni ꝛ ſtomacho calido: ꝛ humectant ventrē:
ꝛ ſunt in ſecundo gradu frigide ꝛ humide.
¶ Blete ꝓpinque atriplicibus ſunt calidiores ꝛ minus
humide: humores generant groſſos ꝛ flegmaticos. O
¶ Rape calide ſunt ꝛ humide: generant ventoſitatem:
mouent coitum: eo ꝙ renes calefaciunt: ꝛ habent mira
bilem proprietatem ad illuminandum oculos.
¶ Melongie ſunt ex his ex qb⁹ nos facimus in terra no
ſtra multa cibaria delicata: ꝛ poſtq̄ꝫ proiecta eſt prima
aqua ſuarū decoctionū: ꝛ coquunṫ cū carnibus pingui
bus: ſunt multū delectabiles. Et ego reputo ipſum tem
peratum cibum poſtq̄ꝫ ſic factus eſt: propterea qa pars
acuta q̄ eſt in eo remouetur per primā decoctionē: ꝛ ſua
ſiccitas ꝛ ſtipticitas remouētur ꝓpter carnes decoctas
in eo. Et q̄uis medici dicant ꝙ generant humorē melan
cholicū ſimilē humori gn̄ato ex caulibus. Tn̄ ꝯſiderare
debemus in cibis duas res. vna eſt res que ſecuꝫ miſceṫ
q̄ poteſt remouere malitiā ſi eſt. Et delectatio cibi: hec
eſt ſcḋa: ꝛ quādo eſt multum delectabilis: leſio q̄ ꝓue
nit ex eo non eſt multuꝫ manifeſta: ꝛ hic eſt vnus ex de
lectabilibus cibis. Iſti ſunt cibi manifeſti apud nos in
quibus eſt virtus aliqua medicinalis.

¶ De varietate virtutū medicinarū ſimpliciū. Cap. 42m. P

ET NVNC hēmus loqui ď medicinis abſolute.
¶ Alchiſon q̄ in latino dī bethonica: ꝛ in perſica
lingua: heragues. Eius prime virtutes in calore et
ſiccitate: ſunt in quarto gradu: ꝓpterea qui eſt de
ſubſtantia terreſtri aduſta: ꝛ manifeſtat hoc quia eſt in
fine tamarindis: ꝛ operationes eius ſcḋe ſunt inciſiue:
diſſolutiue: ꝛ aperitiue fortiter. Et eſt in hac virtute for
tior abſinthio propter ſtipticitateꝫ que eſt in abſinthio.
Et v̄tutes eius tertie ſunt: qa nocet ori ſtomachi ꝓpter
amaritudinē q̄ eſt ſine ſtipticitate: ꝛ vtimur ex eo extre
mitate ꝛ ſtipite. Cinis ſuus eſt calidior ꝛ ſiccior eo: valet
ꝯtra alopiciā quādo miſceṫ cū aliquibus vnguētis cali
dis. Et eſt etiā calidior ſuus cinis cinere cucumerū agre
ſtium ꝛ cinere radicis anbeti. Et etiā iſti cineres proſunt
ventri quando eſt vlceratio in eo ſine apoſtemate.
¶ Pentaſiler diciṫ a perſis arbor abraam: ꝛ in latino dī Q
agnus caſtus. Sua prima virtus in caliditate ꝛ ſiccitate
eſt in tertio gradu. ꝛ hoc eſt: ꝓpterea qa in ſua cōplexio
ne dominaṫ ſubā terreſtris aduſta mixta cum ſubā ter
reſtri ꝛ frigida: ꝛ ſignificat hoc qa ſapor ſuus eſt acutus
cum aliquantula ponticitate. Et manifeſtum eſt ꝙ ſcḋe
operationes talium cōplexionū qualis iſta eſt ſunt cum
inciſione ꝛ apertione. Et ponticitas eſt vna ex rebus q̄
adiuuant ad hoc: ꝛ in mēbris intrinſecis: vt in ſplene: ꝛ al'
in pulmone ꝛ epate. Et tertia operatio eſt vt remoueat
coitum: ꝛ ꝓpterea nuncupatur in arabico granum ſteri
litatis: ꝛ eſt ſicut agnus caſtus. Athenieſes domine decū
bunt ſuper ipſum in magnis feſtiuitatibus.
¶ Et rutha eſt ſimilis ei: excepto ꝙ plus calefacit ꝛ deſic
cat: nec habet ſtipticitatem neqꝫ ponticitatem.
¶ Altich ꝛ alij dicūt vigil: virt⁹ ſuarū radicū eſt tēperata
in caliditate ꝛ ſic. qꝛ cōpoſituꝫ eſt ex ſubā aquea ꝛ terre

A ſtri cū pauca igneitate: ⁊ manifeſtat hoc: q: eſt inſipidū
cū modico ſtipticitatis ⁊ acuitatis: ſed herba eius ē ſo-
lum inſipida: ꝓpterea ipſius pria virt⁹ eſt frigida ⁊ ſicca
⁊ operat̄ ſiccitatem. Et ſcḋa eſt ſolidare vulnera ſordi-
da breui tp̄e. Et tertia eſt vt frangat lapides: ⁊ ſignum
huius eſt: quia naſcitur in vallibus ⁊ locis humidis.
¶ Ehuegat. i. pes colūbin⁹ eſt q̄tuor ſpēꝝ: ⁊ parū diuerſi-
ficat̄ vna ab alia. ⁊ Gal. nō poſuit ipſum in ḡdu: ⁊ qḋ no-
bis vr̄ de eius cōplōne eſt: q: eſt frigidū in p̄io ⁊ ſiccū
in ſcḋo. ⁊ hoc eſt q: dominat̄ ſuper partē ipſi⁹ ſuba ter-
reſtris cū ſuba aduſta: ⁊ ꝓpterea eſt ſapoꝛ ei⁹ ſtipticus
cū modica amaritudine: ⁊ ſi amaritudo eēt equalis cū
ſtipticitate diceremus ipm̄ tēperatū in ſiccitate. Sed q:
B videmus q: dn̄at̄ amaritudo parū cū ſtipticitate indica-
mus q̄ ſiccū eſt in ſcḋo gradu: ⁊ ꝓpterea valet doloꝛib⁹
renū: ⁊ doloꝛib⁹ ſplenis: ꝓpter ipſi⁹ amaritudinē: ⁊ lenti-
ginibus faciei: ⁊ moꝛphee q̄n̄ piſtatū miſcetur cū aceto.
¶ Agaricū nec hāc radicē poſuit Gal. in ḡdu: ⁊ qḋ nobis
vr̄ ex eo de ei⁹ cōplōne eſt: q: ē calidū in p̄: ⁊ ſiccū in fi-
ne ſcḋi: q: cōpoſitū eſt ex partib⁹ frigidis ⁊ terreſtrib⁹: ⁊
calidis: ⁊ igneis: ⁊ calidis ⁊ humidis. Et ſignificat ſuper
hoc: q̄a cū nos guſtamus p̄io inuenimus in eo dulcedinē:
⁊ poſt hāc amaritudinē: ⁊ poſt illā acuitatē cū pauca ſti-
pticitate: ⁊ oēs iſti ſapoꝛes ſignificāt ſup̄ caliditatē: ex-
cepta parte q̄ ſuperata ⁊ ſepulta eſt a ſtipticitate: ſicut
ſignificāt ſuper ſiccitatē: excepta parte q̄ ſuperata ⁊ ſe
pulta eſt a dulcedine ꝓpter temperantiā quā ei tribuit:
excepto q̄ plus ſuperat ſtipticitas cū frigiditate: q̄ dul
cedo cū humiditate: ⁊ ꝓpterea ponimus ſiccitatē maio-
rem caliditate. Et propterea q: hec planta aſſimilat̄ ra
dici arboꝛis: apparet q̄ terreſtreitas dn̄etur ſuper eā.
Et q̄uis ſit leue ⁊ poꝛoſum: frangibile ⁊ albū q̄ oīa ſigni-
C ficant vt habeat partē multā aereā ꝓpterea poſuimus
ipſū calidū in p̄io: q̄uis habeat tres ſapoꝛes ſignificā-
tes ſup̄ ipſū caloꝛē: poſuimus ipſum calidū in p̄imo: q̄a
nō ſunt foꝛtes: neq̄ manifeſti in ipſo: ⁊ qḋ cōueniēs ē in
fiducia ſuoꝝ graduū eſt experiētia. Sꝫ ipſius operatio-
nes q̄ nō ſunt p̄ime ſunt ad diſſoluendū ⁊ incidendum
humoꝛes groſſos: ⁊ exoppilandū venas ſplenis: epatis:
⁊ renum. Et hꝫ ſua ꝓprietate valere ꝯtra moꝛſū vene-
noſoꝝ animaliū. Et nos dicimus q̄ hoc nō fit niſi q̄n̄ ap-
parēt ex illo veneno accidētia frigida. Doſis ipſi⁹ eſt. ʒ. j.
⁊ hoc nō pōt ſic nocere ſicut nocēt alie medicine q̄ attra
hunt ab extremitatib⁹ coꝛpis: ⁊ hꝫ magnā ꝓprietatē in
mūdificando cerebrū: ⁊ ꝓpterea curat epilepſiā: ⁊ ꝓdeſt
curſui noue aq̄ ad oculū. Et quātitas q̄ de eo dꝫ ſumi: ad
hoc eſt a. ʒ. j. vſq̄ ad. ij. nec eſt neceſſe ipſū refrenare niſi
propter ſiccitatē. Et non credas q̄ ſubtiliatio humoꝛū
groſſoꝛum ⁊ inciſio ſignificent ſuper multū caloꝛē ſicut
crediderunt errantes multi nouoꝛum medicoꝛum.
¶ Cuſtaralbr. i. capill⁹ veneris: dicit Gal. q̄ hic tēperat⁹
D eſt in ſuis v̄tutib⁹ p̄mis: q̄uis hēat multas opatiōes ſcḋas
⁊ tertias: quarū q̄dā ſunt ꝯfoꝛtatiue ⁊ repercuſſiue: q̄dā
diſſolutiue: ⁊ q̄dā faciunt naſci capillos: ⁊ q̄dā q̄ diſſol-
uunt ſcrophulas: ⁊ quedā q̄ frangunt lapides: ⁊ quedā
que adiuuant ad trahendum ſputum groſſum ex pecto-
re ⁊ pulmone. Et Gal. dicit q̄ ſtringit ventrē: ⁊ noui di
cunt q̄ purgat: ⁊ talis medicina qualis eſt hec q̄ hēt tot
operationes ſcḋas ⁊ tertias eſt retinenda: quia cū hoc
tota temperata propter ea que adhuc dicam.
¶ Caylem. i. ſempuiua: hec eſt multaꝝ ſpēꝝ: ⁊ oēs in ter-
tio gradu frigide ſunt: q: ſunt inſipide cū multa aquoſi-
tate: ⁊ q̄a naſcuntur in locis frigidis ⁊ tempoꝛe frigido.
¶ Achacia eſt ſuccus arboꝛis ſpinoſe q̄n̄ abluit̄ ē frida i
ſcḋo gradu ⁊ ſicca in tertio: ⁊ cū non lauatur eſt frida in
p̄io: ⁊ hoc accidit: q: ſuū dominās ē ſuba terreſtris ⁊ fri-
gida: ⁊ ꝓpterea eſt ſtiptica: ⁊ cū eo toto eſt in ea aliquid E
ex partibus ſubtilibus que remouentur q̄n̄ abluitur.
¶ Carinch. i. vrtica. Dicit Gal. q̄ fruct⁹: al̄ ſuccus huius
plāte ⁊ folia calefaciūt caloꝛe nō foꝛti. Et hꝫ m̄ltas opa
tiones ſcḋas ⁊ tertias. Diſſoluit apata q̄ fiūt in radicib⁹
auriū: ⁊ adiuuat ſup̄ ſputū: qḋ fit ex humoꝛib⁹ groſſis in
pectoꝛe ⁊ pulmone: ⁊ curat cācrū: ⁊ in ſumma valꝫ om-
nib⁹ vulnerib⁹ q̄ indigent exiccatione vel exucatione ſi-
ue ſubtiliatiōe. Et hoc eſt magnū ſignū ſup̄ debilitatem
ſui caloꝛis. Sꝫ cū hoc toto ꝓuocat vrinā: ⁊ mouet coitū:
⁊ hoc ſignat̄ p̄ vētoſitatē. Et ꝓprietas ſui ſeminis eſt pur
gare flegma: ⁊ in hac ſil̄itudine eſt virt⁹ ſiccitatis: ſed foꝛ
tius eſt aliquantulū ſemen vrtice: ⁊ doſis eius eſt a. ʒ. iij.
vſq̄ ad. iiij. al̄s a. ʒ. v. vſq̄ ad. x. Et q̄ opinant̄ q̄ ſit igneū F
propter acumen ſue punctionis errant: quia hec pars
ignea que eſt in eius folijs eſt ſubtilis: ⁊ remouetur pro-
pter ipſam fricationem: ⁊ maxime propter lotionem.
¶ Elbadudarmel elſaray: iſte due plāte ſunt fride ⁊ ſic-
ce: ſꝫ ſiccitas plus dominat̄ q̄ friditas: ⁊ maxime in elſa
ray: ⁊ valent cōtra fluxum ventris ꝓpter earum ſtipti-
citatem ⁊ contra paſſionem vulue: ⁊ contra hemoꝛroy-
das: ⁊ apoſtematibus que fiunt in ano: ⁊ albadudarmel
operatur radix ⁊ elſaray fructus ⁊ radix.
¶ Ligoꝛ. i. acoꝛus: qḋ accipit̄ ex hac planta eſt radix: et
eſt ca. ⁊ ſic. in tertio gradu: propterea quia dominans in
ea eſt ſuba ignea ſubtilis: ⁊ poteſt eſſe vt ſit cum ea ad-
mixta pars vna terreſtris aduſta: ⁊ ſignificat hoc q̄ ſa-
poꝛ ſuus eſt acutus cum aliquātula amaritudine. Ope-
rationes eius ſcḋe ſunt he: q̄a abſtergit: incidit: ſubti-
liat: ⁊ aperit oppilōnes. Tertie ſunt quia prouocat vri-
nam: ⁊ valet ad duriciem ſplenis: ⁊ ſubtiliat groſſitiem
que p̄uenit in coꝛnea: ⁊ p̄opꝛie ſuccus radicis. G
¶ Cauar. i. aloe: caliditas ſua extendit̄ a p̄io gradu vſq̄
ad ſcḋū: ⁊ attingit parū ex ſcḋo: ⁊ ſic eſt in ſiccitate: ⁊ hoc
eſt q: eſt cōpoſitū ex ſuba terreſtri aduſta mixta cū terre
ſtri frida. ⁊ illō diminuit aliquātulū ḋ caloꝛe ei⁹: ⁊ ambe
ſube concoꝛdāt in ſiccitate: ⁊ ſignat hoc q̄ ſapoꝛ eius eſt
amariſſimus cū ſtipticitate: ⁊ ſup̄a ſuā caliditatē ſignat
q̄ naſcit̄ in terris calidis: aut in terra arabū vel in īdia:
⁊ q̄ naſcit̄ in terris nō calidis eſt debile. Scḋe ſue v̄tutes
ſunt: q: eſt ſtipticū rep̄cuſſiuū ⁊ abſterſiuū: ⁊ hec eſt me-
dicina īmatiua ad generādā carnē. Tertie v̄tutes ſunt
ad curādas fiſtulas: ⁊ maxie q̄ ſunt in v̄ga ⁊ in ano: ⁊ ad
repercutiēdū apata q̄ ḡn̄ant̄ in oꝛe naribus ⁊ oculis: et
purgat cholerā ⁊ ſubam ſubtilē ⁊ groſſā. Et eſt ex medi
cinis q̄ nullū hn̄t periculū: eo q̄ nō ledit os ſtōchi ꝓpter
ſuā ſtipticitatē. Et virt⁹ ſua purgatiua eſt ꝓpinqua v̄tuti
agarici: excepto q: eſt debilioꝛis attractionis: eo q̄ aga
ricū attrahit ab extremitatib⁹ coꝛpis. Sꝫ aloe nō attra-
hit niſi qḋ eſt in extremitate ſtomachi ⁊ venis epatis: et
in illo hꝫ ꝓprietatē: ⁊ doſis eius eſt a. ʒ. j. vſq̄ ad. ij.
¶ Eluorat: caloꝛ ⁊ ſiccitas ipſius extendit̄ a p̄ gradu vſq̄ H
ad ſcḋm: ⁊ ſignat hoc q: facit aliquātulā abſterſionem:
⁊ mundificat renes: ⁊ aufert lentiginem. Et manifeſtioꝛ
eius proprietas eſt: quia valet ꝯ moꝛſum canis rabidi.
¶ Nanoca. i. carrui: al̄s ameos: q̄ plus querit̄ in hoc eſt
ſemē eius: ſua p̄ma virtus in caloꝛe ⁊ ſiccitate eſt in gra-
du tertio. ⁊ hoc eſt q̄a eſt cōpoſitum ex ſuba ignea terre-
ſtri aduſta: ⁊ ſignificat hoc q: hꝫ ſapoꝛē acutū mixtū cū
aliquantula amaritudine: ſcḋa virtus eius eſt apertio ⁊
diſſolutio: ⁊ tertia eſt p̄uocatio vrine.
¶ Amygdale amare ſunt calide ⁊ ſicce in ſcḋo ḡdu: exce-
pto eo: q: plus declinant ad caloꝛē: ⁊ min⁹ ad ſiccitatē:
⁊ in hoc ſunt q̄ſi in p̄ gradu: q: earū vnctuoſitas manife-
ſtat humiditatē. Et ſcias q: complexio q̄ hanc facit ope
rationē que eſt cōplexio calida hꝫ aliquā terreſtreita-

I tem:ꝛ ſapoꝛ earũ ſignat ſuꝑ hoc.Et opatiões eaꝝ tertie
ſunt ad aperiẽdũ oppilões epatis:ꝛ remouet doloꝛes
qui ſunt in hypocũdrijs ſplene:ꝛ renibꝰ:ꝛ adiuuãt ſuper
ſputũ humoꝝ groſſoꝝ viſcoſoꝝ qui ſunt in pectoꝛe ꝛ pul
mone.Et dico ꝙ maioꝛ pars opationũ haꝝ nõ fit ꝓpter
ſuꝑfluũ caloꝛẽ qui eſt in eis:ſed fit ꝓpter tẽperatã aper
tionẽ quã opaẜ in his materijs ꝑꝑ humiditatẽ vnctuoſaȝ
quã hñt:ꝛ ꝓpterea valẽt plus alijs rebus oĩbus in ape-
riendo oppilationeȝ pectoꝛis ꝛ pulmonis:ꝓpea qꝛ hec
membꝛa leduntur vt plus propter groſſos humoꝛes.
❡ Armoniacũ ẽ cal.ꝛ ſiccũ ſm ꝙ apparet ex tertijs ſuis
opationibꝰ:excepto qꝛ tenet parũ caloꝛis in tertio gͣdu:
ꝛ eſt ſiccũ in pͥo.Sed ſuus caloꝛ eſt in hoc qð eſt gũmi:
K qꝛ tu ſcis ꝙ gũmi ſunt igroſſata ꝛ iſpiſſata a caloꝛe:quia
ſunt ſuꝑfluitates terre naſcentiũ.Et vĩ in hoc gͣdu calo-
ris eſſe:eo ꝙ mũdificat:ꝛ ſic eſt gradus ſuus in ſiccitate:
propterea ga ſiccitas eſt ꝓpter viſcoſitatẽ ſuaȝ paucaȝ
que eſt in eo:ꝛ hoc eſt in cibus gummis.Et virtutes ſue
ſunt vt mollificent ꝛ diſſoluant duriciem que eſt in iun-
cturis ꝛ ſplene:ꝛ diſſoluant ſcrophulas.
❡ Alcanna ꝛ inueniẜ in frumẽto in cãpis:virtus eius eſt
ſicut virtus ſumach:magis deſiccat ꝛ plus digerit.
❡ Shaachileelneemaç:ꝛ dĩ roſa regis:ꝛ dĩ cal.ꝛ ſicca
in tertio gradu:eius ꝓprietas eſt qñ maſticaẜ vt trahat
flegma:ꝛ ſuccus ſuus mũdificat caput per nares.Et ter
tia eius virtus eſt vt remoueat ex oculo egritudinẽ ca-
ducũ:ꝛ valet moꝛphee:ꝛ prouocat menſtrua.
❡ Anhetũ calidũ eſt in p̃mo gradu:qð in arabico dĩ ſce-
nat:ꝛ attingit parũ ex ſcðo:ꝛ eſt ſiccũ in p̃ncipio ſcði:ꝛ
in fine p̃mi.ꝛ idcirco qñ coquiẜ cũ oleo hȝ diſſoluẽ ꝛ mi-
tigare doloꝛẽ:ꝛ maturat apata leuia:ꝛ iducit ſomnũ:eo
ꝙ qñ ðcoquiẜ cũ oleo reddit cõplõnẽ ipſiꝰ ad ſilitudinẽ
medicinarũ maturãtiũ:niſi qꝛ eſt aliquãtulũ magis cali-
duȝ ꝛ ſubtile:ꝛ hac de cã diſſolutiuũ eſt:ꝛ qñ cõburiẜ eſt
L in tertio gradu caloꝛis ꝛ ſic.ꝛ iõ valȝ vulneribꝰ ſanioſis:
ꝛ plus in illis q̃ ſũt in mẽbꝛis ſꝑmatis:ꝛ recẽs eſt minus
calidũ ꝛ plus humidũ:ꝛ iõ iſtud iducit ſomnũ ꝛ maturat
plus ſicco:ꝛ ſiccũ diſſoluit plus:ꝓpterea dicit.G.ꝙ qui
intrabant ad potationes faciebant ex eo garlandas.
❡ Camomilla que in arabico diciẜ habonog.calida eſt
ꝛ ſic.in pͥmo gra.Scðe virtutes ipſius ſunt vt aperiat
ꝛ diſſoluat vapoꝛes cutis:ꝛ mature:ꝛ habet propꝛieta-
tem in mitigando doloꝛem ventris.
❡ Aniſuȝ cal.eſt ꝛ ſic.in tertio gͣdu:iõ qꝛ ſubã ignea ſuper
ipm dñaẜ:ꝛ ſigt ſuꝑ hoc acuitas ſui ſapoꝛis cũ aliquãtu-
la dulcedie.Opatiões ſue ſcðe ꝛ tertie ſunt ad carminã-
duȝ vẽtoſitatẽ ꝛ ꝓuocat vrinaȝ:ꝛ aperit oppilationes.
❡ Ariſtologia.i.ȝarahũt:nõ vtimur niſi radice.Et ẽ q̃daȝ
lõga ꝛ q̃dã rotũda:rotũda foꝛtioꝛ eſt in icĩſione ꝛ ſubti-
liatione.ꝛ longa plus valȝ abſterſioni ꝛ gñationi carnis:
ambe calide ꝛ ſicce ſunt in ſcðo gradu:qꝛ ſunt cõpoſite
ex ſubã aliquãtulũ ignea ꝛ terreſtri aduſta:ꝛ ſignat hoc
M amaritudo quã hñt cuȝ moderata acuitate.Scðe earũ
opationes ſunt qꝛ ſubtiliant mirabilꝛ humoꝛes groſſos:
propterea remouẽt oppilões q̃ ꝓueniunt ab iſtis hu.
ꝛ extrahũt ſpinas:ꝛ remouent putrefactionẽ:ꝛ mũdifi-
cant ſoꝛdiciẽ:ꝛ faciũt gñari bonã carnem:ꝛ iſte ſunt ma
gis ꝓpꝛie in rotũda.Et tertie opatiões ſunt abſtergẽtes:
ꝛ curãt epiletpicos:ꝛ podagram:ꝛ arteticos.
❡ Lingua agni.i.plãtago:frida eſt ꝛ ſic.in ſcðo gͣdu.Ra-
dix eiꝰ minꝰ eſt frida ꝛ plus ſicca.ꝛ cũ ſiccaẜ foliũ eius eſt
ſicut radix.Et hȝ duas q̃litates:qꝛ cõpoſita eſt ex ſubã
aquea ꝛ terreſtri:ꝛ ſignat h̃ iſipiditas quã hȝ cũ ſtiptici-
tate.Scðe ipſius opationes ſunt:qꝛ ſiccat ꝛ repcutit:ꝛ
valȝ ꝯ mala apata ꝛ mãs putridas:ꝛ curat fiſtulas.Ter
tie ꝓprietates ſiue opatiões ſunt ꝯ vulnera inteſtinoꝝ

ꝛ ſtringit ſanguinẽ coꝝ:ꝛ vlcerationes que ꝓueniunt ex N
diſinteria.Et radix eius ꝯtra doloꝛẽ dentiũ valet:ꝛ ape
rit oppilationes epatis ꝛ renuȝ:ꝛ hoc eſt ga oĩs plante
radix calidioꝛ eſt ſuis folijs:nec illa ſunt pꝛiuata caloꝛe
cum videamus ꝙ abſtergunt ꝛ mundificant.
❡ Aſarabachara:qð ex ea valet eſt radix:ꝛ virtus eius
eſt ſimilis virtuti acoꝛi:ſed eſt foꝛtioꝛ hoc.
❡ Ebdarſian.i.coꝛtex maligranati ſylueſtris eſt calidum
in pͥmo gradu:ꝛ ſiccum in ſcðo vel tertio:quia compo
ſitum eſt ex ſubã ignea ꝛ terreſtri:ꝛ propterea eſt acu-
tum ꝛ ſtipticum:valet ſoꝛdiciebus ꝛ materijs diſcurren
tibus ab vno membꝛo ad aliud.
❡ Sparagus tẽperatus eſt aut parũ declinans ad cali-
ditatẽ:ꝛ hoc ſignificat qꝛ hȝ aliquantulã amaritudinem
que elixatione remoueẜ.Tertie eius operationes ſunt
ad aperiendũ oppilationes que ſunt in renibus:ꝛ ꝓpꝛie
radices ꝛ ſemen:ꝛ multũ valent ad doloꝛem dentium. O
❡ Dolium montanũ qð in arabico dĩ andriaȝabera hȝ
duas ſpẽs vel plures:ꝛ oẽs ſunt calide ꝛ ſicce:ꝛ prouo-
cant vꝛinam ꝛ menſtrua:ꝛ dictum eſt ꝙ valent contra
moꝛſum ſcoꝛpionis quãdo bibitur.ȝ.j.cum vino calido.
❡ Scolopendria temperata eſt in caloꝛe ꝛ ſiccitate:et
manifeſtum eſt ꝙ diſſoluit duriciem ſplenis:ꝛ aperit op
pilationes ipſius:ſicut bacca lauri in oppilatione epa-
tis:ꝛ hȝ a ſua propꝛietate frangere lapides.
❡ Alcanti ꝛ eam vocant hyſpani abuç ex ea operaẜ:aĩs
coquitur radix:ꝛ eſt abſterſiua ꝛ diſſolutiua:ꝛ quando
comburitur cinis eius magis calefacit ſubtiliat ꝛ diſſol
uit:ꝛ propter hoc curat alopiciam.
❡ Chartamum.i.ſemen pſitacoꝝ:ex eo vtimur ſemine:ꝛ
eſt ex medicinis manifeſtis in purgãdo flegma ſine ali-
quo timoꝛe:ꝛ eius nobilitas eſt quaſi nobilitate omniũ
medicinarũ purgantiũ.Doſis eius eſt a.ȝ.x.vſq; ad.xij.ꝛ P
multũ ſenibꝰ cũ ſicubꝰ ante cibũ comeſtũ valȝ.G.dicit in
primo de ſimplici medicina ꝙ calefacit ꝛ exiccat tẽpe-
rate:ꝛ in ſcðo libꝛo dicit ꝙ eſt calidum in ſcðo gradu qñ
applicaẜ hoĩ ꝑ modũ emplĩ:ꝛ diſtinguẽdũ eſt:qꝛ in p̃ di
xit de radice:in ſcðo de ſemine:ꝛ in alio de folio.
❡ Abſinthiũ cal.ẽ in p̃ gͣdu:ꝛ ſic.in ſcðo:qꝛ cõpoſitũ ẽ ex
ſubã terreſtri ꝛ frida:ꝛ terreſtri ignea aduſta:ꝛ ſigt hoc
ſtipticitas ſua cũ amaritudie ꝛ acumine:ſuccus ipſius ẽ
amarioꝛ ſuis folijs.Et tertie ſue ṽtutes ſunt:qꝛ hȝ ꝯfoꝛta
re ſtõchũ:ꝛ trahere qð ẽ in eo amarũ ꝑ modũ purgatio
nis:ꝛ h̃ facit ꝑ ṽtutẽ attractiuã:ꝛ ꝑꝑ amaritudinẽ laua-
tiuã.Et apit oppilões epatis:ꝛ ꝓuocat vꝛinã.Et ſi eſt
flegma in ſtõcho non ꝓdeſt ꝓpter ſtipticitatẽ ſuã.Et hȝ
multas ſpẽs:ſed melioꝛ oĩum eſt aromaticum:ꝛ ꝓpter
hoc ꝯfoꝛtat ſtomachũ ꝛ epar.Et in ſumma manifeſtũ eſt
ꝙ hȝ hec medicina ꝓpꝛietatem in ſtomacho ꝛ epate.
❡ Laurus:qð ex eo vtimur eſt ſuccus ꝛ oleũ:ꝛ ẽ calidũ
in pͥo:ꝛ tãgit parũ de ſcðo.iõ qꝛ eſt cõpoſitum ex ſubã
terreſtri aduſta cum ſubã terreſtri ꝛ frigida:ꝛ ſignificat Q
hoc ſapoꝛ amarus cum ſtipticitate:ꝛ idcirco ga cõiun-
cte ſunt cũ amaritudie aromaticitas ꝛ ſtipticitas:fit ex
ſucco ipſius melius oleũ qð poſſit eſſe ſtomacho frido ꝛ
epati:ꝛ nos non damus eius ſuccũ nec grana:qꝛ dicitur
ꝙ quando comeditur mouet vomitum ꝛ fluxum.
❡ Elȝunecat.i.balauſtia:eſt frida in ſcðo gͣdu:ꝛ tãgit ali-
qd ð tertio:ꝛ ſine dubio eſt ſic.in tertio.Et dicimꝰ ꝙ hoc
eſt:qꝛ eius ſubã ẽ frida:ꝛ ſiccitas in ea eſt foꝛtioꝛ fridita-
te.Eius opatiões ſunt ſtipticitas ꝛ ſic.ꝛ ſtringit ſanguinẽ
ꝛ ꝯſolidat:ꝓpter hoc poniẜ hec medicina hñtibꝰ fluxuȝ
ſanguinis:ꝛ hñtibꝰ excoꝛiationẽ iteſtinoꝝ:ꝛ mulieribus
hñtibꝰ fluxũ mẽſtruoꝝ ꝛ aliaruȝ hũiditatũ.Et dicit.G.ꝙ
nullus auctoꝛ fuit q huius medicine non recoꝛdaretur.
❡ Babalbeli:ꝛ i arabico dĩ chieſoni:folia iſtiꝰ plãte ꝛ ci
nie ꝛ

A me ⁊ flore ⁊ fructus, oīno ſunt fri. ⁊ ſic. ⁊ folia ſunt humidiora ṗdictis ꝓpter aquoſitatē exiſtentem in ipſis: ⁊ ꝓꝑ hͦ h̄z ꝓprietatē ad curādā egritudinē alchole: ⁊ ſilr̄ alias egritudines oris. Sed fructus eius cū̄ eſt imaturus frigiditas ⁊ ſiccitas in eo dn̄atur ꝓpter ſtipticitatē iuentā in ipſo: ꝫ qn̄ dictus fructus h̄z cōpletā digōnē: tūc eſt ꝓpinquus equalitati ꝓpter dulcedinem iuētā in ipſo. Et florū virtus exiſtit ipſius fructus: ⁊ oīa predicta ꝯferunt.

¶ Syaachilie: vtimur folijs ⁊ florib⁹ ⁊ fructib⁹: q̄uis folia ſint humidiora valent multū egritudinib⁹ oris ⁊ vulneribus inteſtinorū: ⁊ fluxui ventris: ⁊ debilitati ſtōchi: ⁊ ſputo ſanguinis. Sed radix eius h̄z ſubām calidam ⁊ ſubtilem: ⁊ ideo frangit lapidem qui eſt in renibus.

¶ Bdelliū duas h̄z ſpēs fortiter mollificat qd̄ in arabico dr̄ mocle. Ex eo ſūt ſpēs due: vna cicilie: ⁊ illa ē ſiue bdelliū illud eſt magnū: ⁊ alia ſpēs ſiue aliud bdelliū inueniť

B hic: ⁊ eſt arabicū. Virtus illius ṗma ſiue ſecūda eſt mollificare: ⁊ eſt fortiſſima virtus illius in hoc: ⁊ hoc potes cognoſcere ꝑ primā ſuā v̄tutē. Et alia. s. arabicū eſt ſuauior: ⁊ ē clarius alio: ⁊ hoc vocatur bdelliū arabicū ⁊ ē ſiccius alio: ꝫ recēs h̄z virtutē ſiciliani bdelliū arabicū. Et hoc arabicū frangit lapides qui ſunt in renib⁹: ⁊ qn̄ bibitur prouocat vrinā: ⁊ ꝓuocat vētoſitates groſſas ⁊ crudas: ⁊ valet cōtra dolores laterū ⁊ hypocundriorū: ⁊ in ſumma eſt ex medicinis q̄ purgāt flegma groſſum. Et h̄z proprietatē trahendi a neruis ⁊ iuncturis: ⁊ ipſū eſt melius inter medicinas laxatiuas: ⁊ doſis eius eſt. ʒ. j.

¶ Elgarzaria qd̄ hiſpani vocāt panicald: ⁊ in arabico alchartama: ⁊ alij ſecacul: ⁊ i latino yrigi dn̄r. Ga. ſentit qd̄ eſt cōpoſit⁹ ex diuerſis naturis ſicut nā roſe: excepto qa nō h̄z ſtipticitatē: ⁊ ſignificat hͦ qa h̄z inſipiditatem cum aliquātula dulcedīe ⁊ modico acumine: ⁊ hͦ h̄z plus in cortice: ⁊ videť q̄ ſit tēperatū aut parū declinans ad friditatē: ⁊ qd̄ eſt talis cōplxōnis eſt multi iuuamēti: operatiōes

C ſue ſunt repercuſſiue ⁊ diſſolutiue. Sꝫ eius manifeſta ꝓprietas eſt vt diſſoluat apāta ſuperpoſitū: ⁊ etiā ſi ſuſpendatur ſup ipm̄. Et noui medici dicūt qd̄ h̄z hāc ꝓprietatē in omnibus apoſtematibus: ⁊ etiam dicūt q̄ vtuntur eo in potu aque decoctionis eius. ipā miniſtrat vt defendat ne generetur apoſtema in partibus interioribus.

¶ Balſamus calꝭ eſt ⁊ ſic. in 2° gra. ⁊ oleum ſuū ē multū ſubtile: nec h̄z vllū calorē: quia ab hoībus creditur q videt qd̄ eſt ſubtile penetratiuū. Et virtus ⁊ fructus iſti⁹ ē iſti⁹ gūis: ꝫ minus eſt ſubtilis ſuo oleo. Et iſtō olꝫ h̄z multas ꝓprietates ⁊ mirabiles opōnes. Sue 2ᵉ opōnes ſunt quia diſſoluit oēs egritudines flegmaticas q̄ dure ſunt ⁊ tarde ad diſſoluēdū: ⁊ eradicat dolores q ſunt ex humoribus groſſis ⁊ ventoſis. alr̄. viſcoſis. Et ſue 3ᵉ opōnes ſunt quia frāgit lapides: ⁊ mulier ipregnatur q̄ defert ipſum ſup ſe q̄ non poterat impregnari ꝑꝑ oppilationē m̄ricis. Et eius proprietas eſt: qa eſt magna theriaca venenis: ⁊

D valet ℥ opiū bibitum: ⁊ valet ℥ diamātē bibitū: ⁊ cōtra fungos venenoſos: ⁊ ℥ aquā ferri diſtillati: ⁊ doſis eius ē a tribus partibus. ʒ. vſq; ad. j. ʒ.

¶ Iuniperus calꝭ eſt ⁊ ſic. in 3° gradu: ⁊ ē multū ſubtilis: qa qd̄ magis dn̄ať ſup ipſum eſt ſubā ignea: ⁊ poſt ipſam ſubā terreſtris aduſta: ⁊ aliq̄ntulū ſubā terreſtris frigida. Et ſignificat hͦ ſapor quē h̄z cū forti acumine ⁊ amaritudine ⁊ aliquātula ſtipticitate. Opōnes ſue ſcđe ſunt vt cōſumat putrefactionē q̄ eſt in vulneribus ⁊ apātib⁹: q̄ locus in quo nō eſt putrefactio nō ſuſtinet talē medicinā: ꝫ qn̄ poniť ſup putrefactionē ⁊ ſaniē cū melle mūdificat ipſam. Opationes ſue tertie ſunt: q̄ h̄z ꝓuocare vrinā ⁊ ꝓuocat mēſtrua fortius alia re donec faciat mingere ſanguinē. Et facit aborſum: ⁊ extrahit fetum mortuū: ⁊ ꝑꝑ ſuā ſubtilitatem ⁊ aromaticitatē poniť q̄nq; loco cuiuſdā

E ſpēi cinamomi dorſini: ⁊ eſt ēt cinamomū cū multa dulcedine ⁊ forti acumie: ⁊ dꝫ poni duplū illius loco dorſini.

¶ Albabac: hec plāta h̄z florē q aſſimilať roſe: ⁊ ē fortior roſa babanach: ⁊ ꝑꝑ hͦ magis diſſoluit illa donec liberet duriſſima apāta qn̄ miſcetur cum cera ⁊ oleo.

¶ Oſſa vuaꝝ paſſaruꝫ ſunt ſicca in tertio. alr̄. ſcđo gradu: vel accedunt parum ad ſecūdum: ideo qa cōpoſita ſunt ex ſubſtātia terreſtri frigida: ⁊ ſignificat hoc ſtipticitas ⁊ habet vltimū iuuamen in fluxu ventris.

¶ Aluſne in ligua hiſpanie dr̄ mulſa. hͦ naſciť ſup quercus ⁊ nuces: ⁊ eſt in tertio gradu frida: ⁊ hͦ ſignificat ſtipticitas quā h̄z: ⁊ cū hoc h̄z virtutē diſſoluēdi ⁊ mollificādi: ⁊ magis valet q̄ inueniť in quercu ꝓpter caliditatē q̄ eſt in ipſa arbore: eo q̄ ex ſuperfluitate ipſius nutritur.

¶ Sagtares videť q̄ ſit calidū in ṗmo gradu: vl̄ accedit parū ad 2ᵐ: idcirco q̄ cōpoſitū eſt ex ſubſtantia terreſtri aduſta cū ſubā terreſtri frigida: ⁊ ſignificat hoc ſtipticitas

F ſua cū amaritudine. Prime opationes ſue ⁊ ſecunde ſunt ad ſubtiliādū: aperiēdū ⁊ ꝓuocādū vrinā ⁊ ſilia. Et aliq dicūt qd̄ h̄z virtutē purgādi: ⁊ eſt vltima medicia ſtomachi ꝓpter ſtipticitatē ſuā: ⁊ etiam mundificat ꝑꝑ ſuā amaritudinē: ⁊ talis medicina qualis eſt hec: eſt magis propa ſtomacho q̄ꝫ alia medicina: ⁊ longe plus quādo aſſociať ſecum aromaticitas ſicut in abſinthio.

¶ Gentiana poniť hec medicina in gradu 3° cali. ⁊ ſic. ⁊ hͦ manifeſtať ex fortitudine ſue amaritudinis: ⁊ radix ipſi⁹ fortiſſima eſt ad ſubtiliandū ⁊ aperiendū oppilationes.

¶ Memithe. ponimus ipām in primo gradu frigiditatꝭ eo q̄ curat multoties oculoꝝ rubedines: qn̄ non ſunt fortes: ⁊ ei⁹ ſubā cōpoſita ē ex ſubā aquoſa ⁊ terreſtri: q̄ oīa frigida ſunt: excepto q̄ frigiditas ſm̄ Gal. nō eſt fortis: ꝫ eſt eius frigiditas ſimilis aque paludum.

G ¶ Alfocēg. i. mentaſtrū calidū eſt ⁊ ſic. i 3° gradu: ꝑ pea q̄ dn̄ať ſup ipſum ſubā ignea cū ſubā terreſtri aduſta: ⁊ hiis talem cōplexionē operationes ſunt manifeſte.

¶ Ligritia eſt humida in ṗmo gradu ⁊ excedit paruꝫ i calore tēperatā cōplxōnē. Gal. dixit q̄ aſſilať cōplxōni hūane: ⁊ ſignificat hoc dulcedo ſui ſaporis cū aliq̄ntula ſtipticitate: eo qa dulcedo tēpata ſignificat calitatē ⁊ humiditatem: ⁊ ſtipticitas ſua detrūcat aliqd ex ſuo calore ⁊ ſua humiditate: excepto q̄ ex humiditate remouet plus: ⁊ lenit aſperitatē q̄ ē in trachea arteria: ⁊ veſica ⁊ alioꝝ mēbroꝝ q̄ recipiūt aſperitatē. Tertie opōnes ipſi⁹ ſunt: qa

I puluerizata ⁊ poſita ſup oculū delet maculā q̄ ē i oculo: ⁊ carnē ſupfluā q̄ eſt in radicib⁹ vnguiū: ⁊ hͦ ſignificat qa radix ē calidior ſucco: ⁊ cōplxōnes quas diximꝰ ṗmo ſunt in ſucco: ⁊ qn̄ radix eſt vetus eſt amara: ſic ē illa q̄ nobis apportatur: q̄ aliter ſuccus eius humidior eſt ſua radice.

¶ Peonia. i. roſa aſinorū eſt radix calꝭa in ṗ gradu: ⁊ ſic. in tertio: qa eſt compoſita ex ſubā terreſtri frigida: ⁊ terreſtri aduſta: ⁊ ſubā ignea ⁊ aliq̄ntulū aerea: ⁊ ſignificat hͦ:

H quia qn̄ maſticamus ipſaꝫ primo ſentimus ſtipticitatem cum dulcedine: ⁊ qn̄ diu maſticamus ipſaꝫ ſentimus acumē cum amaritudine: ſcđe ſue opationes a cōplxōne ipſi⁹ ſciuntur: ⁊ tertie ſciuntur ſm̄ ex oppilationes epatis ⁊ renum: ⁊ hoc accidit propter acumen ⁊ amaritudinē: ſed

M ꝓpter ſtipticitatē quā h̄z ſtringit ventrem: ꝓprietas ſua teſtificata eſt a Gal. quia ſuſpēſa ad collū curat epilīaꝫ in pueris: ſed ab aliquibus dicitur q̄ non ſit verum: ⁊ hoc iam expertum eſt ⁊ non ſic inuenitur.

¶ Paſtinaca duas h̄z ſpēs. ſylueſtrē ⁊ domeſticam. ſylueſtris fortior ē domeſtica in oībus: ⁊ i ambab⁹ ē v̄tus calefaciēdi ⁊ ſubtiliādi: ⁊ i radice eſt virtus q̄ mouet coitū: ⁊ hoc etiā h̄z ſemē domeſtice. Sed ſemen ſylueſtris eſt calidius ⁊ ſiccius: ⁊ ideo ꝓuocat mēſtrua ⁊ vrinā: ⁊ ſylueſtris dicitur daucus: ⁊ eſt calidum ⁊ ſiccum in tertio gradu.

Intelligas ... famina. ... 21. cō. ... 22. ca ... c. ab. ... ⁊ nō ē ... dar.

Yde i phe... theuis

I ¶ Aegareldhaar.i.lignũ lauri ⁊ fructus eius bacca lauri
dı́. Hec arbor cũ fructu ſuo cal'ꝫ facit ⁊ exiccat multũ. Sꝫ
cortex arboris eſt debilioris caloris: ⁊ fortioris amaritu-
dinis: ⁊ hꝫ ſtipticitatē: ⁊ iõ frāgit lapidē: ⁊ valet ꝯ paſſio-
nē fridā epaꝫ: ebibitis q̃tuor danich ⁊ medio cũ vĩo aro-
matico. Sue radices ſunt cal'e i 2° gradu: ⁊ ſicce i tertio.
¶ Almoſtramcia eſt ex ſpēb' cibaſorꝫ operationes ipſius
ſunt eedē cũ opõnib' ipſius ex reb' iacboſoꝫ ſylueſtris: ſꝫ
eſt ſubtilior ipſo. Et operationēs ſue tertie ſunt attractio.
¶ Gládes oēs ſunt fride ⁊ ſicce: ⁊ h̃ cognoſcitur pp̄ multā
ſtipticitatē quā hñt: ſꝫ cortex ſue arboris maiorē hꝫ ſtipti
citatē: ⁊ in ambabus eſt coniuncta ſubtilitas cũ ſtipticita
te: ⁊ ꝓpterea hec eſt vna ex rebus que valet multũ flu-
xui menſtruorum ⁊ fluxui ſanguinis vndecũqꝫ.
¶ Acathemi.i. altea ſue ſcdē operationes ſunt: q: diſſoluit
relaxat ⁊ mitigat dolorē ⁊ maturat apata dura. Et radix
⁊ ſ. mia faciunt qḋ faciũt folia ⁊ flos donec eſt recens: ſꝫ
maiorē habēt ſubtilitatē ⁊ minorē ſiccitatē radicibus ⁊
K ſeminibus: ⁊ ſic dꝫ eē in oib' radicibus ⁊ ſeminibus terre
naſcētiũ: ⁊ iccirco maiorē habēt abſterſionē: ita ꝙ curāt
morpheā ⁊ ſemē frangit lapides qui ſunt in renibus: ⁊
tamē in radicibus eſt virtus ſtiptica: ⁊ ꝓpterea valꝫ aq̃
decoctionis eius excoriationi inteſtinorũ ex diſſinteria:
⁊ ſputo ſanguis: ego pono folia ⁊ flores calidos ⁊ ſiccos
in primo gradu: ⁊ radicem in principio ſecundi.
¶ Alzabit.i. oleũ qḋ trahitur ex oliuis maturis ⁊ non ſali-
tis: ⁊ quarũ cõplones non ſunt artificialiter mutate. aſſi-
milatur cõploni humane: ⁊ iā rememorauimus hoc in ci
bis. Sꝫ oleũ factũ ex oliuis non maturis hꝫ aliquā ſtiptici
tatem ⁊ retinet ex frigiditate fructꝰ ꝙ hꝫ ex ſtipticitate. Et
oleũ vetus ē calidius ⁊ ſubtilius tēperato: ⁊ pp̄ hoc ma-
iorē hꝫ vtutē diſſoluēdi ⁊ mitigādi dolorē. Sꝫ alia olea q̃
trahuntur ab alijs medicinis tenēt nāꝫ illaꝝ medicinarũ:
ſicut oleũ de lilio: ⁊ oleũ ſiſaminũ: ⁊ oleũ amigdalarum: ⁊
oleũ nucũ: ⁊ oleũ lauri: ⁊ oleũ de cymino: ⁊ oleũ de ſyna-
pi: ⁊ oleũ de myrtillis: ⁊ eſt ſtipticũ: ⁊ oleum de maſtice: ⁊
oleũ de oliuis ponit' loco olei ð lilio: ⁊ ecõtra. ⁊ oleũ de
myrtillis eſt frigidũ ⁊ ſtipticũ: ⁊ oleũ ſiſaminũ ē cal'm ⁊ hu
midũ: eodē mõ ⁊ oleũ amygdalaꝝ dulciũ. Sꝫ hoc tēpera-
tius eſt in calore: aut ꝙ hꝫ calorē cũ humiditate mixta cũ
aliq̃ntula ſtipticitate: ⁊ iõ hꝫ humectare ſiue calefacere: ⁊
mollificare: ⁊ in h̃ excedit oleum ſiſaminũ: ⁊ deſquinãte:
L ⁊ oleũ de maſtice. Et oleũ granorum viridiũ eſt compoſi
tũ virtutibus ſtipticis ⁊ diſſolutiuis: ⁊ propterea prodeſt
ſtomacho ⁊ epati plus oī alia re. Sed iſta olea ſiunt i ba
bylonia. Sꝫ in noſtris terris nõ trahuntur ex iſtis rebus
ꝓprie. Sed Gal'. dicit in libro ſuo ꝙ cõſuetuꝫ eſt trahere
oleũ myrthe ⁊ oleuꝫ maſticinũ: ⁊ oleũ ſquinãti ex ſeipſis:
⁊ bonitas iſtorũ excedit multũ bonitatē factorũ cũ oleo
oliuaꝝ in operationibus ⁊ virtutibus. Sed olea que cõ-
ſueta ſunt fieri cũ oleo oliuarum dulcium quibus aſſue-
ſcunt antiqui ⁊ moderni: ſunt ſicut oleũ roſ. ⁊ oleũ cydo-
niorũ: ⁊ oleũ liliorũ: ⁊ oleum viol. ⁊ oleũ nenufarinũ ⁊ de
alcheri. Et virtutes eorũ oleorum ſunt manifeſte ex vir-
tutibus ipſarum medicinarũ. Et ſcire debes ꝙ oleum oli
ue cum quo facimus dicta olea debet eſſe abſqꝫ alia ma
M la qualitate. Sed eoruꝫ virtus q̃ trahit' cũ oleo oliue nul
la ſunt virtuoſiora noſtris. Oleũ in quo infundunt' ꝓdi
cte medicine dꝫ eſſe ſuaue vt nõ manifeſtet' aliqua fort'
qualitas dominans in ipſo: ⁊ talis eſt rõ medicine: q: de-
bet eſſe patiens ⁊ non agēs: exceptis duobꝰ modis: vnꝰ
eſt qñ intentio noſtra eſt vt fortificemus operationeꝫ illius
medicine cũ qua miſcetur prius ⁊ accipienꝰ oleum i quo
dominetur qualitas ſimilis q̃litati medicine: ſecundus ē
qñ intendimus facere cõtrariũ illius medicine: ⁊ hoc eſt
qñ volumus facē frangere ex illius vtute. v.g. quādo vo

lumus ꝙ oleũ ro. diſſoluat nos ponimꝰ oleũ vetus: ⁊ qñ N
volumꝰ minuere ex ea ponimꝰ imaturũ: ⁊ qñ volumꝰ vt
aſſilet' vtuti roſarũ i fundimꝰ roſas i oleũ dulce ⁊ ſuaue.
¶ Alſaran.i. enula: ponimus ipſaꝫ in ſecundo gra. ca. ⁊ ſic.
⁊ manifeſtatur hoc quia ponimus ipſaꝫ in loco huius qḋ
confert flegmati groſſo muſcato in pectore ⁊ pulmone:
⁊ hoc facit ſua ſiccitate. Operationes ſue ſecundē ſunt: q:
rubificat ⁊ membra in humiditate a frigore.
¶ Barbacus.i. elleꝰ. hꝫ duas ſpēs: albũ. vꝫ. ⁊ nigrũ: ⁊ am
bo ſunt calidi ⁊ ſic. in tertio gradu: ſecunda eorum virtus
eſt abſterſiua: ⁊ ideo valet contra ſcabiem: ignem ſacruꝫ:
⁊ ſimilia: ⁊ non eſt tutuꝫ vti eo bibito vel comeſto: q: eſt
ex genere venenorum. Sed antiq vtebant' nigro ad eua
O euandā meliam. Sed eſt fortius in ledendo epar ⁊ pul-
monem: ſed noui ponũt loco eius lapidē lazuli. Sꝫ q̃uis
epithimus laudetur in euacuando meliam: nõ tamē hꝫ
tantā virtutē. Et magnes hꝫ ſilem virtutē purgādi cũ el
leboro: excepto quia eſt fortioris attractiōis eo: q: eſt la-
pis: ⁊ pp̄ ſiccitatē q̃ eſt in eo: ⁊ lapis lazuli ſuauior eſt eo.
¶ Eua.i. rubea tinctorũ. calida eſt in 2°: ⁊ ſicca in 3° gra-
du: iõ q: eſt compoſita ex ſuba terreſtri aduſta et ſubſtā-
tia terreſtri frigida: ⁊ ſignificat h̃ ſua amaritudo cũ põti-
citate. Operationes ſue ſcdē ⁊ tertie habēt aperire op-
pilationem ſplenis: ⁊ epatis: ⁊ ꝓuocare vrinā ⁊ ſangui-
nem menſtruum: ⁊ poſſibile eſt vt faciat nigere ſangui-
nem: ⁊ abſtergit tēperate: ⁊ ideo valet tinee quādo diſtē
peratur cum aceto: ⁊ ſuperponitur: ⁊ quidam dant bibe
re ſciaticis cum hydromelle.
¶ Olibarda.i. eupatoriuꝫ valde manifeſta ē in fortifican-
P do vtutē epatis: ⁊ aperiēdo oppilões eiꝰ: q: cõpoſita ē
ex ſuba ſtiptica ⁊ amara: ⁊ iõ debemꝰ ponere eā i p̄ gra-
du: quia amaritudo eſt manifeſtior in ea ſtipticitate ſua.
¶ Zinziber ca. eſt in 3° gradu cũ multa ſtipticitate v'hu-
miditate: ⁊ iõ tardat in calefaciēdo corpꝰ: qḋ nõ facit pi-
per: quia calefactio zinziberis ē calore corpis: ⁊ ꝑmuta-
tio piperis ab eodē ē ſicut ꝑmutatio lignoꝝ viridiũ ⁊ ſic-
corũ ab igne. Et piper longuꝫ eſt ſile zinziberi: ⁊ ꝓpterea de
bet poni zinziber in primo gradu humiditatis.
¶ Epithymus eſt ca. ſic. in tertio gradu ⁊ eſt laudabil': vt
dctũ eſt in euacuando meliam: ⁊ doſis eius eſt a. ʒ. ij. vſqꝫ
ad. iij. ⁊ in decoctionibus a. v. vſqꝫ ad. vij. ⁊ indiget refre-
nantibꝰ: q: cõtriſtat propter ſuam ſiccitatem: ⁊ iõ nenu-
far ē vltimũ ſuũ frenũ: eo ꝙ ꝓpter aromaticitatē ſuā re-
mouet ipſiꝰ malitiā: ⁊ ꝓpter humiditatē ſuā remouet ip-
ſius ſiccitatē: excepto q: cũ h̃ diminuit ſuũ calorē. Et me-
dicina nõ indiget refrenatiõe ab oibꝰ ſuis q̃litatibus vel
partibus niſi a parte qua purgat hoc a calore: aut a par
te ſue euāt i ꝺnis. Et ſi refrenaret' epithymus cũ ponis h̃
plus acceptarent excepto in febricitātibus: ⁊ ſilr põt re-
frenari cum amygdalis: vel cũ ſemine melonis.
¶ Mentha calida eſt ⁊ ſicca in ſecundo gradu: ⁊ attingit
Q ex tertio: ⁊ habet amaritudinem cum ſtipticitate: confor
tat ſtomachum ⁊ mouet coitum.
¶ Haama.i. mētha: h̃ herba ē hortina: ⁊ ꝓpter h̃ hꝫ ſuper
fluā humiditatē: ⁊ pp̄ hoc prouocat coitũ: ⁊ ipſa eſt res q̃
aſſociat' rebꝰ nõ bñ digeſtiuis: ⁊ ſapor ipſiꝰ amarus eſt cũ
ſtipticitate: ⁊ ex hoc apparet ꝙ minorē hꝫ caliditatē de-
liachacos: ⁊ propterea ipſaꝫ ponimus in caliditate ⁊ ſic-
citate in ſecundo extēdētem ſe vſqꝫ ad tertium.
¶ Tapſia eſt gũma ruthe ſylueſtris: ſm̄ q̃ſdam medicos:
virtus eiꝰ eſt acute vtutis ⁊ calefacit caliditate forti: ⁊ pp̄
hoc eſt in tertio gradu caliditatis ⁊ humida in primo. Et
ſignificat' eius humiditas ex hoc: q: cito corrumpit' ⁊ nõ
recipit paſſionē a corpore niſi poſt aliquantulam horam
quēadmoduꝫ facit zinzi. ⁊ proprietas eius ē attractio ex
profundo corporis: ⁊ reſoluit qḋ ab ipſa trahitur.

¶ Tormos

A ¶ Tormos.i.lupini: qñ elixãtur in aqua tãdiu ꝙ ipſorum remoueaꝭ amaritudo ſunt medicina nutritiua: ⁊ qñ ſunt amari faciũt qᵭ cõſueuerunt facere medicine amare ex abſterſione ⁊ exiccatione ⁊ reſolutiõe ⁊ ex apertione oppilationum epatis ⁊ ſplenis: ⁊ prouocatione menſtruoꝝ: ⁊ interfectione lumbricoꝝ ⁊ in extractiõe fetus ⁊ remouent morpheam: ⁊ purgant cholerã: ⁊ remouent offuſcationes membroꝝ ⁊ diſſoluunt ſcrophulas: ⁊ propter hoc ponimus ipſos in caliditate ⁊ ſiccitate in principio tertij gradus: vel in fine ſecundi.

¶ Lactuca. dicit Gal. ꝙ ſua friditas eſt ſilis friditati riuuloꝝ: ⁊ ſignificat h̃ q: nõ curat fortẽ heriſipillam: ƺ curat debilẽ: ideo debemus ipſaꝫ ponere frigidã in pmo vl̃ in principio ſecũdi gradus: ⁊ vſus ſuiſemis ꝯſumit ſperma.

¶ Alaſce: qᵭ quidam vocant corrutha: calefacit ⁊ deſiccat in tertio gradu: ⁊ operationes eius prouocant menſtrua ⁊ vrinam: ⁊ extrahunt fetus a corpe: ⁊ aperiunt oppilationes: ⁊ mundificant pectus ⁊ pulmonem.

B ¶ Dele.i. viſcus operatiões eedẽ ſunt cũ tapſia in opationibus pmis ⁊ ſecundis: ⁊ eſt calidiſſimus cũ ſupflua hũiditate: ⁊ extrahit a ꝓfunditate corporis: ⁊ h̃ agit cum multa tarditate pp ſuperfluã humiditatẽ in ipſo exiſtentem.

¶ Viola frigida ẽ ⁊ humida: ⁊ iccirco debet poni in 2° gradu: iuuamẽta ſua manifeſta ſunt apud vulgares.

¶ Cenapalcail.i. cauda equina: ⁊ in latino dꝛ centinodia: virtus ipſius eſt ſtiptica cũ amaritudie: ⁊ ideo deſiccat in vltimo abſqꝫ pforatione: ⁊ ꝓpter h̃ ſigillat vulnera magna: ⁊ cõfert vlceribus inteſtinoꝝ ac ſputo ſanguis: ⁊ fluxui mẽſtruoꝝ: ⁊ maxime illa que eſt rubea: ⁊ tenaſmoni: ⁊ dicunt aliqui hoĩes ꝙ curauerunt cũ ea vlcera veſice.

¶ Caſtratus. huius vegetabilis flores ⁊ folia deſiccãt deſiccatione forti abſqꝫ mordicatione: ⁊ eſt manifeſte plurimi iuuamẽti qñ ſigillat vulnera. Et qñ aduritur cortex iſtius arboris cinis eius deſiccat deſiccatione vehemẽti: ⁊ ꝓpter hoc cõfert porris ſeu verrucis: ⁊ maxime habẽtibus capita clauorum qui fixi ſunt in cute: q: quando recipitur cinis eius ⁊ miſcetur cũ forti aceto: ⁊ ſuperponiꝭ

C eis eradicat eos. Et gũma iſtius arboris remouet omnia que ſunt vel ſiunt ſupra pupillaꝫ oculi vnde obſcuratur viſus: eo quia iſta gũma ſubtiliat ⁊ mundificat.

¶ Indicum cũ quo tingitur multũ deſiccat ſine ſubtilitate: quia amarum eſt ⁊ ſtipticum: ⁊ ẽ duaruꝫ manerierum .ſ. ſylueſtre ⁊ domeſticum ⁊ ſylueſtre eſt fortius domeſtico. Opationes ſue ſunt vt conſolidet vulnera que ſunt in duris mẽbris: ⁊ etiã ſi ſunt in extremitatibus muſculoꝝ: ⁊ abſcindit fluxum ſanguinis: ⁊ valet multuꝫ vulneribus fiſtulatis: ſed ſylueſtre eſt fortius in vulneribus putridis propter fortitudinem ſue deſiccationis: ⁊ domeſticuꝫ eſt vtilius in apoſtematibus domeſticis vel in medela apoſtematum quia vlcerat ea: ⁊ ſylueſtre valet multum contra oppilationem ſplenis: ideo debemus ipſum ponere

D calidum in ſecundo: ⁊ ſiccum in tertio: ⁊ domeſticũ calidum in primo: ⁊ ſiccũ in ſecundo.

¶ Pulegium riuuloꝝ ca. eſt ⁊ ſic. in tertio gradu: quia eſt compoſitum ex ſubſtantia ignea cum aliquantula parte terreſtri aduſta: ⁊ ſignificat hoc acumen ipſius cum aliquantula amaritudine. Operationes ipſius ſecũde ſunt diſſolutiue: ſubtiliatiue: ⁊ deſiccatiue. Tertie ad prouocãdum vrinam: vt dictum eſt ꝙ valet multum leproſis: ⁊ morſis ab animalibus venenoſis: ⁊ maxime qñ ſuperponitur: ⁊ occidit vermes qui naſcũtur in auriculis: ⁊ montanum fortius eſt: ⁊ plus valet.

¶ Canella vel cinamomum.i. recapaldereca. ca. eſt ⁊ ſic. in ſecundo gradu: ⁊ in ſiccitate plus extẽditur: ⁊ hoc eſt: q: compoſitum eſt ex ſubſtantia terreſtri cum ſubſtantia aerea equaliter: ⁊ hoc teſtificatur Gal. ⁊ cuꝫ hoc hꝫ ſubſtantiam ſubtilem igneam a qua habet ſuam aromaticitateꝫ: ⁊ ſtipticitas ſua cum modico acumine ſignificat terreſtrem ſubſtantiam. Et canelloſitas ſua ſignificat ſubſtãtiam aeream ſuper ipſam dominantem: ⁊ hoc ſcitur propter naturam cannarum. Iuuamenta ſua manifeſta ſunt in ſtomacho ⁊ epate: quia illa eſt ex medicinis in quibus inueniuntur aromaticitas ⁊ ſtipticitas. ⁊ acumen ⁊ ꝙ habet tam nobilem complexionem roborat omnia membra. Et dicit Gal. ꝙ pars ſubtilior que eſt in eo eſt minor alijs: ⁊ daſceni eſt fortior in iuuamento. E

¶ Capparis calidus eſt in ſecundo: ⁊ ſic. in tertio. quia cõpoſitus eſt ex ſubſtantia terreſtri ⁊ frigida: ⁊ terreſtri aduſta: ignea ⁊ ſubtili: ⁊ ſignificat hoc amaritudo dominãs: ⁊ poſt hoc habet proprietatem contra vitia ſplenis: propterea quia illud quod facit exire cum ſtercore eſt ſanguineum: ⁊ tunc remouet dolorem ſplenis. Et hoc idem F facit in alijs humoribꝰ groſſis: q: educit eos ꝑ vrinam: ⁊ prouocat menſtrua: ⁊ attrahit flegma ex capite quando maſticatur: ⁊ valet contra ſciaticum dolorem: ⁊ contra dolorem dentium quando maſticatur.

¶ Alcharf.i. naſturciuꝫ eſt ca. ⁊ ſic. in 4° gradu: ⁊ virtꝰ ſua eſt ſilis ſynapis virtuti: ⁊ eſt medicina q̃ datur loco cibi.

¶ Cardamomũ calidum eſt ⁊ ſic. in tertio gradu: ⁊ nõ eſt mihi neceſſe manifeſtare operationes ipſius. q: habet ſimilem complexionem nec ſcdas nec tertias. Sꝫ ꝯueniẽs eſt mihi dicere proprietates eorum manifeſtiores. ⁊ hoc debuiſſemus feciſſe ab ipſo principio. Sed eſt accõmodatio iuuamenti in his que dicta ſunt: ⁊ eſt in hoc fructu cum amaritudine aliquantulum caloris.

¶ Carui in caliditate ⁊ ſicci eſt in tertio gradu. ⁊ propter hoc expellit ventoſitates ⁊ prouocat vrinam: ⁊ non ſoluꝫ ſemen ſed totum.

¶ Calicha.i. caſſia lignea ca. eſt ⁊ ſic. in tertio gradu. q: cõ G poſita eſt ex pauca ſubſtantia terreſtri. ⁊ ſubſtãtia ignea: ⁊ illa eſt dominans. ⁊ ſignificat hoc acumen qᵭ hꝫ cũ aliquãtula ſtipticitate: ⁊ eſt ex bonis ſpeciebus aromaticis. ⁊ idcirco confortat membra principalia: ⁊ exoppilat oppilatiões epatis: ⁊ prouocat mẽſtrua: ⁊ habet alias operationes quas debet facere talis complexio.

¶ Arbor nucum eſt frigida ⁊ ſicca in ſecundo gradu: ⁊ folia ⁊ rami habent aliquam ſtipticitatẽ: ideo ꝓpter ſtipticitatẽ ſue complexionis profundatur pars eius ſubtilis in ſubſtãtia ſtiptica que eſt in ipſa: ⁊ ideo facit qᵭ poſſent facere que eẽnt maioris ſtipticitatis ipſa. ⁊ ideo decoctio eius bona medicia eſt vulue apoſtemate: ⁊ de fructu ipſius iam rememorati fuimus alibi.

¶ Cubebe ſunt ſubẽ ignee ⁊ terreſtris: ⁊ cũ h̃ ſunt aromatice. Et tu ſcis opõnes quas faciunt tales medicine.

¶ Pinee calide ſunt ⁊ ſic. i tertio gradu: ⁊ gũmi ꝓpinquũ in quarto: ſua ſecunda virtus eſt putrefacere carnẽ mollem liquefaciendo. Et ꝓpterea ſunt in primo gradu medicinarum putrefactiuaꝝ: ⁊ ꝓpterea cõſeruãt carneꝫ mortuorum a putrefactione ꝓpter ſuã deſiccationẽ: ⁊ alias eorũ corrũpunt ꝓpter virtutes ſuarũ naturaꝝ: nõ ꝓpter humiditatẽ ſupfluam: ⁊ nõ cõſeruant niſi dura membra. Et ſunt optima medicina in aere peſtilẽtiali: ⁊ fortiſſima medicia ad reſiſtendũ ipregnationi: ⁊ qñ mulier fert. al. ſtat ſuper ſe: ⁊ quando iniungitur virga ex eis faciũt aborſum: ⁊ occidunt vermes qui ſunt in ventre ⁊ ſerpẽtes deglutitos: ⁊ ſi ſuperponantur ventri doloroſo ꝓpter corroſionẽ incontinenti dolor mitigaꝭ. Et pinguedo q̃ gñaꝭ in alchiterra.i. pars vnctuoſa que adunaꝭ in mutata q̃ eſt ei ſupra in principio decoctiõis ſubtilis: ⁊ cũ eſt cocta efficiꝭ ſpiſſa ⁊ illa aperit vulnera ⁊ diſcooperit neruos. Sed illud quod eſt liquidum poſſibile eſt vt curet vulnera: ⁊ hꝫ ſimilem virtutem picis: ⁊ curat ſcabiem. H

I ¶Centaurea hꝫ duas ſpecies maiorē ⁊ minorē: ⁊ ambe
habent vnā complexionē: ⁊ maior habet ſaporē acutū
cum ſtipticitate ⁊ aliquātula dulcedine: ⁊ nō debem⁹ vti
ea niſi radice: ⁊ de minori vtimur folijs ⁊ ſtipite: ⁊ ideo
cōpoſita ē ex ſubſtātia terreſtri aduſta ⁊ frigida: ⁊ aperit
oppilationes ⁊ incidit humores groſſos: ⁊ cū hoc habet
virtutem purgādi eos: ⁊ ideo clyſterizantur cū ea ſciatici
⁊ podagrici: ⁊ abſtrahit hūores cholericos ⁊ groſſos: ⁊
aliquando tantum purgat vt trahat ſanguinolentos hu.
⁊ tunc fortius prodeſt ⁊ prouocat mēſtrua fortiter ⁊ ab-
ortire facit: ⁊ cū hoc habet virtutem conſolidatiuā vul
nerū propter ſuam ſtipticitatem.
¶Gūmi ceraſorum habet proprietatem frangēdi lapidē
⁊ poteſt eſſe hoc ideo qꝛ eſt gūmi: quia dominans ſuper
complexionem gūmi eſt calor: ꝗuis quedā ſint que non
ſunt talia niſi comparatione ad corpus humanum ſicut
gummi quod nominatur karabe.
¶Caſtoron. i. betonica: complexio iſtius eſt cal. ⁊ ſicca: ⁊
hoc atteſtat ſapor: qꝛ in ipſa eſt amaritudo cū acuitate: ⁊
ideo icidit hu. groſſos: ⁊ frangit lapidē q generat in renibus
⁊ mūdificat pulmonē ⁊ pect⁹: ⁊ aperit oppilatiões epat
K ⁊ ꝓuocat menſtrua: ⁊ ꝯfert epilepticis: ⁊ ſciaticis: ⁊ quā-
do ponitur ſuper morſū aīaliū venenoſorū ꝯfert: ⁊ va-
let ſciaticis etiam quando bibitur: ⁊ eructuationi aceto-
ſe: ⁊ ꝓpterea ponimus ipſam in gradu tertio ca. ⁊ ſic.
¶Hafas. i. galla: ⁊ acerbe ſunt frigide in ſecūdo gradu ⁊
ſic. in tertio: galla eſt frigida in primo ⁊ ſic. in tertio: ⁊ ſigni
ficat hoc ſtipticitas que eſt in ea cum modica pōticitate:
⁊ eſt repercuſſiua: ⁊ quādo comburitur eſt acutior ⁊ ſic-
cior ⁊ ſubtilior: ⁊ eſt neceſſe quando vis ſedare ſanguinis
fluxum aſſare ipſam ⁊ poſtmodum extinguere ipſam in
aceto: aut fortiſſimo vino.
¶Almuz. i. cera citrina eſt tēperata inter quatuor qualita
tes: ⁊ qꝛ pōt applicari carni poſuerunt ipſam medici ma
teriā omnibus cataplaſmatibus ⁊ vnctionibus calidis
⁊ frigidis: ſicut ſunt illi qui nominant cerotum: hāc cerā
citrinam. al. nucritam: quaſſatam vel malaxatā in aqua
Gal. laudauit in egritudinibus acutis ⁊ nominatur cera
lota. Et cera habet virtutem maturatiuam per modum
oppilationis ⁊ nō eſt ex medicinis quas ponimus in cor-
pore: ⁊ habet aliquantulam virtutem diſſolutiuā quam
acquiſiuit a melle: ⁊ quādo remouetur citrinitas que eſt
L in ea tunc eſt proprie materia ⁊ cera pura.
¶Halberea. i. catapucia eius grana hñt virtutē purgan-
di: ⁊ cū hoc hñt ꝟtutē abſterſiuā ⁊ diſſolutiuā: ⁊ ideo eſt
ca. in ſecundo gradu. ⁊ ponit in gñe calidoꝝ ⁊ ſiccorum.
¶Darſeni. i. canella ſubtilis dulcis aromatica ca. eſt ⁊ ſic.
in 3° gradu: ⁊ eſt ſupremū in oībs medicinis aromaticis q̄
reſiſtūt putrefactioni: nec hꝫ parē in his operationib⁹.
¶Alteradit. i. barba hyrcina eſt frigida in tertio gradu: ⁊
ſic. in 2°: qꝛ dominans in ea eſt ſubſtantia terreſtris ſtipti
ca: ⁊ radix eius fortior eſt folijs ⁊ cōſolidat vulnera: ⁊ va
let ſordidis vulneribus propter ſuā deſiccationem ⁊ ad
inteſtinorū vlcerationē ⁊ fiſtulis. Et in ſumma facit qꝺ
faciunt medicine multe. al. nō fortis ſtipticitatis: ⁊ ꝯfert
debilitati ſtomachi ⁊ ſolutioni ventris: ⁊ vlcerationibus
M inteſtinorum: ⁊ fluxui menſtruorum.
¶Laudanum eſt calidū in primo gradu ⁊ tangit ex ſecun
do: ⁊ aliquantulam habet ſtipticitatem ⁊ eſt ſubtilis ſub-
ſtantie cum acumine: diſſoluit ⁊ maturat: ⁊ valet paſſio-
nibus matricis: ideo qꝛ habet cum his virtutibus virtu-
tem ſtipticitatis: propterea valet ad permanentiam ca-
pillorū: eo ꝙ conſumit humiditatem extraneam que eſt
in eorum radicibus: ⁊ ſtringit ſua ſtipticitate poros in qui
bus oriuntur capilli. Sed non eſt ſufficiens in obuiatio-
ne alopicie: iccirco quia illa indiget medicinis magis diſ-

ſolutiuis: quia generat ex hūorib⁹ groſſis ⁊ viſcoſis. N
¶Alibleb. i. mercurialis ca. eſt ⁊ ſicca i primo gradu: ⁊ eſt
compoſita ex ſubſtātijs cōtrarijs: hoc eſt ſtiptica: acuta ⁊
aquea ⁊ ineſt ei quādo eſt recens vt leuiter purget: ita ꝙ
eſt in principio primi gradus in medicinis purgatiuis: ⁊
ideo datur in principio ſc. ante digeſtionē: ſicut dantur
caſſia fiſtula: tamarindi: ⁊ his ſimilia. Et qui biberit ex ſuc
co mediam libram purgat choleram groſſam ⁊ flegma:
⁊ ſi coquatur in vino quando recens eſt conſolidat ma-
gna vulnera ⁊ ſanat vlcerationem factam ab aduſtione
ignis. Et ſi folia ipſius coquantur in aceto valet multum
paſſioni ſplenis: ⁊ flos ſuus valet in hoc plus ⁊ ex ſucco
ſuo fit caputpurgium: ⁊ tūc valet multū materijs diſcur-
rentibus antiquis ad aures ⁊ ad nares.
¶Haanthal. i. colloquintida: eſt ex medicinis fortibus in O
purgādo flegma: ⁊ eſt in fine grad⁹ medicinaꝝ purgātiū:
qꝛ attrahit a ꝓfunditate corporis: ita ꝙ iducit eradicatio
nem iteſtinoꝝ: ꝓpea neceſſe eſt refrenare ipſā multū cū
dragaganto ⁊ amygd. ⁊ fiſtici ſunt ſufficientes ꝓ his duo-
bus: ⁊ doſis eius eſt a. q. tertijs. ℥. j. vſqꝫ ad vnum karatē.
¶Halſemec eſt gūma que fortiter ſtringit: ⁊ propter hoc
intrat in medicinis eradicantibus inteſtina: ⁊ proprie qū
non habet qualitatem acutā: ⁊ facit quemadmodū che-
cabre. ideſt gummi arabicum.
¶Cuſbera. i. coriādrum calidum eſt in primo gradu: ⁊ eſt
compoſitum ex ſubſtātijs 3rijs: hoc eſt ex ſuba amara ⁊
ſuba aquea ⁊ ſtiptica: ⁊ ſm hoc facit diuerſas opatiões:
hoc eſt qꝛ quando cataplaſmatur heriſipilla cū farina or-
dei curat ipſam: ⁊ quando miſcetur cum farina fabe diſ-
ſoluit ſcrophulas: ⁊ dicit ꝙ hꝫ ꝓprietatem ad retinendū
cibū in ſtomacho donec fuerit digeſtus: ⁊ aromatizat car
nes cum quibus coquitur. ⁊ ſi homo biberet ex eius ſuc-
co mediam libram in noniſunio eſſet mortuus.
¶Coſtū calidū eſt ⁊ ſiccū in ſecundo gradu: ⁊ eſt cōpoſitū
ex ſubſtātia terreſtri aduſta ⁊ ignea: ⁊ ſignificat hꝫ magna
amaritudo eius cū acumine. Et operatio ſue cōplexiōis
eſt rubificare membra quibus ſuperponitur: quia trahit
ſanguinem ad acutē ⁊ prouocat vrinam: ⁊ ſanguinē men
ſtruum: ⁊ occidit vermes: ⁊ curat tineam.
¶Alcoſtan. i. liliū albū. calidū eſt ⁊ ſiccū in ſcdo gradu. ⁊
hoc dicimus qꝛ eſt amarū. ⁊ hꝫ aquoſitatē tēperatā. ⁊ iō
oleū ipſius eſt abſqꝫ aliqua mordicatione. ⁊ eſt ſupremū
oibus rebus que diſſoluunt res in matrice: ⁊ folia ſua co
cta ⁊ poſita ſup carnē cōbuſtā ab igne. ⁊ cū aq̄ feruēti cū P
oleo roſato mixta incōtinenti liberat. Et radix eſt fortior
folijs: ⁊ propterea prouocat menſtrua ⁊ mollificat duri-
ciē omnium mēbrorum ⁊ proprie matricis.
¶Crocus calidus eſt in 2° gradu ⁊ ſiccus in primo: eſt di-
geſtiuus ⁊ confortatiu⁹ cordis. ⁊ hꝫ ſubam calā ſtipticā
⁊ ſtipticitas ſua eſt ex rebus q̄ adiuuāt ad digōnē quā fa-
cit: eo ꝙ propter illam moratur in poris ⁊ ſtat in illis.
¶Halbaſal. i. cepe eſt calidum in 4° gradu: ⁊ hꝫ groſſā
ſubſtātiam: ⁊ ideo qñ ponit in ano aperit orificia venaꝝ:
⁊ prouocat ſanguinē hemorroydalē ⁊ menſtruum: ⁊ ſuc- Q
cus eius valet aque que defluit ad oculum: ſed obſcurat
oculos qñ ſunt impediti ab humoribus groſſis. ⁊ habet
humiditatem ſupfluam: ꝓpter quā mouet coitum.
¶Halcedef. frigidus in ꝑmo gradu eſt vel tēperatus: eo
quia ſtipticitas in ſuo ſapore eſt: ſed in ipſo non eſt aliqd
caliditatis vel acuitatis niſi modicū: tamen in eius ope
rationē inuenitur multi iuuamenti: eo quia caliditas exi-
ſtens in eo facit profundare ſtipticitatem in ꝓfundo cor
poris abſqꝫ amaritudine vel mordicatione: ⁊ ob hoc ei⁹
operationes ſunt ad remouēdum ea que retenta ſunt in
ꝓfundo corporis egritudinū putridarū ⁊ eradicāt ea oi-
no abſqꝫ ipedimento. Et eſt in fine tutū a nocumētis: eo
quia

A quia natura calidarum medicinarum ⁊ ſiccarum: q̄uis habeant naturam remouēdi. Attrahunt tamē ad locū alios humores. Et propter hoc hec res cōfert omnibus maculis ⁊ veſtigijs carnis: ⁊ caliditas que eſt in ipſo eſt lator virtutis ſtiptice.

¶ Scoadi.i.cyperi: id q̄ð operatur ex hac herba ē eius radix ⁊ ponimus ipſam in caliditate ⁊ ſiccitate in ſecundo gradu. eo quia in ſuo ſapore non inuenitur acuitas niſi modicū ſtipticitatis. Et eius operationes ſecunde ſunt: quia conferunt mirabiliter vulnerib⁹ difficilis conſolidationis cauſa multarum humiditatum: ⁊ etiam conferunt vlceribus oris: ⁊ frangunt lapides: ⁊ prouocant vrinam ⁊ menſtrua.

¶ Alchāna: que operantur ex iſta ſunt folia ⁊ rami: ⁊ vir⁹ ēius compoſita eſt ex ſub̄a frigida ⁊ calida: ⁊ pp̄ hoc deſiccat abſq; mordicatione: ⁊ confert vlceribus que veniūt in ore ex gn̄e alchole: ⁊ valet ēt alchole: ⁊ deco-
B ctio illius valet aduſtioni ⁊ ēt apatibus ardentibus.

¶ Elſoc.i.iuſquiamus manifeſtū eſt q̄ eſt maxime frigiditatis. al. multe humiditatis.

¶ Magdeene.i.catapucia. Ipſius grana purgat cholerā quādo deglutiuntur a decem vſq; ad quindecim: ⁊ q̄ habent ventrem fortē maſticent iſta grana: ⁊ qui habent debilem deglutiant integra.

¶ Acetoſa: virtus ipſi⁹ eſt compoſita: eo q̄ a ſemē eius h̄z ſtipticitatem cū acetoſitate: ⁊ propter hoc valet cōtra fluxum ventris cum vlceratione inteſtinorum.

¶ Alzurac eſt in quarto gradu caliditatis: odor eius: ⁊ ſapor ⁊ virtus: aſſimilantur odori naſturcij: ⁊ ſuo ſapori: excepto quia eſt maioris deſiccationis naſturcio.

¶ Alcheiri.i.viola de romania: ſunt eniz in ſecundo gradu caliditatis: ⁊ hoc ſignificatur ex amaritudine ſui ſaporis ⁊ extrahunt ſecundinam ⁊ faciunt aborſum: ⁊ ſemen eius eſt fortius flore: ⁊ aperiunt oppilatiōes cerebri q̄n odorantur: ⁊ propter hoc quando ſuſpenduntur ad col-
C la epilepticorum liberantur.

¶ Halanſaz.i.licium: hoc eſt compoſitum ex ſub̄a groſſa ⁊ reſolutiua ⁊ pertinet ſiccitati ⁊ eſt ex medicinis appropriatis oculis ⁊ auribus: ⁊ habet multas operationes ſc̄z modum medicinaꝝ que ſunt illius complexionis.

¶ Lauſemacanium. hoc eſt manifeſtum nobis: eius proprietas eſt ſanguinem ſtringere vndecunq; exeat: ⁊ eſt complexionis frigide ⁊ ſicce: ⁊ oritur in ripis fluminum valde currentium.

¶ Thus calidum eſt in ſecundo gradu ⁊ ſiccum in primo: q̄a habet amaritudinem cū ſtipticitate: ⁊ facit naſci carnē in corporibus humidis. Et habet aliquantulam virtutem maturatiuam: ſed cortex ipſius habet manifeſtiorē ſtipticitatē: ita q̄ ponitur in quarto gradu in medicinis exiccatiuis: nec h̄z ſuperfluum calorē: vel acumen: ideo
D ponitur in medicinis que valent contra fluxum ⁊ ſanguinis ſputum ⁊ vlcerationem inteſtinorum.

¶ Belbeſe.i.macis: dicitur q̄ð ſit cortex cuiuſdaz fructus qui apportatur de india: compoſitus eſt ex diuerſis ſubſtantijs magis dominans eſt ſubſtantia terreſtris: ⁊ minus eſt ſubſtantia ſubtilis calida: ⁊ eſt multe ſtipticitatis cum aromaticitate. Sua prima virtus eſt ſicca in primo gradu. Sed caliditas vel frigiditas nō ſunt manifeſta in eo. Sua ſecunda virtus eſt cōfortare ⁊ retinere: ⁊ valet contra paſſionem cordis: ⁊ contra fluxū ventris. Et bene teſtificabitur per Gal. q̄ valet propter ſuam ſtipticitatem contra vlcerationem inteſtinorum.

¶ Scedes.i.polium. virtus eius ſimilatur virtuti ſpice.

¶ Albeczi virtutem habet diſſoluēdi ⁊ maturandi.

¶ Lephaa. ideſt mandragora: frigida eſt in tertio gradu: ⁊ etiam eſt habens aliquantulā caliditatem: ⁊ poma ip-
ſius habet humiditatem: ⁊ propter hoc prouocant ſomnum: ⁊ cortices ſuarum radicum ſunt ſicce: ſed eius radix debilior exiſtit. E

¶ Halcaſiueg.i.feniculū calidū eſt in tertio gradu ⁊ ſiccū in ſecundo: ⁊ propter hoc prouocat lac: ⁊ vrinam ⁊ mēſtrua: ⁊ confert deſcenſui aque ad oculum: ⁊ ſunt duarum ſpecierum: domeſticum ⁊ ſylueſtre: ⁊ domeſticum eſt humidius ſylueſtri: ⁊ quia habet aliquam horribilitatē habet proprietatem confortandi membra vrine.

¶ Maſtix calidus eſt in ſecūdo gradu ⁊ ſiccus in 3°: ⁊ habet ſtipticitatē ⁊ diſſolutionē: ⁊ manifeſtatio ſui iuuamenti ſpecialr̄ eſt in ſtōcho: ⁊ generaliter in alijs mēbris.

¶ Scaunix.i.nigella calida eſt ⁊ ſicca in tertio gradu: ⁊ ſignificat hoc quia eſt in vltimitate amaritudinis cum ſubtilitate: ⁊ ligata in panno lineo valet odorata ad reuma frigidum: ⁊ occidit vermes: ⁊ diſſoluit inflationem: ⁊ eradicat verrucas: ⁊ producit cum poſſe menſtrua: ⁊ facit
erigere membrum. F

¶ Alchelilamelec.i. mellilotum: vel corona regia. habet virtutem diſſoluendi: digerendi: ⁊ repercutiēdi: ideo debet poni calida ⁊ ſicca in primo gradu.

¶ Alces.i.mel calidū eſt ⁊ ſic. in ſecundo gradu: ⁊ eſt multe abſterſionis: ⁊ eſt cibus medicinalis ⁊ proprie in ſenibus: quia cibus eſt in ipſo multum iuuatiuus: quia in eis conuertitur in ſanguinem bonum. Sed mel canne q̄ ēt eſt mel eſt minoris caloris alio melle: ⁊ minoris abſterſionis: nec habet illam mordicationem quā habet mel: idcirco eſt maioris iuuamenti alio melle membris que nocentur a nimia abſterſiōe. ſicut ſtōchus: pulmo: ⁊ veſica. Et iſte due medicine facte ſūt a medicis materie electuariorum ⁊ ſyruporum: eo quia natura amplectitur eas ⁊ in eis delectatur: ⁊ quando lauatur eſt eius operatio ꝓ-
pinqua operationi mellis canne. G

¶ Caſcaſi.i.papauer. frigidum eſt ⁊ humidū: albū eſt frigidum in tertio gradu: ⁊ nigrum in quarto: album valet cōtra tuſſim que fit a materijs calidis: ⁊ defendit pulmonē ab vlcerationibus ipſarū: ⁊ facit ſuauiter dormire: ⁊ nigrum eſt malum: quia facit ſomnum ſtupidum.

¶ Heltrog.i.pomum citrinum. Cortex ipſius habet maximum iuuamentū ſtomacho ⁊ epati: ⁊ eſt tēperatus aut calidus in primo gradu: ⁊ ſiccus i ſecundo: ſed acumē q̄ð habet non ſignificat multum calorem: quia paucus calor quādo eſt cum ſtipticitate inducit acumen ⁊ mordicationem. Et dicit Galenus quando dominatur ſiccitas terrea adipiſcitur acumen. Sed ſemen eſt calidum cū forti ſiccitate: ⁊ eſt ſupremum bezaartis venenis que occidunt a tota ſpecie: ſed pulpa ipſius eſt frigida ⁊ humida. ⁊ generat groſſos humores.

¶ Alcarfar.i.tamariſcus cōpoſitus eſt ex ſubſtantijs com
poſitis: quia h̄z ſtipticitatem cū diſſolutione: ꝓpter quā H
multū valet ſpleni: ⁊ ideo dr̄ q̄ qui bibit cū vaſe facto ex eo non incurrit paſſionē ſplenis. Et ſuus fructus habet ſtipticitate fortem ꝓpinquam ſtipticitati galle.

¶ Hes.i.myrtilla multum ſuper ipſa dominatur ſubſtantia terreſtris ⁊ frigida: ⁊ ſignat ſuper hoc ſtipticitas quā habet ⁊ conſtrictio quam facit.

¶ Halmu. q̄ð operatur ex iſta eſt radix: ⁊ eſt calida in tertio: ⁊ ſic. in 2°: vrinā ꝓuocat ⁊ mēſtrua: ⁊ h̄z ſupfluā humiditatē: ⁊ q̄ ð ea comederit multū dolorē capitis ꝑciat.

¶ Harlarmel.i.cicuta calida eſt ⁊ ſic. in tertio gradu. incidit humores groſſos: ⁊ prouocat vrinam ⁊ mēſtrua: ⁊ valet dolori ſpatularum: ⁊ purgat flegma.

¶ Sobol.i.ſpica: ⁊ ſunt ex ea multe ſpecies: ⁊ melior eſt ea que venit ex india: cali. eſt in primo gradu: ⁊ ſic. in ſecundo: ⁊ hoc eſt ex eo quia eſt compoſita ex ſubſtantia terreſtri ⁊ frigida multum: ⁊ aliquantula ignea ⁊ aliquā-

I tula terreſtri aduſta: ꝛ q̄a eſt compoſita ex his virtutib⁹
cum aromaticitate ſua eſt ex melioribus reb⁹ epati ꝛ ſto
macho: vel ſuperpoſita vl' bibita: propterea quia confor
tat membrum ꝛ deſiccat materiam que ibi fluit.
¶ Hamal. i. acetum: qḋ videtur ex eo eſt vt dominans ſup
ipſum ſit ſubſtantia frigida propter acetoſitatem que eſt
in eo: q̄uis habeat partem vnam igneam que indicatur
propter ipſius acumen. ꝛ iam dictum eſt ꝙ acumen pro
uenit propter fortem ſiccitatem cū modico calore ꝛ mul
ta ipſius morſio non ſignificat ſuper multam caliditatē:
quia hoc prouenit a ſubtilitate: ꝛ etiā acetoſitas in eo ꝙ
eſt acetoſitas incidit: ꝛ maxime quando aſſociatur calo-
ri: ꝛ ideo debemus ipſum ponere frigidum in ſecundo. ꝛ
ſiccum in tertio: ꝛ maxime vetuſtum.
¶ Berberis fructus eius ſtiptice virtutis eſt: ꝛ incidit ꝛ
ſubtiliat ꝛ ſtringit omnē fluxum oīum egritudinum.
¶ Lac arborum eltif. i. aſa fetida: calidius eſt omni alio
lacte arborum ꝛ ſubtilius: ꝛ propter hoc diſſoluit plus ce
teris ꝛ eius proprietas eſt quia confert vulue quando ſu
ſpenditur collo.
K ¶ Halcarſena. i. orobus: ſiccus eſt in ſecundo gradu: ꝛ ca-
lidus in primo: ꝛ eſt medicina inciſiua: ꝛ aperit oppilatio-
nes: ꝛ ſi nimis comederet ex eo faceret mingere ſangui-
nem: ꝛ generat in corpore carnē duram ꝛ mēbra dura.
¶ Jbanſir. i. oppoponacum: eſt calidum in tertio gradu
ꝛ ſiccum in ſecundo: ꝛ habet attrahere flegma ex iunctu
ris: ꝛ quaſi hec proprietas continet omnia gummi que
purgant. doſis eſt. ʒ. j.
¶ Piper radix eius aſſimilatur coſto: ꝛ arbor eius in prī-
cipio ſui ortus nominatur darfufel: ꝛ hoc eſt piper lon-
gum: ꝛ eſt humidius alio pipere. Et aliud piper quando
non eſt maturum eſt album: ꝛ quando eſt maturum eſt ni
grum: ꝛ ambe ſpecies ſunt calide ꝛ ſicce in tertio gradu:
ꝛ quidam dicunt in quarto.
¶ Beſbeg. i. polypodium eſt quaſi temperatū in primis
qualitatibus: ꝛ ſignificat hoc quia ſuper ipſum dominat̄
dulcedo cū ſtipticitate: ꝛ deſiccat ſine mordicatiōe: eius
proprietas eſt purgare melancholiam: ꝛ eſt ſecura me-
dicina: ꝛ eſt melior epithimo: quia non habet qualitatē
exeuntem ab equalitate: doſis ſua eſt. ʒ. x.
¶ Praſſium calidum eſt in ſecundo gradu: verſus finem
L ꝛ ſiccum in tertio: prope medium aut in fine: aperit oppi
lationes ſplenis ꝛ epatis: ꝛ mundificat pectus ꝛ pulmo-
nem: ꝛ prouocat menſtrua ꝛ vrinam. Et facit omnia que
faciūt medicine amare. ꝛ ſuccus ipſius mixtus cum mel-
le multum valet paſſionibus oculorum: ꝛ poſitum in na
ribus valet ictericis: ꝛ valet contra antiquum dolorem
auris: quia mundificat vias neruorum aurium.
¶ Succus qui inuenitur in alueis apū calidus eſt in fine
ſecundi gradus: vel in principio tertij: ſua ſecunda virt⁹
eſt mirabilis attractio.
¶ Halacarta. i. piretrum ex eo vtimur ſolum radice: ꝛ ha
bet vnam virtutem vſtiuam: ꝛ ideo eſt calida in quarto
gradu: ꝛ ideo mitigat dolorem dentium: ꝛ valet vt dicit̄
contra epilepſiam ꝛ ſimiles egritudines ei: ꝛ rigoribus
interpolatarum febrium.
M ¶ Alfagel. i. raffanus: calidus eſt in tertio gradu: ꝛ ſiccus
in ſecundo: ꝛ ſemen fortius eſt: ꝛ valet contra ſerpiginē
ꝛ ſimiles: ꝛ aufert citrinitatem quibuſlibet membris cor
poris. Et ſylueſtris eſt fortior domeſtico: ꝛ eius ſuccus de
glutitus ſubtiliat viſcoſitatem que ē in fiſtulis pulmonis:
ꝛ clarificat vocem.
¶ Raued. i. reubarbarū: compoſitum eſt ex diuerſis ſub-
ſtantijs ex ſubſtātia terreſtri ꝛ frigida que ſignificatur ꝑ
ſtipticitatem. ꝛ ex ſubſtantia ignea que ſignificatur ꝑ co
ctionem: ꝛ ex ſubſtantia aerea que datur per raritatē ꝛ
ſpongioſitatē: ꝛ eſt vna ex manifeſtioribus rebus in iu- N
uamento epatis ad aperiendas oppilationes ꝛ cōfortan
dū ipſum: ꝛ ſimiliter prodeſt ſtomacho. Et Gal. ꝛ alij me
dici dicunt ꝙ cōſtringit ventrem: ꝛ nos videmus ꝙ pur-
gat: ꝛ eſt mirabilior alijs medicinis purgatiuis: quia fre-
num ſuum eſt cum eo: quoniam nulla medicinarum pur-
gatiuarum eſt ſine veneno aliquo in aliqua parte ſui iſta
excepta: eo quia confortat omnia mēbra corporis: ideo
poſſumus dando ipſum pro purgatiuo refrenare alias
per ipſum medicinas.
¶ Alcarſas. i. apium montanum calidum eſt ꝛ ſiccum in
tertio gradu: eo ꝙ ſapor eius eſt amarus ꝛ acutus: ꝛ pro
uocat vrinam ꝛ ſanguinem menſtruum: ꝛ diſſoluit tumo
res ꝛ hortulanum debilius eſt eo.
¶ Andraton. i. herbatura: in lingua hiſpana: andration: O
quod ex hac operamur eſt eius radix: ꝛ eſt calida in ter-
tio gradu prope finem: ꝛ deſiccat in ipſo: ꝛ confert egri-
tudinibus neruorum ꝛ paſſionibus pectoris ꝛ pulmonis
quando fiunt ex humoribus groſſis: ꝛ quādo ſuffumigan
tur homines ea reprimuntur humores deſcendentes a
cerebro ꝛ aperit eius oppilationes: ꝛ quādo ponitur ſu-
per dentem dolentem ꝛ corroſum ſanat illū: ꝛ ſuccus ei⁹
in omnibus predictis fortior exiſtit: ꝛ adhuc lac ipſius
fortius exiſtit.
¶ Halſedep. i. ruthaſylueſtris cali. eſt ꝛ ſic. in quarto gra-
du: ſed hortulana eſt in tertio: propterea quia ſapor ſuus
eſt acutiſſimus ꝛ amarus: ꝛ eſt iuuatior in ſoluendo tumo
rem: ꝛ carminando ventoſitatem: ꝛ priuat coitum.
¶ Ceſſet. i. pix eſt calida ꝛ ſicca in tertio gradu: plus deſic
cat q̄ calefaciat. Sed liquida ꝛ recens plus calefacit q̄
deſiccet. valet contra aſma ꝛ empima: doſis eius eſt quā
titas vnius. ʒ. ꝛ. 5. cū melle: ꝛ valet contra albedinē vn
guium ꝛ morfeam: ꝛ maturat apoſtemata dura: ꝛ fortior P
in maturando eſt cum eſt recens ꝛ humida.
¶ Alpelep. i. caſtanea frigida eſt ꝛ humida in primo gra-
du: folia ſua piſtata ꝛ poſita ſuper apata que naſcuntur
in genibus curat. Et cortex ipſius arboris ꝛ ipſe caſtanee
habent virtutem deſiccandi: ꝛ ideo quando ſunt cocta in
aceto valent contra dolorem dentium. Et fructus cōbu
ſtus ſuppoſitus valet tyrie. Et eſt neceſſe vt cuſtodiatur
quilibet a puluere qui adheret a folijs illi⁹ arboris: quo-
niam multum nocet canne pulmonis ꝛ viſui ꝛ auditui.
¶ Uirga paſtoris eſt in ſecundo gradu medicinarum in-
frigidantium: quia cōpoſita eſt ex ſubſtantia terreſtri fri-
gida ꝛ aquea: valet contra incenſionem ſtomachi: ꝛ rep-
cutit materias aduſtas: ꝛ idcirco intercipit fluxum men-
ſtruorum: ꝛ curat oppilationem inteſtinorū: ꝛ intercipit
fluxum ſanguinis a quacunq̄ parte veniat.
¶ Roſa cōpoſita eſt ex ſubſtantia terreſtri frigida: ſubtili:
ꝛ aerea calida: ꝛ aquea: ꝛ ſignificat hoc ſapor vel odor ꝛ
aquoſitas. Et ſemē ipi⁹ ſtipticus ē ea: ꝛ eſt frigida ꝛ ſicca
in p̄ gradu: ꝛ confortat ſtomachum ꝛ epar ꝛ alia mēbra.
¶ Sumach eſt forte i ſtipticitate ꝛ ſiccitate frigidū in ſcdo Q
ſiccū in tertio gradu: opationes ſue ſunt manifeſte.
¶ Aſpaltum: ꝛ in arabico cebeoneg. ꝛ iterpretatur expel
lens ventoſitatē: illud gummi calefacit. ꝛ ſubtiliat ſm q̄
faciunt alia gummi: ꝛ eſt abſterſiuum: ꝛ eſt ex meliorib⁹
medicinis que poſſint eſſe ad aquā deſcendentē ad ocu
los ꝛ ad fuſcedinem viſus: que fit ab humoribus groſſis
ꝛ eſt ex medicinis purgatiuis: que trahunt flegma a ner-
uis ꝛ iuncturis: ſicut bdellium oppoponacū: ꝛ anzarat:
quia hoc eſt proprium in gummi ꝛ bdellium eſt in hac re:
quaſi in primo gradu purgationis: ꝛ poſt ipſum eſt aſpal
tum ꝛ oppoponacū: ꝛ poſt ipſum anzarat: ꝛ doſis aſpal
ti eſt a. ʒ. j. vſq̄ ad mediam.
¶ Et anzarat deſiccat ſine mordicatione iō ꝯſolidat vul
nera

A nera facta propter percuſſionem.
Satirion.i.teſticuli vulpis: ⁊ in arabico baldaalzaba-
lep.calidū eſt cū multa humiditate: ⁊ propterea mouet
coitū: ⁊ noīa ſapiētū euiſalic: ⁊ euoſalic iurauerunt in eo
rum aīabus quia curat ſpaſmum poſtreme partis quan
do bibitur eius ſuccus cum vino nigro ſtiptico.
Alcarſſas.i.apium: eſt tante caliditatis ꝙ ꝓuocat men
ſtrua ⁊ vrinam: ⁊ diſſoluit ventoſitatem ⁊ inflationem.⁊
proprie ſemen eius: huiuſmodi eſt multarum ſpērū: ⁊ for
tior omnium eſt que nominatur hecarcalion.
Et endiuia quedam eſt ſylueſtris ⁊ quedam domeſtica.
Sylueſtris eſt frigida ⁊ ſicca in primo gradu: domeſtica
eſt frigidior ⁊ humidior ⁊ ſignificat hoc eius ſtipticitas
cū amaritudine: ⁊ ſtipticitas maior eſt amaritudine. Iu-
uamē ipſius maximū eſt: quia cōfert epati a tota ſubſtā-
tia: quia dictum eſt ꝙ ſanat epar calidū ⁊ frigidum qua
B liter. Sed mihi videtur ꝙ plus conferat calido ꝗ̄ frigi
do: quia amaritudo que eſt in ea abſtergit ⁊ aperit ſine
multa calefactione.
Halanchat.i.cepa ſquilla: calida eſt in ſecundo gradu:
⁊ virtutē habet inciſiuam: ſed non minus calefacit: ⁊ nō
vtimur ea niſi aſſatā ⁊ cocta.
Halſcia.i.abrotanum: eſt herba multe amaritudinis ⁊
nocet ſtomacho ⁊ interficit vermes ſua amaritudīe ⁊ ca
lefacit in fine ſecundi gradus: ⁊ deſiccat in tertio.
Aſcicelios.i.ſiſeleos.hec herba ⁊ ipſius ſemen hꝫ ꝓpe
tatē calefaciendi tantum donec prouocat vrinā valida
ꝓuocatione: ⁊ cū hoc ſubtiliat: ⁊ propter hoc cōfert epi
lepticis ⁊ cuidam egritudini nominate orthomie.
Scenſcani.i.ſiſaminum.al'. ſiſſamum calefacit ī fine pri
mi gradus: ⁊ in principio ſecundi: ⁊ humectat in tertio:
eius oleum eiuſdem proprietatis exiſtit.
Halgazar.i. paſtinaca ipſi⁹ ſunt due ſpecies.ſ. domeſti
ca ⁊ ſylueſtris. Sylueſtris fortior exiſtit in prouocandoi
mēſtrua ⁊ vrinam. Et folia harum ipſa⁊ piſtata ⁊ ſuper-
poſita vulneribus corroſiuis ſanant ipſa.
C Harcaf.i.cardus: alchi: eſt calidū in ſecundo: ⁊ ſic.in 3°:
mūdificat putredinem per vrinā ſi in corpore adſit quā-
do coquitur in vino ⁊ datur ad bibendum. Et remouet
fetorem ſubaſcellarum: ⁊ ꝙ diſſoluitur ex toto corpore.
Et generaliter hꝫ reſiſtere a tota ſubſtātia quaſi putre-
factioni: ⁊ eſt medicina cibalis que dat ſaporē carnibus:
Et iccirco vtuntur eo nobiles loco melongiarum.
Allium calidum eſt ⁊ ſiccum in tertio gradu.
Elmaar.ca.eſt ⁊ ſic.in tertio gradu: occidit lūbricos in
pueris: ⁊ hꝫ abſterſionē: ⁊ propterea ponitur in collirijs
que habent remouere vngulam: ⁊ miſcetur cum medici-
nis que dantur contra antiquam tuſſim ⁊ aſma: ⁊ eſt me
dicina manifeſta in maturando. Et poteſt eſſe ꝙ bonitas
ſue maturationis eſt: ideo quia ſubtiliat materiā eo mo-
D do quo nō relinquit ſiccitatem groſſitiem nec duriciem
parti remanenti. Et hec maturatio eſt laudabilior cete
ris omnibus: quia in hac medicina non poteſt dici ꝙ ma
turet oppilādo poros: eo quia abſtergit. Nec poteſt dici
ꝙ hoc faciat per ſimilitudinem cōplexionis cum corpore
humano. quia calidum eſt ⁊ ſiccum in tertio gradu.
Sticados cōpoſitū eſt ex ſtipticitate cū amaritudine ⁊
aromaticitate: ⁊ ideo dꝫ poni in primo gradu rerum que
calefaciunt ⁊ in ſecundo earum que deſiccant. Opera-
tiones ſue ſecūde ⁊ tertie ſunt aperitiue ⁊ abſterſiue ⁊ cō
fortatiue omnium membrorum interiorum ⁊ exteriorū:
⁊ ideo vtilior medicina eſt hec contra laſſitudinem om-
nibus alijs medicinis. Iccirco quia laſſitudo non eſt niſi
defectus virtutis propter onus humorum.
Londiſi.i.elleborus albus calidus eſt in quarto gradu:
⁊ ſiccus in eodē: ⁊ cōmouet ſternutationē: ⁊ eſt venenū

quare non debet poni in corpore. E
Storax calamita calida eſt in ſecundo gradu: ⁊ ſicca in
primo: ⁊ ſignum huius eſt quia mollificat ⁊ curat tuſſim ⁊
valet reumati ⁊ aſperitati gutturis ⁊ pectoris: ⁊ ꝓuocat
menſtrua quando bibitur: aut ex ea fit peſſarium.
Ficus nos fuimus locuti de eis in eo ꝙ ſunt cib⁹. Sed
nunc dicemus in eo ꝙ ſunt medicine: virtutē habēt ma-
turatiuā quādo fit ex eis emplaſtrū ⁊ ꝓprie ſicce. Et ſicce
⁊ virides habent laxare ventrem. Et decoctio ipſarum
quādo multum coquuntur aſſimilatur melli: ſed comple
xio ſue arboris eſt calida ⁊ ſubtilis: ⁊ proprie lac: ⁊ ideo
dixit ꝙ euellit verrucas ⁊ laxat ventrē: ⁊ ſylueſtres ſunt
fortiores in hac re domeſticis.
Selec.i.bleta. habet virtutē bauracicam: ⁊ decoctio
F eā remouet: ⁊ eſt abſterſiua ⁊ mollificatiua: ⁊ eius ſucc⁹
ſuppoſitus in naribus diſſoluit ſuperfluitates cerebri: ⁊
in albis plus manifeſtatur hec virtus ꝗ̄ in nigris: quia
nigre habent aliquantulam ſtipticitatem.
Halcuba.i.fenugrecum: ⁊ eſt calidum in ſecundo: ⁊ ſic
cum in primo. Et propterea habet ꝓpriā virtutem mol
lificandi duritiem vulue.
Titimallus eſt in fine caloris ⁊ proprie eius lac: ⁊ poſt
illud ſemē. ⁊ poſt illud folia. ⁊ poſt illud radix. Radix co
cta in aceto remouet incontinenti dolorem dentium: ⁊
maxime ſi eſt dens corroſus: ⁊ quando cadit in aliqua
parte oris comburit illā. Et propterea neceſſe eſt qn̄ vo
lumus ipſam ponere ſuper dētes alij dētes circūtegant
ꝗ facit cadere dentē corruptum. Lac incidit pilos qn̄
ſuperponitur: ⁊ ſi multoties ſuperponatur euellit ⁊ pri-
uat. Ualet etiā cōtra omnes verrucas ⁊ omnes fiſtulas:
⁊ hoc totum faciunt ſemina ⁊ folia: ſꝫ debilius.
Cathira ideſt dragagantum: virtutē habet congluti-
G natiuam: frangit acumen rerum acutarum: neq̄ deſic-
cat: vt alia gummi.
Alchace.i.lactuca: hec herba ſubſtātie eſt humide cum
modica frigiditate ⁊ ſubſtantie ſicce eſt ſylueſtris: ſꝫ do-
meſtica habet ſubſtātiā aquoſam: ⁊ ꝓpter hoc maturat
apoſtemata calida: ſed nō frangit lapides exiſtēs in reni
bus: ⁊ ob hoc ponimus ipſam in primo gra. frigiditatis
⁊ tēperatam inter humiditatem ⁊ ſiccitatem.
Hupuephatabalep.ideſt vua vulpis: que in latino no
minatur vua canina vel maruella frigida eſt ⁊ ſic. in ſe-
cundo gradu.
Halmielep.i.mulſa: in lingua hiſpana ⁊ eſt viriditas in
uenta ſuper aquam: frigida ⁊ humida eſt in gradu 3°.
Halduchal.i.dactylariū: oēs ptes ipſius dactylarij ſti-
pticitatē hn̄t manifeſtam: ſed fructus eius cū eſt matu-
rus aliquā hꝫ caliditatem: cortices vero arboris maio-
rem habent ſtipticitatē alijs partibus ipſius.
Heuſericon.i.ypericon neliſricon.al'. melliſicon: ⁊ qui- H
dam appellant hanc herbam cordialem: eo quia aſſimi
latur cordi. calida eſt cum ſubtili ſubſtantia: ideo prouo-
cat vrinam: ſed debemus vti folijs ⁊ non ſemine: facto
emplaſtro ſuper combuſtionem ignis ſanat. Siccata ve
ro ⁊ puluerizata poſita ſuper ſordiciem ſanat: ⁊ quidā
dant ipſam contra ſciaticam.
Halcuſa.i. hyſſopus calida eſt ⁊ ſicca in tertio gra. cū
ſubtili ſubſtantia: ⁊ eſt ex rebus magis iuuatiuis ad ape
riendas oppilationes: ⁊ ad ſubtiliandū humores.
Lens habet frigiditatem non fortem: ⁊ eſt temperata
inter caliditatem ⁊ frigiditatem: ⁊ eſt ſicca in ſecūdo gra
du: decoctio ipſius laxat ⁊ medulla ipſius ſtringit: ⁊ id-
circo qui vult ſtringere ventrem debet coquere len-
tes pluries in aqua: ⁊ proiecta ea poſtmodum ponere
aliam ⁊ ſtringunt.
Ualeriana. vel fu.ꝗ̄ bn̄ aromatica eſt: eq̄lis eſt virtuti

I ſpice. Sed melius valet ea in rebus plurib⁹: quia plus prouocat vrinam ſpica.

¶ Dalcherina.i.galbanum calidū in principio tertij gradus eſt: ſiccum in principio ſecundi: habet virtutem diſſolutiuā ⁊ mollificatiuam.

¶ Camedreos ca. eſt ⁊ ſic. in ſecundo gradu: ⁊ ſignificat h̄ amaritudo cum acumine: ⁊ prouocat menſtrua ⁊ incidit humores groſſos ⁊ exoppilat membra interiora.

¶ Beſcarcoton.i.pſilium frigidum eſt in ſecundo gradu ⁊ medium inter ſiccum ⁊ humidum.

¶ Camepitheos calidum eſt in 2°: ⁊ ſic. in tertio: oſtans in ſapore ipſi⁹ eſt amaritudo cū acumine. valet yctericie q̄ fit ex oppilatione ⁊ prouocat menſtrua ⁊ vrinam.

¶ Cinis rex cōbuſtarū ē cōpoſitus ex cōtrarijs reb⁹: hoc eſt ex partibus terreſtribus ⁊ partibus ꝓpinquis nature fluxus que lotione remouetur: ⁊ remanet pars terreſtris deſiccatiua ſine mordicatione ⁊ cineres diuerſificatur ſm diuerſitatem rerum ex quibus ſunt.

K ¶ Fumus oīs eſt calidus deſiccatiuus. Et q̄uis fumus habeat hāc cōplōnē: tñ ſemper pmanet in eo virtus rei ex q̄ eſt fumus. propterea vtimur in medicatiōe palpebrarum inuerſarum fumo thuris ad generandum bonā carnē ⁊ ad faciendum naſci pilos palpebraꝝ: ⁊ vtimur in medicatione oculorꝫ apoſtematorum propter decurſum humorum. Et fumus myrrhe eſt ſimilis fumo thuris: ſꝫ fumus thuris eſt aliquantulum fortior. Fumus terbentine eſt fortior. al'. ſimilis fumo picis.

¶ De medicinis que ex mineris ſunt. Cap. 43m.

HVCVSQVE locuti ſumus de vna parte medicinarū terre naſcentium que magis vſitate ſunt in arte medicine ſꝫ q̄ teſtificatū eſt a Gal. ⁊ alijs: ⁊ compendioſe locuti ſumus. ideo quia poſuimus ea quaſi exempla alijs que aſſimilantur eis in q̄litatibus ſupradictis: excepto in ꝓprietatibus. Deinceps volumus loqui de medicinis que appropriant̄ mineris.

¶ Thitinacrū.i.terra ſigillata eſt frigida ⁊ ſicca cū ſtiptici tate temperata: valet contra venenum abſcindit ſputū ſanguinis ⁊ diſſinteriam que prouenit ab iteſtinis ⁊ epate: ⁊ deſiccat parua apata q̄ñ ſuperponitur eis.

¶ Thitarmin.i.bolus armenus frigidus eſt ⁊ ſiccus fortis ſtipticitatis: valet contra fluxū ventris ⁊ ſputum ſanL guinis: deſiccat apoſtemata pulmonis ita q̄ indurat apoſtemata: ⁊ ſic preſeruat infirmum ne moriatur: ⁊ maxime q̄ñ incedit ad habitandum regiones calidas: ⁊ valet contra egritudines peſtilentiales.

¶ Scedeneg.i.lapis ematbitis: ⁊ dr̄ lapis ſanguinis. frigide ⁊ ſicce cōplexionis exiſtit: ⁊ cōfert groſſitudini palpebrarum q̄ñ eſt abluta deſiccat vlcerationes oculorum.

¶ Terra ſtelle.i.talch. frigida eſt ⁊ ſicca tēperate ⁊ eſt minoris ſiccitatis aliarum thit.i. terrarum ſeu lutorum.

¶ Dalmogra ideſt bolus cū quo tingūtur murijſeu parietes frigide ⁊ ſicce complexionis exiſtit: necat lumbricos ſeu vermes inteſtinorum.

¶ Algetin.i.gipſum: deſiccat ⁊ conſolidat: ⁊ confert inciſioni arteriarum quando miſcetur cum albugine oui: ⁊ puluere molendini: ⁊ cum pilis leporis minutiſſime inci

M ſis: ⁊ ponitur ſuper inciſionem.

¶ Darſiregalroſcar.i.calx plūbi ⁊ in latino ceruſa noiat̄: frigida eſt ⁊ ſicca. deſiccat vlcera abſqꝫ mordicatione.

¶ Almura.i.calx viua dicitur. ⁊ eſt calx lapidis fortis: exiſtit multe calefactionis: ⁊ mortificat carnē: ⁊ q̄ñ abluitur pluribus vicibus cum aqua deſiccat vlcera ſine mordicatione: ſed hec terra hic apud nos non inuenitur. Sed tamen illa cuꝫ qua nos ſigillamus chartas noſtras quādo abluimus ipſam: non eſt lōginqua ab operationibus dictarum terrarum.

¶ Sanguis draconis fridus eſt ⁊ ſiccus: valet ꝯ groſſitiē palpebrarū: ⁊ lotus remouet maculam oculi. N

¶ Lapis lazuli purgat meliam: ⁊ valet melicis: ⁊ eſt vehemētis purgatiōis ⁊ timoroſe: ⁊ doſis ē a. ʒ. 5. vſqꝫ ad. ℥. cum multis refrenantibus: ⁊ puluerizatus ſuper palpebras facit naſci pilos: quia minuit humores calidos: eo quia abſtergit: ⁊ cum eadem habet ſtipticitatem: ⁊ ideo facit oriri pilos quia remouet humores calidos: ⁊ reddit membrum ad priſtinam complexionem.

¶ Lapis ſpongie frangit lapidem ſolum in renibus.

¶ Anthimonium frigiditatem habet cū ſtipticitate: ⁊ confert caliditati ⁊ humiditati: que exiſtit i oculo: ⁊ deſiccat lachrymas: ⁊ mundificat vlcerationes oculorū: ⁊ eſt habens ꝓprietatē ꝯfortādi oculū in oībus ſuis qualitatib⁹.

¶ Litbargyrium: ⁊ in arabico dicitur merdaſengi tēperatū eſt inter caliditatem ⁊ frigiditatem ⁊ deſiccat: ⁊ eſt in eo aliqua corroſio: ⁊ facit in eo generare carnē in vl- O ceribus humidis.

¶ Thucia fit in fornace in qua depurat̄ es: deſiccat ſine mordicatione: ⁊ maxime q̄ñ abluitur ⁊ deſiccat lachrymas: ⁊ abſcindit materias que diſcurrunt ad oculos.

¶ Climia auri ⁊ argenti ambe ſunt frigide ⁊ ſicce. Sꝫ auri ſiccior eſt ⁊ magis abſterſiua: ⁊ quando comburitur ⁊ extinguitur eſt ſine mordicatiōe: ⁊ gñat carnē imaculatā oculorum: ⁊ illa gñaliter eſt laudabilis que aſcēdit ex fumo quando diſſoluitur aurum vel argētum.

¶ Ueſſaſ.i. ferrū eſt vehementis ſiccitatis q̄ñ multū terit̄ ⁊ infundit̄ in aceto pluries vel in lacte caprino: acetoſo valet ꝯtra limoſitatē ſtōchi. ⁊ cōtra dolorē ſplenis ⁊ paſſionē ani ⁊ facit naſci carnem in auribus vlceratis.

¶ Sal ſm oēꝫ ſpēꝫ ca. ⁊ ſic. ſtipticitatē hꝫ cū abſterſione: ⁊ baurach maiorē hꝫ abſterſionē: ꝓpterea pl⁹ laxat vētrē.

¶ Carnid.i.arſenicū vel auripigmētū vſtuū ē: ⁊ q̄ñ com- P buriẗ eſt ſubtili⁹. Et ex eo fit cōpoſitio q̄ remouet pilos.

¶ Albuſat.i.ſulfur. hꝫ virtutē attractiuā cū cōplone calida ⁊ ſuba ſubtili ⁊ eo reſiſtit venenis animalium quādo puluerizatur ⁊ ſpargitur loco morſo: aut incorporat̄ cū ſputo oleo melle aut viſco ⁊ curat ſcabiem.

¶ Alceg.i. vitriolū oēs tres ſue ſpēs hñt vtutē ꝯſtrictiuaꝫ cū ſtipticitate ⁊ diuerſificant̄ in ſubtilitate ⁊ groſſicie: q2 groſſius eſt rubeum: poſt illud cholcotar: ⁊ poſt illud viride: ⁊ rubeū ⁊ viride eſt quaſi mīā cholcotar. ⁊ talis comparatio cholcotar ad viride. Et dicit Gal. q̄ q̄ñ iuit ad inſulam candie.i. romanorū intrauit quādā mineram ⁊ inuenit tres venas: in infima vena inuenit vitriolū rubeū: ⁊ poſt illam cholcotar: ⁊ poſt illam erat viride: ⁊ h̄ ordinatio locorū ſignificat ſup hoc qđ diximus: ⁊ rubeū eſt minoris mordicationis viridi propter groſſiciem ſue ſubſtantie: ⁊ rubeū ⁊ viride non diſſoluitur: quia rubeū eſt induratum induratione lapidea: ⁊ viride eſt nimis coctum. Sed cholcotar liqueſit.

¶ Plumbum qđ dñatur in ſuis partibus eſt ſubſtātia frigida ⁊ humida: ꝓpterea q2 frigiditas eſt que ipſum con- Q gelauit: ⁊ ideo quādo piſtatur in mortario cū aliquib⁹ liquoribus vel aliqbus oleis vt oleo roſato refrigerat: ⁊ valet cōtra apoſtemata teſticulorū ⁊ ani ⁊ ꝯtra cancris: ⁊ facit ceſſare materias diſcurrentes ad aures ⁊ pedes. Et q̄ñ fit ex eo lamen ⁊ ponit̄ ſuper femur ꝓhibet coitū ſed multū ledunt̄ inſtra ſpermatis: ⁊ laminatū ſubtiliter ⁊ ſuperpoſitū neruo torto ⁊ groſſo diſſoluit ⁊ rectificat: ⁊ hoc qđ diſſoluit ſignificat q̄ habet virtutē diſſolutiuam comparando ipſiꝫ carni hominis: q̄uis dominet̄ ſuper ipſius complexionem frigiditas.

¶ Teſta virtutem habet abſterſiuaꝫ ⁊ deſiccatiuā ⁊ proprie teſta furni.

¶ Arſenicū rubeū vl' auripigmētū rubeū ē eiuſdē virtutis alterius

tis alterius

A tis alterius auripigmẽti: eo ꝙ hꝫ virtutem mollificãdi.

¶ Alſcep. i. alumen: hec medicina eſt maxime ſtipticitatis: ꝛ ꝓpter hoc denoiata eſt in lingua greca ab hoc: et ſunt ipſius multe ſpecies: ꝛ omnes ſunt multe groſſitudinis: ꝛ quod ſubtilius eſt: eſt illud de turchia.

¶ Calcucecaumenon. i. es vſtum habet inteſum acumen cum ſtipticitate: ideo quia lauatur per remotionẽ partis fumoſe: tunc ſunt medicine cicatriçatiue in corporibus ꝛ membris duris: non eſt neceſſaria lotio.

¶ Tubel. i. lamen eris ſubtilis: eſt ſubtilioris ſubſtantie ere viſo: ꝛ propter hoc ipſum in collirijs ponimus: quia habet maiorem abſterſionem ꝛ ſiccitatem ꝙ̃ galla.

B ¶ Laçacalaap. i. conſolidatura auri: ꝛ in arabico dr̃ cubar: ꝛ ſunt duarũ ſpẽrũ: vna eſt ipſi⁹ vene: vel minere: ꝛ alia fit in mortario eris: ꝛ piſtello eris cũ vrina pueri: tpe caloris terendo vel cõquaſſando: ꝛ illud eſt melius qḋ fit in mortario eris ruber: ꝛ eius virt⁹ eſt diſſolutiua abſqꝫ graui mordicatiõe: ꝛ deſiccat: ꝛ qḋ factũ eſt maioris eſt deſiccationis illo: qḋ eſt ex vena: ꝛ minoris mordicationis: ꝛ qñ comburitur qḋ eſt ex minera eſt ſubtilius.

¶ Zimar. i. viride eris: magnũ hꝫ acumen: ꝛ corrodit carnem: propterea nõ debem⁹ vti eo niſi in indigẽtia diminutionis carnis. Sed in vulneribus ſimplicibus nõ eſt vtendum eo: quia non conſolidat: nec carnem generat.

¶ Hucuſqꝫ diximus de mineris cõpendioſe. Sed deinceps volumus dicere de carne ꝛ eius humiditate.

¶ De diuerſis operationibus lactis ſm eius diuerſitatem: ꝛ de eis. Cap. 44^m.

C LAC DVLCE qḋ eſt boni ſaporis inquantum eſt medicina: valet contra diſcurſum humorum acutorum mordentium: quia lauando membra ꝛ adherendo eis prohibet maloꝝ humoꝝ contagium: ſicut facit etiã albumẽ oui: ꝛ non valet lac in his q̃ diximus niſi recenter trahatur ex mãmillis ſi eſſe poteſt. Jḋ ga recipit citius imutationẽ oĩbus alijs rebus ab aere. ſimiliter permutat̃ in diſtẽperatis corporibus ex malis humoribus: ꝛ aceſcit vel caſeatur in ſtõcho frido: aut fit fumoſum in ſtomacho calido ꝛ replet cerebrum. Sed ſi corpus eſt mundum nihil eſt conueniẽtius eo ad reſtaurandum: qḋ diſſolutũ eſt ex mẽbris radicalibus: ꝛ proprie lac mulierũ. Scḋo lac aſinarũ: ꝛ poſt lac caprarũ: ꝛ iḋ eſt lac magis iuuatiuũ oĩbus alijs rebus ethicis: ꝛ hoc eſt ꝑꝑ ea: qꝛ eſt mã ſil'is ꝑme materie ex qua eſt humiditas radicalis: ꝛ iḋ nutrimentũ bonũ corpori exiſtit: ꝛ melius eſt illud qḋ eſt prope partũ. i. poſt duos mẽſes: ꝛ nõ hꝫ in ſe opationẽ nutriẽdi: humectãdi: ꝛ abſtergẽdi: niſi qꝛ eſt cõpoſitũ ex diuerſis ſubſtãtijs: hoc ẽ ſuba terreſtri caſeata: ꝛ ꝑꝑ hanc ſtat: ꝛ ſuba aerea ꝑꝑ quã humectat ꝛ nutrit: ꝛ ſuba aquea declinãte aliquãtulũ ad ſubtilitatẽ ꝑꝑ quã abſtergit naturã: ꝛ nõ ſolũ abſtergit: verũ etiam laxat ventrẽ bona laxatione: qꝛ mũdificat lauãdo ſuperfluitates putridas: ꝛ ꝯ̃pata iteriora que ſunt ſanioſa. Et qñ extinguit̃ ferruꝫ candens mundũ ab erugine: vel lapides marmorei in ipſuꝫ multoties: valet contra fluxũ

D ventris: ſed ferruꝫ eſt melius propter ſuaꝫ ſtipticitateꝫ. Et in ſumma oẽs ſpẽs lactis valẽt obthalmie oculoꝝ q̃ accidit ex reumate calido: ꝛ cõfert etiã apoſtematibus matricis ꝛ ani q̃ generant̃ ab humorib⁹ calidis mordentibus. Et qñ miſcemus ipſuꝫ' cũ medicinis mitigatiuis: ſicut eſt medicina q̃ recepta eſt a fornace vbi effunditur es: cõfert vlceribus cancroſis. Et nocet lac vlcerationi vel cãcerationi oris. Et gargarizatũ ꝛ retentũ in ore cõfert: ꝛ mitigat dolores ibi exiſtẽtes: qꝛ dolorẽ mitigat: ꝛ valet paſſioni amygdalaruꝫ ꝛ vulueta'ls vuule: qꝛ eius ſuba eſt munda ab omni acumine ꝛ mordicatione: ꝛ eſt ſupremum iuuamentum ei qui bibit cantarides.

¶ De operationibus caſei. Cap. 45^m. E

CASEVS vetus eſt ca. ꝛ ſic. propter ſalem ꝛ coagulum: ꝛ multum valet ꝯtra dolorem iuncturarum. Et emplaſtrũ ex eo factuꝫ mirabilẽ habet virtutem maturandi apoſtemata dura.

¶ De virtutibus butyri. Cap. 46^m.

BVTYRVM hꝫ virtutẽ maturandi: ꝛ qḋ eſt coctum hꝫ maiorẽ virtutẽ ſm maturitatẽ ꝛ caliditatem in corporibus duris: ꝛ hoc eſt propter ſalem qui ponitur in eo qñ coquitur. Et qḋ non eſt coctum plus maturat ꝯ̃pata que ſunt in radicibus aurium: ꝛ in locis mollib⁹. Et qñ miſcetur cũ melle fit inde loboc: ꝛ confert ſcreatib⁹ exñtib⁹ in pectore ꝛ pulmone.

¶ De operationibus coaguli. Cap. 47^m. F

COAGVLVM vſ̃r eſt ca. ꝛ ſic. ꝛ ſubtile: diſſoluit ſanguinẽ ꝛ pinguedinẽ que coagulata ſunt in ſtomacho: ꝛ bibitum conſtipat ventrem: ꝛ dꝫ dari fluxu propter ſuam proprietatem cui ſunt occulte ſue cauſe: ideo quia hec proprietas eſt certificata ſi ſuperponatur coagulum calidum ſuper ventrem puerorũ ſanat: ꝛ poteſt eſſe ꝙ hec operatio fit propterea: quia coagulat humores ꝛ indurat.

¶ De operationibus ouorum. Cap. 48^m.

QVIA locuti ſumus de his inquantum ſunt cibi. loqui volumus modo de eis inquantũ ſunt medicine. Et dicim⁹ ꝙ albugo oui galline eſt magis mitigans alia re in mordicationibus: ꝛ iḋ vtimur ea in doloribus oculorũ: in apoſtematib⁹ ani: in ꝯ̃patibus inguinũ: ꝛ admiſcet̃ cũ medicinis q̃ abſcindũt ſanguinẽ q ſupfluit a pãniculis cerebri. Et vitelluꝫ eſt ſube albuginis ſimile. Et iḋ facimus ex toto G ouo medicinã poſtq̃ꝫ admiſcetur oleũ roſatũ ad medicationẽ rerum ſupradictarũ: ꝛ maxĩe in medicatione mẽbroꝝ neruoſoꝝ ꝛ muſculoſoꝝ: ſicut cubitoꝝ: ꝛ iuncturaꝝ: digitoꝝ manuũ: ꝛ pedũ: ꝛ ꝯ̃patibus aurĩũ. Et nõ ponũt in hac medicatione vitellũ ſine albugine: qꝛ nõ intẽdũt mitigare dolorẽ niſi cũ aliquãtula maturatione. Et oleũ vitelli eſt ſupremũ iuuamẽ ſup pinguedinẽ anſeris ꝛ galline in mitigatione doloꝝ neruoꝝ ꝛ ſimiliũ. Et qñ coquit̃ ouũ ſm ſui totalitatẽ cõfert multũ ꝫ materias putridas q̃ diſcurrũt ad ſtõchũ ꝛ ad inteſtina. Et ſi coquit̃ ouũ cuꝫ alijs medicinis ꝯſtrictiuis vẽtris multũ fortificat eas. Et ouũ poſitũ ſup locũ cõbuſtũ ab aqua ferũẽti multũ valꝫ. Et oua recẽtia cocta in aqua valent aſperitati pectoris ꝛ pulmonis. Et cortex oui tritus ꝛ cõbuſtus ſubtilr̃ pulnerizatus ꝛ ſupſparſus valet contra albuginem oculi.

¶ De fellibus. Cap. 49^m.

OMNIA fella ca. ſunt ꝛ ſic. ꝛ eoꝝ magnitudo ſequitur calorem ꝛ ſiccitatẽ: ꝛ eoꝝ paucitas ſequit̃ bonã tẽperantiã: ꝛ longitudinẽ vite. Et ponunt̃ in collirijs q̃ faciunt abſterſioneꝫ. Et proprie volucrum fella. Et eſt neceſſe eligere fella animalium que H non ſunt infirma. Et fella marium: ꝛ qḋ plus queritur in medicinis eſt fel galli veteris.

¶ De vrinis. Cap. 50^m.

VRINE oẽs hñt acumen haurachiũ cum abſterſione: ꝛ ideo ſoluunt ſordicies antiquas.

¶ De proprietatibus ſtercorum. Cap. 51^m.

STERCVS album canis habet proprietatem in ſquinantia.

¶ Stercus muris intrat in ſuppoſitorijs que mouent ventrem puerorum.

¶ Stercus bouinum confert hidropicis in modum emplaſtri.

¶ Stercus gallinaceuꝫ valet ad ſuffocationem que prouenit a malis fungis comeſtis: ideo ꝙ facit eos euomi

I ⁊ debet propinari diſtemperatum cum aceto ⁊ aqua.
¶ Stercus lupi valet ⁊ confert paſſioni colice bibitum aut emplaſtratum: vel ſuſpenſum teſticulis.
¶ Stercus columbinū valz frigidis paſſionib⁹ mēbroꝝ: ſicut podagre ⁊ dolori emigraneo: ⁊ dolori oui: ⁊ dolori laterum: ⁊ hipocūdrioꝝ: ⁊ ſpatularum: ⁊ iuncturarum.

¶ De carne tyri. Cap. 52ᵐ.

TESTIFICATVR Gal. ⁊ alij: ꝙ caro tyri curat lepram: ⁊ ideo ponitur in theriaca: ⁊ prima virtus iſtius carnis eſt calefacere ⁊ deſiccare: et curat hanc egritudinem: propterea quia pellit hanc materiam venenoſam ad cutem corporis: ⁊ propterea bibentes cadunt in paſſionem tyrie: hoc eſt excoriationem
K cutis primo poſtea ſolidantur.

¶ De pinguedine. Cap. 53ᵐ.

QVOD manifeſtius eſt in ipſa eſt calor cum multa humiditate: quāuis diuerſificet̃ ſm diuerſitatē animaliū. Et calidior ⁊ ſiccior ē pinguedo leonis. Et poſt illam in ſiccitate ē pinguedo bouis. Et pinguedo vituli eſt temperata. Et pinguedo capre bona eſt: ⁊ eſt humidior bouina. Et pinguedo anſeris ⁊ galline eſt ſubtilior alijs pinguedinib⁹: ⁊ propterea magis mitigatiua.

¶ De medullis. Cap. 54ᵐ.

OMNES habēt virtutē mollificādi ⁊ diſſoluendi duriciem lapideam que fit in membris duris: et melior omnibus eſt medulla oſſis açal: ⁊ poſt illam medulla vituli.

¶ De ꝓprietatibus pluriū aliarū medicinarū. Cap. 55ᵐ.

L BRODIVM gallorum veterum ventrem laxat: ⁊ brodium iuuenis galline tēperat cōplexionē.
¶ Cancri vſti valent morſui rabidi canis propter eorum proprietatem.
¶ Uſus carnium paſſerum frangit lapidem.
¶ Spuma marina habet virtutem abſterſiuam ⁊ mundificatiuam cum qualitate calida.
¶ Iſte ſunt medicine teſtificate a Gal. dicēte ꝙ expert⁹ fuit ipſarū v̄tutes. Sed inueniunt̃ manifeſte alie medicine apud medicos q̄ nō ſunt teſtificate a Gal. ſicut ſunt myrabolanoꝝ. v. ſpēs: vt ſunt citrini: chebuli: indi: belirici: ⁊ emblici. Eoꝝ ꝑme v̄tutes ſunt fride in primo gradu: ⁊ ſic. in tertio: q2 cōpoſiti ſunt ex ſuba terreſtri frida: ⁊ ſuba terreſtri aduſta. Sed plus attinēt terreſtreitati ⁊ aduſtioni q̄3 terreſtreitati ⁊ friditati: ⁊ ſignat hoc ſtipticitas quā hn̄t cū amaritudine. Proprietates kebuloꝝ eſt purgare meliam ſuauiter ⁊ deſiccare flegma ſui q̄litate: ⁊ ſunt in ꝑncipio medicinarū q̄ purgāt hos humores. Et talis ꝓprietas eſt indoꝝ: ſ3 dr̄ ꝙ ſunt magis
M propriꝫ in purgādo meliam aduſtā. ⁊ propterea ponunt̃ in paſſionibus capitis q̄ veniūt a ſtomacho: ⁊ iō qn̄ propinantur vſu longo bonificāt ſenſus ⁊ clarificāt cogitationē: ⁊ tardant caniciē. Et proprietas citrinoꝝ eſt purgare cholerā ſuauiter. ⁊ doſis vniuſcuiuſq3 ſube illoꝝ eſt a ʒ. iiij. vſq3 ad. vj. ⁊ in decoctionib⁹ a. vij. vſq3 ad. x. Et medici miſcent eos cum caſſiafiſtula ⁊ turbith: ſed neſciunt modū medendi. Sed dr̄ ꝙ belirici ſuauiter purgāt cholerā: ſed nō dr̄ ab aliquo ꝙ purgēt emblici. Sed verum eſt ꝙ cōfortant appetitum: ⁊ ſedant ꝯſuetudinē ſputi: ⁊ valent vomitui: ⁊ bonificant mentē: ⁊ curant hemorroydas: ⁊ auferunt ſitim: ⁊ augmentant coitum. ergo videt̃ ꝙ habeant aliquantulam humiditatem.
¶ Cheiſir. i. abſinthium minus: vel abſinthiolum: hec eſt de genere virtutis abſinthij: ⁊ eſt cōpoſitum ex ſubſtantia ſtiptica ⁊ amara: valet in fe. poſt digeſtionem factā ſicut valet abſinthium.
¶ Balador. i. anachardi: calidi ſunt in fine quarti gradus

N ⁊ ſic. in fine tertij: ⁊ valēt cōtra epilepſiā ⁊ apploplexiā: reſtaurāt virtutē ꝯſeruatiuā ⁊ memoratiuā cerebri: ⁊ etiā quando proſtrate ſunt propter multā humiditatem.
¶ Bebenium. i. been: cal. eſt ⁊ hu. ſtōchū calefacit: ⁊ iſtius ſpermatis tēperat: ⁊ fortificat virtutē ꝯcupiſcibilē coitus: ⁊ preſtat ſperma: ⁊ valet cōtra humores melicos.
¶ Terregebim. i. māna: eſt ex ſpecieb⁹ antique māne q̄ prouenit a partib⁹ ſuperiorib⁹ ſyrie vel indie: ⁊ eſt ſilis çuccharo in ſuis virtutib⁹ calida ⁊ humida in primo gradu: ⁊ eius proprietas eſt purgare ſuauiter choleram: et eſt debilior alijs purgatiuis: ideo datur in paſſionibus calidis: antequā etiam appareant ſigna digeſtionis.
¶ Tamarindi fridi ſunt in tertio: ⁊ ſicci in ſcd̄o gdu: q2 cōpoſiti ſunt ex ſuba aquea mixta cū aliquātulo calore: et tāto ꝙ ſubtiliat ptē aqueā: ⁊ ē ſicut inſtrm̄ vt ipſā penetrare faciat: ꝓpea ſunt in fine acetoſitatis: purgāt ſuauiter cholerā. Doſis eius eſt a. ʒ. x. vſq3 ad. xv. ⁊ idcirco q2 hn̄t
O aliquātulū ſtipticitatis: valent ſtomacho cholerico.
¶ Neoçboa. i. nux muſcata: ca. eſt ⁊ ſic. in ſcd̄o gradu: mundificat ſtomachū ab humorib⁹ putridis: ⁊ fortificat ipm̄: ⁊ valet contra frigiditatem epatis ⁊ ſplenis.
¶ Lapis de becabant eſt valde manifeſti iuuamēti omnibus ſpeciebus venenoꝝ: ⁊ proprie morſui ſcorpionis: ⁊ eius doſis eſt quarta pars aurei vnius.
¶ Lapis de çaduargar cōfert omni fluxui ſanguinis vndecūq3 procedat: ⁊ quandocūq3 propinatur venenatis ad bibendum antequā venenum veniat ad cor liberat: ⁊ eius doſis eſt exagium vnum.
¶ Smaragdus dr̄ ꝙ valet ꝯtra oīa venena: ⁊ ſpecialiter ꝯtra venenū ſerpentū: ⁊ eius doſis eſt pondus nouē granoꝝ ordei: tritū ſup lapidē ⁊ mixtū cū lacte amygdalino ⁊ aqua violarū ⁊ modico aceto. Et ſcias ꝙ illis qui biberint in ꝑncipio ſupueniunt multa mala accidētia nō minora accidentib⁹ veneni: ſed ſubito ſanabunt̃ poſtea taliter ꝙ in eis nō remanebit aliqua debilitas nec aliqua
P diſcraſia. Et abſcindit fluxū antiquū cuius cauſa eſt occulta. Et non facit tunc tam fortia accidentia ſicut facit venenatis: ⁊ etiam ſuſpenſum ſupra ſtomachum valet.
¶ Lapis bacthic. i. corniola tēperatus eſt: abſcindit ſanguinem menſtruū: ⁊ facit redire dentes ad propria loca in ore retentus: ⁊ hoc totum eſt a ꝓprietate.
¶ Margarite frigide ſunt ⁊ ſicce: ⁊ valēt multum contra paſſionem cordis remouent triſtitiam ⁊ rectificant viſum impeditum propter humiditatem.
¶ Chiarçabar. i. caſſiafiſtula vel karabe de idia: purgat choleram aduſtā: extinguit acumen ſanguinis diſſoluit opata: ⁊ ſperma purgat ſuauiter ſicut tamarindi: aut parum fortius. doſis eius eſt ſicut de tamarindis.
¶ Anis q̄ dr̄ in arabico canabir: ⁊ eſt laudula capelluta. quādo coquit̃ ⁊ comedit̃ cōtinue cōfert paſſioni colice.
¶ Uermis noiatus bratim: ⁊ qdā noīant tartama piſtatus ⁊ poſitus neruo inciſo cōfert illi mirabili iuuamēto.

¶ De rebus marinis. Cap. 56ᵐ.

DE REBVS naſcētib⁹ in mari: quarū iuuamēta ſunt manifeſta: ſunt h. ſ. cāphora idica q̄ in arabico noiat̃ colforalgēt: calefacit ⁊ deſiccat in ſcd̄o gradu: ⁊ conſolidat vulnera ignita.
Q ¶ Spongia marina in ea inuenit̃ virt⁹ deſiccatiua: ⁊ ipſa eſt medicina bona humiditatibus exterius extractis.
¶ Benleniçam. i. beleniçan vel petroçam: cali. eſt ⁊ ſic. in ſcd̄o g̃du: valet ſtōcho humido aromatiçat odorē oris: confortat digeſtionē: fortificat neruos: ingerit coitum.
¶ Lapis de beçedar quando de ipſo fit collirium: cōfortat viſum: ⁊ conſeruat ipſum: ⁊ remouet offuſcationem vel tenebroſitatem oculorum.
¶ Caniabar: calidū eſt in ſcd̄o g̃du: ⁊ ſic. in ꝑmo: abſter-

A ſuum exiſtit: ⁊ reſoluit groſſas vẽtoſitates: ⁊ ↄfert mor-
ſui animaliũ venenoſorum: ⁊ eius ꝓprietas eſt reſoluere
ventoſitates matricis: ⁊ abſcindit vomitũ: ⁊ folia ipſius
aromatica exiſtunt: ⁊ ponitur loco dedarſeni.

¶ Sebeſten calidũ eſt in pͥmo gradu ⁊ humiduꝫ in ſcdo:
purgat ſuauiter ſupfluitates cholericas: ⁊ mitigat acu-
men ſanguis lenit aſpitatẽ pulmonis: ↄfert ſtricture an-
helit⁹: ⁊ qñ coquit̃ donec iſpiſſetᷓ: ⁊ ex aqua decoctionis
fiat embrocatio ſup tyriam ⁊ alopiciaꝫ facit naſci pilos.

¶ Sarudotes: ca. ⁊ ſic. ẽ in ſcdo gradu recepto fumo ſuo
diſſoluit ſupfluitates cerebri: ⁊ valꝫ ↄ reumata, fra. ap-
poſitũ ſup obthalmiã: oculũ abſtergit mirabili abſterſio
ne: ⁊ valꝫ ↄ dolorẽ dentiuꝫ: ⁊ ↄ corroſionem gingiuarũ.

B ¶ Sene: ca. eſt ⁊ ſiccũ in ſcdo gradu: eius virt⁹ eſt purga-
tiua: purgat eni hũores aduſtos ⁊ ẽt humidos ſuauiter: ⁊
nõ eſt potẽs trahere humores viſcoſos: ⁊ eius vᷓt⁹ eſt pro
pinqua vᷓtuti agarici: ꝟ eſt in attractiõe. Sꝫ agaricũ hꝫ ꝓ
prietatẽ trahẽdi hũores groſſos ⁊ ſene hu. aduſtos. do-
ſis eius eſt a. ʒ. j. vſqꝫ ad. ij. in decoctiõe a. v. vſqꝫ ad. vij.

¶ Secalmeſe. i. gallia muſcata calida eſt ⁊ ſicca ſtiptica:
⁊ cõfortat membra: ⁊ ſtringit ventrẽ: ⁊ curat vomitum.

¶ Secacul. i. iringi: calidi ſunt ⁊ humidi: augent ſperma:
⁊ prouocant coitum.

¶ Sãndaliqȝ eſt frigidioris cõplexionis oĩum ſpecierũ
eſt rubeum: eo ꝙ frigidũ eſt in tertio gradu ⁊ ſiccum in
ſcdo: ſed maioris aromaticitatis eſt citrinũ: ⁊ eſt frigidũ
in ſcdo gradu ⁊ ſiccum in pͥmo: ⁊ cõfert bibitum magne
caliditati ⁊ cardiace calide: ⁊ prodeſt emplaſtratum ſto
macho calido: ⁊ apoſtematibus calidis.

¶ Tabaiſis. i. ſpodiũ: carbo eſt nodoꝝ arundinuꝫ aduſta-
rum indie frigidũ eſt ⁊ ſiccuꝫ in tertio gradu: ⁊ ei⁹ ꝓprie-
tas eſt remouere caliditatem ⁊ inflãmationẽ cholere: ⁊
confortat ſtomachum: ⁊ confert cardiace calide.

C ¶ Lignum aloes ca. eſt ⁊ ſiccũ in ſcdo gradu. Gal. dixit in
libris exptis: qꝛ hꝫ vᷓtutẽ darſenicã: ſꝫ aliquãtulũ plus: qꝛ
hꝫ ꝓprietatẽ exiccãdi humiditatẽ ſtõchi: ⁊ pp amaritudi
neꝫ ⁊ ſtipticitatẽ cũ ipſi⁹ magna aromaticitate valꝫ ſup
oẽs medicinas alias mẽbris pͥncipalib⁹ ⁊ remouet triſti
tiã ⁊ cardiacã humidam: ⁊ valet ↄtra oĩa venena: eo ꝙ
cõfortat oẽs virtutes: ⁊ valet ↄtra oĩa reumata frigida.

¶ Ambra eſt vna ex ſpecieb⁹ cãphore ꝙ̃ orit̃ in fontibus
maris: ⁊ natat ſup aquã maris: ⁊ melior omniũ eſt illa ꝙ̃
in arabico dĩ aſcap. calida eſt ⁊ ſicca in ſcdo gradu: con-
fortat cerebrũ ſtomachũ ⁊ cor: ⁊ oẽs ſenſus: valet ſenib⁹
⁊ in frigiditatibus: valet cõtra ventoſitatem inteſtinoꝝ:
ſuperpoſita neruis eos fortificat: reſiſtit magne peſtilen
tie aeris bibita: ⁊ etiam odorata.

¶ Iuiube ⁊ in arabico noiatᷓ anep. hanc medicinã noiat
Gal. tamen de ea nullam ſciuit ꝓprietatẽ: ſed medici de
baldac dicunt ꝙ reprimunt acuitatẽ ſanguinis ⁊ chole-
re: ⁊ cõferunt aſperitati pectoris ⁊ pulmonis a tota ſub-
ſtantia: cõplexio ipſarũ eſt frigida in primo ⁊ humida in
ſcdo: ⁊ propter hoc reprimunt acuitatem.

D ¶ Cauffer eius virtus eſt virtus ſandaloꝝ: excepto quia
quando de eo potatur ab. j. aureo vſqꝫ ad. ij. laxat.

¶ Gariofili calidi ſunt ⁊ ſicci in ſcdo gradu: ⁊ attingunt
tertiũ: ⁊ iſti confortãt oĩa mẽbra pͥncipalia: valent ↄtra
paſſiones frigidas: ⁊ cõſtipant ventrem. Et dicit Gal. ꝙ
eoꝝ proprietas eſt confortare virtutem digeſtiuam.

¶ Halbabat. i. baſilicon gariofilatũ: ca. eſt ⁊ ſiccũ in ſcdo
gradu: aperit oppilationẽ cerebri: valet ↄtra cardiacã
humidã: ⁊ contra melãiam: ⁊ cõtra hemorroydas.

¶ Cardamomũ ca. eſt ⁊ ſic. in ſcdo gradu: valꝫ ↄ oppilo-
nes epatis: ↄ lapides renũ ⁊ laſſitudinẽ mẽbroꝝ: ⁊ ↄtra
frigidos dolores: ⁊ ↄfortat ſtõchũ multũ: ⁊ remouet ſin-
copim ⁊ vomituꝫ qñ bibitᷓ cũ vino maloꝝ granatorum.

¶ Camphora frigida eſt ⁊ ſicca in tertio gradu: ⁊ eſt ſub- E
tilis ſubſtãtie: ⁊ reſiſtit putrefactioni que fit ex materia
calida: ſtringit fluxum cholericuꝫ: priuat coitum poten-
ter: ledit ſtomachum non calidum multum.

¶ Lacca ca. eſt ⁊ ſic. in pͥncipio ſcdi gradus: valde ẽ ma
nifeſtum ipſius iuuamentũ in cõfortatione epatis: et in
apertione ſuarũ oppilationũ: ⁊ valet ↄ dolorẽ renum ⁊
veſice: ⁊ augmentat coitũ. doſis eius eſt. ʒ. ſ. vſqꝫ ad. j.

¶ Muſcus ca. eſt ⁊ ſic. in fine ſcdi gradus mirabilem hẽt
ꝓprietatẽ in ↄfortãdo cor: ⁊ valet cõtra ſurditatẽ aurũ
⁊ ſtupefactionẽ corporis: ⁊ cõtra oẽs egritudines ſinco-
pis: ⁊ confert groſſe ventoſitati inteſtinoꝝ: ⁊ ſuffocatio-
ni matricis: ⁊ contra melãiam: ⁊ auget coitum. F

¶ Linçebalafor idest lingua auis confert cardiace ⁊ mo
uet coitum.

¶ Heſemini. i. viola vltramarina calida eſt ⁊ ſicca in fine
ſcdi: ꝓdeſt ſenibus ⁊ refrigeratis: valet ↄtra doloreꝫ ca
pitis qui fit ex humoribus frigidis ⁊ groſſis.

¶ De modo compoſitionis medicinarum. Cap. 57[m].

HVCVSQVE locuti ſumus breuiter de cibis
⁊ medicinis ſimpliciter manifeſtis. Deinceps vo
lumus narrare modos compoſitionis. Et dici-
mus ꝙ neceſſitas que nos iducit ad compoſitio-
nem medicinarum ſimpliciuꝫ prouenit a tribus rebus.
Una eſt: qa multoties non inueniuntur in vna medicina
ſimplici omnia que nobis ſunt neceſſaria a virtutibus
ꝓpter quas cõpletur medicina aut conſeruatio. Scda
eſt: quia ꝗ̃uis nos inueniremus ipſam forte non indige-
mus ea ſm eandem virtutem: ſed ſm plus aut minus.
Tertia eſt: qꝛ erunt in illa ſimplici virtutes que nõ ſunt
nobis neceſſarie ſm intentionẽ noſtram: neqꝫ per medi
cinam: neqꝫ per conſeruationeꝫ: vel forte erunt vᷓtutes G
que nõ intrant aliquã medicinam vel conſeruationem.

¶ Prima iſtarũ trium conſideranda eſt in illis locis qui
non poſſent curari niſi qualitatibus cõtrarijs vel diuer
ſis: ⁊ hoc accidit aut propter diuerſitatẽ cauſe ab egritu
dine: aut propter diuerſitatẽ nature egritudinis ab ac-
cidente: aut propter diuerſitatẽ egritudinũ inter ſe: aut
propter diuerſitatẽ cõplexionis cauſarũ cõpoſitarũ: aut
ꝓpter diuerſitateꝫ egritudinis a natura mẽbri propter
ſuã cõplexionẽ: aut ꝓpter ſuũ principatum: aut propter
ſuum locum: aut ꝓpter ſuam colligantiã. ¶ Exemplum Primus
diuerſitatis cauſe ab egritudine eſt ſicut feb. putrida ex modus.
humoribus groſſis: qꝛ illa ex parte male qualitatis cali-
de: ⁊ ſic indiget medicina infrigidatiua ⁊ humectatiua: ⁊
ex parte humoris putridi groſſi indiget re ſubtiliante
vt exiccet ⁊ maturet. Et in hoc eodẽ genere ingreditᷓ re
percuſſio ⁊ diſſolutio ꝙ̃ neceſſaria eſt tẽpore augmenti
in apãtibus: ⁊ ꝓpterea idiget medicus in talibus locis:
vt ſciat vti iſtis medicinis mixtis ⁊ repercuſſiuis ⁊ reſo-
lutiuis. Et cadit dubiũ in opationib⁹ medicinarũ cõpoſi- H
tarũ ex diuerſis virtutib⁹: hoc eſt quomõ poſſunt inueniri
iſte due operationes ↄtrarie ſimul in corpore humano:
qꝛ ſi iſte virtutes ſint in eis equales: tũc non vincet vna
alteraꝫ: ſed equalᷓr erunt tẽperate: ⁊ nõ facient actionẽ
queſitaꝫ in corpore humano. Et ſi vna erit fortior altera
fortior faciet actionẽ: ⁊ actio illi dɓet attribui: ⁊ alia erit
fruſtra. ¶ Et hoc dubiũ nõ ſenſerũt medici niſi in ſcdis Cõtra me
virtutibus nõ in primis: qꝛ ipſi opinantᷓ ꝙ ſi miſceatᷓ. ʒ. j. dicos.
camomille cũ. ʒ. j. roſarũ: ꝙ medicina ꝙ̃ erit cõpoſita ex
his erit temperata in pͥmis qualitatib⁹: ⁊ cũ eo toto opi-
nantᷓ ꝙ hẽãt virtutẽ repercuſſiuã ⁊ diſſolutiuã. Et nõ
opinantᷓ verũ: qa neceſſe eſt vt virtutes amboꝝ ſint vna
ſicut dictũ eſt: qꝛ ſi diceretᷓ ꝙ medicina eſſet tẽperata in
pͥmis qualitatib⁹: hoc eſt qꝛ facit in corpore vnũ calorẽ
temperatũ qui erit medius inter calorẽ ⁊ frigiditatẽ pri-

I mi gradus. Similiter debet intelligi in ſcḋis virtutibus
hoc eſt vt. ʒ. j. camomillis. ⁊ ʒ. j. roſarū habeant virtutē
vnā mediā inter repercuſſionē ⁊ diſſolutionē. Et nō er-
rauerunt in hoc medici: niſi q̄a nō poſuerunt gradus ſe-
cūdis virtutibus: q̄a ſi feciſſent tunc ſciuiſſent q̄ eſſet tē-
perata ⁊ nō tēperata. Et debes ſcire q̄ opatio quā me-
dicina h̄z cōpoſita eſt vnū in cōmixtione artificiali: ſicut
in cōmixtione nāli: ⁊ nō eſt plura: ita vt ſit tibi neceſſe di
cere qñ queſitū fuerit a te q̄uō facit vna medicina duas
opationes ꝯrias in vno ſubito. Rñdeas q̄ hec res eſt ſi-
cut ſenſus ⁊ ſenſata eorū qui patiunt̄ a duobus ꝯrijs ſil̄
in eodē ſubito. v. g̃. ſicut apprehēdimus album ⁊ nigrum
ſimul ⁊ ſemel in humiditate cryſtallina: ⁊ ſicut ſentimus
K calidum ⁊ frigidū ſimul ⁊ ſemel ex cōmixtione aque fer-
uētis ⁊ frigide: ſicut dicit Gal. q̄ꝛ hoc nō eſſet ſufficiēs in
ſolōne huius dubij nobis ponētib⁹ q̄ medicine cōpoſi-
te hñt duas opationes: quarū vna eſſet oppoſita alteri:
q̄ꝛ hoc nō accidit v̄tutib⁹ ſenſibilibus cū ſenſatis: niſi pro
pterea q̄ꝛ nō ſunt māles p̄mutabiles alterabiles paſſibi
les in ſeipſis a ſenſatis paſſione manifeſta: eo q̄ ille non
ſunt cōiuncte cū mā̄ forti cōiunctiōe. Et cā hui⁹ reddit̄ in
alia ſciā nobiliori iſta: hoc eſt in tertio de aīa. S; paſſio-
nes quas recipit corpus a medicinis ſunt neceſſario paſ
ſiones māles p̄mutabiles in ſeipſis permutatione mani
feſta. Et ideo nō eſt cōueniens vt inueniant̄ eorū cōtraria
ſimul ⁊ ſemel in iſtis vno tp̄e in vno ſubito ſicut inueniunt̄
in ſenſib⁹ ⁊ ſenſatis. Sed ſi d; dari exēplū ꝓpter aliquā
ſil̄itudinē nō multū ꝓpinquā nō d; dari niſi ſm̄ q̄ inue-
nit̄ mediū inter extremitates: hoc eſt ſm̄ q̄ inuenit̄ albū
⁊ nigrū in colore citrino. ⁊ ſi aliter diceret̄ vnū vinceret
alterū neceſſario ſi duo eſſent: aut dominās faceret ſuā
opationē: ⁊ ei attribueret̄. Et q̄dā dicūt q̄ nā cognoſcit
⁊ trahit ad ſe illā partem q̄ eſt in eis magis neceſſaria.
Scias tñ q̄ impoſſe eſt trahere q̄d inueniri nō pōt: ⁊ for-
te hoc ſecretū eidē in ſomnio fuit reuelatū: ideo nō ſum
ille qui cū eis litigare velī. ¶ Deinceps volum⁹ reuerti
ad illud a quo ſeparati ſumus: vt demus exēplū mem-
broꝝ diuiſionis quā p̄miſim⁹ ⁊ dicam⁹ q̄ exēplū diuerſi-
tatis egritudinis ab accidēte ē ſicut fe. acuta cū ſincopi:
q̄ꝛ putrida indiget eūone: ⁊ refrigeratiōe: ⁊ ſincopis idi-
get ecōuerſo. ¶ Exēplū diuerſitatis egritudinū eſt ſicut
fe. diuerſarū ſpērū ⁊ diuerſarū materierū: ⁊ diuerſoꝝ lo
coꝝ: ſicut eſt fe. q̄ dī emitriteus: q̄ꝛ eſt cōpoſita ex chole-
ra ⁊ flegmate diuerſitate cōpoſitionis. Cauſa harum eſt
qñ ſunt cōpoſita in vna ⁊ eadē egritudie: ſicut ſunt egri-
tudines q̄ fiūt ex plurib⁹ humorib⁹. Et ideo neceſſe fuit
cōponere medicinā ex rebus q̄ rñdeant plurib⁹ humo-
rib⁹. Et hec fuit p̄ma neceſſitas cōpoſitiōis medicinarū
cōpoſitarū purgātiū. alīs duab⁹. vʒ. cōpoſitaꝝ cārū ⁊ ac
cidētiū cū egritudinib⁹: ⁊ huic mēbro diuiſiōis corrñdet
cōpoſitio theriace: q̄ꝛ intentio in illa fuit curare multas
egritudines: ⁊ p̄ſeruare ab eis. ⁊ iō fuit cōpoſita ex me-
dicinis q̄ hñt multas v̄tutes ramificatas diuerſas: ⁊ vt
a multis partib⁹ poſſent vincere venenū. ¶ Exēplū ne
ceſſitatis cōpoſitiōis p̄p diuerſitatē nāe egritudis ⁊ nāe
mēbri ꝓpter ſuā cōplōnē: eſt ſicut ſtomach⁹ ethicus: q̄a
a p̄te qua eſt feb. ethica indiget friditate ⁊ humiditate: ⁊
a p̄te qua eſt ſtomachus indiget calitate ⁊ ſiccitate: ⁊ eſt
ſimile in tuſſi q̄ fit ex mā̄ viſcoſa in fiſtulis pulmonis: q̄a
a parte q̄ eſt mā̄ groſſa ⁊ viſcoſa indiget ſubtiliatiuis ⁊ et
inciſiuis: ⁊ a parte qua eſt pulmo idiget rebus lenitiuis.
Exēplū neceſſitatis cōpoſitionis medicinarū p̄p diuerſi
tatē nāe egritudinis a mēbro ꝓpter p̄ncipalitatē mem-
bri eſt ſicut egritudo calida q̄ fit in aliquo mēbro princi-
pali ſicut in cerebro: q̄ neceſſe eſt vt nō multiplicemus
multū medicinas frigidas: ideo vt nō extinguam⁹ calorē

In medicina cōpoſita nō ſūt v̄tutes ꝯrie ſic ē virtus media.

L

Gal. 3° cōplexio 4° ⁊ Serap. in practi. c. 5. vide 3° de ſimpli. medi. diſt. 2. c. 4. ⁊ p̄io in terioꝝ. 2° ⁊ p⁹ q̄rti tra. 4. c. 19. ipugnationū h⁹ opiniōis q̄ fuit pri⁹ Alexādri.

2⁹ modus.

3⁹ modus.

M

4⁹ modus.

N naturalē: ⁊ vt non priuet̄ a ſenſibus ⁊ motibus. Et pro-
pterea eſt neceſſe miſcere cum illis medicinis res q̄ ad
aromaticitatē ſint declinātes: ⁊ ad calorē ⁊ confortent.
Et in paſſione frigida q̄ accidit epati neceſſe eſt euacua
re: ſicut declaratū eſt in libro ingenij ſanitatis. ⁊ poſſibi-
le eſt vt ſit hoc ꝯtrariū: eo q̄ ſicut eſt nobis neceſſe co-
gnoſcere virtutes medicinarū neceſſariarū tēpore ne-
ceſſitatis: eodē modo indigemus cognoſcere modū cō-
poſitionis: ⁊ ſi non eſt poſſe nobis medicinari niſi venia-
mus ad partē ingenij ſanitatis. ergo icipiamus hoc ſci-
re p̄ a li⁹ ingenij ſanitatis poſtq̄ʒ ibi declaratū eſt. Et q̄a
huc uſq; exiuimus ab intentione noſtra: redeamus nunc
ad ipſam: ⁊ dicamus q̄ qñ ap̄a eſt in mēbro p̄ncipali et
maximi iuuamēti neceſſe eſt vt ſue medicine miſceamus
q̄ fortificent virtutē ⁊ ſubām ipſius: ⁊ caueamus ne v̄tu-
tes ſue diſſoluant̄ ſicut ſunt ſandali ⁊ roſe. Et ſil̄r quādo
O erit membrum maximi iuuamēti: tunc neceſſe eſt nobis
ꝯſeruare ipſū cū medicina ſtiptica. Et exēplū neceſſita
tis ꝓpter locū mēbri eſt qñ volum⁹ q̄ medicina ſtiptica
vadat ad ꝓfunditatē corporis debemus ſecū admiſcere
rem q̄ habeat ſubtilem ſubām ꝓpter longitudinem ſui
loci: ad hoc q̄ ſit vehiculū ſtipticitatis: q̄uis ſit ꝯ q̄ſitū
noſtrū in aliquo. Sicut admiſcemus cātarides in medi-
cinis veſice: ⁊ crocū in medicinis cordis calidis. Et ſimili
modo nos miſcemus cerā in emplaſtris: ꝓpterea vt ſit
materia faciens ea meli⁹ applicari mēbro. Sed exēplū
neceſſitatis cōpoſitiōis medicinarū ex parte colligātie
eſt ſicut egritudo ca. q̄ fit in ore ſtomachi: quia in ea non
debemus m̄ltiplicare medicinas fridas: eo q̄ cōicat cū
membro frigido. ¶ Iſta ſunt. v. mēbra neceſſitatis com
poſitionis: ꝓpter q̄ cōponunt̄ medicine q̄ ſunt ex diuer
P ſis v̄tutib⁹ quādo nō inuenimus in vna ſimplici quo ex v̄-
tutib⁹ indigemus. Sed ſcḋa particula neceſſitatis cōpo
ſitionis eſt: q̄ꝛ aliquādo nos inuenimus vnā ſimplicē me-
dicinā q̄ h̄z fortiorē virtutem: aut debiliorē eo q̄ queri-
mus. Et hec particula diuiditur in plura mēbra. Unum
eſt: q̄a erit nobis neceſſaria vna ex p̄mis operationib⁹
medicine: ⁊ h̄ ſimplex quidē h̄z plus aut minus q̄ʒ quera
mus: quare tūc neceſſe eſt nobis habere aliā medicinā
vt debilitemus ſuā opationē aut vt eā fortificemus. Et
ſi tu vis eam debilitare hoc fit duobus modis. Unus eſt
vt miſceamus cū forti medicina aliā q̄ ſit ꝯtraria ſue vir
tuti. Uerbi grā. qñ habemus vnā medicinam q̄ ſit ca. in
tertio gradu: ⁊ nō indigemus niſi ea q̄ ſit ca. in ſcḋo: mi-
ſcebimus cum ea illā q̄ ſit frigida in p̄mo. Alter modus
debilitādi eſt vt miſceamus cū forti medicina aliā q̄ nō
ſit cōtraria in qualitatibus ⁊ virtutib⁹: ſed ſimilis in v̄tu
tibus: ſ; minus habeat altera ex eis. Uerbi grā. ſi habue
rimus medicinā calidā in tertio gradu: ⁊ nos velimus
declinare ab illo miſcebimus cum ea vnā q̄ ſit calida in
p̄mo gradu ſolum: ⁊ habeat preparationē quā dicimus
vt debilitet̄ medicina cum ſuo ſimili in qualitate. Et q̄
ſit minoris virtutis ꝓbat Gal. per cōmixtionē aq̄ tepi-
de cū aqua bullienti: q̄ꝛ neceſſario videmus feruentis
Q calorē declinare. Et hic eſt cōtra dicēdū: q̄ꝛ ſi videmus
q̄ homo habeat egritudinē calidam in q̄rto gradu: vel
etiā in tertio: ⁊ dederimus rem calidā in ſecūdo gradu
multoties ledet ipſū. Et ꝓpterea v̄ba Gal. debēt refra
gari ex dieta tali minus calida vt ſupra. Dicas ſi dederi-
mus mel habēti cauſonē nōne ledet̄ incōtinenti magna
leſione? Et ſimil̄r ſi quis haberet magnam leſionem fri-
gidiſſimā in capite: ſi tu iungas ipſū oleo roſato nōne
multum ledet? Et ſi ſuſtinēt Gal. prouideant ſuper hoc.
Sed dicimus q̄ ſi ita eſt ſicut dicit Gal. erit per hanc
viam: quia medicina quam dicimus calidiorem eſſe eſt
illa que habet maiorem cōparationē caloris ad frigidi-

cōtra Gal.

A tatem q̃ʒ illa que eſt minus calida: ergo erit frigiditas in ambabus per ↄ̃riuʒ. hoc eſt q: in calidiori erit frigiditas minoris cõparationis: ꝛ in frigidiori erit maioris cõparationis. v.g. qa cõparatio caloris ad frigus in.ʒ.j. piperis eſt maior q̃ʒ in.ʒ.j. ſpice. ꝛ ſi in.ʒ.j. piperis ſint.v. ꝑtes caliditatis ꝛ vna frigiditatis. ꝛ in.ʒ.j. ſpice ſint due ꝑtes caliditatis: ꝛ vna frigiditatis mixtis duabus.ʒ. ſimul erit cõparatio caliditatis ad frigiditatẽ in hoc mixto maior q̃ʒ eſſet in pipere ſolo. Et quãdo eris bene ſpeculatus in hoc videbis hoc fieri per hanc viã. Et iſte partes medicine quas diximus calidas aut frigidas: quãuis nõ ſint in actu nõ nocẽt in hoc documẽto: qa ſunt quaſi medie iter illã rem q̃ eſt inter actũ ꝛ potentiã. Et iõ eſt poſſe in mul-
B tis corporibus cõſimilib⁹: vt diſſoluant̃ artificial̃r partes ex quib⁹ cõponunt̃ ſicut eſt lac. Et fortificat̃ hec opinio: eo q̄ medicina q̃ hʒ plures partes calidas in ſe ſine dubio eſt preparata vt inflãmetur a calore nãli plus q̃ʒ medicina q̃ tñ nõ hʒ. Sed accidit aliquibus corporibus ꝓpter fortitudinẽ caloris illoꝝ: ꝛ ꝓpter ꝑparationẽ corpoꝝ ipſoꝝ vt ↄuertat omnia q̃ eis adueniũt ad ſubſtãtiã igneã: etiã ſi eſſet minoris caliditatis q̃ʒ illa. ꝛ poteſt eſſe q̄ hec eſt occaſio leſionis mellis in cauſone: ꝛ quomodo non debet hoc facere: qa videmus q̄ aqua etiã cucumerũ conuertit̃ in his febribus ad cholerã. Iſte eſt modus debilitãdi virtutes medicinarũ per cõparationẽ. ❡ Sʒ quãdo volumus fortificare nõ fiet hoc niſi vna via: hoc eſt vt miſceat̃ cũ ea medicina ſue ſpeciei ꝛ ſit fortior ea: ꝛ adhuc loquemur de his: ꝛ de rebus q̃ intrant in ſcõa ꝑticula partiũ primarũ ſunt quãdo volum⁹ ſimiliter fortificare ſcõas ỽtutes ꝛ tertias medicinaruʒ ſimplicium: aut debilitare: ꝛ hoc etiaʒ fit duob⁹ modis. Unus eſt vt miſceat̃ cũ forti medicina vna q̃ habeat ↄ̃riam virtuteʒ. v.g. quãdo habebimus medicinã aperitiuã ꝛ inciſiuã in
C tertio gradu: ꝛ volumus declinare ab illo miſcebim⁹ cũ iſta medicinã oppilatiuã ingroſſatiuã in ꝑmo gradu: et tũc redibit ꝑma ad aperiendũ in ſcõo gradu. Alter modus eſt vt miſceamus cũ ea ſilẽm: ſʒ minoris virtutis: qa etiã ex ea deueniet ꝑme diminutio actionis ſicut dictuʒ eſt in ꝑmis q̃litatib⁹: q: cõparatio oppil̃onis ad ſubtilitatẽ in hoc eſt maior q̃ʒ in ꝑma. Sed ſcõa via fortificãdi ỽtutes ſcõas ꝛ tertias eſt vt miſceat̃ cuʒ ea ſil̃is ꝛ ſit fortior. Et q̃daʒ dicunt q̄ ỽtutes ſcõe fortificant̃ miſcendo medicinã cũ medicina alia ſimili in eodẽ gradu: ita vt nõ ſit fortior. ꝛ dicũt q̄ experiẽtia teſtificat̃ q̄ due medicine equales in ỽtute ↄiuncte habebũt fortioreʒ o̾ationẽ q̃ʒ vna illarũ ſingularis ꝛ per ſe: ꝛ hoc accĩt q̃n erit q̃titas vnius equalis quãtitati alteri⁹. Et ꝑt eẽ q̄ cauſa hui⁹ ẽ: iõ qa he due medicine coniuncte: q̃uis videat̃ ab eis vt ſint eq̃les in ỽtutib⁹ ſecũdis ꝛ tertijs non põt eſſe vt ſint equales penit⁹ veraciter: niſi largo arbitrio: eo q: ipoſſe eſt vt nõ diuerſificent̃ in ſubtilitate ſubſtãtie ꝛ groſſitie: ꝛ ſpiſſitudie: ꝛ raritate: ꝛ ſimilib⁹. ergo nec erit difficile eas inequal̃r ꝑmutare ꝓpter inſertionẽ earũ ſubſtãtiarũ: q:
D ipſa in q̃bus recipiẽt ꝑmutationem nõ erunt equalia: et ꝓpterea manifeſtabit̃ ꝑmutatio earum corpori plus q̃ʒ manifeſtet̃ permutatio corporis in eis: hoc eſt q: corp⁹ erit ab eis magis permutatum: ꝛ idcirco iſtud q̃ tardat ꝑmutari exire a corp̾e retinet illõ q̃ eſt velox ad exeundum: vnde fortius operant̃ in corpore: ꝛ per hanc viaʒ põt eſſe q̄ ſimilia adinuiceʒ fortificant̃: ꝛ ſil̃r dicimus in primis ỽtutibus. Et ꝓpterea vides q̄ antiqui ponunt in coꝝ cõfectionib⁹ medicinas equales omnibus ỽtutibus tribus. Iſti duo ſunt modi primarũ partiuʒ que fuerunt cauſe cõpoſitiõis. Et in ſcõa particula ingreditur adhuc alia res: hoc eſt q: põt eſſe vt nõ indigeamus oĩbus ỽtutibus medicine nũero: ſed q̃buſdã: ꝛ hoc eſt duobus mo-

E dis. Unus eſt qa nõ indigebimus oĩbus qualitatibus primis medicine niſi vna. v.g. habebimus vnaʒ medicinam calidam ꝛ humidam ſimplicem: ꝛ non indigemus ea niſi propter humiditatẽ: quare tunc debemus miſcere cum ea medicinam frigidam ꝛ humidam: tamẽ neceſſe vt ſit frigiditas illius equalis in cõparatione caloris alterius: ad hoc vt ſint temperate in caliditate ꝛ frigiditate: ꝛ vt humiditas ſola dominet̃: ꝛ ſic debes intelligere vnamquãq̃ʒ iſtarũ qualitatũ. Alter eſt vt ponamus q̄ indigeamus ex vna medicina ſecundis virtutibus aut tertijs et non primis. v.g. ſicut neceſſariuʒ eſt ſemen apij in febribus que fiunt propter oppilationẽ ſolum: vt aperiant̃ oppilationes ꝛ vt ſubtilientur humores groſſi ꝛ prouocetur vrina: ꝛ non eſt neceſſarius ſuus calor: nec ſua ſiccitas. quare tunc cum eo debemus miſcere rem frigidaʒ
F ꝛ humidam que remittat ſuum calorem ꝛ ſuam ſiccitatẽ ſemper conſiderando: vt ſecunda virtus ipſius non reſiſtat ſecũde virtuti prime: qua indigemus: hoc eſt apertione. v̾bigr̃a. ſi neceſſe eſt nobis miſcere nenufar cuʒ ſemine apij: aut ſuum ſimile debemus ponere loco nenufaris ſemen melonis aut citruloꝝ: ad hoc vt ſecũda virtus illoꝝ fortificet ſcõam virtutem apij: q: q̃uis iſta duo ſemina ſint frigida habent tamen virtutem diureticam: q̃uis Gal. dicat q̄ ſi miſceat̃ res debilioris virtutis cum re que eſt fortis virtutis: ꝛ eſt vnius generis: q̄ ipſa eaʒ debilitat: nec eſt impoſſibile vt quãdo cõiungunt̃ due res que ſunt vnius virtutis: q̃uis vna ſit debilior altera: q̄ coniunctum iſtarũ non ſit fortius ſingulari. Sicut tu vides q̄ nos miſcemus medicinis calidis acetuʒ ꝓpter iuuamẽtum apertionis: q̃uis videat̃ eſſe frigidũ: qa ſi nos ſeparamus partẽ calidã ab aceto non faceret id q̃ facit in frãgendo lapidẽ: ꝛ eſt remotũ vt faceret hoc propter partẽ frigidã ſoluʒ: ſed facit hoc ꝓpter calidã par-
G tem que eſt in tali ſubſtãtia. Et ideo miſcemus ipſum cũ medicinis calidis: q̃uis ſit debilioris caloris iſtis. Sʒ cuʒ hoc toto eſt aliq̃d in aceto: q̃ hãc operationẽ adiuuat: ſicut ſtipticitas ſua. Et idcirco dicimus q̄ medicina debilis mixta cum forti ꝓdeſt fortificationi fortioris: qa operationes medicinarũ in corporibus humanis nõ ſunt niſi per viam cõparationis ꝛ aſſimilationis corporib⁹ humanis: ꝛ nõ ſunt niſi ex parte ipſiuſmet medicine: qa tu vides multas medicinas in quib⁹ eſt pauca caliditas: ꝛ cõparate humanis corporibus inueniũtur calidiores illis que vident̃ illis calidiores. Et ſic poteſt eſſe ſemen apij coniunctũ cuʒ ſemine melonis: ꝛ ſit fortius in operatione q̃ʒ apiuʒ ſoluʒ in corpore humano: ꝛ quãdo medicus ſubtiliter cõſiderauerit hoc non medicabit̃ cuʒ ſimplici medicina. Et hec ꝑparatio inuenit̃ in cõpoſitionib⁹ antiquoꝝ: ſicut in oximelle ſeminuʒ: q: cõſiderauerunt cum aceto fortificare ſcõaʒ operationẽ mellis: idcirco laudauerunt illas medicinas ſimplices: quaruʒ ſecũde ỽtutes adiuuant ſe adinuicẽ: q̃uis in primis ſunt cõtrarie ſicut
H de ireos: ꝛ de alijs ſimplicibus medicinis. Et in ſumma iuuamentũ iſtius preparationis: nõ eſt niſi in ſecũdis virtutibus ꝛ tertijs. Et q̃uis inueniat̃ ſcriptuʒ in dictis antiquoꝝ: non tamẽ oſtẽderunt rõneʒ. Sed nobiles viri filij Auençoar teſtificati ſunt hoc: ꝛ illi ſunt q̃b⁹ debet attribui ſciẽtia medicine. ❡ Tertia neceſſitas compoſitiõis eſt vt ponat̃ in medicinis purgatiuis aliq̃d ad refrenandum: vt non ledant membra principalia. Sed aliq̃n ponuntur medicine ad dulcorandũ medicinã que hʒ malũ ſaporẽ: ꝛ ad hoc vt ſit amicabilior nature: ſicut ſunt confectiones que fiunt cum melle ꝛ zuccharo: q̃uis in multis locis ſint ↄ̃rie noſtre intentioni: ſicut in medicina a qua querimus frigiditatẽ ꝛ ſtipticitatẽ. ❡ Duos ſcʒ diximus modos neceſſitatis cõpoſitionis ſimpliciũ medicinarũ.

I ¶ De menſura ⁊ proportione medicinarum ſimplicium
compoſitas ingredientium. Cap.58.

DEINCEPS volumus dicere preparationē
quātitatis ſimplicis medicine q̄ ponit̄ in cōpoſi-
tione medicine. Et hoc duobus modis fit. Unus
eſt propterea: qꝛ nos nō damus ex medicina ſim
plici quācūq; quātitatē: ſed quantitatē determinatā: qđ
facimus ꝓpter fortitudinē medicine aut eius debilitatē.
Et debemꝰ hāc eandē viā inſpicere ⁊ in cōpoſitis: hoc
eſt qꝛ debemus ponere ex forti paucā quātitatem: ⁊ ex
debili multā quātitatē ſm qđ ordinatū fuit in theriaca.
Alter eſt qñ in vna medicina cōpoſita ſimplex medicina
hȝ vltimū iuuamē q̄ſituȝ ⁊ alie q̄ ponunt̄ nō ponunt̄ niſi
K ꝓpter ipſaȝ: ſicut ſunt trociſci de lacca ⁊ alia cōpoſita q̄
ab vna rerū intrantiū noiant̄: ⁊ ponit̄ plus de illa. Et pt
eſſe vt nō ponat̄ in vna cōpōne alicuꝰ medicine ſimpli-
cis multa quātitas niſi pp iuuamētū multū: qđ eſt in ea.
Et pt eē vt nos ponamus multū ex medicina cōpoſita ꝓ
pter remotionē mēbri. Et hoc fit pp debilitateȝ medici-
ne cōparatiōe illi membro: ⁊ pt eſſe vt iſte cauſe fortifi-
cent̄ adinuicē: ⁊ pt eē vt vna reſiſtat alteri: ſicut quādo
coniungunt̄ in vna medicina res multi iuuamēti cū de-
bilitate earū ⁊ remotiōe loci. ꝓpterea ſi ſunt ex illis que
ſunt multi iuuamēti debemꝰ ponere multā quātitatē: et
ſi ſint pauci iuuamēti debemꝰ ponere exiguā quātitatē:
⁊ maxie qñ ꝯiūgit̄ cū pauco iuuamēto multū nocumētū:
⁊ qñ eſt media īter paucū iuuamētuȝ ⁊ multū erit media
īter multū ⁊ paucū. Sȝ iō qꝛ quātitas medicinarū laxati-
uarū nō pt ferre multā quātitatē augmēti ⁊ diminutio-
nis: ſicut ferūt alie: ē nobis neceſſe in cōpōnibꝰ earū vti
duabꝰ rebus. Una qa debes accipe de vnaquaq; illarū
vnā doſim. Et poſtea dabis ex illo opatione vniꝰ illarū
ad totū: hoc eſt ſi erūt q̄tuor medicine dabis q̄rtā ꝑtem.
Altera eſt: qꝛ tu d̄bes accipe ex doſi integra vniuſcuiuſq;
medicine aliqd ſm opationē vniꝰ medicinarū cōpoſitaꝝ.
Et iō qa vna ex rebus q̄ magis neceſſaria eſt medico in
L cōpoſitione medicinarū eſt vt ſciat in quo gra. eſt medi-
cina cōpoſita in p̄mis v̄tutibꝰ ſcđis ⁊ tertiȷs ſi ſciri poſſet.
de hoc volumus loqui. ¶ Et dicimus ꝙ qñ hō vult ſcire
gradū medicine cōpoſite ex q̄litatibꝰ medicinarū ſimpli-
ciū: p̄mo dȝ facere hāc diſtinctionē: hoc eſt qꝛ ipoſſe ē vt
euadat medicina cōpoſita ab vna duarū rerum: aut vt
ſint medicine ſimplices ex qbꝰ eſt cōpoſita vniꝰ generis
.i. vt ſint oēs calide aut fride: aut humide: aut ſicce: aut
ſint ex v̄tutibꝰ ꝯtrȷs: hoc ē vt q̄dā ſint calide: q̄dā frigide:
q̄dā humide: q̄daȝ ſicce. ¶ Et ēt p̄ma ꝑticula nō euadit
ab vna duarū rerū: hoc eſt aut vt ſint ille medicine quas
diximus eē vnius generis in vno gra. v̄tutis: q̄ ē ſub vno
genere: hoc ē. v.g. vt ſint in vno gra. calidi ⁊ ſicci: aut vna
habeat egreſſuȝ ſuꝑ alterā: ita vt vna ſit tēperata: ⁊ al-
tera ſit calida in p̄mo g̃du: ⁊ alia in ſcđo: ⁊ alia in tertio:
⁊ alia in quarto. Et pars ſcđa ēt nō euadit ab vna duarū
M rerum: aut vt ille medicine q̄ ſunt ꝯtrie ſint in vno gradu
ꝯtrietatis: aut vna habeat egreſſuȝ ſuꝑ aliā in illa ꝯtra-
rietate. v.g. ꝙ vna ſit calida in tertio gradu: ⁊ alia frigi-
da in p̄mo: ⁊ alia ſicca in ſcđo: ⁊ alia humida in p̄mo. Et
aliqñ accit vt ꝯiungant̄ oia hec quatuor in vna medici-
na. ⁊ cognitio ſimplicis dabit tibi cognitioneȝ cōpoſiti.
Et via ſpeculationis in p̄ma ꝑticula quā diximꝰ ꝙ v̄tu-
tes medicinarū ſunt in ea in vno gn̄e ⁊ in vno g̃du eſt: vt
apparet: vt eē debeat gradꝰ ꝯiuncti totiꝰ in vno ⁊ eodē
gradu quo eſt vna ſingulariū per ſe: ſaluo vt nō acqrat
ammixtionē: ⁊ vnā formā q̄ eſſet cōparatiōe corpis hu-
mani calidior aut fridior vniuſcuiuſq; ſimpliciū per ſe: ⁊
maxie in medicinis q̄ diu ſtāt ꝯfecte anteq̄ eis vtamur:
⁊ forte ero ꝯtētus in fine ꝙ hoc accidat ī pluribꝰ cōpoſi-
tionibꝰ. Sed qñ erunt medicine ꝯtrie in vno gradu ꝯtra- N
rietatis: tūc de neceſſitate vna vincet alterā: ⁊ erit me-
dicina tēperata: ſaluo ꝙ earū quātitates ſint illa quāti-
tas in qua poſſit eē ille gradus v̄tutis: qꝛ nulla medicina
q̄ eſt calida in primo gradu: aut ſcđo nō eſt ſicut in omni
quātitate accidētī: Qđ eſt: qꝛ cum mel ſit calidū in ſcđo
gradu: ⁊ ſandali ſint frigidi in ſcđo: mel vincet ſandalū
ſi ex melle comedantur due vncie: ⁊ ex ſandalis. ℥. ij. ſed
due. ℥. mellis nō vincēt duas. ℥. ſandaloꝝ. Sȝ ſi medicine
nō ſunt ꝯtrie in eodē gradu ꝯtrietatis. ſed erit gr̃a exēpli.
vna frida in primo gradu: altera calida in tertio: ⁊ alia
frida in ſcđo: ⁊ alia calida in q̄rto. manifeſtū eſt ꝙ frida
remittet ex calida ſm ꝙ eſt in gradu frigiditatis in vno
gradu: aut in duobꝰ. hoc eſt: qa res q̄ eſt frigida in p̄mo
deducet calidū in tertio ad calidū in ſcđo. ⁊ eodē modo
que eſt frigida in ſcđo reducet calidā in q̄rto: ad calidā O
in ſcđo: ⁊ ſemper erit victoria ſm vnum gradū: qꝛ illa q̄
eſt frigida in ſcđo reducet illam q̄ eſt calida in tertio: ad
illam que eſt calida in primo: ⁊ totū hoc eſt quādo quan
titas medicinarū eſt equalis: ⁊ nō intēdas equale in pō-
dere: ſed equalis in v̄tutibus. Et hec quātitas eſt in pri-
mo gradu graduū in quibus manifeſtant̄ opationes me
dicinarū in corpe humano. Et ſi diuerſificant̄ v̄tutes cō-
trarie ſm magis ⁊ minus. Et diuerſificant̄ quātitates ēt
ſm plus ⁊ minus: hoc eſt ſi quantitas medicine debilis
erit multa: hoc eſt duplū quātitatis fortis: tunc remoue-
bit ex forti gradū vnum vltra gradū quē remiſit ꝓpter
qualitatē. v.g. ſi habuerimus vnaȝ medicinā calidam in
tertio gradu: ⁊ aliā frigidā in p̄mo: ⁊ que erit frigida in
primo erit duplum quātitatis eius q̄ eſt calida in tertio
gradu: ex gradibus in quibus manifeſtatur operatio il-
lius medicine in corpore: tunc remittet ſm ꝙ dictuȝ eſt.
Sed ſi erit tripla in quātitate gradus opationis redu- P
cet ipſam ad tēperantiā. Et ſi medicina calida aut frigi-
da erit minoris quātitatis quātitate prima nō curamus
de ea. Et ſi fuerit ꝯtrm̄: hoc eſt ſi medicina fortis erit ipſa
q̄ multa eſt in quātitate: plus q̄ȝ ſua quātitas p̄ma in gra
du operationis: ⁊ debilis remanebit in ſua q̄ȝtitate p̄a:
tunc debilis nō remittet ex forti niſi ſm cōparationē il-
lius quātitatis. v.g. ſi erit q̄ȝtitas ex forti dupla ſue quā-
titatis prime in gradu operationis: ⁊ debilis remanebit
in ſua prima quantitate: hoc eſt qa debilis erit calida in
primo gradu: ⁊ fortis erit frigida in tertio: tūc calida nō
reducet frigidā in tertio vſq; ad ſcđm: ſed reducet a ter-
tio media mēſura a tertia ad ſcđam. Et cauſa huius eſt:
qa quādo duplicat̄ prima quantitas medicine: tunc du-
plicat̄ etiā qualitas: ⁊ egredient̄ ex gradu ſuo in calidita-
te aut frigiditate ad alium gradum. Ideo quādo tu iue-
nis vnā medicinā q̄ erit frigida aut calida in tertio gra-
du: erit duplicata eius p̄ma quātitas in gradu opatiōis
ipſa interficiet de neceſſitate ſicut interficit venenū. Sȝ
medicine q̄ ſunt in vno gradu: ſiue in vno genere virtu-
tuȝ: ⁊ illarū gradus diuerſificant̄ hac re illarū ꝑparatio
iteruȝ eſt vt medicina q̄ eſt debilis virtutis remittat ex
forti: ⁊ iaȝ dedimus cauſam huius. ¶ Sȝ adhuc neceſſe
eſt vt intelligas hoc ſm viā quā dicemus. hoc eſt: qꝛ me-
dicinarū q̄ ſunt ꝯtriarum virtutum vna non remittit vel
alterat aliaȝ: niſi ſm ꝙ habet de qualitate ꝯtrarietatuȝ.
Qđ eſt: qa medicina q̄ eſt frigida in primo non remittit
eam que eſt calida in ſcđo: niſi ſm ſuperfluitatem quam
habet: hoc eſt vnum gradū. Et idcirco de neceſſitate eſt
ꝙ ex medicinis que ſunt in vno genere virtutuȝ debilis
remittat ex forti ſm cōparationē in medicina debili ad
ſuum cōtrarium de maiore illa que eſt in medicina forti.
v̄bi gr̃a. frigiditas que eſt in medicina calida in primo
gradu eſt maior cōparata in calori qui eſt in ea: q̄ȝ illa q̄

A eſt calida in ſcðo gradu. Et frigiditas q̃ eſt in medicina q̃ eſt calida in tertio gradu eſt minoris cõparationis ſuo calori q̃z frigiditas q̃ eſt in calida in ſcðo gradu. ergo medicina tẽperata in medicinis q̃ ſunt in vno genere virtutũ eſt ꝓpinquior ad remittendũ eaz q̃ eſt frigidior eaꝫ ꝓpterea q᷑ cõpoſitio ↄtrarietatum in ea eſt ꝓpinquior cõpoſitioni tẽperantie: ⁊ poſt illã illa q̃ eſt in p̃mo gradu: ideo q᷑ vnũ ↄtrarioꝝ eſt debilius in illa: ⁊ poſt illam illa q̃ eſt in ſcðo: eo q̄ vnuz ↄtrarioꝝ eſt debilius eo qđ eſt in illa q̃ eſt in p̃mo gradu: ⁊ minoris compoſitionis. ⁊ poſt illã illa q̃ eſt in tertio gradu. ꝓpterea q᷑ ↄtrariũ qđ eſt in illa eſt minoris cõpoſitionis ceteris alijs. v. g. ſi miſcuerimus vnã medicinã tẽperatã cũ alia q̃ ſit calida in

B ſcðo gradu. nõ h̄z virtutẽ ſm naturã reducẽdi ipſam ad primum gradũ: iõ q᷑ illa q̃ hoc dꝫ facere neceſſario erit frigida in primo gradu: ſed hoc reducit eã ad rem q̃ non attingit hunc gradũ. Et ſi miſcuerimus cuz illa q̃ eſt calida in ſcðo gradu medicinã calidã in p̃mo gradu. remittet etiã ipſam: ſed minus etiã q̃z tẽperata. ꝓpterea quia cõpoſitio frigiditatis ad caliditatẽ calide in p̃mo gradu eſt minor cõpoſitione q̃ eſt ad tẽperatã: ſicut eſt in tẽperata minor cõpoſitio q̃z in illa q̃ eſt frigida in primo gradu. ꝓpterea ipoſ̃e eſt medicine tẽperate vt remittat ex ea q̃ eſt calida in ſcðo gradu tantũ quantũ remittit illa q̃ eſt frigida in primo gradu. Et etiã eſt impoſ̃e calide in p̃mo gradu: vt remittat ex calida in ſcðo tantũ quãtũ remittit tẽperata. Et ſic eſt ipoſ̃e vt remittat cal̃a in ſcðo gradu: ex cal̃a in tertio gradu tm̃ quãtuz calida in p̃io. Et adhuc plus temperata aut frigida in primo gradu.

❡ Sed q᷑ medici nõ viderunt neq̃ꝫ cõſiderauerũt in his dõi: q̄ qñ nos miſcemus vnã medicinã calidaz in p̃ gradu cũ alia calida in tertio g̃du: ipſa reducit ipſaz ad caliditatẽ in ſcðo. Vtinã ego ſcirẽ de iſta q̃ eſt calida in tertio gradu: vnã q̃ eẽt frigida in p̃mo: ad quẽ gradũ reduceret. Si dicerẽt q̄ reducat ad ſcðm gradũ. Rñde. ergo

C calida in p̃mo: ⁊ frigida in p̃mo: reducẽt calidã in tertio ad vnũ gradũ: ⁊ hoc eſt vanũ. Et ſi dixerint q̄ frida in p̃ g̃du reducet calidaz in tertio ad calidã in p̃. Ergo rñdemus q̄ frigida in ſcðo reducet calidã in tertio ad tẽperatã. ⁊ hoc eſt ita impoſ̃e ſicut aliud. ⁊ iſte error ꝓuenit a p̃uatiõe ſcie. Et poſuit hũc errorẽ hõ q̃ dr̃ Alkindus: q᷑ ipſe fecit vnã cõpilationẽ tractatuũ: ⁊ in illis credidit dare cognoſci nãm medicinarũ cõpoſitaruz. Et voluit hoc demõſtrare per partẽ algoriſmi: ⁊ muſice: ſicut fecit ille qui ſpeculat̃ res ꝑ accñs. Et dicit q̄ cõpoſitio q̃tuor graduũ medicinarũ eſt cõpoſitio duplex: ita q̄ quartus gradus deueniet ad q̃druplicatus. ꝓpterea q᷑ ponit p̃mum gradũ duplũ tẽperantie: ⁊ ſcðm duplũ p̃mi: ⁊ tertiũ duplum ſcði: ⁊ quartũ duplũ tertij. Et erat ei ſufficiens dicere q̄ ſecũdus eſſet duplũ p̃mi: ⁊ tertius triplũ: ⁊ quartus quadruplũ. Et ſic intellexerũt medici in ordine graduũ ad hoc vt eſſent equales: q᷑ caliditatẽ ſenſibilẽ corpori poſuerũt in p̃mo gradu: ⁊ ab hac deuenerũt a medicina que eſt remota ab illa tãtũ q̃tũ fuit remota illa a

D tẽperata: ⁊ poſuerũt illã in ſcðo gradu. Et iſtud ſine dubio eſt dupluz primi. Et poſt hũc deuenerũt a medicina q̃ eſt remota a ſcða tantũ q̃tũ eſt remota ſcða a p̃ma: et hanc poſuerunt in tertio gradu: q᷑ triplicata eſt: ⁊ ſic fecerũt in q̃rto gradu: ſed ſm Alexãdrũ eſt neceſſe vt ponant ſcðm gradũ in exceſſu ſup primũ duplum exceſſus quã habet primus ſuper temperatũ: ⁊ tertius ſup ſcðm duplũ exceſſus quem habet ſecũdus ſuper primũ. ergo medicine q̃ erunt in tertio gradu caliditatis neceſſario interficient: ⁊ magis q̃ erunt in quarto. Et q̃ño poſſunt tolerare corpora medicinas q̃ ſunt in. xvj. gradu. Et adhuc ponamus q̄ ita ſit latitudo quarti ad tertiuz nõ eſt

proportionalis latitudini ſecundi ad temperantiã: ⁊ tales latitudines deberent poni in gradu. Et ſimiliter latitudo que eſt a ſcðo ad tertium: ⁊ ſm illos ordines graduũ nõ ſunt equales. Et nõ poſſet eẽ maior error in hac arte q̃z iſte. ideo quia res in qua intelleximus in primis conſeruare ordinem exceſſiuum virtutis vnius ſuper alteram eſſet occulta nobis: nec ipſam cognoſceremus. Et error Alkindi fuit quando poſuit rem que eſt in primo gradu duplam temperata in qualitate calida aut frigida. ⁊ hec fuit cauſa: quia ſecutus fuit comparationem dupli. Et eſt dicendum q̄ illud qđ intelligit Gal. in primo gradu eſt q̄ habet exceſſum ſuper temperamento in vna parte vltra ipſum. ⁊ ſm hoc quando componet̃ compoſitio dupli in exceſſum graduum non erit neceſſarium q̄ medicina que eſt in quarto gradu ſit dupla ſup medicinaz que eſt temperata ſexdecim duplis vicibus. Et q̄ dictum Gal. ſignificat hoc quando dixit: ⁊ mea intentio eſt in primo gradu. illa res que manifeſtatur ſenſui ⁊ permutatione corporis: quia eſſet intentio Gal. q̄ primus gradus eſſet duplũ temperati: permutatio que manifeſtatur in corpore a medicina non eſſet principiũ permutationis. Et contemplare bene hec verba ſi ſunt veracia: ⁊ non conſequeris conſuetudinem populoꝝ qui ſequuntur ↄſuetudines medicoꝝ nouoꝝ. Hucuſq̃ꝫ diximus ꝓparationes quibus homo põt cognoſcere naturã medicinarũ cõpoſitarũ ⁊ cõponere eas per viam cognitionis primarũ virtutũ: qua etiam ſcðas ⁊ tertias gradauimus q̄ non fecerunt alij medici: ⁊ eſt querendum.

E

ver eſt ſi gradus eſſet equales ī proporti one ſoluz et no in menſura

F

❡ De cognitione medicinarum compoſitarum per experientiam. Cap. 59m.

G

POSTQVAM cõpoſitio medicinaruz eſt inuenta ſm rationẽ: virtus prima ſcða ⁊ tertia medicine cõpoſite ſcitur ſm rationem. Querimus ſi experientia h̄z aliquã inuentionẽ in virtutibus medicinarũ ſimplicium. Et dicimus q̄ prime virtutes ſecũde ⁊ tertie nõ indigent experientia in cõpoſito: eo q̄ ſunt inuente ratione demõſtratiua. Sed ſi poſſibile eſt in medicina cõpoſita facere aliquã ꝓprietatẽ: propter cõmixtionem in hoc h̄z experientia magnã inuentionẽ: ꝓpterea q᷑ quedam ꝓprietas eſt q̃ h̄z conuenientiã cũ cõpoſitione medicine: ⁊ quedã non: ⁊ illa q̃ nõ h̄z cõuenientiã inuenitur in maiori parte in complexione naturali non artificiali: q̃uis non ſit remotum inuenire proprietates in medicinis: quaruꝫ cõplexio facta fuit tẽpore longo: propterea quia cõplexio magis eſt in illis confirmata. Et ideo dicit homo quem tu ſcis q̄ maior pars operationis theriace prouenit a proprietate cõſequente totam ſubſtantiam: ⁊ dicit q̄ nos non debemus mutare aliquid ex receptione quã facit Andromachus. Sed nolo ei credere: ſed volo addere ad theriacam multas medicinas: que non erant note illo tempore: vt de vnaquaq̃ꝫ faciam probationem. quare ipſam addidero ſicut eſt lignum aloes et ambra ⁊ gariofili. Et poſtq̃z bene declarauimus preparationes cõpoſitionis: loquendum erit de manifeſtioribus medicinis cõpoſitis: ⁊ ponenda eſt cauſa illarũ compoſitionum: ⁊ hoc faciemus in libro futuro. Et quãuis hoc non ſit nobis multum neceſſarium: naſcitur tamen inde aliqua perfectio: ⁊ quemadmodum muſici quando dederint principia vocum ⁊ tonorum: ⁊ ſpecies compoſitionis illorum: loquuntur poſtea de inſtrumentis muſice magis manifeſtis: ad hoc vt eorum ſcientia ſit magis manifeſta ita ⁊ nos faciemus. Et deus nobis conſentiat peruenire ad perfectionem vltimam: que beatitudo ſempiterna appellatur.

H

❡ Explicit liber quintus: qui fuit de cibis ⁊ medicinis.

I ¶ Incipit liber Sextus: qui eſt de regimine ſanitatis: et
eſt continens capitula decem ꝛ octo.

¶ De fine artis medicine. Cap. primū.

SCIAS ꝙ finis penes ꝑhm dr̄ tribus mo
dis. Unus eſt ad quē res neceſſario tēdit: ꝛ
hoc abſolute dr̄ finis. Scd̄s eſt ſicut forma
dr̄ eſſe finis materie: ꝛ hic appellatur finis
ꝑfectionis entis inſeparabilis. Tertius eſt
vt eo exiſtēte ſtant res per ipſū ordinate.
Et hic finis cauſarū appellat̄: ſicut dr̄ exēplariter ꝙ ſer
ra eſt finis vaſoꝝ q̄ per eā fiunt. Et finis artis medicine
veraciter in primo mō ꝛ tertio dr̄. in ſcd̄o vō largo dicit̄
K modo. Sed hec ꝑticula quā incipimus nō eſt nobilior
duoꝝ finiū qui iterū in hac arte requirunt̄. Et hec adhuc
in duas diuidit̄ partes. vna eſt qualr̄ ſanitas debet ꝯſer
uari. ſcd̄a eſt qualr̄ remoueant̄ ꝑparationes q̄ inducūt
in corporib⁹ egritudines futuras: ꝛ hec eſt pars media
inter ꝯſeruationē ſanitatis: ꝛ egritudinis remotionem.
Et ſcias ꝙ hac ſentētia nō valent nr̄a corpa tueri: niſi a
corruptione q̄ eis ꝑ accidēs fit. Et hoc plurimū accidit
ꝓpter ſupfluitates ciboꝝ q̄ in nr̄is corporib⁹ aggregan
tur. Qd̄ eſt: qa manifeſtū eſt ꝙ nō quolibet regimine: aut
cibo quilibet homo vtatur: corpus ſanū remanebit ſem
per. Et hoc eſt vnū electuariū qd̄ in hac reperitur arte:
ꝛ ſi hoc nō eſſet hec ars ſufficiēs non diceret̄. Et idcirco
Diffō medicine ꝑ quo vide ꝑ h⁹. trac.2.c.1. bene diffinuit ille qui ipſam ingreſſam diffiniuit. Dicēs
ꝙ medicina eſt ars operatrix: q̄ inuēta eſt experimēto:
ꝛ rōne ꝯſeruans quidē ſanitatē: ꝛ remouēs egritudinē.
ꝛ hec eſt veracior diffinitio q̄ in aliquo libro alicuius au
ctoris ſit inuenta. Et q̄uis diffinitio Gal. ſit cōpleta: non
tn̄ eſt ꝺclarata: ꝛ eſt q̄ſi diminuta: qꝛ ille nō manifeſtauit
ex quo genere eſſet: qꝛ oēs artes miniſtrantes q̄ ſup na
turā dominant̄: aut q̄ ipſā manifeſtāt trib⁹ ſunt modis:
aut erūt ſicut ſupſiſtentes abſolute qui formā vel mate
riā nō faciunt ſed ꝑcipiunt: aut efficiētes abſolute q nō
L ꝑcipiunt ſꝫ faciūt formā in materia exiſtēte ꝑparata: aut
ſunt medij: hoc eſt vt ſint in ꝑte efficientes: ꝛ in ꝑte ſupſi
ſtentes efficiētes in eo ꝙ faciunt formā: ſupſiſtētes in eo
ꝙ manifeſtāt materiā: ꝛ ꝑcipiunt ſup illam. Exēplū hoꝝ
triū. ꝑrimus eſt patronus qui regit nauim: ꝛ magiſter qui
lignamina incidit: ꝛ nauim facit. ꝛ ſecūdus eſt ꝛ tertius q
cōſtruit ipſam: ꝛ ordinat ꝛ ꝑcipit. Et hec v̄ba optime de
clarauit modo in cōmento ſup ſcd̄o phyſicoꝝ. Et ſcias ꝙ
ars medicine eſt de genere earū q̄ ſunt efficiētes abſolu
te. Qd̄ eſt: qa dat formā qua cōplent̄ nr̄e opationes na
turales. materia exiſtēte ꝑparata: ꝛ hec formā dare nō
pōt niſi ſm aptitudinē materie: aut nature: ꝛ hic eſt finis
M queſitus qui eſt ad vocandū artē vtplurimū loco cōue
nibili ſuo ſubiecto. Et hic aſſimilat̄ regimento Gal. quo
regi dꝫ hō tēperate cōplonis: quo hō ꝑuenit ad finē na
turalē ſue vite: ꝛ ad mortē ꝑuenit nālem q̄ ꝓpter domi
nationē fit friditatis ꝛ ſiccitatis ſuper mēbra ꝑncipalia.
Sed hec ars nō dꝫ hūc finē trāſire: ꝙ ſi hūc finē doceret
trāſire poſſe eſſet hoibus viuere ſemꝑ: ꝛ huius ipoſſibili
tas eſt manifeſta. Et cauſa q̄ ꝓhibet vt hec ars circa ſuū
ſubiectū ſanabilē finē nō conſequat̄ eſt ſimilis cauſe. q̄re
etiā alie artes circa ſua ſubiecta: aliquādo finē laudabi
lē nō hn̄t: ſicut in regimine exercitantiū ꝛ trāſſerētium:
ꝛ agriculture. Et Raſis aſſignat cām in vno libroꝝ ſuoꝝ:
ꝛ eſt ꝙ iſte res ſupradicte mr̄is indigent medijs ad hūc
finē: quē nobis ipoſſe dare exiſtit. ꝛ bene dixit: tn̄ dictum
ipſius fuit diminutū: ꝛ idiget additione vt melius decla
retur. Et eſt hoc verū ꝙ hec ars aliqn̄ deficit in idiuiduis
ꝓpter māles ꝑparationes q̄ ſunt in ipſis. Qd̄ eſt: qꝛ non
eſt impoſſe vt ſint duo hoies vnius eiuſdē tēperate com
plexionis equalr̄: ꝛ vtent̄ vno regimine: ꝛ vnus iſtoꝝ
deueniet ad meliorem finem quē conſequi poterit per N
ipſius nām. In alio vō in eodē regimine exiſtēte mali ge
nerabunt̄ humores q mortē inducēt. Et cauſa hui⁹ eſt: qꝛ
in eius cōplexiōe eſt mala ꝑparatio fixa q̄ eſt cauſa vt in
ipſo hec malitia generet̄: q̄uis hāc ꝑparationē ignore
mus. Et cauſa hui⁹ ignorātie eſt: qꝛ in naturis tot ſunt ꝑ
parationes fixe: vt eas ꝑ ſigna cognoſcere nequeamus:
ꝛ hoc accidit ꝓpter ꝑparationū infinitatem: ſicut in nāli
phia eſt declaratū: qꝛ ibi dr̄ ꝙ q̄libet materia hꝫ accidē
tia ꝓpria ꝛ fixa in ipſa ſine accidētibus q̄ manant a for
ma. Et hec accidētia q̄ ſunt in materia ſunt cauſe multi
tudinis varietatū q̄ in naturis indiuiduoꝝ inueniuntur
quēadmodū accidētia ꝓpria forme ſunt cauſe multitudi
nis varietatū q̄ in moralitatib⁹ idiuiduoꝝ hoium cogno
ſcuntur. Et totum hoc eſt: qa in hoie multe ſpecies indi
uiduoꝝ vel cōpoſitionū inueniunt̄: qa eſt vltimū cōpoſi O
tum: ꝛ ob hoc ꝑuenit occultatio varietatis ꝓprietatū q̄
in naturis ꝛ moralitatibus indiuiduorū inueniunt̄: q̄uis
in ſenſibilib⁹ particularib⁹ idiuiduoꝝ manifeſtis quo ad
nos cōmunicent. Ecce aliquātulū egreſſi ſumus ordinē
libri noſtri: nō tn̄ ꝓpter hoc minus ſequet̄ iuuamētū: qa
hic remouimus vnū dubiū qd̄ multi ſapiētes ſcire affe
ctant. Deinceps ad noſtrū reuertemur ꝓpoſitū. Et dice
mus ꝙ illi qui dicūt ꝙ illi qui regunt̄ ſm ꝙ Gal. dicit in
regimine ſanitatis: penitus ad bonū finē terminant̄: ne
ſciunt quomō cognoſcit̄ finis huius artis aperte ſuorum
paſſiuoꝝ. Et iſti viā medicoꝝ ignorantiū ſequunt̄. Sicut
illi qui dicūt ꝙ dies hominū ſunt numerati: qꝛ nō eſt im
poſſibile vt hō tēperate cōplonis bono regimīe regat̄:
ꝛ ꝓpter hoc diutius nō viuet alio qui malo regimine po
tietur. Tn̄ hoc rariſſime accidit ꝛ ab accidenti remoto P
hāc artē incorruptionē nō adducet: nec ipſius nobilita
tē aliquo mō ꝓternit: qa hoc accidēs ꝓpter ſui rarita
tē fere annihilat̄. Et qui appropriat egritudines rebus
volūtarijs ꝛ rebus extrinſecis ſolū ipſas appropriat me
dietati ſuarū cauſarū: ꝛ etiā minori parti. Qd̄ eſt: qꝛ gra
dus harū rerū nō eſt niſi gradus cauſarū efficientiū ſolū.
Sed qa iſte cauſe manifeſtius cernunt̄: ꝛ medici q̄ſi om
nes egritudines ipſis adaptāt. Et ſi aliqua accidat egri
tudo quā nō ꝑceſſerint he cauſe dicūt ꝙ hec a diuina vo
luntate ꝓcedat. Et qa hec v̄ba vulgarib⁹ placent nolu
mus ea vituperare. ¶ Et poſtq̄ ſufficiēter locuti ſumus
de iuuamento huius artis: deinceps volumus loqui de
cauſis q̄ nobis ꝑ acc̄ns corruptionē adducunt: qbus re
pugnare poſſumus per hāc artē: ꝛ ſolū ſunt cauſe effi
ciētes. Sꝫ iſtarū q̄dā tales ſunt ꝙ ipſarū cuſtodiēdi mo
dus ꝑ ſe manifeſte pꝫ: ſicut cōbuſtio: inciſio: ꝑcuſſio: ꝛ ſi
milia: qꝛ ab iſtis vtplurimū poſſumus abſtinere. Sed de
illis q̄ de neceſſitate nos inuitant ꝛ ſine nr̄o velle de his
eſt dicēdū. Et dicimus ꝙ cauſe q̄ accidētalr̄ corrumpūt
ſunt aeris ꝑmutatio: ꝛ incōueniens exercitiū: ſicut artiū
laborioſarū ꝛ cibi ꝛ potus: ꝛ accidētia anime: ꝛ vlr̄ om
nia q̄ adducūt malā cōplexionē materialē vel nō mate Q
rialē. Et qꝛ ab his per dietā cauere poſſumus aut mediū
eoꝝ tenēdo ſicut in ꝯſeruatiōe ſanitatis mediū reperit̄.
Ob hoc dicimus ꝙ ipoſſibile eſt ſanitatē aliquo modo
ꝯſeruari niſi ꝑ cibos temperati chimi ꝛ quātitatis: ꝛ ſm
tēpus receptos ꝛ per motū ꝛ quietē ꝛ per ſupfluitatum
euacuationē: ꝛ per aptū aerem cū accidētiū remotione
que ad malam cōplexionē adueniunt. Et melior modus
ciborum eſt vt comedatur ſm modum medicinalem. Et
ſcias ꝙ ſuperfluitates per modum fricationis exercitij:
balnei: ꝛ medicine euacuantur. Que omnia ingrediun
tur in genere differentie preſeruatiue ab egritudinibus
futuris. Et quāuis hoc mirabile videatur: incipiamus a
fricationis ſpecie: ꝛ ipſius iuuamēta dicemus. Et de ſpe
ciebus

A ciebus exercitij ꝛ eius iuuamētis ꝛ aliorum. Et poſtea re
uertemur ꝛ dicemus qualiter vnaqueq; maneries com-
plexionum debeat ꝯſeruari. Et ſatis in eo quod preterijt
de virtutibus ciborū ſumus locuti. Sed in hoc libro di-
cemus qualr̄ cū eis debemus vti: ꝛ qualr̄ cū eis deb; ſa-
nitas cōſeruari. ¶ Et ſilr̄ etiam de virtutibus medicina-
rum ſumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter cū ip-
ſis ſanitas debeat effici ꝛ conſeruari.

¶ De exercitio ꝛ modis eius. Cap. 2m.

ET AB exercitio icipiemus ꝛ dicemus ꝙ exerci-
tiū eſt vlr̄ mēbroꝝ motus aliqua volūtate: ꝛ hoc
fit ꝓprie in mēbris motū voluntariū hn̄tibus: ꝛ ſe-
cūdario in mēbris aīalib⁹ hn̄tib⁹ motū: ſicut ſunt vene ꝛ
inſtra nutrimēti. ¶ Et qa exercitiū eſt mēbroꝝ motus. q̄
exercitiū quoddā eſt ꝓpriū: qddā eſt cōe. Cōe quidē eſt il
B lud qd totū continet corpus: ꝛ iſte eſt motus vlis abſtra-
ctionis. cui oia cōicāt aīalia. Et exercitiū ꝓprium eſt qd
certis appropriatur mēbris: queadmodū vox q̄ exerci-
tiū eſt pulmonis: ꝛ ſedere ꝛ ſup pedes ſtare eſt dorſi exer
citiū. Et docetur in motu mēbroꝝ nouiter ꝙ exercitiū ſit
ꝓpriū oī membro. Hec eſt diuiſio q̄ fit a parte mēbroꝝ.
¶ Sed alia fit diuiſio exercitij in eo ꝙ exercitiū eſt: q̄ eſt.
quia quoddā eſt exercitiū forte: ꝛ quoddā debile: ꝛ qddā
eſt temperatū. Forte vero ꝛ debile quoddā aduenit ꝓꝑ
abſtractionē illius ꝗ ſolum ſua mēbra fatigat: ꝛ in h̄ ingre
ditur exercitium velox ꝛ tardū. Et aliqñ ex repugnātia:
que iter ipſum ꝛ aliū motorē fit: vt vnus ꝑmat ab alio:
aut ſicut eſſet in eleuatione magni ponderis lapidei: ꝛ in
hoc exercitio velocitas vel tarditas non intrat. Et aliqñ
in vno exercitio velocitas ꝛ fortitudo cōiungunt̄ ſic ĩ io-
cantibus cū ſpatis. Et iuuamētū exercitij tēperati vlr̄ ē.
qa ſpiritū intrinſecum augmētat: ꝛ ſuperfluitates mēbro
rū nutrimēnti expellit aut reſoluit: ꝛ ſubam mēbroꝝ mol
lificat. Et iō in oībus alijs rebus corporis ē magis iuuati
uū: qd eſt. qa calor ꝛ ſpirit⁹ augmētati ꝑ ipſū ſunt ſiles
C nāli calori extriſeco. S; calor augmētatus ab alijs extrin
ſecis reb⁹: queadmodū ꝑ medicinas aut ꝑ alias res que
calefaciūt actu: ſicut calor ꝑ accñs. ¶ Et qñ fit exercitiū
poſt digōnem iuuamēta facit ſupradicta. Sed ſi añ digō-
nem inchoet̄ ꝛ fiat: credēdū eſt vt mēbra trahāt ad ſe ci-
bū idigeſtū: ꝛ ꝙ iſte motus ledet retentiuā mēbroꝝ vir-
tutē: ꝛ expellit̄ cib⁹ indigeſtus. Et vlr̄ opatio ṽtutis dige
ſtiue nō cōplet̄ niſi ꝑ getē ſicut opō expulſiue nō niſi mo-
tu cōpletur. Et idcirco hoc qd dcm̄ eſt tp̄s exercitio attri
buimus. Et huius tp̄is ſignū eſt qñ vrina colorata eſt co-
lore citrino vel ſubcitrino. Quātitas ṽo exercitij ē quouſ
q; hō ſudare incipiat: ꝛ anhelitus augeat̄: ꝛ color corpo-
ris icipiat rubificari ꝛ vene igroſſari. ꝛ qñ ad hūc ꝑuene
rit terminū: tūc d; ſedari. qd eſt: qa forte exercitiū corp⁹
D nimis euacuat: ꝛ debilitatē inducit: ꝛ hoc manifeſtatur i
forti exercitio exercitantis. Exercitiū ṽo debile qd eua-
cuādū eſt nō euacuat: nec ꝑ ipm pōt cōſumi qd ab ipſo ē
diſſolutum. Sed temperatum proportionabilr̄ diſſoluit
ꝛ ꝯſumit: ꝛ ob hoc ſubam membroꝝ augmentat: corpus
impinguat. Et vlr̄ tēperatū exercitium conſeruāde ſani
tatis mirabilis cauſa exiſtit. Et malitia que ꝓꝑ priuatio-
nē exercitij accidit in carceratis manifeſtat̄. qa illoꝝ fa
cies cazetice ſunt: ꝛ eoꝝ color eſt impurus. ꝛ oēs ipſius
opationes ſunt leſe: ꝛ hoc nō ſolū hoī accidit. veꝝ etiā
alijs aīalibus fouentibus contingit: ſicut volucrib⁹ in ca-
uernis detentis: ꝛ hoc ſufficiat de exercitio.

¶ De fricatione ꝛ modis eius. Cap. 3m.

FRICATIO ſimiliter h; iuentionē i ſuperfluita-
tum eūone ꝫͤ digōnis. Et illius ſpecies ſimplices ſunt
ſex. v;. 3. ſm q̄litatē: ꝛ. 3. ſm q̄ntitatē. ſm q̄litatē vt ſit
aſpera lenis aut tēperata: aut ſi vis dicere fortis debilis
aut media. ſ; ṽo q̄ntitatē vt multa: pauca aut media. S; E
opatio fortis i corporib⁹ eſt obturatio poroꝝ ꝛ duricies
corporꝝ. S; dbilis operatio ē poroꝝ apertio: ꝛ mollicies
corporꝝ. Et opatio media inter has duas mediū obtinet.
¶ Operatio vero multa eſt cauſa maciei corporis: ꝛ tē-
perate operatio eſt temperate carnē augmentare. Sed
pauca in augmēto opationē nō h;: niſi quia aliquantulū
calefacit. ¶ Iſte ſunt operationes ſpēꝝ fricationis ſim-
plicium: ꝛ per ſciētiam ſimplicium ſcientiam compoſita-
rum cognoſcemus. ¶ Tēpora ṽo fricationi cōuenientia
ſunt eadem cū tēporibus exercitij. Et ego in eo qd futurū
eſt ſpēs exercitij cum ſpeciebus fricationis ordinabo.

¶ De iuuamentis balnei. Cap. 4m.

ET QVIA balneum eſt vnū ex his ſilr̄ q̄ ſuper
fluitates eūant. dbemus loq de virtutibus partiū
F balnei. ¶ Et dicimus ꝙ balneum in nobis diuer-
ſas iprimit opōnes. p̄mas. v;. ſcdas ꝛ tertias. Nā ipm hu
mectat ꝛ exiccat: infrigidat ꝛ calefacit ſuperfluitates q̄
ſunt i poris: ꝛ ſub cute euacuat: ꝛ aliqñ oppilat: ventoſita
tem diſſoluit: inflationē remouet: ꝛ corpora nutrimento
preparat: ꝛ aliqñ cōmouet appetitū: ꝛ māni de vno mē-
bro ad aliud ſpargit: ꝛ humores fluxibiles facit: ꝛ ēt do-
lores mitigat: ꝛ aliqñ ipſos remouet. ¶ Et harum ꝯtra-
rietatum cā vna ex tribus rebus exiſtit. Vna eſt diuerſi-
tas partiū balnei. Alia eſt diuerſitas corpoꝝ patientiū.
Tertia ē diuerſitas more in balneo. ¶ Partes vero bal
nei ſunt aqua frigida: calīa: dom⁹ balnei: ꝛ aer ipſi⁹: ꝛ iſte
eedē hn̄t gradus: qd ē. qa aq̄ calīa iter calīm ꝛ fridū tēpa
ta corpus refrigerat ꝛ humectat: ꝛ paucā diſſolōnē ope
rat̄: ꝛ in hac pauca diſſolōne abſtergit ſordiciē que in cu
ti retinetur. ꝛ aer ꝗ nā; huius aq̄ retinet ad paucū ſudorē
G corp⁹ inducit. ꝓꝑ quē eūant̄ a corpore ſupfluitates ſub-
tiles. ꝛ hec eſt nā prime domus. Et quāuis aer humidior
ſit aq̄ ſicut alibi declaratū eſt: tñ nō humectat corpus ſi
cut aqua: eo ꝙ non applicat̄ corpi ſicut aq̄. imo deſiccat
corpora: ꝛ ſm ꝙ calīor eſt plus deſiccat. ¶ Aqua vero
ꝛ aer calidiſſima calefaciunt corpora: ꝛ aliqñ deſiccant:
ꝛ ſuperfluitates eūant: ꝛ has ſupfluitates eūando vento
ſitates diſſoluūt: ꝛ aer cū his deſiccat: queadmodum di-
ctū eſt. ¶ Et he actiones nō fiunt niſi in corporib⁹ mūdis:
ſed in corporibus ſuperfluitatib⁹ plenis poros cutis op-
pilat: qd eſt: qꝛ ꝓꝑ malitiā ſuperfluitatum ꝛ multitudinē
pori claudunt̄: ꝛ ob hoc ſupfluitates egredi nō pñt. ꝛ tūc
fiūt patienti horripilōnes: ꝛ diſcurrūt humores: ꝛ moue
tur de vno mēbro ad aliud mēbrū. Et ꝓpea nō eſt vtile
balneum hn̄tibus repletionē corporis aut vnius mēbri.
Tertia cā eſt mediana in his rebus ꝛ adhuc forti⁹ auget.
¶ Et balneū dolores nō remouet: niſi illos ꝗ ſunt aſper-
ſione materie cauſati: ſicut apata ꝛ his ſilia. Et infridatio
H ex balneo aliqñ fit ꝑ ſe: aliqñ ꝑ accñs. S; que ꝑ accidēs
fit eſt cū balneū poros apit: ꝛ cū ſupfluitatib⁹ calorē ꝛ ſpi
ritū eūat: ꝛ q̄ ꝑ ſe infrigidatio fit ipſa ꝓꝑ aquā frigidā q̄ in
balneo eſt frigiditatē opat̄. Et apponit̄ aq̄ frida corpori
vt caliditatē calīe aque reprimat: ꝛ mollificationē mem-
broꝝ rectificet: ꝛ calorē nālē corripiat ſm modum corre
ctiōis fabroꝝ ꝛ coquoꝝ: ꝗ vtunt̄ friditate in fine ꝓꝑ iten
tionē ſuā. ¶ Sed ſcias ꝙ non debem⁹ cum aq̄ frida bal-
neare niſi poſt ſupfluitatum eūationē. ¶ Et ſcias ꝙ om-
nes partes balnei in corporibus puris bonas actiones
operant̄ vna alteri nō reſiſtēte. qꝛ diſſoluūt ſuperfluita
tes ꝛ eūant ſine leſione virtutū: ꝛ mēbra mollificāt ſine
neruoꝝ relaxatione: ꝛ humectāt ſine calefactione: ꝛ ſine
oppilatione refrigerāt abſq; inuiſcatione. Et hec omnia
non niſi cū partibus calidi ꝛ frigidi complentur: ꝛ ſi ali-
quid in eis dāni percipitur iſtud eſt in corporibus impu-
ris. qa in puris nullum damnum euenire poteſt.

I ¶ De operationibus sonni ⁊ vigilie. Cap. 5^m.

OPERATIONES sonni in corporibus sunt
digō ⁊ humectatio. Et vigilie operatiōes sunt dis
solutio ⁊ ꝯsumptio ⁊ attractio caloris itrinseci ad
ptes extrīsecas. Et cās sonni ⁊ vigilie dixi ſꝫ modū pꝉrie
ī his q̄ precesserunt. Sꝫ qñ supfluit somnus calorē extin-
guit nālem: ⁊ corpus inducit ad tumidā dispōnē. Et qñ
vigilie exuberāt corpus desiccāt: ⁊ calorē dissoluūt nā-
lē: ⁊ calorem accidentalē incēdunt. Sufficit illud qd̄ dixi
mus de rebus: quarū memoria precedere debeat.

¶ De regimine corporum: ⁊ primo corporis tempe-
rati. Cap. 6^m.

DEINCEPS narrandū est de cōseruatione sa-
nitatis vniuscuiusq̄ .ix. cōplexionū. Et vī nobis vt a
tēpata incipiamus. Et dicamus q̄ in illa qñ non
est necesse nisi arbitrari tēperamētū ciborū exer
citioꝝ: fricationū balneorū sonni ⁊ vigiliaꝝ ⁊ accītium
aīe ⁊ circūstātiarum: vel aerē tēperatū. Et hoc in corpo
K re opatio appellaꝛ per modū doctrine ⁊ opōnis. Et hic
errauerūt illi q̄ nō credebāt artē medicine in ꝯseruatiōe
sanitatis cōplexōnis tēpate habere ingressū: eo q̄ crede-
bant ipsā eē opōnē solū i parte curatiua. Et vere ps cu
ratiua in cōplexōne tēperata necīa nō ē: ⁊ si casu ꝯtigeret:
raro tñ esset. ¶ Et q̄uis dicat Gal. q̄ in cōseruatiōe sani-
tatis optime complexōnis medicinalib⁹ nō indigeam⁹: tñ i
ꝯseruatiōe eiusdē in lōgo tpe post natiuitatē idiuidui ta-
lis: idigere vī eo qd̄ ea q̄ ſꝫ ipsū necīa sunt. vꝫ. exercitiū:
balneū: ⁊ alia silīa difficillima eē videnꝛ: ⁊ etiā apd̄ illū
q̄ opinaꝛ q̄ finis hoīs sit sanitas pp̄ sollicitudinē tempo-
raliū gerēdorū: ⁊ penes istū hoc difficile eē vī: q̄to ma-
gis erit difficile penes illū q̄ opinatur q̄ hoīs sanitas est
ipsius finis pp̄ aīe pfectionē. aut vt aliquā isensibilē bea-
titudinē ꝯsequaꝛ: tñ hoc certū nō est nisi penes paucos.
Sꝫ multi opinanꝛ. nō tñ sunt ex hoc certi: nec curare vi-
denꝛ pp̄ victoriā ptis mālis. ¶ Sꝫ q̄uis h̄ regimē diffici-
le inueniaꝛ: tñ volum⁹ ab eo separi: qñ de eo breuiter lo
quemur. q̄a Auic. multū de h̄ dixit: ⁊ sufficiēter determia
uit. ¶ Dicim⁹ q̄ Gal. sentire vī in regimie cōplexōnis tēpe
L rate qñ idiuidua nascunꝛ: vt sal tritū sup corp⁹ eorū spar-
gaꝛ: vt eoꝝ corpa pp̄ extrīsec⁹ adueniētia idurenꝛ. ¶ Sꝫ
qd̄ mihi meli⁹ vī ē q̄ sup eoꝝ corpa ponaꝛ res nō mordi
catiua sic oleū de glādib⁹: sic dic̄ Auēzoar: ⁊ quasi eādē
opōnē fac̄ quā Gal. dic̄ facē salē: ⁊ ēt melius: q̄a mordica
tionē nō h̄ꝫ. Et p̄cipit vt alio nō cibenꝛ nisi lacte. donec
eius dētes oriāꝛ. q̄r dc̄ū ē q̄ nece ē cibū eē silē cibato: ⁊
nā lacꝫ nāe pueri ē silis. ⁊ ēt q̄r iste ē cibus quē eidē nā p-
parauit. Et post dētiū ortū p̄cipit vt grossiori cibo vtanꝛ
⁊ humido. Tñ vt nutrix a malis abstineat cibis ⁊ vt exer
citio vtaꝛ tēpato: ⁊ a coitu elōgeꝛ. q̄r coit⁹ sanguinē ꝓuo
cat mēstruū: ⁊ saporē ⁊ odorē lactis pmutat. ⁊ vt oī die i
aq̄ tepida balneeꝛ: ⁊ i aere tēperato: vt horripilatio tpe
balnei nō aduēiat. Et Gal. sentit: vt h̄ i domo balnei fiat.
⁊ ego dico q̄ si aer ē tēpat⁹ nō opꝫ vt h̄ i caxa balnei fiat
M ⁊ nō balneeꝛ nisi cū vēter a lacte vacu⁹ existit ad h̄ vt ci
bus ad mēbra idigestus nō attrahaꝛ. Et fiat post longum
somnū: ⁊ cum mot⁹ loco exercitij existit: ⁊ a reb⁹ eis ter-
rorē ⁊ tristitiā inferētibus ꝯseruētur: vt eoꝝ nāe ad pigri
tiā nō cōuertantur. Et vt calor ipsorū nālis in ipsis nō suf-
focetur. ⁊ dulces cantus: ⁊ dulces soni: ⁊ oīa q̄ ipsos letifi
cant sunt congrua. vt eorū nālis calor accrescat. ⁊ ipsorū
aīales vtutes cōfortenꝛ. Et silr indigent pulchris formis
⁊ figuris. Et maior lesionū ps q̄ pueris accidit est: aut pp̄
calorē aut frigus aut terrorē aut alia extrinseca: ⁊ h̄ mo
do pueri regi debēt donec deambulare ceperint: hoc ē
vsq̄ ad annum tertiū. ¶ Et abinde exercitio oī die vtā-
tur. ⁊ post exercitium fricatione: ⁊ post ipsam balneo. Et
plus debēt cibari cibo in q̄titate ⁊ q̄litate tēperato. Et

iterū cū cibari voluerint ista eadem sibi ordinētur. Exer N
citiū tñ eorum excessum non debet habere: vt per ipm
eorum corpora non desiccētur: ⁊ ne per hoc eis augmen
tum ꝓhibeatur: ⁊ in aqua frigida balneari non debēt. q̄a
aqua frigida cremento resistit. Et hoc regimen tribus se-
ptimanis annorū seruetur. Et scias q̄ vinū ⁊ ceruisa sunt
mala. quia eorum capita replēt: ⁊ malo calore calefaciūt
eos: ⁊ mentem ipsorum pturbāt. In tpe vero iuuentutis
bonum eis ⁊ vtile existit: eo q̄ tunc in eis due cholere ma-
nifestantur. vꝫ. rubea ⁊ nigra: vna p nām: alia vero per
accīs: ⁊ vinū atq̄ ceruisa istis duab⁹ resistūt choleris: ⁊
eas a corpore expellūt. melie vero a tota specie resistūt.
Sed choleram rubeam per vrinam educūt: ⁊ mēbra hu
mectant: in quibus siccitas superuenit. ¶ Uniuersaliter
cibi iuuenū subtiles eē non debēt. Et ex melioribus car- O
nibus quas comedere debent vel pñt sunt carnes perdi
cum cū medulla panis preparate. Et ab herbis oībus ⁊
fructibus humidis abstinere debent: ⁊ videꝛ mihi q̄ ho-
mines talis cōplexōnis ⁊ qui tali regimine reguntꝛ sunt pa-
rati physicā scientiā recipere per nām: ⁊ vnā ex tribus
perfectionibus quas dixit Alexander necessarias esse
Philosopho videnꝛ habere: post vero tres septimanas
eodē regimine reganꝛ. Sed post digestionē panis exuā-
tur: ⁊ cum oleo fricentur dulci: ⁊ fricatio sit mollis ⁊ len-
ta vt duriciē non operetur. ⁊ h̄ fricatio est necessaria vt
corpus bono exercitio ppareꝛ. Et si ante fricationē exer
citiū inchoarent: possibile eēt vt ex hoc pori oppilaren-
tur propter superfluitates que exitū prepararent. ¶ Et
etenim oliue calidū necessarium est: quia duritiē remollit
⁊ superfluitates dissoluit. ¶ Mandilia mollia esse dn̄t:
ne contagio carni vllā lesionē possint inferre. Et frica-
tio q̄dem a superiori dꝫ ad inferius ⁊ ab inferiori ad su-
perius. ⁊ ex latere ad lat⁹: ⁊ ex trāsuerso ad trāsuersū. Et P
hoc agendo ab omni parte pori apiuntur. Et aer in quo
pannos exuet dꝫ eē silis aeri veris: ad hoc vt superflui-
tatū eūones mensurate efficiātur. qd̄ est: q̄a frigidus aer
eūoni resistit: ⁊ calidus superfluā operationē operatur.
Et ideo temperatus aer ab oībus vel a pluribus postu-
latur. Et post fricationē supradictā dꝫ aggredi exercitiū
mediocre inter debile ⁊ forte: ⁊ velox ⁊ tardum: queād-
modū est ludus parue balle. sicut dicit. Gal. in libro quē
de balla cōposuit: qd̄ est. quia ludus grosse balle qui cū
pedibus perficitur non laudaꝛ: q̄a fortis est ⁊ efficitur cū
timore. Et hoc exercitiū perseuerare dꝫ donec anhelit⁹
eleuetur: ⁊ corpus rotari incipiat: ⁊ tumor ipsi⁹ diminui
incipiat. ¶ Itē dicit Gal. q̄ hec q̄titas exercitij ab exer
citantib⁹ nō cognoscīꝛ nisi scd̄o aut tertio die: ita q̄ erro
re cognito ab ipso cōsentit corrigere si exercitiū supfluū
fuerit vna die sequenti diminuetur. Post hec vero anhe
litus retineatur sm̄ q̄ possibile est: qd̄ est quia retinēdo
anhelitū nālis calor fortificaꝛ: ⁊ poros aperit: ⁊ p eosdē
supfluitates expellit: queādmodū illi faciunt q̄ foramia
dilatare intēdunt: q̄a exufflando foramē aperiꝛ: ⁊ dꝫ cō Q
strictio esse cū extēsione musculi pectoris ac diafragma-
tis. Sꝫ extensio musculi vētris parua dꝫ esse: qd̄ est. quia
p hāc extēsionē superfluitates pectoris: ⁊ pulmonis ad
mēbra nutritiua expelluntur: ⁊ pp̄ extēsionē musculi vē
tris superfluitates que in ipsis sunt: ⁊ que ab illis trāsmis-
se sunt inferi⁹ expellunꝛ: ⁊ q̄ h̄ꝫ diafragma debile a ꝯstri-
ctione anhelit⁹ penitus abstineat. q̄a tūc supfluitates ad
cerebrū mitterenꝛ: sicut videmus in sufflantib⁹ in instris:
q̄a ipsoꝝ vene inflanꝛ in facie: ⁊ ipse facies rubedinē adi
piscunꝛ: ⁊ hoc accīt pp̄ humorū ⁊ spirituum ascensum ad
caput. Hoc facto fricatio fieri debet que eldalich dicīꝛ.
Et hec fricatio multa debet esse: ⁊ ad asperitatem decli
nās propter duas intētiones. Una est vt superfluitates
subcutanee emundentur que ab exercitio sunt transmis-

se: ⁊

A ſe:⁊ alia ē vt corp⁹ ſolidet᷑:⁊ vapores boni retineant᷑ vt
ab his q̄ ab exercitio accidūt:nō alterētur. Iſte gdē oga-
tiones que circa corpus exercentur interpolationē reg-
runt ⁊ gerē. Sed fricatio nimi ac velociter fieri dꝫ ſicut
dicit Hal.ga ſi totū corpus mandilib⁹ ſil᷑ ⁊ ſemel fricari
poſſet vtilius eſſet vt ſuperfluitates ſil᷑ ⁊ ſemel a corpo-
re exhalarēt:⁊ hec fricatio vt dictuꝫ eſt cū oleo dulci dꝫ
fieri. ¶ Iuuenes aūt gbāc hūt cōplōnē qn̄ puenerint ad
quartā ſeptimanā annoꝝ in aqua frida balneari debent
propter ſolidationē raritatis in eoꝝ mēbꝛis ab exer-
citio derelicte:vt calor propter exercitiuꝫ ſparſus aggre
getur ⁊ ad ſuū propꝛiū tenorē reuertat᷑ opōnes ſuas ite-
gre adimplēdo:⁊ eodē mō hic aq̄ q̄rit᷑ frigida quēadmo-
dū in exercitib⁹ a balneo poſtulat᷑.aq̄ vō iſta nimiā frigidi-
tatē nō habeat:nec ēt in ipſa tēperātia adeſſe dꝫ:qđ eſt.
q꞉ frigida vt nix mēbꝛa ledit:⁊ remiſſe frigida nrām intē
B tionē nō hꝫ:⁊ hec balneatio ſubita dꝫ eē. Sed in balnea
tione vl᷑ ablutiōe capitis aq̄ frigida idigem⁹ ſpeculatiōe.
Et qn̄ Hal.fuit de ea locut⁹ nō poſuit ſufficientes cōditio
nes:nec de ea ego dubito:niſi ga caput ē mēbꝛū fridū p
nām:⁊ in ſūma vtrū dēat balneari aut nō:dico ꝙ non. Et
poſt hec oīa cibari dꝫ laudabili cibo ſic̄ carnibus galli-
ne:⁊ pane pfecto vt dcm̄ eſt ꝑparato:⁊ carnib⁹ edinis:⁊
Contra Ha. annalis agni:⁊ vituli lactētis. ¶ Hora vō cibādi erit cuꝫ
oēs digōnes fuerint celebrate. E ſm ſniam dicētis ꝙ hō
bis i die cibet᷑.erit necūꝫ:vt bis exercitet᷑:⁊ bis balneet᷑.
¶ Et Hal.dic̄ ꝙ gdā medici dicūt ꝙ hō dn̄t ter in die cele
brari.⁊ h̄ eidē placere vꝫ de q̄ nō modicū āmiroꝛ:qđ ē.q꞉
ſi hoc fiat ter:⁊ hore cibi tertiā ſectionē hēbūt:qđ ē.q꞉ cū
corpus iuuenis h̄ regimie vtētis ſit fortis nāe:⁊ bone di-
geſtiōis nō idiget vt ipi⁹ cib⁹ tertia digōne diuidat᷑:⁊ hec
partitio nō cōuenit niſi ſenib⁹ ⁊ debilib⁹ nā:vt idem ipſe
Ha.refert. Et ſi aliquis diceret ꝙ huius partitiōis neceſſi
tas ꝓpꝛiā neceſſitatē ſequeret᷑:inde erroꝛ puenit q꞉ con
trariū hꝫ veꝝ:qđ ē.ga neceſſitas partitiōis horaꝝ exerci
C tij ⁊ balneoꝝ ſequit᷑ neceſſitatē ptitionis horaꝝ ciborꝫ.
Raſis Tū noui medici ſentiūt ꝙ cōueniētia tēpora comedendi
tēperatis cōplōnib⁹ ſunt vt trib⁹ vicib⁹ duob⁹ celebret᷑
dieb⁹. Et ſil᷑ exercitiū ⁊ balneū debēt fieri trib⁹ vicibus
duob⁹ dieb⁹ ⁊ iſti mihi vident᷑ veritati magis appropin-
quare:⁊ ēt mirabilis Auenzoar huic aſſentire videtur.

¶ De regimie corporis tēperati per coitum. Cap. 7m.

ET COITVS huic moderato vſui cōueniēs exi
ſtit ita vt p hoc eidē nihil accidat ex eis q̄ pter natu
ram ſunt:⁊ hoc non cōcedim⁹:niſi ga ſperma ē vna
ſuperfluitas pparata a nā.vt expellat᷑ ſicut alie ſu
perfluitates:excepto ꝙ iſe bona eſt:⁊ ideo propter par
uū errorē euacuationis ipſi⁹ fit magnū nocumētuꝫ:⁊ plu
rimi ſapientū prohibent vſum coitus in cōſeruatione ſa-
D nitatis. Itē ſi exercitiū eſt aliquo modoꝝ cōueniens poſt
coitū illud eſt nocumētum coitui repugnans. Et ga coit⁹
deſiccat corpora ⁊ virtutes debilitat:⁊ euaporat corp⁹:
neceſſe eſt vt fricatio que poſt coituꝫ fit hec nocumenta
coitus recompenſet. Et neceſſe eſt:vt hec fricatio habe-
at aſperitatem vt poros conſtipet ⁊ membꝛa confortet:
⁊ fiat cum oleo multo.

¶ De regimine eius per ſomnum ⁊ vigiliam. Cap. 8m.

ET SOMNVS ipſius neceſſe eſt ēt vt ſit tēpe-
ratus ſm exigentiā nature:⁊ vltra hoc in ſomno vl᷑
vigilia nō cogat nāꝫ. Et hec oīb⁹ obſeruari dn̄t niſi
in ipſius regimēto cōmiſerit peccatuꝫ aut aliud ex-
trinſecū ei non ſuperuenerit. Sed ſi in ipſius regimēto
peccauerit idiget correctione vt repugnet huic per con
trarium.v.g̅.ſi comedat aliqua ſtiptica:⁊ ex h̄ ventrē ha
beat cōſtipatū:neceſſe eſt vt rebus pinguibus vtat᷑. Et ſi
hoc accidat cibi paucitate:⁊ tpis lōgitudine p cōtrariuꝫ

E corrigatur.ga plurimū ēt cā cōſtrictionis ſupfluitatū eſt
propter rerū extrinſecarū malam cōplōnē:h̄ eſt calidita
tis ⁊ frigiditatis ob hoc.ga cōſeruari ab iſtis difficile eſt:⁊
cum dico hic ſuperfluitatuꝫ cōſtrictionē nō ſolū ſtercoris
⁊ vrine itendo:ꝫ totius corporis ſuperfluitates q̄ ex eo
manant ſicut ex meatu q inter epar ⁊ fel exiſtit:⁊ inter
epar ⁊ ſplenē:⁊ qui puenit ad palatum ⁊ naſuꝫ:⁊ vl᷑ qn̄
hec mēbꝛa regimē dimittunt indigent medicinis has ſup
fluitates eūantib⁹. ¶ Et ſcias ꝙ exercitiū ē vna ex reb⁹ q̄
indigent correctione ſi in ipō delinquit᷑ ⁊ peccatū qđ ma-
xime in exercitio cōmittitur eſt illud qđ nōiatur labagi.i.
ſicut pigritia aut laſſitudo q̄ poſt exercitiū accidit. ¶ Et
iā diximus in his que pterierunt ꝙ labaget qđ prouenit
F a reb⁹ extrinſecis ſunt tres ſpēs ſimplices. vna eſt vlcera
tiua.ſcđa ē extēſiua.tertia ē apoſa:⁊ vlceratiua eſt illa q̄
fit ab humore calido:⁊ fit ēt pp retentas ſuperfluitates
non diſſolutas p exercitium.aut pp humiditates liquefa
ctas ex pinguedine ⁊ carne ꝑpter immoderatum exer-
citiū. Unde neceſſe eſt vt medicine adhibeantur:vt has
ſuperfluitates euacuent ⁊ diſſoluant:⁊ hoc fiat fricatio-
ne leui ⁊ multa:q꞉ hec fricatio propter ſui lenitatē nō op
pilat.immo diſſoluit:⁊ quia multa eūat:⁊ debet etiā fieri
cum oleo calido veteri ſtipticitate carēte. Ex balneo vō
magis necūum eſt aereum:deinde tepidū aqueū:⁊ cibent᷑
cibis ſubtilioꝛibus humidioꝛibus:atqꝫ frigidioꝛibus ſoli-
to:⁊ paucioꝛibus q̄titate. Et correctio extenſiue debet
fieri mollificatione:⁊ idcirco debet fieri fricatio lenis cū
oleo calefacto i ſole:cū oleo anhetio:⁊ cū oleo camomel
lino inutile non eſt:⁊ eſt neceſſe morari in balneo tēpera
to:⁊ morā in ipſo trahere. ¶ Correctio apoſe que cū ex-
tenſione fit:⁊ leſiōis ſenſibilitate:⁊ q̄titatis membꝛi aug-
G mētatione tribus efficitur modis. Euacuatione.vꝫ.infri
Idē ad litterā 3ᵒ de tuenda ſanitate gidatione ⁊ mollificatione:propterea indiget fricatione
ſubtili leui ⁊ multa:⁊ debet multam attrahere moram in
aqua calida vel tepida:⁊ inungi multo oleo tepido:ꝫ in
eſtate oleū de befaſcegi.i.violaceū vtili⁹ exiſtit. Et cibus
paucitatis iſtius ſpēi paucioꝛ debet eſſe cibo aliarū ſpe-
cieꝝ paucitatis ⁊ frigidioꝛ. Hec eſt regimē temperate cō
plexionis in etate iuuentutis vſqꝫ ad.xxxv.annum.

¶ De diminutione cibi. Cap. 9m.

POST HEC vero exercitium diminui ⁊ cibus
ſubtiliari eſt neceſſe:⁊ cibi ſint humidi aliquantu-
lum ad calorē declinantes:⁊ i ſenū etate exercitiū
fiat equale ſicut itineris ſuauis:⁊ calidis ⁊ humidis idigēt
cibis:⁊ hoc regimen latitudinē hꝫ ſm magis ⁊ minus in
pluralitate ⁊ diminutione annoꝝ:⁊ tales in vnoquoqꝫ die
cibent᷑:⁊ ſupꝛadictum exercitium eiſdē pcipiat᷑:⁊ balneū
⁊ fricatio. Et quia in corporibus ſenuꝫ vtplurimū ſuper-
H fluitates gn̄antur:⁊ non ſufficit exercitatio illa ſuperflui
tates eūare potenter.necūo oportet in conſeruatione ſa-
nitatis vt cibis medicinalibus aut medicinis potiantur.
Et ꝑpter hoc in principio ſuarum comeſtionū opꝫ vt re-
bus humidis reficiant᷑:vt bletis elixis:paratis cū almu-
ri:oleo ⁊ ſale:aut in alijs ſil᷑ ꝑparatis. Clyſtere vō leniti-
uū vltimū eis exiſtit:⁊ vti debent ficubus cū ſemine vrti
ce:⁊ croco:⁊ ſilibus ante cibuꝫ:⁊ aqua mellis exiſtit vti-
lis maxime iſtis qui neqꝫ vinū neqꝫ ceruiſiam bibunt:ꝫ
vinum vtilius poteſt exiſtere inter alios potus.ceruiſiaꝫ
que fiunt ex paſſulis:melioꝛes ille exiſtunt que ex paſſu-
lis carentibus nucleis fiunt. Et hoc ideo quia res q̄ no-
bilioꝛes ſunt ſenibus ſunt ille in quibus virtus ſtiptica nō
reperit᷑:eo ꝙ reſiſtunt ambabus ſuis qualitatib⁹ ei quod
queritur in eis:⁊ debet eſſe vetus ceruiſia vſqꝫ ad finem
ſue perfectionis:⁊ coloꝛ ſuus ſicut coloꝛ vini. Et ceruiſia
que in noſtra fit terra vetus non appellatur niſi ſpatio
ſex menſiū tranſcendat. Et in minoꝛi tempoꝛe nō eſt con-

I ueniēs conſeruationi ſanitatis: ⁊ ēt vinū terre noſtre nō appellatur vinū vetus niſi ↄſequaꝛ ſpatiū vniꝰ anni aut mediꝫ. Et ſi in ſenibus ſunt mēbꝛa leſa per naturaꝫ: exercitium eis conueniens non erit. qꝛ ſenex cui exercitiū ordinatur: eſt ille in quo nālis leſio mēbꝛoꝛū nō eſt. Et ſenibus neċiuꝫ eſt balneum ter in menſe: aut quater. Et iam diximus q iuuenes iſtius cōplōnis non indigent balneo ad regimen ſanitatis: ſꝫ ſenes indigēt eo ꝓpter eoꝝ exercitioꝛū paucitatē: ga regimen ſenū cōpoſitū eſt ex ↄſeruatiuo ⁊ pſeruatiuo. Et dīa iſtoꝛuꝫ duoꝛū regiminoꝝ ē in h q vnū p ſile aliō p diſſile fit. Et ē neċiuꝫ ſenibꝰ vitare cibos groſſos inter alias res. Et ſi contingat eos aliqñ comedere aſſocies eos rebus ſubtiliatiuis. Sꝫ lac bonū ē ſenibꝰ venas hñtibꝰ largas: ſꝫ neċiuꝫ eſt vt cū melle vtaꝛ. Senes vō fride cōplōnis p nām ⁊ venas hñtes ſtrictas lacti nō approximēt. ❡ Hucuſqꝫ locuti ſumꝰ d regimine tēperate cōplōnis qualr regēda ſunt corpora ab īfantia vſqꝫ ad ſenectutē: ⁊ q̄uis iſta regimina ſint lōginq̄ a poſſibilitate iſtiꝰ ↄſeruationis: tñ regule ſunt ordinate volenti ſuā ſanitatē cōſeruare: ⁊ ſi in hoc deficit: corrigere dꝫ cuꝫ

K euacuātibꝰ ſuperfluitates: ⁊ cū medicinis o ppilationes aperiētibus: ⁊ putrefactioni ⁊ apatibus reſiſtentibus.

❡ De regimine corporum habentium diſtemperantiam compoſitam. Cap. 10m.

DEHINC volumus loq de regimie aliarū complexionū. Et dicimꝰ q iſtoꝛū corpoꝛū due ſunt ſpecies. vna ē ſup cuius mēbꝛa oīa dñaꝛ mala complexio diſtēperata ex loco ⁊ cōplōnibꝰ diſtēperatis: ⁊ alia ē ſuper cuius mēbꝛa mala cōplō dñaꝛ: q̄ in ipſis recipit diuerſitatē. v.g. ſicut cerebꝛū calidū ⁊ ſtōchꝰ frigidus: ⁊ h ſpēs ſm Gal. ē deterioꝛ pma. ⁊ maxime qñ talis cōplō in mēbris radicalibus ſita eſt. Et regimē iſtoꝛuꝫ magis eſt propinquuꝫ preſeruatiue q̄ꝫ cōſeruatiue maxie in illis quibus mēbꝛa pncipalia in ſuis cōplōnibꝰ ſunt diſcraſiata: ⁊ h regimē eſt q̄ſi mediū inter regimē corpoꝛuꝫ que nō ſunt leſa: ⁊ conditioneꝫ aptitudinis q̄ egritudinē adducit: ſicut in corporibꝰ ſanis exñtibus in qbus ē vnū ſignū aut plura q̄ egritudinē ꝓnoſticanꝛ: ⁊ ego narrabo in hac parte: in eo quod futurū eſt.

❡ De regimine corporum calidorum. Cap. 11m.

DEINCEPS volumus narrare de mala cōple

L xione ſimplici: ⁊ incipiemus a calida. Et dicimꝰ q in cōplōne iſtoꝛum nō appareti pncipio multa leſio: ſꝫ cū iueteraꝛ ipſaꝫ ſiccitas comitaꝛ: ⁊ ſup corpora taliū cholera citrina dñaꝛ: ⁊ iō opꝫ vt eoꝛū exercitium ſit facile ⁊ ſuaue cum ſuaui deambulatione ⁊ getatione. Sꝫ q dicit Hip. q corpora cal̄a debent qeſcere ⁊ non exercitari: nō dꝫ itelligi niſi remiſſe: qō eſt. ga oīmoda quies corpoꝛis nō ingreditur viam ſanitatis. Et ob h neceſſe ē vt exercitiū ſit cū ſuaui fricatione tēperata: q̄ qdē fricatio cremētū efficit in carne. ⁊ ipſi fricationi aſſocieꝛ aliq̄ ex oleis inunctio ex oleis frigidis: vt oleo violato: ⁊ ſilibus. Et balneenꝛ in aq̄ tepida ad hoc vt ex corpoꝛibꝰ eoꝝ ſupfluitates fumoſe reſoluanꝛ. Sꝫ aer balnei eis vtilis nō ē: ⁊ ſi poſtea balneanꝛ in aq̄ frida ꝓdeſt vt corriga

M tur dānū ſi qō aq̄ cal̄a facit: ⁊ eoꝛū refectio ſit bina i die: ⁊ ſi ſiccitas in eis multum manifeſtareꝛ tertia refectione vtantur. Sed ſpēs ciboꝛū ſm q dicūt medici dꝫ eē ſꝫ ſilitudinē in ſanitate pñtis conſeruatiōis: ⁊ iſti cibi dbēt eſſe calidi: aut calidi ⁊ ſic. ⁊ ſi volūt eoꝝ cōplōnes alterare dꝫ fieri p ↄriū: tñ paulatiꝫ ad h regimē accedāt. Sꝫ dico ga iſte cōplōnes q̄ exeūt a tēpamēto ad vnā extremitatum ipſe ſunt ꝓxime illi pti vt icidāt egritudines ex gñe illius cōplōnis: ⁊ h fit cū ſupuenit aliq̄ cā extrinſeca: ⁊ pp hāc aptitudinē q̄ i eis ē ſuēta. dico q eoꝛū regimē p ſile ex toto fieri non dꝫ: ꝓpea ga tales cōplōnes q̄les iſte ſunt ſm

N vnū modū nō pſeuerant. imo ſunt mobiles vſus egritudinē cōplōnalem. Et ꝓpter hāc cām intelligere non debemꝰ in regimēto ſuoꝛū ciboꝝ cōſeruationē: imo ⁊ preſeruationē ad reſiſtēdum ei qō accidere eis poſſet ex pteſuarum preparationū malaꝝ. Et ꝓpter hoc totū eſt neceſſe vt in cibis ſit aliqō contrariū cōplōnibus eoꝝ: ⁊ hoc eſt ꝓpter timoꝛem occaſionum extrinſecarū. Nam ex parte complexionis ſolius non eſt timēdum vti ſilibꝰ in toto: ⁊ hec eſt ſnīa illoꝛū quiſniam iſtam ſeruant: q̄uis ex toto h non declarēt. tñ iſtud regimen non ſufficit niſi euacuetur humoꝛ qui hanc fouet cōplexioneꝫ p vomitū aut per fluxū ventris: ⁊ debes intendere euacuare illū humoꝛē per locū cōſuetū a nā. ita q ſi p vomitū: per vomitū. ⁊ ſi p fluxū vētris: p fluxū. ⁊ meliꝰ ē p fluxū. ga talis eūatio ē magis

O nāe manifeſta. Et mihi vꝫ ſufficere: vt hñs hāc cōplōneꝫ calidā: vel calidā ⁊ ſiccā: purgeꝛ cū tamarindis violis ⁊ myrabo. citrinis: ⁊ alubleb. i. corriziola ⁊ ſilibꝰ. ⁊ iſte complexiones calide: aut calide ⁊ ſicce ſm plurimuꝫ ſunt vapoꝛoſe ⁊ fumoſe: ⁊ ob hoc balneatione indigent ne cito effimeram incidant: ⁊ ſimiliter ſi tenui dieta lōgo vſi fuerint tpe. Et bonum eſt iſtis aliqñ poſt cibum balneari vt eoꝛum corpoꝛa impinguentur: ſed q in dextro latere ſentiet grauitateꝫ hoc vitare debet: ⁊ eſt neceſſe vt rebus vtatur ex oppilatiuis. Neqꝫ iſtis ē cōueniens potatio vini: ⁊ ſi bibāt vinū bibere debēt aquoſum. Et vlr dico q regimē cōplōnū calidaruꝫ ⁊ ſic. ⁊ calidaruꝫ ſimpliciū nō diuerſificaꝛ i fine niſi ſꝫ plus ⁊ minus: quia impoſſe eſt vt caliditas in fine non deueniat ad ſiccitatē: ⁊ vtile eſt iſtis oxizacchara in tpibus calidis frigida cuꝫ aliqbꝰ ſeminibꝰ ⁊ herbis q̄ habēt virtutē aperitiuā ⁊ prouocatiuaꝫ ſine caliditate: ſicut eſt ſemē ſcariole: ⁊ capillus veneris: ⁊ ēt ſemē apij: cuius ſit ſua virtus repꝛeſſa in q̄ꝫtitate cū ſemi

P nibus melonis: ⁊ cucumeris: aut cū alia re q̄ hēat tēperare caliditatē ⁊ ſic. materieꝝ dictarū: quēadmodum eſt ſtipes ſcariole ⁊ viole. Et mirabilis Auēzoar dicit q in oībꝰ locis in quibus vtimur oxizacchara debemus vti flore nenufaris: ⁊ maxie calido tpe. Et dicit per experiētiā q nenufar hꝫ ſua ꝓpietate preſeruare tales a febꝛe. Iteꝫ dicit q ſemper cū oxizacchara debemus vti rebus q̄ os ſtōchi fortificāt ſicut aq̄ maſticis: aut cinnamomū aut ſpica: quia acetū inq̄ꝫtū eſt acetum os ſtomachi ledit. Et mihi vꝫ q aq̄ oꝛdei tpe calido ſit regimē cōueniens: dummodo cū ipſa ſit aliqd qō repꝛimat nocumētū oꝛis ſtōchi ex ea. ❡ Et qui hñt cōplōnē ſiccā neceſſe hñt eoꝝ corpa humectare: ne in eis acceleret ſenectus: ⁊ hoc dꝫ facere cū cibis humidis laudabilis chimi: ſicut ē caro pulloꝛuꝫ iuuenū: ⁊ vti balneo aque dulcis tepide: ⁊ fugere laborē ⁊ vigiliā: ⁊ oīa accidētia aie q̄ corpoꝛi faciūt acqrere caliditatē: ſicut furoꝛ ⁊ ira: ⁊ eoꝛū ſilia: ⁊ aſſue facē ea q̄ corpoꝛi adducūt delectationē ⁊ gaudiū: ⁊ vt extrinſeca que eis intēdimus facere ſint ↄria ſue cōplōni: vt folia ſalicis ⁊ vitis ⁊ aq̄ frigide: excepto gaudio tēpato: aere tempeꝛato: ⁊ mobilibus lectis: ⁊ audire ſonos amenos eis conueniēs eſt. ❡ Sꝫ cōplōnibꝰ cal̄is ⁊ hūidis ſupueniūt egri

Q tudines putride ⁊ diſcurſus ſupfluitatū: ⁊ maxime tēpore iuuētutis. Et idcirco neceſſe ē vt exerciteꝛ forti exercitio ⁊ veloci: ⁊ vtanꝛ fricatione multa ⁊ forti: ⁊ q ēt balneenꝛ añ cibū: ⁊ opꝫ vlr ſtōchū taliū ītueri. nā ſi ipſius cōplexio ad malā cōplōnē cōuertereꝛ hūoꝛes totiꝰ corpis ad idē dclinarēt: ⁊ tūc cibꝰ eoꝛū dclinaret ad fridītatē ⁊ ſiccitatē. Et iſta cōplō nō ē tēpata ſic opinatus ē Gal. Et antiq dixerūt q cōplō nālis ē cal̄a ⁊ hūida: ga cū cōparamus cōplōnē nālē inq̄ꝫtū eſt media extremitatibꝰ tūc dicimus q eſt tēperata eq̄lis ⁊ extremitates intelliguꝛ h viij. cōplōnes. Et qñ ipſam cōparamus dominio ſuperfluitatis elemētoꝝ que ſunt in ipſa. nos dicimus q ſit calida

A lida ⁊ humida: eo ꝙ calitas ⁊ humiditas plus dn̄antur
in ipſa q̄ʒ friditas ⁊ ſiccitas: ⁊ nō dicimus hic cōplonem
temperataʒ hanc de qua loquimur hic ꝙ ſit cala ⁊ hu-
mida niſi cōparatione ad nālem. ergo cum dicimus cali
dam ⁊ hu. eſſe temperatā niſi equiuoce dicitur. Et Gal.
met dicit ꝙ nālis dī reſpectu extremoꝝ: ⁊ calida ⁊ hu.
cōparatione tēperantie dicit̄: ⁊ ideo dubitatur ſm̄ hoc
tempus ꝙ hec temperata complexio non inueniatur.

¶ De eūatione corporum calidorum. Cap. 12m.

DEINCEPS reuertamur ad id a quo ſeparati
fuimus: ⁊ dicamus ꝙ nō opʒ appropriare con-
ſeruationē ſanitatis ſolū ſuper exercitium bal-
neationē ⁊ cibos habentibus hanc cōplexionē:
verū opʒ cum hoc euacuare ſuperfluitates cum medi-
cinis laxatiuis a capite per viā ſternutationis: ⁊ garga-
rizādo ore maſticē ⁊ grana ſtaphiſagrie: ⁊ etiā ꝓuocādo
vrinaʒ: ⁊ medicine ꝯueniētes ad purgādū habētes hāc
cōplonem ſunt medicine leues ſicut agaricus turbith: ⁊
chartamū. Et opʒ ꝙ iſti multū ab oppilonib⁹ ſibi caue-
re debeāt: ⁊ iter ceteras cās putrefactiōis huic reſiſte-
re debēt euacuādo humorē q putrefieri ꝯſueuerat: ⁊ cū
medicinis reſiſtentib⁹ putrefactioni ſuis qualitatibus ⁊
ſuis ꝓprietatibus. ꝙ q: nā putrefactionis ſtat per eſtnēū
calorē cū humiditate ſupflua fetida ſicut ſunt ei medi-
B cine odorifere in vltimo ꝯrietatis. Et ſi tu feceris vnaʒ
cōpoſitionē in qua oēs iſte virtutes aggregent̄ erit vlti-
ma medicina ad ꝯſeruationē ſanitatis ipſoꝝ dūmō re-
preſſe ſint in illis eius virtutes qb⁹ nō idigēt. ¶ Sʒ cō-
plexio frigida dʒ ꝯſeruari cū rebus calidis ſine hume-
ctatiōe. vʒ. exercitio balneis ſiccis cibis ⁊ his ſimilibus.
¶ Sʒ cōplo frigida ⁊ hu. dʒ regi cū regimine calefaciē-
te ⁊ exiccāte: ⁊ cū multiplicatiōe exercitij: ⁊ indiget eua-
cuatione ꝓpter ſupfluitates q̄ a tali cōplone generant̄.
¶ Sed cōplones frigide ⁊ ſicce ceteris ſunt dͤteriores:
⁊ indigent in earū regimine calefacientib⁹ ⁊ humectan-
C tibus: ⁊ leui fricatiōe: ⁊ dulcis aq̄ balneo: ⁊ exercitio tē-
perato: ⁊ ſomno lōgo. Et vlr cōplexionis humide indi-
gent inter refectionē ⁊ refectionē mora lōga: queādmo
dū ſicce indigent breui. ⁊ cōplones frigide ⁊ ſicce indi-
gent ſuperfluitatū eūatione vt humoris melici. Et medi
cine ad hoc valētes ſunt myrab. indi. ⁊ polypodium. Et
vina aromatica ſunt cōueniētia valde huic cōplexioni.
Et coitus nocet plus ceteris oībus cōplexionib⁹ maxie
frigidis ⁊ ſiccis. Et inter cōplexiones: calida ⁊ humida
ſuperfluūʒ tolerare pōt leuius: ⁊ que peiores ſunt frigi-
de ⁊ ſicce exiſtūt. humide vō medio modo ſe habent cir
ca illud. Iſta ſunt regimina cōplexionū diſtēperataꝝ
in qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis. Sed cōplexiones di-
ſtemperate ſolum in paſſiuis tantam non recipiūt leſio
nem: quantam diſtemperate in vtriſqʒ aut in actiuis.

¶ De reſumptione extenuatorum. Cap. 13m.

SED REGIMEN corpoꝝ extenuatoꝝ dʒ eſſe per
ꝯtrariū cauſarū extenuatiōis: vt ſi fuerit huius cau
ſa calitas cum ſiccitate mēbroꝝ valebit frida ⁊ hu-
mida dieta: ⁊ ſi cauſa extenuationis fuerit propter
D debilitateʒ attractiue que eſt in membris: inunctio olei
oliue affert iuuamentum: dūmodo ſolum ſtet ſuper mē-
bra donec trahant cibum ⁊ non plus: ⁊ ſi morā contra-
xerit nimium diſſoluet. ⁊ alterabit: ⁊ ſi cauſa exiccatio-
nis erit ſuper virtutē digeſtiuā frigiditas adminiſtrent̄
ea que confortent digeſtiuā. ſicut vinum ⁊ ea que ſcis: ⁊
vlr extenuatio ſiccitati aſſociatur. ¶ Sed ſiccitas ali-
quādo ꝓuenit ꝓpter diſſolutionē multā. ⁊ aliquādo ꝓ-
pter paucitatē digeſtionis: ⁊ aliqñ ꝓpter vſum ciboꝝ
ſiccoꝝ. Et rectificatio iſtoꝝ eſt facilis: ⁊ extenuatio cor
porum pinguium fit per contrarium: ſm̄ ꝙ tu ſcis.

E ¶ De conſeruatione corporis cuius membrū eſt diſtem
peratum. Cap. 14m.

HVCVSQVE narrauimus regimen diſtēpera-
te cōplonis vlr. Deinceps narrare volumus de
regimine diſtēperate in ſingulis mēbris. Et dici-
mus ꝙ regimen iſtarū complonū plus igredit̄
genus ꝯſeruatiōis q̄ʒ regimen complonis diſtemperate
cōmunis. Et intentio nr̄a in tali cōplone q̄lis eſt iſta: eſt
vt ꝟtus illius mēbri fortificet ſuā cōplonē tēperādo et
eūando ſupfluitates q̄ in eo gn̄ant̄: ⁊ remouere cauſaʒ q̄
illā gn̄at ſupfluitatē ꝯſiderādo vtrū ſit leſum in ſe aut ꝑ
alterius mēbri cōpaſſionē: queādmodū ſtōchus in aliq̄-
bus hoībus eſt leſus ꝑ ſe: ⁊ in alijs ꝑ cōpaſſionē cerebri:
⁊ mēbra q̄ magis dāmificant̄ alijs ſunt membra pncipa
lia: cū cōplo erit alteri ꝯria. v. ḡ. cū epar eſt calm: ⁊ ſto-
machus frid⁹: ⁊ corp⁹ eſt extenuatū: ⁊ renes arenis abun-
dāt: vl vt in corpe extenuato teſticuli multū gn̄ant ſper
F ma: in talib⁹ idigemus regimie mixto: ⁊ plus iſtarē diſtē-
perātie piculoſior. ita ꝙ aliud obliuioni nō tradat̄: et h̄
igredit̄ doctrinā de ingenio ſanitatis: ⁊ ob hoc nō plura
his dicem⁹. Sʒ regimē ꝯſeruatiuū eſt de gn̄e curatiui ſi
cut dicem⁹ poſtea. Et ſcias ꝙ deterior harū cōplonū eſt
illa q̄ ē i cerebro ꝯclinātē mltū ad calitatē aut friditatē.
iō ꝙ qñ cōplo cerebri ē ad malitiā ꝯuerſa eſt cā aduēt⁹
mali multi ⁊ magni: queādmodū ſūt apata colli. ⁊ ſqnā-
tia ⁊ oris puſtulatiōes: ⁊ apata vulue: ⁊ raucedo: ⁊ pthi-
ſis ⁊ tuſſis: ⁊ diſſinteria: ⁊ alia iſtis ſiīa: ⁊ aliqñ currunt
ſupfluitates iſte ad ſtōchū: ⁊ corrūpūt ipʒ: ita ꝙ ſi fluxus
fuerit frid⁹ ꝯuertet ipʒ ad friditatē: ⁊ cōplo toti⁹ corpis
corrūpet̄: ⁊ cū h̄ patiēs eructuatiōes emittet acetoſas:
vt mihi tpe iuuētutis accidit: q: me⁹ ſtōch⁹ ꝑꝑ malitiā re
giminis malā acq̄ſiuit cōplonē: ⁊ medic⁹ me⁹ ignorās eā
⁊ exit talr qd̄ fuit ꝯfirmata ꝙ ipſaʒ remouē nō potuit. ⁊
ego ignorās oīno erā ſcie medicie: ⁊ ab hac oēs diſtēpe
G rātie mee ortū hn̄t. Et qñ diſtēperātia fuerit cala flux⁹
humoꝝ in aliq̄b⁹ erit calid⁹. rememoratio vō oīum haꝝ
in caplo de igenio ſanitatis ꝯtinet̄. ¶ Sʒ ꝯſeruatio cō-
plonis cerebri vt nō diſcraſiet̄ eſt vt ſi eſt fridū ſuppo-
nant̄ ei res exiccatiue hn̄tes calitatē cū aromaticitate:
ſic mac. ⁊ gariofili puluerizati. poſtq̄ʒ cū vino fuerit ablu
tū ⁊ euacuent̄ ſupfluitates q̄ in ipo ꝯtinue gn̄ant̄ cū ſter
nutatiōe ⁊ fricatiōe q̄ fiūt cū radice nucis: ⁊ ēt gingiuaꝝ
fricatio ꝯfert. Et crebra maſticatio maſticis: ⁊ vti medi-
cinis q̄ eūant humores in eo abūdātes tpib⁹ cōgruis: et
maxie in vere ⁊ autūno. ¶ Sʒ cerebrū diſtemperatū in
caliditate in quo ſupfluitates cale gn̄ant̄ ꝑ ꝯtīn hui⁹ cō-
ſeruat̄: ⁊ hoc fit inungēdo caput eius oleo ro. ⁊ eūando
humorē ꝯtriſtantē ſm̄ ꝙ meli⁹ vr̄ ꝯuenire. Et vlr cere-
brū magis alterat̄ friditate q̄ʒ caliditate: ⁊ ꝑꝑ h̄ opʒ ipm̄
a frigore ꝯſeruare ꝯſeruatiōe vltima. Sʒ regimē illorū
quoꝝ ipoſe eſt regere ipſos iſto regimine: neceſſe eſt cō-
ſeruare coꝝ q̄litates: qm̄ ſicut eſt eq̄lis cōplonis a ſua na
tiuitate vr̄ mihi vt egritudines eiſdem ſupueniētes ſint
H ex repletione: ⁊ ob hoc idigēt eūatione vlī. vʒ. flōmia: ⁊
maxime ſi in eo apparuerint ſigna repletionis. ⁊ opʒ cū
hoc vt abſtineāt a cibis multi nutrimēti. Sʒ q nō hʒ cō-
plexionē tēperatā maior pars ſuarū egritudinū a malis
humorib⁹ hʒ ꝯuenire: ⁊ ob hoc opʒ ipſos abſtinere: ⁊ ſci
re illos euacuare ꝯſiderādo ſemp q̄ntitatē eūonis vt nō
ſit ſupflua nec diminuta: eo ꝙ tales ſunt qb⁹ vna eūo ſuf
ficere vr̄ in vere: ⁊ tales ſunt q idigēt duabus: vna. ſ. in
vere: ⁊ alia in autūno. Et ego dico ꝙ illi q vtunt̄ potio-
nib⁹ in ſeptimanis annoꝝ: aut in medietatib⁹ eoꝝ recti⁹
faciūt q̄ʒ illi q omni anno purgatiōes exercēt: qa nos vi
demus ꝙ egritudies vt plm̄ nō accidūt hoīb⁹ niſi circui
tib⁹ terminatis aut circa ipſos. Et iō circa vnūq̄dqʒ indi-

I nidū hoc eſt ꝯſiderandū:qm̄ ſpero ꝙ cū hoc regimine
multi potuerīt euadere ab egritudinib⁹ eis accītal̄r eue
niētib⁹:ꝛ ꝯuenit ēt vt ꝗ velīt mutare ꝯſuetudinē malā:
vt mutāt ipſam ſuo poſſe paulatim ne terreant ſubito.

¶ De conſeruatione corporum que preparata ſunt in egritudines cadere. Cap. 15m.

DEINCEPS volumus tractare de corporib⁹ q̄ ꝓpinqua ſunt:vt in egritudinē cadāt:vt eorum
malis aptitudinib⁹ obuiemus. ¶ Et vl̄r dicim⁹
ꝙ genus ꝑſeruationis futurarū egritudinū fieri
dꝫ qn̄ aliqđ ſignū manifeſtat:tūc recte eſt ex genere cu-
re egrotātis in p̄ntī.v.ğ.reſiſtere lepre vt nō fiat eſt idez
cū rebus quib⁹curat qn̄ eſt:illud idē dicim⁹ in alijs egri-
tudinib⁹. Malarū vō aptitudinū ꝛ manifeſtioꝛ eſt illa q̄
dꝛ ſpōtaneus laboꝛ:nā qn̄ hic corporib⁹ adeſt ꝑparata
K ſunt in infirmitatib⁹multis:ꝛ ob hoc de iſto vl̄em ſermo
nem faciemus ꝙ nō erit ſimile alijs malis aptitudinibus
ꝓprijs in omni egritudie:eo ꝙ modus obuiādi illis apti
tudinib⁹ malis eſt vnus ꝛ idē modus cū cura egritudi-
num ipſarū.ꝛ idcirco id nō eſt recitandus. Et ſcias ꝙ nō
oblitiſſimus de ꝯſeruationib⁹ corpoꝝ tēpoꝛe corruptio
nis aeris:ſed in poſterū dicemus. ¶ Sed icipiemus loq
de laboꝛe.ꝛ dicemus qđ iaꝫ dictū eſt in libro egritudinū
ꝙ pōt eſſe tribus modis. Unus eſt laboꝛ vlceratiuus:et
h̄ ſpēs fit ab humorib⁹cholericis ꝗ hoc mouent:ꝛ de hac
ſpē ad p̄ns itendim⁹ loqui. Alia ſpēs dꝛ extēſiuus:ꝛ h̄ ex
ſanguis ml̄titudine fit:ꝛ ſm̄ aliquos dꝛ vētoſus. Tertia
ſpēs dꝛ ꝯpoſus ꝛ cōpoſitus ex extēſiuo ꝛ vlceratiuo:ꝛ ō
ei⁹ ꝓprietate eſt vt ſupueniat oib⁹mēbris apparitio cre
mēti circa oia extrema. Et volum⁹ icipe a cura oēs has
ſpēs ꝯtinēte:poſtea vō de vnaquaqꝫ ſpē loquemur ꝑ ſe.
Et dicimus ꝙ cā efficiēs eſt mala cōpl̄o mālis.ꝗ medici-
na cōicās iſtis ſpēb⁹ erit aut alteratiua aut euacuatiua.
L Et alterationē ꝛ eūationē facit nā cū cibis ꝛ medicinis
q̄ habēt diſponere humores ad hūc finem:ꝛ aliqn̄ adiu-
uāt ad h̄ ſomnus ges ꝛ fames. Et eūatio fit cū medicinis
q̄ ꝓuocant vrinā ꝛ ſudorem ꝛ ventū:ꝛ eſt cū exercitio.ꝛ
hec ſūt:ꝗa ars ſequit curſū nāe:ꝛ iſte ſunt medicine cō-
municātes oibus ſpēbus ſupradictis:verum de ꝓpria
vniuſcuiuſqꝫ iſtarū volum⁹ dicē:eo ꝙ nō eūat vnaqueqꝫ
iſtarū ſpecierū vna ſpecie euacuationis:nec alteratur
vnaqueqꝫ iſtarum ſpecierum vna ſpecie alterationis.

¶ De remotione ꝛ preſeruatione corporum a laboꝛe vlceratiuo. Cap. 16m.

INCIPIAMUS nūc a laboꝛe vlceratiuo:ꝛ dicam⁹
ꝙ cā efficiēs iſtius eſt humoꝛ acutus mordicatiuus:ꝛ
tu ſcis ꝙ humoꝛ mordicatiu⁹ eſt cholic⁹:aut mel̄ic⁹:
aut flegmatic⁹ ſalſus.iđ qꝛ vnuſqſqꝫ iſtoꝝ eſt mordicati-
uus. Sed chol̄a eſt acuta pp̄ ſuū acumē:ꝛ mel̄ia ꝓpter
ſuā acetoſitatē:ꝛ flegma ſalſum pp̄ ſuam ſalſugīnē:ꝛ hic
accidūt alique diſtōnes:qđ eſt qꝛ iſti humores non effu-
giunt:qm̄ aut ſub cute ſolū ſunt locati aut ꝯfundati in
muſcl̄o:aut ſunt in muſculo ꝛ venis ex via qua ieniunt
M in ſanguie p̄mo ꝓpinqua. Adhuc nō eſt longinquum.ꝗn
ſunt cū iſtis humorib⁹alij humores mucillaginoſi:ꝛ forte
nō ſunt:ꝛ ſi ſunt nō effugiūt quin aut ſint in ſpōgioſitate
carnis aut in venis.ꝛ ſi ſunt in venis:aut ſunt cū pauci-
tate ſanguis aut cū ei⁹ ml̄titudie. Et nō eſt mult⁹ ſanguis
in venis:niſi cū iſti hūores ſunt pauci:ꝛ nō ſunt multū elō
gati a cōpl̄one ſanguis:eo ꝙ ivētio quorūdā in actu nō
fit niſi aū ꝯuerſionē ipſoꝝ in ſanguinē:ꝛ aliꝗ poſt ꝯuer-
ſionē in eūdē:vt ē chol̄a ꝛ mel̄ia:ꝛ aliꝗ cito ꝯuertunt:ꝛ
aliꝗ tarde.qm̄ qn̄ ml̄tū elōgati ſūt a ſanguie lōga idigēt
ꝯuerſiōe:ꝛ ꝗ ꝓping ſunt in breui ꝯuertunt:ꝛ h̄ eſt qđ pt
dici de h̄ laboꝛe:ꝛ vnuſqſqꝫ iſtoꝝ ꝓpriaꝫ hꝫ medicinā. Et
dicim⁹ ꝙ qn̄ iſti hūores efficiūt laboꝛē:ꝛ ſub cute ſunt lo-
cati forte exercitiū ꝛ fortis fricatio erit ſufficiēs medicia N
cū balneo ꝛ cibo ſubtili:aut aq̄ oꝛdei ꝛ ſquinçibin ꝛ ſilia.
Et qn̄ iſti hūores in poris ſunt locati nō idigēt exercitio:
ſꝫ ꝗete ꝛ ſomno ꝛ abſtinē a cibo:eo ꝙ iſta adducūt digō-
nē:ꝛ ſero balneent in aq̄ tepida:ꝛ cibis ſubtilib⁹ cibent
poſt aſſūptionē ſgnçibin:eo ꝙ ſgnçibin euacuat ꝑ vrinā
ꝛ ſudorē illū hūorez ꝗ pt moueri a nā. ¶ Et ſi h̄ accns ſe-
dabit:ꝑ h̄ tūc plene cāꝫ hui⁹ cognoſcim⁹:ꝛ ſi nō ſedat:et
ſomn⁹ patiētis fuerit debilis ꝛ varius:tūc nō eſt humoꝛ
in carne ꝛ muſculis ſolū:ſed etiā in venis. Et tūc cōſide-
randū eſt ſi cū iſtis humorib⁹ qui faciūt hūc laborez ſunt
humores mucillaginoſi aut nō.ꝛ dicim⁹ ꝙ ſi nō ſunt hu-
mores mucillaginoſi ꝛ humores facientes laborem ſunt
in poroſitatibus aut venis:ꝛ tunc attendendū eſt ſi cū Q
eis eſt ſanguis multus aut paucus : aut ſi illi humores
ſunt remoti a ſuba ſanguinis aut propinqui. Et ſi pau-
cus eſt ſanguis ꝛ humores ſunt remoti a ſuba ipſius:tūc
humoꝛ iſte faciēs laborē dꝫ euacuari ꝑ pharmaciam
ꝛ nō per flōmiā ſm̄ ſpēm illius humoris faciētis labo-
rem:ſiue fuerit cholericus:ſiue mel̄icus:ſiue flegmatic⁹
ſalſus:qm̄ qn̄ iſti humores exeūt a nā in q̄litate:tūc indi-
gēt eūone cū medicina attractiua:q̄ ꝓprie habeat reſpi
cere illū humorē:eo ꝙ q̄litate peccāt. Sꝫ ſi peccāt quā-
titate tūc faciēda eſt flōmia:ſic dixim⁹ in libro de ige.ſa.
Et ſi iſti humores ſint cū multo ſanguie:ꝛ nō multum re
moti a ſanguis ſuba:tūc in p̄mis debēt eūari ꝑ flōmiā:
ꝛ poſtmodū ꝑ pharmaciā:hoc eſt ſi nō adſint humores
mucillaginoſi. ¶ Qđ ſi cū iſtis apparēt humores mucil-
laginoſi:tūc ꝯſiderādū eſt ſi hūores fuerint in venis cū
multo ſanguie:ꝛ nō erūt multū ab ipſi⁹ ſuba remoti:tūc P
ſil̄r debēt eūari cum flōmia:qm̄ cū pharmacia difficile
eēt. Et ſi humores mucillaginoſi fuerint in venis ml̄ti cū
ſanguie pauco:ꝛ hūores laborē iſerētes a ſuba ſanguis
fuerint remoti:tūc nō eſt flōmādū nec pharmacādū eo
ꝙ flōmia pernecabilis eēt:nec in pharmacia ꝓpoſitum
ſecuti eſſemus:qꝛ ꝓpter eoꝝ groſſiciē humores obediē-
tes nō eſſent. Sꝫ plus fluerēt:ꝛ etiā vene clauderent:ꝛ
hic iterponēda eſt ges medicinalis:ꝛ ſubtiles cibi ꝛ ici-
ſiui ſine ml̄ta caliditate ad hoc vt ml̄ta in mēbris illoꝝ
ſparſio nō fiat:ꝛ ꝯueniētius in hoc caſu eſt ſgnçibin de ſe
minib⁹:cui⁹ ſiccitas ſit repſſa cū radice lilij ꝛ viol̄. Et aq̄
oꝛdei ꝯueniēs hic eſt:ꝛ maxīe in iuuenib⁹ cū radice feni-
culi.ꝛ hidromel ēt. Et qꝛ i corpib⁹ iſtoꝝ vētoſitas groſſa
ꝛ iſflatiua ḡnat.ꝑcipit Gal̄.dari diapipereon ꝛ diacymi
nū. Sꝫ in nr̄o climate hoc ē vitādū:qꝛ poſſet f bꝛē icita
re. Et ipſe Gal̄.his nō vtebat niſi in tp̄e frido:ꝛ frida cō
pl̄one:ꝛ medicine ſubtiles mēbra itrinſeca ꝯfortātes cū
remiſſo caloꝛ vtiles ſūt ſi ē darſine:ꝛ aſſarū:ꝛ cinamomū:
ꝛ ambra:ꝛ caſſialignea:ꝛ i arabico ichalicha:ꝛ gariofili:
ꝛ ſiſia aromatica. ¶ Et ſi Gal̄.aliquā iſtarū repudiet fa Q
cit hoc ꝓpter ſuā ſtipticitatē:ꝛ ſi cū alijs cōpoſueris bo
na erit cōfectio ob hoc:qꝛ mēbra p̄cipalia ſunt in vlti-
mo debilitatis:ꝛ maxīe os ſtōchi in hac cōpōne maſtix
nō obmittat. Sꝫ roſa nō eſt hic cōmendanda ꝓpter ſui
friditatē ꝛ ſicci.q̄uis ſit ꝯfortatiua. Sꝫ ſicados eſt vlti-
mū in hac cōpōne q̄litate ꝛ ꝓprietate.ꝛ queadmoduꝫ in
hoc caſu flōmia ꝓhibet:ꝛ vomitus rōne eadē. Sꝫ qn̄ hu-
mores mucillaginoſi ſunt in muſculis ꝛ ſanguis venaꝝ ē
mūdus:tūc nō timēde ſunt res multū calide ꝛ vrinā ꝓuo
cātes:ꝓpterea qꝛ tūc nō eſt timēdū vt humoꝛ in mēbris
ſpargat. Et Gal̄.hic vtit medicia ex pulegio fcā:ꝛ mihi
multū placet illa aut ei ſil̄is. ¶ Et ſcias ꝙ mihi non fuit
neceſſe narrare hec ſigna ſignificantia dominiū humo-
rum iſtoꝝ:nec ſigna ſignificantia quantitatē nec locū.iđ
ꝗa omnia ſunt tibi nota in libro ſignoꝝ. Et tu debes ꝯſi-
dere in vrina in cognitione generū humoꝝ qui inter mu-
ſculos

A ſcnlos ſunt: quantitatem debes ſumere a regimine ante-
cedente a complexione a tempore z etate: z alijs rebus
in libro ſignorum dictis.

¶ De remotione z preſeruatione corporū a labore apo-
ſtemoſo z extenſiuo. Cap. 17m.

SED LABOR apoſus z extenſiuus de neceſſitate
proueniunt a ſanguine multo: ideo conueniens eſt
patientem p̄mū flobotomare: z autumando quan
titates ſꝫ tempus z etatē z complōnē ſicut in libro
de ingenio ſanitatis docentur. Et ſunt diſtinguenda mē-
bra in enumeratione iſtius laboris. ita ꝙ ſi in capite gra-
uitas affuerit cephalicam flobotomare debes: z ſi in mē
bris medijs baſilicā: z cū ambas continuerit partes me
diana erit flobotomanda.

¶ De conſeruatione corpoꝝ tp̄e peſtilētie aeris. Cap. 18.

B IN HAC particula adhuc narrare remāſit corpoꝝ
preſeruationē ab egritudinibus ab aere preter na-
turam. ¶ Et dicimus breuiter ꝙ aer vt alibi dictuꝫ
eſt permutatur aliquādo in qualitate: z aliquādo in
ſubſtātia ſua: ſed cum ſit in vno aut alio: tunc preparata
ſunt corpora recipere egritudines ſimiles illi cōplexio-
ni: tamen oīa corpora ab iſtis diſpōnibus non leduntur:
ſed ſolū nocentur corpora p̄parata: nam ſi eſſet hoc oīb⁹
cōe egrotarent oēs in aere ſupradicto. Jccirco cōſidere
debemus in regimine vlī omnes has continenti ꝑmuta
tiones: hoc eſt in apertione oppilationum: z in reſiſten
dō cauſis putrefactionis ex toto: z cum dico ꝙ oēs has
permutationes contineant: intēdo permutationes que
in ſubſtantia ſunt. Sꝫ permutatio que in qualitate exiſtit
in vna. vꝫ. aut in pluribus regimē ipſis qualitatibus cō-
trariū eſſe debet: z hoc regimē particulare eſt. v.g. ſi eſt
C diſtemperatus in caliditate z ſic. cū frigidis z hu. regi de
bet: z degere in ſeptentrionalibus locis in qbus adhuc
aer reprimatur roratione aque z folijs aromaticis humi
dis. ſic omnibus alijs qualitatibus excedentibus contra
rium apponatur. Et ſi magna caliditas non obſtaret le-
uiter euacuande eſſent ſuperfluitates que in tēporibus
illis eſſent generate. Sꝫ aeri corrupto in ſubſtātia ſimilr
reſiſtendū eſt euacuationibus vlibus z cū reſiſtentibus
epidimie a tota ſpē: z vitant cibis frigidis z ſicis a putrefa
ctione remotis ſicut aceto z lētibus: z aromatizare aerē
cū rebus reſiſtentibus putrefactioni ſicut cū coſto: z ſto-
race: z galbano. Et terbentine ineſt ꝓprietas in hꝫ caſu. z
theriaca maior iſti tempori epidimiali multum reſiſtit ſu
mēdo ab vno characte vſqꝫ ad ʒ. j. z poſt nō debet come
dere niſi celebrata in omnibus membris digeſtione: z
hoc fit ſpatio ſex horarū. Bolus armenus z terra ſigilla-
ta in aere peſtilentiali magnum preſtat iuuamētuꝫ. z per
D nomen Auēzoar odor vrine hircorum confert multum:
z dīs ꝙ ex aloes duas partes croci z myrrhe parteꝫ. j. de
quo ſumatur oī die pondus. xij. caratoruꝫ: cū vrna. j. vi-
ni aqua mixti iuuat multum: z nō eſt inuentus adhuc ali
quis q hac medicina ſit vſus q a peſtilentia non ſecureť.
Sed in corruptione tp̄is calidi debent eligi loca alta in
quibus regnet vētus ſeptentrionalis aereꝫ mundificās.
Sed ſi corruptio in ſubſtātia tota: habitādum eſt in do-
mibus terraneis: z cauernoſis z loca alta vitare: z vita-
re oēs fructus humidos: z tūc neceſſe eſt vt oēs piſces
huic tp̄is penit⁹ ſint nociuiꝯ hoc: quia ſanguis ex iſtis
rebus gñat⁹ ē cite corruptionis. Et ſilr oēs carnes exce-
ptis volucribus montanis: ſicut pdices z ſiſes iſtis. z vni
uerſaliter res: ventrem lenificantes hoc tempore opti-
me ſunt: quēadmodum tamaridi: viole: caſſia: z māna: z
quod dictum eſt in hac particula ſm noſtraꝫ intentionē
ſufficiens eſt.

¶ Explicit Liber Sextus Colliget.

¶ Jncipit Liber Septimus q eſt de curatiōe egritudinū
ſiue de ingenio ſanitatis: z ē ꝯtinēs capl'a triginta nouē.

¶ De modo euacuationis male complexionis materia
lis z non materialis. Cap. pm.

E LIBER medicatiōis q ō igenio ſanitatis
intitulať: dicim⁹. ꝙ ob hꝫ ꝙ reꝝ ꝯ nāꝫ ſūt due
ſpēs. vꝫ. egritudines z accñtia ꝯñtia egritu-
dies. z iterū egritudinū ſūt due ſpēs. vꝫ. egri
tudines ꝓp̄e z pᵉ ꝯſiles z cōpoſite ſeruatio:
vt ſunt a malitia octo ſpēꝝ male cōplōnis
mālis z nō mālis: z ſunt egritudines ꝓp̄e mēbris officiali
bus. Uť nobis vt narremus icipiēdo p̄us a via de inge-
nio ſanitatis a remotiōe egritudinū ꝓpꝛ mēbroꝝ ꝯſl'iū
ſi ſint māles aut nō māles: z poſtea igeniū remotiōis egri
tudinū mēbroꝝ officialiū: z vltimo curatione accñtiū ꝑ-
F curremꝰ: q̄uis in medicatiōe egritudinū cōtineatur. q̄a p
remotionē egritudinis accñtia remouēť. ¶ Et volum⁹
p̄ narrare egritudinū membrorum ꝯſimiliū curationem
mālī z nō mālium: z poſtea vnāquāqꝫ ſpēm intēdim⁹ ꝑ-
tractare: z hꝫ nobis vř ordinata diſtō. Et dicim⁹ ꝙ itētio
in mala cōplōne nō māli eſt vnica ſola: hꝫ ē vt ad ſuā re-
uertať naturam: z hꝫ nō fit p̄mo z ſubalř niſi p ꝯrīuꝫ:
per qō male cōplōnis remouēť ſpēs: z ſunt cibi z medi-
cine ſm plus male cōplōni egritudinali ſua p̄ma virtu
te reſiſtētes. v.g. ſi mala cōplō ſit calīa z ſic. remouetur p
cibos fridos humidos z medicias. Et qꝛ diximꝰ ꝙ remo
tio male cōplōnis nō mālis p̄ z ſubalř a ꝯrio remouetur.
Dicimus q̄a cōuenit aliqñ, vt a ſili p accñs ſimilr remo-
ueatur: ſic aq̄ frigida malā remouet cōplōnē fridā: eo ꝙ
claudit poros: z inſpiſſat cutiꝫ: z ſic colorē intrinſecū for
tificat: z hꝫ medicina multū eſt timēda: z nō oꝫ fieri niſi in
G necitatis tp̄e: z maior ps medicoꝝ q ea vtūť errāt vt po
ſtea oſtendem⁹. ¶ Sꝫ intētio remotionis male cōplōnis
mālis duab⁹ reb⁹ exiſtit: vna ē vt mal⁹ humor eūcť. alia
eſt vt mala cōplō mēbri rectificeť q̄ relicta ē a mala ma-
terie ſparſiōe i mēbris. Eūatio duob⁹ fit modis: vnus fit
cū flōtomia: z alius fit p pharmaciā ſeceſſiuā: aut vomi
tiuā: aut vrine ꝓuocatiuā: z p clyſteria: z ſudoreꝫ: q̄s oēs
opatiōes operātur medicie cū ſuis ꝟtutib⁹ ſcḋis z tertijs
z ꝓp̄etatib⁹: quēadmodū mala cōplō p̄ma remoueť ꝟtu
tib⁹ p̄mis: z aliqñ fit eūo p ieiuniū: exercitiū: balneū: z fri
cationē. Sꝫ eūonē p flōtomiā rōne z expimēto cognoſcē
poſſumus: z iuuamentū ab expientia cognitū manifeſtū
eſt. Sꝫ iuuamētū rōne cognitū duob⁹ exiſtit modis: vn⁹
modus ē: qꝛ oñſum ē ꝙ medic⁹ ſp ſeq oꝫ viā nature: ſꝫ di
cim⁹ ꝙ nā ſanat p fluxū ſanguinis egritudines ſanguieas
multas: z eadē rōne inuenim⁹ iuuamētū medicinaꝝ laxa
H tiuaꝝ. Scḋs modus ē q ipoſſe ē vt aliqñ cib⁹ z pot⁹ ſup-
flue nō ſumātur: ita ꝙ in corpe ſanguis ſupfluus aggrege
tur: aut alter humor: z ſupflua idiget eūone. q̄ neccia flō-
mia aut pharmacia aut eūatio alia. Sꝫ ieiuniuꝫ z exerci-
tiū in hoc caſu ſufficiētiā nō hñt: qꝛ nimis minuūt paulati
ue cōparatione habita ad hāc repletionē q̄ eſt ſm vaſa.
Nā accidere poſſet ſicut accidit illi q ſomniabati balneo
ſanguineo balneari: vt dcm̄ eſt ſupius in libro ſignoꝝ. ſic
dic Gal'. vū cognouit ſanguinē in ſua cōplōne abūdare: z
iō flōmiā ſibi fieri imꝑauit: z cōſiliū hñs ab alijs medicis
ſequētibus viā Eraſiſtratis ei ꝓhibuerāt minutionem: z
iniūxerūt ſibi abſtinētiā: z abſtinendo facta fuit diſſolo
humoꝝ: z ide duplicatus fuit calor z extinctus fuit ſicuť
extinguitur lāpas ex multitudine olei qñ ſupabūdat. Sꝫ
qñ oꝫ q̄lꝫ iſtaꝝ eūonū fieri aut vna plus altera hoc volu
mus determinare in p̄miis: z poſtea redibimus ad cura-
tionē vniuſcuiuſqꝫ ſpeciei ſingulariter male cōplexionis
poſt narrationem rerum ſignificantium manifeſte faciē-
di vel nō faciēdi ſm q̄titatē euacuationis z rectificatio-

I nem male cõplõnis: ⁊ hec ſunt natura egritudinis: ⁊ vir
tus: ⁊ cõplõ: ⁊ etas: ⁊ tps: ⁊ alia que rememorari debẽt.
Et dicimus vlr q̃ euacuatio nõ dȝ fieri niſi cũ humores
curſum nature egrediuntur in toto corpore aut in vno
mẽbro: ⁊ h aut q̃litate aut quãtitate aut ambab⁹. A q̃ti
tate võ puenit ſpẽs laboris extenſiuũ q̃ eſt repletio ſm
vaſa. Sed repletio ſȝ virtutẽ a q̃titate ⁊ q̃litate puenit:
ita q̃ vtutes nutritiue ⁊ motiue aggregantur: ⁊ vlr oẽs
virtutes opatiue: nã qñ debilitant̃ vtutes tunc opera-
tiones in humoribus nãles nõ ſiunt: ⁊ ſm plus hãc reple
tionẽ ſeq̃t̃ labor vlceratiuus pp humoꝝ malitiã q̃ in hac
ſpẽ repletionis exiſtunt. Iſti ſunt euõnis modi ſupfluita-
tũ q̃ in toto ſunt corpore aut i vno mẽbro. Sȝ loc⁹ i quo
flõmia dȝ anticipare in q̃titate qñ oẽs humores i q̃tita-
te ex̃ curſũ nãleȝ augmẽtant̃: ⁊ hoc non puenit niſi cum
augmento ſanguinis q̃titatiuo ob hoc q̃ humores in ipo
ſunt in potẽtia: ⁊ iſta augmentatio ſm plus laborẽ pſe-
ſtat extẽſiuũ. ¶ Sȝ locus cui minus neceſſaria eſt euãtio
flõmie eſt qñ humores extra curſum nãe in quantitate: ⁊
K qualitate egrediuntur. ¶ Et maxime hic cõcedit̃ flõmia
qñ humoꝝ q̃litates q̃litati ſanguinis nõ repugnãt: neqȝ ẽt
a ſuba ſanguinis elõgant̃: hoc eſt q̃a nõ ſit crudi ⁊ mucil-
laginoſi. Et aliquando flõmia per accidẽs fit ſicut fit per
fluxũ ſanguinis nariũ: ⁊ fluxũ hemorroydaꝝ ⁊ ſile. Sed
hoc quantũ poſſumus vitare debemus: ⁊ aliquãdo hec
ſpẽs euõnis fit pp attractionẽ materie de mẽbro ad mẽ
brũ ſine intẽtione euõnis ipſius ex corpore: ⁊ vt plm hoc
fit qñ ſanguis eſt paucus: ſȝ tñ malitioſus exiſtit. Et aliqñ
in h ambe intentiões agregant̃: h eſt vt euacuetur ⁊ ſubtra-
hatur: ⁊ tũc pp hoc iſtud facimus vt euẽmus mãm egri-
tudinẽ faciẽtẽ: ⁊ pſeruemus ne augmẽtet̃. Et ſcias q̃ qñ
intẽdimus ſolam euõnem: tũc a ppinqua pte mẽbri eua-
cuamus: ſed qñ ſubtractionẽ ad diuerſaȝ itẽdimus ptem
tũc a remotiori trahim⁹ pte. Sȝ qñ ad ambas partes in-
tẽdere debemus: aut ad vnã magis q̃ȝ ad aliã h in ſubſe
quẽtibus dicet̃. Et pp hãc diuerſitatẽ itẽtionis diuerſa
ſunt loca venaꝝ in flõmia. Et ppea i q̃buſdã egritudinib⁹
intendim⁹ flõmare baſilicã: ⁊ aliqñ cephalicã: ⁊ in q̃buſ
dã medianã: ⁊ aliqñ flõmamus dextrã: ⁊ aliqñ ſiniſtrã: ſi
cut declarabimus: ⁊ hec ſunt loca ex q̃bus euãt̃ ſanguis.
¶ Sed locus in quo pharmacare cõuenit in primis eſt
qñ humores exuberãt ſola q̃litate: h pſeruato ne ſint de
L natura prius dicta: vt nõ ſint crudi aut mucillaginoſi. nã
tunc inciſio ⁊ digeſtio pcedere debẽt. Et propter hoc in
anticipatione flobotomie ⁊ pharmacie eſt conſiderãdũ.
¶ Raſis dicit q̃ experiẽtia multoties vidit in matreſtum
.i. in hoſpitali pleureticos flõmatos ante pharmaciaȝ: ⁊
mortui fuerũt: ⁊ mihi videt̃ q̃ hoc fuit ppterea q̃a mala
materia in profundo corporis in multa erat quantitate:
⁊ quãdo detecta fuit ad actũ pducta perdidit patientẽ.
¶ Et aliquando neceſſe eſt anticipare flõmiam ppter
multam neceſſitatem eo q̃ incontinenti liberant̃. Et eſt
ſciendum q̃ debemus incipere ab eo qd magis neceſſa-
rium eſſe videt̃: ⁊ noſter cariſſimus Albumeron Auen-
zoar. dicit q̃ non debȝ fieri flobotomia niſi poſt corporis
mũdificationẽ. Et hoc eſt: q̃r qñ vene a ſanguine ſunt eua
M cuate ſugunt ſupfluitates malas ad nutriẽduȝ ineptas ⁊
ab his malã acquirũt complõnem: ⁊ intantuȝ erit flobo
tomia cauſa maioris conſtipationis ventris. q̃a membra
euacuata ſugendo ſuperfluitates feculentas magis exic-
cant. ¶ Et ſcias q̃ eſt differẽtia inter medicinã mollifica
tiuã ⁊ laxatiuam: eo q̃ attractiua eſt cum attractione. ⁊
mollitiua cum mollificatione: ⁊ ſilia huius ſunt q̃ expel-
lunt feces ſolum: ſed qñ humores qualitate peccant. ſ.
vt ſint groſſi vel viſcoſi: tunc non eſt conueniens flõmia
neqȝ pharmacia: de flõmia manifeſtum eſt. Sȝ de purga
tione: quia humores ſi ſunt viſcoſi ⁊ groſſi ſunt inobediẽ- N
tes: ⁊ iõ medicina trahet bonos: mali aũt remanebũt. Et
Hal. qñ euãre volebat añ aduẽtũ febris cũ medicis cale
factiuis, ⁊ ieiuniis euãbat: ⁊ qñ febricitabat faciebat hoc
cum fricatione ⁊ medicinis ſubtiliatiuis habentibus ca-
lorẽ modicũ: ⁊ hoc iam declaratũ eſt in libro cõſeruatio-
nis ſanitatis: ⁊ q̃ fit cũ febre declarabit̃ in libro febriũȝ.
¶ Preterea. pharmacia p acciñs fit aliqñ queadmodum
flõmia: ſicut qñ damus pharmaciã vt humorẽ trahamꝰ
qui cã fluxus exiſtit: ⁊ h q̃uis reſiſtat cauſe: egritudinẽ tñ
augmẽtat. Et ego in ſequentibus explicabo vtrum p ſilẽ
ſit aut p ꝯ̃riũ. ¶ Clyſterys vtimur qñ ſupfluitates ſoluȝ
ex iteſtinis trahere itẽdim⁹ aut per viã trahẽdi mãȝ ad
oppoſitã partẽ: ⁊ ſicut aliq̃ laudant vomitũ in egritudi-
nibus partiũ iferiorũ: ſic ⁊ pharmacia in egritudinibus
partium ſupiorũ laudat̃: ⁊ aliq̃ ſunt faciẽtes clyſteria qñ O
non poſſunt recipere medicinaȝ laxatiuã: vel qñ ipſam
infirmus deglutire nõ põt: aut ppter leſioneȝ ipſius epa
tis vel ſtõchi. q̃a ledunt̃ ex tranſitu eoꝝ. ¶ Et balneuȝ
vt plurimũ humores ſubtiles euãt: ⁊ ppterea in paſſio-
nibus ex groſſis humoribus fieri nõ debet niſi pcedat di
geſtio: q̃a ex hoc iflãmatio totius corpis ſequitur: ⁊ for-
ſan principalium membroruȝ ⁊ fames eſt vna ex ſpẽbus
euacuationis: ⁊ maxime in egritudinibus in quibus ſta-
tus ⁊ criſis ſunt propinqua. ¶ Iſti ſunt modi euacuatio-
nis male complexionis materialis ⁊ non materialis.

¶ De modo: ⁊ qñ fieri debȝ euacuatio ⁊ curatio. Cap. 2m.

DEINCEPS dõȝ eſt q̃lr i ſupradictis agẽdũ ſit ſȝ
magis ⁊ minus: aut qñ nihil fieri dȝ ⁊ maxime in P
euõnibus ⁊ curatiõib⁹ q̃ ſiũt p ꝯ̃riũ: nã in plurib⁹
locis euãtio ⁊ alie ꝯ̃rietates nõ competũt: q̃uis
nã egritudis illõ regrat: ꝯ dicim⁹ q̃ nr̃a itẽtio in remo-
tione male cõplõnis nõ mãlis eſt vt rectificet̃: ⁊ hoc fieri
nõ põt niſi p ꝯ̃rietatẽ curantis in gradu exit⁹ illius ꝯ̃rie-
tatis a tẽpamẽto. Sciẽdũ ẽ q̃ vt cognoſcat̃ mẽſura diſtẽ
perantie illius corporis opȝ: ⁊ h cognoſci non poterit: ni
ſi qñ illi⁹ corporis cõplõ cognita fuerit ſana: etas: clima:
tps: anni: regimẽ ⁊ ꝯſuetudo. ſimilr̃ vtus: cã ⁊ acciñs: pro
pterea q̃a in multis locis nõ attenditur cauſe nec vtutis
niſi qñ cã male cõplõnis mãlis exiſtit. Sed qñ mala cõ-
plexio non mãlis eſt in aliquo ſingulari mẽbro: tũc mẽ-
ſura curationis p ꝯ̃riũ ſumit̃ a mẽbro cõplõne: ⁊ ab ipſi⁹
iuuamẽto: ⁊ a colligãtia ipſius: ⁊ a ſitu ipſi⁹: ⁊ ab ipſi⁹ ſen
ſibilitate: ⁊ aliys cognitis rebus. Sȝ modi curationis ma
le cõplõnis mãlis ob hoc. q̃a itẽtio ſola eſt in ſupflui eua
cuatione: ⁊ in alio non: vt recte pcedat. Sciende ſunt
cauſe que illas gñant ſupfluitates: ⁊ ſi a nã cõplõnis cor
poris puenĩunt aut nõ. quia in aliq̃bus corporib⁹ humo
res ſupfluũt ab eoꝝ naturis: ⁊ in q̃buſdã ab etate. tpe an
ni aere ⁊ nutrimento: ⁊ regimine: ⁊ a purgatione eoꝝ q̃ Q
ex corpore purgari ſolebant: vt ſunt ſanguis hemorroy-
daꝝ: ⁊ mẽſtruus ⁊ priuatio cõſueti exercitÿ: ⁊ negligentia
euõnũ: ⁊ ẽt vtus operat̃ in hoc gñe multũ: eo q̃ in maio
ri parte nã egritudinis ꝯ̃riatur euõni. Per virtutẽ intel-
ligo vtutes opatiuas: ſicut virtus expulſiua: ⁊ virtus nu-
tritiua: ⁊ virtus motiua. Et aliqñ motus euõnis vlis ac-
cipitur a mẽbris infirmis. ⁊ maxime a pncipalib⁹: ⁊ ope
rationes habẽtib⁹ pncipales ſicut ab illo qui flõmia indi
get: ⁊ oris ſtomachi debilitatem habet: ⁊ etiam quãdo in
tendimus euacuare aliud membrum ex membris corpo
ris aliqua ſunt recipientia demonſtrationem a locis ſuo
rum ſubiectorum: ⁊ ſuarum communicationum ⁊ iuua-
mentorum ⁊ ſuarum ſenſibilitatum: ⁊ forme diſpoſitio-
nis: ⁊ modi membrorum totius corporis: eo quia poſ-
ſibile eſt vt corpus demonſtret ſuper euacuatione: ⁊ for-
ſan q̃ non: ⁊ hoc quando in corpore non inuenitur re-

A pletio vl'is niſi in vno mēbro ſolū. Et ipregnatio in mu-
lierib⁹ eſt ex reb⁹ ſignificātib⁹ eūonē vel ipſius ꝑuationē:
⁊ hec ſunt q̄ ſignificāt in ꝯrietate faciēdi medicinā vel
nō: ⁊ ſi purgatio fieri dʒ vel nō. Et nūc dicēda eſt ſignifi-
catio q̄ ſumit̄ a duabus rebus ſupra dictis. ſ. ab eūone ⁊
curatiōe ſiue attractione per ꝯtrariū qual'r debēt fieri.

Opinio Gal.

¶ Et incipiamus a curatione ꝑ ꝯtrariū: ⁊ dicamus ꝙ a
medicis dictū eſt ꝙ qñ cōplexio aer tps anni: ⁊ ſimilis
cū egritudine ꝯueniūt: tunc non eſt egreſſa cōpl'o a nā-
ꝓpria nimio exitu. v. g. iuuenis calide cōpl'onis in regiōe
calidar ⁊ tpe anni calido ⁊ dieta calida cū ſuperuenerit
cauſon: nō erit iſte a ſuo nāli ordine multū ꝑmutatus: cu-
randus tn̄ erit cū rebus in fridītate remiſſis. Et qñ hu⁹
ꝯriū accidit: tūc multa facta eſt elongatio: ⁊ iō huic reſi-
ſtendū erit maiori ꝯrietate. v. g. ſi ſit hō ſenex frigide cōple-
xionis in regione frigida cui ſupueniat cauſon: ſm̄ illos

B indigebit re multū in frigiditate diſtēperata. ¶ Et ego

Contra Gal.

dico ꝙ maxie apparet ꝙ nō verum dicūt: qḋ manifeſte
videmus ꝑ ſenſibile argumētū: q2 iuuenis ſupradictus ꝗ
cauſonē patit̄ curari non poterit niſi cū rebus hn̄tib⁹ in
fine vel intēſā fridītatē ſicut cū aq̄ cucumer ⁊ cāphorē.
Et ſeni ſupradcō ſi talia ꝓpinent̄ calor nālis ipſi⁹ extin-
guet̄ ⁊ moriet̄. Et dico ꝙ illud qḋ ad hūc errorē deducit
eos eſt vna regula gn̄alis quā poſuerūt ſine diſcretione
ꝑciſa in ḡdu elōgationis ſenis a ſuo calore nāli ad extra-
neū calorē cū equalē portionē poſuerūt elongatiōe ca-
loris iuuenis a ſuo calore nāli ad extraneū. Et maxie qñ
dixerūt ꝙ maior eſt elongatio. nam hoc ipoſſe eſt. nā tu
ſcis ꝙ calor extraneus a nāli ramificat⁹ eſt: ⁊ ſi poſſe eēt
vt equalis eſſet elongatio: tunc vere neceſſario ſm̄ viā
curatiōis ꝑ cōpl'onē eēnt refrigerātia multū fortiora in
corpe ſenis quaſi ad tertiū ḡdū: ſʒ hoc in ſeipſo veritatē
nō hʒ. Ob hoc ponam⁹ iuuenē cholericū calide cōpl'o-

C nis in pmo ḡdu ⁊ ſupueniat ei febris q̄ ipm̄ transferat ad
2m ḡdū caloris: tūc iſte nō eſt elōgatus a ꝓprio calore vl'
cōpl'one: niſi ad vnū ḡdū: tn̄ cū reb⁹ in ſcḋo gradu frigi-
dis curari nō poterit: ⁊ hoc eſt ꝓpter fortē ꝑmutationē
quā medicie ꝑcipiūt in corpe iuuioris ad ſubāʒ igneam:
eo ꝙ elongatus eſt a ſuo tēperamēto ꝑꝑ fortitudinē ca-
loris extnei. Sʒ ſi ſeni ſupradcō frido in pmo gradu ſup-
uenerit egritudo ipm̄ ꝑducēs ad 2m graduʒ caloris: iam
elongatus eſt a ſua cōpl'one nāli magis q̄ꝫ iuuenis ꝑno-
minatus: q2 iuuenis eſt elongat⁹ ꝑ vnuʒ gradū: ſed ſenis
elongatio eſt duoꝝ graduū aut pluriū. Et propter hoc ſi
poſſe eēt ꝯcederemus ſm̄ elongationē fieri ꝯriū nociuū
reſpectu ꝯſideratiōis ſenis ſʒ diuerſitatē ſubti: ꝑꝑea ꝙ a
qñ impoſſe eſt ſenē ad illuʒ gradū ꝑuenire: ⁊ ſi ꝑuenire
ichoaret anteq̄ꝫ ad terminū illū attingeret moriret̄: ⁊ ſi
ſanat̄ ſm̄ elōgationē ſupra dictā bonuʒ finē nō ꝯſeq̄ret̄

D q̄uis aliquātulū viuere poſſit: q2 medicine eidē ꝯueniē-
tes cōpl'onē mēbroꝝ ſuoꝝ radicalium ꝑꝑ ipſarū frigidi-
tatē lederēt: ⁊ ſic a tēperātia magis elōgarent̄: ⁊ multa
elongatio tēperātie cā mortis eſt aut egritudis. ꝑterea
ſm̄ eoꝝ dcm̄ medicine iuuenis ⁊ ſenis frigide debēt eſſe
in eodē: q2 ſi vnū corp⁹ cal'm eſt ſupcalefactū vſq3 ad 2m
gradū ⁊ corpus frigidū eſt ſupcalefcm̄ vſq3 ad 2m gradū:
⁊ vnū corpus calidius alio non eſt. Sed ſcire debes ꝙ ſi
iuueni medicine frigide adhibeant̄ vltra ſuā cōplexionē
nālē: q2 ei nō nocēt: ſ. no ꝑſunt: eo ꝙ ipſius virtus fortis
exiſtit ad eas ꝑmutandas: ob hoc ad gradū corrūpendi
nām nō ꝑueniūt: ſed ipſaʒ ad tēperātiā reducūt: qḋ ſeni
nō accidit ꝑꝑ ipſius mēbroꝝ radicaliū frigiditatem: ꝑꝑ
hoc ſufficit ſeni qui febrē calidiſſimā hʒ medicina frigi-
da in ſcḋo gradu per rōnes ſupradictas: ⁊ etiā quia cor-
pus ſenis potentiā nō hʒ cōuertendi medicinas ad ſub-
ſtantiā igneā quēadmodū iuuenis corpus. Et ſi querat̄

E quō poſſit ſeni tanta febris caliditas aduenire. Reſpon-
demus ꝙ fieri pōt ꝓpter diete ſue inordinationē. Naʒ ſi
dieta cōuenienti vteret̄ impoſſe eſſet vt talem incideret
febrē: ob hoc q2 egritudines vt dictū eſt in libro egritu-
dinū: nō niſi duabus fiunt cauſis: aut a propria cōpl'one
mēbri mala: aut a rebus aduenientib⁹ ab extrinſeco. Et
qñ cōplexio ⁊ aer ⁊ regio ⁊ etas ꝯria erūt egritudini ſe-
nis: tunc nō remanebit ei⁹ cā niſi regimē ⁊ dieta: ⁊ qḋ ex
ꝑte tpis anni ꝯſiderat̄ itelligit̄ a nā partiū tēporis anni.
Et vl'r qñ aer ꝯrius eſt egritudini: tūc bonū eſt infirmo et
gaudiū medico: ⁊ ſi aer ꝑ ſe talis nō exiſtit: tunc medicus
artificialē facere dʒ. ¶ Et modus medicationis qui ſu-
mit̄ a ꝯſuetudine in reutrū fieri debeat aut nō: aut quā-
tuʒ fieri dʒ eſt ſicut potus aq̄ frigide in igne ardenti. Naʒ

F ſi infirmus aſſueuerat potū aque frigide in tpe ſue ſani-
tatis ſine leſione ſecure poſſumus dare tpe egritudinis: ⁊
q̄uis epar ⁊ os ſtomachi habeat frigidū: ⁊ ſi hac aſſue-
tus nō fuerit aq̄ frigida eidē nullo mō propinet̄: ꝙ ſi ne-
ceſſitas nos ad hoc cogeret ad hāc dandā: tunc minorē
dabimus quātitatē ⁊ minus frigidā: eo ꝙ cōſuetudo cō-
plexionē in ſile cōuertit paulatim: ⁊ longo tēpore hanc
ꝯſuetudinē aggrēdo. Sʒ qñ ꝯriūm ſubito fit ⁊ ſm̄ multū
nām corrūpit. Et hoc eſt q2 vna virt⁹ ꝓpter quā natura
intellexit gradatim per tpa anni de vno ꝯrio ad ꝯriūm
tranſire: q2 ſi ſubito de calido ad frigiduʒ: de frigido ad
calidū tranſiret naturā: tolerare nō poſſet: ⁊ ꝓpter con-
ſuetudinē dictū eſt a quibuſdā ꝙ quidā paulatim ſum-
pſerunt venenū ac gradatim: ⁊ conuerſum fuit in eis ad
cibū ⁊ in habitu ſine nocumento: q̄uis ita dicant: tn̄ ego
nō cōcedo: immo argumēto demōſtratiuo: ⁊ in ep'la the-
riace ⁊ veneni reprobaui quā ad glauconem tranſmiſi.

G Sed qḋ dicunt cōcedo ꝙ medicus de vna medicina ad
aliā ꝑmutare dʒ: ꝗa ſi ſoluʒ vna vteret̄ medicina poſſi-
bile eſſet ꝙ nā in habitū cōuerteret̄ ꝑ: ⁊ in corpe debitaʒ
nō faceret opationē: ſed ꝟtus ꝯſiderāda eſt in eo qḋ fieri
dʒ in eūone ⁊ in medicatione: que per ꝯriūm fit. Sed in
eūone manifeſtū eſt ꝙ tenor ꝟtutis dʒ attendi: ſʒ in alte-
ratiōe eſt ſicut balneatio aque fride in ethicis ꝙ ꝓdeſt.
Sed ſi dm̄ aſſueſiāt mēbra ledet ꝑncipalia: ⁊ mortē in-
ducet: ſicut dicit Gal. ꝙ vni accidit iuueni malā cōple-
xionē nō malē hn̄ti in ſtōcho cui medici aquā vitabant:
⁊ ipſe ꝑꝑ nimiā aque auiditatē magis elegit mortem q̄ꝫ
vitā: ⁊ multā aquā fridaʒ bibēs ſubito a mala cōpl'one
ſtōchi euāſit: ſʒ ꝑꝑ aque frigiditatē remāſit ei inſenſibili-
tas q̄dā ipſiuʒ in trāſglutiēdo ipediens: ⁊ ſic mortu⁹ fuit.
¶ Sed male cōplexioni que eſt cuʒ materia neceſſe eſt
duas ſpēs medicationis aggregare: ⁊ aliqñ ſigñatio ſu-
mit̄ ab alteratione male cōplexionis ꝯria ſigñationi q̄
ſumit̄ a materia. v. g. febres putride. ⁊ maxie que de ma-
teria cruda ⁊ groſſa inquantū ſunt de mala cōpl'one ca-
lida ⁊ ſicca indigent humectatiōe ⁊ refrigeratione. Sed

H cōſideratiōe coctionis malū nocumētū iportabūt: ⁊ hic
bona medici diſcretio neceſſaria exiſtit: circa quā plus
inſiſtere debet. vbi g. qñ illud qḋ plus neceſſariū febri
flegmatice exiſtit eſt eūatio materie: ⁊ in febrib⁹ chole-
ricis eſt accidētibus obuiare: ⁊ qñ ambo equales in du-
bitatione exiſtūt: tūc ambo equaliter curare debes. Sʒ
quādo accidēs non timetur: tūc ſtudeas cauſam total'r
remouere: qñ taliter ipſaʒ curabis cōplete ſimili rōne
in egritudine: ⁊ accidētibus egritudini contrarijs: ſicut
eſt febris ⁊ ſincopis: quia tu ſcis qualiter curari debēt:
eo ꝙ in febre neceſſe eſt ifrigidare ⁊ in ſincopi calefacē-
re: ⁊ ſincopis indiget nutritione ⁊ febris euacuatiōe in-
diget: ſicut dicturi ſumus. Et hic ſcire debes ꝙ accidens
quod egritudini contrariatur nō ſequitur niſi egritudi-
nem que ꝯtraria eſt prime egritudini vt eſt ſincopis ex

I inanitione q̄ ↄ̄tria exiſtit. Sed qn̄ cā male cōplōnis non
eſt mālis: hec manifeſtatio ibidē nō reperit̄ vt in eſſime
ra. ⁊ etiā qn̄ accidit mala cōplō ab extrinſeco: ga tu ſcis
qualr curari dꝫ. Hec ſunt ſignationes q̄ ſumunt̄ a mala
cōplōne totius corporis. ℂ Sed qn̄ in vno mēbro egri
tudo ſingularis exiſtit: tūc ſignatio ſumitur vt dictū eſt a
mēbri cōplexiōe. v. ḡ. qn̄ cerebro euenit mala cōplexio
frida ſignū eſt ꝙ hec egritudo eſt leuis: q2 pauca ⁊ leuis
facta eſt elongatio a ſua cōplexione nāli: ⁊ tūc dꝫ curari
cū medicinis debilē calorē habētib⁹: q2 tūc alia mēbra
ſunt infridāda: ⁊ nō ipſum cerebrū: ⁊ hec ē cōparatio iu
uenis ⁊ ſenis quēadmodū ſupra diximus: ⁊ qn̄ idiges ca
lefactione cerebri: tūc calefac ipſum ſine timore. ⁊ ſi vis
īfrigidare illud facias cuꝫ timore. Sed alia mēbra frigi
da ſicut ſunt nerui ⁊ ſilia: ſi infrigidant̄ calefac ipſa ſine
K timore: ⁊ qn̄ ſunt calefacta nō refrigeres iterum: niſi cuꝫ
timore ad hoc vt nō trahas ipſum de ſua cōplexione. Et
ſicut diximus de his eodē modo facias de ſiccis ⁊ humi
dis: ga corporib⁹ nō accidit nocumentū: niſi ex parte ele
mēti dominātis ſup ipſa. ℂ Et qn̄ ſcieris ꝙ iuuamentū
mēbri magnū eſt in corpe: ⁊ erat. ſ. mēbrū ex p̄ncipalib⁹
q̄ magnā hn̄t opationē: arguas augere virtutē ipſi⁹ ſup
oia: ⁊ hoc nō dico niſi pp cōicationē mēbroꝝ p̄ncipaliū
quā hn̄t cū corde: qd̄ eſt fons caloris ⁊ minera vite: ⁊ iō
nō opꝫ multiplicari ↄ̄trietatē in talib⁹ mēbris: ⁊ proprie
q̄litatē frigidā. Et pp hoc eſt timēduꝫ qn̄ accidit epati cō
plexio cal'a refrigerare ipm̄ cū reb⁹ q̄ ſunt in vltima fri
giditate: q̄uis manifeſtet̄ neceſſitas refrigeratiōis vlſ:
⁊ hoc dico¹ pp p̄ncipalitatē hui⁹ mēbri. Sꝫ verū dicim⁹
ex colligātia iſtoꝝ mēbroꝝ recipit̄ demrātio ipſoꝝ. v. ḡ.
nō debemus refrigerare os ſtomachi maxia refrigera
tione: ga eſt colligatū cū cerebro frigido: ⁊ q̄uis ſit cali
de cōplexionis. Et nō debemus iterū refrigerare multū
L epar: q2 eſt colligatū cū corde. Et ſumma huius eſt ꝙ qn̄
volum⁹ facere cōtradictionē mēbroꝝ p̄ncipaliū in calo
re adhibeas curā d̄ corde: eo ꝙ ipſuꝫ eſt colligatū cū his
mēbris. ſ. p̄ncipalib⁹. iō q2 cor eſt omnib⁹ his in potētia:
q̄uis ſit vnū in actu: ſicut d̄claratū eſt in libro ſanitatis:
⁊ tpe quo erit epar male cōplōnis calide intēdas in re
frigerādo cor cū medicinis faciētib⁹ hoc: ga poſſ' eēt ꝙ
cor eſſet cā male cōplōnis epatis: ⁊ tūc rediret ad mali
gnāduꝫ cor. ⁊ pp hoc nō opꝫ relinquere cor iter alia mē
bra. Et nō opꝫ ſolū curare ſup hoc. ſ. in refrigerādo ⁊ ca
lefaciēdo ⁊ exiccādo ⁊ humectādo: ſꝫ etiā in oibus ope
rationib⁹ fortib⁹. ſ. in opationib⁹ ſcdis ⁊ tertiis. Sꝫ demō
ſtratio huius loci ſubiecti: ⁊ hic eſt manifeſta: q2 qn̄ erit
mala cōplō ſup corpus. i. in ſupficie corpis nō eges me
dicinis fortis q̄litatis: ſed qn̄ eſt in corpus opꝫ te vti me
dicinis fortibus: eo ꝙ debilitat̄ virtus ipſarū pp trāſitū
quē faciunt per alia membra. v. ḡ. ſicut eſt pulmo.

ℂ De ſpeciebus euacuationis. ſ. de flobotomia ⁊ phar
macia. Cap. 3[m].

HVCVSQVE diximus de demrātione medi
M cinarū per viā ↄ̄trarietatis. nūc vō loquemur de
demōſtratione ſpecierū euōnis: ⁊ proprie duarū
ſpecieruꝫ. ſ. flobotomie ⁊ pharmacie. Dico itaqꝫ
ꝙ quādo natura egritudinis ſignificat ſuper neceſſitatē
flobotomie: neceſſe eſt vt preuideatur etas: ⁊ virtus: ⁊
aer: ⁊ regimen: ⁊ ↄ̄ſuetudo: ⁊ ſi omnia iſta ſignificant ſup
neceſſitatē flobotomie: tunc ſecure minuas ſine timore:
⁊ attendas ꝙ nō ſit in corpe aliqd̄ mēbrū leſum qd̄ dene
get flobotomiā. v. ḡ. ſicut eſt os ſtomachi frigidū qd̄ pa
titur nauſeas: ⁊ etiā ꝙ eger nō diu egrotauerit: propter
qd̄ perdiderit virtutē. Etas aūt q̄ eſt conueniens minu
tioni eſt iuuentus ⁊ etas in qua minuit̄ p̄ter iuuentutem
eſt principiū ſeptimane ſexte vſqꝫ ad ſeptuageſimū an

N num. Verū minuere debemus de quātitate ſanguinis. i.
minus extrahere de ſanguine: q̄uis ſint hoies qui tole
rent flobotomiā vſqꝫ ad. lxxx. annos. Sed nō debemus
minuere vſqꝫ ad duas annoꝝ ſeptimanas ſꝫ Gal. q̄uis
nā egritudis hoc regrat manifeſte. Et dixit Abomeron
Auençoar: ego minui vnū meū filiū triuꝫ annoꝝ ⁊ euaſit
a morte. Et virtus qn̄ eſt multū debilis nō ſufficit vt ſolū
minuam⁹ de quātitate ſanguis: ſꝫ ēt opꝫ vt prohibeam⁹
flobotomiā oino: ⁊ ſi viderimus ꝙ patiēs nō pōt viuere
ſine minutiōe: ſicut accidit in egritudinib⁹ ſenū facias cū
timore tamē. Tps aūt ↄ̄ueniēs flobotomie eſt ver: ⁊ tps
eſtatis prohibet flobotomiā: pp debilitatē ṽtutis in illo
O tpe: ⁊ pp reſolōnē ſpirituū. Verū ſi regrat nā egritudis
facias euōnē: ſꝫ in parua quātitate. Tps vō hyemis pro
hibet flobotomiā pp coagulationē ſanguinis: ⁊ pp groſ
ſiciem quā hꝫ iſto tpe. Tps aūt autūni: q2 eſt propinquū
eſtati in ſua tēperātia ſiccitatis ⁊ caliditatis nō eſt cōue
niens ad flobotomiā pp ſiccitatē ipſi⁹: ⁊ pp turbationeꝫ
vētoꝝ: ⁊ pp debilitatē opationū: ⁊ pp tps cal'm qd̄ pro
ceſſit. Nec ita priuat̄ flobotomia oino. ſ. qn̄ nā egritudis
regrat: ſꝫ minuēdū eſt ex quātitate. Et qn̄ intēdimus flo
botomare aliqd̄ mēbrū corpis: ⁊ repletio ſoluꝫ fuerit in
illo mēbro: tūc ſignat ſup diminutiōe quātitatis ſangui
nis: ⁊ iō neceſſe eſt vt trahamus ſm quātitatē illius loci
in duabus vicibus aut tribus: ad hoc vt non reciperet
damnum illud membrum ſi egrederetur totum ſimul.

ℂ De pharmacia. Cap. 4[m].

BIBERE VERO medicinas laxatiuas: ēt
P hoc ſignat ſup quantitatem euōnis: ⁊ infans non
debet euāri aliquo modo: neqꝫ decrepitus etiā:
neqꝫ dꝫ euāri tpe eſtatis niſi ducat ad hoc neceſ
ſitas magna pp ſiccitatē magnā tēporis ⁊ caliditatē ip
ſius: ⁊ ga acqrit egritudini cōplexionē ſimilē cōplexio
ni eius: neqꝫ ſumēda eſt medicina tpe hyemis: eo ꝙ hu
mores ſunt duri illo tpe. Et medici laudauerūt pharma
ciā vere ⁊ autūno: q2 humores nō egrediunt̄: vt pl'm tē
pore autūni a nā niſi in qualitate ſolū. ℂ Hoies vō quos
nō cogit ad ſumendā medicinā niſi cōſeruatio ſanitatis
ſumere debēt poſtq̄ pluerit: eo ꝙ pluuie frangūt ſicci
tatē illi⁹ tēporis. Verū eſt ſi cōmotio cōplōnis ſup euō
nem medicine: eſt tpe in quo eſt humor in cōparatione
cōplōnis: tūc nō dꝫ euāri niſi cū timore: ſed cū erit ↄ̄triuꝫ
minuas ex quātitate. i. qn̄ aliqs humor ſupabūdauerit.
Et cōſuetudo quidē operat̄ in hoc: quēadmodū in aliis.
Quādo aūt erit intentio euandi aliqd̄ mēbroꝝ corporis
ſignat ſup euōnē ipſi⁹ ſicut diximus locus ſubiecti ⁊ col
ligantia mēbri. v. ḡ. qn̄ voluerimus euāre cerebrū p viā
Q flobotomie minuemus cephalicā: q2 pp maiorē colliga
tiaꝫ cerebri cū cephalica q̄ cum baſilica: ⁊ etiā q2 colli
gantia adiuuat in euōne: ⁊ cū intēdimus trahere ad cō
traria. v. ḡ. cū nimis abūdant mēſtrua apponimus ven
toſas ad māmillas: ⁊ cū erit decurſus ſupfluus ex parte
ſiniſtra naſi apponem⁹ vētoſaꝫ ſup ſplenē: qn̄ vō erit ex
pte dextera apponemus epati. ℂ De loco vō appoſitio
nis ſi eſt membrū qd̄ intēdimus euāre in alto corpis fiat
euātio in infimo corpis: ⁊ hoc eſt melius eo ꝙ coadunat̄
hic euō ⁊ attractio: ⁊ iō laudat̄ vomitus in egritudinib⁹
exiſtibus in inferiorib⁹ corpis: ⁊ pharmacia in ſuperio
ribus. foa vō mēbri ⁊ creatio ipſius demōſtrant iterum
ſup euationē ipſius. vbi grā. nos ſcimus de curatiōe ſto
machi ꝙ poſſumus euacuare ipſum p vomitū ⁊ ſolutio
nem ventris: ⁊ ſcimus etiā de curatione epatis ꝙ eua
cuamus ex gibboſitate p prouocationē vrine: ⁊ ex con
cauitate per egōnē. Et propterea figura mēbri eſt ↄ̄ſide
randa in tranſitu medicine: eo ꝙ non eſt cōueniēs apo
ſtemata ipſoꝝ per ipſa euacuare per tranſitum medi

in principio febris nō debemus euacuare cū mō laxatiuo

A cine fortis per mēbra ipſa nec gule apāta per gargariſ-
ma. ¶ Itē nobilitas mēbri z ipſius iuuamētū ſimiliter
ad conſeruandā ſuā naturā nos inducit: ꝓpterea qꝛ tale
membrū cum corde maiorē colligantiā hꝫ. v.g. qñ epa-
tis apa in ſtatu fuerit: z tūc de iure reſolutiue eſſent pro-
pinande inquantū apa exiſtit: ſed inquantū eſt in mēbro
tali medicina a rebus bñtibus aromaticitatē nō dꝫ de-
nudari: ꝓpterea ꝗa mēbrum multe ſenſibilitatis fortes
nō ſuſtinet medicinas. Sed de mala cōplōne in ſeipſa a
ꝗbuſdā credit̄ qḋ z ipſa neget euātionē materiei facien-
tis ipſam. z hoc nō eſt niſi in eūone q̄ fit per medicinā la-
xatiuā ſolūt: eo ꝙ facit malā cōplōnē abūdare. Et iterū
dicunt medici ꝙ nō debemus euāre cū medicina laxati-
B ua in pricipio febriū: ꝓpter duriciē humoꝝ in illo tꝑe: et
ego declarabo hoc inferius. dicit Hip. mulier pregnās
nō dꝫ flobotomari: niſi qñ embrionis virt⁹ fuerit fortis:
hoc eſt a q̄rto mēſe vſqꝫ ad ſeptimū: niſi humores fue-
rint furioſi: z pharmaciā cōcedit tunc. [redacted]
flobotomia qñ adeſt repletio qua embrio nō indiget nō
eſt mala: ſed pharmaciā nō credo ad bonū peruenire fi-
nem: immo neceſſario ledit embrionē: eo ꝙ in ſe ſubam
hꝫ venenoſam: z fortaſſe faciet malos humores fluere
ad embrionē vt ipſum ledant: ꝓpterea medicine purgā-
tes ſunt medicine ꝓuocātes vrinā: z qḋ ꝓuocat vrinā
eſt de gñe ꝓuocantiū menſtrua: z qḋ mēſtrua prouocat
abortire facit. z iſte regule vl̄es medicatiōis male cōple-
xionis mālis z nō mālis ſunt ſicut ꝑncipia z elīta ad illḋ
qḋ breuiter dicere volumus in qualibet iſtarū ſpecierū.
Et nunc incipiā in curis vniuſcuiuſqꝫ ſpērū iſtarū: z di-
uidā hoc mō: q̄uis iſto mō non proceſſerim in libro egri-
tudinum: eo ꝙ hec via hic vtilis exiſtit. ¶ Et dicam⁹ ꝙ
mala cōplō mālis aut nō mālis: aut eſt vl̄is toto corpori
C z que magis eſt manifeſta ē febris: aut exiſtit ꝑticularis
vni mēbro ſolum. Et que mālis exiſtit ſunt due ſpēs: qm̄
aut in cōcauitate mēbri exñs: aut in ipſius ſuba ibibita
reperietur abſqꝫ aliqua groſſitudine vel tumore in māli
mēbro eueniēt: aut accidet mēbro groſſicies mala que
apa noiatur z incipiemus in mala complōne vl̄i. z poſt
hoc de mala cōplexione loquemur ꝑticulari in quolibꝫ
mēbro: z poſt illud de apoſtematibus que illa ſequunt̄:
z principium in febribus ab effimera faciemus.

¶ De cura febris effimere in generali. Cap. 5m.

ET DICIMVS ꝙ intentio medicationis in illa
due res exiſtunt: vna ad remouendū calidā z ſic.
malā cōplōnē q̄ eſt in ipſius ſuba: z hoc fieri dꝫbet
in frigidando z humectando. Et alia vt cauſe ex-
trinſece febrem facienti reſiſtatur: ob hoc qꝛ hec fe. ni-
hil aliud eſt: niſi mala cōplexio nō materialis q̄ vt plus
a cauſis extrinſecis cauſatur. Et mēſura infrigidationis
z humectationis in hac fe. eſt ſm̄ menſuram rerum par
ticularium: ſicut eſt cōplexio: aer: etas: conſuetudo: z re
gio: z cauſe ipſam facientes. Et ſcias ꝙ refrigeratio in fe
D bribus per ſe z per accidens fit. per ſe ſicut per medici-
nas z cibos frigidos: per accidēs vero ſicut balneari in
aqua calida aut tepida: z maxime in hac feb. fit: eo ꝙ
per ipſam in ſpiritualibus vapores diſſoluūtur qui niſi
reſoluerentur corpus nimis inflāmaretur: z fortaſſe ad
putridam conuerteretur: z ꝓpter hoc balneū eſt oībus
cura vl̄is. Sed iter aquā exiſtit diuerſificatio ſm̄ diuer
ſitatem cauſarū facientiū feb. z hec fe. ſm̄ plurimū ac-
cidit propter cutis denſationem qḋ pluries accidit pro
pter frigus. aut ꝓpter in aquis ſtipticis balneationem:
aut propter neceſſariam balnei negligentiam: aut pro-
pter totius corporis ſiccitatem: ſicut illis accidit qui in
aere calidiſſimo degunt. Et vere plurimum hec feb. ac-
cidit habentibus complexionem calidam z ſiccam.

ista concedit in pregnāte in omni tempore flebotomiam sed semper negat farmaciam

¶ De cura febris effimere in ſpeciali. Cap. 6m. E

ET DE HAC prima loqui volumus: z poſtea de
cōplexione ca. z hu. z vltimo de cal. ſolum. Et dici
mus ꝙ qñ accidit ꝓpter cutis inſpiſſationem: aut
propter aquarū ſtipticarū balneationem: medica-
tio per ꝯtrarium illis erit balneatio in calida aut tepi-
da aqua poſt declinationē paroxiſmi: z fricatio vtilis
exiſtit in exitu balnei cum oleo tepido in quo nulla ſti-
pticitas reperiatur: non eſt neceſſariū balneū reiterare
vltra ſemel ſicut. Gal. faciebat: qui infirmum faciebat
intrare bis z ter: eo ꝙ hoc regimen non cōuenit: niſi ho-
minibus aſſuetis multum balneari: ſed embrocatio poſt
balneū cum aqua frigida: vt mihi videtur iterata con-
F cluſionem faceret pororum: niſi pori nimiū forent aper
ti: aut corpus eſſet nimis calefactū. Et melior cibus qui
poſt balneum eſt propinandus ſi erit complexionis cali
de z ſic. z tempus fuerit ca. eſt ptiſana ordei: eo ꝙ infri-
gidat z humectat: z adiuuat ad expellendum ſuperflui-
tates per oēs ſuas vias: z poſt huius digeſtionē dandi
ſunt piſces petroſi: carnes perdicū z ſimiliū. Et ſi aliū fe
cerit paroxiſmū balneū z dietā hanc reiterare debes.
¶ Et aliqñ ꝓpter nimiā triſtitiā z multā irā fit: z ꝓpter
multā in ſole morā. Et que ꝓpter iram accidit maiori
indiget refrigeratione q̄ꝫ illa que propter vigilias: aut
ꝓpter triſtitiā ꝓuenit: z nulla iſtarū indiget fricatione:
ſed balneo ſolū. Et q̄ ꝓpter vigilias z triſtitiā fit maiori
indiget humectatione ſomno z gaudio. Et q̄ ꝓpter mo-
ram plurimā in ſole accidit idiget refrigeratiōe: z vt lō-
gam in aqua calida cōtrahat morā: z facta fricatiōe cū
oleis frigidis z inungatur cū oleo viol. z ſimilib⁹. Et qñ
ꝓpter multā accidit frigiditatē balneū intret calidū:
z balnei calidus aer vtilior exiſtit balneo aque. Et cibi
G tēperati eſſe debēt aut ad caliditatē declinātes vt tur-
tures: coturnices z ſimiles: z aq̄ mellis valde vtilis eſt:
caput vo taliū oleo ro. inungat̄: z alijs actu calidis: quē-
admodū alijs frigidis in actu inungi debent. Et ſcias ꝙ
vl̄is medicina oībus patientib⁹ effimerā exiſtit balneū
exceptis patientib⁹ reuma ꝓpter frigus. ¶ Et in effime
ra ab apoſtematib⁹ inguinū aut ſubaſcellarū cauſata:
z ſi cauſa reumatis calida fuerit. Dicit Gal. ꝙ balneum
itrare dꝫ: z hoc nō dicit niſi qꝛ ſufficiēs eſt in humoꝝ ſub-
tilium digeſtione: ſed groſſos diſperget per totū corp⁹:
nec balneari debet niſi poſt digōnis cōplemētū. Et vina
aquoſa alba aromatica omnib⁹ iſtis vtilia ſunt in bibere
aſſueti fuerint: ita ꝙ poſt digeſtionē bibant: nam plura
habent iuuamēta q̄ꝫ aqua. nam vinū natationē cibi in
ſtomacho vetat: ventoſitatē reſoluit: vrinam ꝓuocat et
ſudorem: animā letificat z adiuuat naturā ad expellēdū
ſuperfluitates quādo patientes hanc feb. debilitatē in-
currunt digeſtionis: z maxime habētes ipſam ex vigilia
vel triſtitia. ¶ Sed que a feſſitudine eſt tantū in ſua cu-
H ratione indiget dieta vl̄is frigiditatē tendente: z vt ci-
betur quātitate tali q̄ nauſeam non inducat. ¶ Sed illi
qui hanc febrem patitur ex fame propinanda ſunt ciba
ria valde z cito digeſtibilia tendētia ad frigiditatē z hu
miditatē: z ꝓpter hoc ſi cibaueris tales in principio pa-
roxiſmi non febricitabunt. ¶ Sed ſi ꝓpter cutis fuerit
conſtrictionē in primis tribus dieb⁹ erit ſufficiens frica-
tio: ſicut cum ſemine melonum: milij: aut ordei farina: aut
fabe vel orobi: z que appropriantur ꝓpria ſicut ſquin-
ziben cū aqua ireos: z capill. vene. z viol. z ſi hec ſufficē
non vīn: z feb. tertiū tranſierit diem: aut tu arbitratus
fueris a principio vt tāta fuerit in corꝑe repletio vt ꝓ-
pter fricationē z apertionē ſine vl̄i euacuatiōe egrū le
dere poſſes. ob hoc qꝛ tale medicamen in corpibus ple
nis plus oppilat q̄ꝫ aperiat: tunc medicatio taliū media

I inter effimerā ⁊ putridā eſſe dȝ.hoc eſt in flobotomia ⁊
corpis mollificatione.⁊ hoc facias ſm exceſſuȝ a ſignis
ꝯſideratum.⁊ ſȝ ꝙ ab experiētia ⁊ bonitate eſtimatiue
poteris pſcrutari:qa ꝓpter ſolā doctrinā certificari nō
poſſes ꝙ in vnoquoqȝ indiuiduo faciendū ſit in quātita-
te ⁊ q̄litate in hac arte.⁊ neceſſaria eſt in hac arte ꝑter
vniuerſalū rerū cogitationē experiētia:ꝓpter quā par-
ticularia pncipia habeant:in eo qḋ in vnoquoqȝ indiui
duo fieri debet.Et ſcias ꝙ iſta pncipia ſcribi nō poſſunt
oīa:qa ſunt infinita.⁊ iſta pars ſciētie medicinalis nobis
vetat pfectionē hr̄e in hac arte: eo ꝙ magis eſt appro-
priata experiētie q̄ȝ rōni.⁊ ꝓpter hoc dixit Hip.ars lon
ga ⁊ vita breuis.Et egomet non ſtudui in hac ſcīa vt vi-
deat mihi vt ſim ſufficiēs:ſicut vr̄ multis medicis nr̄i tē-
poris:qui multuȝ elongati ſunt ab eoꝝ intentione:exce-
K ptis filijs Auēȝoar ⁊ maxime Aboali ⁊ filio eius Abena
riā:cui de⁹ ꝯſeruet vitā.nā iſti veri magri ſunt in ſcīa me
dicinali.Reuertamur ad dcm̄ noſtrū ⁊ dicam⁹ ꝙ maior
pars iſtius fe.a ſtipticitate ꝓuenit ⁊ ſiccitate.⁊ maxīe in
cōplōnib⁹ calidis ⁊ cōplōnes ſiccas hn̄tibus.Et hec eis
nō ꝓuenit:niſi qa cibi pmutant in eoꝝ ſtōchis ad fumo-
ſitatē:⁊ qb⁹ ſuꝑuenit eis fluxus vētris ⁊ plurib⁹ eoꝝ qb⁹
hoc accidit:accidit ꝓpter corruptionē ciboꝝ ⁊ ipſorum
mordicationē.Et aliqn̄ accidit illis vētris cōſtipatio.qḋ
prauū exiſtit.⁊ cōſtipatio hec accidit ꝓpter caliditatē et
ſiccitatem.⁊ virtutis expulſiue debilitatē:⁊ ſic dicendū
eſt de medicatione vniuſcuiuſqȝ iſtorum per ſe.

¶ De cura febris effimere quando eſt cum fluxu ven-
tris. Cap.7m.

Et dico ꝙ illi cui accidit fluxus ventris in ip-
ſius curatione ꝯſideratio eſt habēda.Ita ꝙ ſi hu-
mor eductus eſt ⁊ fluxus ceſſauit:fac ipſum ingre
di balneū:⁊ ipſum ciba cū ꝯfortātib⁹ ſtomachū:⁊ ipſum
L ſtomachū cū vnguētis cōfortātibus vnge.Sed cuȝ flu-
xus eſt in ſtatu melius eſt vt in balneū ipſos ire non per
mittas.hoc.G.dicit:ſed noui medici medicant fortē flu-
xum cuȝ balneo:qa dicunt ꝙ attractionē facit ad oppo
ſitaȝ partē.⁊ q̄uis ita ſit nō eſt ꝓpria medicina:ſed eſt ꝑ
accñs.⁊ iō qa eſt ꝑ ſilitudinis viā.Et tu ſcis ꝙ ꝯtrium dȝ
expelli per ſuū ꝯtriuȝ.vn̄ hoc qn̄ poſſumus eſt dimitten
duȝ.Sed patiēs eſt cibādus abſqȝ poſitiōe ipſius in bal
neo:imo debes ꝯſeruare vt rectifices ipſi⁹ ſtomachum
eūatione ceſſante cū lana infuſa in oleo abſinthij ⁊ oleo
ro.⁊ ſi maſticē cōtritā acceperis ⁊ cum oleo ro.miſcue-
ris:⁊ ꝑdicte lane infuderis: multo fortius operabit.Et
vlr ſcias ꝙ in mēbris pncipalib⁹ nō eſt ſupponēda me-
dicina actualr frida:q̄uis potentialr frida exiſtat.Et ſi
fuerit multa inflāmatio in ore ſtomachi miſceas cū iſtis
oleis ſuccū extremoꝝ vitiū ⁊ ſuccū cydonioꝝ.⁊ aliqui ap
ponūt cerā ⁊ faciunt inde cerotū.Et aliqui ex hac medi-
cina mirant:⁊ dn̄t.cum eger os ſtōchi hēat mala cōple-
xiōe calida viciatū.cur.G.ponit maſticē cum oleo ro.⁊
nos rn̄dem⁹ ꝙ ſignatio hec recepta a mala cōplōne ſola
eſt alia a ſignatiōe recepta a cōplōne mēbri.Ob hoc qȝ
M intētio medicationis iſtius mēbri eſt vt fortificet cū me
dicinis hn̄tib⁹ aliqd ſtipticitatis cū amaritudīe ⁊ aroma
ticitate.Et pp hoc pmi experimētatores nō curabāt d-
bilitatē ſtōchi:niſi cū his ſupdcis.Et poſt eſt vt mltis ho
minib⁹ nocebāt:eo ꝙ malā cōplōneȝ nō ꝯſiderabāt:ſic
dicit.G.vni accidit q malā cōplōnē hēbat in ſtōcho ca-
lidā ⁊ ſiccā.Multū ergo cōſiderādū eſt ſi mala cōplō eſt
tāta vt ipſaȝ nimiū timeamus:ſtudebimus ſoluȝ in oris
ſtōchi ꝯfortatiōe.Et ſi nō admiſcebimus cuȝ his frigidas
medicinas obſeruato vt ſint illis ſilēs in ſtipticitate:et
tales medicine ſunt multe.Sȝ ſi fluxus nō ceſſauerit nō
deſiſtas ipſum cibare cū rebus ſtipticitateȝ hn̄tib⁹:⁊ ſm

quantitatē fluxus ipſum rege.Nam ſi paucus ſit fluxus N
ſufficit panis biſcoctus cū zuccharo vel ſucco ro.ꝯfect⁹:
aut cydonioꝝ ſucco.Et ſi multus ſit fortiorib⁹ vtere vel
pane biſcocto ordei cū ſucco cydonioꝝ:⁊ vinū pomoruȝ
granatoꝝ eſt bonus cibus ſm.G.Sed ſi ceſſauerit flu-
xus mica panis cōueniēs eſt.Et ſi ſuꝑuenerit caſus appe
titus ſumat electarium cydonioꝝ cū aliquātulo maſtice cū
ſucco extremoruȝ vitis.Et Gal.vtitur hoc electario cydo-
nioꝝ qḋ cōpoſuit in fine regiminis ſanitatis.Sed medi-
cina in qua intrat piper aut res calide tunc eſt vitāda:
⁊ maxīe in climate nr̄o tēpore calido ⁊ calida cōplōne.
Et qn̄ iſtis accidit vētris cōſtipatio:tunc ꝯſiderandū eſt
in quo loco ſit cibi retentio.vtrū in ſtōcho aut in inteſti-
nis.ſi eſt in ſtōcho.G.ꝑcipit dari ꝯfectionē triū piperū: O
ſed nō de forti in qua intrāt medicine:ſed de debili quā
poſuit in libro de ingenio ſanitatis.Et hec medicina nō
eſt cōueniēs:niſi illi in quo cibus permutatur in ſtōcho
ad acetoſitatē:qa ſtomachis calidis ⁊ nauſeā ex calidi-
tate habentibus hec nō erit vtilis medicina.Et eſt dcm̄
Gal.qḋ iaȝ declaratū eſt in egritudinum libro ꝙ virtus
membroꝝ eque debilitat per cōplexionē calidā malaȝ
ſicut per frigidā:qa aliqḋ membroꝝ nō hȝ ſua acciden-
tia niſi per menſuratuȝ calorē.Et ſi debilitat per cōple-
xionē frigidā eſt hoc ſubſtātiale:eo ꝙ eſt ei neceſſariuȝ.
Et ꝓpter cōplexioneȝ calidā erit per accidens ſicut ſol
fortis qui extinguit ignem.⁊ calor fortis fornacis extin-
guit candelā.Similiter poteſt dici ſm.G.de debilitate
ſtomachi q̄ fit ꝓpter cauſas calidas ⁊ nauſeas calidas.
ergo.G.nō reſpexit niſi ad frigiditatē q̄ ſtomacho acci-
dit per accidens in hac arte: ⁊ hoc curare intendebat. P
¶ Sed ꝓuidendū eſt ſuper cōplexionē malaȝ:⁊ ſic me-
dicine miſceri debent.Sed credo ꝙ clima ſuuȝ ipſuȝ in
hoc ſuſtentauit.¶ Et mihi vr̄ ꝙ electarium cydonioꝝ mi-
ſtum cum ligno aloes:maſtice:gar.multuȝ valet ſi ſit ta-
liter cōpoſitū vt frigiditas cydonioꝝ vincat ipſoꝝ cali-
ditatem.Et non eſt tradendum obliuioni de modis cō-
poſitionis harum cōpoſitionuȝ:qm̄ ſi voluerimus fran-
gere virtutes ipſaruȝ medicinarū abſqȝ cydonijs potes
hoc facere cuȝ extremitatibus vitium:vel cū alijs reb⁹
frigidis ⁊ ſtipticis:⁊ medicus in hoc prouiſor eē debet
vt reſiſtat ei qḋ plus eſt timendū.¶ Et melius eſt ꝙ ca-
lor qui ex hac ꝓuenit mixtione ſit in primo gradu.Et qn̄
fuerit neceſſe frigiditateȝ ſtomachi remouere diminuat
res frigidas:ſicut nos diminuimus in aliqbus quātitatē
calidarū quando non oportet cōplexionē calidam pro-
curare.Et Gal.precepit embrocari ventrē iſtorum cuȝ
aqua calida:⁊ intendit per hoc ventreȝ mollificare:ſed
quia mollificatio nocet ſtomacho: oportet ꝙ fiat cum
timore:⁊ q̄uis mollificatio ſit huic congrua egritudini Q
nature membri cōtraria exiſtit.Ob hoc eſt neceſſe has
duas res miſcere aut ſemper rem cōuenientē ordinare.
¶ Sed cum cibus ex ſtomacho deſcendit:tunc embro-
catio valde vtilis exiſtit:hoc obſeruato ne cibus indige
ſtus ad membra trahatur embrocata:⁊ hic cliſtere me-
lius eſt omnib⁹ que fieri poſſunt:⁊ ſi non eſt mordicatio
aut ventoſitas:tunc ſufficit cliſtere factuȝ ex melle oleo:
⁊ aliquātulo ſale:⁊ ſi mordicatio fuerit: tūc admiſceant
pinguedines anſeris ⁊ galline.Et ſi vētoſitas affuerit ne
ceſſe eſt vt in oleo coquatur paruȝ ruthe:⁊ ſemina reſol
uentia ventoſitatē:ſicut ſemen apij ⁊ cimini ⁊ ſimilium.
Et ventoſitas cū nauſea in hoc loco ſignificat ꝙ nālis ca
lor debilis eſt:⁊ ꝓpter hoc non eſt calefaciendū nec re-
frigerandum:ſed vtriſqȝ vtendum erit ⁊ aliquando hec
febris tribus diebus perdurat: ſed non timeas et rege
ipſos poſt exituȝ paroxiſmi:⁊ poſt euacuationē ventris
ponendo ipſos in balneo:⁊ ciba ipſos cibis cōuenienti-

A bus. Sed ex nauſea acetoſa hec feb. nō fit ob hoc: qr ex illis ſub a fumoſa nō gñaꝛ q̄ ſpũz iſlāmet. Et ſcias q̄ in cōplexionib⁹ frigidis ꝛ humidis raro hec febris accidit. ſilr neq̄ȝ in frigidis ꝛ ſiccis. Sed calida ꝛ ſic. oibus para tioꝛ ad hoc exiſtit. ꝛ propter hoc illud qđ plus nocet corporibus ſic diſpoſitis eſt fames: ꝛ exercitiū tēperamētū excedēs ꝛ negligētia balnei. Sed qui febricitāt feb. q̄ fit ꝓpter bubonicū apoſtema qđ fit in ſubaſcellis ꝛ inguinibus vltimū medicamen illius apatis eſt curatio. Et ſi ꝓpter reuma hoc accidit medicine purgantes neceſſarie exiſtunt. Et ſi fuerit ꝓpter ſanguinis abūdantiā minutione idiget: qr hec preſeruat ne in vlteriores egritudines cadat. Et Hal. ꝑcipit vt has febres patiētes ponanꝛ in bal B neum: Sed mihi nō placet vt fiat niſi in declinatione. Et hoc ſufficit in medicatione effimerarum: cōiuncto tamē hoc cauſis exterminatis in libro egritudinum.

De curatione febriū acutarum arſiuarum. Cap. 8m.

DEINCEPS volumus loqui de febrib⁹ arſiuis vel acutis que dñr arſiue. ideo qr iſte febres ſunt medie inter putridas ꝛ effimeras. Et dicimus q̄ iam dictuȝ eſt in libro egritudinū: q̄ hec febris fit ex multo ſanguine: ꝛ ſunt ſpēs due: vna eſt duȝ ſanguis nō eſt putrefactus: ꝛ alia eſt dū ſanguis iam putreſieri icipit. Et vnaqueq̄ȝ iſtarū trino diſponeꝛ modo. Unus eſt vt homotenus cōtinue affligaꝛ a ꝑncipio vſq̄ȝ ad finē equalr. ꝛ hoc fit ꝓpterea: q2 id qđ diſſoluitur eſt equale ei qđ reſoluitur. Scđs modus eſt vt a principio augmenteꝛ vſq̄ȝ ad fineȝ: ꝛ hoc accidit ꝓpterea q2 illud qđ diſſoluiꝛ eſt plus eo qđ reſoluitur. Tertius mod⁹ eſt C vt a principio vſq̄ȝ ad finē decreſcat: ꝛ hoc fit ideo q2 illud qđ diſſoluiꝛ minus eſt eo qđ reſoluitur. Et q2 hec febris fit ꝓpter oppilationē ſȝ vaſa: medicatio ipſius erit per flobotomiā: ꝛ maxime cuȝ non eſt ſanguis putrefactus. Et Hal. hic dicit q̄ quādo natura fortis eſt extrahamus vſq̄ȝ ad ſincopim. ꝛ dicit q̄ ꝓpter hoc corpus refrigerationē habebit: ꝛ poſſe erit vt cholera abyciatur ꝑ partē ſuperiorē aut inferiorē. Et dicit hanc medicationem in hac fe. eſſe neceſſariā. Et ego dico q̄ hec quātitas euationis artificialr nō exiſtit: imo valde eſt erronea: eo q̄ hec ars imitatur nām: ꝛ nunquā fit criſis laudabilis ꝑ euationem ſanguinis vſq̄ȝ ad ſincopim perducentē: imo hec ꝓuenit a criſibus malis: in quibus virtus expulſiua plus q̄ȝ cōueniens eſt: expellit. Adhuc non eſt intentio euationis inquantū eſt euatio: niſi ad remotionē ſuperflui ſanguinis peccātis quantitate: ꝛ ad conſeruationem quantitatis nālis: ergo quomō pōt ſanguis euacuari vſq̄ȝ ad ſincopim: niſi cū detrimēto ſanguinis nālis: hoc impoſſe eſſe vr. Et Hal. nō intellexit per hoc niſi ſubitā corporis refrigerationem: ergo hec medicina accidētalis eſt periculoſa. vnde melius eſt vt aliquātulum ex calore remaneat extraneo: q̄ȝ calor nālis diminuaꝛ. Adhuc nō eſt credendū vt in tali corpe quale ẽ Tertia rō. D iſtud nō ſit putrefactionis alicuius humoris ꝑparatio. q̃ ſi diminuis calorē naturalē corrūpeꝛ humor ꝛ virtus diminueꝛ: ꝛ nō erit q̄ huius erroris faciat correctionē. Signa ergo per q̄ cognoſcimus febreȝ eſſe a putrefactiōe exemptā: ſunt ſigna cōmutatiua ꝛ nō fixa. Cōſidera ergo quot in hoc loco eminent ꝑicula. Et cuȝ in hac febre apparēt ſigna putrefactionis per vrinā aut pulſuȝ: flobotomia nō fiat vſq̄ȝ ad ſincopiȝ ꝑducēs: q2 ipoſſe eſt vt poſt minutionē nō remaneat putrefactio vſq̄ȝ ad ſeptimū diē: ꝛ ꝓp hoc eſt neceſſe vt remaneat virt⁹ ſufficiēs digōni. Et dicit Hal. q̄ qñ medicabis hāc febrē ſanguis cū putredine: tūc nō eſt expectāduȝ vſq̄ȝ ad digōnē materie. Et ex hoc itelligere debemus q̄ in ꝑncipio flobotomare debemus. ꝛ demuȝ potare aquā frigidā in nimc frigidatā tādiu donec corpus ipſius ad frigiditatē deueniat. Et hoc fieri dȝ cōſideratis certis cōſiderationibus. E Prima eſt vt egritudo ſit digeſta: ꝛ vt in viſceribus non ſit apa: ꝛ vt in ore ſtomachi nō ſit debilitas neq̄ȝ frigiditas: nec quando infirmus nō eſt aſſuetus aquā frigidam bibere: ꝛ ſic eſſe debet: qm̄ illud qđ hic inducit ad malā cōplexionē ꝯtrarium exiſtit eiuſdeȝ rei q̄ cauſam habet remouere: quoniā aqua frigida humorē incrudat ꝛ ipedit digeſtionē. Et ipoſſibile eſt hanc febrē integre remouere donec cauſa ipſam faciens in corpore reperiatur: ergo qñ potabit aquā frigidā habēs ſtomachū debileȝ ꝛ frigiduȝ q̄n ei accidat timor ꝛ ſtupefactio ꝛ conſimiles egritudines ex mala cōplōne frigida. Et iam inuēti ſunt hoies qui biberūt aquā frigidā ſemel in quātitate multa: ꝛ inde ad cōſtrictionē anhelitus deuenerūt ꝓpter fri F giditatē muſculi vel nerui ꝛ diafragmatis: ꝛ talr q̄ non potuerūt aliqđ deglutire: ꝛ qui ipſam bibunt iam facta digōne: tunc naturā optime adiuuāt: eo q̄ tunc ibi iam aliud nō remanſit: niſi mala cōplexio calida: ꝛ illa tunc remoueꝛ ab aque frigide bibitione: ꝛ ſic natura meliorē facit operationē in humore tali. ſ. perficiēdo digeſtioneȝ ꝛ malā materiā expellendo: quoniā ipſa mala cōplexio hoc facere ꝓhibebat: ꝛ hic eſt tractatus Hal. in potatiōe aque frigide in hac egritudine. Et debes ſcire q̄ hec febris latitudinē hȝ magnā in ſuo calore ſm magis ꝛ minus: ꝛ ꝓpter hoc q̄ fortioris caloris eſt dicit arſiua. i. cauſon. Et hec latitudo diuerſificaꝛ ſm climata. Et quando omnia particularia concordant cum febre que eſt arſiua: ꝛ infirmus multum deſiderat aquaȝ frigidā: non in hac eſt digeſtio expectanda: quia eger ante digeſtioneȝ cōſumeꝛ: ꝛ ſi feceris ipſum pati vſq̄ȝ ad digeſtionis aperitionē: tūc erit ipſius digeſtio mala: quēadmodū eſt nebula nigra: aut hypoſtaſis nigra ꝓpter nimietatē com G buſtionis: ꝛ tūc aque frigide exhibitio nō valebit. Et ꝓpterea melius eſt in principio ſine etiaȝ digeſtionis ſignoꝝ apparitione exhibere ꝛ non curare: ex dictis aliquoꝝ: qm̄ hec res eſt veraciſſime probata. nam materia que talē facit febrem qualis iſta eſt cū ſit in vltimo caliditatis nō eſt priuata digeſtione niſi ꝓpter malaȝ qualitatē acutam: nō ꝓpter groſſitiem: nec ꝓpter viſcoſitatē: ꝛ qñ hanc infrigidabis: tunc ſtatim erit materia digeſta: ꝛ melius eſt vt cōuertas talem febreȝ ad febrem lentā ꝛ longaȝ que curari pōt: q̄ȝ eger ſubito moriaꝛ. nam error qui fit in alteratione cōplexionis febrium facilior eſt q̄ȝ mors. Et ego credo q̄ illi q̄bus digeſtio debet expectari ſi detur aqua frigida citius curarenꝛ ſi eius virtus extiterit fortis: q̄ȝuis egritudo fuerit longa. Dicit. n. Raſis q̄ duo 3ª afforiſmorū Raſis ad medium. iuuenes in diebus canicularib⁹ iter agebant: quoꝝ vnus erat dñs ꝛ alter ſeruus: ꝛ ambo hanc inciderūt febreȝ: ꝛ medicus domino aquā prebuit frigidaȝ: ꝛ ſeruo nō propinauit. dñs euaſit: ꝛ ſeruus mortu⁹ fuit. Et terre iſte noſtre medie ſunt inter terras Hal. ꝛ Raſis in tēperamento: ꝛ egreſſi ſumus ex eo qđ noſtre intētionis erat. ꝛ propterea q2 tractatus curationis iſtius febris eſt vna pars tnm tractatus feb. putridarū: ꝛ ꝓpter hoc bonum fuit H narrare medicamentum qđ vtriſq̄ȝ cōmune exiſtat.

De cura febrium putridarum: ꝛ primo de eis in generali. Cap. 9m.

SED DICO q̄ febriū q̄ ſunt ex mala cōplexione materiali: ꝑma illarū intētio duas ꝯſiderat res: hoc eſt vt malā remoueat cōplexionē: ꝛ malā euacuet materiā. Et quia materia eſt cum calore putredinali accidit hic tertia intentio. hoc eſt vt remoueanꝛ cauſe imanantes ad faciendū putrefactionē: ꝛ eſt ſuperflui diminutio ꝛ poroꝝ apertio oppilationis. Et poroꝝ oppilatio accidit ꝓpter res ſtipticas: aut frigidas: aut dſiccati-

I uas:aut propter humorum groſſiciem:aut viſcoſitatez:
ꝛ aliquando hec omnia aggregantur.ergo tertia inten-
tio eſt:vt vnumquodq; iſtorum remoueatur per ipſius
contrarium.Ergo vtplurimuz accidit vt contrarientur
hec accidentia medicationi:ꝛ maxime quando ſuperue-
nit accidens qḋ eſt ꝯtrarium ſignificationi medicationis
febris.Sed quando fuerit ſignificatio recepta ab eſſen
tia febris ꝛ cauſis ipſius:ꝛ vnuz erit ꝯtrarium alteri:tūc
opꝫ medicū ꝯſiderare ſuper accidentia ſi fortiſſima ſint.
Et ſi nō cogatur medicus a fe.vel accidētibus:tūc inſta-
re debet remotioni cauſe:ꝛ per hanc viaꝫ remouebitur
febris ſicut eſt in febrib⁹ de frigida cauſa:vt eſt fe.melan
cholie ꝛ flegmatis.Et ſi fe.fortioꝛ cauſa fuerit:tūc oppo
nat ſe febri:ſaluo vt cauſe nō obliuiſcaṫ:ꝛ poſſibile erit
K vt cogant̄ ambo ꝯſiderare equal̄r.Et nos volum⁹ in ꝑ-
mis narrare febres q̄ nō habēt accidētia reſiſtentia eo-
rum medicationi:ꝛ poſtea narrabimus illas q̄ habēt ac
cidentia cōtraria:eo ꝙ tractatus reſiſtentie accidentiuꝫ
eſt alius a medicatiōe egritudinū:ꝛ etiā alius a medica-
tione accidentiū.Qḋ eſt:qꝛ eoꝝ medicatio eſt per remo-
tionē cāruꝫ ſicut in egritudinib⁹.Sed reſiſtere accn̄tib⁹
fit cum rebus que cito ea remouent:ꝛ ſubito per ꝯ̄riuꝫ:
q̄uis vt aliqn̄ augmentant accidentiū caſus ſicut opium
in ſummis doloribus.Dicimus ꝙ frigiditas ꝛ humiditas
in omnib⁹ febribus ingreſſum habent per moduꝫ medi-
cine ꝛ cibi.ꝛ hoc in rebus aſſumptis in corp⁹.ꝛ hoc fit ꝑ
primas ipſarū virtutes ſolum.ꝛ aliqn̄ fit vt aerē infrigi-
demus.ꝛ aliqn̄ vt ipſum calefaciamus.ꝛ aliquādo egrū
remoueam⁹ de vno climate ad aliḋ:ſicut fit in peripleu-
monico cui ꝑſtam⁹ vt vadat in ethiopiaꝫ vel ad arabiā.
¶ Sed eu̅ationes in febribus per flobotomiā vel phar
maciā fiunt per virtutes ſecūdas aut tertias:aut per ꝓ-
prietates.ꝛ aliqn̄ fiunt per balnea aut fricationes.Sed
eu̅ationes per exercitium in febrib⁹ nō fiunt:ꝛ eſt conſi-
L derandū in quo ſit vnūquodq; iſtoꝝ faciēdum:aut plus
vno:ꝛ in quo tp̄e:eo ꝙ tp̄s eſt vna ex rebus valde neceſ
ſarijs i hac arte.ꝛ ꝓpterea dixit hippo.ꝙ tp̄s ſit acutū:
hoc eſt ꝙ tēpus medicine latitudinē paucam habet.Et
dicimus ꝙ flobotomia fieri nō d̄bet:niſi ſigna multi ſan-
guinis apparebunt:ſed melius eſt vt fiat qn̄ nō eſt mali-
tia niſi quātitatiua ſicut ſuperius dictuꝫ eſt.Et tēpus fa-
ciendi ſequiṫ fortitudo:qa ſm plurimū fortitudo virtu-
tis plus eſt in princip̄ijs egritudinū:ꝓpter hoc ordinaue
runt quidā fieri flobotomiā in princip̄ijs egritudinum.ꝛ
multi ſunt egroꝝ qui flobotomiaꝫ patiunṫ vſq; ad vltra
ſeptimū diē.Et ad remouendū illoꝝ errorē dicit Gal.ꝙ
debilitatē virtutis aut fortitudinē non ſequitur numer⁹
dierū.Et quātitas flobotomationis recipiṫ a fortitudie
egritudinis:ꝛ a cōplexione ꝛ ab etate:ꝛ tēpore anni:cō-
ſuetudine:dieta ꝛ cōditionib⁹ alijs.Sed bonitas virtutis
ꝛ eis malitia ſequitur malitiam complexionis ꝛ eius bo-
nitatez:ꝛ propter hoc ponitur a medico in vno genere.
¶ Sed euacuatio que fit aperiendo oppilatiōes fit ici-
M dendo humores:ꝛ ſubtiliādo ipſos:ꝛ digerēdo ipſos:et
rectificādo illud qḋ pōt rectificationē accipere:ꝛ expel
lendo illud qḋ nō pōt rectificari:ꝛ hoc fit in oībus febri-
bus ꝛ max me in illis que nō ſunt incēſiue:ꝛ etiā in oīb⁹
horis ſeu tēporibus egritudinis:eo ꝙ mā putrida nō re
ctificaṫ:niſi his duab⁹ reb⁹.ſ.expellendo illud qḋ rectifi-
cari nō pōt:ꝛ rectificando qḋ pōt rectificari quēadmo-
dum fit ab hominib⁹ volentibus putrefactioni obuiare.
Et neceſſe eſt regere nām cōtinue in prouocando vrinā.
Sed qa maioꝛ pars haruꝫ medicinarū eſt calide ꝛ ſicce
cōplexionis vt eſt ſemē apij ꝛ feniculi ꝛ ſimilium:ꝛ poſ-
eſt vt ex tali operatione febris augmēteṫ:ꝛ propter hoc
neceſſe eſt vt frangant̄ earū v̄tutes prime cuꝫ rebus fri-

gidis ex natura ſui adiuuantibus illam operationem:ꝛ N
talia ſunt ſemina melonis:cucumeris:ꝛ horum ſimiliū:
ꝛ ſunt etiā ex medicinis harum operationū q̄ ſunt tēpe
rate vel pauce caliditatis:quas damus febricitātibus:
ſicut capillus veneris ꝛ endiuia ꝛ ſimilia.Et in ſumma
intelligere debemus ꝙ quādo operari volumus medi-
cinas calidas ꝙ frangere debemus earuꝫ virtutes:ꝛ in
his ꝑdictis medicinis inueniūtur due res.ſ.inciſio ꝛ ſub-
tiliatio.Et ſcias ꝙ eu̅atio per vrinā eſt ex medicinis ma
gis manifeſtis in febribus.Et he medicine aliquādo in-
ducunt anguſtiam ꝛ inquietudinē ꝛ corruptionē ſtoma-
chi ꝛ epatis:ꝛ ꝓprie in fine febrium cronicarū:ꝛ propter
hoc cōuenit vt eis admiſceant̄ ea que habēt confortare
mēbra principalia ſicut bulliendo in aqua predictarum
O aliquid maſticis:vel vt bibant aquā illaꝫ cum zuccharo
ro.ꝛ in his cōuenit nobis magna exercere.ſ.in cōfortan-
do:ſubtiliando:ꝛ incidendo.Et ſi mā huius febris fuerit
humoꝛ frigidus ꝛ ſic.opꝫ vt abſtineat ab his.ſ.calidis et
ſic.eo ꝙ iſta ſicca nō debes q̄rtanarijs exhibere.ꝛ ſi vis
ei ꝓpinare debes hoc facere frangendo ſiccitatē earuꝫ
cū radice liquiritie ꝛ zucchàro viol.Sed qa zuccharum
viol.hꝫ virtutē relaxatiuā ꝓhibere poteris cū paſſulis:
qm̄ optime exiſtūt in hoc caſu:ꝛ ſunt neceſſarie.ſ.paſſule
in remouēdo ſiccitatē ſuꝑfluam ſquinçibin.ſ.ſyrupi ace
toſi:eo ꝙ habet mordicare mēbra neruoſa.ſ.yſophaguꝫ
ſeu meri ꝛ ſtomachuꝫ ꝛ cannā pulmonis:ꝛ aqua ciceris
ꝯfert in maiori parte febriū.¶ Et quāuis aqua ordei ſit
frigida ꝛ humida hꝫ mūdificare vias a ſuꝑfluitatibus:ꝛ
abſtergit ꝛ lauat vias abſq; inflāmatione:ꝛ eſt ex medi-
P cinis laudabilis valde in hoc caſu.Et ꝓpter hoc ſquinçi
bin ꝛ aqua ordei laudata ſunt in curis febriū.Sed aqua
ordei interdū ori ſtomachi hꝫ inducere nocumentū:ꝛ ꝓ-
pter hoc indiget rectificatione.ſ.ponēdo in rotulo dimi
dio aque ordei characterē vnū ex maſtice.ſ.pondus qua
tuoꝛ granoꝝ ordei:ꝛ hec omnia indigent conſideratione
.ſ.opponendo ſe periculoſiori ꝛ fortiori ſm plus ꝛ min⁹.
¶ Medicine enim laudate in relaxatione nature ſunt q̄
habent has ſcḋas virtutes.ſ.relaxare ꝛ qualitati febrili
obuiare:ꝛ tales ſunt tamarindi ꝛ benefeg.i.viole ꝛ tere
niabin ſeu manna ꝛ medulla bathee.Sed opꝫ vt vite-
mus dare myrabolanos ante digeſtionē ꝓpter ſtiptici-
tatem ipſoꝝ:ſed alubleb.i.corrigiola optima eſt in ꝑnci
pio febris:q̄uis aliquā habeat caliditatē.¶ Ordo aūt
medicinarū in mollificādo naturam eſt quā dicturus ſuꝫ
.ſ.tereniabin in primo.ſcḋo benefeg.i.viol.tertio tama-
rindi:poſtea alubleb:poſt medulla cucumeris ſaraceni-
ci.ſ.anguine:ꝛ poſtea karſabar.ſ.caſſiafiſtula:deide my-
rabol.ꝛ ꝯueniens eſt oībus febribus vti ꝯtrarijs a tota
Q ſpecie putredinis febrilis.Sed qꝛ he medicine ꝑ maiori
parte calide exiſtūt ſicut ſunt ſpē̄s:iō in modica quātita-
te de ipſis ponere debemus:ꝛ frāgere debemus earuꝫ
virtutes primas.Sed medicinis q̄ hāc exercent opera-
tionez abſq; calefactione vti debemus in hoc loco:ſicut
eſt vinum pomoꝝ granatoꝝ:ꝛ ſandali albi ꝛ rubei:ꝛ ta-
baçir.i.ſpodiū.Sed in ſandalis aliqua exiſtit oppilatio:
ꝛ cum rectificata fuerit medicina materia vtilis exiſtit.
¶ Sed medicine que hn̄t infrigidare ꝛ humectare ſunt
diuerſe vel varie vel multe ſm diuerſitatē ꝛ multitudi-
nem febriū in quātitate calidarū ꝛ paucitate earūdem.
¶ Et ordo harū medicinarū eſt talis:qꝛ primo dāda eſt
aq̄ ordei:ꝛ poſtea ſyrupus inlep:ꝛ eſt ſyrupus ſm quoſ-
dam factus ex aq̄ roſe ꝛ zucchàro ſolū:ſicut laudauerūt
aliqui noui.Sed ꝓpter ſiccitatē aque roſate ponēdū eſt
tantūdeꝫ aq̄ ſimplicis:ꝛ plus ꝛ minus ſm ꝙ videṫ con-
uenire:ꝛ g magis fortis exiſtit eſt ſyrupus factus ex ſuc-
cis frigidis ꝛ humidis:ſicut eſt ſuccus cucurbite:ꝛ cu-

A cumeris ſaracenici: ⁊ citruloꝝ ⁊ melonū: ⁊ ſunt exterius coloris citrini: ⁊ interius ſunt cōtinui ⁊ albi: ſed qđ fortiꝰ exiſtit eſt bibere ſuccū p̄dictoꝝ abſq; çucchаro: ⁊ maxie ſuccū anguine. Cucumeris ſaraceni: eo ꝙ diriat chole q tota ſuba ſua. Sed tēpus in quo de neceſſitate debemus purgare materiā peccante cū medicina attractiua eſt hora in qua exuberat malitia hūoris exeuntis in qualitate. ⁊ iam declarauimus ſuperiꝰ. ⁊ hoc facere debemꝰ forti exiſtēte virtute: ⁊ tunc eſt certum qñ ſigna digōnis apparet: qm̄ eo tēpore collaudatꝰ euacuatio facta a natura: eo ꝙ virtus expulſiua nō mouetur ad expellendū ſuperfluitates per viam naturalē niſi facta digeſtione: ⁊ in hac arte imitari debemꝰ opera nature toto poſſe. Et ſcire debes ꝙ facta digōne fit deſcenſio ⁊ expulſio abſq; aliquo impedimēto groſſitudinis vel viſcoſitatis vel oppilationis. B ¶ Sed qñ nō apparet digeſtio: tūc diſſenſio inter medicos reperitꝰ: eo ꝙ Gal. ⁊ maior pars medicoꝝ dicūt ꝙ minime purgare debemus niſi materia ſit digeſta: niſi egritudo fuerit in vltimo acuitatis. Et hoc intelligere poſſumus ex dictis Hippo. qñ quādo egritudo eſt in vltimo acuitatis: tūc humores ſunt in vltima furioſitate: ⁊ nō eſt ſecuritas quin deſcēdant ad quedā mēbra p̄ncipalia: ⁊ ledant ipſa niſi ſint euacuati in p̄ncipio egritudinis: eo q̄ humores qui acutiſſimi exiſtūt ſunt ſubtiles: ⁊ q̄a ibi nō eſt groſſicies nec viſcoſitas que p̄hibeat operationē medicine laxatiue. Et non pōt inde p̄uenire niſi vnum ſolum nocumentū. Qđ eſt: quia medicine laxatiue ſuis qualitatibꝰ p̄mis augmētant febrē: ⁊ illud pōt remoueri miſcendo cum eis frigida ⁊ humida ſm ꝙ conuenit. Sed qñ egritudo non eſt peracuta valde: ſed eſt quieta: tunc expectanda eſt digeſtio. Et ſcire debes ꝙ egritudines que acute ſunt in terris Hippo. in terris noſtris peracute ſunt: ⁊ hoc manifeſtatꝰ: q̄a Hippo. non curabat egritudines acutas niſi cum aqua ordei ⁊ melicrate. ⁊ poſtquā ita eſt: egritudines acute noſtre regionis ⁊ aliarū calidarū terrarū medicande ſunt cum medicinis attractiuis vel laxatiuis in principio egritudinis. Et in egritudinibus peracutis pro maiori parte humores corrumpuntꝰ circa orificium ſtomachi. ⁊ propter hoc quādo C apparet abūdantia ſanguinis: lꝫ non ſit ſuperflua euacuare debemus: qm̄ inde magnū prouenit iuuamentū: ⁊ incontinenti quieſcit valitudo egritudinis: niſi ſit qđ p̄bibeat ex rebus ſupra dictis. Sed quando egritudines nō ſunt acute: ſed ſunt ex humoribꝰ mucillaginoſis ⁊ viſcoſis ⁊ idigeſtis ipſas euacuare ⁊ purgare debemꝰ poſt ſubtiliationē ⁊ inciſionē: ⁊ hec eſt digeſtio coꝝ: alioquin non opꝫ eū medicina purgari. ¶ Sed egritudines que nō ſunt acute ⁊ ſunt ex humoribꝰ ſubtilibꝰ: ſicut eſt vera tertiana q̄ nō tranſit vltra ſeptē periodos. dicit Auicē. ꝙ expectare debemꝰ digeſtionē: eo ꝙ digeſtio humoris ſubtilis eſt eius ingroſſatio: ⁊ groſſi eſt eius ſubtiliatio: ⁊ ſicut difficile eſt virtuti expulſiue expellere humores groſſos p̄pter ſui groſſiciem: ſic difficile eſt virtuti expulſiue expellere ſubtilē: q̄ diſrumpitꝰ ⁊ diſpergitꝰ p̄pter ſui ſubtilitatē: quare difficile exiſtit nature expellere humores D groſſos: eo ꝙ oppilant meatus ⁊ trāſitus: ⁊ ſubtiles: q̄a diſrumpuntꝰ ⁊ ſpargūtꝰ ⁊ ibibuntꝰ: tñ medicine laxatiue citius expellūt ⁊ facilius humores ſubtiles q̄ȝ groſſos. Et p̄pterea qdā medici dixerunt ꝙ nunq̄ȝ dederūt aliquā medicinā laxatiuā ad purgandū aliquem humorē quin cholera prius purgaretꝰ p̄pter ſui leuitatē ⁊ ſubtilitatē: ⁊ adhuc magis ꝙ quādo dantꝰ medicine laxatiue que trahere ⁊ purgare debent melanꝫ: aut flegma groſſūȝ ⁊ viſcoſum a p̄prietate ⁊ ſui natura prius ille eedem trahūt cholerā ⁊ expellunt. Et hoc idem manifeſtat intellectus ꝙ ſubtiles humores habiliores ſunt ad purgandū et expellendū groſſis: q̄uis hoc non fit ex opere nature: quoniam ſi ſic faceret natura: illud qđ prius exiret in egritudinibus acutis eſſet cholera: eo ꝙ tales egritudines p̄ maiori parte ſūt ex humoribus ſubtilibus: ⁊ quāto ſunt ſubtiliores tanto difficilius a natura expelluntur. Et p̄pter hoc dicimus ꝙ minime tradere debemus in peracutis exhibere purgationes: neq; expectare ad perfectam digeſtionē: quia non eſt tutum quin mala qualitas predominetꝰ nature: ⁊ tunc erit mala digeſtio expectanda cum diffiducia liberationis. Et poſtq̄ȝ ita eſt ꝙ purgare debes non facias illud niſi primo frangas ſuam caliditatem ⁊ ſiccitatem. ¶ Sed in febribus flegmaticis ⁊ melancholicis Raſis in principio earū purgabat: ⁊ hec erat eius opinio omnino. ſ. purgare in principio febris. tñ Gal. dicit cōtrariū manifeſte. ſ. ꝙ minime debemus in principio febriū melicarū. ⁊ illud idem dicit in ep̄la ad Glauconē. Et illud eſt q̄a finis harū egritudinū eſt ſecurus: nec expectatꝰ digeſtio mala: ſed flegmatica eſt male determinationis. ⁊ propter hoc neceſſariū exiſtit vt infirmus euacuetur preter q̄ȝ expectetur digeſtio p̄fecta: ⁊ propter hoc medicus prius incipere debet a medicinis ſubtiliatiuis ⁊ inciſiuis per hebdomadam vnā: q̄a nō timemus calorē huius febris cum ſit debilis vt magnū inferat nocumentū: ⁊ cū hoc fecerit tunc medicus purgare incipere debet. Et demonſtratio huius eſt illud qđ vides fieri in appoplexia: ⁊ etiā in ſimilibꝰ egritudinibꝰ timoroſis frigidis: q̄a incipimus in talibus ab euātione ponendo in medicinis laxatiuis inciſiua ⁊ ſubtiliatiua. ¶ Et mihi videtur impoſſibile recipiendo ſyrupū ſquinātibin per hebdomadā vnā factū ex decoctione radicū lilij celeſtis: ⁊ ſeminis apij: ⁊ liquiritie quin preparet humores: ⁊ digerat: ⁊ leniorem faciat exitum a corpore: et q̄uis totus humor nō euacuetꝰ a corpe: tamē natura ide alleuiationē ſuſcipiet oino. Et inde redire debes ad incidendū ⁊ ſubtiliandū per aliā hebdomadā: quēadmodū diximus: ⁊ poſtea purgare: q̄ taliter operādo humores habiles reperiuntꝰ ad expellēdū. Et ſimile hoc eſt homini ferenti graue pōdus: qm̄ quādo ferre nō pōt ipſum: ⁊ diuidit ipm̄ in p̄tes facilius tolerat ipſas: ⁊ poſtq̄ȝ natura fuerit alleuiata: tunc digeſtio laudabilis apparebit: ⁊ rectificabitur dño p̄cedēte. ¶ Et hoc melius exiſtit valde q̄ȝ infirmū dimittere egritudini ⁊ nature. ſ. ſi videbis naturam egritudini preualere: tunc dietā ⁊ regimē infirmo iubebis: ⁊ hoc in arte minime collaudatꝰ: qm̄ niſi nature violentiā feceris vel adiuuādo ipſam nihil boni ei feceris: niſi ꝙ verba ei dederis retinēdo ipſum. Et iſtud idē regimen facere poteris in febribus melicis: ⁊ ſic facimꝰ hominibꝰ ſanis quādo volumus ipſos purgare. ſ. q̄ ipſis digeſtiuū p̄pinamus p̄mo ad ſubtiliādū humores ⁊ vias aperiendo: ſic ⁊ in egritudinibꝰ opꝫ facere: tamē in egritudinibus maior diligētia eſt adhibenda: eo ꝙ earū humores difficilius recipiunt digōnem. Et hoc manifeſtatꝰ in opere Gal. in labore ſpōtaneo febri p̄pinquo: qm̄ ipſe purgabat oēs humores facientes hunc laborem preter humores viſcoſos mucillaginoſos: eo ꝙ oēs cōcordare videntꝰ ꝙ tales nō ſunt purgandi. † Gal. aūt vꝫ ꝙ euacuare debemus habētes hanc febrē per fricationē ſolum. Ego autē affirmo ꝙ climata in hoc multum ſunt cōſideranda: p̄pter hoc nō eſt dāda regula generalis: quoniā mihi vꝫ ꝙ etiā humores viſcoſi ⁊ mucillaginoſi purgari poſſunt in his noſtris regionibus: facta tamen inciſione ⁊ ſubtiliatione per longū tēpus: ⁊ tunc tēpus digeſtionis abbreuiabis: ⁊ nā inde alleuiabitꝰ: ⁊ ex tunc videbis digeſtionē laudabilē. ¶ Et te opꝫ has res multoties experiri: q̄ experiētia in his rebus nō modicā virtutē hēre videtꝰ. qđ ſcripſimus de hoc in hoc loco ſufficiat.

tiana acuta ti. tra. a. 7°.

E

Contra Gal. iaſſo. ꝯcocta medicari. p̄ q̄ vide 10. Al

F

mā. c. 4. hic vō extēditꝰ ſermo ad acutas: q̄a loquitꝰ cōtra Auicē. 10. Almā. c. 7°. ⁊. 8°. ⁊ diuiſ. c. 152 ⁊. 153°. vid tres rōnes Raſis ꝯtra Gal. 16. c. c. 2. fo. 339. colo. j. ⁊. ij. opinionē Gal. vid p̄ª af. 22. ⁊. 23 cō. ⁊. 12. de ige. c. 3. ⁊ in trac. d flō

G

mia. diſ. p̄ª ij. iij. c. 2. et 4°. dīgi. ſa. ⁊ p̄ d febri hꝰ ad Glauco. ⁊ Gali 4° theo. c. 10. idē itel lige ab his de euātiōe fe. a mā ſb tiliū furioſa op. tñ vī ſcōa af. 29

H

Idē pª q̄rti trac. 2. c. 41. ibi ¶ ⁊ d ſolutiuū in principijs eꝛ°. ⁊. c. 59. ibi ¶ Ego vō ñ diligo. cª op. paꝝ pª vī velle. ibi ¶ Et multoties qdē p̄ceditur. † In de ingenio. 12°.

I ¶De cibatione ⁊ fricatione ⁊ balneatione febricitan-
tium. Cap. 10m.

DICO ꝙ cibus dari non deberet febricitanti-
bus vſq; ad ſtatum egritudinis. ⁊ hoc vt natura
tempus habeat digerendi humores facientes
egritudinem ⁊ ipſos expellendi: ſed quia virtus non eſt
ſufficiens omnibus: te oportet conſiderare egritudines:
quoniã ſi fuerit ex egritudinibus peracutis: cuius ſtatus
eſt propinquus ⁊ criſis debet eſſe in ſeptimo: ⁊ natura
fortis exiſtit: tunc illud facere debes: ⁊ ſi virtus debilis
fuerit nullatenus facere õbes. Sed ſi virtus mediocris
fuerit: ⁊ etas fuerit iuuentutis cibabis ipſum aqua or-
dei: ⁊ mica panis lota etiam cum aqua calida ad quan-
titatem. ℥. ij. vel. iij. ponderis. ⁊ iſtud eſt ſubtilius regimẽ
in noſtro climate ſm̃ conſuetudinem noſtram. Sed re-
gimen antiquum ſubtilius erat nihil dare per hebdoma
dam vnam: ⁊ quãdo volebant ingroſſare dabant aquã
mellis ſolum. Sed hoc ferre nõ poſſunt illi qui ſunt no-
ſtri climatis propter cõplexionẽ aeris ⁊ cõſuetudinem.
Sed in climate illoꝝ corpora habent minorem reſolu-
tionẽ: ⁊ cum hoc bibunt vinũ non in multa quantitate ⁊
comedũt carnes porcinas: q̃ duo ſunt plurimi nutrimẽ-
ti. Et generaľr ꝯſideranda eſt ꝯſuetudo: qm̃ qui conſueti
ſunt comedere ter in die nõ poſſunt p̄dicta ſuſtinere: ⁊
maxime habentes complexiones calidas ⁊ reſolubiles.
¶Et ſi cognoueris ſtatũ egritudinis eſſe longũ: ⁊ virtus
infirmi fuerit debilis cibãdus eſt plus q̃ꝫ diximus in p̄n-
cipio: ⁊ cũ ſtatus appropinquabit minuẽdus erit: ⁊ totũ
hoc eſt intelligẽdũ forti exiſtẽte virtute: ⁊ fortitudo vir-
tutis exiſtit in cõplexione forti. Sed qui hñt cõplões
calidas ⁊ ſiccas pauci ex his famem poſſunt ſuſtinere: ⁊
L maxime in egritudinibus ſibi cõſimilibus ⁊ in tẽporib⁹
calidis: eo ꝙ qñ talib⁹ pati famẽ fecerimus: febres eorũ
ad incenſiuas declinare faciemus: q̃uis debiles exiſtãt
in radice vel ad ethicam: ergo in cõplexionib⁹ cõſimilib⁹
multiplicanť qualitates male ſui natura: ⁊ magis qñ eis
facimus ſuſtinere famẽ multiplicanť ⁊ adurunť humo-
res. Et hora cibãdi eos eſt in declinatiõe paroxiſmi p̄ri-
mi. ⁊ ante p̄ncipiũ ſc̄di vt natura habeat ſpaciũ digerẽ-
di humorẽ in tẽpore paroxiſmi: ⁊ hoc melius exiſtit. ſ. cõ
fortare virtutẽ ne ei accidat accidẽs periculoſuꝫ: cui ne
ceſſariũ ſit cibũ ꝓpinare vt in ſincopi ex reſolõne. Sed
ſi timuerimus aliq̃d ex his cibabimus eos in p̄ncipio pa
roxiſmoꝝ: qm̃ inde eos a ſincopi taliter liberabim⁹ quẽ-
admoduꝫ recitat Gal. de puero qui p̄cepto medicoꝝ ſu-
ſtinuerat famẽ tribus dieb⁹. Et aliquãdo conamur ciba
re ipſos in medio paroxiſmoꝝ. In febribus autem conti
nuis horã cibandi eligere debemus in qua maioris exi-
ſtunt quietis: cõſiderãdo tamẽ ꝯſuetudinem. Et ex horis
diei meliores ſunt frigide. ſ. mane ⁊ ſero. Et ſcias ꝙ balneũ
in declinatione febrium collaudaŕ: qm̃ ſuꝑfluitates eua-
cuat ſubtiles. In principijs võ minime: quia rigores ha
bet prouocare: ⁊ diſſoluit humores ⁊ mľtiplicat oppila
tiones: ⁊ ſpargit ſuꝑfluitates per corpus totũ: ⁊ non eſt
tutuꝫ quin inde proueniat apoſtema in aliquo principa-
li membro: ⁊ q̃uis humores euacuet: multiplicat tamẽ
caliditatẽ ⁊ ſiccitatẽ febrilem: ſiue fuerit ex aqua calida
factũ: ſiue ex aere calido. Et neceſſe eſt vt corpa talium
nõ tanganť aqua frigida: qm̃ humores efficit crudos: et
ꝓpter hoc balneum fieri nõ debet niſi poſt factã decli-
nationem: ⁊ in febribus que non ſunt acute. Uina quoq;
aromatica ⁊ leuia que modicã aquam ſuſtinere poſſunt
flegmatice ⁊ melancholice exhibere poſſumus: ſꝫ in in-
cenſiuis a vino oĩno elõgare debem⁹. ¶Gal. quoq; cu-
rabat febres q̃ erãt ex humorib⁹ mucillaginoſis cũ frica
tione: ⁊ hoc indiget conſideratione: quoniã non eſt tutũ

Intellige decocta.

K

In de ingenio 10°. ad principiũ.

M

In de ingenio vbi ſ. r. 12°. ⁊ alibi.

quin humores ſparganť ex fricatione per totũ corpus. N
Et ipſemet p̄cipit in libro de conſeruatione ſanitatis ꝙ
ille qui habet laxitudinẽ ⁊ corpus eius fuerit plectoricũ
vel plenũ humorib⁹ mucillaginoſis vt minime moueaŕ
vel exercitetur: neq; balneũ intret: neq; faciat fricatio-
nem ⁊ ſimilia: eo ꝙ fricatio non euacuat ex humoribus
niſi qui ſunt ſubcutanei ⁊ inter muſculos. qui aũt ſunt in
venis nullatenus euacuari poſſunt niſi cũ medicinis laxati-
uis. Et etiã vides ꝙ ſi ſanus faceret fricationẽ p̄ceptam
ab ipſo in laxitudine. ſ. ita magna: de neceſſitate cutis
aparetur: eo ꝙ fricatio hec in vltimo grauitatis exiſtit. ⁊
illis maxie qui hanc patiunť egritudinẽ cũ in laxitudine
ſemꝑ videanť eſſe. ¶Iaꝫ ergo ſufficiẽter ſcripſimus ſi-
cut nobis vř gñaľr curas febriũ putridarũ. nunc auteꝫ
redibimus ad curam vniuſcuiuſq; particulariter. O
¶De cura febrium cholericarum: ⁊ primo de cura ter-
tiane. Cap. 11m.

HEC FEBRIS ſi fuerit pura tertiana erit ſe
cura abſq; periculo. Et ſcimus certiſſime ꝙ na-
tura habebit dominiũ ſuper hunc humorẽ. ⁊ ꝓ-
pter hoc non debemus euꝫ mouere cũ medicinis attra-
ctiuis ſicut eſt ſcamonea: eo ꝙ rectificãdo eam quãtum
plus poſſumus ſemꝑ mẽbris principalib⁹ hꝫ inducere no
cumentũ: ⁊ ꝓpter hoc virtutẽ debilitat: ⁊ auget etiã ca-
liditatẽ febrilẽ ⁊ ſiccitatẽ ſuam: ⁊ ſi aliud non induceret
nocumentũ niſi conamen ſurgendi ⁊ decũbendi modicũ
nõ inueniretur: q: cõplexio indeſuꝑ caleſit ⁊ debilitatur.
Sed apparẽte ſigno digõnis nõ eſt malũ dare aliquam
medicinã attractiuã in hũc modũ. ſ. ga p̄mo dare debes
ea que p̄mo hñt lenire materiã ⁊ humectare ſicut ſy- P
rupũ viol. ⁊ tamarindi. ⁊ ad reprimendũ nocumẽtũ ſto-
machi adde aliq̃d ex maſtice: ⁊ reubarbarũ in hoc loco
optimũ exiſtit: qm̃ reprimendo nocumentũ predictarũ
laxat. Et quãtitas quã dare debes ex reubarbaro eſt a
duabus. ʒ. vſq; ad tres miſcendo ei ſyrupũ iulep ⁊ ſquin
çibin. ãñ. ℥. j. cum. v. partibus aque frigide: ⁊ infra diem
potabis cum aqua ordei: ⁊ hoc faciendum eſt omni die
niſi natura moueretur bis in die ad aſſellan: ſicut con-
uenit: ⁊ ſi natura moueref ex hac medicina vltra quan-
titatẽ minue ſm̃ portionem ex ea. Et ſumus contenti in
hac febre ex infrigidatione ⁊ humectatione cũ aqua or-
dei ⁊ ſyrupo iulep. eo ꝙ hec febris nõ exiſtit intenſe ca-
liditatis cũ ſit ex cholera nãli. Et ſumus contẽti oppila-
tiones ipſius remouere cũ aqua ordei ⁊ ſquinçibin ſolũ
cum modica in ea reperiatur oppilatio ⁊ forſitan nihil.
¶Et facta digeſtione ſi ſufficit dare myrabolanos citri
nos bene quidẽ: ſin aũt propina infirmo ex ſcamonea cha
rateres. ij. cũ tantũdeꝫ maſticis: ⁊ cum. ℥. j. ſyrupi de ne-
nufare. ⁊. ℥. ſ. ſyrupi maloꝝ. Syrupus de nenufare: quia
frãgit qualitates ipſius ſcamonee primas. ſ. eius calitatẽ
⁊ ſiccitatẽ: ⁊ cũ hoc cõfortat aromaticitate ſua membra Q
p̄ncipalia. Et ſyrupus pomoꝝ: eo q: frangit eius ſiccita-
tem: ⁊ remouet nocumentũ p̄ncipaliũ mẽbroꝝ ab ipſa: ⁊
maſtix q: ꝯfortat ⁊ remouet nocumẽtũ p̄ncipalium mẽ-
broꝝ: ⁊ medici iã ipſis vſi fuerũt ad occultãdũ malitiaꝫ
ſcamonee. Et ſi timebis debilitatẽ infirmi cibabis ipſum
mica panis lota. ⁊ iã teſtificauit Hip. ꝙ niſi fuerit ex erro
re ꝙ hec fe. nõ trãſit. xiiij. diẽ ẽt ſi fortiſſima fuerit. Sed
ſi hec feb. nõ fuerit ex pura cholera: ſed erit ex vitellina:
vel praſſina: vel eruginoſa nõ euadit hic abſq; periculo
magno: ⁊ maxie quãdo fuerit ex praſſina vel eruginoſa:
⁊ mihi vř ipoſſe ꝙ aliquis ab eruginoſa euadere poſſet.
Et he febres longos habẽt paroxiſmos ⁊ peſſima acci-
dentia. ⁊ propter hoc indigent purgatione cũ medicina
attractiua quã ſuprascripſimus. prius ablata calitate et
ſicci. ipſius. Et nõ eſt malũ vt miſceas ipſi medicine ali-
quid

Contra Gal. 4° [illegible] medium.

Doſis reubarbari ʒ. ij. vſq; ad iij. ꝯtra [illegible] der. idem Meſue. ꝓpo fere ſed 2° calr ſentit Auicen.

Nota ꝙ nos ſequimur Auer. de dieta i [illegible] do micam panis ablutam ⁊ eſt panatela.

A quid de polypodio qḋ arabice dr̃ belbeg: eo ꝙ purgat
cholerã aduſtã ⁊ groſſam ⁊ meliam. poſtquam fregeris
ſiccitatem eius cum oleo amygdalarũ dulcium. ⁊ aperi-
re oppilationes in hac febre proprium exiſtit niſi fuerit
excedentis caliditatis: qḋ ſi fuerit: tunc intẽdere debes
ſolũ ad infrigidandũ ⁊ humectandum.

¶ De cura cauſonidis. Cap. 12m.

HEC FEBRIS eſt intenſi caloris ⁊ prauorum
accĩtiũ. ⁊ dr̃ incenſiua: ⁊ impoſſibile eſt ꝙ hec ex
cholera nãli gñeẽ. Et in iſta cõueniens exiſtit pur
gare cũ medicĩa attractiua a pn̄ipſius. ⁊ minuere ex ſan
guine ſi ſigna ſanguinis apparebunt dãdo ei oĩ die. x. au-
reos tamarindorum infuſorũ in aqua ſimplici abſq; ſyru-
po ⁊ aliqua alia re dulci: ⁊ poſt dabis ei bibere aquã or-
dei: ⁊ poſtea ꝑ totũ diẽ potabis cũ aq̃ angurie. ⁊ h̃ regi-
men ꝓpriũ exiſtit oĩbus febrib⁹ que ſunt in vltima calidi
tate: ⁊ nõ dimittas aquã angurie ⁊ aquã ſuper niuẽ infri
B gidatã: qm̃ ſi cõuerteris hãc febrẽ in lẽtã ⁊ chronicã me
lius longe exiſtit q̃ʒ vt eger moriaẽ. Et h̃ ẽt dixit Abume
ron Auẽzoar d̃ quodã puero quẽ ipſe medicauit: cui da
bat oĩ die aquã angurie: ⁊ quotidie cholãm vomebat.
⁊ tñ tal̃r. fuit operat⁹ donec illa febris conuerſa fuit ad
chronicã: ⁊ ĩde liberat⁹ fuit. Et mihi vĩ ꝙ aq̃ angurie lõ-
ge melior exiſtit q̃ʒ aq̃ in niue infrigidata in h̃ caſu: eo ꝙ
aqua in niue ĩfrigidata: q̃uis ſit in vltima frigiditate ve-
lociter tñ recipit caliditatẽ ⁊ adhuc magis: q: aq̃ cum ſit
ſimplex nihil reſtaurat neq; pſtat corpori niſi frigidã q̃-
litatẽ ſolũ: ſʒ aq̃ angurie reſtaurat ⁊ addit in ſanguinẽ fa-
ciẽdo frigidã ſubam ⁊ q̃litatẽ. ¶ Sʒ qñ febres erũt lente
⁊ lõgi erũt paroxiſmi: ⁊ cert⁹ eris ꝙ nõ ex cholera pura
erũt: ſed erit ex vitellina que nãli frigidior exiſtit: tũc ſtu-
dere debes plus in aperiẽdo oppilationes q̃ʒ in ĩfrigidã
do ꝯtriũ ei⁹ qḋ fieri dʒ ĩ illa q̃ fuerit ex chol̃a pura: q̃uis
raro tales ĩueniaẽ. Et laudabiles medicĩe ĩ hac ꝑte ſũt q̃
C hñt vtutẽ apitiuã abſq; forti cal̃itate ſic̃ capillus vene. ⁊
radix apij. ⁊ ſemen feniculi frangẽdo ſiccitatẽ eoꝝ cũ ra-
dice ligritie. ⁊ cal̃itatẽ cũ violis. ⁊ flore nenufaris. ⁊ ſemi
nib⁹ cõib⁹. Et ſtudeas ponẽ in medicis res q̃ hñt mẽbra
ꝑncipalia ꝯfortare. ſic̃ ẽ maſtix ⁊ ſpica nardi cõponendo
iſta cũ ſyrupo ſqnzibin. Et eſto ſtudioſus ponẽ ĩ medicis
ſolutiuis q̃ hñt chol̃am eũare cũ q̃titate flegmatis ſic̃ ẽ ſe
mẽ huſi. i. ſemẽ chartami. frangendo tñ caliditatẽ ⁊ ſicci
tatẽ eoꝝ. Et hec eſt cura omniũ febriũ cholericarum.

¶ De cura febris flegmatice. Cap. 13m.

HEC FEBRIS cũ fuerit ex flegmate ſimpli-
ci ⁊ nãli: ⁊ de h̃ fueris certus: tũc ſtudioſus eẽ de-
bes in incidẽdo humores ⁊ in ſubtiliando ⁊ oppi
lationes apiendo pluſq; infrigidãdo ⁊ humectãdo: ⁊ ſuf-
ficit tibi in hac intẽtiõe ſqnzibin cũ iure cicer̃ occultãdo
ſiccitatẽ eoꝝ cũ radice liquiritie. Et adde huic cõpõni ali
quid ex ſpica ⁊ maſtice qm̃ in hac febre ſtõchus debilis
D repitur: ⁊ cõueniẽtior opatio in principio huius febris ẽ
lenire nãm cũ ſemine chartami ⁊ ſeie vrticaꝝ fracta ſicci
tate eoꝝ pus cũ tereniabin. Et ſeruato h̃ regimie ꝑ heb-
domadã vnã ꝓpinabis ei medicinam laxatiuã q̃ hẽat il-
lũ humorẽ eũare. ⁊ melior illarũ medicinaꝝ eſt turbith.
q: a ꝓprietate habʒ trahere ⁊ expellere humiditatẽ que
in ore ſtõchi eſt: ⁊ agaricus ẽt cũ eo: q: eradicat humorẽ
groſſum ⁊ apit oppilationes. ⁊ ſi addideris aliud ex hiera-
pigra nõ eſt malũ cõfidẽdo magis in agarico ⁊ turbith: ⁊
aliqñ occultãdo ⁊ frãgẽdo ſiccitatẽ eorũ cũ oleo amigd.
dulciũ. ¶ Colloquintidã autem in tuis medicinis euita-
bis ponere q̃tum plus poteris. Et ſi appuerit tibi ꝙ hu-
mor ſit tante duriciei ꝙ nõ poſſit euacuari abſq; ea: ad-
de ex ea aliquid in predicta cõpõne occultãdo malitiam
eius cũ chachina: ⁊ credo ꝙ ſit dragãtũ ⁊ cũ amygdalis.

Et doſis ei⁹ eſt media ps aurei: ⁊ tales purgãdi ſunt bis E
qm̃ in vna vice nõ pñt purgari ꝑꝑ groſſiciẽ humoris: ⁊
hoc non facias niſi virt⁹ fuerit fortis cõſideratis alijs cõ-
ditionibus ſupra dictis: medicina vero facta ex turbith
in principio huius febris non eſt mala. ¶ Cibus vero in
principio huius febris ſit pulla parua ſecure: eo ꝙ ſtat⁹
eius non eſt minor trium ſeptimanarum: ⁊ eſt poſſibile
vt ipſa duret vſq; ad. 40. dies ⁊ vltra. Raſis autẽ dic̃ ꝙ
tranſacta ſeptimana quarta non eſt malum infirmo exhi
bere trociſcos de roſis cõpletos cũ aqua cicerum: eo ꝙ
hanc febrẽ patientes in fine leuiter deueniunt ad debi-
litatẽ ſtomachi ⁊ epatis: ⁊ cadũt de facili in hidropiſim.
¶ Et ego meo tẽpore vidi quoſdam habentes febres
chronicas qb⁹ medici noſtri propinabãt eis ſyrupũ ſqn-
zibin ſolũ: ⁊ ceciderunt ĩ hydropiſim: ⁊ mortui ſunt. Et qḋ
dico de trociſcis de roſis in hoc loco non dico niſi cauſa
exempli ⁊ ſil̃itudinis: tñ tu debes dare ex ſil̃ibus medici F
nis ſm plus ⁊ minus ꝓut tibi melius videbiẽ ꝯuenire: ẽt
ꝙ ſil̃e huic ĩtẽtioni repiẽ eſt zuccharũ roſatũ ꝓterq; frigi
ditati magis videẽ ꝯtinere q̃ʒ trociſci dicti. Et ſi videbiẽ
tibi cõueniẽs miſcere cũ iure cicerũ ſyrupũ ſquinzibin fa
cit illõ: ⁊ ſi inflatio in pedib⁹ aut in palpebris apparebit
tibi: caueas a ſyrupo ſqnzibin: qm̃ hʒ ꝑducere ad hydro-
piſim queãdmodũ dixim⁹. ¶ In febribus vero flegmati
cis: nõ recipiẽtib⁹ digõnẽ: quorum facies ⁊ vẽter tume-
ſcũt: ⁊ colores eorũ plũbei videbunẽ. Gal̃. videẽ ꝙ tales
ſunt eũandi ꝑ fricationẽ donec vigilant dimidẽdo tp̃s eo
rũ ita ꝙ dimidiũ tp̃s eorũ ſit fricãdo: ⁊ dimidium ſit dor-
miẽdo. Et dabimus ei bibẽ aquam mellis cũ hyſſopo ⁊ li-
quiritia. Sed Gal̃. potabat eos aqua ordei: ſʒ eã ego nõ
lando in hoc caſu: eo q: nocet ſtõcho: ⁊ facit horripilatio
nẽ: niſi cũ ea fuerit parũ maſticis ⁊ pipis ⁊ radicũ fenicu
li: ⁊ nõ debemus eos diu dimittere abſq; cibo. q: inde re G
cipiunt nocumentum: q̃uis leuiter pati famem poſſint.
qm̃ qñ iſte humor mucillaginoſus multiplicatur in cor-
pore: talis humor cum difficultate maxima põt ad ſangui
nem conuerti: ⁊ ꝓpter hoc virtutes eoꝝ debilitanẽ do-
nec ad ſyncopim hñt ꝯuenire. ⁊ ideo eis dare debemus
micã panis lotam cũ aqua mellis: vel cũ vino aromati-
co. Et hic eſt modus fricationis qui preceptus eſt a Gal̃.
in hoc caſu. ſ. ꝙ habere debes gauſapia aliquãtulũ groſ-
ſa ⁊ vetuſta: ⁊ in primis ĩcipere debes a ſuperiori crurũ
deſcẽdendo inferi⁹ ad pedes: ⁊ poſtea frica genua: ⁊ po
ſtea ſuperiora coxarum deſcendendo ad genua. ¶ Et
poſtea incipies fricationem ab humeris vel ſpatulis de
ſcendẽdo per brachia ad manus. deinde fricabis dorſum
ĩcipiẽdo a ſũmitate eius veniẽdo vſq; ad pedes: ⁊ ſic fiat
per totũ diem. Et ſi infirmus ſenſerit laxitudinem inunge
cum oleo non habẽte ſtipticitatẽ. ſicut oleum camomel
linum ⁊ anhetinũ: qm̃ eſt bonum. Et dicit Gal̃. ꝙ poſtea
abſtergere debes oleum: eo ꝙ anguſtiã preſtat: ⁊ hoc eſt H
qḋ Gal̃. videtur dicere de hui⁹ egritudinis regimine. Et
quia in hac febre accidens ſyncopis conſueuit perueni-
re. ideo memoratus ero eius curam vbi tractabo de cu
ris accidẽtium obmittendo eorum cauſas.

¶ De cura febris quartane. Cap. 14m.

ILLVD autem quo plus indigemus in hac febre eſt
aperire, incidere, ⁊ ſubtiliare: ⁊ modicum in ipſa ĩdi-
gemus fricatione, infridatione, ⁊ humectatione: q̃ſi
nihil: ⁊ cura huius febris quaſi cõtraria exiſtit cure cauſo
nidis eo ꝙ in cauſonibus attẽdimus ad febrẽ ſolum: ⁊ in
hac cauſe. Et propter hoc eligere debemus medicinas
ĩciſiuas: ſubtiliatiuas: ⁊ ſpleni apppropriatas ſicut ra-
dix capparis: ⁊ ſcolopendria: ⁊ tamariſcus eo ꝙ iſtud
membrum potens eſt ferre medicinas fortes ⁊ aperiti-
uas abſq; nocumento. Et potes cõficere has medicinas

I cuꝫ ſyrupo ſquinzibin facto ex vna paſſa. Et opꝫ in prin
cipio te cũare mãm cũ belbeg. i. polypodio extracta vir
tute eius in iure galli veteris: ꝛ oleo amygd. ꝛ ſi vis di-
geſtioneꝫ expectare in hac febre potes facere ꝓpter ip-
ſius modicũ periculum qđ ferre poteſt. ¶ Et ſi vis pur-
gare ante perfectam digeſtionem poteris facere facta
inciſione cũ ſyrupo ꝑdicto ꝑ duas ſeptimanas vel tres.
Et medicine que habẽt trahere hunc humoreꝫ: ꝛ purga
re ſunt iã manifeſte ꝛ ẽt hũt grad⁹: ꝛ que in primo gradu
reperiuntur ſunt myrab. indi ꝛ emblici: ꝛ poſtea polipo-
diuꝫ: ꝛ tales ſunt ꝗ diuitunt myrabolanos ꝓpter eorũ
ſtipticitatẽ: ꝛ poſt polypodiũ ẽ epithimũ. Et opatio iſti⁹
fortior eſt opatiõe polypodij ꝛ maiorẽ corpori infert an-
guſtiã: ꝛ hac de cauſa idiget occultatione illarũ duarum
reruꝫ. ſ. remittendo ipſius qualitates ꝑmas: ꝛ eius remit-
tendo malitiam: ꝛ ꝓpter hoc non eſt malum miſcere iſti
medicine medicinaꝫ que faciat ipſam velociter feſtina-
re ſic ponẽdo cũ ꝑdicta medicĩa karacta duo ſcamonee
vel tria cũ tertia parte vnius aurei de maiorana: ꝛ hoc
non facimus cauſa expellendi ipſum humorẽ: ſed ꝓpter
K debilitatem ꝛ tarditateꝫ ipſarũ medicinarũ ordinamus
dictã addictioneꝫ vt recipiat inde principium expellen
di. poſt epithimum eſt lapis lazuli. Sed ab elleboro ni-
gro cauere debes toto poſſe: completa autem digeſtiõe
huius febris a Gal. theriaca collaudaꝛ: ꝛ ante digeſtio-
nẽ recepta poſſet ipſam ad cauſonidem conuertere. Sꝫ
ſi tẽpus fuerit frigiduꝫ: ꝛ etas ſenectutis exiſteret diatriõ
pipereon facta digeſtione mirabiliter cõfert: ꝛ maxime
in frigidis regionibus. Et indiges in hac febre circa ſple
nem ſtudere. ſ. emplaſtrãdo ipſuꝫ cum rebus remouenti
bus ipſius tumorẽ ꝛ eius duriciẽ reſoluentibus quemad
modũ in cholica ſolliciti eẽ debem⁹ circa epar: ꝛ in fleg-
maticis in orificio ſtõchi: qm̃ mẽbrum iſtud in quo maxi-
me talis humor putreſcit ꝛ ardet ſicut ignis in hac febre
melancholica eſt ſplen: ꝛ in cholicis eſt epar: ꝛ maxĩe cõ
tinuas ex cholera patiẽtes: ꝛ in flegmaticis circa ſtoma
chũ exiſtit: quare in iſtis tribus gñibus febrium cõueniẽs
eſt dicta mẽbra cõfortare ꝛ humorem digerere ꝛ rectifi-
care. Et ſi cognoueris in predictis ſanguineꝫ exuberare
in principio eos minuere debes. ¶ In flegmatica vero
mihi videꝛ ꝙ cũ timore magno flõmia ſit faciẽda. qꝛ i ea
multa quantitas humorũ crudorũ reperiꝛ. In febre aũt
acuta que dicitur muthabecca: ꝛ i latino ſynoca vocaꝛ:
L ſcire debes ꝙ quando putredo ꝑualuerit: tũc purgatio
exiſtit melior flõmia: ꝛ ſi quãtitas ſanguinis plus ipſa pu
tredine reperitur: tũc melius eſt flõmare ꝙ̃ purgare. Et
ſic iam finitus eſt tractatus omnium febriuꝫ putridaruꝫ
generaliter ꝛ ſpecialiter. Et poſtꝙ̃ curas ſimplicium co-
gnoueris perfecte ex ipſis ſcire debes leuiter curas cõ-
poſitarum velut hemitriteorum ꝛ ſuarum ſiliũ.

¶ De cura ethice. Cap. 15m.

NVNC AVTEM mihi remanet đ ethica de-
terminare. Hec febris cũ ſit de mala cõplexione
ſine mã calida ꝛ ſicca: ideo intentio curationis
vna exiſtit. ſ. infrigidare ꝛ humectare ꝛ pl⁹ indigemus in
M hac humectatione ꝙ̃ infrigidatiõe. quare infrigidare de
bes ꝛ humectare cũ oibus rebus quibus potes. Et ħ du
pliciter fieri poteſt: vno modo cum rebus intrinſecis: et
alio cũ extrinſecis: ſicut cum balneo vnctionibus ꝛ em-
plaſtris. Hec qdem febris tres gradus habere videtur
qui variantur ſm plus ꝛ minus: quorũ quideꝫ primus le
uiter curari põt: ſecũdus difficilis exiſtit: tertius vero mi
nime curari põt. Et cura quideꝫ primi gradus ꝛ ſecundi
eadem exiſtit: niſi qꝛ diuerſificatur ſm plus ꝛ minus. Ci-
bus autẽ qui maxime cõuenit in hac egritudine eſt lac: ꝛ
melius ex eo eſt lac mulieris: ꝛ poſt ipſum eſt lac aſine. ꝛ

poſt illđ, eſt lac capre: ꝛ eſt neceſſe ea a quibus recipitur N
lac nutrire cibis optimis ſm ſuam nãm ꝛ facientibus di
geſtionẽ laudabilẽ: ꝛ ipſuꝫ in ieiunio dare đbemus in ea
q̃ztitate qua digeri poſſit. ꝛ cõuenit tibi ſtudere vt bñ di
gerat: eo ꝙ lac in ſtõcho de facili caſeari cõſueuit: q̃re in-
cipere debes a modico dãdo ei primo. ℥. j. ꝛ ſic addẽdo
donec deuenias ad dimidiũ rotulũ. Aqua qdẽ ordei eis
magnaꝫ hꝫ neceſſitatẽ: ꝛ q̃uis corpa eorũ maiori idigent
nutrimẽto ceteris corporib⁹: ideo qꝛ virtus eoꝝ nutriti-
ua debilis exiſtit: ꝯueniens eſt ſtudiũ adhibere in prebẽ-
do eis cibaria digeſtibilia ꝛ boni chimi. Quare de carni-
bus laudabiliores q̃ eis exiſtũt ſunt pulle gallinaꝝ q̃ nu-
trite ſunt ex frumẽto. Et vitellũ oui ſilr eis eſt optimum
nutrimẽtũ capones nutriti ex amygdalis ꝛ frumẽto eis
collaudanꝛ optime. Et ſi in corporibus eorũ calor fortis
reperitur nõ eſt malũ eis ꝓpinare aliqđ ex olerib⁹ aliq- O
bus frigidis: ꝛ q̃ ex eis magis laudabiliores exiſtũt ſũt la-
ctuce: qꝛ ſomnũ ꝓuocãt: ꝛ ipſi indigent ipſo plus ceteris
hoibus: ꝛ qꝛ ỽtutes eorũ ſunt debiles: ideo cibaria eorũ
debemus diuidere in vicib⁹ plurib⁹ ſicut in ſequenti di-
cturi ſum⁹. ¶ Sꝫ in balneãdo eos debem⁹ magnã ha- Opinio
bere cõſiderationẽ: eo ꝙ iſti nõ videntur hẽe necẽitatẽ ca- Auer.
lefaciẽdi: reſoluẽdi: nec euãndi: qđ eniꝫ ꝑficies ex infrigi
datione accñtali acq̃ſita ex balneo: cũ humores ide eua
cueñꝛ: ꝛ hoc non cõfert niſi in mala cõplẽone mãli. ¶ Et
poſtꝙ̃ ita eſt mihi videtur ꝙ ipſi non indigeãt aliquo ex
aere balnei: ꝛ q̃uis aqua calida habeat humectare: cuꝫ
hoc tñ facit reſolutioneꝫ. ¶ Sed balneum aque frigide
mihi videtur eſſe melius ſi poſſit ipſum conueniẽter ſu-
ſtinere. ¶ Et ſcias ꝙ Galenus manifeſte dicit ꝙ ipſi non In de ige-
indigent balneo niſi cauſa preparationis ſuoruꝫ corpoꝝ nio. 10. ad
vt aquã frigidã valeãt ſuſtinere cũ qua balneari debent finem.
in fine balnei. Et balneũ ſm ipſum taliter debet prepa- P
rari. ſ. ꝙ infirmum ferre debemus cum lecto ſuo ibi: ꝛ cũ
fuerit in camera prima ipſius balnei extendere debem⁹
plumariuꝫ paruum ꝛ eum ſuperponere ibi debemus: ꝛ
ſi illa prima camera tepida eſſe reperitur ibi eum a pan
nis expoliare debes: ꝛ ordinare debes ꝙ a q̃tuor homi-
nibus capiendo a quatuor angulis plumarij feraꝛ ad ca
merã ſecũdaꝫ: ꝛ ibi ipſuꝫ reponant nuduꝫ. Sed tẽperan
tia camerarũ balnei vna alteri comparari debet. ſ. ꝙ ea
deꝫ proportio eſſe debet ſecũde ad tertiã que prime ad
ſecũdã: ꝛ cũ fuerit in camera ſecũda inũgi debet oleo te-
pido: ꝛ poſtea ponẽdus eſt in camera tertia: ꝛ ibi ponẽ-
dus eſt in balneo vel tina aut pila: qđ ideꝫ eſt. Et in vna-
quaqꝫ camerarum tãtũ morari dꝫ quantũ ipſe infirmus
poſſet incedere ſuauiter ab vno capite eaꝝ ad aliud. Et
ex tũc ipſe infirmus debet poni in balneo vel tina ſeu pi
la aque tepide plena: ꝛ illic morari debet tẽperate: ꝛ po
ſtea balneãdus eſt aqua frida: ꝛ iſtud eſt regimẽ qđ ape-
ruit Gal. in ħ caſu de balneo. Sꝫ Raſis ſentire videꝛ ꝙ
tales infirmi nõ idigeãt niſi balneatiõe aque tepide. Sꝫ
quia impoſſibile eſt vt tales quãdo expolianꝛ vt eis nõ Q
eueniant horripilationes: ꝛ ſpecialiter in exitu ab aq̃ ca-
lida: ideo neçe eſt vt tina vel balneuꝫ eorum ſit in came-
ra temperata que non excedat in caliditate vel frigidi-
tate: ꝛ aqua ſimiliter tẽperata eſſe debet: ꝛ ſic videꝛ ei
vt inde aliqđ iuuamentũ recipere debeant. ¶ Sꝫ iuua-
mentum appoſitionis fecis picis eſt eo ꝙ virtus iſtorum
attractiua debilis eſſe reperitur: ꝛ propter hoc ponẽdi
ſunt primo in aquam calidam: eo ꝙ in illa principiuꝫ at-
tractionis eſſe reperiꝛ: ꝛ in eadeꝫ tñ morari debẽt quo-
uſqꝫ membra eorum vndiqꝫ tumeſcere videãtur. ꝛ pori
per totum aperiantur: ꝛ deinde pix eſt apponẽda. ꝛ hec
oia recitat Gal. vbi loquiꝛ de cura malitie cõplẽonis ca- 7° đ igenio
lide ꝛ ſicce ſtõchi. ¶ Abumeron Auenzoar aũt velle vi- ad mediũ.
detur

A detur ꝙ nos eos in tina aq̃ tepide ſolum ponere debe-
mus abſq; irratione ſtuphe: ⁊ in exitu tine propinandum
eſt eis lac: ⁊ cū digeſtum fuerit iterum ponendi ſunt in ti
na: ⁊ poſtea dabis eis aquā ordei: ⁊ facta digeſtione ip-
ſius dabis eis micā panis lotā cū rebus predictis. ¶ Sȝ
ex rebus que exterius fiūt ſunt balneum: ⁊ balneatio ſȝ
ꝙ diximus ⁊ etiam aer: ꝙ ſi fuerit calidus: debemus cuȝ
infrigidare abſtergendo domum: ⁊ ſubſternēdo in ipa fo
lia frigida ſicut ſunt roſe: ⁊ folia ſalicis: ⁊ flores nenufa-
ris: ⁊ folia vitis cū ſuis floribus: ſtudendo vel ingenian-
do: vt aqua frigida a ſuperioribus ad inferiora deſcen-
dat. Et vt domus ſeptētrionalis exiſtat. Et ꝙ ille fene-
ſtre ſint aperte vnde ſol minime poſſit penetrare: ⁊ ille
claudantur vnde poteſt intrare. Et qñ aer fuerit frigid⁹
non indigebunt predictis: niſi vt ipſum trahāt ſicut eſt:
B ⁊ maxime qñ principium male complexionis fuerit a ſto
macho vel a pectore vel ab inteſtino ieiuno vel a reni-
bus ⁊ ab iſtis ipſa mala cōplexio deīde deriuatur: ⁊ poſ-
ſibile eſt etiam ꝙ illa mala complexio incipiat a corde:
⁊ inde ad predicta ⁊ ad totū corp⁹ deriuetur. Quare ſtu
dere debes ad ſciēdū vñ habeat ꝓuenire febris ipa: ⁊ cū
ſcieris mēbrum a quo ꝑmo ꝓcedit h̄ mala qualitas fe-
brilis ſtudeas ipſum infrigidare ⁊ humectare abſq; tra-
hendo ipſum a ſua naturali cōplōne: ⁊ ſpecial'r ſi mem-
brū fuerit maximi iuuamēti. Et emplaſtra ꝯueniētia his
mēbris ſunt emplaſtra facta cū roſis ⁊ ſandalis ⁊ herbis
frigidis aromaticis: vel cū cera ſicut dicit Gal. Et cuȝ in-
frigidare volueris principalia addas aromatica ⁊ ſtipti-
ca. Et iſtud eſt reginē ethice cum fuerit in vltimo: ſed qñ
fuerit in principio cum leuioribus curari poterit.

¶ De ſyncopi ⁊ ſuis particulis: ⁊ omnibus accidentibus impedientibus curationem febris. Cap. 16m.

ET POSTQVAM locuti ſumus de febrib⁹
abſq; accñtibus prohibentibus curationes earuȝ
nunc tractare volumus de febribus ſecum haben
tibus accidentia. Dicamus ergo ꝙ iſta accidentia
C generaliter proueniunt ex omni re diſſoluēte virtutem:
⁊ hec reſolutio ſyncopis nominatur: ⁊ prouenit neceſſa-
rio a mala complexione cordis calida vel frigida. Com
plexio autem mala calida aut prouenit ex rebus extrin-
ſecis: ſicut ex aere calido: vt ſepe contingit diu moranti
in balneo calido: aut ex rebus intrinſecis ſicut ex mala
complexione totius calida corporis vt cōtingit in cau-
ſone. Frigida vero cōtingit aut ex rebus extrinſecis: ſic
accidit ambulantibus per loca frigidiſſima: aut ex com
plexione frigida membrorū intrinſeca plurimi iuuamen
ti: ſicut accidit ex ore ſtomachi ⁊ ex ſuffocatiōe matricis.
Aut ex mala complexione totius corporis frigida vt cō-
tingit in febribus putridis que fiunt ex humorib⁹ groſſis
⁊ viſcoſis ⁊ mucillaginoſis: ⁊ hec cōplexio frigida qñq;
acquiritur ex ſuperflua euacuatione diminuente calorē
naturalē. quoniam quando calor naturalis ſuperflue di
minuitur: ipoſſibile eſt vt poſſit regere corp⁹: ⁊ oēs ope
rationes frigidiores debito exiſtunt. quare prouenit ſyn
D copis. Nō dico tñ ꝙ ipſamet diminutio q̄ntitatis inducat
ſyncopiȝ. ſed ineq̄litas qualitatū: eo ꝙ cuiuſlibet genera
bilis ⁊ corruptibilis cauſa eſt ꝓportio q̄tuor qualitatū. ſ.
caliditatis, frigiditatis, humiditatis, ⁊ ſiccitatis: quemad
modum in libris nālibus declarauimus. Spēs aūt eua-
cuationū que aliquando ꝑabundare cōſueuerūt ſunt ſic
ſupfluus fluxus vētris ⁊ vomitus: ⁊ ſupfluus fluxus ſan-
guis nariū ⁊ hemorroydaꝝ ⁊ alioꝝ membrorum: ⁊ in mu
lieribus ſupfluus fluxus mēſtruoꝝ: ⁊ etiaȝ quādo in par
tu ſuperflue exuberant. ¶ Et pōt etiam ſyncopis proue
nire ex ruptura ſeu crepatura: vl' ex aptura magni apo
ſtematis ſubito: ⁊ vigilie ſimiliter hoc facere poſſunt. Et
etiam accidentia anime ſicut excedens gaudium ⁊ triſti- E
tia: quoniā hec faciūt ſpirit⁹ exhalare ſuperflue dilatan-
do ⁊ conſtringendo: ⁊ inde in ſubſtantia membrorū anhe
litus ſpiritus malam acqrit complexionem. Et etiam for
tis dolor eſt vna ex rebus que ducunt ad ſyncopim: ⁊ h̄
accidit aut ex mala complexione acq̄ſita ex dolore aut
ſupfluitate motus v̄tutis expulſiue faciētis dolorem: ſi-
cut dicit Gal. Hec aūt que dicta ſunt: ſunt omnia accidē-
tia que habēt ſyncopim facere ⁊ promouere. Et ſumma
rie ſcire debes ꝙ quādo ſyncopis fuerit cū febre: ſtuden
dum eſt tunc in remouendo ⁊ rectificādo ſeu curādo ſyn
copim: q̄uis contrarium feb. videatur. ¶ Et nos dictu-
ri ſumus modum eius cū ipſius curā tractabimus. ¶ Et
nūc incipere intendimus tractare de ſyncopi ꝓcedente
ex cauſa crudorū humoruȝ. Dicimus itaq; ꝙ curatio hu-
ius eſt regimen predictum in curatione harum febrium.
quare ſi ex negligentia: vel defectu ipſius in ſyncopiȝ in-
ciderint: iuuabimus eos in primis propinando cibū: etiā F
ſi in medio fuerint paroxiſmi: q̄uis noſtre intētioni con-
trarium videatur: cum intendamus ꝙ natura egritudi-
ni debeat preualere: ⁊ in hoc caſu nihil vino meli⁹ repe-
ritur. quare dico ꝙ q̄uis vinum ſarracenis bibere licitū
non ſit: tamen in hoc loco ita licitum eſſe videtur vinuȝ
bibere: quemadmodum eis licituȝ eſt comedere carnes
morticinas. ſcilicet que per ſe moriuntur vl' ſuffocantur
habētib⁹ neceſſitatē: quare incipere debemus eis dare
micam panis infuſam vino. Et vinuȝ qđ melius reperit̄
eſt aromaticuȝ: cuius caliditas penetrare poteſt per to-
tum corpus qđ ſit ſine amaritudine ⁊ ſtipticitate: ⁊ eſt il-
lud vinum qđ eſt vinoſum pungitiuū in principio: ⁊ poſt
delectabile ſine aliqua amaritudīe ⁊ pōticitate. Et mihi
non placent vina in noſtris partib⁹ aſſueta ſicut ſunt vi
na picis: ideo q: ſunt vina medicinalia ⁊ non nutribilia: G
⁊ nocēt principalibus membris ſua ſiccitate ⁊ acuitate.
Diamuſcum autem in talibus propinatum cū vino non
nocet: ⁊ in principio ſyncopis rorare faciem ⁊ aſpergere
cum aqua roſ. vel ſaltem conueniens eſt cuȝ frigida: ⁊ ſi
ſyncopizans habuerit apā epatis vel ſtomachi vel ſimi-
lium membrorū: non ſperes eum curare cum exhibitio-
ne cibi: q: cibus plus multiplicat apoſtema q̄ȝ fortificet
virtutem. ⁊ fricare extrema in hora ſyncopis conueniēs
exiſtit. Illis v̄o qb⁹ prouenit ſyncopis ex caliditate vel
acumine renū: qđ ſcire poteris ex ſignis dictis ab Hip. q̄
ſunt nares acute: oculi concaui: timpora plana: ⁊ ſimilia:
cura illorum eſt contraria ſupradicte: q: ad conſeruatio-
nem illorum non indigemus abſtinentia cibi nec reſpice
re diem creticam neq; ſtatum egritudinis aliquo modo.
Et ex cibis conuenientioribus omnibus eſt mica panis:
vel ſuſt ordei cum granis granatoruȝ: quia in granis gra H
natorum proprietas reperitur reſiſtendi putrefactioni:
⁊ vt cib⁹ in fumoſitatibus malis cōuerti minime poſſit.
⁊ ex cibis etiam qui ipſos habent confortare ſunt vitel-
la ouoruȝ: ⁊ teſticuli gallorum: ⁊ pulle parue. ¶ Et ſi ſyn
copis fuerit ex errore cibi cibādus eſt ex pane infuſo in
vino: ⁊ ſit vinum aquoſum lene: odoriferum: albuȝ: ſicut
dicit Hip. ⁊ lymphatū ſit cū aqua frigida: ꝙ ſi ſyncopis
ꝓuenit ex humoribus viſcoſis mucillaginoſis: vinū lym-
phatū eſſe debet cū aqua calida: quoniam aqua frigida
illis magnum infert nocumentum. ¶ Et tu ſcis ꝙ ſyru
pus pomorum ⁊ cydonioꝝ cum medicinis muſcatis con-
ferunt ſyncopi: ſed non iuuamento vini: quia natura ne-
ceſſario dominari debet ſuper ipſas ad ipſarum cōuer-
ſionem. Vinuȝ autem digeſtioni citius preparatur omni
bus alijs cibis ⁊ medicinis: ita ꝙ dicitur ꝙ in ſtomacho
non moratur ad digerendum niſi in epate ſolum: ⁊ in ta-
libus tātū indigemus reſtauratione ⁊ nutritione: ꝙ ſi in-

I neniri poſſet aliquid quod nutrire poſſet abſq; digōne il
lud melius ceteris diceretur: ⁊ vtilius propter eorū de
bilitatē: ⁊ quia intēdimus ipſos citius iuuare q̄ ēē pōt.
aer autem in quo infirmus iuuari debet frigidus ⁊ ſtipti
cus debet eſſe: ⁊ generalr̄ tibi neceſſariū exiſtit: vt tali
bus ordines oīa que habēt reſolutiōi obuiare: ⁊ empla
ſtrando ſup vētres eoꝝ ⁊ ſtōchos res ſtipticas ⁊ aroma
ticas: ⁊ ſi calor in talibus eſſe fortis reperit: ꝓpinabis
eis res ſtipticas ⁊ aromaticas. Et hn̄s ſyncopim cā apo
ſtematis aliquorū membrorū principalium nullatenus
de ipſius liberatione cōfidere debemus.

De ſyncopi proueniēte cā ſtomachi. Cap. 17[m].

SYNCOPIS quidē ex ſtōcho ꝓcedēs ſi ex cholera
que in ore ſtōchi abundauerit fuerit in primis vomi
tum ꝓuocare debemus: ponendo pēnā eis in ore: ⁊
ſi cū h̄ eycere nō poterit nāq; tūc mollificare debes.
Et Gal. videt vt talibus in hoc caſu oleū tepidū dare
debem⁹: qm̄ ſi vomitū nō habuerit ab eo ſaltem natura
mollificabitur inde. Sed q̄ he medicine que habēt vo
K mitum prouocare de ſui natura eſt ⁊ proprietate ſtimu
lare virtutē: plus eo quod facit humor efficiēs ſyncopim:
⁊ addit in eadem egritudine: ⁊ propter hoc dico ꝙ lon
ge melius eſt confortare eorū ſtomachos cum maſtice ⁊
ſpica nardi: ⁊ ſucco cydoniorum ⁊ foliorum vitis: q: tali
ter virtus eorum expulſiua confortatur ⁊ humorem ex
pellit: ⁊ ſi vomitus a ſe prouenerit in hoc caſu valde lau
dabilis exiſtit. in ſyncopi quidem facta ab humoribus fri
gidis dabis de electuario diatrion pipereon: ſtudendo
extrahere humores quēadmodum dicturus ſum in cu
ris cuiuſq; membri.

De ſyncopi accidente cauſa doloris. Cap. 18[m].

DICO ꝙ ſi potes remouere dolorem remouen
do cauſas ipſius nō intendas curare cum rebus
exiſtentibus ꝯtrarijs egritudini: ⁊ hanc curā ine
nies in curis male cōplōnis que accidit in vnoq;
mēbro: eo ꝙ dolor aliquando ꝓcedit a mala complōne
calida vel frigida: materiali vel non materiali: ⁊ accidit
aliqñ a mala cōplexiōe ſicca abſq; materia ſicut accidit
dolor in ſpaſmo ſicco. Sz qñ dolor intantum fortificatur
ꝙ nō eſt tempus expectandi: tūc curare debemus etiā
cum rebus augmētantibus cauſam. ſ. ſtupefaciendo mē
brum doloroſum: ⁊ hec cura non confert niſi per accñs
L . ſ. priuando ſenſum illius membri in quo mala cōplō re
peritur cauſa humoris ibi exiſtentis: ⁊ inde diminuit mo
tus eius expulſiuus. ſ. eius virtus expulſiua abſq; tamen
reſolutione ſpirituum aliqua. Quando autem ſenſus ſu
perfluus membri eſſe reperitur: tunc certiſſime ſuper
fluitas reſolutionis ſpūum reperitur. Et quādo facimus
hanc ſpēm curationis in doloribus a cauſa frigida pro
uenientibus in fine: tūc ſequitur magnū nocu[m]. Sz ſi cau
ſa fuerit calida: tunc non tantū ſequitur nocumētū: neq;
operari debes illam curam in cauſa frigida: niſi cum in
firmus in articulo mortis eē reperit cauſa doloris. Et
ex huiuſmodi medicinis que in hoc caſu magnam habēt
ꝓprietatē eſt philoniū: ⁊ eſt rationabile ꝓpter opiū re
M ceptū in ipſo. Et hec cura generaliter in oībus doloribus
acutiſſimis operat: ⁊ in quibus magis neceſſaria exiſtit
eſt in doloribus oculorum: auris ⁊ dentiū ⁊ inteſtinorū.
Et Gal. precipit ꝙ minime exercere debes hanc curā
niſi poſtq̄ ꝓnoſticatus fueris īfirmo ꝙ in fine ex ea leſio
nem habere debet: tamē conari debes in remittēdo no
cumentum ꝙ ex eo cognoueris eſſe futurū: ⁊ in partibus
noſtris quando volunt opiū operari non faciunt niſi mi
ſcēdo cū alijs medicinis: ſicut eſt in philonio. Et melius
philoniū eſt illud quod non eſt vetuſtū ſuperflue: q: in eo
virtus opij eſt ꝯſumpta non recens nimis. q: in eo virtus

opij ſuperflue abundare reperitur. Cura vero cum the N
riaca in doloribus remouendis eſt cura cauſe remotio
nis: quemadmodum faciunt illa que habent remouere
malā complexionem facientem dolorem: ⁊ propter h̄
in illo caſu opus theriace laudabilius exiſtit opere phi
lonij. Et cum volueris remouere dolorem remouen
do cauſam ipſius conſiderare prius debes quis humor
eſt in cauſa: quoniam ſi ex humore calido fuerit: ſicut di
cit Gal. de illo qui patiebat dolor vētris: ⁊ extimabatur
ꝙ cauſa illius eſſet ex humoribus frigidis: ſicut ꝓ maiori
parte accidere conſueuit. Et qñcunq; dabantur ei ca
lida ꝑ os aut clyſteria ponebantur: dolor in eo ſemper
augmētabatur: ⁊ ſic cognitū fuit ꝙ dolor erat ex humo
re calido cholerico imbibito in pelliculis inteſtinorum:
⁊ tunc cibatus fuit cibis non facilis cōuerſionis: ⁊ bis ei
dem ꝓpinata fuit medicina facta cū oleo: ⁊ ſic fuit libe
ratus ab ipſo. Sed ſi fuerit dolor ex humoribus frigi O
dis: tunc curabis eū euacuando humorē dictum ſicut fecit
Gal. in ſeipſo cū clyſteri: cū extraxit humorem vitreum:
⁊ inde liberatus fuit. Et qñq; ēt fit dolor cauſa ventoſita
tis fumoſe q̄ reſoluit ex corpore ipſi⁹ humoris. ⁊ talis do
lor nō eſt curādus cū medicinis vltime caliditatis: eo ꝙ
q̄uis reſoluāt ipſam faciunt oriri iterū ex ipſo humore
aliā fumoſitatē: q̄re cura iſtius doloris eē dz cū medicis
modice caliditatis: ⁊ que cū h̄ habeāt virtutē digerendi
⁊ theriaca ēt in hoc caſu magni exiſtit iuuamēti. Hucuſq;
iā elongatus ſū ab intentione materie: eo ꝙ curā
remotionis cāe memoratus ero cū tractabo de curis re
motionū accñtū: ⁊ nūc redire intēdo ad illud qđ ꝑtermi
ſi de mea ꝓſcripta intētione ſupius. Dico ḡ ꝙ in doloribus
aliqñ ſūt localia remedia: ſicut cum pinguedine anſeris P
⁊ galline ⁊ anatis: ⁊ aliqñ ſūt cū embrocatione aq̄ cale
⁊ olei ⁊ ponēdo eos in balneo ⁊ cū his ſilibus. In do
loribus vo factis ex vaporibus calidis ſolū apponimus
vētoſas cū igne: ⁊ hoc tādiu eſt faciēdū donec medicus
tp̄s vl̄ ſpatiū habeat cauſā remouēdi: eo ꝙ maioris ps
illoꝝ dolorū q ex vētoſis remouētur redire cōſueuerūt:
niſi medicus tp̄is ſpatij fuerit ſtudioſus ad remotionem
ipſius cauſe: q: vix eē poterit quin error cadat in regimi
ne ipſi⁹ īfirmi: ⁊ ide videbit recidiuare: ⁊ ſic rōnabilr̄ eē
dz qm̄ vapores iſtius humoris ſemp faciūt paroxiſmum
donec ex toto ſit reſolutus: vel ex toto euacuatus.

De ſyncopi ꝓueniēte ex ſuperflua eūone. Cap. 19[m].

SCIAS ꝙ cura iſtius ſyncopis fit pluribus modis.
Primus eſt vel fit trahendo materiā ad partē op
poſitam. Secundus fit cōfortando illud mēbro vn
de fluit materia ne ipſā ſuperflue ſpargere poſſit.
Tertius modus fit ſtringēdo vias vnde fluūt humores
ad locū. Quartus modus fit impediendo virtutē expul
ſiuam quando ſuperflue expellit ſicut fit in illa paſſione
que cholerica nominatur: ⁊ in arabico dicitur almayda
in qua vomitus ⁊ ſeceſſus ſimul fiunt: que curatur ſtrin Q
gēdo ⁊ ligando crura ⁊ brachia: ⁊ ponendo eos in bal
neo: ⁊ cum hoc etiam in eadē neceſſitate habemus po
nendi ſtiptica intus ⁊ extra. Sed quia balneū ſuperflue
habet ſoluere ⁊ euacuare: ideo cum timore magno ta
les in balneo ponendi ſunt: etiā exhibendo eis ſtiptica:
⁊ etiam de iſtis adhuc locuti erimus quando tractabi
mus de cura male complexionis materialis dum eua
cuatur de membro ad membrum.

De ſyncopi ſuperueniente ex ſupfluo fluxu ſanguinis
narium vel aliorum membrorum. Cap. 20[m].

CVRA ſanguinis nariū ſi fuerit ex nare dextra
ponende ſunt ventoſe hypocundrio dextro ſup
epar: ⁊ ſi fuerit ex ſiniſtra ponende ſunt ſup ſple
nem: ⁊ ſimilr̄ ſi ex mēſtruis ſuperflue fluxerit po

A nimis ventoſas ſuper mamillis: ⁊ cū hoc ꝓpināda ſunt ſtiptica que habēt conſtringere orificia venarum.

¶ De ſyncopi proueniēte ex ſuperflua vigilia. Cap. 21m.

VIGILIIS ſubuenimus cū cibis quorū ꝓprietates ſunt inducere ſomnū: ⁊ cum vnctionibus ꝓuocantibus ſomnū: ſicut eſt oleū nenufarinum ⁊ viol. ⁊ oleū de ſeminibus cucurbitarū: ⁊ cū odoratiuis inducentibus ſomnum: ⁊ etiā debemus dare eis vinum lymphatum ſi fuerit ſine feb. ¶ Hec autem omnia ſupradicta diximus ad rectificationē ſeu curationē prauorū ⁊ periculoſoꝝ accidētiū febribus ſuperuenientium. Cura autē remotionis eāe rememoratus ero qū tractabo de curis accītiū ⁊ malorum apatum.

¶ De curatione male complexionis ſpiritualium membrorum. Cap. 22m.

B ET POSTQVAM narrauimus breuiter curationē male cōplōnis vlis: narrāda ē curatio male cōplōnis ꝑticularis. Sed qū mala cōplō ē imālis cura eſſe dꝫ per contrarium: ⁊ qū fuerit mālis cura eſſe debet ꝑ euacuationē ⁊ ꝑ ꝯ̃riū ſimul. Sed in euacuatione ⁊ in reſiſtēdo ꝑ ꝯ̃riū conſideranda ē etas: ⁊ cōplexio: ⁊ cōſuetudo: ⁊ tēpus: ⁊ ēt attendere debes cōplexionē mēbri ⁊ formā ipſius ⁊ poſitionē eius ⁊ colligantiā ſuā ⁊ ſenſibilitatē ⁊ ſuū iuuamētū: hoc eſt quia alicui mēbro ſuperuenit ſolutio ſine apate: ⁊ poſtea ꝺ apatib⁹ loquemur. Et dicamus ꝙ modus: vel vſus medicaminis male complōnis particularis eſt vnus. Sed diuerſificatur in aliqua proprietate quēadmodū cōſeruatio ꝓprie cōplexionis illius mēbri ⁊ figure ipſius ⁊ poſitionis ⁊ cōpaſſionis vel colligātie ſubtilitatis ⁊ ſui iuuamēti: ⁊ hoc dictum eſt in his que preceſſerunt: ſed eſt neceſſe vt hāc conſiderationem ſemper habeamus propter illa ꝗ̄ hic narrare intendimus.

¶ De cura male cōplōnis ſicce ſtōchi ſine mā. Cap. 23m.

C SI STOMACHO mala accidat cōplō ſicca ſolū non materialis dicimus ꝙ modus medēdi illā eſt vnus: ⁊ idē modus cū mō medēdi malā cōplōnē totius corporis ſiccā. Sed diuerſificatur in hoc: qꝛ diſſimilis eſt cōplexio nālis ſtomachi a cōplōne toti⁹ corporis. Ergo incipere debemus ponēdo ipſū in balneo tēperato: ⁊ poſt balneū lac bibat temperatū aſine: aut capre cū aliq̄ꝫtulo zucharo. Et qū cognoſcem⁹ eū digeſſiſſe lac ꝑ ſigna ruct⁹ ⁊ tumoris ſtōchi: iterum ipſum in balneo ponemus. ſpatio tū interueniente inter vnā ⁊ aliā balneationē q̄tuor horaꝝ aut quinque: ⁊ ſemper in exitu balnei debet iungi cū oleo viol. vel cōi: eo ꝙ ipſū humectabit: ⁊ cauebit ei a multa diſſolōne: ⁊ in quolibet exitu balnei propinet lac ſupradictū ſi ipſum affectauerit. Sin autem aq̄ ordei ꝓpinetur: ⁊ hora prādij det panis mūdus bene coctus: ⁊ bene fermētatus cū pullis gallinarū ⁊ caponibus impinguatis cū lacte amygdalino: ⁊ piſces petroſi ad hoc ſunt vtiles: carnes ꝑdicū ⁊ phaſanarū: coturnicū ēt vtiles ſunt: ⁊ cib⁹ cōuenietior ē ille

D ꝗ velocis digōnis eſt ⁊ mlti nutrimēti: q̄uis tales cibi aliqū videāt ꝯ̃ij: ⁊ vinū taliū dꝫ eē aromaticū cū aq̄ mixtū: ⁊ talis q̄titas vt cibū i ſtōcho natare nō faciat: nec extēſionē aut grauedinē inferat: ⁊ cū hec paſſio fuerit ſedata paulatim ad illius cōſueta parūper deducemus.

¶ De cura caliditatis ⁊ ſiccitatis ſtomachi. Cap. 24m.

SED QVANDO cū ſiccitate cōiungetur caliditas: tūc cū hoc regimine res frigide ſunt admiſcēde: ſicut aqua ordei: ſyrupus de nenufare: ⁊ ſyrupus de vio. ⁊ vinū magis temperetur cum aqua frigida: ⁊ iſtis aqua frigida conueniens exiſtit. Et ſi ſiccitas multum fortis fuerit: tūc aqua frigida eſt timoroſa ne os ſtomachi ledat. ⁊ vngendus eſt cū olō amygdalino: ⁊ inquantū egritudo in caliditate ⁊ ſiccitate excedit: intātū E indiget rebus infrigidantibus ⁊ humectātibus: ſed in eo ꝙ eſt ſtomatica idiget rebus habētib⁹ aliq̄d caliditatis cū ſtipticitate ⁊ aromaticitate: ⁊ ꝓpterea nō eſt malū cū his addere aliquantulum maſticis.

¶ De cura frigiditatis ⁊ ſiccitatis ſtomachi. Cap. 25m.

SED QVANDO cū frigiditate ſiccitas cōiungetur: tūc cū lacte aliq̄ꝫtulū mellis ē ponendū cum boni ſit odoris atq; ſaporis: ⁊ aqua ordei dimittatur ſi fortis frigiditas affuerit: ⁊ tali ſtomacho ſuperponatur puluis maſticis cum oleo roſato extēſus ſuꝑ lanā: ⁊ oleū amygdalinū eſt cū iſtis iuuatiuum valde: ⁊ emplaſtrū picis inter cetera iuuatiuū exiſtit qū rōnabiliter fit: hoc eſt vt ponatur ſuper mēbrū: ⁊ non ibi diutius immoretur: niſi vt poros aperiat: ⁊ poſtea auferatur. Et ſcias ꝙ ſiccitas difficilior eſt ad humectādū q̄ꝫ humiditas ad exiccandū quēadmodū frigide difficiliores ſunt ad reci- F piendū caliditatē: q̄ꝫ calide ad recipiendū frigiditatem ob hoc quia difficilius quod in his eſſe poſſit eſt curare frigiditatem ⁊ ſiccitatem: quia eſt egritudo ſimilis. calida namque corpora debent cuſtodiri ne ad habitum veniant ſenectutis.

¶ De cura male cōplōnis calide ſtōchi. Cap. 26m.

MALA aūt cōplō calida ſola videt: vt curari debeat cū rebus frigidis ſolū. Sed tū hoc mēbrū infrigidari non debet ex toto: ꝓpterea quia ſuper hoc membrum dñatur frigiditas: qꝛ ſꝫ plurimū vnaqueq; res que alterationem recipit potius illam recipit ad quam ſua complexio declinat naturalr: ⁊ iō egritudies iſtius membri a frigiditate cauſantur vtplurimū. Et experimentatores noſtri temporis in paſſionibus ſtomachi multum errant: eo ꝙ non intendūt calidū ſtomachum alterare: niſi cum frigidiſſimis rebus: ⁊ tamen cū medicus percipit ꝙ aqua ſit danda: ⁊ hoc vetat erit ma- G gnus error ſicut recitat Gal. de quodā qui in ſtomacho ſuo habebat complexionē malā calidam fortem ⁊ medicus eidem aquam frigidam bibere inhibebat: ⁊ Gal. ei aquā frigidā prebuit ⁊ euaſit. Et ꝓpter aliā cauſam ifrigidationem iſtius membri vitare debemus: eo ꝙ habet operationē toti corpori cōicantem: vnde princeps cōicans appellatur: ⁊ mēbra que tale officium habent infrigidari nimis non debent: vt virtutes eorū nō ledantur. ¶ Et ꝓpter hoc p̄ceptū habemus. vt ſupra ſtōchū olū non ponamus actu frigidū: ⁊ ſi ſit frigidum in potētia. ⁊ hoc eſt ſimile ei qđ facimus in eūone: qꝛ cū celeriter purgantibus miſcemus ſtipticas medicinas: alr ꝓceſſus cōueniens nō eēt. Et qū Gal. dicit ꝙ in leſione operatiōis membri maior cadit timor in euacuando q̄ꝫ in alterando: nō ſane loquitur: ſed errat: quia ſicut timenda eſt eūo vt virtutem non ledamus ſic in alteratione: ⁊ maxime H in alteratiōe frigiditatis. nā ille modus eſt maioris damnū in membris nutritiuis. ¶ Et regula medicatiōis in principalibus membris non accipitur niſi a colligantia cordis cū ipſis. Et q̄re vituperat Ga. Archigenē cū dicit ꝙ 3ᵒ de affect. vtus regitiua i corde exiſtit cū ipſe medicet cor: ⁊ lꝫ egrotet cerebrū: ⁊ ꝓpterea qa Archigenes cordi nō ſubueniebat Ga. ipſum vitupabat. ergo ſꝫ Archigenē in medicādo ꝓcedebat ⁊ cauſam medicationis ignorabat.

¶ De cura frigiditatis ⁊ humiditatis ſtomachi. Cap. 27m.

SED MALA cōplō, frigida ⁊ humida eſt calefacienda ⁊ exiccanda: ſicut cum electuario triū piperū. Et ꝙ dicimus in medicatione male cōplōnis non mālis in ſtomacho: illud idem debet intelligi in alijs membris: ⁊ maxime quando fuerint cauſa dādi malam complexionem toti corpori ſicut aliquibus mēbris: ꝙ ſi mala complexio calida ⁊ ſicca aduenerit: erit cauſa

I dandi toti corpori ipſam: ⁊ in ethicā poterit ꝑuenire: ⁊
hoc erit qñ illa mala cōplexio vſq; ad cor deducetur.

¶ De egritudinibus ſtomachi ⁊ aliorum membrorū prin
cipalium cum materia. Cap. 28m.

ET POSTQVAM ſumus locuti de mala cō
plexione nō materiali: loquemur deinceps de ma
la complexione materiali que poteſt alicui ſuper-
uenire membro. Et dicimus ꝙ intentio ſunt due res ⁊
ſunt vt euitetur ſuperfluitas ⁊ rectificetur mala com-
plexio relicta a ſuperfluitate: ⁊ ſignificatio harum reruȝ
habetur ex operationibus ⁊ ex poſitione mēbri ⁊ ei⁹ for
ma: ⁊ ex colligantia eiuſdem: ⁊ ex ſuo iuuamēto: ⁊ ex ſua
ſenſibilitate: ⁊ ex demōſtratione nature egritudinis ⁊ ei⁹
cauſe ⁊ accītia. Et tu ſcis quia ſuperfluitatum quedam
ſunt que generantur in mēbro: quedam ſunt que ab alijs
fluunt mēbris: quod eſt quia conſuetudo eſt ꝙ forte mē
brum ſuas ſuperfluitates ad debile expellat: ⁊ maxime
ſi ad hoc adiuuat locus ⁊ vie que confluunt ad ipſuȝ ſicut
eſt cerebrum cum ſtomacho: ⁊ hoc in medicatione mem
brorum eſt ſicut efficiens cauſa. Et eſt perſcrutandum in
rectificatione illius mēbri ⁊ i rectificatione ſue cōplexio-
nis ſi eſt ſufficiens: aut ſi neceſſe eſt totum euacuare cor
pus: ⁊ in hoc eſt neceſſe anticipare in fortificando mem
brum cum ſtipticis medicinis vt materia ad illud nō tra
hatur ſi corpus non ſit plenum vt attrahimus materiaȝ
ad contrariam partem ad ignobilius membrum: ⁊ poſt-
modum medicamen conueniens adhibemus. Et viā me
dicationis membrorum accipimus a forma membri ⁊ a
loco: ſicut ſtomachus vtplurimū per vomitū debet eua
K cuari: ⁊ per pharmaciam vt minus: ⁊ epar cuȝ ambob⁹
euacuari poteſt: quibus etiam prouocatio iungitur vri-
ne: ſed inteſtina ſolum pharmacia ⁊ clyſterijs. Sed ſi hu
mor fuerit fixus in ſubſtantia mēbri tunc eſt neceſſaria
fortior medicina vt trahatur. ¶ Et aliquando erit com-
poſitio in eo: quia in ipſo eſt humor proprius ⁊ eſt alter
tranſmiſſus: ⁊ ſic eſt neceͤ duobus modis ꝓuidere. Unus
eſt in periculoſiori. Alius eſt in euacuatiōe alterius ſine
cuius remotione curatio fieri non poſſet: ſicut. v.g. vt in
eſſentia ſtomachi ſit humor vnus acutus ⁊ in concauita
te alter humor ſit locatus: tunc non eſt purgādus vel nō
poterimus ipſum humorē purgare qui eſt in eſſentia do
nec nō trahetur qui in concauitate exiſtit: ſed ſi humor q
eſt in eſſentia eēt ſyncopim inducens tunc ꝓuidēdū eſt:
L ſꝫ ſi res nō exiſtat periculoſa: tūc in medicatiōe ordo eſt
ſeruādus hoc eſt vt ꝓuideatur egritudini que currit per
viā cauſe: ⁊ poſtmodū occaſionē remouere. Et ſilr̄ egri-
tudo q̄ nō curatur niſi ꝑ eūonē alterius que nō eſt ipſius
cauſa. v.g. quādo in ſtomacho vnus humor fixus in eius
ſuba: ⁊ alter eſt in ꝯcauitate qui ſparſus eſt a cerebro: di
cimus ꝙ ꝑmitus ꝓuidēdū eſt cerebro: ⁊ poſtea de humo
re qui effuſus eſt in ſtōcho: vltimo vō de illo qui in ſub-
ſtantia eſt ibibitus. Et hic inueniunꝰ medicine proprie in
eūone propꝛij mēbri ⁊ proprie in fortificatione membri
ad hoc vt ſupfluitates recipere nō poſſit. v.g. qñ in ſub-
ſtātia ſtōchi fixus fuerit humor acutus: tunc hiera aloes
vtilior eſt ad ipſum extrahendum q̄ȝ alia medicina eo ꝙ
M aloes non niſi a ſtomacho trahit. Sꝫ alie medicine que
iſtū trahunt humorē: q̄uis trahant a ſtōcho propter ſuā
fortitudineȝ etiā a ſtōchū trahunt. Sed qñ humor eſt in
cōcauitate ſufficit in abſtractione ipſius abſinthiū cū mel
le ⁊ myrabolani citrini. Sed ſi iſte humor eſt flegmatic⁹
aut ſubtilis: aliquando ſufficit vomitus cū aq̄ ordei ⁊ mel
le qñ fuerit diuiſus cuȝ oximelle cōpoſito: ⁊ poſtea ſtude
re debes in extrahendo ipꝫ cū medicinis ꝓprijs huic ſicut
eſt agaricū: ⁊ collogntida: ⁊ cū gūmis laxatiuis ſi neceſſe
fuerit. Et ſilr̄ humor me͡licus eſt euacuandus poſt ipſius

Membra fortia expellūt ſuperfluitates ad mēbra debilia: ⁊ maxime ſi cōmunitas ⁊ vie ad hoc iuuant. Idem c. ſequenti ⁊ p^a p^{ti} mi. c. ō mēbris.

N inciſionē cū medicis ſibi ꝓprijs. Et ſtudioſus eſſe debes
in operationibus tertijs ex ꝓprietatibus medicinarū in
vnoquoq; mēbro: ⁊ ꝙ vnicuiq; mēbro ſibi proprie me-
dicine a tota ſpē reperiūtur. Sed inciſio hec eſt neceſſa-
ria ſi humor fuerit groſſus: ⁊ poſt ipſam ſm conuenien-
tiam purgatio vniuerſaliter hic ſunt conſiderāde tertie
virtutes medicinarū: eo ꝙ ſunt ꝓprie vnicuiq; mēbro: ⁊
iccirco vꝫ mihi ꝙ narratio medicinarū valētiū vnicuiq;
mēbro cū narratiōe egritudinū eſt via cōpletiua in hac
ſumma. Et ꝓpea vna ex cōditionibus q̄ dꝫ in hoīb⁹ ꝑfe-
ctis in artib⁹ ē vt ſit dñs artis ex ſe ita vt cognoſcat res
neceͣrias perfecte cū inſpexerit rerū diuerſitatem.

¶ De inflatione mēbrorū ⁊ apatibus in gñali. Cap. 29m.

DEINCEPS volumus narrare egritudines q̄
ſunt cū apate. Et dicimus ꝙ prima intētio apatis
O in eo ꝙ eſt apa diuiditur in duas ptes: vna ē eua
cuatio materiei faciētis apa: alia eſt remotio ma
le cōplexionis. Et aliqñ minor cadit conſideratio in vna
iſtarū q̄ȝ in alia: ⁊ aliqñ cōſideratio in vtriſq; equalr̄ cur-
rit. Eūatio plus cōſiderari debet in apate ſanguineo ſed
alteratio plus in heriſipilla eſt cōſiderāda q̄ȝ euacuatio.
Sed compoſitio iſtorū duorum humorum equaliter cō-
ſiderationē prebet: ⁊ iſte due intentiones nō cōſideranꝰ
niſi facto apoſtemate. Sed qñ eſt in fieri tertia adiungiꝰ
intentio: ⁊ hoc eſt ad remotionē cauſe. Et hoc fit reſiſten
do ſparſioni materie ad mēbrū que ꝑuenit: aut ꝓpter to
tius corporis repletionem: aut ꝓpter alicuius mēbri re
pulſionē: aut plurīū: eo ꝙ fortius mēbrū ad dbile expel-
lit ſuperfluitates ſuas: ⁊ ad hoc adiuuat cōicatio mēbro-
rum ⁊ habilitatio viarum. Et aliquādo cauſa iſtius attra
P ctionis eſt mala complexio calida iſtius eiuſdeȝ mēbri ⁊
aliquando exiſtit cauſa dolor fortiſſimus mēbri. naȝ ma-
nifeſtum eſt ꝙ cōplexio calida trahit. naȝ caloris ꝓpriuȝ
eſt attrahere. Sed dolor hoc facit: aut propter malam
cōplexioneȝ q̄ generat doloreȝ: aut propter malam cō-
plexionē que fit ꝓpter ſupfluitatē mot⁹ virtutis expul-
ſiue cū ſupfluitates expellit: aut ꝓpter iſtas res ambas.
Sed mala cōplexio calida que cauſa exiſtit attractiōis:
aliquando accidit ꝓpter extrinſecas cauſas: ſicut ꝓpter
morſurā: percuſſionē: ⁊ ſimilia: ⁊ aliqñ propter intrinſe-
cas accidit cauſas: ſicut ꝓpter humorē mordicatiuū ⁊ ſi-
milia: aut ventoſitatē extēſiuaȝ: aut ꝓpter ſuperfluā re-
pletionem que grauat mēbrum. Et he tres intentiones
curationis apatū ſunt: quarū quedam ſunt q̄ ſic ſe hñt ꝙ
vna aliquādo ꝯtrariatur alteri: ⁊ q̄dā non: ⁊ iam dixim⁹
cui magis intendere debemus. ¶ Et deinceps narrāda
ſunt illa quib⁹ cōpetūt he tres intētiones in medicatiōe
apoſtematū: ⁊ incipiemus a reſiſtentia cauſe efficientis.
Et dicamus ſi cauſa attractionis ad mēbrū ꝓpter reſo-
lutionē exiſtit: eſt facienda tūc euacuatio vniuerſalis: ſicut
flobotomia: ſi ꝓpter multitudineȝ fuerit ſanguinis: aut ꝑ
pharmaciā ⁊ vomitū: ſi ꝓpter malitiā fuerit hūorū: aut
cū vtriſq; ſi adeſt vtrūq;. Et eſt neceſſe vt iſta euacuatio
Q fiat ſicut dictuȝ eſt per attractioneȝ materie ad partem
oppoſitā ꝑ vias apatis ꝓpinquas ſicut incedit natura.
quia apa epatis vtplurimū creticatur per fluxū ſangui-
nis narīū. Et iſta eadē via intelligenda eſt in eūatiōe hu
morū. nā ſi materia fuerit in ſupioribus: tūc pharmaca-
re ⁊ clyſterizare debemus: ⁊ ſi in iferioribus educere de
bem⁹ ꝑ vomitū. Et ſi cā q̄ facit effuſionē materie erit in
vno mēbro: tūc illud euacuandū erit ſicut eſt cum frica-
tiōe. v.g. ſi materia que obthalmiā habet inducere effun
ditur per oculos ⁊ prouenit a cerebro ſoluȝ: tunc vento-
ſe in fontanella colli vtiles ſunt: propterea quia hec eua
cuatio duas aggregat intētiones conuenientes in hoc ca
ſu: q2 euacuat membruȝ apoſtematū: ⁊ materiam trahit
ad oppoſitā

A ad oppoſitā partē.Eūatio vō q̄ fit ex mēbro apato cor/
poꝛe exn̄te pleno eſt ex rebus ledentib⁹multū.vn̄ ſi hoc
peccatum effugere voluerimus opꝫ nos totū euacuare
corpus:ꝛ poſtea redire habemus ad primū mēbrū eua/
cuandū.Et q̄a vnūquodq̄ꝫ mēbruꝫ pro maiori parte re/
perit̄ hēre ꝓprias vias:per quas euacuationē recipere
pōt:iō per eaſdē vnūquodq̄ꝫ cū idiguerit debemus eua/
cuare:ſicut cerebrū qđ pōt eūari ꝑ ſternutationē ꝛ gar/
gariſma.Et ſi feceris ita corpe exn̄te plectorico leſionē
inde hēbit īfirmus.Et aliqn̄ huic intētioni euacuādi ma/
teriā ante dictā alia adiūgit̄ intētio ſm q̄ ante dictū eſt
vt eſt fortificare mēbrū cū ſtipticis ꝛ frigidis vt ſupflui/
tates non recipiat:ꝛ hoc fiat corpe vacuo exn̄te.ꝛ ſi hoc
nō feceris nō erit tutū q̄n m̄ā nō redeat de mēbro igno/
bili ad nobile:ꝛ hec ē vna ex reb⁹ ex q̄bus apata curant̄
in p̄n°.Et ſi cauſa īfuſionis mēbri fuit ipſi⁹ caliditas intē
dendū eſt tunc vt remoueat̄ mala cōplō ipſius:remota
B vō cōplōne mala mēbrū debet ꝯfortari:ꝛ ſi remota non
fuerit cauſa:queadmodū illa q̄ ꝓpter morſurā alicuius
aīalis venenoſi fit tunc prius euacuandū eſt illud vene/
nū cū medicinis attractiuis aut vētoſis:ꝛ ſi humoꝛ affue
rit euacuetur.Et aliqn̄ ſignificatio ſumpta ab iſtis eſt ſe/
cunde intētioni ꝯria:hoc eſt apatis eūatio:ꝛ q̄nq̄ꝫ nō eſt
ꝯtraria.Exēplū ꝯtrarie eſt.vꝫ.quādo remotio cōplōnis
calide fit cū medicinis fridis:q̄a eūatio nō fit niſi cuꝫ me
dicinis reſolutiuis.Exēpluꝫ nō ꝯtrarie eſt vt quādo cau/
ſa fuerit humoꝛ groſſus in mēbro:tunc due intentiones
fient vna:eo q̄ fient ſoluꝫ cū medicinis reſolutiuis.Sed
medicatio doloris ſm q̄ dcm̄ eſt:aut fit ꝓpter remotio/
nē ſue cauſe:aūt dando mēbro cōplexionē ꝯtrariā dolo
roſe:ꝛ hec fiūt cū medicinis q̄ ꝓprie ſunt in mitigādo do
loꝛem ſicut eſt pinguedo anatis ꝛ galline ꝛ oleum vitelli
ouoꝝ ꝛ ſimilia.Et aliqn̄ remoueret̄ doloꝛ per mēbri ſtu/
pefactionē.Hec eſt regula iſtarū triū itentionū ſuperius
narratarū.¶ Sꝫ fit ſm ordinē tēpoꝝ apatū:q2 ſꝫ pluri/
mū medicatio apatis in p̄mis fit eūone ꝛ repcuſſiōe ſup/
C ponēdo fridas ꝛ ſtipticas medicinas ſup apa.ꝛ illud qđ
magis neceſſe ē vt cauſa efficiēs remoueat̄ ē in apatib⁹
citi adueñt⁹:ſicut in apatib⁹ acutis q̄ ex cholā ꝛ ſanguine
ꝓueniūt.Sed ſcđa intētio eſt q̄ ipſius apatis poſt ſtatū
eūatio fieri dꝫ:ꝛ p̄ncipiū dꝫ eſſe cū medicinis maturati/
uis.Et ſi eūatio nō eſt ſufficiēs cum rebus reſolutiuis tūc
aperiat̄ cū medicinis corroſiuis aut cū ferro.Et maniſe
ſtum eſt q̄ ſi euacuatio fiet cū medicinis diſſolutiuis duꝫ
materia eſt in curſu:plus ad mēbrū apatum traheret̄ q̄ꝫ
poſſet eūari.ꝓpea neceſſe eſt vt poſt eūoneꝫ apponant̄
medicine repcuſſiue mixte cuꝫ paucis reſolutiuis:eo q̄
ſtiptice cōmittēt dolorē.Et quādo fuerit in ſtatu tūc me/
dicari dꝫ cuꝫ medicinis reſolutiuis ſoluꝫ:ꝛ intra iſta duo
tēpora vtenduꝫ eſt medicinis ex his duob⁹ mixtis:et iſte
medicine ſcient̄ in libro ſimplicis medicine.¶ Regimē
vō in apate calō male cōplōnis in p̄mis eſt refrigeratio:
eo q̄ cū īfrigidatione eſt etiā repcuſſio:ꝛ etiā q2 ꝑꝑ miti
gationē caloris curſus materie deſtruitur.Apata vō fri
D gida curari nō debent cum rebus frigidis niſi tranſacto
tēpoꝛe augmēti.q̄a caliditas non reſiſtit reſolōni hec eſt
intentio medicationis apatū inquantū ſunt apata.Dein/
ceps loquemur de apatibus ſm q̄ ſunt alicui mēbro ap
propriata ꝛ ab apatibus calidis principiū faciemus que
in mēbris fiunt intrinſecis ꝛ extrinſecis:ꝛ cum dico calā
intelligo etiā illa que ad ſaniē deducuntur.Et qn̄ fiūt in
p̄ncipalibus mēbris febris cū ipſis oritur:ſiue apa fue/
rit ſanguineū vel cholicū vel flegmaticū vl' melēcū.Sꝫ
flegmatica q̄ ad ſaniē nō ꝓueniūt ſunt ſicut tumores qui
dn̄r naſcētie.Et melīca que ad ſaniem non perueniunt
dn̄r ſclirotica ꝛ cancroſa ꝛ raro fiunt in membris intrin

ſecis ꝛ qn̄ fiūt icurabilia ſunt:eo q̄ idigēt fortib⁹ medici/ E
nis quas intrinſeca mēbra tolerare nō ꝑnt:eo q̄ hoꝝum
cura nō fit niſi cū ferro:qm̄ talia apata nō reſoluunt̄ niſi
poſt lōgitudinē tēpoꝛis:ꝛ tūc vtus īfirmi iam defecta eē
reperit̄:ꝛ ꝑꝑ hoc he curationes nō fiūt niſi cū fuerint in
mēbris extrinſecis.¶ Et dicamus q̄ apata inquātū ſunt
apata requirunt cum ſuis medelis intentiones tres ſu/
pradictas.Sed diuerſificant̄ in his tribus ſuis ſpecieb⁹
ſm magis ꝛ minus.Nā apata cholīca in p̄mis egēt refri
geratione multa cū violā.ꝛ cū viriditate illa q̄ ſup aquas
reperitur:ꝛ cuꝫ vua canina:ꝛ cuꝫ cera inſuſa ꝛ malaxa/
ta cū frigidis ſiccis ꝛ humidis ꝛ his ſimilibus.Sed ſan/
guinea cū refrigeratione ſtipticis egent niſi adſit doloꝛ.
ꝛ ſi doloꝛ adeſt ſunt miſcēda mitigātia.Sꝫ flegmatica ꝛ
melīca modica idigēt refrigeratiōe ꝛ repcuſſiōe:q2 debi
F leꝫ motū hn̄t.¶ Intētiones cōuicte in apatib⁹ gr̄a mem
broꝝ in q̄bus ſunt:ſunt hic narrāde:eo q̄ in his maxime
cadit ꝓuiſio.Et maxime ſi fuerit in mēbro principali.Et
dicimus q̄ eūatio q̄ per flobotomiā fit ꝓpter apoſtema
alicui⁹ mēbri intrinſeci dꝫ recipi a colligātia mēbri et a
loco ſuo:eo q̄ quādo nō poterit fieri euacuatio in mē/
bro leſo:tunc dꝫ fieri per mēbrū cōicans ei ꝛ magis pro
pinquū:ꝛ ſint meatus de vno ad aliud rectū:aut rectio/
ni ꝓpinquū:ſicut in mēbris inferiorib⁹ flōmia baſilice va
let.ꝛ in apatib⁹ capitis pectoris ꝛ pulmonis cephalice
valet flōmia mediane oībus valet mēbris.Et ſi indiget
flōmia ꝓpter epatis apa in apertione baſilice dextre ca
dit ꝯſideratio.q̄a Gal.dicit in libro de ige.ſanita.q̄ dex/
tra in apate epatis flōmet̄:ꝛ ſiniſtra in apate ſplenis.ꝛ
in ſermonib⁹ ſuis vniuerſalib⁹ cōtrariū ponit.Et tu ſcis
q̄a in eūatione apatū due res intēdunt̄.Una eſt euacua/
tio materiei mēbroꝝ cum ipſo cōmunicantiū.Alia eſt vt
fiat declinatio humoꝝ ad partem oppoſitā ſicut natura
facit quādo creticat apa epatis per fluxuꝫ ſanguinis ex
nare dextra:eo q̄ illa eūatio cōprehēdit oppoſitionē et
cōicationē.Sed in flobotomia baſilice in apate epatis
ex dextro latere nō eſt niſi vna intētio:hoc eſt cōicantiū
euacuatio.ꝓpterea q2 eſt ſm dimenſionē corporis que
ſm latitudinē exiſtit:eo q̄ dimēſiones oppoſite ſunt ſex.
vꝫ.due latitudinales:ꝛ eſt ſm dextrū ꝛ ſiniſtrū:ꝛ due lō/
gitudinales vt ſuperius ꝛ inferius.ꝛ due ꝓfunditatis vt
ante ꝛ retro.Et hoc ideꝫ faciendū eſt in apoſtematibus
ſplenis ꝛ pectoris:qm̄ quando apoſtema fuerit in parte
dextra flobotomamus baſilicā ex parte ſiniſtra.ꝛ ſi fue/
rit in ſiniſtra flobotomamus econtrario.Epar vō cum
ſit in vna dimenſione vel extremitate dimēſionis latitu/
dinalis.ergo neceſſariuꝫ eſſet vt flobotomia fieret per
aliā partē.ꝛ hic baſilice lateris ſiniſtri:q2 in ea cōtinuet̄
cōicatio ꝛ oppoſitio:ꝛ qn̄ nos intēdimus facere euacua/
tionē:cōicationē:ꝛ oppoſitionē cōtinētem:tūc inuatius
eſt ꝑ oppoſitū trahere m̄am q̄ꝫ qn̄ vnum itēdimus ſolū.
ergo cū fuerit neceſſe totū euacuare corpus:ꝑꝑ hui⁹ ne/
ceſſitatē:tūc eſt neceſſe habere ambas intētiones.Sed
qn̄ nobis ſufficiet ſolū mēbrum apatū euacuare:tūc no
bis vna ſola ſufficiet intētio.ideo in maiori parte:qn̄ in/
tentionē habuimus in talib⁹ locis faciemus attractionē
ſine eūone remouētē:ꝛ tunc poterit fieri cum membruꝫ
H euacuatione indiget:ꝛ nō totū corpus.Et poteſt aliquā/
do eſſe:vt p̄ria intentio ſufficiens ſit ſilr̄ in aliquo loco:ꝛ
fiet hoc ſolū tpe ſtat⁹ apoſtematis ſicut minuit̄ ex vena
lingue in ſquinātia facta.nam ſi poſſemus mēbruꝫ pro/
prium flobotomare cōueniēs eſſet:eo q̄ nō ſit timēdus
materie curſus.Sed tēpus augmenti aggregat res am/
bas:q2 ſi nō curaremus niſi cōmunicationē ꝛ nō oppo/
ſitionē plus traherem⁹ ad apata q̄ꝫ euacuaret̄ ſicut in eo q̄
medicinis vtitur diſſolutiuis aperitiuis ante euacuatio/

13° di.3ª.c. 3°4° đ ige. c.6.ꝛ in li° đ antiſpaſi 25° de ige. c.3.ꝛ 2° de feb. ad Glauconē ca.3° ꝛ 8°. Opio Ga. đ flōmia ē diuerſa.vide 4.c.c.3° max°.f.86. co.4. ꝛ.12ª ꝛ.25ª.ptic. afforiſ.rabbi Moyſi i G p̄n°.ꝛ ānotatiōes i ꝑ trac.t.16. c.3.

I nem: qa trahit de ſanguine ad mēbrū pluſq̄ȝ diſſoluat.
Et ſimiliter due conſiderantur intentiones in paſſione
vulue quando diminuimus de ſaphena: q̄uis ibi non ſit
oppoſitio niſi per longitudinē leui dimenſione. Et ſimi-
liter cum ventoſis in egritudinibus oculoꝝ in fontanel-
la colli: ꝛ in fronte in paſſionibus occipitij capitis. Sed
minutio vene que vocatur ſcylos in egritudine ſplenis
a parte ſiniſtra non cōprehendit niſi cōmunicationē: ꝛ ſi
volumus materiā deriuare ad partē oppoſitaȝ fit illud
in apoſtematibus pectoris ꝛ ſtomachi ꝛ occipitij capitis
ligando extremitates pedum ꝛ manuum. Et propterea
prohibetur in apoſtematibus vulue omnino euacuare
cum prouocantibus menſtrua. Et ſimiliter in apoſtema
tibus epatis cum prouocantibus vrinam: ꝛ cum medici
nis laxatiuis: quoniā cum talibus nō fit deriuatio ad op
poſita: ꝛ qa īpoſſibile videtur eſſe q̄ quādo tales medi-
cine tranſeunt ſuper apoſtematibus quin eis relinquāt
leſionē: ꝛ iam diximus q̄ hec eſt vna ex rebus augmen-
tantibus apoſtemata: ꝛ ſimiliter ꝓhibitum eſt euacuare
apoſtema ſtōchi cum medicinis laxatiuis: ꝛ gargariſmū
K in apoſtematibus gule: oris: ꝛ palati: ꝛ eodem modo om
nino ꝓhibitū eſt ꝓuocare vrinam in apoſtematibus re-
num ꝛ veſice. ꝛ h̄ oīa non ſunt prohibita niſi donec ipſa
apoſtemata fuerint in augmēto. Sed quādo fuerint in
ſtatu non eſt malū vti talibus quoniaȝ habent vigorare
euacuationē membri apoſtemati: q̄uis noui practici fa-
ciāt talia abſq̄ȝ alia ꝓuiſione ꝛ deliberatiōe. ¶ Propte-
rea cōſiderandū eſt in apoſtematibus auriū partis dex
tre ꝛ ſiniſtre in quo latere flobotomia ſit facienda: quia
manifeſtū eſt q̄ cephalica in primo illo apoſtemate flo-
botomari debet. Et videtur q̄ ſi eſt apoſtema in aure ſi-
niſtra non debet minui de manu ſiniſtra: quia cephalica
dextra aggregat cōmunicationē cum attractione ad cō-
trariā partē: qa eſt infra longitudinis extremitateȝ: naȝ
mediū non eſt extremitas: qa non eſt credendū. ꝛ maxi-
me in corporibus plenis vt ſanguis non ab aure ſiniſtra
trahatur ab extremitate dimenſionis latitudinis oppo-
ſite: ꝛ quādo euacuamus cephalicā ob hoc eſſet melius
vt flobotomia fieret in p̄te dextra: qa he due res aggre
gant: vna eſt cōmunicatio: alia eſt oppoſitio ſm̄ duas di
menſiones: eo q̄ iſte operationes opponunt ſm̄ longi-
tudineȝ ꝛ latitudinē: ꝛ ſi poſſe eēt deſiderarem̄ vt quā-
do attrahere volumus vt ibi omnes exiſterent opera-
L tiones: ꝛ maxime quando eſt repletio ſm̄ vaſa.

¶ De euacuatione membrorum principalium. Cap. 30m.

ET DEBES ſcire q̄ in eūatione mēbroꝝ prin-
cipaliū penitus neceſſarie ſunt due euacuationes:
vna eſt flōmia: alia eſt pharmacia ob hoc qa illa
āpata ſm̄ plurimū nō ſunt vnius humoris: ſed in
illis aggregatur malitia quantitatis cum malitia quali-
tatis. Sed tamen in euacuatione tu debes ſuper humo
rem dominantē ꝓuidere. Et Raſis teſtificatus eſt qa me
dici ſui tēporis faciebant pleureticis ſolum minutioneȝ
ꝛ moriebantur. Sed ſignificatio ſecunde intentionis ex
apoſtematibus habita ſm̄ mēbra in quibus ſunt facile
non eſt: ꝛ maxime quādo refrigeratione indiguerit: pro
M pterea qa apoſtemata epatis ꝛ oris ſtōchi nō ꝯueniēter
medicinas actu frigidas recipiunt: immo neceſſe eſt vt
actu ſint calide: q̄uis frigide potētia exiſtant: ſicut oleuȝ
cydonioꝝ ꝛ oleū myrtinū: ꝛ aliquādo eis potētia calidis
vtemur: ſicut oleū maſticis ꝛ abſinthij: ꝛ hoc facimus vt
virtutē conſeruemus iſtoꝝ membroꝝ ꝓpter neceſſitatē
corporis ex iſtis mēbris. Et cerebrum etiaȝ non ſuſtinet
medicinā multū actu frigidā: ꝛ quādo inducit neceſſitas
rei ad vtendū ea miſcendum eſt cum ea medicina vt ip-
ſam ad profundum ducat: ſicut facimus miſcendo acetū

cū oleo ro. ꝛ hoc nō fit ꝓ cauſa cerebri cū ſit frigidū: ſed vt N
facilius p̄ craneū ꝛ ſuas cōmiſſuras ad medullā cerebri
ꝑuenire poſſit: ꝛ hoc nō requirit ꝓpter primā qualitatē
ſed ꝓpter ſcđam. Silr̄ ꝛ oculi ꝓpter ſenſibilitatē multā
quā hn̄t debēt ꝯſeruari a rebus fortiſſimis ꝛ mordicati-
uis: ꝛ albumē oui ſupponit: eo q̄ res multas bonas in
ſe h̄ȝ aggregatas. naȝ remotū eſt ab omni mordicatiōe:
ꝛ lippitudinē abſtergit: ꝛ tēperate frigiduȝ exiſtit: ꝛ figit
ſupra ꝓpter ipſius viſcoſitateȝ: ꝛ lac nouiter a mamillis
mulſuȝ aliquas ex iſtis ꝟtutibus h̄ȝ: ꝛ ſup hoc h̄ȝ virtutē
digeſtiuā. ¶ Et aliqn̄ ꝯſiderantur āpata ex parte mēbri
in quo ſunt p̄ aliū modū vt nihil repercuſſiuū vel refri-
geratiuū ſup mēbrū ponat hoc eſt qn̄ āpata ſūt in locis
mēbroꝝ pꝛincipaliū purgatiuis vt qn̄ ſit poſt aures aut
ſub aſcellis: aut inguinibus: qm̄ qn̄ iſta āpata generātur
in his locis ꝛ ipſa refrigerabis timendū eſt ne ad mem- O
bꝛuȝ redeant pꝛicipale: quēadmodū illud qđ fit poſt au-
res ad cerebrū: ꝛ illud quod ſub aſcellis ad coꝛ. ꝛ maxie
illa apoſtemata que procreantur per viā criſis omnino
ab infrigidatiōe ipſius abſtinere debemus: eo q̄ ꝑꝑ has
actiōes materia redire poſſet ad mēbra pꝛicipalia quē-
admoduȝ fugimus repercuſſionē apoſtematis pulmo-
nis: eo q̄ cordi vicinus exiſtit. Iſte autē ſunt demōſtra-
tiones recepte a mēbris: ſm̄ predictas duas intētiones
in curatione āpatū. ſ. remouere cauſaȝ ꝛ īfrigidare malā
cōplexionē ꝓuenientē ab eadē: q̄uis intētio ſecūda col
ligantiā habeat cū prima: eo q̄ frigida ſunt repercuſſiua.
Et qđ dcm̄ eſt ſemp meminiſſe opȝ hoc eſt vt apoſtema-
tibus mēbroꝝ pꝛicipaliū q̄ ſunt ſicut epar ſtōchus cere-
brū ꝛ ſplen. eo q̄ iſta mēbra operationeȝ faciūt cōeȝ toti
corpori: ꝛ habēt colligantiā cū corde: ꝛ ꝓpter hoc eoꝝ vir
tutes ꝯſeruare d̄bemus miſcēdo ſemp ſtiptica ꝛ aroma- P
tica cū reſolutiuis. Et diſſolutiua ſunt ſicut emplaſtra q̄
fiunt cum medulla panis: oleo oliue ꝛ melle. ſtiptica vo
cū aromaticitate ſunt ſicut abſinthiuȝ maſtix ꝛ cydonia.
¶ Et dcm̄ eſt q̄uis a me non ſit bn̄ ꝯceſſum q̄ qn̄ āpa in
gibboſitate epatis exiſtit: q̄ euacuari debet per ꝓuocā-
tia vrinā. ꝛ qn̄ in ꝯcauitate exiſtit p̄ pharmaciā: ꝛ iſta me
dicamenta a cōicatione mēbroꝝ accipiuntur. Et ſcias q̄
medicine vrinā ꝓuocātes fortes eſſe debēt: ꝛ ꝑꝑ loci re
motionē inueniēdo debilitant: eo q̄ in epate alterant:
ſed que euacuant per cōcauitatē poſſe tn̄ nō opȝ q̄ ha-
beāt. Et iſte modus credēdus eſt in oibꝰ mēbris ad q̄ ve
niūt medicine cū multa digeſtiōe ſicut eſt pulmo cui ca-
ſus iſte ſeruatur. iſta ſignificatio eſt ſumpta a loco mēbri.
Et medicie ꝓuocātes vrinā in egritudibꝰ epatis oppilo-
nes apiūt: ſicut eſt abſinthiū ꝛ eupatoriū. nā ille due ꝓ-
prietatē hn̄t in epate quēadm̄ ſcolopendria in ſplene: ꝛ
cortex capparis. Medicine vo q̄ facilr̄ ſoluūt ventrē in
āpatibus ꝯcauitatis epatis ſunt ſicut aq̄ alubleb ꝛ char
tami. Sȝ eūatio ſplenis p̄ pharmaciā exiſtit. Et ſi āpata
iſta inueterant: tūc fortioribꝰ īdigemus medicinis ſoluti-
uis: eo q̄ mēbroꝝ iſtoꝝ natura eſt vt in fine indurent in
eis āpata: ꝛ maxie calida: ꝛ hoc maxie accit epati: ꝑꝑ vi Q
ſcoſaȝ ꝛ ſpiſſaȝ ſubam. ꝛ ēt in renibus āpata indurantur
ꝑꝑ duritiem ſue ſubē. ꝛ in ſplene ꝑꝑ groſſiciē ſui nutri-
menti: ſed ſplen ipſe rare ſubſtātie eſt. Sȝ medicine que
ſunt fortis reſolutionis in p̄dictis apoſtematibus ſunt ſi-
cut radix lilij celeſtis: hyſſopus: cētaurea: ꝛ ariſtologia
rotūda: ꝛ his ſilia: ꝛ hoc fieri debet poſt fractionē coꝛuȝ
ſiccitatis cū radice ligritie. ꝛ his ſimilibus. ¶ Et ſcias q̄
neceſſe eſt vt quātuȝ eſſe poteſt vites ne iſtoꝝ mēbroꝝ
āpa ad ſaniē perducas: ꝛ maxie apoſtema pulmonis: ob
hoc qa ſi perducis ipſuȝ ad ſaniem ꝑfectā curationē nō
habebit: qa aut indurabitur: aut eger perdetur: ꝛ medi-
catio apoſtematū qn̄ cuȝ ſanie aperiuntur ingredit or-

dinem

A dinē medicationis vlcerū. Propterea ſcias vnū q̄ pro-
priū eſt mēbris apatis ſubtilē cutē habētib⁹: q̄ ab ipſoꝝ
pncipio penitus ſanies reſudat ex eis: ⁊ propterea ↄue-
niēs eſt ab ipſoꝝ pncipio in ſuis medicationib⁹ adhibe-
re abſterſiua vt mōdificent meatus: ⁊ ſi in ſanie ipſa groſ
ſicies fuerit miſcēde ſunt res inciſiue: ⁊ talia mēbra ſunt
ſicut pectus: ⁊ pulmo: epar: ſtomach⁹. ꝓpterea neceſſe
eſt vt iſta abſterſiua ab oī mordicatiōe ſint exēpta: ⁊ iſte
res ſunt ſicut aq̄ ordei: ⁊ pultes furfurū cōdita cū amyg-
dalis amaris: ⁊ ſemine melonis: ⁊ clarum atriplicis cuꝫ
oxyzaccara. in apate epatis ꝓpriū exiſtit. ſcariole qdem
loco atriplicis poni pñt. In apatibus v̄o pectoris ⁊ pul
monis res in quibus ponit acetū ſunt fugiēde: vt multū
nocive. Et medicine q̄ eis ↄueniētes exiſtūt ſunt capilli
B veneris ⁊ ligritie: ⁊ ſyrup⁹ viol. ⁊ ēt ſemina melonis ſunt
optima in iſto caſu: ſꝫ medicatio apatū q̄ in iſtis ſunt mē-
bris eſt alia iquātū ſunt in talib⁹ mēbris q̄ꝫ iquātū apata
exiſtūt: pp hoc: q꜡ ēt declinationis tpe eoꝝ medicine ab
aliq̄ ſtipticitate nō denudant: ⁊ in pn⁹ abſterſiuis. Et qñ
apata ſunt in inferiorib⁹ itestinis ſm noſtrā intentioneꝫ
cliſteriora ſunt meliora: queadmodū ſi in ptib⁹ ſupiorib⁹
fuerint exhibite res per os ↄueniētes eſſe vident: ⁊ hec
ſignificatio ſumit ab intētione loci. Sed in apatib⁹ gule
oīno vtimur medicinis reſolutiuis ⁊ ↄglutinatiuis vt ad-
hereāt locis in ſuo trāſitu: ⁊ etiā ponēda ſunt narcotica
trāſglutiēdo ea paulatine: vt diu in trāſitu habeāt pma
nere. In apatib⁹ v̄o cerebri in declinatiōe neceſſarie ſūt
fortes medicine. ⁊ maxie qñ ſunt de nā declinātes ad fri-
ditatē: queadmodū ſunt flegmatica: ⁊ tales medicine ſūt
ſicut oleū de caſtoreo ⁊ ſilia: ⁊ hoc nō reqrit niſi pp regi-
men mēbri: q꜡ eſt p ſe humidū ⁊ paſſiuū: ⁊ qdā euacuant
mām huius apatis cū vētoſis poſitis in pte cerebri poſte
C riori. ſed talis eūatio eſt timēda: eo q̄ forſitan in corpore
exiſtit ſupfluitas q̄ per ventoſaꝫ ad mēbrū apatū pote-
rit ↄuenire. ꝓpter hoc talis cura nō eſt faciēda niſi cū ſe-
curitate habebim⁹ q̄ humores nullaten⁹ ad locū diſcur-
rere poſſint inde. Sed hec medicatio in pncipalib⁹ mē-
bris ē piculoſa. ¶ Hucuſqꝫ docui breuiter medicationē
mēbroꝝ apatū inquātuꝫ apata ſunt in talib⁹ mēbris ad-
iuncta cū medicatiōe inquātū ſunt apata: ob hoc q꜡ me-
dicatio apatū inquātū in mēbris officialib⁹ exiſtunt: non
niſi iſtis modis cōplet: q꜡ medicatio q̄ in carne ſimplici
exiſtit nō eſt neceſſarie vt agat: niſi inquātū ſunt apata.
Sed in multis iſtoꝝ apatuꝫ nō indigem⁹ ↄſideratione in
cauſis efficiētib⁹ ipſa: ſicut ſunt apata facta in carne mol
li cauſa rerū extrinſecarū: ⁊ corpus mūdū extiterit: ſuffi-
cit in cura ipſoꝝ apoſtematum oleum calidum ſolum.

¶ De cura apoſtematum frigidorum: ⁊ aliorum apoſtematum ſpecialium. Cap. 31ᵐ.

ET DEINCEPS volumus loqui de apatib⁹
frigidis q̄ ſaniem nō faciunt: ⁊ de formica deambu
latiua: ⁊ de carbunculis q̄ fiunt in aere peſtilentia-
D li. Et dicamus q̄ apata mollia q̄ fiūt de flegmate nō mul-
tum groſſo multoties ex epatis errore fiūt: ſicut illa que
fiunt in extremis in hipoſarca. Et hoꝝ medicatio ꝓcedit
ſm modū medicationis eius a quo generant: ⁊ ſufficit vt
vngat oleo roſato cū aceto ⁊ ſale. Et ſi multa illic ſpar-
gat mā ꝓdeſt eūare mēbruꝫ ab illa materia: ⁊ vti rebus
calefactiuis ⁊ deſiccatiuis: ⁊ eūone cū expreſſione mem
bri: hoꝝ medicatio nō facilis eſt. Et ſufficit ſpongia infuſa
in aceto ⁊ aq̄ ſalſa: q̄a ſpōgia hꝫ ſiccare: ⁊ ſtipticitatē fa-
cere: eo q̄ ſapit nām maris: ⁊ acetū deſiccatiuū ⁊ inciſi-
uum exiſtit. Que v̄o ſunt de groſſo flegmate embrocari
debēt cū ſpōgia in aceto iſuſa: mixto cū alumine: cinere:
⁊ ſale: ⁊ dꝫ ſpōgia ligari ſup mēbrū: queadmodū fiunt li-
gature ſup mēbrum fractū. ¶ Sed apata dura q̄ ex hu-
more fiūt groſſo debēt emplari cū medicinis mollifican E
tibus: ſicut cū medulla cruris arietū: aut vituli cū modi-
co armoniaco: ⁊ iſta ⁊ ſimilia vtilia ſunt: quia medicine
multū reſolutiue reſoluūt ſubtile: ⁊ groſſum petrificant:
⁊ querit h̄ cōpoſitio in qua ſunt reſolutiua ⁊ p̄paratiua
ad reſoluendū: eo q̄ oēs ptes apatis nō recipiūt reſolu-
tionē equalr̄ ſꝫ vnū modū. ⁊ aliquādo cū iſtis medicinis
miſcent medicine fortis reſolutionis: ⁊ melius oium eſt
acetū: qñ cū iſtis medicinis miſcet: ⁊ hoc fit raro: q꜡ indu
rant apata. ¶ Et Gal. hic laudat fumigationem lapidis
marcaſite vel molaris ſupſparſo aceto: ⁊ maxie in apa-
tib⁹ q̄ fiūt p neruos ⁊ chordas ad mēbra pncipalia. Ego
v̄o dico q̄ Gal. hāc medicinā nō laudat niſi qñ vt⁹ aceti
eq̄liter pdat calorē in ipꝫ mēbrū: eo q̄ eſt in ſubā aerea:
⁊ mēbra recipiūt ab ea: queadmodū recipiūt res q̄ ma- F
turant in medio aere: q̄ equalē hñt maturationē. Si au
teꝫ q̄rat a Gal. vapor iſte fit a calore ipreſſo in lapidib⁹
iſtis: ⁊ q̄re pp naturā lapidis eideꝫ ↄuertat. Ergo quare
lapides nō terunt ⁊ ponunt cū aceto calido ſup apoſte-
ma induratū. Et q꜡ cū fuerit in ſplene acetū ſuppoſitū in
oibus ſuis medicinis ſemp laudabile exiſtit. ꝓpterea q̄a
hoc mēbrū ē rarū: ⁊ nō accidit ei duricies niſi gr̄a groſſi
nutrimēti ex quo nutrit. Et acetuꝫ aſſimilat huic mēbro
in tota ſui ſubā: eo q̄ ſuū nutrimētū cōplexioni aceti aſſi
milat: ⁊ hec eſt medīa. ⁊ iō potiones q̄ in purgatiōe ſple-
nis dant nō debēt ab aceto p̄uari: q꜡ ipſuꝫ eſt ei cibus et
medicina. Et nō ſufficit in apatib⁹ duris q̄ fiūt in ſplene
emplaſtrare de foris ſolū: ſed indigēt etiā p os recipere
q̄ hñt reſoluere duriciē eius ⁊ ipſius oppilationē aperi-
re: ſicut eſt radix capparis ⁊ ſcolopēdria cū aliqb⁹ ſpe- G
cieb⁹ aromaticis. ¶ Sed apatibus in epate duris acetū
ꝓpinari nō dꝫ: eo q̄ paratū eſt duriciē magnā recipere:
ſed cura eius eſt cum reubarbaro: ſpica nardi: ⁊ aſſara
baccara: coſto: ⁊ ſquināto: ⁊ ſimilib⁹. Et dura apoſtema-
ta epatis ad curandū multuꝫ difficilia ſunt: ⁊ maxime ſi
fuerint multū inueterata: ⁊ vl̄r in hydropiſim inducunt.
¶ Sed ſcrophule ſunt apata dura in carne molli gene
rata: q̄ extra eis fiūt ex flegmate ſubtili curari debēt cū
medicinis diſſolutiuis ⁊ mollificatiuis: ⁊ q̄ fiūt ex flegma
te groſſo cū medicinis purgatiuis: ⁊ cū apitiuis ⁊ cū fer-
ro incidi. ſed hoc fieri dꝫ magna p̄meditatione ⁊ timore.
¶ Et ſilr̄ veruce ⁊ nodoſitates trib⁹ curant modis: aut
diſſolutiōe: aut putrefactiōe: aut iciſiōe ⁊ qbuſdā neceſ-
ſarie ſunt oēs tres: ⁊ qbuſdā vna: ⁊ qbuſdā due. Sꝫ q̄ it⁹
in corpe oriunt curant cū medicinis aromaticis mixtis
cū apitiuis ⁊ mollificatiuis: ⁊ ſūt oīno difficilis curatiōis.
¶ Formice v̄o due ſūt ſpēs ambulatiue. vna cutē corro
dit ⁊ icedit iteri⁹ ⁊ alia veſiculas hꝫ puas q̄ milio aſſimi-
lant: ⁊ ꝓpterea miliaris appellat. Sꝫ ambulatiua q̄ fit H
ex hūore cholico ſubtili dꝫ curari cū medicis illū hūorē
eūantib⁹ ſic ſcamonea cū ſero caprino ⁊ ſupponēde ſūt
ſup⁹ medicie q̄ deſiccēt ſine mordicatiōe ⁊ refrigeratiōe
ſic ſolatrū ⁊ memithe ⁊ ſilia. Sꝫ miliaris eo q̄ fit ex ad-
mixtiōe flatis cū chola: ⁊ ꝓpterea ei⁹ mā deberet eūari
cū medicis illos hūores purgātib⁹. ¶ Carbūcul⁹ v̄o eo
q̄ p maiori pte fit in aere peſtilētiali ebulit ſanguis ⁊ pu
treſit: ⁊ ꝓpterea de neceſſitate iducit febres peſtilētia-
les. Medicatio v̄o illarū fieri dꝫ cū ambab⁹ ſpēb⁹ eūonis
vt flobotomia ⁊ pharmacia. Et in hac febre non ſufficit
medicina vnū tm̄ purgās humorē: ſꝫ medicina oēs pur-
gans humores ſicut pillule chochie Raſis in qbus itrāt
ſticados: ⁊ maſtix: ⁊ ſcamonea p̄parata: ⁊ collogntida ēt
p̄parata eē dꝫ eo q̄ corpa taliuꝫ recipiunt putredinē in
oibus humorib⁹: ⁊ talia in hac egritudine multuꝫ vtilia
exiſtūt. Et ſupponēde ſunt oēs res q̄ ſine mordicatione
exiccēt ⁊ vt corroſioni reſiſtant: queadmodū eſt emplīm

I factũ ex farina ordei: ⁊ indico: ⁊ lingua arietis que plantago noiaṫ. Et dabis ei ēt aliquãtulũ ꝺ theriaca magna ꝙ arabice dꝛ alfaruch. ⁊ oĩa empl̃a ꝙ ſupponunṫ debēt ꝯfici cũ aq̃ ro. Et Gal. cõmēdat trociſcos andaracaron ſup ipſos more empl̃i: ⁊ ſiľr oēs trociſcos hñtes ſtipticitatē. Et h̃ nõ ſint res repcuſſiue ſupponēde: ne mã reuertaṫ ad mēbra ṗncipalia: nec apitine: ne putrefactionē iducãt. ¶ Sꝫ cãcroſitas mĩtotics cũari debēt ex humore ipſo generãte: ⁊ ſupponēde ſũt medicĩe deſiccatiue ſine mordicatiõe: queadmodum mineralia exiſtũt: vt ē calx: plũbũ: ⁊ cadmie auri: ⁊ hoꝝ ſĩlia. Propterea qꝛ pp maloꝫ q̃litatē quã hñt pp paucã mordicationē cito corruptionē recipiũt ob hoc qꝛ ſiũt ex cholͣa aduſta ꝙ ſup terram ſparſa ad modũ aceti bullit. Et hec paſſio ſanationeꝫ nõ recipit niſi a ṗn°. ſꝫ ſi inueterabiṫ icurabilis efficieṫ. ꝑpea

K qꝛ medicine locales ſufficiētes nõ ſunt ⁊ iciſio poľis non eſt: qꝛ neruos ꝯtinet ⁊ arterias: ⁊ ſi inciduṅt iſta mēbra nõ eſt tutũ qn corpus ꝑdaṫ. Et ipoľe ſiľr exiſtit iſta apoſtemata cum corroſiuis remouere: ⁊ ſi fuerit tale apa in mēbris ṗcipalib⁹ eius cura impoſſibilis exiſtit. Hec ſunt curationes male cõplonis mãlis ⁊ nõ mãlis. ¶ Et ſcias ꝙ apata ꝙ ſiũt in mēbris ṗncipalib⁹: ⁊ febris aliquãdo ſine medicatione ſanantur: ⁊ ſufficit in hoc opus nãe: et ꝓpterea multos inuenies cõplones hñtes denſas: qui ex fortib⁹ egritudinib⁹ euadunt ſine medico ⁊ medicina: ſicut barbari ⁊ arabes: ⁊ qui in deſerto habitant. ⁊ hoc fit: qꝛ aliquãtulũ cũ brutis aſſimilationē hñt: ⁊ ꝓ maiori ꝑte hoc accidit illis qui cõplexionē hñt effrenē. Sed qñ medicine cõponunṫ ſm auctoꝝ dicta: tũc adiuuant naturã tpe breui: ⁊ bonũ finē cõſequunṫ: qꝛ bonã hñt determinationē ⁊ minime violētã. Sꝫ qui ſolũ ꝑ nãm ex fortib⁹ egritudinib⁹ curanṫ in fine remanēt in egritudinib⁹ ꝯ tēporanee dñr: ſicut mihi accit qñ egrotaui cũ f. breui

L fortiſſima: ⁊ creticaui ex illa ꝑ apa in articulis: eo ꝙ mihi neceſſaria adminiſtrata nõ fuerũt: quare remanſi arteticus ⁊ podagricus ⁊ adhuc ſum. ¶ Et ſunt egritudies quarũ correptio nõ ſufficit a nã niſi ꝑ medicinas inueniṫ: ⁊ in hoc medicine potētia declaraṫ. Et ſunt aliq̃ egritudines ſicut ſũt febres ⁊ apata qb⁹ nã ⁊ medicine ſufficiētes nõ exiſtũt: ſꝫ ſi euadũt ꝑ accñs euadũt ſic in reb⁹ nãlibus aliqñ extremitates ſiũt: tñ ꝺ raro ꝯtigētib⁹ h̃ exiſtit: ſicut vlceratio pulmonis ⁊ ſiľes. Sic ergo finis iſtius ſcie in ꝓpoſito hñdus eſt ſm plus: hoc eſt ſm egritudines pluримas: ⁊ plura idiuidua: ⁊ plura tpa: ſicut hoc ideꝫ accit hoib⁹ in mechanicis artib⁹: qꝛ aliqñ ſequiṫ artifex intentione: ⁊ aliqñ ab ea priuaṫ: ⁊ cã illoꝝ ſunt media ꝙ in illa arte cadũt: ſicut maris nauigiũ: agricultura. Et ꝑpea dixi in diffinitiõe: qa medicia ē ars mechanica: ⁊ mlťi ex h̃ mirabanṫ: ⁊ ipſi ignorauerũt qd dixeriꝫ ſup 2° phyſicoꝝ. de mechanicis artibus. Hic cõpletus eſt ſermo de mala complexione materiali ⁊ non materiali.

Ptio hui⁹ ca. I.

¶ De ſolutione continuitatis. Cap. 32^m.

M DEINCEPS volum⁹ loqui de egritudine ſolutionis continuitatis. Et dicimus ꝙ continuitatis ſolutio poteſt accidere vnicuiq; cõſimili mēbro: qñ vo fit in carne dꝛ inciſio: ⁊ quãdo in oſſe dꝛ fractura: in neruo punctura: ⁊ ꝙ in arterijs dꝛ ſciſſura. Et indicatio iſtius ſpeciei egritudinis ſignificationē hꝫ vniuerſaleꝫ ⁊ ꝑticularē ſm mēbroꝝ ꝯditiones: ⁊ nos ab vľi intentione ſermonē incipiemus. Et dicimus ꝙ ꝯtinuitatis ſolutio in eo ꝙ ſolutio ꝯtinuitatis exiſtit ſimplex abſq; alicuius alterius egritudinis ſocietate eget ſolũ vna intētione: ⁊ in plurib⁹ hec ſolũ ligatura curaṫ: ⁊ aliqñ cũ ligatura ⁊ alijs ſuſtentamentis: ſicut in fractura oſſiũ fit: ⁊ in multis mēbris: ⁊ quedã fractura indiget ſutura: ſicut in laceratione myrach fit qñ zirbũ eſt egreſſum. nã neceſſe

N eſt vt zirbus reducaṫ: niſi ſit corruptus: ꝙ ſi ſit corrupt⁹ oꝑꝫ vt icidaṫ: ob hoc qꝛ nõ eſt mēbrũ neceſſariũ: ſꝫ nimatiuũ. Sꝫ qꝛ hꝫ neruos ⁊ arterias ob hoc ipſas ꝑmo ligare debemus radicitus: ⁊ poſtea qꝺ corruptũ eſt icidere debes: ⁊ aliqñ inflat pp frigiditatē aeris: ita ꝙ tũc intus reuerti nõ pt: ⁊ tũc ſpõgia in aqua calida infuſa in manibus expreſſa ⁊ optime tēperata eſt ſupponēda. Et Gal. dicit ꝙ qñ feceris hoc ⁊ nõ ꝓfeceris: tũc de cute aliquid incidere debes: ſed maior pars huius artis ꝑdita eſt in hoc nro tpe. ¶ Sꝫ aliqbus vulnerib⁹ nõ ſufficit labioꝝ vulneris aggregatio vel ſutura: ſꝫ eſt neceſſe vt ponanṫ medicine deſiccatiue ꝙ deſiccēt vel ſugēt ſaniē ꝙ in partibus vulneris eſt locata. Sꝫ ſi cõiuncte fuerint partes hac nõ indigemus: ſed tunc medicine ſtiptice ⁊ exiccatiue ſunt neceſſarie. deſiccatiue enim ꝓpter exiccationeꝫ

O ſaniei: ⁊ ſtiptice ꝓpter cõiunctioneꝫ labioꝝ vulneris. Et ſcire debes ꝙ multa membra reperiunṫ: quoꝝ ſoľones cõtinuitatis minime ꝯſolidationē recipere poſſunt: ſicut ſunt inteſtina gracilia ⁊ diafragma: ⁊ oĩa membra ꝙ ſunt in vltima ſiccitate. ¶ Quãdo vo ſubſtantie carnis facta eſt ꝺpditio due cadũt intētiones: vna eſt diminute carnis reſtauratio: ⁊ alia eſt cicatricis creatio. ṗma intentio cõpleṫ qñ mã ad mēbrũ veniēs in quãtitate ⁊ qualitate exiſtit ꝑfecta: hoc eſt ſanguis: ⁊ in ipſo mēbro cõplo ſit ſm ſuã cõueniētiã tēperata: ⁊ nã ſuo bñficio ſufficiēs eſt ad hoc ꝑficiēdũ abſq; medicinarũ adminiculo. Sed qa circa horã finis digõnis ad qõlibet membrũ currũt due ſupfluitates: quarũ vna eſt ſubtilis ⁊ alia groſſa: ⁊ fluxus harũ ſupfluitatũ ſepe gñationi carnis reſiſtit. ob hoc indiget natura auxilio medicinarũ ad illã humiditatē deſiccãdã ad hoc vt noua caro in vulnere nõ liqueſiat: ⁊ tales

P medicine ſunt carnis gñatiue: ⁊ harũ numerus eſt mult⁹ ſicut thus: farina orobi: ⁊ fabe: ⁊ ireos: oppoponacũ: ⁊ thutia: ⁊ iſtis medicinis vtimur ſm magis ⁊ minus. nam thus: ⁊ farina orobi: ⁊ fabe ſunt in gradu ṗmo gñatiõis

C carnis: ⁊ poſt iſta farina orobi: ⁊ ireos: ⁊ poſt iſta ariſtologia: ⁊ oppoponacũ. nã iſta in tertio gradu q̃ſi exiſtunṫ. Et harũ medicinaꝝ quãtitas ⁊ modus a cõplone mēbri: loco ſenſibilitate ⁊ ipſius nobilitate ſumunṫ: qa mēbro humido medicia carnis gñatiua eſt thus: ⁊ cõploni feminarũ ⁊ pueroꝝ: qñ vo ſicca cõplexio eſt thus ſufficiens nõ eſt: ſed neceſſe ē vt fortior apponaṫ: ⁊ orobũ ⁊ alia: qꝛ in membris fortis ſiccitatis caro nõ generaṫ niſi multũ per ſiccas medicinas. nã aurĩũ vulnera cũ parua exiſtũt ſananṫ cũ memithe ⁊ aceto. ⁊ ſi magna fuerint: tunc trociſci andarachăron vtiles exiſtũt. ⁊ ſi nõ ſufficiunt tũc neceſſaria eſt ſcoria ferri cũ aceto: ⁊ ſiľe eſt vulnerib⁹ gule. Et Gal. pp hoc dicit ꝙ cũ mēbrũ nãľr ſiccũ ad humiditatē ꝑuenit mēbri a ſua nã mlťũ eſt elongatũ. ⁊ ꝓpterea eget rebus exiccatiuis i eo gradu ad quē ꝑuenit mēbrũ iſtud vſus humiditatē. nam medicine non ſanant niſi qñ

Q ſunt in ꝯrio diſtēperate in eodē gradu in quo mēbrũ eſt

D diſtēperatũ: ita ꝙ ſi diſtēperatũ fuerit in ſcđo gradu humiditatis: neceſſe eſt vt medicina diſtēperata ſit in ſcđo gradu ſiccitatis: ⁊ nõ ſunt humectãda vulnera ꝙ ſunt in mēbris ſiccis eq̃li humectatiõe ei⁹ qꝺ i mēbris humidis exiſtit. Sed eſt neceſſe ſm plurimũ: vt per cõparationē exiſtat. ꝑpea qꝛ corruptio ⁊ putrefactio ſiccis mēbris accidit antequã humectationē humidis mēbris eq̃leꝫ recipiãt. ꝙ ſm nãlem ꝓbiam: dicim⁹ ꝙ cã hui⁹ nõ eſt niſi difficultas mēbri ſicci: ⁊ groſſa ſupfluitas ꝙ in eo exiſtit: ſicut ꝙ dictũ eſt ꝙ ſiccitas eſt difficile paſſibilis. Et hui⁹ ratio ſiľis eſt rõni iuuenis ⁊ ſenis ſicut ſupius ꝺterminauimus. Et via qua cognoſcit medic⁹ ꝙ medicia in mũdificatiõe vlceris debilis exiſtit eſt multe ſordiciei in vlcere abundantia: quemadmodum cognoſcit ꝙ medicina nimis eſt

A abſterſiua ꝓpter rubedinē vulneris labioꝝ ⁊ ipſiꝰ ꝓfun
ditatē. Et aliqñ medicina corroſiua auget in vulnere ſor
diciē: ⁊ in hoc errare ꝑt medicus: q2 ſi pp medicinā hec
accidit rubedo ⁊ caliditas in labijs vulneris exiſtit: ⁊ in
vulnere profunditas. ¶ Et ſi hoc a loco ꝓuenit hoc eſt
manifeſtū. nā ſi vulnera fuerint in mēbro expoſito con
tactui medicinarū: aut in ſupꝑficie poſitū: ita ꝙ in trāſitu
mutationē nō recipiat medicine: tūc neceſſarie ſunt de
biles ſicut in vlcerationibꝰ ſufficit ſtōi: ⁊ ſi in groſſis inte
ſtinis vlcera fuerit debēt cliſterizari: ⁊ ſi ī ſubtilibꝰ phar
macari. In mēbris vō ꝓfundis medicine exigunt fortio
res: ſicut in vlceribꝰ pulmonis: ⁊ in mēbris muſculoſis q̄
ꝓfunditate corꝑis ſunt remota: ⁊ pp hāc loci ꝯſideratio
neꝫ hñti ſilr in gutture vlcerationē in pōne medicine ip
ſuꝫ ſtare ꝑcipimꝰ erectū: ⁊ paulatiꝫ medicinā opꝫ ſoluti
B uā trāſglutire: ⁊ hñtibꝰ paſſionē meri medicinā labitiuā
dari ꝑcipimꝰ: ⁊ ei admiſcemꝰ viſcoſam medicinā ipſāꝫ in
meatibꝰ morari facientē. ꝓpea vulnerū diuerſa ē medica
tio. nā q̄dā oretenꝰ curant: ⁊ q̄dā cū localibꝰ medicant:
⁊ q̄dā cū ambobꝰ. Adhuc ordiata ſunt pp locū ⁊ figuraꝫ
ꝯueniētia iſta: vt medicamīa in ipſis debite ꝓijciant: ſic
ſyringa: peſſara: ⁊ ſilia. ¶ Qō vō a ſenſibilitate ſumitur
mēbri manifeſtū eſt. nā mēbrū valde ſenſibile medicias
fortiſſimas ſuſtinere nō ꝑt. ſilr ⁊ mēbrū multī iuuamēti.
Sꝫ vulneribꝰ q̄ in ſupꝑficie corꝑis ſūt: ⁊ ꝯcauitatibꝰ quoꝝ
carnis gñatio exiſtit neccīa: ⁊ in qbꝰ cicatrix ſilis cuti fieri
opꝫ neccīe his ſunt medicie ꝺſiccatiue finalr: ſic galla: ba
lauſtia: ⁊ ſilia. ⁊ ē neceſſe vt carū exiccatio ꝯglutinatiuā
opationē excedat. ⁊ in qbꝰ caro ſupflua gñat neceſſarie
ſūt medicie corroſiue: q̄ fortiores gñantibꝰ exiſtūt: ⁊ ſunt
vt colcotar ⁊ viride es ⁊ ſilia. Et ꝓpea nō eſt ipoſe vt in
aliqbꝰ corꝑibꝰ viride es iā ſit carnis gñatiuū. Et ſcias ꝙ
corroſio carnis ſupflue opatiōibꝰ nāe appropriata nō ē
ſic ē carnis gñatio: ſꝫ ē res q̄ appropriata ē opatiōibꝰ ar
C tis. Sufficit qō breuiter dcm̄ ē de vulneribꝰ q̄ intꝰ ⁊ ex in
carne ſiūt cū qbꝰ mala cōplō nō ē aſſociata. ¶ Sꝫ ſi ma
la cōplō ē appropriata ē ſic cā vulneri ⁊ curari nō pōt:
niſi vt remoueat: ſicut accit qñ euenit apati. Et q2 medi
catione male cōplonis iā nouiſti: cū hoc ēt hic reiterare
expedit. Et dicamꝰ ꝙ mala cōplō q̄ in vulneribꝰ fit ē pp
ſanguinē q illuc currit: q in q̄litate aut quātitate diſtēpe
ratus exiſtit: aut in ambobꝰ: ⁊ hoc aut a toto corꝑe ꝓue
nit: aut a mēbro vulnerato: aut ab ambobꝰ: ⁊ ſi a toto
ꝓuenit corꝑe: aut a mēbro vulnerato: aut ambobꝰ: ꝑ
ſcrutādū ē vtrū ꝑ quātitatē aut q̄litatē ꝓueniat. ſi ꝓpter
quātitatē ſolūmō cōpetit flōmia. ⁊ ſi ſolū pp q̄litatē: tunc
neceſſaria ē pharmacia. ſi aūt ab vtriſqꝫ ꝓuenit: ⁊ vtrūqꝫ
faciēdū eſt. Et ſi fuerit in ſingulari mēbro ex mēbris cor
poris: tūc ipm opꝫ eūare. Et ſi fuerit ipſiuꝫ mēbrū vulne
ratū ſicut renes ⁊ ſilia: tūc totū corpꝰ eūanduꝫ eſt. Et ſi a
toto ꝓuenit corꝑe repcuſſiua neceſſaria ſunt oibus re
percuſſiōis modis ſm ꝙ diximꝰ. ⁊ deinde mēbrū ꝯforta
D re debes: ⁊ trahere mām toto poſſe ad oppoſita. Et ſi
mala cōplō fuerit in mēbro vlcerato: tūc ꝓuidēduꝫ erit
in ſuis q̄litatibꝰ malis: qñ ſi vulnus fuerit ſiccū ipm hu
mectare debes cū aq̄ calā: ⁊ ſi fuerit humidū ipm debes
exiccare cū fortibꝰ exiccatiuis. Et ſilr facere debes in di
ſtēperantia caliditatis ⁊ frigiditatis. ⁊ ſi in vulnere caro
addita fuerit ⁊ idurata valde icidēda eſt cū ferro: ⁊ po
ſtea apponē debes ea q̄ hñt gñare ⁊ cōſolidare. Et ſi ibi
fuerit apā nō eſt via ſanatiōis mēbri: niſi apate remoto:
q̄uis medicie q̄ curāt apata ꝯrie vulneribus exiſtāt. ⁊ ſi
due aggregant res in mēbro velut mala cōplō ꝓpria
mēbri ⁊ corruptio ſanguis illuc aduenientis in his ꝯſide
rādū ē. Et ſcias ꝙ qñ vlcera nō ſanant pp adhibitas me
dicinas illud fit vna triū rerū: vna eſt pp medicinas que
cōplōni mēbri ꝯuenientes nō exiſtūt: aut q2 mā trāſmiſſa E
nō eſt cōuenibilis: aut q2 in mēbro cōplō leſa eſt ꝑ nāꝫ:
eo ꝙ ibi vna ſpēs male cōplexionis: aut plures ſunt. ꝗ
ſcire debes ꝙ ſanatio vulneris fit: aut pp corꝑis eūonē:
⁊ cū tēperātia cōplōnis: ⁊ cū plage deſiccatione: ⁊ aliqñ
vtimur theriaca ⁊ ſimilibꝰ. Sufficit qō dictū eſt in cura
ſolōnis continuitatis ſimplr mālis ⁊ non materialis.

¶ De ſolutione ꝯtinuitatis venarū ⁊ arteriarū. Cap. 33m.

DEINCEPS volumus loqui de cura ſolōnis
ꝯtinuitatis in venis ⁊ arterijs. Et dicimꝰ ꝙ ſolō
ꝯtinuitatis in venis facilis eſt ꝯſolidationis: ſꝫ q̄
eſt in arterijs illa eſt difficilis exceptis corꝑibus
pueroꝝ: ⁊ ꝓpterea ꝙ ſolō ꝯtinuitatis iſtoꝝ nos adducit
in aliā reꝫ multū timendā: hoc eſt ſanguis fluxū: neceſſe
eſt vt in hoc ſermonē faciamus. Fluxus vō ſanguis mul
tis fit modis: aliqñ fit pp vene iciſionē vel vlcerationē:
⁊ hoc fit aut pp cauſaꝫ itrinſecā: aut extrinſecā. ſi pp ex F
trinſecā: aut inciſiōe: aut extēſione: aut ꝑcuſſione. pp in
trinſecā: aut pp humores acutos corroſiuos: aut exten
ſiuos: ita vt aperiāt venas: ⁊ aliqñ currit ſanguis ex ori
ficijs venarū: ⁊ aliqñ ſtillat. Et icipiemꝰ a ſanguie decur
rēte pp venaruꝫ lacerationē: eo ꝙ piculoſior exiſtit. Et
dicemꝰ ꝙ qñ dilacerat vena in corꝑis ſupꝑficie ſanguis
duobꝰ modis ꝑt reſtrigi. vnomō vt ſubtrahat illiꝰ mēbri
mā: qñ pp multā fit quātitatē. aliomō vt digito oppilet
ſi fuerit ꝑua. nā pp hoc coagulabit in orificio ſanguis: ⁊
ſtabit aut pp ligamētum: aut pp cauteriū: eo ꝙ cauteriū
cruſtā ꝑparat ſup plagā: aut pp medicinas ſtipticas cor
rugatiuas: ſicut medicina fcā de viſco cocto ⁊ tritici fa
rina: ⁊ ſilibꝰ. Et Gal. cōmēdat ꝯ fluxū ſanguinis arterie
aloe: ⁊ thus: ⁊ albumē oui: ⁊ pilos leporis: ⁊ hec medici
na retinet ſanguinē ⁊ generat carnē. Sꝫ cauteriuꝫ ſuffi
ciēs nō eſt: q2 cruſta cadere ꝑt ⁊ ſanguis iterū fluet: ꝓpte G
rea cauteriū minuit de ſuba mēbri: ⁊ nobis nō ē neceſſe
minuere de ſubſtātia mēbri: ſꝫ potiꝰ laborare vt creſcat:
⁊ nō laudat cauteriū niſi qñ fluxus fuerit pp vene corro
ſionē: q2 tunc cauteriū ſuppoſitū eſt loco rei q̄ remouet
cauſaꝫ facientē corroſioneꝫ. Et aliqñ ponimꝰ frida reper
cuſſiua ſup mēbrū: qñ fluxus fuerit ex calitate. Sꝫ aliqñ
ꝑdicta oia debilia eē dñr ⁊ iſufficientia: q̄re tūc neceſſariū
exiſtit venā vel arteriā finalr icidere: habita tñ hic cau
tela: vt priꝰ liges ſtringēdo fortiter caput ipſius vene q̄
eſt verſus cor ⁊ poſtea incide. ¶ Sꝫ ſubtractio ſanguis ex
loco illo fit vt ꝑparet mēbrū ⁊ oriat vt orificiū apertuꝫ
ſupiꝰ adaptet. Sꝫ debes tūc māꝫ trahere ad oppoſitaꝫ
partē vñ ſanguis tūc fluebat: aut ad ꝓximiorē locū ſicut
de ore ad naſuꝫ: ⁊ de veſica ad matricem: ⁊ attractio ad
partē oppoſitā fit: ſicut qñ pp fluxū ſanguinis nariū vē
toſas ſup epar poni iubemus: aut ſup ſplenē ſi fuerit ex
parte ſiniſtra. Et vētoſe ēt poſite ſup occipitiū ſtringunt
ſanguinē nariū trahēdo ad oppoſita: aut ſup mamillarū H
radices pp menſtruū. Et aliqñ fit attractio ad partē op
poſitā: pp ligationē mēbri: aut pp medicinas mēſtruoꝝ
ſanguinē ꝓuocantes. Sed flōmia in ſanguinis menſtrui
fluxu eſt medicina ꝑ accñs: ꝓpterea q2 hec medicatio in
ſuo genere ſolū exiſtit: vñ timēda eſt. ⁊ aliquādo eſt natu
ralis quando fluxus pp multitudinem ſanguinis fuerit.

¶ De fluxu ſang. q a mēbris ꝓuenit intrinſecis. Cap. 34m.

SED SANGVINIS fluxus q in ꝑtibus intrin
ſecis exiſtit nō hꝫ viā vt retineat niſi a medicinis ſti
pticis: aut cibis groſſis. Et medicine ſtiptice in hoc
ſunt ſicut balauſtie ⁊ ſuccus rubi: ⁊ galla ⁊ ſimilia.
Et q̄ ſunt nimis ſtiptica ſunt ſicut bolus armenus: ⁊ tegu
la piſtata ⁊ plātago ⁊ ſolatrū. Et Gal. multū ſuccū plāta
ginis cōmēdat in paſſionibus vulne: pp corroſioneꝫ ibi
fientē. Et ex fortibꝰ lacerationibꝰ venarū q̄ in membris

I ſūt ſunt ille q̄ in pectore ſūt: ⁊ fortiores illis ſunt q̄ in ve
nis ſūt pulmonis: ⁊ ita ꝙ aliq̄ dixerūt ꝙ nūq̄ꝫ ꝯſolidant̄:
ſꝫ qñ ad ſaniē deducunt̄ ꝑfecte nō curant̄: ſꝫ cū bono re
gimine ſi inueniri ꝑt eoꝝ ꝓlōgabit̄ vita. Et ſunt aliqui qui
ex hac īfirmitate minime moriunt̄: ⁊ hoc dico qḋ ꝑ aīam
meā ꝓbari ꝑt ex dictis Gal. q̄ꝫuis illud nō dicat manife
ſte: ſꝫ mlti ex modernis hoc teſtificati fuerūt. ⁊ dic̄ Auic.
ꝙ vidit mulierē q̄ vixit. 20. annis poſt lacerationeꝫ ve
naꝝ pulmonis: ſꝫ illa ſemꝑ comedebat zuccharꝝ ro. cum
pane facto cū coriādro. Et ego aſſentio ei qḋ dixit: eo ꝙ
filij Auēzoar mihi ſil̄r retulerit. ſ. ꝙ in pluribꝰ hoibꝰ hoc
idē viderit. In pn̄ vo huiꝰ diſpōnis ſi ſit ꝑꝑ ꝑcuſſionē: aut
ꝑꝑ aliā ex rebꝰ extrīſecis dꝫ flōmari ex vena cōi: ſi multa
fuerit replō: ⁊ ſi nō fuerit mlta replō de baſilica minuē
dus erit: ⁊ ſanguis duabꝰ vicibꝰ extrahat̄: ⁊ tpe flōmie teſti
culi ⁊ brachia ligētur: ⁊ a tuſſi abſtineat quātū plus pōt.
Gal. ꝑcipit dare acetū cū aq̄ mixtū ſi medicꝰ viderit ꝙ ī
pulmone ſanguis fuerit coagulatꝰ: ⁊ hec medicīa ē ꝯtia
iuuamēto cāe ⁊ accīti: ꝓpea q⁊ aceto ineſt ꝑ nāꝫ vt mo
K ueat tuſſiꝫ: ⁊ tuſſis prauū ē accñs: ⁊ hoc timēdū: ⁊ acetū
cū ſit pūgitiuū vulneri nocet: ⁊ ſanguinē ſbtiliat ⁊ apit: et
fluē facit: ⁊ ꝑꝑ hoc acetū dimittēdū ē. Et medicīe dāde
ſunt hñtes repcuſſionē: ⁊ ſtipticitatē: ⁊ eligēda ſunt ſtipti
ca qbꝰ ſubtilitas ſit admixta ꝑꝑ mēbri ꝓfundationē: ⁊ ꝙ
mihi vr̄ hic melius oibꝰ alijs rebꝰ eſt zuccharū roſatū cū
aq̄ in qua cocte ſunt glādes ⁊ nuces eq̄l̄r: ⁊ cauda cabal
lina. Et mirabilis Abumerō Auēzoar mihi īdicat ꝙ hec
aq̄ dꝫ eē illa in qua ferrū mltū ſit extinctū: ita ꝙ ꝑꝑ hoc
a ſua quātitate decreſcat: ⁊ poſtea in ea res bulliāt: ⁊ ꝑ
hāc viā poſſe ē glutinationē ſanguis fieri: ⁊ ꝯſolidari pla
gā. Et ꝙ mltū neceſſariū hic exiſtit ē cibi diminutio: ⁊ ſuf
ficit aq̄ ordei cū nucleis aſſis: ḡnoꝝ mali ḡnati in prādio:
aut pultes ḡnoꝝ ordei: ⁊ ſero. ʒ. ij. panis cū teſticulis gal
loꝝ. Et ſi cā fracture vene fuerit reuma q̄ illuc cōcurre
rit: ⁊ cōmouerit tuſſiꝫ: ⁊ ꝑꝑ hoc vena ſit apta: aut ꝑꝑ hu
morē acutū q̄ ſubaꝫ corroſit pulmonis: tunc pharmacia
flōmie ē admiſcēda: ⁊ ſupponere capiti res dēſiccatiuas:
ſꝫ ſi cā reumatis frida fuerit ſupponanꝰ capiti puluereꝫ
gariofiloꝝ: piperis: pulegij: ⁊ ſi cā remiſſe calida fuerit
L ſufficit puluis macis: ⁊ nucis muſcati: ⁊ corticis pomoꝝ
cydonioꝝ: ⁊ oīa q̄ hñt v̄tutē calefaciēdi modicū: ⁊ cū mo
dica ſiccitate ſunt cā ſolidatiōis vulneris. Et q⁊ in breui
tpe vulnꝰ ad ſaniē ꝑt ꝑuenire. iō ſtudere debemꝰ in remo
uēdo cāꝫ quātū poſſumꝰ: ⁊ hoc fit exiccādo corpꝰ modis
oibus qbꝰ poſſumꝰ: ⁊ ꝑꝑ hoc theriaca in hoc loco iuuati
ua exiſtit: ⁊ maxie nouiter ꝯfecta: ⁊ ꝓprietatē hꝫ retinēdi
ſanguinē: queādmodū hꝫ ſtibēdi fluxū: ⁊ poſtq̄ꝫ ita ē hic cura
ꝯueniēs exiſtit duabꝰ ſpēbus ſputi ſanguis: ſiue fuerit ex
cā itrinſeca vel extrinſeca: ⁊ Gal. cōmēdat hic trociſcos
andaracharō. ¶ Qñ vo ſcm̄ fuerit vulnus ſanioſuꝫ Gal.
dicit ꝙ cā ſue icurabilitatꝫ eſt: qm̄ ſine tuſſi mūdificari nō
ꝑt: ⁊ tuſſis tumorē augmētat̄ ⁊ aperit̄ vulnꝰ: ⁊ groſſicies
tumoris augmētat ſaniē. Adhuc mihi vr̄ ꝙ cā ſue icura
bilitatꝫ ſit: q⁊ cū hoc mēbrū apat̄ vulnꝰ ipſiꝰ idurat̄ ⁊ ſana
M tionē recipe nō ꝑt: ſꝫ tñ lōgo tpe viuere ꝑt. Et hñti ſaniē
in pulmone debemus ꝓpinare medicinas ⁊ cibos q̄ hñt
aliq̄d abſterſionis cū aſpſiōe ⁊ ꝯfortatiōe: ſicut capil. ve.
⁊ cortex citri: ⁊ maſtix: ⁊ radicē lilij: ⁊ panē comedat cū
zuccharo ro. ⁊ vuas paſſas pigues: ⁊ bibere lac hoc lau
dabile exiſtit: ⁊ bibere aquā ordei: ⁊ terras habitare ſic
cas: ⁊ ſil̄r huic faciat q̄ toto tpe in reumate frido ꝑſeue
rat. Et ſi vlceratio ē in cāna meliꝰ curari ꝑt: ⁊ hoc fit cuꝫ
rebꝰ exiccatiuis dēſiccātibꝰ vlcera pulmonis: ⁊ ꝑcipiēdo
īfirmo vt in ore teneat medicinas dēſiccatiuas ⁊ abſterſi
uas mixtas cū lenitiuis: ⁊ vt iaceat ſupinꝰ vt faciliꝰ medi
camia trāſire poſſint diſcurrēdo ꝑ vulnera queādmodū ros

diſcurrendo ꝑ parietes ⁊ muros ꝑ terrā. ¶ Qḋ ſi cauſa N
fluxus ſanguinis fuerit ex apertione orificioꝝ venarum
cura eius erit cum medicinis lenibꝰ ſtipticis. Sꝫ ſi cauſa
aptionis vene ſubtilitas ſanguinis fuerit ipſius ſanatio ē
cum cibis groſſis cōglutinatiuis. Sufficit nobis hucuſq̄ꝫ
dixiſſe de ſolōne cōtinuitatis arteriarum ⁊ venarum.

¶ De cura ſolōnis ꝯtinuitatꝫ in neruis ⁊ lacertꝫ. Cap. 35m.

NVNC VERO volumꝰ dicere de ſolōne ꝯti
nuitatis q̄ in neruis ⁊ lacertis accit. Et dicimꝰ ꝙ
qñ ſolō ꝯtinuitatꝫ in his mēbris accit: tūc neceſſe
eſt corpꝰ cuꝫ flōmia ⁊ pharmacia euāre ⁊ ſtudio
ſe ꝑſpicere vt in vulnere aliq̄d ſaniei nō fiat ne dolorem
ſpaſmoſuꝫ iducat: ⁊ iō q⁊ neruus eſt mēbrū ꝓfundū viſco
ſuꝫ nō ſufficit ī mūdificatiōe ſaniei medicina ꝯſolidatiua:
ſꝫ neceſſaria eſt medicina q̄ cū calefactiōe hēat ſuctionē
vt ſaniē trahat ſine mordicatiōe. ⁊ iō in pn̄ neceſſe ē hoc
vulnꝰ apire. Et medicine he vtiles ſunt ſic̄ viſcus alboā: O
⁊ ꝙ fortius exiſtit eſt qñ aliquid addimus de euforbio: et
maxie ſi corpa humida fuerint ꝯfert valde. Sꝫ in corpo
ribꝰ dure cōplōnis ⁊ ſiccis valet oppoponacū: ⁊ aſſa fe
tida: ⁊ ſulphur crudū oleo oliue mixtū in his multū valꝫ:
⁊ gūmi pini in his virtuti viſci ⁊ glandiū ꝓxima eſt. Et qñ
inciditur vel ſcindit̄ neruus ⁊ cutis deſuꝑ fuerit eleuata:
tūc has non poſſet medicinas ſuſtinere: ſed erit ſufficiēs
abluere ipſuꝫ cū oleo oliue: ⁊ ponere deſuꝑ thutiā ablu
tā. Et ſi corpꝰ durū extiterit trociſci andaracharon erūt
ſufficiētes. Et ſi neruus ex trāſuerſo ⁊ ex toto nō eſt inci
ſus: tūc vulnꝰ periculoſius eſt q̄ꝫ ſi inciſus in lōgitudie tra
heret̄: ⁊ hic ē timor ſpaſmi: ⁊ ob hoc regimē iſtud total̄r
eſt adhibēdū vt ꝓuidus ſis in reſiſtēdo ſpaſmo. Sꝫ res q̄ P
mitigāt dolorē nerui ipſo nō exiſte diſcoopto eſt oleum
oliue calidū: ꝓpterea q⁊ reſiſtit oibus paſſionibꝰ nerui:
ſꝫ qñ diſcoopertū eſt: tūc ꝯtrariū exiſtit: ⁊ nō eſt ponēdū niſi
doloris fortitudo nos ipellat. Et neceſſe eſt vt medicine
q̄ neruo ſupponunt̄ ſint actu calide. iō q⁊ hoc mēbruꝫ ꝑ
maiori parte a frigore ledit̄. ¶ Et qñ apoſtemat̄ neruꝰ:
⁊ ex eo timēdus eſt ſpaſmus: tūc ex toto icidēdus eſt: q̄a
ex hoc ſecurabit̄ a morte: q̄ꝫuis mēbruꝫ adducamus ad
priuationē ſenſus ⁊ motus. Ligamēta vo fortiores me
dicinas patiunt̄ q̄ꝫ nerui: ⁊ ſil̄r chorde: q̄ꝫuis viciniores
ſint neruis. Sꝫ ligamēta q̄ cuꝫ lacertis ſunt cōiūcta me
dicationeꝫ ſimilē medicationi neruoꝝ recipiunt. Sed q̄
oſſibus continuantur fortiores recipiunt medicinas.

¶ De cura fracture oſſium. Cap. 36m.

DEINCEPS loqui volumus de ſolōne facta
cōtinuitatis in oſſibꝰ q̄ ruptura nūcupat̄. Et dici
mus ꝙ qñ ruptura fuerit in oſſe ex tranſuerſo:
tūc neceſſe eſt vt ꝑtes ad ſua ꝓpria loca reducamus: et
ad hoc vnāquāq̄ꝫ partē trahere cuꝫ inſtrō ad hoc ſolito:
aut manu donec ſuo muſculo vniat̄: ⁊ quere ꝙ ſit equā Q
dum: ⁊ poſtea ligatur ſcḋm ꝙ ꝑcipit Hippo. Et eſt vt due
faſcie accipiant̄: ⁊ cū vna incipere a loco fracture ſuꝑe
rius aſcendēdo. ⁊ Hippo. hoc laudat ligamentū: q̄a per
hoc curſui materiei reſiſtit̄ ne ſanieſ: qḋ nō accideret ſi
ſuperius ligādo ibi iciperet ⁊ vſq̄ꝫ ad rupture locū ꝑue
niret: ⁊ ꝑcepit Hippo. vt ſic ligatum ſtet vſq̄ꝫ ad. vij. dies
ꝓpter apatis metū: ꝓpterea ꝑcipit ſi dolor mēbro ſuꝑ
uenerit vt ſuꝑ mēbruꝫ ponant̄ medicine mitigatiue: ⁊ ſi
pruritus adfuerit embrocet̄ aq̄ calida ad hoc vt puſtule
nō oriant̄: ⁊ hoc ꝑma ſeptimana: ꝓpterea ſi ſecuri ſumꝰ
ab apate: tūc nō ſolū nō ſufficiūt faſcie: imo aſtelle erunt
adiungēde. Dicit Raſis qui medent̄ hoc nr̄o tēpore fra
cturis in ꝑma ſeptimana aſtellas ponunt: ⁊ Hippo. hoc
apatis metu vetat. Et etiā q̄a prima ſeptimana nō time
mus ꝙ mēbrū fiat tortum: ſed apata tñ timemus. Item
Raſis dicit ꝙ fractis oſſibus noſtri temporis medici in

principio

A principio pōnūt aſtellas in extremitatibus medicinarū
quibus membꝛa ligantur cum farina oꝛdei ꝛ albumine
oui: ꝛ ſic dimittunt donec conualeſcant. Et mihi videtur
ꝙ ille qui per hunc modum curatur ille caſualiter eua-
dit ꝛ melius eſt diſſoluere faſciam, ꝛ ſic fiat omni ſepti-
mana ꝛ videre poꝛum ſarcoydē: ꝛ eſt illud quod dicimꝰ
in latino ſupꝛa oſſo: qui ſi nimis fuerit groſſus ſuperpo-
nende ſunt medicine multum deſiccatiue, ꝛ faſcia bene
cōſtringatur. Et ſi nimis fuerit ſubtilis embꝛocetur ſpon
gia ꝛ aqua ca. ꝛ faſcia elargetur. Et ſi fuerit repletio me
dicetur flobotomia ꝛ pharmacia: ꝛ ipſius cibus ſubtilie
tur multū: ꝛ quando tranſiuit primam ſeptimanam de-
bet cibari cibis ſimilibus illi ſubſtantie quam volumus
generare: vt cibis groſſis ꝛ viſcoſis: ꝛ ſi fractura cū vul
nere carnis exiſtit: neceſſe eſt vt oꝛificium vulneris re-
maneat apertum. Et ſi os in longitudine ſciſſuram pa-
B tiatur ligatura ſola cum bono regimine ſanat: ꝛ ſi fra-
ctura ſit in oſſe cranei vt penetret vſque ad telam: tunc
neceſſe eſt vt circa ſciſſurā os remoueatur: vt mundifi-
cari poſſit a ſanie tela ne telā coꝛrūpat: ꝛ ſi ſic non fieret
ſanari nō poſſet: ſed hoc in loco noſtro non inuenitur q
hoc facere ſciat. Et ſufficiat hoc in omnibus ſpeciebus
male complexionis ꝛ ſolutionis cōtinuitatis ꝛ pᵐo in
membꝛis conſimilibus.

¶ De cura officialium egritudinum. Cap. 37ᵐ.

ET DICAMVS ꝙ egritudies mēbꝛis officia-
libus appꝛopꝛiate quedā ſunt q̄ ſunt egritudines
ſm̄ numerum magis ꝛ minus: ꝛ quedā ſunt q̄ ſunt
egritudines creationis ſicut figura oppilō ꝛ aper-
tio: aſperitas ꝛ lenitas: ꝛ quedā ſunt egritudines poſitio
nis. Sed egritudines numeri quedā ſunt naturales ſi-
cut digitus ſextus: ꝛ q̄ſi ars medicine hoc nō conſiderat:
C ꝛ quedā ſunt nō nāles ſicut lapis qui naſcitur in veſica:
ꝛ lumbꝛici q in coꝛpoꝛe naſcunt: ꝛ verruce ꝛ aqua in ocu
lum deſcendens: ꝛ vngula: ꝛ aſis cā iſtoꝛū eſt materia di
ſtemperata in quantitate ꝛ q̄litate: ꝛ ſi iſte egritudines
ſint in fieri cauſa efficiens remoueri debet cum euacua-
tione vniuerſali: ꝛ poſtmodum membꝛa ſuperflua erūt
remouenda. Et ſi facta fuerint qḋ factū eſt erit remouē-
dum. Et medicinas pꝛopꝛias vniuſcuiuſq; illarū rerū tu
ſcis in multis particularibus libꝛis. Sꝫ q̄ lapideꝫ expel
lunt ꝛ arenā ſunt medicine appꝛopꝛiate illi operationi ſi
cut diximus. Lumbꝛici vero ꝛ aſcarides occidunt cum
medicinis amaris: ſicut ē abſinthiuꝫ ꝛ centonicum. Sed
cucurbitini foꝛtioꝛibus indigēt medicinis. verrucas ve
ro eradicamus cū ferro vel cū penna ponēdo verrucā
in concauitate penne ꝛ circumgirando violenter extir-
pare: ꝛ que huic operationi vtiles exiſtunt ſunt penne
aquilarum ꝛ galloꝛum.

¶ De cura aquarū ꝛ ſanierū in oculis gn̄atar. Cap. 38ᵐ.

DE AQVIS ꝛ ſaniebus que in oculis aggre-
gantur: dicit Gal. de quibuſdam medicis ocu-
loꝛum qui infirmū ponebāt ſuper ſcannum ꝛ ca
put inferius ſquaſſabant donec videbant ſaniē
ab oculo deſcendentē: ꝛ hoc in aqua oculi fieri non poſ
ſet: eo ꝙ nebule aſſimilantur. ita ꝙ quādo ipſam deſcen
D dere facimus reuertitur ſuperius: pꝛopterea nō valet
aliter: niſi inferius cum inſtrumēto trahatur. Et colliria
fellium ſenibus valent ꝛ aquis que ad oculū deſcēdunt.
Et aliqui ſunt q curāt eas aperiēdo. Ungula autē qn̄ eſt
magna curatur cū ferro, ꝛ ſi parua fuerit curatur cū me
dicinis. Sed mollā remoueamus cū medicinis pꝛouo-
cantibus menſtrua: ꝛ cum aboꝛſuꝫ faciētibus. Sed egri
tudines diminutionis numeri ſunt ſicut caluitium pꝛo-
pter alopiciam. Et tu ſcis ꝙ piloꝛuꝫ gn̄atio ex ſuperflui-
tatibus fit laudabilibus ꝛ inlaudabilibus. Ergo caſus

E eoꝛum eſt pꝛopter defectus illaruꝫ ſuperfluitatum: aut
ex coꝛruptione dictarū ſuperfluitatū q̄ egreſſe ſunt a ſui
natura in qualitatibus malis: ꝛ pp̄ hoc neceſſe eſt vt ex
pellamus ipſas ſuperfluitates p pharmaciam. Diminu-
tio vero carnis dictum eſt qualiter debeat reſtaurari.
¶ Sed egritudines in creatione ex quibus vna in fi-
gura exiſtit vt plurimum ſunt naturales. Et ideo in cu-
ratione medicina ingreſſum non habet. Et ſi etiā tēpo-
re partus vſq; ad finē augmenti ad bonas conuertant
foꝛmas: rectificari pn̄t. Et etiā lenitas ꝛ aſperitas egri-
tudines foꝛme exiſtunt. Et aſperitatis cauſa eſt humoꝛ
cholericus acutus aut flegmaticus ſalſus: ꝛ ſanatio iſtiꝰ ē
ſuperfluitatis iſtius euacuatio: ꝛ membꝛoꝛū confoꝛtatio
cū rebus ſtipticis. Ne huiuſmodi materia vlterius ſpar
gatur. Et poſtmodū cū medicinis lenitiuis aſperitas re-
moueatur. Sed lenitas ab humoꝛe fit leui ꝛ lubꝛicati-
uo: ꝛ huius ſanatio eſt illum humoꝛē remouere: ꝛ ſm̄ ꝙ
dictum eſt in alio hoc erit faciendū. Et ſub hoc gn̄e op-
pilationis egritudines continentur: ꝛ ſi in fieri fuerit hu
F moꝛē faciētem euacuamus cum vſu medicinarum ape-
ritiuarum que illas aperiant oppilationes. Et ſi facte
fuerint: ꝛ non adſit repletio aperitiue medicine ſufficien
tiam habent. Et apertioni viarū que clauſe ſunt medica
tio erit per contrariuꝫ: ſicut ſunt medicine ſtiptice ꝛ cō-
foꝛtatiue. Et aliquando curatur hec paſſio cum medici-
nis ſtipticis ꝛ ſtupefactiuis: ꝛ hoc fit quando virtus ſu-
perat expulſiua.

¶ De cura poſitionis ꝛ ſitus. Cap. 39.

ET POSITIONIS egritudo hernia manife
ſtioꝛ exiſtit: ſicut q̄ i vētre ꝛ teſticulis fit: ꝛ q̄ in vē-
tre fit ſanatur vt eger ſuper ceruicē ponatur: ꝛ ꝙ
egreſſum fuerat reducatur. ¶ Et fractura ſtipti-
cis ſanatur ſicut cū nucibus cypꝛeſſi: ꝛ gūma glandiuꝫ ꝛ
ſimilibꝰ: ꝛ ſi tumoꝛ fuerit q reductioni reſiſtit remouere
illum debemus cū rebꝰ remouentibus vētoſitatē. Her-
G nie vō q̄ i iteſtinis deſcēdit curatio eſt vt quod egreſſuꝫ
fuerit reducatur: ꝛ exercitium inhibeatur. Et hec egritu
do difficilis eſt ad ſanāduꝫ. Ex egritudinibus poſitionis
gibboſitas exiſtit. Et huius curatio eſt humoꝛeꝫ groſſuꝫ
viſcoſuꝫ euāare ꝛ exhibere medicias vapoꝛabiles q̄ vē-
toſitatē diminuunt groſſam. Et huius egritudinū ē diſlo
catio: ꝛ hoc p reductionē mēbꝛi ad pꝛopꝛiū locuꝫ curet
anteq̄ₓ apetur. Et ꝙ qḋlibet mēbꝛū qḋ diſlocat eiꝰ poſi-
tio leſionē recipit excepta bꝛachij ꝛ ſpatule diſlocatiōe:
tn̄ huius ſcientie artifices cognoſcunt eā. ¶ Sufficit ti-
bi ꝛ illis qui tibi aſſimilātur qḋ bꝛeuiter de gn̄ibus egri-
tudinū dictū eſt. Quia hūc libꝛū nō cōpoſui niſi per illos
qui tibi in perfectione aſſimilantur: q2 illi cōpꝛehendēt
qḋ dictū eſt ab eo qḋ eſt dictū pp̄ fundamenta ꝛ princi-
pia q̄ hēbunt. Nā tu ſcis ꝙ oēs ſcientie principiū ſumūt
duobus modis aut a rebꝰ per ſe notis: aut ab alia ſcia.
¶ Et maxīe tibi ſufficit ꝙ in hac ſcia multas hēs doctri
nas ꝛ principia. Et ſcias ꝙ ille q a te elongabitur hunc
H libꝛū vitabit. Sed debuiſſem cōpleuiſſe ſermonē meū
in ſanatione accidentiū vniuiq; mēbꝛo superuenientiū.
Pꝛopterea q2 ēt accn̄tia ſm̄ aliquē moduꝫ egritudines
dicuntur. Et melius in declaratione rerum vniuerſaliū
exiſtit vt ipſa vniuerſalia ad particularia reducantur.
Sed ad pꝛeſens mihi cōmoditas nō reſpondet: quia in
alia re vel arte hac nobilioꝛe ſtudere intēdo. Unicuiq;
volenti ad huiuſmodi pꝛeclaritatis ſcientiaꝫ peruenire:
bonum eſt vt libꝛos Abumeron Auenzoar ſtudioſe le-
gat. Nam illic medicine theſaurus patet manifeſte. Et
Deus nos ab erroꝛe exuat: ꝛ ex ipſiꝰ lumine noſtros ocu
los illuminare dignetur.

¶ Explicit Colliget Auerrois.

I MARCI ANTONII ZIMARRE
contradictiones ac ſolutiones in dictis Auer-
rois Librorum Colliget.

ISTA contradictio eſt notan-
da in ſecundo Colliget, capite
primo. Dicit Auerroes ꝙ res q̃
generantur ex pluribus vna re
non complentur niſi quãdo mi-
ſcentur ille res ad inuicem, ⁊ fa
ciunt vnum corpus, ſicut eſt ſe-
quiniabin, quod fit ex cõmiſtio-
ne mellis ⁊ aceti ⁊ aque quoꝝ
quodlibet ſtabat per ſe in actu.
Sed huic propoſitioni ſtatim aduerſatur dictum ſuum
in eodem capitulo, vbi dixit, quod membrorum quedã
K ſunt compoſita ex elementi prima compoſitione: que-
dam vero ſecunda compoſitione mediante prima. ⁊ de-
clarando primum membrum, dicit quod mẽbra cõſimi-
lia ſunt huius ſpeciei. patet autem quod membra conſi-
milia que a grecis omiomera appellantur non compo-
nuntur immediate ex quatuor elementis actu exiſtenti-
bus in matrice, que poſtea miſcentur ad eorum genera-
tionem: nam generantur immediate ex ſanguine men-
ſtruo qui fuit generatus ex cibis ⁊ potibus, ſicut ipſemet
fatetur in eodem loco. Amplius generatio compoſiti ex
materia ⁊ forma eſt generatio corporis ex pluribus vna
re, quia materia eſt primo diuerſa a forma, ⁊ tamen ma
teria ⁊ forma non ſunt due res in actu ante generatio-
nem compoſiti corporis. nam vt dicit commentator in
ſeptimo prime philoſophie commento 26. agens, nõ fa-
L cit in alio aliud, ſed ex alio aliud, quia non facit in mate
ria formaꝫ, ſed facit ex materia formatum. ⁊ eãdem ſen-
tentiam tenet Ariſtoteles ibi, ⁊ commentator diffuſe in
12. metaphyſice commẽto. 18. vbi recitat tres opiniões
de generatione rerum. ¶ Dicimus nos cum Peripa-
theticis, ⁊ preſertim cum Alexandro in paraphraſi de
anima cap. pmo. ⁊ in libello de miſtione. ⁊ cum Them.
in paraphraſi ſuper. 2. de anima capite tertio, triplice
eſſe compoſitioneꝫ. prima eſt quando aliquid ex rebus
corporalibus componitur, vt domus ex lapidibus, ⁊ li
gnis: ex carne ⁊ oſſibus generatur animal. ſecunduꝫ ge
nus compoſitionis eſt per miſtionẽ, vt mulſuꝫ ex aqua
⁊ melle. ⁊ hoc ſecunduꝫ genus differt a priore, q: in pore
totum ⁊ partes diſiũcta ⁊ diſcluſa ſunt. locus in hoc ge-
quid loco diſcluditur non venit in miſtionem, quia to-
tum ⁊ partes in eodem loco eſſe videtur. Re vera autẽ
abolite ſunt partes ⁊ ſeruatur integritas. Tertius mo-
dus eſt, quo ex ere ⁊ figura conſtare ſtatuam dicimus. ⁊
M vniuerſaliter ex materia ⁊ forma corpus. Dicimus igiẽ
propoſitionem Auerrois veritatem habere de genera
tione rei ex pluribus vna re in actu ſicut eſt generatio
miſti quod de nouo dicitur generari ex pluribus in
actu immediate ꝙ tunc oportet ꝙ elementa veniant
in locum miſtionis, ⁊ alterentur, ⁊ corrumpantur vſq;
ad medietateꝫ vt ipſe tenuit in tertio celi commẽto. 67.
ſed ſi miſtum debet generari ex alio miſto non eſt ne-
ceſſarium: quia tunc generationis eius vnum eſt actu,
puta ſanguis menſtruus eſt ſubiectũ generationis mem
brorum conſimilium. vnde membra conſimilia ideo di-
cuntur fieri ex elementis prima compoſitione non quia
immediate ex elementis tanq̃ ex materia proxima ge-
nerentur, quia hoc eſt contra ſenſum. ſed hoc eſt reſpe-
ctu mẽbrorum organicorum. vnde ſenſus Auerrois ta-
lis eſt, vt illa dicantur gñari ex elementis, generari pri-
ma compoſitione, que non generantur per tot media

per quot generantur organica. nam iſte eſt ordo ex ele- N
mentis generantur cibi ⁊ potus ex cibis ⁊ potibus ge-
neratur ſanguis menſtruus ex ſanguine menſtruo mem
bra conſimilia ex conſimilibus organica. patet autem
quod plura mediant inter generationem organico-
rum ex elementis q̃ꝫ in generatione conſimilium. ſi ele-
menta igitur de nouo debent venire ad generationem
alicuius miſti immediate oportet vt prius ſint ſeparata
in actu ⁊ ab agente moueantur ad locum miſtionis in
quo ſimul congregata alterantur ⁊ diuiduntur ad par-
tes minimas, vt dicit Auicẽna. ⁊ ſic reſultat complexio
⁊ per conſequens forma miſti. Sꝫ non eſt vera ſemper
in gñatiõe cuiuſlibet miſti ex alio miſto, in quo elemen
ta erant refracta ⁊ vnita q: tunc non ſunt in locis diuer
ſis vt patet. Intelligitur etiam Auerrois propoſitio de
generatione ex pluribꝰ cõpoſitis ex materia ⁊ forma. ⁊
hoc dicitur, quia fallit de generatione compoſiti ex ma
teria ⁊ forma ſimplici. nam que ſunt preter materiã ſim-
plicem ⁊ formaꝫ ſimplicem ſunt forme compoſite ⁊ ma- O
terie compoſite. In tali enim generatione agens non
congregat inter duo diuerſa actu. ſed extrahit illud qđ
erat in potentia ad actum. Aut dic ꝙ propoſitio Auer-
rois non habet locum de generatione, que diffinitur in
primo peri geneſeos, vbi dicitur, generatio eſt tranſmu
tatio totius in totum nullo ſenſibili remanente, vt ſubie
cto. ſed habet locum de generatione miſtorũ modo de-
clarato. alibi enim dixi varias eſſe diffinitiones genera-
tionis ab Ariſto. traditas. ⁊ tu bene intelliges ſi videbis
que ſcripſerim in queſtione de miſtione.

¶ In. 2. Colliget Cap̄. 8.

TENET ꝙ nerui naſcuntur in cerebro, ⁊ ꝙ non
ſunt infixi in eo vt. d. Gal. ſed huius oppoſitum te
net in tertio de partibus animalium cap̄. 4. vbi
Ariſto. tenet cor eſſe principiũ neruorum. ¶ Re- P
ſpõdetur loquitur hic ex mente Galeni ⁊ adducit eius
apparẽtiã, ſed non probat propter hoc opinionẽ eius.

¶ In. 2. Colliget Cap̄. 9.

DICIT ꝙ membra que ordinata ſunt ad attra-
hendas ſuperfluitates ſanguinis non faciunt
hoc niſi quia ſunt ſibi conuenientes in cibo, ex
quo ſequitur ꝙ chiſtis fellis cum ſit ordinata
ad attrahendum choleram ⁊ ſplen melancholiam ⁊ re
nes ⁊ veſica ad attrahendum aquoſitatem ſanguinis ꝙ
talia membra nutriuntur ex iſtis ſuperfluitatibus. ſed
hoc contradicit magiſtro eius Ariſt. ⁊ in libris de parti-
bus ⁊ de generatione animalium volentis in habenti-
bus ſanguinem, ſanguinem eſſe vltimum nutrimentuꝫ.
ibi probat primo de generatione animalium choleraꝫ
non poſſe nutrire aliquod membrum, quia habet quali Q
tates oppoſitas nutrimento, quia nutrimentum eſt dul
ce ⁊ cholera eſt amara. Item contradicit iſte vir ſibi ip
ſi in ſecundo Colliget cap̄. primo vbi tenet contra me-
dicos ꝙ membra conſimilia nõ poſſunt generari ex cho
lera ⁊ alijs ſuperfluitatibus quia in vulua non reperiẽ
in actu niſi ſanguis tantum, ⁊ non alij humores a medi-
cis nuncupati. ſed eadem eſt materia generationis ⁊ nu
tritionis. quod ſi dicatur ꝙ ſermo eius hic de membris
officialibus ⁊ non de ſimplicibus. contra quia officialia
augentur, ⁊ nutriuntur, quia ſimplicia augentur ⁊ nu-
triuntur vt patet ex primo de generatione ⁊ corruptio-
ne in textu commenti. 33. ¶ Niſi eſſet ꝙ hoc dictum eſt
ex mente medicorum. ſed iſta ſolutio ſtare non poteſt, q:
ſermo

A ſermo eius manifeſtat ſe ex propria intentione loqui,q̄z
dicit,⁊ ſcias hoc,⁊ ne tradas obliuioni.Amplius.tūc ſer
mo eius eſſet in illo libro ſicut ſermo Auicenne,qui ſem
per reperitur medius inter Peripateticos , ⁊ loquētes
vt ipſe dicit in ſecundo phyſice Auſcultationis cōmē-
to.22.⁊ ita incidit in cōſimilē errorem,quia tunc nec eſt
purus medicus,nec purus phyſicus.Jdeo aliter dicen-
dū puto ſicut ipſe dicit in ſimili de ſtomacho in eodē cap̄.
Dum dubitat vtruȝ nutriatur ex chilo,⁊ dicit ꝙ illa nu-
tritio potius videtur ſpectare qualitati q̄ȝ quantitati,ac
ſi dicat ꝙ non eſt vera nutritio.ſed quia operatio eius
⁊ obiectum proprium eius eſt cibus qui in chilum con-
uertitur:ideo ceſſat fames ſumpto cibo ſicut ceſſat ſitis
ſumpto potu,⁊ ſtomachus voluptuatur in illo chilo . ita
etiam poteſt dici de huiuſmodi membris anatura deſti
tutis ad attrahendum huiuſmodi ſuperfluitates ꝙ vo-
luptuantur in eis,ſicut ſus in ceno ⁊ luto fetulento,⁊ eſt
B per viam qualitatis ⁊ non quantitatis per veram nutri
tionē.Aut hoc eſt,vt ēt ipſe dicit ibidē,q̄z ibi eſt cōmiſta
aliqua humiditas ſanguinea , aut flegmatica : ⁊ ſic ra-
tione eius fit nutritio,⁊ nō merito cholere pure,aut me
lancholie pure.Nam etiaȝ ex ſententia Ariſtotelis mul
ta ſunt animalia que non nutriūtur ſanguine,ſed aliqua
humiditate proportionali. ⁊ ita dictuȝ Ariſtotelis in ha
bentibus ſanguinem ſanguis eſt vltimum nutrimentum
eſt vera: vel aliquod ſanguini proportionale ſalteȝ in ali
quibus mēbris, vt in ſtomacho,⁊ in iſtis iā allegatis.

¶ In ſecundo Colliget Cap̄.13. de iuuamen-
to inſtrumenti tactus.

DICIT Auerroes carnem eſſe organuȝ tactus
⁊ ꝙ nerui non currunt niſi ad tēperatā cōplōnē
carnis,quia ſunt in ſua cōplōne ſiles cōplōni ce-
C rebri.⁊ ideo in animalibus perfectis in carne ip
ſorū ſunt diſſeminati multi nerui, ⁊ vbi nerui multi iſti nō
perueniunt illa membra habent ſenſum durum ⁊ obtu
ſum.Sed huius oppoſitum ipſe tenet in.2. de anima in
cōmento.123.etiam contra hāc opinionem videtur eſ-
ſe Ariſt.ibidem.⁊ Themiſtius vide conſiliatorem in pro
pria differentia de hac materia ſecundum ſententiam
Auerrois in iſto loco videtur eſſe dicenduȝ carnē eē or
ganum ⁊ neruum eſſe ad temperatam complexionem
carnis.⁊ ideo caro vbi ſunt multi nerui diſſeminati eſt
magis ſenſitiua:ſed tunc quando dicitur ꝙ caro eſt me-
dium ſic ſecundo de anima,hoc intelligenduȝ eſt de car
ne pura cogita quia Ariſtoteles in ſcd̄o de aīa dicit ꝙ or
ganū eſt intus,⁊ greci exponūt illō pro corde ibi,⁊ Auer
roes ꝑ veritate contradicit ſibi cōmētator in hoc loco
⁊ ibi vt vides.Uidetur mihi ꝙ ad euitandam iſtam di-
ſcordiam,ꝙ aliud eſt loqui de tactu vt cōparatur mem
D bris ſimplicibus: aliud vt comparatur membris orga-
nicis.partes enim noſtri corporis ſunt duplices ex pri-
mo de hiſtorijs animalium cap̄.primo ⁊ de partibus ſi-
milares ⁊ diſſimilares.⁊ iterū operationes anime que-
dam ſunt actiones ⁊ quedaȝ paſſiones cum virtutū ani
me quedam actiue quedam paſſiue ſint ex ſecūdo de ani
ma ⁊ Ariſtoteles indicium facit cōparando actiuas paſ-
ſiuis ,ꝙ virtutes actiue ſimpliciter attribuuntur mem-
bris organicis,⁊ virtutes paſſiue ꝑncipaliter attribuun
tur membris conſimilibus, vt primo de hiſtorijs anima-
lium cap̄.4.⁊ eſt in cap̄.de carne ⁊ de ijs que via carnis
vtuntur,⁊ tunc cum tactus ſit de virtutis ſenſibus qui
enumerantur inter paſſiuas virtutes.Anime.2.de ani-
ma.52.⁊.3.de anima commento.18.auctoritate Alexan-
dri.videtur igitur principaliter iſtaȝ virtutem attribu:

membro conſimili.membra autem conſimilia,vt Ariſto E
teles dicit,ſunt caro,ſanguis, vena, arteria,neruus,pi-
lus,pinguedo,os, vnguis ⁊ id genus. Quare autem ali-
ter vel aliter per ſenſuȝ tactus , oportet ex iſtis mēbris
illi principaliter tactum actribui cuius complexio eſt
magis temperata,quia operatio tactiua temperamen-
tum requirit. Diſcurrenti autem per ſingula ex mēbris
conſimilibus que ſuperius enumerata ſunt nullū eſt ma
gis aptum vt ſit organum niſi caro.ſanguis enim eſt ꝓ-
pter carnem ⁊ eſt materia eius , ⁊ carnis complexio eſt
calida ⁊ humida in ſuo temperamento in quo conſiſtit
vita:⁊ ſenſus nerui,vene,arterie habent complexioneȝ
frigidam ⁊ ſiccam.⁊ ideo decuit propter iſtam rationeȝ
carnem eſſe organuȝ.iſto modo Ariſtoteles loquitur in
primo de hiſtorijs vbi agit doctrina via , ⁊ ita determi-
nat in libro de partibus animalium , vbi agit propter
quid.ſed ſi nos deinde attribuamus ſenſum iſtum mem- F
bris organicis,tunc ſine dubio illud eſt primum organū
tactus , in quo primo apparet inter organa iſta opera-
tio ⁊ virtute carnis iſta operatio alijs organicis cōmu-
nicata,quia cor eſt primū quod viuit ⁊ ſentit,⁊ alijs ſen-
ſus eſt per cor alijs communicatus,⁊ ideo argumēto iſto
Ariſtoteles poſuit cor in.3.de partibus quādo loquitur
de organicis eſſe principium omnis ſenſus. quando igi-
tur in libro de anima loquitur de tactu, loquitur vt eſt
in habitudine aīme,que eſt actus corporis inſtrumen-
talis ſeu organici actus.⁊ ita dixit illud quod eſt organū
tactus eſt intus,ſcilicet cor ⁊ caro dicta extrinſeca , cui
adueniunt ſenſibilia,cōcurrit in ratione medij.ſed quan
do dixit carnem eſſe organum,cōſiderauit comparan-
do partes ſimilares.Unde ſi partes ſimilares in cōmu-
ni,aut ſalteȝ partes ſimilares cordis ex quibus cor cō-
ponitur,numerantur ⁊ comparentur inter ſe cui iſtoruȝ G
tribuitur tactus.Cor enim ſecundū Ariſtoteleȝ eſt prin-
cipium omnium venarum ⁊ neruorū.⁊ eſt in eo ſanguis
⁊ adeps.ſic ſecundum Ariſtotelem dicendum eſt carneȝ
eſſe organum.⁊ nullus neq̄ȝ grecorum , neq̄ȝ Arabum,
nec latinorum vidit iſtam conciliationem in Ariſtotele
ante nos,quia aliter loquitur in primo de partibus, ⁊ in
primo de hiſtorijs,quando dixit carnem:aliter in tertio
de partibus quando dicit cor:quia ibi loquitur compa-
rando tactuȝ ad partes ſimilares.ſed in 3° ad partes diſ-
ſimilares,⁊ ſic etiaȝ in.2. de anima:quia anima eſt actus
primus corporis organici,⁊ ideo tactus vt eſt de virtuti
bus anime in libris de anima habet primo cōſiderari,
vt attribuitur membro organico propter anime diffini-
tionē.Caro igitur ſecundum Ariſtotelem aliter ⁊ aliter
eſt organum,⁊ eſt medium. Uide pro complemento Al
bertū.12.de animalibus tractatu.2.cap.8.

¶ In ſecundo Colliget cap.17.de iuuamentis H
inſtrumenti odoratus.

SCRIBIT Auerroes ꝙ ſenſus olfatus in animali
bus que oderant ſine attractione vt eſt in apibus
⁊ formicis iſte ſenſus eſt clarior q̄ȝ in ijs q̄ odorant
per atractionem.ſed huius oppoſitum legimus in
quinto de generatione animalium cap̄.4. quod ſenſus
claritas prouenit ex organi ſynceritate que atteſtatur
complexioni magis temperate. Cum igitur molta ani-
malia ſaltim homo qui per attractionē odorat,habeat
complexionem magis temperatam: igitur organū eius
eſt ſyncerius,⁊ per cōſequens ſenſus olfatus eſt clarior.
¶ Niſi eſſet quod dictum eius eſt intantum,quo ad ma
nifeſtationeȝ actus ſentiēdi, quia animalia iſta,vt apes
ad longam diſtantiam inſequūtur nutrimentū ex odore

L ſine attractione. ſed animalia niſi attrahãt debiliter im-
mutantur. vnde quando volumus bene percipere ap-
propinquamus, ⁊ attrahimus odores. ⁊ ita faciunt car
nes ⁊ alia. ſed quo ad diſtincte cognoſcere differentias
odorum nos excellimus alia. ⁊ iſta eſt ſententia Ariſtote
lis ibi, licet multa quo ad diſtãtiã excedãt nos in hoc actu.

¶ Tertio Colliget Cap. 38.

DE SENSV viſus ⁊ accidentibus ei, dicit ꝙ ꝓ
prietas viſus eſt, ꝙ eſt ſuſceptiuus colorum, q nõ
ſunt denudati a materia. Sed hoc contradicit
philoſopho in ſecundo de anima, qui dicit, cu-
iuſlibet ſenſus proprium eſſe ſuſceptiuum ſpecierum ſi-
ne materia. ¶ Soluitur, ꝙ intelligitur de abſtractione
a materia ⁊ conditionibus eius. hoc enim intellectus eſt
proprium. ⁊ ideo infert, ꝙ ſi ita eſſet, tunc ipſe eſſet intel
K lectus. verba. n. ſequentia hunc ſenſuz præſeferũt ibidẽ.

¶ Quinto Colliget Cap. 12.

AVERROES in preſenti capite vbi de medi-
cinis ſtipticis loquitur inquit, ꝙ frigiditas que nõ
eſt terreſtris eſt debilis operationis. videtur igit
ꝙ terra ſit frigidior aqua. Cuius oppoſitum ha-
betur in ſecundo de generatione ⁊ corruptione texti
cõmenti. 21. ¶ Soluitur. Intentio eius eſt ponere diffe
rentiam inter medicinas oppilatiuas ⁊ ſtipticas. nam li
cet ambe frigide ſint, tamen differunt, quia oppilatiue
fundantur in materia ſubtili, ſed ſtiptice in materia groſ
ſa. ⁊ ideo eſt materia terreſtris, quia frigiditas iuncta ſic
citati inducit groſſitiez, ſed iuncta humiditati inducit ſubti
litatem. ⁊ ideo dicit, ꝙ iſte ſtiptice medicine ſunt natura
frigide, ⁊ terreſtres, ⁊ fortis ſiccitatis, quia terra eſt princi
L pium ſiccorum. Sed iſta ſolutio ſtare non poteſt, quia ipſe
in cap. de medicinis oppilatiuis dicit ꝙ ſunt nature frigi
de, ⁊ terreſtres ⁊ remote a mordicatione. ¶ Niſi eẽt ꝙ
eſt latitudo in miſtis, quia terreſtreitas magis dominat
in ſtipticis: vnde ibidem dicit ꝙ oppilatiue aut ſunt tẽ-
perate cõplexionis, aut declinãt ad paruam frigiditatem,
vnde cõplexio miſtorum differt a complexione ſimpli-
ciũ, ⁊ habet latitudinem magnam ⁊ diuerſitatem etiam
in ipſis miſtis.

Quinto Colliget. Cap. 23. N

DICIT Auerroes ꝙ non eſt extraneum vnius
agentis actiones diuerſificari diuerſificantium
diſpoſitionibus ſubiecti. Huius oppoſitum ha-
betur in ſecundo de anima com. 60. ¶ Solui-
tur. Non eſt contradictio. nam ſermo eius in ſecũdo de
anima eſt ſermo comparatiuus, videlicet ꝙ melius eſt
exiſtimare materiam diuerſificari per formam quam econ
tra, quia vt dicit cõmentator. 2. phy. in hoc Ariſtoteles
reſiſtit antiquis commento. 87. ipſi enim opinabãtur ꝙ
forme ſequuntur materiaz ⁊ diuerſificantur per illas. ⁊
ipſe opinatur econtrario. Cum hoc tamen ſtat dictum
eius in hoc loco quia actus actiuorum ſunt in patiente
⁊ diſpoſito: ⁊ ideo non inconuenit ab vno agente ex di
uerſis diſpoſitionibus ſubiecti ꝓuenire diuerſos actus. O
ſicut ibi datur exemplum, ꝙ medicine que Bezabarúe
a medicis dicuntur, id eſt que ſunt appropriate cõtra ali
qua venena corpus ſanum interficiunt: ⁊ corpus affe-
ctum diſpoſitione venenoſa, cui illa medicina contra-
riatur, ſanat illud.

¶ Quinto Colliget. Cap. 24.

DICIT ꝙ corpora animaliũ ſunt calidiora ter-
re naſcentibus: ⁊ ideo in terre naſcentibus non
inuenitur calor in actu. Sed huic aduerſatur di
ctuz Ariſtotelis in libro de morte ⁊ vita, vbi diffi
nit generationem animatoruz dicens ꝙ generatio eſt
prima participatio anime in calido naturali, ⁊ vita eſt
eius permãſio. Amplius in ſcdo de anima, ⁊ in libro de
longitudine ⁊ breuitate vite. Anima oia medicine igne
operatur. ⁊ ita in vegetabilibus eſt calor in actu. ¶ Sol- P
uitur non eſt in actu ſecundo, vt ſenſibiliter a nobis ſen
tiatur. ſicut eſt in animalibus. naz, vt inquit Galenus, ſi-
quis poneret manum in cordis ventriculis ſentiret ma
nifeſtam ⁊ notabilem caliditatem, qualem nõ ſentimus
in partibus intimis, aut extrinſecus plantarum. ⁊ ſic in-
telligitur dictum eius.

FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P.

Omnes ſunt quaterni preter E F ⁊ O qui
ſunt terni, ⁊ P qui eſt duernus.

¶ Explicit Colliget Auerrois, correctus atque emendatus.
Impreſſum Venetijs apud Octauianum
Scotum D. Amadei F.

¶ Regiſtrum tractatuum ꝛ capl'oꝝ Colliget Auerrois.

¶ Hec ſunt capitula primi tractatꝰ qui eſt de anathomia: ꝛ ſunt.35.

De diffinitione medicine ꝛ diſtinctione. Capl'm primum. fol.45
De anathomia mēbroꝝ in vniuerſali.2. 46
De anathomia oſſium capitis.3 46
De anathomia dentium ꝛ omnium oſſium totius corporis.4 46
De anatho. venarū pulſatiliū.5 46
De anath. venaꝝ nō pulſatiliū.6 46
De anathomia neruorum.7 47
De ligamentis.8 47
De chordis.9 47
De carne.10 48 De villis.11 48
De humoribus.12 48
De membris ſimplicibus.13 48
De ſpiritibus.14 48
De lacertis.15 48
De anathomia capitis.16 48
De anathomia oculorum.17 48
De anathomia naſi.18 48
De anathomia auris.19 48
De anathomia lingue.20 48
De anath. extremitatis oris.21 48
De anatho. totius ventris.22 48
De anath. pulmo. ꝛ carne eiꝰ.23 48
De anathomia cordis.24 48
De anatho. ſtomachi ꝛ meri.25 48
De anathomia inteſtinorum.26 49
De anathomia epatis.27 49
De anathomia ſplenis.28 49
De anathomia fellis.29 49
De anathomia renum.30 49
De anathomia veſice.31 49
De anatho. myrach ꝛ zirbi.32 49
De anath. vētris ꝛ teſticuloꝝ.33 49
De anathomia māmillarum.34 49
De anathomia vulue.35 49

¶ Hec ſunt capl'a ſcdi tractatꝰ qui eſt de ſanitate: ꝛ ſunt.22.

¶ De qditate ſanitatis. Cap. pᵐ. 49
De cōpl'onibꝰ mēbroꝝ ɔſil'iu3.2. 50
De cōpl'o. mēbroꝝ officialium.3 50
De cōpl'one tēperata ꝛ diſtēperata totius corporis.4 50
De ſanitate membrorum officialiu3 ꝛ eius ſpeciebus.5 50
De ſanitate aliqualiter in membris conſimilibus.6 50
De actionibꝰ ꝛ paſſio. mēbroꝝ.7 50
De iuuamētis mēbroꝝ ɔſil'iu3.8 51
De iuuamē. mēbroꝝ officialiū.9 52
De iuuamentis membrorum virtutis generatiue.10 53
De iuuamēto inſtroꝝ ſenſue.11 53
De iuuamento fili ſpine.12 54
De inſtrumēto ſenſus tactus.13 54
De inſtrumento lingue.14 54
De iuuamēto ocl'oꝝ ꝛ ptiū eoꝝ.15 54
De iuuamento inſtri auditus.16 54
De iuuamēto inſtri odoratus.17 54
De iuuamento membrorum voluntarij motus.18 54
De iuuamento anhelitus ꝛ membrorum eius.19 55
De iuuamēto cerebri ꝛ ptiū eiꝰ.20 56
De ſomno.21 56
De cōpl'onibus tempoꝝ.22 57

¶ Hec ſunt capl'a tertij tractatꝰ qui eſt de egritudinibus: ꝛ ſunt.41.

¶ De qditate egritudis. Cap. pᵐ. 57
De cauſis egritudis in gnali.2. 57
De cauſis egritudinū materialiū calidarum ꝛ ſiccarum.3 57
De gnatione febris cholerice.4 58
De febribus cholicis localibꝰ.5 58
De egritudinibus frigidis ꝛ humidis materialibus.6 58
De egritudinibꝰ frigidis ꝛ ſiccis materialibus.7 58
De egritudinibus calidis ꝛ humidis materialibus.8 58
De egritudibꝰ cōpoſitis mālibꝰ.9 58
De egritudinibꝰ nō mālibus.10 59
De egritudinibꝰ calidis et ſiccis non materialibus.11 59
De egritudinibus frigidis ꝛ ſiccis nō materialibus.12 59
De egritudinibus membroꝝ officialium.13 59
De egritudinibus ſolutionis continuitatis.14 59
De cāis egritudinū officialiū.15 59
De accntibꝰ ſupuenietibꝰ virtuti nutritiue in generali.16 59
De accntibꝰ ꝛ egritudinibꝰ ſupuenietibus virtuti retētiue.17 60
De accidentibꝰ virtuti expulſiue ſuperuenientibus.18 60
De accidentibꝰ virtuti attractiue ſuperuenientibus.19 60
De accidētibus virtuti nutritiue inteſtinoꝝ ſupuenientibus.20 60
De accidentibꝰ virtutibus epatis ſuperuenientibus.21 60
De accidentibꝰ digeſtiue venarū ſuperuenientibus.22 61
De accidentibꝰ virtuti nutritiue mēbroꝝ ſuperuenientibus.23 61
De accidentibus digeſtionem cerebri impedientibus.24 61
De accidentibꝰ virtuti nutritiue cordis ſuperuenientibus.25 61
De accidentibus ſplenis.26 61
De accidentibꝰ virtutibus renu3 ſuperuenientibus.27 61
De accidentibus opera veſice impedientibus.28 61
De accidentibus mēbris gnationis ſicut vulue teſticulis ꝛ virge ꝛ mamillis ſupuenientibus.29 61
De expulſiua pluriū mēbroꝝ.30 62
De accidentibus virtuti ſenſibili ſuperuenientibus.31 62
De accidentibus ſuperuenientibus virtuti appetitiue.32 63
De accidentibus motui voluntario ſuperuenientibus.33 63
De nā guſtus ꝛ ſapoꝝ in gnali.34 63
De accidētibus ſenſui guſtus ſuperuenientibus.35 64
De ſenſu odoratus ꝛ accidentibꝰ eidem ſuperuenientibus.36 64
De ſenſu auditus ꝛ accidentibus eidem ſuperuenientibus.37 64
De ſenſu viſus ꝛ accidentibus eide3 ſuperuenientibus.38 64
De accntibꝰ mēbris anhelitꝰ.39 65
De accidētibus tribus virtutibꝰ imaginatiue cogitatiue ꝛ memoratiue ſuperuenientibus.40 65
De accntibꝰ ſomni ꝛ vigiliaꝝ.41 65

¶ Hec ſunt capl'a quarti tractatꝰ q eſt de pnoſticis ꝛ ſignis ſanitatu3 ꝛ egritudinum: ꝛ ſunt.60.

¶ De ſignis ſanitatis ꝛ egritudinis in generali. Cap. pᵐ. 66
De ſignis ſanitatis cordis.2. 66
De ſignis cerebri.3 67
De ſignis epatis.4 67
De ſignis membroꝝ ſeruientiu3 cordi: ꝛ primo de pulmone.5 67
De ſignis ſanitatis ſtomachi.6 68
De ſignis ſanitatis teſticuloꝝ.7 68
De ſignis ſanitatis totiꝰ corpis.8 68
De ſignis ſignificantibꝰ ſup egritudines in generali.9 68
De ſignis abūdātie ſanguinis.10 68
De ſignis abūdātie cholere.11 68
De ſignis abūdantie melie.12 68
De ſignis abūdantie fl'atis.13 68
De ſignis egritudinum futurarum: ꝛ primo per aere3 ꝛ tēpora.14 68
De ſignis egritudinum futurarū per egritudines paruas.15 69
De ſignis egritudinum preſentiu3 in ſpeciali.16 69
De pulſu ꝛ ō gnibꝰ ꝛ ſpēbꝰ eiꝰ.17 69
De cauſis pulſuum.18 70
De diuerſitatibus pulſuum per res intrinſecas.19 70
De cauſis permutantibus pulſu3 ab extrinſeco.20 70
De vrinis in generali.21 70
De coloribus vrine.22 70
De ſignis vrine ex ſuba eius.23 71
De ſignatiōibꝰ hypoſtaſ vrie.24 71
De ſignis egritudinū cuiuſlibet mēbri in generali.25 71
De ſignis fe. ꝛ p̄ de effimera.26 71
De ſignis fe. putridarum.27 71
De febre cholerica.28 71
De ſignis febris flegmatice.29 72
De ſignis febris quartane.30 72
De ſignis fe. que in arabico noiatur michabechar ꝛ ē fe. ſanguis.31 72
De compoſitione febrium.32 72
De ſignis febris ethice.33 72
De ſignis apoſtematum.34 72
De ſignis apatū cholericoꝝ.35 72
De ſignis apatum fl'aticoꝝ.36 72
De ſignis apatum melicoꝝ.37 72
De criſi in generali.38 72
De ſpeciebus criſis.39 73
De diebus creticis.40 73
De ſignis ſignificantibus preſentem criſim.41. 73

De ſignis ꝓnoſticātibꝰ ſalutē.42 73
De ſignis pronoſticis malis.43 73
De rebus vlibꝰ ad cognoſcendum membra intrinſeca egra. 44 74
De his q̄ egrediunt a corpore que egritudines ſignificant. 45 74
De ſignis egri ꝛ ipſaꝝ cauſaꝝ.46 75
De ſignis egritudinū oculoꝝ.47 75
De ſignis egritudinū aurium.48 76
De ſignis egritudinū naſi.49 76
De ſignis egritudinum oris.50 76
De ſignis egritudinū gule.51 76
De ſignis egritudinū pulmōis.52 76
De ſignis egritudinū pectoris.53 76
De ſignis egritudinū ſtōchi.54 76
De ſignis egritudinū epatis.55 76
De ſignis egritudinū ſplenis.56 76
De ſignis egritudinuꝫ renum.57 76
De ſignis egritudinum veſice.58 76
De ſignis egritu.inteſtinoꝝ.59 77
De ſignis egritudinuꝫ vulue.60 77
¶ Hec ſunt capl'a q̄nti tractatꝰ q̄ de cibis ꝛ medicis iſcribit: ꝛ ſunt.59.
¶ Cōplectitur breuiter intentioneꝫ huius quinti libri.Cap.p̄m. 77
De q̄ditate cibi ꝛ medicine.2 77
De opationibꝰ q̄s opant medicie in corpe hūano q̄ ſunt p̄me.3 77
De virtutibus medicinarum ſecundis ꝛ tertijs.4 77
De medicinis maturatiuis.5 78
De medicinis mollificatiuis.6 78
De medicinis induratiuis.7 78
De medicinis oppilatiuis.8 78
De medicinis aperitiuis. 9 78
De medicinis euaporatiuis.10 78
De medicinis aperientibꝰ ora venarum.11 78
De medicinis ſtipticis.12 78
De medicinis mitigatiuis. 13 78
De medicinis gn̄antibꝰ carnē.14 78
De medicinis cicatriçantibꝰ.15 79
De medicinis cauſticis.16 79
De medicinis corroſiuis ꝛ facientibus carnem cadere.17 79
De medicinis attractiuis.18 79
De medicinis cōfortantibus.19 79
De opationibꝰ tertiarū v̄tutū.20 79
De medicinis q̄ operantur a forma ſpecifica. 21 79
De venenis.22 79
De beçearidis.23 79
De modo cognoſcēdi v̄tutes medicinarum ꝛ ciborum.24 80
De inueſtigatione qual'r ſunt verificata ſigna rationabilia ciborum ꝛ medicinarum.25 80
De mō cognoſcēdi cōpl'onē ciboruꝫ per generales differētias corporum mixtorum.26 81
De cognitione medicinarū ciborum p rōnem ſumptaꝫ a ſpeciali dr̄ia mixti que eſt ſaporum.27 81
De cognitione medicinarum ꝛ ciborum p rōnem ſumptā a ſpāli dr̄ia mixti que eſt odorum.28 81
De cognitiōe medicinarum ꝛ ciboꝝ per rōnem ſumptam a ſpāli dr̄ia mixti que eſt colorum.29 81
De cognitiōe ciboꝝ ꝛ medicinarum ꝓut ſunt partes terre naſcētiū: ꝛ ſūt locꝰ tp̄s ꝛ regio ꝛ opatio.30 82
De cōpl'onibꝰ ciboꝝ ꝛ mediciarum ſpāl'r ſꝫ q̄ certificatꝰ fuit. G.31 82
De carnibus.32 82
De piſcibus.33 83 De lacte.34 83
De caſeo.35 83 De ouis.36 83
De fructibꝰ.37 83 De aquis.83 83
De ḡnis q̄ ſunt cibi medicinales.39 83
De fructibus arborum. 40 83
De herbis ꝛ oleribus.41 83
De variatione virtutum medicinarum ſimplicium. 42 83
De medicis q̄ ex mineris fiūt.43 88
De diuerſis opationibus lactis ſm eius diuerſitatem: ꝛ de eis.44 89
De operationibus caſei.45 89
De virtutibus butyri.46 89
De virtutibus coaguli. 47 89
De operationibus ouorum.48 89
De fellibꝰ.49 89 De vrinis. 50 89
De proprietatibus ſtercoruꝫ.51 89
De carne tyri.52 89
De pinguedine.53 89
De medulis. 54 89
De brodijs ꝛ de pluribꝰ alijs medicinis.55 89
De rebus marinis. 56 89
De mō cōpōnis medicinarum.57 90
De menſura ꝛ proportione medicinarum ſimplicium ingredientiuꝫ compoſitas.58 91
De cognitiōe medicinarū cōpoſitarum per experientiam.59 92
¶ Hec ſunt capl'a ſexti tractatꝰ q̄ ē de regimine ſanitatis: ꝛ ſunt.18.
¶ De fine artis medicie. Cap.p̄m. 92
De exercitio ꝛ modis eius.2 93
De fricatione ꝛ modis eius.3 93
De iuuamentis balnei. 4 93
De opatiōibꝰ ſomni ꝛ vigilie.5 93
De regimine corpis tēperati.6 93
De regimine eiuſdē p coituꝫ. 7 94
De regimine eiuſdem per ſomnuꝫ ꝛ vigiliam.8 94
De diminutione cibi.9 94
De regimine corpoꝝ hn̄tiū diſtemperantiam compoſitam.10 94
De regimine corpoꝝ caloꝝ.11 94
De eūone corpoꝝ calidoruꝫ. 12 95
De reſumptiōe extenuatoruꝫ.13 95
De ꝯſeruatione corpoꝝ: cuiꝰ membrum eſt diſtemperatum 14. 95
De ꝯſeruatiōe corpoꝝ que p̄parata ſunt in egritudines cadere.15 95
De remotione ꝛ preſeruatione corpoꝝ a labore vlceratiuo.16 95
De remotiōe ꝛ preſeruatiōe corpoꝝ a labore apoſo ꝛ extēſiuo.17 96
De conſeruatione corpoꝝ tempore peſtilentie.18 96
¶ Hec ſunt capl'a ſeptimi tractatꝰ q̄ eſt de curatiōe morboruꝫ: ſiue de ingenio ſanitatis: ꝛ ſunt.39.
¶ Que eſt intērio in mala cōplexiōe māli ꝛ non māli. Cap.p̄m. 96
Quomodo ꝛ quando debeat fieri euacuatio ꝛ curatio.2 96
De ſpeciebꝰ eūationis.ſ.de flobotomia ꝛ pharmacia. 3 97
De pharmacia. 4 97
De cura febris effi.in ḡnali.5 98
De cura febris effi.in ſpāli.6 98
De cura febris effimere que eſt cum fluxu ventris.7 98
De curatiōe febrium arſinaruꝫ acutarum.8 99
De curatione febrium putridarum in generali. 9 99
De cibatiōe ꝛ fricatiōe ꝛ balneatione febricitantium. 10 100
De cura febris tertiane.11 100
De cura cauſonidis. 12 101
De cura febris flegmatice.13 101
De cura febris quartane.14 101
De cura febris ethice.15 101
De ſincopis ꝛ ſuis particulis ꝛ oībꝰ accidentibus impediētibus curationem febris.16 102
De ſincopi ꝓueniēte cā ſtōi.17 102
De ſincopi accn̄te cā dolorīſ.18 102
De ſincopi ꝓueniente ex ſuperflua euacuatione.19 120
De ſincopi ſupueniente ex ſuperfluo fluxu ſanguinis narium vel aliorum membrorum.20 103
De ſincopi proueniēte ex ſuperflua vigilia.21 103
De curatione male cōpl'onis ſpecialium membrorum.22 103
De cura male cōplexionis ſicce ſtomachi ſine materia.23 103
De cura caliditatis ꝛ ſic.ſtōi.24 102
De friditate ꝛ ſiccitate ſtōi.25 103
De cura male cōplexiōis calide ſtomachi.26 103
De cura fridi.ꝛ humi.ſtōi.27 103
De egritudinibus ſtōchi ꝛ aliorum membrorum.28 103
De inflatione membroruꝫ ꝛ apoſtematibus.29 103
De euacuatione membrorū principalium.30 104
De cura apoſtematum frigidoruꝫ ꝛ alioꝝ apatū ſpālium.31 105
De ſolutione continuitatis.32 105
De ſolutione continuitatis venaruꝫ ꝛ arteriarum. 33 106
De fluxu ſanguinis: quia membris prouenit intrinſecis.34 106
De cura ſolutionis continuitatis in venis ꝛ lacertis.35 106
De cura fracture oſſium.36 106
De cura officialium egritu.37 107
De cura aquarū ꝛ ſanierum in oculis generatarum.38 107
De cura poſitionis ꝛ ſitus. 39 107
¶ Marci Antonij Zimarre cōtradictiones ac ſol'ones in dictis Auerrois Libroꝝ Colliget. 105

¶ Explicit Tabula Colligeti Auerrois.

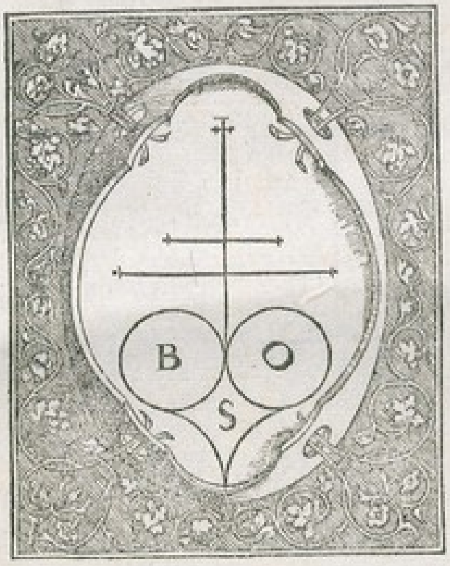
B
O
S

COLLIGET
AVERROIS
1542